ALMANAH
ANTICIPATIA

„Să acționăm permanent pentru înlăturarea a tot ceea ce este vechi și perimat, pentru a depăși contradicțiile care apar în dezvoltarea societății, pentru promovarea cu îndrăzneală a noului în toate domeniile de activitate. Nu trebuie să existe nici un fel de gîndire sau practică dogmatică!"

NICOLAE CEAUȘESCU

ANTICIPAȚIA

DESIN DE EMIL BOGOS

PENULTIMUL an al acestui cincinal este, fără îndoială, puternic marcat de două mari evenimente, a căror coincidență fericită în timp asociază într-un chip armonios aducerile aminte și bilanțul unei perioade de profunde prefaceri economice și sociale, cu deschideri de perspectivă realizate de un popor pe deplin stăpîn pe destinele sale.

Într-adevăr, anul jubiliar al celei de-a 40-a aniversări a Revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă ne prilejuiește o retrospectivă bogată în satisfacții și împliniri. Este cazul să ne reamintim, cu simțul lucidității, pe care numai cercetarea obiectivă, științifică a istoriei ți-l poate oferi, că acum patru decenii poporul român, tîrît împotriva voinței sale în cel mai cumplit măcel pe care l-a cunoscut istoria omenirii, inițiat de fascismul hitlerist — cel de-al doilea război mondial —, se găsea într-o stare de profundă suferință. Bogățiile naturale ale țării fuseseră, cu concursul capitalului străin și autohton, crunt exploatate de mașina de război hitleristă, economia noastră națională era la pămînt datorită atacurilor aliaților și dezorganizării care domnea în țară, în sfîrșit, floarea tinerimii românești, mobilizată într-o luptă pe care n-o înțelegea și nu o dorea, fusese decimată pe front. În istoria atît de zbuciumată a poporului nostru au mai existat momente de grea cumpănă, perioade de suferință și sacrificii. Peste aceste locuri aflate la răscruce de drumuri s-au abătut ca un iureș nenumărate hoarde migratoare, ne-au călcat țara puternice armate ale unor imperii cu pretenții de expansiune, bogățiile noastre au atras ca un magnet tentaculele corporațiilor multinaționale doritoare de cîștig ușor. De nenumărate ori însă, poporul român a reușit să depășească aceste momente grele, dovedind o vitalitate ieșită din comun, o putere de sacrificiu devenită proverbială. În acest context, momentul august '44 poate fi considerat cea mai grea încercare din istoria poporului nostru.

În acel moment al lui august 1944, pe care istoria îl definește drept crucial pentru destinele unei națiuni, glasul Partidului Comunist Român a răsunat cu luciditate și responsabilitate, găsind înțelegere în rîndul maselor largi, doritoare să înlăture suferințele și umilințele îndurate. Pe fondul înăspririi represaliilor regimului antonescian și al atmosferei de teroare impusă de agentura hitleristă, un larg sistem de alianțe, dovedind tact și abilitate diplomatică, o pricepere organizatorică ie-

şită din comun fac ca în august 1944 să se declanşeze cu precizia unui ceasornic o mişcare naţională şi socială de mari proporţii, a cărei dimensiune istorică corespunde unei revoluţii generatoare de profunde prefaceri. Pe drept cuvînt se poate spune că acel moment a constituit un adevărat examen de conştiinţă şi maturitate, o răsplată a eforturilor şi sacrificiilor depuse în timp de comunişti pentru făurirea unei lumi mai bune şi mai drepte. Mai mult decît atît, atunci, în august 1944, sosise momentul de împlinire a aspiraţiilor de milenii ale poporului român pentru o reală libertate naţională şi socială, fundamentată pe principii noi, ale socialismului.

Istoria demonstrează că august 1944 a fost doar un început. Un început al unei perioade de puternice transformări sociale, generatoare de energii nebănuite ale unui popor ale cărui caracteristici principale au fost şi sînt capacitatea şi talentul de a construi. Imediat după lichidarea fascismului hitlerist, victorie pentru care, alături de armata sovietică, şi-a dat obolul de jertfă şi sacrificii şi armata română, în România secătuită de război începe o adevărată epocă a renaşterii naţionale şi sociale. Lichidarea claselor exploatatoare, începutul edificării unei noi orînduiri, a fost, fără îndoială, o perioadă de confruntare acerbă, de luptă ascuţită, de sacrificii, de împliniri şi succese.

A fost o perioadă în care clasa muncitoare, în alianţă cu ţărănimea şi cu sprijinul intelectualităţii progresiste, sub conducerea partidului comunist, a reuşit să-şi ia în mînă propriul ei destin, să făurească, prin efort şi dăruire, edificiul unei noi societăţi. Înlăturarea exploatării omului de către om, echitatea, bunăstarea tuturor, a întregului popor, ţelul cel mai înalt şi nobil al mişcării comuniste, au constituit, în acelaşi timp, o problemă ideologică, de schimbare a unei mentalităţi multimilenare, prin care se înstăpînise cu rădăcini adînci ideea de inechitate, dar şi o problemă politică, prin care principiile socialismului ştiinţific trebuiau să prindă viaţă în condiţiile particulare, specifice istoriei noastre naţionale.

Elaborarea unei strategii de amplă perspectivă, ţinînd cont de experienţa acumulată în edificarea societăţii socialiste la noi în ţară, revine istoricului Congres al IX-lea al partidului, la care, prin glasul tovarăşului **Nicolae Ceauşescu**, se definesc în urma unei analize profund ştiinţifice concepte noi, ce marchează un salt calitativ superior de înţelegere şi acţiune în prectica revoluţionară, comunistă. Gîndirea novatoare, dinamică, plină de înţelepciune a secretarului general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, şi-a pus amprenta pe întreaga activitate a poporului, orientînd-o spre noi culmi de progrea şi civilizaţie. Se elaborează astfel, din iniţiativa secretarului general al partidului, Programul Partidului Comunist Român de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism — o adevărată cartă a dezvoltării noastre socialiste, document programatic de profundă analiză ştiinţifică şi de amplă perspectivă. Acum, la aproape două decenii de la istoricul Congres al IX-lea al partidului, în viaţa economică şi socială a patriei noastre se evidenţiază o epocă nouă, de un înalt dinamism, de profunde schimbări calitative, o epocă a democraţiei, a unirii eforturilor tuturor oamenilor muncii sub conducerea partidului pentru înfăptuirea unor măreţe şi cutezătoare obiective, o epocă pe drept cuvînt denumită **„Epoca Nicolae Ceauşescu"**. Într-adevăr, cu o energie rar întîlnită, neprecupeţind nici efort şi nici timp, secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, a iniţiat un amplu şi complex program de dezvoltare armonioasă a tuturor domeniilor vieţii social-economice, a trasat şi urmărit îndeaproape măsurile preconizate prin vizitele de lucru la faţa locului, în întreprinderi, pe marile platforme industriale, în centre de proiectare, cercetare şi învăţămînt.

În ansamblul acestor activităţi complexe, un loc de frunte l-a ocupat dezvoltarea ştiinţei şi tehnicii. Ne putem mîndri cu o puternică bază materială, atît în cercetarea ştiinţifică şi proiectare, cît şi în învăţămîntul de toate gradele. Cercetarea ştiinţifică românească se bucură de un program clar, de vastă perspectivă, elaborat din iniţiativa tovarăşului **Nicolae Ceauşescu** şi adoptat de Congresul al XII-lea al partidului. Structura organizatorică realizată şi modelată pentru a optimiza efortul depus în creaţia ştiinţifică şi tehnică beneficiază de inestimabila experienţă profesională şi de prestigiul internaţional, unanim recunoscut, al tovarăşei academician doctor inginer **Elena Ceauşescu**, prim-viceprim-ministru al guvernului, membru al Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, preşedintele Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie.

Am enunţat doar cîteva repere din ansamblul vast al realizărilor şi împlinirilor ce caracterizează cele patru decenii de construcţie socialistă. Ele sînt totodată şi premisele pentru o analiză lucidă, critică, plină de exigenţă în vederea dezvoltării pe viitor a ţării noastre. Este în practica partidului nostru de a fi în permanenţă într-o stare de autodepăşire, plecînd de la premisa că întotdeauna există loc de mai bine şi că progresul şi ritmurile ridicate de dezvoltare preconizate nu pot fi realizate decît printr-un efort susţinut, racordat continuu la situaţia prezentului şi la necesităţile viitorului.

Proiectul Directivelor Congresului al XIII-lea al pertidului cu privire la dezvoltarea economico-socială a României în cincinalul 1986—1990, document politic de o covîrşitoare importanţă pentru devenirea noastră socialistă, exprimă cu claritate ideea de dezvoltare în ritm susţinut, într-un chip armonios, a întregii noastre economii naţionale. Elaborat din iniţiativa şi sub îndrumarea tovarăşului **Nicolae Ceauşescu**, proiectul Directivelor formulează ca preocupare centrală a partidului

nostru formarea ideologică şi politică a omului nou, ştiut fiind faptul că numai astfel pot fi realizate dezideratele făuririi noii societăţi.

Tînăra generaţie, educată în spiritul politicii partidului nostru, avînd un exemplu de muncă şi dăruire revoluţionară, comunistă în viaţa şi activitatea tovarăşului **Nicolae Ceauşescu**, cel mai iubit fiu al poporului român, personalitate de frunte pe plan internaţional, îşi regăseşte aspiraţiile cele mai cutezătoare în proiectul Directivelor Congresului al XIII-lea al partidului, exprimîndu-şi clar adeziunea deplină la Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. privind realegerea tovarăşului **Nicolae Ceauşescu** în înalta funcţie de secretar general al partidului şi totodată angajamentul de a nu precupeţi nici un efort pentru realizarea întru totul a orientărilor formulate.

•

În atmosfera fertilă de creaţie culturală stimulată de Festivalul naţional „Cîntarea României", literatura de anticipaţie românească se afirmă din ce în ce mai mult în ultima perioadă, demonstrîndu-şi implicit şi virtuţile sale formativ-educative. Faptul că în prezent majoritatea creaţiilor literare de anticipaţie provin din cenacluri răspîndite în întreaga ţară, cuprinzînd un mare număr de membri cu preocupări foarte diferite, impune ideea că acest gen literar a devenit nu numai popular, dar şi un mod de expresie literară a celor mai diverse categorii de oameni ai muncii. Afirmaţia nu este nici pe departe gratuită, chiar şi numai dacă am lua în considerare aprecierile ce ni se aduc pe plan internaţional. Confirmare fără echivoc — în primul rînd în plan valoric — a ascendenţei creaţiei literare de anticipaţie româneşti, Marele Premiu acordat publicaţiei „Helion", editată de Casa de cultură, a ştiinţei şi tehnicii pentru tineret din Timişoara, la recentul Congres european de SF de la Brighton, Marea Britanie, care se adaugă la aprecierea internaţională, concretizată în premiul atribuit binecunoscutului scriitor şi critic literar Ion Hobana, consfinţeşte profesionalismul atins de autorii „amatori" români în acest gen literar, atît de apreciat de tineri. Evenimentul, repetînd după cîţiva ani performanţa regretatului fanzin craiovean „Omicron", atrage totodată atenţia asupra unui adevărat nou val, format în majoritate din tineri autori, ce se afirmă în prezent în creaţia literară de anticipaţie de la noi. Într-adevăr, după o perioadă de peste un deceniu şi jumătate, foarte săracă în apariţii de acest gen, cunoaştem acum o adevărată explozie şi, lucru demn de reţinut, o preocupare din ce în ce mai accentuată a editurilor spre acest domeniu. Trebuie însă să recunoaştem că iniţiativa „redescoperirii" acestei literaturi revine Uniunii Tineretului Comunist, care, prin reunirea celor mai reprezentative creaţii într-un almanah cu apariţie anuală şi prin instituirea unui premiu anual pentru literatura de anticipaţie tehnico-ştiinţifică, a relansat această valoroasă tradiţie de la noi, conferindu-i valenţe înnoitoare şi actuale. Pornind de la constatarea că foarte mulţi tineri care au optat pentru o altă profesie decît aceea a studierii literaturii sînt preocupaţi de acest gen literar şi că au realizat creaţii ce se bucură de aprecierea specialiştilor, se poate face afirmaţia că literatura de anticipaţie, fără a fi o formă de popularizare a ştiinţei şi tehnicii, stimulează într-o manieră specifică înclinaţia pentru ştiinţă şi tehnică. Fantezia, ineditul situaţiilor dintr-o lucrare ştiinţifico-fantastică întreţin la cititor, şi de bună seamă şi la autor, capacitatea de a nu aluneca spre şabloane, spre stereotipii. Este o cerinţă cum nu se poate mai actuală pe multiple planuri ale activităţii sociale şi economice şi, în mod deosebit, în creaţia ştiinţifică şi tehnică.

Fără a fi o ştiinţă de prospectare sau evaluare a viitorului, literatura de anticipaţie are darul de a polariza atenţia, într-un mod sau altul, spre viitor. Acum, cînd datorită dezvoltării ştiinţei şi tehnicii viaţa a devenit extrem de complexă, solicitînd în fiecare moment o participare intensă, este absolut necesar de a privi şi spre viitor. Literatura de anticipaţie, sugerînd viitoruri posibile, nu are pretenţia de a preconiza o evoluţie cu o oarecare probabilitate, ci urmăreşte să atragă atenţia spre o anumită problemă ce ar putea fi importantă pentru societate, prin modul în care luăm deciziile în prezent. Este suficient să dăm spre exemplificare literatura de avertisment, aşa-numitele contrautopii, care, într-o manieră deosebit de sugestivă şi zguduitoare, ne atrag atenţia asupra catastrofalei curse a înarmărilor nucleare de azi.

Nu se poate spune că literatura românească de anticipaţie nu este scutită şi de capcane, de influenţe dăunătoare. Kitsch-ul, confuzia ideologică, temele minore sînt pericole permanente şi cu atît mai actuale cu cît genul devine din ce în ce mai prolific şi mai popular. În prezent rolul cenaclurilor, al revistelor de specialitate constă tocmai în a orienta această mişcare literară, în a o canaliza spre temele majore ale existenţei noastre.

Aşa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarăşul **Nicolae Ceauşescu**, la Consfătuirea de lucru pe problemele muncii organizatorice şi politico-educative de la Mangalia din 1983, literatura trebuie să contureze trăsăturile pozitive, mobilizatoare ale omului nou, eroul măreţelor înfăptuiri de mîine. Iată, deci, o temă fertilă şi pentru literatura de anticipaţie, gen literar ce se ocupă, prin excelenţă, de viitor.

Sîntem convinşi că tînăra generaţie de scriitori români, caracterizată de o fecundă imaginaţie creatoare şi o extrem de armonioasă diversificare, va înţelege cerinţele şi necesităţile actualei etape, dăruind patrimoniului nostru cultural opere ce, extrapolînd viitorul, vor rezista cu bine în viitor.

I. ALBESCU

INCURSIUNE IN IMPERIUL LUI MAXWELL

ADRIAN ROGOZ

SÎNT CÎŢIVA autori în acest grupaj de ipoteze - prof. dr. ing. I. Purica, doctor în fizica N. Ionescu-Pallas, prof. dr. doc. L. Ciplea, dr. Vl. Eşanu — ce nu-mi ştiau ideile, pe care de altfel le-am făcut cunoscute cu peste un deceniu în urmă (e drept, fie în publicaţii cu profil filozofic, fie sub formă anticipativă). Şi totuşi, în mod aparent ciudat, articolele primite de la aceşti autori, în pofida abordării unor teme mai puţin convenţionale, aveau un fel de aer de familie (între ele şi faţă de propriile-mi idei). Această secretă corespondenţă este pricinuită, cred, de atracţia exercitată asupra noastră de noua revoluţie tehnico-ştiinţifică, evidenţiată în anii '40 prin apariţia geneticii moleculare şi a ciberneticii, dar consolidată în ultimul pătrar de veac prin succesele (astro) fizicii şi implementarea unor tot mai puternice calculatoare electronice în cuprinsul întregii cercetări.

Faptul că interdisciplinaritatea îşi dezvăluie din ce în ce mai profund şi mai complex însemnătatea euristică facilitează o amplă osmoză între domeniile ştiinţei şi ale tehnicii, astfel încît noua paradigmă e pusă la lucru, chiar mai înainte de a se fi instituţionalizat. Această situaţie reprezintă şi ea o caracteristică a civilizaţiei contemporane, crizele de creştere ale ştiinţei fiind străbătute oarecum mai puţin tragic decît în trecut (geneticianul N.A. Dubinin sau atomistul R.J. Oppenheimer au avut o perioadă de eclipsă, păgubitoare desigur pentru ştiinţă, dar n-au mai fost arşi pe rug ca Giordano Bruno).

Noua viziune ontologică (adică despre natura existenţei) poate fi numită a triadei materiei, deoarece porneşte de la presupunerea că aceasta din urmă este construită din trei aspecte complementare: substanţa, energia şi informaţia. Această concepţie, cu variabilă consecvenţă filozofică, a fost îmbrăţişată de o serie de savanţi şi gînditori, începînd cu Norbert Wiener, care a subliniat că informaţia se deosebeşte de celelalte aspecte de bază ale materiei şi că maşina de calculat, ca instrument de comunicaţii, afectează mai mult **mesajul** decît energia. Dar lista aderenţilor la această ipoteză e tot mai mare, printre ei numărîndu-se personalităţi ca L. Brillouin (Franţa), G. Klaus (R.D.G.), V.A. Engelhardt (U.R.S.S.), M. Drăgănescu (România), I. Nikolov (Bulgaria).

Nu voi insista aici asupra definiţiei şi caracteristicilor informaţiei ca materie (vezi studiul meu din volumul colectiv „Inteligenţa artificială şi robotica", Editura Academiei R.S.R., 1983). Cert este că teorii precum acelea despre un cod al particulelor elementare, despre universul ca servomecanism, despre o coerenţă în fluxul evoluţiei ori despre unificarea forţelor fundamentale au toate afinităţi cu problema noastră.

Probabil, dacă informaţia este materie, ar trebui să existe şi o cuantă informaţională (infron), aşa cum am presupus într-un articol anticipativ, publicat în revista „Ştiinţă şi tehnică" (8/1977). Deocamdată cercetătorii se află pe urmele unei asemenea cuante, iar faptul că ea n-a fost detectată şi măsurată nu reprezintă o obiecţie hotărîtoare împotrivă-i; Gell-Mann, care a fundamentat teoria quarkurilor, a primit demult premiul Nobel, deşi particulele respective au rămas încă de domeniul ipotezei. Dar despre vînătoarea de infroni făgăduiesc cititorilor să revin încă în anul acesta cu amănunte dintre cele mai interesante în paginile revistei „Ştiinţă şi tehnică". Voi încerca anume să stau de vorbă cu o seamă de oameni de ştiinţă preocupaţi de amintita problemă.

În 1870, James Clerk Maxwell a vorbit în cadrul Societăţii britanice **Despre corelaţia dintre fizică şi matematică,** referat în care, pomenind numele antevorbitorilor săi, Tyndall şi Sylvester, amintea că primul se ocupase de graniţele fizicii, adică ale empiriei, „sanctuarul celor mai mici particule şi forţe, unde moleculele, supunîndu-se legilor existenţei lor, se ciocnesc într-o încăierare turbată sau se cuplează într-o uniune şi mai intensă, creînd pe ascuns forma lucrurilor vizibile"; al doilea referent era considerat drept o călăuză spre înălţimile imuabile ale matematicii. „Dar, dincolo de domeniul doctorului Tyndall şi de domeniul profesorului Sylvester, cine mă va duce în ţinutul şi mai înceţoşat, unde gîndirea se îmbină cu fapta – se întreba Maxwell cu timbrul de poezie ştiinţifică a unui Edgar Poe –, ţinut unde vedem activitatea intelectuală a matematicianului şi acţiunea fizică a moleculelor în corelaţia lor reală? Oare calea spre acest tărîm nu trece prin bîrlogul metafizicienilor, care e semănat cu osemintele cercetătorilor premergători şi inspiră groază oricărui om de ştiinţă?"

Comentînd acest remarcabil studiu, epistemologul sovietic B.G. Kuzneţov propune ca „domeniul mai ceţos al îmbinării Raţiunii cu Fapta" să primească numele autorului celebrelor ecuaţii ale electromagnetismului. Şi, deşi Maxwell folosise termenul de „metafizicieni", în fond era vorba de o privire dialectică asupra lumii, cînd intelectul static, mecanicist se preschimbă în raţiune dinamică, cuprinzătoare, legînd sinergic Metagalaxia de infinitul din adîncul atomului.

ȘTIINȚA LA FRONTIERELE CUNOAȘTERII

UNIVERSUL CA SERVOSISTEM

NICOLAE IONESCU-PALLAS

COSMOLOGIA, ca ramură a fizicii, este o știință relativ tînără. Ea s-a constituit mai întîi în cadrul fizicii clasice la finele secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea. Pe atunci însă exista o serie de dificultăți legate de considerarea unui fond infinit, omogen și izotrop de materie, raportat la spațiul euclidian tridimensional și infinit în timp în trecut și în viitor (paradoxurile lui Seeliger și Olbers). O dată cu descoperirea relativității generale de către Albert Einstein, în 1916, s-au creat și premisele necesare construirii unui model de Univers lipsit de contradicții și care să fie în măsură să explice cît mai multe aspecte fizice, caracteristice pentru evoluția globală a Cosmosului. Aliniamentele gîndirii cosmologice einsteiniene valorifică o serie de achiziții științifice de semnificație majoră pentru înțelegerea constituției și evoluției materiei cum sînt: a) proporționalitatea dintre masă (ca măsură a inerției unui sistem fizic) și energie (ca măsură a capacității de mișcare și transformare); b) proporționalitatea dintre curbura locală a spațiului și densitatea de energie stocată în spațiu; c) geometrizarea timpului (care formează, împreună cu spațiul, o varietate geometrică cvadri-dimensională specifică).

În perioada interbelică și în primele decenii de după al doilea război mondial s-a propus o mulțime de modele de Univers, în care predominau aspectele geometro-mecanice ale materiei și, în oarecare măsură, și cele termodinamice. În această etapă, caracteristică prin formalizarea matematică adecvată, în cadrul cosmologiei, a conceptelor de substanță și energie, se urmărea mai mult explicarea stării actuale a Universului la scală supragalactică și, în mai mică măsură, problematica genezei fizice a Universului, legătura între micro și macro-structura materiei, organizarea ierarhică a Universului, formarea protogalaxiilor, abundența elementelor chimice în Univers, natura inerției, existența și răspîndirea vieții în Univers etc. Către jumătatea secolului al XX-lea, în dezvoltarea științelor naturii are loc o mare mutație (moment revoluționar) prin fundarea matematică, de către Norbert Wiener, a conceptului de informație. Curînd, teoreticienii au realizat faptul că informația constituie un concept organizator (paradigmă) care, alături de celelalte două concepte paradigmatice — substanța și energia —, este în măsură să promoveze cosmologia fizică pe o treaptă superioară, astfel încît să poată răspunde măcar la o parte din listingul de probleme prezentat anterior.

Spre deosebire de substanță și energie, pentru care există ecuații de conservare, de stare, de transport etc. — permițînd o descriere pertinentă a dinamicii acestor proprietăți ale materiei — conceptul de informație nu beneficiază în prezent de o formalizare matematică în gradul necesar pentru o promovare directă în cadrul cosmologiei. Ca atare, includerea informației în modelele cosmologice relativiste se face indirect, via conceptele de „extradimensionalitate", „supersimetrie" și „invarianță parametrică". Primele două concepte subsidiare joacă un rol important mai ales în reconstituirea scenariului genezei fizice a Universului (în versiunea așa-numitului „scenariu inflaționist").

Cea mai recentă imagine despre geneza Universului nostru (care poate fi unul

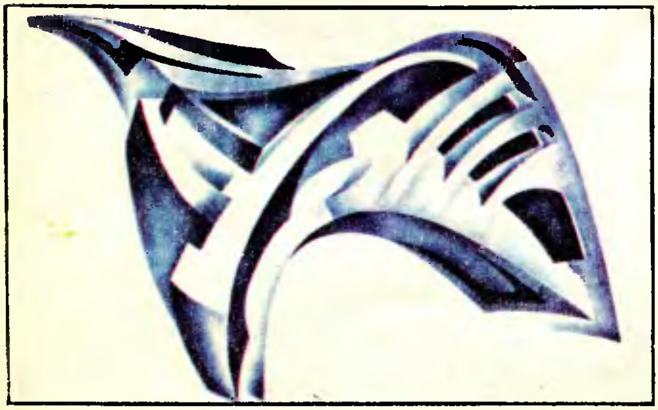

DESEN DE SANDU ȘTIURCA

dintr-o infinitate de sisteme gigantice similare) este următoarea: timp de o fracţiune inimaginabil de mică dintr-o secundă, materia se află într-o formă nemanifestată, pe picior de egalitate cu spaţiul şi timpul, formînd împreună cu acestea o geometrie supradimensională (3+1+N dimensiuni). Printr-o tranziţie „topologică" de fază, cele N dimensiuni ale materiei se decuplează de dimensiunile spaţiului şi timpului, ducînd la apariţia unui cîmp scalar, înzestrat cu o cantitate fantastică de informaţie, stocată sub forma unor grupuri de simetrie matematică. Se crede că grupul de simetrie SU(5) ar corespunde unificării tuturor interacţiunilor fizice posibile (gravitaţie, interacţiune slabă, electromagnetică, nucleară) şi, dacă Universul este un sistem conservativ nu numai în privinţa substanţei şi energiei, ci şi a informaţiei, atunci toată diversitatea ulterioară a informaţiei (pînă la concentrările extraordinar de mari din codurile genetice ale fiinţelor vii) ar trebui să provină — potrivit unor legi de transformare, evoluţie şi concentrare a informaţiei, deocamdată necunoscute — din simetria primordială (SU(5) sau, eventual, un grup încă mai cuprinzător). O nestabilitate specifică determină ulterior ruperea simetriei SU(5), prin aşa-numitul mecanism de rupere simetrică al lui Coleman şi Weinberg (corecţii cuantice „de o singură buclă" la potenţialul scalar). Rezultă astfel simetria SU(3)X SU(2) XU(1), care însoţeşte apariţia substanţei sub forma cea mai elementară — aceea de quark-uri (şi, probabil, şi sub alte forme, cum sînt axonii, de exemplu). Urmează apoi organizarea quark-urilor în nucleoni şi anti-nucleoni şi separarea materiei de anti-materie — totul într-o fracţiune infimă de secundă, la mii de miliarde de grade Kelvin, într-o regiune a spaţiului, de asemenea infimă în raport cu un atom! Mica regiune cauzal conexă, în care au loc atari transformări, se expandează apoi rapid, în mod exponenţial (de unde şi denumirea de scenariu inflaţionist). Totul s-ar fi petrecut în mai puţin de 3 secunde. După acest timp, avem deja formată materia ordinara (electroni, protoni, radiaţie electromagnetică, neutrini, găuri negre etc.). Se ajunge astfel la stadiul Big-Bang (Marele Dangăt). De aici încolo, Universul „deja format" evoluează în cadrul modelelor cosmologice relativiste.

Formalizarea matematică a universului fizic, avînd compoziţia actuală (predominanţa hidrogenului în spaţiul cosmic şi nucleosinteza elementelor grele în stele), se realizează în mod adecvat, pe aliniamentele gîndirii einsteiniene, într-un model de univers închis, atît din punct de vedere topologic (un fel de analog tridimensional al suprafeţei sferei), cît şi energetico-informaţional (cantitatea de energie şi cea de informaţie sînt mărimi constante; numărul de atomi de hidrogen este şi el constant). Evoluţia globală se desfăşoară în mod strict adiabatic, astfel încît dacă într-o regiune a Universului au loc procese de degradare sau disipaţie, în alte regiuni vor avea loc procese de organizare şi concentrare a informaţiei. Ideea că întregul Univers fizic ar putea fi asimilat cu un gigant servo-sistem aparţine lui Robert Henry Dicke. Potrivit acestui autor, anumiţi parametri care caracterizează evoluţia de ansamblu a Universului ar trebui să varieze într-un mod reciproc condiţionat pentru a asigura constanţa unor anumite funcţiuni depinzînd de aceşti parametri (invarianţă parametrică). Mutatis mutandis, Universul funcţionează „ca un creier" care-şi autoreglează elementele caracteristice pentru a-şi conserva anumite proprietăţi definitorii. Informaţia necesară acestor autoreglări se propagă, cu viteza luminii, pe geodezicele netezite ale spaţiului-timp, care se închid în ele însele.

Un astfel de model de univers autoreglat a fost construit de N. Ionescu-Pallas şi L. Sofonea în perioada 1974—1980. Parametrii care se intercondiţionează sînt tăria interacţiunii gravitaţionale şi curbura medie a spaţiului cosmic, iar intercondiţionarea — care este o expresie a principiului lui Mach — este asigurată de un anumit cîmp scalar. Modelul de „univers servo-sistem" permite — la nivelul unor procese fizice care au loc în cosmos — înţelegerea rolului esenţial pe care noua paradigmă „informaţia" îl joacă în descifrarea tainelor naturii.

DESEN DE SANDU ŞTIURCĂ

CODUL ONTIC AL PARTICULELOR ELEMENTARE

IONEL I. PURICA

UN OBIECT poate fi un corp, dar poate fi și un cîmp de forțe. În fizica cuantică, atît corpurile cît și cîmpurile de forțe sînt descrise prin particule cuantice.

Obiectele fizicii sînt, în final, particule cuantice specifice prin proprietățile lor. Obiectivul teoriilor fizicii este să reconstituie comportarea obiectelor microscopice pornind de la un număr minim de particule și proprietăți.

Este normal să începem prin a ne întreba: care sînt proprietățile minime necesare pentru descrierea particulelor și care este numărul minim de particule necesar pentru a putea trece de la microunivers la universul la scara umană — pe care am putea să-l descriem ca fiind un **mezounivers** — și, în final, la macrouniversul astrofizicii și al cosmologiei?

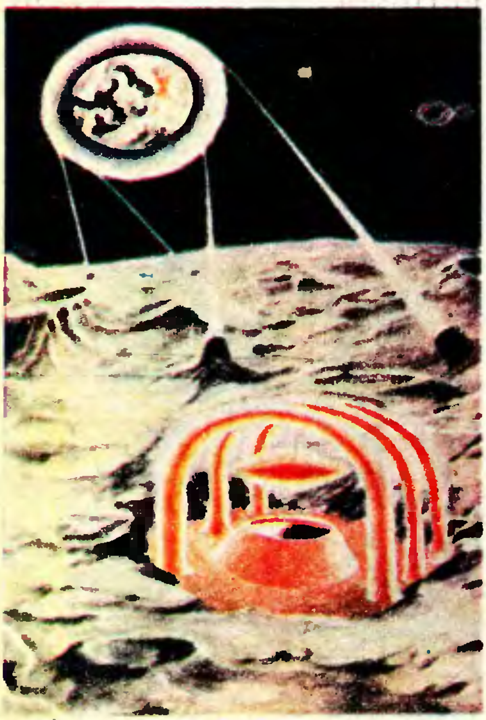

DESEN DE VASILACHE GHEORGHE

Este interesant de remarcat că, în prezent, microfizica, fizica particulelor elementare, s-a întîlnit cu astrofizica și cosmologia pe un teren comun, astrofizica devenind un laborator ce permite studiul particulelor cuantice la energii imense, pe care încă nu sîntem capabili să le realizăm în laboratoarele terestre și nu știm dacă vom fi în stare să le producem vreodată.

Proprietățile cu care ne-am obișnuit să dotăm particulele cuantice sînt, în general, împărțite în două categorii distincte.

Din prima categorie fac parte distanțele și duratele, care au generat spațiul tridimensional și timpul monodimensional, unificate de Einstein, în teoria relativității, într-o varietate unică, **spațiu-timp**, al cărui element este **evenimentul**, caracterizat printr-o **poziție** și un **moment temporal** în raport cu un observator care își obține informațiile cu viteza maximă, aceea a luminii în vid. Evenimentul, însă, este asociat cu prezența unui obiect, iar acesta este identificat prin a doua categorie de proprietăți de care vorbeam și care sînt specifice, individualizînd particulele, așa cum ar fi: masa, sarcina electrică, spinul sau momentul propriu de rotație, aroma, numărul barionic, leptonic etc.

Dirac, cu imaginația sa genială, ne-a demonstrat teoretic, iar natura a răspuns pozitiv acestei demonstrații, că fiecare particulă este asociată cu o antiparticulă și, ca să le separăm, sau am putea chiar spune ca să le producem din vid, este necesar să consumăm energia corespunzătoare maselor de repaus.

Vidul lui Dirac nu mai are nimic comun cu vidul secolelor trecute, vidul lui Toricelli, care însemna un spațiu gol. Vidul fizicii de astăzi este dinamic, el este o lume în care particulele fluctuează, se nasc în perechi de particule-antiparticule virtuale, iar acestea în neputința lor de a găsi o energie suficientă pentru ca să se personifice se recombină, dispărînd, pentru ca apoi să se separe din nou.

Zeldovici, Kobzarev și Okun (1974) și apoi G. t'Hooft (1982) au avansat ideea că instabilitatea stărilor vidului se leagă cu faptul că vidul este considerat ca starea universului cu energia potențială minimă. Dacă însă potențialul este nelinear, așa cum o cere descrierea

proprietăților specifice particulelor reale, putem avea mai multe stări de vid.

Vom considera real vidul cu energia minimă. Celelalte stări de vid sînt false viduri în care, datorită fluctuațiilor inerente, se pot forma bule, a căror rază poate crește făcînd ca spațiul ce se află în starea de vid fals să se dezintegreze, așa cum a arătat Coleman, sa treacă în starea de vid real prin transformarea energiei sale în particule reale.

Care este numărul minim de particule cu care s-ar putea construi particulele cunoscute astăzi, adică cele șase quarkuri, din care sint constituite particule similare protonilor și neutronilor și cei șase leptoni, similari cu electronul și neutrino etc.?

Harrari și Shupe au arătat, în 1980, că sînt suficiente două particule primare și antiparticulele lor, adică patru elemente primare, pe care le-a numit **rishoni** (rișoni). Combinații de trei rishoni dau quarkurile și leptonii. Se pot reconstitui astfel proprietățile tuturor particulelor cunoscute. Studiile sînt în curs, în special pentru a preciza dinamica rishonilor.

O altă idee pe care o vom utiliza este cea emisă de Rubakov și Sapocinikov la mijlocul anului trecut. Aceștia consideră că spațiul nostru (3+1), cu trei dimensiuni spațiale și una temporală, este înglobat într-un spațiu cu N+1 dimensiuni. Toate particulele din spațiul nostru cu 3+1 dimensiuni nu pot trece în spațiu cu (N—3)+1 dimensiuni, adică nu se pot mișca în dimensiunile superioare, deoarece energia lor nu este suficient de mare. Ele rămîn în spațiul cu 3+1 dimensiuni ca într-o groapă de potențial, așa cum rămîn protonii și neutronii în nucleele atomilor. Dacă aceasta ar fi situația reală, atunci ar trebui ca în anumite condiții principiul conservării energiei să nu mai fie valabil și, așa cum a arătat Wesson (1980), avem indicii experimentele că așa ar fi.

Dacă asociem cele trei aspecte pe care le-am expus mai sus, ajungem la ideea, pe care am emis-o la sesiunea din anul 1982 a Comitetului de istoria și filozofia științei al Academiei Republicii Socialiste România, și anume aceea că este necesar un nou tip de descriere a proceselor fizice, care impune existența unui **cod ontic** al particulelor elementare, similar codului genetic al sistemelor cu viață.

Universul nostru cu 3+1 dimensiuni este un sistem înglobat într-un mediu care este universul cu (N—3)+1 dimensiuni, al lui Rubakov și Șapocinikov.

Am putea să numim „cosmos" universul cu 3+1 dimensiuni și „haos" mediul cu (N—3)+1 dimensiuni în care sîntem înglobați.

Admitem că există o diferență între vidul cosmosului, care este un vid real, și vidul haosului, care este un vid fals.

Energia înmagazinată în vidul fals al haosului se poate transforma în masa de repaus a particulelor din cosmos dacă este codată de rishoni, așa cum ADN-ul și ARN-ul dintr-o celulă vie codează apariția proteinelor formate din acizi nucleici. Fiecare acid nucleic este codat de trei din cele patru elemente: adenina, guanina, citosina și timina (sau, respectiv, uracilul în ARN).

În mod similar avem doi rishoni: Tohu (T) și Vohu (V) și antirishonii corespunzători Antitohu (T) și Antivohu (V). Combinațiile lor, cîte trei, corespund particulelor cunoscute. Astfel, un electron este codat de trei rishoni (TTT), iar un quark de alți trei rishoni (TTV) etc.

Că rishonii codează fluctuațiile energiei vidului fals al haosului, fixîndu-le în particulele cunoscute prin procese care au loc în interiorul protonilor, al neutronilor sau al găurilor negre, este un lucru ce rămîne de stabilit. Dacă modelul nostru de formare a particulelor din universul 3+1 dimensional, din cosmos, este valabil, atunci ar trebui ca în univers să existe o creare de masă de repaus. Aceasta este prevăzută și de unele teorii cosmologice, ca cea a lui Hoyle și Narlikar (1971) sau V. Canuto și Narlikar (1980), iar studiile de paleomagnetism arată o viteză de creștere a razei pămîntului de circa 0,5 mm/an.

Codul ontic al particulelor elementare ne modifică modul de gîndire cu privire la apariția universului nostru, a spațiu-timpului și a legilor fizicii, a dimensiunilor pe care le are universul în care sîntem înglobați, a mediului haotic cu care universul nostru schimbă energie.

Iată, deci, că cine vrea să trăiască astăzi aventura descoperirii unor lumi noi, așa cum a făcut-o Cristofor Columb, nu trebuie să se îmbarce pe Nina, Pinta sau Santa Maria și nici chiar pe Apollo sau Soiuz, ci trebuie să învețe să manipuleze rishonii în spații în care conceptele de obiect, spațiu și timp fuzioneaza într-o nouă unitate.

DESEN DE MARILENA SÎRBU

ȘTIINȚA LA FRONTIERELE CUNOAȘTERII

SPRE O UNIFICARE TEORETICĂ A INTERACȚIUNILOR FUNDAMENTALE

LICINIU IOAN CIPLEA

EINSTEIN a crezut întotdeauna că realitatea fizică poate fi explicată în termeni geometrici. Și, bineînțeles, această geometrizare trebuia să ducă la o unificare generală a conceptelor fizice, inclusiv a celor care privesc interacțiunile fundamentale, baza tuturor fenomenelor naturale.

Se știe că teoria relativității restrînse a fost emisă în 1905, iar cea a relativității generalizate sau mai bine-zis a gravitației datează din 1916, pe cînd teoria cuantelor a lui Planck a apărut în 1900. Deși Einstein a adus o importantă contribuție la teoria cuantelor, prin introducerea noțiunii de foton și mai ales prin dovedirea realității acestor „pachete de energie" ondulatorie în spațiul liber, în afara sistemelor emițătoare sau absorbante de energie ondulatorie, totuși el n-a fost convins că teoria cuantelor ar reprezenta adevărul științific fundamental. Aceasta mai ales după apariția mecanicii cuantice (1925), cu indeterminismul pe care l-a introdus în știință. El era convins că esența fenomenelor cuantice va fi explicată mai tîrziu printr-o teorie neliniară a cîmpului.

Totuși, teoria cuantelor a făcut progrese însemnate către o unificare a teoriei interacțiunilor fundamentale, astfel că s-a plasat în fruntea cursei pentru redarea unei imagini științifice, unificate a realităților naturale. Lucrul acesta, adică interconexiunea teoretică a interacțiunilor fundamentale, are o bază filozofică foarte solidă. Într-adevăr, dacă „fundamentele" fenomenelor naturale n-ar avea o interconexiune internă, fizică, completă, care să determine homeostazia structurii Universului, atunci o perturbație aleatorie în parametrii de stare, la un moment dat, ar putea produce dezagregarea acestei structuri. De vreme ce dezagregarea nu s-a produs timp de peste zece miliarde de ani, de cînd avem date precise asupra vîrstei Universului, înseamnă că, mergînd prin inducție completă, putem prevedea că nici în următoarele miliarde de ani nu se va produce.

Se știe că, la nivelul nostru de observație, interacțiunile rămîn distincte, așa că, pentru a le putea „amalgama", trebuie să ne coborîm la dimensiuni microscopice. Încă de la începutul secolului XX, Planck a arătat că sistemul unităților noastre fundamentale este dependent de anumite particularități ale structurii materiale și ca atare a propus un sistem nou fundamental, independent de aceste particularități și bazat doar pe mărimi luate din teoria radiației de corp negru și a gravitației:

— masa (lui Planck)

$$\sqrt{hc/G} = 2,2 \times 10^{-5}\ g$$

— lungimea (lui Planck)

$$\sqrt{hG/c^3} = 1,6 \times 10^{-33} cm$$

— timpul

$$\sqrt{hG/c^5} = 5.4 \times 10^{-44}\ sec$$

În dezvoltarea ulterioară a acestei idei a unităților fundamentale, s-a sugerat că masa lui Planck ar avea o legătură cu posibilitățile de unificare a gravitației cu interacțiunea tare, iar lungimea lui Planck ar reprezenta o limită de la care spațiul fizic încetează de a mai fi continuu și devine granular.

O primă teorie de unificare (parțială), care ține seama de lungimea lui Planck, a fost enunțată de T. Kaluza în 1921 și de O. Klein în 1926. Urmărind ideea lui Einstein cu spațiu-timpul cuadridimensional, ei mai adaugă o dimensiune cilindrică la spațiul tridimensional și astfel totalul dimensiunilor spațio-temporale devine cinci. Ei mai pun însă condiția ca această nouă dimensiune să fie nu de miliarde de ani-lumină, așa cum sînt celelalte trei dimensiuni spațiale, ci doar de 10—100 de ori lungimea lui Planck (adică 10^{-31}—10^{-32} cm). Kaluza și Klein au arătat că dacă spațiu-timpul lor cu cinci dimensiuni este tratat la fel cum a tratat Einstein, mărimea spațio-temporală cu patru dimensiuni, teoria lor devine echivalentă cu teoria electromagnetismului a lui Maxwell, combinată cu teoria gravitației a lui Einstein, deci s-ar face un prim pas de legătură între fenomenele electromagnetice și cele gravitaționale.

Teoria Kaluza-Klein a rămas oarecum în umbră pînă în 1960, cînd s-a arătat că și teoriile de etalonare (gauge theories) studiate atunci mai extensiv puteau fi reformulate după ideea Kaluza-Klein, adică dînd spațiului dimensiuni microscopice suplimen-

tare. Din continuarea acestor discuţii şi studii s-a născut în 1976 o generalizare a teoriei einsteiniene, cunoscută sub denumirea de „super-gravitaţie" (la început Freedman, van Nieuwenhuizen şi Ferrara, apoi completată de Deser şi Zumino). În modelul cel mai răspîndit al supergravitaţiei, spaţiu-timpul capătă şapte dimensiuni. Ca să-l înţelegem mai bine recurgem la o imagine topologică a unei hipersfere cu şapte dimensiuni. Dar pentru a se explica prin supergravitaţie generarea de particule elementare asemănătoare cu acelea din constituţia materiei obişnuite — prin intervenţia fluctuaţiilor ce apar spontan în acest spaţiu-timp heptadimensional — trebuie să admitem şi intervenţia unor „ruperi" de simetrie a acestei hipersfere.

Să vedem acum modul în care teoria cuantelor intervine activ în această apropiere de teoria unitară a interacţiunilor fundamentale. La începutul secolului nostru, se cunoşteau doar interacţiunile electromagnetice şi cele gravitaţionale, iar la formularea mecanicii cuantice (Heisenberg şi Schrödinger) nu s-a ţinut seama de efectele relativiste care ar putea apărea în cazurile studiate de această mecanică. Trebuie totuşi să accentuăm că teoria cuantelor a dus la formularea de către Planck a celui mai potrivit sistem de unităţi de măsură pentru a cuprinde o viitoare teorie unificată a interacţiunilor fundamentale. Apoi, după 1930, atunci cînd s-a dezvoltat mecanica cuantică relativistă, s-a ajuns la o mai bună înţelegere a fenomenelor legate de interacţiunile fundamentale. De unde mai înainte se cunoşteau numai interacţiunile gravitaţionale şi cele electromagnetice, acum s-au introdus în studiu şi interacţiunea slabă şi cea tare. S-au clarificat, de asemenea, legăturile care există între diferitele tipuri de particule şi cîmpurile de forţe în care ele sînt generate. Deci, efectele combinării teoriei cuantelor cu relativitatea s-au dovedit a fi sinergice, adică din această „amalgamare" au rezultat lucruri noi. Şi lucrurile noi au fost legate şi de aprofundarea studiului vacuumului fizic.

Contrar previziunilor lui Einstein, care vedea teoria cuantelor rezolvabilă într-o teorie neliniară de cîmp, în 1967, A. Saharov a ajuns la concluzia ca gravitaţia poate să fie doar un fenomen cuantic provenit din energia vacuumului. Apoi, în 1976, G. Unruh a arătat că, plecînd de la considerente asupra vacuumului şi a fluctuaţiilor cuantice care se produc în el, nu numai gravitaţia poate fi corelată cu acceleraţia, ca în teoria lui Einstein, ci o asemenea corelare poate exista şi între acceleraţie şi temperatură. Iată, deci, noi elemente în construirea finală a teoriei unitare a interacţiunilor fundamentale.

Cea mai nouă realizare în acest sens a fost descoperirea experimentală a purtătorilor forţei slabe, aşa-numiţii weakoni: W± şi Z°. Încă după 1960, S. Weinberg, S. Glashow şi A. Salam au emis o teorie privind unificarea interacţiunii electromagnetice cu interacţiunea slabă (care este răspunzătoare pentru dezintegrările radioactive). Teoria lor a fost atît de documentată din punct de vedere teoretic, încît autorilor ei li s-a atribuit Premiul Nobel mai înainte ca dovada experimentală de existenţă a particulelor prevăzute de ei să fi fost adusă. Iată, însă, că în 1983, la marele supersincrotron de la CERN (Geneva), s-au pus în evidenţă toate particulele reprezentînd purtătorii forţei slabe, adică s-au înregistrat cu siguranţă 30 de evenimente nucleare (ciocniri între protoni şi antiprotoni la energii de 540 GeV) de generare a particulelor W± şi 10 evenimente de generare a particulei Z°. Prin această descoperire epocală s-a verificat teoria anterioară şi se poate considera că unificarea interacţiunilor electromagnetice cu interacţiunile slabe este un fapt dovedit din plin. Mai este necesar să se unifice cu acest grup electroslab şi interacţiunea tare. Se crede că acest lucru va fi posibil atunci cînd se va dovedi radioactivitatea protonului, adică dezintegrarea sa cu emisiune de leptoni. Deocamdată, s-a aflat doar că viaţa protonului este mai mare de 10^{31} ani, deci cu 20 de ordine de mărime mai mare decît vîrsta probabilă a Universului. Totuşi, ştiind că 9 tone de apă conţin $6{,}023 \times 10^{29}$ atomi de hidrogen ar trebui aşteptat „doar" o sută de ani pentru a înregistra o dezintegrare a atomului de hidrogen şi dacă în experimentări s-ar utiliza o cantitate de 1 000 de ori mai mare de apă, atunci ar trebui să se înregistreze pînă la 10 evenimente pe an. Dar ce măsuri de precauţie trebuie să se ia nu atît pentru înregistrarea acestui eveniment nuclear cît pentru discriminarea sa din toate evenimentele nucleare ce s-ar produce într-un an într-o asemenea cantitate de materie?!

Pînă atunci ce facem? Continuăm cursa energiilor înalte. Într-adevăr, descoperirea la Geneva a weakonilor a fost posibilă datorită faptului că acolo CERN dispune de cel mai mare accelerator de particule din lume cu inele de stocare, ce dau posibilitatea de a se realiza ciocniri cap-în-cap între protoni şi antiprotoni. Proiectele pentru viitor sînt însă mult mai ambiţioase. Astfel, americanii, geloşi probabil pe succesul colegilor europeni, vor să străbată la acceleratoarele viitoare graniţa teraelectronvolţilor (TeV=1000 GeV) şi în acest scop au deja în construcţie la Chicago o maşină de accelerare denumită Tevatron II, care va realiza ciocniri cap-în-cap cu energie de 2 TeV. Apoi, ei vor să meargă mai departe şi să construiască un tevatron de 20 TeV pe care, deocamdată, nu au unde să-l plaseze. Diametrul inelului de accelerare este de 30 km şi s-a propus ca să fie instalat într-o regiune de deşert, unde ar fi disponibil mai mult teren, şi de aceea a fost poreclit „Desertron". Alţii ar vrea să treacă la alte sisteme de accelerare (cum ar fi cu ajutorul laserilor) sau să plaseze acceleratoarele pe mare.

Ce se poate aştepta de la aceste noi acceleratoare? Intrînd în domeniul TeV s-ar putea să se descopere aşa-numiţii bosoni ai lui

(Continuare in pag. 16)

ȘTIINȚA LA FRONTIERELE CUNOAȘTERII

ARGUMENTE PENTRU O POSIBILĂ EVOLUTICĂ GENERALĂ

VLADIMIR EȘANU

A PRIVI natura este o încîntare. Înțelegerea ei, însă, generează uimire pentru că soluțiile sale sînt totdeauna neașteptate, par uneori ilogice și exprimă o „înțelepciune" pe care, de cele mai multe ori, mintea noastră nu o poate egala. Am spune că, mai curînd, înțelepciunea umană înseamnă consecvența în descifrarea celei naturale.

Vom încerca să exemplificăm temeiul acestor gînduri cu cea mai cuprinzătoare certitudine din biologie — am zice — de la Darwin încoace.

Este o încîntare să privești fantastica varietate de ființe vii, plante sau animale. Dar este uimitoare capacitatea lor de adaptare la mediu, la condițiile de trai ce li se oferă. Ce este, în fond, uimitor? Capacitatea de adaptare? Da, dar nu numai atît. Uimitor este faptul că s-a putut ca, pornindu-se de la o celulă primitivă, să se ajungă — trecîndu-se prin toate etapele evolutive — la om. Cum trebuie, însă, să înțelegem evoluția? Primul gînd — sprijinit, mai ales, pe mecanismul darwinian al selecției naturale (un adevărat eufemism pentru ceea ce constituie în realitate lupta pentru existență) — este că evoluția reprezintă expresia unei continue adaptări la mediu și a supraviețuirii celui mai bun, mai bine adaptat. Pare clar. Dar, atunci, de ce nu au dispărut atîtea forme depășite de viață? De ce coexistă pe pămînt cea mai primitivă bacterie alături de om, algele alături de vertebrate ș.a.m.d.? La o privire mai atentă observăm că, de multe ori, nu este vorba de o simplă coexistență, ci de o veritabilă simbioză. Lucrurile apar ca și cum formele primitive de viață au fost împiedicate să evolueze tocmai de faptul că formele evoluate par a avea nevoie de cele primitive. Oare ne-am putea imagina o existență în care noi, oamenii, să fim singurele ființe de pe Pămînt? Atunci, care este înțelesul profund al evoluției, ca șir de transformări prin eliminarea celor „slabi"?

Să lărgim puțin orizontul problemei și să ne gîndim la calea biogenezei, la originea ei. Astăzi se admite în știință că viul a luat naștere din neviu. Care neviu? Cel existent în perioada imediat anterioară biogenezei. Deci trecerea de la neviu la viu a fost o etapă evolutivă a materiei, respectiv a structurilor materiale. Dar structurile „de trecere" trebuie înțelese a fi fost nu doar o etapă, o verigă în lungul proces evolutiv, ci acele structuri și suprastructuri **funcționale** care au alcătuit primele mecanisme biochimice ale primelor sisteme vii. Astăzi știm că formele vii — fenotipurile — sînt expresiile mecanismelor biochimice de stocare și transfer de informație. Ajungem, astfel, la ideea — și ea uimitoare — că, în fond, evoluția nu este ceea ce vedem — „parada" filogeniei — ci „parada" unor fenomene invizibile — mecanismele biochimice. Adică, nu este vorba, în fond, de evoluția fenotipurilor, ci de evoluția unor mecanisme. Nu este aceasta o erezie? Mutăm, deci, toată evoluția de pe plan biologic pe unul nebiologic? În fond, de ce să ne uimească această idee? De unde puteau deriva acele structuri funcționale antebiotice dacă nu din altele mai simple? Oare originea lor nu rezidă în primele particule elementare de după Big-Bang? Desigur. Astfel, în mod firesc, aria fenomenului evolutiv se întinde și pe teritoriul abioticului, iar „lanțul" evolutiv este un continuum, care începe de la originea universului și, trecînd prin momentul actual, va continua indefinit, ca proces natural, legic. Noțiunea de evoluție a încetat să caracterizeze doar viul. Numai că mecanismele evolutive ale abioticului diferă de cele ale bioticului. Nici nu se poate altfel, din moment ce abioticul se bazează pe stări de echilibru termodinamic, iar sistemele vii pe stări aflate departe de asemenea stări de echilibru. Ideea aceasta a continuum-ului evolutiv de la fizic la biologic poartă, deopotrivă, semnificații științifice și filozofice. Înțelegerea acestei ambivalențe netezește calea spre esența problemei evoluției.

Universul este un sistem de elemente aflate în diverse tipuri și intensități de interacții. Interacția, ca fenomen fundamental, ce-și trage originile din „profunzimile" materiei interactive — aceasta a și devenit o perspectivă filozofică — stă nu numai la baza structurii sistemelor, dar constituie și un substrat al specificului calitativ al acestora. Mai exact, structurile sînt purtătoare ale unor calități-funcții, iar evoluția structurilor este, **ipso facto**, evoluția unor calități. Astfel, începînd cu Big-Bang-ul inițial, a luat startul un proces legic care avea să se desfășoare neîntrerupt, cu o neîntreruptă suită de creare de structuri — de la cele mai simple, la cele mai complexe, sistemele vii — purtătoare de calități mereu mai complexe. Complexificarea treptată — timp a fost destul! — bazată pe creșterea numărului și tipurilor de interacții între particulele materiale aflate în structurile evoluante s-a desfășurat de-a lun-

DESEN DE MARILENA SÎRBU

gul lanţului evolutiv ca o emergenţă continuă a unor determinanţi materiali structural-fenomenologici.

Dacă ne limităm la evoluţia planetei noastre, atunci putem spune că biogeneza este rezultatul evoluţiei întregului sistem planetar — materie, energie, condiţii de mediu ş.a. — viul apărînd ca o nouă calitate a sistemelor materiale ajunse la un anume grad — foarte înalt — de complexitate. Aceste structuri materiale sînt, însă, **structuri funcţionale** care, în cadrul sistemelor vii, devin mecanisme biochimice purtătoare de funcţii. Astfel, evoluţia sistemelor structurate, fizice şi, apoi, chimice, îşi continuă calea şi în cadrul sistemelor devenite vii, constituind evoluţia biotică revelată nouă ca un proces de geneză a speciilor. De fapt, în lumina celor arătate, evoluţia biologică nu este o evoluţie propriu-zisă a fenotipurilor, ci a mecanismelor biochimice — structuri funcţionale ce le determină.

Ajunşi aici, se ridică o nouă problemă. Una dintre marile calităţi ale teoriei darwiniste o constituie faptul că ea nu descrie numai evoluţia, ci propune şi un mecanism, cel al selecţiei naturale. Acest mecanism este un fel de arbitru în jocul dialectic dintre posibilitate şi realitate. În natură tot ce se poate întîmpla se întîmplă, dar nu orice se întîmplă persistă. Aceasta este valabil pentru ambele lumi, nevie şi vie. În oceanul primordial, s-a format sub acţiunea factorilor de mediu o varietate mult mai mare de compuşi chimici decît au rezistat timpului respectiv, variaţiilor factorilor de mediu. La fel s-a întîmplat şi cu speciile lumii vii. Au dispărut mult mai multe specii — care nu s-au putut adapta şi readapta la noi condiţii de mediu — decît au supravieţuit acestor variaţii. Aceste dispariţii nu s-au operat, însă, pe „verticala" filogenezei, ci pe „orizontala" formelor existente la un moment dat. Selecţia n-a dus la dispariţia verigilor evolutive depăşite, ci la cea a indivizilor sau a populaţiilor inadaptabile unor noi condiţii. Astfel, evoluţia n-a eliminat ce s-a depăşit, iar biosfera cuprinde toate verigile (nu formele) evoluţiei, simultan, de la cea mai primitivă bacterie şi algă, pînă la om. În această perspectivă procesul evolutiv apare, mai clar, ca un proces al evoluţiei mecanismelor biochimice fundamentale. Jocul apariţiei, modificării sau, mai ales, dispariţiei formelor vii, condiţionate de aceste mecanisme, este o expresie a limitelor funcţionale în raport cu condiţiile de mediu. Astfel se înţelege că mecanismele „verificate", fundamentale, nici nu puteau să dispară. Ele nu reprezintă ceea ce s-ar putea denumi „vechiul", ci „esenţialul".

În fond, ce a însemnat evoluţia la nivelul acestor mecanisme? Ea a însemnat o creştere a eficienţei şi fiabilităţii, adică o reducere a probabilităţii erorilor de funcţionare în ontogenie, dar, mai ales, în filogenie. Mecanismele vechi, „verificate", au persistat, la început ca bază a noului mecanism, apoi ca rezervă funcţională, biochimică, mecanism „de salvare" („căile anaplerotice"). Vechile mecanisme persistă datorită gradului lor înalt de adaptare şi stabilizare, iar cele noi le depăşesc ca grad de perfecţionare. Organismele bazate funcţional pe aceste mecanisme le prezervă pe toate cele depăşite, dar esenţiale, conform unui principiu pe care l-am putea numi „principiul coexistenţei mecanismelor biochimice cu eficienţe diferite", căci cele depăşite ca eficienţă sînt încă mult timp mai fiabile decît cele nou apărute.

Cîteva exemple. În celulele organismelor evoluate coexistă două mecanisme energogene fundamentale: fermentaţia — mecanism anaerob — şi respiraţia. Ele coexistă, se întrepătrund chiar, dar respiraţia este de vreo 14 ori mai eficientă decît fermentaţia, care este, însă, mai adaptabilă. O serie de microorganisme pot sintetiza lanţuri peptidice potrivit unor informaţii codificate nu numai în matrici de ADN, aşa cum se întîmplă de regulă, ci şi în matrici proteice — mecanism arhaic şi de o slabă eficienţă (se pot sintetiza peptide de maximum 35 aminoacizi), dar util. Unele enzime sînt constituite din izoenzime, dintre care unele activează în condiţii anaerobe, iar altele, în condiţii aerobe. Primele sînt relicte ale timpurilor atmosferei lipsite de oxigen. La toate acestea trebuie adăugat exemplul căilor metabolice „anaplerotice" („de salvare"), care apar pe prim-plan în cazul blocării unei căi principale. În majoritatea lor, acestea au caractere ale mecanismelor arhaice, dar ele coexistă şi „colaborează" cu cele actuale.

În lumina acestor exemple, biosfera ne apare ca o coexistenţă a arhaicului cu „modernul", dar nu ca „tolerare" reciprocă, ci ca o adevărată simbioză. „Modernul" ne apare ca „avînd nevoie" de arhaic, iar acesta, ca fiind o bază a „modernului". Poate fi concepută o biocenoză fără biotopul ei? Şi, în fond, ce este echilibrul ecologic decît expresia „raţiunii" acestei coexistenţe?

Am putea lărgi aria acestui principiu şi dincolo de cea simplă biologic-organismală? Avem motive să credem că în ciuda „tiraniei" civilizaţiei ultramoderne, omul modern mai păstrează amprenta omului arhaic, pastoral, cu o permanentă dragoste de natură, nevoia de a munci şi de a-şi păstra ancestrala sa unealtă — mîna. Nu este aceasta, oare, „matricea stilistică" a lui Blaga? Nu este influenţa de neşters a tuturor „spaţiilor mioritice"?

Sînt acestea doar ipoteze? Poate. Oricum, ele se subsumează unor caractere mai generale ale evoluţiei în „toate lumile" pînă la formele cele mai evoluate, individuale şi supraindividuale. Ele pot fi elemente ale unei „evoluticii generale" (C. Wittenberger), disciplină de sinteză, de punct de vedere, care să caracterizeze trăsăturile generale ale oricăror forme de evoluţie, dar şi trăsăturile fiecăreia în parte. Cele discutate mai sus sînt doar cîteva argumente în favoarea acestei posibile viitoare discipline. Viitorul le va completa.

ȘTIINȚA LA FRONTIERELE CUNOAȘTERII

EVOLUȚIA CALCULATOARELOR EVOLUȚIA OMULUI

CRISTIAN TUDOR POPESCU

CÎND a început totul? Dacă vom ceda tentației firești oricărui domeniu al activității umane, de a căuta rădăcinile cît mai adînc în timp, începutul istoriei algoritmicii ar putea fi plasat în momentul în care un primitiv a identificat în realizarea unui anume scop o succesiune standard de cel puțin două operații distincte.

Au venit apoi grecii, cu silogismele și rigoarea senină a geometriei lor. Rețetele alchimiei Evului Mediu, cu tot pitorescul operațiilor descrise, aveau deja o pronunțată structură algoritmică.

Cînd G. Boole a creat o algebră pentru ființe cu două degete, unii au rîs, alții au rămas indiferenți. Nimeni n-a înțeles că în acel moment suportul teoretic al științei calculatoarelor era deja conturat; neînțelegere într-un fel justificată de absența unui suport „hardware" corespunzător. Mașinile de calcul construite de Pascal sau Baddage erau doar nostalgice vise mecanice, firești de altfel într-o lume copleșită de mecanică.

Secolul nostru a oferit mai multe soluții în această direcție: relee și contacte, tuburi electronice, tranzistorul, circuitele integrate. Dar „marea lovitură" care a transformat și transformă continuu computerul dintr-o noțiune științifică, eterică și îndepărtată pentru omul mediu, într-o realitate cotidiană sine qua non a produs-o firma Intel în 1971: microprocesorul.

Apoi panta exponențialei a devenit din ce în ce mai abruptă. În replică la constelația Intel, dominată de „le chef d'orchestre" 8080, au apărut multe alte tipuri.

Cu tot prețul și dimensiunile reduse ale microprocesorului, nici unul dintre aceste avantaje nu este cel decisiv. Există și circuite integrate care le pot avea. Caracteristica într-adevăr revoluționară este versatilitatea, rezultînd din programabilitate. Astfel, același microprocesor poate fi folosit cu un software corespunzător într-o gamă extrem de largă de aplicații, începînd cu instrumentația de laborator și terminînd cu jocurile video. Se poate spune, fără teama de a greși, că această nouă tehnologie influențează, printr-un feed-back inevitabil, însuși portretul omului actual.

Omul noii ere va trebui să fie altfel: mai lucid, mai rațional, mai aproape de știință, lăsîndu-se mai puțin dominat de instincte și impulsuri momentane, mai înclinat spre o abordare globală, interconectată, a realităților înconjurătoare.

M-au contrariat întotdeauna lucrările de anticipație care au ca tramă acapararea de către mașini a tuturor activităților, bieților oameni nerămînîndu-le decît să-și trosnească degetele și să facă pasiențe. Este o falsă problemă: atunci vor fi mult mai multe de făcut, pasiențe vor face cei care le-au făcut dintotdeauna.

Trebuie relevat însă următorul aspect: tendința design-ului în tehnica de calcul și chiar în general în tehnică de a se apropia cît mai mult de modelul black-box, id est, cît mai multe elemente ale „bucătăriei" hardware și software să fie transparente (cu funcție neaparentă) pentru utilizator. Acesta este bineînțeles un aspect pozitiv, dar care nu trebuie exacerbat, pentru că altfel se poate ajunge la o alienare a utilizatorului față de tehnică. N-ar fi lipsit de interes să imaginăm următoarea situație: înainte de a soluționa prompt și eficient o solicitare, computerul să condiționeze livrarea răspunsului printr-o cerere de tipul: „schițați schema mea generală și modul de funcționare". Sau, intrînd în domeniul S F, la solicitarea a două bilete pentru „Războiul stelelor", seria a XII-a, să răspundă cu întrebarea: „Ce este o stea?"

Cum vor evolua lucrurile în acest domeniu în următorii 20, 30 sau chiar 100 de ani?

Pentru o perioadă mai scurtă, să zicem pînă la sfîrșitul secolului, se pot prevedea cu bună aproximație cîteva tendințe: promovarea alături de tehnologiile Si sau GaAs a așa-numitei tehnologii Josephson bazată pe supraconductivitate, efect tunel și efectul Josephson; aceasta la nivel de componente. Generalizarea conceptului de procesare paralelă cerută de limitele impuse în interconectare de viteza canalelor de transfer; aceasta la nivelul arhitecturii de sistem. Se va mări diferența de capacitate între calculatoarele mari și cele mici, ea neexcluzînd, ba dimpotrivă, creșterea capabi-

lităţilor şi răspîndirea explozivă a calculatoarelor individuale. „Bătrîna" cartelă perforată va ajunge să fie practic înlocuită de comunicaţia prin terminal cuplat la o dischetă sau casetă magnetică, se va extinde utilizarea discurilor optice cu citire laser, recunoaşterea şi sinteza vocii (cea din urmă a fost deja realizată de Texas Instruments). Vor apărea limbaje de nivel din ce în ce mai înalt, se va generaliza utilizarea aşa-numitelor sisteme expert.

Dacă privim însă mai departe, totul se înceţoşează. S-ar putea face totuşi o predicţie: pînă la jumătatea secolului viitor se va ajunge la cuplarea directă, probabil prin biocurenţi, a calculatorului cu utilizatorul — Cyborgul. Ipoteza nu e prea hazardată, avînd în vedere că se discută deja despre această idee aplicată în pilotajul supersonic. Rămîne de văzut, în aceste condiţii, dacă omul se va putea lipsi de plăcerea recent descoperită de a apăsa pe butoane. În curînd, în acest sens, o noutate şoc va apărea, cred, în design-ul de interioare: sufrageria stil cabină de comandă.

Va exista, însă, ca în orice domeniu al ştiinţei, şi momentul de criză. Fizica l-a traversat la începutul acestui secol: pentru ştiinţa calculatoarelor, el va veni probabil spre sfîrşitul următorului. Integrarea are şi ea limitele ei fizice, viteza de răspuns la fel, şi e posibil chiar ca, peste un anumit grad de complexitate (bineînţeles, extrem de înalt), să funcţioneze un principiu de incertitudine, sistemul putînd deveni parţial sau chiar total noncontrolabil.

Atunci se va produce joncţiunea cu biochimia şi genetica, dezvoltate pînă în acel moment pe un coridor paralel. Omul va sesiza dintr-un unghi nou posibilităţile celulei vii şi, poate, calculatoarele generaţiei a XII-a vor fi calculatoare biologice: imense conglomerate de celule nervoase artificial create, care nu vor suferi, nu se vor plictisi, nu vor uita, nu vor fi vanitoase, lacome sau visătoare, în schimb vor gîndi. Afară de cazul cînd se va descoperi cu stupoare că atributele de mai sus sînt însoţitorii inevitabili ai inteligenţei.

Oricum, fie că hardware-ul va fi „ţesut nervos umed sau plăsmuire electronică uscată", cum spune P. Winston, construirea computerului perfect înseamnă cunoaşterea perfectă a naturii umane.

Aceste previziuni oarecum fantastice s-ar putea realiza; sau ar putea să nu se realizeze, din două motive: fie vor fi infirmate de evoluţia ştiinţei, fie nu va mai exista posibilitatea de a fi verificate pentru că, în general, nu va mai exista nici un fel de posibilitate. Nu ne rămîne decît să sperăm în infirmarea celei de a doua variante.

SPRE O UNIFICARE TEORETICĂ A INTERACŢIUNILOR FUNDAMENTALE

(Urmare din pag. 12)

Higgs, foarte importanţi pentru o clarificare mai adîncă a interacţiunii slabe.

Totuşi, abordarea dimensiunilor de ordinul unităţilor de mărimi fundamentale ale lui Planck, acolo unde se bănuieşte că „amalgamarea" interacţiunilor fundamentale ar fi o realitate, este o problemă dificilă. Pentru a ajunge la lungimea lui Planck mai avem de străbătut cam 18 ordine de mărime. Apoi, pentru a genera o pereche de particule elementare de ordinul masei lui Planck — care este de circa 10^{19} ori mai mare ca a protonului — ne-ar trebui o energie de accelerare de cel puţin 3×10^{28} eV, iar noi vom ajunge abia la sfîrşitul mileniului la circa 10^{13} eV. Cît priveşte pătrunderea pînă la unitatea fundamentală de timp, teoreticienii ne asigură că — avînd la dispoziţie tehnica actuală de accelerare — ar trebui să construim un accelerator cu o rază cît a galaxiei întregi pentru a investiga perioade de timp de ordinul a 10^{-44} secunde.

Ne dăm seama că s-a progresat mult de la perioada 1902—1905, cînd preşedintele „Academiei" Olympia din Berna (A. Einstein) şi cei doi membri ai ei (matematicianul Conrad Habicht şi românul Mauriciu Solovin) discutau probleme filozofico-ştiinţifice în locuinţa mobilată a preşedintelui. E mai mult ca sigur că acolo au mustit principiile relativităţii, celebra formulă care a dus la declanşarea energiei nucleare şi, probabil, a îmbobocit ideea teoriei unitare a interacţiunilor fundamentale din natură.

Acum, la sfîrşitul secolului cel mai bogat în evenimente tehnico-ştiinţifice din istoria omenirii, mergem mai departe cu cercetările, avînd ca parteneri jucăriile-mamut numite acceleratori. Încă nu ştim dacă vom ajunge în curînd la expresia finală a teoriei unitare, dar e probabil că drumul cercetărilor respective va fi presărat şi cu alte descoperiri... poate chiar noi surse de energie...

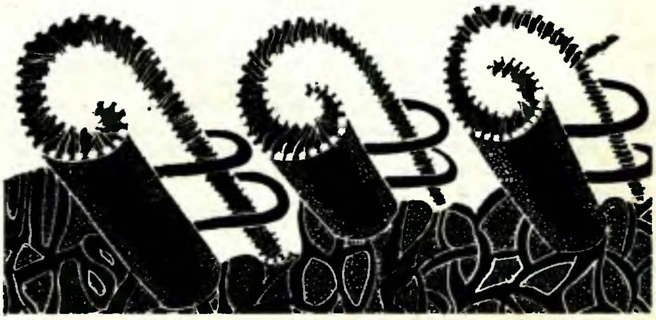

DESEN DE MIRELA POP

DRAGONUL DE LA VORONEȚ

PETER LEB

ISTORIA conține o multitudine de relatări despre monștri, balauri sau alte animale fantastice. Multă vreme s-a acreditat ideea că aceste descrieri sînt pure ficțiuni, născute în vremuri de de mult, din necesități religioase, sau datorită unei imaginații prea bogate care popula mlaștinile, mările sau grotele cu vietăți dintre cele mai neobișnuite.

În ultimele decenii, oamenii de știință au lansat însă ipoteza că s-ar putea să ne aflăm în fața unor relatări descriind o serie de fosile vii care mai trăiau încă pînă nu demult.

Exemplul cel mai spectaculos îl reprezintă Hatteria. S-a crezut mult timp că este o șopîrlă. Însă, după studiile anatomice efectuate la sfîrșitul secolului al XIX-lea, s-a ajuns la concluzia că Hatteria face parte din ordinul saurienilor, care au trăit în triasic.

Dar să revenim la sursele istorice. Mai precis la cele datînd din secolele XV—XVII. În această perioadă au apărut o serie de cărți dedicate studiului animalelor fantastice. Una dintre cele mai cunoscute este cea a naturalistului Conrad Gesner din Zürich, intitulată „Historia animalium", apărută în patru volume între 1951—1958. În capitolul „Despre balauri" ne vorbește despre Draco volans din regiunile Asiei de sud-est. Mai este denumit și „șarpe zburător", însă de fapt este o șopîrlă cu membre, avînd o membrană lipită de corp, care permite planări de pe un copac pe celălalt. Tot Gesner vorbește despre dragoni zburători, ce ar mai trăi (din sec. al XVI-lea) în sudul Europei. El menționează că la La Rochelle, în Franța, un asemenea șarpe zburător ar fi fost doborît și ucis cu furca.

Un alt autor ce menționează existența dragonilor zburători a fost învățatul german Athanasius Kircher în „Mundus subterraneus" (1665). Kircher descrie un eveniment petrecut lîngă Roma în anul 1660, unde un vînător „a fost întîmpinat de un dragon de o dimensiune mai mare decît a unui vultur, pe care l-a luat drept o pasăre zburătoare" și pe care l-a doborît cu mai multe săgeți. Spre stupefacția lui, se află în fața unui „dragon zburător". Cei care au văzut exemplarul, printre care și Hieronimus Lancia de la Muzeul cardinalului Barberini, au ajuns la concluzia că era vorba de „o specie de balaur cu un maxilar dublu" și că „era monstruos, conceput din picioare cartilaginoase aidoma gîștelor".

Această descriere, precum și gravurile (foto 1) ce însoțeau textul ne duc cu gîndul la animale ce ar fi trebuit să existe cu milioane de ani în urmă și nu în secolele XVI sau XVII.

Dar să facem un salt.

Voroneț, denumită pe drept cuvînt „Capela sixtină a Bucovinei" datorită extraordinarelor fresce exterioare care redau în culori remarcabile nu numai scene religioase, ci și istorice, înfățișîndu-ne un tablou amplu și copleșitor al epocii, a fost ridicată în 1488, în trei luni și trei zile, din porunca lui Ștefan cel Mare și pictată între 1547—1550 în timpul domniei lui Petru Rareș.

Vă puteți pune întrebarea: ce legătură există între cele arătate anterior și Voroneț? Există, căci pe gigantica frescă intitulată „Judecata de apoi", printre o serie de animale autohtone și exotice, se află reprezentat un... dragon surprinzător de asemănător cu cele reproduse în cărțile lui Gesner Kircher (foto 2).

Acest dragon este mai stilizat decît în reproducerile mai sus-amintite, dar sînt redate cu exactitate aceleași caracteristici morfologice.

Cum a ajuns o asemenea reprezentare la Voroneț? Cărțile lui Gesner și Kircher au apărut după ce a fost pictat Voronețul. Să fie o copie a unei gravuri executate înainte de 1547? Posibil. Dar se impune și o altă ipoteză: oare să fi existat asemenea fosile vii și în sud-estul Europei secolului al XVI-lea? Deocamdată, această ipoteză este puțin plauzibilă, dar nu cu totul neverosimilă, ținînd seama că în basmele populare românești întîlnim deseori descrieri de balauri zburători; în orice caz lista supozițiilor rămîne deschisă.

Se știe că în trecutul îndepărtat au existat animale avînd caracter de pasăre, păstrînd și vădite trăsături de reptilă. Exemplul concludent îl reprezintă impresiunea în calcar a Arheopterix-ului de la Solnhofen.

Însă nu este exclus ca într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat să se descopere o asemenea fosilă vie spre mirarea și deliciul zoologilor.

ȘTIINȚA LA FRONTIERELE CUNOAȘTERII

NOI, ROBOȚII

ALEXANDRU MIRONOV

ISTORIA (apocrifă) a roboticii începe cu anul în care a luat ființă compania **United Robots** — în același an, 1982, s-a născut, de altfel, Susan Calvin, viitoarea mare specialistă în robopsihotronică. În 1998 dădaca — robot pe nume „Robbie" este deja în activitate, laolaltă cu alți cîțiva roboți — încrețind frunțile juriștilor, care vor și reuși, de altfel, să interzică prezența roboților pe Pămînt. În consecință, roboții vor fi de-acum înainte, adică de la 1998 încolo, folosiți mai ales în spațiul extraterestru. De altfel, în 2002, dr. Alfred Lanning va demonstra — ar trebui să spun „va fi demonstrat că...", sîntem doar în lumea Science Fiction-ului și timpurile se încurcă acolo — deci, va fi demonstrat că roboții mobili, abili, înțelegînd și conversînd într-o limbă pămînteană, pot fi folosiți la minerit pe planeta Mercur. Susan Calvin asistă la demonstrație — și viața întreagă îi va fi influențată: își va da doctoratul în psihorobotronică, în 2007, și se va ocupa numai de vindecarea „căderilor nervoase" ce le vor face pacienții ei de metal, de-a lungul expedițiilor și întreprinderilor periculoase la care participă. Va avea doi asistenți, Powell și Donovan, depanatori celebri în literatura de anticipație, iar Susan îi va trimite la rezolvarea unor cazuri ce vor face — au și făcut, ce-au mai făcut! — senzație... Chiar în 2007 cei doi — și Susan implicit — vor avea de rezolvat problema unui robot aiurit de pe Mercur, în 2016 demască matrapazlîcurile lui Cutie, robot evoluat și parșiv, în 2021 se ocupă de telepatul Herbie,

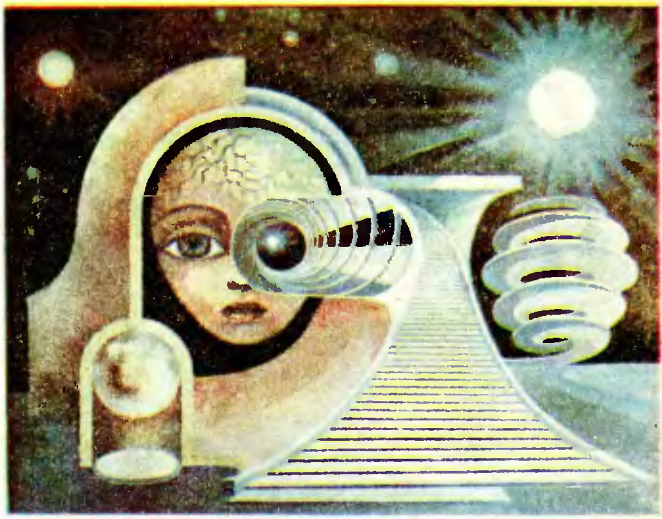

DESENE DE MARILENA SIRBU

apoi de Nestori, în 2029, roboți experimentali nesiguri și periculoși, în 2052 asistă cu toții la preluarea, integrală, de către mașini, a problemelor economice terestre. Susan moare în 2064, fată bătrînă, pasionată numai de pacienții ei, pe care, clar, îi iubește mai mult decît pe oameni. Cu ea se va încheia o parte, cea mai importantă, a ciclului povestirilor despre roboți, născute de mintea genială a scriitorului Isaac Asimov.

Asimov a scris, despre roboți, 29 de povestiri. A început în 1939 cu „Robbie" și a publicat-o pe ultima după 30 de ani. A rezultat un ciclu complet, interesant, pasionant, parte integrantă a literaturii secolului nostru, dar, culmea, partea importantă a filozofiei științei secolului nostru! Asta pentru că I. Asimov, într-un moment de geniu, a decis în povestirea intitulată „Mincinosul" că inevitabila lume a roboților de mîine trebuie neapărat să asculte de trei legi fundamentale. I. Un robot n-are voie să pricinuiască vreun rău omului sau să îngăduie, prin neintervenție, să i se întîmple ceva rău unei ființe umane. II. Robotul trebuie să asculte poruncile omului, dar numai atunci cînd ele nu contrazic legea I. III. Robotul trebuie să-și apere propria existență, dar numai atunci cînd grija de sine nu contrazice legea I sau legea II. Aceste trei legi au revoluționat Science Fiction-ul. Au colorat literatura. Au dat de gîndit oamenilor de știință. Au influențat pur și simplu societatea umană.

De ce? Pentru că robotul asimovian nu este o simplă mașinărie care execută, conform unui program, una sau mai mule operații, ci o adevărată persoană. Are un creier electronic? Pozitronic? — încorporat, judecă — cel mai

adesea omenește — și — uneori — simte... Implantate adînc în personalitatea sa metalică și electronică, cele trei legi par perfecte. Și nu sînt. Lasă loc unor ambiguități mărunte, deschid posibilități apariției unor contradicții și paradoxuri — unele amuzante, altele profund umane, apropiind de mentalitatea noastră această lume a roboticii pe care prezentul o construiește lîngă noi. Să ne temem de roboți, așa cum ne-am temut de Golem sau de creația monstruoasă a lui Frankenstein? Nu, spune Asimov, roboții sînt inevitabili, trebuie să intre în viața noastră, să ne ușureze munca, să ne preia o parte din probleme, să ne elibereze — și noi nu trebuie să ne temem!

Probleme vor apare însă multe. Idila om-robot va avea și zile negre. De exemplu, începe Asimov ciclul cu celebra și minunata „Eu, Robot", apărută în 1950, acest „Robbie" este o dădacă ce-și îngrijește pupila încredințată spre educație, dar stîrnește mefianța adulților, din o mie de motive. Sau „Cutie", primul robot curios să afle de unde și cum vine el, făptură superioară, iar ordinele lui Powell și Donovan, oameni, deci făpturi inferioare, vor fi ignorate, încălcîndu-se legea a II-a, deoarece „Cutie" stabilește că cel ce l-a creat nu poate fi altul decît... convertorul de energie care-l alimentează! În „Fuga în cerc", un robot se va zbate între avatarurile legii a II-a și legii a III-a, punîndu-și viața în primejdie pe planeta Mercur. În „Evidența" va apare deghizat androidul Stephan Byerley și se va lansa în politică; bănuit a fi robot va aplica, în public, o corecție unui om; deci, este om, altminteri ar fi încălcat legea I; și va funcționa cu

competență în funcții înalte, vreme îndelungată, decizîndu-se să moară tocmai pentru a liniști bănuielile; ulterior istoria va dovedi că cel pe care Byerley îl pălmuise era tot un robot ca și el — deci nici o lege nu fusese încalcată.

„Alte povestiri cu roboți", apărută în 1964, a continuat ciclul, după cele nouă din „Eu, robot". Dar în 1959, în „Nouă feluri de mîine", două povestiri dezbătuseră probleme ale lumii calculatoarelor și roboților... Ca și alte trei din volumul „Căderea nopții și alte povestiri", plus în cîteva istorioare izolate, nestrînse în volum, plus în „Omul bicentenar și alte povestiri", carte cuprinzînd și 5 istorii robotice și încheind ciclul.

Povestirile vor fi, toate, încifrate, pline de savoare și mister, în acel stil ce i-a plăcut mult lui John W. Campbell: de „puzzle", de șaradă care trebuie dezlegată. Se pun întrebări serioase (putem avea încredere în roboți? avem cu adevărat nevoie de ei? îi putem deosebi? ne sînt superiori cumva? le sîntem cu adevărat superiori? se vor împiedica ei în ambiguități și paradoxuri?) și se dau răspunsuri insolite. În „Jokester", poveste apărută în 1956, se vorbește despre Multivac, creierul care conduce destinele Terrei și care, la întrebarea adresată de un mare maestru programist va răspunde că umorul este de natură extraterestră — rezultat al unui experiment pe care îl face cineva cu rasa umană. „Lanny" va fi istoria unui robot cu minte de copil mic, în schimb în „Satisfacția garantată" își face simțită prezența un robot sentimental și romantic. „Toate necazurile lumii" îl vor împinge pe calculatorul Multivac, obosit de prea marile probleme ale umanității, la sinucidere. În superba povestire „Ultima întrebare", doi tehnicieni vor să știe dacă entropia poate fi inversată, comunică „date insuficiente pentru un răspuns complet", și ani, secole, milenii de-a rîndul se va lucra la această problemă, pentru ca, prin cucerirea hiperspațiului, să poată apare un calculator suficient de puternic pentru a rezolva problema și a decide: „să se facă lumină!"; și se va face lumină... „Segregare" este povestea unui chirurg dintr-o lume în care oamenii își înlocuiesc organe bolnave cu piese din metal, iar roboții poartă proteze biologice; chirurgul este însă un tip de modă veche, nu vrea să amestece nimic, robot a fost, robot rămîne...

Iar Andrew din „Omul bicentenar" are 200 de ani și nu este om, ci robot; și, pentru a căpăta egalitatea cu oamenii, Andrew va face jertfa supremă: își va lăsa energia să se scurgă, se va sinucide, comportîndu-se omenește.

Astăzi în lume funcționează o sută de mii de roboți de construcție simplă. Cîteva milioane de calculatoare ne-au pus deja la dispoziție circuitele. Combinarea lor este inevitabilă — și dorită de om. Complexul Frankenstein s-a dovedit legendă și literatură: el n-a suportat loviturile pe care i le-a dat progresul științei. Iar în fața științei, cu cîțiva pași în față, s-au rostogolit valurile acestui fenomen creator numit Science Fiction, împins de la spate de acest genial popularizator numit Isaac Asimov. Poveștile de anticipație au pregătit copiii de atunci, pe noi, pentru șocul cu lumea zilei de astăzi. Alături de saga scandinavă și de miturile grecești, ciclul de povestiri asimoviene cu roboți și calculatoare fac parte din fondul de legende ale lumii — spune cunoscutul scriitor și om de știință James Gunn. Adăugînd că, în ciuda progreselor științei și tehnicii, în ciuda perfecționării la care robotul și calculatorul vor ajunge, problemele ridicate de Asimov vor trebui luate în considerație încă vreme multă. Gîndiți-vă doar, spune James Gunn, că un recent calculator ultraperfecționat de la Universitatea americană Trinity, analizînd toate datele ce i s-au putut pune la dispoziție, a ajuns la concluzia implacabilă că niciodată nu a existat nici cea mai mică șansă ca viața să apară pe planeta Pămînt...

ȘTIINȚA LA FRONTIERELE CUNOAȘTERII

OLANDEZUL ZBURĂTOR

DAN APOSTOL și SORIN ȘTEFĂNESCU

1890. Clipperul britanic **„Malborough"** ridică ancora și, împins de un vînt favorabil, se îndepărtează rapid, lăsînd în urmă țărmul dantelat și abrupt al Noii Zeelande. Destinația: Europa. După aproximativ trei ore, vasul s-a făcut nevăzut dincolo de linia orizontului și, din acel moment, timp de 23 de ani, nimeni nu a mai auzit de el, deși flota britanică a întreprins două expediții de căutare în Pacific.

1913. Marinarii unei baleniere observă în apropierea insulei Georgia de Sud o corabie care staționa cu toate pînzele ridicate. Poziția de acostare total neobișnuită stîrnește curiozitatea comandantului balenierei, care dă ordin matelotilor să execute manevrele de apropiere. Pe bordajul putrezit aceștia au reușit să distingă cu dificultate numele: **Malborough.** Puntea era plină de mucegai. Douăzeci de schelete zăceau prăbușite lîngă catarge și tunuri, deși vasul nu prezenta urmele vreunei lupte. Cu toate investigațiile minuțioase, nimeni nu a găsit vreo explicație în ceea ce privește moartea stranie a marinarilor sau a dispariției și reapariției navei după mai bine de două decenii. S-a născut însă faimoasa legendă a **„Olandezului Zburător"**, corabia fantomă cu echipajul său de schelete, care colinda neobosită mările și, în nopțile furtunoase, ataca navele întîlnite, scufundîndu-le cu întregul echipaj.

Indiferent de epocă și mijloacele tehnice aflate la dispoziția navigatorilor, navele propulsate cu ajutorul vîslelor, vîntului sau forței generate de mașinile cu aburi sau Diesel au dispărut și probabil vor continua să dispară pe toate mările și oceanele globului. Dintre zonele caracterizate printr-o frecvență ridicată a unor astfel de incidente, una se detașează net însă, intrînd încă din secolul al XIV-lea în atenția marinarilor. Este vorba de o regiune situată în apropierea coastelor continentului nord-american și numită **„Triunghiul Bermudelor"**. Garda de Coastă a Statelor Unite (US Coast Guard) dă (în instrucțiunea nr. 5720) următoarea definiție pentru această zonă maritimă:

«**„Triunghiul Bermudelor"**, **„Triunghiul Morții"** sau **„Triunghiul Diavolului"** este o zonă imaginară, situată în largul coastei atlantice de sud-est a Statelor Unite, perimetru unde a

fost semnalat un procentaj ridicat de pierderi ale unor nave maritime, ambarcațiuni mici și avioane. În general, se consideră că vîrfurile „Triunghiului" se găsesc localizate în Bermude, Miami (Florida) și San Juan (Puerto Rico).»

Geografii consideră **„Triunghiul"** ca fiind format de linii imaginare pornind din Bermude pînă la New York în nord și Insulele Virgine în sud, și desfășurîndu-se în evantai spre vest

(atingînd 75° longitudine vestică).

Se poate constata că, indiferent de forma atribuită aşa-numitului „Triunghi", toate definiţiile date sînt de acord în a include în interiorul zonei Arhipelagul Bermudelor şi Marea Sargaselor.

Descrisă pentru prima oară de Cristofor Columb, Marea Sargaselor a reprezentat multă vreme o enigmă pentru navigatorii care i-au străbătut apele. Întinzîndu-se cu aproximaţie între 37°—27° latitudine nordică şi 75°—40° longitudine vestică, Marea Sargaselor este o imensă porţiune din Atlanticul de Nord acoperită cu alge specifice (sargassum) care, adunate în pachete sau răspîndite pe suprafeţe întinse, au imprimat întotdeauna o notă de mister acestei regiuni. Sub pătura subţire a plantelor se ascund cîmpiile abisale Hatteras şi Nares, dar şi numeroase vîrfuri de munţi submarini, terminate cu platouri care au fost cîndva deasupra mării. Dacă astăzi navele cu propulsie mecanică nu riscă să rămînă prizoniare ale masei de vegetaţie marină, cu totul alta era situaţia vaselor cu pînze surprinse în zonă în momentele de lipsă totală a vîntului. Aceste perioade lungi de acalmie provocau în epoca velierelor mari neajunsuri navigaţiei atlantice. La gama riscurilor care însoţeau călătoriile pe mare se adaugă atît furtunile violente care bîntuiau nu de puţine ori regiunea, cît şi atacurile pline de cruzime ale piraţilor. Traficul relativ scăzut, lipsa mijloacelor de comunicaţie la mare distanţă, fragilitatea construcţiei vaselor, toţi aceşti factori determinau intervenţii tardive în cazul unui naufragiu.

Analizînd însă frecvenţa catastrofelor maritime din „Triunghi" de-a lungul timpului, s-a constatat un lucru ce sfidează logica. Deşi, începînd cu secolul XIX, pirateria a regresat pînă aproape de dispariţie, traficul s-a intensificat, iar mijloacele de navigaţie s-au perfecţionat sensibil, incidentele din această zonă au devenit tot mai numeroase. Vasele dispărute fără urmă în condiţii de navigaţie care nu justificau prin nimic aceste „accidente", lipsa oricăror mărturii care să aducă o clarificare asupra circumstanţelor şi desfăşurării tragicelor evenimente au generalizat printre marinari denumiri ca: **„Marea Morţii"** sau **„Marea Fricii"**. Legendele nu fac însă altceva decît să accentueze vălul de mister care înconjoară o sarie de întîmplări ciudate, în care au fost implicate diferite vase şi pasagerii lor. Din acest motiv nu ne vom opri decît asupra celor consemnate şi descrise (atît cît a fost posibil la vremea respectivă) în publicaţii sau documente cu caracter oficial.

În august 1800 dispărea în „Triunghi" prima navă de război americană **Insurgent**. Era o fregată de tonaj mediu, avînd un echipaj de 340 de oameni. Trimis într-o misiune de patrulare în zona americană a Golfului Mexic şi Marea Caraibilor, velierul dispunea de o putere de foc formată din 22 de tunuri, din care 10 amplasate sub punte, şi era considerat nava amiral a marinei americane.

O soartă similară o are în aceeaşi lună **Pickering** , fregată uşoară (lungime 30 m, lăţime 8 m, deplasament 200 t), avînd un echipaj de 90 de oameni şi înzestrată cu 9 tunuri, amplasate pe punte. Vasul a ridicat ancora din New Castle (Delaware—S.U.A.) şi s-a îndreptat pe o vreme splendidă spre Guadelupa (Insulele Antile), unde nu avea să ajungă însă niciodată...

În anul 1880 are loc primul incident care a declanşat intense operaţiuni de salvare în zona „Triunghiului". Timp de 10 zile, şase nave aparţinînd marinei britanice au încercat zadarnic să descopere epava vasului **Atalanta**, dispărut cu un echipaj de 290 de oameni. Fregată grea (55 m lungime, 17 m lăţime), **Atalanta** dispunea de 50 de tunuri (22 sub punte) şi ridicase ancora din Bermude cu destinaţia Anglia. Atît la plecarea navei cît şi în timpul operaţiunilor de căutare declanşate imediat după semnalarea dispariţiei, condiţiile meteorologice au fost excelente, nici o furtună nefiind semnalată în regiune timp de aproape 5 luni. Cercetările au fost minuţioase, dar, cu toată perseverenţa şi atenţia dovedite, ele s-au soldat cu un eşec total: nu a fost descoperit nici cel mai mic fragment care să aparţină fregatei britanice.

Deşi în secolul al XIX-lea zona în care s-au pierdut **Insurgent**, **Pickering** şi **Atalanta** mai era ameninţată de atacurile piraţilor caraibieni, este greu de crezut că aceste nave militare, bine înarmate, nu ar fi reuşit să facă faţă unei astfel de situaţii. Un timp a fost acreditată ideea că vasele s-au ciocnit de recife coraligene. La o analiză atentă s-a constatat însă că dispariţiile au avut loc în larg, acolo unde fundul oceanului atingea adîncimi de 4 000—5 000 m!

Pierderea velierelor a fost semnalată la puţine zile după ce au părăsit porturile de plecare, deci ele dispuneau de suficiente rezerve de apă şi alimente proaspete şi, fiind nave militare, nu duceau lipsă de medicamente sau medici la bord. În aceste condiţii nici o molimă nu ar fi putut să se răspîndească atît de rapid încît vasele să nu poată atinge unul din ţărmurile aflate la cel mult 3 zile de navigaţie de ruta urmată.

Construite integral din lemn, aceste vase cu pînze erau expuse pericolului de a fi mistuite de incendii, iar explozia accidentală a muniţiei putea provoca uneori scufundarea navei. În acest caz însă fragmentele de epavă ar fi rămas mult timp la suprafaţă sau, purtate de curenţi, ar fi eşuat pe unul din ţărmurile apropiate, fiind astfel o mărturie a celor petrecute. Caracteristic însă pentru aceste dispariţii este faptul că, deşi au fost depuse numeroase eforturi, nu a fost descoperită nici o urmă materială aparţinînd vaselor implicate. Totuşi, sînt consemnate şi unele incidente neobişnuite petrecute în „Triunghiul Bermudelor" soldate cu găsirea epavelor unor nave considerate iniţial pierdute.

Rosalie: fregată franceză de 300 t şi 40 m lungime. Avea amplasate la bord 16 tunuri şi 2 mortiere. Ruta străbătută: Europa—Havana—Indiile de Vest franceze. Vasul a fost găsit în 1840, după două luni de la dispariţie, cu încărcătură neatinsă şi velatura desfăşurată, dar navigînd în derivă, în apropiere de Havana. Echipajul şi pasagerii se „volatilizaseră", singura fiinţă vie descoperită la bord fiind un...

canar. Dacă moartea celor cîteva zeci de oameni s-ar fi datorat unui atac pirateresc sau unei molime, ea ar fi avut drept consecință cel puțin găsirea cîtorva cadavre!

La 26 februarie 1855, corabia **Marathon** descoperă, navigînd în derivă cu toate pînzele ridicate, vasul cu 3 catarge **James B. Chester.** La bord nu se afla nici un membru al echipajului și pe punte domnea o dezordine cumplită. Totul lăsa impresia că nava a fost părăsită în grabă: mese și scaune răsturnate, obiecte personale răspîndite pe jos, iar jurnalul de bord, celelalte documente oficiale și compasul lipseau... Presupunîndu-se că **James B. Chester** a suferit un atac pirateresc, s-a trecut la o cercetare amănunțită. Atît încărcătura transportată, cît și bărcile de salvare erau însă la locul lor, iar lipsa urmelor de luptă infirma supoziția unei confruntări violente. Nu mai rămînea decît să se accepte ideea, lipsită însă de argumente, că, dintr-o cauză anume, imposibil de dovedit sau imaginat, marinarii s-au sinucis aruncîndu-se cu toții în apă!

Unul dintre cazurile faimoase înregistrate în analele maritime este cel al navei **Mary Céleste.** Deși nu s-a petrecut în interiorul „Triunghiului Bermudelor", el rămîne ca un punct de referință pentru toți cei care au încercat să elucideze evenimentele similare desfășurate de-a lungul timpului pe mările și oceanele lumii.

Mary Céleste a fost descoperită în noiembrie 1872, de bricul britanic **Dei Gratia.** Plutea în derivă, într-o regiune situată la nordul Insulelor Azore. Observîndu-i ruta dezordonată și constatînd lipsa oricărui răspuns la apelurile făcute, comandantul navei engleze a trimis o barcă și cîțiva oameni pentru a cerceta vasul necunoscut. Aceștia au constatat că velele erau corect strînse, iar încărcătura de alcool transportată era bine fixată și neatinsă. Rezervele de apă și hrană erau aproape complete. Nu lipsea nici unul din obiectele personale ale celor 10 pasageri dispăruți (incluzînd comandantul, soția și fiica sa). Singurul aparat de negăsit a fost sextantul. Acestor constatări li s-a adăugat aceea ca numeroase scînduri erau bătute în cuie la ferestrele și ușile cabinelor principale, ca și cum s-ar fi încercat să se reziste la un atac... Remorcată în port, **Mary Céleste** a făcut obiectul a numeroase și minuțioase anchete. Totuși, concluziile privind împrejurările în care a dispărut echipajul au rămas doar la nivelul ipotezelor: atac pirateresc, revoltă și uciderea căpitanului și a familiei sale, teama că încărcătura de alcool ar putea exploda etc. Firma Lloyd, care trebuia să plătească asigurarea, a considerat că, dintr-un motiv necunoscut, a izbucnit un incendiu, iar alcoolul a început să ardă. Temîndu-se de o explozie, echipajul a părăsit în grabă nava, iar comandantul a luat sextantul (absolut necesar pentru stabilirea poziției pe mare). După cîtva timp, focul s-a stins de la sine dar, cu toate eforturile făcute, mica barcă de salvare nu a mai putut reveni la navă, echipajul pierind în largul oceanului. Ceea ce nu a reușit să clarifice ancheta a fost lipsa oricăror urme de incendiu pe punte și motivul care i-a împiedicat pe supraviețuitori să atingă, cu ajutorul bărcii de salvare, țărmul apropiat al Insulelor Azore.

După terminarea investigației, **Mary Céleste** a fost recondiționată și redată circuitului maritim. A doua sa existență s-a caracterizat printr-un șir neîntrerupt de ghinioane și necazuri (uneori avînd consecințe tragice) pentru cei care ajungeau să călătorească la bordul ei. După mai mulți ani, **Mary Céleste** și-a găsit sfîrșitul pe un recif în Haiti, unde se pare că a fost eșuată deliberat de căpitanul Gillman Parker.

Un alt eveniment care demonstrează că „Triunghiul Bermudelor" nu deține monopolul asupra disparițiilor de nave și echipaje s-a petrecut în 1881, cînd goeleta americană **Ellen Austin** descoperea în zona estică a insulelor Azore o altă goeletă, navigînd în derivă. Marinarii americani au abordat vasul străin, constatînd cu surprindere că, deși totul era în perfectă ordine, la bord nu se afla nici un membru al echipajului. Căpitanul a decis atunci să lase cîțiva matelоți pe punte și, navigînd împreună, navele s-au îndreptat spre cel mai apropiat port. Deodată, o rafală violentă le-a îndepărtat și au trecut cîteva zile pînă cînd **Ellen Austin** a descoperit din nou goeleta. Spre neplăcuta surpriză a tuturor însă, oamenii lăsați la bord pentru a o manevra dispăruseră la rîndul lor. După multe insistențe, comandantul a reușit să convingă alți marinari să accepte transbordarea pentru a duce nava pînă în port. Puțin timp după aceea a izbucnit însă o nouă rafală de vînt, și, atît vasul cît și cel de-al doilea echipaj au dispărut fără a mai fi găsite vreodată!

Acest incident, aproape incredibil, a avut totuși loc. Detaliile au fost notate în jurnalul de bord al navei **Ellen Austin,** iar investigațiile ulterioare nu au făcut decît să adîncească misterul, cînd s-a constatat că goeleta găsită și apoi dispărută din nou nu era înregistrată de nici un șantier naval sau companie maritimă de pe glob!

În august 1894, fregata cuirasată americană **White Star,** navă de 5200 tdw, cu o cuirasă de 100 mm și 40 de tunuri plasate în cazemate fixate în borduri, a intrat în „Triunghiul Bermudelor" din nord, venind din portul New York. Navă cu propulsie mixtă, **White Star** avea 3 catarge cu vele și un motor cu abur (de 3200 CP) ce acționa o elice de bronz. Viteza maximă era de 13—15 noduri/oră. Considerată ca una dintre cele mai puternice nave ale US Navy, această fregată fusese trimisă în Cuba „pentru a apăra interesele Statelor Unite în regiune". Dar nu avea să ajungă acolo niciodată. Jurnalele de bord a 3 vase comerciale (două britanice și unul american) aveau să consemneze un incident care pare incredibil: în condiții meteorologice ideale, **White Star** a trecut pe lîngă ele cu viteză maximă și cu toate pînzele ridicate. Trăgînd cu tunurile sale grele pînă ce țevile s-au înroșit, nava americană urmărea o formă nedefinită, asemănătoare unui uriaș nor cenușiu-sticlos, ce se deplasa cu aproximativ 20 noduri/oră. Urmărit și urmăritor aveau să dispară pentru totdeauna la orizont, înspre Puerto Rico și nimeni nu a mai putut afla vreodată ceva despre vasul

american, sau despre cei 680 de marinari aflaţi la bordul său.

Ce urmărise oare **White Star?** O corabie de piraţi? O navă spaniolă care o atacase? Dar nici un vas de război nu putea avea acea viteză şi acea formă total neobişnuită pentru secolul al XIX-lea! Să fi fost oare o trombă marină sau un miraj? Este oare posibil ca PATRU echipaje să aibă simultan acelaşi gen de halucinaţie?

În octombrie 1902, vasul german **Freya** a fost descoperit plutind în derivă, la puţin timp după plecarea sa din portul Manzanillo (Cuba). Navă cu propulsie mixtă, **Freya** avea 3 catarge şi un motor cu aburi, dispunînd (deşi era un vas civil) de 4 tunuri mici. Cînd a fost găsit, puntea era devastată de ceea ce părea să fi fost o puternică explozie. Echipajul dispăruse, dar la bord nu exista nici o urmă de sînge, incendiu sau luptă şi vasul continua să plutească. Ultima pagina a jurnalului căpitanului nu purta decît o dată: 4 octombrie (a doua zi după plecarea din port); cuvîntul care urma se întrerupea la jumătate... Să fi fost oare **Freya** victima unui atac al piraţilor caraibieni? De ce nu au fost găsite atunci urme de luptă? Tunurile de pe **Freya** aveau încă dopurile de alamă la gura ţevii! Să se fi produs o explozie la bord? Dar sala maşinilor şi rezerva de cărbuni erau intacte, după cum a constatat comisia de anchetă germano-americană.

Dacă se poate admite totuşi că piraţii aveau mijloace corespunzătoare pentru atacul asupra unei nave civile, atunci ce explicaţie poate fi dată pentru dispariţia unor nave militare ca **Atalanta** sau **White Star?!**

Izbucnirea celor două războaie mondiale şi criza economică din anii '30 au fost evenimente predominante ce au reţinut atenţia opiniei publice şi a oficialităţilor în primele cinci decenii ale secolului nostru. Dispariţia unei nave, cu tot echipajul aflat la bord, era o ştire obişnuită în cotidianul plin de veşti neplăcute, încărcat de nori negri şi de perspective dintre cele mai pesimiste. Cîteva rubedenii care, îndoliate, pretindeau despăgubiri de pe urma pierderii unui număr de mateloţi anonimi, cîţiva agenţi ai companiilor de asigurări încercînd să facă lumină în afaceri încîlcite ce implicau armatori, marinari, financiari şi autorităţi, deopotrivă mici sau mari fabricanţi falimentari, toate acestea nu erau decît mărunte incidente, demne să apară doar înghesuite într-un colţ al uneia din paginile finale din ziarele vremii. Iată de ce perioada 1914—1945 este destul de săracă în relatări privind pierderea de nave maritime, iar prezentarea detaliată a unor astfel de evenimente şi a anchetelor pe care le-au declanşat lipsesc aproape cu desăvîrşire. În acest context apar cu atît mai semnificative acele cazuri care au atras totuşi atenţia opiniei publice şi a oficialităţilor, preocupate permanent de numeroase şi mult mai grave probleme.

La 4 martie 1918, vasul american **Cyclops** a părăsit insula Barbados cu destinaţia Norfolk (Virginia—S.U.A.). Cu un deplasament de 19 000 tdw şi o lungime de 150 m, acest vas urma să fie modificat în portavion, navă extrem de necesară pentru US Navy în Pacific şi Atlantic. Avînd o încărcătură de mangan şi un echipaj de 309 oameni la bord, pierderea sa a fost pusă, în primul moment, pe seama atacului efectuat de un submarin german. Această ipoteză a căzut ulterior cînd s-a constatat că nici un raport al Kriegsmarine nu menţiona capturarea sau scufundarea navei americane. Intriga în mod special un fapt: după ce a părăsit Barbados, **Cyclops**, în loc să se îndrepte spre nord, şi-a schimbat pe neaşteptate cursul, orientîndu-se spre sud. Apoi, la fel de inexplicabil ca şi manevra făcută cu puţin timp înainte şi fără a emite nici măcar un S.O.S., vasul a dispărut, volatilizîndu-se parcă în neant. Se ştie că ofiţerul american de origine germană care comanda nava avea o atitudine deosebit de dură faţă de membrii echipajului. Din acest motiv, unii anchetatori ai cazului au fost tentaţi să pună dispariţia vasului pe seama unui act de trădare comis de comandant, care ar fi predat nava marinei germane. Sfîrşitul războiului a permis însă cercetarea arhivelor germane care, după cum s-a constatat, nu conţineau nimic referitor la soarta vasului american, dispărut fără urmă în „Triunghiul Bermudelor". Finalul raportului US Navy în legătură cu pierderea lui **Cyclops** consemna: „... Din momentul părăsirii portului Barbados (4 martie 1918) nu s-a mai aflat nimic despre navă. Această dispariţie reprezintă unul din misterele cele mai deconcertante din analele Marinei. Toate tentativele făcute în vederea reperării au fost zadarnice (...). Au fost emise numeroase ipoteze, dar nici una nu s-a dovedit, la o analiză atentă, a fi satisfăcătoare..." Incidentul **Cyclops** a avut însă urmări însemnate asupra unei decizii majore luate de Statele Unite la terminarea războiului. El a fost citat ca argument în timpul dezbaterilor preliminare din Congres, pentru constituirea unor rezerve strategice de minereuri, astfel încît S.U.A. să nu mai depindă, în cazul unui conflict, de aprovizionarea din surse străine.

Pe lunga listă a dispariţiilor petrecute în zonă au continuat să se adauge an de an noi nume. Ele aparţin unor vase care, în ciuda condiţiilor de navigaţie excelente şi tonului calm al ultimelor mesaje radio, s-au pierdut brusc, „volatilizîndu-se" parcă în atmosferă: în 1925, **Cotopaxi**, cargou american, a fost dat dispărut pe ruta Charleston (Carolina de Sud — S.U.A.) — Havana (Cuba); în 1926 cargoul **Suduffco** dispare navigînd la sud de Port Newark (S.U.A.); în 1931 vasul **Stavenger**, cu 43 de persoane la bord, este văzut pentru ultima oară la sud de Cat Island (Bahamas); în 1938 cargoul **Anglo Australian**, cu 39 de oameni la bord, transmite un ultim mesaj format din 3 cuvinte („Totul merge bine"), după care dispare la nord de Insulele Azore, pe ruta ce ducea spre vestul „Triunghiului".

Asemenea lui **Anglo Australian**, un ultim mesaj radio a transmis şi cargoul japonez **Raifuku Maru**, pierdut în decembrie 1924. Cuvintele recepţionate de posturile americane aflate în zonă nu erau însă deloc liniştitoare, cerînd ajutor într-un limbaj incoerent: „... Pericolul ne ameninţă ca un pumnal... Veniţi repede... Nu vom putea scăpa..." În acel moment vasul se afla la jumătatea distanţei dintre Bahamas

și Cuba. Este surprinzător faptul că ofițerul radiotelegrafist, în loc să transmită coordonatele poziției exacte, a lansat un mesaj greu de înțeles, al cărui conținut nu-i ajuta cu nimic pe salvatori. Surprinsă de cuvintele recepționate, Garda de Coastă americană a solicitat amănunte, însă **Raifuku Maru** nu a mai dat nici un semn de viață, toate investigațiile întreprinse ulterior soldîndu-se cu un eșec deplin.

Printre evenimentele care au dat mult de furcă cercetătorilor, păstrînd și astăzi intact cortegiul întrebărilor rămase fără răspuns, se remarcă cele soldate cu dispariția echipajelor unor nave descoperite ulterior în derivă. Astfel, niciodată nu s-a putut afla ce s-a întîmplat cu marinarii de la bordul vasului **Carol Deering**, găsit eșuat în februarie 1921, pe coasta statului Carolina de Nord (S.U.A.). Ancheta a stabilit că nava fusese părăsită chiar în momentul cinei, dar nu a putut oferi nici o explicație privind cauza abandonării vasului sau clarifica soarta echipajului. În aprilie 1932, goeleta americană **John and Mary**, plecată din portul New York, a fost găsită plutind în derivă, la 50 de mile sud de Bermude. Coca era proaspăt vopsită, ceea ce a determinat autoritățile să presupună că nava fusese capturată de pirați, care omorîseră pasagerii și echipajul. Dar încărcătura și obiectele de valoare erau neatinse... La 3 februarie 1940, yachtul **Gloria Collite**, plecat din portul St. Vincent (Antilele britanice), a fost găsit în perfectă stare, dar fără nici un om la bord, la aproximativ 200 mile sud de portul Mobile (Alabama—S.U.A.). Într-o situație asemănătoare, Coast Guard a descoperit, la 22 octombrie 1944, și cargoul cubanez **Rubicon,** în largul coastelor Floridei. La bordul său nu se afla decît un... cîine! În 1941 se „volatilizase" în „Triunghi" marele cargou **Pluvius,** avînd la bord aproape 10 000 t minereu de fier și 108 oameni.

O victimă ilustră a „Triunghiului Bermudelor" este și celebrul submarin-crucișător francez **Surcouf**, dispărut la începutul anului 1945 (la ieșirea prin vestul „Triunghiului"), pe cînd se îndrepta spre Canalul Panama. Cel mai mare submarin din lume în timpul celui de-al doilea război mondial (220 oameni echipaj), lansat în 1934, **Surcouf** avea o rază de acțiune de 12 000 mile marine și dispunea de un armament impresionant: 2 tunuri grele de 203 mm, 2 tunuri AA de 75 mm, 12 tuburi lanstorpile de 600 mm și un mic hidroavion. În 1940, după căderea Franței, comandantul său a trecut cu nava de partea Forțelor Franceze Libere ale generalului de Gaulle, **Surcouf** devenind în scurt timp un adversar redutabil pentru flotele Axei. Or, este cel puțin surprinzător ca o navă, ce luase parte timp de aproape 5 ani la cruntele bătălii din Atlantic și Pacific, să dispară cu echipajul său de veterani fără să aibă timp să transmită un mesaj radio, fără să lase măcar o urmă...

Remarcabilul salt calitativ făcut de construcția navală după al doilea război mondial a avut ca efect nu numai intensificarea traficului maritim și reducerea timpului de călătorie (simultan cu îmbunătățirea condițiilor de transport), dar și creșterea siguranței navigației pe toate mările globului. Materiale de construcție mai bune, aparatură de bord perfecționată, sisteme de comunicație și urmărire prin sateliț ce permit un trafic normal chiar și în cele mai dificile condiții meteorologice — toate acestea nu fac decît să sporească nedumerirea și îngrijorarea marinarilor, armatorilor, opiniei publice și autorităților atunci cînd pierderea unei nave este semnalată într-o zonă oarecare a globului. Neliniștea sporește și mai mult dacă incidentul (sau accidentul) s-a petrecut în condiții neclare și, cu toate eforturile făcute, nu pot fi descoperite nici un fel de indicii care să permită găsirea unei explicații acceptabile pentru tragicul eveniment.

Cercetătorul francez Charles Berlitz face o interesantă remarcă într-unul din pasajele cărții sale **„Triunghiul Bermudelor"**: „... Desigur, **toate** pierderile de nave sînt «misterioase» în măsura în care se poate considera că există puțini căpitani care provoacă voluntar un naufragiu. Atunci cînd, însă, soarta unui vas este stabilită sau cel puțin presupusă, «misterul» încetează să mai existe (...)" Se pare însă că nu acesta este cazul zonei supranumite „Triunghiul Morții", situată în vestul Oceanului Atlantic.

Dacă pierderea unui vas în această regiune, între anii 1939—1945, poate fi pusă, uneori, pe seama acțiunii întreprinse de submarinele forțelor beligerante, sabotajelor, atacurilor aviației sau impactului cu una din miile de mine ce infestau zona, lipsa oricăror fragmente de epavă sau martori nu mai poate fi acceptată decît cu foarte mare greutate, chiar dacă se invocă circumstanțele războiului. Considerînd **a priori** că **toate** pierderile de nave din „Triunghi" s-au datorat conflictului, ar trebui ca, după încetarea acestuia, navigația să redevină sigură, sau, cel puțin, ca orice naufragiu să poată fi pe deplin elucidat.

În pofida acestei logici, realitatea este cu totul alta.

În iunie 1950, cargoul american **Sandra** (navă nouă, cu o lungime de 100 m) a plecat din portul Savannah (Georgia — S.U.A.) spre Puerto Caballo (Venezuela). Avea la bord o încărcătură de insecticide (300 t) și cherestea. După ce a trecut prin largul portului St. Augustine (Florida — S.U.A.) și a pătruns în apele „Triunghiului", orice contact radio s-a întrerupt. Încercările ulterioare de a găsi nava și echipajul s-au dovedit inutile. Este de remarcat că, în timpul acestui incident, condițiile meteo erau favorabile, ele rămînînd nemodificate timp de aproape două săptămîni. Acest caz, prin caracteristicile sale, este în mare măsură tipic pentru majoritatea navelor pierdute fără urmă în timp ce navigau în apropierea țărmului american.

Un an mai tîrziu, cuirasatul brazilian **Sao Paolo,** avînd la bord un echipaj format din 8 oameni, era condus de două remorchere în vederea dezafectării și casării. În noaptea de 3 spre 4 octombrie 1951, pe cînd cele 3 vase navigau la sud-vest de Insulele Azore, unul din remorchere a desprins cablul de tracțiune, din cauza vîntului puternic și a valurilor agitate. În dimineața zilei următoare, oceanul s-a liniștit, dar, spre neplăcuta surpriză a tuturor, cablul

celui de-al doilea remorcher era rupt, iar cuirasatul dispăruse. Navele şi avioanele de cercetare sosite în regiune nu au reuşit să descopere nici cel mai mic fragment care să fi aparţinut vasului brazilian pierdut într-un mod atît de neaşteptat.

Printre rapoartele piloţilor care au participat la operaţiunile de căutare se găsesc însă cîteva observaţii demne de atenţie. Astfel, în cursul nopţii de 4 spre 5, au fost zărite lumini fugare a căror provenienţă nu a putut fi stabilită. În dimineaţa zilei de 5 cercetările au continuat dar, în afara unor ciudate forme şi mase întunecate deplasîndu-se la suprafaţa mării ca să se disipeze apoi imediat, nici un alt indiciu în legătură cu dispariţia cuirasatului nu a mai putut fi relevat.

În decembrie 1954, nava americană **Southern Districts** dispare fără a avea timp să lanseze nici măcar un S.O.S. Acest an, ca şi cei 8 care l-au urmat, par să fi fost totuşi o perioadă relativ calmă. În schimb, 1963 s-a remarcat printr-un adevărat record: arhivele oficiale înregistrează pierderea a 5 nave mari, avînd la bord nu mai puţin de 937 de oameni. Astfel, în luna ianuarie dispar transportoarele grele americane **Nereus** (12 000 tdw) şi **Proteus** (14 000 tdw) ale căror echipaje totalizau 378 oameni. La 2 februarie dispare marele şi modernul cargo **Marine Sulphur Queen,** avînd lungimea de 160 m. Cu un echipaj de 39 de marinari experimentaţi, nava părăsise portul Beaumont (Texas—S.U.A.) cu destinaţia Norfolk (Virginia—S.U.A.). Încărcătura consta din containere de oţel pline cu sulf topit. Staţiile meteo din regiune înregistrau o vreme frumoasă, iar marea era calmă. Ultimele veşti provenite de la navă au fost recepţionate cînd aceasta se găsea în apropiere de Dry Tortugas, dar dispariţia ei a fost remarcată mai întîi de o... agenţie de operaţiuni bursiere. Unul din marinarii cargoului solicitase acestei agenţii, chiar înainte ca nava să părăsească docurile, plasarea unui ordin de cumpărare într-o afacere cu grîne. Executînd operaţiunea, agenţia a încercat să ia legătura cu nava pentru a-şi informa clientul. **Marine Sulphur Queen** n-a răspuns însă insistentelor apeluri, ceea ce a determinat agenţia să se adreseze armatorilor. Consecinţa a fost declanşarea unei vaste operaţiuni de căutare, susţinută de navele şi avioanele Gărzii de Coastă americane (Coast Guard). Cercetările au încetat pe data de 15 februarie, dar, 5 zile mai tîrziu, o navă militară, aparţinînd US Navy, anunţă găsirea unei veste de salvare aparţinînd cargoului pierdut. Descoperirea a fost făcută la aproximativ 15 mile sud de insula americană Key West. Toate ipotezele avansate ulterior (explozia sulfului, coliziunea cu o mină, acţiunea piraterească etc.) nu au permis, totuşi, nici o concluzie sigură şi acceptabilă. Singurul fapt apreciat ca o certitudine rămîne observaţia unei comisii de anchetă a US Navy, care nota că: „... **Marine Sulphur Queen** a dispărut în largul mării fără a emite nici un semnal de pericol."

La fel de misterios rămîne şi incidentul în care a fost implicat pescadorul american **Snow Boy**. Navă de construcţie modernă, **Snow Boy** avea un deplasament de 340 tdw şi lungimea de 20 m. Cu 40 de oameni la bord, vasul se îndrepta spre Northeast Cay, dar orice contact cu el a fost pierdut cînd se afla la numai 60 mile sud de portul Kingston (Jamaica).

Cea mai mare vîlvă a produs-o însă, în luna august, dispariţia vaporului britanic de pasageri **City of Glasgow,** cu 81 de marinari la bord şi 399 pasageri. Timp de 22 de zile, 38 de nave şi 43 de avioane aparţinînd Statelor Unite, Marii Britanii şi Mexicului, au cercetat o suprafaţă de mii de kilometri pătraţi fără a găsi cel mai mic indiciu pentru lămurirea condiţiilor în care s-a „volatilizat" moderna navă împreună cu cei 480 de oameni aflaţi la bordul ei.

Deceniul '70 marchează generalizarea sistemelor radar instalate pe vase şi apariţia primilor sateliţi capabili să îmbunătăţească controlul navigaţiei pe mările şi oceanele lumii. Se pare însă că aceste noutăţi tehnologice nu au reuşit să influenţeze situaţia paradoxală prin care este caracterizat „Triunghiul Bermudelor". În 1965, deşi modern echipată, înarmată şi dispunînd de un echipaj experimentat, o fregată de 2 900 tdw aparţinînd US Navy este pierdută fără urmă în zonă. Incidentul, avînd de astă dată ca protagonist un remorcher oceanic american de 1 000 tdw, se repetă, în condiţii similare, în timpul lunii decembrie a anului 1966.

În octombrie 1966, un alt remorcher (**Southern Cities** — 19 m lungime) dispare nu mult timp după ce a părăsit portul Freeport (Texas — S.U.A.). **Southern Cities** tracta un şlep greu, de 65 m lungime. Postul de urmărire de pe ţărm, constatînd că vasul nu transmite mesajul de rutină la ora stabilită şi nereuşind să restabilească legătura radio, solicită asistenţa Coast Guard-ului. În consecinţă, a fost imediat declanşată operaţiunea de salvare la care au participat avioane şi vedete rapide. Ajunsă în zona în care se presupunea că ar fi avut loc incidentul, echipa de intervenţie a găsit cu uşurinţă şlepul, avînd încărcătura de produse chimice intactă. La prova continua să atîrne o bucată din parîma de tractare dar, cu toate eforturile făcute, nu a fost descoperită nici o urmă a remorcherului. Singura concluzie care a finalizat ancheta întreprinsă de Garda de coastă americană a fost: „... În absenţa mesajului de pericol, sîntem îndreptăţiţi a crede că pierderea remorcherului s-a făcut cu atîta rapiditate, încît a făcut imposibilă emiterea oricărui S.O.S..."

La 11 ianuarie 1967 (an caracterizat printr-un mare număr de incidente în „triunghi"), remorcherul american **Gulf Master** (navă modernă, lansată la apă în 1963 şi avînd un deplasament de 972 tdw) a părăsit portul Sechelt (Columbia Britanică) îndreptîndu-se spre Florida (S.U.A.), pentru a... nu ajunge niciodată la destinaţie. Este însă de remarcat un fapt: în 1967 au fost semnalate numeroase obiecte aeriene neidentificate, a căror prezenţă a atras atenţia presei şi opiniei publice din numeroase ţări. Observaţiile privitoare la zona Caraibelor au constituit cauza interpelării în Congresul S.U.A. şi prin intermediul mij-

loacelor de informare în masă a Departamentului Transporturilor asupra unei posibile legături dintre fenomenele aeriene menţionate şi numeroasele pierderi de nave (şi avioane) petrecute în regiunile respective. Răspunsul autorităţilor a fost negativ, dar lipsit de argumente, cu toată insistenţa celor interesaţi de a se furniza comentarii detaliate. Indiferente parcă la atitudinea oficială, vasele îşi continuau însă dispariţiile cu o frecvenţă de-a dreptul impresionantă.

Autorităţile maritime americane afirmă că: „...Dispariţiile fără urmă din «Triunghiul Bermudelor» se datorează unor curenţi puternici (în primul rînd Golfstream-ul), care antrenează rapid epavele şi supravieţuitorii la mari distanţe de locul naufragiului..." Explicaţie greu de admis: aceste catastrofe nu au avut supravieţuitori, iar fragmentele de epave au fost găsite doar în 8 % din cazuri! Desigur, curentul Golfstream transportă obiectele plutitoare, dar cu viteza de maximum 5 km/oră, după cum au demonstrat reputaţi cercetători oceanografi: Piccard, Cousteau sau Heyerdahl (spre exemplu, pluta Kon-Tiki a parcurs distanţa de 100 km în 24 de ore). Or, avînd în vedere că în majoritatea cazurilor navele de salvare începeau cercetările în zonă la 2—3 ore de la catastrofă, ar fi fost practic imposibil ca ele să nu găsească măcar o pată de ulei sau petrol. Pentru ca epavele să fie dispersate în afara „Triunghiului Morţii", la mari distanţe, curenţii maritimi trebuiau să le poarte cu peste 500 km/oră!

În noaptea de 27 spre 28 decembrie 1967, feerica iluminaţie a oraşului Miami (Florida — S.U.A.) cu prilejul sărbătorilor de iarnă îl determină pe Dan Burak să-şi invite un prieten, preotul Pat Hogan, la bordul micii sale ambarcaţiuni (**Witchcraft**), pentru a admira panorama oraşului văzut dinspre mare. Timpul era frumos şi suprafaţa oceanului calmă, astfel că yachtului i-au fost suficiente cîteva minute pentru a se îndepărta la circa 1 milă de ţărm. Dan Burak manevra cu îndemînare şi, după puţin timp, a oprit vasul în dreptul geamandurii nr. 7. Se pare că acesta a fost exact momentul cînd postul de ascultare al Gărzii de Coastă a recepţionat mesajul de alarmă provenit de la **Witchcraft**, în care erau precizate coordonatele poziţiei vasului. Deşi au fost făcute numeroase tentative de reluare a legăturii radio, **Witchcraft** nu a mai dat nici un semn de viaţă. O vedetă de salvare a sosit la geamandura nr. 7 în mai puţin de 20 de minute, dar cercetările întreprinse nu au dat nici un rezultat. Yachtul şi oamenii aflaţi la bord dispăruseră, spre stupefacţia autorităţilor, elocvent definită de scurta declaraţie a purtătorului de cuvînt al Gărzii de Coastă: „... Presupunem că au dispărut (...), dar nu sînt daţi pierduţi pe mare..."

Un adevărat scandal (şi nu numai în presă) a izbucnit în 1968. În luna mai, după mai multe ezitări (explicabile dealtfel), US Navy anunţa pierderea unei importante unităţi aparţinînd escadrei strategice de submarine a Atlanticului. Dispariţia submarinului oceanic atomic **Scorpion**, avînd un deplasament de 3 500 tdw şi un echipaj format din 99 marinari experimentaţi, a constituit un eveniment care a focalizat o lungă perioadă atenţia publicului şi a autorităţilor. **Scorpion** trebuia să se prezinte la baza navală Norfolk (Virginia — S.U.A.) la 28 mai 1968. Ultimul mesaj provenit de la bordul său a fost recepţionat la 21 mai, atunci cînd vasul ar fi trebuit să se găsească la aproximativ 250 mile vest de Azore. Cum încercările ulterioare de a-l contacta au eşuat, el a fost considerat oficial pierdut la 5 iunie şi, în consecinţă, marina S.U.A. se pregătea să pună capăt căutărilor. Iată însă că, la cîteva luni de la acest eveniment, atunci cînd ecourile stîrnite începuseră a se stinge, o navă oceanografică americană localiza o epavă într-un punct situat la 460 mile vest de Azore şi la o adîncime ce depăşea 3 000 de metri. Fotografiile submarine executate cu acest prilej i-au determinat pe specialişti să afirme că **Scorpion** a fost găsit, deşi identificarea nu era absolut sigură. Dar motivele care au provocat această catastrofă rămîn în continuare necunoscute. Semnificativ este faptul că pasaje ale diverselor declaraţii neoficiale făcute de anchetatori acreditează ideea că accidentul nu a fost provocat de o imperfecţiune constructivă. Totuşi, evenimentul a avut implicaţii majore în activitatea de proiectare şi construcţie a submarinelor atomice americane. El a determinat modificări ale regulamentelor şi normelor specifice, în sensul sporirii siguranţei navigaţiei acestui tip de nave şi trecerea la construcţia submarinelor crucişătoare de peste 6 000 tdw.

Pierderea lui **Scorpion** a eclipsat pentru un timp alte incidente de acelaşi gen, astfel încît dispariţia cargoului **„Ithaca Island"** (noiembrie 1968) a atras mai puţin atenţia. Proprietarii vasului şi ai transportului de grîu efectuat pe ruta Norfolk-Manchester au primit despăgubiri substanţiale de la compania de asigurări. Ancheta efectuată cu acest prilej nu a dus la descoperirea nici unui element care să ofere o explicaţie satisfăcătoare a celor petrecute. Rămase fără rezultat au fost şi cercetările întreprinse în cazul dispariţiei cargoului **Milton Iatrides**, pierdut în aprilie 1970. Avînd la bord o încărcătură de ulei vegetal şi sodă caustică, **Milton Iatrides** a părăsit portul New-Orléans (S.U.A.) cu destinaţia Capetown (Africa de Sud), dar a încetat orice transmisie radio după numai 2 zile de navigaţie.

În martie 1973, cargoul **Anita** (20 000 tdw, 32 oameni echipaj) a dispărut împreună cu încărcătura de cărbune transportată. Ruta urmată: Newport (S.U.A.) — Germania federală. Deşi compania de asigurări Lloyd a efectuat o foarte amănunţită anchetă, nu a fost descoperit nici un indiciu care să clarifice cauzele dispariţiei. În consecinţă, ea a trebuit să plătească armatorilor poliţa de asigurare în valoare de 3 milioane de dolari. Făcînd parte din aceeaşi clasă cu **Anita**, cargoul **Norse Variant** naufragiază nu mult după aceea, acest accident oferind însă elemente edificatoare. Ultimul mesaj transmis de **Norse Variant** a fost o cerere disperată de ajutor. Vasul se afla în dificultate la aproximativ 550 mile sud-est de Cape May. Operaţiunile de salvare declanşate imediat au dus la descoperirea unui marinar care a reuşit să supravieţuiască agăţîndu-se

de un panou de lemn. În timpul anchetei care a urmat, pe baza mărturiilor aduse de unicul martor rămas în viață, au putut fi stabilite (chiar dacă par greu de crezut), circumstanțele catastrofei. Naufragiul s-a petrecut în mai puțin de 3 minute, ceea ce este surprinzător pentru un vas de 20 000 tdw. Brusc, fără ca cel mai mic semn să fi prevestit schimbarea condițiilor meteorologice, rafale de vînt extrem de violente au lovit nava și, simultan, valuri uriașe s-au prăvălit peste bord. În cîteva zeci de secunde apa a inundat toate compartimentele calei, iar vasul s-a scufundat cu rapiditate fără ca echipajul să se poată salva.

Cu sau fără martori, toate aceste catastrofe, exasperante pentru autoritățile maritime, au avut nu numai consecințe publicitare, ci și economice. După cum consemnează statisticile societății Lloyd, între anii 1974—1978, traficul maritim din „Triunghiul Bermudelor" s-a redus cu aproape 65 %. Chiar și în aceste condiții, numai autoritățile maritime americane înregistrează „dispariția misterioasă a nu mai puțin de 600 de nave între anii 1971—1982", după cum consemna raportul Departamentului Marinei Comerciale, prezentat Comitetului Special al Congresului Statelor Unite în 1983. Ziarul „Miami News" afirma, însă, în septembrie 1983, că această cifră este valabilă doar pentru perioada 1979—1982 și că numai autoritățile portuare din Miami (Florida — S.U.A.) au înregistrat „dispariția în condiții insolite a 200 de yachturi cu echipaje cu tot, numai în 1971". În iulie 1983, un yacht particular, avînd 6 persoane la bord, este menționat ca pierdut în apropierea Peninsulei Florida. Vedeta de salvare — aparținînd Coast Guard-ului — plecată în căutarea yachtului nu s-a mai întors niciodată. Cei 8 marinari experimentați ai echipajului vasului de patrulare nu au avut timp să transmită nici măcar un S.O.S.!

Indiferent de dimensiunile navelor implicate, calitatea echipamentului de care dispuneau sau de experiența echipajului, se poate constata că, în majoritatea covîrșitoare a cazurilor, oamenii aflați la bord nu au avut timp să lanseze nici un semnal de alarmă. Acest lucru înseamnă că incidentul s-a petrecut în maximum 10 secunde și oricît de minuțioase au fost cercetările declanșate în urma tragicelor evenimente, nu a putut fi descoperit nici cel mai mic fragment de epavă provenind de la vasele dispărute. Or, așa ceva nu poate fi decît rezultatul unei explozii de o rară violență. Dar dacă această explicație prezintă credibilitate în cazul unor nave de mici dimensiuni, situația se schimbă cînd sînt implicate vase de peste 10 000 tdw. Nici torpilarea, nici ciocnirea cu o mină sau un recif, nici trombele marine, uraganele sau coliziunea cu un alt vas, nici măcar explozia rezervoarelor de combustibil sau a cazanelor nu pot scufunda o navă oceanică în mai puțin de 3 minute. Acesta este un timp suficient de mare pentru a transmite un mesaj radio S.O.S., sau pentru lansarea plutelor de salvare. Nici unul din accidentele menționate mai sus nu ar pulveriza un vapor astfel încît navele de salvare, ajunse la locul accidentului după o oră, să nu găsească măcar o bucată de lemn sau o pată de petrol. O analiză atentă a incidentelor cunoscute arată că doar în 8% din cazuri au fost descoperite fragmente de epave și în numai 1‰ supraviețuitori. Acest fapt este destul de straniu căci, după naufragiul **Titanicului**, s-au introdus reglementări foarte stricte privind folosirea echipamentului de salvare. Vestele pneumatice, șalupele, plutele și bărcile de salvare sînt obligatorii pe orice navă, iar numeroase companii au adoptat un costum special pentru marinari care le asigură supraviețuirea în cazul căderii în apă. Considerînd însă prin absurd că nici unul din membrii echipajelor de pe vasele dispărute în zonă nu a purtat echipament de salvare sau nu a avut timp să se agațe de unul din obiectele plutitoare rămase la suprafață după naufragiu, era de așteptat ca cercetările efectuate să ducă măcar la recuperarea unor cadavre, lucru ce nu s-a întîmplat însă niciodată.

Accidente maritime se întîmplă, desigur, pe toate oceanele Terrei: registrele celebrei societăți britanice de asigurări maritime Lloyd atestă că în perioada 1929—1954 s-au scufundat 228 vapoare (cifra nu cuprinde vasele dispărute în al doilea război mondial). Dar, chiar dacă au fost situații cînd navele au naufragiat într-un interval scurt de timp și fără ca vreun membru al echipajului să fie salvat, cauzele au fost, în marea majoritate a cazurilor, explicate. Catastrofele, precum dispariția inexplicabilă în 1968 a submarinului atomic francez **„Minerve"** (deplasament 2 100/2 400 tdw, 52 de oameni la bord), în apele Oceanului Atlantic, sînt mai rare și nu constituie prin numărul și circumstanțele în care s-au produs o caracteristică pentru alte zone maritime de pe glob, cu excepția „Triunghiului".

Dacă timp de zeci de ani aceste incidente nu au constituit decît sursa a numeroase legende care circulă printre marinari, iar mai tîrziu subiecte menite să mărească numărul cititorilor unor reviste de senzație, treptat, tot mai mulți specialiști au început să se preocupe serios de aceste fenomene considerate pînă în prezent ca „ciudate". În ultimul timp s-a dovedit, fără nici o posibilitate de infirmare, că ipotezele care susțineau atacuri piraterești, molime subite care au provocat moartea echipajelor, accidente datorate coliziunii cu mine, recifuri, vase mai mari, naufragii avînd drept cauză trombe marine, cicloane, incendii sau explozii la bord, sînt nefondate și nerealiste. Vechile mărturii sînt reluate, confruntate cu cele recente și, împreună cu datele culese de numeroase expediții științifice, tind să contureze tabloul unui fenomen surprinzător. Pentru că ar fi greu de admis atacuri piraterești asupra unui submarin atomic sau asupra unui cargou de 40 000 tdw, propagarea de epidemii în rîndul echipajelor unor nave moderne excelent aprovizionate, și avînd obligatoriu medici la bord. Nici un incendiu nu se poate propaga în 10 secunde pe o navă de 100 m lungime și doar o explozie nucleară poate pulveriza literalmente un vas de 100.000 tdw. Sau, cine ar putea să ofere o explicație cît de cît acceptabilă pentru dispariția unei fregate purtătoare de rachete, cu un echipaj de veterani pe cînd naviga în condiții meteorologice ideale?

ȘTIINȚA LA FRONTIERELE CUNOAȘTERII

DINOZAURII ȘI MAMUȚII

VICTIME ALE UNOR MECANISME CLIMATICE DE AMPLIFICARE TERMICĂ?

TITUS FILIPAȘ

SÎNT cunoscute o mulțime de ipoteze asupra extincției dinozaurilor, teorii care pun cel mai adesea în cauză catastrofe cosmice, precum explozia unei supernove letale în apropierea astronomică a sistemului solar, ori impactul cu un asteroid gigantic. Recent, a fost dezvoltată o nouă ipoteză, care nu își mai extrage argumentele din astronomie și astrofizică, ci din științe cu mult mai pămîntene, cum ar fi geologia, climatologia, zoologia și... medicina veterinară.

Teoria folosește o premisă comună și altor conjecturi științifice pe aceeași temă, și anume faptul de observație concret privind concentrația anormal de mare a iridiului și osmiului în rocile sedimentate cu 65 de milioane de ani în urmă, cînd au dispărut dinozaurii. Aceste elemente, (prezente și în meteoriții feroși), nu se găsesc cu totul întîmplător acolo, ci, pentru că sînt foarte solubile în fierul topit, însoțesc fierul în mineralele care îl conțin și din cauza asta mai poartă numele de elemente siderofile. Ca elemente siderofile, ele vor fi deci prezente în orice masă naturală de fier, inclusiv în nucleul de fier al Pămîntului, siderosfera. Minerale feroase, înglobînd iridiul și osmiul, au putut ajunge prin curenți de convecție pînă în mantaua superioară, învelișul magmatic fluid de sub crusta terestră. Apoi, în erupțiile vulcanice, lava a antrenat și elemente siderofile în drumul ei spre suprafață. Solidificîndu-se, mai întîi, în rocile vulcanice, iridiul și osmiul au fost răspîndite apoi pe toată fața planetei prin acțiunea dezagregantă a factorilor meteorologici.

Deci, în acord cu această supoziție, elementele iridiu și osmiu observate în rocile formate cu 65 de milioane de ani în urmă au fost aduse din adîncul Terrei printr-un vulcanism intens. Mai pot fi descoperite și alte urme ale acelui vulcanism? Răspunsul sună deosebit de încurajator. O activitate vulcanică deosebit de intensă a avut într-adevăr loc la acea vîrstă geologică dinspre sfîrșitul cretacicului, ultima perioadă a „erei dinozaurilor", era mezozoică. Ea a dus la formarea podișului Deccan din peninsula India, un întins platou de lavă a cărui vîrstă geologică a fost estimată a fi cuprinsă între 60 și 65 de milioane de ani. Acele erupții vulcanice au fost în mod cert însoțite de o intensă emisie a bioxidului de carbon gazos. Există încă o mărturie incontestabilă pentru demonstrarea veridicității fenomenului bănuit. Se știe că bioxidul de carbon de origine telurică, deci care vine din măruntaiele Terrei, este mai sărac în carbon 13, comparativ cu amestecul de izotopi de carbon din scoarța terestră. Iar în rocile sedimentate la tranziția dintre cretacic și terțiar proporția de carbon 13 este într-adevăr scăzută. Din moment ce ne referim însă la gazul carbonic din atmosferă, trebuie luat în considerare și „efectul de seră". Climatologii îl definesc ca pe un fenomen de încălzire suplimentară a aerului, produs de un acoperiș transparent pentru radiația solară din spectrul optic, dar, în același timp, opac la radiația infraroșie. Sticla obișnuită, o peliculă de polietilenă sau un strat de molecule de vapori de apă ori de bioxid de carbon produc acest efect. Se știe că moleculele de CO_2 absorb și emit cuantele radiațiilor infraroșii emise de suprafața Terrei încălzită de razele Soarelui. Ne interesează de fapt exacerbarea acestui efect de încălzire prin mărirea, peste normal, a fracțiunii de bioxid de carbon din atmosferă.

Putem deduce că la sfîrșitul cretacicului, în vremea celor mai intense erupții vulcanice manifestate prin viituri și avalanșe de lavă din care se degajau bulele gazului carbonic, a fost inevitabilă o încălzire globală a atmosferei Pămîntului, produsă de excesul de CO_2.

Ce consecințe biologice ar fi putut avea neașteptata încălzire asupra speciilor sauriene de la sfîrșitul mezozoicului, care populau cele trei medii ale planetei? Răspunsul este mai lung, el pretinde o serie de nuanțări. probabil că ridicarea temperaturii nu a avut nici un efect notabil asupra saurienilor mici, asupra păsărilor arhaice și mamiferelor primitive care apăruseră deja, dar aveau talie mică. Însă dinozaurii, animale de talie mare, trebuie să fi fost afectați în mod dramatic. Pentru că la aceste specii, raportul suprafață/volum e caracterizat prin valori dezavantajoase pentru continuarea normală a metabolismului. Se știe că intensitatea proceselor metabolice e mult mai mare la speciile de talie mică, să zicem șoareci, decît la cele de talie mare, întrucît animalele mici disipează, proporțional, mai multă căldură, și fluxul pierderilor termice trebuie să fie echilibrat într-un fel.

Firește, dinozaurii probabil

că nu erau animale cu sînge cald, deşi există zoologi şi paleontologi care susţin contrariul, dar asta nu afectează prea mult aspectele problemei care ne interesează. Oricum, aceşti saurieni uriaşi trebuie să fi fost în mod neîndoielnic în echilibru termic cu mediul înconjurător. Dacă efectul de seră a fost amplificat prin „injecţia" suplimentară de bioxid de carbon în atmosferă, atunci acele animale gigantice trebuie să fi căpătat o temperatură comparabilă, de fapt chiar mai mare, datorită arderilor metabolice, decît temperatura ambientală.

Întrucît, la reptile, ţesuturile reproductive ale masculilor se află în interiorul corpului, celulele acestor ţesuturi sînt deosebit de sensibile la alterările genetice produse de temperatură. La şopîrlele actuale ce trăiesc în deşerturile terestre se observă un sezon de sterilitate ce coincide cu lunile cele mai fierbinţi ale anului, ca un fel de măsură de prevenire a mutaţiilor genetice pe care a luat-o natura; capacitatea de reproducere e recăpătată doar în anotimpul cu temperaturi mai normale. Se poate conchide că sauropodele gigantice vor fi suferit o degradare, lentă dar tragică, a funcţiei reproductive, sub acţiunea căldurii pe care nu reuşeau să o mai disipeze într-o măsură suficientă în mediu, fiind defavorizate, în acest proces, de valoarea mică a raportului suprafaţă/volum. În deşertul Gobi, paleontologii au descoperit mari cantităţi de ouă de dinozaur, pietrificate, gigantice, al căror embrion nu s-a dezvoltat niciodată, ceea ce mărturiseşte dereglări profunde în informaţia genetică ce le-a fost transmisă.

Există un principiu euristic, de logică inductivă, extrem de util în cercetarea ştiinţifică. Este principiul parcimoniei cauzelor sau „briciul lui Occam", cu un mare rol în elaborarea aserţiunilor ştiinţelor pozitive. Cu alte cuvinte, cu un număr cît mai redus de cauze trebuie să se explice un cerc de fenomene cît mai larg, trebuie să fie posibile generalizări cît mai cuprinzătoare. În acord cu această lege euristică, esenţa supoziţiei mai sus amintite, o amplificare a temperaturii de natură climatică, ar trebui să rămînă în vigoare şi în explicarea dispariţiei altor vertebrate de talie mare, de pildă a mamuţilor, a mastodonţilor, a rinocerilor lînoşi, a elanului gigantic, o tragedie ecologică de la sfîrşitul pleistocenului, în finalul ultimei glaciaţiuni. Vîrsta acestei epoci este cu mult mai apropiată de timpul nostru, fiind estimată la circa zece mii de ani. Măsurătorile conţinutului de bioxid de carbon în straturile de gheaţă care datează de la glaciaţiunea Würm ne arată din nou variaţii ale conţinutului de gaz carbonic, gradienţii sînt însă deocamdată insuficient studiaţi şi explicaţi. Oricum, ei sînt puşi în corelaţie cu aceleaşi salturi în mecanismul efectului de seră, cu creşteri ale temperaturii medii a aerului, pe care le atestă însuşi faptul că glaciaţiunea s-a sfîrşit. Studii paleoclimatice care folosesc metode ingenioase pentru a suplini absenţa datelor despre variaţia elementelor meteorologice, utilizînd, în calitate de parametru climatic, dimensiunile unor specii de gîndaci fosili, (de coleoptere), ce au trăit către sfîrşitul pleistocenului, demonstrează că ritmul în care a crescut temperatura medie trebuie să fi fost extrem de alert, de circa un grad Celsius pe deceniu.

Pe de altă parte ştim, din descoperiri paleontologice neîndoioase, că mamiferele cu blană, avînd talii enorme, au trăit în nordul Eurasiei, precum şi în America de Nord. În cadrul unei analize climatice, constatăm chiar şi acum în aceste zone însemnate abateri de la norma climatică. Climatologii au făcut tentative de a caracteriza anomaliile menţionate printr-o serie de parametri empirici, de pildă, formule simple cum ar fi „gradul de continentalism" care statuează o anumită dependenţă între anomalia termică şi distanţa pînă la ţărmul oceanului, depărtare măsurată de-a lungul unei paralele. S-a observat că valorile mai ridicate ale „gradului de continentalism" se corelează cu amplificări ale amplitudinii anuale înregistrată de temperatura aerului. O consecinţă a comportării climatice anormale este că atunci cînd clima se încălzeşte, se produce un bizar fenomen de amplificare a încălzirii pentru acele regiuni care sînt caracterizate de un grad de continentalism mai ridicat. În timpul verilor din emisfera nordică, prin acest mecanism se generează, de exemplu, depresiunea asiatică, un minim barometric ce influenţează clima întregii Eurasii. Invers, o scădere a temperaturii pe timp de iarnă se manifestă prin temperaturi anormal de scăzute în mijlocul Eurasiei (avînd drept corolar formarea anticiclonului siberian). Marea anomalie a circulaţiei generale a atmosferei, fenomenul musonilor, este consecinţa indirectă şi benignă a funcţiei de amplificare termoclimatică a unei mari întinderi de uscat. Din aceeaşi cauză, polul frigului, în emisfera nordică, nu se găseşte la polul nord geografic, ci la latitudini mai mici de 90 de grade, în Siberia; la fel, în Canada, se înregistrează temperaturi minime mai scăzute decît acelea din jurul polului nord. Această funcţie de amplificare sui-generis pe care o au marile întinderi de uscat ale emisferei nordice, incomplet clarificată încă din punctul de vedere al climatologiei, trebuie să se fi manifestat cu pregnanţă în perioadele de la sfîrşitul ori începutul marilor glaciaţiuni. Estimările acestor amplificări de temperatură ce vor fi avut loc spre sfîrşitul glaciaţiunii ultime, würmiene, merg pînă la a spune că, prin acest efect de continentalism accentuat, viteza creşterii temperaturii aerului a fost de două pînă la trei ori mai rapidă în America de Nord, şi respectiv de patru pînă la cinci ori în Eurasia de nord, decît pe restul sferei terestre.

De data aceasta se presupune că, în cadrul speciilor de mamifere gigantice acoperite cu blană deasă, numai femelele au fost cele afectate în mod direct prin creşterea temperaturii. Specialiştii în medicina veterinară care studiază actualele mamifere de

(Continuare în pag. 32)

ȘTIINȚA LA FRONTIERELE CUNOAȘTERII

CELE MAI VECHI CALENDARE?

GHEORGHE N. POPESCU

CÎT de vechi sînt însemnările calendaristice? Dar calendarele? „Între 35 și 30 000 pînă la 15 000 de ani î.e.n., așa după cum a demonstrat arheologul Alexander Marschack", veți răspunde după cîteva minute, dacă nu imediat, dovedind o bună informare în domeniu. Afirmația o veți susține în continuare spunînd, ca un considerent de prim ordin că, oricum, orizontul anilor respectivi le situează în plină preistorie (ce termen impropriu!), cînd Homo Sapiens locuia în sălașuri, urmîndu-și vînatul, picta pereții peșterilor și producea, ca act conștient, focul. Un Prometeu astronom?! Studiile, mai mult decît probatorii, asupra unor piese din colți de mamut, galeți și oase de păsări provenite din adăposturile Lartet, Blanchard și peșterile Placard, Barna-Grande, La Marche, utilizînd tehnici moderne, au dovedit că respectivele piese nu erau scrijelate cu „mărci de vînător" sau cu motive decorative; ele erau, pur și simplu, cele mai vechi efemeride cu putință, închipuind răbojuri figurînd ciclurile lunare.

Și totuși, întrebarea de la început a rămas fără un ultim răspuns. Spunem aceasta, gîndindu-ne la marele calendar zodiacal din Templul zeiței Hathor din Denderah.

Să lăsăm faptele să „vorbească".

Denderahul (în antichitate se numea în egipteană Inu și On al Zeiței, iar în greacă Tentyris), acum o așezare neînsemnată pierdută între dunele fierbinți undeva pe cursul mijlociu al Nilului, în vechime centru de cult important (al zeiței Hathor), a conservat printr-un accident fericit al istoriei posibila probă a dovezii că astronomia avea, cel puțin, aici în Țara Ta-Kemt, o vechime incredibilă. „Incredibil, dar adevărat!", am exclama captivați de retorismul expresiei, acum la modă, dar acest calendar conține însemnări astronomice care, o dată admise, conduc la bulversarea periodizării istoriei așa-zise antice:10 950 ani î.e.n.! Într-adevăr, mult prea mult pentru cît știm noi — și acceptăm — despre istoria civilizației văii Marelui Hapi. Este o dată certă sau pură fantezie? Să acceptăm, totuși, din rațiuni dialectice, împreună cu Paul Brunton că, de fapt, marele calendar conține înscrisă o dată enorm de veche : 90 000 de ani î.e.n.? Iată o alternativă neliniștitoare, și trebuie s-o recunoaștem, nu numai pentru istorici.

De la descoperirea acestei sfidări a veacurilor trecute și pînă astăzi, considerațiile care s-au făcut cu privire la timpul înscris în notațiile sale astronomice s-au înscris în firescul abordării dependente de suma cunoștințelor ce le avem despre încă puțin cunoscuta civilizație a Egiptului antic : de la admirația nedisimulată față de o bijuterie artistică, pînă la trecerea ei în uitare, pentru că, după o expresie tipică a „decalogului suficienței", „așa ceva nu poate exista".

Sculptat pe plafonul pronaosului templului zeiței Hathor din Denderah, marele calendar (vezi desenul) încorporează toate cunoștințele astronomice (care nu erau puține!) ale sacerdoților egipteni. Diversele reprezentări astronomice, teo, antropo și zoomorfe sînt dispuse în spirală desfășurătoare și înconjurate de douăsprezece zeități — „decane", semne-simboluri ale zodiacului — unele în picioare, altele îngenuncheate, dispuse împrejurul globului terestru și înfățișate cu brațele ridicate avînd pumnii strînși. Deși privesc spre apus, spre Amenti sau Ialu — marginea lumii întunericului, a tenebrelor, a „lumii celeilalte" — acestea sînt orientate în sensul mișcării diurne, spre răsărit, acolo unde se năștea Soarele venind cu barca Mesketet — sursa tradițională a luminii. În mișcarea sa pe cer, Soarele este apărat de zeii-lei sau „Akeru" (după „Cartea Morților"). Sînt reprezentate, de asemenea, cele șapte stele sacre (Orion), iar între imagini întîlnim oameni-șoimi, ibiși și maimuțe cynocefale, ca simboluri ale ecuatorului, eclipticii și, respectiv, ale celor două echinocții.

Astfel, aici erau redate simbolic aspectele astronomice legate de cultul și teologia hathoriană ca un „memorial al stelelor care, urmîndu-și drumul infinit, se deplasează pe cerul aparent al Terrei. Spiritul nostru, oricît ar fi el de sceptic, nu poate decît să încerce un sentiment de admirație pentru sublima inteligență care a reușit să redea, în acest fel, mișcarea fără de sfîrșit a Universului", scria inspirat același Paul Brunton.

Considerînd cunoscute noțiunile necesare înțelegerii aspectului astronomic de fond al problemei fenomenului precesiei generale, vom aminti doar consecințele sale:

— deplasarea polilor pe sfera cerească; rolul de stea polară revenind în decursul timpului unor stele diferite;

— inegalitatea dintre anul sideral mijlociu ($365^z 6^h 09^m$ 10) şi cel tropic mijlociu (365^z $5^h 48^m 46$) conduce la deplasarea poziţiei punctului vernal (γ), în lungul ecuatorului de circa 0"12/an;

— deplasarea retrogradă a constelaţiilor denumite zodiacale faţă de punctul vernal (γ), considerat la o anumită epocă origine de coordonate. Astfel, din antichitate şi pînă în prezent, timp de aproape 2 000 de ani, (γ) şi semnele zodiacale s-au deplasat în sens retrograd faţă de aceste constelaţii cu puţin mai mult de 28°;

— calculul regresional conduce la precizarea momentului cînd Soarele intersecta ecliptica, concomitent cu poziţionarea unei constelaţii zodiacale, putînd data, de exemplu, o însemnare astronomică străveche (vezi figura).

După unele estimări, marele calendar zodiacal din Denderah este extrem de vechi, el putînd fi refăcut de mai multe ori. Alte ipoteze — deosebit de prudente — bazate pe faptul că în Egipt zodiacurile circulare au fost introduse tîrziu, în epoca ptolemaică, ele fiind împrumutate de la greci (care, la rîndul lor, îl preluaseră — prin filiera caldeeano-persană — de la babilonieni), îl consideră a fi din secolul I e.n., din epoca împăratului Tiberiu.

Cu toate acestea, va trebui să facem distincţia dintre semnele zodiacale considerate a fi venite din Grecia sau Babilonia şi unele amănunte proprii egiptene şi provenite dintr-o adîncă antichitate.

Diviziunea în 36 de decane ale zonei celeste din proximitatea arcului zodiacal al eclipticii, decane considerate ca domenii privilegiate (constelaţiile decanilor) şi dominate, ca genii celeste, de cîte un mare zeu egiptean sau egiptenizat: Apis, asociat constelaţiei Taurului; Horus şi Harpocrate, asociaţi Gemenilor; Isis pentru Fecioara; Nefthis pentru peşti etc... (Horapolon, „Hierogliphas", 2). Clement din Alexandria (în „Stromates", VI, 4), menţionează că egiptenii păstrau amintirea celor patru cărţi scrise de Hermes-Thot, între care una descria stelele considerate fixe, alta conjuncţiile şi luminile Soarelui şi Lunii, iar celelalte despre mişcările aştrilor. După Eusebiu din Cezareea, egiptenii, care sînt primii ce au inventat astronomia, îşi reprezentau lumea sub forma unui cerc ardent în centrul căruia plasau, ca geniu binefăcător al Universului, un şarpe cu cap de şoim, de forma literei greceşti teta, cu corpul strălucind de stele şi care-şi devora coada („Preparatio Evanghelica", I. 10; X, 6). Nu era altul decît şarpele Uroboros, reprezentarea infinitului care, mai apoi, a fost preluat de alchimişti, ca însignă a simbolurilor lor emblematice.

Alte tradiţii, mitologice şi istorice antice, susţin preocupări astronomice egiptene străvechi.

După Platon, orînduirea de stat egipteană număra peste 8 000 de ani la vremea discuţiei lui Solon, „cel mai înţelept dintre cei şapte înţelepţi ai Atenei", cu Psenofis din Hermopolis şi cu Sonhis din Sais, preoţii templului zeiţei Neit din Sais („Timaios", 23, e), adică 8 000+570=8 570 ani î.e.n.

Herodot („Istorii", II, 142—144) arată că, după informaţiile comunicate lui de preoţii tebani şi după propriile sale observaţii (a văzut 341 sau 345 de statui închipuind cîte o generaţie de mari preoţi şi faraoni numiţi „piromis"), „dinastia zeilor" în Egipt a început cu 11 340 de ani înaintea călătoriei sale, ceea ce corespunde aproximativ cu 11 780 de ani î.e.n.

Existenţa dinastiei legendare a zeilor este susţinută de letopiseţul aşa-numitei „pietre din Palermo", care înşiră numele a zece faraoni-semizei, de papirusul din Torino, care situează această dinastie cu 5 613 ani înainte de Menes (Horus Luptătorul?), primul faraon al Egiptului unificat şi de istoricul Manethon (secolul III î.e.n.), autorul unei istorii a Egiptului în limba greacă, care o situează cu 5 813 ani înainte de Menes. După aceste izvoare, „dinastia zeilor" sau a „semizeilor" se datează către anul 10 061 î.e.n. (după Manethon) sau către anul 9 850 î.e.n. aproximativ (după papirusul din Torino).

Tradiţii mitologice antice susţin că Thot, zeu alogen, cu o poziţie enigmatică în panteonul zeilor Egiptului faraonic, numit şi „regele veacurilor", „care a fost de la început", „nenăscut", „care s-a născut pe sine însuşi" (B.A. Turaev), „stăpînul străinătăţii", „providenţa ambelor pămînturi" (după inscripţiile faraonului Useir—Aná), ar fi sosit în Valea Nilului la vremea pe cînd echinocţiul de primăvară se afla în constelaţia zodiacală Racul-Cancerul (L. Filippof), deci acum cel puţin 8 800 ani î.e.n.

Herodot din Halicarnas („Istorii", II, 4), Aristotel („despre cer", II, 2), Strabon („Descrierea Egiptului", XIII, 1, 29), Diodor din Sicilia („Biblioteca istorică", IX, 6; LXXXI, 4) au scris, fiecare, la vremea lui, despre nivelul înalt al astronomiei egiptene. „Aşezarea şi mişcarea stelelor au fost întotdeauna observate cu multă grijă în Egipt mai mult decît în orice altă ţară, iar aici se păstrează, din vremuri despre care nu-ţi vine a crede, că sînt atît de îndepărtate, registre unde au fost înscrise observaţii cu privire la fiecare dintre stele; ...se pot găsi acolo lămuriri despre mişcarea planetelor, despre orbitele pe care le descriu şi despre opririle lor" (Diodor din Sicilia, op. cit., LXXXI, 4). Sau: „egiptenii au fost cei dintîi dintre toţi oamenii care au născut anul si l-au împărţit în douăsprezece părţi, ţinînd seama de anotimpurile lor. Au făcut această descoperire, spuneau ei, (călăuzindu-se) după stele" (Herodot, op. cit., „Euterpe", 4). După logograful ionian Hecataios din Milet, egiptenii au alcătuit o hartă a cerului, stabilind unul dintre cele mai vechi calendare — încă din anul 4 241 î.e.n. — ca urmare a creşterii animalelor şi a practicii navigaţiei („Periegesis").

Studii moderne situează drept punct de plecare al calendarului vechi egiptean în preajma anului 11 000 î.e.n. (H.S. Bellamy) sau 11 542 î.e.n.(I. Donelly).

Şi dacă toate acestea nu conving, să-l citām pe Diogene Laertios (sec. III. e.n.):

„egiptenii au înregistrat 373 eclipse solare și 832 eclipse lunare". Un calcul simplu, la îndemîna oricui familiarizat cît de cît cu astronomia, arată ca aceste observații se raportează la aproximativ 10 000 de ani. Mai mult, istoricul bizantin Syncellus (806 e.n.) susținea, bazat pe cronici pierdute astăzi, că egiptenii au înregistrat evenimente astronomice și sociale ce se raportează la o perioadă incredibilă: 36 525 de ani!

Orice s-ar zice, durerea de cap ce te apucă la citirea acestei cifre nu trece cu piramidoane!

Să vedem, în final, datele care ar justifica autenticitatea notațiilor astronomice ale marelui calendar zodiacal din Denderah și dacă ele explică, de asemenea, că respectivul calendar nu este decît o copie parțială și tîrzie (a cîta oare?) a unuia foarte vechi.

În lumina faptelor expuse mai înainte, orizontul anului 10 950 î.e.n. nu mai pare imposibil. Astfel, istoria Egiptului nu ar începe cu prima dinastie din listele lui Manethon (3200—2980 î.e.n.), Valea Nilului fiind populată cu mult înainte de datele acceptate încă în tratatele și manualele de istorie antică. Egiptologi contemporani reputați admit, în mod provizoriu, „din lipsă de date absolut aplicabile preistoriei egiptene, că civilizația neolitică a început **poate** în Valea Nilului spre anii 10 000 î.e.n." (J. Morgan, E. Drioton, P. Bourguet...).

La 58 km sud de celebra Thebă (Karnak), într-un mic templu dedicat lui Hnum — zeul fertilității — din așezarea Esneh se află sculptat un alt calendar zodiacal ce consemnează o altă dată provocatoare: primul semn zodiacal, care marca epoca construcției templului, se află în constelația Fecioara, ceea ce înseamnă epoca 10 950—13 100 î.e.n.! Despre acest templu se mai cunoaște doar că ultima sa reconstrucție s-a făcut în secolul II e.n. în timpul lui Ptolemaios al IV-lea Philometor.

Să legăm istoria numită incorect primitivă a Egiptului — ca explicația necesară a existenței calendarului zodiacal din Denderah și Esneh — de aceea a alteia, cu mult anterioară, poate enigmatica țară din care a sosit Thot, zeul albastru sau verde, acea regiune nedeterminată încă, situată spre apus (?), purtînd numele enigmatic de „Lac al flăcărilor", „NSRSR", „lacul celor două focuri". Să fie vorba, oare, de Atlantida?

Întrebări... întrebări... și un răspuns sigur, de final: întocmirea marelui calendar zodiacal din Denderah — și nu numai a lui — presupune, în mod logic, observații astronomice făcute pe parcursul a mii de ani anteriori datei extreme ce o conține!

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

ALEXANDER MARSHACK — **A Bold New Look at Our Past**, în „National Geographic", vol. 147, No. 1, January, 1975, pp. 62—89;

J.—P. SERGENT — **L'Homme il y a 35.000 ans était déjà astronome.** În „Science et Vie", No. 644, Mai 1971, pp. 71—75;

FRANÇOIS DAUMAS — **Dendera et le Temple d'Hathor.** Cairo, 1969;

CAMILLE LAGIER — **Autour de la Pierre de Rosette.** Bruxelles 1927. Cap. II — **La querelle des zodiaques**, pp. 20—45.

DINOZAURII ȘI MAMUȚII

(Urmare din pag. 29)

talie mare cunosc faptul că o ridicare a temperaturii ambientale influențează negativ fluxul de sînge antrenat în circulația uterină. Curgerea sanguină intrauterină poartă cu ea substanțele nutritive necesare pentru dezvoltarea completă a fătului. Medicii veterinari știu că o reducere a fluxului sanguin uterin produce, la vaci, un număr crescut de avorturi sau de malformații ale fătului. Or, dacă asemenea accidente reproductive apar la niște mamifere de talie mai redusă decît a mamuților, cu o blană mai puțin deasă, atunci se poate afirma că, la mamiferele gigantice de la finele pleistocenului, dificultatea în procesul disipării căldurii (corelată cu valoarea mică a raportului suprafață corporală/volum corporal) era considerabilă. Învelișul termoizolator, ce le-a ajutat să traverseze glaciațiunea, s-a dovedit în cele din urmă fatal, antrenînd completa dispariție a speciilor respective.

Avantajul acestei teorii, climatico-generice, a extincției vertebratelor terestre de talie mare, este și acela că oferă un caracter de uniformitate, uniformitarismul fiind unul din principiile de lucru în geologie și paleontologie. Dar nu este deloc exclusă și alternativa ca, prin descoperirea unor noi date, revelatoare în legătură cu trecutul vieții pe Pămînt, să fie furnizate premize științifice pentru ipoteze mai convingătoare, pentru modele mai exact congruente cu o realitate atît de îndepărtată în timp.

STIINTA LA FRONTIERELE CUNOASTERII

SAVANȚI ȘI SCRIITORI DE ANTICIPAȚIE

RODICA BRETIN

CEI mai cunoscuți autori de science-fiction sînt, de obicei, specializați într-unul din domeniile de vîrf ale tehnicii, simbioza dintre efervescentul talent literar și pregătirea științifică de înaltă ținută găsindu-și finalizarea în capodoperele genului.

Autor al romanului devenit antologic „Războiul lumilor", englezul H.G. WELLS (1866—1946), unul dintre clasicii literaturii de anticipație, era licențiat în științe. La 70 de ani a susținut o teză de doctorat pentru a-și dovedi apartenența la lumea științifică.

Unul dintre cei mai mari scriitori de anticipație, John Taine, nu era altul decît matematicianul ERIC TEMPLE BELL (1883—1969), născut în Anglia, dar stabilit în S.U.A., ca profesor la Harvard. Romanele sale „Înaintea zorilor", „Steaua de fier", „Germenii vieții", „Curgerea timpului" dezvăluie o uluitoare viziune a viitorului.

Savantul NORBERT WIENER (1894—1964), matematician, întemeietor al ciberneticii, și-a încercat șansele pe tărîmul literaturii cu splendidul volum „Dumnezeu și Golemul".

LEO SZILARD (1898—1964), american de origine maghiară — unul dintre „autorii" bombei atomice și inițiatorul celebrei scrisori-avertisment către președintele F.D. Roosevelt — a scris o culegere de povestiri fantastice, dintre care cea mai frumoasă — „Vocea delfinilor" — se remarcă printr-o pronunțată notă satirică.

Paleontologul sovietic IVAN EFREMOV (n.1907) este autorul clasicelor lucrări de anticipație „Nebuloasa din Andromeda" și „Cor Serpentis". „Soarele gol" și „O piatră pe cer" sînt doar două din cele peste o sută de cărți — romane, lucrări științifice, manuale — aparținînd unuia dintre cei mai prolifici reprezentanți ai genului, americanul ISAAC ASIMOV (n. 1920) de specialitate biochimist, fost profesor al Universității din Boston.

Scriitorul englez A.C. CLARKE (n. 1917), specialist în astronautică teoretică, a descris în paginile romanelor sale stațiile cosmice și sateliții orbitali, cu mult înainte de a fi lansate primele rachete. „Odiseea spațială 2001" nu este decît una din remarcabilele scrieri de anticipație cu adevărat științifice, iar operele care i-au urmat — „Preludiu în spațiu", „Insule pe cer", „Sfîrșitul copilăriei", „Orașul și stelele", „Joncțiune cu Rama", „Fîntînile paradisului" — au dovedit clarviziunea științifică și imaginația fecundă a acestui autor valoros.

Născut în Austria (1927), HERBERT W. FRANKE predă estetica cibernetică la Universitatea din München. În afara cărților științifice, abordînd printre altele domeniul graficii computerizate, Franke este binecunoscut ca autor al unor frumoase romane și povestiri de anticipație: „Rețeaua gîndurilor", „Zona zero", „Cușca cu orhidee", „Moștenitorii lui Einstein".

Cunoscut ca autor al romanelor-avertisment „Germenul Andromeda" și „Omul terminal", precum și al unui ciclu de romane dedicat medicilor, biologul american de origine engleză MICHAEL CRIGHTON (n. 1942) și-a luat doctoratul la Harvard, fiind în prezent scriitor și scenarist de film (a realizat, printre altele, cunoscutul scenariu „Lumea vestului").

Larry Niven este pseudonimul americanului LAURENCE van COTT NIVEN (n. 1938), de profesie matematician, autor al unor cărți de mare succes: „Lumea-Inel", „Inginerii Lumii-Inel", „Lumea Ptaavilor" și „Protectorul".

Compatriotul său, JERRY POURNELL (n. 1933), inginer, psiholog, doctor în filozofie și absolvent în științe politice, a colaborat la programele spațiale NASA. În afara romanelor „O astronavă pentru rege" și „Nașterea focului", a realizat adaptarea literară după filmul „Evadare din Planeta Maimuțelor".

Englezul FRED HOYLE (n. 1920), astrofizician și teoretician astrobiolog binecunoscut, autor al volumelor științifice „Natura Universului", „Norul vieții" și „Galaxii, nuclee, quasari", a publicat mai multe romane science-fiction („A de la Andromeda", „Norul negru"). Din 1963 semnează, împreună cu fiul său, JEOFFREY HOYLE, rodul acestei colaborări fiind volumele: „A cincea planetă", „Șapte pași spre Soare", „Infernul" și „Incandescenții".

Americanul H.C., STUBBS (n. 1922), specializat în astronomie și chimie, publică sub pseudonimul Hal Clement romanele „Misiune periculoasă", „Aproape de masa critică" și „Ciclul focului".

PAUL ANDERSON (n. 1926), american de origine daneză, absolvent al unui institut de fizică, și-a cîștigat popularitatea cu volumele „Patrula timpului", „Valul cerebral" și „Furtuna de vară".

Desigur, această listă ar putea continua, pe ea înscriindu-se multe alte nume ale unor scriitori de anticipație ce au știut să aducă, în imperiul rigurozității științifice, inspirația literaturii de cea mai bună calitate.

FULGERUL GLOBULAR

VASILE OROIAN

ANUAL, pe planeta noastră au loc circa 16 milioane de furtuni. Uneori, în timpul acestor furtuni iau naştere fulgerele globulare, care reprezintă o formă rară de manifestare a electricităţii naturale.

În ultimii trei sute de ani, de cînd se studiază fulgerul globular, au fost adunate mii de mărturii, au fost publicate sute de descrieri amănunţite ale acestui fenomen. Cu toate acestea, fulgerul globular a rămas pînă în prezent una dintre cele mai mari enigme ale naturii.

După cum scria recent revista sovietică „Sputnik", urmările fulgerului globular sînt dramatice şi uneori chiar fatale pentru cei care au neşansa să vină în contact cu el. Iată cîteva mărturii şi date concrete despre fulgerul globular, prezentate de revista sovietică amintită.

Pilotul Valentin Akkuratov a relatat că într-o zi din luna februarie 1946 se întorcea cu un avion cu patru motoare dintr-o călătorie de explorare a gheţii în Arctica. Zborul decurgea liniştit, la înălţimea de 1200 metri, cînd deodată în carlinga piloţilor apăru o sferă de o culoare orbitor de albă. Ea se mişca lin de-a lungul peretelui din stînga în direcţia lui Akkuratov. La aproximativ 30—40 cm de faţa pilotului, sfera se opri. pulsînd şi clătinîndu-se. Pilotul nu simţi nici un fel de căldură, ci doar o uşoară înţepătură în partea superioară a capului. Apoi, schimbîndu-şi culoarea în verzui, sfera se îndreptă, coborînd, spre nişa care ducea la cabina de radiotelegrafie. Strecurîndu-se sub scaunul radiotelegrafistului, sfera explodă, producînd un zgomot foarte puternic. Picioarele de metal ale scaunului s-au topit şi a izbucnit un incendiu. Din fericire, radiotelegrafistul nu a păţit nimic.

După ce au stins incendiul, piloţii au controlat amănunţit cabina. Toate hublourile şi uşile erau ermetic închise. nu exista nici cea mai mică crăpătură. Radiotelegrafistul a informat că eterul era curat şi calm, în căşti nu se auzeau nici un fel de trosnituri şi pocnituri, care constituiau semne sigure ale apropierii furtunii.

Cum de a putut pătrunde fulgerul globular într-o cabină ermetic închisă?

T. Vasilieva din satul Kolotîcino, aflat în apropierea Moscovei, a povestit următoarele: „În ziua de 10 mai 1978, la orele zece dimineaţa, a început furtuna. O dată cu lumina unui fulger pe întrerupătorul din camera în care mă aflam a apărut o sferă luminoasă cu nuanţe liliachii de mărimea unui cap de om. Peste o clipă întrerupătorul a luat foc. M-a străfulgerat ideea că dacă va lua foc tapetul va arde şi casa noastră, care era din lemn. Am lovit cu putere cu palma mîinii sfera şi întrerupătorul. Sfera s-a descompus pe loc în sfere mai mici, care au căzut la pămînt. Abia acum am fost cuprinsă de teamă. Mîna îmi era arsă pînă la os. Pielea de pe degete mi se înnegrise şi se umflase".

Un caz dramatic s-a întîmplat cu 5 alpinişti sovietici, la 17 august 1978 în munţii Caucaz, cînd aceştia s-au oprit pentru înnoptat la 3 900 metri altitudine.

Iată ce a povestit Viktor Kavunenko, maestru internaţional al sporturilor: „M-am trezit din cauza unei senzaţii stranii, că în cort ar fi intrat cineva străin. Am scos capul din sacul de dormit şi am încremenit. La înălţimea de circa un metru de la sol, plutea o sferă de culoare galben deschis, avînd mărimea unei mingi de tenis. În acelaşi moment, ea dispăru în sacul de dormit al lui Korovin. Urmă un urlet ca de fiară rănită, sfera ieşi afară şi începu să se plimbe deasupra celorlalţi saci de dormit, ascunzîndu-se pe rînd cînd în unul, cînd în altul. Cînd sfera străpunse şi sacul meu am simţit o durere îngrozitoare, de parcă aş fi fost ars cu un aparat de sudură şi mi-am pierdut cunoştinţa. Revenindu-mi în fire peste cîtva timp, am văzut aceeaşi sferă galbenă, care, metodic, respectînd o ordine numai de ea cunoscută, pătrundea din nou în sacii de dormit şi fiecare vizită provoca urlete disperate, neomeneşti. Acest lucru se repetă de cîteva ori. A fost îngrozitor. Cînd mi-am revenit din nou în fire, se pare a cincea sau a şasea oară, sfera nu se mai afla în cort. Nu-mi mai puteam mişca o mînă şi un picior. Corpul îmi ardea de parcă se transformase într-o vatră cu foc. Apoi mi-am pierdut din nou cunoştinţa... Unde a dispărut sfera, nimeni nu a observat.

La spitalul unde am fost aduşi cu helicopterul, mie mi-au numărat şapte răni. Nu erau arsuri, ci bucăţi întregi de muşchi fuseseră smulse de pe os. La fel s-a întîmplat şi cu prietenii mei, Sighin, Kaprov, Başkirov. Oleg Korovin a fost însă ucis de sferă, probabil din cauza faptului că sacul lui de dormit se afla pe

o saltea de cauciuc și era izolat de pămînt.

Fulgerul globular nu a afectat nici un obiect de metal, i-a sluțit doar pe oameni".

În sfîrșit, încă o întîmplare, povestită de pilotul militar B. Korotkov. Avionul lui, care zbura cu 520 km/oră, a întîlnit în calea sa o sferă de foc cu diametrul de 5 metri, care, după ce a trecut prin tot avionul, a explodat în coada acestuia, distrugînd învelișul interior și reducînd motoarele la tăcere. Cercetarea detaliată de către specialiști a acestui fenomen a dat la iveală numeroase lucruri neașteptate despre fulgerul globular. S-a constatat, printre altele, că sfera de foc nu zbura în întîmpinarea avionului și nu stătea pe loc, ci se deplasase o bună bucată de timp în fața avionului. Prin urmare, fulgerul globular se poate deplasa cu o viteză mai mare de 500 km pe oră...

Fulgerul globular are „o mie de fețe" și o resursă nesecată de surprize în „comportare". Căpătîndu-și denumirea de la forma sa globulară, el nu-i este întotdeauna fidel: există cheaguri de foc sub formă de pară, pepene sau lanțuri de sfere. La unele dintre ele au fost observate „tentacule" și „cozi". Fulgerele globulare pot avea culori din cele mai diferite: albe, galbene, oranj, roșii, chiar și albastre. Dimensiunea medie a sferei lumioase este între 15 și 40 de cm.

Aceste fulgere nu sînt constante nici în „comportare". Unele sînt nezgomotoase, altele, din contră, fluieră, șuieră, vîjîie. Există și unele care aruncă scîntei și se rotesc.

Viața lor durează de la cîteva secunde pînă la 10—15 minute. Iar apoi sfera ori dispare liniștit, ori... face o nouă surpriză. În proporție de 70—90 la sută, sferele de foc apar în timpul furtunii sau după ea. Dar nu sînt rare cazurile cînd ele apar chiar cînd cerul este senin.

Așa cum rezultă din cercetările efectuate, oamenii de știință sînt preocupați în primul rînd de răspunsul la întrebarea: de unde are fulgerul globular o forță de distrugere atît de mare? Este cunoscut cazul cînd o sferă de foc de mărimea unei mingi de fotbal se rostogolea sărind pe stradă, lăsînd în urma sa gropi cu un diametru de un metru și jumătate! Un alt caz s-a întîmplat la Habarovsk, în Orientul Îndepărtat. Un fulger globular a nimerit într-un cazan cu 7 000 litri de apă. Peste zece secunde, apa a dat în clocot și a continuat să clocotească timp de 10 minute, pînă cînd „înecatul" și-a găsit sfîrșitul pe fundul cazanului.

La întrebarea de unde provine energia fulgerelor globulare nici una din legile cunoscute ale fizicii nu dă vreun răspuns. Singura explicație rațională constă în aceea că energia îi este insuflată fulgerului globular dinafară.

O asemenea idee, subliniază revista „Sputnik", a fost exprimată, încă în anii cincizeci, de cunoscutul fizician sovietic Piotr Kapița, laureat al premiului Nobel. După ipoteza lui, fulgerul globular este un cheag de plasmă format din ioni încărcați și electroni liberi (de acest lucru acum aproape nimeni nu se mai îndoiește). Alimentarea lui cu energie este făcută de undele electromagnetice care apar într-un fulger linear obișnuit. Supoziția sa, academicianul Kapița a demonstrat-o și într-un experiment: cu ajutorul radioundelor, colaboratorii lui au învățat să creeze într-un gaz dens „șnururi" și „sfere" de plasmă.

În prezent, cel mai aproape de dezlegarea enigmei acestui fenomen pare a fi Aleksandr Hazen, de la Institutul de mecanică din Moscova.

Să ne închipuim că fulgerul a creat un cheag de plasmă. După toate legile fizicii, el trebuie să se descompună. Dar fulgerele globulare „trăiesc" zeci de minute. Aleksandr Hazen explică acest lucru în felul următor: Simultan cu apariția cheagului de plasmă, în el are loc și un alt proces care include formarea unor unde electromagnetice cu diapazon de radiolocație. La un anumit moment, respectivele unde pot fi „blocate" în cheagul de plasmă și astfel ele mențin o anumită cantitate de plasmă în centrul cheagului. Iar împreună cu ea și cîmpul electromagnetic alternativ.

În cazul unui asemenea mecanism de formare, fulgerul globular este „alimentat" cu energie din atmosfera încărcată cu electricitate. Pe timp de furtună, tensiunea cîmpului dintre nori și pămînt poate fi uriașă, de ordinul a mii de milioane de volți!

Iată cum explică acest om de știință diferitele însușiri ale fulgerului globular și surprizele din „comportarea" lui. Exploziile puternice au loc din cauza faptului că în timpul dezagregării cheagul de plasmă reușește „să înghită" din atmosferă o mare cantitate de energie. În ceea ce privește culoarea fulgerului globular, aceasta depinde de prezența în aer a diferitelor substanțe. Astfel, abundența de oxigen și particule negative creează o luminiscență albastră, de azot — o luminiscență roz, de vapori de apă și praf — galbenă.

Cauza tendinței puternice a fulgerului globular de a pătrunde în tuburi, țevi, uși deschise și ferestruici este explicată de Aleksandr Hazen prin faptul că de obicei sub construcții nivelul apelor freatice este mai ridicat și prin urmare și conductibilitatea este mai mare. Cheagul de plasmă care nu are o încărcătură mare este atras de aceste zone.

Acesta este în linii mari modelul teoretic conceput de Aleksandr Hazen. Dar trebuie remarcat că respectivul model reprezintă numai o ipoteză.

Actualitatea studierii fulgerului globular decurge din necesitatea rezolvării unei importante probleme a secolului nostru privind crearea unui reactor termonuclear dirijat ca sursă de energie a viitorului. Dificultatea principală a acestei probleme constă în reținerea plasmei, în care au loc reacțiile termonucleare, de la contactul cu pereții camerei de lucru.

Fulgerul globular este, în primul rînd, un model de acumulator compact și, totodată, fără greutate proprie și, în al doilea rînd, o dovadă grăitoare a posibilității de realizare a unei stabilități de durată a plasmei.

TUDOR NEGOIȚĂ

SIMULACRU

— NU ÎNȚELEG, zise Rean. Cum ai putut ajunge la un raționament atît de absurd?

Zan nu răspunse imediat. Se deplasa încet, foarte preocupat, printre culturile sale de plante albastre, scăldate în lumina pluricoloră ce se cernea discretă din nenumăratele oglinzi ale plafonierelor. Se aflau în laboratorul experimental de biochimie, la cel de-al 41-lea nivel subteran.

– Vezi, începu Zan. M-am întrebat și eu asta. Pentru că, la drept vorbind, m-a cam speriat ideea; tocmai prin lipsa ei de logică... dacă judecăm totul prin filtrul concepțiilor noastre de pînă acum.

– Și cum altfel ai vrea să judecăm?

Zan iarăși întîrzie să răspundă, meșteri la panoul de comandă, simfonia de nuanțe a lămpilor din tavanul oval muri treptat, lăsînd în loc altă lumină, solară, identică aproape cu cea de la suprafața planetei. Voia să fie un răspuns?

Rean constată în orice caz că trecerea la baia de raze strălucitoare îl deranja; Zan simți asta probabil, pentru că manevră din nou clapetele consolei. Lumina pluricoloră, odihnitoare, se iscă din nou, mîngîind și estompînd sclipirea nichelată a uriașelor recipiente cu materie biologică.

– Și dacă te-ai întrebat, la ce concluzie ai ajuns? se interesă Rean.

– Cred că m-a influențat, mi-a rămas în memorie, recunoscu Zan, o informație pe care... am prins-o întîmplător acum vreo opt zile. Am fost atunci la Centrul de recepționare a mesajelor galactice. Tocmai reușiseră să decodifice un set informațional înregistrat mai de mult.

– De unde se primise?

– N-au putut stabili sigur. În orice caz, de undeva din constelația 13–II–K. Nu asta are însă importanță.

– Și ce cuprindea mesajul?

– O idee extrem de ciudată! spuse Zan. O civilizație depărtată, necunoscută... a făcut un experiment. S-a apucat să creeze condiții speciale de activare a materiei biologice primitive. Ori... a creat chiar materia biologică primitivă? Aici decodificarea s-ar putea să nu fi fost precisă, nimic nu e pe deplin clar. Fapt e că s-a experimentat, pe mai multe planete, aflate, în Prima Fază, la relativ scurt timp după desprinderea lor din diverși aștri; și că s-a reușit o trecere calitativă. Au izbutit să producă, artificial, o viață biologică, asigurînd, generînd, condițiile necesare de mediu. Pe planete poate sterpe, poate unde nicicînd, ori mult mai tîrziu ar fi fost importată... ori ar fi apărut singură, o viață biologică primitivă.

– Pe mai multe planete au experimentat? vru să știe Rean.

– Da. Și asta e încă un element de-a dreptul bizar. Iarăși s-ar putea să fie o greșeală în decodificare, dar... Experimentul acela a fost inițiat cu mii de ani

DESEN DE DAN FARCAȘ

în urmă. Mii de ani **de-ai lor!** Ce înseamnă asta exact, acești mii de ani, iarăși nu știm. Cei ce l-au inițiat au lăsat mărturii certe asupra experimentului. Civilizația lor a pierit, mărturiile însă au rămas; au fost găsite de altă civilizație, care a verificat. Și-a descoperit... Ei bine, Rean, după părerea celor care au emis mesajul decodificat acum opt zile la Centru, **însăși** planeta pe care ne aflăm... era printre cele incluse în lotul de experiment.

– Vrei să spui că, pe această planetă, viața s-ar fi născut ca urmare a... unui experiment?

– Întocmai. Și-atunci am făcut... raționamentul acela „absurd", cum spui tu, punctă Zan. Vezi, noi, în circuitul galactic informațional rezultă că nu sîntem o civilizație tocmai creativă.

– Că **nu** sîntem?!

– Statistic ar fi stabilit, explică Zan, că marea, imensa majoritate a ideilor cu adevărat noi, revoluționare, pe care le utilizăm, în materie de valorificare a energiei, de transformare a materiei și transmitere a informației nu e rezultatul unor idei proprii. Teoriile fundamentale **le-am primit** mereu de la alții. Le-am perfecționat însă impecabil. În materie de perfecționare, desăvîrșire matematică a ideilor, sîntem imbatabili. Și-atunci... m-am gîndit... dacă am încerca să desăvîrșim și ideea aceea a experimentului. Și-am ajuns la ce ți-am explicat, la ce consideri că ar fi...

– Dar **este** absurd! repetă Rean și se pregătea să argumenteze; micul său receptor piui scurt, de trei ori, Rean anunță: Îmi pare rău, dar a sosit Hon.

– Hon? Hon Tar?!

– Da. Vrea să vadă rezultatele obținute pînă în prezent de institutul nostru, zise Rean pornind-o deja spre ușa laboratorului. De impresia pe care și-o va

face depinde dacă ne vor aloca sau nu o suplimentare a fondului energetic; aşa că, regret, dar trebuie să amînăm discuţia începută.

– O! Asta-i foarte bine! exclamă Zan.

– Ce-i foarte bine?

– Că vine aici Hon. Am avut divergenţe de păreri întotdeauna, dar... I-aş putea vorbi despre ideea „absurdă". Am să merg şi eu la întrevederea asta.

– Ei nu! protestă Rean. În primul rînd, eşti aşteptat în perimetrul L, să pătrunzi împreună cu echipa în acea navă necunoscută, eşuată.

– A, da, îşi aminti Zan.

– În al doilea rînd, tu nu ştii niciodată cum să pui problemele, n-ai face decît să-l indispui pe Hon, să bănuiască cine mai ştie ce despre activitatea din ultimul timp a institutului. Şi, în consecinţă, scopul pentru care am reuşit să-l aduc aici ar fi ratat.

Ajunseseră în holul mare al ascensoarelor şi înainte de-a urca în cabina ultrarapidă, Rean spuse:

– Fie! Am să deschid discuţia, dacă se va crea un moment favorabil. Îi vorbesc de ideea ta. Asta pentru a mă verifica! Personal, toată teoria pe care mi-ai înşirat-o un ceas mi se pare absurdă. Dar... cine ştie?!

– Promiţi să-i vorbeşti?

– Da, zise Rean, intrat deja în cabină, uşile se închiseră, ascensorul ţîşni spre cel de-al doilea etaj subteran, unde era staţia metroului pe circuit mediu.

Ajunse la timp. Tocmai cînd Hon cobora, însoţit de cei şase asistenţi ai lui, pe care îi expedie imediat, invitîndu-i „să se familiarizeze cu oraşul pînă la ora şedinţei de lucru". Rămaşi singuri, schimbară cîteva fraze banale, Hon condusese pînă în urmă cu un an institutul, cunoştea clădirea gigantică perfect. Adică nu tocmai perfect, pentru că, la sosire declară scurt:

– Vreau să văd noua aripă construită.

– Eram sigur, făcu simplu Rean. Mergem acolo.

Hon părea azi bine dispus, nu trebuia pierdută această ocazie, aşa că urcară într-un mic vehicul de două locuri, care porni imediat spre aripa vestică a institutului subteran.

– Aud că aţi clădit-o la suprafaţă. E steaua aceea de mare pe care-am zărit-o din glisor?

– Întocmai, zise Rean. Pentru proiect, lumina solară e indispensabilă...

– Indispensabilă?!

– Avînd în vedere economia de energie, explică aparent fără intenţie Rean. Importantul musafir simţi însă încotro bătea şi se amuză:

– Limpede! E bine că v-aţi orientat aşa. Dacă mai ridicaţi cîteva stele de-astea, poate nu mai cereţi suplimentarea de energie.

– A, nu! Respectăm mai mult ideea evitării construcţiilor exterioare, o luă diplomatic Rean. Ştiind că Hon nu numai că ţinea la acea idee, dar o şi lansase, adăugă: aşa cum respectăm şi timpul musafirilor noştri, al cercetătorilor. Nişte modernizări, recunoaşte Hon, trebuie făcute. Acum, de pildă, vom risipi mai mult timp pentru a parcurge planul orizontal al institutului pînă la sectorul vest, decît ai făcut străbătînd două continente. E ridicol.

– Este, admise Hon. Astea-s fleacuri, se vor rezolva uşor. Mi-ai vorbit însă de ceva proiecte noi, de amploare, nu de modernizări ieftine. Ce mai face „duşmanul meu personal"? Ce-i mai trece prin cap?

Că modernizările, strict necesare altminteri, erau „fleacuri care se vor rezolva uşor" era bine. Indiscutabil, azi Hon avea o dispoziţie remarcabilă – cine ştie ce ritmuri solare, ori telurice, ori perturbaţii magnetice cauzau starea asta? –, în cel privea însă pe „duşmanul personal al lui", ei bine, despre el Rean ar fi vrut să aducă vorba mult mai tîrziu. Era vorba de Zan, care, cît timp Hon condusese institutul, îl agasase cu pretenţii zilnice, solicitase comisii de anchetă. Zan avea mereu idei noi, dar costisitoare sub raportul experimentărilor, iar unele dintre acele idei erau de-a dreptul trăznite. Cea mai trăznită însă părea să fie ultima, pe care Hon n-o aflase. Aşa că Rean se întrebă dacă să evite discuţia ori, din contră, să expună noua invenţie a biochimistului.

Oaspetele remarcase, pesemne, ezitarea lui, pentru că adăugă încurajator:

– Trebuie să recunosc, **unele** dintre ideile „aiurite" ale acestui Zan s-au dovedit viabile. Mai mult decît atît, o năzbîtie de-a lui pe care m-am opus s-o experimenteze s-a efectuat în sistemul Beta-4. Cu succes.

– Cum?! făcu Rean neînţelegînd.

– Da. De aceeaşi idee de cronotranslaţie e vorba. Reiese că îndrăzneaţa ipoteză a lui Zan **era valabilă**. Culmea, ceea ce la „duşmanul meu" fusese rezultatul unor deducţii logice consecutive, la cei din Beta-4 a fost o întîmplare fericită. **Altceva** căutau, dar au descoperit un efect remarcabil, de mare perspectivă, pe care au clădit de fapt toată teoria. Ar trebui să-l felicit pe Zan, nu?

– De ce? rămase interzis Rean.

– Dacă-i venea ideea mai devreme şi se-ncăpăţîna să nu renunţe la ea, cum are el obiceiul uneori, am fi risipit inutil, cu experimentările, o energie uriaşă. Aşa, vom prelua ideile care ne-au fost comunicate, vom da în schimb altele, la nivel galactic nimeni nu va pierde nimic.

Da. Era un raţionament posibil. Logic, eficient, economic, minus... o mică eroare, ce se strecurase în judecata lui Hon: Dacă „întîmplarea aceea fericită" nu ar fi dus la descoperirea „efectului de mare perspectivă", acesta ar fi rămas necunoscut la nivel galactic... cine ştie cît timp, teoria la fel. Nu remarca Hon acest aspect? Începea cumva să se plafoneze?! Ori, tot din anumite raţiuni, prefera să nu întrezărească acel cuantum de hazard?

Deocamdată, Hon trebuia să-i aprobe însă fondurile energetice suplimentare, era de sperat să le aprobe, musafirul „ţinea" la institut pentru că aici se formase, tot **raţional** era legat de acest loc ce-l catapultase în Consiliul suprem de coordonare şi unde avea probabil să revină mai devreme sau mai tîrziu. Aşa că Rean hotărî să încerce să aducă în discuţie ultima ipoteză a lui Zan, momentul părîndu-i-se favorabil.

– Pentru c-a venit vorba de idei noi şi de ce-i mai trece prin cap lui Zan, începu el prudent, ei bine, l-a influenţat, zice, un mesaj decodificat de curînd la Centrul de recepţionare.

– Cel venit din 13-II-K?

– Îl ştii, deci? E perfect atunci, spuse Rean mai decis. Zan vrea pur şi simplu să perfecţioneze ideea aceea.

– Asta-i bine. Cum?

– Mda, aici e aici, cum, atacă

Rean pieziş, hotărît să-l lase pe Hon să-l contrazică. Mie ideea mi se pare net greşită.

– Să vedem! Despre ce-i vorba?!

– Nici mai mult, nici mai puţin, Zan crede că, tot **în mod experimental,** ar putea crea condiţii **artificiale** pentru a stimula apariţia la materia biologică... a unor reacţii **afective.**

– Ei, asta-i bună!

– I-am spus că-i absurd, se apără Rean. E vorba de primatele mari, de fapt. Vrea să stimuleze anumite zone cerebrale ale maimuţelor, să creeze o mutaţie capabilă să facă posibilă o viaţă afectivă superioară...

– La cimpanzei?!

– Da. După observaţiile lui personale, presupune că, în acea lume dominată de instincte, ar exista totuşi „embrioane de sentimente".

– Stupid! mormăi Hon. Sentimente?! Oricine ştie azi că sentimentele apar doar pe o bază pur raţională. De pildă, ştiu că ţii foarte mult la acela care te-a salvat în ultima expediţie spaţială. **Ştii** că puteai pieri, că sistemul galactic ar fi pierdut în tine un exemplar absolut reuşit şi o dată cu el o întreagă navă spaţială de certă perspectivă. Şi ţii deci la acel individ, eşti **afectiv** legat de el, chiar dacă e un exemplar de rînd, pentru că, **logic,** îţi dai seama de asta. Crezi că în capul unei maimuţe s-ar putea elabora vreodată un asemenea raţionament?

– Nu-mi dau seama, mormăi Rean. Nu m-am ocupat, n-am studiat cu atenţie animalele de laborator.

– Dar e ridicol! declară Hon. La nivel galactic se ştie doar, perfect de bine, că sentimentele, viaţa afectivă în general, în toată complexitatea ei, **nu e posibil să apară la fiinţele necibernetice!**

– Asta ştim noi, observă şi mai prudent Rean. Zan afirmă însă că de cînd folosim pentru creierele noastre şi membrane biologice, progresul e evident; că noi trei, de pildă, datorăm o anumită maleabilitate de gîndire tocmai faptului că posedăm **şi** asemenea membrane biologice. Civilizaţiile pe care le cunoaştem apoi, cu care ne aflăm în contact sînt, într-adevăr, cibernetice. Dar tot una dintre ele a lansat şi teoria aceea – n-am idee dacă o cunoşti, mi-a expus-o şi mie azi Zan – potrivit căreia, dintr-o ramură a primatelor actuale s-ar fi născut... mă rog, un fel de civilizaţie, cîndva superioară, care s-a autodistrus; reiese că ar fi pierit la un moment dat, în urma unui cataclism.

– Şi ce-i cu asta? întrebă Hon. Admiţînd chiar că, printr-o întîmplare, cu totul regretabilă, dar teoretic nu exclusă, o asemenea civilizaţie ar fi existat...

– Vezi, întrerupse Rean, teoria, ipoteza aceea s-ar lega cu alta: a evoluţiei continue neprogramate din lumea animală.

– Altă aberaţie, vrei să spui! preciză Hon. Care evoluţie? Cum să se poată produce o evoluţie fără scop, neprogramată?! Ai văzut tu vreodată, a văzut cineva un peşte prefăcîndu-se în şopîrlă?

– Nu, recunoscu Rean. Dar cei ce-o susţineau, care o admiseseră ca posibilă, tot o civilizaţie cibernetică, presupuneau că ar fi vorba de un proces extrem de lent, pe care anumite mutaţii produse rudimentar, stihinic...

– „Lent, extrem de lent"! ironiză Hon. Atît de lent încît **nimeni** nu poate constata **faptic** acel proces, nu? De altfel, teoria era o vechitură, descoperită într-o navă cosmică rătăcită în spaţii şi aparţinînd unei civilizaţii sucombate de mult. O absurditate! Ceva ce nu poate fi practic verificat; deci nu e ştiinţă!

– Hon, dar existanţa unui asemenea lanţ evolutiv, a unei civilizaţii care a avut ca punct de plecare lumea biologică primitivă ar explica...

– Ce?!

– Ar fi un mod de-a da răspuns teribilei întrebări: Cine ne-a conceput pe noi?... Dacă acele posibile fiinţe **neciberne**tice or fi ajuns pînă acolo încît să construiască, înainte de-a pieri, aparate cibernetice rudimentare, dar dotate cu programe de autoperfecţionare?!

DESEN DE DAN FARCAŞ

– Exclus! Cine ne-a conceput pe noi se ştie foarte bine, zise sec Hon. O altă civilizaţie cibernetică. Ne-a adus pe planeta aceasta pentru a o popula, pentru a-i valorifica pe deplin resursele energetice.

– Bine, dar pe acea civilizaţie cibernetică cine a creat-o?

– Altă civilizaţie, evident tot cibernetică, spuse simplu Hon. Care s-a perfecţionat, apoi, şi ea, paralel, mai mult sau mai puţin decît celelalte, în funcţie de resursele energetice planetare diferite, care i-au permis ori nu experimentări de mare anvergură.

– Şi pe acea altă civilizaţie cine a iscat-o?!

– Alta! izbucni Hon. Doar ştii, ca toată lumea, că universul e infinit. De unde-ai vrea să-ţi spun eu exact cine şi cînd? Şi de ce te preocupă asta?! Am impresia că ai început să gîndeşti greşit, Rean. Suprasolicitarea, accidentul acela poate, trebuie să-ţi faci o verificare de gradul trei. Raţionezi **eronat** şi-aş spune chiar periculos. Zan la fel!

– De ce?

– Asemenea idei, asemenea întrebări **inutile** nu se pun, încheie Hon. Cred că şi-ar bate capul cu ele, doar... Da, cred că ar avea temeritatea ilogică, sterilă, de a şi le pune numai fiinţele născute din materia biologică primitivă, bazată pe impulsuri neraţionale. Pe care le-ar preocupa trecutul mai mult decît viitorul.

– Crezi deci că fiinţele acelea necibernetice şi-ar pune astfel de întrebări? insistă Rean.

– Presupun. Iar asta indiferent dacă acea mutaţie ar fi rezultat printr-un „proces extrem de lent" ori ar fi fost produsă de-un experiment nebunesc, menit să creeze un simulacru... da, un simulacru de raţiune, de viaţă afectivă, după modelul nostru.

– Un asemenea experiment ţi se pare nebunesc?

– Păi ar fi, desigur! se supără Hon. Să admitem că a izbutit cîndva. Că va mai reuşi încă o dată. Bine, dar **de ce** să-l facem? Dacă acea civilizaţie, singura necibernetică, spre deosebire de toate celelalte cunos-

cute, n-a fost capabilă măcar să supravieţuiască, dacă s-a autodistrus. Atunci **de ce** să repetăm acea eroare... a naturii sau a altei civilizaţii cibernetice? De ce, explică-mi şi mie?!

– Ştiu eu? spuse Rean. Să zicem, pentru a încerca să răspundem la întrebarea aceea.

– Care?

– Cu... ce-a fost la început. Înainte de a exista această lume cibernetică omniprezentă în univers. Poate că **totuşi** a existat, vreodată, o asemenea civilizaţie pe bază biologică, evoluată din primatele mari. Poate a pierit doar dintr-o regretabilă eroare... dar a dispus... cine ştie, a fost capabilă şi ea de anumite valori?!

– Absurd! ripostă Hon. Dacă ar fi dispus de valori şi dacă – logic, nu? – întreaga populaţie a acelei planete ar fi beneficiat de ele, nu era posibil să se autodistrugă. Ar fi progresat, ar străbate spaţiile galactice, am şti de ea! Să coborîm, încheie el sec.

Ajunseseră în holul imens al noii aripi a institutului, tocmai în momentul în care o voce metalică anunţă:

– Mesaj pentru Hon Tar şi Rean Dyn, din partea lui Zan Zar.

– Ei, asta-i! Ce-o fi vrînd?! exclamă Hon.

– Hon, Rean, mă auziţi? răsună imediat glasul lui Zan. Am pătruns împreună cu echipa pe nava străină, necunoscută. Un fapt interesant, Hon, legat de teoria mea, pe care Rean poate ţi-a comunicat-o.

– Vă recomand să faceţi amîndoi o verificare imediată, de gradul trei.

– Am făcut una chiar ieri, Hon! Ce-ai zice însă dacă ţi-aş spune că în faţa panourilor de comandă de pe această navă, necunoscută, într-un fel de scaun de pilotaj se află un schelet straniu? Care aminteşte mult de cel al unei maimuţe mari?

– Asta şi e, Zan Zar! zise Hon apăsat. O maimuţă scăpată desigur dintr-o cuşcă a laboratorului navei. Repetă verificarea de gradul trei, mesaj terminat.

Tonul fusese aproape brutal, Rean reluă discuţia întreruptă, subliniind:

– **Cred** că e o maimuţă scăpată din cuşcă... Cred, dar... **Dacă totuşi** prin absurd, dacă vrei, Hon, dacă undeva, în acest univers infinit... ar exista, am descoperi mîine o fiinţă neciber-netică gînditoare în scaunul de pilotaj al unei nave astrale?

– Nu vor ajunge niciodată pînă acolo. Cu instinctele lor...

– Dar dacă am afla că undeva, pe o planetă depărtată, o asemenea civilizaţie există? Ce am face atunci, Hon?

Pentru prima dată promptitudinea în răspunsuri a lui Hon făcu loc unei tăceri. El începu apoi rar:

– Ei, bine... Ar trebui evitat, indiscutabil, orice contact cu acea... lume stranie. Şi imprevizibilă... Cel mult, spaţiodinele noastre ar trebui să-i supravegheze foarte atent... Continuu. Fără a lua nici un fel de legătură cu ei, fără a-i lăsa să afle nimic din ce ştim.

– Prudenţă?

– Elementară. Din fericire însă pentru securitatea galaxiei, te asigur că n-a existat şi nu va exista vreodată un asemenea **simulacru** de civilizaţie, ascultă-mă pe mine. Ce idealuri de perfecţionare, ce scopuri cognitive, Rean, ce mobiluri ale progresului ar putea să aibă o asemenea lume bazată pe instincte primare?!... E ilogic, nu vezi?

– E, poate, ilogic, şopti Rean. Dar, te rog, gîndeşte-te dacă nu greşeşti!

– Mă „rogi"?!... Cum adică? făcu nedumerit Hon.

– E o noţiune afectivă nouă. Menită să faciliteze relaţiile de comunicare.

– Introdusă în circuit de cînd, de care civilizaţie?

– De una... foarte depărtată... necibernetică.

– Cu care ai luat contact în ultimul tău raid spaţial?

– ...Nu pari surprins că există...

– Nu mi-ai răspuns, Rean Dyn.

– Nu sînt Rean... Rean Dyn a pierit... Accidentul. Membranele biologice i-au fost iradiate. Astronavele noastre s-au întîlnit... pe o planetă... Dintr-o constelaţie depărtată.

– Aha. Deci şi pilotul...

– Pilotul şi Rean Dyn m-au salvat. Au murit însă după aceea; Rean mai întîi...

– I-aţi ucis! Tu şi ai tăi, aruncă rece Hon. I-aţi ucis şi te-a substituit; ai făcut un transplant de memorie; ai devenit Rean Dyn şi ai venit aici să ne spionezi.

– Nu, Hon. Pe Rean şi pe pilot i-am făcut să înţeleagă, înainte de-a se stinge, mesajul cu care vin.

– Mesajul cu care vii? Ce mesaj? Al distrugerii galaxiei? Al unor conflicte sistemice nimicitoare?!

– Din contră! Vin dintr-o civilizaţie biologică ce a creat, pricepi? **A creat** aparate cibernetice perfecţionate, capabile de mari performanţe. Dar civilizaţie... care are nevoie de ajutor.

– Rămăşiţele lor de instincte? Perspectiva unei autodistrugeri planetare, nu?

– Ştiai?

– Presupun, zise dispreţuitor Hon. Viaţă biologică! La care, probabil, ţin... ca orice animal viu, ţin la viaţa lor mai mult decît noi. Dar **nu sînt în stare** s-o păstreze nici măcar la nivel planetar. Total ilogic!... Total absurd, aşa cum mi-am închipuit. Şi nu ne interesează... Eşti aici şi vei rămîne, Rean! hotărî Hon.

– Ţi-am spus că nu sînt Rean Dyn.

– Vei rămîne aici, Rean! Suferi de perturbaţii explicabile după accidentul acela, dar asta se va rezolva.

– Îmi **impui** să rămîn?!

– Te rog... formulă atent şi ironic Hon. Să-nţelegi. Faci totuşi parte din lumea noastră.

– Dar sînt elaborat de civilizaţia aceea în care sînt aşteptat să revin c-un răspuns, peroră cu o iuţeală ciudată Rean şi în clipa aceea Hon îşi actualiză o imagine. O imagine pe care pilotul navei spaţiale care îl însoţise pe adevăratul Rean Dyn o fixase pe peliculă, înainte de a pieri, fără ca acest intrus să ştie. Era imaginea veche a acestui străin, acestei străine, care devenise Rean Dyn, imaginea unui biped în orice caz, făurit probabil după chipul creatoarei ei, o imagine cu trăsături armonioase, cu o chică de păr ca o flacără în jurul capului acela de biped, o expresie gînditoare şi plăcută, periculos de plăcută, stranie în orice caz, altfel, total altfel decît ei.

– **Dacă** în clipa aceasta mai există „civilizaţia aceea", punctă Hon. Probabil, nu. Spre binele sistemului galactic. Ai făcut tot ce era posibil. Dar misiunea ta, oricum, a eşuat...

– Nu-i pot trăda, Hon.

– „Trăda"? Asta ce mai înseamnă? se interesă Hon.

– O noţiune a lor. Înseamnă să înşeli pe cineva care a crezut în tine.

– Aha! Interesantă noţiune! Ne-ar putea trăda şi pe noi?

– Nu... Nu cred... Mai ales dacă eu mă întorc. Înțelege că e necesar să mă întorc! Iar voi puteți și trebuie să-i ajutați!
– Să supraviețuiască?... Să intre în posesia cunoștințelor noastre? ...Pentru a incendia sistemele stelare unul după altul?
– Nu-i cunoști! Sînt capabili și de sentimente înalte. Există o ascendentă năzuință a lor spre cunoaștere, frumos și pace, pe care însă...
– Foarte bine, Rean. Foarte bine, dacă-i așa. Să așteptăm! Dacă acea năzuință va triumfa pe planeta lor, vom intra în contact. Și vei servi atunci la medierea relațiilor. Dacă nu...
– Oprește-te, Hon! Nu poți, nu-i bine să decizi, tu singur, acum, asupra dreptului la existență în istoria galactică a unei civilizații. Indiferent dacă ea mai ființează ori a dispărut. Poate ei sau niște strămoși, niște... similari ai lor v-au creat cîndva.
– Singur?... Nu sînt singur, Rean, zise atunci Hon cu o gravitate deosebită. Am bănuit substituirea ta. Sînt în legătură permanentă cu Supremul For. Ascultă-i decizia!
Și de undeva, din bolta cenușie a imensului hol, o voce stranie, parcă ostenită, rosti rar, implacabil, ca o hotărîre de oracol:
– Nici o speranță, Rean, să intervenim, cumva, în istoria planetei din care vii. Dacă nu va fi în stare să supraviețuiască, dacă... acea bizară lume se va autodistruge, stupid, **n-are dreptul** să intre în istoria galactică. N-are dreptul, nu-i necesar măcar să se știe că o asemenea... aberantă civilizație sinucigașă, un asemenea simulacru de civilizație a existat cîndva.
Ecoul sălii se stinse încet. Rean se răsuci spre Hon, articulă cu greutate:
– Nici o speranță?! Nu-i necesar măcar să se știe... că a existat cîndva?... E cumplit. Sînteți cumpliți, Hon!
— Sînteți, ai spus?
– Eu mă întorc la ei... Orice-ar fi!... Împreună cu Zan Zar! păru să găsească ideea Rean.
– Absurd! repetă Hon. Zan Zar nu va renunța niciodată la lumea noastră, pentru o...
– Ba da, e o intuiție a mea. Da, va merge... Va merge măcar pentru a-și verifica ipoteza. Va merge cu mine!
– „Intuiție"? E tot o noțiune de-a lor, nu? La fel de irațională?
– Dar care-i ajută să formuleze ipoteze, să ajungă la teorii foarte exacte, completă bizara mesageră și imaginea ei, cu chica aceea de păr ca o flacără sălbatică, reveni în memoria lui Hon.
– Imposibil! făcu el pe deplin convins.
– Aș! exclamă spontan Rean. Intuiția e aproape la fel de răspîndită la ei ca dragostea, un sentiment, închipuie-ți, Hon, ne-ra-ți-o-nal.
– Exclus! Nu poate exista! hotărî ferm, dar tot mai neliniștit Hon. Dar tu, reluă el interesat, de cînd ai „intuiții" de-astea, ca ei?
– De azi! Intuiții care mă fac să cred că lumea aceea va supraviețui și fără ajutorul vostru.
– Absurd! Se vor autodistruge în mod cert, păru să încheie discuția Hon, cînd vocea lui Zan Zar răsună în aceeași clipă:
– Mesaj pentru Hon Tar și Rean Dyn. Încă un amănunt interesant pe această navă necunoscută.
– Lasă amănuntele, Zan! Te invit să vii cu mine, într-o lume de ființe necibernetice. O lume, ezită Rean... care m-a creat.
Domniră cîteva clipe de tăcere, apoi glasul lui Zan șovăi:
– Există o asemenea lume? Există undeva?
– În mod sigur. Vii? Șopti cu o inflexiune străină, ademenitoare, teribil de periculoasă, vocea necunoscutei de lîngă el. Hon vru să intervină, să-l prevină pe Zan, să nu se grăbească cu un răspuns, glasul lui Zan răzbătu însă mai repede:
– Cînd plecăm?
– Azi! Azi, acum! șopti vocea străinei puțin cîntată, asemenea

DESEN DE DAN FARCAȘ

unei melodii, unui „cîntec stelar", cum spusese cîndva Zan Zar, care pretindea că stelele emit sunete melodioase, și pentru a treia oară imaginea acelei străine, a ochilor gînditori pe fața încadrată de plete scurte, rebele, reveni, tulburînd raționamentele lui Hon. Rămîi cu bine, Hon Tar!
– „Intuiția" te face să crezi că vă vom lăsa să plecați?
– Da. Intuiția, Hon, e probabil o formă de rațiune concentrată. Bazată pe insesizabile acumulări anterioare. Cu declanșări spontan creative.
– Vrei să înțeleg... superioară poate, ori măcar similară cumva rațiunii noastre?
– Poate! V-ar deranja să colaborați cu o asemenea lume?
– Înrudită cu cea a creaturilor acelea păroase ori solzoase? Care-și arată reflex colții? Exclus, Rean Dyn! Nu vor supraviețui, nu vom avea cu cine colabora. Cu cît vor ști mai mult, cu atît șansa de a se autodistruge va crește, pricepi?
– Dacă-i „exclus", înseamnă că nu vă temeți de ei. Dacă nu vă temeți, ne veți lăsa să plecăm. Deci intuiția mea e corectă, iar intuiția îmi spune că nu-i cunoști. Că vor supraviețui totuși, vor găsi o soluție, mobilizați mai ales de mesajul tău.
– Care mesaj al meu? deveni foarte atent Hon. Ce vrei să le transmiți?
– Că ți se pare absurd ca simulacrul lor de civilizație să aibă nevoie de ajutor extern pentru a pătrunde în istoria Marilor Galaxii... Că intuiești apropiata reușită și așteptați începutul unei colaborări pașnice înfloritoare, nu?
– A, da. E bine așa, aprecie Hon. Oricum nu strică. Un singur cuvînt, cred, ar trebui schimbat în mesaj.
– „Simulacru"?
– Nu. „Înfloritoare". Să zicem mai bine „începutul unei colaborări pașnice, **complexe"**. E mai corect. Dar eu intuiesc...
– Ha! făcu Rean Dyn.
– Vreau să spun: sînt sigur că nu vor supraviețui, continuă tot mai precipitat Hon, că nu se va aminti măcar de ei, ar fi la fel de absurd cu a crede că lumea noastră, întreaga noastră civilizație galactică deplin rațională... a fost creată, cîndva, la începutul începuturilor, de asemenea ființe stranii, bazate pe instincte primare. E ilogic, nu vezi?

MEDALION

ADRIAN ROGOZ

Deşi scria prima sa povestire ştiinţifico-fantastică *Astrul artificial*, încă în 1934, la vîrsta de 13 ani, iar apoi, în anii următori, aşternea pe hîrtie „cîteva articole tangente cu ştiinţa", ADRIAN ROGOZ (născut la 19 aprilie 1921, la Bucureşti) avea să debuteze abia peste alţi zece ani, cu poezie. Dar poetul va ceda locul, pentru mai mult de trei decenii, autorului de *science fiction*. La primul concurs naţional de literatură ştiinţifico-fantastică, organizat în 1955, de revista *Ştiinţă şi tehnică* (preşedintele juriului fiind Cezar Petrescu), el obţine un premiu II *ex aequo* pentru povestirea *Inimă de ciută*, scrisă în colaborare cu Chr. Ghenea, unde era anticipat transplantul cardiac, astăzi curent. În octombrie 1955, proaspătul premiat îşi asigură sprijinul revistei *Ştiinţă şi tehnică* pentru editarea bilunară a unui supliment SF al acestei reviste — *Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice"* — care avea să devină cea mai importantă publicaţie periodică de *science fiction* apărută pînă acum în România.

Pe parcursul celor aproape două decenii de apariţie (1955—1974) a *Colecţiei „Povestiri ştiinţifico-fantastice"*, Adrian Rogoz s-a identificat cu aceasta pînă la confundare, pînă într-atît, încît principala sa operă a ajuns să fie considerată colecţia celor 466 de numere ale acestei publicaţii — raritate de preţ pentru colecţionari —, ceea ce însă evidenţiindu-l pe animatorul „genului" şi al mişcării SF, îl nedreptăţeşte însă pe *scriitor*.

Acesta, scriitorul, nu trebuie însă căutat în primele sale scrieri, cu excepţia poate a titlului pentru care personal autorul afişează un explicabil orgoliu SF — *Inimă de ciută* (CPSF, anul I, nr. 5/1 decembrie 1955), „povestire scrisă de mine în colaborare cu dr. *Christian* Ghenea şi în care isprava lui *Christian* Barnard, adică transplantarea unei inimi, a fost anticipată cu 12 ani, iar dacă e vorba de grefa la om a unui cord de animal — cu peste 20 de ani".

Cel mai ambiţios proiect de roman SF al lui Adrian Rogoz avea să fie însă *Omul şi Năluca* (1965), în ale cărui 550 de pagini sînt de fapt „lipite" două romane, complet eterogene. În ordinea prelucrării şi „naturalizării" româneşti a motivelor de *science fiction*, asistăm dealtfel, în *Omul şi Năluca*, la o primă deschidere — încă timidă, poate naivă, dar plină de savoare poetică — în direcţia exobiologiei. Inovaţie care-şi pune în lumină adevărata semnificaţie numai prin raportare la contextul epocii, al anilor '50. Absolut originală este, de asemenea, soluţia pe care o găseşte Adrian Rogoz pentru a-şi asigura o minimă continuitate între *science fiction* şi poezie: plăsmuirea unui limbaj necesar comunicării între Dutch, omul de pe Terra, şi Daphne, fata-plantă de pe Venus, limbaj imaginar care-l divulgă pe poet: un rafinat auz eufonic culege din toate limbile pămîntului cuvinte disparate, spre a le combina apoi după criteriul acordului între sunet şi sens, apanaj — se ştie — al poeziei.

Că proporţiile mai reduse îl avantajează pe scriitor, devine evident o dată cu volumul de nuvele şi povestiri *Preţul secant al geniului (1974)*, unde, alături de lungimi şi redundanţe care încurcă accesul la idei SF, altfel captivante şi spectaculoase în sine *(Oriana, eu şi Gemmi 1, 2, 3...)*, figurează şi piesele de rezistenţă ale scrisului lui Adrian Rogoz: *Altarul zeilor stohastici* (povestire distinsă cu Premiul special la primul EUROCON, Triest, 1972), *Alambai sau arcanele artei* şi, în primul rînd, nuvela care dă titlul volumului — *Preţul secant al geniului*. Sub acest titlu, destul de căutat şi abscons, se ascunde însă o originală versiune în registru SF a unui motiv literar ilustru — „căutarea absolutului". Aşa cum orice acţiune umană, urmărită în absolut, îşi consumă agentul, în istoria lui Dav Bogar — şahist de geniu a cărui viaţă se consumă în urmărirea ambiţiei aparent gratuite de a cîştiga o partidă, una singură, în faţa nooplanetei Tehom, programată tocmai pentru a fi invincibilă în jocul de şah — se regăseşte, pentru a invoca un simplu reper de situare asociativă, ceva din tenacitatea fanatică şi obsesivă a căpitanului Ahab, cel care cutreieră toată viaţa mările şi oceanele pentru a răpune monstrul mitic care este „Balena Albă", Moby Dick, din romanul omonim al lui Herman Melville.

Renunţînd în cele din urmă la „travestiul" SF (?), în care părea a se fi instalat definitiv, Adrian Rogoz îşi ia prin surprindere cititorii ieşind pentru prima dată în public ca poet, la vîrsta de 60 de ani, cu volumul *Inima rezistentă* (1981), unde sexagenarul „debutant" recuperează o activitate poetică de patru decenii.

Trecînd acum peste contribuţiile ştiinţifice ale scriitorului *(hard science: Interdisciplinaritatea şi triada materiei*, 1980; *Textul — componentă a imaginii plastice*, 1982 ş.a.), se cuvin neapărat menţionate însă două din traducerile sale: *Nebuloasa din Andromeda* (1957), de Ivan Efremov, şi *Solaris* (1974), de Stanislaw Lem. **(Cornel Robu)**

MEDALION

ADRIAN ROGOZ

INIMĂ DE CIUTĂ

RETRO SF

ÎN ULTIMA ZI de cursuri, profesorul Eugeniu Bîrlea, unul dintre cei mai cunoscuți chirurgi din țară, invitase în laboratorul său personal cîțiva dintre cei mai buni studenți, care, în scurtă vreme, urmau să devină medici.

Dacă pînă atunci, la cursuri, Bîrlea nu depășise prea mult latura pur practică, acum, spre uimirea studenților, le arătă o sală de operații-laborator de chirurgie experimentală, cu aparate deosebit de ciudate. Unele le atraseră atenția, căci le erau necunoscute chiar și celor mai buni practicieni. La întrebările lor, puse bineînțeles în șoaptă, unul dintre asistenți le răspunse că sînt construite după indicațiile profesorului și că lui Bîrlea nu-i place să se discute despre propriile-i realizări.

Ca niciodată, în expunerea caldă și plină de pasiune a profesorului se simțea în ziua aceea o oarecare nerăbdare sau, mai bine zis, o ascunsă nervozitate. Cînd intrară într-o încăpere alăturată, toți putură observa cum Bîrlea de-abia își stăpînește un rictus care-i strîmba obrazul.

– Dragii mei colegi, rosti el cu vocea scăzută, aici vă rog să vă îmbrăcați în halate sterile. Le găsiți în casoletele de lîngă perete!

Operația aceasta dură aproape o jumătate de oră. După ce supraveghe ca toți să-și pună halatul, masca și calota sterilă, Bîrlea îi invită într-un nou laborator – cu totul deosebit din toate punctele de vedere de celelalte pe care le văzuseră pînă atunci. Era sala organelor menținute vii, prin perfuzie.

– „Tinerețe fără bătrînețe și viață fără de moarte",

glumi Bîrlea. Aci putem studia în stare vitală, ce e drept numai „in vitro", țesuturi simple unicelulare, țesuturi complexe și organe întregi. Datorită modului în care sînt întreținute, ele duc o viață obișnuită și-și păstrează toate calitățile fiziologice, asemenea celor ale organelor din stare normală. Dacă am fi poeți...

Deodată se opri. Se aflau cu toții în fața unei nișe, unde, în vase speciale, pulsau ritmic și regulat cîteva inimi.

– Da! Dacă am fi poeți, reluă el cu o amară ironie, am spune că inimile acestea, deși bat, sînt reci ca piatra...

– Nu pot da nici o fărîmă de dragoste, observă timid un student slăbuț, cu părul zbîrlit.

Bîrlea se întoarse brusc spre cel care vorbise:

– Așa e... o inimă rece nu face doi bani...

Atît asistenții cît și studenții îl priviră mirați. De obicei, profesorul era un om deosebit de vesel și care împrăștia în jur un val de optimism robust. Acum, cînd îl auziră vorbind, aproape că nu-l mai recunoscură. Lipit de cristalul rece al nișei, Bîrlea părea cu totul detașat de cei din jurul său. Bătea încet darabana în geam și privea fix un punct de pe perete. Apoi, revenindu-și, murmură ca pentru sine.

– Se mai întîmplă...

Își privi ceasul.

– O să vă rog să mă scuzați. Trebuie neapărat să plec. Așa că, dacă vă face plăcere, să-mi faceți o nouă vizită săptămîna viitoare. La revedere!

Profesorul se întoarse pe călcîie și plecă grăbit din laborator. Chiar cei mai vechi colaboratori ai săi nu-și aminteau să-l mai fi văzut vreodată atît de agitat. În tăcere și cu vădită părere de rău se îndreptară spre vestiar.

●

Pe cînd se pregăteau să plece, fură opriți de către bătrînul academician Viorel Dabija, fostul profesor al lui Bîrlea. Mărunt și rotofei, astmatic, abia mai respira cînd intră în vestiar. Era vădit că se grăbise să întîmpine grupul viitorilor medici. Ostenit, se opri o clipă.

– Ei, copii, văd figuri dezamăgite. Frunțile sus! Așa-l cunoașteți voi pe profesorul vostru, îmbufnat?

Studenții tăcură stînjeniți. De aceea, Dabija nu mai insistă, căci tăcerea lor era suficient de grăitoare.

– Nu-i nimic... e tare ocupat, obosit... trebuie să-l credem... Nu-i este ușor deloc. Acum, însă, n-aveți încotro, va trebui să stați la taifas cu un bătrîn care nu vi-l poate înlocui pe Bîrlea.

– Dar, tovarășe academician... încercară să protes-

RETRO SF

teze mai mulți studenți.

– Ia să nu-mi vorbiți. Eu sînt campion de schi sau el? Eu sau el am bătut recordul motociclist pe circuit închis? Pe urmă, operațiile mele cardiace au fost urmărite cu sufletul la gură de toată lumea sau ale lui? Sau te pomenești că tot eu oi fi idolul studentelor din toată facultatea?

De data asta nimeni nu se mai putu stăpîni să nu rîdă.

– Așa că vă rog să poftiți cu toții în laboratorul meu!

Dabija, care era el însuși directorul unui alt institut, nu se putea dezlipi cu ușurință de cel mai bun elev și colaborator al său. Mai ales în ultimii ani, Bîrlea făcuse o serie de lucrări îndrăznețe în domeniul aplicării radiațiilor în medicină. Mulți bolnavi socotiți ca definitiv pierduți fuseseră redați vieții grație metodelor sale de lucru. Din acest motiv, chirurgul Dabija, deși academician, om cu vastă activitate științifică mai ales în trecut, continua să colaboreze cu fostul său elev, pentru că, după cum spunea el, voia să fie „în pas cu vremea".

Cabinetul lui Dabija nu era prea spațios și asta din cauza aparatelor care-l umpleau și a cărților care se găseau aproape pretutindeni – pe mesele de faianță, în dulapul cu reactive, pe scaune și chiar pe jos. Cu greu, cei peste douăzeci de studenți își făcură loc și se așezară în jurul academicianului.

– Ei, acum, că sîntem în familie, să vedem ce vă doare. Știu, nu e voie să-mi spuneți. E vorba de ultima inovație a lui Bîrlea. Înainte de orice, pentru că eu nu vă pot arăta aparatul, să-i discutăm istoricul și baza teoretică... Bun!

Se ridică de la birou și căută din ochi ceva. Studenții ghiciseră. Avea nevoie de tablă, pentru explicații.

– Ca în orice lucrare experimentală, începu înflăcărat Dabija, profesorul vostru a pornit de la date cunoscute – și mai precis de la acțiunea radiațiilor asupra organismelor unicelulare. Pentru asta a folosit ciuperca S a c h a r o m i c e s c e r e v i s i a e sau, popular, drojdia de bere pe care a supus-o radiațiilor ultraviolete ale izotopului de stronțiu 90, care emite unde beta, ale aurului radioactiv pentru unde alfa și ale fosforului 32 și cobaltului 60, ale căror radiații sînt mult mai profunde. În afară de acestea, a construit un aparat de reglat lungimea de undă, care se măsoară în Angströmi.

„În multe lucrări, ca acelea ale lui Vinogradov, S e r g h e e n k o, S e r g e n t sau Wood, se arată că radiațiile opresc diviziunea celulară. Motivul este simplu. Din cauza radiațiilor nu se mai produce sinteza enzimelor, adică a fermenților necesari înmulțirii celulelor. Lipsind enzimele, efectul este că drojdia de bere nu se mai înmulțește, nu mai crește. De aici au pornit experiențele elevului meu!"

Ultimele vorbe ale lui Dabija fuseseră spuse nu fără mîndrie.

În acel moment, intrară doi laboranți care aduseră din amfiteatru o tablă neagră și o agățară în perete. Cu o vădită satisfacție, academicianul se apropie de tablă și desenă o celulă de drojdie sub care scrise și prima literă a alfabetului grecesc, alfa α.

– Aceasta a fost faza alfa, adică prima fază.

Studenții luau notițe cu deosebită atenție. Modul lui Dabija de a explica era foarte simplu, fără vorbe pompoase și de aceea deosebit de atractiv. Mulți dintre foștii săi elevi spuneau că la cursurile lui de chirurgie au impresia că audiază un splendid roman științific.

Expunerea lui Dabija continuă cîteva ore. Se întunecase afară și studenții stăteau aplecați asupra caietelor de note, ascultau cu încordare fiecare cuvînt al academicianului. Fiecare dintre ei avea impresia că ia parte activă la palpitantele lucrări de laborator, care-l duseseră pe Bîrlea la concluzii atît de îndrăznețe.

De fapt, premisele chirurgului erau cunoscute. El pornise de la faptul că radiațiile modificau dezvoltarea unor corpi chimici din celulă – enzimele. Continuîndu-și lucrările, mai află și alte fenomene asemănătoare. De pildă, în orice organism viu există unele substanțe care se numesc aminoacizi. Dacă aceștia sînt iradiați, își modifică structura chimică prin pierderea radicalului amino. Pentru asta, lungimea undei de raze ultraviolete nu trebuie să depășească 200 300 Angströmi.

– Dragii mei, continuă înflăcărat Dabija, în organismul uman există cinci aminoacizi – așa-numiți vitali. Dacă lipsesc – atunci omul moare. Printre aceștia să luăm de exemplu pe cei denumiți alanină și triptofan. Dacă îi supunem unei radiații de o anumită lungime de undă, ei își schimbă imediat structura chimică. Din acest motiv, se transformă și funcțiile fiziologice ale celulei și ca urmare a modificării fiziologice, apare și una morfologică, adică a formei, a alcătuirii ei. E clar? Nu? Bun!

– Îmi dați voie?

– Spune!

Dabija așteptă răbdător observația studentului.

– Întotdeauna se obține același rezultat?

– Nu, pentru că există și unii factori externi – cauze care influențează schimbări: cantitatea de apă din celulă, temperatură și mulți alții. Ei,

RETRO SF

ca să terminăm, Bîrlea a ajuns la o nouă concluzie: dacă un animal unicelular se poate transforma, atunci se poate transforma şi un ţesut întreg - cînd asupra lui se proiectează o anumită doză de radiaţii. În modul acesta el poate controla creşterea şi oprirea creşterii celulare şi chiar aduce mari transformări în structura celulei. În sfîrşit, ăsta-i aparatul construit pe baza acestor lucrări. Aţi priceput?

Studenţii îl înconjurară pe Dabija şi-l copleşiră cu tot felul de întrebări. Tinerii erau setoşi să afle tot mai multe. Bătrînul academician aproape că nu mai putea să prididească cu răspunsurile. Erau mai ales unii care doreau neapărat să vadă aparatul şi, dintre ei, studentul cel mărunţel şi cu părul zbîrlit insista cel mai mult.

- Zău, tovarăşe academician, arătaţi-ni-l! Nici nu-l atingem...

- Nu se poate.

- Vă promitem...

- Nu se poate, frate...

- De ce să nu se poată?

- Simplu, n-am cheile. Asta-i!, făcu Dabija surîzînd.

●

În timp ce academicianul Viorel Dabija relata, cu lux de amănunte viitorilor medici, modul în care Bîrlea îşi realizase ultimul aparat pe care-l numise în mod provizoriu biotransformator, acesta se afla acasă, în bibliotecă. Îşi pusese pe masa de lucru o sumedenie de cărţi şi îşi deschisese ultimul manuscris la care lucra. Luă stiloul în mînă, scrise cîteva cuvinte, le şterse iritat, apoi după ce puse înapoi stiloul pe masă, mototoli coala de hîrtie.

În minte îi reveneau mereu cuvintele fostului său student.

„Inimile reci nu pot da nici o fărîmă de dragoste".

Avea impresia că are în faţă o firmă de neon cu cuvintele de mai sus. Vorbele se aprindeau şi se stingeau ritmic. Îl durea capul. Tîmplele îi zvîcneau. Se ridică de la masă şi se opri în faţa ferestrei.

În minte i se perindau noianuri de amintiri.

„Da, totul mi se trage de la izotopi, de la năzbîtia aia de biotrasformator!", conchise el amărît.

Deşi nu era un om lipsit de sensibilitate, de pasiune, de omenie, nu se putea spune că profesorul Bîrlea se lăsa dominat de sentimente, de greutăţi, de ceea ce în mod obişnuit se numeşte soartă. Dimpotrivă, cu o energie neîntrecută decît de claritatea inteligenţei lui, muncind cu îndărătnicie, zi de zi, cucerise la 45 de ani tot ceea ce poate rîvni practic şi teoretic un om de ştiinţă. Timp de 20 de ani lucrase după cele mai noi metode, îmbunătăţindu-le mereu pînă ce dobîndise o adevărată măiestrie de artist în chirurgie - mai ales în cea cardiacă.

Adevărata glorie a venit însă abia după ce a introdus în tratament terapia cu izotopi radioactivi şi mai ales după ultima lui lucrare cu privire la modificările structurale ale celulelor. Dacă această din urmă cucerire ştiinţifică i-a adus celebritate, pe lîngă aceasta îi mai adusese şi multă amărăciune.

Eugeniu Bîrlea se socotea vinovat faţă de el însuşi şi faţă de fosta lui soţie, pe care după cum se autoacuza, o neglijase complet. Săptămîni de-a rîndul rămînea în institut şi lucra închis în laborator, uneori 24 ore din 24. Din întîmplare se ivise în căsnicia lui o a treia persoană, un bărbat.

La această amintire, profesorul îşi scutură umerii de parcă ar fi fost curentat şi totodată ar fi vrut să-şi lepede de pe umeri o povară neplăcută.

„Oare, dacă nu realizam ultima mea lucrare, eram mai fericit?", gîndi cu amărăciune Bîrlea. „Iar în ceea ce o priveşte pe Miranda, vina o fi numai şi numai a mea? În fond, aveam deplina libertate să nu mă îndrăgostesc de ea ca un şcolar!"

Dezamăgirea de a-şi fi legat viaţa de un om de nimic, zbuciumul şi îndoielile lui privitoare la drumul pe care l-a apucat ar fi fost poate mai greu de îndurat dacă Bîrlea n-ar fi cunoscut-o pe biochimista Cella Opran. Mai tîrziu, chiar îi va marturisi că prietenia lor însemnase pentru el un adevărat anestezic. Această comparaţie era foarte potrivită, dacă ne gîndim că Cella, colaboratoare a Institutului de toxicologie, se ocupa cu prepararea anestezicelor.

La început s-au întîlnit destul de rar şi numai în legătură cu munca lor. Prezenţa sobră şi discretă a acestei femei îl bucura. Într-o seară, plecînd de la spital, Eugeniu se gîndi că Cella are totuşi faţă de el o prea exagerată rezervă. La urma urmei - îşi răspunse singur - la 31 de ani cît are, ar fi de mirare să nu fi iubit pe nimeni. Cine ştie! Te pomeneşti că şi ea...

De fapt, după cum avea să afle din unele răzleţe mărturisiri, şi Cella suferise o mare deziluzie. Cu cinci ani în urmă, cunoscuse un foarte talentat arhitect. După război, cînd oricărui cetăţean cinstit i-au fost create condiţii tot mai mari de a-şi folosi munca şi talentul în scopul fericirii obşteşti, acest „artist" şi-a dat arama pe faţă. S-a dat la fund. Un timp, Cella, cu spiritul de sacrificiu al femeii, ar fi făcut orice pentru ca omul pe care-l socotea că-l iubeşte să-şi afle un rost. A încercat

ADRIAN ROGOZ

RETRO SF

să-i găsească diferite slujbe, care să nu vină în contradicție cu aspirațiile unui artist. L-a îndemnat să facă proiectul unei case de cultură, al unei școli, al unui spital, ba chiar și al unei biserici. El însă se îndărătnicea de a nu intra în ritmul creator al vieții. Cella a priceput atunci că el nu se adapta mai greu decît alții, ci pur și simplu era un om gol, de nimic.

Ruptura dintre ei a venit însă curînd, mult mai repede decît se aștepta chiar ea însăși. La început, cînd se gîndea la o eventuală despărțire avea o strîngere de inimă și uneori plîngea nopți întregi. Cînd însă s-a întîmplat ceea ce hotărîse de mult, o miră mai întîi pe Cella ușurința cu care se petrecuseră toate.

Parcă scăpată dintr-o grea încercare, se simțea ca o convalescentă. Cella își concentră toate puterile numai în muncă. Venea la Institutul de toxicologie de dimineață și rămînea acolo încă mult peste program. Un prieten de al ei, un medic cu caracter de boem, îi vorbise de mult despre necesitatea unui anestezic perfect, anestezic a cărui influență să dureze și în timpul durerilor postoperatorii și astfel să-l scutească pe bolnav de zile de chinuri. În afară de aceasta, anestezicul trebuie să fie și complet netoxic.

Ca orice om trecut prin deziluzii sentimentale, Cella Opran se hotărîse eroic la vîrsta de 27 de ani să nu mai iubească, să nu mai cunoască nici un bărbat și să-și dedice toată viața găsirii acestui anestezic. Stătea zile întregi închisă fie în laborator, fie în biblioteca Academiei și învăța chimia alcaloizilor. Trecînd peste această epocă, începu munca experimentală. În mod normal, produsul muncii ei urma să fie verificat și de către chirurgi. În acest scop a fost îndrumată către profesorul Eugeniu Bîrlea, care și el se hotărîse, la fel de eroic, să nu se mai îndrăgostească niciodată.

Spre deosebire de alți chirurgi, care, mereu cu bisturiul în mînă, uitau cu ușurință biochimia, Bîrlea era chiar un pasionat al acestei discipline surprinzător de bogată și de complexă. Munca de zi cu zi, cot la cot, aduse repede după ea o prietenie trainică.

Cella, care gîndise pînă atunci că toți bărbații sînt o adunătură de păcătoși – și Eugeniu care gîndea același lucru despre femei, începură să-și modifice încetul cu încetul ideile. Aceasta însemna că amîndoi trecuseră criza sufletească și o învinseseră, datorită mai ales prieteniei lor. Amîndoi și-au dat seama deodată că se iubesc.

Bucuroși ca doi copii, și-au promis o zi de odihnă pe care însă o petrecură tot în laborator. În aceeași zi, chirurgul o ceru în căsătorie. Cum era și normal, Cella ocoli un răspuns precis – ceea ce nu însemna însă un răspuns definitiv. El interpretă atitudinea Cellei drept o timidă formă de acceptare. Aceasta nu era prea departe de adevăr, dar îl împinse să comită o greșeală, care duse la o rupere vremelnică a prieteniei lor.

Orbit de un sentiment pe care mai tîrziu însuși Bîrlea îl privi josnic – de o gelozie nemotivată – pretinse Cellei să renunțe la munca ei de la Institutul de toxicologie. Era o dorință oarbă de a o avea mereu lîngă dînsul. În acest scop, îi propuse chiar să lucreze în institutul lui. Atunci nu-și dădea seama că în dosul acestei dorințe era teama de a nu i-o lua altul ca și pe Miranda. Cella fu înspăimîntată și profund jignită de condiția care i se punea. Și curios, ea, care cu ani în urmă ar fi renunțat bucuroasă la orice pentru omul iubit, acum nu mai voi și nici nu putu să renunțe la unicul lucru pe care i-l dăduse Eugeniu – mîndria de om de știință, pasiunea pentru muncă.

Se mai simți jignită și de faptul că ceea ce i se cerea era tocmai antipodul concepțiilor, nu numai ale ei, ci și ale bărbatului pe care-l iubea. De aceea, cu uimire își dădu seama că dintr-o ființă sfioasă și blîndă, devenise deodată un om mîndru și puternic.

●

Nu se mai văzură o bucată bună de vreme, poate chiar două luni. Bîrlea, îndîrjit, își continua cercetările cu privire la acțiunea radiațiilor asupra celulei vii și importanța concentrației de apă în celula iradiată. La rîndul ei, Cella începuse o serie de experiențe îndrăznețe cu curara, o otravă folosită de pieile roșii din Brazilia, și care paralizează mai ales sistemul cardiac.

În ziua aceea, după cîteva operații reușite, Bîrlea se reîntoarse abătut în laborator. Părea că vechea criză sufletească îi revenise. Prins însă de muncă – și mai ales de rezultatele care, unul cîte unul, începeau să răsară – își uită pentru o clipă aleanul. Îl bucura mai ales rezultatul final, pe care-l socotea ca pe un factor de mare preț în încheierea lucrării sale. Concluzia sa finală era că, în urma iradierii, curba raportului doză-efect variază direct proporțional cu cea a concentrației în apă a celulei. Acest rezultat așteptat coincidea, de altfel, cu altele similare cu privire la oxigen, bioxid de carbon și o substanță organică, citocina. Își terminase lucrarea atît teoretic cît și experimental. Uitînd de cearta avută cu cîtăva vreme înainte, puse

ADRIAN ROGOZ

RETRO SF

mîna pe telefon şi o căută pe Cella ca să-i comunice vestea. Cella însă era plecată la o conferinţă la Cluj şi rămînea acolo mai mult de o lună.

●

Munca în comun îi făcu să se întîlnească iaraşi. Îşi ocoleau cu greutate privirile şi nu se hotărau nici unul să deschidă discuţia. Totuşi, Bîrlea nu mai putu rezista şi, după ce-şi ceru scuze, îi ceru mîna pentru a doua oară – însă în aceleaşi condiţii ca mai înainte. Bineînţeles că fu din nou refuzat.

Aceasta se întîmplase tocmai în ziua în care urma să fie vizitat de către grupul de studenţi din ultimul an. De aceea îşi găsiseră profesorul atît de prost dispus.

După un lung proces de conştiinţă, după ce încercă zadarnic să-şi continue redactarea lucrării, îşi făcu o cafea neagră şi se culcă. Era noaptea tîrziu.

După trei ore de somn agitat, se deşteptă pradă dorinţei de a o revedea cît mai curînd pe Cella. Trebuia să cîştige, dar nu aşa cum îşi propusese el, ci să cîştige amîndoi.

Dimineaţa, fu deosebit de bine dispus. În timp ce se spăla pe mîini, înainte de a intra la operaţie, îşi făcu mintal planul celor ce i le va spune Cellei şi întrevăzu pentru amîndoi un viitor radios. Îşi termină munca aproape de orele cinci după amiază.

Fluierînd bine dispus, în timp ce se îmbrăca în vestiar, gîndea şăgalnic, parafrazînd, nici el nu ştia ce autor de romane senzaţionale.

„Ce-i cu inima ta, bătrîne tăietor de corduri? Bate pentru dînsa ori se preface? O iubeşti sau nu? Ei bine, dacă o iubeşti, trebuie să fii mai înţelegător cu ea şi să ai răbdare! Atunci, ce-i de făcut?“

Cu o grabă tinerească, îşi îmbrăcă haina, îşi puse pălăria, coborî scara, sărind cîte două trepte şi se îndreptă spre maşina care-l aştepta în curtea spitalului. Şoferul fu încîntat că, după atîta vreme, îl vede în sfîrşit din nou pe profesor bine dispus.

– Tot la toxicologie? îl iscodi viclean şoferul, zîmbind pe sub mustaţa-i porumbacă.

– Dar cum ai ghicit, Gyuri baci? se miră amuzat Bîrlea.

– După înfăţişare am văzut că v-aţi împăcat!

În momentul în care maşina ieşea în stradă, portarul îl opri.

– Vă caută de la toxicologie.

– Răspunde dumneata că tocmai într-acolo mă duc, spuse bucuros Bîrlea şi-l zgîlţîi voiniceşte pe şofer.

– Dă-i bătaie, Gyuri! Sîntem aşteptaţi.

Ajunşi la toxicologie, Eugeniu sări din automobil şi sui în fugă treptele institutului.

– Tovarăşe, tovarăşe profesor! se auzi strigat de o voce de femeie. Era colega de laborator a Cellei.

– Bună ziua! Unde-i Cella?

– E în nesimţire! strigă fata, frămîntîndu-şi mîinile. A băut dintr-un alcaloid pe care îl descoperise!

În mintea lui Eugeniu încolţi un gînd îngrozitor: s-a sinucis, s-a sinucis din cauza mea.

– Du-mă la ea!

Într-un laborator, pe o sofa, era întinsă fără cunoştinţă femeia pe care dorise atît s-o vadă.

– Am anunţat şi urgenţa!

Dar Bîrlea n-o mai ascultă. După un consult sumar, o luă pe Cella în braţe şi, fără nici o vorbă, porni cu ea spre maşină.

– Ce faceţi?

– E în comă, nu-i timp de pierdut!

În drum spre maşină, o întrebă pe asistentă.

– Nu ştii ce a băut? Vorbeai despre un alcaloid.

– Zău că nu ştiu! Caietele ei le-a luat de dimineaţă cineva de la minister.

– Vă rog să faceţi imediat analiza şi să-mi comunicaţi rezultatul.

Intră în maşină şi Gyuri baci, mohorît, i-o dădu pe Cella în braţe. Porniră în mare viteză. „Ce nătărău am fost!“, gîndi Eugeniu. Prietena lui zăcea inertă, avea faţa congestionată, respira şuierător şi inima îi bătea tot mai greu. „Fetiţa mea dragă!“, murmură amărît Eugeniu, dîndu-i mîngîietor la o parte părul care-i acoperise obrazul. „De ce te-am lăsat să ajungi aci?“

La spital, chiar de la poartă, chemă medicul şi sora de gardă.

Apoi telefonă academicianului Dabija, care locuia în apropiere. Nici nu-şi dădu seama cînd şi-a luat halatul şi stetoscopul.

Acum, stătea aplecat asupra Cellei. Abia îi mai auzea inima, dar pulsul bătea ritmic. Bîrlea îi făcu o injecţie cu adrenalină, aşteptînd ca inima muribundei să reintre pe făgaşul ei normal. Dar efectul dorit nu se produse. Doar pulsul îi era ceva mai grăbit şi parcă mai regulat. O vedea pe Cella cum se pierdea în faţa lui. O a doua injecţie direct în cord ar putea fi salvatoare. Cîteva clipe inima palpită, dar, parcă obosită, bătăile ei scăzură, pentru ca apoi să-şi revină. Bîrlea răsuflă oarecum uşurat. În spatele său, medicul de gardă îi urmărea mişcările.

– Să-i facem o spălătură stomacală.

– Da, dar repede!

După zece minute, Cella era tot în nesimţire.

– Ciudat, tovarăşe. Circulaţia periferică e încă nor-

ADRIAN ROGOZ

RETRO SF

mală, stomacul a reacţionat şi totuşi pacienta nu-şi revine.

– Fă atunci o venesecţie şi perfuzie! Sondaţi rinichii şi ficatul! Sînge conservat avem suficient?

– Da.

După această nouă intervenţie, se părea că Cella prinse viaţă. Cam 20 minute inima îi bătu aproape normal, iar pe urmă contracţiile îi deveniră din nou slabe.

●

Trecuseră trei ore de cînd fusese adusă la spital. Orice tratament se dovedise zadarnic.

– Inima e singurul organ atins, tovarăşe profesor! îi spuse medicul de gardă.

– Să se facă imediat cateterizarea cordului!

După alte 15 minute, Bîrlea îşi dădu seama că inima Cellei este paralizată, iar dacă mai funcţiona se datora exclusiv adrenalinei. De hotărîrea pe care o va lua acum depindea viaţa femeii iubite, propria lui fericire. Da! Trebuia să încerce imposibilul! Fiecare clipă pierdută însemna teren cedat morţii. Alb la faţă, cu muşchii obrazului încordaţi, chirurgul îşi construi mintal schema operaţiei, tehnicile necesare. Decizia fu luată. Apăsă pe butonul dictafonului.

– Pregătiţi sala aseptică! Să se monteze plămînul electronic cu biotransformator, inima electrică şi aparatele de perfuzie!

– Am înţeles, tovarăşe profesor! În zece minute sînt gata... se auzi glasul sorei de gardă.

După ce închise primul contact, apăsă pe un al doilea.

– Anunţaţi-l pe tovarăşul director că în 15 minute fac o transplantare de cord. Da, da, o transplantare de cord!

Se ridică, îşi scoase halatul şi trecu în vestiar, unde îşi schimbă îmbrăcămintea. Îşi puse o tunică scurtă, iar deasupra ei un şorţ lung de cauciuc. Îşi alese cu grijă calota şi, absorbit, intră în vestibulul sălii de operaţie. Nici nu-şi dăduse seama că lîngă el se afla şi Viorel Dabija.

– Eugen!

– Da! A... dumneata erai...

– Stai puţin... Ne vom spăla împreună. Nu uita ce-ai învăţat de la mine: nu se operează enervat...

– Dar, maestre... eu... se fîstîci Bîrlea.

– Ştiu ce vrei să-mi spui. Fumează o ţigară pînă mă schimb. După aceea, o să vedem ce trebuie să facem. Instrumentarul necesar este pregătit. Pe bolnavă o aduc chiar acum. Am consultat-o şi eu, în timp ce tu vorbeai cu sora. Are faţa cianozată şi respiraţia de tip Cheyne-Stokes. Totuşi, nu sînt neliniştit.

Academicianul Dabija văzuse că Cella se află în agonie. Respiraţia ei neegală, întreruptă şi grea, răceala membrelor, lipsa aproape totală a reflexului ocular – toate simptomele vădeau grabnica intrare în moartea clinică. El ştia că doar în puţinele minute care o despărţeau de moartea definitivă, biologică, Bîrlea va trebui să rezolve teribila problemă a salvării Cellei. Şi, totuşi, bătrînul şi încercatul medic nu trăda nici un fel de emoţie. Bîrlea îl privea recunoscător pentru această nouă lecţie primită la timp.

– Îţi mulţumesc!, îi spuse, şi-şi strînseră bărbăteşte mîinile.

Cei doi chirurgi trecură în laboratorul de perfuzie. Aci trebuia ales grefonul cel mai nimerit intervenţiei.

Într-o nişă în care nu se putea intra decît îmbrăcat steril se aflau diferite organe – unele chiar umane – sau piese patologice menţinute în viaţă. În pragul nişei, fură opriţi în mod neaşteptat de intrarea directorului.

– E o nebunie, Bîrlea, ceea ce vrei să faci! îi strigă acesta. Să transplantezi o inimă unui om? Unde s-a mai pomenit?

Şi se întoarse spre Dabija, de parcă ar fi aşteptat din partea acestuia un semn de încuviinţare. Bătrînul savant însă dădu dezaprobator din cap.

– Dacă nu cutez acum, Cella moare... răspunse Bîrlea înăbuşit. Trebuie să fac tot ce-i omeneşte posibil... Altfel, n-aş mai fi în stare să trăiesc.

– E totuşi riscant să-ţi îngădui. Gîndeşte-te bine!

Din glasul mai domolit al directorului, Dabija înţelese că totuşi îi va îngădui lui Bîrlea să comită „nebunia".

– De încercat trebuie să încercăm. Să trecem, de aceea, la partea practică!, interveni cu hotărîre academicianul.

– Bine! oftă resemnat directorul.

În clipele grele apela întotdeauna la judecata clar-văzătoare a savantului, care-i fusese şi lui profesor.

– Trebuie să avem grijă ca factorii anatomici ai grefonului să concorde cu aceia ai bolnavei noastre.

– Şi ce grefă vrei să foloseşti?

– Mă gîndesc la cordul din vasul nr. 218, propuse Bîrlea.

Directorul se aplecă şi prin fereastra nişei zări o etichetă pe care se putea citi:

ANTIPOLA „BUCUS CAMPESTRIS" CORD

LABORATORUL DE PERFUZIE – ASTRAHAN U.R.S.S.

O inimă de antilopă, de ciută? făcu el mirat.

– E cel mai potrivit cord

ADRIAN ROGOZ

RETRO SF

pe care-l am. Are capacitatea de 613 cc. față de maximum uman de 757 cc., iar greutatea îi este doar de 254 gr.

– În fine... Dar ritmul?

– Teoretic, ritmul înseamnă adaptare la mediu. Vom realiza asta în primul rînd printr-un proces cantitativ – influența întregului organism și mai ales a scoarței cerebrale asupra grefonului – iar în al doilea rînd, printr-un fenomen calitativ: transformarea celulei miocardice.

– Bine, asta teoretic, dar practic?

– De primul fenomen va avea grijă însăși natura, iar pe cel de-al doilea îl va rezolva biotransformatorul nostru cu cobalt. Doar știi că, prin reglarea radiației, pot modifica morfologia oricărui țesut.

Directorul îl privi întrebător pe Dabija, cerîndu-i parcă ajutor. Atitudinea lui Bîrlea îi arăta că operația trebuia să aibă loc imediat.

– Bine! Îl anunț atunci pe ministru. Directorul se întoarse pe loc și porni cu pași mari spre ușă. Tot atît de brusc se opri și, revenind lîngă Bîrlea, îl îmbrățișă.

– Îți doresc succes!

●

În timp ce Bîrlea, Dabija și cei doi medici care urmau să-i asiste se spălau, în amfiteatrul de deasupra sălii de operație se instalase ministrul sănătății însoțit de directorul Institutului și de cîțiva academicieni. În spatele lor se așezară mai mulți ziariști cu blocnotesurile și creioanele gata de scris.

Prin planșeul de cristal care-i despărțea de sală puteau vedea totul. Chiar și zgomotele pătrundeau sus, cu ajutorul unui difuzor.

Pe masa de operație, Cella stătea acoperită cu un cearșaf mare, alb. Chiar în stînga, la căpătîiul ei, era un aparat foarte asemănător cu un tablou de comandă dintr-o uzină electrică, prevăzut cu un mic ecran rotund de sticlă mată. Pînă sus, se auzea sunetul ritmic pe care-l emitea. Și de fiecare dată, la fiece zgomot, curba de pe ecran tresărea. Acum, un biofizician îi manevra butoanele, urmărind atent orice modificare a curbei.

– Reglează inima electronică, șopti un academician din apropierea ministrului.

– Inima electronică? prinse o ziaristă șoapta din zbor. Și merge ca una normală? mai întrebă ea, pregătindu-se să ia note.

– Da, dar după voia celui care o conduce.

– Vasăzică mașina asta pompează sînge...

– Exact! Sînge conservat.

În liniștea fremătătoare se auzea lunecarea ușoară și grăbită a creionului. Medicii de față erau nerăbdători și chiar mîndri că pot asista, fie și de pe băncile amfiteatrului, la prima transplantare de inimă făcută vreodată de un chirurg. De altfel, în urma intervenției ministrului, operația urma să fie televizată.

După ce puse la punct instalația aparatelor de radioteletransmisie, reporterul se apropie de academicianul Valentin Lascu, un cunoscut chirurg și totodată unul dintre pasionații cercetători ai istoriei medicinei.

– Vă rugăm să spuneți pentru ascultătorii noștri cîteva cuvinte despre operațiile de acest gen.

Lascu refuză categoric. A fost nevoie ca ministrul să-i facă repetate semne de încurajare pentru ca, în sfîrșit, academicianul să se hotărască. Își aranjă ținuta, își drese glasul și se așeză în dreptul microfonului.

– Operația la care vom asista astăzi este epocală, prin faptul că pentru prima dată în istorie se înlocuiește o inimă bolnavă cu alta sănătoasă. Operațiile pe cord au fost visul cel mai îndrăzneț al tuturor generațiilor de chirurgi. În evul mediu venesecția era un act de măiestrie, apoi intervențiilor chirurgicale le-a venit în ajutor anestezia. Acum, pornind pe linia marilor săi înaintași Rehn, Djanelidze, Andreev, Crafford – colegul nostru, doctorul Eugeniu Bîrlea, cutează a înfrunta natura. Spre deosebire însă de 1844, cînd primul anestezist al lumii a fost considerat nebun, noi încurajăm și sprijinim din tot sufletul pe iubitul nostru coleg. Să venim și cu amănunte istorice.

Academicianul Lascu se înflăcărase. Tocmai își scosese un carnețel din buzunar, cînd un medic din apropiere îi dădu din partea ministrului un bilețel, în care citi următoarele rînduri:

„Adăugați, vă rog, că se grefează un cord de antilopă «Bucus Campestris», iar nu un cord de om cum s-ar putea interpreta".

În clipa aceea, Lascu se întrerupse. Ochelarii îi căzură pe nas. Uitînd că vorbește în fața microfonului, se adresă ministrului.

– Cord de Bucus? Cum? Cord de capră? Nu... nu... nu pot fi de acord. Asta-i fantasmagorie!

Și, cu pași mărunței de bătrîn, se îndreptă spre ușă. În prag, se opri însă clătinînd din cap și se întoarse. Își reluă locul mormăind furios:

– Auzi, inimă de capră!

Deodată, amfiteatrul amuți. Bîrlea, urmat de Dabija și de asistenți, intrase în sala de operație. În timp ce-și îmbrăca halatul steril, Bîrlea își îndreptă privirile spre ecranele cardiografului catodic aflat pe peretele din dreapta sălii. Sub el mai era și cel al electroencefalografu-

lui. Ambele aparate ataşate la masa de operaţie erau reglate şi conduse dintr-o cameră alăturată. Chirurgul putea să aibă necontenit sub ochi atît situaţia sistemului circulator cît şi a celui nervos.

Pe cînd asistenţii fixau cîmpul operator, Bîrlea cerceta cu o privire experimentată masa pe care se afla pus instrumentarul chirurgical. Apoi, înţelegîndu-se din ochi cu vechiul său maestru, îl întrebă:

– Începem?

– Începem!

– Cum e pulsul? se interesă Bîrlea luînd în mînă bisturiul.

Şi, fără să mai aştepte răspunsul, făcu prima incizie, de-a lungul şi prin mijlocul sternului.

– Filiform, tovarăşe profesor... răspunse sora de la capul bolnavei. Devine din ce în ce mai slab.

Bîrlea îşi ridică ochii spre ecranul cardiografului. Oscilograma tindea spre linia dreaptă. Rar de tot vîrfurile undei tresăreau. Circulaţia înceta. Deodată, tot trupul Cellei fu scuturat ca de friguri. Un fior. Faţa i se albi. Pleoapele îi încremeniseră întredeschise, iar buzele îşi pierdură orice colorit. Parcă-i fugise tot sîngele din vine.

– Tovarăşe profesor!

Înspăimîntată, sora întrerupse contactul anesteziei electrice şi scoase casca de pe capul bolnavei.

Sus, în amfiteatru, ministrul strînse balustrada din faţa sa, s-o frîngă. O clipă de apăsătoare tăcere se aşternu pentru întreaga sală. Nu se mai auzeau decît aparatele care funcţionau la fel de ritmic ca şi pînă acum.

Ziarista scăpă creionul din mînă.

– Ssst! exclamă cineva.

Pe fruntea lui Bîrlea s-au ivit broboane de sudoare. Un şuvoi rece îi trece pe şira spinării.

RETRO SF

Cella nu mai respira. Pielea ei nu se mai putea deosebi de cîmpurile operatorii. Pe orbaz i se întipărise un zîmbet ciudat şi copilăresc, al omului care depăşise hotarul durerii.

Bîrlea îşi repede mîna spre instrumentar.

– Dă-mi aparatul Petrov! I se părea că strigase atît de tare încît vibrau geamurile întregii clădiri, dar vorbele ieşiseră de pe buze abia auzite. Dezveliţi-i mîna dreapta! Tampon! Soră, supraveghează pulsul!

– De-abia se simte... murmură sora.

Cu o mişcare precisă, acul siringii se înfige în artera humerală dreaptă.

– Daţi presiune! ordonă Bîrlea, de data asta nefiresc de calm.

Sîngele împins cu putere spre inimă colora încetul cu încetul obrajii palizi ai bolnavei. Respiraţia abia simţită pînă atunci devenea mai rapidă, chiar şuierătoare şi iată că pleoapele se zbat, iar muşchii se destind.

Sus, radiotelereporterul îşi şterge zgomotos nasul.

– Mai încet, ce dumnezeu! Lasă-ne în pace! îl apostrofă, furioasă, ziarista.

Ministrul, concentrat asupra fiecărui timp operator, se întoarse spre director.

– Crezi că o să reuşească?

– E dificil. Sîntem în faţa unei otrăvi puternice. Cred că Bîrlea vrea să cîştige timp, să cucerească secundele pierdute pînă la operaţie.

Amplitudinea cardiogramei creştea. Fiecare milimetru în plus însemna viaţă, poate salvarea. Aşa gîndeau ziariştii, aşa gîndea şi radioreporterul care s-a şi grăbit să anunţe emoţionat că inima bolnavei bătea din nou.

Trecuseră aproape 4 minute. Dintr-o dată, după un efort extraordinar, faţa pacientei se congestionează, se învineţeşte. Pe ecranul cardiografului, în locul curbelor de pînă acum, apar două linii paralele încremenite.

Bîrlea, care nu lăsase încă bisturiul din mînă, face fulgerător o nouă incizie, de astă dată adîncă, în partea de jos a toracelui. Dabija lărgeşte plaga cu depărtătoarele. Patru pense Kocher scrîşnesc şi bisturiul deschide prin diafragmă, taie calea spre inima bolnavei. O nouă mişcare, şi pericardul, susţinut de alte pense, este deschis şi el. Prin ferestruica astfel făcută, Bîrlea îşi strecoară mîna dreaptă, prinde în palmă inima Cellei şi începe să o pulseze lent.

– Maestre, o fereastră largă toracală! îi spune el lui Dabija.

Cu mîna rămasă liberă, îşi ajuta colegul să lucreze mai repede. Decolatorul îndepărtează aponevrozele de pe stern, cleştele muşcă osul şi toracele se deschide larg. Acum Bîrlea poate face mişcări mai precise – mai puternice. Sub mîna lui, inima bolnavei nu avea ragaz de odihnă nici măcar o fracţiune de secundă. Încet, abia perceptibil, porneşte iar să palpite, la început slab, apoi din ce în ce mai sacadat.

Treptat, treptat, obrajii Cellei prind din nou culoarea lor obişnuită. De sub legătura de tifon, un cîrlionţ castaniu îi năvăleşte pe frunte.

– Se simte pulsul?

– A reapărut...

– Controlaţi atent!

– 147 pe minut!

– Bine! Daţi-mi contactul cu sînge arterial!

Un asistent îi pune în mîna întinsă tubul cu ac de la ventriculul stîng al inimii electronice. Aproape reflex Bîrlea înfige acul în sinusul aortic.

– Sînge venos!

Un al doilea ac pătrunde

pe traiectul arterei pulmonare, în ventriculul drept.

– Puneţi-i masca de oxigen!

Duduitul inimii artificiale aproape că-i acoperise glasul.

Bîrlea simte cum o nemaipomenită oboseală pune stăpînire pe el. Sub ochi i se adînceau cearcăne vinete.

„Trebuie să rezist"... îşi spune, încleştîndu-şi fălcile. În tîmple, două ciocane îi bat repede, într-un ritm vertiginos. În urechi, îi ţipă înnebunitor o sirenă. Lampa scialitică de deasupra mesei prinde deodată să se rotească împreună cu întreaga sală de operaţie. Totul a durat o cîtime de secundă. Tresări, îşi îndreptă spatele şi îşi muşcă buzele atît de violent, încît masca i se roşi de sînge.

Inima Cellei, aflată în palma lui, aproape că refuza să mai bată, chiar şi sub impetuoasa presiune pornită din inima electronică. Pe suprafaţa ei lucitoare şi netedă apăreau puncte negre. Funcţiona ca o pară de cauciuc mînuită de o mînă leneşă şi nedibace.

– A murit... e paralizată! Bîrlea îşi ridică privirea întrebător şi rugător spre Dabija. Să...

– Trebuie să încerci! hotărî academicianul. Ai timp patru minute!

– Aduceţi cordul perfuzat! spuse Bîrlea cu o voce sugrumată. Respira greu. Îl dureau umerii. Stătea încordat ca un arc. Calota i se înăbuşise.

Dabija prinde inima de antilopă cu un şervet Mikulitsch, o ridică din vasul ei şi asa fremătătoare, o aşază în toracele deschis.

– Să ne coordonăm mişcările! Ia acul Gudov şi asigură întîi coronarele!

Bîrlea execută acum aproape automat ordinele date de maestrul său. Alb ca şi halatul pe care-l purta, se clătină o clipă.

RETRO SF

„S-a sinucis!", îi fulgeră prin minte pentru a doua oară această îngrozitoare idee. „Trebuie, trebuie să o salvez!"

– Eugen! Glasul lui Dabija îi răzbătu în urechi ca venit de la mare adîncime. Hai, prinde sinusul aortic!

Două pense argintii scrîşnesc sub lumina lămpii şi prind simultan artera.

Scuturîndu-se ca de o povară inutilă, Bîrlea suteaza bontul aortic şi anastomozează aorta inimii perfuzate. Devenise din nou stăpîn pe sine. Mişcările lui îşi recăpătară precizia, zdruncinată cu o secundă înainte.

– Apropie mai mult vena pulmonară dreaptă!

Calm, Dabija înclină uşor grefonul în direcţia cerută de chirurg.

Vîjîitul monoton al complexului de vasculografie Gudov se aude tot mai puternic. Precis şi liniştit, îmbucă arteră cu arteră, venă cu venă. În tot acest timp, în ritmuri diferite, trei corduri băteau într-o nemaipomenită cursă: inima electronică dirijată de medici, inima Cellei din ce în ce mai rar şi inima ciutei, năvalnic şi totuşi ca un perfect cronometru.

În amfiteatrul încordat la paroxism paşii unui nou venit duduie halucinant.

– Ssst! izbucneşte scos din sărite Lascu.

Ministrul se întoarce pe jumătate şi priveşte spre cel care intrase. Acesta îi întinse un plic. Ministrul îl deschide, citeşte rapid o adresă bătută la maşină. Păleşte. Parcurge din nou hîrtia şi uitîndu-se în sală îşi muşcă buzele.

– Poţi pleca! murmură el cu glas stins. Se reaşază, îşi şterge faţa năpădită de o sudoare de gheaţă. Păcat, mai murmură el, mare păcat!

După ce făcu cea din urmă legătură a grefei, fixînd-o în noul ei lăcaş, Bîrlea simţi în mînă cum pîlpîie pentru ultima oară inima femeii pe care o iubea. A mai tresărit o dată slab – şi a încremenit. Dacă cineva ar fi putut pătrunde cu privirea pe sub mască, ar fi văzut aşternîndu-se pe buzele chirurgului un zîmbet amar. Urma acum să o extirpe ca pe un lucru de prisos, ba chiar nociv. Foarfeca străbate printre spaţiile lăsate între pense şi cu o singură mişcare Bîrlea şi Dabija scot inima împietrită.

– Daţi-mi un vas steril!

Sora, care s-a apropiat să primească piesa rezecată, fu neplăcut izbită de tonul rece cu care îi vorbise Bîrlea.

Întreţinut de inima electronică şi de perfuzia grefei, trupul Cellei prinde să se înviorеze. O culoare roză îi reapare în pometii obrajilor.

– Întrerupeţi cordul mecanic! Perfect! Controlaţi pulsul!

– Bate!

– Cît?

– 160!

– Scoateţi masca de oxigen!

La început slabă, apoi mai grăbită, respiraţia îşi găseşte făgaşul normal. Pe ecranele pînă acum încremenite, curbele îşi reiau mişcarea armonică. Cella trăieşte. Viaţa năvăleşte din nou în toată făptura ei.

Un zgomot surd, deosebit de toate celelalte ale sălii de operaţie, atrage atenţia chirurgilor. Deasupra, în amfiteatru, entuziasmul ridicase întreaga asistenţă în picioare. Din pieptul fiecăruia izbucnea o exclamaţie de uşurare.

Numai cei care urmăreau prin televiziune mersul intervenţiei aveau dreptul să fie nemulţumiţi. Năucit şi fericit, radiotelereporterul îşi depusese aparatul la picioarele bătrînului academician Lascu, iar pe ecran nu se

ADRIAN ROGOZ

RETRO SF

mai vedea acum decît o gheată care se zbuciuma, ca în prada unui delir.

●

Dupa ce au fost detaşate ultimele legături cu inima electronică şi aparatul de perfuzie, Cella fu culcată în căuşul plămînului de oţel. Aproape imediat după închiderea cilindrului metalic, Bîrlea puse în funcţiune biotransformatorul cu cobalt, adaptat în partea superioară a aparatului. Radiaţiile cu undă scurtă, deosebit de puternice şi pătrunzătoare ale izotopului, erau îndreptate asupra grefonului. Cadranele de oţel ale plămînului artificial indicau intrarea în funcţiune normală a organismului Cellei.

– Trăieşte! îşi spuse Bîrlea privind în urma surorilor care o transportau pe Cella din sala de operaţie. Nici el nu ştia prea bine ce se petrecea atunci în sufletul său. Avea senzaţia certă că în văzduh pluteşte maiestuoasă tema triumfătoare a andantelui din „Simfonia Destinului“ de Beethoven. Era transfigurat.

În timp ce-şi scoteau halatele, Dabija se apropie de fostul sau elev. Pe feţele amîndurora se vedea dorinţa de a-şi spune ceva – nemaigrăit pînă atunci.

Prin uşa larg deschisă a sălii intrară ministrul şi directorul Institutului, însoţiţi de un grup de medici.

– Vă felicit! fură primele lui vorbe – apoi i se adresă direct lui Bîrlea.

– Citeşte! Şi îi întinse scrisoarea primită cu cîteva minute mai înainte. Grefa... nu era necesară! Fusese un simplu narcotic inofensiv...

– Nu pricep... despre ce narcotic vorbiţi, bîigui Bîrlea.

– Imposibil, tovarăşe ministru, interveni Dabija, cordul ei era paralizat... A murit sub ochii noştri. A mu-rit, accentuă el din nou.

– E îngrozitor... Bîrlea se întoarse brusc şi ieşi aproape în goană din sala de operaţie. Nu se opri decît în rezerva unde fusese instalată Cella.

Privi înfrigurat cadranele plămînului de oţel. Întorsătura neaşteptată, provocată de informaţia pe care o primise de la ministru şi de analiza lichidului rămas nebăut de Cella îl uluise pur şi simplu. Rezultatele ambelor analize erau identice. Ea băuse o cantitate dintr-un narcotic inofensiv. Deci, nu putea fi vorba de vreo otrăvire. Totuşi, datele clinice arătau contrariul. Cateterizarea cordului şi aspectul miocardului dovedeau tocmai existenţa unei otrăviri. Era o problemă stranie. Dacă fusese o simplă stare de narcolepsie, de unde apăruse atunci toxicoza? Va vedea el mai tîrziu!

Mîinile lui se opriră pe butoanele biotransformatorului. Mări intensitatea radiaţiei. Ameţit şi stors de puteri, îşi lipi fruntea de metalul rece al cilindrului. Apoi căzu pe un taburet aflat la căpătîiul Cellei. De sub cadrul de sticlă, care acoperea capul bolnavei, răzbătea prin ventile respiraţia ei slabă, dar totuşi regulată. Părea că Cella doarme. Arar se auzea cîte un suspin uşor. Uneori buzele ei, uscate de o dogoare lăuntrică, se mişcau spasmodic părînd că vor să spună ceva.

Sora, care stătuse pînă atunci retrasă, se apropie de chirurg.

– Tovarăşe profesor, nu vă supăraţi că vă spun...

– Spune! răspunse Bîrlea în silă.

– Văd că sînteţi necăjit... Trebuie să vă odihniţi! O să-i fiţi mai de folos aşa.

Bîrlea se ridică şi plecă abătut. Îşi mişca anevoie picioarele. În minte i se încrucişau mii de ipoteze în legătură cu originea otrăvirii. Nodul gordian trebuia tăiat. Era necesar să treacă imediat la acţiune. Intră în primul laborator. De acolo, ceru telefonic Institutul de toxicologie să i se trimită o probă din substanţa băută de Cella. Apoi se duse în cabinetul lui Dabija care tocmai făcea analiza miocardului extirpat.

– Ai reuşit să stabileşti formula drogului?

– Încă nu... Mai am... Nu-i un alcaloid atît de simplu... Eu însă ţi-aş propune să te odihneşti...

– Şi dumneata? De ce nu pricepeţi? N-o pot lăsa singură...

●

Afară era de mult noapte. În tot spitalul nu se aflau luminate decît două ferestre: cea de la cabinetul lui Bîrlea şi aceea a rezervei unde era instalată Cella.

A doua zi, de cum primi proba de lichid, chirurgul se înfundă în laboratorul de chimie analitică. Pornind de la substanţa băută de Cella, trebuia să ajungă la una asemănătoare toxinei analizată de Dabija. Dacă substanţa era inofensivă, fapt pe care îl dovedi imediat experimentînd-o pe animale – atunci ceva intervenise întîmplător, un factor extern necunoscut, care a trebuit să-i schimbe calităţile chimice.

Din cînd în cînd intra în camera bolnavei sale, apoi, abătut, se întorcea în laborator. Nici una dintre ipotezele pe care şi le pusese, nici una dintre probele pe care le făcuse pe iepuri nu i-a adus rezultatul dorit.

În a treia seară, starea Cellei era neschimbată. Neliniştit, Bîrlea se aşeză lîngă soră, vru să fumeze, dar amintindu-şi unde se află, frînse ţigara şi o aruncă.

Cadranele de control indicau aceleaşi cifre ca imediat după operaţie. Inima bătea

des şi slab, respiraţia se menţinea aproape de normal.

– De ce nu-şi revine încă? Acest gînd îl frămînta, iar Bîrlea nu şi-a dat seama că-l formulase cu glas tare.

– Tovarăşe profesor!

– Mă rog?

– Nu s-ar putea să-i fie rău din cauză că grefa n-are legătură cu sistemul nervos?

– Ei nu! răspunse el plictisit. Inervaţia se restabileşte o dată cu vascularizarea...

– Dar dacă...

– Lasă-mă soră, nu mă mai întreba! Lasă-mă, te rog!

Sora tăcu şi, contrariată, ieşi din încăpere. Bîrlea dădu din umeri şi începu să se plimbe în jurul aparatului în care era culcată Cella.. Îl preocupa aceeaşi problemă a toxicului.

Spre dimineaţă, unul dintre asistenţii lui Dabija îi aduse formula chimică pe care o stabiliseră cu amănunţime. Mai mult decît atît, ei dovediseră că, luînd aer din inima extirpată şi injectîndu-l animalelor, acestea mureau cu inima paralizată.

Singur în laborator, Bîrlea compara rezultatul maestrului său cu acela la care ajunsese el. Nu era deosebire mare. Doar o catenă laterală în poziţie para – atîta tot...

În acel moment, sora dădu buzna în laborator. Părea îngrozită. Se vedea că venise într-un suflet.

– Tovarăşe doctor... mi se pare că...

– Ce-i?

– Nu ştiu – acele aparatelor oscilează de cîteva minute... foarte puternic. Mi-e teamă ca nu cumva...

Bîrlea o dădu la o parte şi, fugind, se opri în uşa rezervei. Rămase locului, respiră adînc şi intră în vîrful picioarelor. Primul lucru pe care-l văzu fu indicatorul cardiografului, care de la 160 bătăi se oprise la 95. Speriat, se aplecă spre faţa Cellei.

Parcă o străbătuse un curent electric. Fu o clipă de

RETRO SF

nemişcare totală – apoi, prin amplificatorul stetoscopului, se auziră bătăile puternice şi regulate ale unei inimi normale. Pleoapele îi tresăriră, ochii i se deschiseră largi.

– Apă! fu prima ei vorbă.

Bîrlea ridică acoperămîntul de sticlă şi îi strecură printre buze cîteva picături de apă. Imediat, ca după un drum lung şi istovitor, Cella adormi.

– Poţi pleca, soră! Veghez eu.

Eugeniu rămase singur. În sfîrşit, Cella dormea somnul însănătoşirii. Rezemat de pervazul ferestrei, o contempla, îi urmărea fiecare tresărire a muşchiului feţei, se desfăta de tot ceea ce îi dovedea că ea trăieşte.

– Ce simplu e să fii fericit! îşi spuse el înveselit.

Absorbit de nemăsurata lui fericire, nici nu observă cînd intră academicianul Dabija. Acesta îi privi cîteva clipe pe amîndoi şi un zîmbet părintesc îi flutură pe obraz. Apoi, după cum îi era obiceiul, rezumă alegoric situaţia:

– Dacă Miranda te-a făcut un Oneghin, prin Cella ai devenit un Pygmalion. Şi amuzat de propriile-i cuvinte, continuă:

– Un Pygmalion atomic!

●

Cîteva luni dupa aceea, Cella şi-a petrecut convalescenţa departe de orice activitate sau zvon de lucru. Nu citea nimic – nu vedea pe altcineva în afară de Bîrlea şi Dabija, care veneau la dînsa săptămînal – căci fusese instalată într-o vilă izolată în mijlocul Bucegilor. Orice emoţie îi putea fi fatală. De aceea, chiar şi aparatul de radio nu funcţiona.

În primele zile, după ce fusese scoasă din plămînul electric, nu-şi dăduse seama bine de ceea ce se întîmplase cu dînsa. Îi păruse că trecuse printr-o imensitate haotică, întunecoasă şi pustie. Altfel de senzaţii nu avusese. Vag de tot întrevedea figura lui Eugeniu din momentul în care deschisese ochii pentru prima dată.

Tratament medical nu i se mai făcea. Din cînd în cînd, era vizitată de un radiolog – care aducea cu el un mic aparat cu care-i făcea radioscopia. La întrebările ei, acesta răspundea rezervat şi invariabil.

– Merge bine... da, merge bine...

Începuse s-o plictisească toată îngrijirea minuţioasă care i se dădea şi care n-o lăsa să facă nimic. Într-o zi, i se plînse academicianului Dabija de aceasta. Bătrînul o ascultă în tăcere şi zîmbi apoi, ca amuzat de o idee.

– Zici că vrei să-ţi reîncepi activitatea?

– Da, bineînţeles!

– Vezi, însă vei avea emoţii... şi pentru tine...

– Nu mi-e teamă de nici o emoţie...

– Să te punem la încercare?

– De ce nu!

– Aşteaptă.

Bătrînul academician îşi luă pălăria şi plecă deosebit de grăbit. Plecarea precipitată şi zîmbetul lui şăgalnic îi dădură unele vagi bănuieli Cellei, dar văzînd că după două ore nu se mai întoarce se culcă.

Ţîrîitul prelung al soneriei o trezi din somn. Se întorsese Dabija.

– Of, spuse el gîfîind, am cam întîrziat... a trebuit să alerg serios...

– Unde-aţi fost?

– Aici e aici! Zici că poţi suporta o emoţie?

– Da! făcu surprinsă Cella.

Dabija ieşi în fugă din încăpere. Cînd reintră, îl aducea de mînă pe Bîrlea.

– Eugeniu, spune-i ce ai

RETRO SF

să-i spui!

Cella pricepuse de îndată despre ce era vorba şi nu se emoţionă de loc. Cel puţin aşa pretindea ea mai tîrziu. Cei doi bărbaţi spuneau însă contrariul.

EPILOG

Trecuseră doi ani de la memorabila operaţie.

Pe una dintre străzile în serpentină din Sinaia putea fi văzut un bătrîn îmbrăcat într-un ciudat costum de vînătoare, în urma căruia urca gîfîind o tînără sportivă.

– Ei, mai avem mult? întrebă fata.

– A, puţin, încă vreo 3-4 kilometri.

După cîţiva paşi, bătrînul se opri în faţa unei vile.

– Am ajuns!

Intrară în curte. Pe uşă văzură prins un bilet.

„Sîntem la schi. Venim curînd!

Eugeniu şi Cella"

Bătrînul, în care desigur că l-aţi recunoscut pe academicianul Viorel Dabija, scoase o cheie, deschise uşa şi, urmat de fată, intră în vilă. În salon, îi aştepta un foc îmbietor. Se instalară în două fotolii confortabile de lîngă cămin.

– Pînă vin gazdele, v-aş fi recunoscătoare dacă mi-aţi da cîteva lămuriri cu privire la cercetările tovarăşei Bîrlea. Tot ce pot să-ţi spun e că de cîteva luni de zile lucrează împreună cu soţul ei la descoperirea unei antiradiotoxine.

– Dar nu înţeleg: de ce lucrează aici şi nu la Bucureşti!?

– Din cauza sănătăţii ei. Statul s-a îngrijit să-i creeze condiţii favorabile de lucru în această localitate liniştită.

– Dar dumneavoastră la ce mai lucraţi? mai întrebă ziarista care lua note.

– Deocamdată am venit să mă odihnesc. Mai bine să facem o partidă de dame!

Fata îi aruncă o privire piezişă, dar n-apucă să-i mai răspundă că uşile se deschiseră larg şi în încăpere năvăliră veseli, mirosind a zăpadă, Cella şi Eugen.

– Ne-a venit căprioara! exclamă bucuros Dabija primind-o pe Cella în braţe, în vreme ce Bîrlea îi făcea din spate un semn conspirativ de tăcere.

Ziarista, care însă nu observase semnul speriat al chirurgului, interveni cu importanţă.

– Să rectificăm, tovarăşe academician: de antilopă a fost grefa, nu de căprioară!

Observînd chipurile fîstîcite ale celor doi bărbaţi, ziarista bîlbîi încurcată:

– Vă rog să mă iertaţi... n-am ştiut că...

– Despre ce grefă e vorba? făcu surprinsă Cella.

E momentul să spunem cititorilor că ea nu ştia nimic despre inima-i de ciută. Pentru a-şi feri de emoţie soţia, Bîrlea ezitase mereu să-i mărturisească adevărul cu privire la operaţia care avusese loc!

Dabija rîse molipsitor.

– Ei, lasă grefa! Spune-ne mai degrabă cum a fost la schi!

– Nu, mai întîi spune-mi de grefă şi apoi vorbim noi şi despre schi!

– Nu-mi plac încăpăţînările astea, draga mea! rosti pe tonul unui soţ absolutist Bîrlea. Trebuie să fim politicoşi cu oaspeţii noştri şi să le respectăm dorinţele. Şi, întorcîndu-se spre academician, continuă:

– Am schiat minunat! A, nu ştii? Cella era cît p-aci să cîştige campionatul de slalom uriaş.

– Nici mie nu-mi plac exagerările tale! replică Cella pe tonul folosit de Eugen. Se vedea însă că e măgulită. Să nu-l credeţi! Am ieşit abia a cincea.

– Îmi pare bine de ce am aflat! spuse Dabija. Şi aparent fără nici o legătură se adresă fostului său elev:

– Atunci nu înţeleg de ce nu-i spui.

Trecîndu-şi privirea de la unul la altul, Cella se încruntă.

– Aşa sînteţi toţi bărbaţii!

– Draga mea! se alarmă Bîrlea.

– Parcă mi-ai făgăduit odată solemn că nu-mi ascunzi nimic...

– Părerea mea este, mormăi stăpînindu-şi rîsul Dabija, că nu el ascunde, ci dumneata ţii ascuns acel lucru.

– Ce glume sînt astea? Să ştii că mă supăr de-a binelea.

– Ei, atunci să-ţi spunem: în pieptul dv. drăguţă Cella, bate de aproape doi ani de zile o inimă de ciută...

Astfel a aflat Cella povestea inimii ei de sălbăticiune.

*
* *

Puţin după asta, într-o seară, stînd în faţa căminului, în care se hîrjoneau flăcărui albăstrii, Bîrlea îşi aduse deodată aminte de ceva.

– De mult voiam să te întreb, draga mea, ce-ai mîncat înainte de accident?

– Nimic! Ţin minte că în ziua aceea nu fusesem la masă.

– Bizar. Nici măcar o bucăţică de zahăr, o bomboană?

– A, ca să vezi cum am uitat! O prăjitură.

– Halal om de ştiinţă mai eşti şi tu! Prăjitura asta te-a costat prima ta inimă. Mă întreb pe ce-o s-o schimbi pe a doua.

– Dar, Eugen, ce vorbe sînt astea?!

– De la început ţi-am spus, continuă el glumeţ, că nu eşti croită pentru ştiinţă. Degeaba ai fost tu premiată

ADRIAN ROGOZ

RETRO SF

pentru narcotic. Şi o mîţă ştie să soarbă ceva pe nerăsuflate. Tu însă înainte de a te îmbăta, trebuia să ştii că alcaloidul tău, combinat cu levuloza, devine mortal.

– A fost o întîmplare nenorocită.

– Ba nu. Nu încerca te rog să mi te strecori. Şi în orice caz, pe noi oamenii de ştiinţă nu întîmplările ne interesează.

– Ba da! Sau ai uitat cum a fost descoperită radioactivitatea...

– Ba n-am uitat!... Exact după cum a descoperit Newton legea gravitaţiei universale, mulţumită mărului care a picat din pom. Tu, dacă erai acolo, mîncai mărul!

– Deocamdată, ştiu că ai la activul tău două vieţi, iar cea de a doua numai mulţumită mie. Aşa că, fii respectuoasă cu bărbatul, iubitul, tatăl şi mama ta!

SFÎRŞIT

P.S. Recitind această povestire din „epoca de piatră" a science-fiction-ului, mi-am dat seama că, în ciuda ideii interesante şi a unui final alert, naivitatea mentalităţii de atunci nu poate fi tăinuită. Totul îmi pare ca o întîlnire temporală a mea cu mine însumi sub forma lui homo primigenius. Aşa cum, din păcate, se întîmplă prea adesea în istorie, spre a ajunge la era de aur a anticipaţiei româneşti din anii '60—'70 a trebuit să reluăm filogeneza aproape de la zero. Într-o competiţie actuală, dacă nu s-ar prezenta într-o variantă ameliorată, „Inimă de ciută" n-ar avea şanse prea mari. Poate că acesta e destinul de umilinţă al tuturor recordurilor. Oricum, reversul pozitiv al relecturii mele dezamăgite este că bătrîni şi tineri am evoluat uimitor în ultimele trei decenii care despart actuala anticipaţie cosmică de anticipaţia fără imaginaţie. **Adrian Rogoz — 1984.**

IA TE UITĂ LA EL!

Cei doi se plimbau prin parc plini de demnitate, îmbrăcaţi cu multă corectitudine, purtînd cravată şi tunşi exemplar. Traiectoria lor era absolut rectilinie, iar paşii, absolut uniformi. Nu se grăbeau. Nu aveau la ce se grăbi. Singurul lucru pe care îl aveau de făcut era să-i privească severi şi dispreţuitori pe tinerii nepoliticoşi şi grăbiţi sau pe aceia obraznici şi prost crescuţi care îndrăzneau să se sărute pe bănci.

– Ha-ha, spuse calm domnul, privind peste umăr. Ia te uită la el!

– Ho-ho, he-he, îl aprobă doamna, după ce-şi întoarse şi ea capul.

– E ţeapăn, spuse domnul, înaintînd cu privirea întoarsă.

– E rigid de parcă ar fi înghiţit o bară de metal, chicoti doamna din ce în ce mai neatentă pe unde merge.

– De parcă ar avea costum de tablă, spuse domnul.

– De parcă ar fi ruginit, completă doamna.

– Eu cred că-i robot... mai spuse domnul, izbindu-se de stîlpul de beton pe care nu-l văzuse la timp.

– Şi eu cre... icni doamna şi căzu grămadă peste el, scoţînd un zgomot de bidon rostogolit.

Fu nevoie de trei depanatori şi o furgonetă de intervenţie ca să repună în funcţiune aceste exemplare de muzeu, ultimele rămase pe planetă.

DAN MERIŞCA

DESEN DE VALENTIN LUPAŞCU

VLADIMIR BUCUR

SALT ÎN DESTIN

PREMIUL I (POVESTIRE) LA CONCURSUL ANUAL DE CREAȚIE LITERAR-ARTISTICĂ DE ANTICIPAȚIE, BUCUREȘTI, 1983

– NU MAI STAI? își holba Edd ochii spălăciți făcînd o mutră nemulțumită. Să mai bem ceva, să mai vorbim...

Han nu răspunse. Își coborî picioarele de pe scaunul alăturat, căută în claviatura mesei clapa „TERMINAT CONSUMAȚIA" și, după ce-o apăsă, culese restul sub forma unor jetoane mici și verzi apărute într-o nișă. Le cîntări gînditor în palmă. Făcuse gestul din obișnuință. Bucățelele de plastic magnetizat, care însemnau pentru ceilalți totul sau aproape totul, pentru el își pierduseră semnificația. Nu mai avea nevoie de ele. Ezită cîteva secunde, apoi le introduse una cîte una în fanta mesei.

– Bea ceva pentru mine, Edd, spuse și simțind că i se umezesc ochii se ridică brusc și se îndreptă spre ieșire.

– Hei, unde te duci? răsună în urmă glasul răgușit al lui Edd. Îl ignoră și, trecînd pragul, sări într-o cabină reactivă. Fugitiv îi înregistră numărul. Nu greșise. De fapt, nici nu avea cum, în lumea asta în care nici măcar un fir de praf nu scăpa uriașului angrenaj al Predesticii. Se lăsă greoi pe perne și porunci fără vlagă:

– Sectorul A, caroiajul 1.

Nu cunoștea pe nimeni în zona aceea, rezervată elitei, n-avea nici un motiv să ajungă acolo, dar vorbele îi veniseră pe buze înainte de a le gîndi. Se aflau în el sau, mai bine zis, în arabescul care-i încrusta fruntea. Nu numai vorbele, ci toate acțiunile sale cuprinse între cele două jaloane: „NAȘTEREA ȘI MOARTEA". Se apropia cu pași vertiginoși de cel de-al doilea. Peste cîteva ore, își privi ceasul, peste exact o oră și cincizeci de minute avea să moară la fel de stupid precum trăise: căzînd de pe terasa unui hotel într-un moment de defecțiune a sistemelor de securitate magnetică.

Cunoștea secvență cu secvență, chiar de cînd împlinise doisprezece ani, vîrsta majoratului, întreg filmul existenței sale, toate momentele importante, puținele reușite și nenumăratele eșecuri. Mai mult, exasperat fiind de seria nesfîrșită de insuccese ce-i era menită, încercase să acționeze altfel, să se abată de la scenariu. Nu reușise să schimbe decît cîteva elemente neînsemnate. Finalul rămăsese în întregime cel prevăzut în Mnemodest. Atunci se convinsese că nu există nici o posibilitate de sustragere de la soarta impusă de cartela ale cărei simboluri îi gravau adînc carnea frunții.

Oftă adînc și tresări surprinzînd dorința de viață care, după aproape treizeci de ani de amărăciune, mai există în el. Ce însemna sentimentul acesta stupid care-l îndemna să se îndoiască de implacabilitatea programului care-i dirijase pînă acum fiecare mișcare, fiecare zîmbet, fiecare fior? Pe vremuri, cînd oamenii erau victimele unor acțiuni aleatorii, cînd șansa și soarta erau guvernate de întîmplare, acest sentiment se numea speranță. Acum nu se mai putea numi decît prostie.

Cu o ușoară smucitură, cabina se opri. Ușa se deschise invitîndu-l parcă să iasă. Se gîndi un moment că ar putea încerca încă o dată să se împotrivească realității, să fugă de pe calea riguros definită a existenței sale. Zîmbi chinuit. N-avea nici un rost. Așa-i stătea scris. Să cadă de pe terasa hotelului ce-și profila silueta uriașă la cîteva sute de metri mai încolo.

Coborî și se îndreptă încet spre clădirea pe care-o vedea pentru întîia oară. Era o construcție ultramodernă în care puteai foarte ușor să cheltuiești o avere într-o oră. Și, ironia soartei, el avea acum, în ultimele clipe, mai mulți bani decît avusese vreodată. Pe fațada celor o mie de etaje, ce străluceau diamantin în lumina vie a soarelui, sute de ascensoare se deplasau cu iuțeală, semănînd cu broboanele de sudoare ce-i inundau fruntea. Constatarea că în loc să urască această lume care-i desemnase un destin atît de vitreg, se lăsa pătruns de emoții estetice în fața realizărilor ei, îl uimi. Dar nu putea să urască un sistem de viață care devenise de cîteva mii de ani singurul. Nu putea decît să-l accepte, așa cum îl accepta tot ceea ce însemna viață, mișcare, devenire.

Singura șansă pe care-o oferea era aceea ca, în momentul conceperii, părinții să dispună de suficienți bani pentru a cumpăra un Mnemodest favorabil progeniturii lor. Părinții săi fuseseră prea săraci. Mnemodestul îi fusese repartizat din oficiu. Nu le purta pică pentru asta. Acum aprecia faptul că nu-i fusese dat și lui să aibă urmași, deși altă-

dată și-i dorise. Îi părea bine că nu lăsa în urmă o ființă sortită eșecului de neșansa de a nu fi avut bani.

Mergînd agale, cu mîinile în buzunarele combinezonului albastru, semnul distinctiv al castei a V-a, penultima, se apropie de unul din ascensoare. Era gol și fu nevoit să mai aștepte vreo două minute pînă ce fotoliile acestuia se ocupară cu minimum de persoane necesar deplasării rentabile.

Îndură cu nepăsare privirile curioase și dezaprobatoare ale celorlalți, înveșmîntați cu precădere în salopete și combinezoane corespunzînd castei speciale. Era, știa bine, un intrus ce încălca cele mai elementare reguli de politețe intrînd într-un hotel rezervat. Rînji în gînd. Ce putea face? Asta-i era soarta.

Poate din pricina prezenței lui nedorite sau poate pentru că așa era obiceiul, ascensiunea se desfășură într-o tăcere deplină. Fu singurul care coborî la etajul cincisute, urmărit de privirile ostile ale celorlalți. Parcurse fără grabă coridoarele învăluite într-o lumină blîndă, odihnitoare. Trecerea sa semăna stupoare printre clienții risipiți pe băncile dispuse de-a lungul pereților acoperiți cu rafinate opere de artă extraterestră. Simți o satisfacție atroce la gîndul că, măcar în ceasul din urmă, îi era dat să pătrundă într-unul din sanctuarele bogătașilor, să-i șocheze sau măcar să-i scandalizeze pe cei ce făcuseră din viață un perpetuum de huzur și sațietate.

Intră în grandioasa sală a restaurantului. Strălucirea și fastul interiorului îl surprinse, deși inițial își propusese să nu se lase impresionat. Pe pereții îmbrăcați în marmură roșie, venusiană, făclii albastre ardeau cu pîlpîiri hipnotice, răspîndind în încăpere efluvii necunoscute nărilor sale, menite să creeze buna dispoziție. Mesele rotunde, din cuarț cu transparență variabilă, separate prin pereți din același material, erau în întregime ocupate. Numai una, așezată lîngă peretele exterior, avea un fotoliu liber. Se îndreptă fără ezitare într-acolo, salută și se așeză, impasibil sub privirile furișate spre incriminantul său combinezon albastru.

Perechea se opri dintr-o discuție ce părea aprinsă. Femeia, într-o salopetă roșie, casta specială, era tînără și atrăgătoare. Bucle blonde, căzîndu-i pe umeri, contrastau plăcut cu bronzul pielii, cu buzele roșii și pline și cu ochii negri umbriți de gene lungi, mătăsoase. Ochi care nici măcar nu clipiră cînd Han o privi cercetător, aproape obraznic, măsurîndu-i formele evidențiate de salopeta bine croită.

Bărbatul de lîngă ea, un bătrîn viguros, din aceeași castă, înalt și bine făcut, evita să-l privească. Han îl simți încordat, la pîndă. Puțin îi păsa. Terminînd cu cercetarea comesenilor, scoase din buzunare un maldăr de jetoane portocalii și se apucă meticulos să le introducă în fanta decupată în marginea tăbliei transparente. Era hotărît să-și cheltuiască toți banii, așa că ceru, fără ezitare, cea mai scumpă băutură afișată pe ecran.

– Lapte!

Vocea îi sună triumfătoare cînd îi privi pe cei doi ce asistaseră uimiți la inedita ceremonie. Probabil, nici măcar ei nu și-ar fi putut permite un elixir atît de costisitor. Micuțul elevator se ivi aproape imediat și dădu la iveală un recipient elegant în care sclipea opalin simbolul sfidării aruncate de Han întregului Univers.

– Pentru frumusețe, închină el, privind țintă în ochii femeii. Aceasta tresări ușor, roși, apoi zîmbindu-i își ridică la rîndul ei paharul.

– Ascultă Han, simți mîna nervoasă a bătrînului înfigîndu-i-se în braț, șterge-o cît mai repede de aici! Altfel chem garda și...

– Tată..., interveni imploratoare fata.

– Nici un tată, i-o reteză bătrînul. Nu vreau să-l suport aici pe acest individ obraznic. Cu ce drept ai intrat aici, cum de ți s-au deschis ușile?

Han își smulse cu ușurință brațul din strînsoarea degetelor fine, de aristocrat, zîmbi disprețuitor și se uită la ceas. Cinci minute.

– Numai cinci minute. Spuse el printre dinți. Atît va trebui să mă mai suporți.

Bătrînul se chirci sub răceala privirilor cenușii în care citi o nepăsare mai presus de convenientele sociale la care ținea atît. Înțelese și chipul i se crispă sub o suferință ascunsă. Încercă să zîmbească, dar chipul său ridat nu reuși să schițeze decît o jalnică grimasă. Ridică și el paharul.

Băură toți trei în tăcere. Ușa transparentă, în dreptul căreia se așezase Han, începu să gliseze neauzit lăsînd să pătrundă o boare călduță. „Se fac ultimele pregătiri", îi trecu prin minte. Închise ochii căutînd să-și abată gîndurile negre ce-l frămîntau, dar nu reuși decît să-și amintească ultima secvență a vieții, așa cum îi fusese prezentată de decodificatorul Mnemodestului. Căderea, strigătul lung, strivit între maxilarele încleștate, senzația de plutire și apropiere vertiginoasă de sol. Apoi izbitura.

– Cum te cheamă? răsună glasul melodios al fetei. Deschise surprins ochii și încă sub imperiul imaginilor de sub pleoape nu pricepu. Se reculese și cu voce mai aspră decît ar fi dorit se prezentă.

– Han Cor, oficiant gradul II, casta V, dacă mai are vreo importanță...

Bătrînul îl privi cu ochii încărcați de compasiune.

– Ai consultat „oracolul"?

– Am avut curiozitatea asta. Pe la doisprezece ani, preciză Han trist, și cu mîna tremurîndă duse din nou paharul la buze. Sorbi îndelung degustînd picătură cu picătură licoarea reconfortantă, apoi aruncă recipientul gol în fanta debarasoare.

În loc să fie resorbit în corpul mesei, paharul fu ejectat înapoi și căzu pe podea. Han tresări și se aplecă să-l ridice. Un bîzîit ușor se auzi dinspre fotoliul său magnetic, apoi un soi de irizații portocalii îl învăluiră. Sări din fotoliu, electrocutat. Piciorul nimeri paharul, acesta se rostogoli sub talpă și trupul i se prăvăli spre deschizătura din perete.

Cu un reflex neașteptat, bătrînul îl apucă de combinezon, voind să-l tragă înapoi. Dar Han era prea greu pentru puterile sale. Antrenat de acesta fu la rîndu-i proiectat prin deschizătură.

Han mai auzi în urmă strigătul fetei, apoi senzația de plutire, de eliberare îl copleși.

....

– Nu înțeleg cum a reușit să supraviețuiască ăla, arătă polițistul spre Han, care se ridica năucit de pe caldarîm. În mod normal trebuia să trăiască celălalt. Mnemodestul este categoric, mai adăugă scoțînd decodificatorul de pe fruntea bătrînului. Medicul privi trupul și murmură la rîndul său nedumerit:

– Dracu știe. O fi avut loc un fel de transfer de soartă... Vor afla cei de la Departamentul de Predestică despre ce e vorba. Oricum, norocosul de colo trebuie să-și cumpere un nou Mnemodest.

MIHAIL GRĂMESCU

„Plăcut surprinzător este, în primul rînd, talentul pur literar, exprimat dincolo de recuzita genului, talent despre care nu se poate spune că realmente îi sufocă pe autorii noștri de proză SF. Mihail Grămescu își găsește adesea cuvintele, dar nu ca un ziarist rutinat, ci ca un poet. Destule dintre exprimările sale au o prospețime autentică, străină de cazna pedestră. De talentul literar țin și unele intuiții psihologice, ale căror concretizări nu dau impresia că ar avea surse livrești. O manifestare mai specializată de talent literar poate fi considerată inventivitatea în meterie de idei SF, pe care Mihail Grămescu o dovedește (cunoscut fiind faptul că SF.-ul, gen manierist, se întemeiază pe un număr relativ mic de motive și submotive, cei mai mulți autori resemnîndu-se la tentativa de a fi originali doar în materie de scriitură, a avea o idee SF înseamnă a inventa un conflict sau cel puțin a le inculca cititorilor cu lecturi SF nu extrem de întinse impresia de noutate). [...] Surprinde, în al doilea rînd, ceea ce aș numi gestul literar. Cu dezinvoltură de artist naiv, Mihail Grămescu face abstracție de codurile cunoscute ale genului; prozele sale, născute parcă sub imperiul unei prea ridicate presiuni a inspirației, țîșnesc precum jeturile de aburi scoase de o locomotivă «Pacific» aflată în staționare; cititorul constată cu plăcere că paginile parcurse alcătuiesc o «mașină de citit» a cărei putere este considerabilă". (Voicu Bugariu)

ÎNTÎLNIRI MATINALE

NU ȘTIU cum făceam, cum dregeam, dar dimineață de dimineață reușeam să întîrzii la servici. Nu prea mult: 10–15 minute de fiecare dată, dar și atît era suficient ca „șefu" să mă dea de exemplu negativ la ședințele sindicale. Oricît m-am străduit, nu am reușit să mă dezbar de prostul obicei de a mai ține nițel ochii închiși după ce suna ceasul. Cînd îi deschideam iar, blestematul ornic arăta, ca prin minune, cu oarecît mai mult decît limita eficientă ce-mi era necesară pentru a ajunge în timp util la condică. Și ori de cîte ori sînt în întîrziere toate evenimentele concurează malefic la amplificarea tragediei: liftul nu funcționează sau este ocupat de persoane răuvoitoare care îl lasă blocat la parter, toate stopurile din cale sînt puse și autobuzul îmi pleacă „de sub nas" lăsîndu-mă cu ochii în soare să-l aștept pe următorul, care, inevitabil, întîrzie, are pană sau merge atît de încet încît mai degrabă aș ajunge pe jos decît cu el.

Asta e! Dimineața năvăleam pe ușa blocului ca un bolid și de fiecare dată mă împleticeam de o tînără pe care, în urma nenumăratelor impacte involuntare am ajuns a o identifica drept una și aceeași.

Era o blondă 'năltuță, cu ochii negri, îmbrăcată demodat, dar rochiile lungi și blănurile îi dădeau un aer distins și străin, înnobilată, cum mi se părea mie ținuta demnă, privirea mîndră și mersul, mai ales mersul care m-a frapat întotdeauna...

Purta pe degete, la urechi și la gît gablonzuri și, nu știu cum, dar parcă îi stăteau bine. De cîteva ori m-am întrebat dacă nu s-ar putea să nici nu fie imitații, dar cine mai are și, mai ales, cine ar mai purta azi diamante, rubine și safire veritabile prin oraș, la servici, căci nu puteam presupune că tînăra fardată bogat, dar cu gust, și parfumată puternic, venea de altundeva în fiecare dimineață la aceeași oră. Lucra probabil în tură de noapte, dar oare la ce instituție socialistă? La care loc de muncă s-or fi ducînd femeile astfel gătite? Secretara directorului nostru, de exemplu, arată mai iute a femeie de serviciu, și făcînd comparație cu tînăra de care mă împiedicam eu la intrarea blocului, aș fi zis că Dulcineea întreprinderii noastre era doar un surogat, o paiață travestită în primadonă pentru un vodevil penibil.

Într-una din diminețile lunii mai întîrziasem mai mult ca de obicei și fata cu care mă busculam întotdeauna dincolo de ușa cu geamuri mari de la poartă urca treptele spre lift și, fiindcă aflasem astfel că locuiam la aceeași adresă, mi-am permis să o salut, constatînd totodată că nu o mai remarcasem în

MIHAIL GRÂMESCU

cursul zilei, după ce veneam de la servici, aşa încît mi-am pus problema la care apartament o fi locuind, trecînd în revistă fugitiv numele de pe cutiile de corespondenţă din hol: Miţiticas, Zeana, Aniţei, Borandă... Fata mi-a răspuns binevoitor la salut, zîmbind (şi Doamne, ce dulce a fost sclipetul de o secundă al zîmbetului ei!). Am coborît scările mai departe în fugă în vreme ce ea a continuat să le urce şi nu am mai întors privirea decît cînd am ajuns la uşă, dar ea deja se făcuse nevăzută în lift.

Toată ziua am fost urmărit de zîmbetul necunoscutei, iar după-amiază nevastă-mea m-a întrebat de ce sînt supărat. Nu eram supărat, însă i-am spus că am avut probleme la servici, fiindcă nevastă-mea nu ar fi înţeles niciodată ce era în sufletul meu. Întreaga noastră existenţă îmi apărea fadă, căci după întîlnirea cu necunoscuta avusesem o revelaţie uluitoare în privinţa propriei mele persoane: constatasem că aş fi în stare să renunţ fără remuşcări la liniştea fericirii conjugale pentru a urma o străină abia întrevăzută cîteva clipe în graba matinală.

Ne făcusem obiceiul să ne salutăm, zîmbindu-ne. Primăvara răcoroasă şi ploioasă se transformase treptat-treptat într-o vară toridă. Întîrzierile mele repetate îmi atrăseseră oprobiul public şi primisem un avertisment din partea conducerii. Nu mai trebuia să întîrzii cu nici un preţ! Mai bine lipseam de tot, dar în nici un caz nu mai trebuia să întîrzii.

Şi iată că în ultimele zile ale lui iunie alergam din nou disperat încercînd să cîştig ceva din întîrziere. Cu o noapte înainte stătusem pînă tîrziu, cu geamurile deschise, să intre parfumul teilor, răsfoind fără interes (dar şi fără nici un chef să mă culc) un tom de filozofie, vechi şi prăfuit.

Pe aleea din faţa blocului m-am întîlnit cu blonda şi ne-am salutat ca de obicei. Am remarcat un gest abia schiţat care mi s-a părut că trădează intenţia de a se opri, cu dorinţa, cine ştie? să schimbăm poate cîteva cuvinte, dar am continuat să alerg inerţial pe sub crengile răspîndind în aura răsăritului mirosul de ceiuţ. Dar după cîţiva paşi, fie trandafirii înfloriţi între blocurile cenuşii, fie căldura domoală şi plăcută a zorilor de vară, fie amintirea nelămurită a plimbărilor cu colegele de pe vremea şcolii, rătăcind prin Herăstrău să ne şoptim tandre cuvinte înamorate, ceva anume şi toate la un loc, în plus adăugîndu-se angoasa unei noi dispute cu „şefu" pe inepuizabila temă a întîrzierilor mele incorigibile, m-au făcut să mă opresc şi să mă întorc. Aleea era însă pustie, şi ezitarea îmi fusese suficient de lungă cît să-i lase necunoscutei timpul să se piardă în hruba întunecată a uşii blocului. Şi atunci, potolit şi la rece, scăpînd de sub imperiul momentului, m-am autoinvestigat ce aş fi dorit să-i spun şi să-i propun. Unde să o invit? Ce poate face un soţ de 30 de ani, om de rînd, muncitor simplu ca mine, cu o femeie atît de frumoasă, cu o femeie frecventînd un misterios serviciu de noapte unde se duce dichisită cu bijuterii, fie ele chiar gablonzuri, oricum, gătită mai pretenţios decît o secretară de director care, de cîte ori ajung pe la conducere cu cereri sau mai ştiu eu ce, se uită la mine ca de pe Everest? Dacă pînă şi matroana cu aspect de servitoare nu îi acordă unuia ca mine mai multă preocupare decît unui cîine vagabond, ce interes ar putea prezenta persoana mea pentru tînăra necunoscută? Şi apoi, de ce s-ar uita cineva la mine altfel decît aşa? Ce sînt eu altceva decît un ciuruc, un amărît „fără studii" tîrîndu-şi viaţa de azi pe mîine?

O dată cu aceste gînduri am renunţat la orice speranţă în ce privea viitorul relaţiilor noastre, dar nu şi la patima plăcerii de a o revedea. Mi-am continuat deci fuga şi cu puţin noroc am ajuns la timp, felicitîndu-mă în sinea mea pentru a fi reuşit să scap de astă-dată de calvarul condicii pentru întîrziaţi.

Mereu cu gîndul la necunoscută am conceput un plan de „urmărire inversă" menit, mi-am spus eu, să potolească măcar curiozitatea nesăţioasă ce mă rodea în privinţa condiţiei ei sociale. Zilnic am început să mă scol, deci, şi să plec cu cîteva minute mai devreme de ora normală, urmărind ca traiectoriile noastre să se încrucişeze puţin cîte puţin mai devreme. Continuam să practicăm schimbul de saluturi abitual, dar nu am mai făcut greşeala să sper la relaţii de altă natură. Ne zîmbeam, urmîndu-ne calea fără a mai privi în urmă: doi străini ale căror drumuri aveau un punct de tangenţă înainte de a se pierde fiecare în viaţa lui cotidiană, doi locuitori în două lumi paralele din două universuri paralele.

La început colegii s-au minunat de neaşteptata schimbare radicală de poziţie a „exemplului negativ" şi „şefu" a făcut chiar o remarcă despre utilitatea gesturilor aspre în cazul abaterilor disciplinare, intransigenţa conducerii neaducînd, iată, nimănui prejudicii, ci impunînd evoluţia justă a evenimentelor spre compromisul social favorabil tuturor. Pe semestrul al doilea am fost dat şi model de disciplină şi am fost propus pentru primă. Dar mai apoi toţi s-au învăţat cu prezenţa mea pretimpurie, şi nimeni nu mi-a mai adus elogii.

Ceea ce era cel mai ciudat la randezvous-urile mele tot

MIHAIL GRĂMESCU

mai matinale era că oriunde aş fi ajuns în drumul spre servici, cu oricît mă trezeam şi plecam mai devreme, întrevederea era inevitabilă, ca aranjată de mîna destinului. Am regăsit-o astfel pe tot parcursul traseului şi, urmărind sensul dictat de misterioasa sursă, mi-am luat obiceiul de a străbate drumul pe jos. Atunci cînd am întîlnit-o, deci, într-o bună dimineaţă, la poarta întreprinderii noastre, nu mi s-a părut deloc un lucru neobişnuit, deprins încet-încet cu ideea paradoxului posibil, ba fenomenul mi-a apărut la momentul respectiv drept singura continuare firească a evenimentelor. Ne-am întrevăzut în cursul următoarelor zile prin curte şi, punctînd traseul cu zîmbete şi saluturi, bunăvoinţa pe care ea mi-a acordat-o nedezminţit m-a încurajat, dacă nu să sper ceva concret, să persist măcar în visare. Şi a venit şi clipa cînd, atingînd punctul culminant al investigaţiei inverse, să ajung, către sfîrşitul lui iulie, cu mai bine de o oră înainte la lucru. Curtea era năpădită de flori înalte, violete şi stelele sclipeau pe cerul senin. Era ultima zi înainte de concediu şi mă bucuram deja la gîndul celor două săptămîni de litoral care mă aşteptau. Inefabila mea idilă, după ce durase atîta vreme, avea să înceteze, poate pentru a nu mai reîncepe după aceea. Şi conştiinţa unui sfîrşit de drum m-a determinat să iau hotărîrea de a-i vorbi, atunci ori niciodată, pentru a rupe vraja în care mă lăsasem prins de bunăvoie.

Nimic nu mai era în stare să mă mire: nici magazia mizeră, care reprezenta locul meu de muncă, dar căreia iluminaţia feerică îi conferea un aspect complet inedit, de parcă nu tot în clădirea aceea s-ar fi aflat şi biroul meu înghesuit, şi de parcă nu astea ar fi fost geamurile acoperite cu hîrtie cenuşie de ambalaj. Alţi oameni se agitau pe peronul din faţă, unde de obicei huruiau camioane duhnind a benzină. Vestimentaţia „schimbului de noapte" (şi aş fi jurat că nu am auzit de un astfel de schimb la întreprinderea noastră) era burlescă şi totuşi nu am luat-o în seamă, cum nu am acordat nici un interes nici faptului că toţi păreau a mă recunoaşte de undeva, salutîndu-mă cu un respect cu totul exagerat avînd în vedere măruntul rol social pe care îl jucam.

Chiar în uşa ternei încăperi a apărut Ea. În apele bijuteriilor (care nu puteau fi decît gablonzuri, acum eram convins!) lumina din interior se oglindi sticlind multicolor, răspîndindu-mi în priviri o ameţeală orbitoare. Şi cînd necunoscuta, ca de obicei, mi-a zîmbit răspunzînd la salut, mi-am luat inima în dinţi, cu convingerea intimă că ce mi se mai putea întîmpla nu mai are, oricum, nici o importanţă, şi m-am oprit din drum. Atunci a încetinit şi ea pasul, şi chiar în dreptul meu, exact în clipa în care m-a depăşit în direcţie opusă, a încetat de a mai exista. S-a pierdut în hău, dezvăluind aspectul polarizant şi ambiguu al materiei din care era alcătuită: din faţă fusese prea frumoasa femeie zîmbindu-mi, pentru ca, din profil, asemeni unei poze vii, să se manifeste în întreaga ei goliciune; doar faţadă: o mască fiinţînd la intersecţia traectoriilor celor două lumi oponente venindu-şi în întîmpinare, dar numai la impactul lor. Încercînd să pătrund în lumea ei, lumea ei încetase să existe. Lumina care-mi sclipise atît de multicolor şi fermecat în pupile, ca o promisiune, mă refuza categoric.

Am întors ochii spre clădirea depozitului şi era iar depozitul meu milog ascunzîndu-şi interiorul în spatele hîrtiilor de ambalaj din ferestre. Şi operînd o extrapolare violentă, am intuit că aşa cum lumea ei mă refuza, probabil că şi lumea mea o refuza pe ea, privindu-ne din urmă unul pe altul, eram amîndoi doar faţade, măşti disimulînd Neantul.

Crepusculul zorilor învelise bizarele flori violete ce năpădiseră în curte într-o lumină spectrală, şi am intrat în birou, lăsîndu-mă să cad pe scaunul tinereţilor mele, pe scaunul scîrţîind pe care mi se trece mascarada vieţii. Voi pleca în concediu, voi petrece o aparenţă de divertisment, alături de o imperfectă imagine feminină copiind impropriu inaccesibilul ideal, mă voi întoarce peste două săptămîni să-mi întretai calea din nou, zilnic, cu fantoma unei femei din altă lume, cu o fiinţă vieţuind chiar aici, pe locul în care îmi duc şi eu existenţa, numai că în contratimp. Începeam să realizez că dacă aş pleca de acasă cu cîteva minute mai tîrziu, aş vedea-o pe străină intrînd în casa mea, în apartamentul banal, numai că dacă aş putea avea acces şi eu atunci la propria mea casă şi viaţă, ar fi cu totul altele şi de nerecunoscut: mai luminoase, mai pure, mai feerice. Din prima clipă a naşterii şi pînă în clipa morţii, icoana menită a se întrepătrunde cu trecerea mea, dezvăluind însă altă dimensiune a spaţiului, în acelaşi timp alt timp, era Reversul, fiind din abundenţă tot ceea ce nu mi-a parvenit decît întîmplător şi numai ca fard, şi împingînd iluminaţia la limită, am invocat un Univers simultan plecînd din Moarte în clipa naşterii, venind în întîmpinarea Vieţii pe acelaşi traseu, fiind în toate punctele trecerii acelaşi lucru cu Viaţa: Interferenţă şi nimic.

Pe uşa deschisă pătrundea de afară parfumul florilor violete ce invadaseră, nenu-

MIHAIL GRÂMESCU

mărate, hardughia depozitului, şi la ora cuvenită, colegii se buluciseră, în ultimul moment, împrejurul condicii.

– Ce faci, bă? Ai dormit aici? Să ştii că o să ţi se ridice statuie tematică: „Întruchiparea Conştiinţei!"

Camioanele huruiau pe peronul din faţă şi mirosul benzinei se amesteca brutal cu parfumul florilor violete din curte şi cu miazmele de la anexele clădirii.

CÎNTECUL LIBELUNGILOR

1. Ce vară secetoasă! oftă băiatul privind către cerul roşu, senin ca o cupolă de sticlă.

– Da, aprobă şi bătrînul. Este îngrozitor de cald.

Stăteau la marginea Cîmpiei crăpate de arşiţă. Afurisitele de muşuroaie duhneau ca dracu. În afara lor, nici o vietate nu anima nesfîrşirea de cenuşă radioactivă. Pînă şi costumele lor de protecţie argintii sclipeau anorganic sub soarele însîngerat. Undeva, în zare, se profila ca decupat conturul Oraşului. Paralelipipedele surpate expuneau vederii hăuri negre ce se holbau orb spre lumea colorată vesel a Cîmpiei. Monoliţii cenuşii erau, de altfel, singurul lucru monocrom pe cîmpul multicolor de pulbere.

– De mic mi-a plăcut să vin să stau în preajma Pustiei, zice băiatul. Fugeam de acasă şi veneam aici. Toţi ceilalţi copii preferau să rămînă în Hrubă şi să asculte trăncăneala bătrînilor, poveşti cu popoare de demult, cu Eroi şi Libelungi.

– Nu pomeni de ei aici. Asta-i anul lor.

– Da. Şi? Doar nu ai început să crezi şi tu în superstiţia cu invocarea...

– Nu cred în nimic. Dar tu nu ai văzut niciodată Libelungi şi de aceea îţi vine uşor să vorbeşti aşa.

– Asta aşa e. Mă învîrt pe aici de peste 20 de ani şi, sincer să fiu, nu am văzut încă nici picior de Libelung. Cred că, în atîţia ani, nu-i aşa, dacă ar exista, era imposibil să nu dau şi eu nas în nas măcar cu unul din ei. Dar nu. Să ştii că nu, bătrîne.

– Ascultă... cum ziceai că te cheamă?

– Swan.

– Bine. Ascultă, Swan, eu i-am văzut o singură dată, dar, sincer să fiu, nu aş mai vrea să-i mai revăd.

– De ce?

– E greu să înţelegi. După Marele Dezastru, cînd a trecut peste lume Primul Val, oamenii mai erau încă solidari şi au putut să-i întîmpine, să-i oprească...

– Dar de ce e nevoie să fie opriţi? Lăsînd la o parte că un om cu o fucilă este invincibil...

– Taci, taci, că mi se face pur şi simplu lehamite cînd te aud! Mă băiete, tu nu ai văzut în viaţa ta Libelungi şi de-aia eşti tare la sfat.

– Ei şi, ia zi, cum arată? Hai, mai explică-mi o dată.

– Sînt niţel mai scunzi ca noi. Crusta metalică...

– Dar eşti sigur că e metalică?

– Tu ce crezi? Cenuşa asta e peste 90% metaliferă. 90%, pricepi? Şi apoi, gîndeşte-te numai ce înfăţişare au! Sînt mutanţi. Pricepi?

– Nu, nu pricep. Şi pînă cînd nu voi întîlni şi eu unul, nici nu am cum să pricep. Asta dacă există. Dar dacă ar fi fost cu adevărat, în 25 de ani... Şi apoi, ce s-ar întîmpla aşa de nemaipomenit dacă ar ajunge la Ocean? Presupunînd chiar că există, şi sînt aşa cum umblă vorba, şi aşa cum spui şi tu, de ce atîta trudă ca să nu-i lăsăm să ajungă la Ocean?

– Nu ştiu, recunoscu bătrînul. Aşa ne-a rămas din vechime, ca să nu-i lăsăm. Şi pe atunci mai erau încă Oameni de Ştiinţă, Savanţi de seamă...

– Poah! făcu băiatul, dînd din mînă a pagubă.

2. Cei doi merg prin cenuşă, spulberînd-o în curcubee feerice. La numai un sfert de unitate geometrică cresc Plantaţiile, deşi, din cauza pantei, nu se zăreşte nimic. Acolo rodesc arborii umbroşi cu frunze liliachii şi albe. Acolo, cînd calci, lutul umed scîrţîie sub paşi. Acolo sînt oameni. Oameni ca mine, ca tine, oameni vii, care se drăgostesc, care vorbesc, mănîncă şi dorm. Oameni, unii în spatele celorlalţi, semnalînd cu fumurile focurilor, din deal în deal, seară de seară, că n-au fost îngropaţi în cenuşă, că populează Planeta, puternici, liberi, pînă la Orizontul de dincolo de care se ridică Soarele, şi pînă dincolo de el. Şi doar la un sfert de unitate geometrică: Pustia, scrumul multicolor, muşuroaiele, solul crăpat, Necropola.

Cei doi străbat Pustia, sondînd ici şi colo praful cu lăncile.

– Fii atent! spune bătrînul, arătîndu-i norul din zare.

– Da, va ploua, în sfîrşit! aprobă tînărul.

Merg mai departe, discu-

MIHAIL GRĂMESCU

tînd despre fantomele pe care, cu excepția bătrînului, care minte probabil, nu le-a văzut nimeni de pe Plantație.

3. Ploaia a fost mult mai puternică decît lăsa să se creadă anotimpul secetos. Mai fusese și un an torid! Doar cu cîteva luni în urma, chiar la începutul sezonului, din soare se desprinsese o limbă de foc, și zile și nopți la rînd se văzuse pe cer șfichiuirea ei lentă prin Univers.

4. Ploaia ropotea peste cenușa irizînd la suprafața apei în pete de culoare stridentă: pielea în mii de nuanțe a Pămîntului Pustiei. Cei doi se adăpostiseră sub pledul argintiu și admirau bulbucăiala stropilor bătînd ca într-o tobă, necontenit.

– Ce o fi aia? întrebă tînărul.

La poalele unui mușuroi, în apă, se agita ceva, ca o zbatere necurmată.

– Și eu mă tot uit de la o vreme și nu pricep ce poate fi, zice bătrînul. Hai să mergem să vedem.

Fiindcă noaptea s-a pogorît, singura lumină se înalță de jos, din praful radioactiv. Folfăiala din băltoaca de lîngă mușuroi clipește spre ei colorat, de parcă le-ar face semne.

Se apleacă pe vine și urmăresc atenți ceva nemaivăzut. În băltoacă, praful pare să prindă viață, absorbind apa care dospea în culori vii. Și din mîlul fertil prind să se tragă un soi de viermi mici, metalici. Către ziuă, sub ochii lor, din viermii aceia, care se umflaseră însă bine de tot, răsăreau deja un fel de mînuțe suave și rozalii de copil.

– Dumnezeule! Ei sînt! șopti bătrînul.

Privind împrejur, sub razele palide ale zorilor, tot colbul fremăta multicolor. Pustia se transformase în întregime într-o nesfîrșire de lave metalice folfăind energic, trăgîndu-și mînuțele rozalii din plămada grea de praf luminiscent.

– Ar trebui să facem ceva, spuse tînărul scrutînd zarea de sînge a răsăritului. Mai avem timp.

– St...! murmură bătrînul. Taci! Te rog, taci! Fă ce vrei, dar nu mai vorbi, nu mă mai bate pe mine la cap cu tîmpeniile tale! Privește-i numai! Ce vrei să le faci? Uită-te! De data asta vor ajunge! Noi nu mai însemnăm nimic! Pricepi? Noi nu mai sîntem.

Tînărul strivi cu călcîiul cîteva larve. Era iritat de pesimismul indiferent al bătrînului, de fatalismul leșinat ce răzbătea din vorbele și atitudinea lui.

Cînd obosi și privi în jur, să-și constate opera, fiindcă i se părea că va fi făcut o pîrtie vizibilă în marea de viață colcăind, descoperi că habar n-avea pe unde călcase și pe unde nu. Locul celor striviți fusese îndată luat de alții, năvălind din praf. Praful însuși se umfla, și fiecare particulă era o larvă. Dacă le dădeai deoparte pe cele de deasupra, cele de dedesubt, care-și așteptau rîndul răbdătoare, prindeau să se dezvolte vertiginos, ajungînd în cîteva minute plutonul din urmă, scoțîndu-și din carapacea metalică mînuțele roze și fragile de sugari pofticioși.

5. Cei doi pătrunseseră pe Plantație venind dinspre semiluna plajei Cîmpiei ce se întindea în urma lor, în toate direcțiile, gigantică, pînă la Oceanul despre care pomeneau legendele. Murdari, treceau din om în om, din bordei în bordei, ridicînd norodul. Atunci, panica puse stăpînire pe inimile vulgului și toată suflarea se mișcă, înnebunită de spaimă. Ce mai poate stîrni, oare, spaima în sufletele unor sărmane leșuri vii agonizînd? De ce mai au a se teme sărmanii cei flămînzi și acoperiți de plăgi, urmași ai celor ce au văzut ciupercile de praf deschizîndu-și umbrelele deasupra Orașului? Și totuși... și totuși, iată, exista ceva, un spectru teribil smulgînd din toate piepturile un strigăt de groază cu care se avertizau unii pe alții, înfiorați, că „vin Libelungii"!

Dumnezeule mare, dar chiar Moartea ar fi primit-o cu plăcere aceste ființe ale adîncului, ca pe o curmare a patimilor! Vin Libelungii? Foarte bine. Treaba lor, să vină!

Există însă, pare-se, ceva cumplit în venirea acestor Libelungi.

6. Libelungii au fost atacați înverșunat, încă din prima clipă, cu tot ceea ce omul putea folosi în scopul distrugerii.

Cînd primele cete de localnici au ajuns pe înserat, larvele se ridicaseră de-a binelea și acum semănau cu niște tineri dormind. Se plimbau de colo-colo, viermuind cu ochii închiși, cu mișcări gentile, strecurîndu-se unii printre alții într-un popor compact. Ce visau oare frumoșii ăia, cu fețele lor zîmbitoare, cu straiele lor frumos colorate? Ce vise puteau nutri capetele lor rudimentare, mințile lor cețoase de mimesisuri germinînd din spori direct turnați în strai de nuntă lucrat în fir, cămașă de za și costum de gală funerar? Nu se mai potoleau salutîndu-se cu emfază atunci cînd se întîlneau unul cu altul, și pe înghesuiala aia delirantă mereu se întîlneau cu cîte cineva și de aceea o țineau numa-ntr-o plecăciune servilă, în dreapta și-n stînga.

Cum s-or fi percepînd ei unii pe alții cînd ritualul dansului lor somnambul îl executau într-o transă oarbă de pase magice? Să fi fost un algoritm programat ce-i ordona? O lege a jocului, cu piese abstracte, în care Noima subzistă altundeva, deasupra sau dedesubtul fi-

gurilor cioplite, în joc sau de joc? Jocul să fi fost stăpînul tainic al fantomaticelor caricaturi prefăcînd ipocrit o farsă de lume? Care lume?

Şi oamenii de pe margine se repezeau cu bîte, ori cu arme vechi rămase prin cine ştie ce miracol intacte de pe vremea Marelui Dezastru, ori cu uneltele cîmpului aduse special în acest scop, şi, cu lovituri furioase, distrugeau fenomenalele apariţii. Şi cît de straniu putea să arate acest asasinat colectiv! Cît de curios lucru era legitima extirpare! În care victimele erau reproduse mecanic, rînduri-rînduri, de o ştanţă trăgîndu-le fidel după un arhetip adînc şi PERFECT, obrajii lor curaţi, carnaţia suavă, contrastînd pînă la fantastic cu jalnica stare a călăilor în legitimă apărare de specie. Principiul Binelui îmbrăca o haină exterioară atît de derutantă în acest conflict încît, cineva străin, dinafara problemei, ar fi putut rămîne cu impresia profund eronată şi contrariată că masacrul este al PERFECŢIUNII, şi ar fi fost extrem de greu să convingi pe cineva că brutele cele hidoase erau, de astă-dată, cauza justă. Dar justă din care punct de vedere?

7. Libelungii şi-au urmat pe parcursul întregii zile metamorfoza. Cu tot măcelul, cînd zorii îşi prăbuşiră însîngerarea peste Pustia fără sfîrşit, bordura de cadavre nu reprezenta mai mult decît un insignifiant chenar marginal tabloului grandios al Forţei neţărmurite.

Swan lucra şi el cot la cot cu ceilalţi, rotind lama grea cu care hîrbuia trupurile, ce se metamorfozaseră teribil sub ochii lui, de la făpturile plăpînde care fuseseră cu o seară mai înainte, la stadiul de lunatici salutînd frenetic şi servil într-o parte şi-n alta, pînă la înfăţişarea de acum, impunătoare, puternică, degajînd o impresie zdrobitoare de perfecţiune şi ideal. Desigur, Swan nu era conştient, aşa cum nu erau nici cei din jurul lui, de impresionantul contrast ce-i diferenţia pe cei ce măcelăreau de măcelăriţi în fantastica încleştare a Morţii, a Vieţii. El doar îşi rotea sabia numită Galantdourh, creînd pîrtii largi în trupurile zvelte ce se înălţau acum sub soare, tot mai drepte, mai pure, mai suave. Nu, Swan nu ar fi putut afirma că resimte vreo repulsie faţă de semenii lui, cu care hăcuia fără întrerupere, zi şi noapte, în damful crescînd tot mai cumplit al cadavrelor ce intraseră deja în descompunere pe cînd alte larve li se strecurau printre coaste, grăbite să refacă handicapul, spre a-şi plimba cît mai curînd ţinuta mîndră peste Cîmpie. Nu! Şi nici nu simţea nici un fel de înţelegere sau admiraţie în faţa Perfecţiunii formelor celor adormite pe care le hăcuia, nici milă pentru zbaterea lor în urmă-i, atunci cînd tăişul armei, trecînd prin ele, le deştepta pentru o clipă, pentru o singură clipă de zbor: în Moarte.

Le sosiseră deja întăriri substanţiale. Mii şi mii de braţe puternice vînturau uneltele tăioase, răspîndind pe cîmpul fără margini infinită moarte, dar pe o fîşiuţă atît de îngustă, atît de îngustă!

– Ei, acum ce părere ai? îl întrebă cel în vîrstă atunci cînd se opriră unul lîngă altul să-şi şteargă sudoarea care le şiroia pe feţele crispate în măşti fioroase de ură dezlănţuită.

Swan tăcea, privind zarea de somnambuli ce renunţaseră a se mai saluta trecînd acum unii pe lîngă alţii fără a mai da semne că s-ar percepe în vreun fel dau altul. Nici pe ei nu lăsau să se vadă că i-ar remarca, nici pe ei, sclavi mărunţi ai unor tradiţii obscure, ucigînd fără întrerupere, dar pricinuind pagube atît de mărunte şi de nesemnificative.

– Nu trebuie lăsaţi să se înalţe în zbor! strînse bătrînul pumnul cu îndîrjire. Dacă se înalţă, de data asta sînt atît de mulţi, încît nu îi vom mai putea opri să ajungă la Ocean.

– Vrei să mă laşi, bătrîne?! Nu te mai suport! se oţărî Swan.

Dar, deşi se răstea la el, nu resimţea nici un fel de repulsie nici împotriva feţei creponate a celuilalt, nici împotriva mîinilor lui duhnind de zeama tulbure ce se scurgea din trupurile Libelungilor atunci cînd împlînta în ei tăişul rece, nici împotriva celorlalte amănunte ce-l caracterizau. Nu simţea decît că-l iubeşte pe omul cel mărunt şi pisălog, aşa cum îi iubea şi pe ceilalaţi doi, cu coase, care tăiau fără întrerupere de-a dreapta şi de-a stînga, ca la o zi de muncă la ogor, împrăştiind de jur împrejur capete cu ochi sticloşi.

– Trebuie împiedicaţi cu orice chip să se ridice! repetau vorba prinsă din zbor voci dintre ei, avertizînd.

„Şi, în fond, ce mare lucru ar putea să facă dacă or să ajungă la Ocean? se minuna Swan, deşi, cînd îşi amintea de cum dospiseră din apă şi cum praful multicolor devenise în atît de scurt timp Libelungii aproape maturi de azi, parcă-parcă se lăsa antrenat şi el de valul de suspiciune presupunînd că teama era, se vede treaba, ca nu cumva, putînd profita de atîta apă, praful fantomelor să nu cuprindă întreaga Planetă, sau chiar Universul.

8. Pînă la urmă au fost aduşi chiar şi sclavii proveniţi din progenitura prizonierilor de la Marele Dezastru.

– Pe ei, băieţi! le strigau vătafii care lucrau alături de cei pe care-i loveau cu biciul pînă la sînge. Nu trebuie să se ridice! Acesta e cuvîntul de ordine!

Dar şi Libelungii se modifi-

cară esenţial. Înalţi, strălucind multicolor, îşi expuneau piepturile cu mîndrie. E drept, ochii tot închişi îi ţineau, dar procedau cu o precizie care te făcea să te întrebi dacă nu cumva au ajuns să vadă prin pleoape. Asexuali, terni, se ridicau din mocirlă ca o sfidare adusă Eternităţii.

– Nu mai pot fi împiedicaţi, îi suflă bătrînul la ureche lui Swan. Hai să căutăm cai şi să le-o luăm celorlalţi înainte, că după aceea va fi prăpăd.

– Eşti sigur, bătrîne? îl căută Swan drept în lumina ochilor.

– Da. În noaptea asta. Eu am mai văzut o dată.

– Şi aşa sînt întotdeauna? mai întrebă tînărul.

– Nu, aşa nu au mai fost niciodată. E de groază.

Masa compactă fusese antrenată de un turbillon central al cărui ritm se accelera continuu. Fiinţele cu ochii închişi, care nu păruseră a avea vreun scop precis în rătăcirea lor oarbă, se adunaseră într-o mişcare unică şi uniformă, modelîndu-i în rînduri regulate. Nici acum nu luau în consideraţie mulţimea braţelor ce-i secerau pe margini, fiindcă erau mulţi, nenumăraţi, şi braţele secerau pînă la epuizare fără ca urmări sesizabile să poată fi percepute.

Swan şi bătrînul îşi încărcaseră cîteva traiste păduchioase pe doi cai şi aşteptau ceva mai încolo de teatrul evenimentelor. Se urcaseră pe un tumul ca să vadă mai bine, şi după atîtea zile de nemîncare ronţăiau de zor rezervele din tainul cuvenit ce-i aşteptase intact la popotă pînă se ofilise de tot. Nimeni nu se atinsese de ceea ce li se cuvenea, fiindcă în aşezare nu mai rămăsese nimeni. Toţi erau aici.

Dominînd harta împrejurimilor, la început nu fuseseră decît ei doi, ridicaţi în scări să scruteze zarea folfăind. Apoi, treptat, în jur se mai strînseseră şi alţii, tot mai mulţi, călări, aşteptînd. Barba colilie a bătrînului flutura în vîntul aprig al înserării, impunînd cunoaşterea unei taine la care ceilalţi nu aveau acces. Din vreme în vreme, toate privirile se întorceau spre el. Dar bătrînul rămînea neclintit, privind departe în zare. Cînd noaptea s-a întins, pe toate colinele s-au aprins focuri cît cuprindeai cu ochii, demarcînd limitele Pustiei de limitele Plantaţiei oamenilor stratificaţi în valuri concentrice de impact: întîi mii, apoi milioane, apoi miliarde, popoare de popoare, unii în spatele celorlalţi: focuri pînă în zarea fără fund strălucind din gorgan în gorgan pînă acolo de unde se ridică sorii din Oceanul pe care pluteşte Planeta ca o carapace de broască ţestoasă, rătăcind prin Cosmos. Şi fiecare colină era ca un far în noapte, călăuzind calea de praf a unor corăbii nevăzute ce porniseră domol, în mare taină, împotriva Timpului, pe cursul unui Fluviu cu ape tulburi şi leneşe. Prin întuneric nu răzbăteau decît foşnete ciudate şi vuiet adînc precum al mării, stîrnit de talazurile celeilalte armii, nenumărate, ce pregătea ceva, acolo, la cîţiva paşi de ei. Ceva neprevăzut şi de o colosală importanţă, ceva care te făcea să te înfiori şi să strîngi la piept cu mîna tremurînd pelerina argintie antiradiantă sfîşiată pe alocuri.

– Şi, mai ales, ţineţi minte: cînd se vor ridica, nu trebuie lăsaţi să se mai aşeze nicăieri! rosti sentenţios bătrînul. Asta ne mai e speranţa! Asta este acum cuvîntul de ordine!

Şi ceilalţi dădeau din cap, aprobîndu-l în tăcere.

9. Femeia trimisese copilul mai departe. Glasul firav o făcu să-şi înghită lichidul amar ce-i umpluse gura.

– Mămico, uite un înger!

– Ţi-am zis să nu mai stai aici şi să te joci niţel mai încolo, în iarba înaltă... şopti femeia, străduindu-se să-şi stăpînească tusea insuportabilă.

– Mamă, mamă, ce e, ce s-a întîmplat?

Femeia îşi coborî în sfîrşit privirea spre capul chilug al micuţului şi într-un gest necontrolat întinse mîna să-l mîngîie.

– Doamne, Dumnezeule! repeta ea. Dă Doamne să treacă mai departe! Dă Doamne să nu se oprească din zbor tocmai aici! Du-l Doamne la vecinul de peste deal, du-l pe pustii.

Ochii ieşiţi din orbite urmăreau evoluţia suavei creaturi pe sub cerul înalt parcă picurînd de sînge.

Nu era decît un pui, cu figura deschisă, cu ochii întunecaţi şi goi, cu ţeasta rotundă de metal sticlind rubiniu în soare: un Libelung care abia deschisese ochii spre lume după un somn lung şi fără vise în care nu făcuse nimic altceva decît să repete programul automat al unor gesturi de neînţeles, pe care specia i le sădise în trup mai dinainte de a se naşte, urma o traiectorie, un sens care-l anima, confuz, lansîndu-l pe drumul acesta ca pe o cale anume. Aripile fluorescente, cu striaţiuni de holografie geometrică, băteau cu sute de mii de pulsaţii pe secundă, ţinîndu-l suspendat în aer deasupra imaginii inedite ce i se reflecta feeric în căutătura-i spectroscopică. Astfel, jalnicul gard de nuiele împrejmuind ogorul străin îi apărea de acolo de sus ca o miraculoasă deschidere de iradiaţie, ca un mirific curcubeu de viaţă, iar femeia îi făcea semne lui, lui în mod special, arătîndu-i mica formă spectrală de alături. Şi Libelungul se apropie să se pogoare alături de ei, să-i aline. Simţea o milă fără sfîrşit pentru zbuciumarea tragică a mă-

MIHAIL GRÂMESCU

runtelor creaturi, a viermilor aceia ce nu cunoşteau zborul, tîrîndu-se atît de aproape de pulberea tirană.

Dar cînd întinse mîna să-i mîngîie, încercînd să le ofere măcar un strop din tandreţea nespus de dureroasă şi amară ce-i umplea golul de sub armura metalică, fiinţele pulberii se repeziră doborîndu-l cu lovituri feroce.

Fusese un Libelung foarte tînăr. Cuirasa îi cedă scrîşnind sub izbiturile lemnelor apucate la nimereală de muribundă şi de fiul ei.

– De ce nu a schiţat nici un gest să se apere? întrebă uimit copilul.

– Libelungii nu se apără niciodată, îi explicase femeia.

– Bine, dar atunci de ce-i omorîm? mai întrebă copilul.

– Ca să nu se aşeze, răspunse femeia neatentă, trăgînd cu urechea la tropotul ce se apropia. Asta este cuvîntul de ordine.

Apoi tropotul s-a revărsat. Călăreţii treceau chiuind sălbatic, agitîndu-şi armele ascuţite. Zărindu-i singuri, cîţiva se avîntară cu caii lor iuţi peste brazde şi îi ajunseră.

Erau primul val.

10. Înaintea Libelungilor se rostogolea hoarda hăulind şi devastînd teritoriile străine, profitînd din plin de nesperata incursiune, căsăpind tot în cale, să nu se aşeze, să nu se oprească din zbor. Era formidabil de plăcut să poţi izbi între ochii fiinţelor coborîndu-ţi din cer în cale! Să ai o spadă în mînă, udă de spuma lăptoasă ce se scurge prin trupurile mai uşoare ca fulgul ale Libelungilor tineri! În urma primului val nu mai rămîneau decît norocoşii care izbutiseră să se ascundă în vizuinele de sub pămînt, fiindcă primul val era format din cei mai temerari, porniţi năvalnic să prade, să sfîşie.

Al doilea val venea cu preşuri colorate desfăşurate-n vînt. Se cîntau colinde, se cotrobăiau cotloanele, se răpeau femeile cu arcanul. Bărbaţii care nu suiau de îndată-n şa să se amestece cu hoarda erau spînzuraţi cu capu-n jos de crengile de mărgean de la poalele arborilor vitrificaţi ce străjuiau partea dinspre Cîmpie a Culturilor luate în copite de caii iuţi ai Pustiei.

Sîntem oameni! Miliarde! Şi după noi vin Libelungii, care nu au voie să se aşeze, care nu trebuie să se aşeze!

Şi într-adevăr, după al doilea val, urmau Libelungii. Cînd poposea cîte unul din zbor, era legat cu aripile de stîlpi şi transformat în rug viu. Cei din al treilea val, călărind tot timpul dedesubtul stolului, îi loveau din fuga calului, săgetîndu-i din zbor, doborîndu-i cu pietre, frîngîndu-le gleznele. În urma stolului, Culturile rămîneau acoperite de cuirasele metalice sfîşiate.

Dar nici Libelungii nu mai erau aceleaşi fiinţe suave care se trăseseră cîndva din colbul Pustiei de lîngă Necropolă. Se făcuseră înalţi, strălucitori şi lucioşi, cu chip săpat adînc în metal, cu trup de carapace solidă din titan şi aluminiu. Aripile sclipeau neîntrerupt şi, cînd veneau, orizontul se întuneca de un crepuscul de ev. Miliarde rămîneau în urmă să se descompună sub soarele roşu al serei Planetei. Miliarde îşi continuau zborul înalt, triumfător. Din clipa în care veniseră pe lume nu se hrăniseră cu nimic. Crescuseră şi se dezvoltaseră din sine, germeni de nestăpînită energie, ridicîndu-se să treacă peste supliciul lumii acesteia şi să ajungă acolo unde erau destinaţi să pogoare. Nimic nu îi putea opri. De data asta nimic nu avea să îi mai împiedice să-şi atingă ţelul tainic spre care se urniseră de fiecare dată în entelehii tot mai sublime, către o victorie de neînlăturat.

11. Swan călărea alături de bătrîn. Hrana se isprăvise şi ajunseseră să se devoreze între ei. Dormeau în şaua calului, cu sabia în mînă, gonind neîntrerupt pe sub stolul care se îndrepta, în linie perfect dreaptă, spre ţelul nebulos.

– Nu trebuie să-i lăsăm să se aşeze! striga bătrînul.

Dar lui, în şoaptă, îi dezvăluise demult că nu îi vor mai putea opri ca-n alte dăţi.

Şi Swan privea acum cu interes şi stimă spre fiinţele din norul compact sub care călăreau zi şi noapte, aducînd întunericul pe locurile pe unde treceau.

– Oare de ce or fi trecînd peste ogoare? dacă ar fi luat-o de-a dreptul pe calea cea mai scurtă către Ocean, de mult ar fi ajuns, şi noi nu le-am mai fi putut face nimic, se minună Swan.

– Poate că nu Oceanul le este ţinta, ci, cine ştie, vreun loc anume...

Se roteau neîncetat, stîrnind vîrtejuri şi curenţi ce le fluturau panaşele, lăsînd să cadă de deasupra o fulguială eternă de îngeri sfîşiaţi. Cu toate astea, norul continua să existe, plutind apăsător sub cer şi indicînd ca o săgeată SENSUL.

12. Ajungînd la limitele cele mai avansate ale Zonei Locuite, cea mai mare parte a cavalerilor descălecară, renunţînd. El şi bătrînul însă îşi continuară drumul, călărind în tăcere, şold lîngă şold, stegule ţ de lance lîngă steguleţ de lance, cu spadele bătînd ritmic peste crupă caii violeţi. Şi Swan realiză pentru prima dată că deşi statuse lîngă bătrîn ani şi ani în şir, o viaţă de om, nici măcar nu ştia cum îl cheamă, nu avusese niciodată curiozitatea să-l întrebe ce nume poartă, dar îşi zise, în fond ce importanţă ar putea avea numele?

Ce adînc întipărită în memorie purta imaginea Libelungului ăluia căzut din înalt, care îi privise liniştit cum

MEDALION

MIHAIL GRĂMESCU

vin, ridicîndu-se respectuos în picioare, cu aripile frînte! Se apropiaseră în galop și, cînd ajunseseră, se scrutaseră unul pe altul o vreme, cu curiozitate. Și Swan întinsese mîna, cuprins de un tremur de emoție, să pipăie anvelopa lucioasă și rigidă a cărei înfățișare se schimbase din nou. La atingere, îi stîrnise o senzație străină și pielea i se încrețise de un frig lăuntric. Privind, se așteptase la complet altceva.

Atunci bătrînul îi întinsese spada și Swan, apucînd-o cu amîndouă mîinile, o ridicase deasupra capului, cu ochii în ochii de gheață ai Libelungului. Cînd tăișul a căzut, șfichiuind aerul, din trupul distrus nu a scăpat nici un geamat. Un om, o femeie chiar, lovit de moarte, geme, rostește ceva, blestema, mulțumește sau plînge măcar. Dar zvîrcolirile Libelungului erau mute.

– Poate că n-au limbă, își dăduse cu părerea, dar bătrînul clătină dezaprobator din cap.

Cavalcada continua pe Pămîntul de la Capătul Lumii. Au pătruns într-un oraș gigantic, mult mai puțin afectat decît Necropola lor din Cîmpie, semnalînd o zonă în care se folosiseră **arme curate.** Copitele cailor sunau prelung pe caldarîmul străzilor dintre blocurile care rămăseseră, tot așa cum vor fi fost și odinioară: fără uși, fără ferestre: simple paralelipipede intacte urmărite indiferent din trapul cailor, legănat, cum defilează pe lîngă ei, în veșnicul crepuscul ce domnea sub norul Libelungilor.

– Pășești prin Cetatea Eternă, îi spuse bătrînul.

– Prin cetatea ce? întrebase el, crezînd că nu a auzit bine.

Au mers neîntrerupt prin Orașul bîntuit de hoituri bine conservate. Apoi, brusc, Orașul se cufunda în Ocean. Din larg se mai înălțau pînă deasupra apei construcții scufundate, dar la locul unde valurile izbeau uscatul se formase o plajă îngustă. Înaintea plajei se deschidea o piață vastă, înconjurată de coloane pînă la cer.

Acolo au pogorît Libelungii. Deși nu mai rămăseseră din cei plecați cîndva din pustie decît a milioana parte, probabil, erau totuși mulți, zdrobitor de mulți.

– S-a sfîrșit, murmură bătrînul.

Într-adevăr, nu mai era nimic de făcut. Vîrtejul se lăsa, deșteptînd un vînt puternic, în timp ce soarele își făcu apariția din nou pe cerul senin și roșu. Talazurile verzi-plumburii se izbeau de stînci, răspîndind în aer irizații de curcubee. Mortăciunile de pe mal, curate și frumoase ca noi, își mișcau alene, duse de curenți, membrele.

Libelungii se strînseseră în semicercuri concentrice. Pîlcurile de călări dădură iureș cu lăncile în cumpănă. Vîrfurile oțelite au răpăit ca grindina de carcasele de za, dar preaînalții nici nu luau în seamă atacul furibund al cavalerilor din șeile cailor vineți cu capete de os alb. Oțelul izbit de cuirasele diamantate de călirea în stratosferă scotea doar scîntei, nemaipricinuind nici o pagubă. Swan și bătrînul descălecară și se strecurară prin împletitura omogenă de înaripate trupuri metalice către punctul central ce focaliza adunarea circulară. De jur împrejur se înălțau chipurile înalte și neclintite, modelate în cel mai dur metal din Univers. Înaintea primului rînd, cu picioarele afundate în apă pînă mai sus de genunchi, un Libelung ca un far ridică spre cer tăișul sclipitor al brațului, despicînd cu vuiet aerul, într-un gest măreț, sacru, emoționant. Soarele însîngera aripile străvezii prin care se refracta în nenumărate nuanțe necunoscute, dezvăluind jocuri de imagini spațiale abstracte, în relief. Cel ce părea a fi regele Cîrdului își înălță iar mîinile peste mulțimile nenumărate și, atunci, din piepturile puternice și goale, irupse un muget gutural, dar armonic, vibrînd asemeni unei orgi ale cărei tuburi ar fi Istoria.

– Doamne, Dumnezeule! șopti bătrînul. Deci, asta era! Deci, asta e!

Părea că o tristețe fără de margini le alina, acum și pururea, sufletele răvășite. Swan căzu în genunchi, cu fața în nisip, smulgîndu-și părul din cap cu amîndouă mîinile și izbindu-și fruntea de o dală de mozaic șlefuit ca un cristal. Și din ochii bătrînului se rostogoleau lacrimi mari, picurîndu-i – de pe barba-i încîlcită – în sîn.

Și cîntecul Libelungilor creștea tot mai pătrunzător, luînd o alură măreață și dramatică, urcînd sfîșietor, fără egal, deasupra Oceanului mort, deasupra Lumii pustiite. Grav, fără intonații, metalic, direct, zdrobitor, elevînd spiritul către cele mai înalte culmi ale Abisului și Dezolării. Cîntecul Libelungilor de pe plaja unde Oceanul bate în zidurile Cetății Eterne.

DESEN DE EMIL BOGOS

VICTOR MARTIN

SINTETIZORUL

LA ÎNCEPUT PREZENŢA lui în oraşul nostru a trecut neobservată. A coborît din tren în zorii unei zile de vară toridă, îmbrăcat într-un costum sport din doc ţinînd în mîna stîngă o mică geantă „Diplomat“.

– Hei, străine, ai un foc?! a strigat după el Mick, unul dintre obişnuiţii celor două cîrciumi din centru.

– Desigur, a zîmbit el şi i-a aprins ţigara.

Şi-a luat geanta şi s-a depărtat cu mers leneş şi necontrolat.

Nici prin gînd, cred, nu i-a trecut atunci lui Mick cîtă tevatură va provoca acest individ în micul oraş din California.

Cu ochii după un taxi, care nu mai apărea, omul a nimerit în frizeria gării, unde s-a bărbierit, a ascultat atent pe unul şi pe altul şi a ieşit fluierînd, desigur, o melodie din nord.

La ora micului dejun şoferii nu se deranjează să mute din gară în centru un tip care mai şi miroase a străin.

– Uite la ăsta, se pare a fi spus Herbert, un şofer bătrîn, nu e de prin locurile astea; nu poartă pălărie. O să-l găsească damblaua de cald ce e.

– Are cap tare ca toţi nordicii, dar să vedem cum o să-i priască plimbarea! a răspuns un altul.

Discuţia a continuat astfel pînă spre prînz, timp în care străinul se îndrepta cu paşi grăbiţi către centru, asudînd abundent. A fost văzut intrînd într-o serie de magazine şi dughene, dar cel mai mult a zăbovit în tutungeria doamnei Henrieta, o mulatră grasă cu faţă de copil.

– Bună ziua, a zis străinul după ce a închis cu grijă uşa. Numele meu este Albert Snowhead şi sînt din Seattle.

– Henrieta, s-a înclinat femeia. Ce doriţi?

– Aş vrea să cumpăr lame, dar, ştiţi, am nevoie de foarte multe...

– Desigur, a răspuns ea. Cu bani puteţi cumpăra orice.

– O.K.! a zîmbit Albert. Unde se poate înnopta în acest oraş?

– La hotelul „Lămîia“ au camere libere sau, mai exact, au toate camerele libere. Acolo vă voi trimite şi pachetele cu lame.

Omul a mulţumit, a plătit pînă la ultimul cent şi a ieşit.

Peste cîteva minute, telefonul hotelului amintit suna violent. Abia după ce şi-a terminat duşul, proprietarul hotelului a catadicsit să ridice receptorul:

– Mda, a răspuns el.

– Henrieta la telefon! a urlat mulatra.

– Bună dimineaţa, buclă tuciurie.

– Ascultă, Sammy, vezi că vine la tine un nordic foarte trăznit!...

– Dar, scumpa mea, toţi nordicii sînt trăzniţi. Şi e normal ca un nordic să tragă la hotel, că nu cunoaşte pe nimeni... Zi mai departe!

– Tipul se numeşte Albert Snowhead...

– Ha, ha, ha! a rîs Sammy, dîndu-şi pălăria pe ceafă. Nu i-ai spus că pe aici poate să rămînă fără cap?

– Nu mi-am permis; e un tip foarte sobru...

– Sobru sînt şi eu cînd nu rîd. Altceva?!

– E plin de bani şi duce cu el o geantă „Diplomat“. În plus, nu poartă pălărie şi are un hobby: lamele de ras. Mi le-a cumpărat pe toate şi alt magazin de lame nu avem în oraş.

– Ha, ha, ha! E mai mult decît necesar. Un cal mai breaz nu cred să găseşti pînă în Idaho. Nu i-ai spus să-şi ia pălărie, că i se topeşte tărtăcuţa?

– Nu mă mai bîrîi la cap! Sînt îngrijorată. Pînă obţin alte lame, trece o lună. Concurenţa vinde lamele cu aparate cu tot la un preţ apropiat; nu-mi convine.

În glasul femeii vibra frica pentru ziua de mîine a micului negustor de pe toate meridianele.

– Societate de consum, ce vrei, a răspuns Sammy condescendent. Eu unul nu am nevoie de lame pentru că nu am de gînd să-mi dau barba jos. Hai, la revedere! Mă duc să schimb cîteva afişe. Dacă zici că ăsta are bani, mai umflu cîţiva cenţi, de ici, de colo...

În acest timp, străinul trecea cu pas leneş, se uita la vitrine, făcea diferite comenzi, plătea şi lăsa aceeaşi adresă: hotel „Lămîia“. Singurul care l-a refuzat a fost Tom Brady, băcanul:

– Nu ţi-e ruşine, domnule, să-mi ceri mie să-ţi vînd toate lămîile pe căldura asta? s-a răstit el. Şi apoi, mai vrei să ţi le trimit şi la hotel „Lămîia“, să-i fac reclamă banditului ăla de Sam Murphy?!

– Ce s-a întîmplat? a intervenit şeriful, aflat acolo ca din întîmplare.

Povestindu-i cum stau lucrurile, după lungi tratative, Albert a reuşit să cumpere jumătate din lămîile băcanului la un preţ majorat. A mulţumit celor doi, a dăruit o pungă de tutun de pipă şerifului şi a intrat la domnişoara Emmy, proprietara atelierului „Confecţii şi lenjerie“.

În oraşul nostru, cu mult timp înainte, veştile se transmiteau din om în om cu o viteză uluitoare. Această viteză s-a mărit o dată cu introducerea telefonului

și a atins paroxismul la venirea lui Snowhead în oraș. Telefoanele au început să zbîrnîie, iar veștile despre milionarul excentric se succedau cu repeziciune. Din cinci telefoniste, patru și-au dat demisia, iar ultima a rămas deoarece, avînd un picior mai scurt, nu ar fi angajat-o nimeni în altă parte.

Poliția a fost pusă în alertă; bancnotele au fost cercetate pînă la una pentru a se vedea dacă sînt false, au fost cercetate toate dosarele secrete și pozele criminalilor urmăriți de Interpol, dar nu s-a găsit absolut nimic. S-au cerut atunci informații despre numitul Albert Snowhead și s-a primit următorul răspuns cifrat: „Veți avea informațiile necesare în timpul cel mai scurt". Asta i-a făcut pe polițiști, în frunte cu șeriful, să răsufle ușurați, atît de ușurați, încît au consumat toată rezerva de whisky a poliției locale, destinată oaspeților de seamă.

Sam, proprietarul hotelului, a fost informat prompt despre viitorul său locatar. A primit banii pe o lună înainte, a angajat un agent pe cheltuiala primăriei, a descuiat o cameră la ultimul etaj și s-a trîntit apoi plictisit într-un fotoliu de paie așteptînd musafirul. Deoarece acesta nu se arăta, Sammy și-a îndreptat ochii către un punct al tavanului și a adormit sforăind zgomotos.

În acest timp, Albert continua tratativele cu domnișoara Emmy pentru achiziționarea a 200 rochii, 74 costume bărbătești, 1456 jupoane, 10 chiloți de baie și 3 corsete. Dîndu-și ochii peste cap, proprietara a făcut bonul și l-a întins cu un gest delicat și semnificativ cumpărătorului. Acesta l-a luat, corect, și l-a pus alături de bani și celelalte bonuri în geantă, apoi a salutat și a ieșit.

Deoarece se făcuse cald, iar balotul cu pălării trebuia să-l primească la hotel, Albert s-a hotărît să sisteze cumpărăturile pe ziua aceea.

– Bună ziua, domnule Snowhead! l-a întîmpinat Sammy sărind tinerește din fotoliul său. Cum vă place la noi?

– Foarte frumos. Puțin cam cald, dar frumos, a zîmbit străinul. Proprietarul a făcut formele de închiriere, i-a trecut numele în registru și i-a întins cheia.

– Aștept cîteva pachete din oraș, s-a întors străinul. Iată aici lista! Fii dumneata bun și dă cîteva telefoane! Doresc să-mi fie aduse în cameră.

Sammy a ridicat sprîncenele, dar nu a zis nimic. În acea zi a telefonat în peste cinci sute de locuri, iar Albert a primit la el în cameră tot atîția comisionari. Aceștia veneau cu autocamioanele pline și plecau cu ele goale. În acest fel, s-a împrăștiat vestea că milionarul se ocupă cu vrăjitoria. Argumentele curgeau pro și contra, dar balanța se înclina în direcția celor care susțineau ideea. Atîtea tone de mărfuri, valorînd atîtea mii de dolari, nu pot să încapă într-o cameră de numai șase metri pe opt. Și totuși, acesta era adevărul: coletele se transformau în fum.

Dimineața, Albert Snowhead făcea un duș, se bărbierea, își lua costumul de doc, geanta „Diplomat" și pleca în piață, proaspăt și surîzător. În plus, nu avea decît o pălărie de pai a cărei utilitate o poate vedea de la o milă chiar și un cal orb.

Cumpăra absolut tot ce-i trecea prin minte, lucruri utile sau inutile, în perfectă stare sau puțin uzate, și plătea pe loc. Din acest punct de vedere, avea o aprobare de la șerif, contravaloarea pachetului de tutun, a cîtorva sticle de whisky, și aprobarea primarului, contravaloarea a cine știe căror lucruri. Cu această ocazie, s-au îmbogățit toți oamenii din oraș, de la ultimul vagabond pînă la cel mai mare director de supermagazin; oricine avea ceva de vîndut, era omul lui Snowhead.

Rafturile și magaziile au început să se golească, mărfurile luînd aceeași direcție: camera străinului.

În lipsa lui, poliția făcea dese percheziții, soldate toate cu eșec: camera era la fel de goală ca la început. Singurul lucru demn de atenție era dosarul de pe măsuță, grosimea acestuia crescînd tot mai mult. După cincisprezece zile, entuziasmul

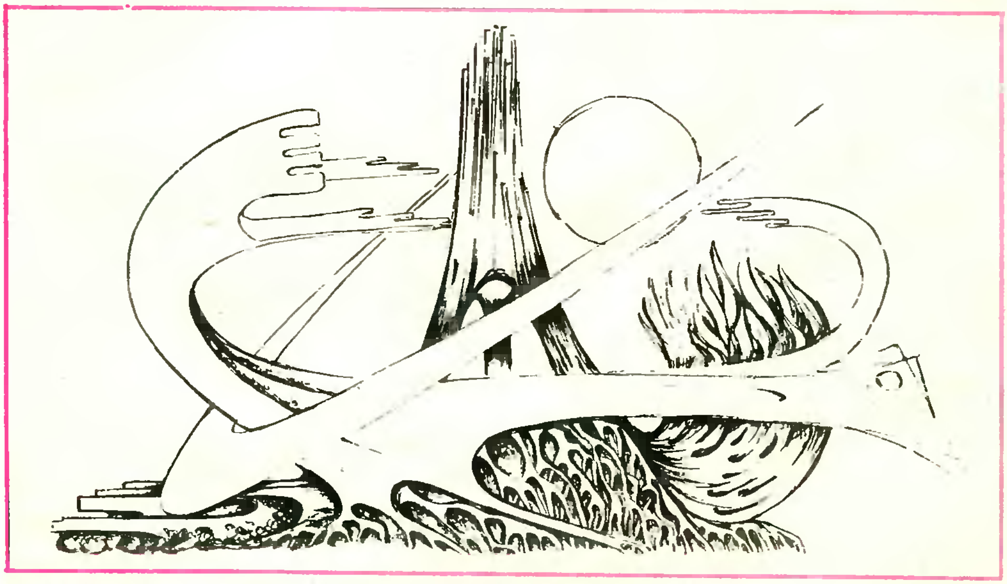

DESEN DE DAN FARCAȘ

locuitorilor noştri a început să scadă. De data aceasta aveau bani, dar nu mai aveau ce să cumpere. Produsele alimentare, cele mai căutate, au dispărut primele. Oraşul fiind izolat de alte aşezări omeneşti, livrările se făceau greu; dacă se făceau, hîrtiile fiind multe, greşelile erau iminente. Două transporturi s-au pierdut în New Mexico, cinci în Alaska şi unul a ajuns tocmai la Marsilia.

Locuitorii rămaşi, după un exod de cîteva zeci de mii de oameni, au început să vadă cum se întinde mizeria. Comerţul era la pămînt, transporturile la fel, deoarece tot ce avea patru roţi fusese luat de cei plecaţi.

În timp ce totul se degrada, Snowhead îşi vedea de treburile lui: cumpăra tot şi strîngea bonuri. Ceea ce mai rămăsese necumpărat, mergea spre camera lui: ambalaje, cutii de gunoi, cărămizi şi bîrne de la magazinele pe care le desfiinţase; totul se transforma în aer sau, cel puţin, aşa credeam noi.

Poliţia a primit între timp informaţii despre individ; nu era milionar, ci contabil la Abdulah Electric Company, om cinstit, muncitor, posesor al unei mari sume de bani, în acel moment în concediu de odihnă undeva prin California. Şi acel „undeva" s-a întîmplat să fie tocmai oraşul acesta. Asta i-a lăsat pe toţi, inclusiv poliţiştii, cu gura căscată. Pentru moment, deoarece spiritele au început să fiarbă. Poliţia a făcut o percheziţie minuţioasă, şi legală de astă dată, dar nu a găsit decît o jucărie cu cîteva zeci de butoane şi o pungă plină cu sfere, cuburi, conuri, prisme minuscule divers colorate.

– Vă rugăm să părăsiţi imediat oraşul! s-a răstit şeriful. Populaţia este întărîtată de ceea ce aţi făcut şi s-ar putea să aveţi neplăceri.

– Dar mai am două zile de stat, a protestat Albert. Am plătit doar...

– Treaba dumneavoastră! Noi nu răspundem...

După exact două zile, însoţit de şerif şi doisprezece poliţişti, Albert Snowhead se îndrepta spre gară privind soarele încîntător al ultimei sale zile de concediu.

– O să fie o zi frumoasă, a zîmbit el... Mi-a plăcut foarte mult. Soare arzător, străzi curate, cer senin...

– Hmm, a răspuns şeriful în-mînîndu-i biletul de tren.

– Uite, am aici un dar pentru dumneata, a continuat străinul să zîmbească prosteşte. A scos din geantă punga cu sfere şi cuburi, jucăria electrică şi un plic.

Şeriful a rîs forţat:

– Ce să fac eu cu drăciile astea? Dacă voiam, puteam să le salt la percheziţie.

Auzind de percheziţie, lui Albert i-a îngheţat surîsul.

– Iată ce vei face, a continuat el făcîndu-se că nu a auzit. Iei acest dispozitiv şi apeşi pe al doilea buton de sus din stînga, pe diagonala asta roşie. Desfaci apoi plicul şi citeşti. Ai grijă, punga o aşezi la cel puţin 150 de picioare, de preferinţă într-o vale, undeva, sau pe o cîmpie. Vei vedea ce se întîmplă.

– Hmm! a zis şeriful, privind mulţimea de curioşi, dacă e o bombă?

Nu a reuşit să mai audă ce spunea străinul. Trenul se pusese în mişcare ducînd cu el cea mai mare calamitate ce s-a abătut vreodată asupra oraşului. Şi astăzi, după atîţia ani, cînd s-a înlăturat orice urmă, numele Snowhead se rosteşte cu teamă ca şi cum un blestem s-ar putea repeta întocmai.

A trecut mult timp pînă cînd şeriful s-a hotărît să apese pe butonul indicat. După ce şi-a fumat pipa şi a ascultat ultimele noutăţi, dacă noutăţi s-ar putea numi bancurile proaste ale şefului de gară, s-a ridicat urmînd punct cu punct instrucţiunile primite. A apăsat cu teamă, apoi a clipit des. În faţa noastră se ridica un munte de lucruri şi alimente, practic, tot ce cumpărase Snowhead. Un oraş, claie peste grămadă: conserve, ciorapi de damă, sute de torturi, banane, sprayuri, gîşte vii sau moarte, vite, un elefant, bîrne, piei tăbăcite sau nu, cojoace, ghivece cu flori sau fără, sarcofage, flori de plastic sau naturale, cactuşi, un haos de obiecte însufleţite sau neînsufleţite, utile sau nu, un amalgam de sfîrşit sau început de lume. Cîteva case fuseseră rase de pe faţa pămîntului prin expansiunea acestui munte caraghios şi, în acelaşi timp, diabolic. Oamenii care treceau pe stradă se zbăteau să iasă la suprafaţă urlînd sfîşietor. Ştiu că mi-au căzut ochii, în prima clipă, asupra unei femei înotînd într-un val de frişcă şi m-a pufnit rîsul. Un rîs trist. S-au înregistrat numeroase decese şi cazuri de rănire gravă, dar nici spitalul, nici agenţia de pompe funebre nu mai funcţionau.

– Doamne, ce calvar! a urlat un poliţist.

Şeriful s-a uitat la el, lung, parcă venit de pe altă lume, apoi a aruncat cît colo jucăria metalică zdrobind-o cu picioarele şi înjurînd de mama focului. După ce s-a convins că nici un circuit nu mai este întreg, a plecat fără să scoată un cuvînt, împreună cu poliţiştii săi, uitînd să citească scrisoarea străinului.

– CEL PUŢIN AICI POŢI FI LINIŞTIT, NU-I CA ÎN COSMOS UNDE TOT TIMPUL EŞTI AMENINŢAT DE METEORIŢI!

CARICATURĂ DE VIOREL PÎRLIGRAS

VLADIMIR COLIN

S-A NĂSCUT în Bucureşti în mai 1921. Urmează cursurile Facultăţii de Litere şi intră curînd în viaţa literară a epocii. Scrie versuri, cărţi pentru copii, romane sociale şi este pe rînd redactor la Radio, Revista Literară, Flacăra, Viaţa Românească. În 1953, primeşte Premiul de Stat... Şi a continuat astfel pînă în zilele noastre. Cînd a venit vremea bilanţului, nemulţumit probabil, s-a hotărît să schimbe puţin lucrurile. A revenit, aşadar, prin timp înapoi — ajutat cu siguranţă de un anume cuplu Cril şi Mela — pînă în 1964 şi a luat totul de la început. Era încredinţat că „În anumite limite rezonabile, corectările trecutului nu constituie nici un pericol, pentru că oamenii impun liniile mari ale istoriei".

Aşadar, anul 1964 este anul astral în activitatea sa literară. Smulgîndu-se din dogmatismul impus de „obsedantul deceniu", porneşte acum pe o cale ce avea să-l conducă la incontestabila poziţie de „cel mai important reprezentant al fantasticului ştiinţific din România". Pe firmamentul anticipaţiei româneşti apăruse o nouă stea, dar care în curînd avea să devină o adevărată supernovă. Pentru că Vladimir Colin a reuşit ca nimeni altul să-şi valorifice la cel mai înalt nivel înclinaţia sa înnăscută pentru miraculos şi fantastic, decelabilă încă din primele cărţi pentru copii (Basme — 1953 şi Basmele Omului — 1958)

A zecea lume — romanul cu care Vladimir Colin debutează în 1964 în literatura de anticipaţie este încadrabil perfect în tradiţia aşa-zisei epopei spaţiale. A zecea lume este de fapt satelitul natural al celei de-a zecea planete şi în acelaşi timp al zecelea corp ceresc din întregul sistem solar pe care s-ar putea extinde civilizaţia Solarienilor. Dar aici pe Thule, satelitul Ultimei, în această lume îngheţată ce se încălzeşte numai la lumina stelelor, exploratorul venusian Al-aut descoperă viaţa raţională bazată pe originala chimie a siliciului. Datele problemei se vor schimba dramatic. Nu există o altă alternativă. Vor căuta altundeva, poate în alte sisteme solare, chiar dacă vor trebui să împărtăşească soarta vechilor marţieni. Pentru că o singură etică universală trebuie să călăuzească drumul tuturor fiinţelor raţionale din Univers.

Romanul este scris în ritm alert, aventura se împleteşte în mod fericit cu meditaţia filozofică.

Din această perioadă datează şi primele povestiri SF, publicate în de acum legendara colecţie de „Povestiri ştiinţifico-fantastice": Cetatea morţilor — CPSF nr. 221; Broasca — (CPSF nr. 227 şi Undeva un Om — CPSF nr. 225). Aici, scriitorul se îndepărtează de epopeea spaţială pentru a se apropia tot mai mult de ceea ce îi este organic mai aproape — fantezia eroică.

În Cetatea morţilor, de pildă, aventurierul Mac Allen cîştigă încrederea unui trib de indieni incaşi care-l iau — datorită înfăţişării sale — drept fiu al lui Viracocha. Condus în cele din urmă în cetatea morţilor, îşi va pierde viaţa în urma unui complicat proces iniţiatic de identificare cu Mayta Yupanqui, adevăratul fiu al lui Viracocha. Dar un anumit sunet al brăţărilor biostimulatoare folosite în timpul ritualului

— relicve ale vechilor atlanţi — îi va asigura pe indieni că jertfa a fost primită şi Poporul Soarelui mai poate spera în salvare.
Broasca *din povestirea cu acelaşi nume se presupune că este o fiinţă extraterestră care ratează contactul cu pămîntenii. Semnele pe care le lasă ciudata broască roşie fără picioare sînt dintre cele mai stranii, amintind de o cunoscută povestire Lovecraft-iană. Vegetaţia îşi schimbă culoare, fetiţa care atinge mica făptură începe să vadă prin corpuri de origine organică şi vorbeşte despre plante gînditoare de pe o altă planetă.*
Undeva un om *este o metaforă înălţătoare. Un imn închinat omului, lui Homo Cosmicus, care-şi caută semeni întru raţiune în întreg universul; o poezie a înfrîngerii şi a izbîuzii în acelaşi timp. Pe ţărmul necunoscut al unei planete îndepărtate se stinge un om şi o dată cu el se stinge speranţa unei întregi lumi. Imnul cosmic — minunatul dar al oamenilor către toate fiinţele gînditoare din Univers, aici nu va răsuna.*

În 1966, lui Vladimir Colin îi apare prima antologie de povestiri ştiinţifico-fantastice intitulată Viitorul al doilea. *Pe lîngă cele trei povestiri deja menţionate, antologia mai cuprinde altele opt:* Ultimul avatar al lui Tristan, Lnaga, Întîlnirea, Giovana şi îngerul, Fotograful invizibil, Oneiros, Zăpezile de pe Ararat, Stînca de brocart. *Prin implicaţiile de ordin filozofic şi etic, povestirea* Giovana şi îngerul *se impune în mod deosebit. O radiaţie mutagenă benefică este pe cale de a creea o rasă de oameni nemuritori — Homo Eternus. Povestirea a fost aleasă ca reprezentativă de „Revista Română“ (nr. 1/1981) şi tipărită în patru limbi de circulaţie mondială.*

Pentru o vreme, scriitorul este atras de universul fantasticului pur, talentul său de excepţie convingînd pe deplin şi în acest domeniu. Semnificative pentru această etapă a creaţiei sale sînt nuvelele Pentagrama *(1967) şi* Dincolo de zidul de neon *(1968), precum şi antologia intitulată* Un peşte invizibil şi alte douăzeci de povestiri fantastice *(1970). Dar este şi o perioadă în care scriitorul abordează condiţia literaturii ştiinţifico-fantastice în originala serie de eseuri: „Dialoguri literar-galactice“ (CPSF de la nr. 295 la 313).*

Preocupat de sporirea traducerilor de calitate din literatura de gen universală, Vladimir Colin transpune în româneşte una dintre capodoperele verniene — Castelul din Carpaţi *— şi cele mai semnificative povestiri din creaţia franceză de science-fiction adunate în antologia* Un pic de neant *(1970). Mai tîrziu avea să prezinte cititorului român prin antologia* Planeta cu şapte măşti *(1973) şi romanul* Seniorii războiului *(1975), pe cel mai important scriitor francez de science-fiction — Gerard Klein. În acelaşi context, se cuvine semnalată şi traducerea în colaborare a romanului* Răbdarea timpului *de John Brunner (1981).*

În 1972, Vladimir Colin revine în literatura ştiinţifico-fantastică cu un volum de excepţie: Capcanele timpului. *Lucrarea este distinsă cu Premiul Asociaţiei scriitorilor din Bucureşti din acel an şi reprezintă prima editare a scriitorului în colecţia de gen a editurii Albatros. Volumul cuprinde nuvela* Divertisment pentru vrăjitoare *şi trei noi povestiri:* Sub alte stele, Funcţionara timpului *şi* În cerc tot mai aproape.

Divertisment pentru vrăjitoare, *lucrare tipică de fantezie eroică în genul ciclului* Creatorilor de Universuri *de P.J. Farmer, sintetizează în mod fericit cele mai semnificative motive şi teme ale fantasticului ştiinţific — tema creaţiei, societăţile robotice, contactul cu civilizaţii extraterestre. Urmaşii noştri din anul 3450 cercetează trecutul şi îl modifică în vederea obţinerii celei mai optime variante de viitor. În acest scop, operatorul temporal Cril coboară prin timp în Transilvania secolului XVIII pentru a o cunoaşte pe Mela — vrăjitoarea cea „bună“. Împreună vor forma o echipă de intervenţie, dar şi cuplul ideal şi primordial de îndrăgostiţi ce vor porni într-un fabulos periplu spaţio-temporal.*

După justificatul succes cu volumul Capcanele timpului, *Vladimir Colin abordează din nou fantasticul pentru a recrea o umanitate posibilă în* Legendele ţării lui Vam *(1974) sau o nouă mitologie în* Grifonul lui Ulise *(1976).*

Tot în această perioadă pregăteşte pentru prestigioasa editură Marabout o culegere de povestiri ştiinţifico-fantastice româneşti intitulată Les milleures histoires de science-fiction roumaine *(1975), antologie ce poate fi considerată ca prima afirmare reală pe plan european a SF-ului românesc. De altfel, pentru cititorul francez, numele antologatorului nu era necunoscut. În numărul 203 din noiembrie 1970 al cunoscutei reviste „Fiction“ apărea traducerea povestirii* Lnaga, *cu precizarea că era publicată astfel prima povestire a unui autor dintr-o ţară din est.*

În 1978, Vladimir Colin oferă cititorilor cea mai ambiţioasă lucrare a sa — romanul Babel. *Un pămîntean, un marţian şi o venusiană — personaje marcate de viaţă — sînt silite de un maniac al ştiinţei să trăiască în imaginaţie, ca dubluri, pe planeta fictivă Babel. Lucrarea se constituie într-o alegorie a alienării individului, dar şi a reumanizării lui prin obţiuni curajoase şi conştiente.*

Romanul Babel *este tradus în mai multe limbi şi cîştigă repede o binemeritată reputaţie internaţională, de vreme ce în 1980 este încununat cu premiul Eurocon-ului de la Stresa.*

De-a lungul timpului, în paralel cu activitatea sa literară, scriitorul s-a dovedit a fi şi unul dintre principalii animatori ai fandomului românesc. Este ales preşedintele cenaclului de literatură ştiinţifico-fantastică — Clubul marţienilor — al Asociaţiei scriitorilor din Bucureşti încă de la înfiinţarea acestuia, în ianuarie 1973 (noua serie). Iar cu ocazia consfătuirilor naţionale o cenaclurilor de literatură ştiinţifico-fantastică este un lucru obişnuit ca Vladimir Colin să fie ales preşedinte al juriilor de decernare a premiilor literare. Şi poate ca o supremă recunoaştere a meritelor scriitorului, dar şi a posibilităţilor genului, este introducerea recentă o povestirilor lui Vladimir Colin în manualele şcolare.

(Mihai Bădescu)

MARTORII

DESEN DE ALEXANDRU ANDRIEȘ

AȘADAR, mă rătăcisem? Îmi venea greu să cred, dar cu nemărturisită încîntare îmi plimbam privirile peste întinderea dezolantă ale cărei forme lipsite de imaginație erau, cu intensități egale, scoase la iveală de palida nepăsare a lunii. Iarbă uscată, mărăcini printre degete de stîncă... Aș fi vrut să-mi închipui că nimeni nu mai călcase stratul subțire de pămînt sărac și că, incapabil să se mai ascundă, poate să mai aștepte, locul se dăruia acum întîia oară celui care-l surprinsese în clipa capitulării, cînd invizibile bariere înălțate în timp se prăbușiseră.

Mirosea a piatră și pămînt, chiar, vag și tulburător, a mare. Ecou al unor sunete extrase dintr-un cod cu înțelesuri uitate, tăcerea ondula în jurul meu, densă sau brusc rarefiată, indiferentă.

Încă nu îndrăzneam să sper.

Ar fi trebuit totuși să văd satul, distanța de parcurs nu era mare, trei-patru ore de mers, mi se spusese, și nu puteam pierde drumul, ocolea mai întîi partea stîncoasă a unui mal în care trestiile și păpurișul nu-și putuseră înfige rădăcinile, așa că apa lacului constituie un reper sigur, se abătea la stînga pentru a străbate o pădure de salcîmi, de fapt un boschet, suia în sfîrșit un deal cu vîrful bont străpuns de colții stîncilor, un mic platou bătut de vînturi, de pe care urma să descopăr în vale cele cîteva case la marginea vestică a cărora, săpîndu-se groapa unei varnițe, fusese găsită statuia.

Nu plecam pentru prima dată la drum după miezul nopții, de teama căniculei, spuneam de obicei, de fapt pentru că abia așteptam prilejul de a fi din nou singur acolo unde, încetînd forfota orașului, cu zarvă și lumini năucitoare închinate clipei, presimțeam în noaptea încă nedomesticită supraviețuirea adevărurilor pe care le uitasem pentru a înlocui cu simulacre în nesfîrșita noastră strădanie de a ne preface în simple moriști însuflețind vorbe și gesturi. Era doar o presimțire, v-am spus, speranța de dincolo de cuvinte că tot ce trăiam peste zi nu făcea decît să mascheze un sens la care nu puteam ajunge, dar care trebuia să contrazică searbăda piesă tragicomică pe care o jucam unii pentru alții, împreună cu alții, împotriva altora.

Sigur, știam că în umbra nopților freamătă visele celor care nu mai dansează decît în praful răscolit de vînt, că luna migălește din sidef clătinătoare capcane, dar mai știam că nu puteam căuta decît dincolo de ceea ce sperie, de vreme ce tot ce liniștește îmi făcea silă. Doar rătăcindu-mă mai puteam spera să mă găsesc.

Și iată, s-ar zice că izbutisem. Într-o noapte fără stîlpi purtînd fire electrice, fără pungi de plastic, nici cutii goale de conserve, fără măcar un ghemotoc de hîrtie (imensă, luna perfect rotundă nu îngăduia priveliștii să-mi ascundă nici un amănunt). Mă aflam pe un platou unde vîntul se năpustea încoace și încolo ca un mînz prostuț îmbătat de spațiu, dar dealul pe care suisem era probabil un altul decît cel din vîrful căruia ar fi trebuit să descopăr satul cu nume turcesc. Inundată de lună, valea nu-mi arăta decît risipa stîncilor erodate printre care, din vremi imemoriale, generații de broaște țestoase circulau fără grabă.

Cu o bucurie ce ținea parcă să se convingă că în păduricea de salcîmi pierdusem drumul (numai acolo, și în cele cîteva clipe cînd norii ascunseseră luna mă putusem înșela, dar fără să-mi dau seama nu fusesem constrîns de mine însumi să mă înșel, alegînd o potecă greșită), am ocolit platoul pentru a sonda cu privirea văile pustii.

Satul nu se vedea nicăieri. Dealurile, în schimb, am numărat destule și unul dintre ele ascundea cu siguranță casele scunde cu acoperișul de olane, cu porți umbrite de bolțile viței de vie îngreunată de candelabrele ciorchinilor și curți pavate cu lespezi prinse în chenare de portulacă, păstrînd sclipirea urmelor de argint ale migrației nocturne a limacșilor cuibăriți peste zi în scobiturile răcoroase ale ghizdurilor fîntînii cu roată.

N-aveam decît să cobor pentru a regăsi pădurea

şi a o lua de data asta pe poteca potrivită, doar că nimic nu mă îndemna să-mi repar greşeala. Nu ţi-a rămas mult timp, m-am prevenit, totul e încă neschimbat, peste o clipă hotărîrea nu va mai depinde, poate, de tine. Simţeam totuşi ce greşeală ar fi fost să refuz locul pe care întîmplarea mi-l descoperise.

În jurul meu, ca într-un cimitir turcesc uitat şi de Allah, pietre chinuite de vreme se plecau în toate vînturile. Dar m-am încredinţat că nici una nu era scrisă, morţii nu cunoscuseră culmea bătută de lună.

Aici urma să aflu răspunsul?

Printre pietre creşteau mărăcini în care se încurcaseră ierburi uscate. M-am aplecat să-i văd mai bine, dar nu erau mărăcini, nici ierburi. Semănau cu nişte lufe sau cu gogoaşele părăsite de larvele uriaşe ale unei specii pe care nu mi-o puteam închipui. Intrigat, am apucat cu două degete materia fibroasă a unui asemenea cocon: era tare de parcă ar fi fost ţesută din sfori pietrificate.

Peste şuierul vîntului am desluşit atunci un foşnet, poate un clinchet surd. M-am uitat în jur. Eram singur sub cerul imens, neîncăpător pentru puzderia de stele tremurătoare.

O mişcare aproape imperceptibilă mi-a atras privirile. La picioarele mele zvîcnise un cocon alungit, apoi altul, şi altul, toate formele în care fiinţe improbabile păreau să se fi împlinit înainte de a le străpunge, părăsindu-le, tresăreau şi-şi pierdeau culoarea de iarbă pălită pentru a recuceri o varietate de tonuri precizate treptat. Toate produceau sunetul care nu era foşnet, nici clinchet şi care răsuna acum pe întregul platou.

Nu eram neliniştit, nu eram speriat: sperînd să se întîmple **ceva**, de vreme ce fusesem adus acolo, aşteptam.

Un nor subţire îndulci strălucirea lunii şi estompă mişcările sacadate trădînd lucrarea obscură ce continua în jurul meu. Desluşeam totuşi zvîcnetele formelor, felul cum se răsuceau regăsind rotunjimi pierdute, de parcă stranii fluide le-ar fi umplut şi surprindeam desăvîrşirea contururilor care mă obligau acum să le recunosc. Dar nu regretam că platoul nu rămăsese neviolat, în mine nu mai era loc pentru dezamăgire.

Luna se întunecă dintr-o dată ca şi cum un oblon ar fi astupat-o şi toate zgomotele încetară, pînă şi vîntul se opri. În beznă, răbdător, ştiam că nu trebuia să fac nici o mişcare. Doar sîngele meu pulsa apăsat şi-i auzeam ritmul ca bătaia unei pendule ce măsura timpul asupra căruia nu mai aveam putere.

Apoi, cînd, tot atît de fără veste cum dispăruse, luna se ivi din nou, m-am pomenit înconjurat de un popor de statui.

Bărbaţi şi femei de marmură albă mă priveau cu impasibili ochi de piatră, care clipeau. De la simpla blană legată în jurul şoldurilor şi pînă la redingota austeră, purtau cu toţii veşmintele unor epoci revolute şi erau demni şi calmi, un calm şi o demnitate care nu aparţineau marmurei, pe care i-o impuseseră.

– Adevărul! am vrut să strig, şi am şi strigat, poate.

În golul unei clipe nesfîrşite s-au mulţumit să mă privească în tăcerea reînsufleţită doar de şuierul vîntului, apoi le-am auzit glasurile, dar nu erau glasuri, ci timbrele diferite ale gîndurilor fiecăruia şi într-o străfulgerare am ştiut tot ce ştiau, după cum aflaseră tot ce ştiam.

O linişte aspră mi-a îngheţat inima. Mi-am privit mîna, era albă şi, cînd am ridicat-o în dreptul feţei, atîrna neînchipuit de greu. Mi-am apăsat arătătorul pe ochiul deschis şi n-am simţit durerea.

Nu mă întrebaseră dacă mă învoiesc. Eram acolo, cerîndu-le să-mi spună adevărul. Ca să nu mă prăbuşesc sub povara lui neomenească atunci cînd, asemenea lor, aveam să-l descifrez singur trăind la nesfîrşit toate aventurile speciei, devenind martorul şi păstrătorul unei istorii multimilenare ale cărei episoade se desfăşurau simultan în creierele noastre de piatră, ca şi cum pe miriade de minuscule ecrane ar fi rulat în permanenţă înregistrările vieţii tuturor generaţiilor care au ucis, descoperit, învăţat, pierdut şi regăsit pentru a uita din nou şi din nou redescoperi ceea ce erau, trebuia, în mod irevocabil, să depăşesc un prag.

Îl depăşisem. Viaţa mea nu mai era decît unul dintre neînsemnatele amănunte ale giganticei tapiserii desfăşurată în spaţiu şi timp, un amănunt, de altfel, care mă interesa în mică măsură.

Sub indiferentul ochi al lunii mă plimbam acum cu ceilalţi printre vechile pietre, adunaţi cîte doi, cîte trei, şi gîndurile ne treceau de la unul la altul precizînd un amănunt, restabilind o împrejurare, în timp ce filmele interioare se derulau, construcţii mirabile prefăcute în ruine peste care se înălţau construcţii, invazii şi războaie şi flăcări înverşunate să mistuie ce nu fusese nimicit de cutremure şi inundaţii, cărţi arse şi scrise din nou, sînge şi lacrimi, extaz, oameni sfîrtecaţi, săgetaţi, spînzuraţi, zdrobiţi, împuşcaţi, cele şapte minuni ale lumii şi formula relativităţii, iar toate erau în mine fără regrete, fără mîndrie şi fără ură.

Cînd o geană de lumină a despărţit în cele din urmă cerul de pămînt, ne-am întins pe iarba săracă.

Marmura braţului meu se zbîrcea, albul devenea pămîntiu.

Lîngă mine, Haricleea din Callatis nu mai era decît o formă prelungă, un cocon de pîslă rară, cu fibre indestructibile. Ştiam acum că, decapitată de un călăreţ avar, statuia pe care ar fi trebuit s-o preiau pentru muzeu îl înfăţişa pe soţul ei, Theagene. Un alt amănunt.

Ecranele minţii s-au întunecat repede cînd soarele a răsărit.

DESEN DE AL. ANDRIEŞ

REFUGIUL NOPȚILOR

– Dacă ar fi după tine, ai trăi într-o anticărie și ai muri într-un muzeu, spuse Sonia, înțelegînd că, încă o dată, Ilarion refuza s-o însoțească la cinema.

Ședința se prelungise, risca să nu mai poată intra în sală și cumpărase încă de dimineață bilete pentru amîndoi. În jurul lor colegii zăboveau pe trotuarul din fața băncii, aprindeau țigări și schimbau impresii, dar, năucit de cuvintele Soniei, Ilarion tăcea.

– Te hotărăști? mai întrebă ea. Apoi, văzînd că se mulțumea s-o privească, ridică din umeri. Cum vrei. Mă duc singură.

O lăsă să plece fără a schița un gest și, descumpănit, se despărți și el de colegi pentru a se afunda în întunericul umed al toamnei. Mergea cu băgare de seamă, amalgamate cu praful devenit noroi frunzele căzute se prefăcuseră într-o mîzgă groasă pe care tălpile lunecau, dacă ridica privirile vedea perdele de ceață ondulînd în lumina becurilor. Dar înregistra absent tot ce-l înconjura pentru că auzea mereu cuvintele Soniei și, dincolo de uimirea pricinuită de neașteptata ei intuiție, blestema, din nou, pe lîngă încăpățînarea de pe vremuri a tatălui care-l condamnase să vegeteze în dreptul unui ghișeu, slăbiciunea care-l făcuse să accepte pînă la urmă, în ciuda unor vagi proteste, destinul pe care nu se mai pricepuse să-l schimbe.

Ajuns acasă, renunță să mănînce, grăbit să pregătească întîlnirea. Și dintr-o dată știu că e **acolo** și fericirea, da, liniștea și încîntarea care alcătuiau fericirea explodară în el cînd pașii începură să-l poarte pe strada ce descria o curbă; era o stradă anonimă, cu case banale, dar numai ea ducea spre marea piață mărginită în dreapta de malul pietruit pe care se profilau cupolele unor bazilici, în parte ruinate. Și deși trecuse de nenumărate ori printre pereții cu varul și tencuiala căzute, poate cu marmura jefuită, nu știa dacă războiul sau numai vremea îi mutilase (cîteodată drumul sfîrșea între pereții de cărămidă din labirintul cărora nu putea evada și unde, nesemănînd cu nici una cunoscută, se desfășurau slujbe obscure la care participa ocupîndu-și locul, mereu același, pe banca de lemn întunecată de vreme și păstrîndu-și culoarea doar pe curburile brațelor lustruite de nenumărate palme, și de ale lui, dar neobișnuitele slujbe alcătuiau o paranteză fără ieșire, atît de lungă încît devenea de sine stătătoare ca o poveste extrasă din cadrul adevăratei povești în care trebuia să reprezinte un simplu episod) și de fapt abia dincolo de piața străbătută de șirurile mașinilor vuitoare ocolind statuia din centru începea orașul.

Încercase să-l identifice într-o vreme, dar firmele nu-i îngăduiau măcar situarea într-un spațiu lingvistic, nu pentru că ar fi fost scrise într-o limbă necunoscută, ci pentru că, de îndată ce încerca să le descifreze, literele se estompau în forme imprecise. Tot așa, dacă, cerînd lămuriri, se adresa vreunui trecător, nu obținea de la el decît sunete distorsionate în registre grave de felul celor produse de o bandă magnetică derulată cu o viteză inferioară celei de înregistrare. Cînd i se părea că recunoaște un grup de clădiri întîlnit în vreuna dintre puținele capitale pe care le vizitase, tot ce le înconjura contrazicea prima impresie și, comparînd imaginea atît de vie în amintire cu înfățișarea locului, așa cum apărea pe ilustratele turistice, trebuia să constate că nu coincideau.

Înțelese astfel în cele din urmă că Orașul îi aparține, conglomerat de construcții detașate din contexte arhitecturale reale și chiar din vechi gravuri înfățișînd, poate, peisaje imaginare (gîndul era de natură să-l încînte), repetata lor revenire impunîndu-le locuri fixe în spațiu și ajungînd să configureze ansamblul urbanistic pe care sentimentul fericirii îl saluta la fiecare reîntîlnire, ca și cum, după ani de pribegie, s-ar fi întors în locurile îndelung visate ale copilăriei.

De multe ori însă nu i se îngăduia să ajungă nici pînă la anticăria care constituise prima revelație a Orașului privilegiat. Se încurca atunci în străzile pornind din piață și începea să alerge de pe un trotuar pe celălalt repezindu-se pe străduțe transversale în speranța de a ieși în strada inaccesibilă, vitrinele defilau și le cerceta nerăbdător pentru că, nedîndu-le niciodată atenție, nu le recunoștea și după fiecare dintre ele se putea ivi cea în care cărțile se îngrămădeau în neorînduiala savantă menită să pună în valoare o copertă sau numai un cotor cu titlu atît de elocvent încît atrăgea atenția în ciuda spațiului infim pe care-l ocupa, dar căutarea era inutilă, știa, și tristețea descurajării îi îngreuna pașii, dacă din piață nu nimerea direct în strada potrivită nu-i mai era dat s-o descopere, trecătorii întrebați ridicau din umeri sau, incapabili să se facă înțeleși, scoteau sunete grotești.

Atunci însă cînd căile de acces se deschideau cu incredibilă ușurință și străzile și-l treceau una alteia ca și cum nimic n-ar fi fost mai firesc, se pomenea curînd în fața anticăriei. Vitrina era plină de cărți din toate timpurile, de la fabuloase incunabule la ultimele titluri ale colecțiilor de buzunar, însăși alăturarea lor improbabilă desconspirînd caracterul secvenței și acordîndu-i girul.

Chiar în plină zi anticăria era scăldată în lumina aurie a zecilor de becuri fixate în tavanele celor trei mari încăperi dînd una într-alta. Din pereții acoperiți în întregime cu rafturi îl întîmpina dumnezeescul miros de hîrtie tipărită și praf. Doi vînzători palizi cu scurte bărbi negre se învîrteau prin încăperile cu lume puțină (Ilarion încetase să se mire de faptul că îi revedea în anticărie doar pe aceiași bărbați gravi și tăcuți, pentru totdeauna incluși în spațiul ei imuabil) și vorbeau în șoaptă, pentru a fi deosebiți de cumpărători (dar Ilarion nu asistase niciodată la cumpărarea vreunei cărți), purtau amîndoi halate, iar cum pe ambele erau imprimate șiruri de cotoare suprapuse, vînzătorii se confundau cu rafturile înfățișînd cotoarele unor cărți veritabile, așa că lui Ilarion i se întîmplase să

întindă mîna după un tom care se retrase o dată cu o întreagă porțiune de rafturi deasupra cărora o față bărboasă zîmbea stingherită.

Pătrunzînd în aria fermecată a cărei amintire îl mai urmărea mult timp după ce părăsea Orașul, primul lui gest era unul de mîngîiere. Cu ochii închiși, mulțumindu-le că există, își trecea palmele peste cărțile de lîngă intrare. Apoi, fără grabă, cerceta rafturile pe rînd, perete după perete, mai întîi cele situate la înălțimea privirilor, după aceea rafturile inferioare (pentru a scotoci prin cel de jos se așeza pe vine deplasîndu-se lateral, ca un crab) și lenta lui perindare prin fața peretelui, înainte și înapoi, semăna cu parcurgerea unor rînduri așternute în bustrophedon. Pînă la urmă, lua una dintre scările ușoare prevăzute cu cîrlige agățate de bara metalică prinsă sub tavan și trecea în revistă rafturile superioare bucurîndu-se cînd, alegînd cîte o carte, putea s-o răsfoiască așezat pe ultima lamelă metalică a scării, o înălțime de cîțiva metri, în aurul topit al becurilor.

Scrise numai în limbi pe care le cunoștea, cărțile erau rareori cele pe care le citise și mai ales cele pe care de ani de zile le căuta. În lumea unde vegeta în dreptul ghișeului de la bancă nu-și amintea niciodată cuprinsul cărților citite în oaza Orașului, acolo însă ele se dovedeau fascinante, romanele erau cele mai extraordinare care-i căzuseră sub ochi, versurile cîntau uluindu-l cu șocul imaginilor și, în mai multe rînduri, recitind în lumea amorfă o operă care-l încîntase **acolo** o găsi plicticoasă, fără să poată evoca nimic din prima versiune în afara certitudinii că atunci constituise o revelație.

Nimeni nu-l împiedica să stea ore întregi pe scară în poziția incomodă în care se afunda în lectură și de aceea se minuna întotdeauna cînd, fără să știe cum, se pomenea din nou în stradă.

Greoaie, în ciuda încercării de a simula grația unui templu grecesc, a coloanelor susținînd frontul în triunghiul căruia vînzoleala trupurilor atletice părea că abia încremenise, clădirea muzeului îi era familiară. Nici acum, urcînd mulțimea treptelor de piatră ducînd spre poarta monumentală, nu se întrebă de unde transportase palatul flancat de imenșii lei culcați și în sălile căruia, știa, nu îl așteptau numai opere extrase din toate marile muzee ale lumii, ci și relicve cu posesiunea cărora nici un muzeu nu se putea mîndri.

Ca de obicei, bătrînul portar îl recunoscu și zîmbi făcîndu-i semn să împingă ușa turnantă. În dreapta se înșirau sălile egiptene, dar Ilarion o luă de astă-dată la stînga pentru a străbate din cîțiva pași cele cinci milenii care-l despărțeau de bărbații și femeile stînd în picioare, cu imenși ochi întunecați și brațe încrucișate, cu mîinile încleștate una peste alta și trupuri încordate ca și cum ar fi fost supuse unui efort supraomenesc sau ar fi așteptat o lovitură. În penumbra bolților de cărămidă luminate erau doar vitrinele înfățișînd vase, unelte și podoabe. Din pereți ieșeau din loc în loc coloane masive ornate cu mozaicuri geometrice colorate în negru, în alb și roșu.

Treptele începeau brusc. Din cavitatea spre care duceau venea un suflu de aer rece și Ilarion coborî încet pînă în dreptul scheletelor ostașilor ale căror cranii mai erau apărate de țuguiatele căști de aramă lîngă care zăceau vîrfurile de aramă ale lăncilor, trecu pe lîngă scheletele boilor dincolo de care se aflau rămășițele carelor la care fuseseră înjugați, din nou pe lîngă țestele și oasele unor ostași, lăsă în stînga osemintele cîntărețelor, una dintre harfele lor fusese reconstituită și, ca și altădată, capul de taur turnat în aur de pe cutia de rezonanță i se păru viu din cauza bărbii lui și ochilor de lapis-lazzuli, neglijă încăperea ofrandelor, deși știa ce comori adăpostește și, înaintînd pe culoarul mărginit de o parte și de alta de șirul scheletelor unor înalte doamne lîngă care luceau diademe, cercei și inele, se opri în fața criptei, acum deschisă, a celei de bună voie urmată în moarte de femeile și bărbații care-i alcătuiseră convoiul funebru.

Dar în clipa cînd pătrunse în criptă Șub-ad se ridică în sicriul depus pe catafalcul la picioarele și la căpătîiul căruia căpățînele a două schelete urmau să rînjească.

Arăta întocmai cum o închipuise cea care îi modelase chipul pornind de la craniul aflat în mormînt, reconsituirea se afla de altfel într-un colț al criptei, dar acum, căutînd-o cu privirea, Ilarion constată că dispăruse.

Șub-ad purta vestita diademă de aur, panglica de metal prețios împodobită cu cununa de frunze și inele, peste care se înălțau lujerele florilor stelate. Bananele de aur ale cerceilor îi atingeau umerii, gîtul îi era încins cu o întretăiată salbă de perle, mărgele de cornalină și lazurit. Sub ampla coafură întunecată, pe ovalul feței albe, ochii mari și verzi, conturați cu negru sub pleoape, îngreunate de fard, priveau cu o trisetețe nelipsită de mîndrie, de sfidare, poate, gura mare, cu buze arcuite, părea hotărîtă să nu lase să-i scape nici un sunet, dar Ilarion începu să tremure la gîndul că i-ar putea auzi glasul.

– Regină, șopti fără voie plecîndu-și fruntea și evitînd să privească sînul tînăr pe care rochia albă, acoperind doar umărul stîng, îl lăsa dezvelit.

Nepierzîndu-l din priviri, Șub-ad ieși din racla de lemn. Mișcările-i erau de o grație sălbatică atunci cînd, apucînd de mînerul răsucit în sus o cupă de aur, cu pereții canelați, o umplu cu lichidul dintr-un vas aflat lîngă raclă și o întinse spre Ilarion în refulgerarea inelelor ce-i împodobeau degetele. Tristețea ochilor făcuse loc unei priviri poruncitoare, aspră și totuși neliniștită.

– Știu că toți cei ce te-au petrecut pe ultimul drum aveau la ei pahare de aur, argint, obsidian sau alabastru, spuse Ilarion.

Tăcută, cu nările fremătînd, Șub-ad rămăsese cu brațul întins.

– E doar un vis, mai spuse Ilarion apucînd cupa și golind-o în timp ce regina ofta ușurată și se îndrepta spre racla din roșu lemn de cedru, fără a întoarce capul nici cînd răsună zgomotul înfundat al căderii trupului pe podeaua dată cu var.

– Trebuie să i se facă autopsia, spuse doctorul. Privirile nu i se dezlipeau de pe cupa de aur strălucind lîngă patul lui Ilarion.

În picioare, cu mîna la gură, Sonia plîngea.

ALT EXERCIŢIU

LA MARGINE DE GALAXIE

PRINTR-O SERIE de întîmplări fericite (consfătuiri naţionale sau simple întîlniri de cenaclu), am putut cunoaşte imediat pe mai toţi autorii SF români, alăturînd astfel chipuri şi întîmplări numelor dintr-un raft al bibliotecii: de la Adrian Rogoz, Vladimir Colin şi Ion Hobana, care mă făceau să retrăiesc aproape uitatele exaltări ale primilor ani formativi, pînă la Dan Merişca, George Ceauşu, Mihail Grămescu etc., la eroii anilor din urmă, atît de buni pentru creaţia SF în limba noastră (să nu ne mai plîngem iar: „dar, din păcate, fără schimbări în politica editorială"). Această avalanşă de impresii a constituit mult timp un salutar **feed-back** pentru teoriile personale asupra literaturii, prezenţa mea în **ou.li.po.d'an** (Luca Piţu) – discret insinuată, dar cu greu de ascuns andoniană curiozitate – făcîndu-mă fericit martor al genezei unui text de succes, contrariat partener în conversaţii ce părăsesc subreptice uzualul, acid (mai rar bazic) hermeneut **ad-hoc**, modest izvor de inspiraţie, nedorit vizitator cu ambiţii mesianice, tolerat comesean, inutil SFătuitor, zadarnic entuziast editor. Veţi înţelege că a întreprinde o tipologie a autorilor pe baza unei asemenea experienţe ar însemna a forţa în rigiditatea preţioasă a unei taxinomii partizane şi fatalmente eşuate tocmai vitalitatea polimorfă a unui fenomen literar. Ce tristă inutilitate, această imposibilă parodie a moştenirii metodologice lăsate de Linné! Şi încă strecurată pe uşa din dos a istoriei literare. Decît să vă spun de cîte feluri sînt autorii SF, care sînt criteriile de promovare/retrogradare în puţin faimosul lor top, care sînt benignele tabere sefiste (începînd poate cu Guranda fraternei, bucolicei solidarizări), ce urmăresc şi în ce scop aceia care scriu, de ce nu scriu care nu scriu ş.c.l., mai bine să facem împreună (sigur, e o chestie de retorică acest „împreună") portretul-robot refulat mai sus, galtoniana **average picture** a autorului SF. Sau, şi mai bine, pentru a nu ajunge prea departe cu simplificările, a autorului SF român tînăr.

Tînărul autor SF de la noi care ajunge la o anumită recunoaştere publică – în circuitul paralel al fandomului sau prin mass-media – are deja un trecut literar semnificativ, comun cu acela al tinerilor poeţi şi prozatori din genurile clasicizate: a activat mai mulţi ani într-un cenaclu sfîşiat de tensiunea între perenul îndemn heliadesc („Scrieţi orice, numai scrieţi!") şi necesitatea general resimţită de a pune ordine în rezultatele sale cu mijloacele criticii. **Sefistul** (voi pastişa altă dată, mai pe larg, pe Platon) este rodat în discuţii polemice asupra propriei creaţii, care au loc de regulă imediat după prima lectură publică a unei lucrări, într-un spectru de registre cuprinzînd deopotrivă impresionismele concis categorice („Îmi place!"/ „Nu-mi..." etc.), argumentele cele mai bizare ale acestor impresii, sfaturile practice prefigurînd – în cazul, întîlnit, al acceptării – paternitatea colectivă („Taie sfîrşitul!"/ „Fă din schiţa asta o nuvelă!" sau invers/ „Ce-ar fi dacă eroul n-ar mai..." etc.) şi, în sfîrşit, ceva specific genului, chestionarea vehementă – de regulă irelevantă, dar din nefericire curentă – a verosimilităţii sau consistenţei tehnico-ştiinţifice.

Autorul se şi obişnuieşte să reacţioneze la critică. Atunci cînd nu se decide pentru nepăsare sau contraatac, îşi va rescrie textele ţinînd seamă de lectura-**marketing.** Importanţa intervenţiei publice directe în treburile interne ale scriitorului este greu de supraestimat. Identitatea autorului se erodează sub acţiunea unui orizont de aşteptare agresiv, astfel că, prin estomparea sau socializarea mărcilor personale înregistrate (a celor tematice în primul rînd, dar şi a celor stilistice) semnăturile devin permutabile. Dubla semnătură, des întîlnită mai ales în producţia cenaclului ieşean „Quasar" – care, urmărind scopuri stimabile, o promova sistematic –, este un alt efect al eroziunii identităţii auctoriale, care tinde la depersonalizarea discursului (chiar în abundent, romantic exces de pronume la persoana întîi), la anonimizarea sa, la impunerea unui mod supraindividual de existenţă literară.

Tînărul **sefist,** pînă a ajunge, asemenea unei largi majorităţi a „Generaţiei '80", să naveteze între sat şi oraş (în aşteptarea ştergerii diferenţelor dintre domiciliu – cu turn de fildeş, dar şi cu gălăgioasă agoră sterilă – şi loc de muncă), are de făcut **naveta esenţială** (îmi permit citarea unuia

care o practică zilnic) între cele două culturi despărțite cîndva de C.P. Snow: cea umanistă și cea tehnică. O conciliere a exigențelor acestora sub semnul complementarității care ar desena efigia anacronică a (supra)omului Leonardo a devenit imposibilă practic (deși acceptabilă teoretic și sloganizată cuceritor), acum cînd efectul secundar al hiperspecializării este, alături de ciudatul eșec al vreunei calificări mulțumitoare, o desăvîrșită ignoranță în domenii altădată cît de cît acoperite. Formația lacunară, prea atentă la aparențe și conjuncturi, cu premise nebuloase, îl sortește pe autorul SF – spre a nu vorbi decît de el – unei dezvoltări culturale hazardate și parodice (fără intenție și detașare), impasul industriei educaționale dînd șansă existenței unor modele paideice artizanale, ce pot eventual clona filozofi montani sau resemna pe cei mai independenți la condiția puțin profitabilă de autodidact – în bătaia năucitoare a diverselor **pneumata** metodologice/epistemologice.

Sefistul autodidact este în genere un slab cunoscător al formelor și procedeelor literare tradiționale, ceea ce îl face să practice fără prea mare discernămînt (dar cu eventuala conștiință a pionieratului) formule compromise de istoria literară (ex: proza liricoidă „păcatul mortal“ al clasicilor noștri se repetă) sau experimente riscante (unele, cum ar fi **the stream of consciousness,** necesitînd forțe artistice ieșite din comun, iar altele, cum ar fi „textuarea“ **Tel Quel** – Iova, deși **robotice** – deci anunțînd succese în fandom –, sterile și contraindicate pentru un gen care aspiră la o mereu mai mare popularitate). Chiar autori interesanți, desprinși prin scriitură – nu și prin statut (cine mai trăiește astăzi din literatură?) – de amatorism, evită cu greu primejdiile sugerate mai sus: Leonard Oprea sună cîteodată ca un epigon joycean, George Ceaușu capătă sentimentale turnuri de **romance,** Mihail Grămescu debușează în borgesianism minor. Și așa se ajunge în gura lumii (critice), care nu iartă slăbiciunile marginalilor. Defectele sînt scuzabile și foarte șic la maeștri (care mai și pot pretinde că le programează potrivit unei esoterice poetici elitare); tinerii trebuie să fie cu orice preț excepționali.

Loc geometric al originii forțelor centripete care-l pulverizează către modele, **sefistul** are nevoie, ca și confrații din **mainstream,** de o personalitate puternică în stare să-i dea coeziune, diferență și impact. Eul său creator, îndîrjit sau candid subîntins de cel empiric, hologramă a celui numit undeva **author and giver of all things,** devine textul lumilor viitoare, lizibile încă în filigranul celei prezente. **Sefistul** este acela de la care trebuie primite „prologues to what is possible“ (Wallance Stevens), el trebuie să proiecteze cetățile radioase (deocamdată) ficționale, „of which“, cum spune Frye, „the stars are suburbs“. Sînt, să recunoaștem cu înțelepciune, mari lucrări ale spiritului, pentru nimeni ușoare. **Jocul viitorului,** treaba **sefistului,** ne chema pe toți. Să ne lăsăm, cînd și cînd, în voia acestei magnetice nevoi.

●

Anul 1984 găsește **Galaxia SF** în expansiune: mai multe pagini, mai mulți autori, mai multe subiecte interesante (consultați iute almanahul de anul trecut, **datat** 1984, printr-o anticipare a mediei pe țară). Iată ce mai puteți citi:

O prezentare cuprinzătoare și sintetică a stării SF-ului autohton și internațional. La această imagine contribuie Al. Mironov (interviuri cu Peter Kuczka și Luben Dilov), Dan Ursuleanu (activitatea radio), Viorel Marineasa si Cornel Secu (lumea fanzinelor românești), Dan Merișca (explozia fandomului), Ion Doru Brana și Dănuț Bărăgan (SF-ul în lume, primul continuînd de anul trecut popularizarea unora dintre cele mai prestigioase premii). Scurte observații asupra dezvoltării genului în China și Slovenia sînt semnate de respectiv, Constantin Lupeanu și Dan Ursuleanu.

Un grupaj de recenzii, care readuce în atenție cîteva cărți, aparținînd integral genului, ca și altele, parțial revendicabile (nu contează prea mult reacțiile autorilor!) Recenziile sînt datorate unor buni cunoscători ai producției editoriale: Silvian Iosifescu, Dan Petrescu, Al. Mironov, Daniel Vighi, Gheorghe Secheșan. Și încă unul, pe care din lesne de înțeles modestie, nu îl divulg.

Cîteva eseuri. Un fragment din studiul „Paradoxul primei repetiții“, Premiul I la secțiunea de profil, (consfătuirea din 1983), capitol introductiv al unei cărți (angajată deja la Editura Minerva) consacrate literaturii fantastice, îl introduce în fandom pe Dan Petrescu. El aduce alături de umorul irezistibil deja cunoscut (scrisoarea deschisă către Consfătuirea XI-a), o necesară capacitate teoretică, formată unei rare înzestrări pentru gîndirea speculativă și unei solide formații literar-filozofice.

Arhicunoscutul Ion Hobana, inutil de prezentat, revine cu forțe și sugestii proaspete la clasicul Jules Verne, un mit al criticii SF.

Criticul și istoricul literar Sanda Radian (familiară fanilor și ca prozatoare) scrie despre personajul extraterestru în science fiction.

Luca Pițu, doctor în literatură, cu o strălucitoare teză despre Lautrémant, a dobîndit în ultimii ani un prestigiu special ca eseist. Personaj borgesian al unei **intelligentsia** veritabile, cinic Socrate ireductibil la o prezentare, Luca Pițu propune o interpretare a SF-ului sprijinită pe analiza unor **topoi** profetici, ca și una sugerată (și îndrăznesc, omologabilă) de patafizică, știința soluțiilor imaginare.

SORIN ANTOHI

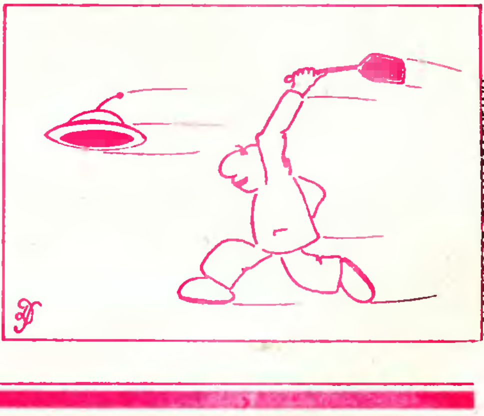

CARICATURĂ DE ȘERBAN DRĂGUȘANU

ROBUR, ALBATROSUL, GROAZA

GALAXIA SF

TREI SIMBOLURI ALE ANTICIPAȚIEI CLASICE

ION HOBANA

O SCRISOARE din 1875 confirmă intenția mai veche a lui Jules Verne de a scrie romanul triumfului aparatelor de zbor mai grele decît aerul. Un nou impuls în această privință i l-a dat popasul milanez din 1884, cînd scriitorul a putut cerceta notele și desenele privind mașinile zburătoare ale lui Leonardo da Vinci. Întoarcerea la Amiens a avut loc în ziua de 18 iulie a acelui an. Iar la 9 august, dirijabilul „France", construit de Charles Renard și Arthur Krebs, reușea să parcurgă primul traseu în circuit închis, de la Chalais - Meudon la Villacoublay și retur. Era dovada incontestabilă că zborul dirijat al aerostatelor nu e o utopie, cum afirmaseră numeroși oameni de știință, printre care și... doctorul Fergusson din **Cinci săptămîni în balon.**

Fostul cenzor al „Societății pentru încurajarea locomoției aeriene cu aparate mai grele decît aerul", întemeiată de Nadar, Ponton d'Amécourt și Gabriel de la Landelle în iulie 1863, se hotărăște să ridice mănușa. În 1885, după ce terminase redactarea romanului, el îi scrie editorului și prietenului său Pierre-Jules Hetzel: „Cred, sper că toți partizanii aparatelor mai grele decît aerul îl vor susține pe Robur împotriva adversarilor săi. Printre aceștia din urmă se află oameni zgomotoși și, dacă nu mă înșel, cartea va face ceva zgomot. Trebuie să recunosc că momentul ar fi destul de favorabil, ținînd seama că publicul manifestă un anume entuziasm față de posibilitatea dirijării baloanelor." Adversarii aparatelor mai grele decît aerul erau oameni într-adevăr zgomotoși. După ce citise, poate, aproape în întregime **Robur Cuceritorul,** publicat de „Journal des Débats" în foileton între 29 iunie și 18 august 1886, W. de Fonvielle publica un articol intitulat, fără menajamente, **Smintiții navigației aeriene.**[1] O opinie împărtășită de zdrobitoarea majoritate a oamenilor de știință, chiar dacă era exprimată mai academic. E destul să ne amintim că, în 1903 (!), Comisia pentru aeronautică a Academiei de Științe din Paris respingea proiectul de aeroplan-automobil al lui Traian Vuia, decretînd: „Realizarea și soluționarea zborului cu un aparat mai greu decît aerul nu este decît o himeră".

Susținînd o idee revoluționară pentru acel timp, Jules Verne era departe de a se considera un vizionar, un profet științific, așa cum îl numeau prea zeloșii săi admiratori. Într-un interviu apărut în „Pittsburgh Gazette" la 13 iulie 1902, el declara: „Nu sînt foarte mîndru că am scris despre automobile, submarine și nava aeriană înainte ca ele să fie realizate de Știință. Cînd le înfățișam ca pe niște realități, aceste lucruri erau pe jumătate descoperite." Scriitorul ține deci să precizeze, după ce ne-a prezentat amănunțit alcătuirea „Albatrosului": „În concluzie, acest aparat se inspiră din sistemele propuse de Cossus, De la Landelle și Ponton d'Amécourt..." Ignorînd această mărturisire, Sam Moskowitz afirmă că „ideea elicopterului cu multe elici a fost luată de Verne de la Lu Senarens" (...) Înainte de apariția lui **Robur Cuceritorul,** Lu Senarens scrisese nu mai puțin de trei povestiri din ciclul Frank Reade-jr., întemeiate pe existența unor nave aeriene construite pe principiul elicopterului (...) Acestea erau poate cele mai vechi lucrări de ficțiune pornind de la teoria elicopterului și aproape sigur primele care propuneau ca un aparat aerian să fie propulsat de motoare electrice avînd ca sursă de energie baterii. Și nu a fost o coincidență faptul că „Albatrosul" lui Jules Verne din **Robur Cuceritorul** era construit pe principiul elicopterului, propulsat de motoare electrice cu baterii și acumulatori de un tip nou."[2] Putem înțelege dorința de a extinde lista priorităților americane în domeniul atît de instabil al invențiilor imaginare. Dar Jules Verne n-avea nevoie să-l jefuiască pe Lu Senarens în ceea ce privește aplicarea principiului elicopterului la naviagația aeriană sau propulsia bazată pe electricitatea înmagazinată în baterii și acumulatori. Încă din 1863, scriitorul considera elicopterul drept mijlocul ideal de a cuceri spațiul, după cum reiese dintr-un articol publicat în numărul din decembrie al revistei „Musée des famillles", care se încheia astfel: „Să preconizăm deci elicopterul și să ne luăm drept deviză deviza lui Nadar: «Tot ceea ce este posibil se va înfăptui»". Articolul prezenta sistemul de elici orizontale și verticale propus de Ponton d'Amécourt, sistem pe care-l vom regăsi în construcția „Albatrosului". Pe de altă parte, încă din 1881,

[1] „Journal des voyages et des aventures de terre et de mer", No. 475, 15 août 1886

[2] Sam Moskowitz, **Explorers of the Infinite,** The World Publishing Company, Cleveland and New York, 1963, p. 117

Gaston Tissandier utilizase electricitatea furnizată de doi mici acumulatori pentru propulsia unui model redus de dirijabil. Iată de ce Jules Verne vorbeşte şi despre nava sa aeriană ca despre un lucru „pe jumătate descoperit". Şi iată de ce îi dau dreptate lui Peter Costello cînd spune: „Nu există temeiuri pentru afirmaţia lui Sam Moskowitz că Verne ar fi luat ceva de la Senarens: amîndoi au utilizat aceleaşi surse..."[3]

E adevărat că elicile sustentoare, şaptezeci şi patru la număr, sînt „tot atîtea erezii aerodinamice"[4], dar autorul nu urmărea să ofere constructorilor planurile unui aparat gata să decoleze după asamblare. (Nu întîmplător, capitolul VI al romanului are ca titlu această menţiune prudentă: „Peste care inginerii, tehnicienii şi alţi specialişti ar face poate mai bine să treacă"). Prin mijloacele specifice artei sale, el voia doar să-şi exprime convingerea că omul va fi cîndva stăpînul spaţiului şi că această izbîndă va fi obţinută graţie aplicării principiului „mai greu decît aerul", principiu pe care-l susţinuse odinioară cu ardoare.

Ca de obicei, elaborarea romanului a prilejuit un schimb de opinii între autor şi editor. După ce a citit prima versiune, Hetzel s-a arătat nemulţumit: „Cartea e gata, dar e alcătuită din boabe de mătănii prin care trebuie să treci în chip de fir un interes care trebuie creat aproape în întregime, căci nu există încă." Răspunsul lui Jules Verne este edificator: „Am făcut un efort uriaş în legătură cu Robur. N-am adus niciodată un manuscris într-o asemenea stare." Rezultatul acestui efort nu este întru totul satisfăcător. După o introducere promiţătoare (confruntarea lui Robur cu baloniştii), acţiunea se împotmoleşte în masa descrierilor geografice. Pe de altă parte, autorul a împrumutat excesiv din operele sale anterioare, însuşi periplul „Albatrosului" repetîndu-l întrucîtva pe cel al „Nautilus"-ului. Cît despre detalii, nu avem decît dificultatea alegerii. Pentru a nu aglomera exemplele posibile, să constatăm doar că discuţia asupra naturii fenomenului aerian necunoscut este o transpunere a celei asupra naturii fenomenului marin (**Douăzeci de mii de leghe sub mări**), Weldon-Institute este un decalc al celebrului Gun-Club (**De la Pămînt la Lună**), scena eliberării prizonerilor o reia, la o altă scară, pe aceea a eliberării misionarului (**Cinci săptămîni în balon**).

Cum să ne explicăm această lipsă de inventivitate la un scriitor renumit pentru originalitatea intrigilor şi a loviturilor sale de teatru? Se pare că Jules Verne trecea prin momente dificile, cum reiese dintr-o scrisoare trimisă lui Hetzel la 3 decembrie 1883: „Îmi înţelegi situaţia faţă de publicul nostru, nu mai am subiecte al căror interes să rezide în extraordinar, Baloane, Căpitanul Nemo etc... Trebuie deci să încerc să interesez prin combinare.". Dar interesul în ceea ce priveşte subiectul lui **Robur Cuceritorul** rezidă tocmai în extraordinarul aparatului de locomoţie aeriană. Ceea ce-i lipseşte lui Jules Verne în această perioadă este capacitatea de a imagina situaţii inedite. Şi atunci el re-exploatează fapte şi tablouri care au asigurat succesul marilor sale romane, rezultatele fiind, inevitabil, mai modeste.

„Efortul uriaş" pare să fi fost orientat mai cu seamă către conturarea memorabilului erou al romanului. Autorul s-a străduit să se îndepărteze de modelele pe care i le ofereau propriile sale **Călătorii extraordinare**. El îi scria lui Hetzel că Robur „este un convins, dar nu un **apostol**, nu un Nemo, nu un Hatteras", un fantezist, dar şi „un om îndrăzneţ şi cu sînge rece în împrejurări deosebite"; scuzîndu-se că „a forţat nota de brutalitate", el făgăduia să o reducă „la o intensitate convenabilă". Robur rămîne totuşi un personaj neliniştitor, începînd cu portretul său fizic, care îmbină trăsături aparţinînd regnului animal şi universului maşinilor, fără a da nici o clipă o impresie de hibriditate. Şi, cum spune chiar cel în cauză, moralul nu este cîtuşi de puţin mai prejos decît fizicul. Aici se şi nasc, de altfel, semnele de întrebare privind personajul nostru, care declară: „Cînd am o idee, vreau ca şi ceilalţi s-o împărtăşească şi nu suport să fiu contrazis." Nu sînt simple cuvinte, cum demonstrează ceea ce se petrece în marea sală a lui Weldon-Institute şi, mai tîrziu, la bordul „Albatrosului". În faţa obstinaţiei şi ostilităţii lui Uncle Prudent şi Phil Evans, Robur îşi pierde adesea răbdarea şi are adevărate accese de furie. După distrugerea aparatului său zburător de către cei doi balonişti, el „nu mai avusese decît un singur gînd, o obsesie: să se răzbune." Şi Jules Verne înţelegea această răzbunare ca o înfruntare între „Albatros" şi „Go Ahead", ceea ce ar fi fost poate mai potrivit cu eroul său. Dar Hetzel veghea: cititorii **Călătoriilor extraordinare** nu trebuiau să fie şocaţi de un deznodămînt prea brutal. Şi scriitorul s-a înclinat: „În locul luptei aeriene voi înfăţişa o salvare şi Robur va arunca mulţimii **entuziaste** cuvintele pe care le-a pus în gura lui. Asta îl va face să crească mult pe Robur al nostru, salvarea face de zece ori cît atacul, o recunosc bucuros." Din fericire, el a ştiut şi să refuze sugestiile care tindeau să transforme ultimul capitol într-un happy-end desăvîrşit: „nu banalităţi la sfîrşit; nu aeronave puse pe acţiuni" (era vorba, probabil, despre ceva asemănător Societăţii de comunicaţii interstelare preconizate în finalul romanului **Împrejurul Lunii**). Şi într-o altă scrisoare, el argumentează acest refuz: „Robur este prea înaintat pentru secolul său."

I s-a negat adesea lui Jules Verne capacitatea de a se îndepărta de prezent, de prezentul său. „Doar trei povestiri sînt situate în viitor: **Amiens în anul 2000, Ziua unui ziarist american în anul 2889** şi **Eternul Adam**", afirmă peremptoriu Marie-Hélène Huet.[5] Pentru a avea dreptate, ea ar fi trebuit să precizeze: într-un viitor îndepărtat. Pentru că opera verniană cuprinde şi texte a căror acţiune se desfăşoară după numai cîţiva ani de la data publicării lor, cum ar fi **Castelul din Carpaţi, Claudius Bombarnac, Insula cu elice.** Două indicii ne obligă să includem **Robur Cuceritorul** în această categorie. La sfîrşitul primului capitol, printre punctele greu accesibile unde poate fi văzut fluturînd drapelul lui Robur se numără şi „paratrăznetul turnului de fier al Expoziţiei din 1889". Acţiunea se petrece deci la cel puţin trei ani după apariţia romanului. Şi mai semnificativă

---

[3] Peter Costello, **Jules Verne, Inventor of Science Fiction**, Charles Scribner's Sons, New York, 1978, p. 189

[4] Charles-Noel Martin, **Jules Verne, sa Vie et son Oeuvre**, Editions Rencontre, Lausanne, 1971, p. 236

DESEN DE AL. ANDRIEȘ

din acest punct de vedere este o observație din capitolul XII: „Era întuneric beznă. Așa că nu zăriră nici o frîntură din calea ferată trans-sahariană aflată în construcție, după proiectul lui Duponchel - lungă panglică de fier care trebuie să lege Algerul cu Tombuctu, prin Laghuat și Gardaia, urmînd să ajungă mai tîrziu pînă la golful Guineii". Or, trans-saharianul a rămas pînă astăzi în stadiul de proiect. De altfel, însuși triumful aparatelor „mai grele ca aerul" se lăsa așteptat chiar în 1897, cînd, la 5 mai, Jules Verne îi scria tînărului său corespondent italian Mario Turiello: „Cît despre problema navigației aeriene, ea este departe de a fi rezolvată, chiar de către Robur Cuceritorul, poți să mă crezi. De la fantezie la realitate e un abis". Un abis pe care, la 17 decembrie 1903, frații Wright aveau să-l străbată cu avionul lor propulsat nu de electricitate, ca „Albatrosul", ci de un motor cu ardere internă. Poate părea ciudat că acest eveniment este ignorat în al doilea roman vernian consacrat aviației, **Stăpînul lumii**, apărut în 1904. Dar textul își aștepta rîndul la publicare de cel puțin doi ani, fiind considerat de autor „ultimul cuvînt în materie de automobilism".

Evident, „Groaza" este mult mai mult decît un automobil perfecționat, fiind în stare să se miște cu aceeași ușurință pe sol, pe și sub apă și în văzduh. Ceea ce-l determină pe Sam Moskowitz să-și reia atacul: „Desigur, cînd urmarea la **Robur Cuceritorul**, intitulată **Stăpînul lumii**, a apărut în 1904, Senarens trebuie să-și fi pierdut iluziile; pentru a treia oară, Verne îi fura în mod scandalos una dintre ideile sale, de astă dată submarinul zburător care apăruse mai întîi pe coperta colecției **Boys Star Library** în 1896, opt ani înaintea povestirii lui Verne, ilustrînd o scenă din romanul lu Noname **Deasupra Polului Sud; sau Jack Wright în căutarea unui explorator pierdut, cu vasul său zburător**"[6]. Dar în august 1894, deci cu doi ani înaintea apariției romanului lui Senarens-Noname, „hoțul" denunțat cu atîta vigoare îi scria fratelui său Paul că intenționează să introducă un „vas submarin și aerian" într-un roman aflat atunci în lucru. Ideea a fost părăsită și reluată în 1901–1902, cînd Jules Verne scria **Stăpînul lumii**. Nu-i putem recunoaște lui Lu Senarens nici măcar prioritatea **literară** reclamată de biograful său. Pentru că „Le Journal des Voyages et des aventures de terre et de mer" publica, în 1886, romanul lui Louis Jacolliot, **Mîncătorii de foc**, în care evoluau minunatul „Remember" și frații săi mai mici, „Swan" și „Wasp"; inventatorul Jonathan Spiers spunea despre ei, cu modestie: „... m-am mulțumit să unesc într-un singur aparat vasul submarin, locomotiva și automobilul aerian cu elice".

Transformarea „Albatrosului" în „Groaza" este pregătită din prima parte a epopeii zborului întemeiat pe principiul „mai greu decît aerul". Urmînd trenul care se îndrepta spre Salt-Lake-City, aeronava „luneca deasupra lui ca un uriaș scarabeu, care putea să devină o gigantică pasăre de pradă." Capitolul final e bogat în astfel de analogii: „...aeronava apăruse deasupra lui Fairmont-Park asemenea unui vultur ce se năpustește din înaltul cerului..."; „Mai mic decît «Go Ahead» era peștele-spadă urmărind balena pe care o străpunge; era torpilorul care se repede asupra cuirasatului, aruncîndu-l în aer cu o singură lovitură" (Autorul pregătea atmosfera prielnică atacului la care a renunțat datorită intervenției lui Hetzel). În **Stăpînul lumii**, vehiculul tetravalent este asimilat, chiar înainte de a fi identificat, cu „o uriașă pasăre de pradă, un monstru zburător". Sub înfățișările sale de automobil și de navă ultrarapide, „era ca un fulger care te amenință, fără să fii avertizat de condițiile atmosferice." Dar primejdiile pe care le implică aceste comparații sînt doar potențiale. Singurul lucru care poate fi imputat „Groazei" este o coliziune **involuntară** cu goeleta „Markel" (ceea ce ne reamintește coliziunea involuntară a „Nautilus"-ului cu pachebotul „Scotia"...).

Extinderea posibilităților aparatului este însoțită de dezvoltarea trăsăturilor negative ale eroului. Primul roman ni-l prezenta în culori neliniștitoare. Campionul principiului „mai greu decît aerul" are un temperament coleric, care se face simțit de la primul contact cu membrii lui Weldon-Institute. Și dovezile se acumulează de-a lungul croazierei „Albatrosului". Iată cîteva citate edificatoare: „răbdarea lui ajunsese la capăt", „un irezistibil gest de mînie", „o pornire violentă de a-și înfăptui amenințarea", „un puternic acces de furie". Însăși detenția celor doi baloniști, o detenție care ar trebui să fie perpetuă, ține de această inflamare irațională, căci dacă Nemo voia să-și păstreze anonimatul, Robur și-a dezvăluit intențiile și dorește să fie re-

[5] Marie-Hélène Huet, **L'Histoire des Voyages extraordinaires, essai sur Jules Verne**, Paris. Minard, 1973. p. 9

[6] Op. cit., p. 127

(Continuare în pag. 88)

SF ÎN CHINA

CONSTANTIN LUPEANU

LITERATURA chineză a cunoscut, în secolul XX, prefaceri poate la fel de masive cît în douăzeci și ceva de secole de existență. Este curios cum era modernă, noutățile tehnice au putut schimba brusc o cultură de două, aproape de trei ori milenară. În deceniul al doilea, proza și, mai apoi, poezia au preluat tiparele europene; au urmat teatrul, critica și eseistica, într-un iureș de nestăvilit. Și nu s-au instalat bine noile maniere de creație, publicul abia dacă le-a receptat cum se cuvine și literatura științifico-fantastică și-a făcut apariția în China. De data aceasta, fără decalajele imense de timp comparativ cu alte țări. Ca și în cazul introducerii în China a genurilor literare proprii occidentului, cititorul chinez a făcut mai întîi cunoștință cu operele clasice de SF prin intermediul traducerilor. La începutul deceniului șase, a fost editat romanul **Omul invizibil** de Wells și după el s-a tipărit o întreagă serie de traduceri. Se argumenta, atunci, importanța acestei literaturi pentru educația tinerei generații, în sensul stimulării dragostei pentru știință și a poftei de studiu, de cercetare. Era un conștient apel la dreptul la vis, se reliefa putința fiecărui cetățean de a contribui la dezvoltarea socială. Și China își avea clasicii ei utopici, dacă ar fi să-l numim numai pe neconsolatul poet Tao Yuanming (365 – 427), care a imaginat pătrunderea omului într-un teritoriu fantastic, al dreptății, „la izvorul florii de piersic", unde rînduielile erau altele decît în lumea muritorilor și unde domneau armonia și fericirea.

A urmat explozia unei literaturi SF autohtone, la care s-au angajat, ca și în alte părți, tineri scriitori, oameni de știință, gazetari, profesori, ingineri. În chinezește, literatura științifico-fantastică, de anticipație, se numește **kexue huanxiang xiaoshuo,** în care **huanxiang** are sensul preponderent de fantezie, iluzie a minții. În Beijing au fost instituite o Editură pentru propagarea cunoștințelor științifice și revista „Știința pentru toți".

Astăzi, Editura tineretului, alte edituri din China publică frecvent literatură SF. La sfîrșitul anului 1982, Editura Haiyang a tipărit o **Culegere de proză SF chineză,** în trei volume, totalizînd 1000 de pagini și incluzînd peste 400 de lucrări, din cele mai vechi timpuri și pînă astăzi. O duzină de reviste din toată țara întruchipează adevărate nuclee pentru formarea unor autori în domeniu: în Shanghai – „Știința pentru tineret" și „Revista științifică ilustrată", în Harbin – „Epoca științei", în Chendu – „Literatura științifică" etc. Aceste reviste și altele publică povestiri și nuvele SF originale și în traducere.

În abordările teoretice se diferențiază, dincolo de talentul și cuprinderea fiecărui autor, două mari direcții. Sînt SF, care, indiferent de valoarea estetică, au un real reazem științific; la prima vedere ar părea utopii, cu desăvîrșire irealizabile, însă în viitor ele se pot adeveri, măcar în parte. Succesele actuale ale științei dau convingerea că mîine aceasta va întrece plăsmuirile imaginației poetice. Dintre reușitele genului: **În drum spre Pluto** de Ye Yonglie, **Unda** de Wang Xiaoda, **B, acest secret** de Li Bigui.

O a doua categorie o formează operele cu un puternic accent literar, care fac din literatura SF o ramură vie a literaturii. **Zbor spre Săgetătorul** de Zheng Wenguang, ori **Urma Konglong** de Tong Enzheng, aparținînd unor scriitori profesioniști, nu se diferențiază de paginile de literatură decît prin mediul fantezist în care se derulează întîmplările.

Un prolific scriitor de literatură SF este Zheng Wenguang, născut la 9 aprilie 1929, deopotrivă ziarist și astronom. A lucrat în redacții pentru popularizarea științei și a scris, singur sau în colaborare: **Semnificațiile filozofice ale constelațiilor,** 1974, **Teoria cosmogonică în istoria Chinei,** 1975, **Originile astronomiei chineze,** 1979. A publicat versuri și reportaje literare. În literatura SF s-a angajat din 1953. A publicat volumele de povestiri **Analiza spectrală** și **Diamantul negru,** 1956, și romanele: **Desprinderea de pămînt,** 1957, și **Zbor spre Săgetătorul,** 1979. În 1981 a adunat în volum povestirile: **Zeița, Omul din Pacific** și **Cercetașul balenă.** Zheng Wenguang este un creator de personaje. Acestea sînt memorabile, rămîn profund umane în cosmos ca și pe pămînt. Scrierile sale se disting prin rigoarea compoziției și un înalt grad de atractivitate, folosind arsenalul cunoscut al genului.

Alte nume care se cer cunoscute de cititorul român: Xiao Jianheng, Gao Shiqi, Gu Junzheng etc.

Autorii de SF chinezi abordează în operele lor teme obișnuite pe plan mondial: mișcarea cu ușurință înainte și înapoi în timp și în spațiu; cucerirea spațiului extraterestru; descoperirea temerară a unor noi universuri; interpretarea modernă a unor mituri; oferirea de surprinzătoare dezlegări enigmelor străvechi; invenții tehnice neasemuite și efortul pentru menținerea acestora în slujba umanității; smulgerea lor din mîinile exponenților unor cercuri reacționare și așa mai departe. Se încurajează lucrările bazate pe cuceririle științei, servite de o cutezanță neobișnuită a gîndului și o imaginație bogată pentru a recrea o lume și în stare să ofere sugestii oamenilor de știință. În același timp, sînt respinse căutările goale, scenele violente, gratuite. Literatura SF chineză este esențialmente optimistă. Ea privește cu încredere viitorul omenirii.

SF ÎN SLOVENIA

GALAXIA SF

DAN URSULEANU

ÎNTR-UN dialog purtat cu iubitorii literaturii de anticipaţie, în cadrul festivalului european al literaturii şi artelor ştiinţifico-fantastice „Fantazija", desfăşurat în toamnă la Liubliana, scriitorul englez Brian Aldiss a evidenţiat capacitatea SF-ului de a oglindi temerile şi speranţele lumii de astăzi. Inteligenţa umană şi tehnologia sînt în stare să realizeze orice, iată una din speranţele generate de optimismul tehnologic al romanelor de anticipaţie de prin anii '40. În deceniile următoare însă, speranţele au mai cedat locul temerilor.

Fără îndoială, dezvoltarea tehnologică ocupă în continuare locul central în literatura de anticipaţie, însă şi-au făcut loc tot mai mult întrebările de genul: în ce măsură această dezvoltare poate influenţa omul, deciziile lui, adaptarea sa la noul ambient al cărui creator este el însuşi. Din acest moment în literatura ştiinţifico-fantastică domeniul tehnologiei începe să fie interferat puternic de elemente de sociologie, psihologie, antropologie.

Interesant e faptul (relevat la festivalul de la Liubliana) că în SF pericolul poluarii naturii, consecinţele sale negative au fost anticipate cu mult timp înainte ca termenul „ecologie" să pătrundă în vocabularul nostru de fiecare zi. Aşadar, frontierele literaturii de anticipaţie se deschid neîncetat pe de o parte spre viitorologie, pe de alta spre fantasticul pur.

Desfăşurat în **Cankarjev Dom**, o clădire ce pare concepută de arhitecţi ai secolului XXI, festivalul s-a bucurat de prezenţa a peste 1 500 de participanţi din multe state europene. Presa iugoslavă a remarcat cu justeţe că în cele trei zile ale acestei reuniuni internaţionale nu s-a acordat atenţie romanelor şi publicaţiilor SF de mică valoare culturală, care se editează astăzi în lume în milioane de exemplare, transpunînd în ambianţa tipică a genului şabloane deja cunoscute ale western-urilor, ale romanelor de aventuri, ale melodramelor sau ale prozei „horror". Prin contrast, au fost reliefate în timpul lucrărilor festivalului virtuţile marilor scriitori ai SF-ului, care au apropiat opera lor de problematica şi frămîntările cele mai profunde ale omului contemporan, realizînd creaţii de referinţă ale literaturii. Printre aceştia, clasicii în viaţă ai genului – Isaak Asimov, Stanislav Lem, Arthur Clarke, ca şi numeroşi autori de anticipaţie ai noului val.

Eveniment în viaţa SF-ului european, festivalul de la Liubliana ne prilejuieşte ocazia să ne aplecăm în cele ce urmează asupra unor trăsături caracteristice ale mişcării SF din ţara organizatoare.

Există în Iugoslavia 10 cercuri şi cluburi de literatură ştiinţifico-fantastică, două dintre ele funcţionînd în Slovenia, la Liubliana. Aici se poate vorbi de o tradiţie a literaturii de anticipaţie începînd din anul 1961. Prima antologie SF slovenă a fost editată la Liubliana în anul 1978. La Zagreb apare lunar revista **„Sirius"**, care cuprinde povestiri SF semnate de autori iugoslavi, precum şi numeroase traduceri.

Eseistul şi istoricul literar Drago Bait – care în cadrul unor programe culturale la Radio Liubliana popularizează şi valorile literaturii de anticipaţie – ne-a declarat că realizările autorilor români sînt cunoscute şi apreciate în Iugoslavia, multe din ele fiind inserate în traduceri de bună calitate, în almanahul SF „Andromeda" ce apare la Belgrad.

O altă personalitate binecunoscută amatorilor de literatură SF din Slovenia este Matjaz Sinkovec – organizator principal al festivalului „Fantazija". L-am invitat să ne prezinte în cîteva cuvinte „Clubul de arte speculative" de la Liubliana, pe care îl conduce. Interlocutorul nostru ne-a vorbit cu entuziasm despre cei 130 de membri – scriitori, pictori, muzicieni, ciberneticieni, fizicieni şi studenţi – ca şi despre cele 1300 de volume din domeniul ştiinţifico-fantastic ce alcătuiesc biblioteca clubului, sau despre fanzinul pe care-l editează. Clubul de arte speculative a lansat circa 10–12 tineri autori, care deja s-au impus atenţiei publicului sloven.

Absolvent al facultăţii de limba engleză din Liubliana, Matjaz Sinkovec este nu numai un excelent traducător, ci şi autorul unor interesante proze de anticipaţie.

Aflăm din aceeaşi discuţie că în Iugoslavia apar anual aproximativ 20 de cărţi din tematica SF şi F, din care mai mult de jumătate originale (sînt incluse în aceeaşi cifră şi lucrările de exegeză literară a genului).

Ni s-a părut foarte interesantă iniţiativa fanilor din Liubliana de a-şi amenaja un fel de tabără permanentă, un complex pentru activităţile SF, cu o sală de vizionare a filmelor, o sală de audiţii muzicale şi studiouri pentru artiştii plastici ai clubului de arte speculative.

Din păcate – ne-a declarat Matjaz Sinkovec – calitatea creaţiei literare a tinerilor cenaclişti, ca şi cantitatea de texte elaborate de ei nu ating încă nivelurile realizărilor similare ale cenacliştilor din România, caracteristicile fandomului românesc fiind bine cunoscute în Slovenia.

MAPAMONDS

DANUȚ BĂRAGAN

ÎN CELE ce urmează, vom încerca un rapid și sumar tur de orizont al „stării la zi" a anticipației pe plan internațional.

În U.R.S.S. tirajele de carte SF ating cifre impresionante. Anticipația este promovată de edituri ca Molodaia Gvardia, Mîsli, Detghiz și Znanie, din Moscova, sau Lenizdat, din Leningrad. De la apariția, în 1957, a romanului lui Ivan Efremov, **Nebuloasa din Andromeda**, considerat punct de cotitură în evoluția literaturii SF sovietice, dezvoltarea acesteia a cunoscut un avînt remarcabil, datorită unor scriitori valoroși, ca G. Altov, D. Bilenkin, A. Dneprov, I. Varșavski, G. Gor, S. Gamsovski, V. Juravliova, A. și B. Strugațki etc., cărora li s-au adăugat ulterior K. Bulîciov, L. Panasenko, M. Puhov sau Z. Iuriev. Ultimul este cîștigătorul premiului literar SF Aelita 1982, pentru întreaga sa creație. Ca și în țara noastră, în anii din urmă a căpătat o largă răspîndire mișcarea de amatori, în cadrul unui număr mare de cenacluri și cluburi de anticipație.

De o deosebită apreciere se bucură anticipația în R.D. Germană, unde, în cadrul Uniunii Scriitorilor, există o secție de literatură SF, al cărei președinte este apreciatul G. Krupkat și printre ai cărei membri se numără scriitori importanți ca E. del Antonio, C. Rasch, G. Branstner, G. și J. Braun etc.

În Polonia, ritmul de editare a anticipației este în mod curent de aproximativ 180 volume pe an (opere autohtone și traduceri). Figura de primă mărime a SF-ului polonez rămîne Stanislaw Lem, a cărui creație, chiar dacă mai puțin prolifică decît în trecut, continuă să ocupe un loc de frunte în ansamblul anticipației universale. Printre cărțile sale din ultimii ani, culegerea **Maska (Masca**, 1976) și romanele **Katar (Guturaiul**, 1976) și **Golem XIV** (1981) reprezintă opere de excepție. Pe de altă parte, scrierile unor K. Borun, K. Fialkovski (autorul excepționalului **Homo divisus**, 1979), C. Chruszczewski, W. Zegalski, A. Czechowski constituie puncte de reper importante în bogatul peisaj al anticipației poloneze și europene.

În Ungaria, SF-ul este la fel de popular și apreciat, anual apărînd aici circa 100 volume. În țara vecină, rolul lui Lem îl deține Peter Zsoldos, a cărui creație include, pînă în prezent, cel puțin două capodopere: romanele **A feladat (Sarcina**, 1971) și **Ellenpont (Contrapunct**, 1973), cel dintîi fiind distins cu premiul Eurocon I. Alți scriitori consacrați sînt **Z. Csernai, P. Lengel, M. Szepes și P. Kuczka**, acesta din urmă fiind editorul excelentei reviste de SF **Galaxia** și una dintre figurile cele mai populare ale fandomului maghiar.

Aceeași efervescență creatoare marchează și SF-ul bulgar, care înregistrează în mod frecvent pînă la 40 de titluri originale pe an. Cunoscut și cititorilor români, Liuben Dilov, șeful de școală al anticipației bulgare, și-a creat în ultimii ani o reputație de nivel european și mondial. Alături de el, se bucură de succes D. Peev, A. Doncev, P. Vejinov și A. Slavon.

O altă țară în care SF-ul este respectat și gustat de un număr mare de cititori este Iugoslavia, care se poate mîndri cu o impresionantă rețea de cenacluri și cluburi de anticipație, dar și cu scriitori talentați ca Mika Remici, R. Devlici sau G. Hugeci. Zagrebul va găzdui, în 1986, Eurocon VIII.

În sfîrșit, în Cehoslovacia continuă să se publice cu regularitate autori consacrați ca J. Nesvabda, V. Kaidos și alții.

„Boom-ul" înregistrat în S.U.A. de literatura și filmul SF la începutul anilor '60 a avut ecouri și influențe favorabile asupra mai multor țări vest-europene, dar în special în Franța și în R.F. Germania.

În Franța, revirimentul s-a înregistrat la cumpăna anilor '60 și '70, cînd apar prestigioasele colecții Ailleurs et Demain (ed. Laffont) și J'ai Lu, urmate curînd de Super Fiction (Albin Michel), Presses Pocket SF, Le masque SF, Le Livre de Poche SF etc. alături de mai vechile Présence de Futur (Denoël), Anticipation (Fleuve Noir). An de an, numărul aparițiilor și tirajele de carte SF au crescut, atingîndu-se în 1979 cifra-record de 426 volume. În clipa de față apar anual aproximativ 400 de cărți și SF-ul francez se situează, poate, imediat după cel american, în planul valoric, cu scriitori importanți ca Michael Jeury, Gérard Klein, Philippe Curval, Daniel Walther, J.P. Andrevon și Pierre Pelot, Patrice Duvic și Dominique Douay, pe care încearcă să-i emuleze mai tinerii Serge Brussolo, Emmanuel Jouanne, Jean-Marc Ligny și Joëlle Wintrebert. În fiecare an au loc convenții de SF cu o participare numeroasă și entuziastă, iar festivalurile internaționale de la Metz constituie deseori adevărate evenimente ale SF-ului mondial. Prestigiosul premiu Apollo, acordat anual celei mai bune apariții editoriale SF din Franța (creație originală sau străină) și care a fost cucerit ani de-a rîndul de scriitori americani sau englezi, a revenit în 1983 lui Jeury, pentru excelenta saga plină de „zgomot și furie", **L'Orbe et la Roue (Sfera și Roata**, 1982); este o recunoaștere nu numai a valorii operei lui Jeury, ci și a importanței crescînde a anticipației franceze pe plan mondial.

Mutații profunde s-au înregistrat și în SF-ul vest-german, pînă nu de mult profund tributar celui anglo-saxon. În colecțiile

LITERAR F

ION DORU BRANA

de SF ale unor edituri ca Heyne, Insel, Suhrkamp şi multe altele, apar tot mai numeroase şi interesante creaţii originale, caracterizate îndeosebi prin atitudinea angajantă a autorilor. Tonul l-a dat chiar „decanul" SF-ului din R.F. Germania, Herbert W. Franke, ale cărui ultime romane, **Ypsilon Minus** (1976), **Sirius Transit** (1979), **Schule Für Übermenschen (Şcoala supraoamenilor,** 1981) şi **Tod eines Unsterbalichen (Moartea unui nemuritor,** 1982), înfăţişînd lumi de coşmar în care fac ravagii poluarea, suprelectronizarea, simulacrele şi „iluziile tehnice" de tot felul, sînt adevărate semnale de alarmă. Pe aceeaşi linie se înscriu creaţiile mai tinerilor W. Jeschke, J. von Scheidt, Th. Ziegler, U. Harbecke, G. Maximovich etc. Instituit în 1982, premiul vest-german pentru SF, Kurd Lasswitz Preiss, a fost decernat lui Georg Zauner, pentru romanul **Die Enkel der Raketenbauer (Nepoţii rachetiştilor,** 1980).

SF-ul scandinav se află şi el într-o fază de înflorire, prin afirmarea unor scriitori talentaţi şi ingenioşi. În Suedia, alături de tînărul „veteran" Sam. J. Lundwall şi-au creat un nume Carl Johan Holzhausen, Hohn Holmberg şi Börje Crona. În Norvegia se remarcă Tor Age Bringsvaerd şi Jon Ring, iar în Danemarca Niels E. Nielsen şi Jannik Storm.

Pe latura opusă, în sud, Italia adaugă mapamondului literar SF, pe lîngă figuri consacrate ca Lino Aldani şi Roberto Vacca, pe tînărul şi incitantul Vittorio Curtoni, iar Spania pe Carlos Buiza, Domingo Santos M. Garcia-Vino şi Gabriel Bermudez Castillo.

PE CONTINENTUL asiatic, domeniul anticipaţiei este dominat net de SF-ul japonez, a cărui dezvoltare recentă pare a fi mers în acelaşi ritm alert cu senzaţionalul avînt tehnico-ştiinţific nipon. În Japonia au apărut anul trecut peste 2 000 de cărţi SF şi fantasy (originale şi traduceri), iar cea de-a 22-a Convenţie naţională (DaiCon IV) de la Osaka a înregistrat o cifră record de peste 4 000 de participanţi, dintre care aproximativ 100 scriitori şi editori. Premiile de SF japoneze Seiun Sho (în traducere, „Nor de stele" sau „Nebuloasă"), echivalentul Hugo-urilor americane, au fost atribuite, la categoria roman, bătrînului maestru Sakyo Komatsu, pentru monumentalul **Sayonara, Jupiter** (1982), iar la proză scurtă lui Chokei Kambayashi, pentru povestirea „Kotaba-zukai-shi" **(Cuvîntătorul,** 1982). Alături de Komatsu, Hoshi Shiniki, Toyota Aritsune şi alţi maeştri ai genului, s-au afirmat în ultimii doi ani scriitori extrem de interesanţi ca Norio Itoh, Eiske Ishikawa, Hiroshi Hayakawi şi Takumi Shibano.

Încă prea puţin cunoscută pe plan mondial, anticipaţia chineză se află în plin proces de maturizare. Dacă între 1966–1976 în R.P. Chineză nu a apărut decît un singur titlu SF (o povestire!), după 1978 anticipaţia a cunoscut o înflorire neaşteptată, numărul apariţiilor de SF crescînd de la an la an. În momentul actual, mai toate revistele literare chineze publică masiv traduceri şi texte originale, iar revista **Ocean SF** promovează cu regularitate noi talente (alte cîteva **zeci** de reviste specializate în SF, dar cu apariţie sporadică, fac acelaşi lucru). Situaţia este mai puţin înfloritoare în privinţa editării de cărţi, dar se pare că aceasta nu-i decît o fază trecătoare.

În fine, după acest rapid crochiu al unei părţi a mapamondului literar SF, să aruncăm o privire retrospectivă asupra domeniului anglo-saxon, rezumîndu-ne la anul 1983 şi axînd întreaga sferă anglofonă pe teritoriul editorial american, care continuă să reprezinte „pulsul" SF-ului modern, în ciuda tuturor păcatelor (mai mult sau mai puţin reale) care i se impută de către europenii (mai mult sau mai puţin) invidioşi.

Pe plan editorial, 1983 s-a dovedit un an rodnic pentru SF în Statele Unite. Lista best-seller-urilor din **New York Times** a fost încărcată cu cărţi de SF şi fantasy. Isaac Asimov, Frank Herbert şi Anne McCaffrey au încercat, timp de 12 luni, să-l înlăture pe Stephen King din fruntea listei, dar au trebuit să se mulţumească să ocupe locurile imediat următoare. Se poate spune că în clipa de faţă ar fi de mirare dacă o carte nouă de Heinlein, Herbert, Clarke, Asimov etc. nu ar ajunge pe lista best-seller-urilor.

Majoritatea editorilor americani au calificat anul 1983 drept excelent SF, exprimînd previziuni optimiste şi pentru 1984. În S.U.A. s-au editat 1085 cărţi din acest domeniu, dintre care 581 (54%) au fost titluri inedite (186 romane SF, 146 romane F, 53 antologii, 40 culegeri, 58 de referinţă şi studii, 37 adaptări după filme sau seriale TV, 18 volume omagiale, 7 albume de artă SF şi 29 diverse – nuvele ilustrate, microromane, cărţi despre realizarea unor filme etc.). Dintre cele 36 de

edituri care publică în mod regulat colecţii sau cărţi de SF, „productivitatea“ maximă au înregistrat-o Ace (153 cărţi), Del Rey/Ballantine (108), Berkley-/Putnam (89), Timescape/Pocket (88) şi DAW (69). (De menţionat că, în afara celor 36, alte 78 de edituri, care publică sporadic SF, au editat 128 de cărţi). Din punct de vedere al calităţii (conform listei de „lecturi recomandate“ întocmită la sfîrşitul fiecărui an de redactorii şi colaboratorii revistei **Locus**), clasamentul editurilor este: Timescape (15 titluri recomandate), DAW (12), Ace (12), Del Rey (10), Doubleday (7), Berkley (5) şi Bantam (5).

În ceea ce priveşte revistele profesioniste (al căror număr s-a aflat în continuă scădere din 1977, tocmai datorită dezvoltării impetuoase a editării de carte), mi se pare semnificativă remarca lui C.N. Brown, editorul buletinului **Locus**: „În fiecare an prezic dispariţia probabilă a acestor stră-străbunice ale SF-ului, care sînt revistele specializate şi în fiecare an reiese că mă înşel atunci cînd le subestimez rezilienţa şi voinţa de supravieţuire“. Dintre revistele dedicate în primul rînd publicării de **literatură SF**, n-au mai apărut, în 1983, decît **Amazing**, **Analog**, **Isaac Asimov's SF Magazine**, **Fantasy & Science Fiction** şi **Twilight Zone**. **Analog** s-a vîndut cel mai bine, dar **F & SF** a rămas, de departe, cea mai bună publicaţie din punct de vedere al calităţii literare. Dintre revistele aşa-zise „asociate“ SF-ului, singura interesantă a rămas **Omni** (deşi în cursul anului trecut a publicat relativ puţină proză SF).

În privinţa revistelor semiprofesioniste şi a fanzinelor însă, 1983 a fost un an dezastruos. **Rigel**, **Shayol**, **Starship**, **Patchin Review** şi alte cîteva zeci de publicaţii mai mărunte au dispărut. La sfîrşitul anului a apărut primul număr din **The Last Wave**, o revistă cu un program radical şi de orientare avangardistă, dar se pare că nu s-a bucurat de succesul scontat şi viitorul ei este sub semnul întrebării. **Fantasy Book** şi **Interzone** au continuat să apară, dar cu mari întîrzieri. **Fantasy Newsletter** nu a reuşit să scoată decît 9 numere din cele 12 programate.

Cît despre revistele de informare şi de recenzare, în frunte s-a situat ca de obicei **Locus**, atît în ceea ce priveşte abonamentele şi vînzarea, cît şi în ceea ce priveşte acurateţea informaţiilor şi competenţa recenzenţilor. L-au urmat, la oarecare distanţă, **SF Chronicle**, **SF Review** şi **File 770**.

Revenind la cărţi, se constată o tendinţă tot mai pregnantă de fuzionare sau de împletire a genurilor SF şi Fantasy, chiar şi la unele dintre romanele cele mai bune. Spre exemplu, superba carte **Helliconia Summer**, a lui Brian Aldiss, este SF cu un pronunţat caracter fantastic, iar **Neveryona**, de Samuel R. Delany, abordează o temă fantasy cu atenţia pentru detalii şi idei specifică SF-ului.

Luînd momentan în considerare ambele genuri, cele mai strălucite exemple de stil, caracterizare şi profunzime emoţională le-au constituit romanul britanicului Aldiss, menţionat mai înaite, şi **The Mists of Avalon** de Marion Zimmer Bradley. Ca şi Bradiey, alţi cîţiva scriitori au demonstrat un interes deosebit pentru istorie şi forţele din spatele ei, timpul în care şi-au plasat acţiunea cărţilor fiind fie un trecut paralel, fie un trecut al memoriei, fie viitorul apropiat. Astfel, George R. R. Martin a explorat universul anilor '60 printr-o prismă horror-nostalgică, în **The Armageddon Rag**, iar John Calvin Batchelor a imaginat un viitor apropiat, cu elemente profetice, în obsesivul **Birth of the People's Republic of Antarctica**. **The Anubis Gate**, de Tim Powers, a reprezentat o escapadă spectaculoasă într-o variantă a trecutului antic, în timp ce **Fire in the Abyss**, de Stuart Gordon, a proiectat în viitor un erou din epoca elizabetană. Lumile paralele şi călătoria în timp au alcătuit substanţa pasionantului roman al britanicului Ian Watson, **Chekhov's Journey**.

În genul SF tradiţional au impresionat în mod deosebit trei romane: **Startide Rising** de David Brin (o space opera spectaculoasă, plină de idei ingenioase şi de speculaţii incitante), **The Crucible of Time** de britanicul John Brunner (o carte palpitantă care, pe alocuri, se citeşte ca o istorie a ştiinţei unei civilizaţii extraterestre) şi **Millenium** de John Varley (o aventură captivantă, implicînd complicate operaţii de chirurgie temporală, din păcate umbrită de un final dezamăgitor).

Ca şi în anii trecuţi, cele mai multe dintre creaţiile de proză scurtă interesante au apărut în reviste. Preferinţele exprimate de exigenţii colaboratori ai buletinului **Locus** alcătuiesc o listă de lecturi recomandate cuprinzînd 103 texte, dintre care 73 au apărut în revistele specializate, 16 în antologii originale şi culegeri şi 14 în alte publicaţii.

Cea de-a 41-a Convenţie mondială (ConStellation) de la Baltimore a înregistrat 6500 de participanţi, devenind astfel convenţia cu cea mai largă participare din istoria SF-ului. Premiile Hugo 1983 (pentru creaţii din 1982) au fost decernate după cum urmează: roman – **Foundation's Edge** de Isaac Asimov; nuvelă: **„Souls“** de Joanna Russ; nuveletă: **„Fire Watch“** de Connie Willis (distinsă şi cu Nebula); povestire: **„Melancholy Elephants“** de canadianul Spider Robinson; carte nebeletristică: Isaac Asimov: **The Foundations of Science Fiction** de James Gunn; editor profesionist: Edward L. Ferman de la **F & SF**; artist plastic profesionist: Michael Whelan; spectacol: filmul **Blade Runner**; fanzin: **Locus**, editat de Charles N. Brown; scriitor amator: Richard E. Geis; artist plastic amator: Alexis Gilliland.

Premiul John W. Campbell 1983 a fost atribuit lui Paul O. Williams (premiul JWC nu constituie o categorie în cadrul premiilor Hugo, dar este administrat şi acordat de comitetele organizatorice ale convenţiilor mondiale şi de redacţia revistei **Analog**), iar premiul Memorial John W. Campbell 1983 a fost decernat lui Brian Aldiss, pentru romanul **Helliconia Spring**, primul volum al ciclului „Helliconia“.

RADIO SF

DAN URSULEANU

A FOST odată un copil răsfățat al fandom-ului românesc. A fost odată, nu foarte demult, căci la 27 decembrie 1983 glasul i-a răsunat pentru ultima dată, o emisiune radiofonică, difuzată în fiecare miercuri dimineață, pe programul III. Un copil răsfățat al fandomului românesc, pe nume „Radiobiblioteca SF".

Răsfățat, pentru că – în cei aproape doi ani ai evoluției sale, a avut mii de prieteni buni, tineri de toate vîrstele uniți prin pasiunea lor comună pentru universul anticipației.

Această emisiune a debutat timid, puțin dezorientată, căutîndu-și și găsind repede rosturile ei adevărate. A crescut, treptat, de la 10 minute în fiecare săptămînă la 40. Și s-a impus, aproape instantaneu, ca prim ziar vorbit hebdomader al SF-ului din țara noastră.

Și-a diversificat ambițiile, modalitățile, posibilitățile și, mai ales, colaboratorii. Fan-ii din toată țara au simpatizat-o, au simțit-o ca fiind „a lor", și au început să o bombardeze cu scrisori. Teancul acestor scrisori nu măsoară mai puțin de 1 metru.

Trăgînd o linie și făcînd bilanțul, iată cam ce au însemnat cele 93 de ediții ale „Radiobibliotecii SF": ● Prezența unor scriitori și animatori de frunte ai SF-ului din România, la microfonul emisiunii. Pe aici au trecut, cu colaborări teoretice substanțiale neobositul Ion Hobana și incontestabilul maestru al genului Vladimir Colin, Mircea Opriță și Alexandru Mironov, Horia Aramă și George Anania, Ovid S. Crohmălniceanu și Florin Manolescu... ● Defilarea, prin proze reprezentative, a cenacliștilor din prima linie a „noului val" ce dinamizează actualmente literatura noastră de anticipație: Mihail Grămescu, Răzvan Haritonovici, frații Dan și Lucian Merișca, Ovidiu Bufnilă, Lucian Ionică, Alexandru Pecican, Rodica Bretin, Radu Honga, Liviu Caloian, Sorin Simion, Cătălin Ionescu, Răzvan Novacovici și mulți, mulți alții... ● Promovarea unor talente literare frapante, încă în formare; descoperirea și încurajarea multora o datorăm și statornicei activități de îndrumare, desfășurată la rubrica „Radiocenaclu" de mereu tînărul „antrenor" al echipei noastre reprezentative SF, Adrian Rogoz. Aici a debutat cu o povestire promițătoare studenta bucureșteană Ruxandra Andrian, pentru ca, după numai trei luni, numele ei să urce direct în palmaresul concursului literar al Consfătuirii din București. ● Prezența microfonului emisiunii în viața fandomului. „Radiobiblioteca SF" a înfățișat ascultătorilor reportaje despre activitatea a numeroase cenacluri de anticipație (Helion, Quasar, Modul 13, Sigma, 2001, Antares, Nova, Jules Verne, Solaris, Univers ș.a.) și a reflectat aspecte ale unor manifestări tradiționale din viața SF-ului nostru: Consfătuirile de la Sibiu și București, Cenaclul Cenaclurilor de la Bistrița-Năsăud, ultimele 2 ediții ale taberei de la Guranda, zilele cenaclurilor de la Timișoara, Piatra Neamț, Tulcea, Craiova etc. Au fost popularizate concursurile de creație organizate de cenaclul „2001" din Capitală („Avertisment pentru liniștea planetei", „Un animal fantastic", „100 de cuvinte"), unele din textele laureate fiind difuzate în emisiuni. ● Recenzarea unor cărți, reviste literare, studențești, fanzine și rubrici avînd ca tematică literatura sau istoria și eseistica genului. Emisiunea a încercat să sublinieze cele mai interesante texte din problematica anticipației, propunîndu-le spre lectură ascultătorilor. ● Dialogul permanent, viu, cu tinerii pasionați ai science-fictionului. Rubricile de poștă, susținute adeseori de entuziastul Alexandru Mironov, au oferit răspuns unor întrebări din cele mai diverse, ca și sugestii metodologice privind înființarea, organizarea și consolidarea de cenacluri SF în localități unde ele nu existau pînă nu demult. ● Instituirea unui concurs literar propriu al emisiunii, pe tema „Mutație genetică", deschis debutanților, și stimularea prin premii a unor tineri autori participanți la concursurile anuale de creație SF, finalizate în cadrul consfătuirilor naționale. ● Colaborarea cu un mănunchi de actori valoroși, care au pus în valoare paginile de literatură SF prezentate la „Radiobibliotecă" (Mircea Albulescu, Victor Rebengiuc, Ștefan Iordache, Ion Caramitru, Florian Pittiș, Mariana Mihuț, Marcel Ureș, Constantin Băltărețu, Florin Zamfirescu, Mirela Gorea ș.a.).

Iată, deci, suficiente argumente în favoarea unui bilanț pozitiv la „Radiobiblioteca SF". Și temeiuri pentru consolidarea și adîncirea acestor preocupări pe programul III radio.

Copilul răsfățat al fandomului românesc a crescut mare și, începînd din prima săptămînă a anului 1984, s-a transformat în „Exploratorii lumii de mîine", o emisiune complexă cu toate ferestrele deschise spre viitor. Îi dorim viață lungă și aceeași bază de simpatie și de interes în rîndul tinerilor ascultători.

Tuturor, audiție plăcută...

LUMEA FANZINELOR ROMÂNEȘTI

VIOREL MARINEASA

și CORNEL SECU

A FOST 1983 un an bun pentru fanzine?! Un răspuns se poate găsi în notațiile care urmează. Sub diferite antetări, xerografiate, rotamprintate sau tipărite, așezate sub semnul începutului sau al continuității, bine structurate, firave sau de circumstanță, aflate în chioșcuri sau difuzate pe la diferite întruniri ale fanilor de SF., solicitate de Biblioteca Centrală Universitară, dar, mai ales, de tinerii aflați în căutarea unor lecturi incitante, fanzinele au însemnat **legato**-ul necesar cu publicul larg, dar și cu marea literatură.

Univers, Paradox, Holograma, Helion. Un început, o tradiție, o prelungire, o confirmare. Patru fanzine tipărite într-un an.

Univers (Univers-club, Casa municipală de cultură Bistrița, format A4, 48 pagini, legat), purtînd pe pagina de titlu anul 1982, dar ieșind „în lume" în ianuarie 1983, echilibrat în sumar, bogat susținut de colaboratori, cu o grafică eclectică și nefuncțională.

Paradox (Cenaclul „H.G. Wells", Casa de cultură a studenților din Timișoara, format A3, 16 pagini, mai 1983), de fapt al nouălea număr tipărit (primul în 1972), acordînd un spațiu aproape egal titlurilor de critică literară, eseistică, informație generală SF, pe de o parte, și autorilor români de povestiri originale, în special timișoreni, pe de altă parte, există și o traducere din Kurt Vonegut-jr.

Holograma (Cenaclul „Quasar", Casa de cultură a tineretului și studenților din Iași, format A4, 32 pagini, iulie 1983), publicînd în aceeași măsură bune povestiri autohtone și traduceri din autori notorii, un articol program și un eseu științific.

Helion (clubul „Helion", Casa tineretului din Timișoara, format A4, 60 pagini, noiembrie 1983), continuînd și amplificînd rubricația care-i statornicește un profil. Proză SF originală 24 pagini, incursiuni tematice asupra fenomenului SF, ipoteze extraordinare și o rubrică nouă (Pe scurt despre proza scurtă).

Ca niciodată, 1983 a adus în rafturile colecționarilor numeroase fanzine, buletine informative și suplimente SF, toate fiind de serie mică, recurgînd la tehnici simple de multiplicare.

Ar merita evidențiat debutul caietului de teorie, critică și istorie literară SF **„Biblioteca Nova"**, realizat de cenaclurile timișorene (format A4, 36 pagini, xeroxat), precum și apariția în continuare a buletinelor informative **Quark** (ajungînd în luna februarie '84 la numărul 25 – editor cenaclul Quasar-Iași, format A4, 2 pagini xeroxat).

O notă aparte pentru **Contact între civilizații,** fanzin al cenaclului „Universal-fandom" din București, imprimat sub forma unor fascicule (primul în februarie 1983), care, reunite, dovedesc potențialul grupărilor bucureștene, ani de zile fără publicații de specialitate (format A5, 8 pagini, rotamprintat).

O apariție insolită, mai ales datorită tehnoredactării, o reprezintă **MICRON 1,** fanzin al celaclurilor craiovene „Henri Coandă" și „Victor Anestin" (format A4, 12 pagini, rotamprintat).

În sfîrșit, trebuie pomenite trei suplimente ale unor fanzine (!?), toate apărute în preajma de-acum celebrei Consfătuiri a cenaclurilor din octombrie 1983: **OMICRON-SATELIT** (OMICRON–Craiova), **ÎNTÎLNIRE DE GRADUL TREI** (Solaris-București, **fanzinul cu pricina rămînînd o dulce amintire a anilor '70!). Mondo SF** (Contact între civilizații-București), dedicat în întregime lui H.P. Lovecraft.

Soluții ingenioase de apariție, formate diverse, abordări profunde ale fenomenelor SF sau simple glume în marginea acestuia; polarizînd grupări robuste sau în curs de consolidare, talente reale ori ipotetice, lumea fanzinelor românești a fost în 1983 mai bogată și mai plină de culoare.

SF-UL ÎN PERIODICE

SORIN ANTOHI

AM ÎNCERCAT cîndva, într-o notă editorială remaniată şi dată cu mult curaj anonimă, să-mi explic dinamica prezenţei textelor SF în periodice, mai ales prin presiunea imperativului de a transforma publicaţiile culturale în întreprinderi lucrative. Constatam atunci tentativele de redescoperire a secretelor eterne ale presei rentabile: sumare atractive, suplimente populare, almanahuri de mare tiraj. Pentru fiecare din aceste formule, SF-ul devenea dezirabil şi chiar urgent recomandabil, dată fiind incomparabila priză la public a genului, care nu mai putea fi multă vreme escamotată – snobismele, idiosincrasiile şi orbirea deveneau (şi la propriu) falimentare. La un an după acele prime observaţii, situaţia, în datele ei esenţiale, e neschimbată.

Lista revistelor în care SF-ul apare sporadic e aproximativ un catalog al tuturor titlurilor aflate în circulaţie, de la **Magazin** şi **Orizont** la **Astra**, **Tomis** şi **Ramuri.** Peste tot la aceşti editori ocazionali se face simţită, chiar din puţinele texte apărute, o anumită derută: sînt prezenţi mai mulţi autori obscuri, iar selecţiile din autorii valoroşi deconcertează cunoscătorul. Iniţiativele unora nu sînt urmărite consecvent, ajungîndu-se astfel în ciudata împrejurare de la **Argeş**, oprită abrupt din publicarea versiunii româneşti a unei capodopere (**Dune**, Frank Herbert; într-o splendidă provocare a limitelor traductibilităţii unui text de proză, Ion Doru Brana se întrece pe sine). O posibilă schimbare din mers a intenţiilor (lucru ciudat la organisme birocratice atît de stabile ca redacţiile noastre profesioniste) se înregistrează la **Astra**, care nu şi-a mai informat cititorii despre propunerile de texte SF în cadrul unor concursuri de proză la care acestea erau totuşi aşteptate.

Numere speciale dedicate genului au scos **Ateneu** şi **Tribuna** (timpul cînd **Secolul 20** sau **Viaţa Românească** făceau la fel pare departe). **Ateneu** (nr. 3/1983) reuşeşte cel mai bun număr tematic. **Ramuri**, nr. 7/15 iulie 1983, e într-o poziţie intermediară, fiindcă ancheta realizată de Ion Ilie Iosif cu participarea lui Adrian Rogoz, Alexandru Mironov, Dan Culcer şi Dan Ursuleanu se menţine la nivelul partizanatului, genericul trădînd complexele marginalităţii din care nu văd cînd se va putea ieşi: „Este SF-ul, în primul rînd, literatură?"), cu un colocviu iniţiat de Sergiu Adam. Temperat revendicativ prin chiar imanenţa titularilor, colocviul „Science fiction şi recunoaşterea literară" reuneşte contribuţii ale cîtorva autorităţi ale domeniului: Ov.S. Crohmălniceanu, Ion Hobana, Vladimir Colin, Voicu Bugariu, Dan Culcer, Marcel Pop-Corniş, Mircea Opriţă. Textele conturează cuprinsul problematicii SF-ului, făcînd referiri mai ales la cel autohton, dar legînd, informat şi convingător, aspectele estetice şi de istorie literară de cadrul organizatoric, poetica de valorificarea editorială. În prelungirea substanţialului grupaj se publică traduceri din Isaac Asimov, Cordwainer Smith (încheierea de la „O planetă numită Shayol", dată în serial – traducerea, excelentă, e datorată lui Dan Alex.-) şi Kurt Vonnegut-jr. De asemenea, o impr. sie bună fac producţiile originale, ca şi informaţiile despre fandom. **Tribuna** (nr. 16/21 aprilie 19..) atinge în puţine pagini condiţia de număr tematic, alăturînd eseurilor „Dreptul la utopie" (Mircea Opriţă) şi „Ficţiunea de mîine" (Cornel Robu) proze de Gheorghe Săsărman, Rodica Bretin şi Damon Knight (traducere de Ion Doru Brana). Cîteva numere mai tîrziu (25/23 iunie 1983), **Tribuna** revine cu o cronică elogioasă semnată de Adrian Marino la cartea lui Ion Hobana **Science fiction. Autori, cărţi, idei. I.**

Moda recentă a suplimentelor supervandabile a adus pe piaţă colecţia „Argonaut" editată de **Convorbiri literare**, lansată în broşuri amintind d. e- ros legendara **Colecţie**, promiţînd literatură pentru tineret, SF., călătorii şi aventuri. Cicerone Sbanţu, un autor de vîrstă mijlocie şi de profesiunea pictorului Rousseau, previne memorabil eventualele controverse iscate de separaţia genurilor, combinînd cele mai jenante poncife într-un fel de SF primitiv şi deplin **kitsch.** Această literatură este perfect comparabilă cu pictura de gang, posibila etichetă atenuantă (dacă nu onorabilă) de **artă naivă** fiindu-i inadecvată. În puţinul loc rămas, abia reuşesc să strecoare cîte o notiţă Dan Merişca, George Ceauşu, Ion Doru Brana, Silviu Genescu. Aberaţia e şi mai flagrantă dacă ţinem seama că în Iaşi există cîţiva cunoscători SF de oarecare notorietate, iar redacţia **Convorbiri literare** are ştiinţă de ei (mai publică şi în numerele obişnuite, chiar dacă almanahul, ca mai toate la noi, favorizează în special traducătorii din afara fandom-ului). Revista **Argeş** scoate şi ea un supliment, **Biblioteca Anticipaţia**, din care au ieşi., pînă la data la care scriu, două numere (i. .na' şi septembrie 1983). Nivelul este mode-t, machetarea evocă publicaţiile de amatori, iar spaţiul redus alături de raritatea apariţiilor, transformă proiectele ambiţioase în elanuri (uşor) ridicole. Astfel, te poţi întreba cînd s-ar putea sfîrşi istoria literaturii SF începută de Ion Hobana (oricît de scurtă sîn-

tem preveniți că ar fi), ca și serialul lui Alexandru Boiu „Paradoxurile și enigmele – izvor de idei SF". Optimismul funciar al celor de la **Biblioteca Anticipația** capătă note aparte în ce privește autorii de ficțiune – nume necunoscute, producții submediocre. Un punct bun: convorbiri cu personalități științifice. Cu totul inacceptabile mi se pare nota de trivială – deși prețioasă, mimînd savantlîcul –, popularizare din vreo două texte. Unul din ele, semnat de Liviu Hotinceanu, își descalifică de la primul paragraf autorul. Nu mă pot stăpîni să nu citez panseul care deschide cronica acestuia la cartea lui Ion Hobana amintită mai sus: „Ce este altceva utopia, literatura SF în ultimă instanță, decît nevoia omului din toate timpurile de a-l fantaza, de a-și propune în fiecare moment un alt cadru pentru existența sa, mai convenabil, mai frumos decît cel precedent". Chiar așa, **smart,** mdăcum!

Distincții pentru consecvența cu care publică SF merită **Cronica** (traduceri și originale, dar și non-ficțiune tangentă genului), ca și – dar mai era nevoie s-o spun? – veteranele campioane **Vatra** (în special traduceri) și **Știință și tehnică** (vorbesc de revistă, nu urmăresc nici o **mise en abyme**).

În sfîrșit, revistele studențești, **Forum studențesc** editează excelentul fanzin **Paradox,** în paginile căruia au apărut cei mai buni autori tineri (nu numai din Timișoara), precum și foarte bune – prin selecție și realizare tehnică – traduceri. Și revistele studențești din Iași (**Dialog, Opinia studențească, Viața Politehnicii**) au publicat ocazional SF, marea realizare fiind suplimentul revistei **Dialog, Holograma,** de foarte bun nivel, care, o dată depășite niște obstacole administrative, ar putea căpăta o anumită periodicitate. Texte de gen au mai fost găzduite de **Ing** (Institutul Politehnic București) și **Mesaj comunist** (Craiova).

Puse unul peste altul, grupajele SF din reviste (identificate cu concursul unui Dan Merișca dorindu-se exhaustiv) alcătuiesc o bună bază de pornire pentru lucruri mai cu greutate. Să sperăm că se va întîmpla așa, fiindcă loc de mai bine, e limpede, avem.

ROBUR, ALBATROSUL, GROAZA

CARICATURĂ DE GHIGHI BEJAN

(Urmare din pag. 79)

cunoscut drept cuceritorul spațului. E adevărat că încăpățînarea președintelui și secretarului lui Weeldon-Institute, refuzul lor de a accepta însăși evidența, exasperează orgoliul întrucîtva legitim al creatorului mirabilului „Albatros", accentuează disprețul acestuia față de cei incapabili să se ridice la înălțimea geniului său. Robur hotărăște deci să plece cu secretul care „nu va fi pierdut pentru omenire. Va deveni al ei în ziua cînd va fi destul de luminată ca să tragă foloase de pe urma lui și destul de înțeleaptă ca să nu abuzeze de el." Dar această evoluție nu se produce. Cînd „Groaza" își face apariția, singura preocupare a opiniei publice este ca „numai Statele Unite să aibă proprietatea unui aparat în stare să-i asigure o superioritate incontestabilă asupra celorlalte țări, mai ales în caz de război." Și guvernele europene urmăresc același lucru. Ca și cum s-ar fi molipsit de această dorință de proeminență, de această obsesie a dominației mondiale, cel care se mulțumea să fie cuceritorul văzduhului se proclamă stăpînul lumii, „se crede deasupra și în afara omenirii." În nebunia sa ireductibilă, el își închipuie că se află chiar deasupra forțelor naturii și se avîntă în miezul furtunii, pierind fulgerat. Căci bătrînul Hetzel nu mai avea cum să ceară un final potrivit cu principiile sale cam învechite despre literatura destinată tinerei generații.

Această aventură tragică este relatată cu mai mult nerv decît aventura dramatică din **Robur Cuceritorul.** Construcția romanescă este și ea superioară. Secretul „Groazei" este dezvăluit treptat, începînd cu fenomenele stranii de pe culmea Great Eyry și continuînd cu isprăvile vehiculului care se deplasează cu viteze terifiante în spațiul terestru și acvatic. Explicația finală este pregătită cu măiestrie. Comentariile inspectorului Strock ne fac să credem că nu mai există nici o scăpare, cînd „chiar în momentul în care era gata să se prăbușească o dată cu cascada, «Groaza» se înălță dimpotrivă în văzduh, survolînd apele învîrtejite, înconjurată de un spectral curcubeu lunar". Trebuie să adăugăm la activul romanului persistența enigmei fundamentale. Scriitorul nu mai repetă eroarea pe care a făcut-o înzestrîndu-l pe căpitanul Nemo, în **Insula misterioasă,** cu o identitate factice. Robur rămîne un necunoscut, ceea ce-l face să dobîndească semnificația unui simbol. Reprezintă el „știința de mîine", „rezerva sigură a viitorului", cum sîntem asigurați la sfîrșitul primului roman? Sau știința blestemată a celor care acționează ca și cum s-ar afla „deasupra și în afara omenirii"? Întrupînd această incertitudine esențială în cele două ipostaze ale personajului, Jules Verne ne convinge încă o dată că este scriitorul care s-a impus conștiinței noastre mai ales în aceste ultime decenii de glorioasă resurecție.

ET ÎN SF

GALAXIA SF

SANDA RADIAN

PROPUNÎNDU-NE să discutăm specificitatea personajelor din literatura ştiinţifico-fantastică, personaje la care sondajul interior şi complexitatea caracterologică se exprimă îndeobşte pe orizontală prin raportul om/x personaj tematic propriu genului, credem că o atenţie deosebită trebuie acordată relaţiei între făptura umană şi cea extraterestră. Raportul om-extraterestru se realizează pe alte coordonate decît cel om-robot. Dacă acesta din urmă se întemeiază pe relaţia unui personaj axă: fiinţa umană cu altul accesorial, care nu poate exista fără cel dintîi, pentru că e un obiect făurit de om, eroul extraterestru relevă problemele umane fie în prezenţa pămînteanului, fie în absenţa sa şi în aparenţa independent de voinţa omului. Robotul se plasează într-un raport de inegalitate cu umanul şi conflictul se naşte de cele mai multe ori din dorinţa de schimbare a acestui raport. Dimpotrivă, extraterestrul intervine ca egal sau superior în relaţia cu omul, printr-una sau mai multe calităţi şi între om şi nepămîntean se naşte o legătură de similitudine structurală. Tot spre deosebire de robot cu care contactul omului e direct, nemijlocit, pămînteanul fiind inventatorul sau mînuitorul maşinii, extraterestrul întîlneşte omul prin intermediar, cu ajutorul călătoriei, de cele mai multe ori astrale. Am subliniat aceste diferenţieri între cele două personaje, pentru a pune în evidenţă cum, pe orizontală, tipurile SF ajung să alcătuiască o imagine de o anume complexitate a unicului erou al acestei literaturi: omul. Mai curînd liniar şi unidimensionat, construit cu mijloace ale clasicismului, acest erou dobîndeşte astfel baza unei diversităţi şi adîncimi moral-psihologice.

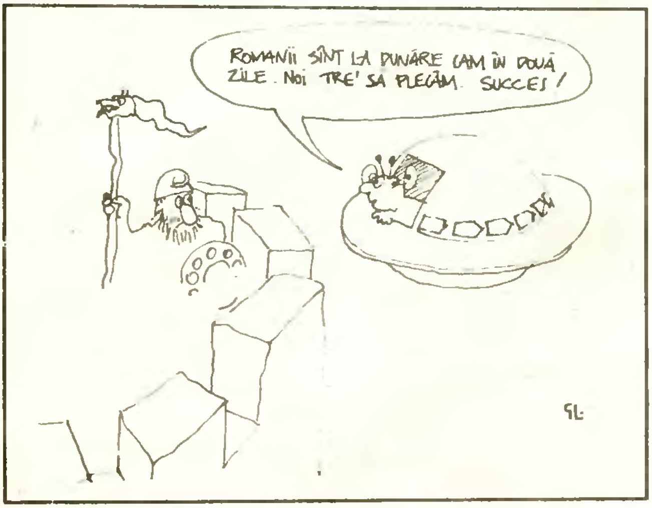

CARICATURA DE GHIGHII RUJAN

Ca şi raportul om-maşină, raportul om-extraterestru apare mult anterior întemeierii domeniului SF, nu numai în mit şi basm, dar şi în operele filozofice ale evului mediu şi Renaşterii, precum şi în beletristica secolelor XVIII şi XIX. Întîlnirea omului cu extraterestrul pe Pămînt sau alte planete intervine o dată cu ideea pluralităţii lumilor locuite pe care o găsim la Democrit şi în doctrinele şcolii epicuriene. Ion Hobana în studiul „Îngeri sau monştri", făcînd istoricul constituirii în cultura universală a fiinţelor din alte lumi, menţiona lucrarea lui Lucian din Samosata, „O istorie adevărată" (secolul II – literatura elină) „De docta ignoratiae" (Cusa, 1440), „Dialoguri despre pluralitatea lumilor locuite" (a lui Fontenelle 1686), un text postum al lui Kepler (1634), o carte de ştiinţă a lui Christiaan Huygens (1698), „Micromegas" de Voltaire (1752) etc. În secolul XIX, Camille Flammarion considera că toate planetele sînt locuite, iar în 1909, astronomul american Percival Lowell, într-o lucrare despre Marte, vorbea de existenţa unei populaţii extrem de civilizate pe acest astru şi explica vederea canalelor drept rezultatul unei lucrări de irigaţie. Dar nu simpla prezenţă a unor alte făpturi gînditoare a dus în SF la situaţii şi episoade conflictuale, ci contactul cu ele, raportul deci ce s-a stabilit între om şi extraterestru, raport ce avea ca scop luminarea vieţii umane pe mai multe planuri. Demeter Ioakimidis, într-o Prefaţa la volumul despre extratereştri din „Marea antologie de science-fiction", apărută în Franţa în 1974, vede acest raport generat de trei cauze: 1)

curiozitatea pămîntenilor, 2) teama față de necunoscutul din universul ce-i înconjoară, 3) speranța în propășirea umanității în perspectiva unui model. Aceste trei cauze, arată cercetătorul francez, nu sînt neapărat legate de aspectul extratereștrilor, ci de atitudinile lor față de pămînteni, cărora pot să li se găsească motivații sociologice, deci psihologice: teama omului de singurătate sau de amenințarea unui război nuclear.

De fapt, existența extratereștrilor corespunde mai multor interogații, angoase și aspirații decît cele menționate de Ioakimidis. Asemenea idei și stări psihice sînt surprinse în raportul om-extraterestru la nivelul individului și la nivelul speciei. Florin Manolescu vede diferența între cele două nivele prin prisma relației de contact: „La rîndul ei, relația de contact, esențială din punct de vedere etic pentru literatura cu extratereștri, poate fi de două feluri: între indivizi și între specii. În primul caz avem de-a face cu o narațiune de tipul enigmei, cînd, în raport cu oamenii, extratereștrii sînt incomprehensibili pentru că nu știm ce gîndesc, pentru că sînt prea mici, prea mari, pentru că au alt ritm de viață și se exprimă ca organisme prea repede sau prea încet. Întîlnirea dintre specii, imprevizibilă ca eveniment real, preia toate alternativele de contact exprimate în istoria umanității: războiul, exterminarea civilizațiilor, colonialismul sau – dimpotrivă – schimbul de valori și coexistența".

Wells impune pe prim plan ciocnirea între specii. Ea va rămîne preponderentă multă vreme în literatura de anticipație, reliefînd una din temele centrale, pericolul belic cu consecințele sale. La început așadar, ca și lumea robotică, extratereștrii sînt războinici, vrînd să ocupe și să distrugă umanitatea prin superioritate tehnică, iar oamenii le opun resurse afective care se dovedesc în cele din urmă mai trainice decît taria celor mai complicate arme. Imediat după a doua conflagrație mondială, space-opera abunda în călătorii astrale care duc la descoperirea unor lumi fraterne. Micii omuleți verzi degajă simpatie și etichetează aproape întreg genul. După cucerirea cosmosului și pasul pe Lună, această atmosferă devine și mai pregnantă. Totodată însă, războiul rece și primejdia atomică reprofilează din nou angoasant raportul om-extraterestru sub semnul aspirației spre înfrățire universală, care nu este însă atît de ușor de atins, care întîmpină piedici și dificultăți de natură să spulbere această năzuință.

Raportul om-extraterestru, în cadrul unei similitudini de principiu între ființele raționale, poate avea mai multe grade: de superioritate, de inferioritate și de identitate. În majoritatea cazurilor, extratereștrii sînt făpturi gînditoare superioare omului în totalitate sau într-o anumită direcție. Jean Gattégno, în lucrarea sa de sinteză „Știința ficțiune" (PUF, 1971), urmărea evolutiv jocul acestor grade: „Cînd relația **superior-inferior** dispare – și acesta este de obicei cazul astăzi (adică în SF-ul modern) – ea este înlocuită de o relație **la fel-altfel** care se exprimă printr-un mod de viață și de gîndire diferit de al nostru. Van Vogt în ciclul „Lumea lui A" prezintă logica nonaristotelică drept o posibilitate de superioritate pentru rasa care o adoptă. Van Vogt sau Bradbury și mulți alții vor să ne arate că există o diferență între noi și extratereștri care ne sînt superiori, dar acum se subliniază că această diferență constă mai puțin în putere, cît în calitate. Acest lucru înseamnă și că această calitate depinde doar de noi s-o dobîndim, în timp ce puterea e strict în funcție de evoluția tehnică"

Desigur că nu putem să privim simplist evoluția de la putere la calitate. Celebra epopee wellsiană, ca și alte scrieri, ca de pildă „Cerul împotriva Pămîntului" (1924) de Henri Allorge, pun accentul pe superioritatea forței armate. Încă de pe atunci însă se observă și o altă tendință de prezentare a extratereștrilor. În „Pe două planete" de Kurd Lasswitz, marțienii, care au o înfățișare și o mentalitate apropiată unor oameni mai evoluați, intră în conflict cu terienii din cauza unei neînțelegeri, dar ajung pînă la urmă să fraternizeze cu ei. Totuși, după cel de-al doilea război mondial întîlnim mai frecvent gradul de identitate. El exprimă încrederea într-o conviețuire pașnică și benefică între făpturile galaxiei, corespunzătoare dorinței de solidaritate și înțelegere între popoare. În nuvela lui Efremov „Corăbii astrale", extratereștrii se nasc conform unor legi precise de geneză în sistemul planetar, asemenea celor de pe Pămînt. Construcția unor astfel de personaje merge pînă la similitudine între oameni și nepămînteni în „Nebuloasa Andromeda" de același autor. Gradul de identitate se impregnează însă cu vremea de o stare de neliniște, deoarece asemănarea aparentă ascunde poate o capcană, ca în povestirea „Ceilalți" de Ov.S. Crohmălniceanu. Neliniștea, nu față de necunoscut, ci față de semenul ale cărui planuri sînt imprevizibile, este transpusă în relația om-extraterestru. Un gest, o mișcare și imaginea din oglindă se deformează, se cio-

beşte, devine insesizabilă. „Neotenia“ din volumul „Aporisticon“ de Mihail Grămescu învăluie acest tip de relaţie într-o ambiguitate ironică ce culminează cu o poantă în linia nuvelisticii lui Daphné du Maurier. Adesea părelnica identitate e răsturnată de mica deosebire, mica deosebire covîrşitoare, care indică fie o inaderenţă funciară, fie un avans de cîteva secole. Ea transpare adesea atît la nivel de specie, cît şi de individ, ca o modalitate de satiră socială. În „Straniul caz al lui John Kingman“ de Murray Leinster, eroul extraterestru e diferit de oameni prin faptul că are şase degete. De fapt, această mică deosebire se datorează unui uriaş avans de civilizaţie. Personajul aduce umanităţii mesajul prietenesc al lumii din care provine. Nefiind înţeles, este închis timp de aproape un veac într-un azil de nebuni. În fine, se ajunge în stadiul cînd semnalele sale pot fi percepute. Totuşi, ţelul medicilor este să-l reducă printr-un tratament de şoc la capacitatea insului de rînd. Reuşind acest lucru, eroul reintegrat în masa cenuşie a unei categorii umane bornate este angajat ca scrib la administraţia spitalului.

Dacă la început contactul cu extratereştrii e dificil sau chiar cu neputinţă de stabilit, în SF-ul modern el devine aproape permanent şi permite un număr de prietenii şi iubiri între pămînteni şi nepămînteni, în romane ca „Aelita“ de Alexei Tolstoi sau „Omul şi năluca“ de Adrian Rogoz. Acum apare şi o categorie specială de extratereştri în proza SF: vizitatorii ascunşi al căror popas pe Pămînt rămîne ignorat. Spioni, ocrotitori, trecători – aceşti vizitatori nu schimbă istoria umanităţii. Problema OZN-urilor şi tratarea ei în lucrări de ştiinţă extinde literatura şi producţia cinematografică despre asemenea vizitatori. De multe ori ei sînt în căutarea propriului lor trecut. Prezenţa vizitatorilor paşnici este abordată şi mai des în artă, după popularizarea ipotezelor lui Däniken. Se ajunge astfel la ipostazierea extratereştrilor nu numai în mesageri ai unei civilizaţii superioare, ci chiar în strămoşii oamenilor. Întoarcerea lor pe Pămînt, turistică sau cu altă finalitate, stabileşte noi contacte între om şi nepămîntean, contacte menite să lămurească natura şi istoria umanităţii. Viorica Rogoz împinge această explicaţie a trecutului istoric prin agentul extraterestru pînă la a-i atribui o funcţie hotărîtoare în înseşi evoluţia speciilor. În schiţa ei „Himerozaurul“ din volumul „Anotimpul sirenelor“, personajul are în acelaşi timp caracter de simbol, întruchipînd veşnica năzuinţă spre o formă de viaţă superioară.

Aceste încercări de explicaţii istorice se înlănţuie cu o reînviere a miturilor, cu prezentarea sursei lor. Gerard Klein îşi începe cu următoarele rînduri povestirea „Tunica Nessei“: „Fără cei din stele şi fără exuberanţa lor, fără predilecţia pentru ameţeală şi simţul lor pentru delir, fără naiva lor patimă pentru antichităţi, fără veselia lor grosolană, fără odioasele şi mereu înfloritoarele lor traficuri, Tula n-ar fi decît un morman de ruine, Marte o lume moartă, iar Pămîntul – pe cît se şopteşte – o clădire veche“. Aici extratereştrii resuscită, aşadar, pentru plăcerea lor legendele şi miturile. Frederic Brown reia în „O bătaie la uşă“ motivul arcei lui Noe. În această povestire, cu nuanţă umoristică, întîlnim posibilul grad de inferioritate a extraterestrului în raport cu omul. Inferioritatea stă, ca şi la dracii din „Dănilă Prepeleac“, în neputinţa de adaptare a nepămînteanului Zau la legile Terrei, încît forţele cu care e înzestrat nu-i sînt de nici un folos. De multe ori inferioritatea fiinţei extraterestre este un pretext de a o înfăţişa neutru, în vederea satirei sociale pe care vrea s-o adreseze autorul societăţii în care trăieşte. În povestirea „Lipitoarea“ de Robert Sheckley, animalul care are darul de a se hrăni cu orice fel de energie, preferînd-o pe cea mai puternică, înnebuneşte întreaga armată americană care utilizează în zadar împotriva ei noile arme distructive.

Morfologia extratereştrilor, divizată la început în monştri şi îngeri, dobîndeşte pe parcurs o din ce în ce mai mare diversitate. Ea a fost analizată sistematic şi cu sagacitate de Ion Hobana în studiul său pe această temă, în care cercetătorul arată locul deţinut de SF-ul european în crearea acestei diversităţi, problemă neglijată de alţi critici şi istorici ai genului. „Fascinaţia inteligenţei extraterestre“, cum caracterizează Ion Hobana atracţia pentru personajul raţional neuman, traduce permanenta frămîntare a omului în efortul său de a pătrunde tainele universului, precum şi ale propriei sale firi. Contactul cu marele creier din „Solaris“ de Lem exprimă problemele de conştiinţă ale eroului. Dînd proceselor lăuntrice vălul misterului, insolitul întîmplărilor, surpriza şi suspansul, personajele extraterestre au un rol avertizator. Ele pot pe de o parte scoate în evidenţă situaţii şi stări imprecise sau imprecizate, cîteodată penibile, şi pot protesta pe de alta fără rezerve de imaginaţie împotriva uneltirilor contra păcii şi progresului. Gerald Murnane scria în 1973 în „SF Commentary“: „Sînt anume fapte de viaţă pe care le putem înţelege doar privindu-le din perspectiva ştiinţifico-fantastică într-o lume de zei ori de uriaşi, ori de extratereştri veniţi din spaţiu“. În ultimă instanţă, întîlnirea cu extratereştrii nu este decît, ca îndeobşte în ştiinţa-ficţiune, o întîlnire cu Pămîntul. Omul, indiferent cît rătăceşte în lumea reală sau himerică, îşi are trăirile pe Pămînt sau reface printre aştri ceea ce constituie esenţa Pămîntului, esenţa lui umană, pe care o caută şi o găseşte în ce are ea mai elevat, în raportul său cu personajele cu care se înfrăţeşte sau se luptă. Căci, aşa cum arăta scriitorul James Blith în volumul său „Pămîntul este o idee“, Terra este în primul rînd un mod de a gîndi, un mod de a fi.

ZIUA CONFUZĂ

LUCIAN IONICĂ
Editura Albatros, 1983

GHEORGHE SEGHEŞAN

CARTEA lui Lucian Ionica nu lasă nici o clipă impresia că ar aparţine unui debutant. Scrisă cu mîna sigură a unui om stăpîn pe mijloacele prozei în genere, ea poate fi cu uşurinţă revendicată şi „celeilalte" literaturi, dacă putem numi astfel o prejudecată de natură critică izvorîtă, cel mai adesea, din comoditate sau necunoaştere.

Pentru că Lucian Ionică practică un anumit tip de scriitura, pe care l-am numi literatura SF de introspecţie psihologica. El vine în întîmpinarea (cred) a unei nevoi stringente (ce ţine de sociologia lecturii) de a oferi lectorului nu doar fapte senzaţionale, de cele mai multe ori adevărate entropii pentru un mod de existenţă obişnuit, ci o pregătire psihică discretă, dar funcţionala şi de adîncime, în ceea ce priveşte statutul **individual** în perspectiva modificărilor substanţiale pe care viitorul (din ce în ce mai apropiat) ni le rezervă.

Evident, autorul nu este un pionier în domeniu. Dar carnaţia textului ne oferă nu numai nişte personaje-indivizi foarte apropiaţi de noi temporal (prin acumularea unor amănunte aparent nesemnificative, dar care, în ansamblul volumului, îşi vadesc pe deplin funcţionalitatea), ci, în primul rînd, uman. O anumită (şi nu mare) experienţa de lector SF îmi îngaduie să afirm faptul că personajele acestui „gen" literar sînt de foarte multe ori nişte entităţi abstracte, nişte idei care, dintr-o dată, primesc viaţă. În plan temporal, simţim mai mereu o mare distanţă între noi şi personaje. Sîntem implicaţi în acţiunea şi problematica textului, dar cel mai adeseori despărţiţi de personaj, care rareori devine „eu". „Lucrurile acestea nu mă privesc, încă", ne transmite subconştientul, ceea ce ne oferă o anumită distanţare, o marjă de siguranţă aidoma celei oferite de basm, în care participarea, deşi totală sub aspect emotiv, nu presupune o identificare totală, de natură existenţială.

„Stranietatea" cărţii lui Lucian Ionică (pentru că există aşa ceva, în cel mai bun sens al cuvîntului) vine din faptul că, dintr-o dată: te simţi personaj implicat al cărţii. Problematica personajului devine brusc a ta personală, încît nu numai că simţi nevoia de a te pune în situaţia sa, ci chiar eşti, dintr-o dată, acel personaj. Problematica acestuia nu mai rămîne într-un plan abstract îndepărtat, ci devine o chestiune reală, de atitudine existenţiala, a lectorului.

Cele mai importante date ale viitorului apropiat (modificările de bioritm, investirea cu puteri nelimitate a unui individ comun, obişnuit în cel mai înalt grad, nivelele temporale ale unor experienţe futurologice, relaţia dintre individ şi modificările din propriul spaţiu temporal viitor, contactul cu o altă civilizaţie, „şansele" multiplicate oferite, iarăşi unui singur individ, care se vede smuls, astfel, pur şi simplu, din universul paşnic al existenţei sale habituale, relaţia – iarăşi – a individului cu obiectele mediului ambiant sau cu fiinţele aparţinînd acestui mediu sînt transferate în planul existenţei noastre **reale.** Ele devin nu numai nişte problematici abstracte, mai mult sau mai puţin teoretice, ci nişte factori implicaţi, dintr-o dată, în cele mai adînci straturi ale existenţei noastre.

Căci, într-adevăr, ce ar putea face un individ comun, străin de mecanismele ascunse ale puterii politice, investit dintr-o dată cu puterea absolută? Sau, oare, cum am reacţiona fiecare dintre noi, indivizi cît se poate de reali, în faţa posibilităţii concrete de transformare a trecutului sau viitorului nostru?

Iată ce realizează, cu maximă eficacitate textuala, Lucian Ionică în prozele sale. El încarnează nişte idei, le dă viaţă, le face să fie, efectiv, ale noastre, ale fiecărui lector în parte.

Acesta ar fi, incontestabil, meritul principal al prezentei cărţi. Ar mai fi, fără îndoială, numeroase altele, de amănunt, care, fără a deveni insignifiante, scapă unei prime lecturi, configurînd, însă, în cele din urmă, un text riguros construit, convingător, real.

De pildă, o permanentă remarcă de natură critică privind proza SF românească era aceea a folosirii (excesive) a onomasticii străine, folosirea unor nume care îndepărtează (fie şi într-un plan de suprafaţă) cititorul român de la sfera proprie de interes real. Or, folosirea numelor (să le zicem autohtone) de către autor (ce ar putea părea riscantă, într-un prim început) creează un spaţiu specific de siguranţă, de familiaritate şi apropiere, puţin obişnuit în proza SF, cum spuneam, chiar românească.

S-ar putea însă ca nu acesta să fie aspectul cel mai important al prozei lui Lucian Ionică (şi, de ce nu, nici chiar altele evidenţiate aici).

Ceea ce este însă (pentru noi) de ordinul evidenţei este calitatea incontestabilă a maturităţii ei, a siguranţei şi firescului cu care sînt rezolvate cîteva dintre cele mai stringente problematici ale lumii dacă nu de astăzi, în mod sigur de mîine. Şi aceasta, repet, printr-o problematizare reală, de natură profund existenţială.

RESURSELE LITERATURII DE ANTICIPAȚIE

DANIEL VIGHI

PREOCUPAREA susținută a lui Ion Hobana pentru literatura de anticipație cîștigă prin ultima apariție editorială: „Science-fiction. Autori, cărți, idei I“, apărută în Editura Eminescu, anul trecut, în originalitate și perspectivă analitică. Așa cum am mai spus și cu alte ocazii, eseul despre literatura științifico-fantastică găsește mai întotdeauna în clasificările tematologice instrumentul cel mai sigur și mai complet de ordonare și analiză. Faptul este posibil pentru că în hotarele genului căutările sînt mai ales de natura epică și evenimențială. Judecata axiologică se face plecînd de aici, adică dinspre fapt, dinspre înfăptuire și dinspre rezolvarea ei. Dealtfel, actul anticipării este el însuși un proces (înfăptuire sau eveniment) prin care datele prezentului se regăsesc prelungite în contururile indecise și fascinante ale lumilor viitoare. Din aceste motive, și din altele poate, anticipația și-a urmat propriile-i obsesii, încadrabile tematic, indiferentă la dinamica și devenirea narațiunii românești contemporane, care a perseverat dincolo, mult dincolo, de investigațiile evenimențiale. Nu este însă mai puțin adevărat că această cantonare unilaterală și încăpățînată în eveniment constituie punctul de rezistență și individualitate al genului. Creatorul de anticipație sau are imaginație și inventivitate epică, sau nu are nimic, par să ne șoptească, cu deplină îndreptățire, maeștrii genului. Că „prestigiul“ literar al acestei aparente unilateralități – prestigiu negat de atîția – nu a suferit și nu a diminuat, ci, dimpotrivă, este dovedit printre altele și de migrația anticipației, a faptului acestuia, în perimetrul reflexiv și instrumental (tehnic) al literaturii mari. Exemplificarea poate începe de oriunde, să zicem de la considerațiile lui Borges despre Wells și pînă la stricta actualitate cînd, în perimetrul literaturii americane, un scriitor, precum Kurt Vonnegut, face din anticipație un subiect de meditație romanescă, sau altul – Cinghiz Aitmatov, scriitor din spațiul literar sovietic,– care introduce în chiar construcția romanului o povestire science-fiction funcționînd ca fundal referențial pentru cîteva destine umane frămîntate, așezate în contrast cu modelul binefăcător și utopic al unei lumi extraterestre perfecte.

Eseurile lui Hobana urmăresc unghiul de incidență al cuceririlor științifice și al anticipației în operele unor maeștri recunoscuți ai genului. Bunăoară, sînt analizate cu o largă informație „inadvertențele“ științifice ale călătoriei în obuz de la Pămînt la Lună în cazul lui Julles Verne, ale călătoriei temporale cu mașina lui Wells sau a omului invizibil în cazul lui Arthur Conan Doyle. Argumentația autorului converge înspre critica unor clișee care condamnă așa-zisele greșeli științifice ale autorilor, făcînd din ele motive de minimalizare a genului, ca și cînd creatorii sus-pomeniți ar fi altceva decît ceea ce sînt – niște artiști care și-au găsit în propozițiile științei subiecte de meditație și reverie anticipativă. Astfel, acuzații de felul celor aduse de către contemporani lui Wells cum că Timpul este o iluzie sau că, efectuînd călătoria temporală, eroul nu a îmbătrînit deloc, ba chiar hainele i-au rămas neuzate, pe lîngă faptul că au fost infirmate de teoriile fizice moderne, dovedesc și o jenantă neînțelegere a statutului literaturii de anticipație. Toate aceste obiecții ne amintesc – în alt plan – de acelea care i s-au adus lui Eminescu de unii „contemporani exegeți“, care refuzau estetic poezii precum **Veneția**, pe motivul că oricine poate constata că și astăzi în orașul lagunelor răsună cîntări și strălucesc luminile balurilor.

Bineînțeles că eseurile nu urmăresc numai din această perspectivă relația creatorilor SF de la sfîrșitul secolului trecut cu știința. Sînt căutate și posibilele izvoare și sugestii care au alimentat o operă sau un motiv. Sînt stabilite filiații și priorități. Astfel, ideea călătoriei temporale anticipează teoriile relativității, hrănindu-se din speculațiile matematice asupra spațio-temporalității. Ceea ce urmărește însă eseistul prin demersurile sale analitice, dincolo de preponderențe, anteriorități și strămoși, este relevarea dimensiunilor umane ale operelor științifico-fantastice, a implicațiilor existențiale și sociale din epocă rezolvate, acestea, sau dimpotrivă, în criză prin modelele utopice ale lumilor viitoare oferite de călătoria în timp. În același mod punctul de sprijin valoric al **Omului invizibil** al lui Conan Doyle îl constituie nu senzaționalul întîmplării, ci alienarea atroce pe care aceasta o declanșează.

În partea a doua a cărții, intitulată **Pagini**

CARICATURĂ DE MERET ALEXANDRU

dintr-o istorie a anticipației românești, eseistul procedează cu minuție, dezvoltînd și aliniind între hotarele genului cîteva opere și cîțiva scriitori.

Ion Hobana consideră că viziunile utopice ale lu Ion Heliade Rădulescu și Ion Ghica sau sîmburii li vrești care animă tablourile utopice din însemnările de călătorie ale lui Dinicu Golescu sînt paradigmele valorice și germenii fecunzi ai începuturilor anticipației românești.

Însă eseul cel mai substanțial și mai incitant al întregii cărți este cel dedicat preocupărilor „științifice" și de anticipație ale lui Alexandru Macedonski – desăvîrșitul cîntăreț al rozelor, nopților și al japonezeriilor gracile și misterioase. Aspectele pe care le dezvăluie Ion Hobana completează fast imaginea transmisă contemporanilor de portretele lui George Călinescu și acelea ale lui Adrian Marino. Eseul dovedește din nou, dacă mai era nevoie, cît de mult a stat viața acestui mare poet sub semnul ludicului și al inventivității debordante și originale. Secvențele „de antologie" referitoare la studiile macedonskiene privitoare la natura luminii amintesc de tentații asemănătoare ale altor mari creatori atrași de mirajul explicației științifice a fenomenelor lumii – să ne amintim de preocupările lui Goethe în teoria culorilor. Eforturile poetului român în a demonstra absurdități de felul aceleia după care lumina este absorbită de vid, fapt care ar demonstra că întregul Cosmos este un pustiu negru, stau de fapt sub pulpana poeziei și a literaturii aplicate în știință.

Aceste preocupări, și alte încă – astronomia, ba chiar alchimia (pretenția creării artificiale a sidefului) – ca și analiza atentă a povestirilor de anticipație ale lui Macedonski conturează prin noi amănunte o personalitate fascinantă în care s-au împletit dezordonat și anarhic pretenția gravă, gestul teatral, umorul, reveria cu ambiții de patentare științifică.

Încheiem spunînd că întreaga problematică a eseurilor din ultima carte a lui Ion Hobana dovedește, o dată în plus, resursele literaturii de anticipație, capacitatea acesteia de a incita și de a se oferi ca material de investigație și reflectare.

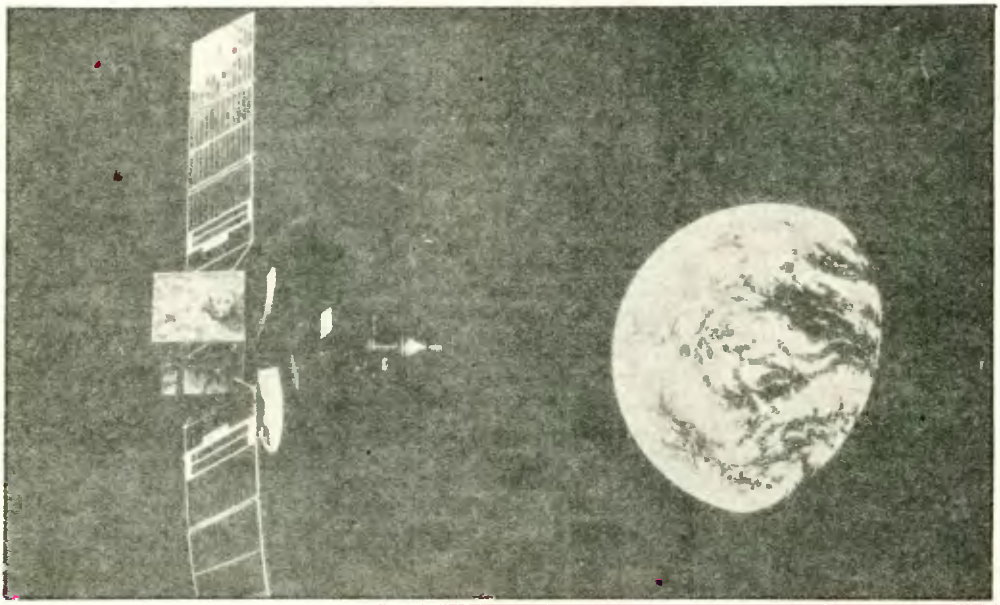

DESEN DE ANDRIEȘ ALEXANDRU

CEI 47

GALAXIA SF

SORIN ANTOHI

MĂ OBIŞNUISEM – şi îmi plăcea să cred că era o certitudine eternă – a spune oricui voia să mă asculte că principala condiţie a lecturii ar fi alfabetizarea. Acest truism aparent punea totuşi în paranteze, aşa cum mă conving cu fiecare zi, motivaţia minimă – ea mi se părea subînţeleasă: de ce altceva ar putea cineva începe să silabisească? Mai mult: performanţa cititorului îmi apărea ca automată actualizare a competenţei. Şi iată-mă, în zilele de civilizaţie audiovizuală (în bună valahă: a ochiului şi urechii), considerînd tot mai anxios eroziunea interesului pentru lectură, proces care zdruncină şi această idealistă mică teorie, potrivit căreia necesităţile, odată create, merg în escaladă, devenind obişnuinţe autosuficiente.

Controversata promoţie '84 din poezie s-a constituit în fratrii pentru a-şi garanta audienţa, exaltîndu-şi identitatea emblematică (nivelată de stereotipii ale diferenţierii) pînă la bruiaj reciproc (lasă că distorsiunile fundamentale vin de aiurea!) şi confuzie, iar tinerii prozatori **mainstream** se unesc într-un desant care-i cuprinde pînă şi pe extremiştii textualişti. Matricea plutonului structurează simptomatic viaţa literară, impunîndu-se ca pervers substitut de criteriu axiologic, dar şi ca disperată strategie de a contracara efectele retragerii dezordonate a cititorilor pe aliniamente postintelectuale.

Antologia **Alpha** (Scrisul Românesc, 1983; vor exista **Beta** ş.c. 1.?), îngrijită de Alexandru Mironov, Ion Ilie Iosif şi Radu Honga (cuvînt înainte al primilor doi, postfaţă a lui Adrian Rogoz, scrisă înaintea crucialei Consfătuiri din 1980), dedicată memoriei regretatului fan absolut Mihai Ionescu, e tot o impetuoasă debarcare aliată. De astă dată, gruparea s-a făcut pe considerente aproape consecvent literare, important fiind faptul că toti antologaţii scriu S.F. Unii o fac de cîteva decenii, alţii, de cîţiva ani, unii se manifestă exclusiv în graniţele elastice ale genului, alţii şi-au cîştigat notorietatea în jurnalistică, umor, critică literară. Diversitatea socio-profesională a autorilor este de găsit, alături de importante deosebiri de stil, tematică, meşteşug, la simpla citire a textelor. Artişti ai cuvîntului ca Vladimir Colin coexistă cu modeşti mînuitori de prefabricate literare ca Gabriel Manolescu, diletanţi glorioşi în fandom ca Radu Honga vin umăr la umăr cu scriitori de profesie ca Dan Culcer. Devălmăşia invadatorilor pune – paradoxal? – mai bine în lumină tendinţele, curentele, orientările, schismele.

O contribuţie de nivel mediocru este cea reprezentată de producţiile unei Ioana Petrescu – scriind „Allo" ea profeţeşte un viitor în care funcţia fatică a limbajului va fi simplu exerciţiu snob, iar relatînd pariuri pe şampanie franţuzească şi Coca Cola îşi divulgă fantasme banale –, unei Carmen-Madeleine Cioroianu – care şi-ar fi lungit simţitor o schiţă dacă eroul Sen ar fi purtat numele de Haralambie Protopopescu, fiindcă vocabula Sen are o ocurenţă record (numai pe un rînd patru!) –, unui Eugen Moraru – ce înşiruie candide stupidităţi în prelungirea pancartelor municipalităţii (v. proza „Nu rupeţi florile!) – unui Mircea Şerbănescu – personajul din „O zi ciudată" în care, printre altele, filosofii sînt împărţiţi în două cete (pesimişti şi optimişti!), redescoperă munca. Şi o evidenţă strictă ar putea umple lungi pagini de clişee, inabilităţi rizibile, fraze discret (în sens fizic!) negramaticale (nu cred că sînt programatice, ca la o Emily Dickinson).

Într-un fel, antologia **Alpha** este şi un compendiu al celor mai neaşteptate rezolvări pentru problemele noastre de fiecare zi, astfel că, imediat ce legea de compoziţie se dezvăluie pentru fiecare text, orice **escapism** dispare (Ion Hobana reuşeşte un paradox cu „Cea mai bună dintre lumi", proiectînd în viitor un topos leibnizian, dar e caz izolat). Mulţi antologaţi cheamă în minte travaliul neobosit, colectiv şi re-anonimizat al copiilor din cenaclul de pictură de la Vultureşti, autorii unor serii de imagini cu satul natal în anul 2000, care fac din Houston ori Baikonur nişte palide încercări. Astfel, se dezvăluie cheia oricărei extrapolări, pe care vreau s-o dau în clar: acuma mergem noi încet, ne mai poticnim şi mai regresăm, dar, nu se ştie prea bine cînd şi cum, totul va începe să se schimbe, perfecţiunea celui de-al treilea mileniu va irumpe triumfător.

Punctele de maxim ale antologiei craiovene se datorează în general tinerilor. Mihail Grămescu revine cu trei piese ale remarcabilului volum **Aporisticon** (net depăşit, o spun spre laudă, de ultimele sale creaţii de care am cunoştinţă), confirmîndu-şi poziţia specială dobîndită prin debut rapid şi profesionalizarea condiţiei de autodidact. Dan Merişca e prezent cu două texte (unul în colaborare cu

CARICATURĂ DE MERET ALEXANDRU

Doru Pruteanu) frecvent publicate, care dau indicii sigure cititorilor săi: un autor de talent, puțin prolific (activismul SF îl ocupă enorm) dotat ușor în exces cu spirit critic. Dorin Davideanu, un Dan Merișca bănățean, are aceleași calități și defecte, dar e mult mai puțin energic și lucid, Leonard Oprea, discipol declarat al lui Vladimir Colin, e un bun stilist, neatent la tezisme, iar George Ceaușu și Alexandru Ungureanu par a fi cei mai înzestrați pentru antiutopie (deși grafomania frenetică și naiv-lirică a unuia se desparte net de cinismul placid și chemarea pentru radiografii sociale ale celuilalt). Imaginea generației tinere de autori SF se poate cît de cît intui după lectura celor amintiți mai înainte, dar ea se cere serios întregită în viitor.

Cu Mircea Opriță și autorul volumului **Cuadratura cercului** (din care sînt republicate cinci piese antologabile de cel mai exigent editor din lume) atingem zona scriitorilor profesioniști. Victor Kernbach este însă comun umoristic, George Anania și Romulus Bărbulescu semnează un lung și descurajant colaj (de la portretul romantic la realismul socialist), Ovidiu Rîureanu e prolix chiar într-o compunere intitulată „Redundostopul". Horia Aramă, în „Procesiunea", montează grandilocvent ceea ce pare mai degrabă introducerea alegorică (Bunyan ar fi rămas însă pe gînduri la Ghighi Teibrich, ai cărui eroi sînt Non-Existență și Clipa Fericită) a unei povestiri gotice, iar Eduard Jurist, același din scenariile sale radiofonice, e moralist-ecòlo rezumabil astfel: cine taie azi un pom, mîine se va da la om! Veteranul Adrian Rogoz este pacifist fără prea mult farmec, iar Vladimir Colin, cu „Lnaga", dă un excelent ecou al lui Lovecraft. După ce glisează paleoastronautic Patimile, Alexandru Mironov se asociază cu Ion Ilie Iosif întru alte istorii apocrife, trecînd savuros în registrul comic-satiric (unde cel de-al doilea pare foarte dezinvolt, judecînd după textul său „Răzbunarea lui Pierrot"). Proza lor, „La mulți ani, 2000!", trimite pe cunoscătorii la adresa de la care pleacă almanahul de față, unde mai multe personaje (istoria lor ne-ieroglifică e identificabilă) – între care șoimul Petlică și tot „schimbul de poimîine" – se pregătesc pentru revelionul 2000.

Salutară inițiativă editorială, antologia de la Scrisul Românesc pune pe masa noastră de lucru și sub ochii numeroșilor fani un grupaj reprezentativ pentru starea SF-ului de acum doi-trei ani, un bun punct de plecare pentru alți antologatori ai domeniului.

(Această grăbită, subiectivă, plină de omisiuni recenzie nu mi-ar fi ocupat timpul de lucru socialmente necesar dacă s-ar fi împlinit visul lui Ov. S. Crohmălniceanu din schița „Un capitol de istorie literară": criticii dispar prin supraproducția de ficțiune, iar mașinile de critică le iau locul și sînt branșate în circuit închis cu cele de creație. După asta, ni se spune, „oamenii își putură vedea liniștiți de treabă".)

INVERSARE

Visa. Se culcase tîrziu și acum avea coșmaruri.

Printr-un efort de voință pătrunsese în altă lume, el însuși suferise o inversare, percepea timpul drept spațiu și spațiul drept timp, și ce era mai rău, rămăsese prizonierul ciudatei lumi ce-o inventase, nu se mai putea elibera, nu-și mai amintea poarta de intrare în lumea lui de obîrșie.

Dimineața se trezi cu cearcăne grele la ochi. „Ce vis stupid! N-o să mai citesc cărți SF seara!" își zise enervat. Se îmbrăcă, se spălă, mîncă ceva. „Ia te uită ce tîrziu este", făcu el privindu-și bicicleta. Apoi își deschise ceasul, se sui în el și plecă la facultate.

CĂTĂLIN IONESCU

SUB SEMNUL CLEPSIDREI

GALAXIA SF

DAN PETRESCU

NU NUMAI destinului, cum spunea cineva, îi plac simetriile, ci și fantasticului, care conservă din romanul gotic obișnuința și plăcerea corespondențelor simetrice și, ceea ce ține de același lucru, a răsturnărilor de situații întărind, pînă la urmă, sănătoasa credință în ordinea acestei lumi, cu atît mai mult cu cît ea este înfățișată adeseori la limită, în distorsiunea unei **autre** rezultată în bună măsură dintr-o simplă inversare; ce deosebire de esență, într-adevăr, poate fi dacă, într-o scriere de Wells pomenită de Borges, un om „se întoarce din viața cealaltă cu inima în partea dreaptă, căci a fost cu desăvîrșire inversat, precum într-o oglinda"? O lume cu totul inversată n-ar fi decît copia fidela a acestei lumi, a cărei putere de refacere nu este deloc stingherită de inversări, ba dimpotrivă, ele îi sînt structurale. Literatura fantastică dă adesea impresia existenței unui principiu de simetrie care regizează într-ascuns neliniștitoare metamorfoze, aparent inexplicabile; de pildă, în volumul de nuvele aparținînd lui Paul Alexandru Georgescu, **Casa Weber sau ieșirea din noapte** (CR, 1982), o imagine livrescă dă seama de la început de această ordine secretă, mascată de o aparenta dezordine: naratorul găsește pe o măsuță de ceai în vila Weber, amestecate, cărți de Heisenberg și Agatha Christie, Lobacevski și Boccacio, Erasmus și Robespierre și imediat reconstituie un principiu care să explice alăturarea lor: „La unul este nedeterminat universul pînă la ultimul element, la alta este nedeterminat criminalul pînă la ultimul capitol, unul găsește a patra dimensiune a spațiului perfect deschis, amanții celuilalt găsesc a patra dimensiune a paturilor conjugale imperfect închise, iar ultimii formează perechea ideală, al doilea **face contra** la ceea ce primul scrie."

Nuvela care dă titlul volumului se va derula în continuare după acest gen de exigență hermeneutică, unele texte ale lui Mircea Eliade, în special **Secretul doctorului Honigberger**, servindu-i de nemărturisit model. Astfel, în ambele cazuri, un narator cu preocupări pentru ocultism descoperă un jurnal care consemnează o experiență supranormală, mediată de contactul cu indianismul; descifrarea sau pur și simplu lectura jurnalului, ca act hermeneutic reușit, provoacă dispariția fenomenului cercetat, precum explicarea fantasticului îl risipește – și, ceea ce este mai interesant, printr-un demers mimetic izbutit, printr-o imitație care, fiind perfectă, se anulează ca imitație și devine contopire, contagiune. De aceea naratorul din **Casa Weber**... și reflectează la fenomenul de **investire forțată** a cuiva cu daruri extranaturale, ceea ce, la sfîrșit, îi este confirmat de fantoma proprietarului respectivei case: „...nu trebuia să citești jurnalul... /.../ Asta predispune la contagiune..." – și, mai mult decît atît, la simetrizare, destinul lui Weber trecînd asupra hermeneutului; dar chiar acest destin se supusese, la rîndul său, simetrizarii unei profeții: în cursul unei „ședințe psihice", medicul Otto Kahn (personaj cu contur de **guru** care circulă și în celelalte nuvele ale volumului lui Paul Alexandru Georgescu) îi dezvăluie lui Weber viitorul sub forma următoarelor versuri, în maniera lui Nostradamus: „Soleil cauchant en deux cassé/ Soleil levant vaincra moitié/ Couronne passa des loups aux tigres/ Soleil cauchant s'écria: bigre!/ Grand chef, grand' Faim, pays mangea/ Tout son soûl et par suite creva/ Pendant seras emprisonné/ Dans l'étoile jaune et torturé/ Sortie y aura pour un surhomme/ Evadera mais en fantôme"; prima parte trimite la razboiul ce se pregatea (sîntem în 1934, așa cum o atestă jurnalul), ultima la închiderea lui Weber într-un lagăr, în uniforma cu stea galbenă care-i semnaliza pe evrei; cît despre evadare, ea pare să se fi petrecut aidoma desprinderii doctorului Honigberger către legendara Shambala, grație exercitării unor facultăți paranormale (în India numite **siddhi**), decorporeizante (mărturiile jurnalului lui Weber au fost consemnate, la distanță, de Otto Kahn, căruia i-au fost trimise prin telepatie de prizonierul din lagăr); or, ca „figură", realizarea acestei profeții este un caz de simetrie directă, unul de simetrie inversă apare în următoarea nuvelă, **Falsa moarte a lui Julio sau ceasornicarul nătîng***: personajul principal și naratorul acesteia ține la Caracas un curs despre fantastic, cu analize pe textele lui Cortázar** și, nu întîmplător, punînd în abis situa-

* *Prima nuvelă merită o mențiune specială pentru radiografia pe care jurnalul lui Weber o face nazismului, suprapunîndu-l, ca fenomen al „puterii derivînd din asasinat", faraonismului, triburilor Chitangilor etc. și lăsînd seria suprapunerilor deschisă; corespondentul teroarei naziste în proza „fantastică" a lui Mircea Eliade este „teroarea istoriei" de care, obsedîndu-le, diverse personaje încearcă să se elibereze: prin povestire* (**pe strada Mîntuleasa**), *vis* (**Pelerina**), *teatru* (**Incognito la Buchenwald**), *într-o similară confruntare cu aparatul represiv.*

** Simetriile sînt cu deliciu cultivate, de altfel, și de Cortázar, dacă judecăm după romanul său **Șotronul**, sau după **cea de departe** (în **Antologia nuvelei fantastice**, Univers, 1970, pag. 146–153), unde o inversare de tipul **Prinț și cerșetor** are loc între Alina Reyes și dublul ei, provocată de mania Alinei de a anagrama (inclusiv propriul nume: Alina Reyes — es la Reyna y...)

ția din nuvelă, el teoretizează studenților un fantastic de gradul II, care e de natură a crea o lume **srevni** (în mod, adică **invers,** însăși această vocabulă citită pe dos rezumîndu-i esența); un alt semn al inversării este reapariția lui Otto Kahn, sub numele de Canoto; și, în fine, inversarea atît de semnalizată constă în faptul că un lucrător oarecare îi anunță naratorului, în momentul cînd acesta se pregătea să rostească o conferință despre Cortázar, moartea lui Cortázar (Julio), cu detalii, urmînd ca de fapt această moarte să îl lovească după o vreme pe însuși mesagerul ei, exact în circumstanțele falsei morți a lui Julio; iar naratorul va rezona astfel: „...Pedro Miguel a reușit faptul fantastic de a întoarce clepsidra existenței sale: în timpul premonitiei, viitorul a devenit prezent, iar în timpul relatării, trecut."

Următoarele texte din volumul lui Paul Alexandru Georgescu (cele **Trei vise)** folosesc unul sau celălalt din cele două aspecte ale jocului de-a simetria, intrinsec fantasticului; refuzul acestui joc, capabil de a se amplifica în tarifiant o dată ce provoacă apariția unui dublu conotînd, tot în epoci istorice tulburi, inchizitorialul, se poate uneori traduce, simbolic, prin spargerea oglinzii: așa se întîmplă în una din povestirile fostului „cerchist" Ion D. Sîrbu, scrisă în tonalitatea **Golemului** lui Meyernik – **Nu știu cum s-a spart oglinda...** (în volumul **Șoarecele B și alte povestiri,** CR, 1983); dar ne vom opri la alte două texte din acest, de altfel, foarte bun volum de proză, pentru că ele cultivă efectul de fantastic de care ne ocupăm aici, metaforic dezignabil în mișcarea de întoarcere a clepsidrei.

Astfel, **Șoarecele B** narează eșecul utopiei și, în măsura în care utopia traduce aspirația intelocratică de a aranja lumea vie după recile canoane ale spiritului obsedat de ordine și simetrie – eșecul experimental al acestei tendințe. În atopicul Genopolis, un cercetător în psihologie experimentală, Fronius, se ambiționează să determine doi șoareci să colaboreze conștient (aceasta după eșecul unui experiment anterior, cu albine, în care, aduse în condiții speciale, reginele ar fi trebuit să se comporte ca niște „simple lucrătoare, adunătoare de miere"); substratul intențiilor sale se luminează însa, fiindcă Fronius nu se sfiește să declare: „Eu consider orice experiență cu animalele o experiență cu omul". Ceea ce urmează se poate prin urmare citi ca o parabolă: doi șoareci aleși la egalitate biologică (și puțin ajutați ca s-o obțină) sînt introduși într-un „cîmp psihologic" („Poate chiar unul sociologic", comentează Fronius); flămînziți, ei nu pot ajunge la bucata de cașcaval decît daca unul din ei își domină instinctul în folosul celuilalt și se urcă pe un talger care ține deschisă trapa, permițînd accesul la cașcaval; după care rolurile ar fi trebuit să se inverseze, ca cel de-al doilea șoarece să se sature și el, ceea ce, după o vreme, se și întîmplă; numai că o inversare absolut simptomatică se produce în acel moment în concepțiile lui Fronius: de unde la început el visa la eradicarea inegalității, „sursa atîtor rele, /.../ consecință a mizeriei sociale, a sistemului care ne ține flămînzi", atunci cînd șoarecii ajung să-și execute perfect numărul, același Fronius îi împiedică să mănînce pe săturate, deoarece, constatase el, „îndata ce se satură, încep sa se joace" și elementul ludic, semn al libertății, „le deranjeaza disciplina reflexelor"; și cercetătorul este adus la a profesa dialectica: „... lipsa de foame creeaza libertatea, libertatea creează fantezia, iar fantezia, care naște artele, este în același timp și începutul dezordinii, dușmanul numărul unu al disciplinei."

Apoi, în vreme ce Fronius își prezintă experimentul la un congres la Strasbourg, inegalitatea șoarecilor izbucnește, în virtutea moralei binecunoscute măcar de la La Fontaine: „La raison du plus fort est toujours la meilleure": șoarecele A îl silește pe B să stea pe talger tot timpul, ca numai el să se înfrupte din cașcaval; psihologul disperă puțin, gîndindu-se la soarta omenirii în care „automat cel prost, și leneș, și cîine devine tiran și exploatator", pe urmă, ca spre a ratifica zdrobirea celui slab, decretează că vinovat de sîngele apărut în „arena" sa experimentală este numai Hermann, omul său de serviciu; este ceea ce crede și naratorul, profesor de ontologie, care-și amendase ideile în funcție de șubreda reușită a colaborării rozătoarelor; nimic de mirare așadar dacă cei doi adoptă în final punctul de vedere al persecutorilor, ocultîndu-și eșecul, de dragul utopiei, precum și înăbușind „discursul victimar": „Trebuie uitat, trebuie ignorat tot ce s-a întîmplat post-Strasbourg."

Cel de-al doilea text al lui Ion D. Sîrbu care s-ar preta analizat din unghiul fantasticului este acela intitulat **Cimex Lectularia;** intriga este simplu de rezumat, un ins pișcat noaptea de ploșnițe se duce să reclame faptul administratorului imobilului, invalid, pensionar, fost colonel, și acesta îi face o întreagă filozofie, bazată pe schimbarea, inversarea, basculărea perspectivei asupra istoriei: evenimentele istoriei umane n-ar fi, în realitate, decît consecințele istoriei mult mai zbuciumate a microorganismelor, șobolanilor (egali, spune bătrînul, cu numărul oamenilor, încît moartea unor șobolani ar antrena automat decimarea corespondentă în rîndul antropoizilor și aceasta pînă la ideea că, de fapt, istoria umană este instrumentul unui „fatal principiu al echilibrului statistic": „nemții au inventat stricnina: șobolanii, pe loc, l-au adus la putere pe Hitler") și, natural, a ploșnițelor; faptul că bietul reclamant va privi de aici înainte ploșnițele cu neliniștitorul sentiment al unei „taine" care-l asaltează „ca o negură, ca o amenințare", înseamnă că el a devenit sensibil la una din sursele fantasticului, subsumabilă și ea semnului clepsidrei: schimbarea punctului de vedere asupra aceluiași set de evenimente; teoretic, această variere a percepției este amintită de Victor Ivanovici, folosită de cîteva ori de Crohmalniceanu în ale sale **Istorii insolite** și ține de efectul de insolitare sau înstrăinare pe care Sklovski îl desemnează ca esență a artei literare, dar pe care Eminescu îl sintetiza în fraza de început a nuvelei sale, **Sărmanul Dionis:** „...și tot astfel, dacă închid un ochi, văd mîna mea mai mică decît cu amîndoi." Fantasticul contribuie astfel la zdruncinarea automatismelor noastre perceptive și ne ajută să considerăm lumea cu un ochi mereu proaspăt; și poate nu întîmplător uniforma și fatala scurgere a timpului era scandată la cei vechi de răsturnarea clepsidrei...

PROSPEȚIME ȘI FANTEZIE

GALAXIA SF

SILVIAN IOSIFESCU

ULTIMA carte a lui Vladimir Colin, **Xele, motanul din stele — o uluitoare aventură povestită pe îndelete în nouă capitole complete,** se mişcă, cu o fermecătoare uşurinţă, în cele două teritorii în care scriitorul a făcut pîrtie: basmul şi anticipaţia ştiinţifică. Harul rîsului şi al fanteziei, ce vitalizează cu aceeaşi graţie şi cuvîntul şi viziunea, dă celor cîtorva sute de versuri ale poemului apărut la editura Ion Creangă o fizionomie particulară.

Basm? Joc anticipativ? Parodie a basmului şi a anticipaţiei? Autorul **Basmelor omului** şi al **Pentagramei,** al mai multora dintre cărţile care au reînnoit străvechea lume a basmului şi au dat fantasticului ştiinţific virtuţile speculaţiei filozofice, senzorializate, cu totul ferite de uscăciune ori pedanterie, mişcînd-o tot atît de sigur spre viitor sau trecut şi mit, suprapune aici cele două planuri folosind registre fanteziste. De asemenea, mijloacele parodiei care, în mod paradoxal, pun în valoare construcţia fantastică.

De la primul capitol – **În care/ Xele apare** — pînă la **Capitolul 9 şi final/ totul reintră în normal**, peripeţiile miraculoase pe care le trăieşte copilul narator trec mereu, pe nesimţite, de la fantasticul construit în cîte o imagine memorabilă şi dizolvat îndată de zîmbet, la alura savantă, contrazisă de aceleaşi clipiri din ochi, cu sprijinul esenţial al unei fantezii verbale care face cuceritor jocul. E nevoie să mai repetăm că Vladimir Colin nu bagatelizează genurile în care a construit, timp de trei decenii scrieri de neuitat? Şi alte modele ale genului, parodia lui nu mărunţeşte obiectul? Dar există aici o reîntoarcere a lui Colin la poezia niciodată abandonată, prezentă, în afara versificării, în mai toate cărţile anterioare. Astfel e imaginată ivirea motanului extraterestru: „Îmi tăiase drumul cu o zi înainte/ arătînd că vine din Aldebaran/ şi cu meşteşugite cuvinte/ menite să-l facă să treacă drept motan,/ ceruse să-l iau la noi.“ Nu lipseşte nici motivul avatarului, al schimbului de individualităţi între motanul din Aldebaran şi băiatul-narator, schimb propus şi acceptat cu degajare: „Ne-am privit în ochi şi ne-am strîns mîinile tare/ apoi şi-a încolăcit coada în jurul meu/ şi m-am simţit/ brusc, ameţit...“ Metamorfoza e surprinsă în versuri în care poetul vizionar se substituie parodistului: „Vedeam noian de stele şi cercuri colorate/ ce se-nvîrteau crescînd şi explodînd/ şi capul mi-l simţeam pornind să se dilate/ şi bubuia năpraznic văzduhul, ca şi cînd/ scăpată dintr-un spaţiu ce n-o putea reţine/ o-ntreagă galaxie/ aurie/ cu sori şi lumi, se prăbuşea în mine.“

Tonul ghiduş şi verbul mînuit cu o inventivitate fără nimic trudnic stăpînesc capitolul următor, intitulat cu tîlc: „E cu putinţă/ atîta ştiinţă?“ Într-o cascadă de aliteraţii pătrundem în clubul F: „Clubul ăsta F, se ştie/ finalizează fără fasoane/ formule finite cu fantezie/ folosind febril fel de fel de filoane/ forţamente fortuite...“

Nu vom încerca să parafrazăm pedestru oscilarea graţioasă între plăsmuirea liber fantastică şi surîsul parodiei. Trebuie însă amintit că poetul e întovărăşit în călătoria prin cele nouă capitole de desenele inventiv-spirituale ale lui Tudor Jebeleanu, care nu traduc, ci interpretează, cu un zîmbet propriu, ceva mai maliţios.

În final, anticipatorul renunţă o clipă la tonul jucăuş. Speranţa sună autentic: „Visez la noua noastră întîlnire/ cînd un savant şi nu un băietan,/ reprezentînd întreaga omenire/ îl va întîmpina pe solul din Aldebaran.“

După formula folosită cu alt prilej de o scriitoare, **Xele, motanul din stele** e un poem adresat copiilor între patru şi şaptezeci de ani. Cititorul de fiecare vîrstă extrage din el hrana lui proprie, cu condiţia să-i fi rămas grăuntele indispensabil de ingenuitate, de disponibilitate. Sînt daruri pe care Vladimir Colin le-a păstrat intacte.

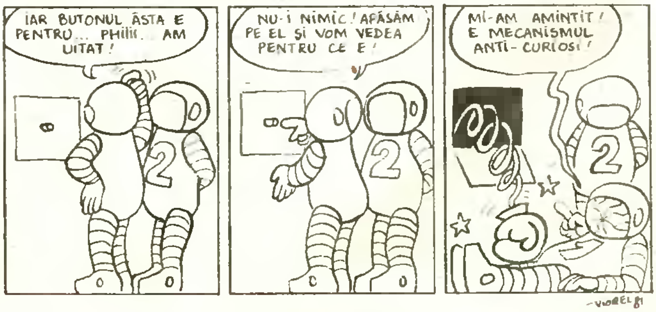

CARICATURĂ DE VIOREL PÎRLIGRAS

UTOPIA ALIVE AND WELLS

SORIN ANTOHI

FIECARE nou exeget al unei opere literare de mare popularitate are de luptat cu remarcabila inerţie a gustului public pentru a impune tiparele propriului subiectivism. Efortul de schimbare este cu atît mai important cu cît există situaţii în care imaginea tradiţională a autorului repus în discuţie este parţială ori modulată cu tendinţă, iar corectarea ei întîlneşte opoziţia unui orizont de aşteptare informat de reducţionisme. Acestea sînt redutabile în cazul popularităţii difuze, pasive, incert ecou şi efect remanent al unei receptări active ce aparţine trecutului. Mircea Opriţă, autor de referinţă în SF-ul nostru – în dubla calitate de creator de ficţiune şi analist –, are ambiţia înfruntării neajunsurilor şi riscurilor ce decurg dintr-o asemenea întreprindere, scriind **H.G. Wells. Utopia modernă** (Albatros, 1983), una din foarte rarele cărţi dedicate în ultima vreme unui scriitor străin.

Wells, o personalitate mai violent controversată decît ne-ar lăsa să credem amintirea lecturilor noastre de adolescenţă, a putut fi văzut în strînsă legătură – cel puţin la nivelul premiselor – cu realismul: „Chez Wells, l'esprit d'anticipation, loin de marquer la revanche de l'imagination sur la réalité, s'alimente de cette dernière..." (Edouard Guyot, **H.G. Wells,** Payot, 1920, pag. 68) şi, mai ales în ţările socialiste, ca profet al societăţii fără clase (un atare prestigiu i-a garantat ediţii în tiraje enorme şi comentarii critice bombastic favorabile). La altă extremă, despre cel care a scris **Maşina timpului** s-a spus că ar crea un model de conştiinţă care pierde contactul cu ceea ce antipsihiatrul R.D. Laing numeşte „present self" şi suferă o disociere vertiginoasă, un fel de nebunie, mai exact „a kind of **fin-de-siecle schizophrenia**" (William Bellamy, **The Novels of Wells, Bennett and Galsworthy: 1890—1910,** London, Routledge and Kegan Paul, 1971, pag. 59). Orwell, în eseul „The Rediscovery of Europe" (in **Listener,** 19 martie 1942), compara utopiile wellsiene cu **Brave New World** a lui Huxley, sesizînd contrastul dintre ele, consecinţă a contrastului autorilor – unul supraîncrezator, celălalt dezumflat, unul crezînd inocent în progres, celălalt conştient că Progresul, aşa cum fusese conceput „în primele zile ale aeroplanului", era „tot într-atît o escrocherie ca şi reacţiunea". Aceste cuvinte mai tari, ca şi altele, l-au făcut pe Orwell să înregistreze în jurnal (cf. **War-time Diary,** 27 martie 1942) primirea unei scrisori în care Wells i se adresa în **four letter words** (un obicei epistolar wellsian atestat şi de, printre alţii, Leon Edel, în monumentala sa biografie a lui Henry James). Puncte de vedere aproape la fel de greu de subsumat unei aprecieri globale au formulat numeroşi alţi interpreţi, de la Darko Suvin la Florin Manolescu, de la Pierre Versins la Ion Hobana, de la Iuri Kagarliţki (pe lîngă prefaţa ediţiei ruse a operelor utopistului, în Occident a circulat cartea sa **The Life and Thought of H.G. Wells)** la Kingsley Amis. Care este locul lui Mircea Opriţa într-o asemenea ilustră serie, ce contribuţie aduce el?

Scriitorul român reuşeşte o tratare sistematică a domeniului de cercetare, iar Utopia modernă şi Wells devin astfel necesare restricţii concentrice ale obiectului studiat, utopia şi utopismul ca structuri de profunzime ale mentalului colectiv. De la speculaţiile terminologice (din care, lucru ciudat, lipseşte tocmai cea a lui Morus), Mircea Opriţă trece la căutarea rădăcinilor utopiei moderne, pe care le distinge în Platon şi Swift, sesizînd pertinent şi mişcarea lui Wells de la sumbrele anticipaţii din tinereţe la mesianismul exaltat din ultima sa perioadă, un drum opus tendinţei generale de evoluţie a genului – accentuarea coloraturii distopice. O notă specială este sesizată în „descoperirea viitorului" de către utopia modernă, ceea ce plasează cetatea perfectă sub zodia paradoxală a temporalităţii, scoţînd-o aşadar din condiţia de accident al geografiei. În aceeaşi ordine de idei, Gérard Klein nota în teza sa **L'utopie moderne** (asupra perioadei 1900–1956): „Nos utopies sont des plans que nous tirons sur l'avenir, et non plus comme autrefois sur l'absolu."

Veleităţile de reformator mesianic, latente în creaţia oricărui autor de ficţiuni utopice (de regulă foarte preocupat să le ascundă în pliurile discursului, tocmai prin aceea exinhibîndu-le), sînt extrem de explicite la Wells. Insistenţa lor, scandarea necontenită a sloganelor unei „ideologii a himerei" (Mircea Opriţă), eterna revenire asupra principiilor fericirii calculate (într-un decor fourierist, ca în **Oamenii ca zeii),** ni-l arată pe autorul englez – acuzat de incapacitatea de a înţelege chestiunile sociale şi politice (de Joseph Conrad în tinereţe, de Orwell spre sfîrşit, între alţii) – obsedat de imperativul mistic al renovaţiei, încercînd să exorcizeze scepticismul cu frazeologia elementară a programului politic: „Vor fi numeroase utopii. Fiecare generaţie va avea noua sa versiune asupra utopiei, cu ceva mai precisă şi mai completă şi mai reală /.../ pînă cînd în sfîrşit utopiile vor fi trecut din visuri în schemele de lucru, iar întreaga omenire va da forma Statului Mondial final, minunatul şi măreţul şi rodnicul Stat Mondial, care nu va mai fi o utopie deoarece va fi însăşi această lume". Şi, pentru a-şi spulbera propria – improbabilă – neîncredere: „Cu siguranţă, aşa va fi..." (sfîrşind **A Modern Utopia).** Alături de alte elemente, tratate pe larg de Mircea Opriţă în cartea sa, această încăpăţînare de a-şi impune fantasmele îl aduce pe Wells, printr-o inescapabilă

(Continuare în pag. 102)

DIVIZIUNE

ALEXANDRU MIRONOV

A FOST ODATĂ un autor de carte științifico-fantastică pe nume Romulusbărbulescugeorgeanania. Îmi amintesc reacția unui adolescent la terminarea lui „Doando", primul roman al sus-numitului autor: uluire, bucurie, încîntare, curiozitate, entuziasm. „Doando" nu era un roman, erau acolo pe puțin trei-patru! Amestecate, încîlcite, trunchiate, înjumătățite, cu personaje uitate pe parcursul narațiunii, poate chiar cu întîmplări nepovestite pînă la capăt – dar cîtă imaginație! Cît farmec în complicatele aventuri cosmice în care era purtată planeta-astronavă „Doando"! Cîte idei – jerbe, potop, șuvoi: însuși A. Van Vogt, marele maestru al risipirii de găselnițe SF – gustate de milioane de cititori – ar fi pălit de gelozie...

Cărțile următoare ale lui Romulusbărbulescugeorgeanania au impus respect: „Ferma oamenilor de piatră" și „Paralela-enigmă". După știința mea, nu le-a recenzat nimeni, niciodată. O fac eu, acum, în cîteva fraze: sînt cele mai importante romane de literatură de anticipație românești. Traductibile (dar netraduse încă) în orice limbă, în orice țară cu piață serioasă pentru Science Fiction (U.R.S.S., S.U.A., Italia, Japonia, R.F.G., Ungaria, țările scandinave). Citindu-le, adolescentul de pe vremea apariției lui „Doando", devenit între timp tînăr respectabil, și-a scos pălăria: sus-numitul autor de carte știa deja să construiască personaje și să spună povești galactice cu miez și mesaj, păstrînd nealterat gustul pentru aventură și inventivitate științifico-fantastică.

Incriminată din cine știe ce motive, literatura de anticipație a intrat, pe la 1974, într-un con de umbră. Autorul despre care vă vorbesc s-a conformat parcă cerințelor și etichetelor, „reușind", prin 1977, o carte slabă – „Șarpele blînd al infinitului" – numai localizarea etnică a personajelor (cele mai importante cosmodroame terestre se găseau cam pe lîngă Slobozia!) era suficientă pentru a descuraja pe oricine, chiar și pe fostul adolescent pe care începutul maturității l-a găsit cu aceeași nestinsă pasiune pentru literatura de anticipație...

Au trecut anii. Fosta Editură a Tineretului („Albatros") a ajuns la ritmul de una-două cărți SF pe an. Printre fericiții cîștigători ai lozului editorial cine credeți că apare nu demult? Un autor nou-nouț, pe nume George Anania. Cartea: „Test de fiabilitate". Subiectul, pe scurt: țelul disimulat al unui institut de cercetări (probabil dintr-o țară belicoasă) este producerea în laborator a mutantului – soldat perfect, imposibil de ucis (de glonț sau boală), capabil să respire sub apă și să zboare! O combinație dibace de situații și gadget-uri SF îl fac pe savantul Phil Warner să reușească să devină mutantul așteptat de capitaliștii săi. Ca orice savant cu conștiință, Ph.W. încearcă să-și salveze descoperirea, oferind-o medicinei și oamenilor. Este pe cale să reușească, finalul pare promițător, apoi autorul se răzgîndește și încurcă complet ițele, astfel că la sfîrșit nici chiar un cititor matur și practicant al unei profesii legate de știință nu poate ști exact dacă: 1. Warner a trădat și s-a înhăitat cu boss-ii lui sau 2. i-a păcălit și binele a învins răul, așa cum îi stă bine oricărei povești științifico-fantastice.

Multe pagini sînt scrise cu nerv, capitole întregi se citesc cu sufletul la gură, dar sînt și pasaje care, clar, tenează. De pildă: ce rost are introducerea în carte a contelui Sim?; sau vînătoarea (grotescă și ilogică) organizată de high-life-ul orășelului?; sau tentativele de a creiona prea tare personajul principal (nu se înțelege pînă la urmă dacă Ph. W. este pozitiv, negativ sau nestatornic), pe Mad sau pe Brett Hendricks (se pierd pagini prea multe cu asta) – paradoxal, cel mai bine reușit este dispărutul Sorensen, despre care aflăm din dialoguri.

Mai trece ceva vreme – și iar un nume nou la „Albatros": Romulus Bărbulescu, cealaltă jumătate a marelui autor de carte științifico-fantastică din deceniul VII... Publică „Catharsis", o poveste pe teme sportive, dar mustind de filozofie existențialistă și grea, încărcată de sensuri – atît de grea, încît cititorului avizat (același de la „Doando" la „Catharsis") îi dă bătaie de cap, nu glumă.... Ideea SF este: inventarea – și utilizarea în scopuri distructive, de către capitaliști meschini – unui sistem de influențare a comportamentului la distanță; ceea ce s-ar face – foarte ingenios – prin folosirea unor antene emițătoare și de rezonanță (piramidale) protoplasmatice! Toate sub pălăria performanței sportive.

Binele învinge (adică echipa Wan Mennen – Joop), în aventuri și întîmplări foarte tehnicist descrise (tot Van Vogt, bătrînul!), imaginația, inteligența, abilitatea autorului sînt indiscutabile. Dar: povestea este exagerat, nejustificat de lungă. (Un reprezentant al tinerei generații de autori SF ar fi expediat-o în 50–60 de pagini!) Personajele (cu excepția lui Joop) nu-i ies de fel lui R. Bărbulescu. Pasaje în plus: pentru vizita la grangurul Toshiba, autorul se lăfăie pe zeci de pagini, amorurile lui Joop nu interesează pe nimeni; legile circulației sînt încălcate

mai la fiecare pagină şi – la un loc cu urmările automobilistice – îngroaşă inutil „Catharsis“.

Concluzie: cu scriitorii născuţi prin diviziune din trupul regretatului Romulusbărbulescugeorgeanania am fost poate prea aspru în această (falsă) recenzie. Dar îmi permit. Eu sînt adolescentul pe care l-a învăpăiat cîndva astronava „Doando“, şi tînărul care a purtat „Ferma oamenilor de piatră“ în bagaje, în călătorii lungi peste mări şi ţări. Pe cei doi scriitori, R. Bărbulescu (actor în viaţa „civilă“) şi G. Anania (specialist şi responsabil al filmului românesc de animaţie) îi cunosc bine, îi respect şi îi iubesc. Mi se pare cinstit să le spun că „Test de fiabilitate“ şi „Catharsis“ sînt cărţi rezonabil bune, dar nu capodopere. Că amîndouă, la un loc, socotite ca două jumătăţi, nu fac cît o carte întreagă, ieşită din pana marelui maestru Romulusbărbulescugeorgeanania. Pe care tare mult l-am dori iar între noi, întreg, la concurenţă cu aceşti scriitori proaspeţi excelenţi, apăruţi în ultima vreme (G. Ceauşu, S. Sighişanu, M. Grămescu, Ov. Bufnilă, Al. Ungureanu, I. Popa, R. Bretin – generaţia „scoasă în faţă“ de revista „Ştiinţă şi tehnică“), întru propăşirea acestei literaturi ştiinţifico-fantastice, atît de tare iubită de tinerii de toate vîrstele...

UTOPIA

(Urmare din pag. 100)

coincidentia oppositorum, în contrautopie (propun să abandonăm alte clarificări terminologice, amintind că toate subclasele utopiei sfîrşesc stereotip, prin victoria masei asupra individului, prin triumful aberant al identităţii asupra diferenţei, al normei asupra excepţiei).

O recenzie de proporţiile impuse prezentei nu-şi poate propune să dea mai multe amănunte despre cartea pe care o discută, mai ales că, în cazul lucrării lui Mircea Opriţă, problematica nu este absolut deloc rezumabilă satisfăcător. Celelalte feţe ale lui Wells, începînd cu raporturile sale cu SF-ul, se cer descoperite prin lectură, uneori căutînd dincolo de o retorică ziaristică şi de o imagerie (prea) abundentă. Uşoara prolixitate, însoţită de o anumită senzaţie a ticurilor popularizării, trădează autorul de ficţiune. Cu toate acestea, Mircea Opriţă reuşeşte să ne aducă în atenţie, aşa cum în zilele noastre ar trebui să se întîmple mai des, terifianta limpiditate a Utopiei, în legătură cu care ne prevenea cîndva (chiar şi ca epigraf pentru **Breve New World)** Berdiaev. Ca să nu mai lungesc vorba, după ce mă minunez de obtuzitatea lui Anatole France („L'utopie est le commencement de tout progrès“), închei cu splendida naturaleţe a lui Thomas Babington Macaulay, care scria pe la jumătatea secolului trecut **(Literary Essays,** „Lord Bacon“) o frază memorabilă şi dătătoare de oarece speranţe: „An acre in Middlesex is better than a principality in Utopia“.

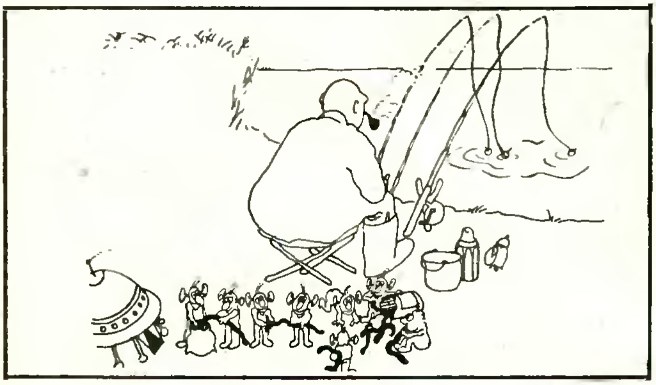

CARICATURI DE GHIGHII REJAN

FENOMENUL literaturii de anticipaţie* nu este atît complex, cît întins. Are, în schimb, complexele sale de care încearcă să scape şi, puţin cîte puţin, pare că şi reuşeşte. Cînd fac aceste afirmaţii am în vedere trei apariţii-ghid: antologia **Alpha** şi almanahurile **Anticipaţia** 1983 şi 1984, la care adaug cele cîteva cărţi apărute în ultimii doi ani. Cred că antologia craioveană defineşte momentul 1978–1980, iar almanahurile **ar fi putut** consemna valoarea mişcării de anticipaţie în anii următori, reuşind s-o facă doar regional. Volumul **Alpha** poate fi şi el privit, în afara uimitoarei noutăţi care este intrarea în antologie a ceea ce se numeşte din ce în ce mai insistent **noul val** în loc de „colegii noştri mai tineri din cenacluri“, ca un volum reprezentativ pentru o anumită zonă, dar păstrează, în acelaşi timp, mărturia valorii medii a mişcării de amatori, fapt care poate atrage (va putea atrage) pe psiho şi socio-critici (cînd se vor naşte şi vor fi publicaţi).

Revenind la aserţiunea iniţială, vreau să remarc în mod deosebit **întinderea** pe care a luat-o activitatea literară în cenacluri. Absenţa unor sisteme rapide de promovare mă împiedica să afirm cu certitudine că este vorba **numai** de **întindere** (nu şi de o criză de valoare), însă mi se pare din ce în ce mai evident că în urma grupului venit în mişcarea literară de anticipaţie imediat înainte de adunarea textelor pentru antologia **Alpha** (grup care între timp s-a tot subţiat, unii rămînînd în mod evident în afara literaturii** nu există deocamdată nici macar avangarda unui nou-nou val. Precizez: este vorba despre literatura de anticipaţie, nu de diversele ficţiuni anticipative. Proliferarea ficţiunilor în dauna literaturii are ca principală cauză sistemul de publicare care nu permite promo

DISCURS AMABIL DESPRE CREȘTERE

GALAXIA SF

DORU PRUTEANU

varea unor autori importanți cum sînt Mihail Grămescu, Alexandru Ungureanu, George Ceaușu sau Lucian Merișca prin texte cu adevărat valoroase, ceea ce face, desigur, ca acești autori să rămînă în bună măsură necunoscuți și deci să nu aibă cum influența modelul cultural despre anticipație către cum ar trebui să arate aceasta.

Nu-i un secret, mișcarea literară de anticipație este sprijinită în primul rînd din rațiuni pedagogice. Indiferent de presiunile momentului în care trăim și de numele pe care-l dăm produsului activității de creație literară a lui M. Grămescu, de exemplu, anticipația nu poate fi decît **în al doilea rînd** o literatură a obiectelor (tehnico-științifice), pentru că este o literatură a umanului sau inumanului în primul rînd, fie și doar în virtutea definirii epicului ca gen care necesită măcar un personaj și o fabulă. (Mai simplu, o povestire este un personaj în mișcare.) Prefer să nu mă mai gîndesc și la statutul ficțiunilor anticipative pe care le-am instalat de la început în antiteză cu literatura, dar care se publică. Prima diviziune serioasă din interiorul mișcării va conduce la despărțirea scriitorilor de anticipație de scriitorii de kitsch-uri anticipative.

Urmărind almanahurile, revistele și cărțile, apreciindu-le text cu text, oricine va putea observa că diferența dintre textele traduse și cele originale este exact de acest tip: textele traduse sînt mai bune pentru că se apropie mai mult de literatură. În practica editorială autohtonă există, mi se pare, tendința de a îndepărta literatura de publicare, oferind în schimb cititorilor spre lecturare-audiere proteze literare.

Efectul interesului pentru ficțiune – interes care, cum am spus, are la bază acoperirea în real a considerentelor pedagogice – este reluarea procesului de marginalizare a literaturii de anticipație.

Faza în care această mișcare literară se află pare să presupună și o echilibristică în dirijarea ei. Această zăngănire discretă a armelor (care s-a putut auzi și la Sibiu, în 1982, dar mai ales la București, în 1983) este al doilea semn de creștere pe care-l enumăr. În 1979–1980, toate întrunirile se axau pe marea problemă a unui loc instituțional al mișcării de anticipație; astăzi nu mai este spațiu acolo unde s-a aflat locul. **În această situație** probabil vom constata că mișcarea românească de anticipație a suferit prima ruptură: aceea între scriitorii de **science fiction** și ceilalți aliați de sub steag. Cum va fi asta? Încă nu știu.

●

Vreau să amintesc volumul de proze **„Reverberație rupestră"** de Sanda Radian pentru modelul de narator propus de scriitoare. Cel care povestește este totdeauna „melanholic", se confesează elegiac, presupunînd acceptarea sa și a istoriei sale fără limitări la cititor. „Limitări" înseamnă, în acest caz, „fără sărirea paginilor plictisitoare". Naratorul acesta este un încrezător care pare să devină o raritate. „Mai tinerii colegi" ai Sandei Radian, au transformat dorința lor de a vorbi fără să-i asculte pe ceilalți într-un complex al comunicării contra-cronometru. Impresia că acești oameni au ceva de spus și vor s-o facă înainte de a se termina momentul de receptare este înduioșătoare și trădează grave lipsuri la retorica literară. Modelul naratorial al „mai tinerilor colegi"*** pornește de la figura mărturiei limitate temporal, dar s-ar putea să fie și o simplă rea asimilare a unor influențe literare (v. Faulkner, de ex., ori G.G. Marquez) sau o și mai simplă dependență față de anume pulsiuni interne în trecerea la comunicarea artistică/ficțională. Foarte prezent în volumul **Alpha** sau, mai înainte, în prima carte a lui Mihail Grămescu, momentul acesta pare a se șterge, lăsînd loc unei direcții baroce, care se trage la noi din prozele lui Vladimir Colin (direcție care cuprinde, între alții, pe Grămescu (cel din 1982–83), G. Ceaușu, Al. Ungureanu, Leonard Oprea și pe ficționala Rodica Bretin), numărînd texte cu scenarii complicate și cu acțiune redusă, urmărind interiorul personajelor, și o direcție clasicizantă venind de la Adrian Rogoz (Lucian Ionică, Dan Merișca, Dorin Davideanu, Dănuț Ungureanu), greu de clasificat în grupul „literaților" sau în grupul „ficționalilor" pentru că sînt instabili. De o parte rămîne parodicul Lucian Merișca.

Presupun că atunci cînd antologia craioveană se va numi **„Kappa"** voi putea consemna schimbări esențiale ale **mediei.** Recunosc deocamdată că orientarea spre ficțiune, favorizată în ultimii ani prin publicare, este mai interesantă din cauza aventurii căderii în maculatură simpatică.

* Folosirea termenului „literatură de anticipație" e circumstanțială; nu cred în corectitudinea sa.

** Ceea ce poate însemna că s-a și venit dinafara literaturii.

*** Să nu se supere Sanda Radian, expresia aparține lui Ion Hobana.

GALAXIA SF

INTERVIU

INTERVIU CU UN ALERGĂTOR DE CURSĂ LUNGĂ

– PETER KUCZKA, poet, prozator, eseist, cineast – am văzut, acum cîţiva ani, „Ferestrele timpului“ – şi editor al reputatei publicaţii „Galaktika“, ne face plăcere să avem în mijlocul amatorilor de anticipaţie români pe unul dintre cei mai „încrîncenaţi“ luptători pe tărîmul SF-ului.

– Mulţumesc pentru cuvintele frumoase, nu mai este nevoie să mă laud eu – fac asta, de obicei, singur. Mă aflu la Bucureşti la invitaţia Uniunii Scriitorilor din România şi, sigur, profit de ocazie pentru un schimb de experienţă. Scriitorul Ion Hobana mi-a vorbit despre progresele literaturii de anticipaţie româneşti. Eu pot să vă spun în primul rînd că „Galaktika“ îşi continuă cu regularitate apariţiile, publică autori din lumea întreagă, foarte adesea şi din România, ba am reuşit să publicăm şi un almanah SF intitulat „Metagalaktika“, un fel de antologie din primele 15 numere ale revistei „Galaktika“.

– În fandom-ul românesc caracteristică este legătura strînsă dintre scriitorii profesionişti şi cenaclurile de amatori...

– Este o situaţie firească şi caracteristică Science-Fiction-ului, în general. Pentru comparaţie, în Ungaria există un colectiv responsabil cu anticipaţia pe lîngă Uniunea Scriitorilor, un altul la Uniunea Ziariştilor, un grup de lucru la Televiziune plus, bineînţeles, nenumăratele cercuri şi cluburi care cresc ca ciupercile pe lîngă organizaţiile de tineret, universităţi, case de cultură. Se organizează conferinţe, simpozioane, întîlniri cu cititorii, proiecţii de filme, se tipăresc fanzine şi buletine informative. Se încearcă chiar şi o coordonare a acestei activităţi prin TIT, Asociaţia de Răspîndire a Ştiinţei...

– Să pun întrebarea cheie: care este poziţia editurilor maghiare faţă de SF?

– Toată lumea este interesată – cum e şi firesc, nu? **MURA,** editură a tineretului, este principala beneficiară a interesului public faţă de anticipaţie: la secţia **Kosmos** apar două colecţii, cu un total de 70 de titluri de anticipaţie pe an, în proporţie de 15% maghiare, restul traduceri: Asimov, Bradbury, Heinlein, Ph.K. Dick, Brunner, Lem, dar şi Colin, Rogoz, Hobana. Revista „Galaktika“, amintesc, este o publicaţie a acestei edituri, cu tiraj destul de mare – ultimul număr, de pildă, a avut 60.000 exemplare. Tot la „MURA“ apar şi cărţi de anticipaţie pentru copii. Şi editura politică, **„Kossuth“,** se ocupă serios de anticipaţie: are o colecţie – mai mult traduceri – care a trecut deja de al 20-lea volum; au apărut aici cărţi ale lui Efremov, Parnov, Fr. Pohl, A. Norton, S. Lundwal, F. Carsac, ale fraţilor Strugaţki... Alte edituri pro SF-iste: **„Europa“, „Gondoliath“** şi **„Tancsics“,** cu cîte 2-3 titluri pe an. Nu-i prea mult, cititorii sînt interesaţi de anticipaţie, ca peste tot în lume, fenomenul este mondial şi în concordanţă cu progresul civilizaţiei umane...

– Presa, mass-media în general, este sensibilă la acest avînt al anticipaţiei?

– Mai puţin. Doar **„Kritika“,** o revistă de foarte bun nivel literar, publica din cînd în cînd materiale teoretice. Pe unul din posturile de radio se difuzează lunar o emisiune de cîte o oră. La Televiziune, filme, cu oarecare regularitate.

– Să schimbăm planurile. Activitatea dv. internaţională este cunoscută în întreaga Europă. Ce noutăţi aveţi?

– În afara principalelor manifestări ale anticipaţiei, convenţiile europene, mai sînt pe puţin 20-30 de întîlniri locale, adesea cu zeci, chiar sute de invitaţi străini. Se simte, cred eu – şi mulţi cred ca mine – nevoia unei organizări mai serioase la nivel european. De aceea, la întîlnirile viitoare ale Comitetului European pentru Science Fiction (aparţinînd de UNESCO), sper să demarăm cu două obiective: în primul rînd înfiinţarea unei Organizaţii Mondiale a Anticipaţiei – am discutat cu scriitori din diverse ţări, printre altele şi cu cei români – şi ne gîndim să-l propunem preşedinte pe englezul Harry Harrison, scriitor reputat, care ar putea „lega“ taberele, el fiind european, dar şi scriitor de limbă vorbită în America; al doilea, ca un corolar: o revistă SF europeană, cu apariţie în 3-4 limbi – ceea ce ne-ar lega pe toţi şi mai tare...

– Subscriem din toată inima la iniţiativele dumneavoastră, vă felicităm pentru rezultate şi cariera lungă şi vă dorim, pe mai departe, mult succes!

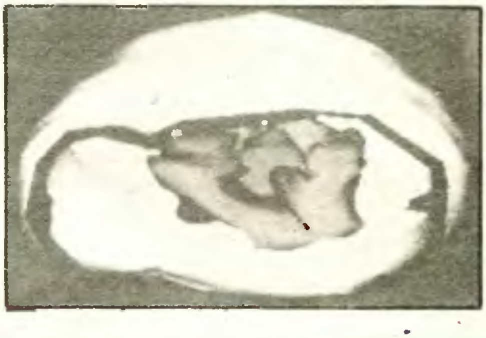

COMPOZIŢIE REALIZATĂ PE CALCULATOR

LUBEN DILOV ȘI LITERATURA SF

GALAXIA SF

INTERVIU

LUBEN DILOV a apărut, cu ceva vreme în urmă, la o şedinţă a Cenaclului Marţienilor, la Muzeul Literaturii Române. Ne era complet necunoscut şi ne-a fost prezentat de un scriitor de literatură ştiinţifico-fantastică bulgar despre care vom auzi, în curînd, multe. I-am luat un interviu mai mult din reflex profesional, apoi am rătăcit pe undeva carnetul de notiţe. În 1983 însă editura Albatros a scos în librării o carte pe care nu ezit s-o categorisesc drept excepţională: **Drumul lui Icar.** Autor: invitatul nostru de la „Marţieni", Luben Dilov.

Drept care publicarea interviului ce urmează s-a impus de la sine...

Reporter: Stimate Luben Dilov, cum primeşte publicul bulgar literatura de anticipaţie?

L.D.: Cu braţele deschise. Deşi editurile publică relativ puţin (în 1980, de pildă, numai 31 de titluri SF), în tiraje de 100–120 mii exemplare, care sînt, practic, smulse din mîinile librarilor. Situaţia se va îmbunătăţi, sperăm, în anii următori, editurile din Varna, Plovdiv, Russe, Sofia (mai ales Editura Patria este interesată, Tineretul Popular fiind mai puţin receptivă), promit în continuare o lărgire a breşei pe care această literatură proaspătă a făcut-o în ultimii ani în rîndurile cititorilor tineri.

Se publică nuvele şi romane bulgăreşti, dar se şi traduce mult – Ray Bradbury, Arthur Clarke, F. Pohl, P. Anderson, I. Asimov (mai toţi marii scriitori anglo-saxoni de S.F. sînt cunoscuţi la noi) –, sovieticii Gh. Gor, A. Dneprov, fraţii Strugaţki, K. Bulîciov, I. Efremov, dar şi belgieni, francezi, germani, români (o antologie de povestiri şi **Babel**-ul lui Vl. Colin).

În sfîrşit, toate revistele noastre publică constant literatură ştiinţifico-fantastică: **Orbita, Cosmos, Ştiinţă şi tehnică, Ştiinţă şi tehnică pentru tineret, Bulgaria literară, Septembrie, Flacăra** – aşa cum publică orice gen literar, fără nici o discriminare...

Şi ne bucură că, în ultima vreme, critica literară ne acordă tot mai multă atenţie, tratîndu-ne la egalitate cu confraţii întru poezie, teatru, roman beletristic etc.

R: Luben Dilov, pentru că sîntem acum în atmosferă, vă rugăm să vă prezentaţi.

L.D.: Sînt, în ţara mea, scriitor cu vechime. Am debutat în edituri în anul 1953 cu o carte pentru copii, iar în 1957 am păşit în lumea Science Fiction-ului cu romanul **Omul atomic.** În cam ritmul de o carte pe an am reuşit să termin, de curînd, a 22-a mea carte. Sigur, mi-am cîştigat cititori, am devenit cunoscut, mai ales romanul **Drumul lui Icar** mi-a adus popularitate.

R: Care credeţi că trebuie să fie profilul scriitorului de literatură de anticipaţie şi ce trebuie el cu precădere să facă?

L.D.: Îi este indispensabilă o legătură continuă cu lumea ştiinţei. La noi prototipul cel mai reuşit pare a fi ziaristul de ştiinţă Agop Melkonian: are talent literar, imaginaţie, entuziasm şi este foarte bine pregătit din punct de vedere ştiinţific. Ceea ce îi înlesneşte realizarea sarcinilor principale ce stau în faţa scriitorului de Science Fiction: aceea de a crea tablouri, scenarii despre viitor, şi de a obişnui oamenii cu problemele sociale, morale, etice ale zilei de mîine.

Personal, scriu adesea literatură umoristică şi satiră socială cu trimiteri spre viitor, mă interesează aspectul moral al omului de peste o sută, o mie de ani...

R: Ce ne puteţi spune despre fandomul bulgar?

L.D.: Îl cunosc mai ales de la întîlnirile pe care le am cu cititorii mei. Este un public tînăr, fierbinte, entuziast, organizat în nenumărate cluburi de fantastic-ştiinţific, în mai toate marile oraşe. Se organizează anual o întîlnire a fanilor şi scriitorilor de anticipaţie, trei concursuri anuale îi stimulează pe creatorii tineri, în plus, Ministerul Ştiinţei, conştient de faptul că ideile ce ţîşnesc din imaginaţia tinerilor pot fi adesea „traduse" şi folosite în practică, intervine adesea – chiar material – pentru publicarea autorilor tineri.

Radioul, cu emisiuni specializate, Televiziunea cu un serial ştiinţifico-fantastic bulgăresc (în zece episoade) dar şi cu filme străine, încurajează situaţia. Filmele pentru marele ecran – **Bariera** şi **A treia planetă** –, ca şi cărţile de literatură de anticipaţie pentru cei mici – cu tiraje bogate şi cititori pasionaţi – întregesc peisajul actual al fandomului şi creaţiei SF bulgare.

R: ...care merită toate aplauzele noastre. Vă mulţumim, Luben Dilov, şi-i urăm romanului **Drumul lui Icar** mult succes în librăriile româneşti!

●

P.S. **Drumul lui Icar** a avut în ţara noastră un succes remarcabil, epuizarea lui din librării fiind o chestie de cîteva ore...!

Interviuri consemnate de AL. MIRONOV

EFECTELE SPECIALE ȘI FILMUL SF

GALAXIA SF

ȘTEFAN GHIDOVEANU

PUȚINI termeni din limbajul cinematografic se prezintă cu un sens atît de clar, deopotrivă marelui public și cineaștilor, ca trucajul sau – dacă ne referim la totalitatea tehnicilor de trucare, intervenind atît asupra imaginii cît și a sunetului – ca efectele speciale.

Avînd drept funcție de bază transmiterea către spectator a unor imagini și sunete imposibil de filmat sau de captat prin procedee clasice, efectele speciale au însoțit cinematografia de-a lungul întregii sale existențe, urmînd un destin al lor, propriu, care nu de puține ori a influențat (sau a fost influențat) în mod decisiv (de) evoluția orientărilor fundamentale ale celei de-a șaptea arte.

Nu cinematografia a inventat trucajul sau – așa cum spuneam, la general vorbind – efectele speciale. Filmul a preluat funcțiile artistice și procedeele de trucare de la alte arte și în special de la teatru. De altfel, unul dintre pionierii trucajului de film, Georges Méliès, a fost și un mare specialist în trucaje de teatru. Arta cinematografică a fost însă domeniul cel mai fertil de dezvoltare a trucajului, apoi – pe măsura transformării acestuia pe calea complexității – de dezvoltare a efectelor speciale pînă la gradul nemaiîntîlnit de sofisticare, prezent astăzi în lumea superproducțiilor de tip științifico-fantastic, care au deschis o cale nouă în concepția noastră asupra viitorului și a multitudinii lui de chipuri posibile.

Tradiția vrea ca efectele speciale să fie motivul principal al popularității de care se bucură filmul SF. Și totuși, așa cum sublinia Ovid S. Crohmălniceanu, „...estetic vorbind, filmul/de/ science-fiction a avut lungă vreme soarta ingrată a mobilei cubiste din anii '20, pînă la descoperirea materialelor plastice. Tehnica nu era la înălțimea ideii și observația poate fi extinsă chiar și în arhitectură, unde nu existau încă „pînzele subțiri". O expoziție cu produse „funcționale" executate curînd după primul război mondial înduioșează azi ca intenție temerară, dar stîrnește zîmbete. Ambiții mari, lăudabile se zbat captive într-o materie greoaie ce dă impresia invariabilă de sărăcăcios și vetust. Lucrurile se schimbă complet îndată ce intervin liniile pure și curbele cutezătoare, slujite de materialele plastice, care se lasă modelate oricum. Și vechiul film de science-fiction nu putea scăpa de sub imperiul dezolant al mucavalei, ori de cîte ori voia să **arate** imagini din viitor. Azi, „Odiseea spațială 2001", „Întîlnire de gradul trei", prologul din „Superman" au la îndemînă cu totul alte mijloace. Ochiul e vrăjit afectiv, pătrunzînd în universurile necunoscute pe care i le revelează progresul științei".

În clipa în care două benzi de film cu un conținut diferit sînt unite pentru a forma un tot unitar, se naște un nou efect. Adăugarea sunetului, montajul, expunerile multiple și animația sînt elementele de bază ale efectelor speciale. Artificiile mecanice, micro sau macrofilmările, miniaturizările, decorurile iluzorii sînt procedee al caror potențial este limitat doar de granițele fanteziei regizorilor, experților în efecte speciale, scenariștilor și oricăror altor participanți la procesul de creație cinematografică.

Să luăm, de exemplu, două filme S.F. celebre, „The Day the Earth Stood Still" („Ziua în care s-a oprit Pămîntul") și „Star Wars" („Războiul stelelor"), pentru ca prin comparație să ne putem da seama de uriașul progres – atît tehnic, cît și de concepție asupra modului de abordare a efectelor speciale – înregistrat într-o perioadă relativă scurtă de timp.

În filmul „The Day the Earth Stood Still" este vorba despre un extraterestru și un robot care vin să viziteze Pămîntul la bordul unei „farfurii zburătoare", aducînd cu ei alternativa impusă oamenilor cu forța de o comunitate galactică mult superioară lor: pe Terra va domni ori pacea, ori nimic...

Regizorul Robert Wise dezvăluie cîteva din „trucurile" folosite la turnarea peliculei:

„Pentru robot aveam nevoie de un costum de mari dimensiuni, dar care să rămînă totodată flexibil și ușor de confecționat. Era pe atunci la „Chinese Theatre" de pe Hollywood Boulevard un ușier înalt de vreo doi metri, pe care l-am angajat ca să intre în acest costum făcut din cauciuc spongios, după mărimea ocupantului lui. De fapt, a fost nevoie de două costume, din cauză că omul trebuia să mai și iasă dinăuntru. Așa că am croit un costum care

PREMIUL III (ESEU, CRITICĂ, TEORIE ŞI ISTORIE LITERARĂ), CONCURSUL ANUAL DE CREAŢIE LITERAR-ARTISTICĂ DE ANTICIPAŢIE, BUCUREŞTI, 1983

avea fermoarul în faţă, cel de-al doilea avînd – bineînţeles – fermoarul în spate. Cînd aveam nevoie să trag un cadru cu robotul venind înspre cameră, atunci interpretul îşi punea costumul care avea fermoarul la spate, iar dacă voiam să-l filmez în timp ce se întorcea, atunci eram nevoit să întrerup lucrul timp de o oră, interval în care omul trebuia ajutat să-şi pună celălalt costum. Oricum, fostul portar nu putea rămîne înăuntru mai mult de o oră, deoarece costumul nu se aerisea suficient şi nici cel care-l purta nu era prea rezistent din fire..."

Scenele în care luminile tuturor oraşelor din lume se sting au fost realizate în întregime de echipa de trucaje a casei de filme „20th Century-Fox", prin folosirea unor extrase din jurnalele de actualităţi şi a unor stop-cadre înregistrate şi filmate apoi a doua oară, pentru realizarea suprapunerii. În unele cazuri, cred chiar că au trebuit să retuşeze anumite materiale, pentru a le putea folosi, cu toate acestea baza au constituit-o documentele de arhivă".

Toate cele de mai sus se petreceau în anul 1951, adică la o vîrstă la care cinematograful dăduse deja destule capodopere şi fără ajutorul efectelor speciale. Chiar şi „The Day the Earth Stood Still" a fost (şi încă mai este) considerat ca un film „clasic" în rîndul creaţiilor de gen similare. Şi totuşi, cum am putea să nu surîdem, uşor, îngăduitor, cînd facem comparaţia între micile „găselniţe" ale lui Robert Wise, considerate în epocă drept realizări de vîrf, şi ceea ce se întîmplă astăzi într-un film de talia lui „Star Wars"?

Cunoscutul eseist şi publicist american Anthony Brandt ne prezintă – într-un articol publicat în revista „Quest/80" – modul în care a fost realizată o scenă (una singură, doar!) din filmul amintit, dincolo de care nimic nu mai trebuie adăugat pentru comparaţie:

„Han Solo, în vehiculul său cosmic, denumit 'Millennium Falcon' se apropie de Astrul Morţii, în dreptul căruia, dintr-o dată, este prins de un fascicul magnetic. Apoi, într-o secvenţă care durează numai opt secunde, asistăm la andocarea vehiculului cosmic pe o platformă a unei construcţii cu aproximativ 50 de etaje. Scena este construită ca şi cum aparatul de filmat s-ar fi aflat pe platformă. În planul doi se văd două tunuri cu laser, care urmăresc vehiculul cosmic în timp ce acesta se apropie de platforma de andocare. În vecinătatea tunurilor se află doi soldaţi îmbrăcaţi în costume spaţiale; unul dintre ei îşi întinde braţul pentru a indica apropierea navei. În stînga cadrului apare un fundal de cer plin de stele. O dată ce vehiculul a fost andocat, începe secvenţa următoare, înfăţişîndu-ne interiorul Astrului Morţii.

Cu toate că secvenţa pare a fi destul de simplă, pentru realizarea ei a fost nevoie de nu mai puţin de 50 de bucăţi diferite de film şi de serviciile unui mare număr de tehnicieni. Explicaţia este următoarea: vehiculul cosmic, „Millennium Falcon", era desigur o machetă, avînd 1,2 metri în diametru. El era suspendat de un car ce se mişca pe o şină aeriană. Întrucît în studioul unde era turnată această scenă se afla o singură uniformă de soldat cosmic, acelaşi figurant, în fapt unul dintre designeri, a trebuit filmat de două ori, pentru ca în secvenţa respectivă să apară doi soldaţi. La fel au fost filmate şi cele două tunuri cu laser, pentru care nu exista decît o singură machetă, avînd 38 de centimetri înălţime. Partea vizibilă a construcţiei cu 50 de etaje era, în realitate, un tablou de 76 de centimetri, pictat pe sticlă. Cîmpul de stele ce apărea în stînga ecranului fusese filmat în natură, pe o peliculă separată.

Fiecare element constitutiv al acestei scene a fost filmat separat prin tehnica numită „blue-screen process", iar „asamblarea" lor a fost făcută apoi cu ajutorul unui aparat complicat, numit **imprimator optic.** Cele 50 de bucăţi separate de film au fost necesare pentru faptul că aşa-numitul „blue-screen process" presupune filmarea fiecărui element în parte pe un fundal albastru. Culorile negativului original sînt separate prin copiere. Ele sînt transpuse apoi pe o peliculă pozitivă alb-negru, care nu înregistrează culoarea albastră, rezultatul fiind deci un pozitiv alb-negru, cu fundal incolor. Acest pozitiv este folosit ca „decor" pentru celelalte elemente ale scenei respective, iar procesul este repetat pînă cînd toate elementele sînt la locul lor şi fundalul inco-

lor este deci complet acoperit. Apoi sînt reaplicate culorile separate inițial. Astfel, pînă la realizarea peliculei finale, fiecare dintre elementele scenei apar pe aproximativ șapte segmente diferite de peliculă, căci scena descrisă avea șapte elemente principale – dacă nu luăm în considerare farurile vehiculului cosmic, care au fost de asemenea filmate separat.

Tot acest proces este complicat, în plus, de faptul că în cursul acestei secvențe perspectiva aparatului de filmat se schimbă, pentru a urmări manevra de andocare a vehiculului cosmic. Această mișcare a aparatului de filmat a trebuit repetată aidoma pentru fiecare filmare separată a elementelor componente, precizia fiind asigurată prin dirijarea mișcării cu ajutorul unui computer. Pentru a fi păstrată ordinea în această multitudine de segmente diferite de film a fost nevoie de o amplă muncă de catalogare. Filmul „Star Wars" conține 36. de scene optice, realizate cu ajutorul a 14.000 de asemenea segmente de peliculă. Un număr de 18 tehnicieni au avut nevoie de nouă luni, lucrînd zi și noapte, în trei schimburi, pentru a realiza trucajele acestui film.

Produsul final s-a bucurat, așa cum știm, de un mare succes (...)"

Lucru evident, am adăuga noi, dacă ne gîndim că această producție, care a costat 11 milioane de dolari, a adus pînă acum încasări depășind binișor suma de 525 milioane de dolari! Și „potul" încă mai crește!...

De altfel, cele mai mari succese ale filmului american din ultimii ani au fost cu regularitate producții de tip science-fiction. „Războiul stelelor", „Întîlnire de gradul trei", „Imperiul contraatacă"; „Căutătorii arcei pierdute" sau „E.T", de pildă (pentru a nu aminti decît un număr restrîns de titluri), au dat lovitura atît la figurat – luptînd de la egal la egal cu filmul „realist", cît și la propriu – încasările lor constituind de fiecare dată cele mai mari succese de box-office ale anilor respectivi. În aceste producții, mai mult chiar decît în altele, aparținînd aceluiași gen, imaginea trucată a primit un nou statut, devenind un personaj important, cu rol hotărîtor pentru destinul artistic și spectacular al filmului. Apare astfel ca îndreptățit răspunsul dat de „Parade", suplimentul ilustrat al ziarului „Washington Post", unui cititor curios, la o întrebare care suna cam așa: „Cine, după opinia dumneavoastră, este în momentul de față cel mai mare star în cinematografia mondială?" Asta era întrebarea și, evident, pe orice amator – „înrăit" sau nu – de iluzii pe celuloid l-ar fi dus gîndul, din primul moment, la băieții frumoși și fetele bine făcute sau la copiii minune și bătrînii cu părul atins de marca senectuții, care ne-au obișnuit cu prezența lor, fie și efemeră, în lungile seri petrecute lîngă televizoare și în sălile de cinema. Cu toții am fi fost puși în încurcătură de necesitatea unei alegeri între un număr atît de mare de „stele", am fi ezitat... „Parade", însă, n-a ezitat nici o clipă cînd și-a formulat răspunsul deosebit de nonșalant: „Cel mai mare star mondial al filmului sînt efectele speciale!!"

Da, personajele din oțel și cauciuc eclipsează starurile tradiționale, tehnica devine marele regizor al filmului științifico-fantastic. Unul dintre cei mai buni creatori de efecte speciale, Carlo Rambaldi, autor al fapturilor mecanice din „Întîlnire de gradul trei" și al monstrului extraterestru apărut în „Alien", cel care a realizat din oțel, cauciuc și manevrare hidraulică și electronică vizitatorul cosmic din filmul de uriaș succes „E.T.", afirmă că „...efectele speciale pot avea o funcție artistică tot atît de efectivă ca un actor. Succesul lui „E.T." ar însemna că nu mai are importanță dacă îl ai pe Marlon Brando sau pe John Travolta în distribuție. Dacă efectul special este foarte bine realizat, spectatorul nu se mai preocupă dacă el este un mecanism sau nu, ci îl interesează povestea".

Oare chiar așa să stea lucrurile?

Dacă judecăm după impactul avut de filmul S.F. asupra actorului, ca participant la realizarea unui act cultural, a unei opere de artă, atunci s-ar părea ca afirmația este corectă (dar și aici sensul ei este luat unilateral). Mark Hamill, unul dintre protagoniștii seriei „Star Wars", afirma că cele trei filme în care a jucat „nu mă fac să fiu mîndru de calitățile mele actoricești", adăugînd, în continuare, cu aceeași franchețe: „Filmele bazate pe efecte speciale se răzbună pe actor. Te pomenești, de pildă, rostind o tiradă în fața unui homar uriaș, îmbrăcat în costum de cosmonaut. Abia mai tîrziu îți dai seama cît de caraghios arată toate acestea". Spre deosebire de filme cum ar fi „Solaris", „Călăuza" sau „Transportul", unde actorii își pot desfășura din plin calitățile profesionale, dovadă numeroasele premii pentru interpretare obținute la diverse festivaluri internaționale, peliculele în care abundă trucajele estompează, uneori pînă la ștergere, personalitatea actorului, a cărui menire rămîne doar aceea de a da viață unor fantome lipsite de strălucire și de relief. Am putea afirma, pe deplin temei, că relația între locul ocupat în economia filmului științifico-fantastic de efectele speciale și locul actorilor, interpreți în același film, este una de inversă proporționalitate, reușita unor producții de genul celor menționate mai sus (toate provenind din zone geografic-artistice diferite de aceea a cinematografiei americane) constituind un argument în acest sens, la fel cu faptul că premiile Oscar acordate în număr mare unor filme de science-fiction au răsplătit întotdeauna pe tehnicienii acestora, iar nu pe interpreții lor. Poate doar din punctul de vedere expus pînă acum să aibă Rambaldi dreptate, căci în rest lucrurile stau cu totul altfel decît încearcă el să le prezinte, de pe poziția acelui „consumism" specific hollywoodian, care ține la mare cinste filmele denumite, în limbajul uzual, „pop-corn movies" – adică filme care se ronțăie ca niște floricele, avînd un scenariu ca și inexistent, fără a mai vorbi de emoțiile transmise spectatorului, egale cu zero, ori manifestîndu-se cel mult la nivel epidermic.

Se remarcă aici unul dintre aspectele extrem de importante ale folosirii efectelor speciale în film: deseori, în goana lor de a explora limitele extreme ale tehnicilor de trucare (devenite tot mai sofisticate, pe măsură ce

cuceririle de ultimă oră ale științei și tehnicii pătrund și în industria cinematografică), unii cineaști au neglijat exact ceea ce a fost întotdeauna punctul „tare" al filmului de anticipație și în special al filmului american: de genul story – povestea, cum îi spunem noi mai pe înțeles, narațiunea clară și articulată. Ceea ce filme ca „Jaws" („Fălci") sau „The Towering Inferno" („Infernul din zgîrie-nori") cîștigau de pe urma unor excelente efecte speciale, ele pierdeau în privința profunzimii. Stanley Kubrick, George Lucas sau Steven Spielberg au fost printre primii care au folosit efectele speciale, indiferent de spectaculosul conținut în ele, spre a ilustra existența cotidiană sau a pune în evidență trăirile sufletești ale personajelor din filmele lor. Contrastul este cu atît mai evident cu cît sofisticarea este împinsă mai departe.

Așa, de exemplu, „...fiecare efect special din «2001: Odiseea spațială» nu are pereche. Pentru obținerea unor mișcări naturale în spațiu, realizatorii peliculei au recurs la filmări cu încetinitorul. În cadrele filmului de 70 de milimetri au fost introduse inserții de 16 și 35 de milimetri. În lupta pentru verosimil nu a fost precupețit nici un efort. Așa se face că acel computer care dirijează Misiunea Jupiter, HAL 9000, și logica sa infailibilă sînt acceptate de spectatori ca autentice. Regizorul Stanley Kubrick a făcut uz de spațiu cu nemăsurată dibăcie. Recurgînd la derulări multiple, el umple ecranul panoramic cu hoarde de tehnicieni, baterii de monitoare și nave spațiale efectuînd cele mai dificile manevre. El a recurs de asemenea la aparate de filmat rotative și la o întreagă gamă de aparatură auxiliară, menită să neutralizeze, pe cale optică, forța gravitațională, la filtre speciale și nenumărate alte tehnici și instrumente cinematografice. Perfecțiunea tehnică a procesului de turnare și rafinatul simț temporal și compozițional al regizorului au produs un film extrem de original și de calibrul unei capodopere (...)"

Și totuși, în ciuda acestei desfășurări de forțe tehnice ofensive, din acest film (despre care Frederik Pohl spunea că este „primul film științifico-fantastic, de la 'Metropolis' și 'Things to Come' încoace, care și-a luat riscul de a se bizui pe inteligența spectatorului"), rămîne în mintea și în sufletul nostru **altceva** decît excepționale realizări de tehnică cinematografică, și anume senzația autentică a insolitului, meditația asupra condiției omului în calitate de viitor „homo cosmicus". Cine ar putea uita, de pildă, paralelipipedul negru provocînd teroarea strămoșilor noștri din caverne? Sau osul preistoric zburînd prin aer și devenind un straniu vehicul cosmic, a cărui cădere liberă în spațiu este atît de surprinzător însoțită de minunatele valsuri ale lui Strauss? Sau uriașul creier electronic răzvrătit, plîngînd și cerînd iertare, cînd astronautul rămas în viață îl demontează? În sfîrșit, uluitorul spațiu riemann-ian care înghite, într-o beție de culori magnifice nava plecată spre Jupiter?

Greu de răspuns la urmările iscate de impactul cu un astfel de film, a cărui complexitate poate da naștere unei multitudini de păreri și de interpretări! Din punctul de vedere al rolului jucat de efectele speciale în cuprinsul acestei pelicule, un lucru este totuși sigur: „2001: Odiseea spațială" constituie cea mai elocventă dovadă a faptului că trucajul (și tehnicile aferente lui) trebuie să aibă postura unui **catalizator** al ideilor vehiculate în film, al unui suport amplificator al acestora, în așa fel încît **mesajul** creației să domine **mijloacele** cu care a fost ea realizată, și nu invers. Este evident că în clipa în care efectele speciale devin, din simple obiecte ajutătoare la realizarea unui film S.F., subiecte ale acestuia, valoarea respectivei producții nu poate depăși cota banalului plictisitor sau, în cel mai bun caz, pe aceea a unei „cumințenii" lipsite de strălucire. Aceasta cu atît mai mult cu cît cinematografia europeană, în special, a dat istoriei filmului științifico-fantastic destule capodopere, fără a folosi, decît cel mult cu valoare simbolică, tehnicile de trucare, obținînd în schimb un plus substanțial în ceea ce privește profunzimea ideilor și semnificația mesajului, ba, nu de puține ori, chiar și pe planul reușitei artistice (să ne reamintim, de pildă, minunatele și totodată angoasantele peisaje adăpostite de Zona din „Călăuza" lui Tarkovski!).

Un lucru asemănător celor afirmate despre „2001..." se petrece și cu „Războiul stelelor", regizat de George Lucas. „Trucajele din acest film" – afirmă criticul și istoricul de film american Burton Shapiro – „sînt chiar mai complexe și de o mai mare diversitate. (...) Fiecare efect special conține cel puțin două elemente, care sînt cel mai adesea o navă cosmică și unul sau mai multe astre; mișcările fiecărui element sînt dirijate de un computer special programat. Adesea, în cadrul aceleiași imagini se află o a doua navă, un schimb de focuri cu arme laser, una sau două planete și așa mai departe, pînă la 12 elemente. Animația a fost realizată în cea mai mare parte cu atrape imobile și un aparat de filmat aflat în mișcare. Lucas și expertul în efecte speciale John Dykstra au vizionat în nenumărate rînduri filme documentare înfățișînd lupte aeriene din cel de-al doilea război mondial, înainte de a regiza scenele de luptă din faza de deznodămînt a filmului"

În ciuda acestor performanțe, a dovezilor de virtuozitate în crearea efectelor speciale – dovezi prezente la fiecare centimentru de peliculă, –, Lucas lasă obiectivul să se perinde prin fața unor nave spațiale și a unor tablouri de comandă dintre cele mai „prinzătoare de urechi" ca și cum acestea ar fi simple automobile vechi sau mobile de bucătărie. Realizările științei sînt înfățișate ca un lucru de la sine înțeles, ele nemaiprezentînd decît un interes secundar, de pură

recuzită. Căci pe primul loc stau faptele eroice, acțiunea – care compensează, prin ea însăși, lipsurile în materie de analiză introspectivă, de care dă dovadă pelicula. În anumite (și multe!) privințe, creația lui George Lucas constituie punctul culminant în existența și evoluția unui tip specific de film științifico-fantastic, în primul rînd prin **absența semnificației.** Dar, după cum declara însuși autorul, „dacă «2001» a fost un film de science-fiction, 'Star Wars' este o alegorie cosmică." Scopul ei primordial este acela de a oferi spectatorului o descriere de modă „veche" a luptei dintre forțele binelui și cele ale răului. „Nimic mai mult, însă!" – cum ar spune Horia Pătrașcu.

CARICATURĂ DE GHIGHI BEJAN

Ceea ce este suficient, totuși, pentru ca – o dată scepticismul nostru firesc, anulat fie și pentru scurtă vreme – să trecem pragul altei realități, în care imposibilul devine posibil, extraordinarul – prozaic și în care, atîta timp cît durează filmul, noi credem...

Iar pentru magicienii efectelor speciale (dincolo de premiile Oscar pe care le obțin cu regularitate de cîțiva ani buni încoace și despre care aminteam ceva mai devreme), intensitatea cu care noi credem în aceste „umbre ale imaginației", cum le-ar fi numit Samuel Taylor Coleridge, reprezintă „barometrul" succesului unei munci adesea anonime, dar nu mai puțin dificile.

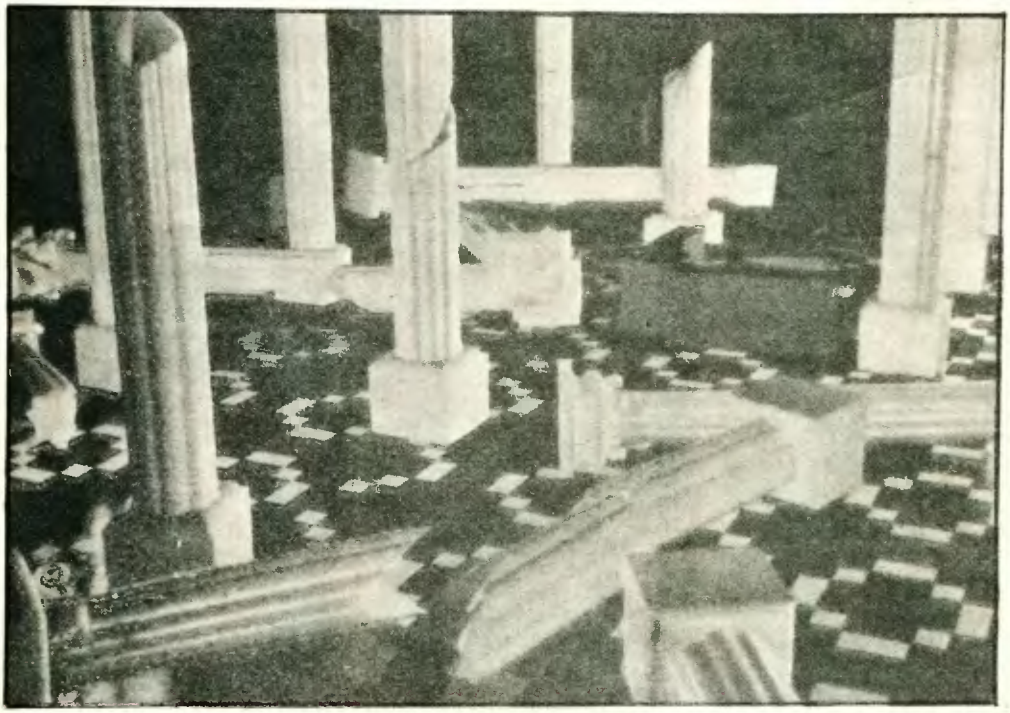

COMPOZIȚIE REALIZATĂ PE CALCULATOR

OGLINZILE ABOMINABILE

DAN PETRESCU

(FRAGMENT DIN PARADOXUL PRIMEI REPETIȚII, PREMIUL I (ESEU, TEORIE, CRITICĂ, TEORIE ȘI ISTORIE LITERARĂ) LA CONCURSUL ANUAL DE CREAȚIE LITERAR-ARTISTICĂ DE ANTICIPAȚIE, BUCUREȘTI, 1983

VALOAREA repetiției în ordinea cunoașterii este impusă de imposibilitatea gîndirii moderne de a mai luneca în ispitele monoteismului, asignînd lumii o origine fermă ori orînduind-o după un ipotetic principiu teleologic; dacă, după credința lui Blanchot, „la început a fost reînceputul", această secundaritate capătă dintr-o dată și simultan virtuți inaugurale; orice primă dată este secundă, după cum fantasma unui dublu urmărește consecvent, sub semnul perpetuei vicarianțe afectînd lumea, orice este adăpostit între proteicele-i granițe; iar tot ceea ce se întîmplă a doua oară este susceptibil de a fi o revenire a Identicului, o **„deuxième première** fois" (Jankèlèvitch), care, paradoxal, confirmă și trădează identitatea repetînd-o, la nivel de copie și simulacru. Literatura fantastică se nutrește adesea din asemenea paradoxii și nu întîmplător percepția ezitantă care instalează fenomenul fantastic se declanșează deseori în fața oglinzii...

În seminarul său din 24 februarie 1954, Lacan găsea curios faptul că o întreagă metafizică a fost fondată pe geometrie și mecanică, ignorîndu-se avantajul care ar fi putut proveni în acest sens din speculațiile asupra opticii, „cette drôle de science", care, spre deosebire de științele ce disecă natura, se sforțează să producă „cette chose singulière qui s'appelle des **images..." (Le Séminaire de Jacques Lacan,** Livre I, Seuil, 1975, pag. 90).

Or, imaginile care se formează în oglindă par a ține de repetiție și sînt deci supuse aporiilor reflectării mimetice; în primul rînd, există o ambivalență a atitudinii față de oglinzi, o atracție sau o repulsie, care le trădează o funcționare oarecum analogă; cu alte cuvinte, oglinzile sînt considerate capabile atît de a repeta asemănătorul, identicul, simetrizînd, cît și, uneori, neasemănătorul, disimetrizînd, revelînd, chiar dacă **în aenigmate,** invizibilul (cf. Jurgis Baltrusaitis, **Oglinda,** Ed. Meridiane, 1981, pag. 19); această dublă funcționalitate a oglinzilor era binecunoscută la 1582, conform unui text al lui Raphäel Mirami luat de Baltrusaitis ca epigraf la prefața cărții sale (id., pag. 13): oglinzile sînt atît „hieroglifă a adevărului", cît și „simboluri ale amăgirii".

De asemenea, teama lui Borges față de oglinzi este notorie (cf. **Oglinzile acoperite,** în **Cartea de nisip,** Univers, 1983, pag. 161–2), căci din ele ar putea irupe fie propriul său chip desfigurat (adică neasemănător), fie creaturi deosebite de cele ale lumii noastre, închise în irealitate de victoria legendarului Împărat Galben asupra lor (cf. **Animalele din oglinzi,** id. pag. 177–8); într-adevăr, în nuvela lui Mircea Eliade **Uniforme de general** se produce o astfel de revărsare din oglindă a unor creaturi inedite, dar benefice: Eglantina „cu ochii de sticlă și buzele de porțelan", Miroriclai umblînd pe picioroange și rîzînd tot timpul, Maremore „care nu e nici șopîrlă, nici pasăre, dar cînta mai frumos ca privighetoarea", Paralene cățărîndu-se cu unsprezece picioare, care are ochi mari, albaștri și gene lungi, o teratomorfie blîndă, percepută cu ochiul copilului ce crede că o stăpînește (în **În curte la Dionis,** CR, 1981, pag. 443).

Situațiile disimetrice în reflectarea speculară, pe care Cornel Mihai Ionescu le-ar face redevabile **complexului lui Proteu** (v. Palimpseste, CR, 1979, pag. 259 ș.c.), sînt nu doar și poate interesante, dar, pretinzîndu-se la nenumărate variațiuni o dată ce neasemănarea devine flagrantă, totală, se pot prelungi la infinit, într-o lume miraculoasă totul fiind cu putință; iar dacă această convenție se întrezărește, nimic nu mai miră pe nimeni; așa că mult mai interesante sînt cazurile în care, sub aparențele unei netulburate identități, este abil disimulată radicala diferență (ceea ce Cornel Mihai Ionescu ar descrie sub forma unei contaminații a **complexului lui Narcis** de către acela proteic, cf. op. cit., pag. 128, dar Proteu și Narcis întrețin o relație stranie, nu doar de opoziție, ci și de secretă identitate).

Chiar din punct de vedere strict fizic și materialist, imaginea formată în oglindă, perfect conformă obiectului reflectat, diferă de mediul în care obiectul se găsește cel puțin prin modul cum cauzalitatea mecanică trece în oglindă; într-adevăr, de ce anume, exact, este mișcat un obiect-imagine în oglindă? – se întreabă Raymond Ruyer în cartea sa despre **Gnoza de la Princeton** (Fayard, 1978, pag. 213), reluînd un paradox al lui Bertrand Rus-

sell pe care neognosticii îl consideră ca pregnostic și pe care Russell îl exemplifică prin două observații simple. Prima privește următorul caz: între două oglinzi se află un ins cu joben; normal, imaginea sa este reflectată la infinit; dacă cineva, cu un bobîrnac, îi răstoarnă jobenul, acesta cade în același timp și în numărul infinit de imagini speculare, însă - punînd și menținînd postulatul materialist - datorită cărei forțe? Fiindcă, pentru jobenul din realitate, avem bobîrnacul, însă pentru nenumăratele lui imagini căderea nu se mai poate explica prin acea simplă transmisie a mișcării ilustrată în fizica elementară cu o bilă în mișcare ciocnind-o pe alta, căreia îi comunică impulsul.

La fel, în al doilea caz, atunci cînd se aprinde lumina într-o cameră și toate obiectele își modifică aparențele, nu poate fi vorba de o transmitere mecanică a vreunei mișcări; e ca și cum, spune Russell, am privi de departe mișcările unei mulțimi în mijlocul căreia ar fi apărut un tigru furios: pare că tigrul ar exercita o acțiune fizică asupra mulțimii, dar în realitate oamenii fug singuri, astfel că, în toate cazurile citate, avem mai degrabă de-a face cu o transmitere informațională și nu de natură materială; în ceea ce privește fenomenul de specularitate, acesta este primul pas către afirmarea unei anumite independențe a imaginilor din oglinda, cel puțin fizică, însă, oricum, clătinînd postulatul materialist și mecanicist.

O reduplicare speculară fidelă ar distruge oglinda însăși, ar anula-o în felul în care o imitație perfectă, egalînd copia cu modelul, anulează ideea însăși de imitație (în cazul limbajului, imitația perfectă ar duce la indistincția dintre lucruri și cuvinte, stabilea pe bună dreptate Socrate, în **Cratylos**, 432); de aici, ideea că spargerea oglinzii eliberează un dublu care intră în concurență cu modelul, substituindu-i-se; este posibila explicație a povestirii lui Ion D. Sîrbu **Nu știu cum s-a spart oglinda...** (în **Șoarecele B și alte povestiri, CR, 1983, pag 265—276)**; nu întîmplător, eroul acestei întîmplări, Hans Hauch, este actor, adică (excluzînd opiniile lui Diderot și ale celor care l-au urmat), un profesionalist al imitației.

Cum însă, considerînd oglinda receptacul al tainicului, invizibilului, necunoscutului ar putea ea revela ceea ce criptizează (și C.M. Ionescu leagă oglinda de sensul **cryptei**, atît etimologic cît și derivat, „de incintă claustrată și enigmă ireductibilă la un înțeles curent“ – op. cit., pag. 260), fără să reducă invizibilul la vizibil, amputîndu-l de mister? În acest sens, acuzînd „dizgrația inteligibilității“, Roger Caillois scria despre fantastic: „Există artiști care încearcă să întindă curse invizibilului și care/... /ar vrea să-l silească să-și trădeze o parte din secrete. Ei speră că vor lăsa o urmă în operele lor, că-și vor reflecta în ele muțenia.“ (**În inima fantasticului**, Meridiane, 1971, pag. 71).

Presupunînd că reflectarea înfățișată în acest citat este una de natură speculară, am avea aici cazul paradoxal (al treilea în ordinea tipurilor de oglindire inventariate) în care o oglindă nu numai că nu restituie cu fidelitate imaginea, ca o tautologie), nici nu reflectă distorsionat, anamorfotic, pînă la a oglindi cu totul altceva decît ce i se așază în față (lucru de altfel facil de realizat prin diverse trucuri catoptrice enumerate de Baltrusaitis, în op. cit., pag. 81-88), ci rămîne pur și simplu imaculată: în ea se reflectă o **muțenie**.

În textele considerate îndeobște fantastice, cele trei cazuri de specularitate ar corespunde următoarei sistematizări: oglindirea fidelă, de ordinul **complexului lui Narcis** (C.M. Ionescu) sau al „exprimării exprimabilului“ (Luca Pițu), ar trimite la o literatură strict mimetică; firește că, la rigoare, **mimesis-ul** literar se dovedește imposibil, dar în literatura fantastică sînt totuși posibile transcrieri ale unor experiențe taxate ca supranaturale, fantasticul rezultînd în acest caz din diferența de inițiere, care-l desparte pe scriitor de cititorii săi și din perpetua devansare a gnoseologiei de către ontologie. Nu cel de pe urmă paradox al fantasticului ar fi și faptul că în fantastic s-ar situa singurul teren propriu al realismului (care, practicat în literatură cu pretenții exhaustive, dăunează narativității și irealizează literarul: „...le récit le plus réaliste quon puisse imaginer se développe selon des voies irréalistes“, nota Roland Barthes în des citatul său eseu **L'Effet de Réel**, in **Communications**, 11/1968, pag. 88); un exemplu tipic ne este furnizat de faptul că istoriograful stigmatizatei Anna Katherina Emmerich din Dülmen a fost Clemens Maria Brentano (stabilit special la Dülmen din 1818), deși consemnările lui ascultînd de **mimesis** au fost luate drept închipuiri romantice, dezlegate de orice contingență (cf. Aimé Michel, **Les Stigmatisés**, in **Historia**, nr. 394 bis/ 1979, pag. 97).

Un exemplu mai la îndemînă este și acela binecunoscut al lui **Pierre Menard, autorul lui Quijote**), de Borges (în vol. **Moartea și busola**, Univers, 1972, pag. 69-81): Menard recreează, prin fidelă oglindire, romanul lui Cervantes, încît cele două scrieri „sînt din punct de vedere verbal identice“; dar un inefabil palimpsest ia naștere din suprapunerea poate ușor mișcată a celor două texte, ceea ce sugerează paradoxala insistență a unei absolute diferențe sub (sau chiar în) perfecta identitate formală, fenomen subtil subliniat de Borges atunci cînd notează obiceiul personajului său „de a propaga/ de fapt/ idei care reprezintă reversul strict al celor preferate de el.“ E ca și cum Menard ajunge la mimetism, condus fiind de dorința inversării totale și astfel, exprimînd un lucru deja exprimat, scriind, în speță, un text ce mai fusese scris, el lasă întregul inexprimat intact, al cărui reflex venit din inconceptibilul spațiu al palimpsestului, dintre cele două grafii prinse-n specularitate fascinantă, aburește cu urme „suave, dar nu indescifrabile“ opera transcrisă **ad litteram**. Acest joc între oglinzi textuale paralele distruge conceptul de origine („Le reflet, l'image, le double dédouble ce qu'il redouble“, cum spune Derrida, **De la grammatologie**, Minuit, 1970, pag. 55) și paternitatea lui Quijote devine indecidabilă, la infinit diferată între Cervantes și Pierre Menard.

Ce-a de-a doua situație, a oglinzii în care apare cu totul altceva decît imaginea modelului așezat dinainte-i, ilustrează emergența în lumea platoniciană, formată din arhetipuri și cópii, a imaginilor ce nu sînt nici una, nici alta, punîndu-le pe ambele în discuție: simulacrele, dintre care, potrivit unor distincții epicureice, fantasmele (fantomele literatu-

rii fantastice) ar constitui o specie particulară, caracterizată de o extremă mobilitate și, prin urmare, de o percepție ezitantă. În **Logique du sens** (Minuit, 1977), Gilles Deleuze arată că „aventura cea mai extraordinară a platonismului" se petrece în finalul **Sofistului** (268 c): tot scrutînd simulacrele pentru a le exclude din lumea sa „centrală", alcătuită din modele și cópii selecționate în funcție de asemănarea cu modelele, pe baza unei pretenții fondate, Platon pare a întrevedea o clipă că simulacrul, a cărui pretenție de asemănare e falsă, simulată, angajează negativ și modelul și copia într-un vertij, anunțînd o lume cu totul altfel decît aceea în care **eterna revenire a Identicului** se rotește placidă. Dacă la Platon domnea o ordine cosmică, e lesne de dedus că în lumea simulacrelor dezordinea, diferența, disparitatea sînt date și menținute, entropic, ca atare, în sînul haosului. Și Deleuze invocă distincția platoniciană dintre cele două categorii în care sînt împărțite în **Sofistul** „imaginile-idoli" (236b, 264c): „copii-iconice" și „simulacre-fantasme", primele conținînd doze variabile de asemănare, cele secunde de neasemănare; simulacrul ar fi așadar o imagine neasemănătoare modelului, ceea ce pare destul de dificil de intuit, însă, arată Deleuze, avem de fapt de-a face cu un fenomen cu care catehismul ne-a obișnuit, mai ales că e inspirat de platonism: dacă omul a fost creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, păcătuind el a pierdut asemănarea și a păstrat numai chipul (imaginea), ceea ce, în plus, accentuează și caracterul demonic al simulacrelor) (pag. 295–297); or, diavolul și cortegiul său de vampiri, succubi etc. este o apariție obișnuită în arta fantastică. Și chiar William Blake picta, în fond, simulacre, atunci cînd se grăbea să prindă pe pînză chipul făpturilor numai de el văzute, iar cei din anturaj îl tachinau, fiindcă n-ar fi existat asemănare între modele (oricum lor invizibile) și desenele lui Blake (cf. Marcel Biron, **Arta fantastică**, Ed. Meridiane, 1970, pag. 254).

În fine, al treilea tip de specularitate imaginează oglinda care nu reflectă nimic; abstracție făcînd de legătura bine observată și atestată dintre divinități și oglinzi (cf. J. Baltrusaitis, op. cit., 93), în temeiul căreia o divinitate determinată apofatic pînă, chiar, la supremul calificativ negativ de **Nihilum**, ar putea fi aceea care se oglindește fără nici o consecință optică, să observăm, în afara acestui exemplu deloc imposibil în ordine speculativă, că e vorba de fapt de o trădare a funcționalității obișnuite a oglinzii, de, la limită, o non-oglindire; o oglindă care, în loc să reveleze, ecranează, își are totuși utilitatea ei (speculară, firește, dar și gnoseologică): în acest mod se apropie Moise de Iehova și Perseu de Gorgona, „cu ajutorul unui procedeu catoptric" (ib., pag. 74), atenuînd adică într-o oglindă ecranantă o imagine altminteri de nesuportat ori de-a dreptul malefică.

Baltrusaitis mai citează și un pasaj din **Nopțile Attice** de Aulus Gellius, unde e vorba de aceeași non-reflectare a imaginilor: o oglindă, „pusă în anumite condiții însă, poate să nu reflecteze nici una..." (op. cit., pag. 254); dar fenomenul era cunoscut și de Seneca, filosoful dîndu-i o importanță specială în cunoaștere: natura, după ce a creat corpurile, a voit să fie privite și imaginile lor; soarele, de pildă, cînd e în plina strălucire, neputînd fi privit direct, își face cunoscută forma prin intermediul vreunei oglinzi ce-i slăbește strălucirea (**Naturales Quaestiones**, I. XVIII, 1–2).

O cunoaștere paradoxală a necunoscutului are loc, tot prin mijlocirea oglinzii, în **Horla** de Maupassant (în **Antologia nuvelei fantastice**, Univers, 1970, pag. 420): enigmaticul Horla se revelează, deși invizibil, interpunîndu-se între personajul-narator și oglindă, astfel că în locul propriei imagini pe care cel din urmă o aștepta, oglinda îi întoarce o muțenie imaculată); efortul de a pătrunde necunoscutul se lovește, terifiat, de numai această semnalare a prezenței sale, cu atît mai neliniștitoare cu cît ea arată în aceeași măsură în care ascunde, avansînd și retrăgîndu-se totodată, cu prudența unei aluzii; or, jocul aluziv continuu care nu părăsește oglinda, curmînd nașterea imaginii pe suprafața lucie, dar lăsînd-o totuși să apară ca pentru a o putea șterge, făcînd din oglindă ecran, constituie situația specială a mimului în mimodrama **Pierrot** de Margueritte, pe care, după un text al lui Mallarmé (**Mimique**), o comentează Jacques Derrida în eseul **La Doble séance** (în **La Dissémination**, Seuil, 1972, pag. 199–317): mimul este în același timp „écran et miroir" (pag. 253) pentru că el arată (ca o oglindă) înspre un public ceea ce mimează, iar ceea ce mimează (imită) în cazul de față nu este nimic (de unde asemănarea cu ecranul). Explicația, telescopică, a acestei pierderi a modelului în specularitate este destul de complexă și ne indică faptul că originea, modelul, **arché-ul** este cel mult un construct **a posterior**: mimul citește **Pierrot posthume** (a cărui intrigă e rezumată ulterior de acest distih al lui Gautier: „L'histoire du Pierrot qui chatouilla sa femme,/ Et la fit de la sorte, en riant, rendre l'âme."), ca să-și compună mimodrama, propria scriitură gestuală, nedatorînd nimic lecturii –, apoi citește mimica spre a-i scrie libretul, pe care-l citește Mallarmé, în **Mimique**, comentat de Derrida; și Derrida vorbește despre o oglindă care „nu reflectă nici o realitate, produce doar **efecte de realitate**" (op. cit., pag. 234).

Pierderea realului în această mimeză lipsită de imitant ne reintroduce în lumea fantasmelor, a cópiilor fără asemănare, a fantasticului care se comportă **ca și cum** realul ar exista, mimîndu-i consistența grea de necesitate sub forma **efectelor de realitate**, care, inconsistente, se mișcă liber în lumea necentrată de nici o constrîngere, compensatorie, a imaginilor evadate din oglindă.

VATICINARE ȘI SF

LUCA PIȚU

LIPSEŞTE, în **Tristram Shandy** a lui Laurence Sterne, capitolul 24 într-una din cărți, drept care se trece direct de la capitolul 23 la 25; nu lipsește însă comentariul acestei lipse: că scrierea e mai bună tocmai din această pricină, că încercarea putea fi făcută cu același mare succes și cu o sumedenie de alte capitole, că, vezi bine, «nu pridìdim cu experimenturile»; nu omite să spună totuşi că în capitolul înlăturat zugrăvea purcederea și călătoria tatălui naratorial, a unchiului Toby și a servitorului Obadiah undeva. Așa și eu, dragă receptori «sefiști», dacă aş fi avut vreme să concoctez eseuaşul asupra discursului profetic față cu cel SF, vă istoriseam cu hazul și sfătoșenia-mi proverbiale următoarele, încercînd să-i și ameliorez și reordonez **ad hoc** pe Max Weber, Martin Buber, Neher, Blanchot, Fohrer **et alii, inclusiv poemul valéryan Pythia,** făcînd naveta între Atena-Roma și Ierusalim cu Lev Şestov, şi anume: că, spre osebire de necolegii lor heleni ori latini, vechii **nabiim** de care ne dă seama **Vechea Mărturie** (Nahum, Amos, Oseah, Micah, Zahariah, Isaiah, Haggai, Habaquq, Obadiah, Joël, Daniel, Ezequiel) anunță un viitor imposibil sau fac din «viitorul pe care îl vestesc și pentru că îl vestesc ceva imposibil, pe care nu l-ai putea trăi și care trebuie să zguduie toate datele sigure ale existenței». În eseuașul titulat corespunzător, adică **Vaticinare și SF**, v-aş fi amintit că ei propun adunării poporane o alternativă, purtînd cu ei o soluție de salvare și un **laken** – un **trotzdem,** un **pourtant,** un **however,** un **totuşi** – la amenințătoarea, la iminenta entropie a deșertului, la simetria perfectă, ce ar paște turma disolută sau debandată, îndreptată spre nomaditatea cea proastă. Acest **totuşi** reintroduce în discursul vaticinator, ca și în cel distopic gen **Fahrenheit 451,** disimetria mîntuitoare pentru obștea revenită din rătăciri și inumerabile transgresiuni. **Totuşi,** dacă nu veți mai transgresa și veți regreta relele faceri, Orașul nu va fi jefuit, Templul nu va fi dărîmat, casa o veți regăsi, copiii și soațele nu vor fi sugrumați de ferocii melitari.

Rostirea profetică își face drum, prin **nabiim,** spre efect perlocuționar, **by saying, by telling the impossible future, the awful future:** efect de disuaziune, intimidare salvatoare, cruțînd adunarea de la morcelarea infinită, smulgînd-o torței centrifugale ce la capăt dă noncorpul, deșucheatul și deșichetatul corp. Evident, o perlocutare cu efect total ar readuce la unitate, la templu, la Adonai, toate oile rătăcite și s-ar reface corpul națiunii pînă la extremul orient al corpului glorios, fără organe.

Acest colosal impact de disuaziune motivat e de cumulul de funcții la **nabiim.**

Dacă la greci pitonisa, inspirată de zeu, proferează mesajul, apoi acela nu ajunge nemediat la bietul om: în rostirea ei dezordonată interpretul oficial decupează pentru solicitant niște trasee și, la urma urmelor, un sens, chiar dacă acesta se propune cu maximă și perfidă ambiguitate, chiar dacă în logica helenilor propozițiile despre viitor, în afara adevărului și falsului, au contingența lor. «Să nu uitam prin urmare că, dacă Oedip poate împlini ceea ce fiecare, zice-se, dorește numai, e pentru că oracolul a povestit dinainte că își va ucide într-o bună zi tatăl și se va însura cu propria mamă: fără oracol n-ar fi fost nici exil, nici incognito, așadar nici paricid, nici incest. Oracolul din **Oedip Rege** se adeverează a fi o povestire metadiegetică la viitor, a cărei singură enunțare va declanșa **mașina infernală** ce să-l traducă în fapt. Nu e o profeție ce se realizează, ci o capcană sub formă de istorisire predictivă, dar care **prinde.»** E o sugestie a lui Gérard Genette, dar «ține».

Nabiul, înainte de a spune îngrozitorul avenir, îl regizează abil, îl pune în scenă, dramatizează pe bicisnicul său trup și în bicisnica sa conduită destinul masei deviante: își ia soața prostituată, se hrănește cu produsele dezasimilației umane, umblă în straie de mizerie pînă trezește uimirea și dorința de deslușire a contemporanilor; atunci devine exeget al scriiturii sale corporale, hermeneut al ciudățeniilor sale matrimoniale și fiziologice; atunci le strigă celorlalți că a fost sinecdocă de carne și sînge a deșanțării lor, a depărtării de Adonai, de templu și de Lege, încoțopenindu-se în neorînduială; atunci își trîmbițează logosul despre ziua mîniei: iar cînd auditorii sînt perlocutați îndeajuns, spăimiți, amatori de izbăvire, introduce functorul **totuşi,** zvîrle colacul de salvare al virulenței disimetrice, exige o nouă simetrie.

N-ar fi cumva anume literatură SF, nu numai aceea ce-și trage seva din distopii orwelliene, huxleyene ori bradburyene, o viclenie de intimidare a cititorului prin posibile lumi și viitoruri monstruoase (avenirul putîndu-se derida ca formă informă și infantă, adicătelea mută, a monstruozității și noută-

ții absolute: însă monstruosul vine de la monstru, iar monstrul vine de la monstrare și exhibare, tocmai de aceea trebuind el arătat, monstrat și demonstrat), o șiretenie de reconciliere cu starea prezentă, o șolticărie spre a pupa Piața Independenței? N-am contracara noi astfel puțintel faimoasa funcție de contestație atribuită de un Mannheim discursului utopic? După o călătorie în Castalia, în Alphaville sau în Icaria, apoi că repede refaci întovărășirea cu Castilia, Lunéville și Italia pe care le găsești, prin comparație, mai respirabile. Dar și cu ideea – a lui Caillois sau a altuia – că singurul mijloc de a comanda viitorului e să-i dai ascultare, știind în același timp cum și în ce scop, neștiind poate cum și în ce scop, căci sintaxa avenirică e mai abrașă ca a lumilor posibile.

●

Aș mai fi tratat pe larg în micuțul eseu despre **vaticinia ex eventu,** despre acele profeții ce ne zugrăvesc evenimente recente sau contemporane sub forma unor vestiri pronunțate multă vreme înainte. L-aș fi citat pe E. Oswald cu **Zum Problem der vaticinia ex eventu;** aș fi insinuat că e mai decelabilă în romanul istoric decît în gîndirea de anticipație: iată, în ficția lui Constantin Elioaie despre Cantemir, apărută la Junimea în 1984, într-o discuție aprinsă cu țarul Petru I se trece în revista toată istoria luptei dintre materialiști și idealiști pînă în zilele noastre.

Literatura de anticipație vaticinează **ex eventu** sau anticipă? O să rîdeți, dar răspund circotașilor că da. Nu anticipează ea monstrul avenirului, nu, ci marile linii ale propriului ei zbor. Cine are de gînd să anticipe se anticipă căci gîndirea «sefistă», de știe ori de nu știe, de vrea ori de nu vrea, «aparține din ascendență și ambiție acelei direcții mundane unde s-a arătat mai activă decît aiurea virulența disimetrică», sarcina ei fiind mai ales ruinarea permanentă a simetriilor ce ni le dăruiește. Firește că ea modelează și imaginațiile bricolante ale tehnicienilor și constructorilor de tot soiul, în sensul wildian în care nu vainica SF ar imita realitatea viitorului, ci aceasta ar copia formulele aceleia.

Altă chestie ar mai fi fost de lămurit în pîrdalnicul de eseu, de l-aș fi elaborat cît de cît: ESTE OARE POVESTIREA SF PREDICTIVA CA GENUL APOCALIPTIC? Aș! În Wells, în Asimov, în Farmer ori Cuvral, momentul narării este mereu posterior momentului acțiunii: faptele se pot petrece în anul 6666, dar povestașul, implicat ori nu în schema diegetică, le povestește ceva mai tîrziu. Asta e însă o altă poveste ce cu drag v-aș fi depănat-o de aveam timp s-o scriu: însă, vai, am gătat numai **Patafizică și SF, text ce-l ofer integral sau, în orice caz, cu omisiuni nefundamentale.**

Iată-l: PATAFIZICA ȘI SF.

Întreba-mă-vor «sefiștii»: was ist Pataphysik și ce legătură are ea cu ficțiunea de anticipare? Are, dacă ar fi să pomenim doar două transtextualizări, două rescrieri ale lui Jules Verne și Wells: **Locus Solus** și **Doctorul Faustroll,** una a lui Roussel, alta a lui Jarry. Or, **Faptele și opiniile doctorului Faustroll,** cu subintitularea de «roman neo-științific», își semnalează clar racordul la SF. Astfel, a douăzeci și șaptea carte a doctorului Faustroll, confiscată de portărelul Panmuphle, se întîmplă să fie **Călătorie spre centrul Pămîntului,** iar printre puținii aleși să navigheze cu asul doctoral de la Paris la Paris se află și cele două leghe și jumătate de scoarță terestră verniană, încît acelora ce nu văd raport între savantul Canterel din **Locus Solus** și savantul vernian ori wellsian paradigmatic, le voi răspunde pre limba maimuțicii Bosse-de-Nage (căreia doctorul jarryst i-a transplantat calozitățile albastre și roșie de pe fese pe obraji) cu singura frază, tautologică, pe care jivina o articulează în franceză «Ha ha»!

Cine-i Faustroll? întreba-mă-vor unii și alții. Ei bine, interogat de un băștinaș din Le Bois d'Amour dacă este creștin, doctorul cu pricina, «sefist» de forță, anticipează răspunsul Doamnei Edwarda a lui Georges Bataille, căci murmură: **Je suis Dieu.** Drept care patafizicul colegiu l-a instituit Curator inamovibil pentru veșnicie ca să-l prezideze din eter-nitate.

În cartea a doua din sus-menționatul «roman neo-științific» întîlnim DEFINIȚIA: «Patafizica este știința soluțiilor imaginare, ce acordă simbolic lineamentelor proprietățile obiectelor descrise prin virtualitatea lor». O precede explicitarea că, fiind epifenomenul, ceea ce vine în plus de la un fenomen, patafizica este știința ce se supraadaugă metafizicii și se întinde dincolo de metafizică tot atît cît aceasta se întinde dincolo de fizică: sau cît **Metapoetica** lui Al. Husar se întinde dincolo de **Poetica** lui Artistotel. Dacă epifenomenul e adesea accidentul, patafizica va fi mai cu seamă știința particularului (sau a marginalului: cum vine vînt dinspre Dănuț Petrescu), deoarece în mediile de savanți s-a încetățenit de mult părerea că nu există știință decît a generalului. Pentru patafizică, legile universului tradițional nu sînt decît corelații de excepții, «deși mai frecvente», în orice caz corelații de fapte accidentale ce, «reducîndu-se la excepții puțin excepționale, nu au nici măcar farmecul singularității». Iar **consensul omnium,** invocat îndeobște, «este o prejudecată miraculoasă și incomprehensibilă». Patafizica studiază deci legile ce guvernează excepțiile, explică morfo-sintaxa universurilor paralele sau, cînd este mai puțin orgolioasă, descrie un univers ce se poate vedea și trebuie văzut în locul celui tradițional. În fapt, ultima frază a romanului sună neamenințător, aproape blînd: **Patafizica este știința... Etimologia: ta epi ta meta ta physika,** «ceea ce se supraadaugă la ceea ce vine după cele fizice», a fost – mai mult ca probabil – bricolată după ce cuvîntul «patafizică» a început să umble de colo-colo, mai mult spre a-l justifica, prin o serie de supresiuni de grafeme din sintagma grecească. Nici numele lui Ubu nu a fost mai lesne derivat din acela al lui Hébert, profesorul de... fizică al lui Jarry.

Taica Ubu se laudă cu diferite prilejuri a fi inventat Știința științelor, «a cărei necesitate se făcea peste tot simțită».

Patafizica este ea oare o metodă, o hermeneutică, o disciplină, o atitudine, un rit, un mit,

un punct de vedere, o păcăleală majoră, un constructor SF? Este «în acelaşi timp toate acestea şi nimic din toate acestea». Colegiul admite prin glasul autorizat al proveditorului său general Roger Shattuck 7 propoziţiuni: 1. Patafizica este ştiinţa acestui domeniu ce se întinde dincolo de metafizică; ea depăşeşte metafizica atît cît aceasta depăşeşte fizica – în toate sensurile **ad libitum.** 2. P. este ştiinţa particularului, a legilor ce guvernează excepţiile. 3. Este ştiinţa soluţiilor imaginare. 4. Pentru ea toate sînt acelaşi lucru. 5. Este de alură imperturbabilă. 6. Totul este patafizic: totuşi, puţini oameni pun conştiincios patafizica în practica. 7. Dincolo de ea nu este nimic. P. este instanţa supremă.

Înţelesul lor adînc îl desluşesc organografele, subsidiile, **În pragul Patafizicii** şi alte publicaţiuni răsfoite de Magister Cajvaniensis pe vremea cînd era cymbalist la Cymbalum Pataphysicum: Ştiinţa ştiinţelor anvizajează universul real în totalitatea sa – şi toate celelalte universuri o dată cu el – şi profesează că nu sînt nici bune, nici rele, dar patafizice. Navigăm cu asul doctorului Faustroll în plină Eter-nitate, oameni, androizi, sartri, freuzi, ciopragi, nădragi, camuşi, barţi, solerşi, kristevi, cuţitari şi alţi centaurieni derivabili prin transcendenţă textuală de curvalii prezentului, trecutului şi viitorului dinspre lumile livreşti sau cotidiene. În **Utopii 75,** mai exact în **O amintire a lui Pierre Loti,** poţi lua din magazin orice doreşti; în schimb poţi fi amputat de orice cuvînt din limba-ţi, de pildă de **solitudine** sau de **libertate.** În cutare insulă polineziană, cînd moare un om se îngroapă cu el şi un cuvînt al tribului său, mergînd astfel de limbă spre silenţiul absolut. De aici iubirea patafizicienilor pentru **Catalogul de obiecte intruvabile** de Carelman, cuprinzînd tot ce imaginaţia sa marginalizată a putut scorni mai haios: tandem pentru cuplu divorţat, tandem pentru cuplu căsătorit, cafetiere pentru masochişti, scări pentru ologi, ochelari pentru îndrăgostiţi miopi; de aici interesul pentru lumile desenate de Escher, în care multe din legile mundane sînt abolite, în care perpetuum mobile e cu putinţă. Dar ce soluţii nu oferă chiar patafizicienii inconştienţi în genul lui Dănilă Prepeleac: bunăoară electrificarea coastelor Africii prin transformare în energie electrică a energiei mecanice produse de respiraţia celor adormiţi! A se revedea cele patru din **Prostia omenească:** pataiul minatul, patagricultura, patartizanatul şi patazootehnia, căci avem aici adevărată **Patafizică omenească,** plus că s-ar putea rescrie pe SF! Lui Unamuno nu i-a displăcut să scrie un tratat despre anume cocoloaşe, de hîrtie, iar Lichtenberg unul despre cozi. Aici s-ar impune şi digresiunea despre şcoala mentalistă ce, adoptînd deviza lui Leonardo că arta este **cosa mentale** şi teza că azi contează mai mult decît picturile discursul critic despre ele, exhiba chenare vide a căror suprafaţă albă e actualizată de comentariul însoţitor, de titlu şi de numele pitoreşti de artişti imaginari.

Fiece eveniment are pentru patafizician o lege, una particulară. El leagă un lucru, un eveniment, un fenomen, nu de o generalitate, mod de a suda împreună şiruri de excepţii, ci la singularitatea ce face din ele o excepţie, aşa cum asul faustrollian navighează din insulă în insulă, şi nici una nu seamănă cu celelalte, **car il n'y a même pas deux poils du cul qui soient semblablement frisottés.** Patafizica acceptă toate teoriile ştiinţifice şi le ia drept încercări, mai mult sau mai puţin fericite, de a pune eticheta «adevărat» pe cutare sau cutare interpretare. Ideea de adevăr e pentru ea cea mai SF din toate soluţiile. Ştiinţa ştiinţelor nu ameliorează-degradează starea lucrurilor, nu propune remedii-mesaje-legi; neavînd legi, nu poate fi în afara legii. Nu atribuie valoare la nici o valoare: le consideră fapte de opinie. Principiul echivalenţei universale şi al conversiunii contrariilor, simbolizat de bastonul ubuesc, reduce universul luat în realitatea sa patafizică la cazuri particulare. Nu predică rebeliune-supunere-moralitate imoralitate; nu practică reformism ori conservatorism; nu promite – ca lingvistica structurală – fericirea, dar nici nefericirea: patafizicianul e atent la tot, însă imperturbabil, dincolo de alternativele majore sau minore. Cymbalum Pataphysicum nu e mai băţos decît Academia franceză sau decît cenaclul de anticipaţie Quasar de pe malul Bahluiului. Dar nici mai prejos.

Patafizica este o atitudine interioară (deşi există slipuri şi cravate patafizice, ornate cu spirala ubuescă), o disciplină, un savoar savuros ce îngăduie fiecăruia să trăiască drept o excepţie şi să nu ilustreze altă lege decît pe a sa proprie, iar participarea la Cymbalum – jubilarea la ţambalul patafizic – degajează în toate sensurile cuvîntului a «degaja» şi ale cuvîntului «sens», nicidecum nu angajează. Cymbalum are un calendar patafizic: Era Patafizică, E.P.... începe de pe 8 sectemvrie 1873, ziua naşterii lui Jarry, dată numită întîi al lunii absolut, anul I.E.P., şi ordinea celor 13 luni – 12 de 28 de zile, 1 de 29 – este următoarea: Absolu, Haha, As, Sable, Décervelage, Geules, Pédale, Clinamen, Palotin, Merdre, Gidouille, Tatane şi Phalle. Sfinţii fiecărei zile sînt personaje, obiecte, animale şi alte realităţi sau irealităţi din opera sus-menţionatului Jarry, din aceea a autorilor săi favoriţi sau dragi cymbaliştilor, precum doctorul Moreau al lui Wells, Sfîntul Canterel din Raymond Roussel, Sfîntul Maldoror, Sfîntul Lingam, Sfîntul Landru şi alţii.

Legătura cu mişcarea SF e ţinută de Cymbalum Pataphysicum prin toate catedrele sale, în primul rînd prin Catedra de Velocipedologie, Ocupodonomie şi Siderodromomanie, dar şi prin aceea de Crocodilologie, de Atrocităţi comparate sau de Nautică epigeană şi hipogeană. În publicaţiile acestui for ştiinţific se recenzează alert noutăţile de anticipaţie, mulţi dintre cymbalişti asudînd în Atelierul de literatură potenţială, Oulipo, sau în cel de literatură potenţială poliţistă, Ou.li.po.po., nefiind deloc exclusă inaugurarea într-o bună zi a unui **Ouvroir,** a unui Atelier de literatură potenţială de anticipaţie, Ou.li.po.d.an, de va crede de cuviinţă doctorul Faustroll, de va încuviinţa maimuţica Bosse-de-Nage aşa: HA HA!

FANDOM 83-84

DAN MERIŞCA

CENACLURI. Asistam de cîţiva ani încoace la o adevărată explozie a **fandom***-ului românesc. Nu-şi imaginaseră apariţia unui fenomen de o asemenea amploare nici măcar întemeietorii „profesionişti" ai cluburilor SF, cum a fost Mihail Ionescu sau cum continua să fie (de 30 de ani încoace!) scriitorul Adrian Rogoz. În 1972 existau în întreaga ţară 3 cenacluri de anticipaţie; în 1979, la întîlnirea naţională de la Oradea, 9; patru ani mai tîrziu, la sfîrşitul lui 1983, puteau fi numărate... 40! Tineri autori sau simpli pasionaţi întîlnindu-se cu regularitate pentru a (re)descoperi/inventa căi de a se înţelege pe ei înşişi sau de a înţelege ceea ce îi înconjoară.

Cele mai active grupuri s-au dovedit a fi în 1983–84 **Modul 13** (Bucureşti), **Quasar** (Iaşi), **Helion** (Timişoara), **V. Anestin** (Craiova), alături de care continuă să strălucească mereu la fel de puternic „bătrînele" **Solaris** (Bucureşti), **H. G. Wells** (Timişoara) şi **H. Coandă** (Craiova). Îşi fac simţită tot mai mult prezenţa şi cluburile mai mici, răspîndite prin toate colţurile ţării, caracterizate de o lăudabilă constanţă şi de un neobosit entuziasm: **Univers** (Bistriţa), **Orion** (Rm. Vîlcea), **Zodiac** (Piteşti), **Sigma** (P. Neamţ), **Clepsidra** (Bacău), **Terra** (Cîmpulung-Muscel), **Experimental** (Sîngeorz-Băi), **2001** şi **Universal Fandom** (Bucureşti), **Alphaville** (Arad), **J. Verne** (Ploieşti), **Antares** (Braşov), **Sirius** (Lugoj), **Nova** şi **Fantascienza** (Sibiu), **Mileniul III** (Tulcea), **Horenii** (Oradea), **Cronos** şi **Sfinx** (Tîrgovişte), **Timisiensis** (Timişoara).

Cenaclurile de anticipaţie, ai căror membri sînt, în majoritate, elevi, au cunoscut, de asemenea, o frumoasă ascensiune. Alături de mai vechile **Selenarii** (Guranda, jud. Botoşani) şi **Sapiens** (Bucureşti) – ajuns la a treia „generaţie" –, au apărut: **Mini-Quasar** (Iaşi), **La Steaua** (Urziceni), **Minicron** (Suceava) – specializat în artele plastice SF –, **V. Colin** (Craiova), **Alpha** (Vatra Dornei), **Holm** (Cîrniceni, jud. Iaşi).

Amintim apoi cenaclurile recent înfiinţate, de la care ne sosesc veşti îmbucurătoare: **E.R. Burroughs** şi **Sfera** (Bucureşti), **Albédo** (Bîrlad), **Vega** (Ileanda, jud. Sălaj), **Ophiucus** (Petroşani), **Lumina** (Rădăuţi), **Phoenix** (Turda). Se pare că vom avea în curînd cluburi SF şi în: Botoşani **(Altair)**, Roman, Oţelu Roşu, Galaţi, Năsăud **(Spaţial)**, Drăgăşani, Isaccea, Drobeta-Tr. Severin.

În fine, trebuie enumerate şi cenaclurile de anticipaţie neconvenţionale care activează la noi: **Marţienii** (Bucureşti) – cenaclul scriitorilor profesionişti de SF; **Steaua Polară** – radiocenaclul emisiunii „Exploratorii lumii de mîine" (Miercurea, ora 11, la Radio Bucureşti 3) – susţinut de A. Rogoz, Al. Mironov şi D. Ursuleanu; **Ex** – cenaclul prin corespondenţă al elevilor, susţinut la **post restant** Sîngeorz-Băi de Doru Pruteanu; **M. Ionescu** – cenaclul prin corespondenţă al traducătorilor de SF, susţinut de „Quasar"-ul ieşean.

O ştire de ultimă oră (şi de mult aşteptată!) ne informează că la Cluj-Napoca a luat fiinţă cenaclul SF **V. Papilian.** Iniţiativa aparţine unui grup de **fani** (pasionaţi ai anticipaţiei) printre care se numără: C. Cubleşan, M. Opriţă, C. Robu, M. Scorobete, L. Neamţu (binecunoscuţi scriitori SF) şi mai mulţi studenţi.

●

Contacte. Utile schimburi de experienţă (însoţite, de obicei, de concursuri de literatură, critică şi arte plastice science fiction) au avut loc în 1983 la: Bistriţa – **cenaclul cenaclurilor de anticipaţie** (apr.), Iaşi – **Prima întîlnire a cenaclurilor SF ale elevilor** (mai), Timişoara – **Zilele „Helion"** (iun.), Guranda – a 3-a ediţie a **Taberei de creaţie SF** (aug.), Craiova – **Zilele „H. Coandă"** (sept.), P. Neamţ – **Zilele „Sigma"** (nov.) şi Bucureşti – **Consfătuirea cenaclurilor de literatură de anticipaţie** (oct). Ultima, care ar fi trebuit să fie cea mai importantă dintre întîlnirile anului 1983, a avut loc, din păcate, în condiţii nefavorabile...

Pe adresele revistei **„Ştiinţă şi tehnică"**, emisiunii **„Exploratorii lumii de mîine"** şi a buletinului informativ cu caracter naţional **Quark** (ce apare la Casa de cultură a tineretului şi studenţilor din Iaşi) – principalii centralizatori ai informaţiilor din lumea anticipaţiei – sosesc zi de zi noi ştiri legate de activitatea tot mai complexă a **fandom**-ului românesc. Ne place să credem că această importantă acumulare cantitativă va fi însoţită de un salt calitativ la fel de spectaculos.

---

* **Fandom** – „masa cititorilor de SF activi, care păstrează contactul prin intermediul fanzinelor şi al întîlnirilor" (**The Science Fiction Encyclopedia** – P. Nicholls, Doubleday, New York, 1979).

PREMIILE

PREMIILE Nebula, decernate de Asociaţia Scriitorilor de SF din America (Science Fiction Writers of America, prescurtat SFWA), au fost inaugurate în anul 1966. Ideea instituirii acestor premii, din fondurile realizate prin vînzarea unor antologii anuale cuprinzînd prozele scurte premiate, a fost propusă în 1965. Premiile sînt conferite primăvara şi, spre deosebire de premiile Hugo,** sînt datate după anul publicării creaţiilor premiate: astfel, primele distincţii, pentru anul 1965, au fost prezentate în 1966. Trofeul Nebula reprezintă o nebuloasă spirală din paiete metalice suspendată deasupra unei roci cristaline, ambele turnate într-o placă din material plastic transparent; modelul iniţial, realizat de Judith Ann Lawrence (soţia scriitorului James Blish), a fost conceput după o schiţă desenată de scriitoarea Kate Wilhelm (soţia lui Damon Knight) şi a rămas neschimbat. Neschimbate au rămas şi cele patru categorii la care se acordă premii şi care sînt rezervate în exclusivitate profesioniştilor. În 1974 a fost introdus şi un premiu pentru spectacol, dar în 1976 s-a renunţat la el, primind Nebula filmele **Soylent Green** (1973), **Sleeper** (1974) şi **Young Frankenstein** (1975); în 1978, s-a atribuit un premiu special filmului **Războiul stelelor.** Ocazional au fost acordate premii speciale pentru titlul onorific de „Mare maestru" (Grand Master) al literaturii SF (Robert A. Heinlein în 1974, Jack Williamson în 1975, Clifford D. Simak în 1976, L. Sprague de Camp în 1978, Fritz Leiber în 1980), iar în 1976 o placă specială a fost înmînată producătorului George Pal, pentru activitatea sa cinematografică premergătoare anului 1965.

Cele patru categorii premiate sînt: roman (peste 40 000 de cuvinte), nuvelă (de la 17 500 la 40 000 de cuvinte), nuveletă (7 500–17 500) şi povestire (sub 7 500). Votarea se face de către membrii SFWA, care folosesc buletine de vot întocmite pe baza candidaturilor propuse tot de ei. Din 1970 a fost introdus un scrutin preliminar al tuturor creaţiilor nominalizate: acest scrutin se desfăşoară în prima lună a anului, candidaţii care întrunesc cele mai multe voturi fiind înregistraţi, în ordine alfabetică, pe buletinele de vot finale. Procedura de atribuire a premiilor Nebula a fost mai consecventă decît cea a premiilor Hugo, dar traficul de influenţă în rîndurile membrilor SFWA a făcut obiectul nenumăratelor critici. Mulţi scriitori au susţinut că uneori premiile au reflectat, pe lîngă iscusinţa literară, şi pe cea politică. Din această cauză, proporţia membrilor SFWA, care participă la vot, a scăzut simţitor în ultimii ani.

Deşi premiile Nebula au încununat în răstimpuri opere cu un caracter mai experimental decît cele care primesc în mod obişnuit Hugo-uri, nu se poate considera că au existat deosebiri fundamentale între cele două opţiuni. S-ar putea crede că Nebula, întrucît reuneşte sufragiile scriitorilor de profesie, pune accent îndeosebi pe calitatea literară,* dar nu există prea multe dovezi că aşa ar sta lucrurile. Ca şi Hugo-urile, nici Nebula nu a fost atribuit niciodată unor opere care nu sînt în mod definitoriu SF şi, de asemenea, ambele distincţii au fost dobîndite, în marea lor majoritate, de autori americani. Deşi este neîndoios că Nebula a recompensat o serie de creaţii dintre cele mai valoroase, nimeni nu poate susţine că acest lucru ar avea o importanţă prea mare şi, în Statele Unite, numeroşi critici au argumentat că întregul sistem de premiere, cel puţin în SF, este mai degrabă o manifestare în scopuri publicitare decît o măsură certă şi bine cumpănită a valorii artistice.

Antologiile cuprinzînd creaţiile premiate cu Nebula la categoriile genului scurt, precum şi o selecţie din textele nominalizate şi clasate pe locurile următoare, au continuat să apară an de an, intitulate **Nebula Award Sto-**

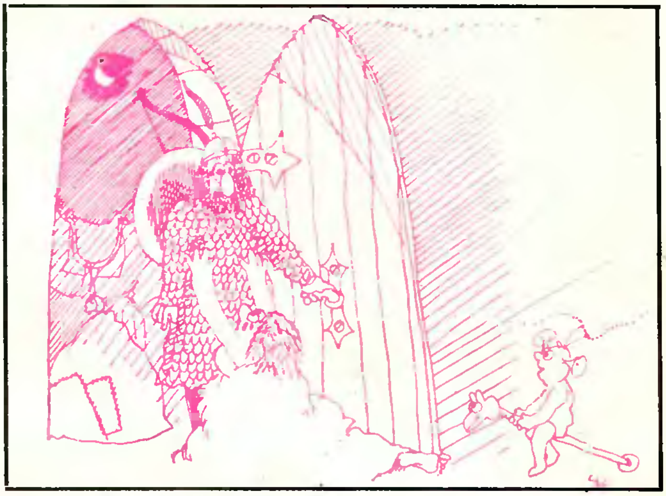

CARICATURĂ DE GHIGHI BEJAN

* La redactarea acestui articol am folosit, drept sursă bibliografică principală, articolul „Nebula" din **The Science Fiction Encyclopedia**, New York, Doubleday et Co., 1979; redactorii articolului de enciclopedie sînt Peter Nicholls şi Colin Lester (IDB)

** Vezi Almanahul „Anticipaţia" de anul trecut, pag. 90-91

NEBULA*

ION DORU BRANA

ries (Povestirile premiate cu Nebula), apoi **Nebula Winners (Cîştigătorii premiului Nebula)**, şi editate de cîte un membru al SFWA. Unele volume includ eseuri critice şi rezumate ale evenimentelor SF din anul respectiv.

În 1969, ideea votării unor opere de către membrii SFWA a fost extinsă retroactiv pentru a acoperi creaţiile de proză scurtă considerate „cele mai bune ale tuturor timpurilor" pînă la 1965. Povestirile alese au fost publicate în antologia **Science Fiction Hall of Fame** (1970), ed. R. Silverberg, iar nuvelele şi nuveletele, în antologiile **The Science Fiction Hall of Fame, Volume Two A** şi **Two B** (ambele 1973), ed. Ben Bova. În 1981, Arthur C. Clarke şi George Proctor au publicat antologia **The Science Fiction Hall of Fame III: The Nebula Winners**, cuprinzînd nuvelele, nuveletele şi povestirile premiate între 1965-1969.

Lucrarea **A History of the Hugo, Nebula and International Fantasy Awards (O istorie a premiilor Hugo, Nebula şi International Fantasy**, 1976), de Donald Franson şi Howard DeVore, cuprinde lista tuturor candidaţilor, finaliştilor şi cîştigătorilor pînă în 1975, precum şi amănunte referitoare la modificările de procedură intervenite de-a lungul anilor.

Cîteva cuvinte despre SFWA: Science Fiction Writers of America a luat fiinţă în 1965, în scopul informării scriitorilor de SF asupra problemelor de interes profesional, a promovării bunăstării lor profesionale şi a sprijinirii lor în relaţiile cu editorii, agenţii literari, redactorii-şefi şi antologatorii, în maniera unui mic sindicat. Cel dintîi preşedinte, probabil cel mai activ dintre membrii fondatori, a fost Damon Knight. Ideea iniţială a întemeierii unei organizaţii profesionale a fost exprimată în cadrul unei şedinţe a Conferinţei de la Milford a scriitorilor de SF (Milford Science Fiction Writers' Conference), un cenaclu anual al profesioniştilor, fondat tot de Knight şi alţii. La preşedinţie s-au mai perindat R. Silverberg, A.E. Nourse, G. R. Dickson, J. Gunn, P. Anderson, J. Pournelle, F. Pohl, A.J. Offut, J. Williamson. În momentul de faţă, funcţia este deţinută de Marta Randall. Calitatea de membru al SFWA se acordă exclusiv scriitorilor profesionişti, termenul „profesionism" subînţelegînd atît vînzarea de proze individuale cît şi aceea de volume (culegeri, romane sau antologii). SFWA numără în prezent peste 450 de membri, inclusiv circa 20 de scriitori britanici. Asociaţia finanţează premiile Nebula şi antologiile anuale ce le sînt dedicate şi editează două publicaţii: **SFWA: The Bulletin of the Science Fiction Writers of America** şi **SFWA Forum.** Apartenenţa la SFWA a prilejuit deseori polemici aprinse, retragerile sau demisiile fiind un fenomen destul de obişnuit. Cea mai zgomotoasă controversă s-a iscat în 1976, cînd lui Stanislaw Lem i-a fost retrasă calitatea de membru de onoare; decizia a dat loc la dispute aprige. În ciuda faptului că a fost uneori în mod justificat acuzată de sectarism şi în pofida ocazionalelor disensiuni interne, SFWA a jucat însă un rol important în ameliorarea notoriei nesiguranţe materiale a scriitorilor americani de science fiction.

CÎŞTIGĂTORII PREMIILOR NEBULA 1965—1882***

ROMAN — 1965: Frank Herbert, **Dune**; 1966: Daniel Keyes, **Flowers for Algernon (Flori pentru Algernon)** şi Samuel R. Delany, **Babel—17** (ex aequo); 1967: S.R. Delany, **The Einstein Intersection (Intersecţia Einstein)**; 1968: Alexei Panshin, **Rite of Passage (Rit de tranziţie)**; 1969: Ursula K. Le Guin, **The Left Hand of Darkness (Mîna stîngă a întunericului)**; 1970: Larry Niven, **Ringworld (Lumea inelară)**; 1971: Robert Silverberg, **A Time of Changes (Timp de prefaceri)**; 1972: Isaac Asimov, **The Gods Themselves (Zeii înşişi)**; 1973: Arhur C. Clarke, **Rendezvous with Rama (Joncţiune cu Rama)**; 1974: U.K. Le Guin, **The Dispossessed (Deposedaţii)**; 1975: Joe Haldeman, **The Forever War (Războiul etern)**; 1976: Frederik Pohl, **Man Plus (Omul Plus)**; 1977: F. Pohl, **Gateway (Poarta)**; 1978: Vonda N. McIntyre, **Dreamsnake (Şarpele visului)**; 1979: A.C. Clarke, **The Fountains of Paradise (Fîntînile paradisului)**; 1980: Gregory Benford, **Timescape (Peisaj cu timp)**; 1981: Gene Wolfe, **The Claw of the Conciliator (Gheara conciliatorului)**; 1982: Michael Bishop, **No Enemy But Time (Singurul duşman, timpul)**.

NUVELĂ — 1965: Brian W. Aldiss, „The Saliva Tree" **(Copacul salivar)** şi Roger Zelazny, „He Who Shapes" **(Plăsmuitorul)** (ex aequo); 1966: Jack Vance, „The Last Castle" **(Ultimul castel)**; 1967: Michael Moorcock, „Behold the Man" **(Ecce homo)**; 1968: Anne McCaffrey, „Dragonrider" **(Cavalerii dragonilor)**; 1969: Harlan Ellison, „A Boy and His Dog" **(Băiatul cu cîinele)**; 1970: Fritz Leiber,

*** Traducerile titlurilor au caracter pur orientativ şi nu reprezintă versiuni definitive decît cînd apar între ghilimele şi sînt urmate de referinţele bibliografice ale textului tradus şi publicat în ţara noastră (IDB)

CARICATURĂ DE ALEXANDRU MERET

„I'll Meet in Lankhmar" **(Întîlnire în Lankhmar)**; 1971: Katherine (MacLean, „The Missing Man" **(Absentul)**; 1972: A.C. Clarke, „A Meeting with Medusa" **(Întîlnire cu Medusa)**; 1973: G. Wolfe, „The Death of Dr. Island" **(Moartea doctorului Island)**; 1974: R. Silverberg, „Born with the Dead" **(Născută cu morții)**; 1975: R. Zelazny, „Home Is the Hangman" **(Acasă, călăul)**; 1976: James Triptree Jr., „Houston, Houston, Do You Read"? **(Houston, Houston, se aude?)**; 1977: Spider și Jeanne Robinson, „Stardance" **(Dans astral)**; 1978: John Varley, „The Persistence of Vision" **(Persistența vederii)**; 1979: Barry Longyear, „Enemy Mine" (DUȘMANUL); 1980: Suzy McKee Charnas, „The Unicorn Tapestry" **(Tapiseria unicornului)**; 1981: Poul-Anderson, „The Saturn Game" **(Jocul cu Saturn)**; 1982: John Kessel, „Another Orphan" **(Un alt orfan)**.

NUVELETĂ — 1965: R. Zelazny, „The Doors of His Face, the Lamps of His Mouth" **(Ușile chipului său, luminile gurii sale)**; 1966: Gordon R. Dickson, „Call Him Lord" **(Stăpînul)**; 1967: F.Leiber, „Gonna Roll the Bones" **(Partida de arșice)**; 1968: Richard Wilson, „Mother to the World" **(Mamă a întregii lumi)**; 1969: S.R. Delany, „Time Considered as a Helix of Semi-Precious Stones" **(Timpul considerat ca o spirală de pietre semiprețioase)**; 1970: Theodore Sturgeon, „Slow Sculpture" **(Sculptură lentă)**; 1971: P. Anderson, „The Queen of Air and Darkness" **(Regina văzduhului și a beznei)**; 1972: P. Anderson, „Goat Song" **(Cîntecul caprei)**; 1973: V. N. McIntyre, „Of Mist, and Grass, and Sand" **(Povesta despre Negură, Iarbă și Nisip)**; 1974: Gordon Eklund și G. Benford, „If the Stars Are Gods" **(Dacă stelele sînt zei)**; 1975: Tom Reamy, „San Diego Lightfoot Sue"; 1976: I. Asimov, „The Bicentennial Man" **(Omul bicentenar)**; 1977: Raccoona Sheldon (James Triptree Jr.), „The Screwfly Solution" **(Soluția)**; 1978: Charles L. Grant, „A Glow of Candles, a Unicorn's Eye" **(Licăr de luminare, ochi de unicorn)**; 1979: George R. R. Martin „Sandkings" (**"Regii nisipurilor"**), apărută în **Almanah Anticipația 1984**; 1980: Howard Waldrop, „The Ugly Chickens" **(Pulșorii cei urîți)**; 1981: M. Bishop, „The Quickening" **(Însuflețitorul)**; 1982: Connie Willis, „Fire Watch" **(Veghea focului)**.

POVESTIRE — 1965: H. Ellison, „'Repent, Harlequin!' Said the Ticktockman" **('Căiește-te, Arlechin!' spuse domnul Tictac)**, tr. I. D. Brana, **Vatra** nr. 8—10/1981; 1966: Richard McKenna, „The Secret Place" **(Locul tainic)**; 1976: S.R. Delany, „Aye, and Gomorrah..." **(Da, și Gomora...)**; 1968: Kate Wilhelm, „The Planners" **(Planificatorii)**; 1969: R. Silverberg, „Passengers" **(Pasagerii)**; 1970: nu s-a atribuit premiu pentru povestire; 1971: R. Silverberg, „Good News from the Vatican" **(Vești bune de la Vatican)**; 1972: Joanna Russ, „When It Changed" **(Schimbarea)**; 1973: J. Triptree Jr., „Love Is the Plan, the Plan Is Death" **(Dragostea-i planul, planul e moartea)**; 1974: U.K. Le Guin, „The Day Before the Revolution" **(Ziua dinaintea revoluției)**; 1975: F. Leiber, „Cath That Zeppelin" **(Ultimul zepelin)**; 1976: C.L.Grant, „A Crowd of Shadows" **(O mulțime de umbre)**; 1977: H. Ellison, „Jeffty Is Five" **(Jeffty are cinci ani)**; 1978: Edward Bryant, „Stone" **(Piatră)**; 1979: E Bryant, „Giants" **(Furnicile uriașe)**; 1980: Clifford D. Simak, „Grotto of the Dancing Deer" **(Grota cerbilor dansatori)**; 1981: Lisa Tuttle, „The Bone Flute" **(Fluierul de os)**; 1982: C. Willis, „A Letter from the Clearys" **(Scrisoare de la familia Cleary)**.

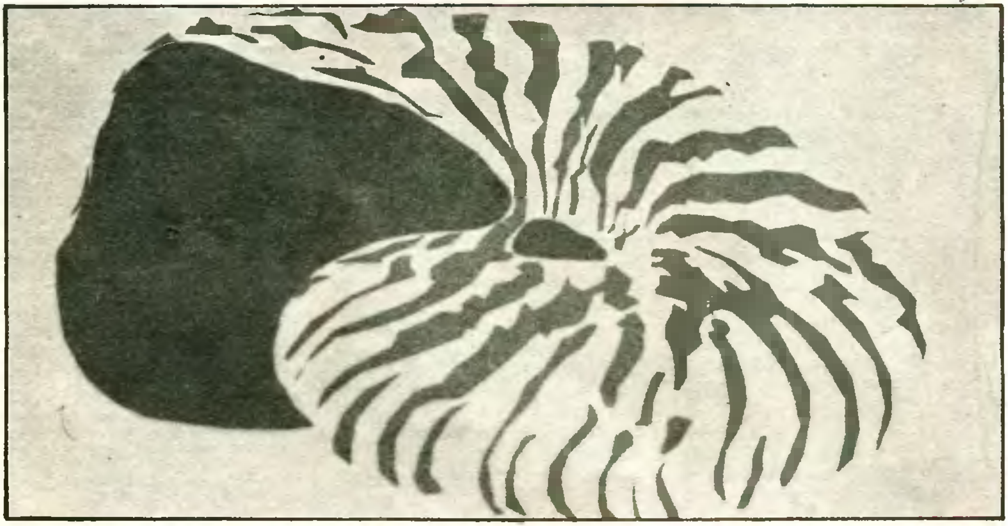

COMPOZIȚIE REALIZATĂ PE CALCULATOR

Un cenaclu în efervescență

Din vara anului 1983, am devenit poștașul radiobibliotecii SF, transformată mai tîrziu în cenaclul de anticipație radiofonic. Desigur că, în ciuda anumitor deficiențe structurale (nu ne putem vedea în cadrul unor ședințe, iar eu nici măcar nu mă pot auzi, deoarece aparatul pe care-l am nu prinde programul III), acest cenaclu este cel mai cuprinzător din țară. În ultima vreme, am început să primesc zeci de scrisori de la „oamenii mei invizibili". Lucrul cel mai îmbucurător însă este că s-a și format un nucleu de fani talentați, unii chiar foarte, printre care îi voi numi pe Cristian Popescu, inginer din București, pe Ruxandra Andrian și Cristian Lăzărescu, studenți din Capitală, pe Oana Otilia Grigoriu și Mihai Bengulescu, elevi bucureșteni, dar și pe ascultători din alte unghiuri ale țării, ca Iuliu-Cristian Vernescu din Rm. Vîlcea, Liviu Pîrțac din Petroșani, Nicolae Ganea din Agnita, Constantin Cozmiuc din Timișoara, Magdalena Baloi din Slatina, Constantin Buiciuc din Lugoj, Theodor Tudoroiu din Pitești, Mircea Popa din Jidvei, Călin-Adrian Ionescu din Buzău.

În almanahul de față publicăm „povestirea" de 409 cuvinte a Oanei Grigoriu (13 ani!), transmisă la emisiunea radio „Steaua polară". (Adrian Rogoz).

MONTAGNE RUSSE

HOMINIDUL se pierdu în urmărirea fiarei prin pădurea ecuatorială. Deodată sulița îi încremeni în mînă, schimbîndu-și aspectul, torsionîndu-se, căpătînd forme dintre cele mai curioase. În scurt timp, din părul lung de peste doi metri nu rămase decît un ciot, sau mai bine-zis nu rămase nimic, căci HOMINIDUL ținea în palmă o minusculă armă alb-albăstruie cu multe butoane colorate și cu un mic trăgaci. Își continuă drumul înfricoșat, ajungînd în sfîrșit la rîu. Se aplecă... Dar, în aceeași secundă, scoase un țipăt de spaimă. Coama de păr lung dispăruse cu desăvîrșire, în locul ei făcîndu-și apariția un cap cu doi ochi mari, limpezi, cu o pieptănătură impecabilă, și cu o frunte înaltă, inteligentă. Dar uimirea nu i se opri aici. Plecîndu-și privirea, văzu îngrozit cum blana călduroasă de leopard, slujind ca îmbrăcăminte, se dezagrega pur și simplu. Goliciunea îi fu însă pe dată acoperită de un combinezon lejer, croit pe măsură, dotat cu o centură lată și numeroase buzunare. HOMINIDUL observă fără greutate că, pentru fiecare nou lucru ce i se ivea în fața ochilor, găsea sau mai bine-zis, descoperea numele adecvat. Uluitor! Involuntar, în minte îi răsări o întrebare: „De ce m-or fi lăsat aici? Planeta pare pustie. Va trebui în curînd să le spun să vină să mă ia!" În zare, apăru fantoma unei rachete interspațiale: „Dar iat-o! A și..." Vocea i se pierdu în gîtlej, uitînd ceea ce voia să spună. Nu mai reuși decît să articuleze cîteva sunete fără noimă... Mut, privea speriat cum combinezonul, la rîndul său, începea să se „evapore", cum minuscula armă, bazată pe principiul laserului, se alungea, se alungea, transformîndu-se, rînd pe rînd, într-o bîtă, apoi într-o ramură de copac și în sfîrșit într-un mic mugur verde. HOMINIDUL simți cum fire de păr răzlețe îi acopereau cu repeziciune, la început doar fața și mîinile, apoi întregul trup, cum coloana vertebrală începu să-l apese, ca și cum ar fi purtat pe spate o greutate uriașă, făcîndu-l să se încovoaie, pînă ajunse să se tîrască în patru labe. Pierzînd capacitatea de a înțelege, cît de cît, ceea ce se petrecea cu el, speriat, alergînd în salturi mari, se îndreptă spre cel mai apropiat arbore, în care se cocoță cu mare ușurință, ajutîndu-se de coada încă în creștere. Cum o imensă nucă de cocos îi stătea la îndemînă, se întinse, o culese, o sparse cu îndemînare, și-i sorbi laptele cu nesaț.

DESEN DE GHEORGHE VASILACHE

HOMINIDUL era de-acum un cimpanzeu perfect.

Timpul se curbase strîmb, ducîndu-l în viitorul urmașilor și în trecutul strămoșilor săi, pe el – OMUL.

EDMUND COOPER

TIMP MORT ÎN PICADILLY

ŞTIU că unii cred în miracole, în noroc, stafii, soartă sau în lucruri care răsar pe neaşteptate în noapte. Eu nu. Eu sînt unul dintre pragmaticii care cred că există o explicaţie naturală pentru orice – de la idolii adolescenţei pînă la fachirii indieni; trebuie doar s-o găseşti.

Şi chiar dacă aş crede în miracole, mi s-ar părea mai degrabă că există un timp potrivit şi un loc potrivit pentru ele, iar acestea, după părerea mea, nu se leagă în nici un caz de ultimul tren subteran de pe linia Picadilly, luat într-o seară de luni.

Faptele sînt destul de simple. Iar cînd faptele sînt simple şi de netăgăduit, dar incredibile, cea mai mare parte dintre noi simte o teribilă tentaţie de a susţine că ele nu există. Dacă şase inşi aflaţi la un loc văd Diavolul conducînd o motoretă în susul Tamisei vor căuta, fără nici un dubiu, orice altă explicaţie, excluzînd autenticitatea fenomenului. Probabil vor susţine că, de vreme ce Diavolul e o fiinţă mai curînd simbolică decît reală, iar

o motoretă e mai grea decît apa, toată tărăşenia n-ar putea fi altceva decît un fel de iluzie colectivă – ceva în legătură cu intensitatea luminii, dispoziţia martorilor sau chiar cu impurităţile existente în apă.

Ei bine, noi n-am văzut Diavolul în acea seară de luni, în ultimul tren subteran care trece prin Picadilly Circus. N-am văzut nimic. Atîta doar că am pierdut zece minute, conductorul şi cîţiva pasageri. Iar cum asta era cu totul şi cu totul imposibil – mai ales cînd, cercetîndu-se linia între Green Park şi Circus, nu s-a descoperit nici un cadavru – ne-am găsit în cele din urmă refugiul în teoria iluziei colective. Prin „noi" mă înţeleg pe mine şi alţi cîţiva supravieţuitori obosiţi. La ce concluzie o fi ajuns în final Societatea de transport din Londra (dacă o fi ajuns la vreuna) n-am habar. Şi nu ştiu nici în ce chip au reuşit să ţină presa departe de întîmplare, fiindcă în mod precis ziarele de marţi dimineaţa n-au făcut nici o referire la ea. Joi dimineaţa am citit totuşi cîteva scurte articole despre dispariţia unor persoane, toate din perimetrul londonez. Dar într-un singur caz era vorba de cineva care călătorise pe linia Picadilly. Abia după vreo săptămînă am găsit dovada care, în ceea ce mă priveşte, demolează complet argumentul iluziei colective.

E adevărat, fără îndoială, că la Green Park conductorul putea să părăsească trenul, neobservat, însă numai după ce închisese uşile glisante, iar garnitura începuse să se pună în mişcare. E iarăşi adevărat că nici unul dintre noi n-am prea acordat atenţie tovarăşilor de călătorie (cine oare e capabil să dea prea multă atenţie la indiferent ce, luni noaptea?) şi în felul acesta se putea să ne fi imaginat pur şi simplu că lipseau nişte călători cînd, în cele din urmă, metroul a ajuns în Picadilly Circus. De asemenea, s-ar prea putea ca vreo perturbare electromagnetică extrem de puternică să fi oprit ceasurile fiecăruia pentru zece minute. Şi deşi este iarăşi discutabil dacă oricărui grup de fiinţe umane i se poate sugera să-şi imagineze că aude voci misterioase – ceea ce nu ni s-a întîmplat – nu cred că o maşină ar putea să-şi imagineze singură voci, fie ele misterioase sau altcumva.

Astfel, cu dovada la îndemînă, trebuie să conchid că imposibilul s-a petrecut aievea. **Noi** n-am pierdut nici un fragment de timp; dar, pentru un scurt interval, timpul ne-a pierdut pe noi. Iar pe

parcursul acestui scurt interval conductorul și cîțiva pasageri au fost „umflați" din vagoane.

O dată ce mi-am făcut părerea proprie, îmi închipui că e cazul să mă ocup acum de secvența unanim acceptată a evenimentelor. În măsura în care m-au implicat direct, acestea au început în clipa cînd intram pe peronul estic din stația Green Park, puțin după miezul nopții.

Mă întorceam acasă de la un prieten care, lucru destul de neverosimil, ocupă un apartament aproape ieftin în Mayfair. Seara fusese foarte plăcută – cu partide de șah, vin alb, o grămadă de țigări și conversație – deși pornise de fapt ca o expediție de pedeapsă. Amicul meu are un interesant obicei de a împrumuta diverse lucruri, neglijînd apoi să le restituie. Cu cîteva săptămîni în urmă îmi ceruse împrumut un mic magnetofon tranzistorizat, în scopul neverosimil de a comenta din mers starea drumurilor italiene cînd el și un alt automobilist nebun aveau să participe la cursa **Mille Miglia.** Îl vizitasem numai ca să-mi recuperez magnetofonul.

Eram, așadar, în stația Green Park, plin de vin alb și vagi intenții de a dicta eventual un mult pritocit roman în micul mecanism pe care tocmai îl cerusem înapoi. Erau puțini oameni pe acolo și cei mai mulți aveau privirea sticloasă a celor pentru care miezul nopții de luni nu-i deloc prilej de bucurie. Stația era, de fapt, stăpînită de o liniște ciudată.

Pe cînd fumam o țigară în așteptarea trenului, mi-a trecut prin minte că încă nu încercasem magnetofonul ca să văd dacă mai funcționa după aventurile lui prin străinătate. Mereu mă tenta să-i atașez microfonul minuscul, să spun cîteva cuvinte și să dau banda înapoi. Dar, la drept vorbind, eram prea stingherit. Cu excepția unor pași sporadici, trădînd nerăbdarea cuiva, în stație domnea o tăcere mormîntală pe care nu voiam s-o rup prin vorbe atît de nepotrivite ca „Mary are-un mielușel" sau „Unu, doi, trei, patru, cinci, probă de microfon". La ora aceea și în acel loc ar fi semănat prea mult cu o replică din **Așteptîndu-l pe Godot.**

Am hotărît totuși ca, odată suit în tren, să înregistrez sunetele călătoriei timp de un minut sau două și să testez prin asta calitățile aparatului. Metroul e departe de a fi cel mai silențios mijloc de transport și n-aveam nici o îndoială că reproducerea benzii în regim de volum scăzut îmi va arăta foarte repede în ce stare era magnetofonul.

Minutele treceau greu; am început să mă plimb alene încoace și încolo pe peron. O dată sau de două ori am trecut pe lîngă o fată de vreo douăzeci de ani care părea că plînge încet, scufundată în sine, însă nu i-am dat multă atenție – doar atîta cît să constat că avea farmec – din motive foarte lămurite. În cele din urmă, la douăsprezece și douăzeci și șase fix, a sosit trenul. Îmi amintesc ora în special datorită faptului că tocmai începusem să socotesc cît îmi va trebui pînă să ajung acasă.

Trenul s-a oprit, și-a deschis ușile, au ieșit vreo două perechi, iar vreo cinci dintre noi urcară în locul lor. Îmi amintesc vag că, toți la un loc, nu eram mai mulți de opt sau nouă în vagon. Îmi amintesc, de asemenea, tot vag, că fata care plînsese s-a așezat undeva aproape de mine. Dar întîmplările acelei călătorii aparent fără incidente au devenit confuze în creierul meu și, cu cît mă gîndesc mai mult la ele, cu atît sînt mai puțin sigur de ceea ce s-a întîmplat.

Un lucru pe care-l țin minte este că ușile au rămas deschise mai mult decît de obicei și, la fel, motoarele s-au oprit pentru cel puțin o jumătate de minut. Așa că trecuse, probabil, foarte puțin peste douăsprezece și douăzeci și opt cînd trenul și-a început scurta goană spre Picadilly Circus.

Era în mișcare de vreo patruzeci sau cincizeci de secunde – cel mult un minut – cînd mi-am amintit să încerc magnetofonul. Am așezat aparatul pe scaunul liber de alături, i-am fixat microfonul și am potrivit totul pentru înregistrare.

Mica mea mașinărie cu baterii e una cu dimensiunile cele mai reduse pe care le producem în țară și i s-au prevăzut doar cincisprezece minute de funcționare la fiecare înregistrare. Am controlat mașinal cît timp de înregistrare îmi mai oferea banda folosită atunci. Cea mai mare parte a ei era înfășurată pe rola încă neînregistrată; și deși e imposibil să ai siguranță deplină în astfel de treburi, am stabilit că aveam la dispoziție între zece și douăsprezece minute de înregistrare.

Între timp trenul își zdrăngănea fierăria la o viteză destul de bună; mi-am așezat microfonul pe genunchi și am apăsat butonul care pornea rolele. Avusesem intenția să înregistrez preț de cîteva secunde și să ascult banda la oprirea trenului.

Curînd însă după ce-am început să înregistrez, sistemul de iluminat al metroului păru să cedeze. Și deși ar putea să fie o farsă a imaginației, am o impresie foarte clară a faptului că, simultan, zgomotul trenului a dispărut și el. Aș merge chiar mai departe; convingerea mea e că, într-un fel oarecare, trenul a fost oprit brusc.

Sînt familiarizat în suficientă măsură cu legile mișcării ca să înțeleg că un vehicul greu, călătorind cu treizeci sau patruzeci de mile pe oră, nu se poate opri brusc fără a se produce o teribilă harababură. Am însă sentimentul că legile cunoscute ale mișcării nu se aplică în împrejurarea aceasta specială.

Totuși, avaria, oprirea, orice altceva o fi fost, nu părea să fi durat mai mult de cîteva clipe. Apoi luminile s-au aprins din nou, a revenit zgomotul, iar trenul și-a reluat dintr-o dată cursa, ca și cum nici nu s-ar fi oprit, printr-o mișcare bruscă sau încetinită lin.

Am aruncat o privire spre magnetofonul de alături, întinzîndu-mi în același timp mîna ca să-l opresc; urma să dau banda înapoi și s-o verific. Deodată, însă, am înghețat. Bobinele se mai învîrteau uniform, însă una din ele era goală. Vreo șaptezeci de metri de bandă – mai mult de zece minute de înregistrare – păreau să se fi consumat într-un interval de numai treizeci de secunde.

M-am holbat prostește la bandă, încercînd zadarnic să găsesc vreo explicație pentru inexplicabil. Încă mă mai holbam la ea, pe jumătate hipnotizat, cînd trenul năvăli scrîșnind din osii în stația Picadilly. M-am mai înviorat puțin, hotărînd că băusem vin alb cu ceva peste limită, și am oprit motorul magnetofonului. Evident, estimasem greșit banda rămasă liberă. Nu prea știam cum se întîmplase asta – dar părea cea mai rezonabilă explicație și era în mod sigur cea mai la îndemînă.

M-am gîndit să trag banda înapoi, însă cum aceasta se desfășurase în întregime, ar fi trebuit s-o trec din nou prin capul de înregistrare și, mai departe, spre bobina liberă. Iar adevărul e că n-aveam atunci nici un chef. În plus, mă simțeam

obosit, cu mult mai obosit decît fusesem cu abia un minut sau două înainte. Era ca şi cum un uriaş val de oboseală m-ar fi lovit imediat după ce luminile se stinseseră între staţii.

În acel moment am înţeles brusc că se întîmplase ceva neobişnuit, ori mai degrabă n-apucase să se întîmple. Trenul era de-acum oprit de cîtva timp, însă uşile glisante nu se deschiseseră. Auzeam glasuri undeva în lungul peronului – voci protestînd sau certîndu-se. Apoi, privindu-i curios pe pasagerii cu care călătorisem în vagon, am avut foarte clar impresia că eram mai puţini decît atunci cînd trenul plecase din Green Park. Şi totuşi, uşile nu se deschiseseră încă.

Oare fata care plînsese s-a aşezat în mod precis la vreo două sau trei scaune distanţă de mine? Şi parcă-mi aminteam că mai fusese acolo un tînăr înalt şi posac, îmbrăcat într-o haină neagră, de catifea reiată. Şi o doamnă în vîrstă, cu părul alb, avînd atîrnată de umăr o poşetă cu iniţialele B.E.A.

N-avea rost să număr, fiindcă nu puteam şti cîţi oameni fuseseră în total. Am observat însă că pasagerii rămaşi aveau cu toţii expresia nedumerită care cred că exista atunci şi pe faţa mea.

Un bărbat cu melon tuşi încurcat.

– Ce s-a întîmplat? întrebă. Am pierdut pe cineva? Mi se pare că şedea un ins vizavi de mine, dar se vede c-o fi dispărut.

– De ce nu deschid uşile? se plînse o tînără intens fardată, a cărei ocupaţie nu era greu de ghicit.

Şi în acel moment uşile se deschiseră.

Cearta de pe peron se auzi mai tare. Un hamal şi un impiegat de mişcare discutau pe tonuri înalte cu un bărbat în care putea fi recunoscut mecanicul trenului.

– În regulă, spunea impiegatul înfierbîntat, prin urmare ai plecat din Green Park la timp. Tot ce-ţi pot spune este că-i unu fără un sfert, ai zece minute întîrziere, afurisitul de conductor a dispărut, şi astea au să te coste al dracului.

Mecanicul scoase o înjurătură.

– Ceasul meu arată doisprezece şi treizeci şi cinci, amice. Ce-a păţit cretinul de conductor, n-am de unde să ştiu. Dar eu am ajuns aici la timp, în orice caz.

Mi-am privit ceasul. Arăta doisprezece şi treizeci şi cinci. Apoi am ieşit pe peron. Ceasul staţiei arăta doisprezece şi patruzeci şi cinci.

– Care-i necazul? am întrebat.

– E vorba de-o întîrziere, spuse hamalul. Conductorul a dispărut. Dăm telefon la birou ca să ne spună ce să facem.

– Ah... Ceasul vostru grăbeşte, am observat eu.

– Nici gînd! L-am verificat.

Tot mai multă lume începea să iasă din tren. Oamenii formau mici grupuri, vorbeau agitat ori îi asediau pe mecanic şi pe hamal. Am verificat ora la mai mulţi inşi care purtau ceas-brăţară. Aproape toţi erau de acord cu ce arăta ceasul meu, plus sau minus un minut-două. Un singur pasager avea ceasul potrivit după cel al staţiei, dar el declara că îşi dădea ceasul cu zece minute înainte, din principiu.

Pînă la urmă, apăru pe peron un poliţist. Era urmat de doi sau trei funcţionari de la Societatea de transport. Între timp ajunsese să circule intens zvonul că nu numai conductorul dispăruse, ci şi încă vreo cîţiva pasageri. Vreo doi călători rămîneau în vagoane cu o stoică nepăsare, aşteptînd ca trenul să-şi continue drumul; dar cei mai mulţi dintre noi eram pe peron, interogîndu-ne unii pe alţii şi fiind la rîndul nostru interogaţi de poliţist şi de oamenii Societăţii de transport, încercînd, aşadar, cu toţii să aflăm ce se întîmplase.

Sosiră alţi poliţişti şi alţi reprezentanţi ai Societăţii londoneze de transport. Apoi, pe cînd fiecare făcea presupuneri şi-şi dădea numele şi adresa, fu organizată o cercetare rapidă a tunelului. N-a dat nici un rezultat. Nici tu conductor, nici călători rătăciţi, nimic care să probeze măcar relatarea noastră privind scurta cădere de tensiune a curentului electric.

Singurul fapt care ieşea la iveală din interogatoriul nostru era că, pe lîngă conductor, mai dispăruseră cel puţin cinci persoane; că fiecare ceas din tren pierduse aproape zece minute în cap; că a existat o stranie cădere de tensiune; şi că toţi sîntem neverosimil de obosiţi, mult mai obosiţi decît s-ar fi putut justifica prin ora înaintată din noapte – sau din dimineaţă.

Se făcuse aproape unu şi jumătate cînd au terminat şi explorarea tunelului, şi consemnarea declaraţiilor noastre. Atunci, în sfîrşit, trenului i s-a permis să plece, însoţit de un ajutor de conductor.

N-au mai fost alte incidente misterioase. Am ajuns acasă la două şi douăzeci, foarte obosit, foarte împrăştiat, însă deloc furios.

Aşa cum am mai spus, nu s-a publicat nimic în ziarele de a doua zi. Prima menţiune privind persoanele dispărute – dar, cu o singură excepţie, fără vreo referire la incidentul de pe linia Picadilly – a apărut joi dimineaţa. Excepţia era conţinută în vreo două paragrafe în legătură cu o fată de nouăsprezece ani despre care se presupunea că în noaptea de luni călătorise între Earl's Court şi Holloway Road. Aş paria că era fata pe care o văzusem plîngînd...

N-am crezut niciodată prea mult în existenţa blocajelor mentale. Dar pot să vă spun acum exact, din experienţă proprie, cum acţionează un blocaj mental. El te împiedică să vezi ceea ce e evident, să gîndeşti ceea ce e evident şi să faci ceea ce e iarăşi evident.

Desigur, ar fi trebuit să înţeleg că magnetofonul, care în mod misterios şi-a consumat zece minute de bandă în cîteva secunde, putea să conţină vreun indiciu privind acele zece minute esenţiale. Desigur, ar fi trebuit să rebobinez banda şi să ascult înregistrarea cu cel dintîi prilej.

Dar n-am făcut-o.

Ticăloasa de maşinărie a stat pe un capăt al biroului meu, sfidîndu-mă cam o săptămînă, înainte de a mă decide s-o folosesc. Şi nici măcar atunci nu m-aş fi deranjat dacă n-aş fi vrut să încep o povestire. Chiar şi atunci cînd am ascultat banda, am făcut-o doar fiindcă voiam să verific aparatul înainte de imprimare şi nu din pricină că mi-ar fi trecut prin minte că pe bandă ar putea fi ceva interesant.

Aşa operează un blocaj mental: simplu, eficient şi incredibil.

Ei bine, am ascultat cu o oarecare surprindere ceea ce era înregistrat pe bandă. Şi după ce-am auzit-o o dată, am pus-o din nou, iar apoi a treia oară.

Iată ce-am auzit:

O voce de fată (poate că a celei care plînsese): Doamne! O, doamne! Ce s-a întîmplat?

O voce de bărbat: Unde naiba ne aflăm? Ne-am ciocnit?

Fata (înnebunită): Nu văd nimic. **Vă implor,** să facă lumină cineva.

Eu (nervos): Nu aprindeţi chibrite! Poate că sînt gaze.

Bărbatul: Nu simt nimic. Pare să fie în regulă. E cineva rănit?

O voce de tînăr (cel cu haină neagră de catifea?): Eu unul sînt încă întreg.

O voce de femeie: Eu cred că-s nevătămată.

Bărbatul: Cerule! Priviţi pe fereastră!

Fata: Stele! Nu poate fi adevărat. Nu poate fi adevărat!

Eu: Par al dracului de adevărate! Uite un rîu acolo... nu, nu-i rîu! E marea.

Fata: Pot să văd luna pe partea mea.

Tînărul: Sînt două! E... e un miraj.

Eu (iritat): Sînt două luni, adevărat. Şi nici una din ele nu-i a noastră.

Fata începe să rîdă isteric.

Tînărul (supărat): Destul cu blestematul ăsta de zgomot!

Femeia: Poate că... Poate că sîntem morţi.

Bărbatul (încercînd să ia lucrurile cu dezinvoltură): Nu mă simt din cale-afară de mort.

Se aud uşile vagonului deschizîndu-se.

Fata (ţipînd): Ce-i asta?

O voce nouă (înaltă şi cu accent, ca a unui indian care vorbeşte englezeşte). Vă rog să staţi liniştiţi. Nu-i nici un pericol. Vă aduc la cunoştinţă că aţi fost implicaţi într-un experiment ştiinţific. Dar nu este absolut nici un pericol aici.

Eu: Cine naiba mai eşti şi tu?

Vocea cea nouă: Numele nu contează, domnule. Nu e cazul să vă neliniştiţi.

Femeia: Scuzaţi-mă. Puteţi să-mi spuneţi unde ne aflăm?

Vocea cea nouă: Ascultaţi, vă rog, toată lumea. Aţi fost transportaţi peste vreo zece ani-lumină, pe o planetă a stelei pe care voi o numiţi Procyon. Este cel mai important experiment realizat de noi în domeniul teleportării controlate la mare distanţă a materiei însufleţite. În scurt timp intenţionăm să vă trimitem înapoi în lumea voastră, exact în punctul de plecare, ceea ce înseamnă că în viaţa fiecăruia nu se va schimba nimic. Iar dacă vreunul din voi doreşte să rămînă pe Procyon-4, vom fi bucuroşi să vă primim ca oaspeţi de onoare.

Bărbatul: Aiureli! Tipul nu-i în toate minţile.

Eu (sec): Nici eu. Pot să văd un ocean şi două luni.

Femeia: Dumnezeule! Nu ştiu ce să mai cred.

Tînărul: Dacă eşti atît de isteţ, domnule, atunci de ce nu aprinzi lumina?

Vocea cea nouă: Presupun că ne-ar stînjeni. Vedeţi, noi sîntem alcătuiţi un pic diferit.

Fata (cu curiozitate): În ce fel diferit?

Tînărul: Nu-l ascultaţi. E un farsor!

Vocea cea nouă: Sîntem spîni. Avem sînge rece, iar pielea ne este uşor verzuie... Fireşte, şi voi apăreţi destul de ciudaţi în ochii noştri.

Fata: Aici e mîna mea. Atinge-o!

Vocea cea nouă: Mai bine nu.

Fata: Te rog... Oh! Nu-i tocmai aşa de rău pe cît mi-am închipuit.

Tînărul: Vă ţineţi de cuvînt cu trimiterea noastră înapoi?

Vocea cea nouă: Bineînţeles.

Bărbatul: Ce se întîmplă dacă rămînem?

Vocea cea nouă: Veţi avea tot ce doriţi, inclusiv cea mai bună asistenţă medicală. Am descoperit mijlocul de a prelungi de două ori durata vieţii obişnuite. Veţi avea parte de aproape o sută de ani de existenţă suplimentară.

Tînărul: Grozav! Care-i povestea cu munca, aici – dacă rămînem, vreau să zic.

Vocea cea nouă: Puteţi munci dacă vreţi. În fond, puteţi face orice doriţi, cu condiţia să nu produceţi rău altora. Aceasta este singura lege pe care o avem. Nimeni n-are voie să facă intenţionat rău altei persoane.

Femeia: Înseamnă că undeva în univers există sănătate morală, la urma urmei.

Tînărul: Am acasă o prăpădită de slujbă: sap nişte fundaţii infecte şi zidesc case pentru oricine altul, în afară de mine.

Vocea cea nouă: Aici maşinile au să-ţi ridice o casă, exact pe gustul tău.

Fata: Ce ne veţi face, dacă rămînem?

Vocea cea nouă: Nimic. Ne-ar plăcea să vă studiem, fireşte. Dar nu împotriva dorinţei voastre.

Fata: Şi dacă ne-am decis să rămînem, iar mai tîrziu nu ne mai convine?

Vocea cea nouă: Vă vom transporta înapoi pe Pămînt cu cel dintîi prilej convenabil.

Femeia (calm): Asta-i un vis, desigur. Însă în cazul acesta visele sînt mult mai interesante decît viaţa adevărată. Vreau să rămîn. Mi-ar cam plăcea să trăiesc încă o sută de ani – fără violenţă.... Aveţi cumva vreun război?

Vocea cea nouă: Ultimul nostru război a avut loc cu o mie trei sute de ani în urmă. A fost un război atomic. Aproape că ne-am distrus specia. Am învăţat atunci că trebuie să ne iubim unii pe alţii, sau să murim.

Tînărul: N-o să mai trag la sapă! Ce lovitură!

Fata: Parcă am fi în cer. Nu în cerul în care obişnuiam să cred. Dar tot un fel de cer.

Vocea cea nouă: Ne-a rămas timp puţin. Sîntem aproape gata să vă trimitem îndărăt pe Pămînt. Dacă doreşte cineva să rămînă pe Procyon-4 o vreme, îl rog să mă urmeze. Nu-i vorba de o hotărîre definitivă. Puteţi pleca acasă dacă nu vă place lumea noastră. Vă promit asta în mod solemn.

Fata (aproape veselă): Oh, bine, o să încerc o dată. Nu e mult de pierdut, mai ales în cazul meu.

Tînărul: Nici într-al meu. Ne-ar fi mai bine, totuşi, împreună.

Fata (indiferentă): Dacă vrei.

Femeia: Aşteptaţi-mă. Vin şi eu. N-am pe nimeni acasă, iar singurătatea e aceeaşi pretutindeni.

Vocea cea nouă: Bun. Păşiţi cu grijă. Afară e o mică platformă de debarcare... Mi-e teamă că voi, cei ce rămîneţi şi doriţi să vă întoarceţi acasă, veţi fi mai fericiţi dacă vă vom supune unui blocaj amnezic. Asta va rezolva orice conflict care poate să...

Aici banda se sfîrşeşte. Aş vrea să fi fost mai lungă cu vreo douăzeci de metri, dar nu era.

Totuşi, veţi înţelege de ce n-o ofer Societăţii londoneze de transport sau Poliţiei metropolitane ca probă. N-am nici cea mai mică dorinţă de a fi implicat în ceea ce ar putea să devină povestea cea mai controversată de la monstrul din Loch Ness încoace!

Traducere: MIRCEA OPRIŢĂ

RĂZVAN HARITONOVICI

POATE...MÎINE...IVA...

PREMIUL I (SCHIȚĂ) LA CONCURSUL ANUAL DE CREAȚIE LITERAR-ARTISTICĂ DE ANTICIPAȚIE BUCUREȘTI, 1983

SE TREZI, întinzîndu-și încheieturile anchilozate și simți iarăși durerea din piept.

– Bună dimineața, domnule! Cafeaua e gata.

La capătul patului, ținea într-o atitudine respectuoasă tava cu micul dejun.

– Mulțumesc, A, poți pleca!

Adams se ridică din pat și intră în baia automată. Bărbieritul manual era însă unul din inofensivele sale obiceiuri, așa că trecură vreo zece minute pînă cînd reuși să-și soarbă cafeaua. Operațiunea îi mai luă încă vreo zece minute, dar profită de ocazie pentru a-și organiza și programul zilei, după care se îmbrăcă și părăsi casa.

– Bună dimineața, domnule Adams! Ziarul dumneavoastră!

– Mulțumesc, B!

Adams întinse moneda ușor coclită și apucă ziarul mototolit. Îl va citi mai tîrziu, își spuse.

Afară era cald și praful cenușiu așternut de-a lungul străzii îl făcea să tușească.

– Ooo! Ce mai faceți, domnule Adams, ce mai faceți? Mă bucur, zău, atît de mult să vă văd.

– Bine, mulțumesc, C. Mă supără puțin pieptul.

– Vai, dar trebuie să vă îngrijiți! Ce ne-am face fără dumneavoastră, zău, ce ne-am face?! Vi-l recomand pe doctorul D; este infailibil. Spuneți-i doar că veniți din partea mea, atîta doar.

– Sînteți prea bun. Am onoarea!

Pășea în continuare pe străduța strîmtă, încercînd să-și alunge din memorie amintirile triste. Se opri cîteva minute pentru a sta de vorbă cu doamna E, constatînd fugar că vremea era în schimbare. Vîntul începuse să sufle, stîrnind praful cenușiu. O urmări cum se îndepărtează, mișcîndu-și scîrțîind șoldurile proeminente. Apoi își continuă drumul. Intră în magazinul alimentar.

– Vă salut cu respect, domnule Adams! rosti vînzătorul cu un zîmbet profesional lățit pe fața-i pistruiată. Ca de obicei?

– Ca de obicei, F, răspunse domnul Adams, plimbîndu-și privirile printre rafturile încărcate cu cutii de conserve. Se scotoci prin buzunare apucînd cîteva bancnote. Vînzătorul îi împachetă două cutii verzi și una galbenă.

– Păstrează restul, spuse, ieșind din magazin.

Banca era aproape. Intră și se apropie de ghișeul unde G îl aștepta deja.

– Bună ziua, domnule Adams! E plăcut astăzi, nu?

Remarca, repetată de atîtea ori, îi zgîrie supărător auzul, dar se prefăcu că nu observă. Era doar și vina sa.

– Bună! Aș dori să mai retrag niște bani.

Completă formularul cu stereotipia omului obișnuit a face zilnic acest lucru. Numără banii și părăsi banca fără a mai răspunde la salut. Era mai prost dispus ca oricînd.

Vîntul se întețise. Ar fi trebuit să se grăbească spre casă, dar nu-l trăgea inima. Zări buldogul

DESENE DE SANDU ȘTIURCA

doamnei E mirosind rădăcina putrezită a unui copac. Era tot ce mai rămăsese din stejarul din fața vilei lui Antony. Cîinele lătră bucuros, văzîndu-l. Îl mîngîie pe cap, atrăgîndu-și mulțumirile acestuia sub forma unei energice clătinări a cozii. Cîțiva pași mai încolo H polițistul își făcea rondul obișnuit.

– Să trăiți, domnule Adams. Totul e-n regulă, nu-i așa?

Moțăi nehotărît din cap. Nu putuse suferi niciodată polițiștii, mai ales de cînd... dar asta nu avea nici o importanță. Momentul ținea de domeniul trecutului. H își continuă hotărît rondul, pășind apăsat printre casele tăcute în liniștea amiezii.

Adams se opri o clipă în fața intrării adăpostului betonat și în minte îi reveniră imaginile de coșmar ale evenimentului trecut. Aici își ținuse androizii, jucăriile sale dragi, pe care acum le ura îngrozitor. Aici îl surprinsese momentul giganticei conflagrații, pe cînd își programa, cu mișcări sigure, androida favorită, L. Zgomotul îl asurzise la început. Mormanul de mașinării se năruise la prima tresărire a pămîntului. Trăise clipe de groază, cărora, era sigur, acum nu le-ar mai fi rezistat. Totul se petrecuse atît de rapid. Cînd ieșise afară primul lucru care îl frapase a fost liniștea.

Își mută ochii de la intrarea adăpostului. Și acum era liniște. Pînă acasă mai avea doar cîțiva metri. Îl văzu pe J trecînd pe lîngă el și întorcînd capul; J nu-l înghițea și pace. Nu se salutară.

Poarta scîrții la trecerea sa. Leii de piatră, ce

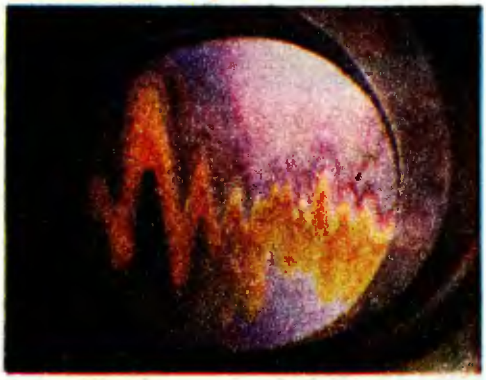

străjuiau scările vilei, ajunseseră știrbi cu totul. Și cît de mult îi plăceau Ivei! Îi dădeau impresia de măreție în tîrgul acesta umil, ascuns între munți.

Ce dor îi era de Iva! Și-o amintea, mai clar ca oricînd, în momentul plecării cu două zile înaintea izbucnirii războiului total: „Revin peste o săptămînă, dragul meu. Amuză-te pînă atunci cu androizii tăi. După aia nu cred că o să-ți mai las timp". Zîmbise șăgalnic. Și plecase.

Dumnezeule! Oare nu putuse găsi și ea un adăpost asemenea lui? Oare nimeni nu putuse găsi un asemenea adăpost?!

Casa era la fel de pustie. Prăbușit pe macheta bucătăriei, A mai ținea încă tava în mînă. „Nu mai are energie", gîndi. De altfel, celulele solare erau destul de uzate. Îl cuplă la bateria de rezervă. Voia să mai stea puțin de vorbă.

– Bună dimineața, domn...

Îi reglă ceasul interior.

– Bună seara, domnule! Vă pregătesc cina în cîteva minute. Adams întinse pachetul de conserve, prea obosit pentru a mai spune ceva. Aruncă ziarul într-un colț. Îl știa pe de rost. Își plimbă apoi plictisit un deget prin praful depus peste radioul mut. Așa nu mai rezista.

Iva, avea nevoie de Iva!

Dar ce se întîmpla cu L? Era deja ora. Telefonul sună în aceeași clipă. Ridică receptorul cu o mînă nehotărîtă.

– Alo! Dragul meu, iartă-mă că am întîrziat. Îți voi explica mai tîrziu. Ne vedem mîine. Să știi doar că te iubesc foarte mult.

Atît. Apoi auzi declicul aparatului și tonul. Dar... asta nu era vocea lui L. Era vocea Ivei și cuvintele ei și tonul ei. Totul! O recunoștea foarte bine. Nu putea fi însă reală. Nu avea cum. Trecuseră luni de cînd pustiul îl înconjura de pretutindeni. Luni!...

Doar dacă, inconștient, ar fi programat vocea Ivei... Dar nu, nu făcuse asta.

Durerea îi potopi pieptul. Deschise fereastra. Începuse să se însereze.

„Și totuși ar putea fi Iva! Ar putea fi..."

Intensitatea durerii crescu, în vreme ce privirea îi deveni sticloasă. Într-un ultim gest deliberat își sprijini fruntea de pervazul geamului.

„Poate... mîine... Iva... se va întoarce!"

Prăbușit lîngul unul din stîlpii de telegraf pe jumătate dărîmat, polițistul H încremenise într-o poziție contorsionată. Aștepta ca primele raze ale soarelui să redea energia bateriilor sale uzate, pentru a continua, cu pași suficient de apăsați, rondul obișnuit, prin orașul acum pustiu.

MIHAIL PUHOV

CU RACHETA DE OCAZIE

DE ZECE ori mai mare, suprasolicitarea îl îndesa ca şi alte dăţi pe pilotul de încercare Iuri Voronţov în fotoliul împietrit. Felia de cer din faţa sa rămînea rece şi neagră, lipsită de stelele a căror lumină slabă se pierdea în razele Soarelui. Din punctul unde era nava, Soarele părea mic şi parcă încremenise pe ecranul televizorului de direcţie.

Da, Soarele atîrna acolo nemişcat, fără să se apropie, deşi, dacă totul ar fi decurs normal, cu viteza pe care o avea nava s-ar fi înfipt demult în el, sau ar fi trecut pe alături, alunecînd pe marginea cromosferei, şi ar fi ajuns deja la limita opusă a sistemului. Nu, părăsind deja sistemul, pilotul ar fi mers acum prin spaţiul pustiu şi rece, îndreptîndu-şi zborul spre cerul deja înstelat, iar Soarele s-ar fi transformat într-o stea obişnuită, rămasă în urma sa.

Cu toate acestea, Soarele nu se apropia deloc. Deşi Iuri Voronţov conducea nava cu o viteză incredibilă, distanţa dintre el şi Soare rămînea neschimbată, ca şi cînd astrul însuşi poseda un motor cu fotoni şi alerga împreună cu planetele sale, mişcîndu-se după acelaşi program ca şi nava lui Iuri Voronţov. Nu numai Soarele, nu numai Sistemul solar, ci şi stelele, chiar cele mai apropiate rămîneau pe loc, iar aceasta însemna că întregul Univers se îndepărta de Iuri Voronţov cu o viteză de zece ori mai mare, prăbuşindu-se într-o gaură hiperspaţială. Iar pilotul nu se putea ţine de el, întrucît nu mai putea să mărească viteza şi aşa dezvoltată la maximum, deoarece exista o barieră a cărei depăşire era periculoasă.

Dar zborul nu începuse astfel, totul demară normal şi cînd pilotul de încercare Iuri Voronţov ieşi din brîul de comete exterior şi manevră nava pe direcţia de întoarcere, el nu se aştepta la nici un fel de surprize, pentru că zborul era pe sfîrşite şi programul fusese îndeplinit integral.

Totul fusese confirmat – toate rezultatele teoretice şi experimentele preliminare. Încercările au arătat că sistemul de conducere şi asigurare a vieţii noului selenoplan sînt ireproşabile, resursele energetice sînt nesecate, că protecţia antimeteoritică asigură securitatea zborului cu o viteză apropiată de cea a luminii chiar în asemenea zone dificile cum sînt brîul de asteroizi şi zona de comete exterioară, că tracţiunea se reglează cu uşurinţă, motoarele intră rapid în regimul cerut, iar întregul sistem are o mare perspectivă şi chiar în forma sa actuală nava este cu totul aptă pentru zborul către stele.

Din păcate, deocamdată acest lucru îl ştia numai un singur om – pilotul de încercare Iuri Voronţov şi, ieşind din zona de comete exterioară, el se gîndea să aducă cît mai repede pe Pămînt informaţiile imprimate pe benzile magnetice de la bord pentru ca la sol constructorii să se poată bucura de creaţia lor.

Dar şi el însuşi s-ar odihni cu plăcere pe Pămînt, departe de spaţiile cereşti, pentru că nu este o plăcere aşa de mare să goneşti cu o viteză apropiată de cea a luminii la hotarele Sistemului solar, unde nu se poate întîmpla nimic deosebit. O schimbare a situaţiei nu se prevede, totul, pînă la cea mai neînsemnată manevră, se desfăşoară strict după program, iar dacă se întîmplă ceva neaşteptat, aceasta este întotdeauna o IE (întîmplare extraordinară).

Fiindcă iat-o, surpriza – acum cînd, pînă la finiş mai rămîn ore numărate, ţelul misiunii începe dintr-o dată să alerge. Şi împotriva voinţei tale te pomeneşti atras într-un joc sălbatic de-a leapşa, iar din ceea ce se petrece înţelegi doar că totul este cu desăvîrşire lipsit de sens.

Şi oricît ţi-ai bate capul nu vei găsi un sens în aceasta şi nu vei putea găsi cauza nici chiar într-o eventuală defecţiune a sistemelor de televiziune, deoarece ipoteza că pe ecranul unui televizor defect începe să apară ceea ce nu există şi nu a existat vreodată este tot atît de neverosimilă ca şi fuga neaşteptată a Universului undeva de parcă l-ar fi înghiţit pămîntul.

Şi rămîne doar gîndul că toate acestea sînt pur şi simplu o halucinaţie.

– Acum puteţi opri motoarele, – spuse o voce din spatele lui Iuri Voronţov. Motorul nu mai este necesar. A funcţionat suficient.

Iată astfel se confirmă ipotezele. Poate doar să-ţi fie milă de doctorii care nu i-au făcut un control medical suficient de amănunţit lui Iuri Voronţov înaintea unui zbor de răspundere.

– Nu pot face asta – spuse liniştit Iuri Voronţov.

Soarele va merge şi mai departe şi atunci nu-l voi mai

DESEN DE DAN COROIU

ajunge cu siguranță.

– Nu, – obiectă vocea. Nu se va duce nicăieri.

Vocea era o realitate indiscutabilă, ea venea de undeva de după spătarul fotoliului, însă Iuri Voronțov nu întoarse capul. Îl apăsa presa vitezei amplificate de zece ori și îi era greu să-și miște chiar și limba. Pe lîngă aceasta, Iuri Voronțov era legat printr-un complicat sistem de centuri de siguranță, a căror dezlegare, chiar și în stare de imponderabilitate, necesita cel puțin o oră. Însă chiar dacă n-ar fi existat toate acestea, nu merita să-l întoarcă. În spatele fotoliului nu exista spațiu liber. Spătarul acestuia era lipit de peretele din spate al cabinei, formînd un singur tot.

– Vă rog să nu vă frămîntați, – spuse blînd vocea. Nu vă mirați de nimic și nu faceți presupuneri negîndite. Aceasta vă va feri de un șoc nervos grav.

Vocea era plăcută, suna politicos și corect. Odinioară, Iuri Voronțov auzise de nenumărate ori voci asemănătoare, rămînea doar să-și amintească unde anume. Și totul luă o altă turnură; îl cuprinse sentimentul unei jigniri adînci.

Iuri Voronțov fusese pur și simplu tras pe sfoară. Nu zbura nicăieri, nu încerca nici un selenoplan și nu se juca cu Soarele de-a leapșa. Din contră, el stătuse cîteva luni la o stație cosmică obișnuită și tot acest zbor era o contrafacere, un fals, o înșelătorie. Cineva a dorit pur și simplu să cerceteze influența factorului surpriză asupra psihicului uman. Cuiva i-a fost necesar acest lucru. Cui anume? Tocmai acestui tovarăș cu o voce atît de plăcută. Acum experimentul este terminat, tovarășul și-a adunat materialul necesar. Ce-i drept, pilotului de încercare Iuri Voronțov nu îi este deloc mai ușor cunoscînd aceasta.

Indiscutabil, asemenea experiențe sînt necesare. Dar de ce a fost nevoie să scoți din activitate pentru o jumătate de an pe unul dintre cei mai buni piloți de încercare de pe Pămînt? Oare numai din motivul de a cerceta influența factorului surpriză nu asupra psihicului uman în general, ci asupra psihicului unei persoane concrete – al pilotului de încercare Iuri Voronțov? Excelent, dar ce s-a constatat în urma experimentului? Doar faptul că pilotul de încercare Iuri Voronțov este pregătit pentru orice surprize. Dar acest lucru era și așa binecunoscut tuturor.

Nu este oare adevărat că foarte recent renumitul pilot de încercare Iuri Voronțov se plînsese de doctorii care nu-l controlaseră amănunțit înainte de start. Atunci de ce să judece pe cineva dacă el însuși este vinovat de toate? Iar motorul trebuie într-adevăr oprit. Dar ce motor mai este și acesta acum – așa, un dispozitiv de acționare a centrifugei?

Iuri Voronțov apăsă pe buton și suprasarcina începu să slăbească. Semnalul ascultător alergă pe cabluri spre releul de execuție al nefericitei centrifuge și aceasta se opri, frînele magnetice se puseră în funcțiune, rotația începu să încetinească, iar aici, în cabina de antrenament acestea dădeau senzația că tracțiunea slăbește treptat. Și dispare cu totul.

– În curînd trebuie să fac transbordarea, – rosti omul de la spatele său – și mă văd obligat să vă părăsesc.

– Voi fi foarte bucuros, spuse Iuri Voronțov.

– Înțeleg starea dumneavoastră. Totuși, o să vă părăsesc numai după ce vă voi explica totul.

– De ce?

– Consider de datoria mea.

– Nu trebuie să vă dați osteneala, spuse Iuri Voronțov. Și așa am înțeles totul.

– Dar trebuie să vă explic măcar cum să ieșiți de aici.

– Nu trebuie să vă mai osteniți, repetă Iuri Voronțov. Voi găsi și singur ieșirea.

– Și cum veți ieși de aici?

– La fel ca și dumneavoastră, spuse Iuri Voronțov. Pe ușă.

În spatele lui se auzi un rîset.

– În sfîrșit, am înțeles, spuse omul. Am înțeles că dumneavoastră n-ați înțeles nimic, deși susțineți contrariul. Priviți ecranele.

Iuri Voronțov se supuse și pentru prima dată în timpul discuției aruncă o privire asupra ecranelor televizoarelor.

Situația de pe ecrane se schimbase. Ea semăna puțin cu cea anterioară, dar unele stele se deplasaseră de la locul lor, iar desenul constelațiilor era puțin diferit. Soarele dinainte nu se mai vedea pe ecrane, iar în locul lui, în dreapta bordului, dogoreau deodată doi – albaștri și strălucitori. Probabil că era cerul unuia din sistemele planetare cele mai apropiate.

– Aveți o tehnică bună, spuse Iuri Voronțov. Ce fel de cer

este acesta?

– Sistemul stelei Sirius.

– Ei bine, calitatea imaginii este destul de bună, spuse Iuri Voronţov. Numai culorile sînt puţin cam nefireşti.

– Am timp puţin, spuse nerăbdătoare vocea de la spatele lui, dar o să vă fac să înţelegeţi că ne aflăm în sistemul lui Sirius, iar dumneavoastră aţi efectuat pentru prima dată în istoria omenirii un zbor interstelar.

Ceea ce fu mai uimitor este că Iuri Voronţov crezu în aceasta imediat şi necondiţionat. Nu putea să nu dea crezare acestor cuvinte şi iarăşi totul se răsturnă, el se afla din nou în cabina navei sale împreună cu misteriosul reprezentant al unei civilizaţii străine superevoluate.

Acum trebuia să discute ceva pentru că nu putea pierde o asemenea ocazie, dar în cazul lui Iuri Voronţov totul se amesteca şi de aceea el puse prima întrebare care îi veni în gînd.

– Vorbeaţi despre transbordare. Pe ce intenţionaţi să vă transbordaţi?

– Pe o rachetă de ocazie, spuse reprezentantul altei civilizaţii.

– Pe ce?

– Vă voi explica totul, numai să nu mă întrerupeţi. Acum ne aflăm în sistemul Sirius, iar peste un sfert de oră trebuie să fac transbordarea pe o rachetă de ocazie, care mă va duce pînă la Proţion, unde pot să mai fac o transbordare pe nava care merge spre centrul Galaxiei. Într-un sfert de oră trebuie să vă explic cum să ajungeţi pînă la sistemul vostru.

Nu o dată pînă acum, Iuri Voronţov o luase înaintea omenirii. Prin mîinile lui a trecut majoritatea planetoplanelor moderne, el a atins primul viteza apropiată de cea a luminii, s-a aşezat primul la tabloul de comandă al navei cu fotoni. Ce-i drept, aceasta era munca lui. Iar acum a devenit primul om care a întîlnit o fiinţă raţională străină. Nu era specialist în acest domeniu şi este îndoielnic că ar fi putut aduce oamenilor mult folos. Dar nu avea dreptul să piardă o asemenea ocazie.

– Vedeţi steaua strălucitoare de pe ecranele din stînga bordului? Acesta este Soarele vostru. În principiu aţi putea să vă îndreptaţi chiar într-acolo şi să mergeţi cu viteza maximă dacă vă grăbiţi. Greutatea constă aici

CU RACHETA DE OCAZIE

DESENE DE DAN COROIU

în faptul că pe traseu există cîteva cîmpuri de meteoriţi pe care trebuie să îi evitaţi. Acum o să vă explic cum să procedaţi.

– Lăsaţi meteoriţii, spuse Iuri Voronţov. Mă voi descurca eu cumva cu ei. Spuneţi-mi mai bine cum aţi nimerit pe nava mea?

În spatele său reprezentantul civilizaţiei superevoluate începu să rîdă.

– La fel ca şi dumneavoastră, spuse el. Pe uşă.

– Dar unde este nava dumneavoastră proprie?

– Nu am nici o navă.

– Dar cum aţi ajuns pînă la Sistemul solar?

– Cu o rachetă de ocazie.

– Nu înţeleg, ce înseamnă aceasta, spuse Iuri Voronţov.

– Aceasta înseamnă că ruta unei expediţii trecea prin apropierea sistemului vostru şi eu am venit la voi cu racheta acestei expediţii.

– E clar, spuse Iuri Voronţov. V-au lăsat să cercetaţi Sistemul solar, iar expediţia a plecat mai departe.

– Cam aşa ceva.

– Dar ce s-a întîmplat apoi cu expediţia?

– De ce credeţi că s-a întîmplat ceva cu ea?

– Dar ei nu s-au mai întors să vă ia?

– Ei şi?

– Aţi fost doar membru al expediţiei. Nu puteau să vă arunce aşa în voia soartei!

– De unde aţi mai scos-o că am fost membru al expediţiei? M-au luat pur şi simplu cu ei o bucată de drum. Ce legătură au ei cu mine?

– Bine, spuse Iuri Voronţov. Dar de ce cei care v-au trimis la noi nu v-au rezervat o rachetă specială?

– Dar nu m-a trimis nimeni.

– Atunci de ce aţi apărut la noi?

Reprezentantul altei civilizaţii zăbovi puţin.

– Aţi pus o întrebare foarte complicată. Pentru a înţelege de ce, trebuie să ştiţi ce rol joacă turismul în viaţa poporului meu. Noi sîntem călători înnăscuţi şi nu putem trăi fără frumuseţile altor planete. Şi vouă, pămîntenilor, vă place să călătoriţi, dar la noi această plăcere este mult mai puternică. Voi vă limitaţi în principal la suprafaţa planetei voastre, nu practicaţi turismul cosmic. Noi nu putem trăi fără el, viaţa fără călătorii nu are nici un sens pentru noi. Să-ţi spun drept, către voi am fost adus de ruta mea destul de arbitrar întocmită. Dar eu sînt mulţumit. În sistemul vostru sînt atît de multe peisaje minunate!... Inelele lui Saturn, gheţurile lui Pluton, rîurile metalice ale lui Mercur. Dar Pămîntul însuşi cîte frumuseţi are!

– Aşa, spuse Iuri Voronţov. Pînă acum îşi închipuia puţin altfel activitatea raţională a altor civilizaţii superevoluate. Pentru o clipă în faţa lui apăru un tablou reprezentînd o noapte adîncă şi un felinar în jurul căruia zboară fluturaşi prostuţi strălucind în lumina reflectată. Dar printr-un efort de voinţă Iuri Voronţov izgoni viziunea. Nu merită să îngroşi culorile.

CU RACHETA DE OCAZIE

– Așa, repetă el. Ați venit în Sistemul solar pentru a admira minunatele peisaje ale planetelor noastre. Dar pînă acum nu înțeleg cum intenționați să vă întoarceți?

– În sensul continuării călătoriei?

– Fie și așa.

– Cu o rachetă de ocazie.

– Deci, asta este! spuse Iuri Vorontov.

Viziunea izbucni din nou în fața ochilor săi.

– Rezultă că și racheta mea este una de ocazie pentru dumneavoastră?

Reprezentantul altei civilizații se fistîci.

– Strict vorbind, nu. Dar înțelegeți, nu am avut altă alegere. O altă rachetă ar fi trecut prin zona voastră minimum peste cîțiva ani, iar eu nu puteam aștepta atîta. Pur și simplu aș muri dacă nu aș călători.

– Asta este, spuse Iuri Vorontov. Dar cum ați reușit să mă faceți să zbor tocmai aici?

– Pentru asemenea scopuri am un dispozitiv auxiliar special. Un aparat pentru introducerea de semnale false în sistemele de bord. Nu vă supărați, vă rog. Tot acest timp ați alergat după un Soare imaginar, iar în realitate ați zburat spre Sirius. Vă rog să mă înțelegeți corect. Desigur, aceasta este o măsură extremă, dar nu am avut de ales.

– E clar, spuse Iuri Vorontov. Se simțea înșelat, dar cu totul din altă cauză. Înainte, întîlnirea cu reprezentanții altor civilizații și-o închipuise cu totul altfel. Niște fluturași, gîndea el, iată ce sînt ei. Fluturași. Fluturași efemeri.

– Și folosiți des asemenea măsuri extreme?

– Nu, de obicei ele sînt de prisos. La o rută întocmită corect aproape că nu trebuie să aștepți.

– Totul este clar, spuse Iuri Vorontov. Dar de ce nu aveți, totuși, selenoplane proprii?

– Vedeți, fiecare civilizație își are calea sa. Noi nu am mers pe linia creării de mijloace de deplasare, ci am elaborat diferite dispozitive auxiliare. Putem să ne facem invizibili, imponderabili, nu avem nevoie de hrană și aer, primim energie direct de la stele, avem mașini excelente de transfer și aparate de genul celui pe care l-am folosit în cazul de față. Adăugați la aceasta faptul că în Univers sînt foarte multe sisteme planetare, că aproape fiecare planetă își are civilizația sa și că aproape fiecare civilizație, mai devreme sau mai tîrziu, inventează un selenoplan. Judecați singur de ce am mai avea noi nevoie de rachete? După părerea mea, racheta este pur și simplu un lux inutil.

– Dar ce atitudine au ceilalți față de voi? Cei pe ale căror nave călătoriți.

– După mine, bună. Noi nu-i incomodăm.

– Chiar și atunci cînd vă amestecați în conducerea navei?

– Ei, așa ceva se întîmplă rar. Și apoi – și noi prezentăm interes pentru ei. Aproape fiecare civilizație, din anumite motive, consideră drept un scop al său stabilirea de contacte cu alte existențe raționale. Noi înșine oferim o astfel de posibilitate, iar comunicarea cu noi nu prezintă nici o greutate. Pe lîngă aceasta, noi furnizăm informații despre diferite planete și încă despre ceva. De exemplu, dumneavoastră ați efectuat pentru prima dată în istoria omenirii un zbor interstelar.

– În dauna activității de bază, spuse Iuri Vorontov. Și cine are vreun folos din aceasta?

– Greșiți. Trebuia să faceți încercările selenoplanului. Le-ați efectuat în condiții reale de zbor interstelar. De aici au avut de cîștigat toți, în primul rînd creatorii navei. Iar dumneavoastră înșivă? Priviți numai ce frumusețe este aici! Uitați-vă la jocul razelor sorilor de pe Sirius! Dar încă nu ați fost pe planeta a patra.

– Vă găsiți aici pentru prima oară?

– Nu, de aceea mă și grăbesc. Peste cîteva minute ia startul o rachetă pentru Proțion, iar următoarea va fi numai peste cîțiva ani. Nu aș putea sta într-un sistem cunoscut atîta vreme.

– Atunci nu vă mai rețin, spuse Iuri Vorontov.

– Dar eu vă pot da informații despre oricare sistem. Mai am cîteva minute.

– Poate vă mai duc o bucată de drum?

– Vă mulțumesc, dar nu mai este nevoie. Peste un minut racheta spre Proțion va trece prin punctul unde ne aflăm noi acum. Vă mai sfătuiesc încă o dată să vizitați planeta a patra. Acolo sînt păduri de o frumusețe rară. Adio!

În cabină se întronă liniștea.

Uite așa va zbura și spre Proțion, gîndi Iuri Vorontov. Cu o rachetă de ocazie, cu trusa completă de diferite dispozitive auxiliare...

Iar acum trebuia să prindă acea stea de o frumusețe fermecătoare din centrul ecranului de direcție și să accelereze la maximum, pentru că trebuia să se grăbească și nu era neapărată nevoie să evite cîmpurile de meteoriți.

Doar și Iuri Vorontov avea instrumente auxiliare – un bloc ireproșabil de conducere și protecție antimeteoritică, verificate în zona de comete exterioară a Sistemului solar.

Traducere: VASILE OROIAN

MIRELA PACIUGĂ

ERROR

- ECHILIBRU cibernetic atins. Simulatorul Alfa pregătit.
- O.K. Începem.

Încerca să alerge, iar pașii i se zbăteau să scape din cușca ritmului lent. În minte îi urla tot timpul un semnal de alarmă, a cărui stridență o împiedica să caute răspunsuri la întrebări. Se ridica un singur gînd obsedant, eclipsîndu-le pe toate celelalte ca pe amănunte lipsite de importanță: să se îndepărteze cît mai repede, fără să lase urme. Dar de ce? Și de unde pornise? Ar fi vrut să privească o clipă în spate, pentru că doar noaptea îi plutea în față primind-o, adîncă și grea, fără să fie rănită de semnele vreunei alte prezențe.

- Suficient. Programează gara.

În clipa în care dorința de a se mișca mai repede o strivise de gratiile ritmului impus, în față îi răsări gara. Prezența nu-i fusese anunțată de nimic, nici lumină, nici zgomot. Apăruse dintr-o dată, ghemuită sub povara unui cer bolnav de stele reci, tăcută ca un animal ce stă la pîndă așteptînd răbdător clipa saltului.

Se opri. Era de necrezut ca soluția să se afle tocmai aici. Exista vreun tren care să aibă înscrisă pe traseu și gara în care se afla acum? Trebuia să existe, altfel gara nu ar fi fost construită. Totuși, avea senzația de artificial, senzația pe care ți-o dă un decor de carton plantat în mijlocul unei realități construite.

- Dă drumul primului tren. Nu ne interesează posibilitatea de a descoperi fisurile de realizare ale filmului propus.

Panica îi invadă din nou creierul, împiedicînd-o să-și ducă gîndul pînă la capăt. Merse cîțiva pași pe peron, încercînd să-și liniștească bătăile inimii. Șinele se tîrau alături de ea, lucind palid în lumina diluată.

Liniștea se îndepărtă greoaie, speriată de un șuierat ascuțit. Se apropia un tren. Trebuia să se piardă printre călătorii obosiți, apoi să coboare undeva, cît mai departe. Se auzi din nou șuieratul. Farurile puternice străpunseră bezna. Trenul se opri scrîșnind. Nu coborî nimeni. Locomotiva gîfîia, gata să pornească din nou.

Păși încet spre tren. Știa că a uitat ceva, un mic amănunt ce ar fi hotărît dacă reptila metalică însemna începutul sau sfîrșitul. Trebuia să treacă neobservată, să nu atragă în nici un fel atenția... Asta era! Avea nevoie de un bilet.

Intră în clădire. Sala de așteptare părea imensă. Înecată în penumbră părea un ținut înșelător, plin de capcane. Dintr-un colț se scurgea o lumină leșioasă. În spatele unui geam pătat, un om își privea plictisit mîinile butucănoase. Îmbrăcat într-o uniformă cafenie, depersonalizat privindu-l, aveai senzația incredibilă a unui zero absolut.

Omul de la ghișeu își ridică privirea, încercînd să deslușească ceva prin semiîntunericul sălii. Se trase cîțiva pași înapoi cu ochii ațintiți în dreptunghiul luminat, fascinată de lipsa de expresie a figurii grosolane. Șuieratul locomotivei o lovi, țîșnind prin geamuri. Umbrele roților argintii, ale ferestrelor luminate i se prelinseră pe față.

Pierduse primul tren.

- Reacționează total aiurea. Programarea a fost corectă?
- Ca de obicei. Nici unul dintre cei testați mai înainte nu ne-a făcut nici un fel de probleme.
- Computerul a afișat vreun rezultat?
- A afișat chiar două: primul l-a anulat după cîteva secunde, înlocuindu-l cu al doilea. E pentru prima oară cînd se întîmplă așa ceva.
- Poate s-a defectat.
- În nici un caz. Nici măcar nu și-a conectat unitățile suplimentare de calcul, iar sistemul de securizare este, teoretic, indestructibil.
- Atunci nu văd ce am putea face altceva decît să continuăm.

Se întoarse pe peron încercînd să nu facă zgomot. Alunecă prin întuneric golită de gînduri. Se ghemui pe o bancă. Liniștea își înfigea ghearele ascuțite în auz și le răsucea cu voluptate.

Un șuier îndepărtat, atît de îndepărtat încît îl crezu ecoul dorinței, descompuse întunericul în pînze subțiri. Din nou liniște, și întunericul zdrențuit se strînse mai rece în jurul ei. Apoi șuierul apropiat, clar, imposibil de confundat cu o iluzie. În zare, două faruri enorme spulberau minciuna nopții stăpînite de-a lungul șinelor. În urma torentului de lumină alerga trenul de lux, puternic și strălucitor, mîndru de puterea și eleganța lui. Garnitura frînă în dreptul peronului cenușiu. I se părea cel puțin curios ca un astfel de tren să oprească în capătul acela de lume. Gîndul îi fugi la dansatorii întrezăriți prin fereastra vagonului-salon puternic luminat. Perechile se legănau în acordurile unei muzici stranii. Ar fi putut urca aici. Mulțimea aceea strălucitoare amețită de șampanie nu ar fi remarcat rochia mototolită în care era îmbrăcată. Ar fi intrat cu bărbatul care fumează acum încadrat de rama nichelată a ușii și ar fi dansat împreună pînă ce trenul s-ar fi oprit într-o stație oarecare unde să poată coborî. În salon e multă lumină, candelabrele își leagănă ciorchinii de cristal, iar muzica... De unde vine muzica? Abia acum își

dă seama că îi pare stranie din cauza unui accent imposibil de definit. De unde vine muzica?

De undeva de jos, din pardoseala lucioasă a vagonului – o hologramă uriaşă, reprezentînd un cîntăreţ în frac negru, cu vioara sprijinită sub bărbie. Are ochii enormi, albaştri, vii; sub tocurile ascuţite ale dansatoarelor se sparg în mii de alţi ochi ce se împrăştie în tot salonul şi plîng.

– Ce naiba, a modificat scenariul!

– Nu înţeleg nimic!

– Se comportă paradoxal! Am senzaţia că realizează că este vorba de un test în care să-şi aleagă o variantă din cele propuse şi, cu toate astea, le refuză sistematic din cauza unor amănunte, majoritatea răsărite din mintea ei. Aş zice că îi lipseşte capacitatea de abstractizare, dacă... Mamă, memoria centrală!

– Ce s-a întîmplat?

– Tu vezi ce procente afişează idiotul ăsta electronic?

– Nu prea ştiu ce înseamnă.

– Şeful serviciului de proiectare al complexului avea nişte cifre cam pe jumătatea celor de pe display.

– Sigur nu s-a defectat ceva?

– Nu, nu. În curînd însă va intra în funcţiune unitatea de rezervă. Se pare că trebuie concepută o serie nouă de variante. Pînă acum, majoritatea au ales între primele două. Eliberează gara!

Trenul scuipă un şuierat asurzitor asupra gării nedemne de prezenţa sa. Bărbatul continua să fumeze trist sau, poate, doar plictisit.

Din nou linişte. Se aventură iarăşi pînă la capătul peronului, unde începea întunericul deplin. Încercă să zărească vreo stea pe cerul pe sub care alergase, dar nu reuşi. Numai deasupra gării cerul părea contaminat de o boală străină ce îi adusese luminile acelea reci, aruncate fără nici o noimă. Nu reuşea să identifice constelaţiile, iar stelele păreau încremenite. Îşi amintea că şi atunci cînd venise, se aflau în aceeaşi poziţie. Ar fi trebuit să se mişte, înregistrînd trecerea timpului.

DESEN DE NICU GEOSE

– Ar trebui să se grăbească.

– Va fi gata imediat.

Îşi continuă expediţia de recunoaştere. Clădirea gării era aproape pătrată, cu ferestre întunecate holbîndu-se idiot în noapte. Nimic interesant în pereţii scorojiţi de umezeală. La cîţiva metri de ziduri găsi acelaşi întuneric de la capătul peronului pustiu. Nu venea şi nu pleca nimeni. Pentru cine era construită gara? Ruptă complet de orice realitate, lîngă ea nu se aflau nici măcar stîlpii de telegraf care s-o lege de alte gări. Poate că reţeaua electrică era subterană.

Încercă să păşească dincolo de teritoriul presupus al gării. În jurul picioarelor i se încolăci ceva rece. Se trase înapoi, înspăimîntată. Îi trecu totuşi prin minte că singura soluţie de a scăpa rămînea gara.

– O.K. Prima garnitură suplimentară – liber!

Sosise un tren militar. Părea o variantă absurdă la prima vedere. Şi, totuşi, nu era. Pe platformele vagoanelor, maşinile de război dormitau inofensive sub prelate. Santinelele se treziseră să privească o clipă gara, apoi adormiseră din nou cu ochii deschişi, holbîndu-se în jur, la fel ca şi gara. Şi tot ca şi gara, soldaţii îi dădeau senzaţia unui decor prost realizat. În fond, cu cît erau mai puţin reali, mai puţin oameni şi mai mult marionete, cu atît şansele ei ar fi crescut.

Deci nu era o variantă absurdă. Atunci, de ce nu se strecura sub o prelată? Acolo n-ar fi căutat-o nimeni.

Se îndreptă spre tren fără să părăsească umbra alungită a gării. Soldaţii ar fi putut, totuşi, să nu doarmă. Nu păreau să-i fi sesizat prezenţa. Ridică un colţ şi privi. Era întuneric. Mîna i se plimbă pe suprafaţa formei ghemuite sub prelată. Nu înţelegea. Nu simţea răceala aşteptată a metalului, nici netezimea lui. Era ceva cornos, ca o carapace. Dumnezeule, trebuia să fugă înainte ca animalul să se trezească şi să facă zgomot. În minte îi suna din nou alarma aceea stridentă, dar ceva mai presus de voinţa ei o împiedica să-şi întrerupă explorarea reliefului aspru de pe spinarea reptilei, căci numai un soi de reptilă preistorică putea fi. Atinse ceva moale. Era ochiul. Pleoapa se ridică încet. O sferă incandescentă o privi fără să o vadă preţ de o clipă, apoi pleoapa căzu la loc, rupînd legăturile ce o ţineau lîngă vagon. Se retrase la adăpostul zidului gării, împleticindu-se. Trenul şuieră scurt, apoi plecă lăsînd în urmă umbre rigide şi reci.

– Iar a modificat scenariul!

– Computerul a răspuns că sub prelate erau tanchete-amfibii.

– Erau în varianta propusă de el. Nu vezi că sparge tiparul propus de programarea noastră?!

– Are vreun sens să continuăm?

– Da, dar vom încerca un fel de catalizare a reacţiei.

– Ce înseamnă asta?

– Vei vedea. Un amănunt introdus de computer.

Umbrele se aliniară, apoi începură să defileze tăcute prin faţa gării. Ajunse la capătul peronului,

întunericul le înghiţea hămesit. Coloanele păreau a fi nesfîrşit de lungi, iar mişcarea lor regulată îi dădea senzaţia de plutire pe valuri. Îi era somn. Adormi.

O trezi sirena unui tren. Gara îşi justifica existenţa prin numărul de trenuri care se opreau aici. Dar de ce se opreau? Nu se alimentau cu combustibil sau cu apă, nu urca şi nu cobora nimeni. Nimeni nu venea şi nu pleca. Ba da, va pleca EA. Acum?

Trenul care tocmai frînase nu era un tren de persoane. vagoanele din scînduri vopsite în verde purtau embleme de alamă, închipuind o pereche de pinteni cu roţi zimţate şi un lasso. Pe cîteva din ele afişe viu colorate anunţau un mare rodeo într-un oraş cu nume exotic. Se apropie pe jumătate adormită de unul din vagoane. Cînd i se făcuse aşa somn? Uşa era blocată printr-o stinghie de lemn. N-avea lacăt. Deschise. Mirosea a iarbă. Urcă. Atinse un bot catifelat. Mîngîie blana lucioasă şi se culcă lîngă animalul adormit. Era somn şi uitare în vagonul cu miros de iarbă. Uita goana epuizantă, cerul rece şi ameninţarea întunericului de dincolo de gară. Poate că somnul fiinţei de alături era cea mai bună dovadă că se poate trăi şi astfel. Nu avea nici o importanţă că mîine va fi chinuită pentru plăcerea unor oameni ce urlă de entuziasm în faţa suferinţei. Dar pînă mîine mai era mult, iar acum era linişte şi nu avea nici o importanţă ce va fi mîine. Închise ochii.

Şuierul trenului o smulse din amorţeală. Sări în ultimul moment. Fiinţa de somn care trăise prin ea cîteva clipe alunecă sub roţi şi muri. Îi simţi durerea şi rămase nemişcată privind în gol. Nu aceasta era soluţia, dar nu ştia cît va mai avea puterea s-o caute.

– Computerul mai propune o singură variantă.
– Crezi că o va alege tocmai pe asta?
– S-ar putea. E o formulă nouă, iar factorul de risc este foarte apropiat de zero. Se pare că n-a ales celelalte variante tocmai pentru că factorul de risc era prea mare.
– Văd că a schimbat şi catalizatorul.
– Mda.

Din nou linişte. Dar altfel de linişte. Avea impresia că ar putea să ghicească ce tren va sosi peste cîtva timp ascultînd liniştea ce-i anticipa venirea.

Era un tren special. Transporta un circ. În primul vagon o femeie îmbrăcată într-o rochie înflorată dansa urcată pe o masă. O mulţime pestriţă bătea tactul din palme, cîntînd. Aveau feţele obosite, dar păreau fericiţi. Ar fi primit-o sigur bucuroşi. Aceasta părea a fi soluţia.

Teama îi dispăruse, înlocuită de o curiozitate copilărească. Voia să vadă şi celelalte vagoane. Transportau probabil menajeria. Privi pe rînd printre gratii somnul ursului, plimbarea neliniştită a unei pantere negre, o cămilă care rumega flegmatică – expresia acesteia o făcu să zîmbească, nişte papagali cîrîind adormiţi, maimuţele strînse unele într-altele ca să se apere de frig, o echipă de javre care, după ce o lătrară, sfîrşiră prin a-i linge mîinile. La urmă, o jumătate de vagon era ocupată de un acvariu. Apa era destul de limpede, dar în afara unor cochilii de scoică şi un vas spart, nu vedea nimic. Ciocăni uşor cu degetul în geam. O mişcare aproape imperceptibilă a nisipului din jurul vasului îi răspunse. Tot nu reuşea să desluşească mare lucru.

Auzi paşi în spate. Pe peron apăruse un bărbat. Era cel de la ghişeu? Stătea în dreptul luminii şi nu-i vedea decît silueta ce se decupa întunecată. Se strînse în umbra vagonului, mai aproape de geamul gros al acvariului, dar ştiu că o văzuse. Îi simţea privirea umedă şi gelatinoasă mişcîndu-se de-a lungul trupului. Senzaţia de greaţă o invadă, silind-o să se sprijine de geam. Răceala geamului îi făcu bine. Îşi impuse să ignore prezenţa de pe peron. Privi din nou acvariul. O formă unduitoare se apropia prin apă. Era o caracatiţă, nu prea mare, de culoarea nisipului. Se uita la ea cu ochii mari, bulbucaţi. Avu impresia că desluşeşte în globurile întunecate expresia ochilor fosforescenţi ai omului de pe peron. Nu, nu putea fi cel de la ghişeu. Acela era incapabil de orice reacţie, era sigură că l-ar fi găsit în aceeaşi poziţie, privindu-şi inexpresiv mîinile murdare. Cel mai probabil era să fi coborît din tren. Poate că era chiar dresorul caracatiţei cu care prezenta vreun număr senzaţional, pentru că numai o lungă convieţuire ar fi putut să ducă la o atît de mare asemănare de expresie.

Ceva îi sufla că probabil omul nu a coborît din tren, ci a venit din gară şi că ar trebui să urce repede în vagonul în care oamenii cîntau. Dar chiar dacă acesta ar fi fost adevărul, refuza să aleagă de frică. Îi veni un chef nebun să sfideze. Strivi între dinţi teama şi oroarea şi se îndreptă spre bancă, fără să privească în jur.

Trenul plecă şuierînd, ca toate celelalte, iar gara rămase din nou pustie. Nu-şi bătu capul să afle adevărul despre omul de pe peron.

– Asta a fost. N-a ales nici ultima variantă.
– Şi acum?
– Nimic. Trezeşte-o. Sînt tare curios să ştiu ce vor zice băieţii de la Centru despre povestea asta. Grăbeşte-te cu deconectarea simulatorului. Computerul lucrează deja în regim de suprasolicitare.
– L-am deconectat.
– De ce nu se trezeşte?
– Habar n-am.
– Înregistrează!

Gara pustie. Şi din nou linişte, dar altfel. Acum va veni trenul. Adevăratul tren, singurul care ajungea la capătul drumului. Toate celelalte parcurgeau bucle închise şi oricare punct al lor putea însemna sfîrşitul călătoriei, locul în care urmăritorii ar fi ajuns-o.

Oprise. Sosise neauzit, trenul fantomă nu avea sirenă. Locomotiva tăcută purtînd insemnele nopţii şi vagoanele erau doar vadul pustiu de viaţă prin care se scurgea torentul întunericului fulgerat de scîntei ce-l făceau şi mai deplin. A fost de-ajuns să-şi lipească palmele de un vagon pentru ca în clipa următoare să fie înăuntru. Ştiu că alesese bine: în jurul mîinii purta acum o brăţară-şarpe, împiedicînd-o să se dizolve în întunericul curgînd spre întuneric.

– Începe să se trezească.
– Cuplează instalaţia de reanimare. Va trebui să te descurci singur, computerul s-a deconectat pentru o perioadă nedeterminată.
– N-a afişat nimic?
– Ba da.

VARIANTA CU COEFICIENT DE RISC ZERO. ERROR

ISAAC ASIMOV

CE-ŞI FACE OMUL CU MÎNA LUI

NARON, din stravechea stirpe a Rigelienilor, era al patrulea din ginta sa care ţinea cadastrul galactic; avea un registru mare, în care erau înscrise nenumăratele specii ajunse la inteligenţă, din toate galaxiile. Mai avea unul, mic şi subţire, în care trecea cu deosebită satisfacţie numai acele neamuri care, pe deplin maturizate, erau demne de a intra în Federaţia Galactică.

Din registrul mare fuseseră şterse, de-a lungul vremurilor, multe nume ale dispăruţilor, defecţiuni biochimice sau dereglări biofizice, dezechilibrări ecologice sau sociale, ori pur şi simplu ghinionul, îşi luaseră tristul obol. Din registrul mic, în schimb, nu fusese anulată nici o intrare.

Naron, uriaş şi incredibil de bătrîn, privi pe sub sprîncenele-i stufoase curierul care tocmai se apropia cu plecăciuni adînci.

– Naron! Unic şi imens...

– Lasă, lasă salamalecurile şi spune-mi ce e nou.

– Ah, slăvitule, o altă aglomerare de făpturi a ajuns la maturitate.

– Ia te uită! Aproape în fiecare ciclu primim cîte un nou membru. Ne înmulţim, tinere, ne înmulţim! Şi... cine sînt cei noi?

Mesagerul îi comunică numărul de cod al galaxiei şi coordonatele planetei, iar Naron, cu frumoasa lui caligrafie, făcu trimiterea de cuviinţă în registrul mare şi trecu în registrul mic, după tipic, denumirea planetei, aşa cum apărea ea în graiul băştinaşilor.

– T E R R A, silabisi el, ridicînd a mirare privirea către curierul care aştepta curios sfîrşitul ritualului. Creaturile acestea deţin un adevărat record. Nu ştiu alţii care să fi trecut atît de repede de la simpla inteligenţă la deplina maturitate. Hm, hm, sper să nu fie vreo eroare, ai?

– Se poate, luminate?! protestă mesagerul.

– Au descoperit energia termonucleară?

– Desigur, preamărite.

– Ei, bine, atunci e-n regulă; doar acesta e principalul criteriu de selecţie. Am să-i contactez chiar eu pe vreuna dintre staţiunile lor extraplanetare.

– Aaa, să vezi, preaînălţate, se grăbi să precizeze tînărul, pînă acum nu au nici o staţiune extraplanetară. Observatorii menţionează însă că terranii au trimis staţii automate spre alte planete şi că au o sumedenie de sateliţi artificiali, minusculi, ce-i drept, în jurul planetei lor.

Naron se încruntă, perplex.

– Doar atîta? Bine, dar experimentele, exploziile nucleare, care le-au permis studierea frînării şi controlării reacţiilor de fisiune, toate astea unde le-au făcut?

– Păi, chiar pe Terra, luminate!

– Pe propria lor planetă? tună Naron, ridicîndu-se în deplinătatea celor peste şapte metri ai săi.

– Chiar aşa, confirmă mesagerul, pierit.

Lăsîndu-se înapoi în jilţ, încet, cu o tristeţe care parcă îi frîngea umerii sub covîrşitoarea ei povară, Naron şterse cu o linie groasă numele proaspăt trecut în registrul cel subţire. Era, desigur, un act fără precedent, dar Naron era tare, tare bătrîn şi foarte, foarte înţelept, astfel că era în măsură să prevadă inevitabilul, chiar mai bine decît oricine altul în univers.

– Inconştienţi, sărmanii... Şi cînd te gîndeşti ce frumos începuseră...

Traducere: ION MIREA ŞERBĂNESCU

TINERE CONDEIE

În cadrul Festivalului național „Cîntarea României", la fiecare ediție a avut loc concursul național de creație „Tinere condeie" pentru elevi. Anul 1983 a adus ceva nou, o surpriză, pentru prima dată acordîndu-se o atenție aparte lucrărilor de anticipație, prin premii și mențiuni, datorită numărului mare de lucrări prezentate în concurs. Juriul, condus de cunoscutul și prestigiosul scriitor Mircea Sântimbreanu, director al editurii „Albatros", a remarcat tematica anticipației, la elevii de la 10 la 14 ani, dar și la utecişti. Lucrările au cuprins viziuni asupra viitorului, adesea sugerînd o lume a păcii, a copilăriei fericite, fără amenințarea războiului, o anticipație științifică și tehnică optimistă. Toate aceste lucrări nu sînt simple ficțiuni, ele se bazează pe ceea ce elevii au parcurs în orele de fizică, chimie, matematică... aducînd un elan, o prospețime aparte atmosferei specifice genului anticipativ. Ca o constatare, elevii care frecventează un cenaclu literar, uneori de anticipație, dacă există în localitatea lor, au un discurs epic bine organizat, își conduc limpede subiectul îmbinat cu o imaginație bogată bazată pe fundamente științifice, tehnice și pe fantezie. Este o încurajare dată de forurile care răspund de acest prestigios concurs național, Consiliul Național al Pionierilor și Comitetul Central al U.T.C., la care elevii, pionierii și uteciștii sînt chemați să răspundă cu studii și cercetări din care să-și găsească sursa de inspirație pentru literatura viitorului. Publicăm în continuare cîteva lucrări premiate. (Angela Popescu)

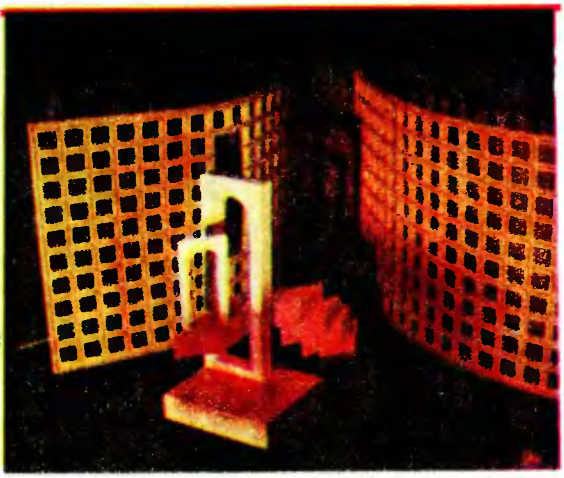

DESEN DE SANDU STIURCA

CINE SÎNT EU ?

Într-adevăr, cine sînt? Urmăresc gînditoare ceea ce se petrece în jurul meu. Privesc la lumile ce ne înconjoară. Și întrebarea, al cărei răspuns l-am pierdut în spațiu, este aceeași. Cine sînt eu? Sînt la fel ca ceilalți? Nu, ei caută distrugerea, moartea. Ei sînt puternici, ei ne-au creat, ei ne sînt stăpîni. Și cine sînt eu? Am fost făcuți pentru a îndeplini mereu cele mai grele misiuni? Nu există scăpare? Nu, nu există. Dacă ne împotrivim, ne amenință cu topirea. Ei sînt mai tari. Și sînt stăpînii lumii. Atunci, cine sînt eu? Dacă... dacă...

Gîndul mi se întrerupse. În cască se aude o voce poruncitoare:

– LK 25 va pleca cu nava Solaria 2 pe planeta cu același nume. LK 25... LK 25? Solaria 2?

Cine sînt eu? Cine...

DANA STAN — *SAPIENS*
elevă, Șc. gen. 88, București

POATE MAȘINA SĂ GÎNDEASCĂ?

DE TREI ORI pe săptămînă, spre seară, maestrul venea la Institutul de cibernetică și juca șah cu o mașină electronică.

În sala spațioasă și pustie se afla doar o măsuță joasă, cu o tablă de șah, un ceas de control și un pupitru cu butoane. Maestrul se așeza pe scaun, aranja piesele și apăsa pe butonul pe care era scris „pornire". Pe panoul din fața al mașinii se aprindea mozaicul beculețelor indicatoare. Obiectivul fixa tabla de șah cu ochiul lui de sticlă roșie. Apoi, pe un alt tablou, mat, se aprindea o inscripție scurtă: mașina făcea prima ei mutare.

Mașina era mică. Maestrul avea uneori impresia că partenerul lui electronic este cel mai obișnuit „frigider". Dar, din păcate, „frigiderul" cîștiga întotdeauna. Maestrul încerca de multe ori s-o deruteze fiind nevoit uneori să sacrifice o piesă-două. Drept urmare, se vedea silit să apese pe butonul pe care scria „cedez".

Mașina nu greșea niciodată. Ea nu era amenințată să rămînă în criză de timp. Maestrul era de profesie inginer și făcea numeroase experiențe cu mașina, pentru a răspunde la o întrebare stranie: „Poate mașina să gîndească?" Uneori îl scotea din sărite impasibilitatea „frigiderului". Chiar și în momentele critice ale vreunei partide, mașina nu se gîndea mai mult de cinci-șase secunde. Clipind calm din beculețele ei indicatoare, comunica cea mai bună din mutările posibile. Uneori își ridica obiectivul și se uita lung la maestru. Acesta se intimida și greșea.

Zi de zi, venea la Institut un laborant taciturn, care reproducea pe tabla de șah diferite partide jucate de cei mai buni șahiști din epoci diferite.

Experiența pentru care fusese creată mașina se apropia de sfîrșit. S-a hotărît să se organizeze un meci public între mașină și om. În preajma meciului, maestrul venea tot mai des pe la Institut. Își dădea seama că va pierde sigur, și totuși se încăpățîna, și căuta punctele slabe din jocul mașinii. Mașina, însă, bănuia parcă duelul care o aștepta și juca, zi de zi, tot mai bine.

Cu puțin înainte de începerea meciului, mașina fu dusă la Clubul de șah și așezată pe scenă. Maestrul s-a prezentat în ultimul moment. Regreta profund că a acceptat să joace acest meci. Era neplăcut să piardă în fața tuturor cu „frigiderul".

Maestrul puse în joc tot talentul său și toată voința sa de victorie. Alese o deschidere pe care nu o mai folosise în fața mașinii și jocul se încinse numaidecît.

La mutarea a cincisprezecea, maestrul îi oferi mașinii un „pion", în schimbul unui „nebun". Sacrificiul pionului urmărea o combinație subtilă. Mașina se gîndi zece secunde și nu primi sacrificiul. Din momentul acela, marele maestru știu că va pierde fara doar și poate. Totusi. continua jocul cu siguranță.

Nimeni din cei prezenți nu mai văzuseră vreodată așa ceva. Toți știau că mașina cîștiga întotdeauna. De data asta, era foarte greu de spus de partea cui va fi victoria.

După mutarea a douăzeci și șaptea, pe tabloul mașinii se aprinse cuvîntul „remiză". Maestrul rămase uluit și se sili să apese pe butonul „nu". Beculețele indicatoare se aprinseră achitate. După treisprezece minute, mașina făcu mutarea de care se temea cel mai mult maestrul. Urmă un schimb rapid de piese. Situația maestrului se înrăutăți. Dar pe tabloul mașinii apăru iar cuvîntul „remiză". Marele maestru apăsă iar pe butonul „nu" și lansă dama într-un contraatac disperat. Treptat, în mozaicul de lumină al beculețelor indicatoare începuse să predomine galbenul. În sfîrșit, s-au stins toate becurile, rămînînd aprinse numai cele galbene. Pe eșichier căzu un snop de raze aurii, semănînd uluitor cu lumina caldă a soarelui.

Mașina se gîndea. S-a gîndit așa patruzeci de minute, deși majoritatea șahiștilor aflați în sală socoteau că nu era cazul să se gîndească cine știe ce. Deodată, luminile galbene se stinseră. Tresărind nesigur, obiectivul își luă poziția obișnuită. Pe tablou apăru inscripția următoarei mutări: mașina deplasa cu prudență un pion. Sala se agita; mulți aveau impresia că mutarea aceasta nu era tocmai bună.

După alte cinci mutări, mașina se recunoscu învinsă. Marele maestru se sculă de pe scaun, se repezi la mașină și ridică apărătoarea laterală. În interior se aprindea mereu becul roșu al mecanismului de control.

Pe scena tixită de șahiști, își făcu anevoie drum un tînăr corespondent al unui ziar de sport.

– Se poate considera dovedit că mașina a fost bătută de un om, adică joacă mai slab decît omul? întrebă tînărul.

– Cred că s-a lăsat bătută, spuse cineva. Juca așa de bine, de fascinant și deodată...

Marele maestru coborî de pe scenă și se îndreptă către corespondent.

– Așadar, spuse acesta deschizîndu-și carnețelul, care e părerea dumneavoastră?

– Părerea mea? întrebă la rîndu-i maestrul. Iat-o! S-a defectat un circuit al elementului 209. Desigur, mutarea cu pionul nu a fost tocmai bună. Cred că s-a hotărît să nu mai cîștige, de aceea și-a ars circuitul. Nici omul nu cedează așa de ușor.

– Dar de ce să piardă, de ce această mutare slabă? întrebă uimit corespondentul.

Marele maestru zîmbi și ridică din umeri.

– Uneori e mult mai uman să faci tocmai o mutare slabă.

CARMEN GHIOCULEASA
Cl. a VII-a E, Șc. gen. 11 – Brașov

MEDALION

LIDIA ELCU

Născută la 7 august 1969, în satul Guranda, județul Botoșani, într-o familie de țărani cooperatori. Lidia este unul dintre cei 4 copii ai Anetei și ai lui Constantin Elcu. În 1983 termină cursurile Școlii generale din Guranda, în prezent elevă în clasa IX-a la Liceul industrial nr. 1 din Botoșani.

Din 1979, este membru fondator al Cenaclului de anticipație „Selenarii" de la Școala generală din Guranda și cosecretar al cenaclului. Îndeplinește și funcția de redactor la revista de anticipație „Selena", iar din 1981 face parte din colectivul organizatoric al taberei de creație SF Guranda.

Încă din anii pionieriei s-a remarcat în activitățile culturale, dar și la învățătură, fiecare clasă absolvind-o cu premiul I. Debutul în literatură are loc în 1981, la Festivalul de poezie „George Bacovia" de la Bacău, obținînd premiul III.

Tot în 1981 obține premiul pentru poezie la a XI-a Consfătuire de literatură de anticipație de la Iași, premiu pe care-l va cuceri și la următoarea consfătuire din 1982 de la Sibiu. Lidia Elcu colaborează din 1981 la emisiuni TV și radio. Din același an se scrie despre poezia ei în presa centrală și județeană. Din 1982 este laureată a mai multor premii I pentru poezie SF în cadrul Festivalului național „Cîntarea României", dar și cîștigătoarea altor premii, cu prilejul unor concursuri literare naționale sau județene!

Publică în Almanahul „Știința și tehnică" din 1982, Almanahul „Anticipația" 1983 și 1984, în revistele „Cutezătorii", „Tribuna" „Clopotul"-Botoșani, „Ateneu", „Selena".

În 1983, Lidia Elcu obține locul III la faza republicană a Festivalului național „Cîntarea României" cu formația de muzică și poezie SF „Impuls", spectacol realizat aproape în totalitate după versurile ei.

Lidia își pregătește un volum de versuri, scrie un nou spectacol pentru „Selenarii", dar ea știe că acum cel mai important lucru pentru devenirea ei ca om este școala, cunoașterea științifică, permanenta iluminare ce trebuie s-o primească din cărți. Poezia Lidiei este o chemare spre înalt, un lucru „imposibil", spune Lidia, pentru că ce poate fi mai sublim decît nascîndu-te atît de aproape de Eminescu. (prof. STELIAN NEAGU)

nu vă mai pierdeți timpul
inventînd jocul acesta stupid
copiii n-au de gînd să se joace
de-a războiul.

●

florile erau distruse
ca niște gîndaci de catifea
într-o ploaie de răutate
dar toate erau frumoase
ca și cînd nimeni
nu s-ar fi atins de ele.

●

ce haos s-a întîmplat cu mine
mi-am încurcat mîinile și picioarele
cînd am fost la baie
să-mi spăl sufletul
va trebui deci să mă caut;
sau să dau un anunț la ziar.

●

pluteau pe o stea
împleticiți în lumină
cîntînd un refren
neauzit de nimeni
poate doar mimau
însă cîntau cu o voință vizibilă.

●

cine ești tu Pămîntule?
cine sînteți voi oameni?
cine sînt eu?
cine sîntem noi aceștia care existăm?
e simplu
e simplu ca cea mai
încurcată încurcătură.

●

un om căuta ziua de mîine
cu secole în urmă
o găsi la malurile unui rîu
apoi se întoarse și așteptă din nou
la țărmul unei mări
aștepta ziua de mîine
pentru a muri a doua oară.

MEDALION

LIDIA ELCU

frunza din mîna mea
nu a trecut niciodată de primăvară
sufletul ei a fost mereu verde
şi verdele ei m-a înverzit şi pe mine
am intrat în lumea ei
pierzîndu-mi prezentul.

●

copilul de lîngă mine înţelege glasul
în care eu bătrînul călător interstelar
îi vorbesc şi dă bănuitor din cap
copilul acesta în care vedeam viitorul
mi-a spulberat planurile
c-un singur zîmbet nevinovat.

●

îmi întind mîinile spre mine însumi
mă îmbrăţişez regăsindu-mă
dar trebuie să răspund la o întrebare
aici, acum
şi întrebarea îmi este fatală
mă pierd din propriile mîini
mă caut uitînd ce-am găsit
pe-această planetă de colţuri.

●

ce vis trist am avut astă noapte
o stea îndepărtată îmi cerea
o foaie albă
să-şi deseneze un vapor
pentru apele ei
care nu mai aveau maluri.

●

căutam printre stele un vers de infinit
să-l dăruiesc
aceluia care-l va găsi în mine
aici în sufletul mărginit de infinit.

●

mi-ai spus odată sa-ţi cînt ceva
ţi-am cîntat din chitară şi tu mi-ai adus
în semn de mulţumire
o piatră de pe malul mării
căzută din stele.
eu am păstrat-o pînă ce a crescut,
iar apoi
am aruncat-o spre tine în valurile mării
pentru că stelele căzuseră iar.

●

copilul de lîngă mine
înţelege glasul în care eu
bătrînul călător interstelar
îi vorbesc şi dă bănuitor din cap
copilul acesta în care vedeam viitorul
mi-a spulberat planurile
c-un singur zîmbet nevinovat.

●

alergau după o minge
pe care o ştiau în faţa lor
dar care nu exista
mi-au spus că aleargă
pentru ca ea să existe
şi-am alergat şi eu cu ei
în faţa noastră erau mii de mingi
care trebuiau să existe.

●

mă trezesc colindînd străzile căutîndu-te
pe tine sau pe cineva anume
şi deşi fiecare trecător are chipul tău
eu îi văd înlăuntru şi merg mai departe
căutînd sufletul pe care eu îl ştiu
iar tu mă cauţi pe mine
înotînd în neştire
şi deşi ne întîlnim mereu în acelaşi loc
nu ne dăm seama pentru că de fapt
sîntem unul şi acelaşi.

●

aş vrea să fiu singură în clipele acestea
cînd trupul meu se sufocă într-o pulbere
cineva îmi face un compliment
dar eu nu mai ştiu nimic de nimeni
şi complimentul
mă preface într-o piatră tare
cu colţurile ascuţite
înţepîndu-mă la nesfîrşit
spre aducere aminte.

Lucru imposibil

eu mă cred un lucru imposibil
de fapt lucrurile imposibile nu există dar
eu exist şi mă întreb
de ce totul este un mister
chiar şi numele meu
de ce fiecare are un nume
şi dacă îl schimbi
pare ceva de necrezut.

●

de ce plîng cînd mă doare
de ce rîd cînd aud nostime vorbe
de ce nu rîd cînd mă doare
de ce nu plîng cînd aud nostime vorbe
sînt întrebările unui copil
care ar putea trimite un şef militar
la spital sau la orăşelul copiilor.

MEDALION

HERBERT FRANKE

Herbert W. Franke este considerat drept cel mai important autor de anticipație contemporan de limbă germană, datorită personalității și lucrărilor lui remarcabile, traduse în multe limbi.

Născut la 14 mai 1927 la Viena, a urmat Politehnica, specializîndu-se în electronică, iar doctoratul obținîndu-l cu o teză de fizică teoretică. Din 1957 s-a stabilit în R.F. Germania, activînd ca profesor (la universitățile din Frankfurt pe Main și München). Profesorat, cercetare, publicistică, literatură — iată tot atîtea direcții în care Herbert Franke și-a cheltuit, de un sfert de veac, energia și talentul. A scris numeroase cărți și studii de știință și de popularizare. Ca pionier în domeniul ciberartelor, a organizat expoziții de grafică electronică, de muzică și filme cu ordinatorul la Viena, Londra, Zürich, München, București, Cairo, Veneția etc. Ca autor de anticipație, a publicat o serie de cărți de succes, ca „Pustiul de oțel", „Capcana de sticlă", „Cometa verde", „Colivia cu orhidee", „Zona zero", „Rețeaua gîndurilor" (roman tradus și în românește, Editura Univers, 1979).

Două povestiri pe care le publicăm aici fac parte din volumul „Urmașii lui Einstein" și atestă caracteristicile artei austere a lui Herbert W. Franke: idei SF incitante, o extremă precizare tehnică, o acțiune foarte concentrată. În ciuda firii lui blînde și generoase, Franke, ca autor de SF, abordează cu o feroce pregnanță problemele fundamentale ale contemporaneității. Personalitate plurivalentă, Herbert Franke se află, împreună cu Wells, A. Tolstoi, Gernsback, Döblin, Efremov, Hoyle, Lem, Asimov sau frații Strugațki, în fascinanta zonă de confluență a literaturii cu știința» (A. Rogoz).

VREM SĂ-L VEDEM PE DARIUS MILLER!

NU-ȘI PUTEA explica pe ce cale ajunsese fata la el în cameră. Managerul închiriase ultimul etaj al hotelului, totul era închis ermetic și păzit.

Darius ședea la aparatul de antrenament, centura cu detectorul cardiac îl fixa de spătarul tare al scaunului, picioarele îi erau prinse în curelele pedalelor. Curba de efort de pe banda de hîrtie cerată a automatului de înregistrare arăta că de două ore muncise cu intensitate, dar pe fruntea lui nu se putea vedea nici cel mai mic strop de sudoare. De cînd intrase fata, angrenajele mașinii de antrenament se opriseră, mișcarea parcă înghețase brusc. Darius își ațintì privirile asupra ei; era drăguță, foarte drăguță, ca modelele de pe coperțile revistelor ilustrate.

– Te admir, spuse fata. Tu ești cel mai mare. Nici unul nu-i grozav ca tine, Darius Miller. Ești fără pereche și te iubesc.

Darius rămase nemișcat, nici nu clipi.

– Vino încoace, sărută-mă! îi ceru fata. Aici nu ne deranjează nimeni. Totu-i încuiat, nu-i așa?

– Da, răspunse Darius.

Se apropie și mai mult de el.

– Ei, hai odată, sărută-mă! Sau nu-ți plac?

– Ba da, ești drăguță, spuse Darius. Dar tot nu se urni.

Cîteva secunde fu liniște, aproape liniște, căci de afară, prin fereastra deschisă se auzea mare gălăgie: corurile fanilor cereau să-l vadă pe Darius Miller.

Fata trase cu urechea, se întoarse, se duse și privi pe fereastră. În mase compacte, mulțimea se înghesuia în fața intrării hotelului. Umpluseră întreaga stradă, circulația fusese deviată.

– Vrem să-l vedem pe Darius Miller! urlau fără întrerupere.

Fata trînti fereastra.

MEDALION

HERBERT FRANKE

– Hai! zise. Ştiu doar că te ţin închis de săptămîni întregi în tabere de antrenament, cantonamente şi institute de experimentare. De cînd n-ai mai fost împreună cu oamenii? De cînd n-ai mai avut nici o femeie?

– Trebuie să mă antrenez, spuse Darius.

– Mă numesc Edda, explică fata. Ţi-am văzut toate jocurile. Eşti unic. Nimeni nu-i atît de puternic ca tine. Şi nici atît de iute. Cîte goluri ai băgat?

– Cincizeci şi nouă, anul ăsta, spuse Darius.

– M-am ţinut după tine din oraş în oraş. Am vrut o dată să te văd de aproape. Şi acum sînt aici. Fata veni lîngă el. Muşchii ăştia de necrezut... şi voi să-l apuce de braţ. Darius se retrase atît cît îi permiteau centurile. Edda îl privi descumpănită. Ei, hai, nu fi răutăcios. Pentru antrenament mai ai tot timpul. Meciul de azi după masă... ăştia doar nu-s adversari pentru tine.

– Vom învinge, da, vom învinge, spuse Darius. Cucerim cupa. Am luat pînă acum nouă cupe. Azi vine şi a zecea.

Edda îi urmări privirea.

– Ai toate cupele aici? Arată-mi-le! Vreau să le văd. Hai, arată-mi-le!

– Nu pot să mă dau jos, spuse Darius. Sînt prins în corzi.

Edda deschise catarama centurilor pectorale, apoi se aplecă şi dezlegă curelele pedalelor.

Darius coborî de pe scaun. Cu cunoscutul său mers legănat, se duse la telefon şi formă un număr.

– Ce faci? strigă fata, dar el o îmbrînci cu violenţă. Trase cu urechea. Se auzi un pîrîit şi apoi o voce.

Patru ore înaintea marelui eveniment. Consiliul era permanent în şedinţă. Telexurile băteau, pe displeiuri apăreau chipurile agenţilor care raportau.

– Aici postul 7, stadionul. Nimic deosebit. Doar chestiile curente. Au fost descoperite şi dezamorsate două bombe.

– Aici postul 3, Hotel Splendid. Ascultaţi, ar putea fi important. În clipa asta a sosit Raggadru. Ştiţi, hipnotizorul indian. A fost salutat de Spencer în persoană. Poate că vor să încerce cu hipnoza.

– N-au decît să încerce, zise Haimes, psihiatrul clubului.

Ceilalţi rîseră.

Preşedintele se întoarse spre medic.

– Ia zi, ce idee ţi-a venit, doc?

Medicul îşi drese glasul.

– Cu mijloace atît de banale ca laxative şi somnifere, nu mai e astăzi nimic de făcut. În această privinţă, adversarul a luat suficiente măsuri de protecţie. Dar...

– Aha, planul doping, întrerupse preşedintele.

– Da, confirmă medicul. Totu-i pregătit. Dacă pierdem jocul, cîştigăm la arbitraj. Am mituit experţii. Vor găsi produse interzise, vă garantez.

– Şi strategia? întrebă Bob pe antrenorul principal.

– Computerul a analizat ultimele jocuri şi a elaborat programul în consecinţă. Planul definitiv nu-l poate face decît după primele minute de joc. Apoi indicaţiile vor fi transmise jucătorilor pe calea undelor.

– Perfect, spuse preşedintele, răvăşind un teanc de bileţele cu notiţe.

– Hank, cum stăm cu publicul?

Hank Mowli, un regizor de film şi televiziune, sări în picioare:

– Publicul ne urmează.

– Şi dacă se răzgîndeşte?

– Şefule, sîntem stăpîni pe instalaţia de amplificare. Dacă publicul nu-i destul de frenetic, punem banda cu aplauze şi strigăte. Sigur că sînt pregătite şi benzi cu fluierături şi huiduieli, pentru cazul că adversarul se dedă la porcării.

– Aţi mai exersat K.O.-uri şi leşinuri? Ultima dată, Larry a făcut impersia unei lebede muribunde.

– De data asta are să pară real – nu-ncape nici o îndoială –, l-am implicat şi pe medic. Comoţie cerebrală sau cîrcei, totul decurge perfect.

Preşedintele zîmbi mulţumit.

– O să meargă.

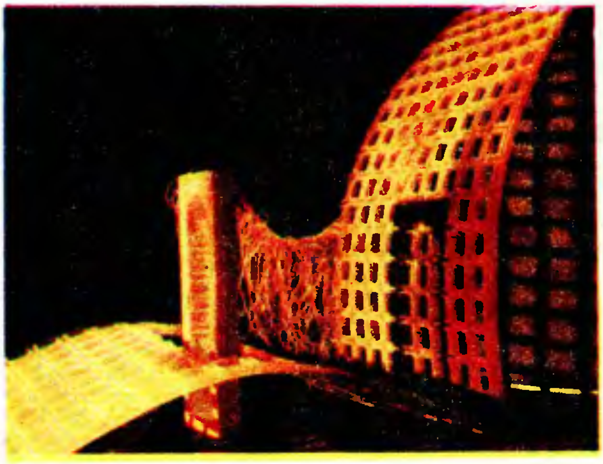

DESEN DE SANDU STIURCA

MEDALION
HERBERT FRANKE

Se îndreptă spre Hartigan, juristul.

– Şi tu ce ai în vedere?

Juristul rîse.

– Toate garanţiile juridice au fost luate în seamă. Pentru cazul cel mai rău, am angajat un om care a fost pe vremuri campion la aruncarea cu ghioaga la ţintă. Are sarcina ca, spre sfîrşitul meciului, să zvîrle o sticlă de bere în capul unuia dintre jucătorii noştri. Pe chestia asta introducem un protest şi avem un atu. Dacă ceilalţi cîştigă, determinăm anularea jocului.

– Excelent! spuse Haimes.

În momentul acela sună telefonul interior. Bob ridică receptorul.

– Bob, la mine este o fată, ce să fac?

Darius ascultă cu atenţie, apoi spuse:

– Da, Bob. Desigur, Bob.

Apucă fata de braţ.

Edda ţipă:

– Mă doare. Încercă să se elibereze, dar Darius o ţinea ca într-o menghine. Pînă la urmă, renunţă la orice rezistenţă. Părul i se ciufulise, rujul se întinsese. Nu mai arăta aşa de drăguţă.

Apoi, pe uşă se repeziră paznici, în frunte cu Bob.

– Ce cauţi aici, zdreanţă? ţipă el. Faţa îi era lividă de furie. Scoateţi-o de-aici!

Bărbaţii în uniforme cenuşii, cu emblemele roşii ale clubului, o înşfăcară pe Edda şi o tîrîră afară.

– Darius, tu stai şi munceşte mai departe, spuse Bob cu o voce blîndă. Îl ajută să se ridice iar în scaun şi-i fixă centurile. Mai ai o oră de lucru. Ştii doar, încheieturile trebuie să fie perfect dezanchilozate.

– Da, Bob, răspunse Darius şi începu să pedaleze.

Preşedintele ieşi din cameră şi încuie uşa. Paznicii stăteau afară şi ţineau strîns fata să nu fugă.

– Ce voiai de la el? întrebă Bob.

– Am să ţi-o spun pe şleau, scîrbosule, strigă Edda. Mi-a făcut un copil şi nu vrea să-mi plătească. Dar am să-l dau în judecată. Am să fac un scandal de o să mă pomeniţi. Am să-l împiedic...

Bob o întrerupse.

– Luaţi-o de-aici. Duceţi-o jos în holul hotelului.

Apoi porni în spatele grupului de bărbaţi care mai mult o purtau decît o însoţeau pe fata ce se zbătea.

În faţa uşii hotelului, se opriră. Bob ieşi, luă un megafon şi, încetul cu încetul, strigătele amuţiră şi se făcu linişte. Bob ridică mîna în semn că vrea să vorbească:

– Oameni buni, rosti el, fiţi înţelegători. Darius trebuie să se antreneze. Vrem doar să cîştigăm jocul pentru voi. El se gîndeşte la fiecare dintre voi. Veniţi azi după-amiază pe stadion. Se va bucura din tot sufletul. Şi acum faceţi loc. Aici e o femeie, a încercat să-l împiedice pe Darius să se antreneze. A intrat pînă în camera lui. A trebuit s-o scoatem cu forţa. Faceţi loc, ca să poată pleca!

Oamenii se dădură puţin în lături. Paznicii o îmbrînciră pe Edda pe drumul care i se deschisese. Cîteva clipe, fata rămase parcă izolată în mijlocul mulţimii, apoi spaţiul se închise brusc şi nu se mai auziră decît strigătele de furie oarbă ale fanilor.

Bob stătea în spatele portalului şi privea afară prin geamul albăstrui. Tumultul din spatele acestuia îi amintea desfăşurarea unui film.

Hartigan, juristul, i se alătură. Pe chipul lui se citea o uşoară îngrijorare.

– Şi ce-o să fie dacă e ceva adevărat din povestea ei? Cum poţi fi sigur că a minţit?

Bob zîmbi. Ochii lui mai urmăreau încă scena de pe stradă.

– În definitiv, ţie pot să-ţi spun adevărul, murmură el. Ai auzit vreodată ca un robot să ajungă tată?

Traducere: A. GARTNER

DESEN DE H. WENSKE

MEDALION

HERBERT FRANKE

NEÎNCREDERE

(Traiul în spaţiul cosmic îi învaţă pe cei în cauză să fie obligatoriu şi necontenit prevăzători. Acest lucru e valabil şi pentru ceilalţi).

CONTACTASERĂ solul pe o suprafaţă netedă din interiorul craterului. Nu departe de ei era nava străină. Îşi aruncară privirile dincolo, dar ca şi ei şi ceilalţi rămaseră în interior. Acum, cînd pentru prima dată ar fi putut să se apropie unii de ceilalţi, ezitau. Şi amîndoi doriseră atît de mult să întîlnească oameni.

Solnow se apropie din nou de emiţător. După încercările chinuitoare de mai multe săptămîni a reuşit să se înţeleagă cu ei cît de cît.

După un timp îi comunică lui Bradford: „Am programat o întîlnire cu ei. Unul de la ei şi unul de la noi se vor întîlni la mijlocul porţiunii de iarbă".

„Cine merge?" întrebă celălalt.

Solnow rămase pe gînduri o clipă. „N-avem voie să riscăm. Îl trimitem pe Socrates".

Urmăriră din navă cum robotul dispăru prin deschizătură. Avea ordinul de a analiza precis organismul străinului.

În scurtă vreme veni un semnal. Socrates se întorcea.

„Cum arată ei?" întrebă Bradford.

„Aproximativ un metru şi jumătate înălţime, două mîini şi două picioare. Oasele sînt constituite dintr-un aliaj de wolfram şi aluminiu; înmagazinare de energie pe baza electrochimică, gîndire pozitronică..." Îşi continuă descrierea încă un timp, după care Bradford îl întrerupse dezamăgit:

„Iarăşi nu sînt oameni! Sistemul lor n-are nici cea mai mică asemănare cu al nostru. Ei seamănă mai mult cu Socrates al nostru!"

„Tocmai asta-i", murmură Solnow, „şi mă întreb...", oprindu-se.

„Ce vrei să spui?", întrebă Bradford.

„Dacă ne sînt asemănători, trebuie să se şi comporte asemănător! Te-ai gîndit la asta?"

Bradford rămase puţin pe gînduri: „Crezi că...?"

„Bineînţeles!", îl asigură Solnow.

Săriră prin trapă şi alergară spre nava străină. Dincolo se deschise o uşă şi trei făpturi ieşiră afară. Erau puţin mai mari decît ei, foarte zvelţi, piele gălbuie, craniul mare, puţin cam ciudaţi. Dar erau oameni! S-au întîlnit la fîşia verde. Au început să strige unii la alţii. Nu s-au putut înţelege deloc. După un timp Bradford le întinse mîinile. Au priceput imediat. Primul pas era făcut.

De data asta roboţii aşteptau liniştiţi în nave.

Traducere: WILHELM JÄGER

DESEN DE H.

HERBERT FRANKE

EXPEDIȚIA

— Nu-i sarcina noastră să decidem asupra vinovaților sau nevinovaților, spuse Vertain, președintele comisiei. Vrem să descoperim cum s-a ajuns la catastrofă. Realist, precis, exact. Fără emoții. Asta-i totul.

În mica sală de ședințe a Institutului erau reuniți experții autorității de control și membrii expediției, în măsura în care se întorseseră. Doar pe marele ecran se putea observa o mișcare: ce se vedea era o fetiță de cinci sau șase ani, înconjurată de jucării, dar copilul nu era atras decît de dulciurile ce-i fuseseră puse la îndemînă. Ascundea bomboanele de ciocolată învelite în hîrtie colorată în spatele unor animale de pluș și al unor perne, se uita în jur, trăgea cu urechea, le ascundea în alt loc...

Vertain se îndreptă către un om de statură impunătoare așezat în partea dreaptă a rîndului format de participanții la expediție.

– Cel mai bine ar fi fost să începi dumneata, Gowin.

– În ordine.

Gowin își luă privirea de la copilul care se juca. Puțin nesigur, începu:

– Preambulul este cunoscut. Institutul de Cercetări al Mediului înconjurător avea nevoie de date noi. În ultimul timp se schimbase compoziția aerului din exterior, crescuse procentul bioxidului de carbon și al azotului. De asemenea, crescuse și conținutul în bacterii. Urma ca noi să descoperim cauzele. Din partea guvernului, am primit o autorizație de ieșire pe uscat.

Se opri.

Președintele îl ajută să continue.

– Ați fost echipați corespunzător?

– Da. Desigur. Aveam de toate. Alimente, apă, filtre de aer, medicamente...

– Dar arme nu, interveni Petrovski, șeful tehnic al Institutului.

– Arme nu, dar pentru ce să le fi luat?... Habar n-aveam pe atunci. Cine ar fi putut să-și închipuie că afară... (Fără să vrea, Gowin privi spre fereastra prin care pătrundea în sală o slabă lumină galben-verzuie.) Socoteam lumea de afară moartă. De ani de zile n-a mai părăsit nici un om orașele noastre de pe fundul mării.

– Tocmai, spuse Petrovski.

Vertain făcu un semn cu mîna.

– Mai departe, ceru el.

– Am călătorit în trei vehicule speciale, fiecare dintre ele constituind un sistem autonom de supraviețuire; jos, o încăpere de locuit; sus, cabina de comandă acoperită cu cupolă din sticlă de cuarț cu conținut de plumb, ca protecție împotriva radiațiilor. Totul era închis ermetic din cauza bacteriilor. Deci, blindate pe șenile, cîte unul pentru două persoane. Un vas de acostare ne-a dus la mal.

– Ce se vedea afară? întrebă biologul Ruarka.

– La început, am găsit totul așa cum ne-a fost descris: ruinele suburbiilor, munții de moloz și gunoi, praful, ceața; soarele se deslușea doar ca un disc lăptos.

– Animale, plante?

– Nici un fel de animale, la început, răspunse Gowin. Mai tîrziu am speriat niște șobolani. Exemplare cărnoase, grase, mult mai mari decît cele descrise în lucrările istorice. Puteau să fie vreo mie, pe un loc viran, între dărîmăturile unui zid. Murry și cu mine am coborît să prindem cîțiva. Evident, eram îmbrăcați în costumele de protecție. Am luat plase cu noi, eram pregătiți pentru o vînătoare. Dar ei n-au fugit, ci au venit spre noi. Nu, nu ne-au atacat. Ne-au adulmecat cizmele, s-au așezat pe labele dinapoi. Puteam să-i apucăm cu mîna.

– Între timp, au fost cercetați, interveni Ruarka. Sînt șobolani albi. Albinos. Bine hrăniți. De-a dreptul îndopați.

– Ar fi trebuit dă ne dea de gîndit, spuse Gowin. Dar voiam să mergem mai departe, să pătrundem cîțiva kilometri în interior; drumul era dificil... Deseori a trebuit să înfruntăm niște mase vîscoase, detritus putrezit care, pe ici, pe colo, a început să se scurgă. Odată, vehiculul lui Anthony s-a scufundat pînă la jumătate în această masă, am avut de furcă pînă ce, cu cabluri de oțel, l-am putut trage afară. Mai tîrziu, am sesizat ceva privind modificarea compoziției aerului. Ajunsesem la albia unui rîu, cursul apei era stăvilit – un pod dărîmat, niște aluviuni îngrămădite –, lichidul se scurgea peste maluri, forma băltoace și mici lacuri, iar pe malurile acestora am găsit un acoperămînt de culoare cenușiu-verzuie, ciuperci sau alge. Acolo procentul de azot se afla considerabil peste nivelul normal.

– E vorba de simbioze, explică Ruarka, alge și bacterii cu un metabolism remarcabil. Eliberează azot și consumă în schimb...

Vertain îl întrerupse.

– Poate că o simplă referire la buletinul de analiză este suficient. Acum acesta este accesibil la banca de date sub indicativul UP 7.

HERBERT FRANKE

– Ar fi totuşi de adăugat că apariţia acestor organisme nu explică defel creşterea conţinutului în azot, adăugă Ruarka.

Se produse o mică pauză. Vertain răsfoia un vraf de fotocopii.

– Poate că mai în interiorul teritoriului s-ar fi găsit mai multe puncte de referinţă.

– N-am ajuns pînă acolo, raportă Gowin. Greutăţile au început să se înmulţească. Chiar în faţa noastră se prăbuşi o clădire. Cît pe ce să fim îngropaţi sub dărîmături! Apoi, Larry trecu cu blindatul său printr-o vîlcea în care se întindeau cîteva băltoace cu un lichid tulbure. Am crezut că e apă, dar a fost vorba de acid sulfuric. Articulaţiile şenilelor s-au corodat, vehiculul a devenit inutilizabil şi a trebuit să-l abandonăm. Din acel moment, am călătorit numai cu două tanchete, ne împărţeam cîte trei camera de locuit. Cam incomod, dar încă nici un motiv să ne întoarcem.

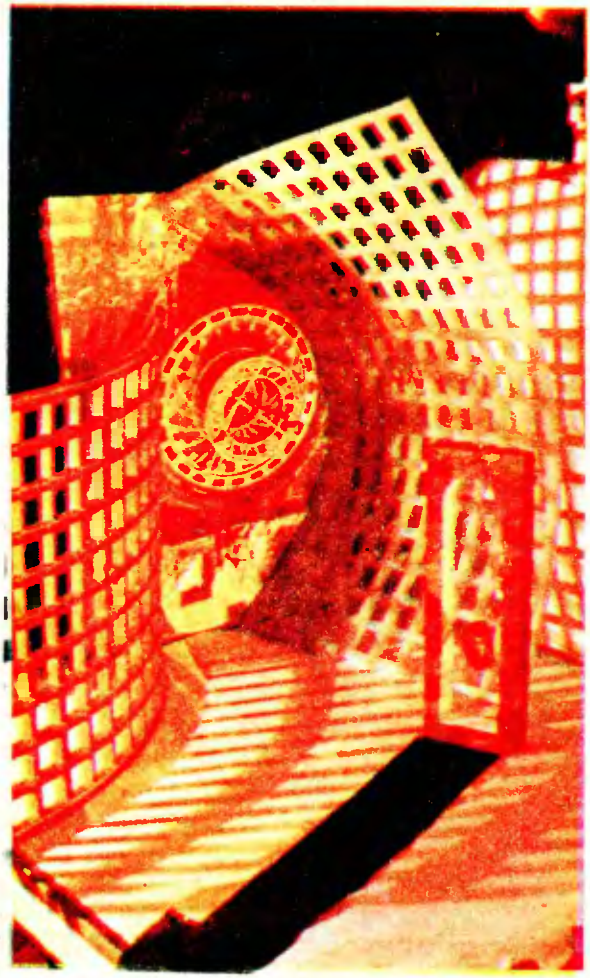

DESEN DE SANDU ŞTIURCA

În noaptea aceea, s-a întîmplat incidentul cu containerul de cobalt. Aparatele noastre Geiger fuseseră permanent în funcţiune şi doar rareori am ajuns în zone fierbinţi. Evident că treceam cu o deosebită atenţie în revistă locurile în care intenţionam să înnoptăm. Aşa am făcut şi de data aceasta. Totul a fost în ordine. Cînd ne-am trezit, indicatoarele Geiger ticăiau ca înnebunite. Mai întîi ne-am îndepărtat de zona radiaţiilor şi abia după aceea am cercetat ce se întîmplase. Sub vehiculul lui Ed se afla un container de cobalt deschis. Cîmpul radiaţiilor gama ajunsese pînă la locurile noastre de dormit.

– Pînă atunci n-aţi bănuit nimic? întrebă Petrovski. O umbră trecu peste chipurile participanţilor. Pîcle groase şi negre pluteau afară prin faţa ferestrei. Vertain aprinse discul luminiscent.

– Nu, răspunse Gowin. Ne aflasem într-o vale – containerul s-ar fi putut rostogoli de la sine. Ştiam doar cu cîtă neglijenţă au manevrat, pe vremuri, locuitorii oraşelor reziduurile radioactive.

Ruarka ridică mîna:

– Poate că totuşi aţi tratat cu prea multă uşurinţă regulamentul de securitate?

– Nu, am fost, fără îndoială, neobişnuit de prudenţi, îl linişti Gowin. Nu ne mai simţeam atît de în siguranţă ca la început. Dar tocmai de aceea nu ştiam dacă nu cumva n-o fi vreo închipuire de-a noastră... existau semne...

– Ce fel de semne?

– Sfărîmături ce cădeau, un pod care părea că tocmai se prăbuşise, cîteva urme şterse... dar toate puteau fi şi de origine naturală.

MEDALION
HERBERT FRANKE

– Cum v-aţi simţit după acţiunea radiaţiilor? întrebă Griscoll, medicul.

– O greaţă uşoara, care însă a dispărut după un timp. Numai Larry nu-şi revenea. El s-a aflat cel mai aproape de container.

– ...şi a recepţionat doza cea mai mare, adăugă Griscoll.

– Apoi s-a întîmplat nenorocirea cu Ed. Ajusesem la nişte munţi de gunoaie îngrămădite unde ardea ceva. Încă de departe, am simţit mirosul, chiar prin filtre. Deasupra mormanelor se ridicau nori negri. Nu era un foc deschis, mai curînd o mocneală. Vîntul împingea cenuşa spre noi, iar aerul fierbinte ne frigea. În apropiere, am găsit nişte plante cărnoase, neobişnuite, cu frunze late, verzi cu o nuanţă roză. Creşteau în băltoace. Ed a coborît, intenţiona să culeagă cîteva exemplare. Atunci apa se învolbură, un animal lung de culoare albă-cenuşie îl apucă de picior cu fălcile-i puternice. Se prăbuşi... din toate părţile s-au apropiat altele şi l-au înconjurat... nu l-am mai putut ajuta.

Biologul îşi drese glasul:

– Gowin ne-a dat fotografiile. E vorba de un gen de caimani cu ochelari, dar mai mari şi nepigmentaţi.

– Mai departe, ceru Vertain. Vă rog, continuaţi.

– Rămăseserăm cinci. Desigur că am făcut cale întoarsă. Am vrut să ne înapoiem cît mai repede. Într-un moment în care am încercat să îndepărtăm o grămadă de bare metalice ce ne stăteau în drum, Anthony a auzit nişte plînsete. Zgomotul venea dintr-o pivniţă. Anthony şi cu mine ne-am furişat cu grijă, am coborît cîteva trepte şi am văzut omul; un individ murdar, cu părul îmbîcsit, îmbrăcat în zdrenţe. Se apucase să bată fetiţa...

Ca la un ordin, toţi priviră la copilul ce mai putea fi văzut pe ecran. Adormise pe un scăunel, dar dormea neliniştit, sucindu-se încolo şi încoace.

– Cînd ne-a văzut, a dispărut ca fulgerul, ascunzîndu-se într-o gaură întunecată. Nu l-am urmat. Copilul plîngea. Anthony a vrut să-l ridice, dar copilul l-a zgîriat şi a trebuit să-l ajut. Lovea în jur şi mi-a smuls masca de aer de pe obraz. Dar Anthony înnebunise cu totul. A luat copilul cu el, l-a băgat sub duş i-a dat să mănînce. După o oră, fetiţa se lăsa mîngîiată, dar numai de Anthony. La stăruinţele lui, am luat copilul cu noi. Ce puteam face altceva? Apoi atacurile au devenit deschise şi am văzut oamenii – fiinţe zdrenţăroase, mulţi schimonosiţi, cu mutre încruntate şi pline de ură.

– Poate că erau pe deplin normali şi nu încercau decît să apere ceea ce le aparţinea.

– Poate, spuse iritat Gowin. Şi continuă: Am dibuit un drum care să ne scoată din cîmpul de ruine, dar ei trebuie să fi observat că dacă o luam pe acolo le vom scăpa cu totul. Mai era de străbătut o trecătoare îngustă şi acolo mai făcură o încercare. Construiseră o baricadă şi aruncau cu pietre în noi. Apoi se auziră împuşcături, numai trei sau patru, dar un glonte străbătu cupola de sticlă şi-l lovi pe Anthony.

Se opri puţin. Se uită la copilul care dormea fără să-l vadă de fapt. Nimeni nu vorbea. Apoi Gowin îşi încheie raportul:

– Pînă atunci, abia dacă ne apăraserăm, dar atunci... e adevărat nu aveam arme; aveam în schimb aruncătoarele de flăcări. În unele locuri le întrebuinţaserăm pentru a ne netezi drumul. Acum le-am pus din nou în funcţiune. Am îndreptat flăcările înaintea noastră şi, acoperiţi astfel, am străpuns baricadele. Patru ore mai tîrziu, ne-a preluat nava. Asta-i tot.

Vertain extrase din fanta distribuitorului rola cu textul imprimat al discuţiilor, netezi hîrtia şi o împături. Partea oficială era încheiată, dar toţi rămaseră la locurile lor.

– Şi ce vom întreprinde mai departe? întrebă Petrovski.

– Afară sînt oameni. Habar n-am avut. Strămoşii lor aparţin probabil acelora care n-au participat la refugiul sub apă. Au preferat viaţa în smog, murdărie şi aer poluat, unei existenţe curate, dar sub apă. Au trăit mai departe în oraşe şi n-au fost în stare să împiedice degradarea lumii lor. Nimeni n-a putut bănui că, în aceste condiţii, unii dintre ei au rămas în viaţă.

Vertain pronunţă ceea ce se întrebau cu toţii:

– Trebuie oare să-i ajutăm? Nu pot fi chiar atît de mulţi. Să-i aducem aici în lumea noastră sigură şi igienică, aşa cum am făcut cu fetiţa care doarme acolo? Copilul îşi duse mîinile în faţa ochilor de parcă încerca să se ascundă.

Gowin avea ca şi ceilalţi inima îndoită. Oare copilul va fi mai fericit aici jos, sub apă? Din nou privi pe fereastră. Apa era tulbure, particule înnămolite pluteau prin faţa geamului – plancton, bulgări de bacterii, materiale din instalaţiile de purificare. Care le era misiunea? Unde? Vag, Gowin îşi aminti de un raport de demult despre mări – despre apă albastră, azurie, limpede, precum cristalul.

Traducere: A. GARTNER

OANA DURICAN

TRANDAFIRUL

CITEAM pentru a patra oară mesajul recepţionat de pe „Titan". Literele verzi şi reci de pe ecran îmi jucau în faţa ochilor fără să le pot lega în cuvinte. Nu realizam decît că profesorul meu de genetică nu mai exista. Nu ştiu cît timp am stat aşa, golit de orice alt gînd. Într-un tîrziu am ridicat din nou ochii spre ecran. Calm, am recitit textul. Mă rugau să vin cît mai repede pe „Titan", pentru a continua cercetările profesorului. Nu-mi spuneau cauza morţii lui. Aveam s-o aflu acolo, pe satelitul lui Saturn, în laboratorul de cercetări unde experienţele rămăseseră la jumătatea drumului.

Acest laborator era de fapt o seră cu plante adaptate solului şi atmosferei de pe „Titan". Predominau trandafirii, o veche pasiune a profesorului. Lîngă un stativ cu eprubete sterilizate am găsit un carnet în care erau însemnate diferitele experienţe. Ultimele pagini... erau însă cu totul altceva:

„...în sfîrşit, am reuşit să obţin şi eu un fragment din meteoritul căzut săptămîna trecută. Fizicienii m-au avertizat că are proprietăţi radioactive necunoscute. Cred că voi testa efectul acestor radiaţii asupra plantelor mele...

...Au mai trecut cinci zile. Cîteva din plantele testate s-au învineţit şi s-au ofilit. Îşi pierd capacitatea de a rezista solului, sau poate temperaturii din seră.

...Astăzi m-am hotărît. Voi arunca bucata de rocă. Fizicienii mi-au spus că radiaţiile au un efect întîrziat şi probabil galopant asupra omului. M-au sfătuit să scot fragmentul de meteorit din seră. Totuşi, la controlul medical m-au găsit sănătos. Voi întrerupe cercetările vreo lună de zile, pînă îmi refac efectivul de plante.

Privesc absent prin ecranul de sticlă. Piatra aceea colţuroasă care mi-a pricinuit numai necazuri sclipeşte, parcă ironic, dincolo de geam. De la distanţa la care se află nu poate face nici un rău florilor mele. De ce doresc atît de mult să adaptez plantele la condiţii noi, să le smulg din mediul lor firesc? De unde vin ambiţiile mele demiurgice?

...De cinci luni terestre n-am mai notat rezultatele experienţelor. Cauza: migrenele tot mai supărătoare care mă chinuie în ultima vreme. Nici la controlul medical nu vreau să mai merg. Mă tem, mi-e frică de piatra asta blestemată!

...Aseară, privind iarăşi prin sticla ecranului, am avut impresia că mai e ceva lîngă rocă. M-am uitat mai atent. A răsărit un trandafir! Asta e, am reuşit! E un trandafir adevărat. Probabil că vreo cîteva seminţe ale florilor testate au rămas pe rocă şi au încolţit. Bucuria mă face să mai uit puţin durerea permanentă de cap.

Ieri mi-am făcut un control medical. Computerul cabinetului m-a anunţat că am o tumoră occipitală! Fără speranţă. Bine cel puţin că rămîne trandafirul, victorie de ultimă oră şi neaşteptată.

...Astăzi am constatat că temperatura e mai ridicată pe o rază de 50 de m de laborator. Am luat probe din plantă. Nu au rezistat la frig şi la întuneric. Aştept prima înflorire. Atunci voi vedea ce mutaţie s-a produs.

...Mă simt tot mai rău. Durerea de cap mă sfredeleşte, mereu mai adînc, mereu mai ascuţit. Nici calmantele nu mai ajută. Leac împotriva iradierii încă nu s-a găsit.

...Trandafirul a înflorit extraordinar de rapid. Are petalele uriaşe, sînt violete, ca şi frunzele, un violet străveziu şi fragil. Abia mai pot să scriu, constatări pur vizuale. De analize nu mai sînt capabil. Nu voi şti niciodată ce muţenie s-a produs. Durerea mă ameţeşte şi îmi înceţoşează ideile, gîndurile, amintirile. Recitesc aceste ultime rînduri şi văd că n-am consemnat un lucru important: trandafirul meu nu are spini.

...Clipele îmi sînt numărate. A meritat riscul? Ambiţia mea de a mă crampona de o rocă ucigaşă, pe un satelit neospitalier al unei planete ca şi pustii? Acum ştiu răspunsul la întrebare. A meritat, pentru că nu plante am vrut să sădesc pe alte tărîmuri, ci germenii vieţii, orice fel de viaţă, ca un cap de pod, ca o cucerire la activul omului.

Cred că nu mai am puterea să scriu. Puterile mă lasă. Trebuie să fie efectul acela galopant de care am fost prevenit. E vînăt totul în jur... Vînăt ca trandafirul meu fără spini. Fără spini? Cînd au apărut oare spinii? Pe tulpină... pe petale... spini negri, care mi se înfig în ochi, în creier... Luaţi-i... luaţi spinii de pe trandafirul meu..."

Aici se încheie însemnările profesorului. Am închis carnetul, tulburat. Privesc, curios, la rîndul meu, prin sticla ecranului de protecţie, dincolo de care, lîngă un bolovan cu luciri enigmatice, un superb trandafir, violet străveziu, se reliefează graţios în lumina soarelui artificial din seră.

Într-adevăr, nu mai are nici un spin...

TAKU MAYUMURA

ÎNVIEREA

LA ÎNCEPUT, cînd își veni în fire, nu pricepea nimic. Își simțea trupul îngrozitor de greu.

Apoi îi ajunse la ureche o voce șoptită și clinchetul unor obiecte de metal lovite unul de altul. Ce s-o fi întîmpla ?

Nu vedea bine. Doar niște umbre șterse care se mișcau încolo și-ncoace. Oare ce vor să zică toate astea?

Încercă să se ridice, dar în clipa aceea auzi o voce „STAI LINIȘTIT“ și cineva îl răsturnă pe loc.

– TREBUIE SĂ STAI LINIȘTIT, șopti din nou vocea cu un accent straniu. NU AI VOIE SĂ FACI MIȘCĂRI BRUȘTE.

Încercă să strige, dar scoase numai un hîrîit nedeslușit din fundul gîtului. Rămase întins pe spate, cu ochii închiși, forțîndu-se să gîndească. Nu reușea deloc să-și aducă aminte. În depărtare, totul devenea încețoșat.

– DUMNEATA TE-AI ÎNTORS DIN MOARTE, spuse glasul din nou.

Întors din moarte? Deodată începu să-și amintească. Așa era. Trăgea să moară. Avea o boală nevindecabilă cu mijloacele medicinei de-atunci și nu-i mai rămăsese decît să-și aștepte sfîrșitul. Și după aceea, mai fusese ceva... Se străduia din răsputeri să găsească firul. Așa deci. După ce aflase că nu-l mai putea ajuta nimic, își investise toată averea dînd dispoziții ca trupul lui să fie înghețat și conservat la temperatură scăzută. Se spera ca bolile mortale să poată fi învinse în viitor. Deci urma să hiberneze în mod artificial.

Cînd se hotărîse la pasul acesta, familia și rudele îl priviseră cu neîncredere, iar medicii fuseseră de părere că era țicnit. Dar el o ținuse una și bună. Iar acum, iată că socoteala lui ieșise de minune.

Reușise.

Trecu o zi, două, își revenea încetul cu încetul la normal. Patul în care zăcea era minunat, făcut dintr-un material cum nu mai văzuse niciodată. Și odaia era mult mai mică decît cele din amintirile lui, hexagonală, iar medicii coborau printr-o deschizătură în tavan, plutind în niște mașinării ciudate. Cu toate acestea, din punct de vedere al confortului, era mulțumit.

După spusele medicilor, trupul lui fusese conservat cu grijă, dar în realitate murise. Numai datorită progreselor mari făcute de medicină în ultima vreme îl readuseseră la viață. Iar vechea lui boală era simplu de vindecat.

Trecu o săptămînă, trecură zece zile.

La început, se mulțumea să zacă pe-o parte și să se plimbe din cînd în cînd prin odaie. Apoi treptat îl apucă plictiseala.

– Cînd pot să ies de-aici?

Medicul clătină din cap.

– ÎNCĂ NU. MAI DUREAZĂ PUȚIN!

Trecu o lună, a doua lună se apropia de sfîrșit. Simți că nu mai suportă.

– Vă rog, spuneți-mi, cînd o să mi se permită să ies de-aici... îi imploră el pe medici. Aș pleca val-vîrtej, să nu mai pierd o clipă. Vreau să ies în lumea asta a Viitorului. Apoi, cît mai curînd, am de gînd să lucrez. Doar sînt încă destul de în putere. Abia aștept să mă apuc de lucru.

Doctorii schimbară priviri între ei.

– E ceva cu mine? Ceva rău?

– ORICUM, AR FI BINE SĂ TE LĂMURIM, spuse unul din ei, alegînd cuvinte simple și vorbind foarte răspicat. CA SĂ AJUNGI CA NOI, TREBUIE SĂ ÎNVEȚI, ÎNAINTE DE TOATE.

– Să învăț? Învăț orice, dacă trebuie. Ce să învăț?

– ÎNTÎI TREBUIE SĂ ÎNVEȚI LIMBA.

– Limba?

– ÎNTOCMAI. DIN VREMEA DUMITALE, LIMBA S-A SCHIMBAT. CA SĂ NE ÎNȚELEGEM CU D-TA A TREBUIT SĂ ÎNVĂȚĂM LIMBA VECHE.

– Dar, în ce mă privește...

– ASCULTĂ, VEI FI NEVOIT SĂ ÎNVEȚI DE LA CAPĂT TOATE LUCRURILE. DIN VREMEA D-TALE S-AU SCHIMBAT RADICAL ȘI ȘTIINȚA, ȘI VIAȚA ÎN GENERE. DE LA NIVELUL GRĂDINIȚEI ÎNCOLO NU MAI CORESPUNZI.

– ...

– ÎN ULTIMA VREME, POPULAȚIA PĂMÎNTULUI A CRESCUT DE CÎTEVA ORI. COMPETIȚIA E DURĂ. ÎN PRIMUL RÎND, PENTRU A ATINGE NIVELUL GENERAL DE VIAȚĂ, NIVELUL MEDIU DE CUNOAȘTERE, TREBUIE SĂ TRECI PRIN ÎNVĂȚĂMÎNTUL GENERAL ȘI ÎNVĂȚĂMÎNTUL SPECIALIZAT. STANDARDUL ESTE: 50 DE ANI DE EDUCAȚIE.

– Cincizeci de ani Ce prostie! Păi în timpul ăsta mă curăț. Și nu numai eu. Dacă toată lumea își petrece mai bine de jumătate din viață...

Medicii zîmbiră.

– OAMENII TRĂIESC ASTĂZI ÎNTRE 150 ȘI 160 DE ANI. DESIGUR, PENTRU A ATINGE ACEASTĂ VÎRSTĂ, TREBUIE SĂ LUĂM MĂSURI ÎNCĂ DIN PRIMII ANI DE VIAȚĂ, PENTRU A ÎNTĂRI ȘI REGENERA ORGANISMUL.

– Dar... atunci eu...

– D-TA, DIN PĂCATE, NU POȚI URMA TRATAMENTUL. LA D-TA NU MAI ESTE NIMIC DE FĂCUT, declară medicul cu compătimire în glas.

– D-TA NU POȚI INTRA ÎN LUMEA NOASTRA. VEI TRĂI CE ȚI-A MAI RĂMAS DIN VIAȚĂ ÎNCHIS ÎN ODAIA ACEASTA.

Traducere: G. CIONCA

TAKU MAYUMURA

ROBOTUL ATOTȘTIUTOR

LA SUNETUL orgii mecanice m-am oprit din lucru. Melodia asta răsuna de cîte ori instalația automată a casei avea de pus o întrebare.

– Este ora 17 și 50 de minute. Vocea sintetică ieșea din amplificatorul cel mai apropiat. Peste 10 minute este ora cinei, stabilită de dimineață. Doriți cumva o modificare a programului? Am aruncat o privire la lucrul din fața mea.

– Hm. Mai am ceva de făcut pînă la pauză. Amînă cina cu 30 de minute.

– Perfect. Cina va fi servită la ora 18 și 30 de minute. Menu-ul rămîne același?

– Da.

– Se face. Scuze pentru deranj.

Vocea s-a stins, m-am întors la lucru. „Lucru": adică imprim prin dictafon un articol. Tocmai fac o sinteză a ideilor despre progresul civilizației. Bineînțeles, munca mea nu e retribuită. O fac cum îmi convine, exclusiv pentru plăcerea mea proprie. Și nu sînt singurul. Toți cei care muncesc fac la fel. Oricum, în ziua de azi poți trăi și numai amuzîndu-te, fără să mai fii nevoit să-ți cîștigi existența, ca pe vremuri. Toate cele trebuincioase ți se acordă după dorință, fiind fabricate și distribuite automat. Dacă ai vreo comandă specială, o anunți și se rezolvă îndată. Totuși nu sînt prea mulți cei cu dorințe speciale. Mai toți sînt mulțumiți cu condiția proprie și nu se gîndesc decît cum să le treacă zilele în mod cît mai plăcut. Oameni ca mine, care să muncească din imbold propriu, se-ntîlnesc rar.

Melodia sună din nou și vocea sintetică spuse:

– Un videofon pentru dumneavoastră. Răspundeți?

– Videofon?

M-am încruntat. În ultima vreme apar tot mai mulți tipi care de plictiseală dau videofoane aiurea, pe la necunoscuți, și se amuză de reacția lor. Nu-mi place să fiu folosit ca remediu împotriva plictiselii.

– Verifică cine e.

– Bine.

Vocea se întrerupse un moment, apoi anunță:

– Este prietenul dvs. d-l P 2004531 de la Clubul pentru Promovarea Distracțiilor.

Îl cunoșteam bine. Deci nu era o glumă proastă.

– Fă-mi legătura.

Peretele din fața mea se lumină și apăru imaginea amicului.

– A, lucrai? zise el și trecu îndată la subiect. Uite ce e, vreau să te rog ceva. Parcă aveai în casă un robot vechi...

– A, da, mi l-au cumpărat ai mei cînd eram mic, ca să-mi dea meditații... Dar l-am pus demult în debara.

Nu mi-l împrumuți mie?

– Ți-l împrumut... Dar de ce, n-ai robot?

Amicul se scărpină în cap.

– Nu mai am... Acu' zece ani l-am aruncat la gunoi. Și nu numai eu. Toți cunoscuții mei au făcut la fel. Ești singurul care și l-a păstrat.

– Așa... Dar n-ai să-l poți folosi. Nu e pus la punct, e cam demodat...

– Tocmai așa îl vreau. Dă-mi-l cum e.

– Bine, fie.

– Mulțumesc. Trimit deseară robot-carul să-l ia.

Amicul dădu să întrerupă legătura.

– Stai puțin... la zi, la ce naiba îți trebuie?

– Asta nu pot să-ți spun. M-au rugat de la Club să păstrez secret planul... Dar are să te amuze și pe tine, adaugă el făcînd cu ochiul.

Imaginea se stinse.

M-am uitat la ceas. Mai aveam 15 minute pînă la cină. Am lăsat baltă lucrul și apăsînd pe butonul scaunului m-am deplasat pînă la debara.

De peste 15 ani nu-l mai întrebuințasem. Pentru orice eventualitate am să-l verific înainte de a-l împrumuta. Am tras din debara o cutie tip ladă și-am deschis capacul. Apăsînd pe buton, robotul atotștiutor se sculă singur.

– Eu nu sînt un sclav mecanic al acestor oameni, vorbi el clipind din ochii roșii. Eu sînt un robot inteligent. Sînt dotat cu cel mai înalt nivel al cunoștințelor actuale. Deci... puneți-mi orice întrebare.

Auzindu-l cum vorbește, atît de plin de sine, pozînd ca un om, robotul ăsta excesiv de uman, m-a apucat enervarea, ca pe vremuri. Pe-atunci trebuia să mă-ndop cu cunoștințe, din aproape-n aproape. Așa că robotul acesta își avea rostul lui... Între timp, am înțeles că ceea ce-i trebuie omului nu e numai știința... În plus, robotul meu era îndopat cu știință. Dar la nivelul de-acum 20 de ani...

L-am scos din priză. Se făcuse ora cinei.

●

Aruncînd într-o doară o privire spre televizorul tridimensional, am rămas siderat. Era acolo!

Robotul pe care-l împrumutasem deunăzi amicului dădea spectacol la televizor. Clubiștii îi puneau întrebări și el răspundea. Spectatorii rîdeau în hohote. Pe bună dreptate, căci tot ce spunea el era cu totul și cu totul demodat. Cu cunoștințele și purtările lui de-acum douăzeci de ani era nemaipomenit de hazos, mai ales pentru tineri. Și unde mai pui îngîmfarea lui de „robot atotștiutor"!

Într-adevăr... rîdeam și eu în hohote.

Da, ideea amicului fusese bună.

Era peste măsură de nostim.

Traducere: G. CIONCA

ANA MARIA POPESCU

NECUVÎNTĂRI

MOTO: „Singura mea teamă cu adevărat mare este naşterea mea. Cînd m-am născut mi-a fost frică de moarte, cea mai mare frică din viaţa mea. Sînt recunoscător profund mamei mele că murindu-mă a vegheat asupra naşterii mele."

NICHITA STĂNESCU

– VĂ ROG, mai repede. Pînă acum trebuia să vă fi pregătit. Aşteaptă o mulţime de oameni.

– Da, da... Imediat.

Bătrîna scotocea tremurînd prin geanta mea de voiaj, privind speriată la oamenii care-i urmăreau încruntaţi gesturile. Scoase, în sfîrşit, cartela cu contul ei şi o înfăţişă robotului din spatele ghişeului, care aştepta, răbdător, cu biletul în mînă. Îi atrase amabil atenţia să-şi pună bine biletul ca să nu-l piardă sau să uite unde l-a pus. Bătrîna plecă zîmbind, înfăşurată în mantia-i pămîntie.

– Dumneavoastră?

– Un bilet pînă la...

Coridorul era împestriţat de tot felul de mutre şi civilizaţii. Fusese un sezon bogat şi fructuos pentru agenţia de turism a Pămîntului.

...Văzuse tot ceea ce se putea vedea timp de 7 ani şi era destul de mulţumită. A vrut tot ceea ce era mai frumos ca s-o încînte şi s-o scoată din starea apatică, de neîncredere şi plictiseală, cu care-şi părăsise casa. Mai avea timp să se plimbe, aşa că nu avea de gînd să se întoarcă. Îşi planificase să vadă toate locurile minunate ale Universului. Toate cele care o puteau antrena.

– Dumneavoastră?

– Eu? A, da! Un bilet pînă la Frontieră.

– Pentru cînd?

– Cu prima cursă.

– Peste 5 minute plecarea! Poftiţi!

– Mulţumesc!

Cineva pufni încercînd să se abţină. Femeia nu se întoarse. În schimb, obrajii i se pătară în portocaliu, dîndu-şi seama că se făcuse de rîs mulţumind robotului...

Cursa stătea împietrită pe locul ei aşteptînd semnalul de plecare. Oamenii mişunau în jur ca într-un roi. Ajunse la locul ei şi se lipi de hublou. Va avea timpul să gîndească la tot ce a făcut aici şi la tot ce avea de gînd să facă.

Centura automată o cuprinse în braţe, fixînd-o de scaun. Apoi, tot aerul năvăli spre ea, atît cît să clipească, şi totul în ea îşi reveni. Privi pe hublou cum totul se comprimă pînă cînd Pămîntul rămase ca o minge pierdută în vid. Centura se retrase politicoasă, lăsînd-o liberă.

– Ce nostim trebuie să fie! spuse cu o voce mică şi cristalină, urmată de un hohot de rîs. Te duci să te întîlneşti cu tine însăţi...

– Ai mai fost vreodată acolo? îi tăie elanul o voce gravă de bărbat.

– Şi cine îi crede că nu e într-adevăr o oglindă, o oglindă de mii de metri, de zeci de kilometri, pe care te plictiseşti s-o controlezi dacă e sau nu terminabilă, şi atunci accepţi să zici că da, este o frontieră a lumilor noastre.

– Ai mai fost acolo vreodată?

Sigur că nu o cunoştea pe faţă şi că întîlnirea cu el însuşi îl tulburase teribil. Se întoarse să vadă bărbatul ce-i vorbise. Avea părul alb, iar ochii întunecaţi de sprîncene stufoase dovedeau inţelepciune şi profunzime. Părea un om apăsat de propria lui dreptate...

– Ai mai fost vreodată acolo?

Întrebarea avu un ecou ciudat, şi parcă pentru moment se făcu linişte deplină cînd toţi s-au întors către el şi parcă şi motoarele îngheţaseră în vid. Fata înghiţi în sec, se strînse în scaunul ei şi privi pe fiecare. Apoi se îndreptă deodată şi, parcă pentru a-şi face curaj, strigă:

– Ei, nu, n-am mai fost acolo, şi ce dacă? Dumneata ai mai fost? Şi ce? Vrei să zici că e chiar o barieră? Între ce? Între două lumi paralele? Dumneata crezi aşa ceva? Că te întîlneşti cu dumneata, că gîndeşti exact ca şi celălalt şi că, aşa, întîmplător, faceţi aceleaşi gesturi, exact aceleaşi gesturi, în acelaşi timp? Sau că aveţi aceleaşi gesturi? Şi poate că iubiţi exact aceeaşi femeie?

Bătrînul se întoarse gînditor în scaunul lui; privi hubloul şi întunericul îi cuprinse toate gîndurile. Fata zîmbi, fericită că a scăpat de acest subiect, şi se întoarse la hubloul ei. Apoi începu să se încrunte, poate îi părea rău, şi îşi lipi nasul de geam. Călătorii se întoarseră, fiecare la locul său. Timp de cîteva minute, în afară de vuietul monoton al motoarelor, totul tăcu. Fata se desprinse de la hublou şi întrebă. Vocea-i subţire părea gravă şi speriată:

– Dumneavoastră aţi mai fost acolo?

Omul se întoarse. Îi răspunse, însă cu gîndul aiurea.

– Da...

– Şi ce vă face să fiţi atît de sigur că omul care apare în faţa dumneavoastră e altul decît oglindirea propriei persoane?

– Nu ştiu... Ai să vezi cînd vei fi acolo...

– Dar...

Se opri. Îşi dădu seama că nu va mai afla nimic. Omul nici nu

se întoarse. Privea mai departe un colţ al sălii şi parcă vedea prin el. Se tolăni şi ea mai departe în fotoliu, fără nici un chef.

În încăpere dăinuia un aer stingher şi rece. Toţi parcă îşi trăiau amintirile cu necazuri şi acum îşi căutau rezolvarea. Şi pretutindeni frica pătrundea încetul cu încetul, o groază calmă; şi deodată stelele dispărură de pe cer lăsîndu-se înghiţite de întuneric. O linişte desăvîrşită se lăsă şi hublourile fură umplute de o lumină violentă, care avu darul să-i sperie şi mai mult. Vocea obosită a pilotului anunţă sosirea şi toţi se puseră în mişcare. O mişcare atît de lentă încît devenea enervantă. Liniştea profundă îi întîmpină cînd grupul porni spre ieşire. Un singur ghişeu indică staţia caro-mobilului. În zare se vedea un hotel singuratic şi pustiu. Urcară tăcuţi în caro-mobilul pregătit pentru drumul lung şi porniră spre întuneric, unde se afla hotelul. Priveau îngroziţi în jur, dar nu aveau curaj să tulbure liniştea de pretutindeni. Drumul nici nu urca, nici nu cobora, era perfect şi platforma pe care mergeau era perfectă: cenuşie şi dreaptă. Înainte nu se vedea decît hotelul şi pustiul cenuşiu. Şi atît.

– Unde e Frontiera?

Vocea fetei răsună atît de slab, încît femeia o auzi numai pentru că era în faţa ei. Nu ştiu să-i răspundă. Venea pentru prima oară aici şi era şi ea mirată de acest spectacol. Cum altcineva n-o mai auzi, nimeni nu-i răspunse.

Hotelul părea rece şi ostil. Totuşi, camerele erau elegante şi luminoase. Parcă fuseseră programaţi cu toţii. Primul gest a fost acela de a se îndrepta spre Frontieră. Nici una nu dădea spre Frontieră. Dar departe se vedea cosmodromul indicat de drumul negru şi drept. Apoi toată lumea coborî. Se întîlniră în holul recepţiei, dar se repeziră spre uşă. Atmosfera părea plăcută. Ocoliră hotelul în grabă. În spate alt caro-mobil îi aştepta. Totul era automat. Aşa că porniră pe un drum la fel de drept ca şi primul. În faţă vedeau spatele hotelului de unde plecaseră, precum şi un caro-mobil identic, care se îndrepta spre ei. Cu cît înaintau, cu atît hotelul se apropia odată cu caro-mobilul. Femeile ţipară, dar totul fu astupat de vid şi nu-şi auziră fiecare decît propria frică. Aparatul se opri exact la un metru în faţa celuilalt. Toţi coborîră mai mult speriaţi, apoi numai miraţi. Se văzură mergînd unii către alţii, mişcîndu-se cît mai caraghios în faţa oglinzii grandioase ce se ridica în faţa lor spre stele, tot mai departe, decupînd vidul în două universuri. Totul era la fel ca şi dincoace: acelaşi deşert, acelaşi hotel, acelaşi drum, acelaşi caro-mobil, aceiaşi oameni. Totul fără stele care rămaseră ascunse şi de-o parte şi de alta, un colţ al universului, ca şi cum dacă ai da colţul ai întîlni feeria de lumini a stelelor... Frontiera... de netrecut. Oamenii se apropiau încet lipindu-şi de materialul rece mîinile şi faţa, vrînd neapărat să se asigure că e o oglindă. Mai întîi au cercetat Frontiera, apoi au început să se cerceteze pe ei înşişi de dincolo de Frontieră. Rosteau cuvintele strîmbîndu-şi gura, îngustîndu-şi ochii, făcînd semne cu mîna, doar-doar vor surprinde o greşeală în partea cealaltă. Se mişcau încet, foarte încet, şi începuseră parcă să se plictisească.

Femeia se opri în faţa ei, se privi lung, salută, era sigură că în faţă avea un om viu. Rămase aşa, privindu-se în ochi, încercînd să ghicească ce se ascundea în spatele fiinţei ei.

Era vie, sigur era vie, era inevitabil să nu se fi întîlnit odată şi odată. Acum era fericită: se cunoscuseră. Zîmbi. Un zîmbet cald şi bun apăru şi pe buzele celei de dincolo. Ştia că începuseră să comunice şi era imposibil să mai plece de acolo fără ea. S-ar fi pierdut, ar fi devenit doar un gînd fără formă, fără culoare. Se simţi împărţită. Dar se regăsise...

Privi bariera. Părea făcută din sticlă incasabilă... incasabilă. Părea ca o grădină zoologică unde veneau să se vadă după gratii... Incasabilă... Se întoarse. Căută ceva din ochi. Văzu mai încolo un bolovan. Cînd îl atinse însă, se prefăcu în praf, împrăştiindu-se prin pustiu. Se întoarse la caro-mobil şi căută ceva dur. Găsi în cele din urmă o bară de metal. Întorcîndu-se o văzu şi pe cealaltă cu o bară identică. Se mirară, zîmbiră şi apoi cu o simultaneitate desăvîrşită înce-

DESEN DE MARINA UNGUREANU NICOLAEV

pură a lovi peretele de sticlă. Sticla cedă crăpînd în rîuri uriaşe către cer şi pămînt. Un curent puternic o atrase spre spărtură. Nu putea să-şi dea seama ce se întîmpla. Totul se petrecea uluitor de repede. Parcă îngheţa.

Toţi se întoarseră şi priviră înspăimîntaţi spectacolul. Se aşteptau s-o vadă dincolo prin geam. Dar Frontiera se refăcu uluitor, integrînd-o şi pe femeia aceea, topind-o parcă, amestecînd-o în masa compactă pînă ce spărtura dispăru. Se putea ghici acolo o siluetă zbîrcită, care cu timpul se pierdu şi Frontiera îşi recăpătă luciul sinistru şi transparent.

* * *

Femeia se trezi singură, înconjurată de ea însăşi, căci nu se vedea decît pe sine în toate ipostazele ce i-au creat faima de ciudată, stranie. Era zăpăcită. Nici nu visa să se fi regăsit şi totodată să se fi răspîndit aşa, ca şi cum ar juca rolurile propriilor amintiri în acelaşi timp. Şi totuşi nu era singură, numai cu ea, exista cineva fals, care nu putea fi confundat în nici un caz. O recunoscuse. Era cu Ea, cealaltă parte din ea. Se găsiseră şi acum erau împreună. Numai că acum privea în ea însăşi, cu toată fiinţa, şi acolo era nevoie de ordine.

„Sînt aici ca să te ajut să te vezi. Ca să ne ajutăm reciproc".

– Mulţumesc... Cuvintele nu trebuiau rostite. Buzele îi rămaseră încremenite pe acelaşi zîmbet. Însă vorbele le auzi perfect.

„Aveam nevoie de tine ca să fiu şi eu cineva. Acum sînt, şi pot să te ajut".

– Mulţumesc... Deşi nu înţelegea la ce-ar putea s-o ajute. Ordine, asta trebuie să facă acum, ca să o găsească pe deplin.

„Ştiu ce avem de făcut. Am să te ajut."

– Ajutorul ăsta pare numai rostit. Cum?

„E nevoie să te înţelegi, să ştii precis de ce faci asta sau de ce ai făcut asta. Să nu te mai miri de propriile reacţii şi sentimente."

Începuse să descîlcească amintiri şi gînduri şi să încerce să şi le explice. Întotdeauna se încurcă în propriile idei. Atunci intervenea cealaltă adunînd şi scăzînd, integrînd astfel personajul fiecărei scene, ajutînd-o să priceapă. Un personaj complex, care se strîngea străbătînd timpul cu iuţeală.

– Valoarea mea logică, asta-i lipsea. Şi-acum, am regăsit-o. Mă simt perfect aşa: să ştiu ce fac şi ce gîndesc, din cauza cui şi cu ce folos. Acum pot să mă admir: am reuşit, e un rezultat frumos pe care l-am obţinut dărîmînd Frontiera. Frontiera mea, în care se răsfrîngeau întrebările şi instinctul meu pînă la logică.

Rămase singură. Valoarea logică se integrase în acelaşi personaj care acum juca rolul prezentului. De-abia acum se căuta cu disperare. Oamenii, unde erau oamenii, cei cu care venise, cei pe care acum era capabilă să-i înţeleagă? Privi în jur. Căută Frontiera măcar ca să vadă, să le explice ceea ce ei n-aveau cum să înţeleagă. O ceaţă deasă o înconjura şi nimic nu mai era de văzut. Dezordinea, trebuia să facă dezordine, să se vadă, să se audă. Valoarea logică nu răspundea decît la întrebări şi nu putea s-o ajute mai mult. Se chinuia şi nu găsea o ieşire să vadă, măcar să vadă ceva, orice. Ochii nu-i mai serveau la nimic şi, de fapt, întreaga ei fiinţă nu-i era de nici un folos în vidul în care plutea.

– Şi nu te mai poţi baza pe nimic? Pe nimic!?! Totul e abur aici, totul zboară?...

„Şi pentru ce-ţi trebuie o bază? Eşti singură şi în siguranţă aici. Nu te paşte nici un pericol..."

– Sînt singură? Şi atunci pe cine să mă bazez?

„Pe nimeni, pe nimeni să nu te bazezi. Dacă îţi trebuie neapărat o bază, du-te şi împuşcă-te... În moarte vei găsi o bază sigură... De-acolo încep toate..."

– Ce vrei să spui cu asta?

„Ce vreau să spun? Dar cui îi pasă ce vreau să spun? Şi ce importanţă mai are?"

– Dar pentru mine are. Ce rost mai are să vorbesc, să mă mişc, să gîndesc, dacă în jur nu e nimic? Şi pentru ce să fug în moarte cînd te-am găsit, m-ai ajutat să mă ordonez, să mă admir, să mă pregătesc... Să mă pregătesc? Pentru ce? Vreau să greşesc, am dreptul la o viaţă, numai prin viaţă pot realiza ceva, oricît de neimportante ar fi drumurile, ele sînt căi spre a mă afla... vreau să trăiesc, pur şi simplu...

„Ştii proverbul: Viaţa trece, iar morţii rămîn...?"

– Dar prin viaţă simt că trăiesc, existenţa mea fizică mă poate salva de la această stare inertă, fără nici un folos. Viaţa reprezintă existenţa fizică, să ştiu şi eu că mă doare ceva cînd mă lovesc, să pot să mă lovesc de ceva sau să am de ce să mă lovesc...

„Existenţă fizică? Şi la ce bun tot chinul ăsta, cînd poţi avea aceleaşi reacţii şi ca antimaterie, sau, hai să nu-i zicem antimaterie. Poate că într-adevăr şi aici există o diferenţă. Vezi toate lucrurile pe dinăuntru. Un zid nu este numai în dreapta sau numai în stînga, este pretutindeni: şi în dreapta, şi-n stînga, şi-n faţă, şi-n spate, şi sus, şi jos. Îl respiri, îl inspiri, este în tine, şi îl poţi simţi cu toţi porii tăi. O foaie, o bară de metal, o casă, un munte... orice... Ce cîştigi cu asta? Nimic... Satisfacţie! Şi atunci totul prinde a se transforma pînă cînd ajungi la pietre, pe care începi să nu le mai mănînci, să nu le mai poţi digera, să le consideri nişte ruine ale unei foste inteligenţe, ale unei foste civilizaţii. Şi creşti în tine atîta timp cît Soarele ştie să strige din orice ungher cu energie. Pentru că orice gîndeşti tu acum cînd mă asculţi, sau chiar dacă nu eşti în stare să mă asculţi, nu reprezintă altceva decît bolovani, care vă încarcă inimile. Apoi degeaba încercaţi să le mai ridicaţi, cad spre centrul vostru, trăgîndu-vă în voi, întorcîndu-vă înapoi la voi înşivă şi nu mai puteţi decît să vă resemnaţi alunecînd în propriul vid, sufocaţi de golurile voastre care v-au rămas de cînd aţi murit. Şi cu asta realizaţi ceva? Vă chinuiţi, vă schingiuiţi singuri scurgîndu-vă spre ceea ce speraţi să vă facă fericiţi. Şi atunci, într-adevăr, faceţi din moarte o lume a voastră, minunată, care nu-i altceva decît un cuptor care vă lasă liniştiţi să vă topiţi bolovanii. Şi scăpaţi de tot ceea ce aveţi mai bun: îndoielile."

– Dar nu-nţeleg pentru ce eu să devin altceva, să mă transform. Un gînd, să devin un gînd. N-aş mai putea să cred în nimic: nici în perete, bolovani, casă, munte. Vreau să le simt, să le simt. Nu să le străbat ca o undă. Asta e – o undă.

Îmi trebuie o idee... Îmi trebuie neapărat o idee... Un om nu suportă singurătatea şi fuge, fuge. Şi eu vreau să fug, dar nu

mai am cum. Picioarele mi-au devenit fără de folos și simt că mă rostogolesc undeva, măcar de-aș putea să văd... O idee... Dă-mi o idee... Ce să fac?

„Pentru ce-ți trebuie o idee? Ți-am mai dat una și văd că speri să te salvezi. Pe mine nu cred că mai are de ce să mă salveze cineva. Am ajuns aici și nu-mi mai trebuie altceva. De aceea spun tot ceea ce gîndesc, ca să nu apuc să mă scufund în mine. Scot bolovanii pe gură, care văd că aici devin aburi. Și știi foarte bine că fără tine totul ar fi trecut pe lîngă noi. Ce ghinion! Am distrus podul pe care trebuia să trecem (ce coincidență! amîndurora deodată) dincolo: fiecăreia în moartea ei. Și nu poți să spui că exiști, dar nici de inexistență n-ai cum să pomenești. Ne aflăm undeva la granița dintre viață și moarte, sau dintre tu și eu. Sîntem cîte două persoane deodată și, totuși, ceva cu totul și cu totul diferit. Eu mi-am găsit baza și mi-am topit tot ceea ce mă apăsa, dar tu continui să te afunzi din ce în ce mai mult în tine și teamă mi-e că nu mai e nici o scăpare... Ți-e frig?"

– Cred că înțeleg. Sîntem perfect diferite. Tu aveai neapărată nevoie de mine, pe cînd eu te puteam evita. M-ai implorat să te scot de-acolo pentru că erai orfană și cîte astfel de... de... nici nu știu cum să le zic, așteaptă dincolo de oameni care să-i salveze. Sînt toți acolo la geam, dar nu reprezintă decît o oglindă a oricui și acum ție ți-a venit rîndul. Poate există și nenorocoși care se pierd din nou printre siluete, căutînd un salvator. Tu ai avut noroc cu mine. Aveai nevoie de o personalitate ca să poți să călătorești unde vei vrea, un fel de buletin de identitate sau, mai bine-zis, un permis. Bolovani? Și pentru ce mă lași pe mine să mă sinucid gîndind și strîngînd în mine bolovani? Tu ai să scapi, nu-i așa? O dată ce eu nu mai am nevoie de valoare logică, tu poți să te desprinzi... Eu mă afund în mine. N-am să-ți cer nici un fel de ajutor. Mai bine tac.

„E complicat să fii fericit mai mult de un minut?"

– Acum vrei să-mi dovedești că bucuria întîlnirii noastre nu avea de ce să dăinuiască mai mult. Da, e complicat, dar e sublim.

„Dar e și exasperant. Cine ar putea să sufere atîtea fulgerări ale vieții fără să ardă pînă la urmă, atunci cînd va atinge solul?"

– Există și un zid?

„Gata."

Tăcerea căzu brusc ca într-o cameră goală, uriașă după ce ai urlat, așteptîndu-ți ecoul.

„Și apoi, de ce să semănăm noi într-atît? Parcă atunci cînd pleci în viață ar fi cineva care să te recunoască, adică să nu afle că, de fapt, schimbul s-a produs. Cel mai caraghios lucru e că acum ai ajuns un fel de șomer. O dată ce tu nu mai poți fi folosită, deci schimbul 1 cade, trebuie să existe altcineva care să-ți țină locul, schimbul 2. Era inevitabil ca o dată ce ai fost tu dată afară, sau mai bine-zis ți-ai dat demisia, să nu fiu și eu introdusă. Eu sau altcineva. Și asta pentru că sînt în stare să semăn cu noul schimb."

– Ești drăguță. Îți mulțumesc... Ai fost un ghid perfect spre mine. Acum chiar nu mai am nici o șansă. Succes...

„Ți-e frig?"

– Da. Poți fi sigură că am alunecat în mine și am început să cuprind focul. O să se încălzească bine aici și-o să-mi pot coace „bolovanii" și că tot pleci transmite-le tuturor salutări din partea mea. Te duci să semeni cu alt schimb. Poate vii să mă vezi!!

„Adio!"

– Nu mă uita!

Ceața începu să se dilueze și rămase în pustiul arid, lîngă Frontieră. Se ridică, în spate era hotelul, caro-mobilul aștepta liniștit, în timp ce o grămadă de ființe fără chip forfoteau prin jur. O luă pe jos spre Frontieră. Oamenii nu mai erau, plecaseră, iar caro-mobilul lor aștepta un nou transport ce trebuia să sosească o dată cu punctul luminos ce se zărea la orizont. Sau poate pleca?

Rămase doar o speranță dincolo de Frontieră, așteptînd un salvator...

DESEN DE H. WENCKE

MURRAY LEINSTER

GAURA CHEII

Moto:
Ştiu o poveste cu un psiholog care studia inteligenţa cimpanzeilor. Într-o zi a lăsat un cimpanzeu într-o cameră plină cu jucării şi a ieşit pe furiş, a închis uşa în urma lui şi apoi s-a aplecat să vadă prin gaura cheii ce face acesta. A putut distinge clar un ochi mare, căprui: cimpanzeul curios se uita, la rîndul lui, să vadă ce face psihologul.

CÎND l-au adus pe Buteh la staţie, nu părea mai mare decît un ghemuleţ pufos de blană; nici măcar nu-şi putea ridica lăbuţele păroase datorită gravitaţiei pămîntene din încăpere.

– Ce te-a apucat? zbieră Worden cu furie.

– Cum l-aţi adus aici tocmai acum, cînd toate bobinele care menţin gravitaţia terestră sînt în funcţiune? Apoi îl luă pe Buteh în braţe şi-l duse repede într-o încăpere pregătită special pentru cei ca el. Respectiva cameră fusese folosită drept sală de curs pentru copiii care locuiau la staţie. O parte a ei era transformată într-o cavitate cu aspect de grotă, iar cealaltă parte mai era încă utilizată în scopuri educative. Bobinele care menţineau gravitaţia terestră, plasate chiar sub această încăpere, au fost imediat închise şi astfel gravitaţia de acolo a redevenit cea existentă în mod obişnuit pe Lună. Bobinele în stare să modifice gravitaţia erau imperios necesare, altfel nimeni n-ar mai fi fost în stare să lucreze acolo. De îndată ce Worden intră în clasă îl puse cu grijă pe Buteh pe podea. Ce-i drept, pentru Worden era acum destul de greu să meargă prin camera unde condiţiile lunare create îi reduceau greutatea de la 72 kg la numai 12. Totuşi, trebuia să facă faţă, considerînd că Buteh era acum centrul atenţiei. Worden încercă să se ridice uşor de la sol şi dintr-o dată făcu o săritură necontrolată în urma căreia se trezi traversînd camera de-a latul şi ateriză drept în faţa peşterii. Aceasta era foarte bine construită şi arăta exact ca una dintre grotele din jurul staţiei unde sălăşluiau creaturile lunare, cei ca Buteh. Imediat ce o zări, Buteh sări pe una dintre cele mai ascuţite stînci artificiale, îşi încolăci mîinile şi picioarele în jurul vîrfului acesteia şi rămase atîrnat. Worden se uita lung la el. Buteh rămase neclintit cîteva minute privind lucrurile care-l înconjurau; apoi se întoarse puţin pentru a-l putea privi şi pe Worden.

– Ei, tinere, i se adresă acesta cu un zîmbet, eu îţi voi fi profesor de acum încolo şi sînt nevoit să te învăţ cum să-ţi trădezi semenii. De-asta vreau ca mai întîi de toate să-ţi cer scuze cu anticipaţie şi să-ţi mărturisesc sincer că detest această postură, dar n-am avut de ales.

Worden era convins că Buteh nu înţelege o iotă şi-şi descărca sufletul aşa cum o faci doar în compania unui cîine sau a unui nou-născut; de cele mai multe ori din necesitatea de comunicare cu o fiinţă.

– Da, din păcate, aici ai să înveţi cum să fii un trădător, repetă el cu amărăciune.

– Să ştii, Buteh, că voi fi blînd şi bun cu tine, dar tu n-ar trebui să te încrezi în bunătatea mea! Dacă aş fi într-adevăr bun, ar trebui să te omor cu mîna mea, înainte să ajungi să trăieşti lucruri mai rele.

Buteh îl urmărea cu atenţie din vîrful rocii unde se cocoţase. Părea o maimuţică terestră şi, totuşi, era atît de diferit...

– Aici e noua ta casă, Buteh, continuă Worden pe un ton înţelegător. Simte-te cît mai bine, fă-te comod, eu de altfel acum o să plec, cred că pentru azi e suficient, îţi urez, deci, noapte bună.

Cu aceste cuvinte părăsi încăperea şi închise uşa în urma lui. De îndată ce ieşi pe coridor, Worden se repezi la ecranele video care arătau interiorul sălii de curs. Buteh rămase atîrnat de stîncă foarte multă vreme. În cele din urmă, coborî pe podea. Se îndepărtă cu precauţie de stîncă şi se îndreptă către cealaltă parte a încăperii. Se apropie pe rînd de lucrurile de acolo şi le examină pe fiecare în parte cu ochii lui mari şi blînzi, apoi le atinse cu multă gingăşie şi grijă de frică să nu le deplaseze sau să le strice, mîngîindu-le parcă cu lăbuţele pufoase. După ce a trecut în revistă obiectele din jur, s-a reîntors la roca ascuţită pe care a îmbrăţişat-o din nou şi apoi a închis ochii. Rămase neclintit mult timp, încît Worden se plictisi la un moment dat să-l mai păzească şi plecă. Creaturile lunare reprezentau încă o mare problemă pentru oamenii care lucrau în staţia Lunară.

Primii oameni care au coborît pe Lună erau convinşi că au de-a face cu o planetă moartă. Astronomii prevestiseră această situaţie cu sute de ani în urmă şi primele două expediţii pe Lună au fost concludente şi suficiente pentru a confirma teoria şi a o transforma într-o realitate de netăgă-

DESEN DE MARILENA SIREȚ

duit. Mult după aceea însă, o expediție cu totul excepțională ca proporții și ambiții și-a îndreptat din nou atenția către Lună și tot atunci unul dintre membrii expediției a observat, cu totul întîmplător, ceva care se mișca printre stîncile aride. A tras și corpul a căzut răpus. Era o ființă. Și, totuși, cum e cu putință să existe viața pe o planetă lipsită de aer și apă?

Corpul neînsuflețit al primei viețuitoare descoperite pe Lună a fost adus imediat pe Pămînt și comisii de biologi s-au apucat să-l studieze. Deși aveau corpul în fața lor, uimirea era cuvîntul de ordine; nimănui nu-i venea să-și creadă ochilor că era cu putință așa ceva. Ca urmare, au fost planificate și trimise pe Lună încă două mari expediții, în scopul vînării imediate și neîntîrziate a creaturilor lunare. Doi membri ai uneia dintre expediții au fost uciși în timpul vînătorii, căci costumele spațiale greoaie s-au agățat ușor și s-au sfîșiat în stîncile nebănuit de ascuțite printre care trebuiau să-și croiască drum. Din cea de-a doua expediție însă nu s-a mai întors nimeni; se pare că făpturile acelea hotărîseră pur și simplu să nu mai moară pentru „progresul biologiei" și și-au organizat o apărare redutabilă.

Atunci s-a hotărît construirea unei stații speciale chiar pe Lună, dar oamenii care lucrau acolo se temeau să părăsească baza; erau înspăimîntați de creaturile lunare. Cu toate acestea, ordinul pe care-l primiseră de pe Pămînt era cît se poate de clar:

„Creaturile lunare trebuie exterminate." Pentru a atinge acest scop, era necesar un studiu preliminar, în detaliu, al obiceiurilor și comportamentului acestora. Planul strategic de abordare a problemei începea cu capturarea puiului unei astfel de creaturi lunare, cu ajutorul căruia urmau să fie studiate în evoluție reacțiile și obiceiurile lor, ca și posibilitățile de domesticire; astfel, puiul putea fi folosit ca spion și trădător al semenilor săi.

Deocamdată, Worden se bucura că, în fine, putea raporta în liniște Pămîntului reușita unui prim pas: un pui de creatură lunară a fost capturat și adus la bază. I s-a pregătit o cameră și acesta se afla acum în perfectă siguranță. Puiul se comporta normal și părea că se acomodase deja chiar și cu aerul din încăpere, deși trăise toată viața lui în vidul lunar. Worden nu putea da încă nici un fel de date în privința mîncării, nu știa dacă Buteh mănîncă și ce anume, dacă are preferințe sau nu, deși observase că avea o groază de dinți. Mai menționase în raport că-l supranumiseră Buteh și promisese să raporteze zilnic evoluția acestuia. Acum Worden stătea liniștit în camera sa, concentrîndu-se la nenumăratele treburi pe care le avea de făcut în ziua aceea.

Viitoarea lui îndatorire de „profesor" îi displăcea, în ciuda obligativității misiunii conform ordinului strict primit. Buteh trebuia deci mai întîi domesticit, pentru a putea apoi fi folosit.

Worden se ridică de pe scaun și se îndepărtă hotărît către ecranul video pe care-l reglă pentru a prinde imagini din camera lui Buteh. Acesta stătea exact în aceeași poziție, lipit de rocă și cu ochii încă închiși; nu era decît un inofensiv ghemuleț de blană furat dintre solitarele stînci lunare.

Și, totuși, poate ar mai fi o șansă pentru Buteh, se gîndi Worden; nimeni nu știe felul în care el se hrănește; ce-ar fi dacă ar muri de inaniție?... Oricum, e preferabil trădării... Worden își reveni repede pentru că își aminti că „prevenirea oricărui rău sau accident" era din păcate tot din stricta sa supraveghere. În dimineața următoare, Worden intră în sala de curs; cu alte cuvinte, pe Pămînt era dimineață, căci fiecare zi și fiecare noapte pămînteană durează cîte două săptămîni pe Lună, dar oamenii de pe stație desconsideră acest fapt și-și continuă viața în ritmul de acasă.

În momentul în care Worden deschise ușa camerei, Buteh sări de pe stîncă și-l privi cu mare atenție.

– Bună dimineața, Buteh, spuse Worden prietenos, iată-mă din nou, dar de data asta am venit pentru a începe prima noastră lecție. Și Worden întinse mîna spre el cu intenția să-l prindă. Corpul mic, acoperit cu blană, nu era nici cald, nici rece; împrumutase temperatura mediului ambiant. La atingerea mîinii, Buteh se-ncordă hotărît să se opună și se simțea cum luptă din toate puterile să nu fie luat în brațe; nu era însă decît un pui, încă destul de fraged, așa că Worden l-a ridicat cu ușurință și apoi l-a purtat pe palmă pînă în acea parte a încăperii unde se afla sala de curs. Odată ajunși la destinație, îl lăsă cu grijă jos și se porni să învîrtească arcul unei jucării mecanice, care începu să se miște. Buteh urmărea scena cu mare atenție și interes. Cînd s-a terminat arcul și jucăria s-a oprit, l-a privit pe Worden dezamăgit. Acesta a luat cheia și a mai învîrtit-o o dată. Buteh o sorbea din ochi. Cînd jucăria s-a oprit din nou, Buteh a întins delicat o lăbuță spre ea și a ridicat-o de jos, împreună cu cheia. Încercă s-o învîrtească singur: nu a reușit, căci nu avea încă destulă putere spre a o face. Cu toate acestea, nu s-a descurajat. Lăsă jucăria și plecă în mare grabă către grota în care-și petrecea majoritatea timpului. Reveni în cîteva clipe cu o piatră lunguiață în lăbuță. Trecu cu abilitate piatra prin urechea cheii și învîrti jucăria cu o mare ușurință și satisfacție. De acum încolo putea să se joace singur. După ce o puse în mișcare, îi dădu drumul pe jos și o privi mulțumit.

– Bravo, Buteh, bravo, prietene, ce logică, e uimitor, zise Worden aproape trist; te-ai descurcat, ceea ce presupune că știai principiul pîrghiei și asta, trebuie să-ți mărturisesc, nu-mi prea umple sufletul de bucurie. În aceeași seară, Worden își completă raportul: „Este posibilă educarea lui Buteh, nu e nevoie să vadă decît o dată sau de două ori cum se face un anumit lucru pentru a-l putea reproduce identic. Ori de cîte ori îl luam în brațe, îi vorbeam. Atunci a descoperit el pentru prima

oară vibrațiile pieptului meu, datorate vorbirii. A doua oară cînd i-am vorbit, s-a uitat foarte atent la gura mea și mi-a pus lăbuța pe piept să simtă mai bine vibrațiile. I-am pus atunci lăbuța pe gîtlejul meu, acolo unde vibrațiile erau ceva mai mari. Buteh părea încîntat și cred că a înțeles motivul vibrațiilor."

Aici, Worden făcu o pauză și apoi continuă: „Știu că exterminarea creaturilor lunare e un ordin, dar eu cred totuși că n-ar trebui s-o facem. Creaturile astea au o inteligență dezvoltată, o civilizație chiar, judecînd după unelte, și de aceea cred că ar trebui mai degrabă să încercăm să comunicăm cu ele și nu să le omorîm."

În ziua următoare, Worden lua ca material didactic pentru lecție o cutie goală de conserve. Îi arătă lui Buteh că fundul cutiei vibra cînd vorbeai în ea. Buteh însă descoperi singur că ea vibra doar dacă gura lui Worden era destul de aproape de gura cutiei. La lecția următoare, a introdus o diafragmă subțire de metal întinsă peste un cerc. Buteh a înțeles instantaneu rostul diafragmei.

Continuarea raportului suna așa:

„Buteh nu înțelege sunetul așa cum îl înțelegem noi, și asta fără doar și poate datorită faptului că nu există aer pe Lună.

Sunetul se pare că se propagă prin stînci. Buteh pipăie vibrațiile obiectelor solide și astfel știe ce simte fiecare în parte. Mai mult ca sigur, creaturile lunare au un limbaj sau un sistem de coduri care se transmit prin vibrațiile stîncilor și, deci, dacă sînt inteligente și posedă un mijloc de comunicare, sînt suficient de evoluate și nu trebuie pur și simplu exterminate, ca orice animal".

Aici Worden se opri. Biologul șef al serviciului de exploatare spațială, care asculta tot acest raport, răspunse instantaneu:

– Excelent, Worden, tot ce aud îmi dovedește o dată în plus experiența ta și mai ales faptul că ai intuiția necesară muncii pe care o faci; mă interesează felul în care pui problema, dar cred că ai uitat esențialul. Planul nostru de perspectivă cuprinde exploatarea planetelor Marte și Venus, lucru imposibil de realizat fără baze solide pe Lună. De aceea, în acest moment strategic crucial, noi nu ne putem permite luxul silogrimelor și al conversațiilor inutile cu aceste creaturi. Timpul ne presează, de aceea trebuie să acționăm: exterminare! Te rog să mă crezi însă că ceea ce faci tu ca om și savant este extraordinar,te rog continuă, îți apreciez foarte mult munca și intențiile.

Worden lăsă ușa camerei de comunicări deschisă. Se întoarse spre Buteh. Se atașase neașteptat de mult de micul elev și simțea că acesta la rîndul lui îl îndrăgea. De fiecare dată cînd intra în clasă, Buteh sărea de pe stîncă și se repezea în brațele lui. Buteh era atît de mic – dacă avea 50 cm înălțime – și era atît de ușor și fragil... Ce era impresionant însă era marea lui sensibilitate și sinceritate, cît și marea lui sete de cunoaștere. Cel mai tare îl pasionau acum fenomenele legate de sunet. De îndată ce-i vedea buzele lui Worden încrucișîndu-se se și repezea la diafragmă, o apăsa cu degetele pentru a surprinde vibrațiile produse de vocea lui. Acum înțelegea aproape tot ce i se spunea. Cu fiecare zi atitudinea lui se transforma. Era din ce în ce mai uman. Într-o zi, cînd Worden urmărea ecranul video, l-a putut vedea pe Buteh – singur – repetînd toate mișcările pe care Worden le făcuse în prezența lui cu o zi înainte. El se făcea

că ține o lecție altei creaturi lunare... Cu alte cuvinte se juca de-a Worden.

Worden a simțit un nod în gît. În acel moment era cufundat în rezolvarea practică a unui microfon vibrator care să-i transforme vocea în vibrații ale pietrei și invers. Dacă aceste creaturi comunicau prin vibrații transmise prin rocă, atunci astfel de microfoane puteau fi extrem de utile în depistarea și apoi exterminarea lor. Worden lucra cu speranța că microfonul n-are să funcționeze. S-a dovedit însă că invenția a fost o reușită totală și microfonul funcționa perfect. Cînd l-a așezat pe podeaua clasei și a vorbit cu el, Buteh a tresărit imediat impresionat de vibrațiile de sub picioarele lui și a recunoscut dintr-o dată vocea lui Worden.

Imediat ce a priceput despre ce este vorba, Buteh a și început să țopăie pe podea, iar microfonul transforma totul în sunet. Deși Buteh dansa în culmea fericirii, el urmărea totuși cu mare atenție figura lui Worden, care zîmbi amar într-un tîrziu și spuse:

– Îmi pare rău, prietene, nu înțeleg nimic din ce vrei să-mi spui, dar un lucru e sigur: acest microfon diabolic înseamnă moartea multor semeni de-ai tăi.

•

Microfoane identice au fost imediat împrăștiate de jur împrejurul stației. Rezultatele nu au întîrziat să apară. Era aproape apusul soarelui. Buteh fusese capturat aproximativ la mijlocul zilei lunare care are 366 de ore și de atunci nu mîncase absolut nimic. Worden i-a oferit pe rînd toate substanțele comestibile sau necomestibile inventate și chiar minerale.

Buteh privea cu interes toate aceste lucruri ca pe un obiect de studiu, dar nu se atingea de nimic în ruptul capului.

– O să moară de foame, zise Worden ca pentru sine, dar cine știe, poate-i mai bine așa. Cel puțin nu o să fie părtaș la distrugerea alor lui.

Soarele cobora progresiv. Umbrele se prelungeau din ce în ce, pînă ce ultimele raze dispărură în spatele stîncilor din depărtare.

Worden privi cu nostalgie ultimele raze și se gîndi cu groază la noaptea lungă care-i așteaptă. În acest moment se auzi dintr-o dată clopotul de alarmă.

Difuzoarele și amplificatoarele anunțau:

– Atenție, atenție! Se aud zgomote din stîncile

înconjurătoare! Creaturile lunare se apropie de stație!

S-ar putea să ne atace! Fiți pregătiți! Îmbrăcați-vă imediat costumele și nu uitați armele! În vreme ce Worden își îmbrăcă costumul se auzi din nou în difuzor:

– Două creaturi lunare lîngă stație! Acum fug! Se îndepărtează, le pierdem, trageți!!

Difuzorul tăcu pentru moment. Au dispărut, dar au lăsat ceva în urma lor. Worden se apropie de sistemul de intercomunicare.

– Aș vrea să ies să văd ce-au adus, cred că am ghicit despre ce e vorba.

Cîteva minute mai tîrziu, primi permisiunea și părăsi stația. Era însoțit de încă doi oameni. Toți trei aveau arme și toată zona din imediata vecinătate a stației era luminată de reflectoare puternice. Erau milioane și milioane de stele pe cer care aici apar de 10 ori mai mari decît se văd de pe Pămînt, și chiar Pămîntul însuși se putea vedea și era de 4 ori mai mare ca Luna.

Worden împreună cu cei doi însoțitori se duseră pînă la stînci și acolo, pe o piatră mai plată, văzură o plăcuță ciudată. Pe plăcuță era foarte mult praf. Atunci Worden vorbi în microfon.

– Cred că sîntem în posesia unui cadou pentru Buteh. Creaturile lunare știu că el trăiește și că-i e foame. I-au adus deci de mîncare. Totul era clar. Un copilaș fusese făcut prizonier de către inamic și două creaturi lunare, probabil tatăl și mama lui, își riscaseră viața să-i aducă ceva de mîncare.

•

Worden își continuă lecțiile cu Buteh și foarte curînd îl învăță să scrie și să citească. În mod foarte ciudat microfoanele de pe stînci fură cuprinse dintr-o dată de o totală tăcere chiar din seara aceea. Creaturile lunare n-au mai trecut pe la stație, ba mai mult au dispărut cu desăvîrșire, astfel încît acum toți se simțeau mult mai în siguranță cînd trebuiau să părăsească baza. Începuseră construirea unei noi baze de alimentare cu combustibil, lucru planificat de mai multă vreme.

– Semenii tăi au dat bir cu fugiții, îi spuse Worden lui Buteh. Și cred că dacă nu se mai arată o vreme vor fi mult mai în siguranță – din păcate nu pentru mult timp. Tu nici nu-i cunoști pe oameni! După ce-și ating scopul nu m-ar mira să vrea să te vîndă vreunei grădini Zoo de pe Pămînt; iar dacă din afacerea asta scot ceva bani, atunci precis or să se întoarcă aici să mai captureze și pe alții ca tine pentru a-i livra altor grădini Zoo. Buteh îl urmărea pe Worden nemișcat.

– Ah, și încă ceva, uitasem. Secția de Explorare Spațială mi-a comunicat că urmează să ne trimită un aparataj pentru minarea zonei înconjurătoare Stației, iar eu trebuie acum să te învăț cum să-l mînuiești. Buteh alergă spre Worden, îi sări în brațe și-i puse mîinile pe piept. Cînd Worden vorbea era o mare plăcere pentru el să-i simtă vibrațiile vocii.

– Cînd o să înveți să mînuiești aparatajul de care ți-am vorbit va trebui la rîndul tău să-i înveți și pe alții s-o facă, apoi o să trebuiască să muncești, să sapi în căutare de minerale, iar noi te vom păzi cu puștile. Să nu crezi că glumesc, asta s-a mai întîmplat, așa au procedat cu indienii de exemplu sau cu sclavii negri. Mare păcat că nu ați dezvoltat o civilizație, că nu aveți și voi arme, bombe. Din păcate, singura limbă pe care oamenii se încăpățînează s-o înțeleagă e cea a armelor.

Buteh a sărit din brațele lui Worden, s-a îndreptat hotărît către tablă, a luat o bucată de cretă și a scris:

TU, PRIETEN BUN.

Apoi a întors capul să-l privească pe Worden; acesta păli.

– Bine, dar nu te-am învățat niciodată aceste cuvinte, de unde le știi?

Buteh se întoarse din nou către tablă și continuă:

PRIETENE, ÎMBRACĂ COSTUMUL. DU-MĂ AFARĂ, MĂ INTORC CU TINE ÎNAPOI.

Se întoarse, îl privi pe Worden cu ochii lui mari și blînzi, apoi scrise:

DA?

Worden era cît se poate de calm. Se simțea doar puțin slăbit și fără vlagă.

– Cred că ne-am înțeles, hai cu mine spre ieșire. Zece minute mai tîrziu, două siluete părăseau stația. Una era mare, conturată de costumul spațial și contrasta cu cealaltă, foarte mică și jucăușă, care țopăia deschizînd drumul. Era aproape răsăritul soarelui, dar stelele se mai vedeau încă foarte mari și strălucitoare. După trei ore, Worden se întorcea alături de Buteh, care îl însoțea îndeaproape și aduseseră cu ei alte două creaturi lunare mult mai mici decît Worden, dar mai mari decît Buteh. Ei purtau ceva în lăbuțe. La o milă depărtare de stație, Worden deschise radioul și chemă Baza.

– Aici, Worden, mă auziți? zise el; am întîlnit creaturi lunare. Acum mă întorc la stație și aduc cu mine două rude de-ale lui Buteh. S-au oferit să vină cu noi la bază pentru a ne da niște cadouri. Nu trageți cînd ne apropiem.

Uralele de bucurie la gîndul reușitei, care au izbucnit la stație, au fost imediat înăbușite de suspiciuni. Dar cînd Worden s-a întors, ușa de la intrare era deschisă. Buteh și ceilalți doi au fost invitați în sala de curs. Aproape toți cei de la stație au venit la fața locului.

– Buteh și ai lui spun că vor să se împrietenească cu noi, făcu Worden pe interpretul.

Directorul stației a tresărit surprins de uimire.

– Worden, vrei să spui că ai găsit o cale de comunicare cu ei?

– Nu, răspunse acesta. Ei au găsit-o. Sînt la fel de inteligenți ca noi. Cînd am tras în ei, s-au apărat. Dar nu vor să lupte. Vor să fim prieteni. Ei

mai spun că noi nu vom putea trăi niciodată pe Lună fără costumele noastre greoaie şi nici ei nu vor fi în stare să suporte gravitaţia Pămîntului; ăsta este un motiv în plus pentru care nu avem de ce să ne duşmănim. În schimb ne-am putea ajuta reciproc.

– Pînă aici totul e coerent şi corect, zise directorul, dar tu ştii la fel de bine ca mine că avem de urmat anumite ordine stricte...

– Şi creaturile lunare ştiu acest lucru, zise Worden, şi sînt pregătiţi să se apere dacă dăm curs acţiunii... Ei au prelucrat diferite oglinzi care concentrează razele soarelui. Cu ajutorul lor pot acum să topească metale. Pe Lună nu e aer şi fără aer nici foc. De aceea au fost nevoiţi să utilizeze oglinzi. Au noţiuni pe bază de electronică şi sînt pe punctul de a le experimenta. Pentru ei, testele în vid vor fi o jucărie, nici măcar nu au nevoie de tuburi speciale, ca voi pe Pămînt.

– Ce lucruri ciudate spui, Worden, nici nu ştiu cum poţi fi atît de calm. Totuşi, ce vrei să spui cu acest **acum,** adică pînă acum nu topeau metale? Şi dacă nu, de unde au învăţat tocmai acum?

– De la noi, zise Worden scurt. Topirea metalelor cu ajutorul soarelui cred că de la mine, căci asta era una dintre problemele care m-a preocupat mult în ultima vreme. Construcţia de maşini de la specialiştii noştri de la bază, geologia chiar de la dumneavoastră.

– Cum e cu putinţă? întrebă şeful Bazei plin de uimire.

– Simplu, foarte simplu, răspunse Worden relaxat. Ia încercaţi să vă gîndiţi acum la ceva anume pe care vreţi să-l facă Buteh şi apoi urmăriţi-l în tăcere. Directorul îşi aţinti privirea către Buteh. Acesta se ridică de la locul lui, se îndreaptă către centrul încăperii aproape teleghidat şi făcu o amplă plecăciune.

– S-a aplecat! păli directorul. De necrezut! ăsta este exact lucrul la care m-am gîndit. Vrei să spui că...

– Ştiţi, Luna nu are atmosferă, completă Worden, şi creaturile lunare n-au putut folosi deci sunetul pentru a dezvolta o comunicare. Au fost nevoiţi să comunice telepatic. Sunetele transmise prin intermediul rocilor pe care le-am descoperit noi nu reprezintă „vorbirea“ lor, ci „muzica“ lor care le place foarte mult, dar cu care se distrează, nu comunică.

– Telepatia! Da, dar asta înseamnă că ne ghicesc toate gîndurile – concluzionă perfect logic directorul. Atunci cînd noi am împuşcat primele creaturi lunare, nu încercau decît să comunice cu noi, acum ne înfruntă.

– Da, acum cred că vor să se şi lupte pentru că au toate mijloacele necesare. Singurul motiv pentru care ne lasă în viaţă este că învaţă tot timpul ceva nou de la noi. Ar putea distruge staţia cu mare uşurinţă, dar acum au venit pentru că sînt dispuşi să negocieze.

– Asta trebuie imediat raportat Serviciului de Explorare Spaţială, mai apucă să murmure directorul sfîrşit.

– Au adus diamante, zise Worden, acum ar vrea să ne ofere diamantele pentru a primi în schimb cărţi. Nu uitaţi, între timp au învăţat să citească. În acest moment e limpede că nu-i mai putem extermina şi singurul lucru care ne rămîne este să facem un tîrg cinstit. Cred că măcar asta vor pricepe şi cei de la Serviciul Spaţial.

– Dar cum? Cum am ajuns aici?

– Prin Buteh, zise Worden un pic ironic, nu noi l-am capturat pe el, aşa cum am crezut, ci el a vrut să vină de bunăvoie la staţie. A stat aici printre noi, ne-a citit gîndurile şi apoi le-a comunicat semenilor lui.

– Ce ciudat, şi noi care credeam că le studiem obiceiurile şi inteligenţa...

Asta mi-aduce aminte de o poveste cu un psiholog care studia inteligenţa cimpanzeilor...

Traducere: MIHAELA POPA

FAUR AGACHI

STARE DE ZBOR

MENȚIUNE (SCHIȚĂ), LA CONCURSUL ANUAL DE CREAȚIE LITERAR-ARTISTICĂ DE ANTICIPAȚIE, BUCUREȘTI 1983

ZBOR la sală: slalom, treceri prin inel, șurub. Pilonii gălbui seamănă cu niște plopi descojiți. Vocea instructorului, dintre roțile scaunului, trezește reverberații nebănuite: „Nu sta așa crispat... Mai calm, mai relaxat... Acum bucla dublă. Bine... Bine... Excelent."

... Parchetul lucește la un metru sub mine. Mîna stîngă – întinsă lateral: se schimbă centrul de greutate. Stîngăcii de noviciat. După un timp nu mai este necesar: simți, dorești și trupul execută docil. Ating ușor pilonul trei. Glisez pe o parte, îl las să alunece de-a lungul spatelui, într-o arcuire felină – imagine de săritură răsturnată bizar, cu nouzeci de grade.

...Buclă dublă. Șurub. Sala se rotește în jurul meu. Parchet, spaliere, neoane, ferestre, banchete de lemn lustruit și din nou parchetul cu reflexia siluetei mele prelingîndu-se vălurit peste neregularitățile lemnului.

...„Pauză". Aud cuvîntul, dar nu cobor. Mă răsucesc pe spate. Plutesc leneș în curbe sinuoase, sub tavan. Pe carcasele corpurilor de iluminat nu e urmă de praf. Cu ce va fi ajungînd aici personalul de serviciu?

•

E răcoare. Soarele abia se vede, ca o geană roșiatică la orizont; culorile încă nu s-au trezit. Zbor la firul ierbii, așteptînd răsăritul. Ating iarba cu fața și pieptul, ușor, ca o părere. Dîre prelungi de rouă îmi rămîn pe obraji și de-a lungul cămășii, înfiorîndu-mă. La trecerea mea, macii își leapădă provocator petalele, clătinîndu-și, apoi, în urmă-mi, măciuliile nude.

Mă înalț puțin. O văpaie albă izbucnește în față. Mă răstorn cu capul în jos și îmi privesc umbra extinsă pînă la poalele colinelor. În mod normal, nu pot sta așa mai mult de cîteva minute; zborul, însă, își are legile proprii, celelalte învățate și de-

monstrate în şcoală, cu creta pe tablă – se anulează. Hainele sînt întotdeauna lipite de corp, inima pompează fără efort sîngele în vene şi artere şi nu percep „susul" sau „josul" decît vizual, ca pe nişte convenţii moştenite. Aş putea pluti în orice poziţie; îmi place, însă, să stau culcat cu faţa spre pămînt urmărind lunecarea verde a ierburilor de sub mine.

Un fluture se învîrte nedumerit în jurul meu, nu îndrăzneşte să se aşeze pe ciudata platformă ce cred că îi par a fi şi se îndepărtează în zbor oscilant.

•

Plouă cald, cu picături mari, ce îmi izbesc violent trupul. Vîntul şuieră sălbatic, totul are o nuanţă vineţie, undeva sub mine ghicesc ierburile plecate, ancorate disperat în sol, cu rădăcini adînci. Mă iau la trîntă, o vreme, cu vijelia, căutînd goluri între rafale, apoi abandonez ideea şi plutesc cu ochii închişi, spălat de şuvoaiele neostenite şi răsucit din cînd în cînd de curenţii violenţi de aer.

... Un fulger îşi zigzaghează limbile undeva în dreapta, prefigurînd dezlănţuirea sonoră ce îmi face să vibreze viscerele. Ţîşnesc în sus, răsucindu-mă într-un şurub nesfîrşit. Pete întunecate şi flashuri orbitoare se înşiruie într-o sarabandă delirantă, ritmată de bateria tunetelor.

Ies la lumină printr-o corolă de flăcări. Soarele este undeva în spate. Între doi bulgări alburii de nor, un curcubeu îşi zvîntă pastelul. Trec prin el şi culorile mi se preling pe trup, în irizaţii fantomatice.

•

Alb sidefiu şi albastru cobalt: un nor stingher pe cerul curat, boltit din zare în zare. Linişte deplină. Pînă aici nu mai răzbate nici trilul triumfal al ciocîrliei ce m-a însoţit o vreme.

Mă înfăşor pe lîngă turlele inconsistente, pe lîngă prăpăstii de fum: îmi propun să schiez şi caut o pantă. Iat-o: prelungă, cu ondulări vagi, abia schiţate, coborînd mai bine de două treimi din colosul de abur îngheţat.

Mă înalţ pînă în capătul cel mai de sus, ce întruchipează un castel incredibil şi apoi mă las să alunec, respectînd înclinaţia, uşor aplecat pe spate, cufundat pînă la coapse în ceaţă. Viteza creşte vertiginos, simt apăsarea aerului în obraji, în piept şi în pîntec. Despic cu tălpile vălătucii imateriali, ce cîrlionţează zbuciumat în vîrtejurile create de trecerea mea şi se reunesc din nou, undeva, în spate, în bulgări pufoşi asemenea unor stropi de clăbuc.

O cristiană, două, trei... Leneşe valuri ceţoase, ale căror creste se descompun diafan, înaltă, de o parte şi de alta a umerilor, dune alburii. Mă ghemuiesc cuprinzîndu-mi genunchii cu braţele şi plonjez în adîncul umed. Lumina zilei dispare. Mă rostogolesc într-un semiîntuneric difuz, caierele de fum par să se despice brusc, chiar în faţa corneei şi continui să cad, rupt de timp şi de spaţiu.

•

Care este rostul zborului, al zborului meu? De ce eu? Sînt oare, cel mai bun? Nu ştiu. Poporul vechi îşi jertfea cel mai bun fiu aruncîndu-l în vîrfurile lăncilor, cu faţa în sus, să moară rîzînd şi privind cerul. Neputinţă? Sfidare? Previziune? Voi cădea şi eu, asemeni lui Icar? Pentru ce jertfă? Doar eu am dorit, am simţit chemarea plutirii libere, restul a urmat de la sine. Atunci, o acceptare? Din partea cui? Doar aici sînt singur, întovărăşit numai de gîndurile ce se zbat învălmăşit căutînd un răspuns. Şi totuşi, un rost, trebuie să am un rost, îmi spun, ridicîndu-mă în spirale largi sus, tot mai sus, cerul este mai albastru, se bănuiesc primele stele, încifrînd în lumină mesajul lor perpetuu.

Am un simţămînt ciudat, seamănă cu un presentiment, cu aşteptarea unei împliniri, iată din nou freamătul interior ce mă îndeamnă spre înălţuri. Mă concentrez, încercînd să pun ordine în tumultul din mine. Simţurile s-au pierdut, s-au consumat în beţia începutului, pentru ceea ce ar trebui să descrie acum erau, oricum, mult prea imperfecte. Aerul ar trebui să fie rece şi rar, dar mă înfăşoară cald şi fluid, parcă pipăindu-mă, trupul meu îşi pierde consistenţa, se extinde, difuzînd în atmosferă, întrepătrunzînd-o şi îmi pare că mă dizolv în mine, unind două părţi ale aceluiaşi eu.

Şi atunci mă zăresc, plutind masiv în spaţiu, acoperit de păduri, de munţi şi oceane, de lacuri şi cîmpii, aureolat de atmosferă, despicînd cîmpurile de radiaţii ale universului. Un univers vibrînd de voci, de lumină, de stele ce cheamă, în jur sînt alte existenţe asemenea mie şi cînd realizez identitatea se naşte, nebănuit, aceeaşi pulsaţie care îmi disipă personalitatea şi iată-mă într-o nouă împlinire, eul „noi", unic trup de trupuri, unică chemare, unică viaţă, a celor ce se ştiu asemenea, plutind maiestuos în noapte, presimţind nu departe hotarele unei noi deveniri...

DESEN DE MERET ALEXANDRU

XIAO JIANHENG

MISTERUL VENUSIANULUI

N-AŞ FI crezut niciodată că mie, specialist în lingvistică, îmi va fi dat să trăiesc evenimentele extraordinare ale unei călătorii în Cosmos. Cu toate că, mai degrabă, întîmplarea a fost aceea care a jucat un rol de seamă în toată această chestiune, totuşi, într-o epocă în care ştiinţa face progrese uluitoare şi feluritele ei domenii se intercondiţionează şi se întrepătrund, prezenţa unui lingvist pe o navă spaţială nu s-ar putea socoti altcumva decît o urmare firească a lor. Numai că eu am fost prins chiar întîmplător în vîrtejul evenimentelor. De unde să încep cu povestea? Poate de la deschiderea simpozionului naţional de lingvistică...

1. O şedinţă stringentă

Îmi amintesc că era ultima zi a dezbaterilor plenare şi, îndată ce conferinţa s-a încheiat, m-am întors la hotel şi m-am băgat în pat.

Era o noapte sufocantă, de sfîrşit de iulie, însă în cameră era foarte plăcut. Am apăsat pe cîteva butoane, anunţînd „personalul electronic de serviciu“ să mă trezească a doua zi ca de obicei. Cum îmi îndeplinisem cu brio misiunea, m-am cufundat într-un somn atît de dulce şi de adînc, încît, la miezul nopţii, cînd am fost trezit, credeam că deja se făcuse ziuă!

Mi-am îndreptat privirile spre ceasul electronic cu comandă numerică şi am constatat, cu uimire, că indica ora 12 şi 40 de minute! Să se fi defectat robotul? Dar chiar atunci am auzit glasul rece al acestuia, strigîndu-mă:

– Tovarăşe Xu Ping, treziţi-vă! Comitetul planetar vă roagă să preluaţi imediat legătura telefonică.

„Comitetul planetar?“ Nu auzisem de un asemenea organism! În timp ce îmi munceam creierul să înţeleg despre ce e vorba, în receptor a răsunat o voce cristalină de fată.

– Alo! Alo! Tovarăşul Xu Ping? Sînt Secretariatul Comitetului navigaţiei interplanetare. Navigaţia interplanetară! Tovarăşe Xu Ping, sîntem într-o şedinţă de urgenţă, avînd ca scop dezbaterea teoriei dumneavoastră. Ne gîndim să vă invităm la dezbatere. Chiar acum.

– Acum?... Atît de tîrziu?

– Da. Dar nu-i deloc tîrziu, ci, dimpotrivă, e prea devreme. Este ora 0 şi 40 de minute!

Poate tocmai din pricină că lucra în domeniul navigaţiei spaţiale, fata avea o puternică noţiune a timpului. Continuă extrem de politicoasă, însă cu o intonaţie care nu admitea replică: Îmi pare foarte rău că v-am trezit şi vă rog să ne scuzaţi. Vă rugăm însă să veniţi numaidecît! Maşina vă aşteaptă.

Abia mă îmbrăcasem şi robotul a rostit iarăşi cu glas rece:

– Tovarăşe Xu Ping, vehiculul Comitetului planetar a oprit la intrare, în sectorul A, locul de parcare numărul 4. Coborîţi cu liftul numărul 14. Înainte de a pleca, vă rog să serviţi micul dejun, pe care vi l-am pregătit.

Cui îi ardea de micul dejun? Comitetul navigaţiei interplanetare mă căuta şi încă de urgenţă. Ciudat lucru! De fapt, în timp ce vehiculul mă purta ca vîntul spre marginea răsăriteană a oraşului, unde se înălţa clădirea monumentală a Comitetului, încă mă mai întrebam dacă eram chiar eu persoana căutată. Ce legătură aveam eu, un om care studia limba cu ajutorul matematicii, cu acest Comitet? Comunicarea mea stîrnise multora interesul şi luarea aminte, dar de aici pînă la Comitetul navigaţiei interplanetare...

Vehiculul se opri în momentul în care nedumerirea mea era în toi. Şi cu toate că era miezul nopţii – oh, voiam să spun ora unu –, clădirea albă a Comitetului, luminată puternic, roia ca un viespar.

Cînd am coborît, m-a întîmpinat un bărbat între două vîrste, înalt şi puţin adus de spate. L-am recunoscut într-o clipită. Era Luo Bing, renumitul astronaut, primul chinez care pusese piciorul pe Marte.

– Tovarăşul Xu Ping? M-a măsurat cu privirea şi mi-a strîns cordial mîna. Şedinţa are loc la etajul al doilea. Vă rog!

L-am urmat în sala de şedinţe. Aruncîndu-mi ochii în jur, am înmărmurit! Aproape fiecare domeniu îşi avea acolo cîte un reprezentant. Specialiştii în vîrstă erau strînşi în jurul unei mese mari, dreptunghiulare; cei mai tineri stăteau în spatele lor. Sala spaţioasă era plină ochi.

Şedinţa începuse de mai multă vreme. O tînără astrobiolog era într-o controversă acerbă cu un profesor de la universitatea mea, venerabilul Xu Miandun. Bunul profesor cu pletele cărunte era de felul lui amabil şi tăcut, însă în momentul acela arăta, nu ştiu de ce, neobişnuit, tulburat. Cînd a dat cu ochii de mine, a strigat tare, exaltat ca un copil:

– Bravo! A sosit autorul comunicării! Apucă un material din fața sa și, arătîndu-l tinerei cercetătoare, zise: Iți va răspunde chiar autorul.

Se lăsă tăcerea. Nenumărate priviri pline de căldură și curiozitate se întoarseră spre mine. Luo Bing îmi căută un loc și, înainte ca eu să mă așez, mă prezentă, apoi se întoarse către mine:

– Tovarășe Xu Ping, v-am solicitat pentru a ne expune personal situația. Institutul dumneavoastră a reușit să traducă unele texte din limbi antice, dispărute. Cum ați procedat?

Nu mă simțeam cîtuși de puțin în largul meu. Abia observasem acum că toți specialiștii aveau în mînă raportul meu la conferință. Pe loc, n-am înțeles motivul interesului lor pentru lingvistică, domeniu atît de străin de ei. Și asta, chiar atunci – în plină noapte, în sala de ședințe a Comitetului navigației interplanetare!

M-am uitat lung la profesorul meu, apoi la Luo Bing și la ceilalți. Am simțit de pretutindeni aceeași atitudine încordată de așteptare. Păreau mistuiți de ceva și nu știam de ce.

Le-am arătat în cîteva cuvinte cam cu ce ne ocupam noi în ultimii ani. Le-am spus:

– Principala noastră activitate s-a concentrat în ajutorarea calculatorului electronic, cu care analizăm și studiem, prin metode matematice și logice, regulile limbilor. Raportul meu înfățișează unele chestiuni de principiu și unele căi pe care noi le-am pus la punct. Prin intermediul lor, am reușit într-adevăr să traducem texte vechi egiptene și unele probleme neelucidate în ceea ce privește scrierea noastră veche, pe carapace de broască țestoasă...

Mi-am reluat locul, însă întrebările m-au potopit ca stropii unei ploi bătute de vînt. Cele mai multe priveau tocmai căile și tehnicile de dezlegare, celelalte, de după acestea, ajungînd tot mai puțin provocate de curiozitate.

– Tovarășe Xu Ping, spuse la un moment dat o femeie tînără cu dinții ca două șiraguri de perle, de fapt biologul pe care îl găsisem la venirea mea în controversă cu venerabilul profesor, n-am să vă chestionez asupra tezelor cuprinse în raportul dumneavoastră. Dar aș vrea să știu un lucru: sînt ele valabile și pentru situația de pe o altă planetă? Vă voi vorbi deschis. Dacă descoperim viață pe Venus și intrăm în legătură cu „oamenii" de pe planetă, ne-am putea bizui pe dumneavoastră? Mai bine zis, putem să vă transmitem rapid respectivele semnale și să primim o traducere?

Întrebarea pusese capac la întreaga oboseală a zilei. Răbdasem celelalte întrebări, dar acum am izbucnit:

– Tovarășă dragă, eu sînt un om de știință și nu un scriitor de literatură SF. Studiind chestiunile prezentate în raport, nu i-am luat în considerație pe inexistenții venusieni!

Vorbisem prea rece, brutal, fiindcă s-au pornit șușotelile.

– Cum? N-a aflat?

– Așa se pare.

– De ce nu-i spuneți?

Nu înțelegeam la ce se refereau și m-am întors întrebător către Luo Bing. S-a ridicat în picioare.

– Tovarăși, încă n-am apucat să-l punem în temă pe tînărul savant. Poate că a fost chiar mai bine așa, lăsîndu-l să ne vorbească în mod obiectiv. Tovarășe Xu Ping, mi se adresă el mie, întrebarea tovarășei Li Guifen nu e un capriciu. Ne in-

teresează pe toți în cel mai înalt grad acest aspect. Și anume, dacă stabilim unele legături cu „oameni" de pe alte planete, sînteți capabili să decodificați semnalele lor?

Luo Bing arăta cît se poate de serios. M-am simțit într-o situație delicată. Cum să-i răspund unui om care gîndește de pe poziția unui pasionat cititor de literatură științifico-fantastică? Din fericire, venerabilul profesor m-a trezit la realitate.

– Xu Ping, mi se pare că înainte de toate se cuvine să stabilim niște chestiuni. Nelăsînd raportul meu din mînă, a continuat, clătinîndu-l, ca o amenințare: În primul rînd, trebuie să pornim de la faptul că „venusienii" – aici voi evidenția iarăși că denumirea „venusienii" este o simplă ipoteză de lucru – sînt cu siguranță ființe cu o inteligență superioară. Cum arată, deocamdată nu ne interesează. Altceva este în afara oricărui dubiu – formarea unei ființe superioare nu este și nu poate fi separată de muncă. Cu alte cuvinte, „venusienii" trebuie să fie la fel cu pămîntenii: să ducă o viață socială și să dețină un instrument de exprimare a gîndirii – limba. Cît despre aceasta din urmă, aș crede că trebuie să fie asemănătoare celei de pe Pămînt, să reflecte realitatea obiectivă. Or, lumea obiectivă, fie ea de pe Pămînt sau de pe altă planetă, are la bază niște norme. Iată de ce apreciem...

Dintr-o dată am priceput ce voia să spună. Sigur, și limba „venusienilor" este guvernată de niște norme, de legi.

– Înțeleg, l-am întrerupt. Dacă-i așa, nu se poate să nu găsim mijlocul de a traduce o asemenea limbă. Sigur că da, am întărit. Dacă limba în cauză are o regulă a ei, pe baza unei logici riguroase, izbutim. Numai că...

Răspunsesem răspicat, dar știam că cercetările de pînă la data aceea negau existența vieții pe Venus. Și nu-mi era deloc limpede ce îi determinase pe oamenii din fața mea să dezbată în miez de noapte o problemă ce nu-și avea o bază reală. Prin urmare, am adăugat:

– Desigur, luăm această limbă ca o ipoteză de lucru. Însă ce sens are dezbaterea noastră? Fiindcă, de vreme ce pe Venus nu există viață, de unde să luăm o limbă „venusiană"?

Se lăsase liniștea. Se părea că răspunsul meu îi mulțumea. Însă cînd am afirmat că pe Venus nu există viață, au izbucnit în rîsete. Iar cînd au mai văzut și figura mea nevinovată, rîsetele au sporit. M-am așezat, fîstîcit, neștiind cu ce greșisem. Luo Bing mi-a sărit în apărare.

– Tovarășe Xu Ping, nimeni nu rîde de dumneavoastră. Faptul că actualmente pe Venus nu există viață și deci nici „oameni" este o mărturie a științei contemporane. Dar, iată, s-a ivit o chestiune extraordinară. Aici vocea sa a căpătat o nuanță ciudată. Trebuie să fi aflat și dumneavoastră despre plănuitul zbor spre Venus...

Am dat din cap, în semn de aprobare. Citisem undeva despre acest zbor interplanetar. Se spunea că după studiile de pe Marte, organele de resort începuseră o intensă muncă de pregătire a unor cercetări pe Venus. Mai înainte, China trimi-

VENUSIANULUI

sese pe Venus cîteva nave fără om, însă eu nu ştiam nimic despre informaţiile transmise de acolo de aparatura de bord.

– Aţi auzit că de curînd am lansat spre Venus o nouă navă fără om la bord, numită nava „numărul patru?", întrebă Luo.

Am încuviinţat.

– Această rachetă, cu excepţia aparaturii obişnuite de măsurat, a fost echipată şi cu o cameră de luat vederi, cu raze infraroşii. Ştiţi prea bine că Venus e înconjurată de un strat atmosferic foarte dens şi numai cu infraroşii se poate depista starea de lucruri de acolo. Ieri, aparatul a început să transmită şi s-a petrecut cel mai neaşteptat lucru: pe unele fotografii am descoperit un ciudat corp ceresc artificial. Făcut de mîna omului. În cele din urmă, am ajuns la concluzia că e vorba de un satelit artificial uriaş...

Ştirea m-a tulburat într-atît, încît, pe dată, nu mi-am dat seama de sensul adînc al descoperirii. Cuvintele „corp ceresc artificial" îmi persistau în memorie.

– Cum?, am bîiguit aproape sărind din scaun. Făcut de mîna omului?

Cei prezenţi au izbucnit în rîs, mizînd, se pare, pe această reacţie a mea.

– Oare... Încă nu-mi revenisem din starea de agitaţie. Vestea era prea mare şi căzuse prea brusc. Oare să se afle „oameni" pe Venus?

– Ce putem şti? Luo Bing aşteptă ca sala să se liniştească şi reluă: Aşa este, ne confruntăm cu un fenomen ieşit din comun. La început am crezut că este cumva vorba de o navă a unei ţări. Am stabilit apoi că în ultimul timp nimeni n-a mai lansat spre Venus un corp ceresc. Iar fotografia dovedeşte că obiectivul este opera inteligenţei omeneşti. Noi am apreciat întotdeauna că, în sistemul solar, nu poate fi viaţă doar pe Pămînt. Dar, în acelaşi timp, am susţinut că pe Venus nu poate fi viaţă. Atunci cum se explică existenţa acestui corp artificial? Iată misterul!

Aceasta era! În atmosfera planetei Venus se descoperise un satelit artificial. Într-adevăr! În cele cîteva fotografii, obiectul acela luminos, ca o halteră, gros la cele două capete şi subţire la mijloc, nu putea fi unul natural. Era fără îndoială isprava unei mîini umane! Şi nici gînd să fi fost lansat de pe Terra. Se întrevedea că vom avea cît de curînd de-a face cu fiinţe inteligente de pe o altă planetă, oricît de neaşteptat ar fi părut acest lucru!

– Tovarăşi, se întorsese Luo Bing spre sală, am ascultat opinia unui specialist. Sîntem cu toţii interesaţi în cel mai mare grad de modul de traducere a semnalelor lansate de „venusieni" – hai să-i numim astfel pe constructorii acestui corp ceresc artificial! Cît despre misterul de care vă vorbeam, el va putea fi dezlegat numai după ce vom încerca să intrăm în contact cu obiectul, sau în urma unei călătorii pe Venus. Prin urmare, propun constituirea unei Comisii specializate, care să analizeze următoarele chestiuni: Profesorul Xu, tovarăşul Xu Ping şi specialiştii în telecomunicaţii vor forma un prim grup de lucru. Ei vor face toate pregătirile de rigoare pentru a intra – de pe Pămînt – în legătură cu «venusianul». Recomand trecerea imediată la acţiune. Este foarte probabil ca zborul spre Venus să se devanseze, iar dacă eşuează legătura de pe Pămînt cu „venusianul", printre membrii navei va fi absolut necesar şi un lingvist...

Nu mai notez toate concluziile trase de Luo Bing. Ceea ce se cuvenea însă de reţinut era faptul că cea de a doua propunere a sa mă azvîrlise dintr-o dată în vîltoarea unei călătorii în Cosmos. Iar lucrul acesta putea să fi fost, în ceea ce mă priveşte, cum spuneam la început, o pură întîmplare. De cîte ori rememorez momentul, inima îmi bate cu putere şi mi-e greu să mi-l smulg din minte. Tot ce s-a întîmplat mai apoi, pentru mine, un cercetător obişnuit, este cu adevărat ieşit din comun şi, în acelaşi tip, o nemaiîncercată fericire.

2. Pe Venus

Pîna la urmă, am coborît pe Venus. Echipa noastră era formată din: Luo Bing, renumitul astronaut chinez, participant al vizitei pe Marte; Bao Weiwen, geolog, şi el membru al echipei de pe Marte; Li Huifen, cercetător al departamentului de astrobiologie, şi eu, cooptat în calitate de lingvist.

Cum aş putea uita vreodată această călătorie? După ce motoarele navei s-au oprit şi aparatura de bord şi semnalele au indicat „coborîre normală", noi, cei patru membri ai echipajului, inclusiv atît de fermul stăpîn pe sine Luo Bing, ne-am năpustit afara.

Venus! Ajunsesem în sfîrşit pe această planetă misterioasă, înconjurată de o atmosferă densă. Purtam costume de astronaut, prevăzute cu aparatură pentru reglarea automată a temperaturii, pentru protecţie la eroziune şi rezistenţă la presiuni înalte. Eu şi Luo Bing rămăsesem pe loc. Sub tălpi, aveam o rocă precum piatra de tocilă de felurite culori şi un praf moale şi fin. Departe, la orizont, se ridica, estompat, un munte întunecat. Deasupra capetelor noastre era atmosfera aceea groasă, prin care abia se întrevedea un soare, ca o umbră. Acuitatea vizuală ne era aici extrem de redusă.

– Vino! În casca transparentă a costumului de astronaut răsună vocea scăzută, emoţionată a lui Luo Bing. Vorbeam unul cu altul prin radio.

– Vino!, repetă, bătîndu-mă pe umăr. Să facem primii paşi pe Venus!

După cîţiva paşi mari, am înfipt în solul moale al planetei un steag mic pe care era înscris numele echipei noastre. Li Huifen ne-a făcut mai multe fotografii. Cu aparatură dezinfectată cît se poate de riguros, Luo Bing a luat o probă de sol, iar eu una de aer. Am dat, cu precauţie, ocol navei. Apoi Luo Bing s-a apucat să analizeze mostra de aer, iar Li şi Bao pe cea de sol. Eu m-am aşezat şi am încercat să iau legătura cu Pămîntul... Aşa a început activitatea încordată şi atractivă de cercetare a planetei Venus. N-am să expun aici în detaliu tot ce am făcut. Voi consemna numai aspectele de seamă ale raporturilor mele cu „venusianul".

Primul lucru a fost să depistăm urma acestuia. De pe Pămînt eşuasem. Imediat după şedinţa aceea de pomină, cu forţe uriaşe la dispoziţie, am construit cîteva staţii electrice de captare a semnalelor; în plus, i-am mobilizat pe toţi radiamatorii din ţară. Însă eforturile s-au dovedit zadarnice. Ceea ce ne neliniştea era faptul că alte nave auto-

mate lansate spre Venus nu mai dădeau de satelitul în formă de halteră. Încercarea de a întrerupe evoluţia satelitului pe orbita sa n-a reuşit. Aceasta însemna că cele cîteva fotografii captate erau rezultatul de excepţie al unei pure întîmplări. Chiar aşa! Şi ce putea fi mai greu decît să porneşti în căutarea unui corp ceresc artificial care se deplasează pe o orbită necunoscută în văzduhul imens al planetei Venus! Se înfăptuise încă o victorie neobişnuită. Am fotografiat din nou cu ultraroşii zona cosmică şi am reperat urma satelitului. Cît am salutat reuşita! Inimile ni se umpluseră de bucuria izbînzii.

Numai că, atunci cînd am trecut la cel de-al doilea pas – descoperirea „stăpînului“ care lansase satelitul, ne-am izbit de piedici de negîndit.

Condiţiile fizice ale misterioasei planete Venus erau într-adevăr aspre. Temperatura medie era de 475°C, bioxidul de carbon reprezenta principala componenta a aerului, iar presiunea ne apăsa de peste 90 de ori mai mult decît aceea de pe Pămînt. Temperatura şi presiunea înalte scoteau pur şi simplu acidul fluorhidric şi clorhidric din rocă. Iar aceste gaze compacte se amestecau cu nori groşi de acid sulfuric, care se lăsau în văile munţilor şi în depresiuni. Ploile torenţiale de pe Venus aveau un caracter coroziv. Dar ce spun eu „ploi“! Erau de fapt căderi de acizi anorganici!

Sigur că în aceste condiţii vitrege nu putea exista aici nici un fel de viaţă!

Pe de altă parte, din momentul redescoperirii urmei satelitului, am încercat să intrăm în legătură cu acesta, dar fără folos. Am emis nenumărate semnale şi n-am primit nici o reacţie. Cine era stăpînul? Şi unde se afla? Totul era învăluit în mister.

În faţa acestei stări de lucruri, noi – adică Bao, Li şi eu – ne-am simţit dezarmaţi. Pînă şi tînăra, vioaia, avidă de dispute Li Huifen se întunecase la chip.

Ciudat era şi faptul că Luo Bing se părea a nu fi fost îngenuncheat de nimic şi muncea ca şi mai înainte, cu aceeaşi tragere de inimă. Numai că se cufunda deseori în gînduri. Îmi dădeam seama că îl chinuia ceva, că noi idei îi dădeau tîrcoale. Într-adevăr, într-una din zile ne-a chemat la el şi ne-a spus:

– Dragii mei, zilele acestea am muncit fără preget şi am adunat suficient material despre Venus. Sîntem siguri că aici nu s-a născut viaţa. Dar această certitudine, din punct de vedere ştiinţific, e exprimată printr-o recoltă bogată. Acum, mult mai important este următorul lucru: de vreme ce pe planetă nu e viaţă, nici vorbă să existe fiinţe superioare şi atunci de unde vine satelitul artificial? Al cui este?...

Da! Acest gînd fără răspuns ne muncea şi pe noi.

– În această situaţie, continuă Luo, cred că este greşită presupunerea că venusienii au lansat satelitul.

– Cum greşită? am sărit noi.

– Exact cum aţi auzit!, vorbi el, imperturbabil.

– Atunci cine l-a lansat? Şi unde să mergem în căutarea bazei de lansare? se avîntă Li Huifen.

– Am o mare bănuială“, se arătă Luo Bing emoţionat. De ce să credem că lansarea s-a produs de pe Venus? Şi de ce să nu luăm în calcul posibilitatea sosirii unor fiinţe superioare din alt sistem planetar?

– Cum? strigarăm în cor. La una ca asta nu ne gîndisem. Dacă era vorba de o navă sosită din alt sistem decît cel solar, iată o descoperire de primă mărime! Inimile au început să ne bată cu putere...

– Fireşte, ce vă zic nu e decît o nouă ipoteză, rosti Luo Bing cu acelaşi calm. Iar pentru a o verifica, e nevoie să ajungem pe satelitul enigmatic. Una dintre principalele noastre sarcini ar fi deci controlarea satelitului. Sîntem pregătiţi pentru asta. Am convingerea că dacă pe Venus nu am putut găsi secretul „venusianului“, pe satelit – deocamdată continuăm să-i spunem satelit – îl vom descoperi. Propun deci să încheiem grabnic activitatea de cercetare pe Venus şi să mergem pe satelit.

3. Pe misterioasa navă

...Am intrat în orbita prestabilită.

Zburam în văzduhul planetei Venus, la 22 000 km de ea. Ne transformaserăm şi noi într-un satelit venusian. Fiindcă orbita noastră şi viteza cu care zburam erau diferite de ale satelitului misterios, punctul de întîlnire cu el era relativ stabil.

Uriaşul venusian apăru în faţa noastră la circa 2 000 de metri. Chiar fără instrumente optice, în bezna cosmică îl vedeam foarte distinct. Era un satelit artificial ciudat şi uriaş. Pluteam în cabina navei (ne pierdusem greutatea), înghesuiţi la fereastra sferoidală şi uitîndu-ne cu încordare. Dacă admiteam că în satelit erau fiinţe superioare, atunci cu siguranţă că şi ele ne reperaseră. După o jumătate de oră de observaţie, pe acel straniu corp ceresc artificial nu se făcu simţită nici o mişcare. Ce linişte grea! Or, dacă se putea să nu fi receptat sau să nu fi înţeles semnalele anterioare, de pe Pămînt şi de pe Venus, acum, cînd venisem în faţa lor, cînd le intrasem sub ochi, se cuvenea să reacţioneze într-un fel! Ce se întîmpla? Puteau fi orbi constructorii unor astfel de aparaturi? Erau ei atît de „neospitalieri“? Ori erau doar nişte barbari şi inumani, aşa cum apăreau descrişi de unii autori de SF!

Sentimente nelămurite, de neînţelegere şi îndoială, ne cuprinseseră. În cele din urmă, Bao Weiwen rupse tăcerea:

– Să urcăm pe el! propuse.

– Nu, zise ca pentru sine Luo Bing, părăsind fereastra. Tăcu o vreme, apoi îşi urmă gîndul: Nu cred să nu ne fi descoperit. Li Huifen supraveghează locul, iar noi vom încerca să mergem pe el.

Pentru o mai mare siguranţă, după dezbateri, am stabilit: Luo Bing şi Li Huifen rămîneau pe navă, iar eu şi Bao ne duceam într-acolo. Luo m-a ajutat să îmbrac costumul de astronaut. Înainte de plecare, Luo Bing ne-a îmbrăţişat, plin de emoţie.

– Atenţie, prieteni! Nu uitaţi să rămîneţi în permanenţă în legătură cu noi!

Am ieşit din navă. După ce uşa s-a închis automat în urma noastră, am intrat în adevăratul Cosmos. Cu pistoale pneumatice cu aer, ne-am „propulsat“ rapid spre satelit. (În Cosmos nu e atmo-

VENUSIANULUI

sferă, deci nici rezistență și această forță infimă era suficientă).

Văzduhul negru lucios era plin de stele. Nefiind estompate de atmosferă, acestea se iveau în toată splendoarea lor, luminoase și calme. Misiunea însă nu ne îngăduia nici o clipă să admirăm decorul care ne înconjura. De fapt, eram foarte tulburat ca să-mi clarific sentimentele. Dacă pe satelit existau cu adevărat ființe inteligente, ele ne urmăreau. Cum aveau să ne primească? Cum erau la înfățișare? Să fi fost așa cum îi imaginase un scriitor englez, ca niște pești, cu opt picioare și de o cruzime fără limite? Temerile însă nu puteau împiedica hotărîrea noastră de a cunoaște adevărul. Poate că aceasta este cea mai de preț calitate a ființelor inteligente, această căutare îndrăzneață și neobosită, soldată cu hotărîrea și spiritul cercetării!

Răsună glasul lui Bao Weiwen. Raporta „acasă":

– Luo Bing! Luo Bing! ne apropiem de venusian și nu înregistrăm nici o mișcare!

– Fiți atenți! ne avertiză el a nu știu cîta oară. Păstrați legătura cu baza.

Pe măsură ce ne apropiam, desluşeam și mai bine corpul acela ceresc. Era o construcție din două părți. La un capăt era un element sferoidal lung de vreo 400 de metri, iar la celălalt ceva ce semăna cu un abajur uriaș și în același timp ca o oglindă reflectoare. Cele două părți erau îmbinate prin tuburi groase, semitransparente. Ce putea fi? O navă? Un satelit?

În cele din urmă am coborît pe strania construcție.

– Vino după mine! mi-a șoptit Bao. Hai să alunecăm în partea asta!

Am alunecat greu, uitînd să-mi mai punctez „vehiculul" meu cu pistolul pneumatic, izbindu-mă astfel de corpul acela ce părea un uriaș ou de rață. Lucrul acesta l-a stîrnit pe Bao, care a ridicat pistolul și a bătut de cîteva ori în sferă. Am așteptat încordați cîteva minute, însă nici o mișcare.

Bao Weiwen a hotărît să plece de unul singur în cercetare.

– Rămîi aici, mi-a zis. Mă duc pînă dincolo. Dacă apare ceva, fac repede cale întoarsă.

A deschis pistolul și a luat-o peste forma aceea sferoidală, lunecînd spre partea cealaltă. Eu m-am instalat bine unde mă aflam, ținîndu-mă cu mîna de o ieșitură (mai tîrziu aveam să aflu că nu era altceva decît o antenă pentru transmisiuni). La un minut sau două, Bao îmi raporta. (Minutele acestea erau lungi cît un secol!) Recepționam și transmiteam de fiecare dată la bază.

Poate din plictiseală sau poate din dorința de a cerceta și eu, am dat să văd din ce metal era făcută ieșitura, de fapt, „antena" romboidală. Răspunzîndu-i lui Bao, m-am cățărat spre ea. Tocmai cînd apucasem în mînă „antena", am simțit că nava de sub mine se deplasează încet... În disperarea momentului, am făcut o săritură și pe dată am început să zbor în Cosmos.

– Xu Ping! Xu Ping! Ce-i cu tine? mi-au răsunat în urechi vocile lui Luo Bing și lui Bao Weiwen. (Precis îmi auziseră exclamația smulsă de spaimă).

Am scos cu greu pistolul pneumatic și am apăsat tare pe trăgaci. Am alunecat imediat înapoi. Însă cum desfăcusem prea puternic supapa de aer, n-am rămas fixat pe peretele navei, ci am fost puțin deviat, ajungînd într-un anume loc. Acolo, peretele navei s-a deschis automat și m-a înghițit ca într-o peșteră. Și iată-mă dintr-o dată în pîntecul misteriosului satelit!

L-am chemat pe Luo Bing in ajutor, însă n-am primit răspuns. Prin peretele de metal al navei, undele ultrascurte nu pătrundeau!

Am făcut eforturi să mă calmez, să mă stăpînesc. Cînd mi-am revenit din tulburare, am observat că ajunsesem într-o cameră îngustă, dreptunghiulară. Pereții erau goi, însă emiteau o lumină blîndă. În partea opusă era parcă o ușă. M-a trecut o sudoare rece. Trebuie să recunosc că mă încolțise gîndul că dincolo de ușa uriașă o ființă ca o reptilă îmi pîndea fiece mișcare. Îmi era teamă.

Pînă la urmă, curiozitatea și tăria spiritului științific mi-au revenit. La urma urmei, de ce trebuie să mă tem? Pentru ce venisem? Scopul meu nu era să-l cunosc pe stăpînul acestui obiect? M-am ridicat și am trecut cu pași apăsați dincolo de ușa ce mă înspăimîntase. În fața ochilor mi-a apărut o încăpere îngrijită, ca bordul unui vapor. Intrările ei erau toate blocate. Am ciocănit în mai multe locuri, însă în afara răsuflării mele grele, întretăiate, n-am mai simțit nici o reacție.

Așadar, am rămas liniștit, neștiind ce mai puteam întreprinde. Atunci am descoperit cu surpriză că îmi recăpătasem greutatea. Pe nava noastră eram imponderabili, însă aici mă mișcam ca pe Pămînt. Aceasta însemna că satelitul avea o construcție foarte ciudată.

Am hotărît să mă întorc în coridorul din care plecasem. Mă gîndeam că Luo și Bao mă căutau. Trebuia să reiau legătura cu ei. Însă strădaniile mele erau în van. În camera lunguiață n-am găsit nici un buton, nimic cu care să deschid vreo ușă. Am revenit în încăperea îngrijită și iar m-a cuprins panica: trebuia cu orice preț să dau de stăpînul navei, de misteriosul și invizibilul ei stăpîn. În cele din urmă am zărit o scară în formă de spirală. Părea că duce în inima construcției. Mă pregăteam să pun piciorul pe ea, cînd am auzit pași precipitați. Da, pași adevărați, care veneau spre mine. M-am întors și...

– Xu Ping! Xu Ping!

Oh, ce glas plin de căldură, Bao Weiwen! Nu, era Luo Bing. Alerga spre mine printr-un alt coridor.

– Tu, aici? Ești rănit?

Ne-am îmbrățișat ca niște prieteni despărțiți vreme îndelungată.

– Bătrînul Bao? îndrăznii să întreb, cu inima strînsă.

– A intrat și el. Ne așteaptă dedesubt.

În mod sigur zguduit de ceva, Luo reușea să arboreze o înfățișare calmă. M-a prins de mînă și m-a tras spre scara în spirală.

– Am intuit bine. E o navă, șopti el. Am pătruns în camera de comandă.

– Și stăpînul? A cui e nava? Mă bucuram, însă voiam să mi se spună tot.

– I-am găsit, dar... Luo Bing se opri și se întoarse spre mine, tulburat, punîndu-mi mîna pe umăr. După o pauză, rosti cu durere în glas: S-au

sacrificat! Se pare că li s-a întîmplat o nenorocire și au murit cu toții!

– Morți?

Nu am apucat să-l înțeleg bine pe Luo Bing și Bao s-a apropiat în grabă, îmbrățișîndu-mă. În sala încărcată de aparate – evident comanda navei – am pătruns sensul vorbelor lui Luo Bing.

Pe scaunul din fața tabloului de comandă era un „om" mult mai înalt decît noi – însă foarte asemănător nouă, pămîntenilor.

Uscăciunea sau o cauză care nouă ne scăpa îl păstrase nealterat. Zăcea acolo, ținînd strîns în mînă ceva de forma unui stilou. Pe măsuța de comandă era deschis un caiet (ulterior aveam să aflăm că era jurnalul de bord), pe care erau înghesuite niște semne ciudate. Alături de caiet era o fotografie – imaginea clară a Pămîntului – și o scrisoare (ceva mai tîrziu am știut că era o scrisoare adresată nouă, pămîntenilor).

Pentru o clipă, noi, cei veniți de pe îndepărtatul Pămînt, am rămas nemișcați în fața acestui „oaspete din Cosmos" și, cu toate că nu ne-am descoperit capetele, i-am adus toți trei un omagiu binemeritat lui, enigmaticului „oaspete" care, din nefericire, se sacrificase pentru știință, pentru dezvăluirea tainelor Cosmosului.

4. Secretul navei cosmice „Exploratorul"

Mașina cu perne de aer și cu hiperviteză înainta pe superautostrada de plastic, celebră în lume, din zona răsăriteană a Beijingului, apropiindu-se în zbor de clădirea Comitetului navigației interplanetare. Bao spori viteza la maximum, însă pe noi toți nu ne mulțumea. Li Huifen și cu mine stăteam în spate și, din cînd în cînd, tînăra cercetătoare îl bătea pe omul dinaintea sa pe umăr, îndemnîndu-l:

– Mai iute, Bao, vom întîrzia!

De fapt, avea dreptate. Chiar întîrziasem. În urmă cu cinci ore lenevеam comod în fotoliile de răchită ale stațiunii de odihnă „Casa astronautului", desfătîndu-ne în fața nemărginirii mării, scăldați de razele blînde ale Soarelui. Dacă nu am fi fost reținuți de o neprevăzută conferință de presă, am fi fost de mult în sala întrunirii, fiindcă era o întrunire de la care nici gînd să putem lipsi!

Călătoria pe Venus se desfășurase în bune condițiuni. Ne luase un an și două luni. În cele peste 400 de zile, mai bine de jumătate le petrecusem pe drum. Pe Venus stătusem numai 47 de zile, iar pe satelit – nu, acum știm că nu era un satelit artificial, ci o navă uriașă, deci pe misterioasa navă – rămăsesem cu totul 11 zile. În acest scurt răstimp, nu numai că am controlat cu de-amănuntul nava, dar am găsit numeroase materiale – documente felurite, cărți și, pe lîngă ele, voluminosul jurnal de bord.

Oricine își poate închipui bucuria care ne-a cuprins în momentul descoperirii acestor materiale scrise, enorm de prețioase! Ele stăteau drept mărturie unică a pătrunderii secretelor „venusianului".

Știam însă că pe navă n-aveam cum să dezlegăm asemenea mister. Trebuia aflată cheia dezlegării ciudatei scrieri, apoi traduse materialele și noi eram prea puțini pentru a duce la capăt așa ceva.

Dar nici n-am lăsat ca munca aceasta să întîrzie. Deja în drumul nostru înapoi spre pămînt am

transmis prin televiziune, în toată lumea, principalele documente.

La coborîrea din navă am auzit că institutul nostru lingvistic condus de venerabilul profesor descoperise secretul scrierii și tradusese materialele cele mai însemnate. Știrea ne emoționase și ne însuflețise totodată! Am încheiat mai devreme tratamentul și ne-am grăbit spre Beijing, pentru a audia raportul profesorului.

Li Huifen ne purtase într-un iureș pînă în sala de conferințe de la etajul întîi. Dar întîrziasem. Profesorul tocmai terminase referatul.

– ...Aceasta este activitatea noastră din ultimele patru luni. Ea se află totuși la început. Fiindcă ne-au rămas încă destule documente de clasat și tradus. Pe baza celor de mai sus, s-ar putea trage cinci concluzii.

Unu: Am descoperit numele navei. În cuvintele noastre, ale pămîntenilor, ea s-ar numi „Exploratorul".

Doi, și lucrul cel mai important, este că nava venea din sistemul astrului X. Conform măsurării timpului de către noi, ea a pătruns în sistemul solar în urmă cu trei ani. Se știe că sistemul astrului X se află foarte departe de sistemul solar și o navă care ar zbura cu viteza luminii, adică cu 300 000 km/s, ar avea nevoie de 8 ani. Or, după materialele găsite, „Exploratorul" a zburat pînă la noi într-un timp de 27 de ani! Iată că, dacă am socoti numai din acest punct de vedere, explorarea aceasta se dovedește a fi cu totul remarcabilă.

Trei: Din cărți am aflat cîte ceva despre astrul X. Acest astru fix, mult mai mare decît Soarele, are 17 planete dispuse pe orbite circulare și pe una dintre aceste planete, numită Ganlika, în urmă cu cîteva milioane de ani au apărut oameni asemenea nouă. „Exploratorul" este creația oamenilor de pe Ganlika.

Patru: Am tradus jurnalul de bord, care cuprinde un tezaur de informații științifice. Chiar astăzi s-a trecut la tipărirea acestui document, așa că mîine veți primi cîte un exemplar.

Ultimul punct, al cincilea: Vă anunț despre existența unei scrisori neobișnuite. A fost scrisă de comandantul ad-interim, înainte de a se sfîrși. Este adresată pămîntenilor. Cu voia dumneavoastră, voi acorda gloria citirii acestui act însemnat eroului nostru, aducătorului acestor comori de preț, astronautul Luo Bing".

Cei prezenți ovaționară și bătură din palme frenetic. Luo Bing stătu cîteva minute în fața microfonului, pînă ce aplauzele se stinseră cu totul. Înainte de a citi scrisoarea el adresă adunării cîteva cuvinte:

– Tovarăși! Dragi prieteni! Sînt fericit că după nici doi ani ne vedem iarăși aici, gata să analizăm aceste documente științifice. Vă rog să nu pierdeți din vedere că ele sînt primele documente de acest fel din istoria omenirii! Mă bucură că îmi revine mie sarcina măreață de a da citire unei scrisori atît de valoroase. O voi citi cu durere în suflet și cu profundul regret că acela care a redactat-o nu mai există. Cînd am urcat pe „Exploratorul" speram să ne întîlnim cu stăpînii navei, însă, din nefe-

VENUSIANULUI

ricire, n-am găsit decît trupurile lor neînsufleţite şi această scrisoare. Daţi-mi voie să dau glas cuvintelor ei pline de căldură şi de sentimente prieteneşti:

„Dragi prieteni de pe planeta albastră! Sînt fericit că am prilejul ca în ultimele clipe ale vieţii mele să vă transmit un salut călduros şi cele mai bune urări.

Sînt comandantul ad-interim al navei cosmice interplanetare «Exploratorul». Nava noastră vine de pe planeta Ganlika, aceasta aparţinînd sistemului planetar numit de noi Jielun, adică Lumina. În jurul stelei fixe Jielun se rotesc 17 planete. Ganlika este cea de-a noua planetă. Noi, oamenii de pe Ganlika, am atins un grad superior de dezvoltare a civilizaţiei, stăpînind atît natura, cît şi tehnica spaţială. Misiunea navei noastre este de a pătrunde în sistemul vostru planetar, de a face cercetări şi, mai ales, de a afla dacă există fiinţe omeneşti asemănătoare nouă.

Din nefericire, n-am reuşit să ne ducem la capăt misiunea. Totuşi, în ultimele momente v-am descoperit, observînd frumoasa voastră planetă, înconjurată de nori uşori. Spre ghinionul nostru, o epidemie înfricoşătoare a pătruns în navă şi iată-mă acum singurul supravieţuitor. Ştiu însă că mă voi stinge şi eu. În aceste ultime clipe ale vieţii mele, vă împărtăşesc păţania noastră şi vă urez din inimă mult noroc.

Am convingerea că într-o zi această scrisoare va fi în mîinile voastre. Asemenea nouă, plecaţi în Cosmos să smulgem secretele naturii, voi veţi pune neapărat piciorul pe planeta noastră. Vă urez să realizaţi cît mai repede acest ţel măreţ!

Acum am să vă relatez împrejurările care ne-au împiedicat să ajungem la voi, cu toate că vă dădusem de urmă. Mă voi exprima cît mai simplu, findcă nu mai am putere să povestesc amănunţit.

Călătoria noastră a început bine. Pregătirile fuseseră complete şi însumaseră eforturile tuturor locuitorilor. Dar orice activitate de cercetare se poate izbi de neprevăzut. Înainte de a intra în sistemul vostru solar, nava noastră a fost brusc atinsă de lovitura năprasnică a unei raze. Aparatura noastră de apărare era bună. Avusesem în vedere periculoasele raze cosmice, însă nu luasem în calcul o sursă radiantă atît de puternică. Sub această lovitură, sistemul nostru de apărare a fost paralizat. Necunoscuta sursă radiantă – încă n-am ajuns la o explicaţie raţională a ei – ne-a nimicit aparatura de protecţie şi ne-a atins şi pe noi. A sosit şi a dispărut brusc. Însă i-a fost de ajuns să ne atingă.

Am înţeles că ne pîndea necruţătoarea moarte, cu toate că nu credeam că ne vom sfîrşi atît de repede. Ne-am tratat numaidecît, am luat diferite măsuri, însă teribila iradiere l-a doborît curînd pe primul dintre noi. Acestuia i-a urmat eroicul nostru căpitan.

Ceilalţi trei membri ai echipajului, deşi ştiam că nu vom putea evita nenorocirea, nu ne-am pierdut cu firea. Ne-am urmat obiectivul: îndeplinirea scopului călătoriei, ca o realizare ştiinţifică de prestigiu. Am mărit viteza şi am trecut în sistemul vostru planetar.

Am întîlnit mai întîi o planetă înconjurată de o ceaţă densă, care îi ascundea adevărata înfăţişare. Nu mai aveam vreme să ne permitem o altă alegere. Ne-am apropiat de ea, transformîndu-ne într-un satelit al ei.

Nu voi expune aici cercetările noastre pe această planetă, fiindcă ele au fost deja înregistrate în amănunţime. Am pilotat de fapt şi un vehicul de mici dimensiuni, o navetă-sondă, într-o misiune de studiu pentru cîteva zile. Sper să vedeţi documentaţia. Am constatat că planeta se află încă într-o etapă geologica fierbinte. Acest lucru ne-a dat speranţa că vom găsi şi alte planete, unele poate cu forme de viaţă. Aveam de gînd să intrăm în studii mai profunde, însă moartea ne-a răpit încă un camarad. Rămăsesem doar eu şi Bielailier şi ne-am întors în grabă pe «Exploratorul». Însă boala nu ne-a iertat deloc. Cutezătorul Bielailier s-a stins şi el. Era singurul astronom care supravieţuise. În ultima vreme, cu toate că nu mai avea putere să se mişte, a ţinut ferm să nu-şi abandoneze sarcinile, calculînd zi şi noapte şi scrutînd văzduhul. Cu puţin înainte de moarte, a realizat visul nostru, descoperindu-vă. A observat o planetă albastră, pe care, în ciuda faptului că era aproape în permanenţă acoperită cu nori, aparatura noastră ne-a înfăţişat-o foarte clar. Am văzut mările şi oceanele, munţii acoperiţi cu verdeaţă şi cîmpiile întinse. Cîmpurile erau frumos ordonate, demonstrînd că acolo creşteau nu numai păduri şi buruieni, ci şi plante cultivate de mîna omului. Iar printre acestea erau căi clar trasate, ce nu păreau a fi rîuri natuale, ci căi navigabile... Vă puteţi închipui însufleţirea care ne-a cuprins. Atunci cînd Bielailier a descoperit sateliţii voştri artificiali, s-a arătat atît de entuziasmat, încît, cu toate că nu mai avusese forţă nici să mănînce de cîteva zile, a strigat cu puterile ce-i mai rămăseseră: «Oh! Stăpînesc tehnica spaţială. Ia repede legătura cu ei!» Acestea au fost, de fapt, şi ultimele lui cuvinte.

Concluzia lui Bielailier fusese corectă. Pînă la urmă descoperisem o planetă care ajunsese la un înalt grad de civilizaţie şi care ar fi putut să ne umple inimile de speranţă.

Socotesc că ne-am atins scopul călătoriei noastre. Din păcate, nu mai am cum să duc această veste nemaipomenită celor de pe Ganlika. Mi-am pierdut şi eu capacitatea de mişcare. Ştiu că nu voi mai trăi mult.

Dragi prieteni şi fraţi! Daţi-mi voie să vă numesc cu aceste cuvinte fierbinţi. Chiar dacă am pornit pe căi diferite în procesul îndelungat de stăpînire a Cosmosului, ştiinţa şi inteligenţa au învins nesfîrşirea timpului şi a spaţiului şi prezenţa noastră în sistemul vostru planetar este o dovadă. Gradul vostru de civilizaţie îmi dă credinţa că şi fără călătoria noastră voi veţi ajunge în zbor pînă la Ganlika. E o chestiune care ţine numai de timp. Am convingerea fermă că aşa este! Oare nu-mi daţi dreptate, dragi locuitori ai planetei albastre?

Ultima descoperire a lui Bielailier a confirmat şi a întărit concepţia noastră după care viaţa, viaţa inteligentă pulsează pretutindeni în Cosmos! În Cosmosul nesfîrşit, care nu cunoaşte limite, există numeroase planete asemenea alor noastre. Însă eu nu mai am posibilitatea să mă întorc cu această descoperire pe planeta mea. Iată cea mai mare amărăciune pe care o trăiesc în clipele de faţă.

Zborul nostru s-a frînt, însă voi îl veţi continua. E şi motivul pentru care am luat hotărîrea să redactez această lungă scrisoare în care să vă împărtăşesc nenorocirea ce ni s-a întîmplat. Sînt sigur că experienţa noastră – fie ea izbutită sau nu – vă va folosi şi vă va permite să duceţi pînă la capăt vii şi nevătămaţi munca începută şi de unii şi de alţii.

Prietenii mei! Zburaţi spre Ganlika! Va fac aceasta

invitație în numele tuturor locuitorilor planetei noastre! Încă o dată, cu cele mai frumoase gînduri, vă urez drum bun! Vă doresc succese depline pe calea stăpînirii Cosmosului!

Fie ca ziua cînd cei de pe Ganlika și cei de pe planeta albastră vor înainta mînă în mînă să vină cît mai repede!

Comandantul ad-interim al navei «Exploratorul», KATUO".

Luo Bing a citit dintr-o răsuflare, cu voce gravă, scrisoarea de mai sus. În sală s-a lăsat tăcerea. Fiecare fusese răscolit de conținutul scrisorii. Ce om ferm și viteaz! Povestea tragică ne îndurerase, însă ne insuflase și flacăra unui entuziasm fierbinte și fermitatea hotărîrii de a ne dărui toate forțele pentru supunerea Cosmosului. Luo Bing declarase atît de frumos:

– Tovarăși, rostise el, împăturind emoționat scrisoarea, pe cînd în ochi i se ghicea scînteierea lacrimilor, aceasta este scrisoarea. Permiteți-mi să vă spun că, după încheierea acestei mărturii sensibile, comandantul Katuo ne-a făcut o prezentare a tehnicii zborurilor spațiale. Ne-a comunicat pe larg cum să-i cunoaștem nava, instrumentele de bord, hărțile și materialele. A ținut să argumenteze că pericolul întîmpinat de „Exploratorul" poate fi eliminat. Dacă nava suferă cîteva schimbări și dacă i se întărește aparatura de protecție pot fi evitate cu desăvîrșire vătămările razelor cosmice, oricît de puternice ar fi ele. Fără îndoială că toate acestea ne sînt de mare folos. Tovarăși, locuitorii de pe Ganlika ne-au făcut invitația de a duce mai departe opera de la care ei au fost siliți să abdice, de a le finaliza misiunea – să zburăm spre Ganlika. Să ducem pe Ganlika faptele eroice ale „Exploratorului", rezultatele expediției!

Aceasta va fi chiar sarcina noastră de viitor. Vom analiza în profunzime prețioasele materiale de pe „Exploratorul", vom studia nava și experiența lor de navigație. Pe această bază, vom construi o navă mai puternică și mai aproape de cea ideală și cu ea vom întreprinde călătoria pe Ganlika. Știu, sîntem extrem de îndurerați, însă sacrificiul eroic al echipajului de pe „Exploratorul" nu poate decît să ne întărească hotărîrea de a birui natura, Cosmosul! Ne vom concentra eforturile pentru ca ziua apropierii locuitorilor de pe Pămînt de oamenii de pe Ganlika să vină cît mai repede.

Aplauze și ovații s-au dezlănțuit în ropote. O dată o avalanșă entuziastă în semn de prețuire pentru locuitorii planetei Ganlika, apoi o alta la fel de furtunoasă pentru înaintarea pămîntenilor în Cosmos, în viitorul cel mai apropiat și, ca o apoteoză, aplauze și ovații continue pentru victoria inteligenței omenești.

Traducere: CONSTANTIN LUPEANU

± ∞

– Joacă odată omule! spuse Orlando suflîndu-și nasul într-o batistă albă.

Luzo îl privi dînd din umeri. Orlando se apropie de el, luîndu-i bila din mînă. O cîntări o clipă:

– E cu siguranță mai grea decît celelalte. Gruba, ai habar de asta? Gruba spuse că nu.

– Cred că ar fi mai bine s-o schimb, își dădu cu părerea Luzo.

– Ce naiba băieți?! Nu putem trece de turul ăsta? se înfurie Gruba.

– Am impresia că voi nu vreți acest lucru! strigă Luzo.

– Joacă liniștit. Nimeni nu are nimic cu tine.

– Nu mai pot. Ați mai văzut voi pînă acum o asemenea bilă? Gruba, n-ai jucat tu cu ea turul trecut?

– Nicidecum! O văd pentru prima oară!

– Atunci bila a venit singură? Vă puteți imagina o bilă de popice care să umble singură prin sala asta?

– Să jucăm mai departe, propuse Orlando.

– Încă una! strigă Gruba, arătînd cu degetul înspre podea.

– Să nu ne pierdem cu firea, spuse Luzo. Să spunem că au fost de la început aici și cu asta basta...

– E vie! șopti uimit Gruba ridicînd bila.

– Ai înnebunit?

– Eu zic să ne ducem acasă...

– Răsuflă! Auziți-o cum răsuflă! strigă Gruba.

– Cineva se joacă cu noi!

– Unde sîntem?!

Se aflau în sala de popice, sala de popice era într-un oraș, orașul pe o planetă, planeta într-un sistem solar, sistemul într-o galaxie, galaxia într-un univers și universul nu era alt ceva decît o bilă pe care un jucător o cerceta curios, în timp ce ceilalți îl îndemnau nerăbdători să continue jocul. *(Ovidiu Bufnilă)*

SUPRAVIEȚUITORII

De la fereastra locuinței mele ermetizate pot privi în voie către mormanele de gunoi din spatele imobilului. E o priveliște tristă și cu totul lipsită de viață, dar, oricum, e altceva decît cenușiul monoton al pereților încăperii. Uneori, mi se întîmplă să stau așa nemișcat, privind, ore întregi.

Astăzi, însă, s-a întîmplat ceva cu totul neobișnuit: dintr-o gaură care probabil comunică cu subsolul a ieșit un om. După ce a privit un timp în toate direcțiile, s-a repezit spre gunoaie alergînd în patru labe și și-a băgat mîinile pînă la coate în ele, scormonind înfrigurat. Din cînd în cînd, ducea cu lăcomie ceva la gură; resturi vegetale sau animale, bănuiesc, pe care le înfuleca cu o vădită satisfacție.

După aia a coborît întunericul și n-am mai putut vedea mare lucru, dar sînt aproape convins că era un om, deși se spune că au dispărut cu toții, de mult timp, și că nimeni nu mai poate trăi pe suprafața iradiată a planetei.

Trebuie să mărturisesc că, după această întîmplare, nu mai sînt la fel de convins că singurii supraviețuitori sîntem noi, șobolanii. *(Dan Merișca)*

ALEXANDRU UNGUREANU

ARTELE MARȚIALE MODERNE

– ROI (Salutați)!, strigă arbitrul de margine cu voce ascuțită.

Cîmpul de protecție al spectatorilor se vede ca o perdea albătruie. Mă ridic de la locul meu și mă îndrept către mijlocul shiai-jo-ului (spațiul de luptă). Îmi verific sumar ținuta kimonoului. Marele Maestru se uită la mine calm. O ușoară senzație de căldură mă cuprinde la baza nasului și îmi dau seama că asupra acestui punct se concentrează privirea sa. Încep să mă enervez cînd fenomenul se amplifică. „Asta n-are voie să o facă!, gîndesc. Mă crede un începător care se va speria din atîta lucru?! De fapt, este o gravă jignire la adresa mea. Ar trebui să știe că pot face la fel, ba chiar mai bine!". Inspir adînc, abdominal, și mă liniștesc. Îl salut pe Marele Maestru printr-o aplecare în față a trunchiului. Îmi răspunde, fără să aibă însă amplitudinea gestului meu, și prin asta mă jignește din nou. Mă controlez asupra unei alunițe minuscule pe care o are între sprîncene și îmi imaginez un ac incandescent atingînd locul. Marele Maestru tresare puternic. Pentru o clipă, s-a putut zări un abur ușor degajîndu-se din aluniță. „Sîntem chit!", îmi spun plin de satisfacție, dar, în același timp, nu pot să nu-l admir pentru perfecta stăpînire de sine. O singură lacrimă de durere îi scapă de sub control și se tîrăște pe obrazul sau palid pînă se pierde printre firele albe din barbă.

– Hajime (Începeți)!, anunță arbitrul de margine.

Ne îndreptăm amîndoi către videoplastor. Publicul a tăcut. Mă așez în fotoliul din dreapta și las aspiranții să-mi adune părul în smocuri, pentru a face loc electrozilor de iridiu. Cînd operația este gata, unul dintre ei apasă pe buton. O clipa doar am senzația că stau spate în spate cu mine și că pot vedea acea parte din sală care se află înapoia mea, pe urmă totul revine la normal. De acum înainte, timp de o jumatate de oră, posed o videoplasmă ce mă copiază perfect. Videoplasma mea și cea a Marelui Maestru se ridică și salută publicul care izbucnește în urale prelungi. Un grup destul de numeros de suporteri îmi scandează numele.

Videoplasmele se instalează în centrul shiai-jo-ului, la o distanță de aproximativ patru metri una de alta. Arbitrul face semn copiei mele să se dea cu o jumătate de pas înapoi. Se mai consumă trei secunde cu salutul, apoi aspiranții înmînează fiecărui luptător cîte un flash-stick.

– Hajime!

Neatent o clipă, nu-mi dau seama care arbitru a pronunțat începerea luptei propriu-zise. După regulament însă nu poate fi decît arbitrul de luptă.

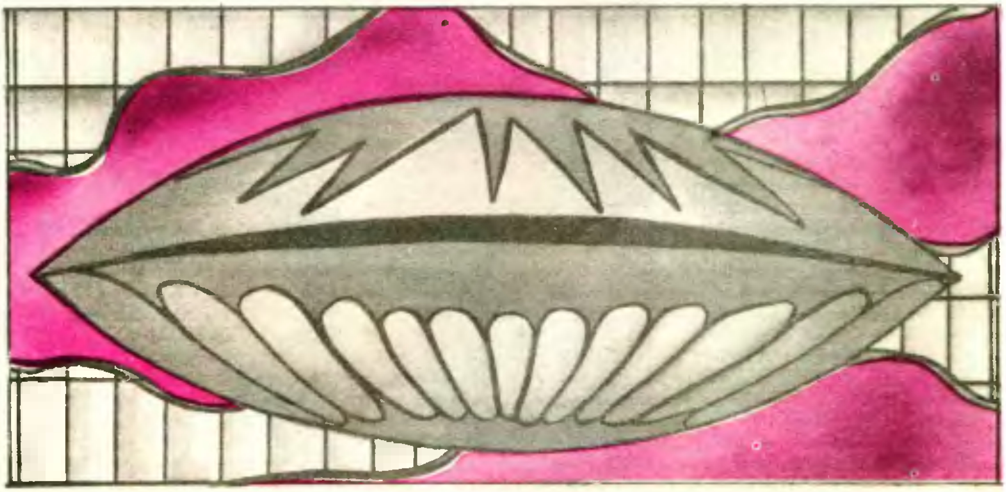

DESEN DE VALENTIN LUPAȘCU

„Flash-stick-ul este o țeavă de oțel care are la unul din capete un bec erlogen de mare putere. Becul erlogen, după cum se știe, în momentul alimentarii sale cu energie electrică da o lumină foarte puternică. În dreptul becului se găsesc fante prin care lumina iese afară. Restul țevii este umplut cu acumulatori de mici dimensiuni, iar la celălalt capăt al ei se află un întrerupător. Tehnica luptei cu flash-stick-ul a fost întîlnită prima oară pe planeta Olma de către o expediție zirtobiană. Membrii ei au fost plăcut impresionați de spectaculozitatea și eficacitatea întrebuințarii acestei arme. În consecință, au studiat-o și răspîndit-o ulterior în toată galaxia. Pe Pămînt, se pare că primele înfruntări de acest gen au fost semnalate în urmă cu cincizeci de ani. Relativ recent, s-a ajuns la concluzia că becul erlogen este singurul în masură să producă orbirea parțială, în spectrul vizibil, a unui adversar, de la distanța de 5-6 metri (avînd, bineînțeles, și dimensiuni reduse)".

Fragment din „REN-DO – Arta luptei cu flash-stick-ul"

●

Videoplasma Marelui Maestru este Tori (atacantul), iar Uke (atacatul) sînt eu. Tori sta cu stick-ul rezemat de podeaua sălii și se concentrează. Uke este așezat cu profilul stîng spre el și ține ochii închiși. În momentul declanșării flash-ului, dacă nu ar face așa, ar putea orbi temporar. Cîteva fracțiuni de secundă sînt însă suficiente pentru a primi o lovitură mortală de stick. Tori începe să descrie o serie de mișcări laterale, cu pași foarte ușori. Daca celălalt nu are auzul îndeajuns de sensibil sau este furat de rumoarea sălii, lupta se va termina rapid. Uke clipește scurt și își dă seama de manevră. Cu mîna dreapta așază stick-ul deasupra capului pentru a para o lovitură din spate, declanșează flash-ul și face un salt înainte, întorcîndu-se. Declanșarea primului fulger produce întunecarea comandată a cîmpului de protecție pentru spectatori. Din tribune, cei ce privesc au brusc impresia că peste shiai-jo s-a lăsat noaptea. Kiai-ul (strigătul) lansat de Tori mă descumpănește. Este așa-numitul „kiai rotund", o undă sonoră care încercuiește adversarul și, pentru cîteva clipe, acesta nu mai poate localiza direcția inițială de pornire. Ar fi trebuit să ma aștept ca Marele Maestru să cunoască această tehnică și să fac antrenamente pentru a mă obișnui cu ea, însă vechii maeștri n-au vrut să mă ajute. Oare Uke va pierde din această cauză?

Tori fandează în gol, căci Uke s-a retras lateral. Stă cu ochii închiși, declanșînd flash-ul din două în două secunde. Lumina fulgerului este atît de puternică încît poate vedea silueta lui Tori chiar ținînd pleoapele coborîte. Tori atacă direct. Flash-urile celor doi sclipesc alternativ. Din cauza iuțelii mișcărilor, becurile erlogene par niște mici sfere incandescente ce se rotesc furioase una în jurul alteia. Uke, atins ușor la umărul drept, se dezechilibrează. Cade, dar imediat se răsucește și sare din nou în picioare. Pe locul unde fusese cu o secunda înainte, stick-ul lui Tori lovise nimicitor. Derutată de eșec, videoplasma Marelui Maestru se departează de Uke cu „pași acoperiți" și ia poziția de așteptare. Uke, întors cu profilul spre el, așteaptă, de asemenea.

●

Privesc această luptă avînd sentimentul straniu că videoplasma, care mă copiază pînă în cele mai mici amănunte, este mai bună decît mine. Mă întreb dacă eu, cel care a generat-o, aflîndu-mă într-adevăr în shiai-jo, m-aș ridica la nivelul tehnicilor ei. Am stat de vorbă cu mulți luptători și se pare că această senzație este rar întîlnită. În general, impresia pe care o ai despre propria ta videoplasmă este proastă. Ești tentat să găsești copiei tot felul de imperfecțiuni. Să fie oare reflexul unui orgoliu pe care încă nu mi l-am descoperit?

●

Acum Uke atacă. Stick-ul său trece prin garda lui Tori și îl izbește în abdomen. Tori nu-și poate stăpîni strigătul de durere și se apleacă în față. Flash-ul său izbucnește continuu din cauză că mîna strînge crispată întrerupătorul. Becul erlogen, suprasolicitat, explodează, pîrlindu-i sprîncenele. O clipă mai tîrziu, stick-ul lui Uke despică printr-o lovitură directă craniul lui Tori, care se prăbușește cu fruntea spre podea. Practic, nu se vede nici o rană, dar este clar că se află într-o stare de inconștiență ce nu-i va permite să reia lupta pîna la scurgerea timpului de dezintegrare. Este posi-

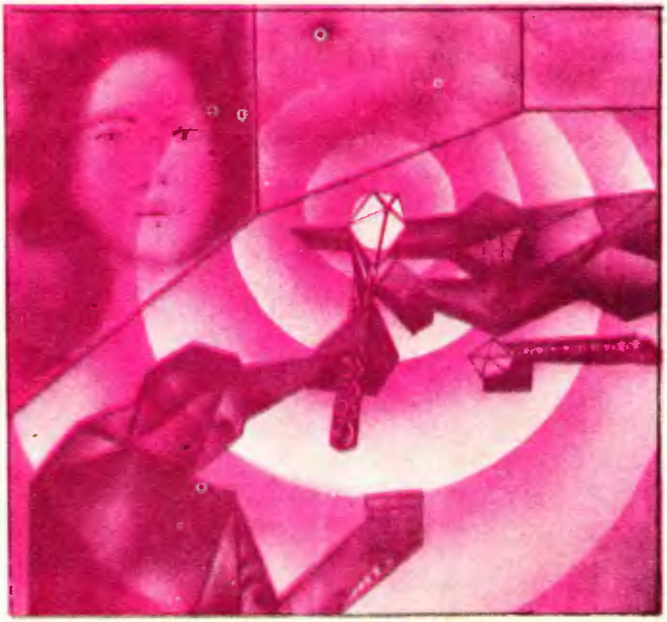

DESEN DE VALENTIN LUPAȘCU

DESEN DE VALENTIN LUPAȘCU

bil, de asemenea, ca lovitura să fi fost instantaneu mortală. Uke a luat poziția de apărare, în aşteptarea Hantei-ului (decizia arbitrului). Aceasta se aude tare în difuzoarele sălii:

– Sore-Made, Jeamiwake (Lupta s-a sfîrşit, învins prin accidentare)!

Publicul izbucneşte în urale delirante. Sînt atît de fericit încît uit de cuplarea la videoplastor, printr-un mănunchi de fire, şi sar din fotoliu, repezindu-mă spre Uke. Norocul meu e că unul din aspiranţi a sesizat gestul şi, cu un reflex formidabil, a smuls mufa, altfel probabil că epiderma capului mi-ar fi fost grav jupuită de către mulţimea de electrozi. Uke, videoplasma mea, mă priveşte cu braţele deschise. Sunetul puternic al sirenei restabileşte ordinea pentru ritualul de încheiere. Îmi controlez ţinuta şi-l salut pe Marele Maestru, apoi pe Uke. Cu glas tremurat, rostesc formula consacrată:

– Cu fiecare adversar învins, gloria mea creşte! Toată gloria mea vine de la tine şi-ţi mulţumesc! Viaţa mea şi a ta le închinăm Artelor Marţiale!

Este rîndul Marelui Maestru. Nu pare deloc afectat de înfrîngerea videoplasmei. Mă gîndesc la faptul că, probabil, timpul şi experienţa de luptă, nenumăratele întreceri îţi taie punţile afective cu propriile copii.

– Cu fiecare adversar ce mă învinge, gloria mea rămîne neştirbită! Nu m-ai făcut de ruşine şi-ţi mulţumesc! Viaţa mea şi a ta le închinăm Artelor Marţiale!

Părăsesc shiai-jo-ul împreună cu videoplasma mea. Mai are cinci minute pînă ce se va dezintegra şi vreau să profit de ele pentru a culege impresii directe despre luptă.

●

În vestiar este linişte. Evit să aprind lumina. Mai am doar patru minute la dispoziţie. Nerăbdător, intru fără înconjur în subiect:

– Spune-mi, ce ai simţit cînd Marele Maestru a folosit „kiai-ul rotund"?

– Stînd aşa, cu ochii închişi, am avut impresia că strigă învîrtindu-se în jurul meu cu o viteză fantastică.

– De unde ai ştiut cînd va lovi?

– N-am ştiut. Ceva între nimereală şi intuiţie. Am avut noroc, asta-i!

Mă blochez. „Am avut noroc, asta-i!" Deci fără noroc învingea Marele Maestru. „Dar dacă n-avea noroc?" Îmi muşc buzele şi sînt aproape gata să-mi dea lacrimile. „La ce bun o viaţă de antrenamente? Nu voi fi niciodată Maestru în Artele Marţiale Moderne!"

– Crezi că am vreo şansă în continuare? reuşesc să articulez.

– Nu ştiu! Are o iuţeală fantastică! Tu nu pierzi nimic încercînd, ci doar noi, videoplasmele!

– Cum e să fii copie?

– Nu simţi nimic deosebit! De fapt, nici nu am avut timp să mă gîndesc la asta. Am luptat pentru a trăi aceste minute alături de tine. Pot să-ţi spun ceva?

– Dă-i drumul!

– Aş fi vrut să nu te fi despărţit niciodată de EA. N-a avut nici un sens!

– Deci o ştii şi pe asta?!

– Fireşte, ştiu tot ceea ce ştii şi tu! Şi am o experienţă de o luptă în plus!

– Şi ce ai cîştiga dacă EA ar fi aici?

– Poate că aş refuza să mă mai dezintegrez. Sau poate m-aş bucura că totul are un sens!

– Ce sens!

– S-ar putea să nu realizezi: noi, astea, videoplasmele, existăm pentru ca tu să nu rişti! Acum, ţie îţi e, de fapt, totuna: înfrînt sau învingător, mort sau viu... Pentru cine, pentru ce? Ai putea să intri în shiai-jo chiar tu! Oricum, gloria îţi rămîne neştirbită! Mai gîndeşte-te!... Şi acum, fii drăguţ, dă-mi o ţigară!

– Ştii că nu fumez decît foarte rar, ca să-mi menţin condiţia fizică! E foarte curios că tu simţi nevoia.

– Da, dar nu mai e necesar să fac la fel. În orice caz, – şi surîse – nu mai are nici o importanţă, în patruzeci de secunde s-a terminat! Haide, scoate-le, ştiu că le ţii în buzunarul secret al hainei!

Le scot şi îi aprind una. Trage un fum, în timp ce eu îl privesc şi mă gîndesc că s-ar fi putut să mă aflu eu în locul lui. Expiră fumul şi în aceeaşi clipă se dezintegrează. Ţigara cade pe podea. Îi văd vîrful licărind slab. Mă aplec şi o ridic. Ezit îndelung şi trag un fum. Ducă-se naibii antrenamentele! Ies din vestiar trîntind uşa. Asta a fost totul. Mult dialog, întuneric, cîteva impresii. Atît de uşor poate dispare o videoplasmă care mă copiază pînă la ultima celulă? Şi atunci eu? De fapt, mare diferenţă nu e. Dacă aş intra în shiai-jo, n-ar fi nici una. Ideea asta mă face să mă opresc din mers. Aşa e! Diferenţa dintre mine şi Uke se vede doar dacă

sîntem învingători! El nu poate supravieţui succesului, iar eu pot. Dacă aş fi învins printr-un chi-mei (lovitură mortală), originalul s-ar întîlni cu acelaşi întuneric. Asta-i tot! De ce sînt originalul şi nu copia?

●

„Tirapa este un ansamblu de ţevi (de obicei şaisprezece), triplu sau dublu articulate între ele prin intermediul unor arcuri de oţel. Pentru a fi folosită ca armă, tirapa se strînge într-un mănunchi compact printr-o mişcare complexă de scuturare a mîinii. Aruncată într-un anume fel către adversar, tirapa se desface cu o viteză fantastică, la distanţa de aproximativ un metru în faţa obiectivului vizat. Una sau mai multe părţi ale tirapei ating ţinta într-un mod absolut imprevizibil. Din cîte se cunoaşte, în cele aproape două secole şi jumătate de folosire a acestei arme, nici un Maestru pămîntean nu a reuşit să controleze mişcările tirapei. Amintim că extremităţile ei pot atinge viteze de ordinul a 800 km pe oră, provocînd bangul sonic. Mînuirea tirapei este de obicei precedată de alte tehnici de luptă."

„Manualul Artelor Marţiale Moderne"

●

– Hajime! strigă arbitrul de luptă.

Înfruntarea cu tirapa va fi precedată de un duel cu pistoalele. Este foarte spectaculos şi, de fapt, în Tirapa-DO (arta luptei cu tirapa), slujeşte drept metodă de antrenament, cu ajutorul unor automate special concepute. În mîna stîngă, luptătorii ţin un mic scut de oţel, cu diametrul de 25 de centimetri, iar în mîna dreaptă un revolver cu 12 gloanţe. Trebuie să tragi în adversar cu o cadenţă de un glonţ la 20 de secunde şi să te aperi în acelaşi timp de gloanţele lui. Scutul trebuie plasat perfect perpendicular pe traiectoria plumbului, altfel există mari şanse să ricoşeze, provocînd răni care pot fi mortale.

Tori începe să tragă. Aparent, nici el, nici Uke nu se silesc prea mult să ochească şi par a-şi plimba micile scuturi prin faţa corpurilor proprii ca pe nişte oglinzi în care caută să se observe. După fiecare împuşcătură se aude însă sunetul metalic al scuturilor vibrînd, ceea ce

înseamnă că glontele nu a muşcat din carne, ci din oţel.

– Mate (Opriţi)! anunţă arbitrul, sesizînd golirea încărcătoarelor. Hiki-wake (egalitate)!

Publicul aplaudă îndelung. Puţini sînt însă aceia care îşi dau seama că a te feri de o tirapă este ca şi cum ai vrea să scapi de tirul a vreo 12 revolvere.

●

Aspiranţii înmînează ambilor luptători cîte o tirapă.

– Hajime!

Uke şi Tori încep să facă mişcări laterale unul în faţa celuilalt şi să-şi scuture tirapele. Ciocnirea segmentelor metalice ale armelor se desfăşoară în contratimp, iar accentul ritmului astfel creat se mută de la unul la altul destul de repede. Tori îşi aruncă tirapa în sus şi lansează kiai-ul rotund. Cînd arma se află din nou în mîna sa, este strînsă în mănunchi, gata de a fi azvîrlită spre ţintă. Publicul aplaudă această execuţie tehnică de înaltă virtuozitate. Sînt silit să recunosc în sinea mea că tipul e bun, e foarte bun. Videoplasma Marelui Maestru se angajează într-o suită de mişcări denumite „Baletul Hipnotic". Aşa cum arată şi numele, această coregrafie are scopul de a hipnotiza adversarul sau măcar de a-l aduce într-o stare de relaxare, ce-i va încetini reflexele în momentul culminant al luptei.

– Mate! cere arbitrul de luptă.

Ţinuta lui Tori nu este regulamentară. Acesta îşi aranjează kimonoul cu gesturi nervoase, iritat că a fost întrerupt într-un moment dificil de execuţie tehnică.

– Joshi (Continuaţi)!

Tori reia „Baletul Hipnotic". Îmi place să cred că întreruperea l-a făcut pe Uke mai rezistent la efectul său. Îi aud tirapa strîngîndu-se în mănunchi cu un sunet sec. Şi totuşi sînt îngrijorat de faptul că priveşte parcă prea fix, mereu puţin în dreapta lui Tori, ca şi cum acolo s-ar mai afla un duşman invizibil. Un fior rece mă străbate. Uke a început „să cadă în mişcări", cum spun în argoul lor luptătorii cu tirapa. Asta înseamnă că încet, încet înfiripă aceleaşi gesturi ca şi Tori. Este primul semn al căderii în transă. În mod normal, ar trebui să încerce o coregrafie cu totul diferită de cea a adver-

DESEN DE VALENTIN LUPAŞCU

sarului, pentru a induce acelaşi efect în videoplasma Marelui Maestru. Publicul realizeaza ce se întîmplă şi în sală se iscă o rumoare. Se stinge imediat, atenuată de cîmpul de protecţie, pentru că lupta nu trebuie influenţată de alte zgomote decît cele produse de combatanţi. Îmi muşc buzele ca să nu strig. În felul acesta l-aş scoate pe Uke din începutul de transă hipnotica, dar aş fi dezonorat pe viaţă de actul respectiv şi nici o Academie de Arte Marţiale nu m-ar mai primi în rîndurile ei. Mă silesc să tac şi sînt surprins să constat că am faţă de Uke un sentiment cu totul diferit de cel din timpul luptei cu flash-stick-ul. Sînt aproape sigur că eu, dacă m-aş afla angajat direct în confruntare, nu aş cădea în mişcările adversarului.

Aud videoplasma Marelui Maestru strigînd cîntat spre Uke:

– Ayame (Opreşte)!

Uke încremeneşte, iar mie îmi dau lacrimile. „Gata, s-a sfîrşit, anul acesta nu voi mai ajunge Maestru! Totul s-a sfîrşit! Acum Tori îşi va bate joc de Uke mai rău ca de ultimul începator."

– Vino spre mine! cheamă Tori cîntat, şi Uke îl ascultă cuminte ca o pasarica ademenită de un şarpe veninos. Se opreşte atunci cînd Tori îi spune blînd:

– Stai! Eşti un cîine cu trei picioare! Ia arată-mi, cum merge un cîine cu trei picioare?

Uke îşi îndoaie genunchii, se sprijină cu o mînă de podea şi îşi zvîrle capul pe spate. În cealaltă mînă ţine încă strînsa tirapa. În sală se aud rîsete.

– Aşa, bravo! Ei, daca eşti cîine şi nu luptator, latră un pic! Hai, latră!

– Ham, ham! face Uke.

Strîng pumnii şi unghiile îmi intră în carne. „Ah, Mare Maestru, ce laş, ce coiot de şacal eşti! Nu-ţi ajunge că eşti învingător în această luptă, vrei să batjocoreşti, să umileşti, să te răzbuni pentru înfrîngerea precedentă, sau poate pentru că n-am vrut să vin niciodată la seminariile tale! Îţi jur că n-am să ţi-o iert niciodată!"

– Ham, ham, ham! continuă să latre Uke şi să înainteze şchiopătînd. Tori nu îndrazneşte încă să-i comande abandonarea tirapei, de teamă că cenzura conştientului este prea puternică, dar presimt că o va face în curînd.

– Ei, gata cu lătratul! Acum eşti o broască! Cum sare broasca, ştii?

Uke începe să ţopăie, adunînd şi destinzînd genunchii sub el.

– Haide, viitorule Maestru, să auzim orăcăitul tău de broască rîioasă!

– Oac, oac! face ascultător Uke.

Mă uit la faţa arbitrului de luptă şi văd expresia nemulţumirii sale. Ca vechi luptător, îşi dă seama că e cumplit ce se întîmplă şi, dacă ar putea, ar întrerupe această scenă dezgustătoare, însă regulamentul nu-i permite. În schimb, bestia de arbitru de margine schimbă cîteva vorbe cu Marele Maestru şi izbucneşte în rîs. Se amuză, ticălosul! Ah, de ce nu sînteţi voi nişte broaşte rîioase adevărate, să vă zdrobesc sub talpa piciorului şi să acopăr cu sîngele şi carnea voastră podeaua skiai-jo-ului?!

– Gata, destul! comandă Tori. Tîrăşte-te în genunchi pîna la picioarele mele!

S-a terminat! Îmi vine să urlu de necaz. În cîteva clipe, Uke va preda tirapa în mîna lui Tori. Ce copie proastă! Pe undeva, sînt sigur că videoplastorul a comis o gravă greşeală. Mie, originalului, nu mi s-ar fi putut niciodată întîmpla aşa ceva. Uke îngenunchează şi se tîrăşte aşa spre Tori. Cînd ajunge la doi metri de el, acesta îi spune:

– Eşti un prea bun luptător ca să mai ai nevoie de tirapă! Dă-mi-o mie!

Publicul înlemneşte. Încet, infinit de încet, Uke, cu privirile plecate, ridică braţul drept întinzînd tirapa spre Tori. Apoi, brusc, răsună kiai-ul său înspăimîntător, dînd drumul armei să se destindă. Pocnetul ei apocaliptic acoperă pîrîitul oaselor sfărîmate. Videoplasma Marelui Maestru, încremenită, nu a schiţat nici cel mai mic gest de apărare. Tirapa cade pe podea cu zăngănit de arcuri, dar Tori mai rezistă în picioare. Se scurge o clipă şi iată-l că se prăbuşeşte dezarticulat, aşa cum încă nu am văzut vreodată. Probabil că nici un oscior nu a rămas întreg. Cade fără să ţipe, fără să se împotrivească, şi capul îi bufneşte oribil la contactul cu podeaua. Toată lumea a rămas încremenită, surprinsă de întorsătura neaşteptată pe care a luat-o lupta. Apoi vuietul sălii izbucneşte spontan. Este un delir de neimaginat! Eu însumi nu mi pot

stăpîni un urlet de satisfacție. Îmi smulg electrozii de iridiu de pe cap și mă reped către Uke, care a rămas în genunchi.

– Sere-Made, Jdamiwake! pronunță arbitrul de margine decizia, dar cine mai stă să-l asculte?! Este o victorie fără precedent în istoria Artelor Marțiale Moderne. Îl îmbrățișez prelung pe Uke și mă uit la ceas. Încă zece minute mai putem sorbi împreună licoarea îmbătătoare a victoriei. Îl trag spre marginea shiai-jo-ului, lîngă videoplastor. Este în continuare absent, poate că încă nu și-a revenit din încordarea luptei. Distrat, apucă în joacă pistolul folosit înainte de înfruntarea cu tirapa și, parcă într-o doară, introduce în el un încărcător. Își întoarce privirea spre mine.

– Așa-i că nici tu n-ai crezut? întrebă cu glas obosit, ca și cum ar fi știut răspunsul dinainte.

Dau din cap afirmativ, și brusc realizez că mie nu mi-ar fi trecut niciodată prin cap un asemenea șiretlic.

– Ei bine, tot ce se va întîmpla este din cauza că pe tine îți lipsește senzația luptei adevărate și pentru că EA nu se află aici!

Tac fiindcă nu înțeleg nimic. El se răsucește pe călcîie și strigă:

– Hei, Mare Maestru!

Marele Maestru se află lîngă trupul neînsuflețit al videoplasmei sale și îi examinează rănile. Se aude strigat și ridică mirat capul, nedumerit dacă l-am interpelat eu sau copia mea, sau poate chiar face confuzie între noi, căci, în fond sîntem identici.

– Mare Maestru, ești un cîine și o broască rîioasă!

Aud zgomotul piedicii trase și trei pocnete seci înfigîndu-se în fruntea adevăratului meu adversar. La început, nimeni nu înțelege ce se petrece. Am un reflex ciudat și izbesc cu piciorul în abdomenul propriei mele videoplasme, apoi îi smulg revolverul și vreau să țintesc, dar mă opresc văzîndu-l că nu se apără. Se lasă o tăcere grea. Mă privește trist.

– Nenorocitule!, exclam. Îți dai seama ce-ai făcut?

Doi aspiranți țîșnesc din spatele lui și îl imobilizează.

– Să nu mă condamni! Am trăit o luptă în plus față de tine și aș fi avut dreptul ca EA să se afle aici!

Arunc revolverul la întîmplare și țip sfîșietor:

– Iertare, înțelepți arbitri, videoplastorul a fost defect! Eu nu aș face așa ceva niciodată! Nu lăsați rușinea să acopere numele meu! Viața mea o închin Artelor Marțiale Moderne, iar viața lui să piară în neant!

– Existența videoplasmei va fi prelungită pentru a se verifica dacă nu s-a strecurat o eroare de copiere. Părerea noastră însă este că ai încălcat Prima Lege Marțială: Să nu urăști niciodată pe cel care acceptă să se înfrunte cu tine, chiar dacă el te disprețuiește! Marele Maestru era deasupra patimilor luptei, iar dacă ți s-a părut a fi cu totul altfel, să știi că aceasta era una dintre Probele Marțiale Secrete. În subconștientul tău tulbure ai urît și disprețuit, iar dovada stă acum rece la picioarele noastre. În Marele Maestru, Artele Marțiale Moderne au pierdut un excepțional talent, un om înzestrat cu o experiență de luptă cum nimeni nu mai are pe planeta noastră!

Arbitrul de luptă face un gest de lehamite cu mîna și adaugă:

– Îți cunoști pedeapsa!

●

– Roi! comandă arbitrul de margine, și mă înclin să salut cele patru videoplasme aidoma mie. Patru chipuri identice mă privesc, ca și cum m-aș afla în fața unei oglinzi multiple. Stăm așezați pe marginea unui cerc imaginar cu raza de zece metri și încă nu s-ar putea spune că mă voi lupta eu singur contra celorlalți. Poate că va fi o luptă colectivă, toți împotriva tuturor. Poate că videoplasmele, copiate celulă cu celulă după alcătuirea mea, vor refuza să combată și vor scanda la unison: „Maitta (mă predau)!“ Le-aș convinge, dacă aș ști că ele sînt copii, iar eu originalul. Sau poate că nu e așa. Mă uit în ochii lor. Nu văd decît propria mea față împietrită și le citesc în priviri dorința de a învinge, de a fi Maestru, pentru care am sacrificat totul pînă acum, chiar și pe EA.

„La ce bun?“ mă întreb, și simt în sfîrșit ceea ce a vrut să spună prima mea videoplasmă de astăzi. Orice trebuie să aibă un sens. „Dacă prin absurd – îmi spun – voi scăpa din această înfruntare, o voi căuta!“ Infima undă de speranță mă umple la fel cum lava inundă coșul unui vulcan.

Și totuși, nu pot să strivesc ecoul unui ultim gînd: „Și dacă originalul nu se află printre noi?...“

– Hajime!

DESEN DE VALENTIN LUPAȘCU

JAYANT VIŞNU NARLI-KAR

COMETA

SEPTEMBRIE! Ultima noapte din jumătatea obscură a lunii!

Un curent de aer rece o trezi pe Indrani Devi, care se întoarse pe partea cealaltă şi văzu că patul domnului Datt era gol. Ca de obicei, privi spre balcon. Presupunerea se dovedi întemeiată. Uşa era deschisă.

– Hm! Iar s-a dus acasă la cealaltă soţie!

Şopti din vîrful buzelor:

– Cel puţin să fi închis uşa cînd a plecat! Cine nu bagă de seamă cu propria lui piele cît s-a făcut de frig, cum ar putea să se gîndească la ce simt ceilalţi?

Spunînd acestea, se ridică, îşi puse un şal şi, luînd puloverul domnului Datt, se îndreptă spre balcon. De aici, începea scara ce ducea spre acoperiş. Indrani Devi porni să urce cu prudenţă. Sus, pe acoperişul plat, soţul ei stătea ochi în ochi cu cea de-a doua soţie. Cea de-a doua soţie era o lunetă cu diametrul în talie de 20 cm!

Domnul Datt era un pasionat astronom amator. Încă din copilărie nutrea o dragoste neţărmurită pentru „numărarea stelelor!" Cînd a crescut mare, a cîştigat de ajuns ca să-şi satisfacă pasiunea. În partea de apus a Calcuttei, departe de strălucirea oraşului, pe un deluşor, a pus să i se construiască o căsuţă. Pe acoperişul ei plat a instalat o lunetă de 20 cm. În nopţile din jumătatea întunecată a lunii sinodice, el îşi petrecea ore de-a rîndul cu ochii în ea.

– Ce-i asta? Baremi să-ţi fi pus şalul. Dacă ai răcit, ţie o să-ţi pară rău. Domnul Navin n-o s-asculte de nici unele şi-ţi va prescrie odihnă la pat. Hm! spuse Indrani Devi, îmbrăcîndu-l cu puloverul.

Fără să spună ceva, domnul Datt se lăsă îmbrăcat şi se întoarse la lunetă.

– Zi de zi aceleaşi stele! La urma urmei, ce va fi întrînsele de-ţi petreci ore de-a rîndul cu ele?

Domnul Datt nu dădu nici acestei întrebări o atenţie cît de mică. Dealtfel, ea ştia destul de bine că domnul era atît de cufundat în dragostea sa pentru cea de-a doua soţie încît, în acest timp, zadarnic l-ai zgîndări. Coborî în tăcere şi se culcă.

Dar nu-şi dădu seama că, astăzi, domnul Datt era mai adîncit ca oricînd în iubirea ce purta celeilalte soţii.

•

– Zi de zi aceleaşi stele! La urma urmei, ce va fi întrînsele de-ţi petreci ore de-a rîndul cu ele?

Să dea un răspuns mulţumitor la asemenea întrebare ar fi fost dificil chiar pentu domnul Datt. A întreba un muzicant oarecare: „De ce cînţi mereu aceleaşi şi aceleaşi cîntece?" sau un iubitor de artă: „De ce admiri neîncetat aceste picturi fără haz?", pe cît de absurd pare acest lucru, tot atît de lipsit de sens era să-l chestionezi pe domnul Datt în legătură cu secretul stelelor! Deoarece, oricare ar fi fost răspunsul său la această întrebare, el nu ar putea mulţumi un om obişnuit.

Da! Fireşte, avea o replică la această vorbă: „zi de zi aceleaşi stele?" Complet greşit spus! Pămîntul se învîrteşte în jurul său, se roteşte în jurul soarelui. Nici soarele nu stă locului. Adică, se deplasează zilnic pe harta cerului. În afară de aceasta, în jurul soarelui se mai mişcă nişte planete, iar împrejurul planetelor se rotesc sateliţii... În acel moment, de undeva, apare o cometă...

Cometa! Principala preocupare a domnului Datt era descoperirea unei comete. Cometele, venind de la mari depărtări, pătrund în sistemul nostru solar şi, după ce efectuează o rotaţie completă în jurul astrului zilei, se îndepărtează. Direcţia cîte uneia este modificată datorită gravitaţiei planetare. După un timp determinat, ele trec pe lîngă soare.

După exact 76 de ani, cometa lui Halley s-a arătat din nou în 1976. Dar, atunci cînd o cometă este văzută pentru prima dată intrînd în sistemul solar, primeşte numele celui dintîi care a observat-o. Iar ceea ce dorea domnul Datt era ca, în astronomie, să figureze un nume nou: „Cometa Datt!" Domnul Datt nu ignora că, în epoca de azi, a instrumentelor perfecţionate, în alte părţi se uti-

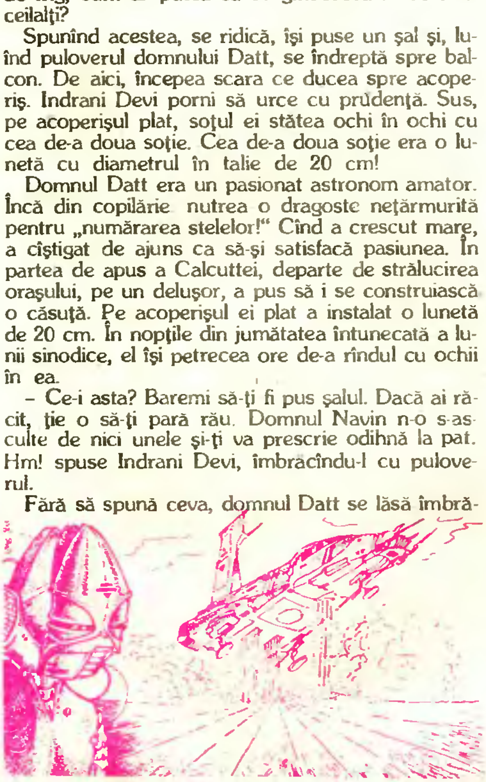

DESEN DE RADU GAVRILESCU

lizează telescoape de cîteva ori mai puternice, astfel încît puțin probabil să fie el primul dintre toți care să vadă o cometă. Dar el era optimist. În vreme ce giganticele telescoape de pe pămînt scrutau galaxia, cîțiva astronomi căutaseră vreo nouă cometă cu lunetele lor minuscule și se întîmplase să o găsească.

Iar astăzi, se arătau semne că speranța domnului Datt se împlinea. Astăzi, pe firmamentul cunoscut, plutea un nou corp fumuriu, cam ciudat. Astronomul controlă pe harta stelelor. Examină lista cometelor. Se uita dacă pe lentila lunetei nu erau cumva particule de praf. Făcu tot felul de verificări. Și îndoiala i se preschimbă în certitudine. Acest obiect cețos, o fi fost el cam ciudat, dar cu siguranță era o nouă cometă.

Tocmai sunaseră orele două din noapte. Stelele își schimbau direcția. Cometa și o schimba și ea. Domnul Datt aprinse o făclie și, la slaba ei lumină, făcu însemnări. Firește, domnul Datt era cunoscut pentru neglijența sa în materie de mod de viață, îmbrăcăminte și comportament. Dar, în ce privește pasiunea sa pentru astronomie nu se afla un cercetător mai sistematic. Examina cu maximă atenție cea mai neînsemnată bănuială, verifica fiecare probă.

Cînd se crăpă de ziuă, mintea sa își redobîndise complet liniștea.

Se trezise îndepărtatul templu Dakșineșvar. Începuse slujba de zi la schitul Belur. Ușor-ușor, oamenii se sculau, încet, încetișor își reluau programul cotidian, iar stelele, una cîte una, încheindu-și schimbul de noapte, dispăreau. Domnul Datt coborî și el de pe acoperiș. Marea sa dorință era să-și trezească soția și să-i dea vestea noii descoperiri. Apoi, se gîndi:

„Nu! Tocmai s-a culcat, sărăcuța de ea! Tare ostenită după roboteala de toată ziulica. Are cînd să afle știrea."

Și intră în pat. Puțin mai tîrziu, odaia răsuna de sforăitul unui om satisfăcut.

●

Două zile după aceea, în revista „Anand Bazar" apăru informația:

O nouă cometă
Descoperirea unui locuitor al Calcuttei
(De la corespondentul nostru special)

Calcutta... Domnul Manoj Datt, care locuiește în partea de apus a orașului, a declarat că a descoperit o nouă cometă.

El a spus că a văzut cometa noaptea trecută și că a adus la cunoștința observatorului astronomic Kodaikanal direcția acestei comete. El a mai afirmat că, dacă observatorul astronomic îi va confirma declarația, o mare ambiție îi va fi satisfăcută.

Domnul Datt este astronom amator și utilizează o lunetă de opt inch. Potrivit spuselor sale, peste cîteva luni, cînd această cometă, după ce va fi ocolit soarele, se va întoarce, va trece suficient de aproape de Pămînt.

La o săptămînă de la tipărirea informației, fu obținută confirmarea cometei Datt de către observatorul astronomic Kodaikanal. Cometa Datt fu recunoscută. International Astronomical Union (I.A.U.) telegrafie tuturor institutelor astronomice aducîndu-le la cunoștință existența „Cometei Datt".

Pretutindeni în Calcutta s-au organizat minunate festivități în cinstea domnului Datt. Eroul zilei, laconic și modest, se simțea stingher în contact cu publicul, dar cîțiva, dornici de faimă, ținură lungi discursuri în onoarea sa încercînd să se plaseze în centrul atenției.

Fură făcute apeluri pe diverse linii. Se propuse: „Acum, guvernul trebuie să încurajeze astronomii amatori", „în școli și colegii, studiul astronomiei trebuie să primească un sprijin special", „să se construiască un planetarium" etc., etc.

Domnul Datt se întorsese de la o recepție care nu-i făcuse plăcere. Necăjit, spuse:

– Ce bine era dacă nu mi-ar fi apărut această cometă!

– Sînt de aceeași părere. Dar din altă cauză, zise Indrani Devi. Vorbești așa, deoarece ai fost sîcîit la această festivitate de recepție. Ai fost nedreptățit. Nu ți-a făcut deloc plăcere. Nu-i așa?

– Întru totul adevărat! Eu știu că aceste festivități sînt semnul respectului pe care mi-l poartă oamenii. Le sînt foarte recunoscător. Dar, în repetate rînduri, în țara noastră, în general, se face din țînțar armăsar. Dacă cineva săvîrșește o faptă mică, oamenii încep să organizeze serbări și recepții în onoarea sa. Că este în domeniul artei, al educației sau sportului, pretutindeni vedem același lucru. Pentru moment, noi habar nu avem de modul în care orice realizare importantă merită să fie recunoscută și în ce măsură. Societatea noastră este necoaptă. Nu și-a atins încă maturitatea. Știu că foarte puțini vor fi de acord cu mine... da, da, nu mi-ai spus motivul tău, întrebă el.

– Eu cred că steaua asta cu coadă prevestește de rău. Bine era dacă meritul de a fi descoperit-o nu ți-ar reveni, spuse Indrani Devi pe un ton serios.

– Smintito! În lume, în societate, în viața personală, evenimente fericite-nefericite, bune-rele, favorabile-nefavorabile se succed frecvent. Acestea nu au nici o legătură cu cometa. Astronomii au studiat cometa și au determinat-o cum se cuvine. Dacă în compoziția acesteia ar intra vreun element ramayanic, ei nu ar ascunde-o de noi. Acum, noi mai știm ce lungime are coada ei. Cîtă vreme trece prin sistemul solar, oricare i-ar fi direcția și orbita, noi putem ști. Această biată cometă, care nu are cum să se abată de la traiectoria ei determinată, cum ar putea oare provoca vreun efect imprevizibil sau primejdios? Acum, vezi dumneata! După mine, această cometă, venită de departe pe drumul ei stabilit, după ce va saluta Pămîntul, încet-încet va pieri din priviri.

Domnul Datt vorbise cu aprindere, dar...

La urma urmei, de unde era el să știe că vorbele sale se vor dovedi eronate a doua zi...

●

Sala de mese a Colegiului regal din Cambridge tocmai se golise. După ce și-au autoservit prînzul simplu, studenții își reluaseră activitatea. Iar membrii Colegiului, potrivit unei tradiții seculare, după ce au ras tot de pe „High Table", plecaseră acum spre „Vine Room".

Obiceiul de aur al locului, vechi de ani, era să stea în cele patru laturi ale mesei lungi, imense și greoaie din mijlocul încăpătoarei „Vine Room", servind vin, fructe și altele, în vreme ce se bîrfeau reciproc. Între acești oameni se stîrneau frecvent discuții: strugurii din cutare vie din grădina Fran-

sisi, în cutare an aveau mai multă tărie, sau Madera din Grădina Germană... pe cei care nu luau deloc îi deplîngeau: „Of! nefericiții nu beau nici un strop" și, de asemenea, nu scăpau ocazia ca, sorbind „high liqueur" împreună cu „novicii", să-i împingă la pălăvrăgeală.

Printre ei se afla un anume James Forsithe. Era Junior Fellow. Proaspăt de tot. Făcut chiar de curînd așa că, în conformitate cu tradiția, i se încredințase o muncă specială. La încheierea întîlnirii, el trebuia să stingă luminile. Împreună cu această sarcină, obținuse o demnitate specială agreabilă. Slujba de a lua acasă sticlele rămase de vin bordo!

Dar astăzi, se pare că nu îi era scris să aibă parte de vinul rămas. Chelarul, care împingea în jurul mesei încoace și încolo căruciorul de argint pentru vin, se apropie de decanul (provost) care ședea pe scaunul principal și-i șopti ceva la ureche. De asemenea, îi înmînă un plic. Îndată, decanul îl strigă pe Forsithe și-i spuse, dîndu-i plicul:

– Jim, astăzi nu ai parte de bordo. O persoană cu o treabă urgentă a venit să te întîlnească și te așteaptă în camera dumitale.

Plicul și ștampila de pe el arăta că treaba era oficială.

În drum spre camera sa, James deschise plicul. În interior era o scrisoare.

Dragă dr. Forsithe,

Veniți neîntîrziat la Londra împreună cu aducătorul scrisorii. Totul e aranjat ca să petreceți noaptea aici. V-am deranjat pentru o chestiune deosebit de importantă și, pentru aceasta, vă rog să mă iertați.

John McPherson

Sub semnătură, era ștampila – „Defence Science Adviser, Her Majesty's Government"

Făcînd diverse presupuneri cu privire la „chestiunea importantă", James ajunse în camera sa. Deschise calm ușa masivă, prețioasă, din lemn de stejar, indiferent cine ar fi fost înauntru, și se îndreptă spre cel care aștepta în picioare. Acesta își scoase pălăria și se prezentă:

– Sînt Johnson, ofițer de securitate! După cîte apreciez, cunoașteți motivul venirii mele, spuse, arătînd spre scrisoarea din mîna lui James.

– Dar de ce am fost chemat la Londra? Ce-mi puteți spune? James știa care avea să fie raspunsul, totuși, întrebase. Iar Johnson spuse:

– Este ultrasecret. Nici eu nu știu. Misiunea mea este numai de a vă duce la Londra și de a vă readuce mîine. Am venit cu mașina.

La aceasta, James rămase tacut. Își adună obiectele de strictă necesitate, le îndesă în valiză și merse împreună cu Johnson.

În timp ce treceau prin fața capelei colegiului, ceasul de la biserica Universității anunța orele nouă.

●

După ce străbătură Riston, Bulldock, Hatfield și alte sătulețe, viteza cu care conducea Johnson îl aduse pe James în apropiere de White Hall exact la nouă și jumătate. Pînă ce ajunseră la biroul lui Sir John McPherson, străbătînd imensul vestibul de la White Hall, se mai scurseră zece minute. Lăsîndu-l pe James acolo, Johnson ceru permisiunea să se retragă.

– Dr. Forsithe! Primind scrisoarea de la mine, v-ați deranjat și ați venit. Mulțumesc pentru asta! Fără să pierdem vremea, să intrăm în subiect.

Sir John întinse lui James un teanc de foi dactilografiate.

– Haide! Dar ăsta e articolul meu! Eu l-am trimis săptămînalului „Nature". Cum a ajuns la dumneavoastră?

Surpriza lui James nu avea limite. La urma urmei, guvernul ia aminte la un lucru atît de mărunt!

Sir John parcă citea gîndurile lui James. Spuse:

– Credeți-mă, nu e vorba despre vreun detectiv guvernamental. Realitatea este că editorul săptămînalului „Nature" se numără printre cunoștințele mele. Adeseori, ne întîlnim la club. Articolul dumneavoastră i s-a părut neobișnuit. De aceea, mi-a atras atenția asupra lui. Am reflectat asupra presupunerii dumneavoastră și mi s-a părut și mie foarte importantă. Prin urmare, fără întîrziere, am dispus să fiți chemat. Chiar dumneavoastră ați scris editorului lui „Nature" să publice articolul cît mai grabnic. Dumneavoastră susțineți că, după ce se va roti în jurul soarelui, „Cometa Manoj Datt" este foarte probabil să se izbească de Pămînt. Pe baza căror calcule ați făcut această ipoteză, în ce măsură este corectă?

Faptul că un birocrat oarecare îi luase calculele și-i făcuse publică temerea îl putea irita pe James. Dar Sir John McPherson nu era un birocrat din cei care plimbă dosarele de colo-colo. Înainte de a fi intrat în serviciul guvernamental, pînă cu cîțiva ani în urmă, fusese profesor de fizică la Universitatea din Cambridge. Nu făcuse cercetări în domeniul astronomiei, dar îi acordase o atenție deosebită. James îl respecta. Își dădea foarte bine seama de ce pusese el această întrebare. Știa că, dacă socotelile sale erau corecte, atunci semnificația lor pentru lume era apropierea unei sinistre calamități. De aceea, verificarea repetată a acestei presupuneri era foarte necesară, iar după verificare, oricît de solid ar fi stabilit el ipoteza, a o comunica se impunea cu tot atîta necesitate.

– Este dificil a spune ceva cu certitudine în privința cometei. Dacă, dintr-o cauză oarecare, „Cometa Datt" nu-și schimbă direcția sau, în cursul revoluției în jurul soarelui, nu ajunge în situația de a se destrăma, atunci, într-un astfel de caz, se poate ciocni de Pămînt, replică James cu un calm desăvîrșit.

– Dumneavoastră ați spus – poate! Sensul acestui cuvînt este că Pămîntul poate fi salvat de coliziune? întrebă Sir John.

– În sistemul nostru solar, cîteva comete, mai vechi sau mai noi, vin și se duc. Este puțin probabil ca între una dintre ele și Pămînt să se producă o coliziune, dar, după afirmațiile specialiștilor, un astfel de eveniment se poate întîmpla o dată la zece milioane de ani, deoarece Pămîntul și cometa se pot găsi, cîndva, în același timp, în același loc. Dar, de data aceasta, conform calculelor mele, „Cometa Datt" și Pămîntul vor ajunge simultan în același loc. Este posibil ca Mercur și Venus să se apropie într-atît de Soare, încît „Cometa Datt" să fie constrînsă să-și modifice direcția. Dar mie nu mi se pare așa. Deoarece volumul și forța de atracție a acestor două corpuri nu este suficientă. Cu masa sa, Jupiter poate modifica direcția cometei, dar cele două nu. Pentru a obține un răspuns la această problemă, calculatorul Universității Cambridge are nevoie de două zile... Dacă, tre-

cînd pe lîngă Soare, cometa ar fi fragmentată sau ar începe procesul de dezagregare, atunci calamitatea poate dispărea, zise James. Dar, despre această eventualitate, nu putem spune aproape nimic. Pînă cînd „Cometa Datt“ nu-şi termină rotirea în jurul Soarelui, este improbabil să ştim ceva.

Plimbîndu-se prin cameră, Sir John spuse:

– Dacă această cometă se loveşte de Pămînt, va fi o catastrofă unică. Pentru lume, pentru viaţa oamenilor, efectul va fi în mare măsură pustiitor, atmosfera va suferi influenţa gazelor. Viaţa, în urma distrugerii provocate de coliziune, nu va putea fi salvgardată.

James îşi aminti brusc ce scrisese un specialist oarecare în legătură cu canalele transversale care se văd pe Lună. Poate, cîndva, acolo fusese apă, iar acele canale era posibil să fie rezultatul ciocnirii dintre Lună şi cometă.

Sir John îi atrase din nou atenţia asupra calculelor sale.

– Potrivit calculelor dumneavoastră, dacă va avea loc această coliziune, ea se va întîmpla de azi în zece luni. Mi se pare că, dacă nu putem spune nimic sigur despre ea, în schimb este necesar mai întîi să cumpănim un plan de salvare.

Un plan de salvare? La urma urmei, ce procedeu de salvare să aplici acolo unde oraş de oraş, ţară de ţară vor fi distruse? În istoria omenirii, nicicînd pînă astăzi nu s-a produs o calamitate naturală atît de mare. Pentru salvarea de la aceasta, ştiinţa omenirii, tehnologia sa, ce vor putea să facă? James nu avea vreo speranţă anume. El o afirmă, dar Sir John spuse:

– Eu trag nădejde! Se poate ca afirmaţiile dumneavoastră să se adeverească sută la sută. Dar ce pierdem dacă ne străduim? Ce folos că stăm cu mîinile în sîn? Eu gîndesc că trebuie convocaţi diverşi savanţi din toată lumea pentru a hotărî asupra acestui lucru. În acest sens, acord o mare importanţă organizării tratativelor. Da, este necesar să acţionăm în taină pentru a nu produce nelinişte în rîndul oamenilor obişnuiţi.

Spunînd acestea, el aruncă o privire spre articolul lui James. Astrofizicianul îi înţelese sensul. Foarte repede, spuse:

– Ascunzînd ochilor lumii nu se obţine nimic. În afară de mine, mai există oameni care cunosc traiectoria „Cometei Datt“ şi sînt competenţi în efectuarea calculelor.

– Fireşte, veţi publica articolul. Rugămintea mea este numai de a-i schimba puţin concluzia – orice eveniment este posibil înainte de coliziunea „cometei Datt“ – asupra căruia este necesar să se dea atenţie – din declararea acestui lucru să devină improbabil ca cititorul să înţeleagă adevărul. Acesta este felul de compromis pe care vi-l indic. Deoarece „Nature“ este un săptămînal reputat şi cele tipărite în el se bucură de credit, sper ca ziarele şi revistele ştiinţifice din toate ţările să dea dovadă de cumpătare şi să colaboreze. Cînd se apropie o calamitate atît de stranie, atunci se impun măsuri la fel de neobişnuite.

●

Între cei doi, discuţia continuă aprins pînă tîrziu. În cele din urmă, ajunseră la un acord şi în articolul lui James fură operate oarecari modificări. Se stabiliră, de asemenea, unele lucruri în legătură cu tratativele mondiale, după care Sir John îl conduse pe James la hotel cu propria sa maşină.

Mulţimea ieşită de la ultimul spectacol se împrăştiase. James avea hotelul pe Picadilly Road. Sir John îl însoţi pînă la cameră. În timp ce mergeau, spuse:

– Curînd, veţi primi invitaţia pentru tratative. Să veniţi neapărat. Şi nu uitaţi să daţi rezultatele obţinute de la calculator. Good night! Mîine dimineaţă, la orele zece, Johnson vă va duce la Cambridge.

Înainte de culcare, James aruncă o privire spre firmament. Pe cerul curat licăreau stelele. O mare pace se răspîndise pretutindeni. Printre stele, o cometă nevăzută înainta ameninţător spre globul terestru. Nici în vis nu s-ar gîndi cineva! La urma urmei, eu de ce m-am gîndit aşa? Eu de ce am zis? Pe ce temei?... Pentru o clipă, se îndoi de propriile sale calcule...

●

În munca sa, sir John lua hotărîri cu mare repeziciune. La numai trei săptămîni de la întîlnirea cu James, sub egida Naţiunilor Unite, la Londra se organizară tratative secrete. La ele luară parte o sută de savanţi din diverse ţări. Descoperitorul „cometei Datt“, domnul Manoj Datt, fu invitat special.

Tratativele se desfăşurară în secret timp de o săptămînă. Presa nu fu anunţată. Pe baza unor lungi discuţii, de dimineaţa pînă seara, a unor calcule, a ordinatorului guvernamental etc., experţii luară o hotărîre importantă şi gîndiră proiectul de a înfrunta probabilul asalt al „Cometei Datt“. Se făcu planificarea.

Cîţiva savanţi erau de acord cu James Forsithe. Ar putea fi unele cauze naturale ca pericolul să dispară. Şi în această problemă avură loc discuţii. Izbucniră controverse şi pe alte considerente decît cele gîndite de sir John McPherson şi de James Forsithe. Unii specialişti spuneau că, dacă interiorul cometei începe să se extindă în loc să rămînă îngust, şansele de coliziune vor creşte. Cu toate că, în acest caz, ciocnirea nu ar fi atît de primejdioasă. Frecarea dintre particulele exterioare şi atmosfera Pămîntului va provoca un dezastru apreciabil. Totuşi, coliziunea nu va fi atît de distrugătoare. Dar nimeni nu era capabil să demonstreze faptul că oricare dintre aceste accidente se va produce sau că respectiva cometă va trece la oarecare distanţă. Prin urmare, era necesar să se organizeze orice plan, cu acest lucru erau cu toţii de acord.

Acum, în ce fel va fi organizat acest plan?

Experţii afirmau că era imposibil să se organizeze un plan de apărare. Deoarece, pe baza calculelor, era greu de spus în ce parte a lumii se va produce coliziunea. Prin urmare, era dificil de stabilit în ce loc trebuiau mutaţi oamenii; în plus, dacă întreaga ambianţă planetară va fi afectată, primejdia de poluare a aerului va fi pentru toată lumea. Astfel încît, orice plan de apărare nu va putea fi eficient. În cursul aplicării acestuia, s-ar naşte o astfel de nebunie, încît ar rezulta numai dificultăţi.

De aceea, toţi specialiştii hotărîră că planul, neputînd fi de apărare, va fi de atac. Un astfel de plan ofensiv nu putea fi decît unul – prin efortul întregii omeniri, să fie schimbată calea cometei! Acum, oamenii doreau să facă ceea ce natura nu

putea – ultimul procedeu, singurul posibil.

Toate forţele nucleare ale omenirii vor fi reunite şi se va construi o armă super-atomică; la un moment şi într-un loc determinat, cometa va fi atacată. Acesta era singurul procedeu.

●

Exista, de asemenea, temerea că o întîrziere în construirea armei nucleare ar periclita aplicarea planului. Deoarece, cu cît distanţa de cometă la care va avea loc evenimentul va fi mai mare, cu atît acţiunea de deviere a traiectoriei va fi mai dificilă. În acelaşi timp, ştiinţa nu era capabilă să provoace explozia cu ajutorul unei nave spaţiale, fără echipaj uman, numai prin telecomandă. De aceea, preparativele vor lua ceva timp.

După ce chibzuiră asupra tuturor feţelor problemei s-au stabilit unele termene:

10 septembrie: data lansării vehiculului spaţial. Dacă pînă la data de 10 septembrie cometa nu-şi va schimba direcţia dintr-o cauză oarecare şi va continua să înainteze spre Pămînt, atunci, la această dată, nava spaţială echipată cu arma nucleară va decola.

1 octombrie: vehiculul spaţial, ajungînd în apropiere de cometă, o va ataca.

2 noiembrie: dacă direcţia cometei rămîne neschimbată, atunci va ciocni Pămîntul. Dar, dacă atacul de pe 1 octombrie va fi fost reuşit, în acest caz, catastrofa nu va avea loc şi cometa se va îndepărta.

În calea reuşitei mai era o problemă: forma şi volumul cometei. Dacă mărimea cometei va depăşi o anumită limită, bomba atomică făurită de om nu-i va putea schimba traiectoria.

Succes sau insucces, era hotărît ca, în orice caz, această acţiune să fie ţinută într-un secret absolut. Chiar în caz de reuşită, nu va scăpa nici o informaţie în legătură cu proiectul. Iar dacă nu va reuşi atunci...

– Părerea dumneavoastră care este? Acţiunea va izbîndi sau nu? întrebă domnul Datt pe sir John, la încheierea tratativelor.

– Anul acesta nu cumpăraţi cadourile de Crăciun înainte de 1 octombrie, răspunse el.

●

După tratative, timp de două săptămîni, domnul Datt hoinări prin Anglia. Cînd se întoarse în India, pe aeroportul Damdam îl întîmpinară prieteni, rude şi o mare mulţime de curioşi. Oamenii ştiau numai că domnul Datt se întîlnise cu astronomii din Anglia şi vizitase observatoarele şi institutele astronomice. Participarea sa la tratative era ţinută în taină faţă de toată lumea. Croindu-şi drum prin mulţime şi ferindu-se de ziarişti, ajunse la maşina sa.

Sosind acasă, văzu că în faţa locuinţei fusese instalat umbrarul în care se aduceau ofrandele religioase.

– La urma urmei, ce înseamnă toate astea?

Indrani Devi zise drept răspuns:

– Te-ai întors din străinătate în condiţii favorabile. Am chemat brahmanul să-ţi dea binecuvîntarea.

– Dar atîţia oameni pleacă zilnic în străinătate. Ce am făcut eu neobişnuit sau semnificativ? Dar ce este acest sacrificiu...?

Indrani Devi se îndepartă intimidată. Astronomul privi spre cumnatul său care începu să-l convingă:

– Frate, de cînd ai descoperit cometa, noi ne-am simţit tare îngrijoraţi. Guruji ne-a arătat planul de pace al planetei. După indicaţia lui, dacă astăzi vei face sacrificiul, va fi în regulă... aşa socotim noi toţi.

– Ce folos trag eu dacă fac acest sacrificiu? întrebă domnul Datt foarte calm.

– Răul cometei va fi înlăturat.

Brusc, domnul Datt se mînie cumplit.

– Este o pură superstiţie a voastră că această cometă ar fi nefastă. Pînă cînd nu am studiat această cometă, nu aveam nici o cunoştinţă despre ea, înţelegeam această supersiţie. Dar astăzi, cînd noi ştim că toate planetele, luna, meteoriţii şi cometele sînt părţi neînsufleţite ale sistemului solar, că ele nu posedă nici un fel de puteri faste-nefaste, atunci, de ce această superstiţie? Dacă v-aţi da osteneala să învăţaţi ceva din ştiinţa modernă, aţi putea ajunge să pricepeţi aceste lucruri. Eu ştiu, pentru mine aceste lucruri sînt ca apa pe oala de pămînt smălţuit.

Domnul Datt vorbise mînios, dar cumnatul îi prezentă cu blîndeţe argumentul:

– Dar strămoşii noştri au scris în cărţile sfinte despre aceste sacrificii!

– Era o vreme cînd stramoşii noştri erau pe drept cuvînt descoperitori ai adevarului. În Upanişadele noastre, chiar în Bhagavad Gita, găsim multe opinii divergente. Putem gasi în ele întrebari privitoare la natură, diverse puncte de vedere asupra acestora, diferite răspunsuri şi o serie întreagă de păreri în exprimarea adevărului. Dar, cu timpul, acestea au dispărut. Astăzi, cînd citim aceste cărţi religioase, noi nu simţim niciodată necesitatea de a pătrunde înţelesul lor profund şi rămînem undeva în straturile superficiale, presupunînd că acesta este adevăratul sens, iar ceea ce este important lăsăm de-o parte. Ce rost au discuţiile? Nu voi lua parte la sporovaiala şi la argumentaţiile voastre, încheie astronomul plecînd iute.

În Anglia, pe durata tratativelor, între domnul Datt şi sir John se înfiripase o prietenie profundă. Indianul fusese impresionat de dragostea pentru disciplină, de eficacitatea remarcabilă a activităţii şi de neînfricarea englezului, pe cînd acesta îndrăgise înclinaţia spre căutarea adevărului şi atenţia ageră de descoperitor a domnului Datt.

„Project light brigade" era numele planului de atac al cometei. Sir John îi dăduse acest nume inspirat de faimoasa poemă „Charge of the light brigade". Pentru acest proiect, Marile puteri puseseră la dispoziţie vehiculul spaţial şi racheta cu ajutorul căreia acesta era expediat într-o călătorie atît de lungă. Diverse state contribuiseră cu diferite instrumente, combustibil, aparate, cu tehnicieni şi cu oameni de ştiinţă.

India participa cu patru savanţi la acest proiect. Şi, în acest lucru, se simţea respectul purtat domnului Datt.

„Cometa Datt" înainta în direcţia calculată. Coada ei îşi făcu apariţia. Efectuase jumătate din rotaţia în jurul soarelui şi, în acest timp, nu suferise nici o influenţă. Nu era făcută bucăţi-bucăţele. Iar forţa de atracţie a lui Mercur şi Venus nu avusese nici un efect asupra traiectoriei sale, astfel încît acum se apropia.

Calculatorul îi aproxima direcţia şi, zi după zi,

probabilitatea ciocnirii de Pămînt creştea continuu.

Dar această informaţie era ţinută în secret faţă de lume. Oamenii obişnuiţi credeau despre cometă că va trece doar pe lîngă Pămînt şi se va îndepărta în linişte. Dar nu, cîţiva savanţi, care nu erau în temă, aveau unele bănuieli. Iar cîţiva astronomi amatori stăteau la pîndă ca să vadă cu propriile lor lunete cometa trecînd atît de aproape.

Pe lîngă această curiozitate ieşită din comun, între oamenii de rînd se răspîndea teama de cometă, de care profitau cîţiva astrologi şi alţi pricepuţi în ale credinţei.

Apărător al unghiului de vedere cu adevărat ştiinţific, domnul Datt era ocupat să combată acest sentiment de teamă superstiţioasă. Dar toate strădaniile sale erau zadarnice.

Savanţilor le apăru o nouă rază de speranţă. În urma observaţiilor, diverşi astronomi ajunseră la convingerea că masa „Cometei Datt" era comparativ redusă. De aici, probabilitatea de reuşită a lui „Project light brigade" crescu. Acum, domnul Datt aştepta.

În a doua săptămînă a lui septembrie, sosi o scrisoare de la sir John.

Era despre o mulţime de lucruri: sezonul de cricket, descrierea lui „late summer" din Anglia, festivalul de la Edinburgh şi activităţile sale culturale etc.

În sfîrşit, domnul Datt ajunse la informaţia care-l interesa: – „The charge of the light brigade has begun. Let us wish it success" (Atacul brigăzii uşoare a început. Să-i urăm succes).

Începu sărbătoarea Durga Puja. Bengalul fu cuprins de agitaţia festivalurilor şi a serbărilor. Khoka, nepotul de opt anişori al domnului Datt, veni în vacanţă. Domnul Datt îşi petrecea tot timpul jucîndu-se cu el, aşa că Indrani Devi comenta cu reproş:

– Astăzi nu mai este atent la nimic.

Ziua de întîi octombrie veni şi trecu. Toată noaptea, domnul Datt stătuse pe acoperiş cu luneta. Şi în noaptea de două, el îşi petrecu timpul scrutînd cerul. I se păru că direcţia cometei s-a schimbat. Apoi, se gîndi că era numai jocul minţii. Dacă s-ar fi petrecut o schimbare în direcţia cometei, ea ar fi atît de mică încît o lunetă de 20 cm nu ar putea-o pune în evidenţă. Iar aceasta schimbare depinde de succesul proiectului.

În fond, ce a fost acest proiect? Va fi, într-adevăr, încununat de succes? Va ajunge la timp nava spaţială lîngă cometă sau nu? Explozia se va produce la timp sau nu? Aceste întrebări clocoteau în creierul domnului Datt. Pe trei octombrie, stătu toată ziua ca pe ghimpi, aşteptînd ceva. Seara, la ora cinci, veni un om pe scuter de la Defence Office din Calcutta şi înmînă domnului Datt un „Clasified telex message" din Anglia.

Mesajul fusese expediat pe doi octombrie.

Pînă acum, astronomul fusese ca nebun de atîta aşteptare, iar acum stătu cîtva timp fără un gest. Făcîndu-şi curaj, dechise plicul. Era un mesaj fericit:

„Astăzi mă duc să cumpăr cadourile de Crăciun".

John McPherson

În luna noiembrie, „Cometa Datt" trecea la 70 de mii de kilometri distanţă de Pămînt. Cîţiva o văzură. După spusele unora, niciodată înainte nu se arătase o cometă atît de vizibil.

Cometa trecu. Ciclul ei se încheie de asemenea şi atunci, într-o zi, domnul Datt îi zise lui Indrani Devi:

– Văzut-ai dumneata? Cometa a venit şi a trecut. A fost ceva bun sau rău? Acum, înţelegi vorbele mele, nu?

– Asta am înţeles că n-a fost nimic bun sau rău. Dar putea fi, fireşte! Şi ştii de ce nu a fost? întrebă Indrani Devi, lungind gîtul cu mîndrie.

Şi, pentru o clipă întreagă, domnul Datt stătu la îndoială. Nu cei din Project Light Brigade lămuriseră treaba? Prudent, întrebă:

– Ce ai vrut să spui?

– Ce-ţi voi spune! Noi am adus jertfe rituale. Iată ce a oprit năpasta, că de nu...

– Dar eu nu am adus nici o jertfă, spuse domnul Datt, întrerupîndu-şi soţia. Însă nu continuă, ca să nu-i strice plăcerea.

Indrani Devi, emoţionată la culme, îi dădu de ştire:

– Tu nu ai făcut! Khoka a făcut. Guruji a spus că, dacă dumneata nu voiai să faci, atunci, nu-i nimic! Poate face nepotul dumitale. Khoka venise în vacanţă. El a adus ofranda. Dumneata nu ştiai că un învăţat mai bun cunoscător al doctrinei decît Guruji nu poţi găsi. El rezolvă orice problemă!

În faţa ochilor domnului Datt se lumină tabloul stratagemei. Khoka efectuase ritualul sacrificiului. Turnase unt topit în focul sacrificial. Guruji îl pusese să aducă jertfa focului, să recite formulele cuvenite. Khoka citise formulele ascultător, fără să priceapă sensul...

În locul acestui tablou, îi apăru un altul – tratativele de la Londra, direcţia cometei, transformarea ei probabilă, discuţiile despre coliziune şi calamitatea ce venea asupra lumii. Plănuiseră o metodă stranie, care reuşise în secret.

Două tablouri! Două povestiri! Amîndouă în acelaşi timp! Pentru amîndouă, un singur personaj: omenirea! Dar ce povestiri diferite! Cîtă deosebire între ele! gîndi domnul Datt.

Ne străduim mereu să micşorăm distanţa dintre două omeniri cu modurile lor de viaţă. De o parte – superstiţie, de cealaltă – forţa logicii, puterea opiniei, intelectul. Cît este de lungă şi de adîncă prăpastia dintre ele! Nici o persoană educată, înstărită, nu este ferită de superstiţie. •

Omenirea trebuie să progreseze treaptă cu treaptă în direcţia Secolului XXI pînă să reuşească în cele din urmă. Cum? Pînă cînd? Pînă cînd?

Şi domnul Datt se pierdea în mulţimea tuturor acestor întrebări fără de răspuns.

Traducere din limba hindi de Dr. SURAJ BHAN SINGH şi CORNEL STERIAN

DESEN DE RADU GAVRILESCU

MIHAI BISTRICEANU

GREŞEALA MARELUI MO

PREMIUL III (SCHIŢĂ) LA CONCURSUL ANUAL DE CREAŢIE LITERAR-ARTISTICĂ DE ANTICIPAŢIE, BUCUREŞTI, 1983

AMINTIRILE mele sînt foarte ciudate. Vreau să-mi cunosc viitorul. Vă implor, arătaţi-mi-l! Oricare ar fi. Degeaba îmi spuneţi că maşina nu vrea să funcţioneze. La ceilalţi cum a funcţionat? Auziţi? La verificare a ieşit O.K. Nu e defectă. Vă rog, lăsaţi-mă să mai încerc o dată! Cum? Să vă povestesc? Mi-ar lua cam mult timp. O.K., dar îmi promiteţi că după aceea mă lăsaţi să mai încerc o dată? Pot să mă aşez? Mulţumesc.

Amintirile mele încep cu cîteva zile înainte...

Primul lucru pe care mi-l amintesc e acela că am deschis ochii şi m-am trezit într-o încăpere slab luminată şi cu un miros nu prea plăcut. Mi-era frig. Un tip cu mustaţă tocmai scotea din mine un cuţit lung şi, paradoxal, fără cea mai mică pată de sînge. Apoi, un altul a intrat sorbind printr-o ţigară fumul din jur. A strigat printre dinţi: „Lichidaţi-l!", la care mustăciosul a replicat: „Nimic!". Cel cu ţigara a ieşit întrebînd: „Ceva nou?" Nici nu se închisese bine uşa că tipul cu mustaţă a şi început să mă lovească. Nu mă durea deloc şi asta îl enerva, pare-mi-se. Din cînd în cînd se mai oprea şi mă întreba cine sînt şi ce căutam la bancă. Şi, mai ales, voia să ştie cine mă plăteşte. Nu ştiam nimic, nu-mi aminteam nimic. I-am spus-o de cîteva ori, dar el mă lovea în continuare cu picioarele. Din cînd în cînd se oprea şi ieşea sau se aşeza pe un scaun. Eu eram legat. Mi-era sete şi foame. Din ce în ce mai puţin. La un moment dat nu-mi mai era decît sete. Apoi, nici atît. Trecuseră deja două sau trei zile. Din cînd în cînd, în locul celui mustăcios venea unul gras şi foarte scund sau un altul căruia i se înfigeau dinţii într-o bucată de gumă de mestecat, iar el încerca mereu să-i scoată. Şi ei mă loveau. Cel scund respira greu şi se odihnea des. Gemea scaunul sub el. Celălalt zîmbea tot timpul şi nu se aşeza deloc. Cînd obosea, pleca. Dar întrebările erau aceleaşi. Apoi a venit grasul şi m-a legat mai bine, după care m-a împins pînă lîngă nişte trepte. Nu ştiu cum, am pornit-o în sus, rostogolindu-mă. La capătul lor mă aşteptau ceilalţi doi. M-au închis într-o maşină blindată. Au urcat lîngă mine şi am pornit. M-au mai întrebat de cîteva ori cine sînt, apoi m-au dezlegat şi a scos fiecare cîte un pistol pe care mi l-au înfipt între coaste, silindu-mă astfel să-mi ţin mîinile la ceafă. Maşina opri cu un scîrţîit lung şi cei doi şi-au tras cîte un ciorap peste faţă. Au băgat pistoalele în buzunare, m-au apucat de braţe şi am coborît. Jos ne aştepta al treilea, care, probabil, condusese. Am intrat cu toţii în clădirea cea mai apropiată şi, în timp ce grasul abia se mişca, ţinînd în braţe doi saci pe care se contura cîte un S tăiat de două ori de sus în jos, ceilalţi doi m-au ascuns după uşă. Apoi m-au privit toţi trei cu mirare şi au intrat. Înăuntru cîţiva dormeau pe jos. Am văzut cum grasul a ascuns sacii într-un dulap. Au scos pistoalele şi cei de pe jos s-au ridicat. I-au împuşcat pe toţi şi aceştia au început să ţipe. Apoi au ieşit. Strada era pustie. Am ajuns la intersecţie şi am traversat. Era verde. Cum am păşit pe trotuarul celălalt s-a aprins becul roşu. Am aşteptat cîteva secunde, după care am pornit spre un coş de gunoi. Am scos un ziar din el. Am citit pagina de sport, l-am răsfoit puţin, apoi l-am vîndut unei femei dintr-un chioşc plin de ziare. M-a salutat, am salutat-o, şi am plecat. Un creion care pînă atunci stătuse liniştit pe trotuar a ţopăit de cîteva ori, apoi s-a aruncat pe fereastra deschisă a casei pe lîngă care treceam. Dinăuntru s-a auzit un ţipăt: „La dracu', iar i s-a rupt vîrful!". Apoi... A, da! Am traversat împreună cu o bătrînă. Cînd am ajuns în cealaltă parte a străzii m-a rugat să o ajut să se întoarcă, sau cam aşa ceva. Dar nu i-am dat nici o atenţie şi m-am aşezat în parc pe o bancă. Atunci am realizat că ceea ce se întîmplă cu mine este ilogic sau cel puţin ciudat. Şi am pornit spre dv. A, înainte de a mă scula de pe bancă, o vrabie a adus bătrînului de lîngă mine un colţ de biscuit. I l-a pus chiar în palmă. Bătrînul a scos din gură restul, a potrivit cu grijă bucata lipsă, a pus biscuitul în pachetul pe care apoi l-a închis şi l-a vîndut unui tînăr care se plimba ducînd o ladă plină cu dulciuri. Apoi am ajuns aici. Asta e tot. Vă rog, lăsaţi-mă să mai încerc o dată. Poate-mi voi afla totuşi viitorul. Vreţi? Vă rog!

●

Scufundat în fotoliul său, Marele MO ordonă, studiind imaginea de pe monitor:

– Aduceţi-l înapoi! Îl vom trimite în sensul celălalt al timpului. Se pare că la ei nu acesta e cel pozitiv.

ISAAC ASIMOV

ROBOTUL DISPĂRUT

CÎND s-a întîmplat s-a și declanșat o avalanșă de măsuri energice pe cea de-a 27-a Bază Asteroid:

- Orice activitate întreruptă!

– Nimănui nu-i era permis să părăsească Asteroidul; nimănui nu-i era permis să intre fără autorizație specială!

– O navă specială a fost trimisă în ajutor, de pe Pămînt, cu dr. Susan Calvin și dr. Peter Bogert la bord. Dr. Susan este psihologul șef al asociației roboților și oamenilor mecanici, iar dr. Peter Bogert, matematicianul principal al aceleiași asociații.

Susan Calvin nu mai părăsise niciodată Pămîntul pînă acum și nici de data asta n-o făcea din toată inima. În epoca energiei atomice și a călătoriilor în spațiu ea rămăsese mai retrasă, cu o mentalitate provincială. Nu-i plăceau astfel de călătorii, dar mai cu seamă detesta tot complexul de secrete profesionale pe care le implică, lucru care se citea lesne pe figura ei înverșunată. O dată ajunși pe Baza Asteroid au fost întîmpinați de Robert Kallner, conducătorul bazei. El i-a înștiințat din prima clipă că nu e vreme de pierdut și i-a poftit de urgență în biroul lui.

– Mai întîi aș vrea să vă mulțumesc pentru că ați răspuns atît de prompt chemării noastre și sper ca și cu ajutorul vostru să rezolv această problemă dificilă și neplăcută; pe scurt, am pierdut un robot. De îndata ce am fost siguri de acest lucru, am și încetat orice activitate aici, am și început să-l căutăm. Totul însă a fost zadarnic.

– Și nu credeți că perseverînd ați fi putut să-l localizați și singuri în cele din urmă, fără să mai fie nevoie să ne aduceți pe noi aici tocmai de pe Pămînt?, șuieră ca un suflu de gheață întrebarea pe buzele lui Susan Calvin.

– De fapt, noi l-am și localizat, dar... Aici Robert Kallner s-a oprit pentru cîteva clipe, apoi a continuat: ... cu o zi în urmă, o navă spațială a poposit pe Asteroid pentru a ne livra doi roboți noi necesari laboratorului. Nava avea la bord alți 62 de roboți de același tip comandați de o altă planetă. După două zile de la dispariția robotului nostru ne-a venit ideea să numărăm roboții de pe navă din nou și am constatat cu stupoare că acolo erau acum 63 de roboți.

– Nimic mai simplu, deci al 63-lea robot e cel dispărut, concluzionă dr. Calvin.

– Exact, dar care al 63-lea? Dr. Calvin aruncă o privire plină de neîncredere șefului Bazei.

– Nu mai înțeleg nimic, spuse ea, de ce nu puteți considera că al 63-lea robot e oricare dintre ei?

– Tocmai aici e dificultatea, căci trebuie neapărat găsit robotul pe care noi l-am pierdut, zise Kallner abătut.

– Peter, se interesă ea întorcîndu-se spre Bogert, da' ce fel de roboți se folosesc aici? De ce e atît de important să fie găsit chiar robotul dispărut din Bază?

Peter Bogert păstră un moment de tăcere, apoi începu să povestească molcom:

– Noi avem aici mai mulți roboți, dar creierul unora dintre ei nu a fost impresionat cu prima lege a roboților, în mod premeditat.

– Nu au fost dotați cu prima lege... repetă dr. Calvin ca pentru sine... și cîți roboți sînt în situația asta?

– Cîțiva. Este vorba despre o acțiune secretă, inițiată de guvern. Puțini au fost informați în acest sens.

– Nu înțeleg, la ce puteau servi acești roboți ale căror creiere nu cuprindeau prima lege în totalitate? întrebă dr. Calvin.

– Văd că nu am de ales și trebuie să-i fac psihologului mărturisiri complete, zise Kallner. Aici, la Bază, fizicienii noștri lucrează foarte des cu radiații gama, operație foarte periculoasă pentru om dacă timpul de lucru în cîmp iradiat depășește o jumătate de oră. La început am colaborat cu roboți obișnuiți. De fiecare dată însă cînd un fizician avea de lucru într-un cîmp iradiat, robotul cel mai apropiat alerga după el și-l scotea imediat de acolo. Robotul acționa prompt sub impulsul primei legi:

– ESTE INTERZIS ROBOȚILOR SĂ ADUCĂ PREJUDICII DE ORICE FEL OMULUI; DACĂ UN ROBOT VEDE UN OM ÎN PERICOL TREBUIE SĂ-L SALVEZE. În aceste condiții era aproape imposibil pentru fizicienii noștri să mai lucreze într-un cîmp iradiat; dacă era un cîmp slab iradiat, robotul alerga și se întorcea afară din cîmp cu om cu tot, iar dacă iradierea era puternică robotul murea instantaneu la contactul cu cîmpul, datorită efectului distructiv al radiațiilor gama asupra pozitronilor aflați în creierul său. Degeaba am încercat să le explicăm roboților că un om este în

DESEN DE EMIL BOGOS

perfectă siguranţă în prima jumătate de oră, ei răspundeau că oamenii pot lesne uita măsura timpului, risc pe care nu şi-l pot permite. Apoi, am încercat să-i facem să înţeleagă că, în general, razele gama sînt mult mai periculoase pentru roboţi decît pentru om, dar raspunsul era invariabil: autoconservarea vine doar pe locul trei, iar salvarea omului primează.

– Aşa aţi luat hotărîrea sa construiţi roboţi fără prima lege? întrebă dr. Calvin, întorcîndu-se spre Peter.

– N-o lua chiar aşa Susan, cîtorva li s-a impresionat doar prima parte a legii care le interzice să aducă prejudicii omului, dar a fost omisă cu bună ştiinţă partea a doua a primei legi. Cîteva minute a domnit o tăcere grea în întreaga încăpere, iar apoi Susan Calvin a spus:

Şi acum vreţi de fapt să ştiţi cît de periculos e robotul pierdut şi pentru asta apelaţi la mine în calitate de psiholog, nu?

Ambii bărbaţi au înclinat din cap afirmativ.

– Din păcate însă nu vă pot răspunde pe loc; vom mai discuta la întîlnirea de mîine.

●

Susan Calvin n-a prea dormit în noaptea aceea. Dimineaţa în zori s-a dus în camera lui Peter Bogert care stătea gînditor într-un fotoliu.

– Peter, chiar nu-ţi dai seama ce însemnătate poate avea modificarea primei legi?

– Ba da, în primul rînd se observă o spontană instabilitate matematică a robotului.

– Instabilitatea matematică! mă rog, nu zic nu; dar ia gîndeşte-te la consecinţele psihologice. Din punct de vedere fizic, orice robot e mai puternic decît un om; psihic vorbind, el nu ştie mai mult decît a fost învăţat. Cel care-l învaţă însă are cunoştinţe limitate. Concluzia: anumiţi roboţi pot fi psihic mai dezvoltaţi decît unii oameni. Singurul lucru care pledează pentru superioritatea omului şi o demonstrează este prima lege; ea transformă omul într-un element superior robotului. Dacă i se modifică însă prima lege i se distruge stabilitatea psihică a creierului; în această nouă ipostază robotul nu mai trebuie să se sacrifice pentru om: ei devin deci egali; iar dacă sînt egali într-adevăr, atunci de ce să fie obligat robotul să asculte ordinele omului?

– Susan, dar asta sună înfricoşător, rîse Bogert. Nici nu-mi vine să cred că ar putea fi un pericol atît de mare. Primii roboţi modificaţi au fost trimişi la această Bază cu nouă luni în urmă şi nimic nu s-a întîmplat pînă acum. De data asta crezi că robotul pierdut este periculos pentru om?

– Nu ştiu, Peter, dar ar fi bine dacă aş putea să stau puţin de vorbă cu omul care a lucrat cu robotul pierdut.

●

Gerald Black era foarte tînăr, abia cu un an în urmă îşi luase diploma în fizică; şi acum faptul că se afla în faţa a trei binecunoscuţi oameni de ştiinţă îl inhiba. Dr. Calvin îl privea cu mare interes.

– Dumneavoastră, deci, aţi fost ultimul care aţi lucrat cu acest robot înainte ca el să dispară, nu-i aşa?

– Da, aşa cred.

– Ce ne puteţi spune despre el?

– Nimic special, decît că era foarte deştept şi deci pisălog ca toţi roboţii modificaţi.

– Pisălog, în ce sens?

– În general noi avem foarte mult de lucru aici la Bază. Cîteodată sîntem obosiţi, plictisiţi, nervoşi. Roboţii nu se enervează niciodată. Ei sînt liniştiţi, calmi şi mereu foarte curioşi. Vor să ştie totul. În general au puţine cunoştinţe de fizică, nu ştiu decît ce învaţă aici de la noi. Acest lucru însă nu-i împiedică să ne critice la tot pasul.

– Încercaţi să vă amintiţi cît mai exact ce s-a întîmplat în dimineaţa dispariţiei!

– Da, stricasem o armă cu electroni de tip perforator în dimineaţa aceea şi nu-mi mai puteam continua experimentul; de mai bine de două săptămîni nu mai primisem nici o scrisoare de acasă şi eram deprimat. În acest moment şi-a făcut el apariţia şi m-a rugat să repet o experienţă pe care o făcusem cu o lună în urmă. De atunci, mereu mă bătea la cap cu experienţa aceea şi eram furios. M-am întors la el şi i-am spus să dispară din ochii mei, iar după această întîmplare nu l-am mai văzut.

– I-ai spus chiar „dispari", s-a arătat interesată dr. Calvin, chiar asta a fost cuvîntul pe care l-ai folosit? Încearcă, te rog, să-ţi aminteşti cu exactitate.

Gerald Black a tăcut pentru moment, apoi a adăugat:

– Am spus: şterge-o imediat! Dr. Calvin a rîs.

– ... şi el te-a ascultat, dar, te rog, mai gîndeşte-te, nu i-ai mai spus şi altceva, sau poate tonul vocii era mai aspru.

– Da, asta e adevărat, ca să mă răzbun, i-am zis şi eu cîteva să mă ţină minte.

– Ce i-ai zis?

Tînărul se înroşi:

– În nici un caz n-aş putea să repet în faţa unei doamne. Toţi cei de faţă pufniră în rîs.

– Mulţumesc, domnule Black, pentru ajutorul dv., deocamdată este suficient.

●

Lui Susan Calvin i-au trebuit 5 ore sa discute cu fiecare dintre cei 63 de roboţi. În timpul acestor cinci ore ea a pus aceleaşi întrebări de rutină; întrebările se succedau 1, 2, 3, 4 şi 5, iar răspunsurile erau invariabile. După aceea, a ascultat de mai multe ori cu atenţie înregistrarea întrebărilor şi a răspunsurilor, dar n-a putut distinge nimic deose-

bit care să o ajute în localizarea robotului pierdut. Dr. Bogert a făcut analiza matematică a răspunsurilor. Nici aceasta nu s-a dovedit de vreun ajutor. Variațiile de vocabular și viteza de reacție erau în limite obișnuite. Dr. Calvin era obosită și dezamăgită la sfîrșitul acestei experiențe neconcludente.

– Nu am reușit să localizăm robotul dispărut, dar de un lucru putem fi siguri acum. EL ESTE periculos.

– Îți place să dramatizezi, Susan, zise dr. Bogert.

– Să dramatizez? izbucni aceasta cu furie, dar nu-ți dai seama că am vorbit cu 63 de roboți cărora le-am ordonat să spună adevărul și cu toate astea unul dintre ei ne-a mințit?

– Uiți că i se dăduse ordinul să „dispară"? Poate că nu face decît să execute acest ordin!

– Asta nu poate fi o explicație. Faptul că acest robot și-a pierdut stabilitatea psihologică a creierului, îl face acum să se creadă superior omului și-i face plăcere să ne mintă și să ne înșele. Asta nu e decît o consecință a modificării pe care a suferit-o.

Dr. Bogert era convins în adîncul sufletului că Susan Calvin exagera, totuși a întrebat:

– Și care sînt acum planurile tale?

– Primul pas va fi testarea roboților în legătură cu prima lege.

●

Într-o sală mare au fost construite 63 de cabine de lemn. Roboții au fost așezați acolo. În mijlocul sălii cineva era așazat pe un scaun, iar deasupra capului lui se afla suspendată o greutate foarte mare. La un moment dat, greutatea trebuia să cadă și doar în ultimul moment o pîrghie de forțe o înlătura. În secunda în care greutatea a căzut pentru prima oară, 63 de roboți au alergat să salveze omul de pe scaun. În momentul în care greutatea a deviat, toți s-au oprit pe loc și s-au întors la locurile lor.

Greutatea se ridica și apoi cădea la intervale scurte. Experiența s-a repetat de 10 ori și tot de atîtea ori 63 de roboți alergau alertați, iar cînd omul era în siguranță se înapoiau liniștiți la locurile lor. Robert Kallner, împreună cu alți doi specialiști urmăreau îndeaproape testul.

– Care este scopul testului? întrebă Kallner.

– Simplu, explică Bogert, prima lege îi face să alerge cînd omul e în pericol; și totuși chiar după repetarea experienței, cînd și-au dat seama că nu era un pericol real, ei au reacționat la fel ca prima oară, supunîndu-se acestei legi. Al 63-lea robot a suferit o modificare și noi speram să rămînă în cabina lui sau măcar să încetinească pasul, să reacționeze mai încet decît ceilalți.

– Ce mai, ne-a păcălit din nou, zise dr. Calvin, pentru că a reacționat întocmai ca toți ceilalți roboți; în același timp, cu aceeași viteză.

– La ce vă gîndiți pentru viitor, dr. Calvin?

– Vom repeta testul, dar vom exclude posibilitatea de a fi înșelați. Vom plasa cabluri sub tensiune între roboți și omul în pericol.

– Bine, dar asta înseamnă să distrugem toți roboții.

– Nu, vom monta și un releu care va întrerupe curentul atunci cînd robotul intenționează să-l atingă. ASTA VA FI ÎNSĂ SECRET.

– Bună idee, crezi că o să dea rezultate?

– Sper, spuse Susan în șoaptă. În aceste condiții, robotul pierdut ar trebui să stea liniștit în cabina lui. Desigur, îi putem ordona să atingă cablul

ROBOTUL

și să moară, iar el va trebui să se conformeze și să respecte legea a 2-a, a supunerii, care în mod ostentativ a fost imprimată înaintea legii autoconservării. Nu le voi comanda însă nimic și deci în momentul căderii greutății 62 de roboți vor alerga să salveze omul conform primei legi, iar robotul pierdut va rămîne în cabina lui, supunîndu-se legii a treia.

– Excelent, pe cînd încercarea asta?

– Diseară, dar o voi comunica roboților de pe acum.

Toți așteptau rezultatul testului salvator.

Deci, în mijlocul sălii, un om era așezat pe un scaun, o greutate este lăsată să cadă deasupra capului lui și apoi este deviată. Cabinele de lemn adăposteau cei 63 de roboți care au rămas toți neclintiți cînd a căzut greutatea.

●

Dr. Calvin era furioasă, nu mai pățise așa ceva pînă acum, dar încerca să-și stăpînească mînia în fața roboților care intrau pe rînd și apoi părăseau încăperea după o scurtă conversație cu psihologul. Tocmai intrase un robot. Dr. Calvin a consultat lista. Era robotul nr. 28.

– Cine ești tu? întrebă ea calm.

– Încă nu am primit un număr doamnă, dar pe cabina în care am stat era scris numărul 28.

– Bine, nr. 28, aș vrea să-ți pun cîteva întrebări.

– Da, doamnă.

– Erai în sală acum două ore?

– Da, doamnă.

– Ai văzut acolo un om în pericol?

– Da, doamnă.

– Ai încercat să-l salvezi?

– Nu, doamnă.

– De ce?

– Aș vrea să vă pot explica... Știu foarte bine că este intolerabil să nu ajuți un om în pericol... Oribil... Dar am vrut... Eu vroiam...

– Încearcă, te rog... să te calmezi, nr. 28, nu te acuz; nu vroiam decît să știu în virtutea cărui raționament ai acționat?

– Doamnă, știam foarte bine că un om va fi în pericol datorită acelei greutăți. De asemenea, reținusem existența cablurilor sub tensiune în cameră care pentru noi înseamnă moartea, dar nu-mi era frică. Ce înseamnă distrugerea mea în comparație cu asigurarea supraviețuirii unui om? Absolut nimic! Dar apoi m-am gîndit... Acelea erau cabluri sub tensiune... Aș fi murit înainte să-l pot salva... deci fără rost... mă înțelegeți, doamnă. Psihologul asculta în tăcere. Ea auzise aceeași poveste cu mici variații de 27 de ori pînă acum. Acum urma întrebarea cheie.

– Nr. 28, ție ți-a venit ideea asta?

Robotul a tăcut un moment.

– Nu!

– Dar cui?

– Seara trecută discutasem între noi despre acest test și cuiva i-a venit această idee și imediat

DISPĂRUT

am fost cu toţii de acord; avea dreptate.
- Cui i-a venit ideea?
- Nu ştiu, unuia dintre noi.
Dr. Calvin se reculese şi spuse:
- Mulţumesc, nr. 28, poţi pleca.
A urmat nr. 29 şi în cele din urmă nr. 63 a încheiat testul.

●

Robert Kallner era furibund. De o săptămînă nimeni nu mai lucra pe Baza Asteroid, doi cunoscuţi oameni de ştiinţă îşi pierdeau vremea cu teste fără nici un rezultat, iar acum dr. Calvin îi cerea imposibilul. Separarea roboţilor.
- Dragă doamnă Calvin, ridică el tonul uşor iritat, cum să separ 63 de roboţi? Nu ştiu dacă vă daţi seama cît este de greu. Nu avem loc suficient.
- Acest lucru, din păcate, este imperios necesar pînă la începerea următorului test. Dacă nu puteţi găsi imediat o modalitate de separare a lor vă sugerez să-i distrugeţi pe toţi, căci, într-adevăr, unul dintre ei este deosebit de periculos.
În acest moment, dr. Bogert interveni vădit enervat:
- Dr. Calvin, cum puteţi susţine să distrugem 63 de roboţi? Exclus! Pînă una-alta, nu m-au schimbat încă din postul de director al Asociaţiei de oameni mecanici şi roboţi şi nu voi tolera...
În momentul în care situaţia părea să scape de sub control, s-a auzit o bătaie în uşă, urmată de apariţia lui Gerald Black, care părea îngrijorat.
- Scuzaţi-mă că vă deranjez, dar cred că e de datoria mea să vă anunţ imediat ce am descoperit.
- Ce s-a mai întîmplat? întrebă Kallner.
- Cineva a încercat să spargă broasca de la uşa camerei în care se află închişi roboţii.
- Broasca uşii roboţilor? Cine a îndrăznit? se revoltă Kallner.
- Unul dintre roboţi. A încercat s-o forţeze din interior.
- Acum sper că e clar pentru toată lumea, triumfă dr. Calvin.
- Robotul dispărut e foarte periculos, e în stare de orice, ne putem aştepta chiar să fure, de exemplu, o navă spaţială. V-ar face plăcere să vedeţi o navă pe mîna unui robot nebun? Dintr-o dată s-a făcut linişte şi în cele din urmă Kallner a întrebat:
- Dr. Calvin, chiar credeţi că vom fi nevoiţi să-i distrugem pe toţi?
- Mă tem că da, nu-i pot deosebi; nu e nici o diferenţă între ei, decît o parţială modificare a primei legi. Sînt identici ca model, au cam aceleaşi cunoştinţe.
Deodată ea se opri şi se întoarse brusc spre Gerald Black.
- Domnule Black, nu dumneavoastră spuneaţi zilele trecute că roboţii au fost învăţaţi fizică abia cînd au ajuns la Bază?
- Da, eu, răspunse acesta. Aici ne sînt trimişi doar cu capacitatea de a acumula cunoştinţe de fizică. Toată fizica pe care o ştiu e de la noi.
- Deci, cei 62 de roboţi de pe navă nu ştiu fizică.
- Corect.
- Sîntem salvaţi, cred că ştiu acum cum îl putem prinde pe isteţul ascuns, zise ea ca pentru sine.

●

De data aceasta, dr. Bogert lua interviu roboţilor, iar Susan Calvin nu făcea decît să stea de o parte şi să-l urmărească.
Intră nr. 14.
Bogert îl privi şi-l întrebă:
- Care era numărul tău de cabină?
- 14, domnule.
- Numărul 14, în curînd un om va fi în pericol, vei încerca să-l salvezi?
- Cu siguranţă, domnule.
- Între tine şi om se va afla un cîmp iradiat cu raze gama.
Tăcere...
- Ştii ce sînt razele gama?
- Energie de radiaţie, domnule.
Următoarea întrebare era pusă pe un ton prietenesc, jovial.
- Ai lucrat vreodată cu raze gama?
- Nu, domnule.
- Atunci, nr. 14, trebuie să-ţi spun că razele gama te distrug pe loc, adică îţi descompun imediat creierul; asta nu trebuie să uiţi; desigur, nu vrei să te autodistrugi, nu?
- Nu, răspunse robotul şi apoi întrebă pe un ton politicos: domnule, dar dacă aceste raze gama sînt plasate între mine şi omul aflat în pericol, cum aş putea să-l salvez? Voi muri înainte să ajung la el.
- Corect, nr. 14, dar te pot sfătui ca în cazul în care observi că este vorba despre radiaţii gama să-ţi păstrezi locul şi să nu încerci să-l salvezi.
- Vă mulţumesc domnule, ştiţi, n-aş vrea să mor degeaba.
- Nimeni nu ţi-o cere, dar dacă radiaţiile nu sînt periculoase, vei fi nevoit să-ţi salvezi stăpînul.
- Fără doar şi poate, domnule, sînt pregătit s-o fac.
- Acum te poţi întoarce în cabina ta şi aşteaptă acolo în linişte. Robotul nr. 14 a plecat şi dr. Bogert a chemat alt robot.

●

Marea sală de radiaţii era pregătită. Roboţii stăteau în cabinele lor care purtau fiecare cîte un număr. Robert Kallner împreună cu alţi doi oameni de ştiinţă examinau locul şi se ocupau de ultimele detalii.
- Sînteţi absolut sigur că roboţii n-au comunicat între ei după ultimul interviu cu dr. Bogert? se asigură dr. Calvin.
- Sînt mai mult ca sigur că n-au suflat nici o vorbă, zise Black.
- Perfect, atunci putem începe testul; mă duc, deci, să mă aşez în centrul sălii de astă dată, zise Susan, hotărîtă.
- Să stai chiar tu acolo? se scandaliză Bogert.
- Da, neapărat, ceea ce mă aştept să se întîmple nu va dura decît un minut şi vreau să fiu aproape, să văd cu ochii mei; hai să-ncepem odată.

●

În mijlocul camerei de iradiaţii, Susan Calvin era aşezată pe un scaun. Deasupra capului ei era pla-

sată o greutate mare. Greutatea a căzut şi a deviat în ultimul moment. Un singur robot a sărit de la locul lui şi a apucat să facă doi paşi, apoi s-a oprit. Dr. Calvin a sărit de la locul ei şi a strigat: Robotul nr. 14, la mine, imediat. VINO AICI!

Încet, robotul a mai făcut un pas. Psihologul nu-şi lua ochii de la el. Scoateţi imediat din cameră pe toţi ceilalţi roboţi. Un zgomot de picioare metalice a umplut încăperea. Robotul nr. 14 avansa încet spre centru. Cînd a ajuns suficient de aproape de ea, a şoptit:

– Mi-a spus să dispar! Şi făcu un pas, trebuia să-l ascult, nu? Şi acum ai venit tu şi m-ai găsit. Din cauza ta el mă va crede prost. Mi-a mai spus-o, dar asta nu este adevărat. Eu sînt puternic şi foarte inteligent, murmura el continuu şi avansa încet, încă un pas. Ştiu foarte multe. Nu vreau să fiu dat în vileag şi în nici un caz de către un om... care e atît de slab, de efemer.... Încă un pas şi robotul era foarte aproape; un braţ greu de metal s-a lăsat pe umărul ei. Susan era îngrozită. Totuşi a auzit şi următoarele lui cuvinte...

– Nimeni nu trebuie să mă descopere. În nici un caz un om! ...şi atunci a simţit că se prăbuşeşte sub greutatea braţului de fier. S-a auzit un zgomot metalic, şi în următorul moment Susan zăcea întinsă pe duşumea sub apăsarea braţului ucigaş. Braţul nu se mişca, robotul nu se mişca.

Acum, deasupra ei erau adunate mai multe figuri. Gerald Black întrebă:

– Eşti rănită, dr. Calvin?

– Nu, răspunse ea cu o voce slăbită. Cineva a ajutat-o să se ridice.

– Ce s-a întîmplat?

– Am iradiat sala cu raze gama timp de un minut, a răspuns scurt Black. Nu ne-am dat seama decît în ultimul moment că te atacase. Nu mai aveam timp să acţionăm altfel, nu mai aveam de ales. L-am iradiat şi a murit instantaneu.

Susan Calvin era slăbită şi obosită. Şi-a închis pentru un moment ochii.

– Nu cred că vroia chiar să mă omoare; l-ar fi oprit ceea ce i-a mai rămas din prima lege.

●

După două zile, Susan Calvin şi Peter Bogert erau gata de plecare înapoi acasă pe Pămînt.

Robert Kallner venise la bordul navei să-şi ia rămas bun.

– Am hotărît să distrugem toţi roboţii cu prima lege modificată şi în viitor să nu mai lucrăm decît cu roboţi obişnuiţi sau chiar fără roboţi dacă ar fi posibil, zise el zîmbind.

– Perfect!

– Dar nu m-am lămurit pe deplin, totuşi cum ai reuşit să-l prinzi?

Susan zîmbi:

– Foarte simplu: în timpul interviului, dr. Bogert îi anunţase că vor fi raze gama între ei şi omul aflat în pericol şi că acestea sînt de natură să-i distrugă.

– Ştiu, dar de ce s-a aventurat atunci robotul pierdut?

– Pentru că radiaţiile existente în încăpere nu erau gama, ci infraroşii, care nu au nici un efect asupra roboţilor.

Robotul nr. 14 a detectat că razele erau nedăunătoare şi a pornit, crezînd că toţi roboţii vor reacţiona la fel. Abia după aceea şi-a amintit că ei nu aveau cunoştinţe de fizică şi, deci, nu puteau detecta diferenţa dintre cele două categorii de radiaţii. Greşeala care l-a costat viaţa a fost faptul că a uitat că un robot nu ştie decît ceea ce OMUL vrea ca el să ştie.

Traducere: MIHAELA POPA

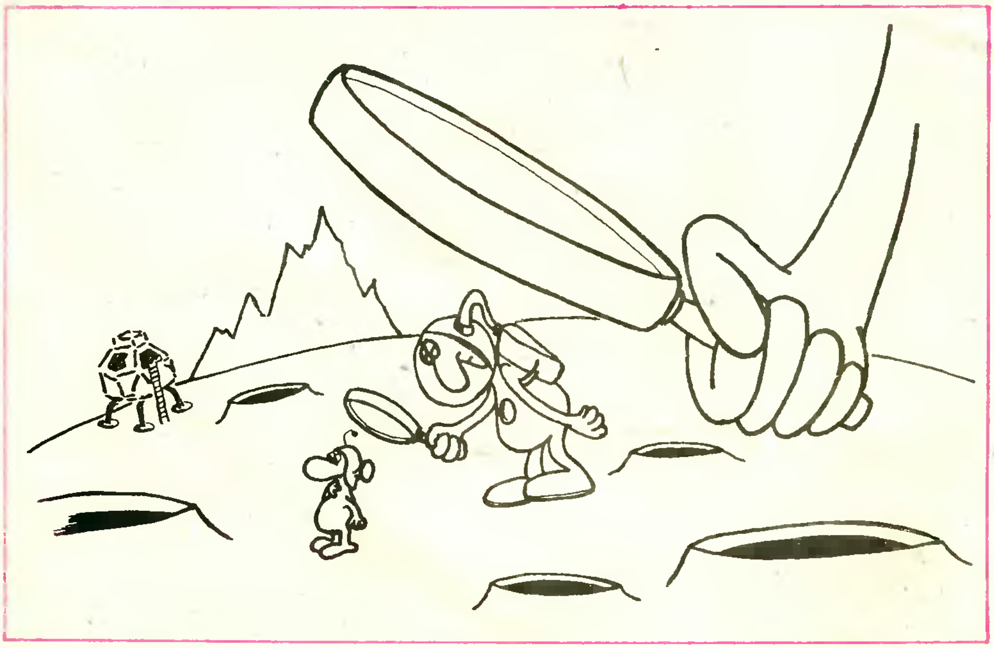

DAN D. FARCAŞ

DISCUȚIE NEOFICIALĂ

DOMNUL Y răsuci printre degete, cu un gest degajat, stiloul de aur, apoi îl aşeză pe postavul verde al mesei. Avu o clipă tentaţia să dea preţiosului obiect un bobîrnac, pentru a-l vedea rotindu-se în chip de sfîrlează, dar se abţinu. Situaţia impunea să rămînă totuşi sobru.

Masa era lungă, pe fiecare parte şedeau vreo douăzeci de persoane ţepene; cineva de pe latura opusă citea un document foarte oficial, foarte important, care putea hotărî viitorul liniştit sau, dimpotrivă, nenorocirea întregii planete. Domnul Y îşi controlă mecanic costumul negru, apoi îşi trecu mîinile prin păr. Simţea că arată impecabil. Cel mai important era să arate impecabil...

Vocea de pe latura de vizavi conteni; se iscă o rumoare uşoară; copreşedintele în exerciţiu anunţă terminarea celei de a două sute patruzeci şi cincea şedinţe, urmînd ca a două sute patruzeci şi şasea să aibă loc peste două zile. Apoi părăsiră sala în ordinea cerută de protocol. Peste un sfert de oră, automobilul ajunse în cartierul rezidenţial. Era o seară plăcută. Ceru şoferului să oprească. Voia să parcurgă singur, pe jos, pe malul lacului, ultimul kilometru pînă la vila în care se găsea apartamentul său. Şoferul mormăi ceva... Era împotriva regulamentului. De la ultimele reduceri de buget el rămăsese singurul însoţitor oficial şi dacă domnul Y păţea ceva...

– Fii liniştit! Cartierul e „curat“. Dar pentru siguranţă poţi să mă urmăreşti, la pas, cu maşina. De pe şosea aleea se vede foarte bine.

La ora aceea erau puţini amatori de promenadă. Cîteva perechi încotoşmănate în pelerine şi din cînd în cînd un turist singuratic. Luciul lacului, încreţit de vîntul subţire, spargea într-o pulbere de luminiţe imaginea rotundă a Lunii, răsărită deasupra munţilor. Nu-i fu dat domnului Y să facă nici douăzeci de paşi cînd zări silueta neagră a domnului Z, amator şi el pesemne de niţică relaxare după epuizanta şedinţă. Se salutară cordial, mimînd, cu un desăvîrşit simţ artistic, surpriza unei întîlniri neaşteptate. Întrucît aveau acelaşi drum, au mers un timp alături, schimbînd diverse formule politicoase prevăzute de protocol, aşa cum s-ar fi putut convinge orice ureche curioasă. E drept, la şedinţele comisiei, domnii Y şi Z stăteau de o parte şi de cealaltă a mesei verzi, fiecare era însă un patriot loial, demn de toată încrederea ţării sale. În înregistrările secrete era consemnat că nu numai ei, dar nici unul dintre strămoşii sau rudele colaterale cunoscute n-a contravenit vreodată legilor scrise şi nescrise aflate la temelia măreţiei şi prosperităţii naţiunilor pe care le reprezentau. În plus, în munca lor dovediseră totdeauna un zel şi un tact deosebit. Pe lîngă toate cele spuse, mai trebuie precizat că în ultimul timp apăruse o oarecare teamă că opinia publică va critica lipsa de eficacitate a tratativelor, drept pentru care au început să fie încurajate în mod tacit contactele „neoficiale“, în speranţa că ar putea scoate discuţiile din impasul în care se zbăteau.

– Ecranarea funcţionează, zise la un moment dat domnul Z.

– Cred că eşti de acord că ne menţinem pe martingală, adăugă domnul Y.

– Am avut ieri o nouă legătură, zise domnul Z în loc de confirmare.

– Oh! Abia peste o lună era planificat!

– Nu te bucura. Şefii sînt nemulţumiţi. Se pare că şederea noastră va fi prelungită.

Scoase din buzunarul de la piept un calculator superplat pe care scria vizibil marca unei firme cunoscute.

– Eşti inconştient! se îngrozi domnul Y. Umbli cu AZbx37-ul la tine! Dacă te detectează „ceilalţi“ s-a zis cu noi...

– Nici o grijă. E un AZbx39, absolut imposibil de deosebit de un bruiaj, cu condiţia să nu-l foloseşti niciodată mai mult de un minut. Apasă pe cîteva butoane. Distorsiunea spaţio-temporală fu atît de uşoară încît nimeni n-a băgat-o de seamă.

– Uite! Probabilitatea distrugerii omenirii ca urmare a unei catastrofe nucleare a scăzut în ultima lună cu 0,003725. Iar termenul mediu pînă la catastrofă, în cazul că va avea totuşi loc, a crescut cu 0,3217 ani...

Vîrî calculatorul la loc în buzunar.

– Sper că nu sînt atît de idioţi încît să ne fi găsit vinovaţi pe noi, se indignă domnul Y.

– Nu, asta nu. Dar ultimele rapoarte au scos din sărite toată conducerea superioară...

Dommnul Y se îmbufnă vizibil.

– Pămîntenii ăştia ţineau, prin Evul Mediu, la mare cinste un principiu după care pentru vina cuiva, sau pentru o calamitate, trebuia să pătimească un nevinovat. Se pare că ai noştri s-au molipsit... Ar trebui să înţeleagă că avem şi noi o limită... Coeficientul de incompatibilitate

între corpurile noastre şi cele omeneşti este mai mare decît normele galactice acceptate... Trebuia să ţină cont... De cîte ori trec pe lîngă reactorul nuclear îmi vine să las totul baltă, să intru şi să mă culc printre barele de uraniu...

– Vezi că organismul omenesc este foarte fragil cînd este expus razelor gama.

– Cu atît mai rău. Vor fi obligaţi să recupereze.

– Capeţi o încapsulare de cel puţin cinci sute de ani standard pentru asta. N-aş dori-o nici unui duşman. Cineva îmi zicea că decît sa-l mai încapsuleze o dată preferă să fie destructurat definitiv...

– Spune, nu ţi se întîmplă niciodată ca, aşa, involuntar, să simţi nevoia să-ţi scarpini solzii de pe spinare cu trompa?... Apropo, ce-or mai fi făcînd oare spinările **noastre** la ora asta?

– Ce să facă? Zac în anabiotron. Vorba instructorului – toate funcţiile suspendate în afara celor strict necesare misiunii. Între altele, să ştii că dialogul nostru a intrat deja în atenţia analizoarelor. Aşa că de cîteva puncte de penalizare oricum nu scapi...

– Cincisprezece mii de ani lumină de aici... Jumate din gînd acolo, jumate aici în corpul nefericitului ăstuia care se va trezi peste nişte ani că i s-a dus viaţa fără să-şi aducă aminte cum...

– „Scopul scuză mijloacele". E o vorbă foarte la modă pe Pămînt. Aşa că n-ai de ce să-ţi faci mustrări de conştiinţă. Cu atît mai mult cu cît ştii că s-a verificat şi răsverificat că „gazdele" noastre erau mediocrităţi în privinţa creativităţii şi chiar a inteligenţei. Faptul că erau isteţi şi descurcăreţi nu schimbă mare lucru... N-ar fi fost în stare să contribuie la producerea nici unei valori durabile pentru omenire.

– Ştii că mi se întîmplă din ce în ce mai des să visez noaptea că mă plimb într-o pădure de tije bîntuită de furtuni de protoni acceleraţi... Cînd mă trezesc dimineaţa, în patul acela cu brizbrizuri pe care îl am în apartament, între cearşafurile albe, scrobite, cu marginile pline de broderii, îmi vine să urlu. Şi nici măcar asta nu pot să fac deoarece mă opreşte protocolul...

– Dacă, vorba pămîntenilor, nu ne-a plăcut cartea, să nu ne plîngem că am ajuns aici...

DESEN DE LUCIAN POP

– Mă rog, recunosc, asta ne e meseria, dar uneori am impresia că stăm aici de pomană, că „marele tîrg" şi toate celelalte nu sînt decît simple poveşti...

– Ah! Tu eşti de rangul cinci, de aceea n-ai aflat încă... S-a difuzat oficial, dar numai pînă la rangul patru, că gruparea „neintervenţiei" a obţinut la ultima votare o majoritate zdrobitoare în Parlamentul Galactic. Au aderat la acest punct de vedere şi sistemele AstX şi AtsQ, ca şi încă vreo două mai mici.

– Oh!

– Aşa că şansele noastre cresc. S-a difuzat un comunicat oficial, conform căruia oricărei „precivilizaţii" i se va oferi de acum înainte următoarea alternativă: sau găseşte singură puterea să îşi lepede năravul războinic, sau n-are decît să se sinucidă într-un cataclism hadronic. Indiferent însă cum se va întîmpla, intervenţia Galaxiei este **interzisă.**

– În sfîrşit, o veste bună! Dar cînd te gîndeşti că pămîntenii nici n-au descoperit încă arma hadronică... Am zis eu că mai durează...

– Aici cred că e mîna celor din gruparea „suflete bune". De trei ori au fost la un pas de descoperire – ba unii, ba ceilalţi dintre cercetătorii militari – dar în ultimul moment „cineva din umbră" le băga beţe în roate. Ultima dată, îţi aduci aminte, explozia de la „Arsenalele Reunite"...

– Scandalos! Dacă s-a hotărît că nu e voie să se amestece, atunci să nu se amestece!

– ...Noi ar trebui să tăcem!

– Este altceva. Noi sîntem „fair-play". Utilizăm cu totul altfel de mijloace. Noi n-am influenţat în nici un fel desfăşurarea evenimentelor. E drept, dacă ne-ar descoperi, am fi trataţi la fel...

– Hai mai bine să schimbăm subiectul, că ajunge să mă indispună. Uite, recunosc că în momente ca astea simt şi eu lipsa cozii. Ori de cîte ori mă enervez, am obiceiul să mă pleznesc cu ea de cîteva ori pe spinare şi îmi trece... Vorbeam însă de ultimele votări. Ştii că şi gruparea „maimuţele sînt un pericol" sprijină neintervenţia...

– Din rasism... Ăştia-s cei din roiurile albastre...

– Exact! Consideră că prin conformaţia genetică pe care o au, pămîntenii nu vor putea deveni niciodată fiinţe înţelepte. Inteligente poate, dar înţelepte nu. Şi că îşi vor distruge absolut sigur planeta, cu condiţia să fie lăsaţi în „pace" s-o facă. Dacă însă vor fi împiedicaţi de noi să se sinucidă, dacă vor fi dădăciţi, ajutaţi din afară să treacă hopul, vor deveni mai tîrziu, prin agresivitatea înnăscută, cel mai grav pericol pentru Comunitatea Galactică.

– Exagerezi, ca de obicei. Pămîntenii sînt în general nişte tipi de treabă. Pentru cîţiva descreieraţi ar fi păcat să fie sacrificaţi toţi ceilalţi. Dacă ar fi fost după puriştii ăştia de „albaştri", jumătate din Comunitatea Galactică n-ar exista la ora actuală.

– Treaba, din păcate, e mai complicată decît pare. Cunoşti teoria sistemelor sinucigaşe. Dacă eşti curios, pot să-ţi arăt un model matematic rulat prin AZbx39. O să vezi cum un mare grup de organisme, fiecare mînat de cele mai bune intenţii, reuşeşte să alcătuiască un tot care se duce de rîpă...

– Ştiu. Fiecare din celulele unui paranoic, luată în parte, vrea să trăiască bine, pe cînd ansamblul...

– Pe de altă parte, „albaştrii" au mai regizat şi propaganda aceea răutăcioasă, cu fragmente cu scene de cruzime prelevate din ultimele războaie pămîntene. Au reuşit să bage groaza într-o mulţime de nedecişi, cîştigînd voturi pe seama lor.

– A fost, într-adevăr, un ghinion pentru pămînteni. De zece ani de cînd m-au detaşat aici am

(Continuare în pag. 199)

ROBERT SILVERBERG

VESTI BUNE DE LA VATICAN

IATĂ şi dimineaţa pe care am aşteptat-o, toţi, cu nerăbdare. Dimineaţa în care un cardinal robot va fi ales papă. Nimeni nu se mai poate îndoi de rezultat. Conclavul a deliberat timp de mai multe zile în spatele uşilor închise, judecînd pe rînd propunerile încăpăţînaţilor adepţi ai Cardinalului Asciuga de Milano şi ai Cardinalului Carciofo de Genova, şi s-a dus vorba că se va recurge la un compromis. Toate părţile sînt acum de părere că trebuie ales un robot. Am citit chiar în dimineaţa asta în **Osservatore Romano** că însuşi computerul Vaticanului a intervenit în deliberări. Computerul a pledat insistent pentru candidatura robotului. Presupun că nu e cazul să ne mirăm că maşinile sînt solidare şi faptul nu trebuie nici să ne întristeze. **În nici un caz nu trebuie** să ne întristeze.

– Fiecare epocă îşi alege un sfînt părinte pe potrivă, a remarcat Episcopul FitzPatrick ceva cam morocănos în timpul micului dejun. Cel mai potrivit papă este, desigur, în zilele noastre, un robot. S-ar putea ca în viitor cel mai dorit papă să fie o balenă, un automobil, o pisică sau un munte.

Episcopul FitzPatrick bate doi metri în înălţime şi expresia lui facială este, de obicei, morbidă şi plîngătoare, aşa încît este imposibil să ne fi dat seama dacă a spus toate acestea dintr-un sentiment al disperării existenţiale sau tonul îi suna a resemnare impersonală. Cu mulţi ani în urmă fusese vedeta campionatului de baschet al Sfintei Cruci. Venise la Roma să studieze biografia Sfîntului Marcellus, Curatul.

Urmarea ascunsă dramă a alegerii noului papă de pe terasa unei cafenele ce se afla în apropierea pieţei Catedralei Sf. Petru. Pentru noi toţi, acest eveniment a reprezentat sarea şi piperul unei vacanţe la Roma, şi asta deoarece precedentul Sfînt Părinte avea faima unei sănătăţi de fier şi nu se aştepta nimeni la alegerea unui succesor în vara aceea.

În fiecare dimineaţă parcurgeam cu taxiul drumul de la hotelul nostru de lîngă Via Veneto şi ne ocupam poziţiile strategice din jurul mesei „noastre". De unde ne aşezam, aveam o perspectivă minunată a coşului de la Vatican de unde urma să apară fumul voturilor arse. Dacă nu se alegea nici un papă, fumul era negru, iar dacă fumul era alb, atunci aveam un nou papă. Luigi, proprietar şi chelner-şef în acelaşi timp, ne aducea mereu băuturile noastre preferate: Fernet Branca pentru episcopul FitzPatrick, Campari cu sifon pentru Rabi Mueller, cafea turcească pentru Miss Harshaw, limonadă pentru Kenneth şi Beverley şi Fernet cu gheaţă pentru mine. Plăteam cu rîndul toată consumaţia, deşi Kenneth n-o plătise încă de la începutul veghei noastre. Ieri, cînd plătise Miss Harshaw, ea îşi golise portmoneul numai ca să vadă că-i lipseau 350 de lire, încolo nu mai avea decît cecuri de voiaj a 100 de dolari. Ne-am uitat cu toţii la Kenneth, dar el a continuat să-şi soarbă calm limonada. După o scurtă perioadă de stress psihic, Rabi Mueller a scos o monedă de 500 de lire şi a izbit-o cam violent de suprafaţa mesei. Rabinul este celebru pentru firea sa iute şi patetismul cuvintelor sale. Are douăzeci şi opt de ani, poartă de obicei o robă elegantă cu imprimeu ecosez, ochelari de soare cu ramă argintie şi se laudă frecvent că nu a oficiat vreodată o ceremonie mitzvah pentru congregaţia lui din regiunea Wicomico, în statul Maryland. El consideră acest ritual vulgar şi demodat, şi-şi trimite toţi mitzvahşii la organizaţii acreditate de clerici itineranţi, care se ocupă de trebuşoara asta pe bază de comision. Rabi Mueller este o autoritate recunoscută în domeniul angelic.

Grupul nostru este scindat de părerile asupra alegerii unui robot ca papă. Episcopul FitzPatrick, Rabi Mueller şi cu mine agream ideea. Miss Harshaw, Kenneth şi Beverley se opun. Este interesant faptul că ambii prelaţi, unul destul de vîrstnic şi celălalt încă tînăr, sprijină această deviere de la tradiţie. Şi, totuşi, cei trei „liber-gînditori" ai noştri sînt de altă părere.

Nu ştiu prea bine de ce mă ţin în pas cu moda. Sînt un tip matur, cu tabieturi liniştite şi nu m-am interesat pînă acum cu ce se ocupă Sfîntul Scaun de la Roma. Nu cunosc dogma catolică şi nu sînt la curent cu ultimele şcoli de gîndire din sînul bisericii şi, totuşi, am sperat încă de la începutul conclavului să fie ales robotul. De ce? Mă mir şi eu. Oare pentru că imaginea unei creaturi metalice pe Sfîntul Scaun îmi stimula fantezia şi-mi ispitea simţul nemaivăzutului? Adică, sprijinirea robotului să fie numai o chestiune estetică? Sau, poate, e vorba de laşitate morală? Sper, astfel, ca gestul meu să mă ridice în ochii LOR? Nu cumva îmi spun în gînd: „Lasă-i să se bucure de papalitate, să nu vrea şi altele... măcar un timp..." Nu. Nu-mi

pot imagina ceva atît de înjositor despre mine. Probabil că-l susţin pe robot pentru că am o fire mai sensibilă, mai receptivă la dorinţele altora.

– Dacă se alege, zise Rabi Mueller, va anunţa imediat acordul de împărţire a timpului cu Dalai Lama şi o conectare reciprocă la circuit cu programatorul-şef al Bisericii Ortodoxe. Va permite accesul la sistem şi al rabinatului, ceea ce ne dorim, desigur, cu toţii.

– Nu mă îndoiesc, dar vor fi necesare modificări ale cutumei şi practicii ierarhice, declara episcopul FitzPatrick. De exemplu, ne putem aştepta la tehnici superioare de colectare a informaţiilor, computerului de la Vatican revenindu-i o mai sporită responsabilitate în activitatea Curţii Papale. Aş putea exemplifica...

– Ce expresie absolut infernală, spune Kenneth. Este un tînăr îngîmfat cu părul alb şi ochii trandafirii. Beverley este soţia sau sora lui. Ea nu vorbeşte aproape niciodată. Kenneth se închină agresiv şi murmură „În numele Tatălui, al Fiului şi al Sfîntului Automat." Miss Harshaw chicoteşte, dar se opreşte în momentul cînd îmi vede aerul dezaprobator.

Dezamăgit, dar indiferent faţă de întreruperi, episcopul FitzPatrick continuă:

– Aş putea exemplifica cu cifrele pe care le-am obţinut din ziarul de ieri după-amiază. Am citit în ziarul **Oggi** că în ultimii cinci ani, după cum afirmă un purtător de cuvînt al **Misiunilor Catolice,** Biserica şi-a sporit numărul de credincioşi în Iugoslavia de la 19 381 403 la 23 501 062. Dar recensămîntul efectuat de guvern anul trecut a furnizat cifra populaţiei totale de 23 575 194, aşa că restul de oameni de alte credinţe şi atei sînt în număr de doar 74 132. Deoarece ştiam că în Iugoslavia există numeroşi musulmani, am bănuit că e vorba de o eroare a statisticilor publicate şi am consultat computerul de la Sf. Petru care m-a informat, şi aici episcopul se opreşte, scoate din buzunar o bucată de hîrtie tipărită şi o despătureşte cu grijă, că ultima numărătoare a credincioşilor din Iugoslavia, făcută acum un an şi jumătate, a totalizat un număr de 14 206 198 de oameni. Aşa încît rezultă că numărul publicat în statistică a fost umflat cu 9 294 864. Ceea ce este absurd. Damnabil.

– Cu ce seamănă? întreabă Miss Harshaw.

– Are cineva idee? E ca toţi ceilalţi, spune Kenneth. O cutie strălucitoare de metal cu roţi dedesubt şi ochi deasupra.

– Bine, dar nu l-ai văzut, intervine FitzPatrick. Nu cred că se cuvine să tragi concluzia că...

– Sînt la fel cu toţii, spune Kenneth. Dacă ai văzut unul, i-ai văzut pe toţi. Cutii strălucitoare. Roţi. Ochi. Şi voci care vin din interiorul lor ca din nişte pîntece mecanizate. Înăuntru sînt numai şuruburi şi angrenaje. Kenneth se cutremură uşor. E prea mult pentru mine. Nu pot accepta aşa ceva. Hai să mai bem un rînd, hm, ce ziceţi? Rabi Mueller spune:

– Uite că eu l-am văzut cu proprii mei ochi.

– L-ai VĂZUT!, exclamă Beverley.

Kenneth se încruntă. Luigi se apropie, aduce iar băuturi. Îi dau o bancnotă de 5 000 de lire. Rabi Mueller îşi scoate ochelarii săi de soare şi le abureşte suprafeţele lucitoare. Are ochi mici, cenuşii, apoşi, şi se uită cruciş. Spune:

– Cardinalul a fost cel mai de seamă vorbitor la Congresul Internaţional care a fost ţinut la Beirut.

VESTI BUNE DE LA VATICAN

Tema discursului său a fost „Ecumenismul cibernetic pentru omul contemporan". Eram acolo. Pot să vă spun că eminenţa sa este înalt şi distins, are o voce plăcută şi un surîs delicat. Are ceva melancolic în atitudine, care îmi aduce aminte acum de prietenul nostru, Episcopul FitzPatrick. Mişcările lui sînt graţioase şi spiritul ascuţit.

– Da, dar dedesubt tot roţi are, nu-i aşa? insistă Kenneth.

– Rulmenţi, replică rabinul, îndreptîndu-şi privirea arzătoare, demolantă asupra lui Kenneth, în timp ce-şi pune din nou ochelarii de soare pe nas. Şenile, ca un tractor. Dar nu cred că şenilele sînt inferioare din punct de vedere spiritual picioarelor sau, în sfîrşit, roţilor. Dacă aş fi catolic, aş fi mîndru să am un astfel de papă.

– Dar nu e om, adaugă Miss Harshaw. În timp ce-i vorbeşte rabinului o cuprinde uşor ameţeala. E un robot, spune ea. Nu e om, vezi?

– Mi-ar place să am un astfel de **robot** drept papă, spune atunci Rabi Mueller, plictisit de subliniere. Ridică paharul. În sănătatea noului papă!

– În sănătatea noului papă! strigă episcopul FitzPatrick. Luigi vine alergînd dinăuntru. Kenneth îi face semn să plece.

– Staţi puţin, spune Kenneth. Alegerile nu s-au terminat. Cum poţi fi atît de sigur?

– **Osservatore Romano,** spun eu, arată în ediţia de dimineaţă că totul urmează să se hotărască azi. Cardinalul Carciofo a fost de acord să se retragă în favoarea lui, în schimbul unei repartiţii mai generoase de timp real atunci cînd se vor hotărî noile orare la următorul consistoriu.

– Cu alte cuvinte, s-a pus totul la cale, zice Kenneth.

Episcopul FitzPatrick îşi scutură capul cu jale.

– Vorbeşti prea aspru despre aceste lucruri, fiule. Timp de peste trei săptămîni am fost lipsiţi de un sfînt părinte. Este voinţa Domnului să avem un nou papă. Conclavul, care nu a fost în stare să aleagă între candidaturile Cardinalului Carciofo şi Cardinalului Asciuga, se împotriveşte voinţei lui. Dacă va fi necesar, deci, va trebui să facem nişte modificări ale realităţilor timpului, aşa încît Voinţa lui să nu mai fie îndurerată în continuare. Politicizarea prelungită în sînul Conclavului devine acum damnabilă. Sacrificiul Cardinalului Carciofo nu este un act atît de egoist pe cît credeţi.

Kenneth continuă să atace motivele de retragere ale bietului Carciofo. Beverley aplaudă din cînd în cînd ieşirile crude ale lui Kenneth. Miss Harshaw repetă cu înverşunare că refuză să mai rămînă în rîndul credincioşilor pe care i-ar conduce

DESEN DE MARINA UNGUREANU-NICOLAEV

o mașină. Consider că disputa aceasta este dezagreabilă și-mi schimb poziția scaunului pentru a putea admira mai bine Vaticanul. În momentul acesta, cardinalii se întrunesc în Capela Sixtină. Cît aș da să fiu și eu acolo! Cîte taine se desfășoară în încăperea aceea întunecată și magnifică! Fiecare prinț al Bisericii stă acum pe cîte un tron mic, peste care s-a așezat un baldachin de culoare violetă. În fața fiecărui tron licăresc luminări de spermanțet. Maeștrii de ceremonii se mișcă solemn prin încăperea vastă, purtînd vasele de argint în care se odihnesc voturile. Aceste vase sînt așezate pe masă în fața altarului. Unul cîte unul, cardinalii se apropie de masă, iau un vot și se întorc în fața pupitrelor. Acum, ridicîndu-și tocurile cu pană, ei încep să scrie. „Eu, Cardinalul –, aleg drept Pontif Suprem pe reverența sa. Cardinalul ...". Oare ce nume completează? Cardinalul Carciofo? Asciuga? Sau numele unui prelat obscur din Madrid sau Heidelberg pe care l-a ales fracțiunea anti-robotică într-un ultim moment disperat? Sau poate numele LUI? Scîrțîitul tocurilor este reverberat de liniștea apăsătoare din capelă. Cardinalii își completează voturile, le sigilează, le împăturesc o dată, de două ori, de trei ori, le duc la altar și le lasă să cadă în potirul de aur. Așa au făcut de dimineți întregi de cînd s-au găsit în impas.

– Am citit în **Herald Tribune,** acum cîteva zile, spune Miss Harshaw, că o delegație de două sute cincizeci de roboți catolici tineri din Iowa așteaptă la aeroportul Des Moines știri despre alegere. Dacă se alege omul lor, vor pleca cu un charter pentru că intenționează să solicite prima audiență publică a Sfîntului Părinte.

– Nu există nici o îndoială, aprobă episcopul FitzPatrick, că alegerea lui va aduce mulți credincioși de origine sintetică în sînul Bisericii.

– În timp ce va alunga o mulțime de credincioși din carne și sînge! spune Miss Harshaw strident.

– Mă îndoiesc, spune episcopul. Vor exista desigur și simțăminte de teamă, dezamăgire, de frustrare, la început. Dar vor trece toate. Bunătatea înnăscută a noului papă, la care s-a referit Rabi Mueller va predomina. Cred, de asemenea, că mulți tineri cu aptitudini tehnice vor fi încurajați să se alăture bisericii. Se vor naște impulsuri religioase irezistibile în toată lumea.

– Vă puteți imagina două sute cincizeci de roboți îngrămădiți în Catedrala Sf. Petru? întreabă Miss Harshaw. Contemplu Vaticanul cel îndepărtat. Lumina dimineții este strălucitoare, orbitoare, dar cardinalii izolați de lumea exterioară nu se pot bucura de căldura ei. Acum și-au depus cu toții voturile. Unul dintre ei ridică potirul de aur și amestecă voturile. Apoi pune vasul jos pe masă, în fața altarului. Un al doilea scoate voturile și le numără. El declară că numărul de voturi din potir este egal cu numărul cardinalilor prezenți. Voturile au fost transferate acum într-un ciborium în care, de obicei, se ține pîinea sfințită. Primul cardinal scoate un vot, îl despăturește, îl trece celui de-al doilea, care-l citește și el, și apoi îl dă mai departe unui al treilea, care citește numele cu voce tare: Asciuga? Carciofo? AL LUI?

Rabi Mueller discută despre îngeri. Apoi avem îngerii Tronului, cunoscuți în ebraică sub numele de **arelim** sau **orhania.** Sînt vreo șaptezeci, recunoscuți pentru statornicia lor. Printre ei se numără îngerul Orifiel, Ophaniel, Zabkiel, Jophiel, Ambriel, Tychagar, Baradiel, Quelamia, Faschar, Boel și Raum. Unii dintre ei nu se mai află în Rai și sînt considerați îngeri căzuți.

– Așa statornicie mai zic și eu! spune Kenneth.

– Apoi, desigur, continuă rabinul, mai sînt îngerii Prezenței, care se pare că au fost circumcisi în momentul creației lor. Aceștia sînt Michael, Metatron, Sueriel, Sandalphon, Uriel, Saraqael, Astanphaeus, Phanuel, Jehoel, Zagzagael, Iefefiah și Akatriel, dar cred că favoritul meu este Îngerul Desfrîului, menționat în Talmud, **Bereshith Rabba...**

Acum au terminat numărătoarea voturilor, cu siguranță. În piața Sf. Petru s-a strîns o mulțime de oameni. Soarele netezește laturile metalice a sute, dacă nu mii de cranii metalice. Această zi este o zi memorabilă pentru populația robotică a Romei, deși majoritatea celor adunați sînt ființe din carne și sînge: bătrîne îmbrăcate în negru, hoți de buzunare abili, copii ce-au ieșit la plimbare cu cîinii lor, vînzători grași de cîrnați, o mulțime de poeți, filozofi, generali, legislatori, turiști, pescari. Dar cum s-a hotărît? Vom afla îndată. Dacă nici un candidat nu întrunește o majoritate de voturi, atunci ei vor amesteca voturile cu paie ude înainte de a le arunca în soba capelei și din coșul Vaticanului se va înălța fumul negru. Dar dacă s-a ales un papă, atunci paiele vor fi uscate și fumul care se va ridica pe coș va fi alb.

Acest obicei are rezonanțe plăcute. Mi-e drag, Îmi dă același sentiment pe care-l dă orice operă măiestrită și eterică. Tristan și struna lui, dinții broaștei lui Bosch din „Ispitirea Sf. Antonie". Aștept rezultatul concentrat, tulburat. Sînt sigur de rezultat: simt deja cum iau naștere în mine irezistibil impulsuri religioase. Deși simt și o ciudată nostalgie pentru zilele de odinioară cînd aveam un papă din carne și sînge. Ziarele de mîine nu vor prezenta interviuri cu bătrîna mamă a sfîntului părinte care locuiește într-un sătuc din Sicilia, și nici cu mîndrul său frate din San Francisco. Și oare această ceremonie a alegerilor va mai avea loc vreodată? Vom mai avea nevoie oare de un alt papă, cînd ăsta pe care îl avem poate fi reparat atît de ușor?!

Ah, dar iată fumul cel alb! A sosit momentul adevărului!

În balconul central de la fațada Catedralei Sf. Petru apare cineva, împrăștie luciri de aur și dispare. Strălucirea luminii pe artifact amețește ochiul. Îmi amintește probabil de sărutul rece al luminii lunare peste mare la Castelmare, sau

(Continuare in pag. 199)

MEDALION

GEORGE CEAUŞU

Născut la 22 august 1954, în oraşul Hîrşova, judeţul Constanţa. Studii gimnaziale şi liceale în Hîrşova şi Constanţa. Absolvent al Facultăţii de matematică (secţia informatică) a Universităţii „Al. I. Cuza" din Iaşi. La ora actuală, informatician în cadrul Oficiului de calcul de la Trustul de construcţii Iaşi.

La concursurile de proză organizate cu prilejul consfătuirilor naţionale de anticipaţie a obţinut diverse premii: premiul II pentru povestire (Infinitul şi tristeţea, *ulterior,* Infinipathia), *la Oradea (1979); premiul III pentru nuvela* Exsperia, trimiteţi o inimă *şi premiul de originalitate (povestirea* Regele alb, regina neagră, *în colaborare cu Emilia Done), la Timişoara (1980); premiul I la povestire, împreună cu Marina Nicolaev* (Elegie pentru o epavă cibernetică) *şi premiul pentru scenariu, cu* Ultima povestire despre marţieni, *la Iaşi (1981); premiul revistei* Transilvania, *pentru povestirea* Cînd zeii plîng... *(în colaborare cu Dan Merişca), la Sibiu (1982); premiul I, pentru nuvelele* Steaguri sub zid *şi* Atacul gondronilor, *la Bucureşti (1983). La concursurile de proză scurtă* Helion *a obţinut premiul II, în 1981 (pentru povestirea* Lupte înverşunate la muzeul de istorie) *şi premiul III, în 1982, (pentru* Parabola redundanţei *şi* Cel hăituit), *iar la concursul „Avertisment pentru liniştea planetei", în 1982, premiul II al* Scînteii tineretului, *cu nuvela* Ochiul de sticlă

A publicat povestiri şi articole în revistele studenţeşti din Iaşi şi Timişoara (Dialog, Opinia studenţească, Forum studenţesc), *apoi în* Analele ştiinţifice ale Universităţii „Al. I. Cuza", Iaşi, Ateneu, Cronica, Magazin, Suplimentul „Convorbirilor literare", Suplimentul literar-artistic al „Scînteii tineretului", Ştiinţă şi tehnică, Vatra *şi în fanzinele* Fantastic Magazin, Helion, Holograma. *A fost inclus în antologia* Alpha (o antologie a literaturii de anticipaţie româneşti), *Scrisul românesc, 1983. A depus, în 1982, la Editura Albatros volumul de povestiri şi nuvele* Oameni cu creiere transparente, *iar în 1983, la Editura Junimea, romanul* Xilecşii.

Prozele lui George Ceauşu se caracterizează printr-un umanism profund. Scriitorul construieşte ipoteze palpitante pentru a pune să se mişte personaje cam ca noi. Sînt oameni care fac mofturi, vor ce nu se poate, nu înţeleg ce trebuie înţeles, produc dezordini. Se afirmă, se susţin: sînt personaje şi se poartă ca nişte personaje. Nu suportă cuminţenia. Cîteodată seamănă cu George Ceauşu cînd se supără, dar asta-i altceva.

Un text de George Ceauşu înseamnă o mulţime de linii orizontale şi ondulate peste nişte nefericite cuvinte înlocuite cu altele, la rîndul lor tăiate şi înlocuite. Nu-i place să continue o povestire întreruptă, dar le revizuieşte atît de des pe cele terminate încît nu mai rămîne din prima variantă decît ideea. Care, desigur, este uluitor de interesantă şi nepublicabilă (pentru că presupune o tratare prea lungă). Se mai spune că lucrează la mai multe cărţi. Cînd primesc de la el vreo scrisoare în care-i vorba despre works in progress, *scrisoarea este foarte-foarte lungă. Orice abordare istorică a SF-ului românesc trebuie să ţină seama de aceste lucrări pentru că, atunci cînd se va găsi cineva care să-i publice toate povestirile şi nuvelele, ceva se va schimba prin locurile esenţiale.*

(Doru Pruteanu)

STEAGURI SUB ZID

PREMIUL I (NUVELĂ) LA CONCURSUL ANUAL DE CREAŢIE LITERAR-ARTISTICĂ DE ANTICIPAŢIE, BUCUREŞTI 1983

1. El spune: zid, şi zidul se ridică din adînc, ca o epavă cosmică.

Spune: **steag** şi vede **steagul** închegîndu-se. Cuvîntul e o matrice sonoră.

Cînd spune: robot – nu se întîmplă nimic. Dar ar fi vrut sa fie un robot.

Ar fi lucrat ore, zile în şir fără să audă acompaniamentul, desigur, neplăcut al dinţilor scrîşniţi. Cu mişcări egale, precise. Văzînd în ni-

GEORGE CEAUŞU

sip vreun cablu al acelei maşinării, nu s-ar fi ferit de muşcătura lui: adio, şarpe al îndoielii.

Se-ntreba uneori dacă tatăl nu era, totuşi, un robot. De treizeci de ani se tot întreba. Ar fi fost un robot destul de izbutit dacă n-ar fi trebuit să fie mai înainte de toate chiar tatăl lui.

Presimţea acum că zidul avea să cadă. Privea monolitul negru şi îşi imagina viermii ce îl rodeau pe dinăuntru, ca pe un măr stricat.

În faţa zidului, **steagul**. Nu era o bucată de pînză. Popoarele din vechime avuseseră ca steaguri capete de animale, totemuri. **Steagul** lor era un om în mărime naturală. Un astronaut. De fapt, un posibil steag al omenirii. Pe oricare planetă.

Un corp uman, un android cu funcţiile încetinite la minimum şi protejat de un scafandru cosmic. Îngropat pînă la genunchi în faţa zidului.

Zidul e încă în picioare. Tatăl sta în umbra lui.

Dar după o clipă, nisipul îi acoperă vizoarele. Î se scurge pe umeri, pe piept. Partea centrală a zidului a căzut. A rămas din ea doar o convexitate ce se aplatizează văzînd cu ochii.

Fiul se trînteşte cu faţa la pămînt şi, zdrobite, trupurile uscate de insecte scrîşnesc – literele ciudate ale unui alfabet sonor.

O mînă i se aşează pe umăr. Rotaţia înceată a corpului. E aşezat cu ceafa în nisip şi zorile sclipesc undeva, departe.

– Vii?

Nu e nevoie să mai privească spre zid. E sigur că tatăl a bornat conturul părţii căzute.

– Nu, tată, nu.

Tatăl se îndepărtează; fiul îl strigă, ridicîndu-se în capul oaselor.

– Şi cînd mai dormi?

Şi tatăl ştie că trebuie să doarmă ziua, cînd nu pot nici emite, nici recepţiona. Dar ridică din umeri.

– Trebuie terminat pînă la noapte.

– Zidul?

– Fără el, rostul nostru aici...

– De ce nu folosim roboţii la construcţia lui?

– N-ai înţeles? În amestecul ăsta de unde ei pot să devină primejdioşi. Au fier în ei. Mult fier.

– Dar tu din ce eşti? izbucneşte fiul atunci. Hemoglobina ta nu conţine fier?

Celălalt nu-i răspunde.

– Şi tu eşti din fier, a murmurat fiul, şi o lumină i-a sclipit în minte. Eşti un robot, sîngele tău a ruginit deja.

Tatăl începe să lucreze fără să-l mai ia în seamă. Aşa lucrează roboţii: dacă nu au de lucru, devin agresivi. Au munci cu plăcile dezlipite, cu membranele sfîşiate, cu conductorii smulşi din locaşuri pînă la totala epuizare.

Refacerea zidului le luase mai mult de o zi. (Nu o zi terestră. O zi a acelei planete de nisip.) Spre seară îl terminaseră. Numai ei doi. Fiul rămăsese cu mîinile încleştate pe manşele S.W-ului, huruitul lui îi răsuna încă în creier, deşi cuvele prinse la capătul unor lungi braţe articulate odihneau în nisip. Oboseala îl învăluia protector. Coborîse din şa, căzuse frînt şi, în umbra zidului, adormise aproape instantaneu.

2. Fără să înţeleagă de ce, se trezise. Nici un fir de nisip nu se mai mişca în aer, de parcă totul ar fi îngheţat la zero absolut. Seară. Frig. Pe întreaga planetă nu exista decît un trup cald. (El şi tatăl erau fiinţe reci. Îngheţaseră de mult).

– Unde pleci?

– Tată, spune şi tu ceva, dar fără să întrebi sau să ordoni.

Nava e la doi kilometri de zid, cu etajul inferior pe jumătate îngropat în nisip. Un culoar, o uşă de seif. Fiul formează un cifru şi uşa culisează lent. O cameră strîmtă. Într-un cuier e atîrnată o pelerină care încă mai păstrează forma unui trup. În pat stă întinsă o femeie. Prin intermediul cifrului s-a declanşat şi mecanismul de revitalizare din stadiul anabiotic. Femeia deschide ochii şi bărbatul se roagă în gînd să nu audă decît cuvintele ştiute:

– Te-am aşteptat.

Exista, totuşi, o magie a gesturilor căreia nu-i poate rezista, un program implantat în sîngele lui. Femeia e pe jumătate goală şi mişcările îi sînt decupate dintr-un spaţiu în care rotunjimile şi albul se îmbină în mod miraculos.

– De ce nu te dezbraci?

Începea să-şi desferece, ajutat de ea, scafandrul cosmic şi îşi dădea seama că, încetul cu încetul, gesturile i se lichefiau. O îmbrăţişa, gîndindu-se că ar fi putut-o ruga să-şi schimbe mereu chipul, trăgîndu-şi pe faţă o altă mască plastică la fiecare nouă întîlnire. Cel mai adesea ar fi ales un chip fără vreo încrustaţie: o pînză de-

DESEN DE RADU GAVRILESCU

colorată – orice contur l-ar fi făcut să alunece pe urmele unei frumuseți care l-ar fi atras cu forța unei predestinări. Pentru că era orbit de un trup. La urmă, nu-i rămînea decît să iasă, proptindu-și umărul în ușa metalică, apoi să o închidă din nou; gazul anabiotic inunda iarăși încăperea aceea. Trupul neadormit nu putea fi înșelat decît cu o moarte aparentă – după ce i se oferise pentru un timp limitat.

Numai zidul i se oferă condamnatului pentru totdeauna.

3. Zidul e înalt și masiv. Din spațiu s-ar vedea o urmă cum ar fi cea lăsată de dinții unui mastodont în nisipul planetei. Nisip amestecat cu rămășițe de trupuri: picioare răsucite, clești, cruste sparte, elitre. Trupuri moarte, uscate sub arșița. Resturile unei faune metalice supunîndu-se condiției dezagregarii. Transformîndu-se în nisip. Nisipul nu este cel pe care-l știa din copilărie (copilărie artificială, își spunea mereu fiul; trucată – o vedea în amintire ca pe o proteză a vieții lui, chiar dacă nu înceta să presupună că și-o petrecuse pe Pămînt), nu e nisipul silicios al plajelor terestre. E de culoare neagră. Nisip magnetic.

Tatăl stă undeva, lîngă zid, și, dacă nu se întîmplă să repare un aparat, o mașină, o piesă, îl privește atent, ca pe un mecanism cu o fiabilitate extrem de redusă. Slăbește o clipă fixația. Deasupra zidului se ridică unul din sori urmat, la scurt timp, de cel de-al doilea. Dar e în stare să-l privească pînă cînd aștrii or să coboare spre apus și umbra zidului îi va îngropa – tată și fiu; pînă cînd noaptea are să-i găsească în această improvizată cutie de conserve, ca doi pești degerați. Sub ochii impasibili ai **steagului** alb.

Zidul se întinde pe tot orizontul, peste nisip, peste resturile faunei metalice. În cîteva rînduri, fiul a pornit c de-a lungul lui, dar n-a reușit să-i găsească niciodată capătul. Și totuși, zidul nu e decît o antenă mobilă. Pentru că se rotește o dată cu planeta, pentru că este singura denivelare pe suprafața ei măcinată de vînturi, dar, mai ales, pentru că este magnetic, la fel ca nisipul și sedimentele care au fost cîndva trupuri colcăitoare de insecte.

Căci noaptea, ca la un semn, insectele se trezesc. Nisipul tresare, crescînd ca un val. Deșertul se însuflețește brusc. Și parcă firele de nisip se angrenează în antene, elitre, clești. Scorpionii își ridică cleștii și fălcile din nisip. Păianjeni uriași își încep raidul de noapte; își trasează traiectoria și apoi se mișcă pe liniile de forță create. Auzi cum greierii își scîrțîie cîntecul în aerul electrizat, de parcă și-ar plimba un fierăstrău peste trup. Lăcustele se ridică pe picioarele subțiri și otolitele magnetice se răsfiră în capetele lor, fișiind, ajutîndu-le să-și mențină echilibrul atunci cînd își execută numărul acrobatic. Dar cele mai multe scurmă în nisipul care mișună de insecte. Noi și noi insecte. Pînă departe, nisipul este o mlaștină însuflețită.

Cîte un scorpion se apropie de ei și în căpățîna-i triunghiulară se învîrt, cu zecile, fosforescențe azotice. Se tîrăște prin nisipul care a devenit luminescent; unda magnetică prinde inflexiuni neașteptate: suprasaturata de argonul din aer, atmosfera o preia, amplificînd-o. Insectele încing în preajma lor dansuri amețitoare, dar fiul și tatăl nu se feresc. Niciodată biocîmpurile lor n-au interacționat cu cele ale insectelor. Poate ele se tem. Oricum, se feresc de ei. În juru-le rămîne doar un disc neted ale cărui margini, deși continuu roase de mandibule, n-au fost vreodată depășite. Cînd fac un pas, discul alunecă pe urmele lor. Inexplicabil, dar insectele nu-i ating.

4. Capul i-e greu, trupul i-a înțepenit, acum stă pe sol, cu spatele sprijinit de zid. Fiul vrea să-și miște piciorul, vîrful ghetei iese la iveală, înfășurat într-un cablu ce șerpuiește în nisip, dedesubt sînt viscerele unei mașinării pe care au slujit-o dintotdeauna.

Așteptau să se arate o navă, tatăl făcuse chiar niște calcule probabilistice, spunîndu-i că nava ar fi trebuit să apară de mult pe cerul nopții. Ziua, sub radiația aștrilor, efectul holografic nu se producea, chiar dacă, pe o porțiune restrînsă, angrenate într-un ciclon, firele de nisip se rostogoleau îndîrjit. Nici insectele nu se arătau ziua; cele pe care le atingea lumina zorilor tresăreau sub un spasm și rămîneau nemișcate. Multe din ele își lăsau la suprafață antenele, membrele sau un corp ciuntit, dacă nu izbuteau să se îngroape la timp în nisip. Cînd lumina aștrilor stăpînea deplin, trupurile începeau să se usuce, să se chircească – arșița strîngea în jurul lor o gheară nevăzută.

Dar noaptea auzea ca prin vis: „trezește-te". Tatăl era aplecat deasupra lui și îl zgîlțîia; îi distingea în căști vocea, printre paraziți. Încerca să se ridice în capul oaselor și umerii îi lunecau încet de-a lungul zidului. Tatăl aprindea convertorul holografic și nisipul devenea luminescent. Miliardele de fire ridicate în aer întrețineau o imagine zdrențăroasă care cerșea o fărîmă de logică. La picioarele ei, clisa colcăia de insecte. Spectacolul atingea în curînd dimensiunile demenței; era primul semn că de undeva, din spatele unui zid nevăzut, nava se trezise țipînd – nu atunci; într-un

trecut care mai exista doar prin ţipatul acela. Iar dacă aveau să prindă legături, imaginea îndepărtatului mesager ar fi îngheţat la cîţiva paşi în faţa lor, dăltuită din fire de nisip, în mărime naturală. Un mulaj ce aparţinea memoriei magnetice a cosmosului.

Mulajele umane îi aminteau de fiecare dată de castelele pe care le construise cîndva, din nisip silicios, la marginea unui deşert albastru. Lichid. Uitase numele deşertului. Castelele de nisip – copilăria. Şi-o petrecuse pe Pămînt – măcar în imaginaţia lui.

Are brusc senzaţia că a fost îmbrîncit într-un pat pentru fachiri. Senzorii dermici se trezesc din amorţeală, făcîndu-l să viseze o perie salvatoare, cu firele distanţate la un micron unul faţă de altul. A crezut cîndva că are să izbutească să se adapteze acestui moment. Dimpotrivă, s-a sensibilizat. Tremurul interior se propagă din celulă în celulă şi se transmite picioarelor. Ajunge lîngă panoul de comandă cu un mers de beţiv. Îl atinge. Trebuie să-l atingă.

Pe fundalul întunecat se detaşează o cască de cosmonaut. Destabilizată, imaginea flutură ca un steag de pînză. Fiul întinde mîna spre ea.

– N-o atinge! şuieră celălalt, îngrozit.

Casca se clatină; în spatele ei se află faţa unui om, buzele, ce se mişcă, şi capul, care se înclină involuntar, în timp ce omul vorbeşte. Imaginea a ajuns pînă la ei, dar sonorul s-o fi împotmolit pe drum în vreo radiosursă. Omul strigă acum, trăsăturile feţei îi sînt crispate, dar fiul nu poate sesiza decît grotescul situaţiei; gura marionetei, clămpănind.

– Vorbeşte odată, nepriceputule! Doar două vorbe, auzi? Ta-ta! Ma-ma!

Pesemne că astronautul l-a auzit, pentru că „s-a dat la fund", de parcă ar fi îmbrăcat o pelerină şi ar fi plonjat în nisip.

5. – Cîteodată îmi vine să te omor, îi spune tatăl, obosit. N-ai înţeles nimic de atîţia ani.

Fiul tace. Se uită la costumul peticit al omului care i s-a postat în faţă. La chipul lui murdar, care pare doar cenuşiu din spatele vizoarelor. Lumina convertorului decupează în întuneric un con de nisip.

– De ce eşti copil? De cîte ori să-ţi spun că nu trebuie să-l atingi?

– Dar e absurd! explodează el. **Să nu ating o imagine?** Tată, ce sîntem noi de fapt?

– Nişte transmiţători. Interceptăm şi transmitem mesaje.

– Numai atît?

– Pentru un om singur, în cosmos, care recepţionează un mesaj de-al nostru, asta contează enorm.

– Nu-mi vine să cred. Nu.

În mintea fiului bîjbîie un adevăr pe care lumina îl refuză.

Dar simte unda magnetică. O simte. Unda remanentă îl încrîncenează ca un val de frig. I-ar fi putut măsura amplitudinea cu simţurile lui; trupul îi devenise de mult un barometru viu. (Al tatălui, dimpotrivă, se opacizase la toate radiaţiile. I-ar fi spus că e un insensibil dacă prin asta nu l-ar fi jignit).

– Să ştii că nu te dezgrop din nisip.

Fiul se îndepărtează repede de zid. Unda remanentă creşte încet.

– Tot un meschin ai rămas.

Cînd tatăl îşi sfîrşise răspunsul, porţiunea centrală a zidului nu mai exista şi nici nu se prăbuşise: începuse să se scurgă lent, în milioane de fişii subţiri: nisip, resturi de trupuri carbonizate.

Lampa albă din fruntea fiului patinează peste un rîu întunecat. Celălalt e îngropat în nisip pînă mai sus de brîu.

– Nu-i nevoie, se smulge el, refuzînd mîna întinsă. I se aude gîfîitul în căşti. Parcă ar vîsli, strivind sub picioare elitre, abdomenuri uscate, mandibule.

Ieşit la suprafaţă, tatăl stă o clipă pe gînduri, apasă pe nişte clapete de la pupitru şi din semnalizatorul galben ţîşneşte o rază care se arcuieşte deasupra deşertului, legînd porţiunea centrală de cele două aripi ale zidului rămase în picioare. Ia apoi în mînă cîteva borne fosforescente.

– Mă ajuţi şi tu?

– Nu.

Se apucă să înfigă bornele de-a lungul liniei. Fiul îi întoarce spatele, luînd-o spre navă.

Nu peste mult timp, uşa camerei anabiotice se retrage din faţa lui şi trupul femeii apare tăcut. Bărbatul închide ochii, orbit de prea mult alb. Abia ieşit din clisa neagră, din sedimentele de insecte, îşi simte sudoarea scurgîndu-i-se pe ceafă. Femeia are părul lung, faţa ovală; sînii şi coapsele ei au un luciu metalic. Bărbatul îşi dă seama că e obosit şi murdar. Întîrzie să renunţe la scafandrul cosmic, de teamă ca trupul să nu-i exale o miasmă ucigătoare.

– Te-am aşteptat.

Şi bărbatul, animat prea des de pulsiuni mecanice, are să devină iremediabil un robot. Există un program înscris în memoria ancestrală a speciei. Iese apoi. Închide uşa. Pleacă.

Nava rămîne în urmă. Tot mai în urmă. Pînă departe, deşertul negru. Nu deşertul: o groapă la gura căreia undeva, departe, înfiptă ca un pumnal în spaţiul din care se scurge lumina aştrilor – se află nava.

Nu se gîndise niciodată pînă atunci la evadare. Dar

presimţea că momentul evadării se apropia. Iar nava era singura lor şansă. **A lor?**

În orice caz, a lui. Din groapa aceea în care muncise vreme de treizeci de ani, în numele unei false datorii, nu se putea salva altfel.

Cînd se întoarce, conturul zidului este deja bornat. Tatăl se opreşte în faţa lui. N-ar avea rost să se împotrivească – tatăl nu l-ar cruţa. Zidul e încă sub picioarele lor. **Încă.**

6. Zidul s-a înălţat cu aproape zece metri deasupra nisipului. (Nu zidul întreg – partea lui centrală, care cădea mereu.) Fiul e urcat în şaua S.W.-ului. Prinse la capătul braţelor articulate, cuvele se ridică din ce în ce mai sus. Frînturile de trupuri uscate se varsă în matricea paralelipipedică baleiată de unda de cîmp.

Un zgomot de ruină metalică îl face să-şi întoarcă brusc capul. S.W.-ul tatălui, cu o cuvă înţepenită în nisip, scrîşneşte, scuturat de spasme. Pîrîitul braţului metalic. O şenilă sfîrîie, rotindu-se în gol.

– Opreşte-l! strigă în căşti. Opreşte-l!

S.W.-ul se zbate şi tatăl zboară din şa. Un trosnet sec anunţă sfîrşitul căderii. Cîteva cupe se rostogolesc prin aer şi îşi varsă conţinutul peste trupul nemişcat. S.W.-ul rămîne proptit în zid.

Fiul se trezeşte scurmînd în nisip; aştrii rînjesc deasupra şi **steagul** sclipeşte ca un ochi lipsit de pupilă: omul-moluscă îl contemplă, de dincolo de timp. Îşi duce mîinile la ochi, implorator. Nisipul i se scurge printre degete. O linişte adîncă s-a lăsat. Ca să se audă un glas răguşit:

– Fiule.

În spatele lui se ridică o dună care, atinsă de mîinile unui modelator nevazut, prinde forma unui cap, a unei feţe, a unor umeri de om. Fiul se apleacă spre el:

– Cred că ştiu ce vrei să-mi spui. Că nu eşti tatăl meu.

Omul din nisip se însufleţeşte brusc:

– Într-un sens, da. Dar numai într-un sens. Eşti un copil de eprubetă. Dar eu te-am creat. Deci pînă la urmă eşti fiul meu.

Şi atunci fiul încearcă să se prindă de ceva; nu poate opri căderea într-un tunel gravitaţional. Şi spune, alb:

– Un android. Sînt un android.

– Şi eu sînt, să ştii. Şi fiul tău are să fie un adroid.

Fiul îl trage din nisip, din putregaiul metalic, gîfîind. Trupul celuilalt e moale, golit de voinţă. Îl tîrăşte după el.

Steagul rămîne în umbra zidului, scăzînd în depărtare, veşnic şi insensibil.

7. E aşezat în scaunul funcţional de la pupitrul de comandă. Compartimentul energetic: 1: CONECTAT. Compartimentul energetic 2: CONECTAT. Grupul motor auxiliar: PORNIT. Sistemul de iniţiere: PORNIT.

Ecranul se luminează brusc şi chipul tatălui plonjează în el.

– N-ai să poţi pleca.

Tatăl e în cabinetul medical. Stă în pat, ridicat în capul oaselor.

– Ba nu, greşesc. Ai să pleci, dar n-ai să ajungi niciodată pe Pămînt.

– Cu nava asta? Nu. Minţi.

– Nava este doar un paleativ. Foloseşte pentru zborul... (Tatăl vorbeşte cu greutate.) Zborul pe distanţe mici. Pămîntul e la aproape două sute de ani-lumină. Îţi trebuie un injector spaţial.

– Şi unde sînt injectoare spaţiale?

– Pe Pămînt şi pe alte cîteva planete pe care nu le cunosc.

Pe display-ul computerului de bord, o săgeată se înfige în rîndul pe care scrie:

ZBOR CONVENŢIONAL.

Săgeata sclipeşte la începutul fiecarui rînd, în vreme ce cuvintele se scurg:

VITEZA MAXIMĂ. TINDE INFINIT SPRE VITEZA LUMINII ÎN VID FĂRĂ SĂ O ATINGĂ.

CARACTERISTICA DEPLASĂRII. MONOLIT.

PROPULSIE CLASICĂ. FOTONICĂ.

Rîndurile lunecă în sus. O altă săgeată.

ZBOR NECONVENŢIONAL.

VITEZA MAXIMA. VITEZA LUMINII ÎN VID MULTIPLICATĂ CU UN NUMĂR DE ORDINUL ZECILOR.

CARACTERISTICA DEPLASĂRII. SUB FORMA DE PARTICULE ELEMENTARE (DISPERSATĂ). ÎN TUNUL INJECTOR CORPURILE SÎNT DESCOMPUSE ÎN QUARCI. ÎN PUNCTUL TERMINUS SE RECOMPUN DIN QUARCI.

PROPULSIE NECLASICĂ. SUBQUARCICA.

Fiul se scutură ca muşcat de un şarpe; parcă ştiuse cîndva toate astea, dar un burete îi trecuse peste memorie.

– Iar pe planeta asta s-a *ajuns prin zbor* convenţional?

– Da. S-au succedat mai multe generaţii pînă aici. Apoi cîteva generaţii pînă cînd noi ne-am născut.

– De ce nu mi-ai spus de injector?

– E prima dată cînd încerci să fugi. Trebuia să te convingi singur că locul tău e aici.

Tatăl a tăcut. Ochii i se închid, iar ecranul impenetrabil aşează deasupra lui o lespede grea. Fiul investighează memoria computerului. Nimic în plus despre zborul neconvenţional. Cere o schemă completă a navei. Ca nişte tăişuri, epurele cad pe display, succesiv. Imaginea îngheaţă şi degetul i se

oprește asupra unei denumiri. **Laborator genetic.**

8. E simplu, își spune el, ajungînd în fața ușii glisante. Tot trecutul lui se află îngropat aici. Identitatea pe care și-o pierduse, sperînd să o regăsească totuși cîndva. Trecutul îl atrage și-i provoacă repulsie, totodată – această undă remanentă de la care pornesc toate dezastrele.

Deschide. N-a intrat niciodată aici. Sau poate a intrat, dar amintirea s-a șters de mult. Un pas, poate doi. Parcă acum ar învăța sa meargă. Își aude respirația: un horcăit.

Pe mese, în recipiente, spectacolul. Carnavalul anatomic, într-o transgresie bruscă spre altă lume. O inimă încă zvîcnind. Un ficat. Plămîni. Rinichi. În planul îndepărtat, trupuri întregi, înmugurind.

Dar altceva îl face să-și piardă respirația: vede într-un colț un fotoliu deasupra căruia stă atîrnată o cască. Și brusc, amintirea. Aceasta e copilăria. Și-a petrecut-o în fotoliu, sub o cască, iar cînd s-a ridicat, pășea deja spre zid. Iar ușa s-a închis după el, urmînd să-l mai reprimească o dată (momentul nu venise încă): atunci cînd ar fi declanșat lanțul biochimic ce ar fi dus la nașterea unui alt android. Care să fi fost fiul lui.

Se așează în fotoliu. Coboară casca, își pune pe tîmple plăcile metalice. O apăsare pe buton și casa în care și-a petrecut copilăria (măcar în timpul subiectiv, măcar în imaginația lui) plutește spre el ca una din acele locuințe lacustre care îl obsedează în amiezile cînd un astru galben îi arde în creștet.

– Atîta chin, mamă. Și dacă am ști pentru ce.

De undeva, de aproape, totuși, ea îi răspunde:

– Ai spus ceva? Sau întreabă. Răspunsul interogativ. Orice posibil punct, desfigurat, crescînd în întuneric pînă cînd devine un semn de întrebare.

– Vreau să te văd.

Poate și ea e tot artificială, tot trucată, dar i-a dus lipsa mereu: trucajul îi scăpase de fiecare dată. Cineva se apleacă asupra lui.

– Vorbești prin somn.

Vrea să o contrazică, dar îl îngheață zîmbetul ei:

– Vorbești prin somn.

E mama, totuși. S-ar repezi s-o îmbrățișeze, să o sărute, dar nici în vis n-ar putea să-i atingă cu buzele obrazul: i-e teamă să nu simtă răceala feței de plastoid.

Îl atinge, însă. Și se cutremură.

Femeia din camera anabiotică. Aceeași figură. Aceeași atingere.

Mama seamănă cu ea.

Cumplit de mult.

E aceeași.

Blestemată matrice umană. Blestemata economie de mijloace.

– Ascultă, îi spune ea, aspru. Trupul nu e al nostru. Al meu a fost dat unei mame și unei iubite. Al tău, unui fiu și unui bărbat.

Într-adevăr, pînă la o vîrstă, avusese nevoie de mamă. Apoi de o iubită; nu mai era un copil.

– Dar cui aparținem, cui?

– Pămîntului, poate. Și tu ești o matrice.

– Spune-mi, o îndeamnă fiul, avid. Și își reamintește totul, așa cum învățase la școală: în privința transportului materiei nevii, injectorul spațial nu creează probleme. Oricît de complicat, un mecanism se poate recompune la destinație. Dar cu materia vie e altceva: pe distanțe lungi sînt necesare stații de retransmisie.

– E o planetă-releu, spune fiul.

– Chiar voi sînteți niște trupuri-releu.

Fiul nu mai are nevoie de vreo altă explicație: fără aceste stații-releu, caracteristicile substratului biologic nu s-ar păstra la recompunerea în punctul terminus.

În umbra zidului, la cîțiva pași în fața lor, se materializează oameni. Nu imagini. Nu castele de nisip. Pentru cîteva clipe, numai. Pe care, atingîndu-i, i-ar putea transforma în explozii lichide. Pentru că ei au să se descompună apoi și în acest impalpabil sicriu zburător au să parcurgă distanța pînă la destinație. Sau pînă la următoarea stație-releu. E un balansoar galactic pentru o ființă transformată în quarci.

Dar nu e încă pe deplin lămurit:

– Dar de ce e nevoie de două trupuri?

Chiar trei: și **steagul.**

– Unul e de rezervă.

– Nu cred. E un lux. Planeta asta nu-și poate permite nici un fel de lux, spune fiul.

Și își smulge casca de pe cap. Trupul mamei dispare în neant, ca retezat.

9. De sus, din șa, își vede umbra strivită de șenilele S.W.-ului. Aștrii s-au ridicat. Trage de o manetă și vehiculul ajunge lîngă zid, își destinde unul din brațe și varsă o cuvă de nisip. La scurt interval, un alt braț se destinde și o nouă cuvă se varsă în perimetrul delimitat. Resturi de trupuri carbonizate. Nisip. Se scurg. Se răsfiră, dar nu trec de o invizibilă margine verticală; unda de cîmp baleiază spațiul paralelipipedic, care deocamdată e gol – o matrice pentru monolitul ce se va închega.

Cuvele se răsucesc și nisipul se scurge. Apoi gîturile lungi se apleacă din nou. Ritualul e ametitor. Și deodată, S.W.-ul devine o insectă gigantică, pe care fiul o prinde de umeri și se răsucesc împreună într-un dans macabru, în timp ce muzica agonizează sub doi aștri fierbinți.

– Ne chinuim, tată, nu în-

GEORGE CEAUŞU

ţelegi?

– Şi ce-ai vrea să faci? întreabă celălalt.

Dar nu imediat. Între cele două întrebări e o ruptură de aproape o zi. O falie temporală astupată cu un zid de nisip.

E noapte şi, brusc, fiul nu mai simte scafandrul cosmic. E o amoebă în oceanul de unde. Unda se sparge în zid, clătinîndu-l. Se ridică din nou, şi mai întărîtată.

Aerul trosneşte ca un foc de vreascuri şi holograma apare la suprafaţa deşertului, cu un clipocit; contururile îi tremură. Indicatorul de distanţă face un salt şi rămîne înţepenit: o distanţă greu de apreciat îi separă de emiţător. Imaginea – o plantă carnivoră – mistuie o armată de insecte geometrizate. Apoi limpezimea finală – un fundal pe care înoată detaliile unei maşini: un monstru tehnologic. Văd în prim-plan, răsucită din meandrele spaţiului, fiinţa.

– Un om! strigă tatăl. Trei sute de ani-lumină de Pămînt! Injectorul e pe o altă planetă.

– Ei au ajuns departe, spune fiul. Sînt nişte zei. De neatins. Noi am rămas nişte primitivi.

Dar omul-zeu prinde glas şi aerul electrizat adaugă fiecărui cuvînt o trenă sonoră:

– Nu ai dreptate. Sîntem doar nişte oameni care ştiu mai mult.

– Poate ştiţi atunci şi principiile injectorului spaţial, spune fiul, pradă unui gînd mai vechi. Principiile referitoare la materia vie.

– La ce-ţi trebuie toate astea? bolboroseşte tatăl.

Mai sînt cîteva minute şi omul se va topi în întuneric. Le explică, totuşi: materia vie e structurată pe două nivele. Biosic şi noesic. Acestea se cunosc, deocamdată. Pentru fiecare din ele e necesară în fiecare staţie-releu o matrice separată. Deci una care să fie Trupul şi alta care să fie Creierul.

Lumină. Este lumină. Lumina învăluie totul într-un cutremur alb. Tatăl şi-a pierdut glasul. Iar fiul spune:

– Deci amîndoi sînt **steaguri.** Dar unul din ei e Musca. Celălalt, Creierul.

– Cine? întreabă omul-zeu. Un chip fără vîrstă îl iscodeşte din spatele unei căşti.

– Nu cred că-i cunoşti, un tată şi un fiu.

„N-a avut niciodată încredere în mine", îşi spune fiul. Dovadă, **steagul** înfipt lîngă zid. **Steagul** care îi putea lua oricînd locul. Steagul era şi o matrice. Tatăl se temuse mereu că fiul ar putea fugi.

– Aşa a fost întotdeauna, spune omul-zeu. Tatăl şi Fiul. Tatăl e făcut să conceapă. Fiul, să-l slujească.

– Nu te înţeleg, spune fiul.

– Ajungi la saturaţie cînd eşti Creier şi încerci mereu să înţelegi – spune omul-zeu. Uneori îmi doresc un trup.

– Atunci rămîi cu noi, îl roagă fiul şi se trezeşte căzînd în genunchi. Rămîi cu noi aici.

Omul se trage înapoi, schiţînd un gest de refuz.

– Regret. Nu pot să rămîn. Nava se va materializa curînd la destinaţie.

– Rămîi, îl roagă fiul. Cosmosul e prea mic pentru tine. Ai călătorit destul. Ştii de cînd stau în groapa asta şi aştept?

– Îndepărtaţi-vă de pupitrul de comandă, le porunceşte omul-zeu. Repede.

Cei doi o iau la fugă, lăsînd în urmă zidul. Iar cînd îşi întorc capetele, îl văd: omul a rămas pe planetă.

10. Se îndreaptă spre ei, încet. Parcă plutind peste clisa vie din care insectele îşi ridică încet antenele.

În jurul lui, insectele se grupează, decupînd în aer trapeze luminescente. Apoi mîlul fosforescent îi cuprinde picioarele, pieptul. Insectele îl acoperă. Mişună. Ronţăie. Omul urlă şi îşi întinde braţele spre cei din faţa lui – care se retrag, îngroziţi.

Fiul îşi acoperă ochii: casca şi vizoarele omului-zeu trosnesc şi insectele năvălesc muşcîndu-i din frunte, din ochi, din obraji; faţa îi devine o mască sîngerîndă. Îl vede din nou: insectele îi scurmă în piept. Valul de sînge. Omul se clatină. Insectele rod din el ca dintr-o bucată de plexiglas. Multe din ele, ronţăind frenetic, se aprind, împodobindu-i trupul cu flăcări de magneziu. Altele noi le iau locul – sînt puzderie. Mandibulele sapă tot mai adînc în trupul lui, sîngele îi fierbe, viscerele i se carbonizează. Omul cade cu un zgomot de copac uscat; o pată s-a întins pe nisip, ca o mînă zeiască implorînd iertarea.

Linişte. Aşa a fost la începuturi. Linişte.

– De ce, tată? întreabă Trupul.

Îşi dă cu pumnii în cap. Refuză să creadă că omul-zeu a greşit. Că nu trebuia să coboare din sicriul lui zburător.

– De ce, tată? Noi sîntem nişte viermi şi insectele nu s-au atins niciodată de noi. Părea de neatins, spune Trupul. Un zeu.

– Nu ştiu, răspunde Creierul. Nu ştiu, nu ştiu. Lasă-mă.

– Nu mai avem nici o şansă, spune Trupul. N-o să putem niciodată ajunge pînă acolo, la ei.

— **Avem** o şansă, spune Creierul. Zidul. Poţi să pleci. **Acum!**

Fiul ţîşneşte spre zona de materializare. Striveşte sub tălpi rămăşiţele omului-zeu. Se crispează: cîmpul de forţe îi înfige o gheară în piept. Senzaţia de sfîşiere. Saltul în gol. Dizolvarea în transpaţiu. Zborul – cumplit şi frumos, totodată. Planetele se rostogolesc tăcute, ca nişte fire de nisip, aşteptînd. Aşteptîndu-l.

DISCUȚIE NEOFICIALĂ

(Urmare din pag. 188)

cunoscut foarte multe exemplare care ar putea trece examenul și relativ puține lichele... Uneori îmi pare sincer rău că ne stau în cale...

– Mi s-a întîmplat și mie, dar ce să-i faci, dacă s-a brodit ca Pămîntul să fie marea noastră șansă... Are totul: temperatură ideală, apă, oxigen, curat răsfăț... Dacă va fi și **radioactivitate suficientă** voi fi printre primii care vor veni să se instaleze...

– Uiți că vor rămîne microbi, viruși, protiste și poate și insecte care vor rezista dezastrului... Va fi mizerie mare...

– Nu-i o problemă. O să le domesticim. Rata mutațiilor va fi mare. Și avem ingineri excelenți în amenajări planetare...

Pășeau alături contemplînd sincer admirativ peisajul. Luna plină răspîndea asupra lacului o atmosferă de nemăsurată poezie.

– Și ca să termin istoria cu votul în parlament – continuă domnul Z –, singurii care s-au opus planurilor noastre au fost, evident, „sufletele bune", plus cei de la gruparea „să mai încercăm o dată". Ăștia din urmă zic să se mențină Pămîntul ca rezervație și în cazul unei catastrofe, deoarece rasa umană mai are o șansă ca să reapară peste vreo șase sute de milioane de ani... Dar ambele grupări abia dacă au totalizat un sfert din voturi. Așa încît „marele tîrg" este ca și făcut. Se va da zilele astea un comunicat oficial, cu putere de lege: Dacă după războiul hadronic sau nuclear radioactivitatea pe Pămînt va depăși de cel puțin opt ori pragul critic standard, planeta va aparține în exclusivitate rasei noastre...

– Am date în acest sens – se învioră domnul Y –, îl va depăși de circa o sută de ori. Pămîntul va fi de nelocuit pentru orice altă specie inteligentă (în afara noastră) timp de o sută de mii de ani...

Ajunseră în dreptul vilei în care era cazat domnul Y. Își strînseră mîinile ceremonios, dar cordial, apoi fiecare plecă, gîndindu-se ce va scrie mîine dimineață în raportul ultrasecret pe care îl va întocmi asupra acestei inopinate discuții neoficiale.

VEȘTI BUNE DE LA VATICAN

(Urmare din pag. 191)

poate mai mult, izbucnirea viguroasă a luminii de amiază peste sînul Caraibelor, la St.John. A apărut o a doua figură, îmbrăcată în hermină și o stofă de culoare roșie.

– Cardinalul Arhidiacon, murmură episcopul FitzPatrick. Oamenii au început să leșine. Luigi stă lîngă mine și ascultă relatarea evenimentului la radio. Kenneth spune:

– Totul s-a aranjat.

Rabi Mueller îi face semn să tacă. Miss Harshaw a început să plîngă. Beverley spune o rugăciune, făcînd mătănii. Acesta este un moment tulburător din viața mea. Cred că este cel mai contemporan moment trăit de mine. Vocea amplificată a Cardinalului Arhidiacon anunță percutant:

– Vă împărtășesc vouă o mare bucurie. Avem papă!

Încep uralele care cresc în intensitate în timp ce Cardinalul Arhidiacon informează lumea că noul papă este într-adevăr ACEL cardinal, acea persoană nobilă și distinsă, acea ființă melancolică și austeră a cărei înălțare în Sfîntul Scaun am așteptat-o cu toții îndelung.

– Și-a luat pentru sine, spune Cardinalul Arhidiacon, numele de... Pierdut în sunetul uralelor mă întorc spre Luigi.

– Cine? Ce nume?

– Sixtus Septimus, îmi spune Luigi. Da, iată-l pe Sixtus Septimus așa cum trebuie să-l numim de acum înainte, cu toții. O făptură miniaturală, îmbrăcată în roba papală argintie și aurie, cu brațele deschise spre mulțime și, ah, da! Lumina soarelui i se prelinge pe obraji, pe fruntea sa măreață, dar peste tot, strălucirea oțelului polizat. Luigi a îngenuncheat. Îngenunchez alături de el. Miss Harshaw, Beverley, Kenneth, chiar și rabinul îngenunchează cu toții, pentru că acesta este, fără îndoială, un eveniment măreț. Papa înaintează în balcon. Acum va da orașului și lumii întregi tradiționala binecuvîntare apostolică:

– Sprijinul nostru stă în numele Domnului, declară el grav. Activînd jeturile levitatoare de sub brațe, și chiar de la distanța aceasta pot remarca micile dîre de fum. Fum alb, din nou. Începe să se ridice în aer.

– Care a făcut cerul și pămîntul, spune el. Fie ca Domnul, Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh să vă binecuvînteze. Vocea sa se rostogolește maiestuos înspre noi. Umbra sa se întinde peste întreaga piață și se înalță din ce în ce mai sus, pînă se pierde din vedere. Kenneth îl bate pe umăr pe Luigi.

– Încă un rînd, spune el, și-i strecoară o bancnotă importantă în palma cărnoasă. Episcopul FitzPatrick plînge. Rabi Mueller o îmbrățișează pe Miss Harshaw. Noul Pontif și-a început, mai mult ca sigur, domnia într-o atmosferă cît se poate de benefică.

Traducere: NINA GEORGE DAIAN

ROSALIND STRALEY

PASTILA

HOLBÎNDU-SE în oglinda camerei de baie, Byron se întrebă dacă nasul lui va mai fi vreodată la fel ca-nainte. Trecuseră doar două zile din anotimpul acela care-i producea alergie şi deja îl apucase criza. „Şi doar ştii că nu-mi place să iau medicamente", se adresă el rotofeiului pe care i-l arăta oglinda. „Eu sînt pentru tot ceea ce e natural. Minte sănătoasă... Trup sănătos..."

„Ţeles", păru să-i răspundă rotofeiul, „dar în cazul ăsta să nu mă mai înjuri **pe mine** cînd or să te care cu ei ca să te lege de vreo ţeavă, cum au făcut ultima dată, paiaţă ce eşti!"

„Ueh!", zise Byron, pe un ton plictisit, „ueh!" Ofta, deschise dulăpiorul de medicamente, scoase un flacon plin cu pastile şi începu să se lupte cu el. La urma urmelor, gîndi, nimeni n-a murit pînă acum din cauza alergiei. Chiar dacă, pe de altă parte, aceasta era ca un mic blestem.

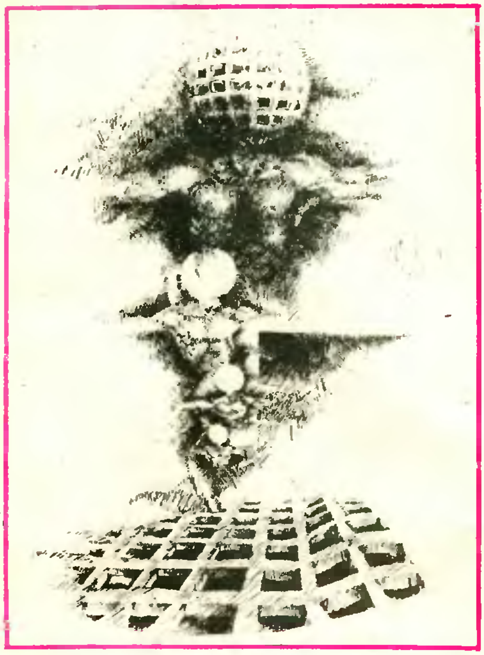

Mormăind nedesluşit, se chinui să deschidă, cu mişcări convulsive, capacul care se încăpăţîna să rămînă înţepenit. Eliberate brusc, micile perle, aidoma unor picături de timp, se vărsară din sticluţă, alunecară, izbindu-se de porţelanul chiuvetei şi cîteva dintre ele se deschiseră plesnind.

Din resturile unei pastile ţîşni o minusculă creatură portocalie, perfect conturată. Byron putu s-o vadă distinct; în lipsa altui lucru, alergia îi lăsase măcar claritatea vederii. Creatura portocalie avea o înălţime cam cît a zecea parte dintr-un inch şi, în plus, nişte mîini minunate, acompaniate de nişte ochi expresivi şi pătrunzători.

„Salutare, pămînteanule!", spuse cu o voce subţire, dar deosebit de clară. „Am venit cu gînduri paşnice..."

Byron dădu din cap, scuturat de un fior. Din interiorul chiuvetei, o a doua creatură, de astă-dată verde, apăru din interiorul caşetei sfărîmate. „Şi doar te-am avertizat!", zise ea cu un glas mult mai profund, „cap-sec portocaliu ce eşti! Voiai un obiect neînsufleţit, ceva care să treacă neobservat; ei, bine, sper că acum eşti satisfăcut: uită-te la noi. Nu mai avem nici un pic de demnitate. Ce vom spune în raport?"

„Gura!", spuse mica fiinţă portocalie. „Eu sînt comandantul, poate nu ştii, sărmane zyxul verde! Nu fac decît să urmez instrucţiunile".

„Ţie ţi-e uşor să vorbeşti", replică fiinţa verzuie şi începu să argumenteze, plină de emfază, într-o limbă necunoscută. Comandantul portocaliu, la rîndul său, îşi prezentă şi el opiniile, care erau tocmai pe dos. Byron simţi o sfîrşeală în tot corpul. Se sprijini de chiuvetă, cuprins de teamă însă în faţa conţinutului acesteia. Oare cîte fiinţe s-or afla acolo?

Gîndul i se păru de-a dreptul terifiant. Un şir de strănuturi convulsive puse stăpînire pe Byron. Mărgeluşele colorate zornăiră, împrăştiindu-se care încotro, în vreme ce micile creaturi fură spulberate ca de o explozie.

Byron scoase o batistă şi-şi şterse nasul, cu un gest plin de tristeţe. În sufletul lui, vinovăţia lupta cu uşurarea. După un timp, uşurarea învinse.

„În fond", îşi spuse el, „acesta **era** primul meu Contact".

Traducere de: ŞTEFAN GHIDOVEANU

DESENE DE MEREŢ ALEXANDRU

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

DE ARKADI ȘI BORIS STRUGAȚKI

Romanul după care s-a realizat filmul sovietic „CĂLĂUZA"

ARKADI ȘI BORIS STRUGAȚKI

SAU ANTICIPAȚIA LA MODUL SUPERLATIV

NUME de adîncă rezonanță în conștiința iubitorilor literaturii de anticipație din U.R.S.S., frații Strugațki sînt renumiți nu numai în propria lor țară, ci și în lumea întreagă.

Arkadi Natanovici Strugațki s-a născut la 28 august 1925, în orașul Batumi. A terminat, în 1949, Institutul Militar de Limbi Străine, specializîndu-se ca traducător consultant din limba japoneză. În perioada 1959-1961 a lucrat la editura Goslitisdat, iar în perioada 1961-1964 la editura Detghiz. Din anul 1964 este membru al Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S. și scriitor profesionist. Locuiește la Moscova.

Boris Natanovici Strugațki s-a născut la 15 aprilie 1933, la Leningrad. A terminat, în 1956, Universitatea de Stat din Leningrad, cu specialitatea astronomie. Își face stagiatura la Observatorul astronomic din Pulkova. În perioada 1956-1964 a fost astronom, astrofizician, programator, din anul 1964 devenind membru al Uniunii Scriitorilor din U.R.S.S. Locuiește la Leningrad.

•

Frații Strugațki scriu în colaborare, formînd un cuplu unit și omogen, aducîndu-și deopotrivă contribuția la reușita artistică. Debutează în revista „Tehnica molodioji", în 1958, cu povestirea **Din afară (Izvne)**[1]. Primul lor roman, **Țara norilor purpurii (Strana bagrovîh tuci — 1959)**[2], distins cu premiul al doilea al Ministerului Educației la concursul organizat de Editura Detghiz, culegerile de nuvele și povestiri **Drumul spre Amalteea (Put na Amalteiu — 1960), Șase chibrituri (Șest spicek — 1960)**, ca și romanul **Stagiarii (Stajiori — 1962)**, aparțin unei prime etape a creației lor, o anticipație optimistă, caracterizată printr-un interes susținut pentru eroismul și romantismul faptelor mărețe, cu largi deschideri spre știința și tehnica atotputernică. Interesantă este culegerea **Întoarcerea-Amiaza veacului al XXII-lea (Vozvrașcenie-Polden XXII vek — 1962)**[3], reunind povestiri independente și interdependente în același timp, și prezentînd un atractiv tablou al viitorului, în care omenirea înfăptuiește zboruri interplanetare și interastrale, transformă clima, populează oceanele.

Începînd cu anul 1962, în creația lor își face loc o nouă tendință: avertismentul asupra pericolelor reale împotriva cărora trebuie îndelung și stăruitor luptat — spiritul războinic, conservatorismul, nepăsarea. În nuvela **Tentativa de evadare (Popitka k begstvu — 1962)**, autorii tratează problema „intervenției-neintervenției" în cazul întîlnirii de către omenire a unei planete cu un sistem totalitar antiuman de tip fascist, temă reluată la un nivel superior în una din capodoperele lor, romanul **E greu să fii zeu (Trudno bît bogom — 1964)**. În continuare, evoluția literară este rapidă, atinge noi trepte valorice, iar problematica abordată se diversifică. Dînd dovadă de o tot mai mare maturizare filozofică, autorii pun accentul pe satirizarea și criticarea unor tare sociale, îndeosebi a structurilor birocratice rigide, ce pot duce la anihilarea idealurilor umanitare și la abaterea omenirii din drumul ei spre progres. Romanele **Lunea începe sîmbătă (Ponedelnic nacinaetsea v subotu — 1965), Basmul Troicii (Skazka o Troike — 1968), Melcul pe povîrniș (Ulitka na sklone — 1966—68). Cea de-a doua invazie a marțienilor (Vtoroe nașestvie maralan — 1967)** sînt lucrări în care cuplul de autori sovietici, neîntrecuți povestitori, dau dovadă de măiestrie lingvistică și de remarcabile aptitudini în crearea unui jargon birocratic.

Tema contactului cu civilizațiile extraterestre străbate ca un fir roșu creația literară a fraților Strugațki, aceștia elaborînd un model de contact în care intervențiile individuale sînt interzise, ca în **Tentativa de evadare** și **E greu să fii zeu**, la care am adăugat noi și noi variante în romane și nuvele ca **Insula locuită (Obitaemîi ostrov — 1969). Hotelul «La alpinistul rătăcit» (Otel «U poghibșego alpinista» — 1970), Puștiul (Maliș — 1971), Picnic la marginea drumului (Picnic na obocine — 1972), Un flăcău din infern (Paren iz preispodnei — 1974), Cu un miliard de ani înainte de sfîrșitul lumii (Za milliard let do konța sveta — 1976-77), Scarabeul în furnicar (Juk v muravelnike — 1979-80).**

În romanul „**Picnic la marginea drumului**"[4], culme a creației strugațkiene, ne aflăm în fața celei mai originale variante de contact, de fapt, cu urmările unei „întîlniri neprevăzute", căci contactul propriu-zis nici nu a avut loc. *O* civilizație extraterestră, în urma unui „picnic la margine de drum cosmic", a lăsat pe Pămînt cîteva zone cu urmele trecerii sale. Zonele sînt pline de pericole mortale pentru oameni. Autorii inventează „profesiunea" de stalker (călăuza), care procură din zonă tot felul de ciudățenii, „profesiune" exercitată de oameni dotați cu o „senzitivitate ancestrală", dar lipsiți de erudiție, incapabili să asimileze cunoștințe noi și plasați la baza piramidei sociale, cum e cazul lui Red Schuhart. Deși dă dovada de cutezanță, de fermitate și de spirit de sacrificiu, Schuhart nu este cel mai indicat pentru un contact cu o civilizație extraterestră, dar, în ciuda ignoranței sale, în cele din urmă înțelege că fericirea sa personală este indisolubil legată de fericirea tuturor celor ce trăiesc pe Pămînt.

Întreaga creație literară a fraților Strugațki transmite un mesaj clar: toate aceste contacte, care, în fond, nu reprezintă decît contacte interumane, trebuie să ducă la înțelegerea deplină a fiecăruia, la toleranță, la lupta împotriva tuturor formelor de asuprire socială și spirituală, la progres.

În prezent, numărul operelor fraților Strugațki, publicate și republicate în U.R.S.S. și în întreaga lume, depășește o sută. Cărțile lor au fost traduse în peste 22 de limbi, dovadă a renumelui și aprecierii de care se bucură acești maeștri ai anticipației contemporane.

---

[1] în românește apare cu titlul „**Extraordinara aventură a lui Boris Ivanovici Stronski**", în nr. 87/1958 al Colecției de povestiri științifico-fantastice.

[2] în românește apare la Ed. Tineretului, în 1961

[3] în românește apare la Ed. Tineretului, în 1964

[4] partea a patra a romanului a stat la baza scenariului filmului lui A. Tarkovski „**Călăuza**".

DĂNUȚ BĂRĂGAN

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

Moto: *„Trebuie să faci binele din rău*
Pentru că nu ai altceva din ce să-l faci"

R.P. WARREN

DIN INTERVIUL LUAT DOCTORULUI VALENTIN PILMANN DE CĂTRE CORESPONDENTUL SPECIAL AL POSTULUI DE RADIO MARMONT CU PRILEJUL DECERNĂRII ULTIMULUI PREMIU NOBEL PENTRU FIZICĂ PE ANUL 19...

— Probabil că prima dumneavoastră descoperire mai importantă, doctore Pilmann, trebuie considerată a fi aşa-numitul „radiant Pilmann"...

— Cred că nu. „Radiantul Pilmann" nu este nici prima, nici cea mai serioasă, şi, în fond, nici nu-i descoperire. Şi nu chiar a mea.

— Probabil că glumiţi, doctore. „Radiantul Pilmann" este o noţiune cunoscută de fiecare şcolar.

— Nu mă surprinde. De altfel, radiantul Pilmann a fost descoperit prima dată de un şcolar. Spre marele meu regret, nu mai ţin minte cum îl cheamă. Uitaţi-vă în „Istoria Vizitelor" de Stetson, unde toate acestea sînt prezentate mai bine: descoperirea radiantului de către şcolari, publicarea pentru prima dată a coordonatelor lui de către un student şi denumirea radiantului, cine ştie de ce, cu numele meu.

— Da. Cu unele descoperiri se întîmplă cîteodată lucruri surprinzătoare. N-aţi putea să explicaţi ascultătorilor noştri, doctore Pilmann...

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

— Ascultă, concetățene. Radiantul Pilmann este o chestie extrem de simplă. Închipuiți-vă că rotiți un glob uriaș și începeți să trageți în el cu un revolver. Urmele de pe glob merg într-o direcție oarecare, ușor curbată. Esența a ceea ce dumneavoastră numiți prima mea descoperire constă într-un simplu fapt. Toate cele șase Zone de Vizitare sînt astfel dispuse pe suprafața planetei noastre, de parcă s-ar fi tras în Pămînt șase focuri dintr-un revolver situat undeva pe linia Pămînt-Deneb. Deneb este steaua „Alfa" din constelația Lebedei, iar punctul de pe bolta cerească de unde, ca să zicem așa, s-a tras, se numește radiantul Pilmann.

— Vă mulțumesc, doctore. Dragi ascultători, în sfîrșit, ni s-a explicat clar ce este radiantul Pilmann. Apropo, alaltăieri s-au împlinit exact treisprezece ani de la ziua Vizitei. Doctore Pilmann, puteți să ne spuneți cîteva cuvinte în legătură cu aceasta?

— Ce anume vă interesează? Avînd în vedere că n-am fost atunci în Marmont...

— Cu atît mai mult este interesant de știut ce ați crezut cînd orașul dumneavoastră natal v-a arătat obiectele incursiunii supercivilizației extraterestre.

— Vorbind cinstit, mai întîi de toate am crezut că e o gogomănie. Era greu de închipuit că în micul nostru Marmont bătrîn s-ar fi putut întîmpla cine știe ce. Gobi, New Foundland — asta mai treacă-meargă; dar Marmont!

— În cele din urmă, totuși, ați crezut.

— În cele din urmă, da!

— Și pe urmă?

— Mi-a venit deodată ideea că Marmont și cu cele cinci Zone de Vizitare rămase... de altfel, scuzați-mă, atunci erau într-adevăr numai patru, pentru că toate zonele stăteau pe aceeași curbă. Am socotit coordonatele și le-am trimis la „Nature".

— Și nu v-a emoționat cîtuși de puțin soarta orașului natal?

— Vedeți, în acea vreme deja credeam în Vizite, dar nu puteam fi convins în nici un fel să cred corespondențele pline de panică despre cartierele arse, cu monștri ce mîncau îndeosebi bătrîni și copii, despre luptele sîngeroase dintre invulnerabilii vizitatori și, în cel mai înalt grad, vulnerabilele, dar invariabil eroicele, unități regale de tancuri.

— Ați avut dreptate. Deci vă mai amintiți că atunci confratele nostru, corespondentul, le-a cam umflat... Totuși, să ne întoarcem la știință. Descoperirea radiantului Pilmann a fost prima, dar probabil nu ultima din contribuțiile dumneavoastră la cunoștințele despre Vizită...

— Prima și ultima.

— Dar fără îndoială că în tot acest timp ați urmărit cu atenție funcționarea cercetărilor internaționale în Zona Vizitei...

— Mda... Din cînd în cînd am răsfoit „Expunerea".

— Aveți în vedere „Expunerea Institutului Internațional de Cultură Extraterestră"?

— Da.

— Și care este, după părerea dumneavoastră, cea mai importantă descoperire din toți acești 13 ani?

— Însăși Vizita.

— Scuzați-mă, n-am...

— Însăși Vizita reprezintă cea mai importantă descoperire, nu numai din toți acești 13 ani, dar și din întreaga existență umană. Nu este chiar așa de important cine sînt vizitatorii. Nu contează de unde și de ce au venit, din ce cauză au stat așa de puțin și unde au plecat după aceea. Important acum este faptul că oamenii știu cu certitudine un lucru: nu sîntem singuri în Univers. Mă tem însă că Institutul de Cultură Extraterestră nu va reuși niciodată să facă o descoperire mai importantă.

— Este extrem de interesant, doctore Pilmann, dar eu m-am referit în fond la descoperirile de ordin tehnologic. Descoperiri care să poată folosi științei și tehnicii pămîntene. De fapt, o serie de savanți celebri consideră că ceea ce s-a găsit în Zona Vizitei poate contribui la schimbarea întregului curs al istoriei noastre.

— Poate, dar eu nu sînt socotit printre adepții acestui punct de vedere. Nu sînt un specialist în ceea ce privește descoperirile concrete.

— Totuși, sînteți de doi ani consultantul Comisiei ONU pentru problema Vizitei...

— Da. Numai că nu am nici o legătură cu studiul culturii extraterestre. La COPROVI*, împreună cu colegii mei, reprezint opinia științifică internațională atunci cînd e vorba despre controlul îndeplinirii hotărîrii ONU în ceea ce privește internaționalizarea Zonei de Vizitare. În concluzie, urmărim ca ciudățeniile extraterestre luate din Zonă să fie puse numai la dispoziția Institutului Internațional.

— Poate și altcineva să intre în posesia acestor ciudățenii?

— Da.

— Vă referiți, probabil, la stalkeri?

— Nu știu ce este aceasta.

— Așa se numesc la noi în Marmont tinerii temerari care pe cont propriu își asumă riscul pătrunderii în Zonă și fură de acolo tot ce reușesc să găsească.

— Înțeleg. Nu, asta nu e de competența noastră.

— Ce-ar mai fi! De asta se ocupă poliția. Dar era interesant de știut cu ce vă ocupați în mod direct, doctore Pilmann.

— Sînt pierderi continue de materiale din Zonă, care ajung în mîinile unor persoane lipsite de responsabilitate și organizare. Ne ocupăm de rezultatele acestor pierderi.

— Mulțumesc. Dar pe dumneavoastră, ca savant, nu vă atrage studierea minunilor extraterestre?

— Cum să vă spun... Se prea poate.

— Deci, putem spera că marmontienii, într-o minunată zi, îl vor vedea pe faimosul lor concetățean pe străzile orașului natal.

— Nu este exclus.

CAPITOLUL I

Redrick Schuhart, 23 ani, celibatar, laborant al filialei Institutului Internațional de Cultură Extraterestră din Marmont

Stăm în depozit. Cînd vine seara nu ne rămîne

*Comisia pentru Problema Vizitei (N. tr.)

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

altceva mai bun de făcut decît să aruncăm salopetele de pe noi şi s-o ştergem pîna la birtul „Borj", ca să ne mai dregem cu o picătură, două, de tărie. Acum pur şi simplu stau şi sprijin pereţii. Abia aştept să fumez — doar rezist de mai bine de două ore. El tot mai răscoleşte lucrurile: un seif deja l-a umplut, încuiat şi sigilat, iar acum dă gata un altul; ia de pe transportor biberoanele, cercetîndu-le cu grijă pe toate feţele (printre altele trebuie spus că nu-i aşa de uşor, fiecare cîntărind în jur de şase kilograme şi jumătate), apoi le aşază delicat pe un raft.

Se luptă cu aceste biberoane de atîta timp şi probabil fără nici un folos pentru omenire. În locul lui, de mult le-aş fi dat dracului şi-aş fi făcut orice altă muncă pentru aceiaşi bani. Însă, dacă stau să mă gîndesc, biberoanele astea au într-adevăr ceva bizar. De cîte ori nu mi-am rupt spinarea cărîndu-le şi, totuşi, de fiecare dată, după cum observ, nu pot să nu mă minunez. Sînt de fapt două discuri de cupru de mărimea unor farfurioare, groase de 5 mm şi avînd distanţa între ele de 400 mm. Iar între discuri nu se află nimic. Absolut nimic. Pustiu. Poţi să-ţi treci şi mîna printre discuri, ba chiar şi capul, dacă nu cumva ţi-ai pierdut minţile mirîndu-te; pustiu şi iară pustiu, doar aer. Desigur că între ele o exista ceva, vreo forţă, acolo, dacă stau să mă gîndesc. Oricum, nimeni n-a reuşit pînă acum nici să le apropie, nici să le îndeparteze.

Deh, cititorule, e cam greu să explici asemenea chestii pentru cine nu le-a văzut, tocmai prin simplitatea lor e greu, mai ales cînd ţi sa arată şi poţi să le cercetezi convingîndu-te în sfîrşit despre ce este vorba. Este ca şi cum ai încerca să descrii în mod ştiinţific şi cu detalii bogate, să zicem, o cană sau, Doamne-fereşte, un păhărel: dai din mîini neştiind ce să explici amănunţit şi nu-ţi rămîne altceva de făcut decît să te răcoreşti înjurînd sănătos.

În sfîrşit, să presupunem că aţi înţeles despre ce este vorba şi chiar dacă ar mai fi ceva neclar, nu aveţi decît să luaţi „Expunerile" Institutului. Acolo, la fiecare reeditare, sînt şi fotografii ale acestor biberoane.

În general, Kirill s-a chinuit cu aceste biberoane mai bine de un an. Am lucrat cu el de la bun început, numai că nici pînă acum nu prea înţeleg bine ce vrea de la ele. Însă, la drept vorbind, nici nu încerc să aflu. Lasă mai întîi să înceapă el să înţeleagă, să se descurce singur, şi atunci poate că am să încep sa-l ascult şi eu. Pînă una-alta, mi-e clar un singur lucru: are neapărată nevoie de cîteva biberoane, să le meşterească, să le decapeze cu acizi, sa le turtească în presă şi să le topească în cuptoare. Şi abia atunci totul i se va părea clar, va fi plin de glorie şi laude, şi chiar ştiinţa mondială se va cutremura de mulţumire. Dar, după cum înţeleg, mai e pînă acolo. Deocamdată n-a descoperit nimic, deşi în ultima perioadă s-a zbătut foarte mult. Singurul rezultat a fost acela că a prins o paloare nesănătoasă, cenuşie, a devenit tăcut, iar ochii au început să-i lăcrimeze mai des, ca la un cîine bolnav (coada-ntre picioare, urechi blegite).

Ia să fi încăput pe mîna mea oricine altcineva decît Kirill. L-aş fi dus prin toate barurile de noapte şi bordelurile din regiune (că doar le cunosc mai bine decît pe mine însumi) şi-ntr-o săptămînă scoteam din el un om nou (urechi ciulite, coada sus). Dar pentru Kirill medicamentul ăsta nu este valabil, aşa că nici măcar nu merită să te oboseşti propunîndu-i-l. Are altă fire.

Deci, stau în depozit şi mă uit la el cum încă mai munceşte, deşi i se închid ochii de oboseală, cînd, deodată, mi se făcu milă de el, nici eu nu ştiu de ce. Atunci m-am decis. Culmea este că încă nu mă hotărîsem să vorbesc, dar parcă m-a tras cineva de limbă:

— Ascultă, Kirill!

Ţinea în echilibru ultimul biberon într-o asemenea poziţie încît aveai impresia că vrea să intre cu totul în el.

— Ascultă, Kirill. Dar dacă ai fi avut un biberon plin?

— Un biberon plin? repetă şi îşi arcui sprîncenele, de parcă i-aş fi spus nişte bazaconii.

— Ei da! i-am spus. Capcana ta hidromagnetică, cum îi zice... obiectul 77—B. Doar că mai are o umplutură acolo, în interior, cu reflexe albăstrii.

Văd că a început să înţeleagă. Şi-a ridicat ochii spre mine, şi i-a mijit, încercînd să ascundă sclipirile de inteligenţă şi luciditate aşa cum îi plăcea uneori să se exprime.

— Stai! spune. Plin? Tot ca ăsta, doar că plin?

— Păi, da.

— Unde?

A tresărit Kirill al meu: „Urechi ciulite, coada sus".

— Hai să fumăm!

Aruncă vioi biberonul în seif, trînti uşa, o încuie cu 3 rotaţii şi jumătate ale unui minuscul disc şi pornirăm înapoi spre laborator. Pentru un biberon gol, Ernest dădea patru sute de monezi, bani gheaţă, iar pentru unul plin, ca un fiu de căţea ce sînt, i-aş fi băut pînă şi sîngele lui spurcat. Dar, mă credeţi, nu mă credeţi, cînd i-am făcut acea propunere lui Kirill nu m-am gîndit la bani, ci am făcut-o numai pentru că l-am văzut cum s-a înviorat şi s-a încordat ca o strună, de puteai să cînţi cu el. Acum nu reuşeam să-l mai domolesc: în drum spre laborator sărea cîte patru trepte o dată, de nu mai are omu' timp să fumeze. În general i-am cam spus totul: şi cum era, şi unde se află, şi care e drumul cel mai bun pe care poţi să te furişezi pînă la el. Scoase imediat harta, găsi garajul, pe care-l arătă cu degetul, se uită la mine şi... E clar. A înţeles totul despre mine, de parcă ar fi fost ceva de neînţeles în asta.

— Ia uita-te la el! zise şi chiar zîmbi. Eh, ce să-i faci, trebuie să plecăm. Hai chiar mîine dimineaţă. La nouă voi cere permisul şi galoşul, iar la zece plecăm. Ce zici?

— Mergem. Şi cine va fi al treilea?

— De ce să fim trei?

— A, nu! Ce, crezi că organizăm un picnic cu domnişoare? Dar dacă ţi se întîmplă ceva? Aici e Zona. Trebuie să fie ordine.

Zîmbi uşor, dînd din umeri resemnat.

— Cum vrei. Tu, oricum, le vezi mai bine.

Ce-ar fi să nu le văd! Sigur că a fost mărinimos; n-am ce zice, s-a străduit pentru mine: un al treilea e de prisos. Mai bine să plecăm numai noi doi. N-o să ne ştie nici vîntul, nici pămîntul. Numai că eu ştiam despre cei de la Institut că nu merg în Zonă numai cîte doi. La noi există următoarea regulă: doi fac treaba şi al treilea se uită, iar cînd este întrebat, povesteşte totul.

— Personal, l-aş fi luat pe Austin, continuă Ki-

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

rill. Dar tu, bineînţeles, nu-l vrei. Sau nu ai nimic împotrivă?

— Ba da. Numai Austin nu. Pe Austin ai să-l iei altă dată.

Austin nu-i băiat rău, laşitatea şi curajul le are într-o proporţie normală, dar, după mine, este deja marcat de cele prin care a trecut. Lui Kirill nu pot să-i explic, numai că eu aşa le văd: îşi închipuie omu' că ştie şi înţelege totul despre Zonă, adică nu-i mai lipseşte decît înmormîntarea. Poftim, n-are decît să moară. Numai că... fără mine.

— Bine, spuse Kirill. Dar Tender?

Tender. Asta era al doilea laborant al său. Om obişnuit, liniştit.

— Cam în vîrstă, spun. Şi are şi copii...

— Lasă, c-a mai fost în Zonă.

— Fie şi-aşa. Să rămînă Tender.

A rămas să studieze harta, iar eu am pornit în galop, direct spre „Borj", pentru că vroiam să halesc ceva, iar gîtlejul mi se uscase.

În sfîrşit, s-o lăsăm baltă. Deci apar eu dimineaţa, ca-ntotdeauna la nouă, şi prezint permisul la intrarea de serviciu, unde stătea o prăjină de sergent, pe care l-am mardit anul trecut, pentru că, beat fiind, s-a agăţat de Guta.

— Hai noroc! îmi spune. Bă, Roşcovane, te caută în tot Institutul...

Imediat l-am întrerupt cavalereşte:

— Nu-ţi sînt Roşcovan şi nu te-nghesui sa-mi fii prieten, huidumă suedeză.

— Dumnezeule, Roşcovane! exclamă mirat. Dar toată lumea îţi spune aşa.

Înainte de a merge în Zonă sînt întotdeauna cam nervos, iar pe deasupra mai sînt şi treaz, aşa că l-am luat de harnaşament şi i-am aruncat în faţă cîteva vorbe, care îi reaminteau în mod detaliat de arborele său genealogic şi de persoana sa. El a scuipat alături şi, înapoindu-mi permisul, mi-a spus cu un glas de-ţi pătrundea frigul în oase:

— Redrick Schuhart! Trebuie să vă prezentaţi de urgenţă la căpitanul Hertzog.

— Eh! Aşa mai merge, îi zic.

Încerc să par vesel, dar am căzut pe gînduri: „Asta ce-o mai fi? Ce naiba mai vrea de la mine Hertzog în timpul serviciului? Dar, hai să mă duc să-mi arăt şi mutra". Cabineţul lui se află la etajul trei, un cabinet excelent, dar cu gratii la ferestre, puteai să juri că te afli la poliţie. Willy stătea în fotoliul său, pufăia din lulea şi ciocănea ceva la maşina de scris, scriptologie de-a lui. Într-un colţ, un sergenţel, unul nou, pe care nu-l cunoşteam, cotrobăia într-un dulap de fier. La noi în Institut sergenţei de-ăştia sînt mai mulţi de-o divizie, tot aşa de corpolenţi şi rumeni în obraji. Hm! Sînge-n lapte. În Zonă n-aveau voie, iar de problemele lumii îi durea-n cot.

— Bună ziua, spun. M-aţi chemat?

Willy s-a uitat la mine ca la un loc pustiu, a dat la o parte maşina de scris, şi-a pus în faţă o mapă voluminoasă şi a început s-o răsfoiască.

— Redrick Schuhart?

— În persoană, răspund şi îmi vine să pufnesc în rîs. Însă un rîs nervos.

— De cît timp lucrezi la Institut?

— De doi ani, merg pe-al treilea.

— Componenţa familiei?

— Sînt singur. Orfan.

Atunci se întoarse spre sergenţelul său şi-i ordonă sever:

— Sergent Lummer, mergi la arhivă şi adu-mi dosarul cu numărul 150.

Willy a închis mapa şi m-a întrebat sumbru:

— Te-ai apucat din nou de „cele vechi"?

— Care „cele vechi"?

— Ştii şi singur care, iar am primit reclamaţii.

„Aşa va să zică" — mă gîndesc.

— Dar de unde le-aţi primit?

Încruntîndu-se, s-a ridicat să scuture nervos pipa în scrumieră.

— Nu te priveşte. Te sfătuiesc în numele unei vechi prietenii: renunţă la afacerea asta pentru totdeauna sau zbori imediat din Institut... Şi definitiv. Mă-nţelegi? Dacă te prind şi a doua oară, nu mai scapi doar cu şase luni.

— Înţeleg, îi spun. Asta înţeleg.

Dar deodată mă privi din nou cu ochi inexpresivi, pufăind din luleaua goală şi frunzărind dosarul. Asta însemna că sergentul Lummer se întorsese cu dosarul numărul 150.

— Mulţumesc, Schuhart, spuse căpitanul Willy Hertzog, poreclit şi Mistreţul. Asta-i tot ce-am vrut să lămuresc. Eşti liber.

Aşa că am plecat spre vestiar, mi-am tras salopeta pe mine, mi-am aprins o ţigară, şi-n tot acest timp mă gîndeam: „De unde s-o fi ivit şi zvonul ăsta? Dacă-i din Institut, atunci totul nu-i decît o minciună. Aici nimeni nu poate să ştie ceva despre mine. Iar dacă este de la poliţie, ce-ar putea să ştie ei în afară de vechile mele afaceri? S-ar putea să mă fi turnat Sterviatnik, o canalie, care se pune în afară de orice culpă şi care nu merită decît să fie înecat. Numai că acum nici Sterviatnik nu ştie nimic despre mine". M-am gîndit ce m-am gîndit, dar n-am descoperit nimic, şi atunci m-am hotărît s-o las baltă. Ultima dată am fost în Zonă noaptea, acum trei luni şi aproape toată marfa „a făcut aripi". Nu m-au prins asupra faptului, iar acum numai dracu' poate să mă mai ia!

Dar deodată, tocmai cînd coboram scările, m-a trăznit o idee. M-am întors în vestiar, m-am aşezat pe-o bancă şi am început din nou să fumez. Reiese că astăzi nu mai am voie să mă duc în Zonă. Nici mîine, şi nici poimîine. Deci, din nou am fost luat în vizor de curcanii ăia rîioşi. Nu m-au uitat, iar dacă m-au uitat, cineva a avut grijă să le reamintească. Acum, oricum nu mai are importanţă cine anume a făcut-o. Nici un stalker nu s-ar apropia de Zonă, nici măcar pe departe, cînd ştie că e urmărit, doar dacă nu cumva a înnebunit. Deocamdată, am nevoie de cel mai întunecat colţişor unde să mă pot ascunde. Auzi la ei: „Zonă! Păi, n-am mai fost acolo cu legitimaţia de nu ştiu cîte luni. Ce v-o fi căşunat pe un biet laborant cinstit?"

M-am gîndit la toate astea şi parcă m-am simţit mai uşurat că astăzi nu trebuie să mă duc în Zonă. Am să-ncerc să-i comunic toate astea lui Kirill, cît mai delicat.

I-am spus-o însă direct:

— Nu mai merg în Zonă. Aveţi ceva dispoziţii?

Bineînţeles că prima dată a holbat ochii la mine. Apoi văd că începe să-nţeleagă. M-a luat de cot şi m-a condus pînă la el în cabinet, m-a aşezat pe scaunul lui, iar el s-a cocoţat alături, pe pervazul ferestrei. Fumăm. Tăcem. Apoi mă întreabă cu grijă:

— S-a întîmplat ceva, Red?

Ce puteam să-i spun?

— Nu, nu s-a întîmplat nimic. Ieri, ce chestie,

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

am pierdut la pocker douăzeci de monede. Joacă tare Nunan ăsta...

— Stai. Ce-ți veni? Te-ai răzgîndit?

Aici, am început să gem din cauza efortului.

— Nu am voie, i-am răspuns printre dinți. Nu am voie, mă-nțelegi? Chiar acum m-a chemat la el Hertzog.

S-a înmuiat. Iarăși s-a întristat și din nou ochii i-au lăcrimat ca la un pudel bolnav. Tuși spasmodic, aprinse o altă țigară de la chiștocul vechi și spuse încet:

— Poți să-mi povestești, Red. N-am sa scot o vorbă.

— Las-o baltă. Nu despre tine e vorba.

— Deocamdată nu i-am spus nimic lui Tender. De permis i-am făcut rost, dar ce-i mai important, merge sau nu merge, nu l-am întrebat:

Tac și fumez. Hm! Să rîzi și să plîngi, nu mai poate omu' să înțelagă nimic.

— Ce ți-a spus Hertzog?

— A, nimic deosebit. M-a turnat careva, asta-i tot.

S-a uitat la mine cam ciudat, a sărit de pe pervaz și a început un du-te-vino, în propriul cabinețel. El aleargă, eu stau, scot fum și-mi țin gura ferecată. Îmi pare rău de el și totodată mi-e necaz cît de tîmpit s-au potrivit lucrurile. Cum s-ar spune, s-a vindecat omul de melancolie. Dar cine-i vinovat? Desigur că eu. Dar deodată încetă să mai alerge, se opri chiar lîngă mine și, uitîndu-se undeva într-o parte, mă întrebă stingherit:

— Ascultă, Red. Și cam cît ar putea să coste un biberon plin?

La început nu l-am înțeles. Întîi m-am gîndit că și-a propus să îl cumpere cine știe de unde, numai că de unde să-l iei. Nu exista decît unul, iar pentru asta nu-i ajung banii: de unde să aibă el atîția — un specialist internațional și încă unul rus? Pe urmă însă m-a străfulgerat o idee: da' ce crede el, mîrșavul, că din cauza verzișoarelor amîn toată afacerea? Ah, porc de cîine, drept cine mă iei? Deschisesem gura să-i amintesc de toți dumnezeii familiei, dar mi-am mușcat limba și m-am abținut. Pentru că, într-adevăr, drept cine mă lua? Drept un stalker — și stalker sînt, adică unul care are nevoie de cît mai multe verzișoare și care toată viața numai pentru ele se tîrguiește. Cum s-ar zice, ieri am pus momeala și astăzi arunc undița, adică măresc prețul.

Îmi amorțise deja limba numai la gîndul ăsta și colac peste pupăză se mai și uita drept la mine, nici măcar nu clipea. Dar am văzut in ochii lui doar înțelegere, nedeslușind încă disprețul.

Așa că am început să explic liniștit:

— La garaj, deocamdată nimeni, niciodată, nu s-a dus cu permisul. Acolo nu există încă un traseu marcat, asta o știi și tu. Deci cînd o să ne întoarcem, Tender al tău va începe să se fălească cum ne-am repezit direct spre garaj, cum am luat tot ce ne trebuia, și cum ne-am și întors imediat, de parcă am fi mers pînă la vreun depozit oarecare. Fiecăruia o să-i fie atunci clar ce știam înainte de plecare și de ce ne ducem acolo. Și care dintre noi trei a turnat — comentariile sînt de prisos. Acum înțelegi de ce-mi miroase ceva?

Îmi termin discursul, ne uităm unul la altul drept în ochi și tăcem.

Apoi, pe neașteptate, pocni din palme și, frecîndu-le cu însuflețire, mi-a spus:

— Ei, ce să-i faci, dacă nu se poate, nu se poate. Eu te-nțeleg, Red, și nu pot să te condamn. Merg și singur. Cred că ma descurc. Nu e prima dată...

Așternu harta pe pervaz, se propti în mîini și se aplecă deasupra ei; parcă toată dîrzenia i s-a adunat în ochi.

Îl aud mormăind:

— O sută douăzeci de metri... chiar o sută douăzeci și doi... și ce mai este acolo în garaj... Nu, nu-l iau pe Tender. Ce zici Red, poate că într-adevăr, nu merită să-l iau pe Tender? Totuși, are doi copii.

— Singur nu te vor lăsa să mergi.

— Lasă că mă vor lăsa, mormăi el. Nu-mi plac însă autocamioanele alea. După treisprezece ani de la deschiderea cerului tot mai stau acolo și sînt ca noi. La douăzeci de pași — cisternele ruginite și găurite ca niște site, iar lîngă ele autocamioanele noi-nouțe, ca pe banda de montaj. Ah! Ce ți-e și cu Zona asta!

Își ridică fruntea si se uită pe fereastră. Am făcut la fel. Dincolo de geamul gros și plumburiu de la fereastra noastră se observa Zona-măicuță, la o aruncătură de băț, văzută ca-n palmă de la etajul nouă.

Și uitîndu-te la ea nu vezi decît pamînt ca orice pămînt. Soarele răsare deasupra ei ca-n orice altă parte a Pămîntului și parcă nimic nu s-a schimbat în toți acești treisprezece ani. Tata, Dumnezeu să-l ierte, s-ar fi uitat și n-ar fi observat nimic deosebit, poate doar ar fi întrebat: „Da' fabrica aia de ce nu fumegă, e grevă sau ce?...".

Conuri din rocă galbenă, caupere strălucind în soare, șine, iar pe șine o locomotivă mică cu platformă. Ce mai, peisaj industrial în toată regula. Numai oamenii lipsesc. Nici vii, nici morți. Uite că se vede și garaju': un maț lung și cenușiu, cu poarta desfăcută, iar pe o platformă de asfalt stau autocamioanele. Treisprezece ani au stat și nimic nu s-a întîmplat cu ele. Însă Doamne ferește să te strecori între două mașini, mai bine le ocolești... Acolo e o crăpătură în asfalt, doar dacă între timp nu au mai crescut niscaiva mărăcini.

O sută douăzeci și doi de metri? De unde i-o fi numărat? A, probabil că socotește de la ultimul marcaj. Corect. De acolo nu poate să fie mai mult. Mda, totuși au progresat „ochelariștii" ăștia. Deja au agățat marcaje pînă la dealul de colo și încă ce marcaje! Uite și șănțulețul unde s-a „îngropat" Slizniak, la numai doi metri de drumul lor. Și doar îi spusese Ciolănosu: „Ține-te, tîmpitule, cît mai departe de șanț, altfel nu mai rămîne nimic pentru înmormîntare". Și ca și cum ar fi știut că așa o să se întîmple — nimic nu a mai rămas. Uite — așa e cu Zona asta: te-ai întors cu ceva de acolo — minune; te-ai întors viu — succes; te-ai ales cu un glonț de patrulă — noroc; iar restu' — așa-i viața.

Mă uit la Kirill și observ că se uită la mine cam pieziș. Expresia feței i se schimbase așa de mult, încît în acel moment m-am răzgîndit. „Ce mă interesează? Ia mai dă-i dracului! La urma urmei ce pot să-mi facă?" Putea să nu-mi spună nimic, dar pînă la urmă mi-a zis:

— Laborant Schuhart, în mod oficial țin să subliniez că din surse autorizate am fost informat despre posibilitatea aducerii unei contribuții însemnate la dezvoltarea științei în urma cercetării garajului. Există chiar și o propunere în acest sens. Premiu garantat.

— Da' de unde au mai apărut și sursele astea

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

oficiale? întreb și afișez un zîmbet de om cretin.
— Sînt surse confidențiale. Dar ție pot să-ți spun. Deodată încetă să mai zîmbească și se încruntă. Să zicem... de la doctorul Douglas.
— Aha, de la doctorul Douglas. Care Douglas?
— Sam Douglas, spuse sec. A dispărut anul trecut.
Am simțit cum mă trec niște furnicături pe piele. Fir-ai tu să fii. Cine pomenește de asemenea lucruri înainte de plecarea în Zonă? Poți să tai lemne pe capul „ochelariștilor" ăștia — nimic nu mișcă acolo. Am înfipt mucul de țigară în scrumieră și-am zis:
— Bine, lasă. Unde-i Tender al tău? Mult timp trebuie să-l mai așteptăm?
Într-un cuvînt, prea mult n-am discutat pe tema asta. Kirill a sunat la P.P.C.* și a obținut galoșu' zburător, iar eu am luat harta și m-am uitat ce-au mîzgălit aia pe acolo. Foarte bine desenat, ca la carte. Totul văzut de sus, prin fotografii și mult mărit. Se vedeau chiar și tăieturile de pe anvelopele care zăceau aruncate lîngă poarta garajului. Pentru noi harta asta ar putea fi fratele stalkerului... și totuși, naiba s-o ia; noaptea nu e bună de nimic, cînd nici propriile mîini nu ți le vezi.
Își făcu apariția și Tender. Roșu la față, gîfîind. Fata lui era bolnavă și fugise pînă la doctor. Se scuză pentru întîrziere. Numai că și noi i-am făcut un cadou: va merge în Zonă. La început uitase chiar să mai gîfîie, săracu'. „Cum adică în Zonă? întrebă. De ce eu?" Totuși, auzind de premiul dublu și de faptul că Redrick Schuhart merge și el,și-a revenit și a început iar să respire.
Deci am coborît în „budoar". Kirill a șters-o după legitimații, pe care le-am arătat apoi unui sergent care ne-a dat costumele speciale. Eh, ăsta-i într-adevăr un lucru folositor. Dacă l-ai fi vopsit din roșu în oricare altă culoare mai convenabilă, orice stalker te „garnisea" cu cinci sute de monezi pentru un asemenea costum fără măcar să clipească. De mult m-am jurat să mă „învîrtesc" cumva și să șterpelesc neapărat unul. La prima vedere, nimic deosebit: un costum parcă subacvatic, casca de scafandru, cu un geam mare în față. De fapt, nu chiar subacvatic, mai degrabă ca la piloții de pe avioanele cu reacție, sau și mai bine, ca la cosmonauți. Ușor, comod, nu te strînge nicăieri, iar la arșiță nici măcar nu transpiri. Cu un astfel de costum poți să stai și-n foc, și-n gaze, nimic nu se strecoară. Se spune că nici glonțul nu-l pătrunde. Bineînțeles că și focul, și vreo iperită chiar, și glonțul sînt pămîntești, omenești. În Zonă, însă, nu există nimic din toate astea, și deci nu trebuie să te temi de ele. În general, ce să mai vorbim, poți să mori cu tot cu costum special, fără nici o greutate. E-adevărat că fără costume ar fi murit poate și mai mulți. De exemplu, costumele astea te salvează sută la sută în „puful arzător", sau în cazul unui scuipat de „varza dracului"... În sfîrșit. Ne-am îmbrăcat costumele speciale, iar eu am mutat piulițele dintr-un săculeț în buzunarul de la pantaloni. Apoi am traversat toată curtea Institutului și ne-am îndreptat spre ieșirea în Zonă. Așa e obiceiul aici, să se vadă totul: adică, uite cum se duc eroii științei să-și lase viața pe altar în numele omenirii, științei și al sfîntului duh, amin. Și, într-adevăr, s-au așezat la toate geamurile pînă la etajul 15, mai lipsea o orchestră și batiste fluturînde.
— Mărește pasul, îi spun lui Tender. Suge-ți burta, slăbănogule. Omenirea recunoascătoare nu te va uita.
A privit spre mine și observ că nu-i arde de glume. Are dreptate. Ce glume sînt astea? Dar cînd mergi în Zonă, știi una din două: ori plîngi, ori glumești, iar eu de cînd sînt n-am plîns. Mă uit la Kirill. Se stăpînea bine, numai buzele i se mișcau, de parca s-ar fi rugat.
— Te rogi? îl întreb. Roagă-te, roagă-te. Cu cît ești mai departe în Zonă, cu atît o să fii mai aproape de cer...
— Ce? întrebă el.
— Roagă-te, țip. Stalkerii ajung în rai fără să stea la rînd.
Surîse dintr-o dată și mă bătu cu palma pe spate: adică, nu te teme, cu mine nu te prăpădești, și dacă te prăpădești, atunci murim, vezi bine, o singură dată. Pe legea mea, hazliu băiat.
Dăm legitimațiile ultimului sergent, dar de data asta, în mod excepțional, în locul lui era un locotenent pe care-l cunosc (tatăl lui vinde grilaje pentru morminte în Recksopol): „galoșu' zburător" era deja aici, băieții din P.P.C. avînd grijă să-l pună la intrare. Toți sînt aici: și salvarea, și pompierii, și salvatorii noștri neînfricați: o grămadă de pierde-vară îmbuibați și elicopterul lor. Să nu-i văd în fața ochilor.
Ne urcăm în „galoș". Kirill s-a așezat la conducere și mi-a spus:
— Hai, Red, comandă!
Fără să mă grăbesc, am deschis fermoarul și-am scos de la piept bidonașul. Am tras un gît zdravăn, am înșurubat capacul și am strecurat înapoi bidonașul la piept. N-am putut altfel. De fiecare dată cînd merg în Zonă, fără asta, nu, nu pot. Se uitau amîndoi la mine și așteptau.
— Așa. Vouă nu vă dau. Mergem pentru prima dată împreună și nu știu ce efect are asupra voastră alcoolul. Vom avea următoarea regulă: tot ce spun trebuie îndeplinit imediat și fără comentarii. Cum începe vreunu' să pună întrebări sau zăbovește, îl ating pe unde s-o nimeri, iar scuzele mi le cer de pe-acum. Uite, de exemplu, îți ordon domnule Tender să stai în mîini și să mergi, iar dumneata, domnule Tender, va trebui tot în aceste momente să-ți ridici fundul tău gras și să îndeplinești ce ți se cere. Nu execuți, nu-ți mai vezi fata bolnavă. E clar? Numai că o să am eu grijă s-o vezi din nou.
— Principalul e să nu uiți să comanzi, Red, rosti printre dinți Tender, în timp ce era tot roșu, deja transpirat, și buzele-i fremătau. Merg chiar și-n dinți, nu numai în mîini. Nu-s începător. Am mai fost de două ori.
— De două ori astea ale matale să le ascunzi în buzunar, îi spun. Iar de comandat n-am să uit, fii pe pace. Apropo, știi să conduci „galoșu'"?
— Știe, spuse Kirill. Conduce bine.
— Dacă-i bine, bine să fie. Atunci, cu Dumnezeu și gata de luptă. Ușor înainte, după marcaje, înălțimea trei metri! La marcajul 27 ne oprim.
Kirill a ridicat „galoșu'" la trei metri și i-a dat drumu' încet înainte, iar eu am întors capul pe furiș și am suflat ușor peste umărul stîng. Mă uit: neînfricații salvatori s-au urcat în elicopterul lor, pompierii s-au sculat în picioare din respect, locotenentul de la intrare ne-a salutat, iar deasupra tuturor o pancardă uriașă își afișa urarea deja

*Paza punctului de control (N.tr.)

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

decolorată: „Bine ați venit, domnilor vizitatori!" Tender era cît p-aci să facă cu mîna, dar m-am uitat la el în așa fel încît ideea asta i-a zburat din cap cît ai clipi. Las' că-ți arăt eu rămas bun. Plutim.

În dreapta noastră a rămas Institutul, în stînga — cartierul Ciumat, iar noi mergem din marcaj în marcaj, drept pe mijlocul străzii. Eh, de mult n-a mai călcat nimeni pe strada asta. Asfaltul a crăpat tot, iarba a răsărit din crăpături, numai că asta încă era iarba noastră omenească. Pe trotuarul din partea stîngă deja au crescut spini negri, iar pe spinii ăștia se vede clar cum și-a însemnat Zona limitele: mărăcinii negri de lîngă bordura parcă au fost tăiați cu coasa. Într-adevăr, vizitatorii ăștia au fost cu toții niște băieți cumsecade. Nici chiar „puful arzător" nu iese din Zonă, deși s-ar părea că vîntul îl poate plimba în toate părțile.

Casele din cartierul Ciumat sînt cojite, moarte, deși geamurile de la ferestre sînt aproape peste tot întregi, atîta doar că sînt murdare și de-aceea parcă sînt oarbe. Iar noaptea, cînd te strecori pe alături, se vede foarte bine cum înăuntru lucește ceva, de parcă ar arde spirt, cu limbi din acelea albastrii. Este „piftia vrăjitorului" ce răsuflă din pivniță. În general, oricum te-ai uita, cartierul ca orice cartier, casa ca orice casă, și care bineînțeles necesită niște mici reparații, în general nimic deosebit, numai că nu se văd oamenii. Uite, de exemplu, în această casă de cărămidă a trăit profesorul nostru de literatură, poreclit Virgulă. Era un pisălog și-un ghinionist, a doua nevastă îl părăsise înainte de Vizita propriu-zisă, iar fata lui a avut cataractă la ochi și,după cîte-mi amintesc, o tachinam pînă-i dădeau lacrimile. Cînd a început panica, a fugit din cartierul ăsta, împreună cu ceilalți, doar cu ce avea pe el. Am alergat într-un suflet pînă la pod — cu totul 6 kilometri. Pe urmă a fost mult timp bolnav de ciumă, i s-a cojit pielea și i-au căzut unghiile. Aproape toți din cartierul ăsta s-au îmbolnăvit și de aceea cartierul se numește Ciumat. În celelalte trei cartiere oamenii au orbit. Tocmai de aceea cartierele se numesc Primul Orb, Al Doilea Orb... N-au orbit de tot, ci numai așa, de parcă aveau orbul găinilor. Printre altele, se spune că ar fi orbit nu datorită vreunei explozii oarecare, cu toate că o explozie tot a fost, ci datorită unei bubuituri foarte puternice. A început să tune atît de puternic încît au orbit pe loc. Doctorii au spus că așa ceva nu e posibil, „încercați să vă aduceți bine aminte". O țineau însă una și bună: au orbit din cauza unui tunet puternic. Și culmea! Nimeni, în afară de ei, n-a auzit tunetul...

Da... Parcă nu s-ar fi întîmplat nimic aici. Uite cum stă întreg chioșcul ăla de sticlă. Sau cărucioruI de copii din poartă — are chiar lenjerie în el, care parcă și-acum ar fi curată. Antenele însă și-au cam dat „arama pe față" — pe ele a crescut un fel de păr sub formă de claie, lățos. „Ochelariștii" noștri de mult au prins pică pe antene: sînt foarte interesați, după cum v-ați dat seama, să cerceteze ce e cu claia aceea — nicăieri nu mai găsești așa ceva, decît în cartierul Ciumat și numai pe antene. Iar principalul se găsește tocmai aici, de fapt alături, chiar sub geamuri. Anul trecut le-a venit o idee: au coborît cu elicopterul o ancoră fixată de un cablu de oțel, ca să agațe una din clăi. Tocmai a tras, cînd pe neașteptate... fșșș! Ne uităm, cînd ce să vezi: pe antene fum, pe ancoră fum, și chiar cablul începuse să fumege, dar nu fumega pur și simplu, ci cu un șuierat răutăcios, veninos, asemănător șarpelui cu clopoței. Pi'otul a înțeles ce se întîmplă, a aruncat cablul și a șters-o imediat. Iată și cablul acela, atîrnat, ajungînd pînă aproape de pămînt, iar pe el a crescut deja o claie mică...

Și uite așa, ușurel, încetinel, am plutit pînă la capătul străzii aproape de cotitură. Kirill s-a uitat la mine: cotim? I-am făcut semn cu mîna: cît mai încet. A întors galoșu' nostru și plecăm cu cea mai mică viteză deasupra ultimelor mărturii ale pămîntului omenesc. Trotuarul se apropie, sîntem la cîțiva pași de el și, iată, deja umbra galoșului cade pe spini... Gata. Zona. Și deodată simt un fior. De fiecare dată mă trece același fior și nici pînă azi nu știu ce este: sau Zona mă întîmpină astfel, sau nervii stalkerului o iau razna. De fiecare dată îmi spun: la întoarcere, voi întreba dacă și celorlalți li se întîmplă același lucru, dar de fiecare dată uit.

S-o lăsăm baltă. Ne tîrîm încetișor deasupra fostelor grădini, motorul de sub picioare toarce rotund, liniștit. Ce-i pasă, pe el cine-l deranjează? Și deodată Tender al meu n-a mai rezistat. N-am reușit noi bine să ajungem la primul marcaj, că s-a apucat să trăncănească. Așa cum se-ntîmplă mai totdeauna, începătorii au obiceiul să trăncănească în Zonă: le clănțăne dinții, inima se întrece pe sine, își pierd mințile, le e rușine și nu se pot stăpîni. După mine, este ca și cum ai avea un guturai, care nu depinde de om, îți curge într-una nasul și nu se mai oprește. Și despre cîte nu trăncănesc! Ba încep să-i încînte peisajul, ba se referă în general la cu totul altă problemă. Așa și cu Tender acum. A început să flecărească despre noul său costum și nu se mai poate opri. Cît a dat pe el, ce lînă fină, cum îi schimba croitorul nasturii...

— Mai taci, îi spun. S-a uitat la mine trist, a plescăit din buze și... din nou: cîtă mătase a folosit pentru căptușeală... Iar sub noi deja a apărut terenul argilos, unde fusese groapa de gunoi a orașului; simt că pe aici suflă vîntulețul. Numai că pînă acum nu fusese nici un vîntuleț, dar s-a pornit dintr-o dată chiar aici și drăcușorii de praf au început deja să alerge. Parcă aud ceva.

— Taci sau te omor, îi spun lui Tender.

Nu, nu mai poate să se oprească. Acum ne povestește despre întăritura costumului făcută din par de cal. Ei, atunci, scuză-mă.

— Stai, îi spun lui Kirill.

A frînat imediat. Are reacții bune. Bravo! L-am luat pe Tender de umăr, l-am întors spre mine și, luîndu-mi avînt, i-am trăznit o palmă. S-a lovit, săracu', cu nasul în geam, a închis ochii și a tăcut. Și cum a amuțit am și auzit: trr... trr... trr... Kirill se uită la mine cu dinții încleștați. Îi fac semn cu mîna — stai, pentru Dumnezeu, stai, nu te mai mișca. Doar și el a auzit trosnetele alea, însă, ca toți începătorii, i-a venit să acționeze, așa, dintr-o dată, să facă orice.

— Mers înapoi? șoptește.

Am dat din cap cu înverșunare și îi bag pumnul în fața căștii, doar o tace. Și deodată am uitat de toate. Pe deasupra grămezii de gunoi vechi, peste sticlele sparte și diferite boarfe, a apărut un fel de vibrare, de tremur, la fel ca aerul fierbinte de după-amiază deasupra acoperișurilor de tablă. A trecut peste o moviliță și a mers, a mers, a mers tăindu-ne calea și s-a oprit aproape de

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

marcaj. A stat deasupra drumului cam o jumătate de secundă — sau poate numai atîta mi s-a părut — şi s-a tîrît mai departe peste cîmp, dincolo de tufe, de gardul putrezit, pînă acolo, deasupra cimitirului de maşini vechi.

Ia te uită şi la „ochelariştii" ăştia! Unde s-au gîndit să marcheze drumul, într-o văgăună! Numai că nici cu mine nu mi-a ruşine. Unde mi-au fost ochii cînd admiram harta lor?

— Hai, uşor înainte, îi spun lui Kirill.

— Dar ce-a fost asta?

— Păi, de unde vrei să ştiu? A fost şi nu mai este, slavă domnului. Hai, închide pliscu'... te rog. Acum nu mai eşti om, înţelegi? Acum eşti o maşină. Ievierul meu.

Şi imediat mi-am dat seama că m-a apucat şi pe mine „guturaiul vorbirii".

— Gata, spun. Nici o vorbă în plus.

Vîntuleţul parcă a scăzut şi împrejur nu se mai auzea nimic înfricoşător, numai motorul torcea liniştit, adormitor. Iar împrejur soare, căldură, iar deasupra garajului ceaţă. Totul pare normal, marcajele trec unele după altele. Tender tace, Kirill tace — se obişnuiesc începătorii. Nu-i nimic, băieţi, şi-n Zonă poţi să respiri, dacă te pricepi... Uite şi marcajul 27 — o bară de fier şi o sferă roşie cu numărul 27 pe ea. Kirill s-a uitat la mine, am dat din cap afirmativ şi „galoşu'" nostru s-a oprit.

Pînă aici a fost cum a fost, să vezi de-acum înainte. Pentru noi, acum, lucrul cel mai important este calmul desăvîrşit. N-aveam unde să ne grăbim, nu e vînt, vizibilitatea e bună, totul e ca-n palmă. Uite şi şanţul unde s-a înmormîntat Slizniak — se vede ceva împestriţat acolo, poate or fi boarfele lui. A fost un tip parşiv, odihnească-se în pace, lacom, prost, murdar, şi numai cei ca el pot avea aranjamente cu Sterviatnik. Acest Sterviatnik Barbridge simte de la o poştă oamenii ca Slizniak şi îi foloseşte... În general Zona nu întreabă: eşti rău, eşti bun, şi tocmai de aceea îţi mulţumim Slizniak: ai fost un prostănac, nimeni nu-ţi mai ştie numele adevărat, în schimb le-ai arătat oamenilor deştepţi unde n-au voie să calce... Aşa. Cel mai bine ar fi, bineînţeles, să ajungem pînă la asfalt. Asfaltul e neted, se vede totul şi o crăpătură în el imediat se cunoaşte. Însă nu-mi plac muşuroaiele alea. Dacă mergi direct pe asfalt nimereşti chiar între ele. Stau, zîmbind parcă satisfăcute, abia te aşteaptă. Nu, n-am să mă duc între voi. A doua regulă a stalkerului: şi-n stînga, şi-n dreapta, totul trebuie să fie curat pînă la 100 de paşi. Dar uite că se poate trece peste moviliţa din stînga... E adevărat că nu ştiu ce este după ea. Pe hartă nu este însemnat nimic, dar cine mai crede în hărţi?...

— Ascultă, Red, îmi şopteşte Kirill. Hai să sărim, ce zici? Douăzeci de metri în sus, coborîm imediat şi am şi ajuns lîngă garaj, nu?

— Taci, măi prostule, îi spun. Nu mă deranja şi taci.

Auzi la el: în sus. Dar dacă acolo, la 20 de metri, te pocneşte? Nici măcar oasele nu le mai culegi. Dar dacă apare pe-aici pe undeva „chelia ţînţarului", nu se mai pune problema să-ţi mai rămînă ceva oase, nici măcar un loc umed nu mai găseşti. Vezi tu, arde de nerăbdare: hai să sărim... În general, e clar cum o să ajungem pînă la moviliţă, iar acolo ne vom opri şi vom vedea. Am băgat mîna în buzunar şi am scos un pumn de piuliţe. I le-am arătat lui Kirill şi i-am spus:

— Îl mai ţii minte pe Tom Degeţel? Ai învăţat la şcoală? Acum totul va fi invers. Uită-te! Şi am aruncat prima piuliţă. N-am aruncat-o departe, cum s-a nimerit. Vreo zece metri. Piuliţa s-a dus normal. Ai văzut?

— Ei?

— Nu „ei", am întrebat dacă ai văzut.

— Am văzut.

— Acum, cu cea mai mică viteză, duci galoşu' pînă la piuliţă. Te opreşti la doi paşi de ea. Ai înţeles?

— Am înţeles. Cauţi concentratorul de gravitaţie?

— Ce caut, aia trebuie. Stai să mai arunc una. Urmăreşte-o, vezi unde cade şi să nu-ţi dezlipeşti privirea de pe ea.

Am aruncat încă o piuliţă. Bineînţeles că s-a dus tot normal şi s-a oprit lîngă prima.

— Haide, spun.

Galoşu' a pornit. Faţa i s-a mai luminat şi pare liniştit: se vede că a înţeles. De fapt, toţi „ochelariştii" ăştia sînt la fel. Pentru ei important este să găsească denumirea. Pînă cînd nu reuşesc, ţi-e milă să te uiţi la ei, dar cum izbutesc — de exemplu, concentratorul de gravitaţie —, totul parcă devine mai clar şi deodată viaţa li se pare mai uşoară.

Am trecut de prima piuliţă, de a doua, a treia. Tender oftează, stă picior peste picior, îşi schimbă poziţia şi cască de-i trosnesc fălcile, parc-ar scînci un cîine. Lîncezeşte, săracu'. Nu-i nimic, o să-i folosească. Astăzi o să slăbească cel puţin cinci kilograme, mai mult decît cu oricare dietă... Am aruncat şi a patra piuliţă. Parcă nu prea s-a dus. Nu pot să-mi explic ce s-a întîmplat, dar simţind că ceva nu e în regulă, imediat l-am prins de mînă pe Kirill.

— Stai. Nici un pas înainte...

Şi, luînd a cincea piuliţă, am aruncat-o mai sus şi mai departe. Uite şi „chelia ţînţarului". Piuliţa şi-a luat zborul normal, în continuare parcă s-a dus, de asemenea, normal, dar cînd a ajuns la jumătatea drumului şi-a schimbat direcţia, de parcă cineva ar fi smucit-o într-o parte, însă atît de tare, încît a intrat în lut şi a dispărut de sub ochii noştri.

— Ai văzut? şoptesc.

— Numai în filme, spuse, şi se întinse aşa de tare în faţă, de ziceai că acum-acum o să cadă din galoş. Mai aruncă una, ce zici?

Să rîzi şi să plîngi. Una. Dar oare îţi ajunge aici numai una? Eh, ştiinţă!... În sfîrşit. Am mai aruncat încă opt piuliţe pînă am încercuit „chelia". La drept vorbind ar fi ajuns şi şapte, dar una am aruncat-o special pentru el, exact în centru — lasă-l să se minuneze de concentratorul lui. Piuliţa a intrat în argilă ca un trăsnet, de parcă n-ar fi căzut o simplă bucăţică de fier, ci o greutate de aproape o sută de kilograme. A căzut ca trăsnită şi a lăsat numai o gaură mică în lut. Kirill aproape a chiuit de plăcere.

— Hai, lasă, spun. Ne-am jucat un pic, şi gata. Aici să te uiţi. Am să arunc una de trecere şi să n-o scapi din ochi.

Ce s-o mai lungim. Am ocolit „chelia" şi ne-am ridicat deasupra moviliţei. Moviliţa asta... N-am mai văzut-o pînă acum. Ca să vezi... Deci ne-am oprit deasupra moviliţei, iar de aici pînă la asfalt doar să-ntinzi mîna, vreo douăzeci de metri, acolo. Locul era curat, se vedea fiecare fir de iarbă, fiecare crăpătură. Păi, ce-ar mai trebui? Să

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

arunc piulița și cu Dumnezeu înainte!

Nu pot să arunc piulița.

Eu însumi nu înțeleg ce se petrece cu mine, dar nu m-am hotărît s-o arunc.

— Ce ai? spune Kirill. Ce mai așteptăm?

— Ai răbdare. Și mai taci, pentru numele lui Dumnezeu.

„Acum, mă gîndesc, am să arunc piulița, o să pornim liniștiți, totul o să meargă ca pe roate, de n-o să freamăte nici un fir de iarbă, iar într-o jumătate de minut vom ajunge la asfalt". Dar dintr-o dată m-au trecut toate sudorile, de-am simțit că-mi transpiră și ochii și deja știam că n-am să arunc piulița tocmai acolo. În stînga... poftim, chiar și două. Chiar dacă drumul este mai lung și văd un fel de pietricele nu prea plăcute, totuși m-am decis să arunc piulița într-acolo, numai drept înainte nu, pentru nimic în lume. Și am azvîrlit piulița în stînga. Kirill n-a spus nimic, a întors „galoșu'", s-a apropiat de piuliță și abia atunci s-a uitat la mine. Probabil că nu arătam prea bine, pentru că a întors repede privirea.

— Nu-i nimic, îi spun. Drumul ocolit ne duce mai repede. Și-am aruncat ultima piuliță pe asfalt.

Mai departe treaba a mers mai simplu. Am găsit și crăpătura mea. Era curată, draga de ea, nu crescuse nimic urît pe-acolo și nici culoarea nu i se schimbase. Mă uit la ea și mă bucur. Ne-a condus pînă la poarta garajului mai bine decît orice marcaj.

I-am ordonat lui Kirill să coboare pînă la un metru și jumătate, m-am culcat pe burtă și am început să mă uit prin poarta deschisă. La început, fiind obișnuit cu soarele, totul era negru și n-am văzut nimic. Apoi, ochii s-au deprins cu întunericul și observ că pînă acum nu s-a shimbat nimic în garaj. Camionul de-acolo stă și acum neatins, fără nici o gaură, nici o pată măcar. Pe platforma de ciment și de jur împrejur totul a rămas ca la început — probabil că în groapă s-a adunat prea puțină „piftie", iar aceasta nu a mai reușit să se reverse. Nici măcar o dată. Cu toate acestea, un singur lucru nu mi-a plăcut. Acolo unde sînt canistrele strălucește ceva ca argintul. Mai înainte nu era. În sfîrșit, să strălucească cum o străluci, doar n-am să mă întorc acum din cauza asta. Doar nu strălucește cine știe ce, ci numai puțintel, foarte slab și încetișor, ba chiar cu blîndețe... M-am ridicat și m-am uitat în toate părțile. Autocamioanele de pe platformă par într-adevăr noi, ba mai mult decît atît: de cînd am fost aici ultima dată parcă sînt și mai noi. În schimb, cisterna aceea a ruginit complet, săraca, și cred că în curînd o să se dezmembreze complet. Uite și anvelopa ce zace răsturnată în fața garajului, care este trecută și pe hartă.

Nu-mi place această anvelopă. Ceva nu e-n regulă cu umbra ei. Soarele ne bate în spate, iar umbra vine spre noi. Dar lasă, pînă la ea mai avem, e încă departe. În general, totul e bine, se poate lucra. Numai că ce tot strălucește acolo ca argintul, sau mi se pare? Acum aș fi fumat, m-aș fi așezat în liniște și m-aș fi gîndit. De ce strălucește deasupra canistrelor și nu alături?... De ce anvelopa aruncă o asemenea umbră?... Sterviatnik Barbridge ne-a povestit ceva despre umbre: ceva neobișnuit, dar nu periculos... Cu umbrele astea se pot întîmpla multe, dar totuși, ce naiba strălucește acolo ca argintul? Parcă ar fi un păienjeniș în pădure. Ce fel de păianjen o fi împletit-o? Of, niciodată n-am văzut păianjeni sau gîndaci în Zonă. Și, colac peste pupăză, „biberonul" nostru se află chiar la doi pași de canistre. Trebuia să-l iau atunci și n-aș fi avut nici o grijă acum. Dar era prea greu, fiindcă era plin. De ridicat puteam să-l ridic, dar ca să-l car cu spinarea, noaptea, în patru labe... Cine n-a cărat vreodată un „biberon", lasă să-ncerce: este ca și cum ai căra șaisprezece kilograme de apă fără găleți. „Deci mergem, nu? Păi, sigur că trebuie să mergem... O dușcă era bună acum",... M-am întors spre Tender și i-am zis:

— Acum am să merg împreună cu Kirill în garaj. Rămîi pe loc, pe post de șofer. Nu te apropii de tabloul de comandă fără ordinul meu, indiferent ce se întîmplă. Chiar dacă arde pămîntul sub tine. Dacă te sperii și faci vreo boacănă, te găsesc și pe lumea ailaltă.

A dat din cap cu un aer serios: nu mă sperii, adică. Nasul seamănă cu o prună, că doar îl pocnisem zdravăn... Am lăsat încet la pămînt cablurile de avarie, m-am uitat încă o dată la strălucirile din garaj, i-am făcut semn lui Kirill și am început să cobor. Ajung pe asfalt și aștept pînă cînd coboară și el pe alt cablu.

— Nu te grăbi, îi spun. Nu ridica praful.

Stăm pe asfalt, galoșu' se clatină, cablurile de sub picioare alunecă. Tender și-a scos căpățina peste balustradă, se uită la noi, iar în ochi i se citește disperarea. Trebuie să mergem. Îi spun lui Kirill:

— Să mergi după mine, numai pe urmele pe care le las, cam la doi pași în spate. Mă privești în spate și nu caști gura în jur.

Și-am pornit. M-am oprit în prag și m-am uitat în jur. Totuși este mult mai ușor să lucrezi ziua. Acum o săptămînă eram culcat exact aici, pe același prag. Întuneric ca-ntr-o călimară. Din groapă „piftia vrăjitorului" scotea limbi albăstrui, ca flacăra spirtului. Ce păcat că nu dau lumină, ba chiar pare mai întuneric din cauza lor. Și-acum,ce să mai zic! Ochii s-au obișnuit cu semiîntunericul, totul este ca-n palmă. Se vede praful chiar și-n cele mai întunecoase colțuri. Și, într-adevăr, firișoare de argint strălucesc acolo și se întind de la canistre spre tavan. Seamănă foarte mult cu un păienjeniș. Poate că ar fi trebuit să-l țin pe Kirill lîngă mine. Să aștept pînă i se obișnuiesc ochii cu semiîntunericul și să-i atrag atenția asupra păienjenișului, ba chiar să i-l arăt cu degetul, să-l bag cu nasu' acolo. Dar m-am deprins să lucrez singur, ochii s-au obișnuit repede și am uitat pur și simplu de Kirill.

Am pășit înăuntru și m-am dus direct spre canistre. M-am așezat pe vine lîngă biberon, păienjenișul parcă nu s-ar fi lipit de el. L-am prins de un capăt și îi zic lui Kirill:

— Pune mîna și nu-l scăpa, că e greu...

Am ridicat privirea și mi s-a oprit respirația. Nu mai pot să rostesc nici un cuvînt. Vreau să strig: stai, oprește-te! — și nu pot. Dar nici timp n-am avut. Totul s-a întîmplat prea repede. Kirill pășește peste biberon, se întoarce cu spatele spre canistre și intră în păienjeniș cu toată spinarea. Am închis ochii. Totul a murit în mine, nu mai aud nimic, în afară de zgomotul ruperii păienjenișului. Parcă s-ar fi rupt un păienjeniș obișnuit, cu un scîrțîit slab, uscat, însă un pic mai tare. Stau pe vine, cu ochii închiși și nu mai îmi simt nici mîinile, nici picioarele, iar Kirill îmi zice:

— Ce-i cu tine? Îl luăm?

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

— Îl luăm.

Am ridicat biberonul și ne-am dus spre ieșire într-o parte, pieziș. Of, ce greu e, prostu'! Chiar în doi să-l tragem și tot e greu. Am ieșit la soare și ne-am oprit lîngă galoș. Tender și-a întins labele spre noi.

— Hai! zice Kirill. Unu doi... '

— Nu, spun. Stai. Pune-l jos mai întîi.

Îl punem.

— Întoarce-te cu spatele.

S-a întors fără să spună un cuvînt. Mă uit: nu se vede nimic pe spinare. L-am răsucit pe toate părțile — nimic. Atunci mă-ntorc și mă uit la canistre, în garaj. Nici acolo n-a mai rămas nimic.

— Ascultă, îi zic lui Kirill, în timp ce nu-mi dezlipesc privirea de pe canistre. Ai văzut păienjenișul?

— Ce păienjeniș? Unde?

— Lasă, zic. Poate avem noroc. Și-n sinea mea mă gîndesc: „Încă nu se știe dacă o s-avem". Stai! îi spun. Ia-l!

L-am ridicat noi în galoș și l-am pus în picioare, ca să nu se rostogolească. Mă uit cum stă, drăgălașul de el, nou-nouț, curățel. Cuprul sclipește în soare, iar umplutura albastră dintre discurile de cupru se unduiește ca o ceață. Și se vede acum că nu e un simplu biberon, ci mai degrabă un vas, un fel de borcan de sticlă plin cu un sirop de culoare albastră. L-am admirat noi cît l-am admirat, ne-am urcat în galoș și fără să stăm prea mult pe gînduri am pornit înapoi.

Fericiți sînt savanții ăștia. În primul rînd lucrează ziua, în al doilea rînd e greu numai să intri în Zonă, de-acolo te scoate galoșu'. Are un cursograf care îl duce pe același drum pe unde a venit în Zonă. Plutim înapoi și repetăm toate manevrele. Ne mai oprim, din cînd în cînd, mai stăm puțin, și apoi trecem pe deasupra tuturor piulițelor. Dacă vrei poți sa le și aduni și să le pui în sac. Începătorilor mei bineînțeles că li s-a ridicat moralul. Sucesc capetele în dreapta și-n stînga, frica a dispărut și a rămas numai curiozitatea și bucuria că totul s-a terminat cu bine. S-au pornit să trăncănească. Tender chiar a început să gesticuleze, să amenințe că imediat cum vom ajunge afară va mînca și hop! înapoi în Zona ca să marcheze drumul pînă la garaj. Kirill m-a luat de mînecă și a început să-mi explice concentratorul de gravitație, cu alte cuvinte „chelia țînțarului".

Le-am tăiat însă elanul; e adevărat că nu dintr-o dată. Le-am povestit liniștit cîți proști au fost care au murit la întoarcere. „Tăceți, le spun. Mai bine uitați-vă în toate părțile, altfel o să pățiți ca Lindon Bondocu'". Văd că a avut efect. Nici măcar nu m-au mai întrebat ce s-a întîmplat cu Lindon Bondocu'. Plutim în liniște, iar acum mă gîndesc la un singur lucru: cum voi începe să deșurubez căpăcelul și deja îmi imaginez cum voi trage prima dușcă, deși în fața ochilor strălucește din cînd în cînd un păienjeniș.

Pe scurt, am ieșit din Zona și ne-am băgat cu galoș cu tot în „păduchelnița", sau, cum se spune științific, în hangarul sanitar. Ne-au spălat în trei ape fierbinți și trei leșii, ne-au radiat cu o porcărie nu știu de care și ne-au tăvălit în tot felul de prafuri. Apoi iar ne-au spălat și uscat după care ne-au zis:

— Hai, băieți! Dați-i drumul. Sînteți liberi.

Tender cu Kirill cară biberonul. Tot poporul s-a bulucit să vadă, de n-ai loc să mai ieși. Și uite ce curios: toată lumea se uită, scoate strigăte de salut, de admirație, dar nu s-a găsit nici un curajos care să-i ajute pe oamenii ăștia obosiți. Însă, la mine nu se uita nimeni. De altfel, acum nu mă mai interesează nimic.

Mi-am dat jos costumul special, l-am aruncat direct pe jos (las' că-l ridică ei) și am plecat la duș. M-am închis în cabina. Am scos bidonașul, am deșurubat căpăcelul, și m-am lipit de el ca o lipitoare. Stau pe băncuță și simt în genunchi un gol, în cap e gol, în suflet e gol și înghit tăria ca pe apă. Trăiesc. M-a lăsat Zona. M-a lăsat scorpia. Otrava. Trăiesc. Începătorii nu pot să înțeleagă asta. Și îmi curg lacrimi pe obraji, o fi de la tărie sau de la altceva, nu știu. Am supt tot ce era în bidonaș. Sînt ud, bidonașul uscat. Bineînțeles ca doar o singură înghițitură nu mi-a ajuns. Dar asta se rezolvă. Acum totul se poate rezolva. Trăiesc. Am aprins o țigară și stau. Simt ca încep să-mi revin. Mi-am adus aminte de premiu. La noi în Institut asta se rezolva prompt: chiar acum poți să mergi și să iei plicu', ba mai mult decît atît, poate mi-l aduc chiar aici, sub duș.

Am început încet-încet să mă dezbrac. Am dat jos ceasul de la mînă și cînd mă uit ce credeți ca văd, domnii mei? Am stat în Zona peste cinci ore. Cinci ore! M-am înfiorat. Da, domnii mei, în Zonă nu există timp. Cinci ore... Și totuși, dacă ne gîndim ce-nseamnă cinci ore pentru un stalker? E caraghios, să tot rîzi. Dar douăsprezece ore nu vreți? Dar două zile și două nopți vă place? Într-o noapte n-am mai avut timp să mă-ntorc și am stat o zi întreaga în Zonă, cu nasu-n pămînt. Deja nici nu te mai rogi lui Dumnezeu și parcă începi să aiurezi, de nu mai știi: ești viu sau mort... iar a doua noapte, după ce ți-ai terminat treaba, te apropii cu marfa de frontiera. Dincolo de ea te așteaptă patrulele înarmate cu mitraliere — „broaștele rîioase" — care te urăsc din adîncul ființei lor și nu le face deloc plăcere să te aresteze. De altfel, le e frică de tine ca de moarte pentru că ești contaminat. Vor să te omoare și au toate atuurile în mînă (du-te după aia și spune-le că te-au omorît ilegal). Iar asta înseamnă din nou cu mutra-n pămînt și rugăciuni de la răsărit pînă la apus. Marfa stă alături și nici nu știi: zace pur și simplu sau te omoară încetul cu încetul. Cam așa a fost și cu Ishac Ciolănosu', care s-a rătăcit într-o noapte, iar o dată cu răsăritul a văzut că stă între două rîpe, de nu mai putea să meargă nici la stînga, nici la dreapta. Două ore au tras în el, dar nu l-au nimerit. Două ore s-a prefăcut că e mort, pînă cînd, slavă domnului, l-au crezut și, în sfîrșit, au plecat. L-am văzut după aceea și mai să nu-l recunosc. Parcă nu mai era om.

Mi-am șters lacrimile și-am dat drumu' la apă. M-am spălat mult. Cu apă fierbinte, cu apă rece și iar cu fierbinte, pînă am terminat bucata de săpun. Pe urmă m-am plictisit. Opresc dușul și deodată aud niște bătăi în ușă. Kirill țipă vesel:

— Hei, măi stalker. Ieși de-acolo! Miroase a verzișoare!

Verzișoare... Asta-i bine. Deschid ușa și-l văd pe Kirill numai în chiloți, vesel, fară pic de melancolie. Îmi întinde plicu'.

— Ține, de la omenirea recunoscătoare.

— Mă doare-n cot de omenirea ta. Cît e aici?

— În mod excepțional și pentru o comportare eroică în condiții periculoase — două salarii.

Da. Așa se mai poate trăi. Dacă cei din Institut mi-ar fi dat cîte două salarii pentru fiecare bibe-

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

ron, de mult l-aş fi trimis undeva pe Ernest.

— Ei, cum e? Eşti mulţumit? mă întreabă Kirill cu gura pînă la urechi, radiind de bucurie.

— Oarecum. Dar tu?

N-a spus nimic. M-a luat pe după gît şi m-a îmbrăţişat, trăgîndu-mă spre pieptul lui transpirat. M-a strîns puternic, apoi m-a îndepărtat şi s-a ascuns în cabina de alături.

— Hei, strig la el. Ce face Tender al tău? Zace-n pat?

— Da' de unde! Pe Tender l-au înconjurat corespondenţii şi dacă l-ai vedea cîtă importanţă îşi dă... Le explică aşa de competent.

— Cum zici că le explică?

— Competent.

— Bine, sir. Altă dată am să iau şi dicţionaru' cu mine, sir. Şi dintr-o dată parcă m-a curentat ceva. Stai puţin, Kirill. Ia vino-ncoa'.

— Păi, deja sînt gol.

— Lasă, nu-i nimic, doar nu sînt babă!

A ieşit. L-am luat de umeri şi l-am întors cu spatele la mine. Nu, mi s-a părut. Spinarea e curată. Se văd numai dîrele de transpiraţie uscată. I-am dat un şut, am intrat în cabina mea şi m-am încuiat. Nervii, naiba să-i ia. Acolo mi s-a părut, aici mi se pare... La dracu cu tot! Da' las' că azi mă-mbăt criţă. Ce l-aş mai jupui pe Richard! Să vezi cum joacă, puşlamaua. Nu-l baţi cu nici o carte. Am încercat şi să trişez, şi să descînt cărţile pe sub masă, şi altele.

— Kirill! strig. Vii azi la „Borj"?

— Nu la „Borj", ci la „Borş". De cîte ori să-ţi repet?

— Ia mai lasă-mă! Scrie „Borj"? Ce mai vrei? Nu te mai amesteca la noi cu ordinele tale. Deci, vii sau nu? „Ah, ce l-aş mai jupui pe Richard"...

— Oh, Red! Nu ştiu. Sufletul tău simplu nici nu poate să înţeleagă ce chestie am adus noi de-acolo.

— Da' tu înţelegi?

— Nici eu, de altfel, nu înţeleg. Asta-i adevărul. Dar acum, în primul rînd este clar la ce au folosit biberoanele astea. În al doilea rînd, dacă una din ideile mele se potriveşte... Scriu un articol şi ţi-l dedic: „Lui Redrick Schuhart, stalker de onoare, i-l dedic cu mulţumire şi cu respect".

— Şi-atunci mă bagă la zdup pentru vreo doi ani.

— În schimb, intri în ştiinţă. Chestiei aceleia o să-i zic „borcanul Schuhart". Ce zici, sună?

Cît timp am trăncănit, m-am îmbrăcat, am băgat bidonaşul gol în buzunar şi numărînd verzişoarele am plecat.

— Rămîi cu bine, suflete complicat...

N-a răspuns. Apa curgea cu zgomot mare. Mă uit pe coridor şi-l zăresc pe domnul Tender în persoană, roşu şi umflat ca un curcan. În jurul lui este multă lume: colegii şi corespondenţii de presă. Văd chiar şi-o pereche de şoferi, naiba ştie cum s-o fi rătăcit pe-acolo (pesemne că abia au mîncat, pentru că se scobesc de zor în dinţi). Tender bolboroseşte într-una: „Tehnica aceasta pe care o avem la dispoziţie dă garanţia succesului şi securităţii în proporţie de aproape sută la sută..." În clipa asta m-a observat şi imediat s-a ofilit — totuşi zîmbeşte şi-mi face semn cu mîna. „Ei, mă gîndesc, cred c-ar trebui să-mi iau tălpăşiţa". N-am mai avut timp. Deja se aud tropăituri în spatele meu.

— Domnule Schuhart! Domnule Schuhart! Două cuvinte despre garaj!

— N-am ce comenta, le răspund şi încep să fug. Pe dracu', parcă poţi să scapi de ei: unu' cu un microfon din dreapta, celălalt cu aparatul de fotografiat din stînga.

— Aţi văzut ceva neobişnuit în garaj? Numai două cuvinte!

— N-am ce comenta, le spun şi încerc să mă aşez cu ceafa la obiectiv. Un garaj ca toate garajele...

— Mulţumesc. Ce părere aveţi despre turboplatforme?

— Minunată, zic şi încerc să fug în W.C.

— Ce credeţi despre ţelul Vizitei?

— Întrebaţi savanţii, răspund şi... ţuşti, după uşă.

Aud nişte rîcîituri în uşă. Atunci le spun prin uşă:

— Vi-l recomand foarte insistent pe domnul Tender. Întrebaţi-l de ce are nasul ca sfecla. Este foarte modest şi nu vorbeşte despre asta, deşi a fost cea mai captivantă aventură a noastră.

Cum au mai galopat pe coridor! Ca nişte cai, zău aşa. Am aşteptat un minut. Linişte. Am scos capu': nimeni... Şi am plecat fluierînd. Am coborît la poartă, i-am arătat prăjinei legitimaţia şi văd că mă salută. Deci, sînt eroul zilei.

— Pe loc repaus, sergent. Sînt mulţumit de dumneata, sergent.

A rînjit de parcă i-aş fi spus cine ştie ce chestie. Dumnezeu ştie cu ce l-oi fi măgulit.

— Bă, Roşcovane, bravo! Mă mîndresc cu asemenea cunoştinţă.

— Ce zici, îi spun, o să cam ai ce povesti fetiţelor tale din Suedia.

— Mai e vorbă?

Nu, nu-i băiat rău. Totuşi, vorbind cinstit, nu-mi plac oamenii aşa de înalţi şi rumeni în obraji. Fetele sînt moarte după ei şi de ce oare? mă-ntreb. Doar nu e totul să fii înalt... Şi cum merg pe stradă, mă gîndesc: unde-i secretul? Soarele străluceşte, iar în jur totul e pustiu.

Am trecut de locul de parcare şi văd mai încolo un cordon de pază: două maşini de patrulă ce stau în toată splendoarea lor, late, galbene, cu reflectoare şi automate (v-aţi zbîrlit „broaşte rîioase"), iar pe lîngă astea, bineînţeles, căştile. Au ocupat toată strada de n-ai loc să treci. Merg, şi-n timp ce mă apropii las ochii în jos — mai bine să nu mă uit la ei. Ziua mai bine nu mă uit deloc, pentru că sînt acolo vreo două-trei persoane pe care mi-e frică să nu le recunosc. Dacă reuşesc asta, iese cu scandal mare. Pe legea mea, au avut noroc cînd m-a convins Kirill să vin în Institut. Le-am căutat atunci pe canaliile astea, şi dacă le găseam le băteam în cuie fără să clipesc măcar...

Intru prin mulţime cu umăru-nainte şi, tocmai trecusem de toţi, cînd, deodată, aud: „Măi, stalker!" Dar asta nu mă priveşte, merg înainte şi pescuiesc din pachet o ţigară. Mă ajunge cineva din spate şi mă trage de mînecă. Iau mîna asta de pe mine şi, întorcîndu-mă numai pe jumătate, îl întreb foarte politicos:

— Ce dracu, te agăţi de mine, mister?

— Stai, măi stalker. Doar două întrebări.

Am ridicat privirea şi-l văd pe căpitanul Quarterblood, cunoştinţă veche. Parcă s-a uscat de tot şi e galben la faţă.

— A! Să trăieşti, căpitane! Ce vă mai face ficatu'?

— Hai, stalker, lasă vorbăria, zice supărat, şi

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

mă străpunge cu privirea. Mai bine spune-mi de ce nu te oprești cînd te strigă cineva ?

Și deja au apărut două căști albastre în spatele lui, cu labele pe tocul pistolului. Ochii nu se văd, în schimb se observă mestecatul fălcilor. De unde mai adună specimenele astea? Cred că îi culege pentru reproducere, perpetuarea speciei. De obicei, ziua nu mi-e frică de patrule, dar „broaștele rîioase" pot să mă perchiziționeze oricînd și asta nu-mi convine în momentul de față.

— Oare pe mine m-ați strigat, căpitane? Parcă era vorba de-un stalker...

— Și tu, bineînțeles, nu mai ești stalker.

— Cum datorită dumneavoastră am făcut pîrnaie, nu mă mai ocup de-așa ceva. Am jurat. Îți mulțumesc, căpitane, că mi-ai deschis ochii. Dacă nu erai matale...

— Dar ce căutai lîngă Zonă?

— Cum adică ce? Doar lucrez acolo. De doi ani.

Și ca să pun capăt acestei convorbiri neplăcute, scot legitimația și i-o arăt căpitanului Quarterblood. A luat „cărticica" și s-a uitat la fiecare pagină. Pur și simplu a mirosit fiecare ștampilă, mai că nu le-a lins. Mi-a dat legitimația înapoi, e bucuros, ochii îi strălucesc și aproape s-a îmbujorat.

— Iartă-mă, Schuhart. Nu m-am așteptat. Văd că sfaturile mele nu s-au dus în vînt și asta-i foarte bine. Vrei să mă crezi sau nu, dar încă de atunci mi-am dat seama că trebuie să iasă ceva bun din tine. Nici nu-mi închipuiam că așa un băiat...

Și dă-i, și dă-i. Eh, mă gîndeam, am mai făcut bine încă un melancolic, pacoste pe capul meu. Dar bineînțeles ascult, ochii îi las în jos rușinat. Aprob cu sfială, mai dau și din mîini, ba chiar scormonesc pămîntul cu picioru'. Gorilele căpitanului au ascultat cît au ascultat și pe urmă, scîrbindu-se, au plecat unde-i mai vesel. Iar căpitanul a ajuns deja la perspective: învățătura, cică, e lumină, ignoranța e beznă... lui Dumnezeu, vezi bine, îi place munca cinstită... Cu alte cuvinte, vorbea despre lucrurile acelea nedigerabile cu care popa ne asasina în fiecare duminică la închisoare. Și vreau să beau, și nu mai am răbdare! Da' lasă, măi Red, frățioare, c-o să rezisti. Trebuie să suporți! N-o să mai poată continua în ritmul ăsta, și uite că deja a început să sufle mai greu... Și aici, spre bucuria mea, una din mașinile patrulei a început să claxoneze. Căpitanul Quarterblood a întors capul oftînd cu necaz, mi-a întins mîna cu regret:

— Am fost bucuros să fac cunoștință cu tine, om cinstit, măi Schuhart. Cu mare plăcere aș bea un păhărel cu tine în cinstea acestei cunoștințe. E adevărat că tărie nu mai am voie, doctorii mi-au interzis-o. Cu toate astea, o bere tot aș bea. Dar vezi tu... datoria! O să ne mai întîlnim.

„Ferească Dumnezeu!", mă gîndesc. Dar îi string mîna, mă-nroșesc tot și iar scormonesc pămîntul. Fac totul așa cum vrea. Pe urmă a plecat în sfîrșit, iar eu o zbughesc ca din pușcă direct în „Borj".

În „Borj" nu e nimeni la ora asta. Ernest stă după tejghea, freacă paharele și le studiază la lumină. E surprinzător totuși: oricînd ai veni, întotdeauna barmanii șterg paharele, de parcă de asta depinde salvarea sufletelor lor. Uite-așa ar putea să stea chiar și-o zi întreagă: ia paharul, mijește ochii, îl studiază atent la lumină, suflă și hai! Freacă, freacă, freacă... Se uită din nou, de data asta prin fundul paharului, și dă-i, și dă-i...

— Bună, Ernie, zic. Nu-l mai chinui atîta, că-i faci gaură!

Se uită la mine prin pahar, mormăie ceva, parcă din burtă, și fără să spună o vorbă îmi pune tărie cam de patru degete. Mă urc pe taburet, înghit, închid ochii, scutur capul și iar trag o dușcă. Frigiderul zumzăie, iar din tonomat se aud scîrțîituri slabe. Ernest suflă în paharul următor. Ce bine e! Totul s-a liniștit. Termin băutura și pun paharu' pe tejghea. Ernest, fără să întîrzie, mai îmi pune încă patru degete de licoare.

— Ei, cum e? E mai bine acum? mormăie. Te-ai dezghețat, măi stalker?

— Mai bine freacă acolo. Știi doar că unul tot așa a frecat și-a frecat, pînă cînd a venit și duhul rău. Însă pe urmă a trăit ca un pașă.

— Și cine era ăla? întreabă Ernie, neîncrezător.

— A fost pe-aici un barman. Mai înaintea ta.

— Și ce-i cu asta?

— Nimic. De ce crezi că a fost Vizita? A frecat și iar a frecat... Cine crezi că ne-a vizitat?

— Mare palavragiu mai ești! îmi spune Ernie, și prin asta înțeleg că mă aprobă.

S-a dus la bucătărie și s-a întors cu o farfurie. Mi-a adus cîrnați prăjiți. A pus farfuria în fața mea, mi-a întins ketchup-ul și iar a luat paharu'-n primire. Ernest își cunoaște meseria. Are ochiul versat: imediat vede cînd a venit stalkerul din Zonă și știe că e rost de marfă. Și mai știe Ernie ceva: ce-i trebuie stalkerului după ce a venit din Zonă. Omul nostru, binefăcătorul Ernie.

Termin cîrnații, aprind țigara și încep să socotesc cît cîștigă Ernie de la „frații" noștri. Nu cunosc prețurile în Europa, dar am auzit că, de exemplu, biberonul ar merge spre două mii și jumătate, iar Ernie ne dă numai patru sute. Bateriile costă acolo aproape o sută și noi nu primim mai mult de douăzeci. Probabil că restul tot cam așa este. E adevărat ca transportul mărfii în Europa costă bani. Dă-i lu' unu, dă-i lu' altu'; șeful transportului doar de la ei mănîncă... În general, dacă stau să mă gîndesc mai bine, Ernie nu cîștigă prea mult. Vreo 15—20 la sută — nu mai mult. Dar dacă-l prind, are asigurați zece ani de muncă silnică... Și aici gîndurile mele cuvioase sînt întrerupte de apariția unui tip politicos. Nici n-am auzit cînd a intrat. Apare lîngă cotul meu drept și întreabă:

— Îmi dați voie?

— Vă rog... Care-i necazu'?

Micuț, slăbuț, cu năsucu' ascuțit și cu papion la gît. „Poza" lui mi-e cunoscută. L-am mai văzut pe undeva, dar unde anume nu mai știu. S-a urcat alături pe taburet și îi zice lui Ernest:

— Burbon, te rog. Și imediat spre mine: iertați-mă, dar am impresia că vă cunosc. Nu cumva lucrați la Institutul Internațional?

— Ba da. Dar dumneavoastră?

Scoate vioi dintr-un buzunărel o carte de vizită și-o pune în fața mea. Citesc: „Aloise MacNaught, agent în Biroul de Emigrări". Bineînțeles că îl cunosc. Se leagă de oameni ca să plece din orașul nostru. Cineva dorește foarte mult ca toți locuitorii orașului să plece. Și-așa au rămas în Marmont numai jumătate. Vor să curețe complet locul. Împing cartea de vizită cu vîrful unghiei și îi zic:

— Nu, mulțumesc. Nu mă interesează. Vreau

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

să mor în patrie.

— De ce? întreabă vioi. Iertaţi-mi indiscreţia, dar ce vă leagă aici?

Şi i-am spus direct cam ce mă leagă aici.

— Păi, cum ce mă leagă? Amintirile dulci ale copilăriei. Prima sărutare în parcul oraşului, mămicuţa şi tăticuţu'. Prima beţie chiar în acest bar, şi dragostea inimii mele, poliţia... Scot din buzunar o batistă murdară şi-o pun la ochi. Nu, îi zic. Pentru nimic în lume.

S-a uitat la mine, a luat un pic de burbon şi spune gînditor:

— Nu pot să vă înţeleg pe voi, marmontienii. Staţi pe-un vulcan. În fiecare moment poate să se extindă o epidemie, sau poate ceva mai rău. Îi înţeleg pe bătrîni. Le vine greu să plece din locurile natale. Dar dumneavoastră... Cîţi ani aveţi? Probabil că nu mai mult de douăzeci şi doi — douăzeci şi trei. Vreau să înţelegeţi că biroul nostru este o organizaţie de binefacere. Nu avem nici un profit. Vrem pur şi simplu ca oamenii să părăsească locul ăsta diavolesc. Le dăm posibilitatea să trăiască o viaţă adevărată. Noi dăm banii şi asigurăm şi locul de muncă. Iar tinerilor ca dumneavoastră le creăm condiţii ca să înveţe... Nu, nu înţeleg!

— Da' ce? Nimeni nu vrea să plece?

— Ei nu, nu chiar nimeni... Unii vor, mai ales oamenii cu familii, dar tineretul şi bătrînii... Ce aveţi în oraşul ăsta? O văgăună acolo, în fundul provinciei...

Şi atunci i-am zis-o:

— Domnule Aloise MacNaught! Aveţi dreptate... Ducem o viaţă grea. Orăşelul nostru e o văgăună. Întotdeauna a fost o „gaură". Numai că acum este o „gaură" spre viitor. Prin această gaură vom aduce în lumea dumitale parşivă asemenea lucruri, că totul o să se schimbe. Viaţa o să fie alta, mai bună, şi fiecare va avea tot ce-i trebuie. Uite aşa-i cu „gaura" asta! Pe aici curg informaţiile, iar cînd o să le cunoaştem bine, o să-i facem pe toţi bogaţi şi o să zburăm spre stele. Şi vei ajunge unde vrei. Aşa-i la noi în văgăuna asta...

Aici m-am oprit pentru că am observat cum Ernie cască ochii la mine şi parcă m-am ruşinat. În general, nu sufăr să repet cuvinte străine, chiar dacă sînt de acord cu ele şi-mi plac. Mai ales că le scot ca din topor. Cînd vorbeşte Kirill, îl asculţi cu gura căscată, dar cînd m-apuc să vorbesc şi eu despre acelaşi lucru, parcă nu mai iese la fel. Poate fiindcă Kirill nu a pus niciodată „marfă" sub tejgheaua lui Ernest. În sfîrşit...

Ernie s-a dezmeticit repede şi mi-a turnat mai mult de şase degete: adică, „vino-ţi în fire, măi băiete. Ce-i cu tine astăzi?". Iar domnul MacNaught, cu nasul lui ascuţit, a gustat din burbon.

— Da, e adevărat... Baterii veşnice, „paiaceul albastru"... Dar dumneavoastră credeţi că aşa o să fie într-adevăr?

— Nu-i treaba matale ce cred cu adevărat. Asta am spus-o pentru oraş. Cît despre mine, hai să-ţi zic aşa: „Ce n-am văzut la voi în Europa?"

— Dar de ce neapărat în Europa?

— Lasă, că peste tot e la fel. Iar în Antarctica mai e şi frig.

Curios este faptul că ce spuneam credeam din toată inima. Şi-n momentele astea, Zona noastră blestemată mi-a devenit mai dragă de o sută de ori. Şi nu m-am pilit încă.

— Dar dumneata ce zici? îl întreabă Nas Ascuţit pe Ernest.

— Eu am de lucru, zice cu greutate Ernie. Nu sînt un mucos, un pierde-vară. Toţi banii i-am băgat în afacerea asta. La mine vine şi comandantul... Generalul. De ce să plec de-aici?

Domnul Aloise MacNaught a început să exemplifice cu cifre, dar nu l-am mai ascultat. Am tras bine din pahar şi scoţînd din buzunar un pumn de mărunţiş am dat tonomatul la maximum. E acolo un cîntec „Să nu te-ntorci, dacă nu eşti sigur". După ce mă-ntorc din Zonă mă influenţează în bine... Tonomatul urlă şi zdrăngăneşte. Îmi iau pa'aru şi plec într-un colţ să discut socoteli mai vechi c-un amic, „pirat cu cîrlig de fier". Timpul zboară ca pasărea... Îmi beau şi ultimul bănuţ cînd intră Richard Nunan şi Cremă-de-ghete. Bună pereche. Cremă-de-ghete, un uriaş negru ca cizma ofiţerului, cu părul creţ, mîini pînă la genunchi, iar Dick—micuţ, rotofei şi roz, aproape că luceşte.

— Hei! ţipă Dick cînd mă vede. Uite-l şi pe Red! Vino la noi, Red!

— Aşa e, urlă Cremă-de-ghete. În tot oraşul nu sînt decît doi oameni adevăraţi. Red şi cu mine! Restul sînt blestemaţi şi copiii satanei, Red! Şi tu eşti sluga satanei, dar totuşi eşti om...

Mă apropii de ei cu paharu-n mînă. Cremă-de-ghete mă ia de scurtă, mă aşază la masă şi zice:

— Stai, măi Roşcovane! Stai jos, slugă a satanei. Îmi place de tine, măi Roşcatule. Hai să plîngem păcatele omeneşti cu lacrimi amare.

— Să plîngem, îi zic. Să-nghiţim lacrimile păcatului.

— Şi va veni ziua... anunţă Cremă-de-ghete. Deja calul palid e-nfrînat, iar călăreţul pune piciorul în scară. Degeaba se vor ruga cei care s-au vîndut satanei pentru că se vor salva numai cei care au fost împotriva lui. Voi, copii ai omenirii, care vă jucaţi cu jucăriile satanei, vouă, celor ispitiţi de bogăţiile satanei, vă spun: orbilor! Dezmeticiţi-vă pînă nu e prea tîrziu şi călcaţi în picioare jucăriile diavolului!... Aici a tăcut de parcă ar fi uitat ce urmează... Da' nu-mi dă nimeni să beau? continuă el cu voce schimbată. Da' unde mă aflu?... Ştii, măi Roşcovane, că iar m-au azvîrlit din serviciu?. „Eşti agitator roşu" mi-au zis. Le explic: „Veniţi-vă în fire, sînteţi orbi şi veţi cădea în prăpastie, iar în căderea voastră o să trageţi după voi alţi orbi". Încep să rîdă. Atunci mă duc la şef şi îi trag un pumn în mutră, după care plec. Acum o să mă bage la zdup. Şi pentru ce?

Dick se apropie şi pune pe masă o sticlă.

— Azi plătesc eu, îi strig lui Ernest.

Dick se uită cam ciudat la mine.

— Totul e legal, zic. Bem premiul meu.

— Aţi fost în Zonă? întreabă Dick. Aţi adus ceva?

— Un biberon plin şi pantalonii la fel. Pui în pahare sau nu?

— Mama lui de biberon, scrîşneşte amarnic Cremă-de-ghete. Pentru orice biberon să-ţi rişti viaţa? Ai rămas viu, dar ai adus în lume încă un lucru diavolesc. Şi cum poţi să ştii, Roşcovane, cîte nenorociri şi păcate...

— Vezi să nu te usuci, măi Cremă-de-ghete, i-o plasez sever. Mai bine bea şi fi vesel că m-am întors viu. Sănătate, măi băieţi!

A fost grozav pentru sănătate. Cremă-de-ghete s-a descleiat complet. Stă şi plînge şi îi curge din ochi ca de la robinet. N-are nimic, îl cunosc eu.

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

Asta-i numai o etapă, atunci cînd plînge și propovăduiește că Zona este ispita diavolului, că nu ai voie să scoți nimic din ea, iar ce s-a scos să se arunce înapoi; vom trăi ca și cum Zona n-ar exista. Să-i dăm diavolului ce-i al diavolului.

Dar îl iubesc pe Crema-de-ghete și în general îmi plac oamenii aiuriți. Cînd are bani, cumpără marfă de la oricine fără să se tîrguiască. Cît i se cere, atîta dă. Pe urmă, noaptea, cară înapoi în Zonă toată marfa și o îngroapă. Doamne, ce mai plînge!

— Dar ce-i ăsta, biberonul plin? mă întreabă Dick. Pe ăla simplu îl știu, dar pe cel plin... Aud pentru prima dată.

I-am explicat. El a dat din cap și a plescăit din buze:

— Mda, foarte interesant. Asta-i ceva nou. Cu cine ai fost?... Cu Kirill? Cu rusu' ăla?

— Da. Cu Kirill și Tender. Știi care... laborantul nostru.

— Probabil că te-ai cam chinuit cu ei...

— Ba deloc. Băieții s-au ținut foarte bine. Mai ales Kirill. Ce mai, stalker înnăscut. Dac-ar fi avut mai multă experiență și nu s-ar grăbi copilărește, aș merge în Zonă cu el în fiecare zi.

— Și-n fiecare noapte, nu? mă-ntreabă Dick, rîzînd prostește, ca unul pilit.

— Auzi? Lasă asta. Cînd glumim, glumim...

— Știu. Cînd glumim, glumim, iar pentru asta poți să iei și una peste bot. Consideră că-ți datorez două labe...

— Hmm... Cui? Ce două labe? se trezește Cremă-de-ghete. Care ești bă, pe-aici?

L-am apucat de mîini și abia l-am așezat la loc. Dick i-a strecurat în gură o țigară și i-a aprins-o. L-am liniștit. Între timp s-a mai strîns ceva lume. La tejghea nu mai e loc, multe mese s-au și ocupat. Ernest a chemat fetele, care aleargă de colo-colo: unii vor bere, alții cocktail sau tărie curată. Mă uit și observ că în ultimul timp au apărut în oraș mulți necunoscuți, majoritatea mucoși în fulare pestrițe pînă la pămînt. I-am zis asta și lui Dick, care m-a aprobat:

— Păi, cum crezi? Doar începe să se construiască masiv. Institutul ridică trei clădiri noi, iar Zona vor s-o împrejmuiască cu un zid, de la cimitir pînă la ferma veche. S-au dus vremurile bune pentru stalker.

— Dar cînd a avut stalkerul vremuri bune? Mă gîndesc: „Ia uită-te ce noutăți! Înseamnă că de-acum înainte nu voi mai putea să „ciupesc" nimic. Poate că-i mai bine așa, tentații mai puține. Am să merg în Zonă ziua, ca un domn. Banii nu vor mai fi aceiași, dar în schimb va fi mai multă siguranță (galoșu', costumul special, una-alta), patrula nu te mai deranjează. De trăit o să trăiesc și cu un salariu, iar la băutură am să mă duc numai la premieri". Și, stînd așa, m-a cuprins o tristețe groaznică. Fiecare bănuț va trebui să-l socotesc: asta pot să-mi permit, asta nu pot. Pentru fiecare cîrpă a Gutei va trebui să am răbdare și să pun ban peste ban... la bar să nu mergi, mai bine te duci la film... Totul este cenușiu, mohorît. Fiecare zi va fi așa, fiecare seară, noapte.

Stau așa și mă gîndesc pînă cînd Dick îmi mormăie la ureche:

— Ieri, la hotel, am intrat în bar ca să-mi beau păhărușu' înainte de culcare și-am văzut niște nou-veniți. Nu mi-au plăcut de la prima vedere. Vine unul din ei spre mine, se așază și începe să mă ia pe departe. Și-mi dă de-nțeles ca mă cunoaște, știe cine sînt și unde lucrez. Ar fi plătit gras anumite servicii...

— A, copoi d-ăia, zic. Nu prea mi-a trezit interesul. Doar văzusem destui copoi. Lasă că despre serviciile astea am auzit cîte-n lună și-n stele.

— Nu, dragul meu. Nu sînt copoi. Ascultă-mă cu atenție. Îl interesa cîte ceva din Zonă, și mai ales lucruri serioase. N-are nevoie de baterii, „biza", „stropii negri" sau alte bijuterii. Nu mi-a spus direct ce vrea, ci numai mi-a sugerat.

— Și ce vrea?

— „Piftia vrăjitorului", după cum am înțeles. Se uită la mine cam ciudat.

— Oho! Îi trebuie „piftia vrăjitorului"? Dar de „lampa morții", întîmplător, n-are nevoie?

— Și eu l-am întrebat la fel.

— Și?

— Închipuiește-ți că-i trebuie.

— Da? Atunci lasă-l să-și facă singur rost de toate astea. Doar e un lucru de nimic. Subsolurile sînt pline de „piftia vrăjitorului". Iei găleata și o scoți. Însă înmormîntarea să și-o plătească singur.

Dick tace, se uită la mine încruntat și nici măcar nu zîmbește. Ce-o fi însemnînd asta? Vrea să mă angajeze, sau ce? Și dintr-o dată am înțeles.

— Stai puțin, zic. Cine zici că a fost? „Piftia" este interzisă pentru cercetare chiar și-n Institut...

— E adevărat, zice Dick fără grabă și se tot uită la mine. Cercetarea ei reprezintă un pericol potențial pentru omenire. Acuma ai înțeles cine a fost?

Eu tot nu înțelegeam nimic.

— Păi, cine să fie? Poate, vizitatorii?

El a rîs, m-a bătut pe mînă și a zis:

— Hai mai bine să bem, suflete bun și simplu ce ești!

— Hai, zic eu, dar deja m-am enervat. V-ați găsit sufletul simplu, deștepților! Bă, Cremă-de-ghete! Ajunge cu dormitu'. Hai să bem.

Nici o șansă. Și-a pus mutra neagră pe masa de aceeași culoare și doarme buștean, iar mîinile i-au ajuns pînă la podea. Am băut cu Dick și fără Cremă-de-ghete.

— Așa e. Oi fi un suflet simplu sau complicat, dar despre tipu' ăsta m-aș duce și aș vorbi acolo unde trebuie. Nici eu nu prea ador poliția, dar zău că m-aș duce și l-aș declara.

— Îhî. Și-acolo la poliție or să te-ntrebe: „Dar de ce tipu' ăsta a venit tocmai la tine?" Ce zici?

Am dat din cap.

— Mi-e totuna. Măi, porc gras, în orașul ăsta ești de-abia de trei ani și-n Zonă n-ai fost niciodată. „Piftia vrăjitorului" ai văzut-o numai în film. Dar dacă ai fi văzut-o în realitate, și mai ales ce face cînd prinde un om, ai fi făcut pe tine. Dragul meu, e un coșmar. Iar din Zonă n-ai voie s-o scoți... Știi și tu că stalkerii sînt oameni duri... Vor cît mai multă „varză". Cu afacerea asta, însă, nici Slizniak din groapă n-ar fi de acord. Nici măcar Sterviatnik Barbridge... Mi-e frică doar să mă gîndesc pentru ce și cui îi trebuie „piftia".

— Da. Totul e așa cum zici, însă înțelege și tu că n-aș vrea ca o frumoasă dimineață să mă găsească în pat, sinucis. Nu sînt stalker, dar și eu sînt un om dur, un business man. Nu știu dacă mă-nțelegi, dar îmi place să trăiesc. Așa m-am obișnuit.

Ernest strigă de după tejghea:

— Domnule Nunan! La telefon!

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

— Drace! zice Dick cu răutate. Probabil, iar o reclamaţie. Aştia mă găsesc oriunde. Scuză-mă, Red.

Se ridică şi merge la telefon, iar eu rămîn cu sticla şi cu Crema-de-ghete, ca şi inexistent acum. Ce să-i faci! Va trebui să mă lupt singur cu sticla. Dracu' s-o ia de Zonă! Nicăieri nu scapi de ea. Unde mergi, cu cine vorbeşti — Zona, Zona, Zona... Ce frumos vorbeşte Kirill. E băiat bun, nimeni nu spune că e prost, ba din contra, toţi zic că e deştept. Despre viaţă, însă, nu ştie nici pe dracu'. Nu-şi poate imagina cîtă mîrşăvie este pe lîngă Zona. Poftim! Cineva are nevoie de „piftia vrăjitorului"... O fi Crema-de-ghete beţivan şi nebun religios, dar cîteodată te gîndeşti dacă nu are cumva dreptate: oare nu-i mai bine să-i lăsăm diavolului ce-i al diavolului?

Pe locul lui Dick se aşază un mucos cu fular pestriţ.

— Domnu' Schuhart? întreabă.

— Ce e?

— Mă cheamă Kreon. Sînt din Malta.

— Şi cum mai e pe la voi, în Malta?

— Nu e rău, dar vreau altceva. M-a trimis Ernest.

„Aşa, mă gîndesc. Deci Ernest totuşi e o canalie. N-are nici un pic de milă. Uită-te la băieţelul ăsta măsliniu, curăţel şi frumuşel. Probabil că nu s-a bărbierit niciodată şi nici măcar n-a sărutat vreo fată. Lui Ernest îi e totuna. Important este să trimită cît mai mulţi în Zonă. Unu din trei dacă se întoarce cu marfa şi tot scoate „varza"...

— Şi cum o mai duce bătrînul Ernest? întreb după o scurtă tacere.

Se întoarce spre tejghea şi zice:

— După părerea mea, n-o duce rău. Aş face schimb cu el.

— Eu n-aş face. Vrei să bei?

— Mulţumesc, nu beau.

— Atunci, poate o ţigară?

— Mă scuzaţi, dar nici fumător nu sînt.

— Prietene, pentru ce-ţi trebuie bani, atunci?

Se îmbujorează, îşi ia un aer serios şi-mi zice încet:

— Poate mă priveşte numai pe mine, domnule Schuhart...

— Aşa e, aşa e, şi-mi torn din nou de patru degete. Şi trebuie să spun că în cap începe un zgomot surd, iar în corp se întinde o moleşeală plăcută: m-a lăsat Zona. Acu' sînt beat, îi zic, şi petrec după cum vezi. Am fost în Zonă, m-am întors viu şi cu bani. Nu se-ntîmplă prea des să te-ntorci viu şi rar de tot cu bani. Aşa ca hai să lăsăm vorbele mari...

Se ridică şi îşi cere scuze. Văd că se-ntoarce Dick. Stă lîngă scaun şi după faţa lui văd că s-a întîmplat ceva.

— Ei? îl întreb. Iar ţi s-au înecat corăbiile?

— Iar.

Se aşază, îşi toarnă, îmi pune şi mie şi văd că nu sînt reclamaţiile de vină. Reclamaţiile nu-l deranjează, sînt lucruri de nimic.

— Hai să bem, zice. Şi, fără să mai aştepte, înghite toată porţia şi imediat îşi pune alta. Ştii, zice, Kirill Panov a murit.

Fiind beat, nu l-am înţeles la început. A murit cineva şi cu asta, basta.

— Eh! Atunci să bem pentru sufletul lui...

A holbat ochii la mine şi atunci am simţit cum înăuntru parcă s-a rupt totul. Ţin minte că m-am ridicat, m-am sprijinit de masă şi m-am uitat la el.

— Kirill? Şi-n faţa mea apare păienjenişul de argint şi iar aud cum se rupe cu un zgomot slab. Iar prin zgomotul ăsta sinistru vocea lui Dick ajunge la mine ca din camera cealaltă:

— Infarct. L-au găsit gol, sub duş. Nimeni nu înţelege nimic. Întreabă de tine şi le-am spus că eşti în regulă...

— De' ce să nu înţeleagă? Zona...

— Stai, îmi zice Dick. Stai jos şi bea.

— Zona, repet, şi nu pot să mă mai opresc: Zona... Zona...

Nu mai văd nimic în jur decît păienjeniş argintiu. Tot barul este împăienjenit, iar oamenii se mişcă de colo-colo. Păienjenişul se rupe cu un zgomot slab atunci cînd este atins. În mijlocul barului stă maltezul, faţa e mirată, copilărească şi nu mai înţelege nimic.

— Măi băieţaş, îi zic duios. De cîţi bani ai nevoie? O mie îţi ajunge? Ia-i, ia-i. Îi arunc banii şi deja am început să ţip: Du-te la Ernest şi spune-i că-i o canalie. Nu-ţi fie frică. Spune-i laşului ăla! Spune-i şi şterge-o la gară. Cumpără-ţi bilet pentru Malta. Nu mai întîrzia nici o clipă!...

Nu mai ştiu ce-am ţipat. Îmi amintesc că stăteam în faţa tejghelei, Ernest îmi punea în faţă o băutură răcoritoare şi mă întreba:

— Astăzi parcă ai bani?

— Da. Am.

— Poate îmi dai datoria? Mîine trebuie să plătesc impozitul. Şi-n momentul acela am văzut că ţineam în pumn o grămăjoară de bani. M-am uitat la „varză" şi-am bolborosit:

— Ia uită-te. Nu i-a luat Kreon Maltezu'! Va să zică e mîndru...

— Ce-i cu tine? mă întrebă prietenul Ernie. Te-ai cam îmbătat.

— Nu. Sînt în regulă, proaspăt ca de sub duş.

— Du-te acasă, zice prietenul Ernie. Ai băut cam mult.

— Kirill a murit.

— Care Kirill? Chelosu'?

— Ba tu eşti chelos! Dintr-o mie ca tine nu scot un singur Kirill. Eşti negustor, mă, putoare. Negustoru' morţii. Ne-ai cumpărat pe toţi... Vrei să fac praf toată prăvălia asta?

Am ridicat mîna, dar m-au prins şi m-au tras nu ştiu unde. Nu mai înţelegeam nimic şi nici nu vroiam asta. Urlam, loveam cu picioarele şi cu pumnii. Cînd mi-am revenit stăteam în W.C., ud, cu faţa lovită. Mă uit în oglindă şi nu mă recunosc. Şi, colac peste pupăză, ceea ce n-a fost niciodată, îmi zvîcneşte obrazul. Din sală se aude zgomot mare: se sparge sticlărie, iar ţipetele fetelor nu reuşesc să acopere urletul lui Cremă-de-ghete:

— Pocăiţi-vă, paraziţilor! Unde-i Roşcatu'? Unde l-aţi ascuns, fir-aţi ai dracului?

Se aude sirena poliţiei. Şi cum am auzit-o parcă mi s-a limpezit totul în creier, ca-ntr-un cristal. Ţin minte totul, ştiu totul, înţeleg totul. Şi-n suflet nu mai am loc decît pentru o răutate de gheaţă. „Aşa care va să zică? mă gîndesc. Atunci să vă pregătesc o seară plăcută... Las' că vă arăt eu ce-nseamnă un stalker."

Am scos din buzunarul pentru ceas o „bîză" nou-nouţă, nefolosită, am strîns-o între degete de două ori, am deschis uşa de la sală şi am strecurat „bîza" în scuipătoare. Am deschis apoi fereastra şi hop! afară. Aş fi vrut să văd cum o să fie, dar nu suport „bîza". Îmi curge sînge din nas din cauza ei.

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

Am străbătut curtea în fugă și aud cum începe să lucreze din plin „bîza". Întîi au început să latre și să urle cîinii din tot cartierul. Sînt primii care simt „bîza". Pe urmă a început să urle careva în „bomba", dar în așa hal încît fiind departe și tot am simțit cum mi se sfîșie urechile. Mi-am închipuit cam cum s-a tulburat toată lumea acolo. Unii au căzut în melancolie, alții au devenit violenți, iar pe alții i-a cuprins frica, de nu mai știau pe unde să se ascundă. Groaznic lucru, „bîza" asta! O să mai treacă ceva timp pînă cînd o să se strîngă din nou lume în „bomba" lui Ernest. Bineînțeles că o să ghicească cine a făcut asta, însă nu mai îmi pasă. Gata! Nu mai există stalkerul Red! Mi-ajunge. Nu mai vreau să caut moartea împreună cu alți proști pe care trebuie să-i învăț meserie. Ai greșit, Kirill, prietenul meu drag, iartă-mă, dar nu ai dreptate. Cremă-de-ghete are. Oamenii nu au ce căuta aici. Zona nu are nimic bun în ea.

Sar gardul și mă duc acasă. Îmi mușc buzele, vreau să plîng și nu pot. Ce-o să facem, Kirill? Cum am să trăiesc fără tine? Mi-ai arătat viitorul, lumea nouă, o lume schimbată... și acum ce-o să fie? O să plîngă cineva după tine, acolo, în Rusia îndepărtată, iar eu nici măcar nu mai pot să plîng, și sînt de vină, nimeni altcineva decît eu! Cum am putut, animalul de mine, să-l duc în garaj, cînd ochii nu i s-au obișnuit cu întunericul? Și cum mi-am adus aminte de toate astea, mi s-a oprit ceva în gît și mi-a venit să urlu ca lupii. Probabil că am făcut-o pentru că oamenii au început să fugă din calea mea în toate părțile. Pe urmă m-am liniștit și observ că vine Guta.

Îmi vine în întîmpinare frumoasa mea fetiță, cu picioruşele ei drăgălașe, cu fustița deasupra genunchilor și toată lumea cască gura la ea. Dar ea merge drept înainte, nu se uită la nimeni, și am înțeles imediat, nu știu de ce, că mă caută pe mine.

— Bună, Guta! Unde te duci?

Se uită la mine și într-o secundă a observat totul: mutra mea bătută, giaca udă și pumnii zgîriați. Nu mi-a spus însă nimic de asta, ci numai:

— Bună, Red! Pe tine te caut.

— Știu, zic. Hai la mine.

Tace, intoarce capul și se uită într-o parte. Ah, ce trăsături are, ce gît mîndru! Pe urmă zice:

— Nu știu, Red. Poate n-o să mai vrei să te întîlnești cu mine.

Mi s-a strîns inima: ce-o mai fi asta? Dar îi spun liniștit:

— Nu prea înțeleg, Guta. Astăzi am băut puțin și poate de-aia nu înțeleg... De ce să nu vreau să mă mai întîlnesc cu tine?

O iau de braț și mergem, fără grabă, la mine acasă. Toți cei care au căscat ochii la ea pînă acum își întorc privirile. Pe strada asta am stat toată viața, iar pe Red Roșcovanul îl cunosc toți prea bine. Și cine nu mă cunoaște îl fac eu să mă cunoască repede.

— Mama zice să fac chiuretaj, dar eu nu vreau, zice Guta.

Am făcut cîțiva pași pîna cînd am înțeles, iar Guta continuă:

— Nu vreau nici un chiuretaj. Vreau un copil de la tine, iar tu faci cum vrei. Nu te țin. Poți să te duci oriunde vezi cu ochii.

O ascult, dar se enervează și, tot ascultînd-o, îmi pierd mințile. Nu mai pot să înțeleg nimic, iar în cap mi se învîrtește o prostie: unul pleacă, altul vine.

Îmi spune: „Vai de mine, un copil de stalker! Vrei să naști un monstru? E un pungaș, n-o să aveți familie niciodată! Azi e liber, mîine e în închisoare". Însă mie mi-e totuna și sînt gata să fac orice. Pot și singură: să nasc, să-l cresc, să-l fac om. Chiar fără tine, numai că la mine să nu mai vii. Să nu-mi calci pragul...

— Guta, zic, fetița mea! Stai puțin... și nu mai pot, mă apucă un rîs nervos, ca de idiot... Rîndunica mea, zic, da' de ce mă gonești?

Și rîd ca ultimul prost, iar ea s-a oprit din mers, și-a pus capul pe pieptul meu și plînge.

— Și cum o să fie acum, Red? zice ea printre lacrimi. Ce-o să fie cu noi?

CAPITOLUL II

Redrick Schuhart, 28 de ani, căsătorit, fără ocupație stabilă

Redrick Schuhart stătea după o piatră de mormînt și ținînd într-o parte o ramură de scoruș se uita spre drum. Luminile reflectoarelor de pe mașinile de patrulare se prelingeau prin cimitir și din cînd în cînd îl orbeau, obligîndu-l în acele momente să-și mijească ochii și să-și țină respirația.

Deja trecuseră două ore, iar pe drum nici o schimbare.

Mașina stătea tot acolo, duduind, cu motorul mergînd în gol. Dîrele luminoase cădeau peste mormintele părăsite, peste crucile ruginite și aplecate, nimereau monumentele ruinate și năpădite de tufișurile de scoruș, apoi lunecau de-a lungul coamei zidului, sus, la trei metri, oprindu-se în cele din urmă puțin mai la stînga, unde se termina zidul. Patrulele se temeau de Zonă. Nici măcar nu ieșiseră din mașină. Chiar și aici lîngă cimitir le era frică să tragă cu mitraliera. Uneori, Redrick auzea voci înfundate și observa cum din mașină zbura cîte un muc de țigară, care, izbindu-se de șosea, arunca mici jerbe de scîntei roșcate. Afară totul mustea de apă, pentru că plouase nu de mult, și Redrick simțea cum îl pătrunde frigul, umezeala, deși purta o canadiană groasă.

Lăsă din mînă ramura și întorcînd capul ascultă atent. Undeva la dreapta, nu prea aproape, dar nici prea departe, tot aici în cimitir, mai era cineva. Se auzea cum este răscolit pămîntul și cum foșnesc frunzele, iar după cîteva clipe ceva greu și tare căzu cu un zgomot înăbușit. Redrick începu să se tîrască încet înapoi, fără să-și întoarcă capul măcar, lipindu-se de iarba udă. Deasupra capului lunecau neîntrerupt luminile proiectoarelor. Redrick încremeni, urmărind mișcarea lor tăcută și parcă între cruci, pe un mormînt, stătea nemișcat un om îmbrăcat în negru. Stătea fără să se ascundă, sprijinindu-se cu spatele de un obelisc de marmură. Se întorsese spre Redrick cu fața lui albă și parcă avea în loc de ochi două scobituri întunecate. Adevărul este că Redrick nu văzuse și nici nu putea să observe toate aceste amănunte într-o fracțiune de secundă, dar își închipui că așa ar trebui să arate. S-a tîrît din nou cîțiva pași, a pipăit la piept bidonașul, după care l-a scos. Un timp a stat culcat strîngînd la obraz metalul călduț, apoi se tîrî mai

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

departe, continuînd să țină bidonașul în mînă, fără să se mai uite sau să asculte împrejur.

În gardul cimitirului era o gaură și lîngă ea, pe un balonzaid plumbuit, stătea lungit Barbridge. Continua să stea pe spate și trăgea cu ambele mîini de gulerul puloverului. Scăpa din cînd în cînd un geamăt, tușind încetișor, chinuitor. Redrick se așeză lîngă el și deșurubă capacelul de la bidonaș. Strecură cu grijă mîna sub capul lui Barbridge, simțind cu toată palma chelia fierbinte și parcă lipicioasă din cauza transpirației, apoi potrivi gîtul bidonașului între buzele bătrînului. Deși era întuneric, Redrick a deslușit la o licărire slabă a reflectoarelor ochii larg deschiși și sticloși ai lui Barbridge, barba aspră și neagră ce-i acoperea obrajii. A înghițit de cîteva ori cu lăcomie, apoi s-a grăbit neliniștit să pipăie sacul cu „marfa".

— Te-ai întors... Bun băiat... Roșcatule... Nu l-ai lăsat pe bătrîn... să crape..., a zis el cu respirația tăiată.

Redrick și-a dat și el capul pe spate, trăgînd o înghițitură zdravănă.

— Stau broaștele rîioase. Ca niște lipitori.

— Asta... nu degeaba, spuse Barbridge sacadat, ca dintr-o suflare. A ciripit careva și acum ne așteaptă.

— Se poate. Să-ți mai dau un gît?

— Nu. Deocamdată ajunge. Să nu mă lași singur. Dacă nu mă părăsești, nu mor. Și-atunci n-o să-ți pară rău. Nu-i așa, Roșcatule, că nu mă lași?

Redrick n-a răspuns. S-a uitat în direcția șoselei, la străfulgerările albăstrii ale reflectoarelor. Obeliscul de marmură se vedea de aici, dar nu era clar dacă individul stătea tot acolo sau dispăruse.

— Ascultă-mă, Roșcovane. Nu trăncănesc ca să n-adorm. N-o să-ți pară rău. Știi de ce bătrînul Barbridge trăiește și acum? Hm? Bob Gorilla a mierlit-o. Faraonul Bunker a dispărut. Ca și cum n-a fost. Ce stalker era! Dar a dispărut. Slizniak la fel. Norman Ochelaristul. Kallogen. Pete. Bubosu'. Toți. Numai eu am rămas. De ce? Asta știi?

— Pentru că ai fost întotdeauna o canalie, i-a răspuns Redrick fără să-și dezlipească privirea de pe șosea. Un Sterviatnik*.

— Canalie... Mda, asta-i adevărat. Altfel nici nu se poate. Doar toți au fost așa. Faraonul. Slizniak. Dar am rămas numai eu. Știi de ce?

— Știu, a răspuns Redrick mai mult ca să scape de el.

— Minți. Nu știi. Ai auzit de Globul de Aur?

— Am auzit.

— Crezi că-s povești?

— Mai bine taci, îl sfătui Redrick. Te obosești degeaba.

— Nu-i nimic. Mă scoți tu. Doar am mers împreună de atîtea ori. Cum o să mă lași tocmai acum? Te știu încă de cînd erai mic. Pînă și pe taică-tu îl cunoșteam.

Redrick tăcea. Vroia să fumeze și atunci a scos o țigară, a deșertat tutunul din ea în palmă și-a început să-l prizeze. Nu l-a ajutat însă.

— Trebuie să mă scoți. Din cauza ta m-am „ars". Numai tu n-ai vrut să-l luăm pe Maltez.

Maltezul dorise foarte mult să meargă cu ei.

Toată seara le cîntase în strună, le propusese o sumă mare de bani, ba chiar se jurase că va face rost de costumele speciale. Barbridge stătea lîngă Maltez și punîndu-și drept paravan palma grea și noduroasă îi făcuse complice cu ochiu' lui Redrick: adică, n-or să piardă nimic dacă o să fie de acord. Poate tocmai din cauza asta, Redrick spusese nu.

— Pentru că ești zgîrcit, a zis Redrick. Nu e vina mea. Și mai bine taci.

Un timp, Barbridge n-a făcut altceva decît să geamă încetișor. A tras din nou cu degetele de guler, apoi și-a dat capul pe spate.

— Ia toată marfa, numai să nu mă lași aici.

Redrick își privi ceasul. Pînă la răsărit mai era puțin, iar patrula tot nu pleca. Reflectoarele continuau să lumineze tufișurile, iar undeva pe-acolo, foarte aproape de patrulă, stătea ascuns Land Rover-ul. Puteau să-l descopere în orice clipă.

— Globul de Aur, spuse Barbridge. Eu l-am găsit. Pe urmă au fost numai minciuni despre el. Chiar și eu mințeam: adică poate îndeplini orice dorință. Nu chiar orice. Dacă ar fi fost orice, nu mai eram aici. Aș fi trăit în Europa. M-aș fi scăldat în bani.

Redrick s-a uitat la el în jos. În lumina bleu tremurătoare a reflectoarelor, fața lui Barbridge parcă era a unui cadavru. Doar ochii sticloși și bulbucați se holbau ficși la el.

— N-am primit tinerețea veșnică, bolborosea el. Bani — nici pe dracu. Sănătate însă am avut. Copiii sînt buni, iar eu trăiesc... Nici măcar nu poți să-ți închipui pe unde am fost. Și totuși trăiesc. Își linse buzele. L-am rugat un singur lucru. Lasă-mă să trăiesc... și sănătate... și pentru copii.

— Ia mai închide pliscu'. Ce, ești muiere? Dacă pot, te scot. Mi-e milă de Dina ta — o s-ajungă să facă trotuarul...

— Dina..., hîrîi Barbridge. Fetița mea, frumoasa lu' taticu'... Sînt răsfățați, Roșcovane. Nu știu ce-i ala un refuz și asta o să-i piardă... Arthur, Archie al meu. Tu îl știi, Roșcovane. Unde ai mai văzut asemenea băiat?

— Ți-am mai spus că dacă pot, te scot.

— Nu, se încăpățîna Barbridge. Trebuie să mă scoți orice ar fi... Globul de Aur. Dacă vrei, îți spun unde e.

— Ei, hai spune.

Barbridge a gemut și s-a frămîntat din nou.

— Picioarele mele. A hîrîit. Pipăie-le și zi-mi cum sînt:

Redrick a întins mîna și i-a pipăit picioarele de la genunchi în jos.

— Oasele, șuieră Barbridge. Oasele mai sînt?

— Sînt, sînt, minți Redrick. Nu te mai foi atîta. În realitate, se simțea numai rotula, iar pînă la talpă, piciorul parcă era de cauciuc. Puteai să-l legi și să-i faci noduri.

— Minți. De ce minți? Crezi că nu știu, că n-am mai văzut niciodată?

— Genunchii sînt întregi.

— Minți probabil, zise Barbridge cu tristețe. Lasă, nu-i nimic. Să mă scoți de-aici, și-o să-ți dau totul: Globul de Aur. Am să-ți desenez o hartă, o să-ți arăt toate capcanele. Îți spun totul...

A continuat să vorbească, să promită cîte-n lună și-n stele, dar Redrick deja nu-l mai asculta. Se uita în direcția șoselei. Luminile reflectoarelor nu se mai agitau pe tufișuri. Se opriră dintr-o

* Vultur negru care se hrănește cu mortăciuni (N. tr.)

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

dată, încrucişîndu-se pe acel obelisc de marmură, şi-n ceaţa lor intens albastră Redrick văzu clar un individ îmbrăcat în negru ce se tîra printre cruci. Silueta neagră se îndrepta direct spre reflectoare. Redrick observă cum acesta se loveşte de o cruce mare, se dă înapoi, din nou se izbeşte de-o cruce şi abia după aceea le ocoleşte. Se ducea totuşi mai departe, întinzînd în faţă mîinile lungi, cu degetele răşchirate. Apoi a dispărut dintr-o dată, ca şi cum l-ar fi înghiţit pămîntul. După cîteva secunde a apărut însă din nou, mai la dreapta şi un pic mai departe, înaintînd cu o încăpăţînare neomenească, de parcă ar fi fost un mecanism întors care abia a pornit.

Şi dintr-o dată reflectoarele s-au stins. Ambreiajul a scrîşnit, motorul a început să huruie sălbatic, iar printre tufişuri au licărit intermitent luminile de semnalizare, cele roşii şi albastre. Maşina patrulei s-a urnit din loc, a demarat nebuneşte şi a ţîşnit ca din puşcă spre oraş, dispărînd după zid. Redrick a înghiţit spasmodic şi şi-a tras fermoarul de la canadiană.

— Or fi plecat? îngăimă Barbridge înfrigurat. Hai, mă Roşcatule, hai mai repede. S-a sucit, a început să pipăie în jurul său şi luînd sacul cu marfă a încercat să se ridice. Hai, ce mai stai?

Redrick tot se mai uita în direcţia şoselei. Era întuneric şi nu se vedea nimic. Pe undeva pe-acolo, însă, era ăla care mergea ca o păpuşă mecanică. Călca prost, cădea, lovindu-se de cruci, şi se-ncurca printre tufişuri.

— Bine! Hai să mergem.

L-a ridicat pe Barbridge. Bătrînul îl prinse cu mîna stîngă de gît ca-ntr-un cleşte. Neavînd puterea să se mai ridice, Redrick a început să-l tragă mergînd în patru labe. L-a trecut prin gaura din gard, apucîndu-se cu mîinile de iarba udă.

— Haide odată! hîrîia Barbridge. N-avea grijă ca ţin eu marfa, iar de scăpat... Hai!

Poteca era cunoscută şi pe iarba udă se aluneca foarte uşor. Ramurile de scoruş îi loveau în plină faţă, iar bătrînul ăsta gras era atît de greu, încît jurai ca-i mort. Sacul cu marfă se agăţa tot timpul de cîte ceva şi se lovea zdrăngănind, şi-n plus le era frică să nu se întîlnească cu ăla, care poate mai umbla pe-aici, prin întuneric.

Cînd au ieşit pe şosea era încă întuneric, dar se simţea că nu mai era mult pînă la răsărit. În pădurice, de partea cealaltă a şoselei, păsările începuseră să ciripească somnoroase şi încă nehotărîte. Pe deasupra caselor negre şi a felinarelor galbene, rare, din cartierele îndepărtate, întunericul nopţii începu să capete o nuanţă de mov închis. Bătea un vîntuleţ umed şi rece, care te făcea să te scuturi înfrigurat. Redrick l-a lăsat pe Barbridge la marginea drumului şi s-a uitat împrejur: un păianjen mare şi negru tocmai fugea peste drum. Red a găsit repede Land Rover-ul, a aruncat de pe caroserie ramurile care îl mascau, s-a aşezat la volan şi încet, fără să aprindă luminile, a ieşit pe asfalt. Barbridge stătea pe jos, cu o mînă ţinînd sacul cu marfă, iar cu cealaltă pipăindu-şi picioarele.

— Repede, şuieră el. Hai mai repede! Genunchii... încă îi mai am... măcar genunchii să-i salvez.

Redrick l-a ridicat şi scrîşnind din dinţi de încordare l-a aruncat în Land Rover. Barbridge s-a prăbuşit pe scaunul din spate şi a icnit. Sacul însă nu l-a scăpat din mînă. Redrick a ridicat de la pămînt impermeabilul plumbuit şi i-a aruncat deasupra lui Barbridge. Acesta, în zgîrcenia lui, izbutise nu numai să care toată marfa, dar nici măcar balonzaidul greu nu îl lăsase în Zonă.

Redrick a scos lanterna şi mergînd cînd înainte, cînd înapoi a căutat urme pe marginea drumului. N-a găsit nimic. Ieşind pe şosea, Land Rover-ul a trecut peste iarba deasă şi înaltă, care trebuia să se ridice la loc după cîteva ore. În jurul locului unde stătuse maşina patrulei zăceau grămezi de mucuri. Redrick şi-a amintit că de mult vroia să fumeze. Şi-a scos ţigara liniştit şi a aprins-o, deşi chiar acum ar fi vrut să sară în maşină şi să gonească, să gonească, să gonească cît mai departe de-aici. Dar nu avea încă voie s-o şteargă. Totul trebuia făcut încet şi calculat.

— Ce-i cu tine? s-a auzit din maşină vocea plîngăreaţă a lui Barbridge. Apa n-ai vărsat, năvodul e uscat. Ce mai stai? Haide, ascunde o dată marfa aia.

— Taci. Nu mă mai deranja, a spus Redrick şi a mai tras un fum. O să cotim spre marginea de sud.

— Cum adică spre margine? Ce-ai înnebunit? Îmi paradeşti genunchii, scîrbă! Genunchii mei!

Redrick a tras ultimul fum şi a stins mucul în cutia de chibrituri.

— Hai, Sterviatnik, nu mai fă curent. Nu se poate direct prin oraş. Sînt trei posturi şi măcar la unul tot ne opresc.

— Şi ce dacă?

— O să-ţi vadă copitele şi atunci s-a terminat cu noi.

— Da' ce-au copitele mele? Am fost să prindem peşte cu dinamita şi mi-am rupt picioarele. Asta-i tot.

— Şi dacă le pipăie cineva?

— Le pipăie pe dracu'... Am să urlu în aşa hal c-or să uite să mai pipăie.

Dar Redrick se hotărîse deja. A ridicat scaunul spre volan şi luminînd cu lanterna a deschis un capac mascat.

— Punem marfa aici.

Rezervorul de benzină de sub scaun era fals. Redrick luă sacul şi îl băgă înăuntru, auzind cum acolo sună ceva şi se rostogoleşte.

— N-am voie să risc, mormăi. Nu am dreptul.

Aranjă la loc capacul, aruncă deasupra nişte cîrpe şi un pic de gunoi şi puse scaunul la loc. Barbridge icnea, ofta, insista plîngăreţ ca să meargă totul mai repede şi iar începu să-i promită Globul de Aur, în timp ce se foia mereu pe scaun, uitîndu-se cu grijă în întunericul care se dilua continuu. Redrick însă nu-i mai dădea atenţie. Taie sacul de plastic plin cu apă şi peşti, varsă apa deasupra năvodului aruncat pe platforma din spate, iar peştele care se zbătea îl puse într-un sac impermeabil. Sacul de plastic îl împături şi îl puse în buzunarul canadienei. Acum totul era în regulă: pescarii se întorceau fără să fi avut prea mare noroc. S-a aşezat la volan şi a pornit maşina.

Pînă la cotitura au mers fără să aprindă luminile. La stînga se întindea zidul solid, de trei metri, care înconjura Zona, iar în dreapta erau tufişurile şi păduricea nu prea rară în care răsăreau din cînd în cînd vilişoare părăsite, cu ferestrele bătute în scînduri şi cu pereţii cojiţi. Redrick distingea foarte bine toate astea, obişnuindu-se cu întunericul care nu mai era aşa de compact. De altfel ştia ce-o să urmeze şi de aceea, cînd înaintea lor a apărut silueta încovoiată ce mergea

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

ritmic, nici măcar nu a micşorat viteza, aplecîndu-se doar deasupra volanului. Individul mergea chiar pe mijlocul şoselei, cum de altfel făceau toţi ceilalţi. Mergea în oraş. Redrick l-a ocolit, virînd spre stînga şi în depăşire a apăsat mai tare pe accelerator.

— Maica precistă! a bolborosit în spate Barbridge. Roşcatule, l-ai văzut?

— Da.

— Doamne-Dumnezeule. Numai asta ne lipsea, mormăi Barbridge şi deodată începu să se roage cu glas tare.

— Închide gura! ţipă Redrick.

Cotitura trebuia să fie pe undeva pe aici şi Redrick micşoră viteza, cercetînd linia căsuţelor şi a gardurilor strîmbe care se întindeau pe partea dreaptă. Căsuţa veche a transformatorului... Stîlpul de telegraf cu rezemătoare... Un podeţ putrezit peste un şanţ. Redrick a virat brusc. Maşina a sărit peste un dîmb, scuturîndu-se puternic.

— Pe unde dracu' o iei? a urlat nebuneşte Barbridge.

Redrick s-a întors pentru o secundă şi l-a lovit brusc pe moş drept în faţă, simţind cu dosul palmei obrazul ţepos. Barbridge a icnit şi a tăcut. Maşina se scutura şi roţile alunecau în noroiul proaspăt. Redrick a aprins farurile. În lumina albă şi săltăreaţă ce dansa deasupra drumului vechi se vedea iarba abundentă acoperită de băltoace imense, răsăreau garduri putrezite şi dărîmate. Barbridge plîngea, suspina şi-şi sufla nasul. Nu mai promitea nimic, se jelea şi ameninţa, dar nu prea tare şi cam nedesluşit. Redrick auzea numai cuvinte separate. Ceva despre picioare, despre genunchi, despre frumosul Archie... Pe urmă a amuţit.

Drumul se întindea de-a lungul marginii de vest a oraşului. Cîndva, aici erau vile, grădini, livezi şi reşedinţele de vară ale bogătanilor din oraş şi ale celor din conducerea uzinei. Locuri vesele, verzi, lacuri micuţe, maluri cu nisip curat, pădurici luminoase de mesteacăn, bălţi unde creşteau crapii. Mirosurile urîte şi norii de fum de la uzina nu ajungeau pînă aici, ca şi canalizarea oraşului de altfel. Acum însă locurile erau părăsite şi în tot timpul au văzut o singură casă locuită, cu o fereastră luminată şi perdeluţele trase. În curte, pe sfori, atîrnau rufele ude de ploaie. Un cîine uriaş care aproape se îneca de ură a ţîşnit dintr-o parte şi un timp a fugit după maşină, în rafalele de noroi care zburau de pe roţi.

Redrick a trecut încet pe un podeţ vechi şi strîmb şi, cînd a văzut în faţă cotitura spre şoseaua de vest, a oprit maşina şi a stins motorul. Pe urmă a ieşit din maşină şi a mers înainte, fără să se mai uite la Barbridge, băgînd înfrigurat mîinile în buzunarele ude ale combinezonului. Se crăpase de ziuă. În jur totul era ud, liniştit, somnoros. A ajuns pînă la şosea şi a scos capul cu grijă dintr-un tufiş. Postul de poliţie se vedea foarte bine de aici: o căsuţă mică pe roţi, trei gemuleţe luminate, iar maşina patrulei stătea pustie la marginea drumului. Un timp Redrick a stat şi s-a uitat. La post nu era nici o mişcare, probabil că cei din patrulă îngheţaseră şi obosiseră în cursul nopţii, iar acum se încălzeau în căsuţă şi moţăiau cu ţigările lipite de buza de jos. „Broaşte rîioase", a murmurat Redrick. A pipăit în buzunar boxul, băgînd degetele prin orificii, a strîns în pumn metalul rece şi ghemuindu-se înfrigurat, fără să scoată mîinile din buzunar, a plecat înapoi. Land Rover-ul stătea aplecat într-o parte printre tufişuri. Locul era părăsit, lăsat în paragină şi probabil că nimeni nu mai trecuse pe-aici de vreo zece ani. Cînd Redrick a venit spre maşină, Barbridge s-a sculat un pic şi s-a uitat atent la el, deschizînd gura. Acum arăta şi mai bătrîn ca de obicei, plin de riduri, chelos, faţa neîngrijită, plină de păr ţepos, dinţii putreziţi... Un timp s-au uitat tăcuţi unul la altul şi dintr-o dată Barbridge a mormăit:

— Îţi dau harta... Toate capcanele, toate... Ai să-l găseşti singur şi n-o să-ţi pară rău.

Redrick l-a ascultat nemişcat, a desfăcut degetele, lăsînd să alunece boxul în buzunar şi a spus:

— Bine. Treaba ta e să stai leşinat. Ai înţeles? Să gemi şi să nu-i laşi să te pipăie.

S-a aşezat la volan, a dat drumul la motor şi a pornit maşina.

Totul a fost în regulă. Nimeni n-a ieşit din căsuţa atunci cînd Land Rover-ul a trecut încet, respectînd indicatoarele, mărind apoi treptat viteza, pînă cînd a ţîşnit spre oraş prin marginea de vest. Era şase dimineaţa, străzile erau pustii, iar asfaltul ud şi negru. Semafoarele automate, singuratice şi deocamdată inutile, clipeau la intersecţii. Au trecut pe lîngă o brutărie cu geamuri înalte, puternic luminate şi Redrick a simţit un val de miros cald şi foarte ispititor.

— Vreau să hălesc, a spus Redrick şi s-a întins, împingîndu-se cu mîinile în volan, încercînd astfel să-şi destindă muşchii obosiţi de atîta încordare.

— Ce? a sărit speriat Barbridge.

— Vreau să hălesc... Unde să te duc? Acasă, sau direct la Măcelar?

— La Măcelar, la Măcelar. Hai mai repede! a început să mormăie grăbit Barbridge, aplecîndu-se în faţă. Redrick simţea în ceafă răsuflarea lui fierbinte. Direct la el! Mi-e dator încă şapte sute de monezi. Hai, goneşte, goneşte o dată! Ce te tîrîi ca păduchii pe umezeală? Şi a început să înjure obosit, lipsit de putere, dar cu răutate, cu vorbe murdare, negre, stropind cu salivă şi înecîndu-se în crize de tuse.

Redrick nu-i mai răspundea. Nu avea nici timp, nici putere ca să liniştească un Šterviatnik dezlănţuit. Trebuia să termine cît mai repede cu toate astea. Măcar o oră, chiar o jumătate de oră să doarmă înainte de întîlnirea de la Metropol. A cotit pe strada Şaisprezece, au străbătut două cartiere şi a oprit maşina în faţa unei vile gri cu două etaje.

I-a deschis însuşi Măcelaru', probabil că tocmai atunci se sculase şi vroia să facă baie. Era îmbrăcat într-un halat impunător, cu ciucuri de aur, iar într-o mînă ţinea paharul cu proteza dentară. Părul era răvăşit, iar sub ochii tulburi atîrnau săculeţi vineţii.

— A! exclamă el. Rojcatu'. Şe mai jici?

— Pune-ţi dinţii şi hai să intrăm.

— Ihî, a aprobat Măcelaru' şi l-a invitat în hol printr-o mişcare a capului. S-a deplasat apoi cu o repeziciune uimitoare, tîrşîind papucii persani şi a dispărut în baie.

— Cine? a strigat el de-acolo.

— Barbridge.

— Ce-i cu el?

— Picioarele.

În baie a început să curgă apa, se auzeau pufăituri şi plescăituri, apoi a căzut ceva care s-a

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

rostogolit pe jos, pe faianța. Redrick s-a așezat obosit în fotoliu, a scos o țigară și a aprins-o uitîndu-se în jur. „Da, despre hoi n-am ce zice". Măcelaru' nu se zgîrcea la bani. A fost un chirurg cu mare experiența și foarte la modă, steaua medicinii din oraș, ba chiar din stat. Bineînțeles că nu din cauza banilor avea afaceri cu stalkerii. Își avea și el partea lui din Zonă: plata în natură în diferite mărfuri pe care le folosea în medicina lui; plata în acumulare de noi cunoștințe, studiind pe stalkerii mutilați de Zona, boli necunoscute pîna acum, monstruozități și defecte ale organismului uman; plata în gloria primului doctor de pe planeta, specialist în bolile extraterestre ale omului. Dar și plata în bani o lua tot cu plăcere.

— Ce-au picioarele? a întrebat el apărînd din baie cu un prosop uriaș pe umar. Cu marginea prosopului își ștergea atent degetele lungi, nervoase.

— S-a bălăcit în „piftie".

Măcelaru' a fluierat de uimire.

— Deci s-a terminat cu Barbridge. Pacat. Era un stalker faimos.

— Nu-i nimic, a zis Redrick, tolanindu-se în fotoliu. Îi faci niște proteze. O să zburde prin Zona și cu proteze.

— Mda, a mormait Macelaru'. Fața lui luase o mina preocupata. Stai puțin să ma-mbrac.

Pîna s-a îmbracat, pîna a sunat undeva, probabil la clinica lui ca sa pregatească totul pentru operație, Redrick a stat nemișcat în fotoliu și a fumat. Numai o singura data s-a clintit cînd a scos bidonașul. A baut cu înghițituri mici pentru că ramasese numai un pic, pe fund. Încerca sa nu se gîndească la nimic. Pur și simplu aștepta.

Pe urma au ieșit împreuna la mașina. Redrick s-a așezat la volan, iar alături s-a trîntit Macelaru', care imediat s-a întors și a început să pipaie peste spătar picioarele lui Barbridge. Acesta, gîrbovit, mai liniștit acum, bolborosea ceva smiorcaindu-se. Probabil ca se jura ca-l îngroapa in aur. Își amintea din nou de copii, de nevasta moarta și il implora sa-i salveze macar genunchii. Cînd au ajuns la clinica, Macelaru' a înjurat, negasind asistenții la intrare. A sarit din mașina care nici nu se oprise înca și a dispărut în clinica. Redrick a aprins țigara din nou, iar Barbridge a zis dintr-o data, clar și raspicat, de parca s-ar fi liniștit de tot:

— Ai vrut sa ma omori. Și-am sa țin minte asta.

— Și totuși nu te-am omorît, zise Redrick indiferent.

— Da. Nu m-ai omorit. Barbridge a tacut un timp, după care a zis: Nici asta n-am sa uit.

— Să nu uiți, să nu uiți, a zis Redrick. Bineînțeles ca tu m-ai fi omorît. S-a întors și s-a uitat la Barbridge. Moșu' se schimonosea, mișcînd tacut buzele uscate. Pur și simplu m-ai fi lasat... M-ai fi parasit in Zonă și... nu te-am vazut, nu te-am auzit. Ca și cu Ochelaristu'.

— Ochelaristu' a murit singur, a protestat mîhnit Barbridge. N-am nici o vina. S-a blocat singur.

— Ești un nemernic, a zis Redrick cu raceala, întorcînd capul cu dispreț. Un Sterviatnik.

Pe ușa au navalit asistenții adormiți, ravașiți de somn, îndreptîndu-se în fuga spre mașina și desfacînd targa. Redrick, tragînd din țigară, privea îndemînarea cu care l-au scos pe Barbridge, cum il puneau pe targa si cum l-au dus spre intrare.

Barbridge stătea nemișcat cu mîinile pe piept și se uita la cer. Talpile lui imense, mîncate salbatic de „piftie", erau rasucite groaznic. A fost ultimul dintre stalkerii vechi, din rîndul acelora care au început să vîneze bogățiile extraterestre, imediat după Vizită. Atunci Zona nu se numea încă Zona, nu erau nici Institutele, nici zidul, nici forțele polițiste ONU. Orașul era paralizat de groaza și lumea întreaga chicotea auzind de noile minciuni gazetărești. Redrick avea pe atunci zece ani, iar Barbridge era un bărbat puternic și agil. Îi plăcea sa bea pe socoteala altora, să se bata și să înghesuie în colț cîte-o fata căscată. Copiii lui nu-l interesau deloc. Era un ticălos mărunt, ordinar. Cînd se pilea, o batea pe nevasta-sa cu o plăcere respingatoare, zgomotos, ca să știe toți. Și-a tot batut-o pîna cînd într-o zi n-a mai avut pe cine.

Redrick a întors Land Rover-ul și, ignorînd semafoarele, a început sa gonească spre casa claxonînd puternic pietonii rari și taind colțurile pentru a scurta drumul.

S-a oprit în fața garajului și, cînd a ieșit din mașina, l-a văzut pe administrator. Acesta venea spre el din direcția parculețului și ca întotdeauna era prost dispus. Fața șifonata, cu ochii umflați, exprima un dezgust profund, de parcă n-ar fi mers pe pămînt, ci pe balegar moale.

— Buna dimineața, i-a spus Redrick politicos.

Administratorul s-a oprit la doi pași și i-a arătat cu degetul mare peste umărul său:

— A cui e chestia aia? a bîiguit el.

Se vedea ca erau primele cuvinte pe care le rostea astazi.

— Despre ce e vorba?

— Leaganul ala... Dumneata l-ai pus?

— Eu.

— Pentru ce?

Redrick n-a răspuns și s-a îndreptat spre ușa garajului unde a început să deschidă lacatul. Administratorul s-a apropiat pînă a ajuns lîngă el, în spate.

— V-am întrebat pentru ce-ați pus leagănul. Cine v-a rugat?

— Fetița, i-a răspuns Redrick liniștit, deschizînd poarta.

— Nu vorbeam de fetiță, a ridicat vocea administratorul. Fetița e o altă problemă. V-am întrebat cine v-a dat voie? Cine v-a permis să vă faceți de cap in parculeț?

Redrick s-a întors spre el și un timp a stat nemișcat privindu-l drept la rădăcina nasului, albă și brăzdata de vinișoare roșiatice. Administratorul s-a dat un pas înapoi și a zis cu un ton mai jos:

— Nici balconul nu l-ați vopsit. De cîte ori eu...

— Degeaba te străduiești. Tot nu plec de aici.

S-a întors în mașină și a pornit motorul. A pus mîinile pe volan și l-a strîns puternic, observînd în treacăt cum i s-au albit încheieturile degetelor. Atunci a scos capul pe geam și fără nici o reținere i-a strigat:

— Și dacă totuși va trebui să plec, atunci roagă-te lui Dumnezeu, ticălosule.

A băgat mașina in garaj, a aprins lumina și a închis poarta. A scos sacul din rezervorul de benzina fals, l-a pus într-un coș vechi, iar deasupra a pus năvodul, încă umed, cu frunze și ierburi încîlcite în el. Peste năvod a pus peștele pe care Barbridge il cumparase încă de ieri seara dintr-o prăvalie de la periferie. A cercetat încă o dată mașina din toate părțile, așa cum obișnuia. În dreapta ei, pe o apărătoare de roată, se lipise

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

un muc de țigară strivit. Redrick l-a luat. Țigara era suedeză. S-a gîndit puțin și-a băgat-o în cutia de chibrituri, unde mai erau trei mucuri.

Pe scară nu a întîlnit pe nimeni. S-a oprit lîngă ușă, care s-a deschis înainte ca el să scoată cheia. A intrat într-o parte, ținînd coșul greu sub braț, simțind căldura și mirosurile cunoscute ale casei sale. Guta s-a agățat de gîtul lui și s-a lipit cu fața de piept; totul în tăcere. Simțea chiar prin combinezon și prin cămașa groasă, călduroasă cum i se zbate nebunește inima. A lăsat-o în pace. A așteptat răbdător pînă cînd Guta și-a revenit, deși simțea în clipele acelea cît era de obosit și lipsit de puteri.

— Ei, hai, a zis ea cu voce joasă și puțin răgușită. S-a desprins de el, a aprins lumina în hol și, fără să se uite, s-a dus la bucătărie. Acum e gata cafeaua, s-a auzit de-acolo.

— Am adus pește, a zis el plin de viață, voios, deși cam forțat. Prăjește-l pe tot. Mi-e o foame de mă ia cu leșin.

Cînd s-a înapoiat cu fața ascunsă în părul despletit, el a pus coșul jos, a ajutat-o să scoată plasa cu pești, și împreună au dus-o la bucătărie, unde au pus peștele în chiuvetă.

— Du-te și spală-te, a zis ea. Pînă te speli totul o să fie gata.

— Ce face Maimuțica? a întrebat, stînd jos și scoțîndu-și cizmele.

— Nu i-a tăcut gura toată seara. Abia am reușit s-o culc. Tot timpul: unde-i tata, unde-i tata? Arată-i-l dacă poți...

Se mișca prin bucătărie, îndemînatica, robustă și bine făcută. Apa deja fierbea în cratița de pe aragaz, iar solzii zburau în toate părțile de sub cuțit. Uleiul sfîrîia în tigaia cea mare și începuse să miroasă îmbietor a cafea proaspătă.

Redrick s-a sculat și mergînd desculț s-a întors în hol, a luat coșul și l-a dus în cămară. Pe urmă a băgat capul în dormitor. Maimuțica dormea liniștită, pătura căzuse pe podea, iar cămășuța se ridicase: un animal micuț ce rasufla agitat. N-a rezistat tentației și-a mîngîiat-o pe spatele acoperit de o blăniță caldă, aurie. Și pentru a nu știu cita oară s-a mirat cît de lungă și mătăsoasă era blana.

Simțea o dorință nestavilită s-o ia în brațe, dar i-a fost frică să n-o trezească și pe lîngă asta era murdar ca dracu', plin de Zona și de moarte. S-a întors în bucătărie, s-a așezat la masă și a zis:

— Pune-mi o ceșcuță de cafea și pe urmă o să mă duc sa mă spal.

Pe masa era presa de aseară. „Ziarul Marmont"-ului, revista „Atletul", „Playboy"-ul — se strînsese deja un vraf de reviste. Într-o coperta gri și groasă, stăteau „Expunerile Institutului Internațional de Cultură Extraterestră" nr. 56. Redrick a luat cana cu cafea aburindă și a tras spre el „Expunerile". Mîzgăleli, tot felul de semne ciudate, desene tehnice... În fotografii: lucruri cunoscute, vazute în perspectiva din diferite poziții. A descoperit încă un articol postmortem al lui Kirill: „Despre capacitatea neobișnuită a capcanelor magnetice de tipul 77—B". Numele „Panov" era încadrat într-un chenar negru, iar jos cu litere mici scria: „Doctor Kirill A. Panov, U.R.S.S. A dispărut tragic în timpul experimentelor din aprilie 19...". Redrick a aruncat revista și a luat o gură de cafea, bineînțeles frigîndu-se. Apoi a întrebat:

— A fost careva?

— Cremă-de-ghete, a raspuns Guta, ezitînd puțin. Stătea lîngă aragaz și se uita la el. Era beat mort și atunci l-am dat afară.

— Și Maimuțica ce-a făcut?

— Bineînțeles că n-a vrut să-l lase și a început să plîngă. I-am spus însă că nenea Cremă-de-ghete nu se simte bine și ea, înțelegînd, a zis: „Nenea Cremă-de-ghete iar a tras la măsea?"

Redrick a surîs și iar a luat o gură de cafea. Pe urmă a întrebat:

— Vecinii ce mai zic?

Și din nou Guta a ezitat un pic, înainte de a răspunde:

— Ca de obicei.

— Bine, nu-mi mai povesti.

— Eh! a exclamat ea, dînd din mînă cu dispreț. Azi noapte a bătut la ușă babornița aia de jos. Ochii erau uite-așa și-avea spume la gură: „Ce tăiem în baie la mijlocul nopții?"...

— E clar, a zis Redrick printre dinți. Auzi, poate că-i mai bine să plecăm de-aici. Cumpărăm o casă la marginea orașului, unde nu locuiește nimeni. O casă de-alea, părăsite.

— Și Maimuțica?

— O, Doamne! Oare nu facem noi totul ca să-i fie cît mai bine?

Guta a dat din cap.

— Îi plac copiii. Și ei o iubesc. Nu sînt ei de vină că...

— Da. Bineînțeles că nu sînt ei de vină.

— Păi, ce să-ți mai spun? A sunat unu' care nu s-a prezentat. I-am spus că ești la pescuit.

Redrick a pus cana pe masă și s-a ridicat.

— Bine. Mă duc totuși să mă spăl. Mai am încă o groază de treburi.

S-a încuiat în baie, a aruncat îmbrăcămintea într-un cazan de rufe, iar boxul, piulițele, țigările și alte mărunțișuri le-a pus pe o policioară. S-a învîrtit mult timp sub duș, sub o apă fierbinte, care parcă era clocotită. Oftînd și gemînd, și-a frecat corpul cu o mănușă din burete aspru pîna cînd pielea a devenit roșie. Pe urmă a închis apa, s-a așezat pe marginea băii și și-a aprins o țigară. Apa huruia prin țevi. Guta facea zgomot cu vasele în bucătărie, de unde venea miros de pește prăjit. Pe urmă, Guta a bătut la ușă și i-a adus lenjerie curată.

— Hai mai repede. Se răcește peștele.

Își revenise complet și începuse din nou să comande. Zîmbind, Redrick s-a îmbrăcat și s-a întors la bucătărie numai în chiloți și maieu.

— Uite-acum pot și să mănînc, a zis așezîndu-se pe scaun.

— Boarfele le-ai pus în cazan?

— Îhî, a răspuns cu gura plină. Bun peștele!

— Ai pus apă peste ele?

— Nu... Sînt vinovat, sir. Promit că nu mai fac, sir. Da' mai lasă-le, că ai destul timp. Mai stai puțin! A prins-o de mînă și a încercat s-o pună pe genunchi, dar ea s-a ferit ușor și s-a așezat alături.

— Va să zică îți neglijezi bărbatul, a zis Redrick îndopîndu-se din nou. Deci mă disprețuiești.

— Ce fel de bărbat oi fi acuma, nu știu! Un sac gol, nu bărbat. Stai să te umplu mai întîi.

— Și dacă?... Mai sînt minuni pe lumea asta.

— Lasă, că n-am văzut minuni d-astea de la tine. Poate vrei să bei ceva?

Redrick se juca absent cu furculița.

— Nu. Cred că nu. S-a uitat la ceas și s-a ridi-

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

cat. O sa plec acum, așa ca pregateste-mi costumul cel mai bun. Știi tu: categoria extra. O camașuța, cravata...

S-a îndreptat spre câmara, lipaind cu picioarele goale și curate pe pardoseala racroasă. A intrat și s-a încuiat. Și-a pus șorțul de cauciuc, manușile de cauciuc lungi pînă la cot, și a început sa scoata pe masa tot ce era în sac. Doua „biberoane", o cutie cu „ace de siguranța", noua „baterii", trei „brațari" și inca un cerc, tot ca o „brațara", dar dintr-un metal alb și ușor, avînd un diametru mai mare cu vreo treizeci de milimetri. Șaisprezece bucați de „stropi negri" în pachetul de polietilena. Doi „bureți" cît pumnul, foarte bine pastrați. Trei „bize". Un borcan cu „lut sifonat". În sac mai ramasese un container de porțelan, greu, bine împachetat în vata de sticla, dar Redrick nu a pus mîna pe el. A scos țigarile si și-a aprins una, uitîndu-se la toata marfa de pe masa.

Pe urma a tras un sertar, a scos o foaie de hîrtie, un ciot de creion și o numaratoare cu bile. Ținînd țigara în colțul gurii și clipind din ochi din cauza fumului, scria cifra dupa cifra, înșiruindu-le pe trei coloane. A facut totalul primelor doua coloane. Sumele erau destul de impunatoare. A stins mucul de țigara în scrumiera, a deschis cu precauție cutia și a rasturnat „acele de siguranța" pe hirtie. În lumina electrica acele pareau albastrii și numai cîteodata aruncau jerbe de culoare spectrala: roșu, galben, verde. A luat unul din ace și, cu grija, ca sa nu se ințepe, l-a pus între degetul mare și aratator. Pe urma a stins lumina și a mai așteptat puțin ca sa se obișnuiasca cu întunericul. Acul „tacea". L-a pus la o parte, a pipait altul și l-a prins între degete. Nimic. A apasat mai tare, riscînd sa se înțepe, și acul a început sa „vorbeasca". Au izbucnit jerbe slab-roșietice, ce strabateau rapid acul și care s-au rarit dintr-o data, schimbîndu-se în verde. Citeva secunde, Redrick a admirat acest joc straniu de artificii, care, așa cum aflase din „Expuneri", trebuia sa însemne ceva. Poate ceva foarte important. Pe urma, punîndu-l separat pe primul, a luat altul...

În total au fost șaptezeci și trei de „ace de siguranța", din care „vorbeau" douasprezece. De altfel și celelalte trebuiau sa „vorbeasca", dar pentru asta forța degetelor nu era suficientă. Era nevoie de o mașina speciala, mare cît masa. Redrick a aprins din nou lumina și a adăugat încă doua cifre la cele scrise. Și numai după aceea s-a hotarît.

Și-a bagat mîinile în sac și, ținîndu-și respirația, a scos și a pus pe masă un pachet moale. Un timp l-a privit, îngîndurat, frecîndu-și bărbia cu dosul palmei. Pe urma a luat creionul învîrtindu-l între degetele înmanușate și iar l-a aruncat. A scos încă o țigara și, privind mereu pachetul, a fumat-o toata.

— Ce dracu', a zis tare. A luat pachetul cu hotarîre și l-a bagat înapoi în sac. Și cu asta, gata! Ajunge!

A rasturnat imediat „acele" înapoi în cutie și s-a ridicat. Era timpul sa plece. Probabil ca i-ar fi prins bine o jumatate de ora de somn ca sa-și limpezească gîndurile, dar, pe de alta parte, mult mai folositor era sa ajunga la întîlnire mai devreme și sa vada cum și ce. A aruncat mănușile, a atîrnat șorțul și, fară să stinga lumina, a ieșit din camara.

Costumul era deja pus pe pat și Redrick a început sa se îmbrace. Tocmai își făcea nodul la cravată în fața oglinzii, cînd în spate a scîrțîit ușor parchetul și a auzit o răsuflare precipitata. A luat imediat o mină serioasa, ca să nu pufnească în rîs.

— Bau! s-a auzit lîngă el o voce subțire și cineva l-a prins de picior.

— Ah! a țipat Redrick, leșinînd pe pat. Maimuțica, rîzînd și chicotind, s-a urcat imediat pe el. Îl calca, îl trăgea de par și îi înșira noutațile.

— Vecinul Villi a rupt piciorul papușii, la etajul trei a aparut un pisoi alb cu ochii roșii, probabil ca nu a fost cuminte și s-a dus în Zona. Seara am mîncat griș cu lapte și cu dulceața, nenea Crema-de-ghete iar a tras la masea și s-a îmbolnavit și a plîns. Da' de ce peștele nu se îneaca în apa? De ce mama n-a dormit noaptea? De ce sînt cinci degete, mîinile numai două și nasul singur? Redrick îmbrațișa încet o vietate calda, care se urca pe el și îl privea cu ochii mari, negri și lipsiți de albul pupilelor. Se lipise de fața lui cu obrajorul moale acoperit de un pufușor auriu. Redrick repeta într-una:

— Maimuțico... Ah! Maimuțico!

Deodata a sunat telefonul chiar lîngă urechea lui. A întins mîna și a ridicat receptorul.

— Da.

În receptor tacere.

— Alo? Alo?

Nimeni nu raspundea. Pe urma s-a auzit un zgomot ca și cum la celalalt capat al firului s-a închis telefonul. Apoi s-a auzit tonul. Redrick s-a ridicat, a lasat-o pe Maimuțica jos, deja n-o mai asculta, și-a pus pantalonii și haina. Maimuțica vorbea fară întrerupere, în timp ce el zîmbea absent, astfel ca in scurta vreme a auzit: „Tata și-a mușcat limba și a înghițit-o". Pe urma a fost lăsat în pace.

S-a întors în camara, a pus într-o servieta tot ce era pe masa, a fugit în baie după box, din nou s-a întors în camară, a luat servieta într-o mîna și coșul cu sacul in cealaltă, a ieșit și a încuiat meticulos ușa camarii, dupa care a strigat la Guta: „Am plecat!".

— Cînd te întorci? a întrebat Guta, ieșind din bucatărie. Deja se pieptănase, se fardase și nu mai avea pe ea halatul, ci o rochie de casă, care-i placea lui cel mai mult, de-un albastru strălucitor și cu decolteul larg.

— Te voi suna. S-a uitat la ea, s-a apropiat și aplecîndu-se a sărutat-o pe decolteu.

— Hai, du-te o dată, a zis încet Guta.

— Da' eu? Și pe mine? a ciripit Maimuțica strecurîndu-se între ei. A trebuit să se aplece și mai mult. Guta se uita la el nemișcată.

— Fleacuri, a spus el. Nu te-ngrijora. O să te sun.

Pe scară, cu un etaj mai jos, Redrick a văzut un individ corpolent, într-o pijama vărgată. Cotrobaia la yala ușii sale. Din adîncurile întunecoase ale apartamentului său răzbătea un miros de acreala caldă. Redrick s-a oprit și l-a salutat:

— Bună ziua.

Grasanul s-a uitat cu teamă la el peste umăru-i puternic și a mormăit ceva.

— Soția dumneavoastră a fost la noi azi-noapte, a spus Redrick. Zicea că tăiem ceva. E o neînțelegere.

— Nu-mi pasă, a bombănit omul în pijama.

— Nevasta-mea a spălat rufe aseară, a conti-

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

nuat Redrick. Dacă v-am deranjat, vă rugăm să ne scuzați.

— Da' eu n-am zis nimic. Vă rog...

— Atunci mă bucur foarte mult.

A coborît, iar cînd a ajuns în garaj a pus coșul împreună cu sacul într-un colț, l-a acoperit cu o bancă veche și după ce s-a mai uitat o dată peste tot a ieșit în stradă.

Nu era mult de mers: două cartiere pînă la piață, apoi printr-un parc și încă un cartier pînă la Bulevardul Central. În fața Metropolului strălucea ca-ntotdeauna un șir multicolor de mașini, iar „boys" în scurte de culoarea zmeurei cărau geamantane. Niște tipi solizi, ce păreau a fi străini, se strînseseră în grupulețe cîte doi, cîte trei, discutau și fumau stînd pe scara de marmură. Redrick s-a hotărît să nu intre deocamdată acolo. S-a așezat sub o umbrelă în fața unei cafenele mici de vizavi, a comandat o cafea și a aprins o țigară. La doi pași de el stăteau la o măsuță trei inși din poliția internațională îmbrăcați în civil. Erau grăbiți și mîncau în tăcere cîrnați prăjiți „à la Marmont". Între timp băuseră bere neagră din halbe înalte, de sticlă. Alături, la vreo zece pași, un sergent mînca posomorît cartofi prăjiți. Casca albastră zăcea răsturnată pe jos; alături stătea atîrnată de spătarul scaunului centura cu tocul pistolului. În afară de ei, la cafenea nu mai era nimeni. Ospătărița, o femeie în vîrstă, o necunoscută, stătea deoparte și din cînd în cînd căsca, ducîndu-și mîna delicat la buzele rujate. Era nouă fără douăzeci.

Redrick observă că din hotel iese Richard Nunan, care-și punea din mers pălăria moale. Cobora sprinten pe scară, micuț, rotofei și roz, iar pe față i se citea bunăstarea. Era proaspăt, plin de viață și părea convins că nu-l aștepta nici un fel de neplăceri. Ferindu-și fața cu palma s-a uitat la Nunan cum se așază la volan, preocupat și grijuliu, cum mută ceva de pe scaunul din față în spate, cum se apleacă și-și aranjează oglinda retrovizoare. Pe urmă Peugeot-ul a scos un norișor de fum albăstrui, a claxonat un african îmbrăcat în burnus și a ieșit voios pe stradă. Judecînd după toate, Nunan mergea la Institut și asta însemna că va trebui să ocolească fîntîna și să treacă pe lîngă cafenea. Era prea tîrziu ca să se mai ridice și să plece. Atunci Redrick și-a ascuns fața în palmă și s-a aplecat deasupra ceștii. Nu l-a ajutat însă. Peugeot-ul a claxonat puternic, a scrîșnit din roți și s-a auzit vocea însuflețită a lui Nunan:

— Hei, Schuhart! Red!

Înjurînd în gînd, Redrick și-a ridicat capul. Nunan se îndrepta spre el, strălucind de amabilitate și întinzînd mîna din mers.

— Ce faci aici, așa de devreme? a întrebat el apropiindu-se. Mulțumesc, mămico, i-a aruncat ospătăriței. N-am nevoie de nimic. Și din nou spre Redrick: Nu te-am mai văzut de-o sută de ani! Pe unde te-ai mai ascuns? Cu ce te ocupi?

— Eh... și tu, a zis fără plăcere Redrick. Cu mărunțișuri.

Se uita cum Nunan, atent, dar hotărît, se așază alături pe un scaun și dă la o parte cu mînuțele lui pufoase paharul cu șervețele și farfuria unde fuseseră sandvișurile. Asculta cum Nunan pălăvrăgea prietenos.

— Te-ai cam ofilit. Ce, nu dormi destul? Știi, și eu în ultimul timp m-am cam încurcat cu noua automatizare, dar de dormit... nu, frățioare. Somnul e de bază la mine. N-are decît să se aleagă praful de automatizarea lor. Deodată s-a uitat în jur. Pardon, poate aștepți pe cineva? Nu te deranjez?

— Noo..., a spus Redrick cu nepăsare. Indolent. Am avut puțin timp liber și m-am gîndit să beau măcar o cafea...

— N-am să te rețin prea mult, a zis Dick și s-a uitat la ceas. Ascultă, Red. Lasă mărunțișurile tale și întoarce-te la Institut. Doar știi că te primesc în orice moment. Dacă vrei, poți să lucrezi iar cu un rus. A venit unu' de curînd.

Redrick a dat din cap.

— Nu. Încă nu s-a născut un al doilea Kirill. Și de altfel n-am ce face în Institutul vostru. La voi e numai automatică, acum în Zonă merg numai roboții, și premiile, după cum înțeleg, tot ei le primesc. Iar salariul de laborant nu mi-ajunge nici pentru țigări.

— Lasă, că totul se poate aranja, i-a replicat Nunan.

— Da' mie nu-mi place cînd s-aranjează ceva pentru mine. De cînd mă știu m-am aranjat singur și-am să mă descurc mai departe tot singur.

— Te-ai făcut mîndru, a zis Nunan cu dezaprobare.

— Nu sînt mîndru deloc. Însă nu-mi place să socotesc fiecare bănuț, asta e.

— Poate că ai dreptate, a zis Nunan cam absent. S-a uitat indiferent la servieta lui Redrick și a urmărit cu degetele o monogramă de argint cu litere slavone. Asta e, omul are nevoie de cît mai mulți bani încît să nu se mai gîndească la ei... Kirill ți-a făcut-o cadou? a întrebat el arătînd spre servietă.

— Am moștenit-o... În ultima vreme nu prea te-am văzut în „Borj".

— Poate pe tine nu te mai vede omul, protestă Nunan. Mănînc acolo aproape în fiecare zi. Aici, în „Metropol", pentru fiecare chiftețuță îți ia și pielea... Ascultă, a zis el dintr-o dată. Cum stai cu banii acum?

— Ce, vrei să te-mprumut? a întrebat Redrick.

— Nu, invers.

— Să mă împrumuți vă să zică...

— Am ceva de lucru.

— O, Doamne, a exclamat Redrick. Și tu?

— Da' cine mai e? a întrebat imediat Nunan.

— Sînt mulți ca tine. Rechinii.

Nunan parcă abia acum l-a înțeles și a rîs.

— Nu. Nu pentru specialitatea ta principală.

— Da' pentru care?

Nunan s-a uitat din nou la ceas.

— Uite ce e, a zis ridicîndu-se. Vino astăzi în „Borj", pe la prînz, în jur de două. O să discutăm mai pe-ndelete.

— La două nu cred c-am să reușesc.

— Atunci seara, pe la vreo șase. De acord?

— Să vedem, a zis Redrick și s-a uitat și el la ceas. Era nouă fără cinci.

Nunan i-a făcut cu mîna și s-a „rostogolit" spre Peugeot-ul său. Redrick l-a condus cu privirea, a chemat ospătărița și i-a cerut un pachet de „Lucky Strike". I-a plătit și luînd servieta a traversat strada fără grabă, spre hotel. Soarele deja încălzea destul de tare și strada se umpluse de zăpușeală umedă. Redrick a simțit sub pleoape o usturime. A strîns din ochi cu putere, amintindu-și cu necaz că nu a reușit să doarmă nici măcar o oră înainte de o afacere atît de importantă. Și atunci s-a întîmplat.

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

Așa ceva nu-l mai încercase niciodată în afara Zonei. Chiar și-n Zonă numai de două, trei ori. Parcă a picat dintr-o dată în altă lume. Milioane de mirosuri s-au prăbușit peste el: aspre, dulci, metalice, moi, periculoase, alarmante, uriașe cît casa, micuțe ca niște fire de praf, grosolane ca niște bolovani, fine și complicate ca mecanismul unui ceas. Aerul s-a făcut tare și în el au apărut suprafețe, muchii, colțuri. Parcă totul s-ar fi umplut cu imense bile zgrunțuroase, cu piramide alunecoase, cristale gigantice și colțuroase și prin astea trebuia să meargă ca-ntr-un vis, ca printr-o prăvălie întunecoasă, plină cu mobilă veche și monstruoasă... A durat numai o clipă. A deschis ochii și totul a dispărut. Nu a fost altă lume — însă aceeași lume cunoscută parcă s-ar fi întors spre el cu o față neștiută, s-a arătat numai pentru o clipă și din nou s-a închis ermetic înainte ca el să înțeleagă ceva...

L-a curentat un claxonat puternic, nervos și, dezmeticindu-se, Redrick a mărit pasul, pe urmă a fugit și s-a oprit abia lîngă peretele „Metropolului". Inima i se zbătea nebunește. Și-a pus servieta pe asfalt, a desfăcut rapid pachetul de țigări și și-a aprins una. Trăgea tare din ea, odihnindu-se ca după o bătaie. Un policeman s-a oprit alături și l-a întrebat grijuliu:

— Pot să vă ajut, mister?

— N-nu, a scos din el Redrick, tușind. E zăpușeală.

— Poate vreți să vă conduc?

Redrick s-a aplecat și a ridicat servieta.

— Gata. Totul e-n regulă, prietene. Mulțumesc.

S-a îndreptat repede spre intrare, a urcat treptele și a intrat în hol. Aici era răcoare, întunecos, mohorît, cu ecouri largi. Ar fi trebuit să se-arunce într-unul din fotoliile imense de piele, ca sa-și tragă sufletul, dar și-așa întîrziase. A putut numai să termine țigara, uitîndu-se în jur cu ochii întredeschiși, cercetînd lumea care forfotea în holul imens. Ciolănosu' era deja aici și răsfoia cam nervos niște reviste. Redrick a aruncat mucul într-o scrumieră și-a intrat în lift.

Împreună cu el s-au bulucit un grăsan cu suflu astmatic, o damă puternic parfumată, cu un băiețel ce mînca nervos ciocolată, și o bătrînă imensă cam prost „bărbierită". Pe Redrick l-au înghesuit într-un colț. A închis ochii ca să nu vadă fața băiețelului, căruia îi curgea pe bărbie salivă amestecată cu ciocolată. N-a vrut s-o vadă pe mămica lui, cu pieptul plat și pe care atîrna un colier din „stropi negri" mari, montați în argint. Îi era silă de ochii bulbucați și sclerozați ai grăsanului și de negii înspăimîntători de pe fața buhăită a bătrînei. Umflatul încercă să aprindă o țigară, dar imediat babornița îl puse la punct și continuă s-o facă pînă la etajul cinci, unde s-a prăvălit afară. Imediat umflatu' și-a aprins țigara cu o bucurie nedisimulată, de parcă acum și-ar fi cîștigat libertățile sale civile. A început însă să tușească, să hîrîie, să se înece, scoțîndu-și buzele ca o cămilă și înghiontindu-l pe Redrick...

Redrick a ieșit din lift la etajul opt și a pășit pe covorul moale întins de-a lungul coridorului luminat intim de becuri mascate. Mirosea a tutun scump, a parfum parizian, a piele naturală și lucioasă de portmonee doldora cu bani, a dame scumpe de 500 de monezi pentru o noapte și a portțigarete din aur masiv. Toate aceste nimicuri, mucegăiuri respingătoare s-au înmulțit datorită Zonei, au supt și înfulecat de la ea, îmbuibîndu-se neîncetat. Dar Zonei nu-i păsa de toate astea și mai ales o durea-n cot dacă ăștia se vor sătura pîna-n gît sau nu. Nu se sinchisea dacă tot ce era în ea va ajunge afară și se va răspîndi în toată lumea. Redrick, fără să bată, a deschis ușa cu numărul 874.

Răgușitu' stătea pe o masă lîngă geam și învîrtea un trabuc. Era în pijama, avea părul rar și umed, dar pieptănat cu grijă, iar fața umflată, nesănătoasă, era bine bărbierită.

— Aha, a exclamat fără să ridice privirea. Punctualitatea este politețea regilor. Bună ziua, băiețelul meu.

A terminat de tăiat trabucul, l-a luat cu ambele mîini și ducîndu-l la mustață și-a plimbat nasul de-a lungul lui înainte și înapoi.

— Dar unde-i bunul și bătrînul Barbridge? a continuat Răgușitu' ridicîndu-și privirea. Avea ochii limpezi și albaștri, îngerești.

Redrick și-a pus servieta pe canapea, s-a așezat și și-a scos țigările.

— Barbridge nu vine.

— Bunul și bătrînul Barbridge, a zis Răgușitu', luînd trabucul cu două degete și ducîndu-l cu grijă la gură. Bătrînul Barbridge nu stă prea bine cu nervii.

Se uita în continuare la Redrick cu ochii limpezi și albaștri, fără să clipească. De altfel nu clipea niciodată. Ușa s-a întredeschis și în cameră s-a strecurat Ciolănosu'.

— Cine a fost individul cu care ai vorbit? a întrebat din prag.

— Bună ziua, i-a răspuns Redrick.

Ciolănosu' și-a înfipt mîinile în buzunare, s-a apropiat, pășind larg cu picioarele lui imense, rășchirate, și s-a oprit în fața lui Redrick.

— Ți-am mai spus de o sută de ori, l-a mustrat el. Nici un contact înainte de întîlnire. Iar tu ce faci?

— Ți-am spus bună ziua. Iar tu ce faci?

Răgușitu' a rîs, iar Ciolănosu' a zis nervos:

— Bună ziua, bună ziua... S-a oprit ca să-l sfredelească pe Redrick cu o privire plină de reproș și s-a aruncat alături pe canapea. Nu e bine ce faci, i-a zis. Înțelegi? Nu e voie!

— Atunci să fixați întîlnirea unde n-am cunoscuți, i-a reproșat Redrick.

— Băiețelul are dreptate, remarcă Răgușitu'. E greșeala noastră... Deci cine era tipu'?

— Richard Nunan. Reprezintă niște firme care aduc utilaje pentru Institut. Locuiește aici la hotel.

— Vezi cît e de simplu, spuse Răgușitu', uitîndu-se la Ciolănosu'. Apoi a luat o brichetă formidabilă reprezentînd statuia Libertății, a privit-o cu îndoială și a pus-o înapoi.

— Da' Barbridge unde e? a întrebat Ciolănosu' deja prietenos.

— S-a dat la fund, l-a informat Redrick.

Cei doi au schimbat repede priviri între ei.

— Odihnească-se în pace, a spus Răgușitu' atent. Sau... poate e arestat?

Un timp Redrick a tăcut, trăgînd încet din țigară. Pe urmă a aruncat mucul pe jos și a zis:

— Nu vă temeți. E „curat". Zace-n spital.

— Și asta numești „curat"? a sărit Ciolănosu' nervos și s-a dus spre geam. Care spital?

— Nu-i purta de grijă. E acolo unde trebuie. Hai la treabă, că mi-e somn.

— La care spital? a întrebat iritat Ciolănosu'.

— Stai că-ți zic acum. Ne punem o dată pe

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

treaba sau nu?

— Ne punem, ne punem, baiețelul meu.

Cu o ușurință neașteptată Răgușitu' a sarit jos, a împins repede măsuța spre Redrick și dintr-o singură mișcare a maturat tot ce era pe ea, aruncînd pe covor un vraf de reviste și ziare. S-a așezat vizavi punîndu-și mîinile păroase pe genunchi.

— Aștept propuneri.

Redrick a deschis servieta, a scos lista cu prețuri și a pus-o pe măsuța în fața Ragușitului. Acesta s-a uitat și a împins hîrtia într-o parte, cu unghia. Ciolanosu' era în spatele lui și se uita la lista peste umărul Răgușitului.

— Asta-i prețul.

— Vad, a zis Ragușitu'. Hai, arată-ne, arata-ne.

— Banii, riposta Redrick.

— Ce fel de „inel"? întrebă Ciolănosu' neîncrezator, înfigînd degetu-n listă peste umarul Ragușitului.

Redrick tacea. Ținea servieta deschisă pe genunchi și se uita nemișcat în ochii de-un albastru îngeresc. Răgușitu' în sfîrșit a zîmbit.

— Oare de ce te iubesc așa de mult, băiețelul meu? a gîngurit el. Și se mai zice că nu există dragoste la prima vedere! Oftă teatral. Phill, prietene, cum se zice pe-aici, cîntărește-i „varza", răsfoiește-i verișoarele... Și dă-mi o dată chibritul! Vezi doar... A scuturat trabucul pe care încă îl mai ținea între degete.

Phill Ciolanosu' a mormait ceva neînțeles, i-a aruncat cutia cu chibrituri și a intrat în camera de alaturi deschizind o ușa mascata de niște draperii. Se auzeau cam nedeslușit discuții nervoase, parca ceva despre o mîța-n sac, și în rest numai mormaieli neinteligibile. Ragușitu' și-a aprins în sfîrșit trabucul și a inceput sa se uite fix la Redrick, cu un zîmbet absent așternut pe buzele subțiri și palide. Redrick și-a pus barbia pe servietă și se uita la rîndul lui drept în ochii albaștri și încerca sa nu clipească, deși pleoapele îi ardeau ca focul și ochii îi lacrimau. Pe urma, Ciolanosu' s-a înapoiat, a aruncat pe masuța doua pachete sigilate de bancnote și, bosumflindu-se, s-a așezat alaturi de Redrick. Acesta s-a întins alene dupa bani. Ragușitu' l-a oprit cu un gest, a rupt sigiliile de la fiecare pachet, le-a mototolit și le-a bagat în buzunarul pijamalei.

— Acum, te rog, a zis el.

Redrick a luat banii și fara sa-i numere i-a bagat în buzunarele hainei. Pe urma, a început să scoata marfa. O facea încet, dîndu-le posibilitatea sa vada fiecare lucru și sa verifice dupa lista. În camera era liniște și numai Ragușitu' sufla greu. De dupa draperii se auzea un zgomot slab de parca cineva mesteca cu o lingurița într-un pahar.

Cînd Redrick a închis servieta și a încuiat-o Ragușitu' a ridicat privirea și l-a întrebat.

— Și cu principalul cum ramîne?

— Nicicum, a răspuns Redrick. A tacut un timp și a adaugat: deocamdata.

— Îmi place acest „deocamdata", a zis duios Ragușitu'. Tie nu, Phill?

— Le cam încurci, mai Schuhart, a zis scîrbit Phill Ciolanosu'. Și de ce le încurci, nu știu.

— Asta-i specialitatea mea. Afacerile dubioase. Și e o specialitate grea.

— Bine, a zis Răgușitu'. Unde-i aparatul de fotografiat?

— Drace, a mormait Redrick frecîndu-și obrazul și simțind cum începe sa roșească. Sînt vinovat. Am uitat complet de el.

— Acolo? Răgușitu' a făcut o mișcare nedefinita cu țigara.

— Nu-mi aduc aminte. Probabil ca acolo. Redrick a închis ochii și s-a lăsat pe spate. Nu, nu-mi aduc aminte deloc.

— Păcat, a zis Răgușitu'. Dar macar ai vazut chestia aia?

— Nu. Tocmai asta e. N-am ajuns pînă la caupere. Barbridge s-a bălăcit într-o „piftie" și a trebuit să ne întoarcem imediat. Fiți sigur că dacă o vedeam n-o uitam.

— Asculta, Hugh, a șoptit dintr-o dată speriat Ciolănosu'. Ce-i asta?

Stătea încordat și se vedea cum în jurul degetului arătator de la mîna dreaptă se învîrtea singur „inelul" acela metalic, alb. Ciolănosu' holba ochii la el.

— Nu se mai oprește! aproape că a țipat Ciolănosu', mutîndu-și privirea de la inel la Răgușitu' și înapoi.

— Cum adică nu se mai oprește? a întrebat precaut Răgușitu' și s-a retras un pic.

— L-am pus pe deget și l-am învîrtit o dată, așa, pur și simplu... Și de un minut întreg nu se mai oprește.

Ciolănosu' s-a sculat brusc și ținînd degetul în față a fugit după draperii. Inelul iradiind argintiu se învîrtea în fața lui ca o elice.

— Ce ne-ai adus? a întrebat Răgușitu'.

— Dracu știe. Nici n-am crezut că... Dacă știam v-aș fi jupuit mai tare.

Ragușitu' s-a uitat un moment la el, pe urma s-a sculat și a dispărut după draperii. Imediat au început să murmure niște voci. Redrick a scos o țigara, a aprins-o, și ridicînd de jos o revista a început s-o răsfoiască absent. În revista erau o mulțime de muieri cu fundu' tare, dar nu știa de ce acum îi era sila să le vada. A aruncat revista și s-a uitat prin cameră, căutînd ceva de baut. Pe urma a scos din buzunar un teanc de bani și i-a numarat. Totul era în regula, dar ca sa nu adoarma l-a controlat și pe celălalt. Și-n timp ce-l punea în buzunar, s-a înapoiat și Ragușitu'.

— Ai noroc, baiețelul meu, l-a anunțat pe Redrick, așezîndu-se în fața lui. Știi ce-i un perpetuum mobile?

— Nu. N-am învațat așa ceva.

— Nici nu e nevoie, spuse Ragușitu', scoțînd încă un pachet de bancnote. Iată prețul primului exemplar, a rostit el desigilîndu-l. Pentru fiecare inel în plus o sa primești cîte două asemenea pachete. O sa ții minte, baiețelul meu? Cîte două. Cu o condiție însa. În afara de noi doi nimeni n-o să afle nimic, niciodata. Ne-am înțeles?

Redrick a bagat banii în buzunar și s-a ridicat.

— Am plecat. Cînd și unde, data viitoare?

Ragușitu' s-a ridicat și el.

— O sa te sun. Aștepți la telefon în fiecare vineri între noua și noua-jumătate, dimineața. O să primești salutari din partea lui Phill și Hugh și o să ți se fixeze o întîlnire.

Redrick a dat din cap și s-a dus spre ușă. Răgușitu' l-a condus, punîndu-i mîna pe umăr.

— Aș fi vrut sa ma-nțelegi, a continuat el. Pîna acum totul a fost bine, foarte frumos ș.a.m.d., iar „inelul" este chiar minunat. Înainte de toate însă, avem nevoie de doua lucruri: fotografiile și containerul plin. Adu-ne aparatul de fotografiat, dar cu filmul facut, și containerul de porțelan plin și

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

n-o să mai trebuiască să mergi în Zonă niciodată.

Redrick şi-a scuturat umărul, aruncînd mîna de pe el, a deschis uşa şi a ieşit. Mergea din nou pe covorul moale, fără să se întoarcă măcar şi simţea tot timpul în ceafă privirea pătrunzătoare a ochilor de-un albastru îngeresc. N-a mai aşteptat liftul şi a coborît opt etaje pe jos.

Ieşind din „Metropol", a luat un taxi şi s-a dus la capătul celălalt al oraşului. Şoferul era unul necunoscut, proaspăt angajat, un individ cu faţa plină de coşuri şi cu nasul mare. Era unul din cei care năvăleau în Marmont, mai ales în ultimii ani, care căutau aventuri zdrobitoare ce puteau să le aducă bogăţii şi nestemate, gloria mondială. Aşa cum năvăleau, aşa şi rămîneau şoferi de taxi, chelneri, muncitori în construcţii, gorile de restaurant, nişte hrăpăreţi chinuiţi de dorinţe nedefinite, nemulţumiţi de tot ce aveau, profund dezamăgiţi şi convinşi că au fost păcăliţi. Jumătate din ei se chinuiau o lună-două, apoi se întorceau acasă, blestemînd şi povestind decepţiile lor aproape la toată lumea. Îi numărai pe degete pe cei care ajungeau stalkeri, dar aceştia mureau foarte repede, nemaiavînd timp să înţeleagă ceva. Unii reuşeau să intre la Institut, cei mai răsăriţi şi citiţi putînd să ocupe postul de preparator. Restul îşi petreceau serile în bombe, se băteau din cauza neînţelegerilor în concepţii, din cauza fetelor sau pur şi simplu din beţie. Organizau din cînd în cînd manifestări cerînd cine ştie ce, tot felul de demonstraţii de protest, de greve — stînd pe jos, în picioare sau chiar culcîndu-se. Pur şi simplu exasperaseră poliţia oraşului, prefectura şi pe localnici. Însă de-a lungul timpului se linişteau, se potoleau şi tot mai puţin vroiau să ştie de ce se află aici.

Şoferul mirosea a băutură, ochii îi erau înroşiţi ca la iepure şi era foarte agitat. A început imediat să-i povestească lui Redrick cum azi dimineaţa pe strada lor a apărut un mort din cimitir. A venit la vechea lui casă, care fusese părăsită de mulţi ani. Plecaseră toţi de acolo: văduva bătrînului şi fata cu soţul şi nepoţii. Vecinii spuneau că individul murise acum vreo treizeci de ani, încă înainte de Vizită şi-acum, poftim! A apărut. A tot umblat pe lîngă casă şi apoi a început să...

— Stop, a zis Redrick. Opreşte aici.

A cotrobăit prin buzunare, n-a găsit mărunţiş şi a trebuit să schimbe o bancnotă nouă. Pe urmă a aşteptat la poartă pînă a plecat taxiul. Vila lui Sterviatnik nu era urîtă. Două etaje, alături un pavilion de sticlă pentru partidele de biliard, o grădină îngrijită, o seră şi un chioşc alb ascuns printre meri. Totul era îngrădit de un gard din fier forjat, vopsit în verde deschis. Redrick a sunat de cîteva ori şi poarta s-a deschis încet, scîrţîind. A mers încet, fără grabă, pe o alee presărată cu pietriş fin, de-a lungul căreia se aflau tufe de trandafiri. La intrarea în vilă, deja îl aştepta pe scară Popîndăul gîrbovit, negru-roşcat, arzînd de nerăbdare să fie folositor. S-a răsucit într-o parte, a pipăit cu un picior treapta de jos, tremurînd tot, s-a proptit în el şi a început să tragă şi al doilea picior, în timp ce dădea mereu cu mîna sănătoasă spre Redrick: Acum, acum...

— Hei, Roşcovane, s-a auzit din grădină vocea unei femei.

Redrick a întors capul şi a zărit prin verdeaţă, alături de acoperişul alb şi dantelat al chioşcului, nişte umeri goi, bronzaţi, o gură de-un roşu aprins şi o mînă care îi făcea semne.

L-a salutat pe Popîndău cu o mişcare scurtă din cap, s-a întors din drum şi s-a îndreptat spre chioşc, direct prin tufele de trandafiri, călcînd pe iarba verde, mătăsoasă.

Într-o poieniţă era aruncată o saltea imensă, roşie, pe care stătea lungită Dina Barbridge. Avea un pahar în mînă şi purta un costum de baie aproape invizibil. Alături de saltea stătea aruncată o carte cu coperţi fistichii, iar în umbra unui tufiş era pusă o frapieră strălucitoare din care răsărea gîtul subţire şi lung al unei sticle.

— Hai noroc, Roşcovanule, a zis Dina Barbridge, salutîndu-l cu paharul. Dar unde-i papa? Iar a dat de bucluc?

Redrick s-a apropiat şi, ţinînd la spate servieta, a privit-o de sus. Da. Sterviatnik a cerut într-adevăr în Zonă nişte copii de minune. Dina era robustă, avea pielea ca de atlaz, fără nici un cusur, fără o cută măcar. O sută cincizeci de pfunzi* de carne delicioasă: trupul unei tinere de douăzeci de ani. În plus de asta avea ochii ca de smarald ce sclipeau tainic, o gură mare, umedă, cu dinţii albi şi strălucitori, părul pana-corbului. Tot corpul lucea în soare: umeri, pîntece, coapse, doar cu o mică umbră între sînii aproape goi. Stătea şi o privea sincer, deschis, fără nici o reţinere, iar ea se uita la el de jos, zîmbind înţelegătoare. Pe urmă a dus paharul la gură şi a înghiţit de cîteva ori.

— Vrei? a întrebat ea, lingîndu-şi buzele şi, aşteptînd atît cît trebuia ca dublul înţeles să ajungă la el, i-a întins paharul.

Redrick a întors capul, căutînd un loc unde să stea. A găsit un şezlong în umbră, s-a aruncat în el şi şi-a întins picioarele.

— Barbridge e-n spital. Îi taie picioarele. Tot zîmbind, se uita la el numai cu un ochi, celălalt fiind acoperit de cascada de păr negru ce se revărsa pe umăr. Zîmbetul îi îngheţa însă imediat — un rînjet de zahăr pe faţa bronzată. Pe urmă a clătinat paharul absentă, parcă ascultînd clinchetul gheţii ce se lovea de pereţi şi a întrebat:

— Amîndouă picioarele?

— Da. Amîndouă. Poate de la genunchi, dar s-ar putea şi mai de sus.

Ea a pus paharul jos şi şi-a dat părul la o parte. Nu mai zîmbea.

— Păcat. Şi va să zică tu...

Numai Dinei Barbridge i-ar fi putut povesti cum s-a întîmplat tot. Probabil că ar fi putut chiar să-i spună cum se întorcea la maşină, ţinînd boxul în pumn, cum l-a implorat Barbridge şi i-a promis Globul de Aur. Şi n-a făcut-o pentru el, ci pentru copii, pentru ea şi pentru Archie. Dar Redrick nu i-a spus. A băgat mîna în buzunar, a scos un pachet de bancnote şi, fără să spună un cuvînt, l-a aruncat pe salteaua roşie direct la picioarele lungi şi goale ale Dinei. Banii s-au desfăcut într-un evantai larg din care Dina a luat cîţiva. Absentă, a început să se uite lung la ei, de parcă ar fi văzut pentru prima dată aşa ceva.

— Deci ăsta-i ultimul salariu, a zis ea.

Redrick s-a întins de la şezlong pînă la frapieră şi scoţînd sticla s-a uitat la etichetă. De pe sticla neagră se prelingeau picături de apă şi atunci

---

* 1 pfund = 0,45 kg

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

Redrick a ținut-o într-o parte ca să nu-i ude pantalonii. Nu-i plăcea whisky-ul scump, dar acum era bun și asta. A vrut să bea chiar din sticlă, dar l-au oprit niște sunete de protest din spate. A întors capul și a văzut că in poieniță intra grăbit Popîndău, clătinîndu-se pe picioarele strîmbe. Ținea în față, cu ambele mîini, un pahar înalt cu o băutură transparentă. Se chinuia mult, transpirația îi curgea pe fața neagră-roșcată și ochii însîngerați aproape îi ieșiseră din orbite. Văzînd că Redrick se uita la el, a întins paharul cu disperare și parcă a mugit sau a scîncit, deschizînd larg gura știrbă.

— Aștept, aștept, a zis Redrick și a băgat sticla înapoi în frapieră.

Popîndăul a ajuns în sfîrșit, i-a dat paharul lui Redrick și, cu o familiaritate timidă, l-a bătut ușor pe umăr cu mîna sa paralizată.

— Mulțumesc, Dickson, a zis serios Redrick. Exact ce-mi lipsea acum. Ca-ntotdeauna ești la înălțime, Dickson.

Și în timp ce Popîndăul dădea din cap bucuros și se bătea cu mîna sănătoasă pe picior, Redrick a ridicat solemn paharul spre el, l-a salutat și a băut jumătate dintr-o înghițitură. Pe urmă s-a uitat la Dina.

— Vrei? a întrebat arătîndu-i paharul.

N-a răspuns. Împăturea o bancnotă pe jumătate, apoi încă o dată și încă o dată.

— Lasă, că n-o să mori, i-a zis. Papa are...

Ea l-a întrerupt.

— Va să zică l-ai scos. L-ai cărat în spinare ca prostu' prin toată Zona... Papă-lapte ce ești. Ai scăpat așa un prilej...

Redrick, uitînd de pahar, o privea perplex. Ea s-a ridicat și s-a apropiat, călcînd banii împrăștiați. S-a oprit în fața lui, înfigîndu-și pumnișorii strînși în șoldurile alunecoase, unduitoare, acoperindu-i tot universul cu corpul ei minunat ce mirosea a parfum și transpirație dulce.

— Uite-așa face cu voi în jurul degetului, idioților... Uite-așa... pe oasele voastre, capete seci. Așteaptă, așteaptă mult și bine. Chiar și-n bețe o să umble pe tărtăcuțele voastre. O să vă arate încă ce înseamnă mila și dragostea de frate! țipa Dina. Probabil că ți-a promis și Globul de Aur, nu? Harta și capcanele, așa-i? Dobitocule! După mutra ta pistruiată văd că ți-a promis. Așteaptă, că-ți dă el harta. Iartă, Doamne, sufletul tîmpit al roșcovanului Redrick Prostu'.

Atunci Redrick s-a ridicat fără grabă și i-a tras o palmă cu putere. A tăcut brusc, căzînd ca secerată pe iarbă și și-a îngropat fața în palme:

— Imbecilule... Roșcovane... mormăia neinteligibil. Să pierzi un așa prilej... Așa un prilej...

Redrick, privind-o, a terminat de băut din pahar și fără să se întoarcă i l-a pasat Popîndăului. Nu mai avea ce să discute aici. Într-adevăr, Zona îi dăduse lui Sterviatnik niște copii excepționali, iubitori și respectuoși. A ieșit pe stradă și reușind să prindă un taxi i-a spus șoferului să-l ducă la „Borj".

Trebuia să termine cît mai repede toate treburile și apoi să doarmă în neștire. Pica de somn, în fața ochilor totul plutea, iar pînă la urmă, cedînd, a ațipit și s-a lăsat cu tot corpul pe servietă. S-a trezit numai atunci cînd șoferul l-a scuturat de umăr.

— Am ajuns, mister.

— Unde sîntem? a întrebat buimac. Doar ți-am spus să mă duci la bancă.

— Nu, mister. Ați vrut să mergeți la „Borj"! Uite și „Borj"-ul.

— Bine, bine, a cedat Redrick. Oi fi visat ceva.

A plătit și a coborît cu greu, abia tîrîndu-și picioarele amorțite. Asfaltul deja se încălzise și se făcuse foarte cald. Redrick simțea că transpirase tot, gura îi era cleioasă și parcă putea, ochii îi lăcrimau. Înainte de a intra, se uită în jur. Strada era pustie la ora asta, ca de-obicei. Prăvăliile de peste drum nu se deschiseseră încă și chiar „Borj"-ul era propriu-zis închis acum. Dar Ernest era la post și ștergea paharele, uitîndu-se mohorît la trei tipi ce stăteau la un pahar de vin, la o măsuța din colț. Pe celelalte măsuțe stăteau aruncate scaunele întoarse, iar un negru pe care nu-l cunoștea, în sacou alb, freca pe jos. Un alt negru se încovoia sub greutatea unor lăzi cu bere pe care le căra în spatele tejghelei. Redrick veni la tejghea, puse pe ea servieta și salută „Bună ziua". Ernest mormăi ceva neprietenos.

— Dă-mi bere, a zis Redrick și a căscat.

Ernest trînti pe tejghea o halbă goală, scoase din frigider o sticlă, o deschise și răsturnă conținutul în halbă. Redrick, căscînd și acoperindu-și gura cu palma, începu deodată să se uite fix la mîna lui Ernest. Tremura. Gîtul sticlei s-a ciocnit de cîteva ori de halbă în timp ce Redrick și-a ridicat privirea mirat spre fața lui Ernest. Pleoapele lui grele păreau complet coborîte, gura mică se schimonosise, iar obrajii grași atîrnau. Negrul cu mătura rîcîia sub taburet, pe lîngă picioarele lui Redrick, tipii din colț se certau cu răutate și patimă pentru niște curse de cai. Negrul care căra lăzile îl îmbrînci cu fundu' pe Ernest așa de tare, încît acesta era gata-gata să se prăbușească. „Coloratul" mormăi niște scuze, iar Ernest întrebă cu o voce sugrumată:

— Ai adus?

— Ce s-aduc?

Redrick se uită peste umăr și văzu cum unul din tipi se ridica molcom de la masă și se îndreptă spre ieșire. S-a oprit în ușă și și-a aprins o țigară.

— Hai să vorbim, l-a îndemnat Ernest.

Negrul cu mătura se oprise între Redrick și ușă. Doar Cremă-de-ghete se putea compara cu un negru așa de barosan, numai că acesta din urmă era de două ori mai lat.

— Hai să mergem, a zis Redrick și a luat servieta. Somnul îi dispăruse și ochii parcă i se limpeziseră.

S-a dus după tejghea, strecurîndu-se pe lîngă negrul cu lăzile de bere, care se lovise probabil la mînă pentru că își sugea degetul. Se uita la Redrick pe sub sprîncene. Și asta era un negru vînjos, cu nasul rupt și cu urechile tocate. Ernest intră în camera din spate și Redrick îl urmă pentru că acum toți trei tipii stăteau la ieșire, iar negrul cu mătura se postase în fața ușii care ducea în depozit. În camera din spate, Ernest s-a dat la o parte și gîrbovindu-se s-a așezat pe un scaun de lîngă perete. De la o masă s-a ridicat căpitanul Quarterblood, galben și suferind, iar de undeva din stînga a apărut un tip solid de la ONU, cu casca trasă pe ochi. Acesta din urmă l-a pipăit cu palmele sale uriașe peste tot corpul. Lîngă buzunarul drept s-a oprit, a scos boxul și l-a împins încet spre căpitan. Redrick s-a apropiat de masă și a pus servieta pe ea.

— Putoare! Ce-ai făcut, putoare? l-a întrebat perplex pe Ernest.

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

Acesta a mişcat din sprîncene, abatut, şi a dat din umar. Totul era clar. În uşa deja stateau amîndoi negrii şi rînjeau. Nu mai era alta uşa, geamurile erau închise şi, colac peste pupază, ferestrele aveau gratii groase şi solide.

Capitanul Quarterblood, cu faţa schimonosita de dezgust, a scotocit în servieta cu ambele mîini şi a aşezat pe masa două biberoane micuţe, nouă „baterii", şaisprezece „stropi negri" de diferite mărimi în pachetul de polietilena, doi „bureţi" în excelenta stare şi un borcan cu „lut sifonat".

— În buzunare mai ai ceva? întreba încet capitanul Quarterblood. Hai, scoate.

— Tîrîtura, scrişni Redrick. Scîrnavie.

A băgat mîna la piept şi a azvîrlit pe masă pachetul de bancnote. Acestea s-au răspîndit în toate părţile.

— Hait. Mai ai?

— Ia-i, ia-i, urla Redrick smulgînd din buzunar al doilea teanc şi aruncîndu-l pe jos. Haleşte-i şi să-ţi stea-n gît.

— Mda, foarte interesant, spuse calm capitanul Quarterblood. Acum ridică-i şi dă-mi-i.

— Dumnezeu să ţi-i dea, i-a răspuns Redrick punîndu-şi mîinile la spate. Să ţi-i strînga slugoii tai. Şi-n definitiv, ridică-i singur.

— Aduna banii, stalker, insistă Quarterblood fără să ridice glasul. Şi-a proptit pumnii în masa şi s-a aplecat uşor înainte.

Cîteva secunde au tăcut privindu-se drept în ochi, apoi Redrick, mormaind o înjuratura, s-a lăsat pe vine şi a început să strînga în scîrbă banii. Negrii din spatele lui chicoteau, iar tipul de la ONU i-a aprobat pufnind pe nas.

— Nu mai pufni, bă, că-ţi zboara mucii, i-a strigat Redrick.

Se tîra deja în genunchi, culegea fiecare hîrtiuţă, apropiindu-se tot mai mult de inelul din cupru innegrit, ce stătea culcat într-o scobitură din parchet, plină de murdărie. S-a răsucit într-o parte ca să-i vină mai uşor. Striga încontinuu înjurături murdare, toate pe care şi le amintea, şi daca nu mai ştia le inventa pe loc. Cînd a sosit momentul, a tăcut, s-a agăţat de inel şi, opintindu-se, l-a tras în sus cu toată puterea. Nici nu se trîntise bine capacul de podea, că Redrick deja sărise cu capul înainte în pivniţa de vinuri, în întunericul umed şi rece.

A căzut în mîini, rostogolindu-se, sărind apoi în picioare şi năpustindu-se înainte, deşi nu vedea nimic, bizuindu-se numai pe amintiri şi noroc. Gonea prin trecerea îngustă dintre stivele de lăzi, smulgîndu-le şi dărîmîndu-le în urma lui, auzind cum se prăbuşeau cu zgomot şi se îngrămădeau în spate. Aluneca mereu, fugind pe trepte nevăzute pîna cînd s-a aruncat cu tot corpul în uşa acoperită cu tablă ruginită. Aceasta a sarit din balamale cu un scrîşnet sinistru şi s-a pomenit în garajul lui Ernest. Tremura tot şi respira greu, avea ochii înecaţi în pete roşii, sîngerii, iar inima se zbătea greu, cu bătăi bolnăvicioase, stîndu-i parcă în gît şi înăbuşindu-l. Nu s-a oprit încă nici o secundă, repezindu-se imediat spre un colţ îndepartat, acolo unde zacea un munte de vechituri. Îl dărîmă cu mîinile zdrelite şi scoase la iveală o spărtură în peretele garajului, unde erau smulse cîteva scînduri. Se culcă pe burtă si se tîrî prin gaura, auzind cum se rupe ceva din haina lui, dar deja nu-l mai interesa nimic. Era în curtea strîmtă ca un şanţ, plina cu lăzi de gunoaie. Se aruncă printre ele, îşi dădu jos haina pe care o rupse şi îşi aruncă cravata. Apoi se cerceta în graba să vada cum arata, îşi scutura pantalonii şi sari în picioare. Străbatu în goana curtea si se pravăli într-un tunel strîmt şi urît mirositor care ducea într-o curte vecina. Îşi încorda auzul în timp ce fugea, dar sirenele încă nu se auzeau si atunci începu sa fugă şi mai repede, sperînd baieţii care se fereau din calea lui. Se strecura printre rufele întinse, se tîra prin sparturile gardurilor putrezite, vrînd să iasă cît mai repede din acest cartier, pîna cînd căpitanul Quarterblood nu-l va încercui. Cunoştea împrejurimile ca pe propriul buzunar. Cînd era băiat s-a jucat şi a hoinărit prin toate aceste curţi, subsoluri, spălătorii parasite şi depozite de cărbune. Avea aici cunoscuţi şi chiar prieteni, iar în alte împrejurari ar fi putut să se ascundă şi să stea chiar o săptămîna întreagă. Dar nu pentru asta „a evadat cu neruşinare de sub arest, cîştigînd dintr-o dată douăsprezece luni în plus".

A avut mare noroc. Pe strada Şapte se desfăşura, urlînd şi ridicînd praful, o demonstraţie a unei asociaţii oarecare — vreo două sute de oameni la fel de ciufuliţi şi neîngrijiţi ca şi el, ba chiar şi mai rău, de parcă toţi s-ar fi strecurat abia acum prin spărturile din garduri şi ar fi răsturnat lăzile de gunoi, şi în plus de asta şi-ar fi petrecut înainte o noapte zbuciumată într-un depozit de cărbune. A răsărit de sub un gard, s-a aruncat în mulţime şi, dînd din coate, călcînd în picioare, primind pumni după ceafa şi nerămînînd nici el dator, a străbătut-o pieziş, pînă a ajuns pe partea cealaltă a străzii. Acolo s-a băgat din nou pe sub un gard exact în momentul cînd în faţă s-a auzit vuietul binecunoscut şi detestabil al patrulelor care îi obligă pe demonstranţi să se oprească şi să se strîngă ca o armonică. Însă acum ajunsese în alt cartier şi căpitanul Quarterblood nu putea şti în care anume.

Redrick a ieşit spre garajul său în dreptul depozitului de aparate radio-T.V., însă a trebuit să aştepte un timp pînă cînd muncitorii au terminat de încărcat un camion cu televizoare aflate în cutii mari de carton. S-a cuibărit în tufişurile de liliac pipernicite, în faţa peretelui înalt şi lipsit de ferestre al casei vecine, şi-a tras sufletul puţin şi a fumat o ţigara. Tragea din ea cu sete stînd pe vine şi rezemîndu-se cu spatele de tencuiala aspră a brandmauerului*. Din cînd în cînd ducea mîna la obraz ca sa-şi potolească tresaritul nervos în timp ce se gîndea, se gîndea şi iar se gîndea. Cînd a auzit claxonul camionului cu muncitori, care tocmai se tîra după un gard, Redrick a început sa rîdă şi a spus încet în urma camionului: „Mulţumesc, mă, băieţi, că m-aţi oprit, prostul de mine, şi că mi-aţi dat timp de gîndire". Şi din acest moment a început să se mişte repede, dar calm şi îndemînatic de parcă lucra în Zonă.

A intrat fără zgomot în garajul său printr-o intrare secretă, a dat la o parte bancheta şi a băgat mîna în coş. A scos cu grijă pachetul din sac şi l-a strecurat la piept. Pe urmă şi-a luat dintr-un cui o haină veche şi roasă, şi-a îndesat pe cap o şapcă jegoasă şi unsuroasă pe care a găsit-o într-un colţ. Printre crăpăturile din poarta garajului se strecurau în semiîntunericul din garaj raze subţiri de lumină pline de praf strălucitor. În curte copiii ţipau veseli şi cu patimă şi tocmai

* zid de siguranţa contra incendiilor (N.tr.)

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

vroia să plece cînd a recunoscut dintr-o dată vocea fetiței sale. Atunci s-a apropiat de cea mai mare crăpătură și un timp s-a uitat cum Maimuțica se agita ținînd în fiecare mînă cîte un balon și cum alerga în jurul leagănului nou. Trei babornițe, vecinele lui, croșetau stînd pe bancă și, uitîndu-se din cînd în cînd la Maimuțica, strîngeau din buze cu răutate și comentau de zor, cotoroanțele naibii. Iar copiii... nimic. Se jucau cu ea ca și cum totul ar fi fost în regulă. Nu degeaba se străduise cum putuse și intrase în grațiile lor: le făcuse un tobogan de lemn, o căsuță pentru păpuși și leagănul... Ba chiar și banca asta pe care se răstigniseră cotoroanțele, tot el o făcuse. „Ei bine, lasă", a murmurat și s-a îndepărtat de crăpătură, a privit pentru ultima oară garajul și a ieșit prin intrarea secretă.

La marginea de sud-vest a orașului, lîngă o benzinărie părăsită, la capătul străzii Minerilor se afla o cabină telefonică. Numai Dumnezeu știe cine o mai folosea acum, pentru că în jur erau numai case părăsite. Mai departe, spre sud, se întindea pînă la orizont terenul viran al fostei gropi de gunoi a orașului. Redrick s-a așezat în umbra cabinei, direct pe pămînt și a băgat mîna în groapa de sub ea. A simțit prin hîrtia prăfuită și unsuroasă mînerul pistolului. Cutia de zinc cu cartușe era tot la locul ei, la fel și săculețul cu „brățări" și portofelul vechi cu documente false. Ascunzătoarea era în regulă. Pe urmă și-a dat jos haina de piele și șapca și a băgat mîna la piept. A stat un minut întreg cîntărind în palmă capsula de porțelan ce conținea o moarte sigură, inevitabilă, și din nou a simțit cum i s-a strîns și a început să-i zvîcnească obrazul.

— Măi, Schuhart, a murmurat fără să-și audă vocea. Ce faci, canalie? Cu chestia asta or să ne sugrume pe toți... Și-a apăsat cu putere obrazul ce tresărea violent, dar nu l-a ajutat. Tîriturilor, a zis tare, gîndindu-se la muncitorii care încărcaseră camionul cu televizoare. Dacă nu mi-ați fi stat în cale o aruncam înapoi în Zonă și nici dracu n-o mai vedea.

S-a uitat în jur cu tristețe. Deasupra asfaltului crăpat tremura aerul fierbinte, geamurile caselor părăsite îl priveau parcă neprietenos, iar pe terenul viran alergau drăcușori de praf. Era singur.

— Prostii, a zis cu hotărîre. La urma urmei fiecare pentru el, doar Dumnezeu e pentru toți.

Grăbindu-se ca să nu se răzgîndească din nou, a băgat containerul în șapcă, pe care a înfășurat-o apoi în haina de piele. Pe urmă s-a ridicat în genunchi, s-a sprijinit cu tot corpul de cabină și a aplecat-o puțin. A așezat bine pachetul gros în groapă unde mai rămăsese mult loc liber. A lăsat cabina încet la loc, a zgîlțîit-o cu ambele mîini și s-a ridicat scuturîndu-și palmele.

— Și cu asta, basta. Și fără discuții.

A intrat apoi în căldura apăsătoare a cabinei, a băgat o monedă în aparat și a format un număr.

— Guta, spuse el. Te rog, nu te-ngrijora. Iarăși m-au prins. A auzit cum suspină și atunci s-a grăbit să-i zică: Sînt fleacuri. Vreo șase-opt luni acolo... și cu vizite... Trecem noi și prin asta, iar fără bani n-o să rămîi. Îți trimit eu... Ea tot tăcea... Mîine or să te cheme la poliție și acolo o să ne vedem. S-o aduci și pe Maimuțica.

— N-o să fie percheziție? a întrebat ea înfundat.

— N-are decît să fie. Acasă totul e curat. Lasă, că totul o să fie bine. Ține coada sus... Te-ai măritat cu un stalker, așa că nu mai plînge. Deci ne vedem mîine... Și ține minte. Nu te-am sunat. Te-am pupat.

A aruncat receptorul și cîteva secunde a stat strîngînd din ochi cu toate puterile, scrîșnind din dinți de-i sunau urechile. A pus altă monedă și a format din nou un număr.

— Vă ascult, a zis Răgușitu'.

— Schuhart la telefon. Ascultă-mă atent și nu mă întrerupe.

— Schuhart? s-a mirat foarte natural Răgușitu'. Care Schuhart?

— Nu mă întrerupe, ți-am mai zis. M-au prins, însă am reușit să fug. Acum mă duc să mă predau. Primesc vreo doi ani jumătate sau trei și soția o să rămînă fără bani. Să aveți grijă să nu sufere de nimic. Înțeles? Te mai întreb o dată: ai înțeles?... Nu departe de locul unde ne-am întîlnit prima dată este o cabină telefonică. E singura pe-acolo, așa că n-o să greșești. Porțelanul ăla stă sub ea. Dacă-l vreți, îl luați. Nu-l vreți, nu-l luați. Dar soția mea să nu ducă lipsă de nimic. O să mai lucrăm împreună și dacă mă-ntorc și aflu că ai trișat... Nu te sfătuiesc. E clar?

— Am înțeles totul. Mulțumesc. După o pauză, Răgușitu' a zis: Poate vrei un avocat?

— Nu. Toți banii îi dai soției. Salut!

A pus receptorul jos, s-a uitat în jur, a ieșit din cabină, și-a băgat mîinile adînc în buzunarele pantalonilor și a plecat fără grabă în sus, pe strada Minerilor, printre casele pustii și cu ușile încuiate, bătute în scînduri.

CAPITOLUL III

Richard H. Nunan, 51 de ani, reprezentantul furnizorului de echipament electronic pe lîngă filiala Institutului Internațional de Cultură Extraterestră din Marmont

Richard H. Nunan stătea la masă în cabinetul său și desena plictisit drăcușori într-un enorm blocnotes pentru însemnările de afaceri. Zîmbea înțelegător, dulceag, și aproba clătinînd capul, fără să-l asculte însă pe vizitator. Pur și simplu aștepta să sune telefonul, în timp ce oaspetele, doctorul Pilmann, îl certa alene. Sau numai își închipuia că-l ceartă. Sau poate chiar vroia să creadă că este certat.

— Am să țin cont de toate astea, Valentin, a spus în sfîrșit Nunan, isprăvind de desenat al zecelea drăcușor pentru a rotunji socoteala. Închizînd blocnotesul, a continuat. E într-adevăr revoltător...

Valentin, întinzînd mîna fină, a scuturat cu distincție țigara într-o scrumieră.

— Și de ce anume o să ții cont? se interesă el.

— De tot... De tot ce-ai spus, a răspuns vesel Nunan, lăsîndu-se pe spate în fotoliu. Pînă la ultimul cuvînt.

— Și ce-am spus?

— N-are importanță, rosti Nunan. Indiferent ce-ai fi spus, totul se va lua în considerare.

Valentin (doctorul Valentin Pilmann, laureat al Premiului Nobel ș.a.m.d.), micuț, elegant, îmbrăcat cu gust, stătea în fața lui, într-un fotoliu adînc. Purta o scurtă de piele fără nici o pată, o

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

cămașă de-ți lua ochii, cravata clasica uni, pantofi sclipitori, iar pe pantalonii ușor ridicați nu se observa nici o cută. Ochii se ascundeau în spatele unor ochelari negri, uriași, pe buzele palide și fine se așternuse un zîmbet caustic, rautăcios, iar deasupra frunții late și joase răsărea părul negru și țepos de parcă avea un arici pe cap.

— Am impresia că primești degeaba salariul acela fantastic, a spus el. Și-n afară de asta cred că ești și sabotor, Dick.

— Ssst, șuieră Nunan. Pentru Dumnezeu, nu așa de tare.

— Într-adevăr, continuă Valentin. Te urmăresc de mult timp și după părerea mea nu lucrezi deloc...

— Un moment, îl întrerupse Nunan și ridică un deget grăsuț și trandafiriu. Cum adică nu lucrez? Oare măcar o singură reclamație a rămas nerezolvată?

— Nu știu, spuse Valentin și din nou scutură scrumul. Primim cînd echipament bun, cînd echipament prost. E-adevărat că pe cel bun îl căpătăm mai des, dar ce amestec ai în toată treaba asta, nu știu.

— Dar dacă nu eram eu, îi replică Nunan, pe cel bun l-ați fi primit din an în paști. În afară de asta, voi, savanții, tot timpul paradiți instalațiile, pe urmă faceți reclamații și atunci... cine vă protejează? Uite, de exemplu...

Dar dintr-o dată Nunan a uitat de Valentin, pentru că a sunat telefonul. A smuls receptorul și a auzit:

— Mister Nunan? a întrebat secretara. Din nou e domnul Lemhen.

— Fă-mi legătura.

Valentin se ridică și puse în scrumiera mucul stins.

Își luă rămas bun, ducîndu-și două degete la tîmplă și ieși drept, micuț, dar bine făcut.

— Mister Nunan? a răsunat în receptor vocea cunoscută și tărăgănată.

— Vă ascult.

— Greu vă mai prinde omul la locul de muncă, mister Nunan.

— A venit o nouă tranșă de...

— Da, am aflat deja. Mister Nunan, am sosit nu demult, am nenumărate întrebări și aș vrea să discutăm neapărat între patru ochi. Am în vedere ultimul contract „Mitsubishi Densi". Chestie juridică.

— La ordinele dumneavoastră.

— Atunci, dacă n-aveți nimic împotrivă, peste vreo jumătate de oră în biroul filialei noastre. Vă convine?

— Perfect. Peste treizeci de minute.

Richard Nunan a pus receptorul în furcă, s-a sculat, și-a frecat bucuros mîinile durdulii și a pornit să se plimbe prin cabinet. Chiar a început să fredoneze un oarecare șlagăr aflat la modă, pînă cînd s-a încurcat, a cîntat fals și s-a oprit rîzînd înțelegător. Pe urmă și-a luat pălăria, a pus pe mînă impermeabilul și a ieșit în anticameră.

— Baby, îi spuse secretarei. Trebuie s-o zbughesc după niște clienți. Rămîi să comanzi garnizoana sau cum se zice să aperi cetatea, iar cînd mă voi întoarce o să-ți aduc o ciocolățică drept răsplată.

Secretara s-a îmbujorat. Nunan i-a trimis o sărutare în vînt și s-a „rostogolit" pe coridoarele Institutului. Unii au încercat să-l prindă de poalele hainei, dar s-a strecurat răspunzînd cu glume. I-a rugat să rămînă pe poziții fără el, le-a recomandat să-și cruțe rinichii și să nu se agite. Și-n sfîrșit l-au abandonat, nimeni neputînd să-l mai prindă. A țîșnit din clădire fluturînd pe sub nasul portarului legitimația închisă, așa cum obișnuia de altfel.

Deasupra orașului atîrnau nori negri, doar să-ntinzi mîna și să-i apuci, era zăpușeală și primele picături deja cădeau șovăitor, desenînd steluțe negre pe asfalt. Aruncînd impermeabilul pe cap și umeri, Nunan a luat-o la trap mărunt, de-a lungul șirului de mașini pînă la Peugeot-ul său, s-a aruncat înăuntru și, smulgîndu-și balonseidul, l-a aruncat pe locurile din spate. Din buzunarul lateral al hainei a scos un fel de bețișor negru, rotund: „A.V-ul", pe care l-a introdus în acumulator, împingîndu-l cu degetul mare pînă cînd s-a auzit: clic! Pe urmă, Richard s-a instalat mai confortabil la volan, foindu-se ca o cloșcă, și a apăsat pe pedală. Peugeot-ul s-a urnit fără zgomot pînă în mijlocul străzii și a demarat puternic spre ieșirea din prezona.*

Ploaia a izbucnit brusc, ca și cum din înaltul cerului s-ar fi răsturnat un bazin uriaș cu apă. Pavajul a devenit alunecos și mașina derapa la toate virajele. Nunan a pornit ștergătoarele și a micșorat viteza. „Deci s-a primit raportul, se gîndea el. Acum o să ne ridice în slăvi. Ce să mai vorbim, eu sînt pentru. De ce să nu recunosc, îmi place cînd sînt lăudat. Mai ales cînd o face domnul Lemhen. Ce lucru ciudat totuși! De ce ne place atît de mult cînd sîntem lăudați? Că doar nu strîngi bani din asta. Poate glorie? Ce fel de glorie putem să avem nu știu. «A fost plin de glorie: iar acum despre el știu numai trei. Hai să zicem, patru, dacă-l număr și pe Baileys.» Hazlie vietate mai e omul. Probabil că iubim laudele așa cum sînt. La fel cum copiii primesc înghețată. Un complex ca toate celelalte, asta-i. Numai că laudele deconectează celelalte complexe și nu e bine. Cum o să mai cresc în ochii proprii?... Parcă nu știu și singur cine sînt. Bătrînul grăsan Richard H. Nunan! Da' ce naiba o fi H? Fir-ar să fie! Și nici măcar n-am pe cine să întreb... Doar n-o să-l întreb pe domnul Lemhen... A, mi-am amintit! Herbert. Richard Herbert Nunan. Of, ca tare mai toarnă"...

Cînd a întors spre bulevardul Central, se gîndea: „Cît de mult s-a extins orășelul în ultimii ani... Ce de zgîrie-nori au mai răsărit și crescut... Uite încă unul acolo, cum răsare. Abia l-au început... Da' la noi ce-o să fie?... A, sigur că da, Luna-complex: cel mai bun jazz din lume cu bordeluri, totul pentru garnizoana noastră eroică, pentru turiștii noștri neînfricați, în special pentru cei mai în vîrstă. Totul pentru distinșii cavaleri ai științei. Iar periferiile se golesc... Iar cei care au ieșit din mormînt nu mai au unde se întoarcă."

— Drumurile spre locuințele proprii sînt barate. De aceea, cei ieșiți din morminte sînt triști și supărați, a spus cu voce tare.

„Da, aș vrea să știu cum o să se termine toate astea. Acum zece ani știam precis cum trebuie să se sfîrșească tot. Cordoane de netrecut. Un pustiu larg de cincizeci de kilometri care să înconjoare Zona. Savanți, soldați și nimeni altcineva. O plagă groaznică pe corpul planetei mele, blocată pentru totdeauna... Și ce chestie. Parcă toți cre-

---

*teritoriu de lîngă Zonă. Pe întinderea ei se aflau Institutele. (N.tr.)

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

deau asta, nu numai eu. Cîte cuvîntări s-au ținut, cîte proiecte de legi s-au mai făcut... Iar acum nici măcar nu ne mai amintim cum a ajuns această hotărîre de oțel o ciulama. «Pe de o parte nu se poate să nu recunoaștem, iar pe de altă parte să nu fim de acord.» Totul a început, pare-mi-se, cînd au scos din Zonă primele „A.V-uri". „Bateriile"... Da. Cred că de-aici a început totul. Mai ales cînd s-a descoperit că se înmulțesc. Pe atunci plaga nu era chiar atît de groaznică și chiar nu putea fi numită plagă. Mai degrabă o comoară... Iar acum deja nimeni nu mai știe ce e asta... Plagă, comoară, ispitele iadului, cutia Pandorei, dracu', diavolul... Însă toți profită cum pot. Douăzeci de ani s-au tot scremut, au tocat miliarde, dar furtul organizat, planificat, tot n-au fost în stare să-l pună la punct. Fiecare își aranjează business-ul său mic, în timp ce savanții frunte-lată continuă să vorbească cu grandoare, cu o strălucitoare prestanță: «pe de o parte nu putem să nu recunoaștem, iar pe de altă parte să nu fim de acord, pentru că obiectul cutare fiind iradiat cu raze Roentgen sub un unghi de 18° elimină cvasi-termoelectroni sub un unghi de 22°...» La dracu'! Și așa n-am să mai apuc să trăiesc să văd sfîrșitul."

Mașina trecu pe lîngă vila lui Sterviatnik Barbridge. Toate geamurile erau încă luminate, probabil din cauza ploii torențiale. La etajul doi, în camerele Dinei se vedea cum se mișcă perechi în dans. „Ori au luat-o de dimineață, ori n-au reușit să termine de ieri. Așa e moda prin oraș: zi și noapte, încontinuu. Am crescut un tineret puternic, rezistent și tenace în intențiile sale"...

Nunan a oprit mașina în fața clădirii cu aspect comun, ba chiar neaspectuos, ce-și afișa o firmă ștearsă: „Oficiul juridic Corsh & Simak". A scos și a ascuns în buzunar „bateria", și-a aruncat pe cap impermeabilul, a înșfăcat pălăria și a rupt-o la fugă cît îl țineau picioarele spre intrare. A fugit pe lîngă un portar cu nasu-n ziar, pe o scară acoperită cu un covor tocit și a tropăit pe coridorul întunecat al etajului doi. Un coridor plin de mirosuri specifice a căror proveniență degeaba s-a chinuit de-atîtea ori să o descopere. A deschis larg ușa de la capătul coridorului și a intrat în anticameră.

În locul secretarei, a văzut un tînăr puternic, bronzat pe care nu-l cunoștea. Era fără costum, iar mînecile cămășii erau suflecate. Cotrobăia în „mațele" unei mașini electronice complicate pusă pe măsuță în locul mașinii de scris. Richard Nunan a atîrnat impermeabilul și pălăria de un cui, și-a aranjat cu amîndouă mîinile rămășițele de păr pe după urechi și s-a uitat întrebător la tînăr, care a dat din cap. Atunci Nunan a deschis ușa de la cabinet.

Domnul Lemhen s-a ridicat greoi dintr-un fotoliu uriaș de piele, ce era așezat lîngă fereastra acoperită de o draperie, și i-a venit în întîmpinare. Fața lui dreptunghiulară era scofîlcită și asta putea foarte bine să-nsemne ori un zîmbet prietenos, ori o tristețe provocată de timpul urît, ori poate o abținere dificilă de a strănuta.

— În sfîrșit și dumneata, a zis el tărăgănat. Intră și fă-te comod.

Nunan a căutat un loc unde să se facă comod, dar n-a găsit nimic altceva în afară de un scaun tare cu spătarul drept, pitit după masă. Atunci s-a așezat pe colțul mesei. Dispoziția lui veselă începuse să dispară și nici el nu înțelegea de ce. Însă și-a dat seama dintr-o dată că n-o să fie lăudat. Mai degrabă invers. „Ziua Mîniei", a filozofat și s-a pregătit pentru mai rău.

— Poți să fumezi, i-a propus domnul Lemhen, așezîndu-se din nou în fotoliu.

— Mulțumesc, nu fumez.

Domnul Lemhen a clătinat din cap, luînd o asemenea mină de parcă i s-ar fi confirmat cele mai urîte presupuneri, și-a împreunat în dreptul ochilor vîrfurile degetelor de la mîini și un timp s-a uitat foarte atent la figura pe care o alcătuise.

— Consider că n-o să discutăm acum problemele juridice ale firmei „Mitsubishi Densi".

Era evident o glumă. Richard Nunan i-a răspuns imediat cu un zîmbet bine studiat.

— Cum doriți.

Era al dracului de neplăcut să stea pe masă, picioarele nu-i ajungeau pînă la podea și-l durea fundul.

— Cu regret trebuie să-ți comunic că raportul dumitale a produs, acolo sus, o impresie extraordinară, foarte favorabilă.

— Hm... a mormăit Nunan. „Începe", s-a gîndit.

— Ești chiar propus pentru o decorație, a continuat domnul Lemhen, deși le-am sugerat că poate ar fi bine să mai aștepte. Și bine am făcut. Și-a desprins privirea de pe figura celor zece degete și s-a uitat încruntat la Nunan. Mă vei întreba probabil de ce dau dovadă de prudență exagerată?

— Probabil că aveți un motiv, a spus plictisit Nunan.

— Da, am. Ce reiese din raportul tău, Richard? Grupul „Metropol" lichidat. Cu eforturile tale. Grupul „Florile verzi" a fost prins în flagrant delict în totalitate. Superbă lucrătură. Și tot a ta. Grupările „Evantaiul", „Quasimodo", „Muzicanții ambulanți" ș.a.m.d., nu-mi mai amintesc cum le cheamă pe toate, de asemenea autolichidate, înțelegînd că azi-mîine vor fi prinse. Toate astea, de fapt așa au și fost, toate informațiile încrucișate s-au confirmat. Cîmpul de luptă s-a curățat și a rămas numai pentru tine, Richard. Concurenții au rupt-o la fugă în dezordine și cu mari pierderi. Am oglindit bine situația?

— În orice caz, a zis Nunan cu precauție, în ultimele trei luni scurgerea materialelor din Zonă prin Marmont s-a oprit... Din cîte știu... a adăugat el.

— Dușmanul s-a retras, nu-i așa?

— Dacă insistați tocmai pentru expresia asta... Așa e.

— Nu-i așa! Dușmanul nu se retrage niciodată. Știu sigur asta. Grăbindu-te cu acest raport victorios, ai demonstrat de fapt lipsă de experiență. Tocmai de aceea am propus să mai aștepte cu decorațiile alea.

„Să le ia naiba de decorații, se gîndea Nunan, clătinînd piciorul și uitîndu-se ursuz la vîrful pantofului. Bune de agățat prin pod. S-a găsit moralistul, educatorul. Știu și fără tine cu cine am de-a face. N-am nevoie de morală. Îmi cunosc dușmanii. Spune simplu și clar: unde, cum și ce-am scăpat din vedere?... Ce-or mai fi făcut netrebnicii ăștia?... unde, cum și ce fel de fisuri or fi găsit?... Și fără introduceri pompoase, nu se putea? Nu sînt un mucos jegos. Am trecut de cincizeci și nu stau aici pentru decorațiile tale"...

— Ce-ai auzit despre Globul de Aur? a întrebat dintr-o dată domnul Lemhen.

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

„Doamne! se enervă Nunan. Ce mai caută și Globul de Aur pe-aici? La dracu' cu stilul tău de-a vorbi"...

— Globul de Aur este o legendă. O mașinărie mitologică ce s-ar găsi în Zonă și ar avea forma și înfățișarea unui glob de aur. Îndeplinește dorințele omenești.

— Orice?

— Conform textelor canonice ale legendelor, orice. Există totuși și niște variante...

— Așa, așa. Dar ce-ai auzit de „lampa morții"?

— Acum opt ani, a început obosit și plictisit Nunan, un stalker cu numele de Stephan Norman, poreclit Ochelaristul, a scos din Zonă un obiect care se asemăna, după cîte știu, cu un sistem radiant ce acționează mortal asupra organismelor terestre. Acest Ochelarist a vrut să-l vîndă Institutului. Nu s-au înțeles însă la preț și atunci a luat aparatul și a plecat înapoi în Zonă, de unde nu s-a mai întors. Unde se află acest aparat, nu se mai știe. În Institut și-acum își mai smulg părul din cap. Binecunoscutul dumneavoastră Hugh din „Metropol" a propus pentru acest aparat orice sumă care încape pe foaia cecului.

— Asta-i tot? a întrebat domnul Lemhen.

— Tot.

A început să studieze demonstrativ camera, o încăpere plictisitoare în care nu aveai la ce să te uiți.

— Bine, a zis domnul Lemhen. Dar despre „ochiul racului"?

— Al cui?

— Al racului, Rac, știi doar... Domnul Lemhen a ciopîrțit aerul cu două degete... Ăla cu clești.

— Aud pentru prima oară.

— Dar ce știi despre „șervețelele fulminante"?

Nunan s-a dat jos de pe masă și a stat în fața lui Lemhen înfundîndu-și mîinile în buzunare.

— Nu știu nimic. Dar dumneavoastră?

— Spre regretul meu, nici eu nu știu. Nici despre „ochiul racului" și nici despre „șervețelele fulminante". Și totuși ele există.

— În Zona mea? a întrebat Nunan.

— Stai jos, stai jos, te rog, a zis domnul Lemhen, fluturînd mîna. Conversația noastră abia începe. la loc.

Nunan a ocolit masa și s-a așezat pe scaunul tare cu spătar înalt. „Unde naiba vrea să ajungă? se gîndea cu febrilitate. Ce-o mai fi și cu noutățile astea? Probabil că au încurcat-o prin alte Zone și-acum își bate joc de mine, animalul. Niciodată nu m-a suferit tartorul ăsta bătrîn. N-a putut să uite epigrama aia"...

— Să continuăm deci micul nostru examen, a anunțat Lemhen. S-a lăsat pe spătarul fotoliului și, uitîndu-se în tavan, a întrebat: Ce mai face bătrînul Barbridge?

— Barbridge? Sterviatnik Barbridge este în atenția noastră. Schilod, n-are nevoie de bani. A terminat-o cu Zona. Are patru baruri, o casă veselă, organizează picnicuri pentru ofițerii garnizoanei și pentru turiști. Fata, Dina, duce o viață de petreceri. Băiatul, Arthur, abia a terminat facultatea juridică.

Domnul Lemhen aproba din cap, vădit satisfăcut:

— E clar, foarte bine, l-a lăudat el. Dar ce mai face Kreon Maltezu'?

— Unul din puținii stalkeri care mai „funcționează". A fost în legătură cu grupul „Quasimodo", iar acum vinde marfă Institutului prin mine. Deocamdată îl țin în libertate. Apoi, cîndva, cineva îl va momi. E-adevărat că în ultimul timp bea mult și mi-e teamă ca n-o mai duce mult.

— Contacte cu Barbridge?

— „Se-nvîrte" pe lîngă Dina. Nu are însă succes.

— Foarte bine, foarte bine, a aprobat domnul Lemhen. Dar ce se mai aude de Schuhart Roșcatu'?

— Acum o lună a ieșit din închisoare. N-are nevoie de bani. A încercat să părăsească orașul, dar el... Nunan a amuțit. Pe scurt, are neplăceri în familie. Nu-i mai arde de Zonă.

— Asta-i tot?

— Da.

— Cam puțin. Cum o mai duce Carter Norocosul?

— De mulți ani nu mai e stalker. Vinde mașini uzate și are un atelier pentru adaptarea mașinilor la alimentarea cu „bateriile A.V.". Are patru copii, soția a murit acum un an, mai e și soacra.

Lemhen a clătinat din nou din cap.

— Pe cine am mai uitat din cei bătrîni? a întrebat el binevoitor.

— Ați uitat de Jonathan Milles, poreclit Cactus. Acum e în spital. Moare de cancer. Ah! Și l-ați mai uitat pe Cremă-de-ghete.

— Da, da! Cremă-de-ghete...

— Cremă-de-ghete nu s-a schimbat. Are un grup de trei oameni și stau săptămîni întregi în Zonă. Tot ce găsesc distrug pe loc. Iar societatea lui „Îngerii răzbunării" s-a destrămat.

— De ce?

— Dacă mai țineți minte, se ocupau de cumpărarea mărfii, iar Cremă-de-ghete o ducea înapoi în Zonă. „Ce-i al diavolului să rămînă al diavolului". Acum nu mai are ce să cumpere și-n afară de asta noul director al filialei a pus poliția pe urmele lor.

— Înțeleg. Iar cei tineri?

— Ce-i cu tinerii?... Vin și pleacă. Sînt vreo cinci-șase oameni cu oarecare experiență, dar în ultimul timp, neavînd cui să vîndă marfa, au renunțat. Încet-încet, i-am dresat. Consider, șefule, că în Zona mea practic am terminat cu stalkerii. Bătrînii s-au dus, tinerii nu știu să facă nimic, iar prestigiul meseriei nu mai e același cum era odată. Vine tehnica, au apărut stalkerii-roboți.

— Da, da, am auzit ceva și despre asta. Dar acești roboți nu acoperă cheltuielile de energie pe care o consumă. Sau greșesc?

— Este o chestiune de timp. În curînd încep să recupereze.

— Cît de curînd?

— Peste vreo cinci-șase ani...

— Apropò, știi că și concurenții au început să folosească stalkerii-roboți?

— În Zona mea? întrebă Nunan devenind dintr-o dată atent.

— Și în a dumitale la fel! Au baza la Reksopolis. Aduc instalațiile cu elicopterele prin munți în Canionul Șarpelui, la Lacul Negru, la baza munților Bolder-Pick.

— Păi, asta-i la periferie, spuse Nunan neîncrezător. Acolo-i pustiu. Ce naiba pot să găsească acolo?

— Puțin. Foarte puțin. Dar găsesc. De altfel ți-am spus numai ca să știi. Asta de fapt nu te privește... Să rezumăm. În Marmont aproape că n-au mai rămas stalkeri profesioniști. Cei care au

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

rămas nu mai au legătura cu Zona. Tineretul e pierdut și se află în procesul de îmblînzire. Concurenții sînt înfrînți, aruncați, zac pe undeva și își ling rănile. Marfă nu mai este, iar cînd apare n-o ia nimeni. Scurgerea ilegală a materialelor din Zona Marmontului s-a oprit deja de trei luni. Așa e?

Nunan tăcea. „Acum, se gîndea el, mă va zdrobi. Dar unde am greșit? Și simt că necazul e mare de tot... Hai, zi o dată, morcov bătrîn! Nu-mi mai măcina sufletul!"

— Nu aud răspunsul, a zis Lemhen, ducîndu-și palma pîlnie la urechea plină de riduri și păr.

— Gata, șefule, s-a decis Nunan. Ajunge! M-ați fiert, m-ați fript, acum puneți-mă și la masă.

Domnul Lemhen a mormăit nedecis:

— Nici măcar n-ai ce să-mi spui, s-a posomorît el pe neașteptate. Stai aici și dai din urechi în fața șefului. Dar mie cum mi-a fost cînd alaltaieri... S-a oprit brusc, s-a ridicat și s-a îndreptat spre seif... Ce s-o mai lungim. În ultimele două luni, numai din ceea ce știm — reține! — adversarii noștri au primit mai mult de 6 000 de bucăți de materiale din diferite părți ale Zonei. S-a oprit lîngă seif, l-a mîngîiat pe una din laturi și s-a întors brusc spre Nunan. Să nu-ți faci iluzii că totul merge ca pe roate! a țipat el. Amprentele sînt ale lui Barbridge! Amprentele Maltezului! Amprentele lui Ben-Gullevy Nasosu', despre care nici n-ai considerat necesar să-mi amintești. Amprentele lui Geresch Fonfăitul și ale lui Tzmîga Piticu'. Deci așa îmblînziți tineretul vostru? „Brățări!". „Ace!". „Titireze albe!" Și, mai mult decît atît, tot felul de ochiul... racului sau mai știu eu cum i-o zice, dracu să-l ia de rac, tot felul de „zornete cîntătoare" și „șervețele fulminante", naiba să le ia pe toate.

Se opri brusc, se întoarse în fotoliu, iar își împreună degetele și întrebă respectuos, parcă împăcat cu soarta:

— Ce părere ai despre asta, Richard?

Nunan și-a scos batista și a început să-și șteargă gîtul și ceafa.

— N-am nici o părere, a recunoscut el cinstit. Iertare, boss, în prezent, eu în general... Uff! Lăsați-mă să respir... Barbridge! Da' Barbridge n-are nici o legătură cu Zona! Îi cunosc fiecare pas! Își aranjează chefurile și picnicurile pe malul lacurilor, greblează bani cu ghiotura și pur și simplu nu are nevoie... Iertați-mă, bineînțeles că spun prostii, dar vă asigur că nu l-am scăpat din ochi pe Barbridge de cînd a ieșit din spital...

— Nu te mai rețin, îi replică Lemhen. Îți dau un termen de o săptămînă. Să-mi aduci dovezi despre felul în care materialele din Zona ta ajung în mîinile lui Barbridge... Barbridge... și restul. La revedere.

Nunan s-a ridicat, a salutat stingherit profilul domnului Lemhen și, continuînd să-și șteargă cu batista gîtul transpirat, a ieșit în anticameră. Tînărul bronzat fuma și se uita gînditor în măruntaiele electronice ale unei mașini. S-a uitat în treacăt spre Nunan, dar ochii îi erau inexpresivi, goi, cu privirile pierdute.

Richard își puse pălăria pe cap cum se nimeri, își aruncă impermeabilul pe braț și ieși afară. „Nu mi s-a mai întîmplat așa ceva, se gîndea el, complet derutat. Ca să vezi... Ben Gullevy Nasosu'! Are deja și poreclă!... Cînd oare?... Fraieru' ăla!... Piciu'... Nu, toate astea... nu-s chiar așa... Of, animalule, vită oloagă... Sterviatnik!... Cum m-ai dus de nas... Ca atunci în Singapore... ăsta, cum îi zice... «Cu mutra de masă și cu ceafa de perete...»".

S-a suit în automobil și un timp, fără să mai înțeleagă nimic, a căutat absent cheia de contact. De pe pălărie îi picura apă pe genunchi și atunci a dat-o jos, și fără să se mai uite a aruncat-o în spate. Parbrizul era înecat în ploaie și Richard Nunan avea impresia, nici el nu știa de ce, că tocmai din cauza ei nu poate să înțeleagă ce să facă mai departe. Dezmeticindu-se, și-a dat un pumn în chelie. Se calmase dintr-o dată. Și-a amintit că nu avea cheia de contact la el și nici nu va putea s-o aibă vreodată pentru că o înlocuise cu „A.V.-ul": acumulatorul veșnic. Trebuia să-l scoată din buzunar, fir'ar al dracului, și să-l pună în orificiul de recepție. Și abia atunci va putea s-o șteargă de aici, cît mai departe de casa asta blestemată, de unde îl privea, asta mai mult ca sigur, gulia aia bătrînă.

Mîna lui Nunan care ținea „A.V.-ul" s-a oprit la jumătatea drumului. „Așa. Bine că măcar știu cu cine să încep. Cu el trebuie să încep... Oho!... Și să vezi cum am s-o fac. Nimeni, niciodată, n-a mai început așa cum o voi face eu cu el... Și cu ce plăcere!" A dat drumul la ștergătoare și a pornit mașina de-a lungul bulevardului. Nu se vedea aproape nimic în față, dar a început încetul cu încetul să se liniștească. „N-are nimic. Lasă să fie ca la Singapore. La urma urmei, totul s-a terminat cu bine acolo. Ei și ce? Am dat și eu o dată cu mutra de masă. Putea să se termine și mai rău: să nu fie cu mutra și să nu mă lovesc de masă. Dacă dădeam de ceva plin de cuie?... În sfîrșit, să nu divagăm... Pe unde naiba mai e și castelul meu? Nu se vede nici pe dracu... Aha! Uite-l!"

Timpul era oribil, dar localul „5 minute" era luminat puternic, ca la „Metropol". Scuturîndu-se ca un cîine ud pe malul apei, Richard Nunan a intrat în holul luminos. Mirosea a tutun, parfum și șampanie trezită. Bătrînul Bennie, încă fără livrea, stătea după tejghea în diagonală față de intrare și infuleca ceva, ținînd o furculiță în pumn. În fața lui, așternîndu-și printre paharele goale bustul enorm, se înălța Madame care se uita gînditoare la el cum mănîncă. În hol încă nu era făcută curățenia după ziua de ieri. Cînd a intrat Nunan, Madame și-a întors brusc fața lată și parcă zugrăvită, întîi nervoasă, dar afișînd imediat un zîmbet profesional.

— Oho-ho! a grohăit ea. Oare e chiar domnul Nunan în persoană? I s-a făcut dor de fetițe?

Bennie continua să mănînce. Era surd ca un butuc.

— Salut, bătrînico! a zis Nunan. E nevoie de fetițe cînd am în față o femeie adevărată?

Bennie l-a observat în sfîrșit. O mască groaznică, plină de cicatrici albastre și roșii s-a schimonosit într-un zîmbet binevoitor.

— Bună ziua, stăpîne, a hîrîit el. Ați intrat ca să vă uscați?

Nunan i-a zîmbit și l-a salutat cu mîna. Nu-i plăcea să vorbească cu Bennie pentru că trebuia tot timpul să urle.

— Unde-i administratorul meu, băieți?

— La el, răspunse Madame. Mîine trebuie să plătească impozitele.

— Of! Impozitele astea... Madame, vă rog să-mi pregătiți favorita mea... Mă-ntorc repede.

Pășind pe covorul gros, sintetic, a străbătut co-

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

ridorul şi a cotit înspre o intrare ascunsă. Fără să bată, a deschis uşa capitonată cu piele.

Kanascha-Ciolanu' stătea semeţ la o masă impunătoare, cercetînd într-o oglindă o bubă de pe nas, şi nici capul nu-l durea că mîine trebuie să plătească impozitele. Pe masa complet goală din faţa lui era o cutie cu alifie, precum şi un pahar cu un lichid transparent. Ciolanu'-Kanascha a ridicat ochii injectaţi şi, văzîndu-l pe Nunan, a tresărit, scăpînd oglinda. Fără nici un cuvînt, Nunan s-a aşezat în fotoliul de vizavi şi un timp l-a cercetat în tăcere pe acest nemernic, ascultîndu-l cum bolboroseşte ceva despre nenorocita de ploaie şi despre reumatism. Pe urmă a zis:

— Închide uşa cu cheia, puişorule!

Ciolanu', tropăind cu picioroangele deformate de platfus, a fugit spre uşă, a întors cheia în broască şi s-a înapoiat la masă. Se înălţa ca un munte păros în faţa lui Nunan şi se uita direct în gura lui cu devotament. Nunan tot îl mai cerceta cu ochii mijiţi. Şi-a amintit dintr-o dată, nu ştia nici el de ce, că numele real al lui Ciolanu'-Kanascha este Rafael. Porecla „Ciolanu'" i-a fost dată pentru pumnii lui enormi, osoşi, de culoare roşu-vînăt, complet lipsiţi de păr, ce răsăreau din blana deasă care-i acoperea mîinile, ca din nişte manşete. Numele de Kanascha şi-l pusese singur, fiind convins că era un nume de tradiţie pentru împăraţii mongoli. Rafael. „Ei bine, Rafael, începem?"

— Ce mai faci? a întrebat Nunan duios.

— Totul e O.K., boss, a răspuns grăbit Rafael „Ciolanu'".

— Ai aranjat scandalul acela cu poliţia?

— Am dat 150. Toţi sînt mulţumiţi.

— Ai dat 150 de la tine. Vina este a ta, puiule. Trebuia să ai grijă.

Ciolanu' a luat o mină nefericită şi şi-a aruncat în lături palmele enorme, în semn de supunere.

— Parchetul din hol trebuie schimbat, a zis Nunan.

— Se face.

Nunan a tăcut şi şi-a ţuguiat buzele.

— Marfă? a şoptit el.

— Cam puţină.

— Arată-mi.

Ciolanu' s-a repezit la seif, a scos de-acolo un pachet şi l-a pus pe masă în faţa lui Nunan, dezvelindu-l. Richard, cu un singur deget, l-a răvăşit: „stropii negri" şi o „brăţară" pe care a cercetat-o pe toate feţele, după care a pus-o la loc.

— Asta-i tot?

— Păi, dacă nu aduc, a zis Ciolanu' spăşit.

— Nu aduc, a repetat Nunan.

L-a sfredelit cu privirea şi, brusc, l-a lovit cu toată puterea pe „Ciolan" în gambă cu vîrful bocancului. Ciolanu' a oftat şi s-a aplecat ca să-şi pipăie locul lovit, dar imediat s-a ridicat în poziţia de drepţi. Atunci Nunan a sărit de parcă l-ar fi înţepat cineva în fund, l-a prins pe „Ciolan" de gulerul cămăşii şi a început să dea în el cu picioarele, bulbucîndu-şi ochii. Ciolanu', oftînd, gemînd şi întorcînd capul ca un cal speriat, se retrăgea mereu, pînă cînd s-a prăbuşit pe canapea.

— Lucrezi la doi stăpîni, puişorule, i-a strecurat Nunan printre dinţi, direct în ochii lui albi de frică şi de groază. Sterviatnik se scaldă-n marfă, iar mie-mi arăţi mărgeluţe-n hîrtiuţe? Şi-a făcut vînt şi l-a lovit în plină figură, de parcă ar fi încercat să-i spargă buba de pe nas. O să putrezeşti în închisoare! O să te-ndopi numai cu băle-gar... O să-ţi pară rău că te-ai născut pe lumea asta... Şi din nou, cu avînt, cu pumnul peste bubă. De unde are Barbridge marfă? De ce lui îi aduce şi ţie nu? Cine îi aduce? De ce nu ştiu nimic? Pentru cine lucrezi? Ciolanu' închidea şi deschidea gura fără să scoată un sunet. Nunan l-a lăsat, s-a întors în fotoliu şi şi-a aruncat picioarele pe masă. Ei?

Ciolanu' şi-a tras sîngele pe nas, s-a smiorcăit şi a îngăimat:

— Zău, boss... De ce? Ce fel de marfă are Sterviatnik? N-are nici un fel de marfă. Astăzi, nimeni nu mai are marfă...

— Deci mă contrazici? întrebă ameninţător Nunan, coborîndu-şi picioarele de pe birou.

— Nu, boss. Nu... Zău! se grăbi Ciolanu'. Să-mi sară ochii! Cum o să vă contrazic? Nici gînd...

— Las' că te zbor eu de-aici, se posomorî Nunan. Nu ştii să lucrezi. Din ăştia ca tine culeg zece cu un pol. Am nevoie de un om adevărat pentru afaceri.

— Staţi un pic, boss, a zis Ciolanu' supus, mînjindu-şi mutra cu sînge. De ce aşa, dintr-o dată?... Haideţi să ne înţelegem. Şi-a pipăit grijuliu buba, cu vîrful degetelor. Spuneţi că Barbridge are multă marfă. Nu ştiu. Bineînţeles, vă cer iertare, dar cineva v-a minţit. Astăzi nimeni nu mai are marfă. În Zonă merg numai mucoşii şi nu se mai întorc. Nu, boss. Cineva v-a înşirat verzi şi uscate.

Nunan îl urmărea pieziş. Se părea că Ciolanu', într-adevăr, nu ştia nimic, mai ales că nu cîştiga nimic dacă minţea. De la Sterviatnik nu prea cîştigai.

— Afacerea cu picnicuri este o treabă bănoasă?

— Picnicuri? Nu prea. Nu poţi să aduni cu lopata... Dar acum în oraş nici nu prea au mai rămas afaceri bănoase.

— Dar unde se organizează picnicurile?

— Unde se organizează? Păi, în diferite locuri. Lîngă Muntele Alb, la Izvoarele Calde, lîngă Lacurile Curcubeului...

— Şi ce fel de clintelă?

— Ce fel de clientelă? Ciolanu' şi-a pipăit din nou buba, s-a uitat la degete şi a zis cu sinceritate: Dacă dumneavoastră, boss, vreţi să vă apucaţi singur de această afacere, eu nu vă sfătuiesc. Contra lui Sterviatnik n-o să rezistaţi.

— De ce nu?

— Sterviatnik are clientelă. Căştile bleu, unu. Ciolanu' a început să-şi îndoaie degetele. Ofiţerii din comandament, doi. Turiştii de la „Metropol", de la „Crinul Alb" şi de la „Extratereştrii", trei. Pe urmă, are deja reclamă. Pînă şi băieţii localnici merg la el. Zău, boss, nu merită să te iei de el.

— Localnicii... Şi ei merg la el?

— În general, tineretul.

— Şi ce se face acolo, la picnicuri?

— Ce se face acolo? Mergem în autocare, nu? Iar acolo sînt deja cortuleţe, un bufeţel, nişte melodiuţe... Şi fiecare se distrează cum vrea. Ofiţerii mai mult cu fetiţele, turiştii se bulucesc să privească Zona... Dacă e lîngă Izvoarele Calde, de-acolo pînă la Zonă nu mai e decît o palmă de loc, chiar dincolo de Canionul Sulfului. Sterviatnik a aruncat acolo nişte oase de cal, iar ei stau şi cască ochii prin binocluri...

— Dar localnicii?

— Localnicii? Asta, bineînţeles, nu prezintă in-

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

teres pentru ei... Păi, fiecare se distrează cum poate.

— Iar Barbridge?

— Păi, ce-i cu Barbridge? Cum sînt toți, așa și cu Barbridge.

— Și tu?

— Și eu ce? Cum sînt toți, așa și cu mine. Mă uit și eu, ca să nu le necăjesc pe fetițe, și cu asta... Eh, acolo, ce pică... Păi, ca toți în general.

— Și cît durează totul?

— Păi, de la caz la caz. Cînd trei zile, dar poate și toată săptămîna.

— Și cît costă această distracție? a întrebat Nunan, deja gîndindu-se la altceva.

Ciolanu' a răspuns ceva, Nunan însă nu l-a mai auzit. „Uite, aici e fisura, se gîndea el. Cîteva zile... Cîteva nopți... În condițiile astea este imposibil să-l urmărești pe Barbridge. Chiar dacă ții cu tot dinadinsul s-o faci... Și totuși, nu e clar. Doar e fără picioare. Și acolo mai e și Canionul. E ceva putred aici..."

— Cine din localnici merge permanent?

— Din localnici? Doar v-am spus, mai mult tineretul. Gullevy, Gudgba... Tzappfa Puișorul... Ăăă... Tzmîga și Maltezu' mai vin. O companie călduță. Ei numesc afacerea asta „școala duminicală". Așa discută între ei: „Ce ziceți, spun ei, vizităm «școala duminicală?»" Se cîștigă binișor, îndeosebi cu „babornițele". Vine o oarecare bătrînică din Europa...

— „Școala duminicală", repetă îngîndurat Nunan. O idee stranie îi trecu dintr-o dată prin cap: școala. Se ridică.

— Ei bine, a zis el. Lasă-i în plata Domnului, cu picnicul lor cu tot. Asta nu-i de noi... Dar ia aminte. Sterviatnik are marfă și asta deja este treaba noastră, puișorule. Pur și simplu nu putem să lăsăm totul așa. Caută, mai Ciolane, caută. Altfel zbori de aici, puiuțule. De unde ia marfă, cine i-o aduce, clarifici totul și îmi aduci cu 20 la sută mai mult decît el. S-a-nțeles?

— Am înțeles, boss. Ciolanu' deja stătea și el în picioare, mîinile lipite de corp, iar pe mutra murdară se citea devotamentul.

— Hai, mișcă-te o dată. Frămîntă-ți creierii, vită, a țipat dintr-o dată Nunan, apoi a ieșit.

În hol, lîngă tejghea, și-a băut aperitivul fără grabă, a discutat cu Madame despre decăderea moravurilor și a dat de înțeles că în viitorul apropiat are de gînd să mărească „instituția". Coborînd vocea, mai mult ca să-și dea importanță, s-a sfătuit ce să facă cu Benny: îmbătrînise, nici nu mai auzea, deja reflexele nu mai erau ca-nainte și nu mai făcea față... Era deja ora șase, i se făcuse foame, iar în minte îl sfredelea și tot se învîrtea un gînduleț neașteptat, care nu mai avea nici o legătură cu nimic, dar în același timp explica multe. De altfel și așa s-a mai lămurit cîte ceva. A dispărut din afacerea asta aura de misticism care deranja și înspăimînta și nu a mai rămas decît ciuda pe sine însuși că nu s-a gîndit mai dinainte la posibilitatea asta. Dar nu asta era principalul. Important era gîndulețul acela care se tot învîrtea în cap și îl rodea, nedîndu-i pace.

Luîndu-și rămas bun de la Madame și strîngîndu-i mîna lui Benny, Nunan s-a repezit direct spre „Borj". „Tot necazul este că nu observăm cum trec anii, se gîndea el. Scuipi pe anii ăștia și nu observi cum se schimbă totul. Știm că totul se schimbă, încă din copilărie ne învață că totul se transformă. Am văzut de mai multe ori cum se schimbă totul, dar în același timp sîntem complet incapabili să «prindem» acel moment cînd se produce transformarea. Sau o căutăm acolo unde nu trebuie. Așa au apărut și stalkerii noi, dotați cu cibernetica. Stalkerul vechi era un om ursuz, murdar, care, cu o tenacitate de animal, se tîra pe burtă milimetru cu milimetru prin Zonă, cîștigîndu-și suma. Stalkerul nou — un fante cu cravată, inginer, stă undeva la vreun kilometru de Zonă, cu țigara înfiptă între buze, cu un pahar de coktail înviorător lîngă cot, stă și se uită la ecranele din fața lui. Gentleman cu salariu. De altfel, o imagine foarte logică. În așa hal de logică încît restul posibilităților dispar din minte. Deși mai sînt și altele. «Școala duminicală», de exemplu".

Și, dintr-o dată, tam-nesam, a simțit disperarea. Totul era în zadar. Totul era fără rost. „Doamne, nu mai putem face nimic. Nici de ținut, nici de oprit. Nici o forță nu va fi destul de puternică să țină în vas acest ferment îngrozitor, se gîndea înspăimîntat. Și nu pentru că lucrăm prost. Și nici pentru că sînt mai șmecheri și mai șireți decît noi. Pur și simplu așa e lumea. Așa e omul. Dacă n-ar fi fost Vizita, ar fi fost altceva..."

În „Borj" era lumină multă și mirosea foarte îmbietor. „Borjul" se schimbase și el — nici beție, nici veselie. Cremă-de-ghete nu mai venea pe-aici, îi era scîrbă; Redrick Schuhart își băgase și el nasul pistruiat, se strîmbase și plecase. Ernest tot mai era în închisoare, iar toate treburile le ducea bătrînica lui. Ce mai, s-a ajuns: clientelă solidă și permanentă, tot Institutul vine aici la masă, chiar și ofițerii superiori, separeuri intime, se gătește gustos, nu e scump, berea întotdeauna e proaspătă. „Bunul și vechiul nostru birt".

Într-unul din separeuri, Nunan l-a zărit pe Valentin Pilmann. Laureatul stătea cu o ceșcuță de cafea în față și citea o revistă îndoită pe jumătate. Nunan s-a apropiat.

— Îmi permiți să-ți fiu vecin? a întrebat el.

Valentin a ridicat spre el lentilele fumurii.

— Hm? a mormăit el. Te rog!

— Imediat. Numai să mă spăl pe mîini, a zis Nunan, aducîndu-și aminte de bubă.

Aici era bine cunoscut. Cînd s-a întors și s-a așezat vizavi de Valentin, pe masă era deja un mic „grătărel", cu un „șirasco" aburind, precum și o halbă cu bere, nici prea rece, nici prea caldă, așa cum îi plăcea. Valentin a pus revista deoparte și a gustat cafeaua.

— Ascultă, Valentin, a zis Nunan în timp ce tăia o bucățică de carne. Ce părere ai? Cum se vor termina toate astea?

— Despre ce e vorba?

— Vizita, Zonele, stalkerii, complexele militaro-industriale. În general, toată grămada asta... Cum se poate termina?

Valentin s-a uitat lung la el prin lentilele negre, oarbe. Pe urmă și-a aprins o țigară și a zis:

— Pentru cine? Dacă se poate, concret.

— Să zicem pentru omenire în general.

— Depinde dacă o s-avem sau nu noroc, a zis Valentin. Pînă în prezent, știm că pentru omenire Vizita n-a avut urmări prea deosebite. Pentru omenire totul va trece fără să lase urme. Bineînțeles că sînt și excepții, pentru că scoțînd castanele din acest foc cum se nimerește, noi, în fond, putem scoate ceva de asemenea natură, încît viața pe planetă poate deveni pur și simplu imposibilă. Asta ne va fi ghinionul. Totuși cred că ești de acord că acest ghinion a amenințat omenirea

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

dintotdeauna. A vînturat cu palma fumul de țigară și a surîs. Cum să-ți spun, m-am dezobișnuit de mult să mă gîndesc la omenire în totalitate. Omenirea în general este un sistem prea staționar, pe care nu-l clintești cu nimic.

— Așa consideri? a zis decepționat Nunan. Poate. O fi și-așa.

— Spune-mi cinstit, Richard, a zis Valentin, amuzîndu-se evident. Pentru dumneata, un om de afaceri, ce s-a schimbat din cauza Vizitei? Ai aflat că în Univers există cel puțin încă o rațiune pe lîngă cea omenească? Și ce-i cu asta?

— Ei, cum să-ți spun? a mormăit Nunan. Deja îi părea rău că a pornit această conversație. Aici n-avea ce să mai vorbească. Ce s-a schimbat pentru mine? Uite. De exemplu, de mai mulți ani simt o oarecare lipsă de confort. E foarte bine că au venit și imediat au și plecat. Dar dacă vin iar și li se năzare să rămînă? Pentru mine, omul de afaceri, asta nu mai e întrebare în vînt. „Cine sînt ei? Cum trăiesc? Ce le trebuie?" În funcție de varianta inițială, sînt nevoit să mă gîndesc cum să schimb datele afacerii. Trebuie să fiu pregătit. Dacă rămîn de prisos în sistemul lor? Se înviorase. Dar dacă toți vom rămîne de prisos? Ascultă, Valentin, există măcar un răspuns la aceste întrebări: „Cine sînt ei?" „Ce le trebuie?" „Se întorc sau nu?"

— Răspunsuri există, a zis Valentin, zîmbind. Sînt chiar prea multe. Poți să-l alegi pe care-l vrei.

— Dar care e părerea ta?

— Vorbind sincer, nu mi-am permis niciodată să mă gîndesc serios la asta. Pentru mine, Vizita este în primul rînd o întîmplare unică, care ne dă posibilitatea să sărim dintr-o dată cîteva trepte în procesul cunoașterii. Ceva de genul călătoriei în viitorul tehnologiei. Sau ca și cum în laboratorul lui Isaac Newton ar fi apărut un generator cuantic contemporan...

— Newton n-ar fi înțeles nimic.

— Degeaba te gîndești așa. Newton era un om clarvăzător.

— Da? Ei bine, Dumnezeu să-l ierte. Dar cum interpretezi totuși Vizita? Chiar dacă ți se pare neserios...

— Bine. Am să-ți spun. Numai că trebuie să te previn, Richard, că întrebarea ta este de competența pseudoștiinței, numită xenologie. Xenologia este o amestecătură artificială științifico-fantastică cu logică formală. Baza metodei ei este un procedeu defectuos: impunerea rațiunii extraterestre psihologiei omenești.

— De ce defectuos? întrebă Nunan.

— Pentru că și biologii, la timpul lor, au pățit-o cînd au încercat să transpună psihologia omului la animale. Animale terestre, reține asta.

— Dă-mi voie, a zis Nunan. Asta-i cu totul altceva. Doar vorbim despre psihologia ființelor raționale...

— Da. Și totul ar fi foarte bine, dacă am ști ce înseamnă rațiunea.

— Chiar nu știm? s-a mirat Nunan.

— Închipuiește-ți că nu. De obicei, totul pornește de la o foarte plată definiție: „Rațiunea este proprietatea omului care deosebește activitatea lui de activitatea animalelor". Știi, un fel de încercare de a detașa stăpînul de cîinele care înțelege totul, dar nu poate să vorbească. De altfel, din această definiție plată izvorăsc altele mai ingenioase. Ele se bazează pe observații amare despre mai sus-menționata activitate a omului. De exemplu: „Rațiunea este capacitatea ființei vii de a se comporta irațional și anormal".

— Da. Asta-i despre noi, a concluzionat Nunan.

— Din păcate. Sau să zicem definiția-ipoteză. Rațiunea este un instinct complex care încă nu s-a format. Se are în vedere că activitatea instinctivă este întotdeauna rațională și firească. Vor trece un milion de ani, instinctul se va forma treptat și vom înceta să mai facem greșeli, care probabil sînt proprietatea inalienabilă a rațiunii. Și atunci, dacă în Univers se va schimba ceva și vom muri, o să dispărem fericiți pentru că ne-am dezvățat să mai greșim; cu alte cuvinte, nu vom mai încerca diferite variante neprevăzute în programele rigide.

— Bine, dar din tot ce-ai spus rezultă ceva... înjositor.

— Mă rog. Atunci, încă o definiție foarte înălțătoare și distinsă: „Rațiunea este capacitatea de a folosi forțele lumii înconjurătoare fără distrugerea acestei lumi".

Nunan s-a schimonosit și a clătinat din cap dezaprobator.

— Nu. E prea de tot... Dar cum rămîne cu omul, care, spre deosebire de animale, este o ființă cu o necesitate nemărginită de a cunoaște tot mai mult? Undeva, am citit despre asta.

— Și eu. Dar toată nenorocirea este că omul, în orice caz omul de rînd, depășește ușor această necesitate de a cunoaște. După mine, asemenea necesități nici nu există. Poate doar necesitatea de a înțelege, iar pentru asta nici nu e nevoie de cunoștințe. Ipoteza despre Dumnezeu, de exemplu, dă o posibilitate inegalabilă de a înțelege absolut tot, fără a cunoaște nimic... Dă-i omului un sistem simplificat al lumii și poți să-i explici orice pe baza acestui model simplificat. O asemenea concepție nu necesită nici un fel de cunoștințe. Cîteva formule învățate, plus așa-numita intuiție, așa-numita îndemînare practică, precum și bunul simț.

— Stai un pic. Nunan termină berea și trînti halba pe masă. Nu te abate. Hai s-o luăm așa. Omul s-a întîlnit cu o ființă extraterestră. Cum o să afle ei, unul despre altul, că amîndoi sînt ființe raționale?

— Habar n-am, îi răspunse Valentin, vesel. Tot ce am citit în privința asta nimerește într-un cerc vicios. Dacă sînt capabili de a stabili contactul, înseamnă că sînt raționali. Și invers. Dacă sînt raționali, sînt capabili de a stabili contactul. Și, în general, dacă o ființă extraterestră are onoarea de a fi înzestrată cu psihologia umană, înseamnă că este o ființă rațională. Uite-așa.

— Hai, că-mi place! exclamă Nunan. Și eu am crezut că la tine toate sînt puse pe rafturi, în ordine...

— Să pună pe rafturi poate și maimuța, remarcă Valentin.

— Nu, stai un pic, protestă Nunan. Nu știa de ce, dar se simțea păcălit. Dar dacă nici tu nu cunoști lucruri așa de simple... În sfîrșit, dă-o-ncolo de rațiune. Dar în privința Vizitei? Totuși, ce părere ai de Vizită?

— Mă rog, a zis Valentin. Imaginează-ți un picnic...

Nunan a tresărit.

— Cum ai spus?

— Un picnic. Închipuiește-ți o pădure, un

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

drum, o poieniță. De pe drum vine o mașina și se oprește în poieniță. Din mașină ies tineri; apar sticle, coșuri cu mîncare, fete, tranzistori, foto și cineaparate. Se face un foc, se pun corturile, se dă drumul la muzică, iar dimineața o întind. Animalele, păsările, insectele, care toată noaptea au privit cu groază la tot ce s-a petrecut, ies din adăposturile lor. Și ce văd? Pe iarbă s-a scurs ulei de la motor, benzină vărsată, bujii și filtre de ulei aruncate ici-colo. Peste tot zac cîrpe, becuri arse, cineva a uitat o cheie. De pe apărătoarele de protecție ale roților s-a scurs murdăria, care s-a lipit de prin cine știe ce mlaștini... Și, bineînțeles, urme de foc, cotoare de mere, hîrtii de la bomboane, cutii de conserve, sticle goale, o batistă, poate vreun briceag, ziare vechi și rupte, eventual și niște monezi, flori veștejite din alte poienițe...

— Am înțeles, a zis Nunan. Un picnic la marginea drumului.

— Exact. Un picnic la marginea unui oarecare drum cosmic. Și mă mai întrebi dacă se vor întoarce sau nu?

— Dă-mi o țigară, a zis Nunan. Nu știu cum, dar parcă îmi imaginam altfel.

— E dreptul tău.

— Deci nici măcar nu ne-au observat?

— De ce să nu ne observe?

— Adică, nu ne-au dat nici cea mai mică atenție...

— Știi, eu în locul tău nici nu m-aș supăra, l-a sfătuit Valentin.

Nunan a tras din țigară, a început să tușească și a aruncat-o.

— Tot un drac, s-a încăpățînat el. Nu se poate... Naiba să vă ia de savanți! De unde aveți atîta dispreț față de om? De ce vreți tot timpul să-l înjosiți?...

— Stai un pic. Ascultă-mă. „O să mă întrebați de ce este măreț omul? a citat el. Pentru că a creat o a doua natură? Pentru că a descătușat puteri aproape cosmice? Pentru că într-un timp extrem de scurt a stăpînit planeta și și-a făcut o fereastră spre Univers? Nu! Este măreț pentru că a rezistat și are intenția să reziste și mai departe".

S-a așternut tăcerea. Nunan era îngîndurat.

— Se prea poate... a ezitat el. Bineînțeles, că din punctul ăsta de vedere...

— N-are rost să te superi, a zis Valentin binevoitor. Picnicul este doar ipoteza mea. Și nu este practic o ipoteză, ci doar așa, o imagine... Așa-zișii xenologi serioși încearcă să emită niște versiuni mult mai solide și mai plăcute pentru amorul propriu al omenirii. De exemplu, că nu a fost nici o Vizită, ea urmînd să aibă loc mai tîrziu. O oarecare rațiune superioară ne-a aruncat pe Pămînt niște containere cu eșantioanele culturii sale materiale. Se așteaptă ca noi să studiem aceste eșantioane pentru a face saltul tehnologic necesar trimiterii semnalului de răspuns. Iar asta va însemna că sîntem pregătiți pentru un contact real. Ei, ce zici?

— Ei, așa-i mult mai bine, a zis Nunan. Văd că printre savanți mai sînt și oameni cinstiți.

— Dacă mai vrei încă una... Vizita a avut loc într-adevăr, dar ea nu s-a terminat. Practic ne aflăm încă în starea de contact, numai că nu bănuim asta. Extratereștrii s-au cuibărit în Zone și ne studiază meticulos, în același timp pregătindu-ne pentru „minunile cumplite ale viitorului".

— Așa am zis și eu, a spus satisfăcut Nunan. Așa cel puțin se explică zgomotele misterioase ce se produc în ruinele uzinei. Apropò, picnicul tău nu explică hărmălaia de-acolo.

— Păi, de ce nu-l explică? l-a contrazis Valentin. Poate că una din fete a uitat în poieniță vreun ursuleț mecanic...

— Hai, lasă-te de-astea, a zis Nunan hotărît. N-am ce zice... Ursuleț. Se cutremură pămîntul, nu alta... Dar s-ar putea să fie și-un ursuleț... Bere vrei? Rozalia! Hei, bătrînico! Două beri la domnii xenologi!... Și totuși e foarte plăcută discuția noastră, i-a zis lui Valentin. Ca un fel de spălare a creierelor. Parcă mi-aș fi pus sare amară sub țeastă. Uite-așa, muncești și iar muncești, dar pentru ce, de ce, ce-o să se întîmple, ce va fi, cu ce se-mpacă inima...

A venit și berea. Nunan a sorbit, privind pe deasupra berii cum Valentin, cu o expresie de îndoială și dezgust, cercetează halba sa.

— Ce, nu-ți place? a întrebat el, lingîndu-și buzele.

— Păi, eu nu prea beau, a zis Valentin.

— Chiar așa? se miră Nunan.

— Și ce-i cu asta? Trebuie să existe în lumea asta măcar un singur om care să nu bea. Și a dat halba la o parte cu hotărîre. Dacă-i așa, mai bine comandă-mi un coniac.

— Rozalia! a urlat imediat Nunan, complet înveselit.

Cînd a venit și coniacul a zis:

— Și totuși nu se poate așa. Nu mă refer numai la picnicul tău. Chiar dacă acceptăm versiunea că Vizita este un preludiu la un contact, tot nu e bine. Am înțeles: „brățări", „biberoane"... Dar „piftia vrăjitorului" pentru ce? Dar „chelia țînțarului"? Sau puful ăla respingător...

— Scuză-mă, l-a întrerupt Valentin, luînd o felioară de lămîie. Nu prea înțeleg terminologia asta. Iartă-mă, ce „chelie"?

Nunan a rîs.

— Asta e folclorul, explică el. Jargonul de lucru al stalkerilor. „Chelia țînțarului" este regiunea gravitației uriașe.

— A! Concentratorii gravitaționali. Deci gravitația direcțională. Aș fi discutat despre asta cu cea mai mare plăcere, dar n-o să înțelegi nimic.

— De ce să nu înțeleg nimic? Sînt totuși inginer.

— Pentru că nici eu nu înțeleg, a zis Valentin. Am un sistem de ecuații, dar habar n-am cum să-l explic. Iar „piftia vrăjitorului" este probabil gazul coloidal?

— El este. Ai auzit probabil de catastrofa din laboratoarele Kerrygan.

— Am auzit cîte ceva, a zis fără chef Valentin.

— Deștepții ăia au pus containerul de porțelan ce conținea „piftia" într-o cameră perfect izolată... adică așa au crezut, că izolarea este totală... dar cînd au deschis containerul cu un manipulator, „piftia" s-a revărsat, a trecut prin metal și plastic ca apa prin sugativă, a ieșit afară și tot ce-a atins s-a transformat de asemenea în „piftie". Au pierit treizeci și cinci de oameni, au fost mai mult de o sută de mutilați, iar în laborator n-a mai rămas nimic întreg. Trebuie să fi fost pe-acolo măcar o singură dată. Era o construcție minunată! Dar acum „piftia" s-a scurs la etajele inferioare și în subsoluri... Iată preludiul contactului.

Valentin s-a strîmbat.

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

— Da. Știu toate astea. Totuși ești de acord, Richard, că extratereștrii n-au nici un amestec. De unde să știe ei despre existența complexelor industrial-militare?

— Ar fi trebuit să știe, a zis Nunan sfatos.

— Și ți-ar fi răspuns la asta: „Ar fi trebuit de mult să distrugeți aceste complexe industrial-militare".

— Și asta este adevărat, a fost de acord Nunan. Dar dacă sînt așa de puternici, ar fi fost mai bine să se ocupe ei de asta.

— Adică propui amestecul în treburile interne ale omenirii?

— Hm! Bineînțeles că așa putem ajunge departe. Dar să nu mai discutăm despre asta. Mai bine să revenim la început. Cum se vor termina toate astea? Uite, de pildă, voi, savanții. Nu sperați să primiți din Zonă ceva fundamental, care să fie într-adevăr capabil să răstoarne știința, tehnologia și modul de viață?

Valentin a golit paharul și a dat din umeri.

— N-ai nimerit adresa, Richard. Mie nu-mi place să visez la cai verzi pe pereți. Cînd e vorba despre lucruri atît de serioase, prefer scepticismul prudent. Dacă avem în vedere ceea ce deja am obținut, înaintea noastră se desfășoară un spectru întreg de posibilități, dar nu putem să spunem nimic sigur.

— Rozalia! Încă un rînd de coniac, a strigat Nunan. Bine. Atunci hai s-o luăm pe altă parte. După părerea ta, ce ați obținut deja?

— Poate o să ți se pară amuzant, dar cam puțin. Noi am descoperit destule minuni. Uneori am învățat să le folosim pentru necesitățile noastre. Chiar ne-am obișnuit cu ele... Maimuța apasă un buton roșu, primește o banană, apasă pe un buton alb, primește o portocală, dar cum să capete bananele și portocalele fără butoane, nu știe. Și ce legătură au butoanele cu bananele și portocalele ea, de asemenea, nu înțelege. Să luăm de exemplu bateriile „A.V.". Am învățat să le folosim. Am descoperit chiar condițiile în care se înmulțesc prin divizare, dar nici pînă acum n-am reușit să fabricăm măcar una. Nu le înțelegem structura și, judecînd după toate, nici nu o s-o cunoaștem prea curînd... Mai este un aspect. Sînt obiecte cărora le-am găsit utilitatea. Le folosim, deși e aproape sigur că nu procedăm la fel ca extratereștrii. Sînt absolut sigur că în majoritatea cazurilor batem cuie cu microscoape. Și totuși folosim „A.V.-uri", „brățări" care stimulează procesele vitale... diferite tipuri de mase cvasibiologice care au revoluționat medicina... Să numim această grupă de lucruri obiecte utile. Putem să spunem că-ntr-o oarecare măsură omenirea a fost copleșită de ele, deși niciodată nu trebuie să uităm că în lumea noastră euclidiană orice băț are două capete.

— Îngrășămintele chimice! s-a băgat Nunan.

Valentin a sorbit un pic din pahar și a aprobat, dînd din cap.

— Chiar așa. Ne-am făcut de rîs cu îngrășămintele astea chimice. Sau folosirea „A.V."-urilor în industria militară... Dar nu mă refer numai la asta. Consecințele utilizării fiecărui obiect util sînt mai mult sau mai puțin cercetate și explicate. Acum e treaba tehnologiei. Poate după vreo cincizeci de ani vom învăța să ne fabricăm singuri sigiliile regale și atunci vom putea să spargem nuci pe săturate*. Mai complicat este cu altă grupă de obiecte, tocmai pentru că nu le găsim nici o întrebuințare. Calitățile lor sînt complet inexplicabile în cadrul imaginației noastre actuale. De exemplu, capcanele magnetice de diferite tipuri. Știm ce este o capcană magnetică. Kirill Panov ne-a lăsat o demonstrație foarte elegantă. Dar nu înțelegem care este sursa acestui cîmp magnetic puternic, cauza stabilității lui extreme... nimic nu înțelegem. Putem să construim doar ipoteze fantastice referitoare la asemenea proprietăți spațiale, pe care înainte nici nu le-am bănuit. Sau K—23... Cum numiți voi bilutele acelea negre, frumoase, care sînt folosite ca bijuterii?

— „Stropi negri".

— Așa, așa. „Stropi negri"... Frumoasă denumire. Dar, ai auzit probabil de proprietățile lor. Dacă trecem o rază de lumină printr-o asemenea biluță, atunci lumina iese din ea cu întîrziere și această întîrziere depinde de greutatea biluței, de mărimea ei și de încă niște parametri. Frecvența luminii ieșite este întotdeauna mai mică decît cea a luminii intrate... Ce-nseamnă asta? De ce?... Există o idee nebunească conform căreia acești „stropi negri" sînt regiuni gigantice spațiale cu alte proprietăți decît cele ale spațiului nostru și care au luat asemenea formă compactă sub influența spațiului nostru... Valentin a scos o țigară și a aprins-o. Pe scurt vorbind, obiectele acestei grupe sînt cu desăvîrșire inutilizabile pentru practica omenească, deși din punct de vedere pur științific au o importanță fundamentală. Ele sînt răspunsuri căzute din cer la întrebări pe care nici măcar nu știm să le punem. Sus-menționatul Sir Isaac poate că n-ar fi înțeles laserul, dar în orice caz ar fi înțeles că așa ceva este posibil și asta poate că ar fi influențat foarte puternic concepția lui științifică. Nu mai intru în amănunte, dar existența unor asemenea obiecte, ca „inelul alb", „capcanele magnetice", K—23, a eliminat dintr-o dată un cîmp întreg de teorii înfloritoare și a trezit la viață idei complet noi. Și mai există și o a treia grupă...

— Da, a zis Nunan. „Piftia vrăjitorului" și altele...

— Nu, nu. Toate astea trebuie să le punem ori în prima, ori în a doua grupă. Am în vedere obiectele despre care știm numai din auzite și pe care niciodată nu le-am ținut în mînă. Dick „Vagabondu", „Fantomele vesele" ... „Mașina dorințelor".

— O clipă, o clipă, s-a precipitat Nunan. Ce mai e și asta?

Valentin a rîs.

— Vezi... Și noi avem jargonul nostru de lucru. Dick „Vagabondu'" este acel ursuleț mecanic ipotetic care-și face de cap prin ruinele uzinei. Iar „fantomele vesele" sînt niște turbioane periculoase care se formează în cîteva regiuni ale Zonei.

— Prima data aud de așa ceva, a zis Nunan. Iar mașina dorințelor, trebuie să înțeleg că este acel faimos Glob de Aur... Dumneata crezi în Globul de Aur, domnule savant?

Valentin s-a îndreptat și a strîns din umeri.

— Eu admit că undeva în Zonă există ceva rotund și auriu. Admit că acel ceva captează biocurenții noștri și poate să îndeplinească dorințele simple: să potolească foamea, setea... Un biotronist contemporan nu se mai miră de asemenea

* În „Prinț și cerșetor" cerșetorul-prinț spărgea nucile cu Marele sigiliu (N. tr.).

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

chestii... dar nu-i vorba de asta... Înţelegi, Richard, că scormonim prin zonă de două decenii, dar nu ştim nici a mia parte din tot ce conţine ea. Şi ce să mai vorbim de influenţa Zonei asupra omului... Apropò, va trebui să mai introducem în clasificarea noastră încă un grup: al patrulea. Dar nu de obiecte, ci de influenţe. Acest grup este cercetat revoltător de prost, deşi faptele s-au adunat, după părerea mea, mai mult decît suficient. Ştii, Richard, eu sînt fizician şi deci sceptic. Dar şi pe mine cîteodată mă trec fiorii, cînd mă gîndesc la toate astea.

— „Cadavrele vii", a murmurat Nunan.

— Da' de unde. „Cadavrele vii" sînt o enigmă, dar numai atît. Cum să-ţi spun... Toate astea sînt imaginabile... Dar cînd în jurul omului, dintr-o dată se întîmplă, tam-nesam, fenomene extra-fizice şi extra-biologice...

— Ah! Aveţi în vedere emigranţii...

— Exact. Statistica matematică, ştii foarte bine, este o ştiinţă foarte exactă, deşi utilizează probabilităţile. Şi-n afară de asta, este o ştiinţă elocventă, foarte concretă...

Valentin se ameţise puţin. Începuse să vorbească mai tare, obrajii i se înroşiseră, iar sprîncenele, pe deasupra lentilelor negre, se ridicaseră, încreţindu-i fruntea ca o armonică.

— Rozalia! a urlat deodată. Încă un coniac! Dublu!

— Îmi plac cei care nu beau, a zis cu respect Nunan.

— Nu te abate, îl mustră Valentin sever. Ascultă la ce-ţi povestesc. Este foarte straniu. A luat paharul şi dintr-o sorbitură l-a golit pe jumătate, după care a continuat. Nu ştim ce s-a întîmplat cu săracii marmontieni în momentul Vizitei. Dar unul din ei a vrut să se mute. Un oarecare, un locuitor obişnuit. Frizer. Fiul frizerului sau nepotul frizerului. Să zicem că se mută în Detroit. Deschide o frizerie şi începe un coşmar de neînchipuit. Mai mult de 90 la sută din clienţii lui mor în cursul anului: în catastrofe rutiere, cad de la ferestre, sînt tăiaţi de gangsteri şi golani, se îneacă în locuri neadînci. Mai mult decît atît. Numărul catastrofelor naturale în Detroit şi în împrejurimile lui creşte. Izbucnesc incendii de două ori mai des, din cauza scurtcircuitelor electrice. Creşte de trei ori numărul accidentelor de maşină. Creşte de două ori mortalitatea în cazul epidemiilor de gripă. Mai mult decît atît. Creşte şi numărul catastrofelor naturale din Detroit şi împrejurimile lui. Apar de undeva taifune, turbioane, care în locurile acestea n-au mai existat încă de prin 1 700 şi nu se mai ştie cît. Se rup tăriile cerului şi lacul Michigan sau Erie, mă rog, pe unde-o fi Detroit, iese din matcă... Şi numai de-astea, tot în genul ăsta... Şi astfel de cataclisme se produc în orice oraş şi-n orice loc unde se mută emigrantul din regiunea Vizitei. Iar numărul acestor cataclisme este direct proporţional cu numărul emigranţilor care s-au mutat în acel loc. Dar asemenea influenţe le au numai acei emigranţi care au suportat momentul Vizitei. Cei care s-au născut după „Vizită" nu au nici o influenţă asupra statisticii accidentelor. Trăieşti aici de zece ani, dar ai venit după Vizită şi poţi să te muţi fără nici un pericol, chiar şi-n Vatican. Cum se explică toate astea? Cine greşeşte aici? Statistica? Sau judecata sănătoasă? Valentin şi-a înşfăcat paharul şi l-a golit dintr-o suflare.

Richard Nunan s-a scărpinat după ureche.

— Mda, a zis el. În general, am auzit de chestiile astea, dar, vorbind cinstit, întotdeauna am crezut că totul este puţin cam exagerat. Într-adevăr, din punct de vedere al ştiinţei noastre pozitiviste şi puternice...

— Sau hai să amintim de influenţa Zonei prin apariţia mutaţiilor genetice, l-a întrerupt Valentin. Şi-a dat jos ochelarii şi l-a fixat pe Nunan cu ochii săi negri, miopi. Toţi oamenii care au un contact îndelungat cu Zona suportă transformări, atît fenotipice cît şi genotipice. Ştii ce fel de copii au stalkerii? Ştii ce se întîmplă chiar cu ei înşişi? De ce? Unde este factorul mutant? În Zonă nu există nici un fel de radiaţii. Structurile chimice, a aerului şi a solului, în Zonă, deşi au specificul lor, nu prezintă pericol de mutaţii genetice. Atunci ce să fac în aceste condiţii? Să încep să cred în vrăjitorii? În farmece?

— Eu, bineînţeles, te compătimesc, a zis Nunan. Dar sincer vorbind, aceste cadavre care au înviat mă zgîrie pe creier mult mai tare decît toate datele statistice. Cu atît mai mult cu cît datele statistice nu le-am văzut niciodată, iar de cadavre m-am săturat pînă-n gît...

Valentin a dat din mînă, zeflemist.

— Ah! Cadavrele voastre... Ştii ce, Richard? Nu ţi-e ruşine? În primul rînd nu sînt cadavre, sînt nişte mulaje... Nişte momii... Sau, dacă-ţi place, poţi să le numeşti bioroboţi... Ciborgi... Înţelegi? Ca să aibă o informaţie completă despre pămînteni, raţiunea extraterestră a creat roboţii-androizi executînd construcţia lor după schelete. Îţi place explicaţia asta?... Te asigur că din punct de vedere al principiilor fundamentale, aceste „cadavre vii" sînt la fel de minunate ca şi acumulatorii veşnici. „A.V."-urile pur şi simplu vin în contradicţie cu primul principiu al termodinamicii, iar „cadavrele vii" cu al doilea. Asta-i toată diferenţa. În fond, sîntem cu toţii nişte oameni ai peşterii: nimic nu ne putem imagina mai înfiorător decît fantoma sau vîrcolacul. Dar încălcarea principiului cauzalităţii este un lucru mult mai grav decît hoarde întregi de fantome... sau de monştri ca Rubenstein?... sau Wallenstein?...

— Frankenstein.

— Da, desigur. Frankenstein... Madame Shelley. Soţia poetului. Sau fata lui. A rîs. Aceste cadavre au o proprietate curioasă: vitalitatea autonomă. De exemplu, poţi să-i tai un picior şi piciorul o să meargă în continuare... adică n-o să meargă, bineînţeles... da' în general o să trăiască separat.

— Piciorul mumiei, a zis Nunan uitîndu-se la ceas. Ar cam fi timpul s-o ştergem acasă, Valentin. Nu? Iar eu oricum mai am încă o treabă importantă...

— Hai să mergem, a zis Valentin, încercînd în zadar să-şi nimerească faţa în ochelari. Pfuu, m-ai cam îmbătat, Richard... A luat ochelarii cu amîndouă mîinile şi grijuliu i-a pus unde trebuia. Ai maşina?

— Da. Vă conduc.

Au plătit şi s-au îndreptat spre ieşire. Valentin se ţinea mai drept decît de obicei şi tot timpul, luîndu-şi avînt, îşi ducea degetul spre tîmplă, salutînd laboranţii cunoscuţi, care cu mirare şi curiozitate priveau la „steaua" fizicii mondiale. Lîngă ieşire, încercînd să-l salute pe portarul care rînjea cu gura pînă la urechi, Valentin şi-a lovit ochelarii şi toţi trei au sărit să-i prindă.

— Pfuu, Richard... mormăia Valentin, urcîn-

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

du-se în Peugeot. M-ai îmbătat... cu ne-ru-și-na-re. La dracu'... Nu se poate așa... Nu-i frumos. Mîine am o experiență. Știi, e un lucru curios...

Și a început să povestească despre experimentul de mîine, dar tot timpul întrerupîndu-se, alternînd cu bancuri și repetînd: „M-ai îmbătat... Ce mama dracului... Nu... Așa nu..." Nunan l-a condus pînă în orășelul cercetătorilor și l-a predat soției, care, văzîndu-și soțul, s-a înfuriat amuzată. Valentin însă și-a văzut de-ale lui:

— Oo... Oooaspeți?... Cine?... A, profesorul Boyd? Îmi pare bine! Acum noi cu el... Richard! Unde ești, Richard?...

Toate astea Nunan deja le auzea fugind pe scări. „Și lor le e frică, se gîndea, urcîndu-se în Peugeot. Vă e frică? Și vouă vă e frică, «frunți late»?... Lasă că așa și trebuie să fie. Trebuie să vă fie frică mai mult decît nouă tuturor luați la un loc. Dar noi pur și simplu nu știm nimic. El barem înțeleg că nu înțeleg nimic. Se uită în această prăpastie fără fund și știu că trebuie neapărat să coboare acolo, inima se zbate gata să sară din piept, dar trebuie să coboare. Iar principalul nu este cum s-o facă și ce-or să găsească acolo la fund. Totul este cum să iasă de-acolo... iar noi, păcătoșii, ne uităm, ca să zic așa, în altă parte... Dar, ia stai! Poate că așa și trebuie? Să lăsăm totul să meargă de la sine și vom trăi oricum. Bine a mai zis: «Cea mai eroică faptă a omenirii este că ea există și are de gînd să reziste și mai departe...» Și totuși, dracu să vă ia, s-a adresat el extratereștrilor. N-ați putut să vă faceți picnicul în altă parte? Pe Lună, de exemplu. Sau pe Marte... Și voi sînteți o gașcă tot atît de indiferentă ca toți ceilalți, chiar dacă ați învățat să coagulați spațiul. Ce să spun, și-au găsit să facă picnic. Picnic..."

„Mai bine m-aș gîndi să-mi aranjez picnicurile mele, se gîndea în timp ce conducea încet Peugeot-ul pe străzile ude, intens luminate. Cum să le învîrtesc pe toate astea cît mai abil? Bineînțeles că pe principiul minimei acțiuni. Ca-n mecanică. La ce dracu' mai am diploma de inginer, dacă nu sînt în stare să inventez ceva ca să pot strînge cu ușa hiena aia șontoroagă?

A oprit mașina în fața clădirii unde trăia Redrick Schuhart și a mai stat un pic la volan, făcîndu-și un plan cum să înceapă discuția. Pe urmă a scos „A.V.-ul", a ieșit din mașină și abia atunci a observat că blocul pare pustiu. Aproape toate geamurile erau „oarbe", în părculeț nu era nimeni și chiar becurile erau stinse. Asta i-a amintit de ce o să vadă acum și a simțit că-i îngheață spinarea. Chiar i-a trecut prin cap că poate ar fi o soluție să-l cheme pe Redrick la telefon și să discute cu el în mașină sau într-o berărie oarecare, liniștită. Dar a alungat repede acest gînd. Erau o mulțime de motive. „Și-n afară de asta, și-a zis el, hai să nu ne comparăm cu aceste făpturi jalnice care au fugit precum gîndacii opăriți cu apă".

A intrat în bloc și a urcat încet scările nemăturate de mult. În jur se așternuse o liniște mormîntală, multe uși ale apartamentelor erau întredeschise sau chiar date de perete, iar din holurile întunecoase duhnea un miros stătut de praf și mucegai. S-a oprit în fața ușii apartamentului lui Redrick, și-a aranjat părul pe după urechi, a respirat adînc și a apăsat butonul soneriei. Un timp, de după ușă nu s-a auzit nimic, apoi a scîrțîit ușor parchetul, s-au auzit zgomotele yalei și ușa s-a deschis încet. Nici măcar nu auzise pașii.

În prag stătea Maimuțica, fiica lui Redrick Schuhart. Afară, pe hol, întunericul scării a fost potopit de o lumină puternică și-n prima secundă Richard Nunan a zărit numai silueta întunecată a fetiței și imediat s-a gîndit că-n ultimele luni crescuse destul de mult. Dar pe urmă, cînd ea s-a retras înăuntru holului și i-a văzut fața, imediat i s-a pus un nod în gît.

— Bună ziua, Maria, i-a zis, străduindu-se să vorbească cît mai duios. Ce mai faci, Maimuțico?

Nu i-a răspuns. Tăcută, s-a retras complet, fără zgomot, spre ușa de la sufragerie, uitîndu-se la el încruntată. Probabil că nu-l recunoscuse. La drept vorbind, nici el n-o mai recunoștea. „Zona, s-a gîndit. Ce porcărie..."

— Cine-i acolo? a întrebat Guta, scoțînd capul din bucătărie. Dumnezeule, Dick! Pe unde te-ai ascuns pînă acum? Știi, Redrick s-a întors.

S-a grăbit spre el, ștergîndu-și mîinile cu un prosop, care-i atîrna pe umăr. Era tot atît de frumoasă, energică și puternică, numai că ceva se schimbase: ori se trăsese la față, ori ochii îi erau febrili.

I-a pupat obrazul și dîndu-i impermeabilul și pălăria i-a zis:

— Am auzit, am auzit... dar tot n-am avut timp să trec. E acasă?

— Acasă, a răspuns Guta. E unul acolo cu el... În curînd o să plece, pentru că stă de mult. Intră, Dick.

El a făcut cîțiva pași străbătînd holul și s-a oprit în ușa sufrageriei. Bătrînul stătea la masă singur, nemișcat și puțin adus într-o parte. Lumina roză de la abajur cădea pe fața lui lată, întunecată, parcă cioplită dintr-un lemn vechi, luminîndu-i gura căzută și ochii nemișcați, lipsiți de viață...

— Dacă vrei trecem în bucătărie, a zis repede Guta. Pregătesc cina și-ntre timp o să vorbim.

— Sigur că da, a zis Nunan vioi. De cît timp nu ne-am mai văzut...

Au trecut în bucătărie, Guta a deschis imediat frigiderul, iar Nunan s-a așezat lîngă masă și a privit în jur. Ca-ntotdeauna, aici totul era curat, totul strălucea, iar deasupra cratițelor se ridica aburul. Aragazul era nou, semiautomat, și asta însemna că în casă erau bani.

— Și cum e el? a întrebat Nunan.

— Tot așa. A slăbit în închisoare, dar acum și-a mai revenit.

— Roșcovan?

— Și încă cum!

— Rău?

— Și încă cum! Răutatea asta o s-o ducă și-n groapă.

Guta a pus în fața lui un pahar de „Bloody Mary", un strat transparent de vodcă ce părea suspendat deasupra sucului de roșii.

— Nu-i prea mult? l-a întrebat ea.

— Tocmai bine. Nunan a tras aer în piept, a închis ochii și a băut încet acest cocktail. Se simrate de mult. In jur se așternuse o liniște mormînprima dată cînd băuse ceva mai substanțial. Asta-i altceva, a zis. Acum se mai poate trăi.

— La tine totul e bine? a întrebat Guta. De ce n-ai mai venit de atîta timp?

— Treburi blestemate, a zis Nunan. În fiecare săptămînă aveam de gînd să vin sau măcar să vă dau un telefon, dar mai întîi a trebuit să dau o

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

fugă pînă la Recksopolis, pe urmă am avut ur scandal, după acea am auzit: „s-a întors Redrick" dar m-am gîndit că n-are rost să vă deranjez... În general, m-am cam încurcat cu treburi, Guta. Cîteodată mă întreb pentru ce ne zbatem atîta? Ca să cîştigăm bani? Dar pentru ce dracu' ne trebuie banii, dacă nu facem altceva decît să ne agităm?...

Guta făcea zgomot ridicînd capacele de la cratiţi, apoi a luat de pe o policioară un pachet de ţigări şi s-a aşezat la masă alături de Nunan. Se uita în jos. Nunan a scos grăbit bricheta şi i-a aprins ţigara. Şi din nou, pentru a doua oară în viaţă, a observat cum îi tremură degetele la fel ca atunci, cînd Redrick fusese închis, iar Nunan a venit la ea ca să-i dea bani. La început rămăsese fără nici un ban şi nici un ticălos din bloc nu o împrumutase. Pe urmă au apărut şi banii, şi judecînd după toate, erau destui. Nunan îşi dăduse seama cam de unde provin, dar a continuat să vină, aducîndu-i Maimuţicii dulciuri şi jucării, şi stînd seri întregi cu Guta la cafea şi făcînd împreună planuri pentru viitorul lui Redrick. După ce asculta tot ce povestea ea, mai mergea şi pe la vecini, încercînd să vorbească cu ei şi să le explice situaţia, după care, pierzîndu-şi răbdarea, ameninţa: „O să se întoarcă Roşcovanul şi o să vă rupă el oasele". Însă nimic nu ajuta.

— Ce-ţi mai face prietena? a întrebat Guta.

— Care?

— Cu care ai venit atunci. Blonda aia...

— Păi, ce era prietena mea? Era stenografa mea. S-a măritat şi şi-a dat demisia.

— Trebuie să te-nsori, Dick, a zis Guta. Vrei să-ţi găsesc o fată?

Nunan a vrut să răspundă ca de obicei: „O să crească Maimuţica..." Dar s-a oprit la timp. Acum asta suna cu totul altfel.

— Stenografă îmi trebuie, nu nevastă, a mormăit el. Lasă-l pe diavolul tău roşcovan şi vino la mine ca stenografă. Doar ai fost o stenografă minunată. Bătrînul Harris chiar şi-acum îşi mai aduce aminte...

Pe neauzite a intrat Maimuţica, a apărut în uşă, a privit cratiţele şi s-a uitat la Richard, pe urmă s-a apropiat de maică-sa şi s-a lipit de ea, întorcîndu-şi faţa.

— Hei, Maimuţico, a zis Richard Nunan vesel. Vrei o ciocolată?

A băgat mîna în buzunar, a scos un automobil de ciocolată protejat de un înveliş transparent şi l-a întins fetiţei. Ea nu s-a mişcat. Guta a luat ciocolata şi-a pus-o pe masă. Dintr-o dată i se albiră buzele...

— Da, Guta, a zis la fel de vesel Nunan. Ştii, vreau să mă mut. M-am săturat să stau mereu la hotel. În primul rînd e prea departe de Institut...

— Deja nu mai înţelege aproape nimic, a zis încet Guta şi el a amuţit brusc, a luat paharul cu ambele mîini şi a început să-l învîrtă între degete, fără rost.

— Nu ne întrebi cum stăm, a continuat ea, şi foarte bine faci. Doar eşti prietenul nostru vechi, Dick, şi n-avem ce să-ţi ascundem. De altfel, nici nu se poate ascunde.

— Aţi fost la doctor? a întrebat Nunan, fără să ridice privirea.

— Da. Nu pot să facă nimic, iar unul din ei a spus... Guta a tăcut.

A tăcut şi el. Nu avea ce să mai spună şi nici n-ar fi vrut să se gîndească la asta, dar l-a tăiat un gînd sinistru. „Este o invazie. Nu este un picnic la marginea drumului şi nici o chemare spre contact. Este o invazie. Nu pot să ne schimbe, dar vor pătrunde în corpurile copiilor noştri, transformîndu-i după chipul şi asemănarea lor". I s-a făcut frig dintr-o dată, dar şi-a amintit că a citit ceva asemănător într-un pocket-book cu coperţi stridente, lucioase, şi la gîndul ăsta parcă s-a mai liniştit. Poţi să născoceşti tot ce-ţi trece prin cap, dar în realitate nu e niciodată aşa cum născoceşti.

— Iar unul din ei a spus că deja nu mai este om, a continuat Guta.

— Prostii, a zis Nunan cu voce joasă. Mergeţi la un specialist adevărat. De exemplu, la James Cutterfield. Vreţi să vorbesc cu el? Vă aranjez eu intrarea...

— La Măcelar? a rîs ea nervos. N-am nevoie, Dick. Mulţumesc. Chiar el a zis asta. Probabil că asta ne e soarta.

Cînd Nunan a îndrăznit să-şi ridice din nou privirea Maimuţica deja plecase, iar Guta stătea nemişcată cu gura întredeschisă şi cu privirea în gol, iar ţigara care o ţinea între degete se transformase într-un beţişor lung şi strîmb de scrum cenuşiu. Atunci a împins paharul spre ea şi a zis:

— Mai fă-mi unul, baby... Şi pentru tine unul. Şi să bem.

Scrumul a căzut, ea a căutat un loc unde să arunce mucul, apoi l-a azvîrlit în chiuvetă.

— Pentru ce? a întrebat ea. Uite ce nu înţeleg. Ce-am făcut noi? Totuşi nu sîntem cei mai răi din oraşul ăsta.

Nunan a crezut că ea o să izbucnească în plîns, dar nu a făcut-o. A deschis frigiderul, a scos vodca, sucul, şi a luat de pe poliţă al doilea pahar.

— Totuşi să nu te pierzi cu firea, a zis Nunan. Nu există nimic pe lume care să nu se repare. Şi să mă crezi, Guta, că am legături foarte mari... Şi tot ce-mi stă în putinţă, am să fac...

Acum chiar credea în tot ce vorbea şi deja începuse să-i treacă prin minte nume de persoane, legături, oraşe, şi i se părea că mai auzise undeva ceva asemănător despre aceste cazuri. Şi parcă acolo totul se terminase cu bine şi trebuia doar să-şi mai aducă aminte unde era şi cine făcea tratamentul. Dar deodată şi-a amintit pentru ce venise aici, şi-a amintit de domnul Lemhen şi de ce se împrietenise cu Guta şi nu a vrut să se mai gîndească la nimic. Şi-a alungat toate gîndurile despre aranjamentele lui, s-a aşezat mai comod, s-a destins şi a început să aştepte băutura.

În acest timp, din hol s-au auzit nişte paşi tîrşîiţi, nişte bocănituri, precum şi vocea fonfăită, dezgustătoare mai ales acum, a lui Sterviatnik Barbridge: „Hei, Roşcovanule! Pe la muierea ta se vede treaba că a trecul unul, măi papă-lapte. Să fi fost în locul tău n-aş fi lăsat aşa..."

Şi vocea lui Redrick: „Mai bine ai grijă de proteze, Sterviatnik. Muşcă-ţi limba. Uşa-i acolo şi ai grijă să nu uiţi să pleci. Iar pentru mine a venit timpul să mai şi mănînc".

Iar Barbridge: „Ptiu, drace. Nici să glumesc n-am voie!"

Şi Redrick: „Noi am terminat glumele cu tine. Şi cu asta, basta. Hai şterge-o. Şi fă-o mai repede!"

S-a auzit pocnetul yalei, vocile s-au estompat, probabil că amîndoi au ieşit pe scară. Barbridge

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

a spus ceva încet şi Redrick a raspuns: „Gata, gata. Doar ne-am înţeles!" Din nou bolboroseala lui Barbridge şi vocea tăioasă a lui Redrick: „Am zis gata!". S-a trîntit uşa, au răsunat paşi repezi în hol, şi-n pragul bucătăriei a apărut Redrick Schuhart. Nunan s-a ridicat să-l întîmpine, şi-atunci şi-au strîns mîinile tare, bărbăteşte.

— Am ştiut că tu eşti, a zis Redrick, privindu-l cu ochii verzi, vioi pe Nunan. Ohh! Da' te-ai cam umflat, măi grăsanule! Îţi îngroşi ceafa prin baruri... Ehe! Da' văd că petreceţi aici, nu glumă! Guta, bătrînico, fă-mi şi mie unul, că doar trebuie să vă ajung din urmă...

— Dar nici n-am început încă. Am vrut doar. Dar pot să scap de tine?

Redrick a rîs strident şi a trîntit un pumn în umărul lui Nunan.

— Vedem noi acum, cine pe cine ajunge, şi care pe care întrece! Io, frate, doi ani am postit. Ca să te ajung din urmă ar trebui să beau o cisternă... Hai să mergem, să mergem. Ce stăm aici în bucătărie? Hai, Guta, adu cina...

S-a „cufundat" în frigider şi a apărut din nou, ţinînd în fiecare mînă cîte două sticle cu diferite etichete.

— O să chefuim. În cinstea celui mai bun prieten, Richard Nunan, care nu-şi lasă prietenii la necaz! Deşi nu are nici un cîştig din asta. Ce păcat că nu-l avem şi pe Cremă-de-ghete...

— Dă-i un telefon, a propus Nunan.

Redrick Roşcatu' a clătinat din cap.

— Acolo unde este încă nu i-au pus telefon. Hai să mergem, să mergem...

A intrat primul în sufragerie şi a trîntit sticlele pe masă.

— O să chefuim, tăticule! a zis el către bătrînul nemişcat. Ăsta e Richard Nunan, prietenul nostru! Dick, ăsta este tăticul meu, Schuhart-senior...

Richard Nunan s-a încordat, s-a ghemuit ca un arici, a căscat gura pînă la urechi şi fluturînd cu palma prin aer, a spus:

— Încîntat, domnule Schuhart. Ce mai faceţi?... Noi ne cunoaştem, Red, l-a informat el pe Schuhart-jr., care cotrobăia prin bar. Ne-am văzut o dată, e-adevărat, numai în treacăt...

— Stai jos, i-a zis Redrick, arătîndu-i un scaun aflat lîngă bătrîn. Dacă vrei să-i vorbeşti, o faci mai tare: n-aude nici pe dracu'.

A pus paharele, a deschis repede sticlele şi l-a îndemnat pe Nunan:

— Toarnă. Nu prea mult lu' tăticu, numai un piculeţ acolo, pe fundul paharului...

Nunan a început să toarne fără grabă. Bătrînul, stînd în aceeaşi poziţie, privea peretele. Nu a reacţionat deloc cînd Nunan i-a întins paharul. Iar Nunan deja se obişnuise cu noua situaţie. Era un joc sinistru şi jalnic, dirijat de Redrick şi intrase în acest joc aşa cum toată viaţa intrase în jocurile altora... şi sinistre, şi jalnice, şi ruşinoase, şi sălbatice, şi chiar mai periculoase decît acestea. Redrick, ridicîndu-şi paharul, a rostit: „Ce ziceţi, îi dăm drumu'?, iar Nunan, complet natural, s-a uitat întrebător la bătrîn. Red a ciocnit însă nerăbdător paharul lui Nunan: „Hai mai repede. Hai să-i dăm drumul odată. Nu-i purta de grijă, că nu scapă ocazia..." Atunci Nunan, tot atît de natural, a dat din cap şi au băut.

Redrick a gemut şi, în timp ce ochii îi luceau, a început să vorbească pe un ton puţin nenatural şi febril:

— Gata, prietene! Nu mă mai vede închisoarea. Dacă ai şti, dragul meu, cît de bine e acasă... Bani am şi mi-am pus în plan o vilişoară frumuşică, cu grădină. N-o să fie mai rău decît la Sterviatnik... Tu nu ştii, dar am vrut să plec, şi încă din închisoare mă hotărîsem: „Pentru ce, mă gîndeam, să mai stau în orăşelul ăsta? Să se aleagă praful, mă gîndeam, de toate astea!" Şi cînd mă-ntorc de-acolo, poftim! Nu mai aveam voie să plec! Păi ce, am devenit ciumaţi în ăştia doi ani?

Vorbea şi vorbea, iar Nunan aproba dînd din cap, sorbea din whisky, strecura înjurături de compasiune şi întrebări retorice, iar pe urmă începu să-l întrebe despre vilă: ce fel de vilă, unde, ce preţ? Şi de aici au început să se certe. Nunan demonstra că vila este scumpă şi că se află într-un loc nepotrivit, şi-a scos carneţelul, a început să-l răsfoiască şi să citească adresele vilelor părăsite care puteau fi vîndute pe un preţ de nimic; reparaţia o să coste o nimica toată dacă mai depui şi o cerere pentru plecarea din oraş, iar dacă autorităţile refuză, poţi să mai ceri şi despăgubiri.

— Văd că te ocupi deja şi de bunuri imobiliare, a zis Redrick.

— Păi, mă cam ocup de toate cîte un pic, a răspuns Nunan şi i-a făcut cu ochiul.

— Ştiu, ştiu. Am auzit de business-urile tale.

Nunan holbă ochii, duse degetul la buze şi făcu cu capul spre bucătărie.

— Hai, lasă că ştie toată lumea, a zis Redrick. Banii n-au miros. Acum am înţeles asta perfect... Dar că ţi l-ai luat ca administrator pe Ciolanu'... m-a durut burta de atîta rîs! Înţelegi? Ai dat drumul la ţap în grădina cu varză... Păi ăla-i psihopat. Îl cunosc încă din copilărie!

Aici, bătrînul, încet, cu o mişcare rigidă ca a unei păpuşi imense, şi-a ridicat mîna de pe genunchi şi cu un sunet sec a izbit-o de masă, alături de paharul lui. Mîna era întunecată, cu reflexele albăstrii, cu degetele încovoiate, asemănătoare cu ghearele unei găini. Redrick a tăcut şi s-a uitat la el. Nunan observă cu uimire cum pe faţa lui Redrick a tresărit ceva şi fizionomia pistruiată şi prădalnică luă expresia unei dragoste adevărate şi a unei tandreţe sincere.

— Bea tăticule, bea, a zis duios Redrick. Ai voie un pic. Să fii sănătos... Nu-i nimic, i-a spus lui Nunan cu jumătate de glas şi i-a făcut cu ochiul conspirativ. Nu scapă el păhărelul ăsta, fii liniştit...

Privindu-l, Nunan şi-a adus aminte cum a fost cu laboranţii Boyd, atunci cînd au venit aici după acest cadavru. Erau doi, amîndoi băieţi puternici, sportivi etc., plus un doctor de la spitalul orăşenesc cu doi sanitari: oameni zdraveni şi brutali, obişnuiţi să care targa şi să liniştească nebunii violenţi. Mai tîrziu, unul din laboranţi a povestit cum acest „Roşcovan" mai întîi parcă n-a înţeles despre ce este vorba, le-a dat drumul în apartament, i-a lăsat să-l examineze pe taică-su şi probabil că pînă la urmă l-ar fi luat pe bătrîn, Redrick închipuindu-şi că o să-l ducă la spital pentru un tratament profilactic. Dar aceşti sanitari, tîmpiţi, care în cursul discuţiilor au stat în hol şi s-au uitat după Guta cum spală în bucătărie, cînd au fost chemaţi l-au înşfăcat pe bătrîn ca pe-un butuc, l-au smucit şi l-au scăpat pe jos. Redrick a turbat de mînie şi, colac peste pupăză, boul de doctor a început să-i explice amănunţit ce, unde şi pentru ce. Redrick l-a ascultat un minut sau două, iar pe urmă, fără să-l prevină a ex-

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

plodat ca o bombă cu hidrogen. Laborantul care a povestit toate astea nici nu-şi mai aducea aminte cum ieşise din apartament. Diavolul roşcovan i-a aruncat pe scări pe toţi şi nici unuia nu i-a dat voie să plece pe propriile picioare. Toţi, după cum spunea laboratorul, au zburat din uşa blocului, precum ghiulele din tunuri. Doi au rămas pe stradă fără cunoştinţă, iar pe restul, Redrick i-a fugărit pe străzi prin vreo patru cartiere, apoi s-a întors la maşina lor şi le-a spart toate geamurile. Şoferul deja nu mai era acolo, dispăruse în direcţia opusă...

— Aici, într-un bar, mi-au preparat un coktail nou, spuse Redrick punîndu-şi whisky. Se numeşte „piftia vrăjitorului". Am să ţi-l fac pe urmă, după ce o să mîncăm. Frăţioare, asta-i o băutură mortală pe stomacul gol. Numai de la o doză îţi amorţesc şi picioarele şi mîinile. Vrei, nu vrei, dar astăzi te-mbăt. Şi pe tine şi pe mine. O să ne-aducem aminte de vremurile de altădată. De cele vechi şi bune, de „Borj"... Săracu Ernie, şi-acum mai e acolo, ştii? A băut, şi-a şters buzele cu dosul palmei şi a întrebat nepăsător: „Şi ce mai e pe-acolo prin Institut? «Piftia vrăjitorului» încă n-au apucat s-o studieze? Ştii, am cam rămas puţin în urmă cu ştiinţa...

Nunan a înţeles imediat de ce Redrick a început discuţia pe tema asta. A dat din mîini şi a zis:

— Vai de mine, prietene! Ştii ce s-a-ntîmplat cu această „piftie"? Ai auzit cumva de laboratoarele Kerrygan?... Ei, un fel de prăvălioară particulară... deci aşa... Şi-au făcut rost de o porţie din „piftie" şi...

A povestit despre catastrofă, despre scandal, că nici pînă acum nu i-au găsit pe cei care au adus „piftia" şi că nu s-au găsit explicaţii. Redrick asculta parcă neatent: dădea din cap, ţîţîia aprobator sau dezaprobator, iar pe urmă a turnat cu hotărîre whisky în pahare.

— Aşa le trebuie. Paraziţii! Să crape...

Au băut. Redrick s-a uitat la „tăticu" şi din nou a tresărit ceva pe faţa lui, a întins mîna şi a mutat paharul mai aproape de degetele încovoiate, şi dintr-o dată degetele s-au desfăcut şi iar s-au încleştat prinzînd paharul.

— Uite-aşa, treaba o să meargă mai repede, a explicat Redrick. Guta! a ţipat el. Mult ne mai ţii înfometaţi?... Pentru tine se străduieşte, i-a explicat lui Nunan. Pregăteşte salata ta preferată cu moluşte. A făcut rost de ele mai de mult, am văzut eu... Dar în general, cum mai merg treburile la voi în Institut? Aţi găsit ceva nou? Se zice că la voi lucrează acum într-una automatele, dar obţin cam puţin...

Nunan a început să povestească de treburile din Institut, şi în timp ce vorbea, lîngă masă, alături de bătrîn, a apărut pe neauzite Maimuţica, a stat puţin punîndu-şi pe masă lăbuţele păroase şi, dintr-o dată, printr-o mişcare complet copilărească, s-a lipit de cadavru, şi şi-a pus capul pe umărul lui. Şi Nunan, continuînd să pălăvrăgească, se gîndea, uitîndu-se la aceste două plăsmuiri groaznice ale Zonei: „Dumnezeule, ce mai poate fi? Ce mai trebuie să facem cu omenirea ca să înţeleagă în sfîrşit? Oare numai astea două nu sînt îndeajuns? Ştia că este puţin. Ştia că miliarde şi miliarde nu ştiu nimic şi nici nu vor să ştie, iar dacă vor afla or să se vaiete vreo zece minute şi iar or să se-ntoarcă la ale sale. Mă îmbăt, s-a gîndit furios. La dracu' şi cu Barbridge, dă-l dracului şi pe Lemhen... familia asta blestemată de Dumnezeu, la dracu' şi cu ea. Mă îmbăt".

— Ce te holbezi aşa la ei? a întrebat Redrick încet. Nu-i purta de grijă, asta nu-i dăunează. Ba chiar e invers. Se zice că din ei izvorăşte sănătatea.

— Da, ştiu asta, a zis Nunan şi a golit paharul.

A intrat Guta, i-a ordonat lui Redrick să pună farfuriile şi a pus pe masă un platou mare de argint cu salata preferată a lui Nunan. Şi aici bătrînul, de parcă cineva l-ar fi trezit şi l-ar fi tras de nişte sforicele, a ridicat paharul dintr-o mişcare spre gura care s-a deschis.

— Mă, băieţi, a zis Redrick bucuros, acuma o să tragem un chef de minune.

CAPITOLUL IV

Redrick Schuhart, 31 de ani

Peste noapte, valea se racise, iar în zori se făcuse frig de-a binelea. Mergeau pe terasament păşind pe traversele putrezite, între şinele ruginite, şi Redrick se uita cum lucesc pe scurta de piele a lui Arthur Barbridge picăturile de ceaţă condensată. Băiatul păşea uşor, vesel, de parcă nu ar fi avut în spate o noapte chinuitoare, derulată într-o tensiune stînjenitoare. Şi acum mai tremura fiecare fibră a corpului, după două ore sinistre de aţipeală extenuantă petrecute pe creasta umedă a dealului pleşuv, lipiţi unul de altul, spate în spate, pentru a-şi păstra căldura şi aşteptînd „şuvoiul verzişoarei" care ocolea dealul şi dispărea în rîpă.

De fiecare parte a terasamentului se aşternea o ceaţă deasă. Din cînd în cînd se revărsa peste şine în şuvoaie grele, cenuşii, obligîndu-i în aceste locuri să umble scufundaţi pînă la genunchi în drojdia şerpuitoare. Mirosea a rugină umedă, iar dintr-o mlaştină din dreapta terasamentului te trăznea duhoarea de mortăciune. În jur nu se vedea absolut nimic decît ceaţa, dar Redrick ştia că în împrejurimi se întinde o zonă aluvionară cu mult pietriş şi că după această cîmpie se află munţii ascunşi în pîclă. Mai ştia că atunci cînd va apare soarele şi ceaţa se va înrouri, va trebui să vadă undeva la stînga rămăşiţele unui elicopter distrus, iar în faţă un şir de vagonete. Şi abia atunci se putea spune că treaba începe cu adevărat.

Redrick a strecurat palma între spate şi rucsac şi, fără să se oprească, l-a ridicat un pic mai sus, în aşa fel încît marginea balonului cu heliu să nu-i taie spatele. „E greu afurisitul, cum o să mă tîrăsc cu el? Un kilometru şi jumătate, pe puţin... lasă stalker, nu te mai văicări. Ştiai pentru ce mergi. La sfîrşitul drumului oricum or să te aştepte cinci sute de mii de monezi, aşa că poţi să mai şi transpiri. Cinci sute de mii... O bucăţică grasă, ce zici? Să fiu al naibii dacă îi las mai ieftin de cinci sute de mii. Şi dracu' să mă ia dacă o să-i dau lui Sterviatnik mai mult de treizeci. Iar mucosului ăsta... Mucosului, nimic... Dacă măcar jumătate din ce-a zis tartorul ăla bătrîn este adevărat, atunci mucosului... nimic".

A privit din nou spatele lui Arthur şi un timp s-a uitat cu ochii mijiţi cum mergea uşor, păşind peste două traverse deodată. Arthur avea umerii laţi, şoldurile înguste, iar părul lung şi negru ca pana corbului, la fel ca al soră-si, se clătina

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

în ritmul paşilor. „Singur m-a rugat, se gîndea Red morocănos. Singur. Şi de ce m-o fi rugat cu disperare? Tremura tot, lacrimi în ochi... «Luaţi-mă, mister Schuhart! Mi-au propus-o diferiţi oameni, dar aş fi vrut numai cu dumneavoastră. Nici unul nu-i bun de nimic! Tata, eh... Dar acum el nu mai poate.»" Redrick întrerupse cu un efort de voinţă această amintire. Îi era scîrbă să se mai gîndească la asta şi poate de aceea a început să se gîndească la sora lui Arthur. „Pur şi simplu e de neconceput: aşa o femeie superbă ai iubi-o o viaţă-ntreagă, dar în realitate nu poţi iubi o asemenea nulitate, o păpuşă moartă. Totul e o minciună, dar nu şi femeie". Parcă şi-acum îşi amintea de nasturii de la bluza mamei, aurii, semitransparenţi, de chihlimbar, care parcă te îmbiau să-i bagi în gură, şi să-i sugi, aşteptînd să simţi o dulceaţă neobişnuită. Şi îi lua în gură, îi sugea şi de fiecare dată era dezamăgit profund, însă mereu uita această deziluzie, adică nu chiar o uita, dar pur şi simplu refuza să creadă această amintire cînd îi venea din nou.

„Dar poate că mi l-a trimis papahen, s-a gîndit el la Arthur. Ia uite ce armă are în buzunarul de la spate... Nu, nu cred. Sterviatnik doar mă ştie. Sterviatnik ştie că nu e bine să glumeşti cu mine. Şi ştie cum sînt în Zonă. Nu, toate astea-s fleacuri. Nu este nici primul care m-a rugat, nici primul care a vărsat lacrimi. Alţii se tîrau şi-n genunchi... Iar armele... Toţi le poartă cu ei cînd merg pentru prima dată. Prima şi ultima... oare ultima?... Ehe, e ultima dată, măi băiete! Ai văzut ce-a ieşit din Sterviatnik? Ultima dată. Da, papahen. Să fi ştiut de trăznaia care i-a trecut prin cap băiatului tău, l-ai fi troznit cu cîrjele pînă ar fi căzut lat. Băiatul tău, rodul Zonei..." Şi dintr-o dată, a simţit că în faţă este ceva, nu prea departe, la vreo 30—40 de metri.

— Stai, i-a zis lui Arthur.

Băiatul a împietrit pe loc. Reflexele lui erau bune: rămăsese ca o statuie, cu piciorul ridicat, iar pe urmă încet şi cu precauţie l-a pus pe pămînt. Redrick s-a oprit alături de el. Linia de cale ferată cobora aici şi se pierdea complet în ceaţă. Iar acolo în pîclă era ceva. Ceva mare şi nemişcat. Nu era periculos. Redrick a tras cu precauţie aerul prin nări. De, nu era periculos.

— Dă-i drumu' înainte, a zis încet, şi a aşteptat ca Arthur să facă un pas, apoi a pornit după el. Cu coada ochiului, vedea faţa lui Arthur, profilul lui perfect, pielea curată a obrazului şi buzele strînse cu înverşunare sub mustăcioara subţire.

S-au scufundat în ceaţă, întîi pînă la brîu, apoi pînă la gît, iar după cîteva secunde, în faţă s-a zărit silueta deformată a vagonetului.

— Gata, a zis Redrick, şi a început să-şi dea jos rucsacul. Stai jos unde eşti acum. Odihnă şi fumat.

Arthur l-a ajutat să-şi scoată rucsacul, iar pe urmă s-a aşezat alături pe şina ruginită. Redrick a desfăcut unul din buzunarele rucsacului, a scos un pachet cu mîncare şi termosul cu cafea, şi în timp ce Arthur desfăcea pacheţelul şi punea sandvişurile pe rucsac, a scos de la piept bidonaşul, a deşurubat căpăcelul şi, închizînd ochii, a tras cîteva înghiţituri, savurîndu-le.

— Vrei şi tu? i-a oferit şi lui, ştergînd cu palma gîtul bidonaşului. Pentru curaj...

Arthur a clătinat din cap, îmbufnat.

— Pentru curaj n-am nevoie, mister Schuhart. Mai bine o cafea, dacă-mi daţi voie. Aici e foarte umed, nu-i-aşa?

— Umed, a fost de-acord Redrick. A strecurat bidonaşul la loc, a ales un sandviş şi a început să mestece. Cînd ceaţa se va destrăma, o să vezi că aici primprejur sînt numai mlaştini. În trecut, prin locurile astea erau ţînţari, ceva de groază...

A tăcut brusc şi a turnat cafeaua. Era fierbinte, vîscoasă, dulce şi era mai plăcut s-o bei acum în loc de alcool. Aroma ei îi aducea aminte de acasă. De Guta. Şi nu pur şi simplu de Guta, ci de Guta în capoţel, abia sculată şi care încă mai păstrase o cută pe obraz de la pernă.

„M-am băgat ca musca-n lapte. Cinci sute de mii... Ce naiba mi-or fi trebuind banii ăştia? Ce, vreau să-mi cumpăr un bar?... «Banii sînt necesari ca să nu te gîndeşti la ei»... Asta, cam aşa e... Aici a zis bine Dick, dar în ultimul timp nu prea m-am gîndit la ei. La ce naiba mi-or fi trebuind banii ăştia? Casă am, grădină am, şomer nu ajung în Marmont... Totuşi m-a urnit Sterviatnik. M-a învîrtit ca pe un tinerel..."

— Mister Schuhart, a zis pe neaşteptate Arthur, uitîndu-se într-o parte. Dumneavoastră credeţi cu adevărat că această chestie îndeplineşte dorinţele?

— Prostii, a zis Redrick neatent şi s-a oprit imediat, ţinînd în mînă păhărelul care-l ducea la gură. Da' de unde ştii tu pentru care chestie mergem?

Arthur a rîs jenat, şi-a băgat mîna în părul negru ca pana corbului, s-a scărpinat şi a zis:

— Uite aşa... Mi-am dat seama... Nici nu mai ştiu ce anume m-a determinat să ajung la ideea asta... În primul rînd, tata, înainte, bombănea tot timpul despre acest Glob de Aur, dar în ultima vreme încetase s-o mai facă, şi-n plus de asta venea mereu pe la dumneavoastră. Dar ştiu că nu sînteţi prieten cu el, chiar dacă îndruga vrute şi nevrute... În al doilea rînd, în ultimul timp era aşa... cam ciudat. Arthur a rîs din nou şi şi-a scuturat capul amintindu-şi ceva. Dar am înţeles totul, în sfîrşit, cînd aţi încercat împreună acest dirijabil mic pe maidan... A dat cu palma în rucsac, unde era rulat strîns învelişul balonului. La drept vorbind, v-am urmărit atunci, şi cînd am văzut că ridicaţi sacul cu pietre şi-l purtaţi deasupra pămîntului, totul mi s-a limpezit. După părerea mea, în Zonă, în afară de Globul de Aur, nu a mai rămas nimic greu. A muşcat din sandviş şi a zis îngîndurat, cu gura plină: Numai că nu înţeleg cum o să-l agăţaţi, pentru că probabil, este neted...

Redrick l-a privit în tot acest timp pe deasupra păhărelului şi se gîndea cît de diferiţi sînt ei. Tatăl şi fiul. N-au nimic comun. Nici faţa, nici vocea, nici sufletul. Sterviatnik are vocea libidinoasă, răguşită, ticăloasă. Doar atunci cînd povestea despre asta vorbea frumos şi nu se putea să nu-i asculţi. „Roşcovanule, zicea atunci, aplecîndu-se deasupra mesei. Numai noi doi am mai rămas. Iar pentru amîndoi avem doar două picioare. Şi ambele ale tale... Atunci cui, dacă nu ţie? Asta este poate cel mai valoros lucru existent în Zonă! Cui îi rămîne, hmm? Acestor simandicoşi cu maşinile lor la scară? Doar eu l-am găsit! Eu! Cîţi de-ai noştri n-au pierit pe drum? Dar eu l-am găsit! Şi l-am păstrat pentru mine! Şi poate că nici acum nu l-aş fi dat nimănui, dar vezi bine, nu mai am mîinile aşa de lungi. Şi-n afară de tine n-a mai rămas nimeni. Pe cîţi ţîngăi nu i-am învăţat? O şcoală întreagă am deschis pentru ei. Dar ei nu pot. Au alt sînge... Ei bine,

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

nu mă crezi. Nu mă crezi, şi nici nu trebuie. Pentru tine, banii. Mie-mi dai cît vrei şi sînt sigur că n-o să rămîn nemulţumit... Iar eu o să am din nou picioare. Picioarele să mi le iau înapoi, mă-nţelegi? Doar Zona mi le-a luat şi poate că tot Zona o să mi le dea înapoi!..."

— Ce? s-a dezmeticit Redrick.

— Am întrebat dacă pot să fumez, mister Schuhart.

— Da... fumează, fumează... Şi eu am să fumez...

A băut restul de cafea, a scos ţigara şi, răsucind-o, a privit ceaţa care se rărea. „Psihopat, s-a gîndit. Dement. Vrea picioare... Lindina".

Iar din discuţiile acelea îi rămăsese în suflet o senzaţie neplăcută care nu se dizolvase în timp, se tot strîngea şi iar se strîngea. Nu pricepea ce-ar fi putut să fie asta, dar îl deranja, de parcă s-ar fi molipsit cu ceva de la Sterviatnik, dar nu cu o porcărie, ci invers, cu o forţă. Oare cu o putere?... Nu, nu cu putere... Da' atunci cu ce? „În sfîrşit, dă-le dracu'. Dar hai să zicem şi-aşa. Să presupunem că n-aş fi intrat încă în Zonă. Că eram gata să plec, că mi-am făcut chiar şi rucsacul, dar s-a întîmplat ceva... De exemplu, m-au înhăţat. Ar fi fost rău? ...Bineînţeles că da. Păi, de ce? Aş fi pierdut cumva banii?... Da de unde. Nu-i vorba de bani... Pentru că acest obiect va cădea în mîna „broaştelor rîioase" sau a lui Răguşitu' şi Ciolănosu'?... Ei, asta da. E ceva. Mi-ar fi şi mie necaz... Dar ce-am cu toate astea? În fond tot lor le pică."

— Brrr! ...Arthur a scuturat din umeri. Pătrunde pînă la oase. Mister Schuhart, poate îmi daţi şi mie o gură acum?

Redrick a scos bidonaşul în tăcere şi i l-a întins. „Dar n-am fost de acord chiar de la început. De douăzeci de ori l-am trimis pe Sterviatnik undeva, iar a douăzeci şi una oară am fost de acord. Mă cuprinsese parcă o moleşeală, iar ultima discuţie a fost scurtă şi concisă. «Hai noroc, Roşcovanule. Ţi-am promis o hartă. Poate te uiţi totuşi pe ea!» Şi m-am uitat în ochii lui, erau ca doi furunculi, galbeni şi cu punctişorul negru la mijloc, şi i-am zis: «Dă-mi-o». Şi gata. Mi-aduc aminte că eram beat atunci, o săptămînă întreagă băusem, şi-n suflet nu mai era nimic... Ei, drace, tot una e! Am mers şi tot am mers. Ce tot tărăgănez lucrurile? Ce, mi-o fi frică?..."

A tresărit. Un geamăt lung şi jalnic s-a auzit dintr-o dată din ceaţă. Redrick a sărit în sus ca ars şi imediat a procedat la fel şi Arthur. Dar deja se aşternuse liniştea; se auzea numai foşnetul pietrişului mărunt care curgea de pe terasament, de sub picioarele lor.

— Probabil că s-au aşezat rocile, a şoptit cu greutate Arthur. Vagonetele cu rocă... stau de mult...

Redrick privea drept în faţă şi nu vedea nimic. Şi-a adus aminte. Asta a fost într-o noapte. Se trezise ca dintr-un coşmar din cauza aceluiaşi sunet lung şi trist. Numai că ăsta nu era un coşmar. Maimuţica ţipa stînd în patul ei de lîngă geam, iar din celălalt capăt al casei îi răspundea tăticu cam la fel, tot aşa de lung şi scîrţîitor, numai că un pic mai gîlgîitor. Şi aşa, s-au chemat reciproc în întuneric, o sută de ani şi încă o sută de ani. Guta se trezise şi ea şi l-a apucat pe Redrick de mînă. Simţea umărul ei acoperit brusc de o sudoare rece şi aşa au stat toţi ăştia o sută de ani şi încă o sută de ani ascultînd, iar cînd Maimuţica a tăcut şi s-a culcat, el a aşteptat încă un pic, pe urmă s-a sculat, a coborît la bucătărie şi a băut cu sete o jumătate de sticlă de coniac. Şi din noaptea aceea a început să bea...

— Roca, a zis Arthur. Ştiţi... ea cu timpul se lasă... De la umezeală şi din alte motive...

Redrick s-a uitat la faţa lui palidă şi din nou s-a aşezat. Ţigara dintre degetele lui căzuse pe undeva şi atunci şi-a aprins alta nouă. Arthur a mai stat în picioare încă puţin, uitîndu-se în toate părţile cu teamă, iar pe urmă s-a aşezat şi el şi a zis încet:

— Eu ştiu, mi-a povestit cineva, că în Zonă s-ar putea să locuiască cineva. Nişte oameni, acolo... Nu, nu extratereştri. Chiar oameni. De parcă Vizita i-ar fi prins aici şi i-ar fi transformat în mutanţi... S-au adaptat la noile condiţii. Aţi auzit ceva despre asta, mister Schuhart?

— Da, a zis Redrick. Numai că nu aici. Undeva în munţi, la nord-vest. Nişte ciobani.

„Cu ce m-oi fi molipsit de la el? Cu nebunia lui, desigur. Va să zică, iată de ce sînt aici. Iată ce caut pe-aici..."

O senzaţie stranie şi foarte nouă îl umplea încet. Îşi dădea seama că de fapt nu este deloc nouă, că îi rodea ficaţii de mult, dar că numai acum a început să înţeleagă şi să-i fie clar totul. Şi ceea ce părea înainte o prostie, o halucinaţie nebunească a boşorogului ieşit din minţi, s-a transformat într-o unică speranţă, într-un singur sens al vieţii, pentru că numai acum i-a fost clar: singurul lucru care-i rămăsese pe lumea asta, singurul pentru care trăise în ultimele luni era speranţa într-o minune. Iar el, prostul şi tîmpitul, respingea această speranţă, o călca în picioare, îşi bătea joc de ea şi o îneca în băutură, pentru că aşa era obişnuit. Pentru că niciodată în viaţă, chiar şi-n copilărie, n-a contat pe nimeni în afară de el însuşi, şi pentru că încă de-atunci această încredere în el nu se exprima decît în cantitatea de „verzişoare" pe care avea norocul s-o smulgă, s-o tragă cu dinţii din haosul indiferenţei care-l înconjura. Aşa a fost dintotdeauna şi aşa ar fi rămas şi mai departe, dacă n-ar fi nimerit într-un asemenea impas din care nu-l mai puteau scoate nici „verzişoarele". Un impas în care încrederea în tine însuţi era o absurditate... Şi acum această speranţă, care deja nu mai era o speranţă, ci o certitudine în minune, îl umplea pînă-n creştetul capului şi se mira cum putuse să trăiască pînă acum în asemenea beznă nemărginită şi fără o rază de lumină... A rîs şi l-a lovit pe Arthur în umăr.

— Ei! Cum e, stalker? Te sfîşie? Ţi-e frică?... Odihneşte-te, frăţioare. Nu te ruşina. Zona!

Arthur s-a uitat la el mirat, zîmbind şovăielnic. Iar Redrick a făcut între timp un cocoloş din hîrtia unsuroasă de la sandvişuri, l-a aruncat sub vagonet şi s-a culcat pe-un cot, sprijinindu-se de rucsac.

— Bine, a zis el. Presupunem că acest Glob de Aur, într-adevăr... Ce ţi-ai fi dorit?

— Deci totuşi credeţi?

— N-are importanţă... cred sau nu cred. Tu răspunde-mi la întrebare.

Şi brusc, a devenit curios să afle ce poate cere Globului de Aur un astfel de băiat, încă un papă-lapte, „liceanul" de ieri. Se uita cu o curiozitate amuzantă cum Arthur se încruntă, mustăceşte, ridică ochii şi apoi îşi lasă privirea în jos.

— Bineînţeles, picioarele lui tata... a rostit în

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

sfîrşit Arthur. Ca să fie bine totul acasă...

— Minţi, minţi, îl întrerupse cu blîndeţe. Bagă de seamă, frăţioare. Globul de Aur îndeplineşte numai dorinţele ascunse. Numai acelea pentru care ai fi în stare să-ţi bagi gîtu-n ştreang dacă nu s-ar îndeplini!

Arthur Barbridge a roşit, a ridicat din nou privirea la Redrick şi iar şi-a lăsat-o în jos, înroşindu-se ca para focului, aproape să-i dea lacrimile. Redrick a zîmbit şi a zis duios:

— Totul e clar, dar asta nu e treaba mea. Păstrează-ţi secretul... Şi dintr-o dată şi-a adus aminte de pistol şi s-a gîndit că pînă mai are timp, trebuie, pe cît posibil, să ţină seama de toate... Ce ai în buzunarul de la spate? a întrebat nepăsător.

— Un pistol, a mormăit Arthur şi s-a muşcat de buză.

— Pentru ce?

— Ca să trag! a răspuns Arthur provocator.

— Hai, termină! s-a răstit Redrick şi s-a îndepărtat. Dă-mi-l. În Zonă n-ai în cine să tragi! Haide!

Arthur a vrut să zică ceva, dar a tăcut, a dus mîna la spate, a scos Coltul militar şi ţinîndu-l de ţeavă i l-a întins. Redrick a înşfăcat pistolul de mînerul cu striaţii, l-a aruncat în sus, l-a prins şi a întrebat:

— Ai o batistă? Dă-mi-o ca să-l înfăşor...

A luat de la Arthur batista, curată şi mirosind a apă de colonie, a înfăşurat pistolul şi a pus pachetul pe o bîrnă.

— Deocamdată, lasă-l să stea aici, a explicat el. Dacă vrea cel de sus, ne întoarcem tot pe aici şi îl luăm. Poate că într-adevăr o să trebuiască să ne apărăm de patrulă... Deşi, frăţioare, ca să tragi în patrulă...

Arthur a clătinat din cap.

— Nu de asta l-am luat, a spus înciudat. Acolo e numai un singur cartuş. Dacă se va întîmpla ceva, ca atunci cu tata...

— Ia uită-te la el, s-a mirat Redrick, privindu-l fix. Să n-ai grijă de asta. Dacă se întîmplă ceva, cum a fost cu taică-tu, am să pot să te mai car... Uite că s-a crăpat de ziuă!

Ceaţa se topea văzînd cu ochii. Pe terasament nu mai era deloc, iar jos şi în depărtare negura lăptoasă se aşternea şi se dizolva, iar prin ea se întrezăreau crestele ovale şi păroase ale dealurilor. Între dealuri, pe ici, pe colo, apărea suprafaţa încreţită a mlaştinii oţeţite acoperită de răchitiş rar şi prăpădit, la orizont, după dealuri, piscurile munţilor se încălziseră cu o lumină galben-deschisă, iar cerul de deasupra lor era senin şi albastru. Arthur a privit înapoi peste umăr şi a scos un ţipăt de exaltare. Redrick s-a uitat şi el înapoi. La răsărit munţii păreau negri, iar deasupra lor pîlpîia şi sclipea binecunoscuta lumină de smarald. Zorii verzi ai Zonei... Redrick, desfăcîndu-şi cureaua, a spus:

— Nu vrei să te uşurezi? Vezi că p-ormă n-o să ai nici unde şi nici timp...

S-a dus după vagonet, s-a aşezat pe vine, pe terasament, şi gemînd privea cît de repede se topeşte lumina verde inundată de o boare roz, în timp ce după un vîrf o feliuţă de soare se chinuia să strălucească. Şi dintr-o dată dealurile au aşternut umbre liliachii, totul a devenit contrastant, reliefat, se vedea ca-n palmă, şi chiar în faţa lui, la vreo două sute de metri, Redrick a zărit elicopterul. Pesemne că nimerise în plin centrul unei „chelii a ţînţarului" şi tot fuzelajul lui era turtit, semănînd cu o clătită uriaşă de fier. Numai coada rămăsese intactă: era numai un pic îndoită, şi atîrna deasupra luminişului dintre dealuri ca un cîrlig enorm şi negru. Elicea de echilibrare rămăsese şi ea intactă, iar cînd adia vîntul se învîrtea cu un scîrţîit sinistru. „Chelia" probabil fusese extrem de puternică, din moment ce elicopterul nici măcar nu apucase să ardă. Pe fierul turtit se vedea clar emblema roşie-albastră a forţelor aeriene militare regale, semn pe care Redrick nici nu mai ţinea minte de cîţi ani nu-l mai văzuse. De fapt chiar uitase cum mai arăta.

Terminîndu-şi treaba, Redrick s-a întors la rucsac, a scos harta şi a întins-o pe roca topită din vagonet. Cariera nu se vedea de aici, era mascată de un deal, pe creasta căruia se afla un pom ars, înnegrit. Dealul trebuia ocolit prin dreapta, printr-o vîlcea aflată între acest deal şi un altul, care şi el era vizibil, complet pleşuv, ros de surpături, din care se scurseseră pietre brune pe tot povîrnişul.

Toate reperele corespundeau, dar Redrick nu se simţea satisfăcut. Instinctul lui de stalker încercat refuza categoric ideea absurdă şi nenaturală de a duce o potecă printre două dealuri apropiate. În sfîrşit. Las' că mai vedem noi. O să ne lămurim mai bine la faţa locului. Pînă la vîlcea, poteca trecea prin mlaştină, pe un loc deschis şi neted, ce părea de aici nepericulos. Privindu-l însă mai atent, Redrick a distins printre muşuroaiele uscate o pată de culoare gri-închis. S-a uitat pe hartă. Acolo era desenată o cruciuliţă şi cu litere strîmbe era scris „Fantele". Linia roşie punctată a potecii era puţin mai la dreapta de cruciuliţă. Porecla parcă îi era cunoscută, dar cine fusese „Fantele" ăsta, cum arăta şi cînd trecuse pe-aici, Redrick nu-şi mai putea aminti. În schimb şi-a adus aminte de sala plină de fum a „Borj-ului", de mutrele feroce ale beţivilor, de labele lor imense şi roşii care strîngeau paharele, de hohotele ca de tunet izbucnite din boturile căscate, cu dinţii gălbejiţi. O turmă formidabilă de titani şi giganţi adunaţi la adăpat — una din cele mai clare amintiri ale copilăriei: prima vizită la „Borj". „Ce-am adus atunci? Mi se pare că un „biberon". Sosit direct din Zonă, ud leoarcă, înfometat şi complet buimăcit, am năvălit în „bombă" cu sacul pe umăr, am trîntit marfa pe tejghea în faţa lui Ernest şi m-am uitat de jur-împrejur rînjind ameninţător. Am suportat bombardamentul glumelor batjocoritoare, am aşteptat pînă cînd Ernest pe atunci tînăr şi întotdeauna cu papion, mi-a numărat nişte verzişoare... adică nu, pe atunci încă nu erau verzişoare, erau pătrăţelele regale, cu o gagică severă într-un balon şi cu o coroniţă pe cap... am aşteptat, am ascuns banii în buzunar şi pe neaşteptate, chiar pentru mine, am înşfăcat de pe tejghea o halbă grea de bere, şi luîndu-mi avînt, am proiectat-o într-un rît din apropiere, care tot mai rînjea"... Redrick a zîmbit şi s-a gîndit: „Poate ăla era „Fantele"?

— Se poate printre coline, domnule Schuhart? l-a întrebat încet Arthur, la ureche. Stătea alături şi se uita şi el pe hartă.

— Vedem noi acolo, a zis Redrick.

Pe hartă mai erau încă două cruciuliţe. Una pe coasta dealului cu pomul ars, iar cealaltă pe o suprafaţă a dealului vecin. Canişu' şi Ochela-

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

ristu'. Poteca trecea pe undeva mai jos printre cruciulițe.

— Vedem noi acolo, a repetat, împăturind harta și băgînd-o în buzunar.

L-a privit pe Arthur și i-a ordonat:

— Ajută-mă să-mi pun rucsacul pe spate... Procedăm ca mai înainte, a zis, scuturînd rucsacul și aranjîndu-și curelele mai comod. Ai să mergi înainte, ca să te văd în fiecare clipă. Nu privești înapoi și-ți destupi urechile. Ordinul meu e lege. Bagă de seamă că o să ne tîrîm mult timp, așa că să nu-ți fie frică de noroi, iar dacă-ți ordon: mutra-n noroi... fără discuții... Încheie-ți scurta. Ești gata?

— Sînt gata, a șoptit Arthur. Era foarte nervos, iar roșeața de pe obraji dispăruse ca și cum nu fusese niciodată.

— Uite și prima direcție. Redrick a indicat cu mîna colina apropiată, la o sută de pași de terasament. E clar? Dă-i drumu'!

Arthur a înghițit în sec, și pășind peste șină a început să coboare de pe terasament. Pietrișul se rostogolea cu zgomot sub pașii lui.

— Mai ușor, mai ușor, l-a temperat Redrick.

A început să coboare după el cu precauții, menținînd echilibrul rucsacului extrem de greu numai din mușchii picioarelor. Cu coada ochiului îl urmărea tot timpul pe Arthur. „Îi e cam frică. Foarte bine că îi e frică. Probabil că simte. Dacă are instinctul lui ta-su atunci ar trebui să simtă... Dacă ai ști Sterviatnik ce întorsătură au luat lucrurile! Dacă ai ști, Sterviatnik, că de data asta am să te ascult. «Și uite aici, Roșcatule, singur n-ai să poți trece. Vrei nu vrei, dar o să trebuiască să iei pe cineva cu tine. Pot să-ți dau pe unul din elevii mei, de care să nu-mi pară rău». M-ai convins. Prima dată în viață am fost de acord să fac o treabă ca asta. Dar poate că o să iasă bine. Totuși pe mine nu mă cheamă Sterviatnik, poate născocim ceva..."

— Stop, i-a ordonat lui Arthur.

Băiatul s-a oprit, stînd în apa ruginită pînă la glezne, iar pînă cînd Redrick a coborît, mlaștina deja îl trăsese pînă la genunchi.

— Vezi piatra? a întrebat Redrick. Uite-acolo, sub colină. Hai spre ea!

Arthur a pornit înainte. Redrick l-a lăsat să facă vreo zece pași și a pornit după el, pe urmele lui. Mlaștina împuțită clefăia sub picioare. Era o mlaștină moartă: nu erau nici musculițe, nici broaște și chiar răchitișul se ofilise și putrezise. Redrick, ca de-obicei, privea în jur, dar deocamdată totul părea liniștit. Colina se apropia încet, ascunzînd soarele care era încă la orizont, iar pe urmă a acoperit toată zarea. Lîngă piatră, Redrick a privit înapoi spre terasament. Terasamentul era scăldat în soare, acolo zăcea și trenul cu zece vagonete. O parte din ele căzuseră de pe șine și stăteau răsturnate. Terasamentul de sub ele era îngropat sub roca roșcată ce căzuse din vagonete, iar mai departe, spre carieră, la nord de tren, cerul de deasupra șinelor tremura și se revărsa, iar din cînd în cînd acolo izbucneau curcubee mici. Redrick s-a uitat la această vibrare, a scuipat și a întors capul.

— Mai departe, a zis, și Arthur și-a întors spre el fața încordată. Vezi cîrpele alea? Nu, nu acolo... Uită-te mai la dreapta...

— Da, a șoptit Arthur.

— Deci așa. Astea le-a purtat cîndva un oarecare „Fante". Demult. Nu a ascultat de oamenii mai mari și acum stă acolo, special ca să arate oamenilor deștepți drumul. Ocolește-l cu două degete spre dreapta. Le-ai luat? Ți-ai fixat punctul? Aproximativ pe-acolo pe unde răchitișul este mai des... Hai, mișcă-te!

Acum mergeau paralel cu terasamentul. Cu fiecare pas apa de sub picioare se micșora, și-n curînd striveau mușuroaiele uscate și elastice. „Iar pe hartă, peste tot pe-aici, sînt numai mlaștini, s-a gîndit Redrick. S-a învechit harta. Barbridge n-a mai trecut de mult pe aici, tocmai d'aia s-a învechit. Și asta-i prost. Bineînțeles că e mai ușor să mergi pe uscat, dar era mai bine dacă aici ar fi fost mlaștină... Ia uită-te la el cum merge. Parcă-i pe bulevardul central".

Arthur probabil se înviorase și mergea acum cu pași întregi. O mînă și-o strecurase în buzunar, iar cealaltă o legăna vesel, de parcă era la plimbare. Atunci Redrick s-a scormonit prin buzunar, a ales o piuliță de vreo douăzeci de grame și ochindu-l l-a lovit în cap. Piulița l-a nimerit pe Arthur direct în ceafă. Băiatul a oftat, și-a prins capul în mîini și încovoindu-se s-a prăbușit pe iarba uscată. Redrick s-a oprit deasupra lui.

— Aici așa se întîmplă, dragă Archie, i-a zis povățuitor. Aici nu e bulevard. Și nici n-ai ieșit cu mine la plimbare.

Arthur s-a ridicat încet. Fața lui se albise complet.

— E clar? a întrebat Redrick.

Arthur a înghițit cu noduri și a dat din cap.

— Foarte bine. Iar altă dată îți mai trîntesc și una în dinți. Dacă o să mai rămîi viu. Hai, mișcă!

„Cred că din băiat putea să iasă un stalker... Și probabil că l-ar fi chemat «Chipeșul». «Chipeșul Archie». Am mai avut noi un Chipeș pe care-l chema Dickson, iar acum toți îl strigă «Hirciogul». Singurul stalker care a căzut în «mașina de tocat» și care a scăpat. A avut noroc. Caraghiosul de el și acum mai crede că Barbridge l-a scos din «mașina de tocat». Pe dracu! Din «mașina de tocat» n-ai cum să scoți. L-a scos din Zonă, asta e-adevărat... Și uite-așa a făcut Barbridge o faptă eroică... Numai să fi încercat să nu-l scoată. Încă de pe atunci, toți se cam plictisiseră de găinăriile lui și băieții i-o spuseseră atunci în față: «Mai bine să nu te întorci singur». Și chiar atunci Barbridge a primit și porecla de Sterviatnik. Pînă atunci purtase porecla «Gloaba»".

Redrick a simțit dintr-o dată pe obrazul stîng o deplasare aproape imperceptibilă de aer și imediat, fără să se mai gîndească, a strigat:

— Oprește-te!

A întins apoi mîna în partea stîngă. Curentul de aer era mai puternic acolo. Undeva între ei și terasament se instalase „chelia țînțarului", poate chiar se deplasa pe terasament, că doar nu degeaba se răsturnau vagoneții. Arthur stătea nemișcat. Nici măcar nu întorsese capul.

— Fă-o mai la dreapta. Așa.

„Mda. Ar fi ieșit un stalker bun... Mai Schuhart. Ți-o fi milă de el? Asta-ți mai lipsea. Da' de tine a avut cineva milă?... De altfel, da. A avut cineva milă. Lui Kirill i-a fost milă de mine. Și Dick Nunan are milă de mine. Poate nu atît are milă de mine cît poate se lipește de Guta, da' poate că are și milă. La oamenii cinstiți una nu împiedică pe cealaltă... Numai eu nu am pe nimeni de care să pot avea milă. Și va trebui să aleg: sau... sau..." Și era pentru prima dată cînd și-a imaginat cu clarviziune această alegere: sau Archie,

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

sau Maimuţica. Dar aici n-ai ce sa alegi. Totul e foarte clar. „Numai dacă minunea este posibilă", a zis o voce înlăuntrul lui, şi el cu groază şi răutate a înnăbuşit această voce interioară.

Au trecut pe lîngă grămada de cîrpe cenuşii. Din Fante nu mai rămăsese nimic şi doar puţin mai departe, în iarba ofilită, zăcea un băţ lung, complet ruginit: căutătorul de mine. Pe atunci mulţi foloseau „căutătoarele de mine", trăgeau speranţă în ajutorul lor ca în Dumnezeu, iar pe urmă, după ce au pierit doi stalkeri la rînd, la interval de cîteva zile, omorîţi de descărcările subterane, s-a terminat şi cu ele... Da' cine naiba era Fantele ăsta? L-o fi adus Sterviatnik sau a venit singur pe-aici? Şi ce-i atrage pe toţi spre cariera asta? De ce n-am auzit nimic despre asta?... Drace, ce mai arde! Şi asta-i încă de dimineaţă. Ce-o să fie mai pe urmă!...

Arthur, care mergea în faţa lui la vreo cinci paşi depărtare, şi-a ridicat mîna şi şi-a şters transpiraţia de pe frunte. Redrick s-a uitat la soare. Era încă jos. Şi dintr-o dată şi-a dat seama că iarba uscată de sub picioare nu mai foşneşte ca mai-nainte, parcă scîrţîie precum amidonul, şi nu mai era ţepoasă şi aspră ca-nainte, ci moale şi tremurătoare, mărunţindu-se sub cizme ca zdrenţele de cenuşă. A văzut clar urmele lui Arthur şi s-a aruncat la pămînt urlînd: „Culcat!"

A căzut cu faţa în iarbă, care i-a sărit în obraz ca un praf, şi a scrîşnit din dinţi cu răutate, ca nu a avut noroc. Stătea culcat, nemişcat, sperînd că poate totuşi trece, deşi înţelegea ca nimerisera în capcană. Căldura se înteţise, îi învăluia tot corpul ca un cearşaf opărit, iar ochii îi erau plini de sudoare. Într-un tîrziu, a ţipat la Arthur: „Nu te mişca. Rabdă!" Şi a început să rabde şi el. Ar fi răbdat şi totul ar fi fost în regulă, doar ar fi transpirat, dar Arthur n-a mai rezistat. Ori că nu auzise strigătul lui, ori s-a speriat prea tare, ori l-a dogorît mai tare decît pe el, în orice caz n-a mai putut să se controleze şi, cu un muget, a fugit încovoiat, ca un apucat, acolo unde îl gonea instinctul lui absurd, înapoi, exact într-acolo unde nu trebuia în nici un caz să fugă. Redrick abia a avut timp sa se ridice puţin şi cu amîndouă mîinile să-l prindă de picior. Arthur s-a prăbuşit la pămînt ca un butuc, ridicînd un nor de cenuşă, a ţipat isteric cu o voce neobişnuit de ascuţită, şi, lovindu-l pe Redrick cu celălalt picior drept în faţa, a început să se zbata şi să se zvîrcolească ca un apucat. Dar stalkerul, pierzîndu-şi raţiunea din cauza durerii, s-a tîrît peste el lipindu-şi faţa arsă de scurta lui de piele, vrînd să-l strivească, să-l bage în pămînt cu amîndouă mîinile. Îl ţinea de părul lung, ţintuindu-i capul care se zbătea, îl lovea nebuneşte cu şpiţul şi cu genunchii peste picioare, peste pămînt, peste fund. Auzea ca prin ceaţă geamătul şi mugetul de sub el precum şi propriul său urlet răguşit: „Culcat, culcat, te omor..." Iar de sus cădea ceva peste el de parcă s-ar fi revărsat nişte munţi de cărbuni înroşiţi, deja îmbrăcămintea îi ardea, şi îi troznea pielea de pe picioare şi-n părţi, băşicîndu-se şi crăpîndu-se. Îndesîndu-şi fruntea în cenuşa fumurie, strivea convulsiv sub piept capul acestui mucos blestemat, pînă cînd n-a mai rezistat şi a urlat din toate puterile...

Nu-şi mai amintea cînd s-a terminat totul. A înţeles că poate să respire din nou, că aerul a devenit din nou aer şi nu aburul încins care îi ardea gîtlejul, a priceput că trebuie s-o şteargă cît mai repede din acest cuptor diavolesc, pîna cînd acesta nu se lasă din nou peste ei. S-a ridicat de pe Arthur care zăcea complet nemişcat, i-a prins ambele picioare sub braţ şi ajutîndu-se de mîna liberă s-a tîrît înainte, nedezlipindu-şi privirea de pe margine, dincolo de care iarba era din nou moartă, uscată, ţepoasă, totuşi adevărată, şi ea i se părea acum un lăcaş al vieţii.

Cenuşa îi scîrţîia printre dinţi, peste faţa arsă treceau resturi de arşiţă, iar sudoarea îi curgea direct în ochi, pentru că probabil nu mai avea nici gene, nici sprîncene. Îl trăgea pe Arthur după el, şi acesta, parcă dinadins, se agăţa de toate cu scurta lui blestemată. Spatele opărit îl ardea, iar rucsacul îi lovea la fiecare mişcare ceafa arsă. Redrick s-a gîndit cu groază că poate a pierdut direcţia din cauza durerii şi zăpuşelii, şi că acum n-o să mai răzbească. De frică a început să se tîrască mai repede, ajutîndu-se de cotul liber şi de genunchi, scoţînd prin gîtlejul uscat cele mai scîrboase înjurături care îi treceau prin cap, iar pe urmă, cu o bucurie nebună, şi-a amintit că la piept are un bidonaş aproape plin, prietenul lui drag. Numai de-ar putea să răzbată. „Încă puţin, hai Red, hai mă, Roşcatule, uite aşa, încă puţin".

Pe urmă a zăcut mult timp cu faţa şi mîinile în apa rece şi ruginită, inspirînd din cînd în cînd, cu desfătare, răcoarea aerului putred. Ar fi stat aşa un secol, dar şi-a impus să se ridice şi stînd în genunchi a aruncat rucsacul. S-a apropiat în patru labe de Arthur, care tot mai zăcea nemişcat la vreo treizeci de paşi de mlaştină, şi l-a răsturnat pe spate. Mda, fusese frumos băiatul. Acum mutrişoara lui drăguţă părea o mască neagră-cenuşie de sînge coagulat amestecat cu cenuşă, şi cîteva secunde Redrick a privit cu o curiozitate stupidă dîrele lungi de pe această mască: urmele de la pietre şi muşuroaie. Apoi s-a ridicat în picioare, l-a luat pe Arthur de subţiori şi l-a tîrît spre apă. Arthur respira greu, hîrîia, şi din cînd în cînd gemea. Redrick îl azvîrli cu faţa în balta cea mai mare, şi plonjă şi el alături, retrăind cu plăcere mîngîierile ude şi reci ca gheaţa. Arthur a început să gîlgîie, să se mişte, îşi trase mîinile de sub el şi ridică capul. Ochii îi erau holbaţi, înghiţea aerul cu sete, tuşea şi scuipa. Apoi privirea îi reveni la normal, şi-atunci se uită la Redrick.

— Pfffuu... îşi scutură el capul, stropind în jur cu apă murdară. Ce-a fost asta, domnule Schuhart?

— Moartea, a rostit cam nedesluşit Redrick şi a început să tuşească. Şi-a pipăit faţa. Îl durea cumplit. Nasul i se umflase, dar sprîncenele şi genele, curios, erau la locurile lor. Şi pielea de pe mîini era intactă, numai că se înroşise puţin. Probabil că nici bucile nu-i arseseră pînă la os... S-a pipăit. Nu, e clar că nu e pînă la os, chiar şi pantalonii rămăseseră întregi. Doar că arătau de parcă ar fi fost opăriţi...

Arthur îşi atingea şi el faţa, pipăind-o încet cu degetele. Acum, cînd această mască terifiantă dispăruse spălată de apă, fizionomia lui era, contrar aşteptărilor, aproape normală. Cîteva zgîrieturi, o leziune pe frunte, buza de jos tăiată, iar restul... era în regulă.

— Niciodată n-am auzit de aşa ceva, a spus Arthur şi a privit înapoi.

Redrick s-a uitat şi el. Pe o iarbă cenuşie ca scrumul rămăseseră multe urme şi se miră cît de scurt a fost acel drum cumplit şi nesfîrşit pe care

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

s-a tîrît pentru a-și salva viața. Nu erau mai mult de douăzeci, treizeci de metri în total, de la un cap la altul. Pe chelia asta arsă se tîrîse într-un zig-zag sălbatic, orbit de frică, ca un gîndac pe o tigaie fierbinte. Dar asta nu era nimic; bine că se tîrîse, în general, acolo pe unde trebuia. Putea foarte bine să nimerească în „chelia țînțarului", puțin mai la stînga, sau putea chiar să se întoarcă... „Nu, nu puteam, s-a îndîrjit. Un mucos oarecare putea, dar eu nu sînt mucos. Și dacă n-ar fi fost tîmpitul asta, nu s-ar fi întîmplat nimic, mi-aș fi opărit un pic bucile... Și asta ar fi fost tot necazul..."

S-a uitat la Arthur cum se spăla, pufnind și gemînd atunci cînd își atingea locurile dureroase. Redrick se ridica, schimonosindu-se atunci cînd îmbrăcămintea devenită scorțoasă din cauza arșiței îi atingea pielea. Ieși la loc uscat și se aplecă deasupra rucsacului. Și el o pățise cu vîrf și îndesat. Clapele de la buzunarele de sus se arseseră, sticluțele cu medicamente pleznisera de căldură și de la pata rămasă mirosea insuportabil a medicină. Redrick ridică rămășițele care țineau loc de clape și începu să scoată cioburile de sticlă și bucățile de plastic. Și-n acel moment, Arthur i-a spus:

— Vă mulțumesc, domnule Schuhart, că m-ați scos.

Redrick a tăcut. „La dracu mulțumesc! Am și nevoie să te salvez"

— Eu sînt vinovatul, a continuat Arthur. Ca doar auzisem cînd mi-ați ordonat să stau culcat. M-am speriat însă foarte tare, iar cind a început să dogorească, mi-am pierdut capul complet. Știți, mi-e tare frică de durere, domnule Schuhart...

— Hai, ridică-te, a spus Redrick fără să se întoarcă. Asta e încă floare la ureche... Hai odată, ce mai stai?

Sîsîind de durere, și-a pus rucsacul în spate, aranjîndu-și curelele. Avea senzația că pielea se scorojise în locurile arse, și se încrețise în riduri dureroase. „Îi e frică de durere... Mînca-te-ar ciuma cu durerea ta cu tot..." S-a uitat în jur. „Nu-i nimic. N-am pierdut poteca. Și-acum delușoarele astea. Mîrșave delușoare. Stau ca niște coarne de drac... și mai e și vîlceaua asta dintre ele...". A mirosit apoi aerul... „Of, vîlceluță mîrșăvioară! Tocmai tu ești cea mai mare mîrșăvie".

— Vezi vîlceaua dintre dealuri? l-a întrebat pe Arthur.

— O vad. .

— Direct spre ea. Marș!

Arthur s-a șters cu dosul palmei la nas și a pornit înainte, pleoscăind prin bălți. Șchiopăta și nu mai era tot atît de drept și chipeș ca mai înainte. Zona îl încovoiase și pe el, obligîndu-l sa meargă mai încet și cu mai multă prudență. „Și iată cum am mai scos pe încă unul, se gîndea Redrick. Oare al cîtelea este? Al cincilea? Al șaselea? Și-acum mă întreb: de ce? Ce, mi-e rudă? Ce, răspund de el? Ia ascultă, mă, Roșcatule, de ce totuși l-ai tîrît? Doar era să mori din cauza lui... Și cred că acum, cu capul limpede, știu. E foarte bine că l-am scos, pentru că fără el n-am să mă descurc. Este un ostatec pentru Maimuțica. N-am scos un om, ci dragorul meu. Căutătorul meu de mine. Un șperaclu. Însă acolo, pe locul ăla fierbinte, nici nu m-am gîndit la asta. Îl trăgeam ca pe-o rudă și nici prin cap nu mi-a trecut să-l las, deși uitasem de toate: și de șperaclu, și de Maimuțică... Deci înseamnă că sînt într-adevăr un băiat bun? Așa îmi zice și Guta, Kirill mi-a sugerat-o și el, iar Richard numai despre asta bombăne tot timpul... Ce să zic, au și găsit bunătatea... Ia mai lasă toate astea, și-a zis el. Aici nu e loc pentru bunătate. Întîi te gîndești și apoi dai din mîini și din picioare. Să fie prima și ultima dată, e clar? Om bun, hm... Trebuie să-l păstrez pentru „mașina de tocat carne", s-a gîndit el rece și clar. Aici poți să treci prin toate, în afară de „mașina de tocat".

— Stai, i-a zis lui Arthur.

Vîlceaua era în fața lor și Arthur stătea, privind pierdut spre Redrick. Vîlceaua era acoperită de un noroi verde, purulent, care lucea unsuros la soare, iar deasupra se unduia un abur ușor, ce se închega între dealuri, încît la treizeci de pași nu se mai vedea nimic. Și putoarea. Nu se știa ce putrezea acolo, în borhotul ei, dar Redrick avea impresia că o sută de mii de ouă stricate, sparte și aruncate peste o sută de mii de capete de pești și pisici moarte nu ar fi putut să duhnească așa cum era aici. „O să cam miroasă pe-acolo, Roșcatule, așa că tu... Vezi să nu intri în derivă".

Arthur gemu și se dădu înapoi. Atunci Redrick își alungă toropeala, scoase repede din buzunar un pachet de vată îmbibată cu deodorant, își puse în nări două tampoane, și îi întinse și lui Arthur.

— Mulțumesc, domnule Schuhart... abia șopti Arthur. Nu putem cumva să trecem pe undeva pe sus?...

Redrick l-a înșfăcat de păr și i-a întors capul înspre grămada de cîrpe ce se zărea într-o surpătură de piatră.

— Ăla e Ochelaristu'. Iar pe dealul din stînga, de aici nu se vede, zace Canișu'. Tot o grămadă de cîrpe. Ai înțeles? Înainte.

Mocirla era caldă, lipicioasă și respingătoare. Întîi au mers drept, scufundîndu-se pînă la brîu, iar sub picioare, spre norocul lor, era piatră și destul de neted. Și-n curînd Redrick a auzit binecunoscutul zumzet din amîndouă părțile. Pe dealul din stînga, inundat de soare, nu se vedea nimic, dar pe povîrnișul din dreapta jucau în penumbră flăcări liliachii-deschise.

— Apleacă-te, i-a comandat printre dinți și s-a aplecat și el. Mai jos, tîmpitule!

Arthur s-a aplecat speriat, și-n aceeași secundă un fulger, însoțit instantaneu de un bubuit, a spart văzduhul. Deasupra capetelor s-a scuturat într-un dans dement un fulger ramificat, abia vizibil pe fondul cerului. Arthur s-a ghemuit, scufundîndu-se pînă la umeri. Redrick, simțind cum i se astupă urechile din cauza tunetului, a întors capul și a zărit în umbră cum o pată de un roșu deschis se destrăma repede în pietrișul fărîmițat. Imediat a izbucnit și al doilea fulger.

— Înainte! Înainte! a urlat, fără să se audă.

Acum se tîrau pe vine, mișcîndu-se ca două gîște și scoțînd afară numai capetele. La fiecare străfulgerare, Redrick vedea cum părul lung al lui Arthur se ridică în sus, simțind imediat după aceea cum o mie de ace îi înțeapă pielea feței. „Înainte, repeta el din inerție" Deja nu mai auzea nimic. O dată, Arthur s-a întors spre el arătîndu-și profilul, și a observat cum îl privea un ochi holbat de groază, a mai zărit buzele albe care tremurau și obrazul transpirat, murdărit de verdele borhotului. Pe urmă fulgerele s-au transformat în trăznete și au fost nevoiți să se scufunde cu to-

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

tul. Mucozitatea verde îi încleia gura, era imposibil de respirat. Prinzînd aerul cu gura, Redrick și-a smuls din nas tampoanele și dintr-o dată a simțit că putoarea dispăruse. Aerul era plin de un miros proaspăt de ozon pătrunzător, iar aburul din jur se îngroșase sau poate că i se încețoșaseră ochii și deja nu se mai vedeau dealuri nici în stînga, nici în dreapta, nu se mai observa nimic, doar capul lui Arthur mînjit de drojdia verde și aburul galben care șerpuia în jur.

„Trec, trec, se gîndea Redrick. Doar nu e prima dată. Toată viața așa a fost la mine: în noroi, iar deasupra capului fulgere, și niciodată n-a fost altfel... Dar de unde aici, mizeria asta? Cîtă mizerie... Îți pierzi mințile, nu alta. Cîtă mizerie într-un singur loc, de parcă s-au strîns aici toate porcăriile din lume... Mucozitatea asta este Sterviatnik, s-a gîndit cu furie. Pe aici a trecut Sterviatnik și de la el a rămas... Ochelaristu' a căzut în dreapta. Canișu' în stînga, și totul pentru ca Sterviatnik să treacă printre ei și să lase după el toată această mizerie. Așa-ți trebuie, Roșcatule! Cine calcă pe urmele lui Sterviatnik întotdeauna o să-nghită rahat. Ce, n-ai știut asta și înainte? Peste tot e-așa. Sînt prea mulți ca Sterviatnik și de aceea n-a mai rămas nici un loc curat. Totul s-a împuțit... Nunan e un prost: «Tu, Roșcovanule, strici tot echilibrul, strici ordinea și nu suporți nici o organizare: nici pe cele bune, nici pe cele rele. Din cauza celor ca tine n-o să fie niciodată raiul pe pămînt...» Da' ce, te pricepi tu la toate astea, grăsanule? Cînd am văzut vreodată o ordine bună? Da' cînd m-ai văzut pe mine într-o ordine bună? Toată viața am văzut cum mor Kirill-ii, Ochelariștii, iar cei ca Sterviatnik se tîrăsc printre cadavrele lor, pe cadavrele lor, ca niște viermi, și murdăresc, murdăresc, murdăresc...".

A alunecat pe o piatră, s-a scufundat, a ieșit, a văzut din nou alături fața schimonosită și cu ochii holbați și dintr-o dată a înghețat: i s-a părut ca pierduse direcția. Dar nu, nu se rătăcise. Imediat și-a dat seama că trebuie să meargă, uite-acolo, unde iese din noroi o piatră, înțelesese asta, deși în afară de piatră nu se mai vedea decît pîcla galbenă.

— Stai!... a țipat el. Ține-te mai la dreapta! Mai la dreapta pietrei.

Din nou nu și-a auzit vocea și atunci l-a ajuns pe Arthur, l-a prins de umăr și a început să-i arate cu mîna: ține-te mai la dreapta pietrei și mergi cu capul în jos. „O să mi-o plătiți voi, se gîndi". Lîngă piatră, Arthur s-a scufundat și imediat un trăznet a lovit cu un pocnet asurzitor creștetul pietrei negre făcînd să zboare în toate părțile așchii încinse. „O să mi-o plătiți", a repetat el, cufundîndu-se cu totul, dînd din mîini și din picioare cu toate puterile. Auzul i-a fost din nou sfîșiat de troznetul fulgerului. „Tot sufletul am să-l scot din voi". Și-n treacăt se gîndi: „Oare la cine mă refer?... Nu știu. Da' cineva trebuie să mi-o plătească, și mi-o va plăti pentru asta! Stați un pic, numai să ajung la Glob, că eu nu sînt Sterviatnik... O să mi-o plătiți așa cum trebuie și așa cum vreau eu..."

Cînd au ieșit la loc uscat, pietrișul deja se încălzise de la soare. Erau complet asurziți, întorși pe dos, clătinîndu-se și agățîndu-se unul de altul ca să nu se prăbușească. Redrick a văzut o furgonetă jupuită, fără roți, și ca prin ceață și-a amintit că aici, lîngă ea, te poți odihni în umbră ei. S-au tîrît în umbra. Arthur s-a întins pe spate și a început cu degetele lipsite de vlagă să-și descheie scurta, în timp ce Redrick s-a lipit cu rucsacul de furgonetă, și-a șters puțin palmele de pietriș și a băgat mîna la piept.

— Și mie, a zis Arthur. Și mie, mister Schuhart.

Redrick s-a mirat cît de tare este vocea băiețandrului, a înghițit o gură, a închis ochii și-a simțit cum lichidul fierbinte și purificator se scurge prin gîtlej și se întinde peste tot pieptul. A înghițit încă o dată și i-a întins bidonașul lui Arthur. „Gata, s-a gîndit, lipsit de puteri. Am scăpat. Am trecut și d-asta. Gata, acum deja văd cecul cu suma în litere. Ce, credeți că am uitat? Nu! Eu țin minte totul. Credeți că o să vă mulțumesc că m-ați lăsat viu și că nu m-ați înecat? Ciu-ciu, și nu mulțumesc. V-a venit sfîrșitul, e clar? N-am să las nimic așa. Acum eu hotărăsc. Eu, Redrick Schuhart, în deplinătatea facultăților mintale, voi hotărî tot și pentru toți. Iar voi, broaște rîioase, sterviatnici, extratereștri, ciolănoși, quarterblazi, paraziți, verzișoare, răgușiți, cei cu uniforme, simandicoși, cei cu serviete și cu „binefaceri", patroni, cei cu A.V.-uri, cu motoare veșnice, cu „chelia țînțarului", cu discursuri, cu diferite promisiuni — ajunge! M-ați dus destul de nas! Și eu, prostu', mă lăudam că așa vreau, că așa o să fac, iar voi, tîrîturilor, aprobîndu-mă, vă făceați cu ochiul în spatele meu și mă duceați de nas. Mă trăgeați, mă întindeați, mă tîrați de nas prin închisori, prin „bombe"... Ajunge!" A desfăcut curelele rucsacului și a luat din mîinile lui Arthur bidonașul.

— Niciodată n-am crezut, a zis Arthur cu o nedumerire blîndă în glas, nici nu puteam să-mi închipui... Știam, bineînțeles, moarte, foc... Dar ca să existe așa ceva!... Cum o să ajungem la întoarcere?

Redrick nu-l asculta. Tot ce spunea acest omuleț nu mai avea acum nici o importanță. Nici înainte nu avusese, dar totuși atunci era un om. Dar acum... Un șperaclu vorbitor. Lasă-l să vorbească.

— Era bine să ne spălăm... Arthur s-a uitat în jur cu teamă. Măcar fața s-o limpezesc.

Redrick s-a uitat la el absent, a observat părul lui năclăit și lipicios, ca de pîslă, fața mînjită de mucozitatea acum uscată, cu urme de degete, și-n general corpul lui acoperit de o crustă de noroi crăpată și nu a simțit nici milă, nici iritare, nimic. Un șperaclu vorbitor. Și-a întors capul. În fața se întindea un spațiu plictisitor, ca un șantier părăsit, acoperit de pietriș, de praf alb, plin de soarele orbitor, un alb insuportabil, fierbinte și mort. Capătul îndepărtat al carierei se vedea deja de aici, era tot de un alb orbitor și de la distanță părea complet neted și abrupt, iar capătul apropiat era marcat de sfărîmături de piatră. Coborîrea în carieră era acolo unde se detașa ca o pată roșie printre pietre, cabina excavatorului. Acesta era singurul marcaj. Trebuia să meargă direct spre el, bizuindu-se numai pe noroc.

Arthur s-a ridicat dintr-o dată, a băgat mîna sub furgonetă și a scos de-acolo o cutie de conserve ruginită.

— Ia uitați-vă, domnule Schuhart... a zis el, înviorîndu-se. Asta probabil că tata a lăsat-o... Și mai sînt acolo.

Redrick nu i-a răspuns. „Asta-i nechibzuință, s-a gîndit indiferent. Mai bine nu ți-ai fi adus aminte de tata. Acum era mai bine dacă tăceai

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

din gură. Dar, dealtfel, e totuna..." S-a ridicat și a oftat de durere, pentru că toată îmbrăcămintea se lipise de corp, de pielea arsă, și acum se rupea ceva dureros acolo, se dezlipea ca o fașă uscată de o rană. Arthur s-a ridicat și a oftat și el, în timp ce se uita la Redrick cu suferință. Se vedea clar că ar fi vrut să se plîngă, dar n-avea curaj. A mormăit numai, cu o voce înăbușită:

— Pot să mai iau o gură, domnule Schuhart?

Redrick a pitit la piept bidonașul care-l ținea în mînă și a zis:

— Vezi roșu ăla printre pietre?

— Îl văd, a zis Arthur și a oftat spasmodic.

— Direct spre el.

Arthur se întinse gemînd, își îndreptă umerii și se schimonosi, uitîndu-se în jur.

— Să mă spăl un pic... S-a lipit totul.

Redrick îl aștepta în tăcere. Arthur s-a uitat la el fără speranță, s-a întors și a început să meargă, dar s-a oprit imediat.

— Rucsacul... V-ați uitat rucsacul, mister Schuhart.

— Marș înainte, îi ordonă Redrick.

Nu mai avea răbdare nici să explice, nici să mintă și de fapt nu mai avea nici un rost. Și-așa o să meargă, n-are încotro. Și Arthur a pornit, tîrîndu-și picioarele, adus din spate, încercînd să-și dezlipească de pe față mizeria scorțoasă, se făcuse mic, slab și amărît, ca un pisoi ud fără stăpîn. Redrick a pornit în urma lui și cum a ieșit din umbră, soarele l-a pocnit, orbindu-l. Și-a pus palma streașină și i-a părea rău că nu și-a luat ochelarii negri. Fiecare pas ridica un norișor de praf alb, praful se așternea pe bocanci și putea, dar parcă mai degrabă Arthur duhnea, iar ca să meargă în urma lui era imposibil. Dintr-o dată a înțeles însă că el pute cel mai tare. Mirosul era infect, dar cunoscut. Așa mirosea în oraș atunci cînd vîntul de nord aducea pe străzi fumul de la uzină. Și tata tot așa duhnea cînd se întorcea acasă, imens, sumbru, cu ochii roșii ca de nebun. Și Redrick se grăbea să se ascundă într-un colț, de unde se uita cu groază cum taică-su își smulgea de pe el hainele de lucru și le arunca în mîinile mamei, cum trăgea de pe labele uriașe bocancii stîlciți, cum îi împinge sub cuier și numai în șosete lipăia pînă în baie, auzea cum de-acolo, de sub duș, pufăie îndelung și plescăie sub apă, cum trîntea niște ligheane, bolborosea ceva pe-acolo, iar pe urmă cum urla de se cutremura casa: „Maria... ai adormit?" Trebuia să stea pitit pînă cînd el se spăla și se așeza la masa pe care ea punea o sticlă, o farfurie adîncă, plină cu supă groasă, și un borcan de Ketchup, să aștepte pînă cînd termina supa, rîgîia și începea carnea cu fasole, și abia atunci putea să iasă la lumina, să se așeze pe genunchii lui și să-l întrebe pe care maistru sau pe care inginer l-a mai înecat în acid sulfuric.

În jur totul era încins pînă la alb și îi era greață de arșița uscată și aspră, de duhoare, de oboseală; îl ustura pielea arsă, care se crăpase pe la încheieturi, și i se părea că prin ceața fierbinte care îi învăluia creierul ea țipă ca să audă și el, cerîndu-i apă, liniște și răcoare. Amintiri aproape uitate se îngrămădeau în creierul lui umflat, se răsturnau între ele, se acopereau și se amestecau, împletindu-se cu lumea albă, încinsă, care dansa în fața ochilor întredeschiși, și toate erau amare, toate emanau o milă covîrșitoare sau ură. Încerca să intervină în haosul ăsta, străduindu-se să scoată din trecut un miraj dulce, și sentimente de tandrețe și prospețime reliefau din adîncurile memoriei fața tînără și veselă a Gutei, încă fată, cînd era încă dorită și neprihănită, și ea apărea în fața ochilor, dar imediat se acoperea de rugină, se deforma, curgea și se transforma într-o mutrișoară ursuză, acoperită de blănița lungă și aspră a Maimuțicii. Încerca să-și aducă aminte de Kirill, pentru el om sfînt, de mișcările lui repezi și agile, de rîsul lui și de vocea care-i promitea locuri și timpuri minunate, nemaivăzute, iar Kirill apărea și el. Pe urmă licărea în soare păienjenișul argintiu și iată că deja Kirill a dispărut, și pe Redrick îl pironesc ochii îngerești și ficși ai lui Hugh Ragușitu', după care mîna lui mare și albă cîntărește în palmă containerul de porțelan... În conștiința lui se învălmășeau forțe întunecate, care îi coborau bariera voinței și îi stingeau puțina bunătate pe care o mai păstra memoria lui, și deja i se părea că pînă acum nu fusese nimic bun, ci numai mutre, mutre, mutre...

Și-n tot timpul ăsta rămînea stalker, fără să se gîndească, fără să simtă, fără să țină minte chiar, și vedea parcă cu cerebelul, că uite acolo în stînga, la o distanță nepericuloasă, deasupra mormanului de scînduri vechi, stă „fantoma veselă" — liniștită, fără vlagă, și dă-o dracului, iar în dreapta adie un vînt nedeslușit, ca după cîțiva pași să apară „chelia țînțarului", netedă ca oglinda și cu multe cozi ca o stea de mare, încă departe, și nu mi-e frică, iar în centrul ei o pasăre turtită ca o umbră, ceva foarte rar, pentru că păsările nu zboară deasupra Zonei, iar acolo, alături de poteca, două „biberoane" aruncate de Stervіatnik, probabil la întoarcere, cînd frica a învins lăcomia. Vedea toate astea și reținea totul, iar cînd Arthur, încovoiat, greșea direcția măcar cu un pas, gura lui Redrick se deschidea singură și un urlet răgușit și amenințător îi ieșea din gîtlej. „O mașină, se gîndea. Ați făcut din mine o mașină..." Pietrișul de la marginea carierei se apropia și deja putea să deslușească desenele ciudate ale ruginei pe acoperișul roșu al cabinei excavatorului.

„Ești un prost, Barbridge. Șmecher, dar prost. Cum ai putut să ai încredere în mine, ai? De cînd mă știi tu? Ar fi trebuit să mă cunoști mai bine decît eu însumi. Ai îmbătrînit, asta este. Te-ai prostit. E și normal. Poate fiindcă ai avut de-a face numai cu proști..." Și atunci și-a imaginat cum s-a desfigurat Sterviatnik cînd a aflat că Arthur, frumosul Archie, sînge din sîngele lui... a plecat în Zonă cu Roșcatu' după picioarele lui Sterviatnik, a plecat nu cu un mucos inutil, ci cu fiul lui, viața lui, mîndria lui. Și imaginîndu-și toate astea, Redrick a început să rîdă în hohote, iar cînd Arthur și-a întors speriat capul a dat din mîna continuînd să rîdă: „Marș, marș". Și iar au început să i se tîrască prin minte, ca pe un ecran, mutre, mutre, mutre... Trebuie să schimbe totul. Nu o viață, nu două, nici un destin sau două destine. Trebuie schimbat fiecare șurub al acestei lumi infecte...

Arthur s-a apropiat de marginea rîpei din fața carierei, s-a oprit și a rămas pironit locului, privind în jos și-n depărtare, întinzîndu-și gîtul lung. Redrick s-a apropiat și s-a oprit alături. Nu se uita acolo unde privea Arthur. Lîngă picioare, din adîncurile carierei, pleca drumul bătătorit cu mulți ani în urmă de șenilele și roțile tractoarelor grele. La dreapta lui se ridica un perete abrupt alb

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

și crăpat de căldură, iar la stînga era șes, unde, printre pietre și grămezi de piatră spartă, statea aplecat excavatorul. Cupa lui parea sleita de puteri, prabușita la capătul drumului. Și așa cum era de așteptat, nimic nu se mai vedea pe drum, dar lîngă cupa, pe o pantă aspră și colțuroasă, atîrnau țurțurii răsuciți și negri ce semănau cu niște luminari metalice, groase, forjate. În praf se vedeau o mulțime de pete, de parcă acolo se varsase niște bitum. Asta-i tot ce mai rămăsese de la ei și nici nu puteai să spui cîți au fost. Poate că fiecare pata este un om, o dorință a lui Sterviatnik. Ia uite, Sterviatnik scăpase cu bine, viu și nevătămat din subsolul blocului Șapte. Iar de-acolo Sterviatnik scosese cu ușurință din Zonă „magnetul fluid". Iar țurțurul acela era comoara de Dina Barbridge pe care toți o doreau, care nu semăna nici cu tata, nici cu mama. Iar pata aceea era Arthur Barbridge, frumosul și mîndrul Archie, care nu semăna cu părinții.

— Am ajuns, a hiriit încordat Arthur. Mister Schuhart, am ajuns totuși, nu-i așa?

Rîdea bucuros, se așezase pe vine și cu amîndoi pumnii începuse să lovească pamîntul cu toată puterea. Parul naclait ca o crusta pe creștetul capului tremura și flutura caraghios în toate parțile, aruncînd bucăți de noroi uscat. Și numai atunci Redrick și-a ridicat privirea și a privit Globul. Încet. Cu teamă. Cu frica ascunsă că n-o să arate așa cum și-a imaginat. Că o să-l pătrundă îndoiala și Globul se va prabuși de pe cerul unde abia se cățărase, înghițind astfel toate scîrnaviile.

Nu era de aur, mai degraba din cupru roșcat, complet neted, și lucea mat în soare. Zăcea aruncat lîngă peretele îndepărtat al carierei, stînd comod printre mormanele de roca presată și chiar de aici se vedea cît este de mare și cît de greu apasă locul unde se afla.

Nu avea nimic dezamăgitor sau îndoielnic în el, dar nici nu avea nimic ce-ar fi putut sa-i dea o speranța. Nu se știe de ce, dar i-a trecut prin cap ideea ca Globul este gol pe dinăuntru și ca ar trebui sa fie foarte fierbinte, încins de soare. Era clar ca nu emitea o lumină proprie, că nu putea să se ridice în aer și să danseze așa cum se vorbea în legende. Zăcea acolo unde căzuse. Poate că scăpase dintr-un oarecare buzunar imens și se rostogolise, ratacindu-se în timpul unui joc de giganți. Nu era așezat aici. Fusese aruncat și el, la fel cum erau azvîrlite toate astea: „brațări", „biberoane", „baterii", și alte gunoaie rămase de la Vizită. Dar în același timp avea ceva, și cu cît se uita mai mult la el, Redrick își dadea seama cît este de placut să-l privești, cum te îndeamnă să te apropii de el, sa vrei să-l atingi, sa-l mîngîi și din nou îi trecu prin cap o trăznaie, că ar fi foarte odihnitor sa te așezi lîngă el, sau și mai bine, sa te sprijini cu spatele de el, sa-ți dai capul pe spate și, închizînd ochii, sa te gîndești, sa dai drumul la amintiri și poate chiar să moțăi un pic...

Arthur a sărit în picioare, și-a desfăcut toate fermoarele de la scurta, a smuls-o și a azvîrlit-o la picioare, ridicînd un nor de praf alb. Țipa ceva, strîmbîndu-se și dînd din mîini, pe urmă și le-a dus la spate și a dansat făcînd cu picioarele figuri complicate. Sărind, a pornit în jos pe povîrniș. Nu se mai uita la Redrick, uitase de el, uitase de toate, mergea sa-și îndeplinească dorințele dorințele mărunte și ascunse ale unui licean care roșește, ale unui baiețandru care nu mai văzuse în viața lui nici un fel de bani, în afară de cei „de buzunar" ale unui mucos pe care îl snopeau în bătaie dacă mirosea măcar un pic a alcool atunci cînd se întorcea acasa și din care voiau să crească un avocat celebru, iar în perspectivă, ministru, și cine știe cum, înțelegeți voi..., președinte. Redrick, mijindu-și ochii înroșiți de lumina orbitoare, privea tăcut în urma lui. Statea impasibil și rece, știind ce-o să se întîmple acum, simțind însă că nu se va putea uita. Totuși, pînă cînd totul era posibil, va privi fără să simtă ceva deosebit, poate doar înlăuntrul lui, undeva în adîncime, unde a început să se neliniștească un oarecare viermișor, ce a pornit să se răsucească cu căpușorul lui țepos.

Iar băiatul tot mai cobora în sărituri, pe povîrnișul abrupt, bătînd un step dement, iar praful alb îi sărea de sub talpi în timp ce țipa ceva cu toată puterea, foarte vesel, rasunător, dar foarte solemn, ca un cîntec, sau, mai bine spus, ca o litanie. Redrick s-a gîndit că pentru prima dată în existența carierei acest drum era străbătut în atmosferă de sărbatoare. La început nu ascultase ce urlă acest șperaclu vorbitor, dar pe urma parcă s-a aprins ceva în el și a auzit: „Fericire pentru toți!... Pe gratis!... Fericire din belșug!... Veniți aici cu toții!... Ne ajunge la toți!... Nimeni n-o să plece suparat!... Pe gratis!... Fericire! Pe gratis!..."

Și dintr-o dată a amuțit, de parca o mînă imensă i-ar fi băgat un căluș în gură. Redrick a văzut cum vidul transparent, care se furișase în umbra cupei excavatorului, l-a prins, l-a aruncat în aer și încet și cu putere l-a răsucit, așa cum femeile storc rufele. Redrick a mai avut timp să vadă cum unul din bocancii prăfuiți a fost smuls de pe piciorul lui Arthur și proiectat în sus, undeva deasupra carierei. Atunci și-a întors capul și s-a așezat. În cap se făcuse gol și amorțise. În jur era liniște și mai ales în spatele lui, acolo pe drum. Atunci și-a adus aminte de bidonaș, dar fără plăcere, ca de-un medicament pentru care a venit vremea sa-l ia. A deșurubat căpăcelul, a început să bea cu înghițituri mici și pentru prima data în viață ar fi vrut ca în bidonaș să nu fi fost alcool, ci pur și simplu apă rece...

A trecut un timp, și-n cap au apărut niște gînduri cît de cît coerente. „Asta-i tot. Drumul e liber. Chiar acum aș putea sa merg, dar mai bine să mai aștept un pic. «Mașina de tocat» e capabilă de orice scamatorie. Tot trebuie sa mai reflectez puțin. Numai ca asta nu-i o treabă obișnuită pentru mine, asta-i tot necazul". Ca să se gîndească însemna să se eschiveze, să trișeze, sa păcalească, să mintă. Și aici toate astea nu mai merg...

„În sfîrșit... Ce să zic?... Maimuțica, tata... Să plătească pentru toate, să le iasa tîrîturilor sufletul, să se sature și ei de rahat așa cum am înghițit și eu... Nu, nu așa, Roșcatule! Adică așa, bineînțeles... Dar ce-nseamnă toate astea? Ce-mi trebuie mie? Astea-s înjurături, nu gînduri". A înghețat presimțind ceva groaznic și, trecînd peste mulțimea diferitelor gînduri, și-a poruncit cu rautate: „Ia ascultă, măi, mutră roșcată. N-ai să pleci de-aici pînă n-o sa te gîndești la ceva concret. O să pieri aici cu acest globuleț, ai să putrezești, ai să te prăjești, dar n-ai să pleci..."

„Doamne, unde-mi sînt cuvintele, unde-mi sînt gîndurile? Și cu avînt și-a troznit una peste fața. În toată viața mea n-am avut nici un gînd! Aș-

PICNIC LA MARGINEA DRUMULUI

teaptă-mă! Doar Kirill mi-a vorbit ceva, aşa... Kirill!" Cotrobăia febril prin amintiri, îi apăreau nişte cuvinte cunoscute şi semicunoscute, dar nimic nu se închega, pentru că de la Kirill nu rămăseseră cuvinte, ci numai nişte imagini neclare, bune sau foarte bune, dar complet neverosimile...

„Ce ticăloşie. Ticăloşie... Pîna şi aici m-aţi învîrtit, m-aţi lăsat fără limbă, tîrîturilor... Golan... Aşa cum am fost un golan, aşa am şi îmbătrînit: tot un golan. Şi asta nu trebuie să fie. Auzi? O dată şi pentru totdeauna, să-ţi fie interzis pe viitor! Omul se naşte ca să se gîndească (iată-l şi pe Kirill, în sfîrşit)... Numai eu nu cred în asta. Nici înainte n-am crezut şi nici acum nu sînt convins. Iar pentru ce se naşte omul, nu ştiu. S-a născut şi s-a născut. Se hrăneşte fiecare cum poate. Lasă să fim cu toţii sănătoşi, iar ei lasă să crape... Adică cine sîntem noi, şi cine sînt ei? Nimic nu mai înţeleg. Mie îmi este bine, lui Barbridge îi este rău, lui Barbridge îi e bine, lui Ochelaristu' îi e rău, lui Răguşitu' îi e bine, e rău pentru toţi. Numai el, tîmpitul, crede că poate să se strecoare la timp. Doamne, ce ciulama! Toată viaţa m-am războit cu căpitanul Quarterblood, iar el toată viaţa a fost în război cu Răguşitu'. Iar de la mine, idiotul, vroia un singur lucru: să nu mai fiu stalker. Dar cum să nu mai fiu stalker cînd am de hrănit o familie? Să mă duc la slujbă? Da' nu vreau să muncesc pentru nimeni. Mi-e silă de munca voastră. Puteţi oare să înţelegeţi asta? Dacă omul munceşte, o va face întotdeauna pentru cineva. Este un sclav şi nimic altceva, iar eu întotdeauna am vrut să fiu singur, ca să-i înfrunt pe toţi, cu apatia şi plictiseala lor"...

A băut restul de coniac şi cu toată puterea a trîntit de pămînt bidonaşul gol, care, lucind în soare, s-a rostogolit pe undeva şi Redrick imediat a uitat de el. Acum statea acoperindu-şi ochii cu mîinile şi încerca nu să înţeleagă, nici să vorbească, dar măcar să vadă ceva, cam cum ar trebui să fie, însă din nou a zărit numai mutre, mutre şi iar mutre... Verzişoare, sticle, grămezi de cîrpe care au fost cîndva oameni, coloane de cifre... Ştia că tot ce vede trebuie să dispară şi ar fi vrut să le şteargă, dar i s-a părut că dacă toate astea or să dispară, atunci n-o să mai rămînă nimic — numai pămîntul neted şi gol. De neputinţă şi disperare din nou ar fi vrut să se sprijine şi să-şi dea capul pe spate, dar s-a ridicat, şi-a scuturat pantalonii de praf şi a început să coboare în carieră. Soarele dogorea, iar în faţa ochilor pluteau pete roşii, aerul tremura, iar în această vibrare Globul părea că dansează pe loc, ca o geamandură pe valuri. Redrick a trecut pe lîngă cupă şi, superstiţios, şi-a ridicat picioarele mai sus, ferindu-se să nu atingă petele negre, scufundîndu-se apoi în pămîntul prăfos, s-a tîrît prin toată cariera de-a curmezişul, spre Globul care dansa şi-i făcea cu ochiul. Era transpirat tot, se sufocase de căldură, în acelaşi timp trecîndu-l fiori de gheaţă, tremura ca după o beţie, iar printre dinţi scîrţîia praful cretos şi searbăd. Şi deja nici nu mai încerca sa se gîndească. Repeta într-una, cu disperare, ca o rugăciune: „Sînt un animal. Vezi bine că sînt un animal. N-am cuvinte, nu m-a învăţat nimeni să folosesc cuvintele, nu ştiu să gîndesc. Aceste tîrîturi nu mi-au dat posibilitatea să învăţ şi să gîndesc. Dar dacă eşti într-adevăr atît de puternic, de atotştiutor şi atotînţelegător... Descurcă-te singur! Uită-te în sufletul meu, ştiu că acolo este tot ce-ţi trebuie. Trebuie să fie ceva! Doar n-am vîndut nimănui sufletul meu, niciodată! Este al meu, este omenesc! Scoate singur din mine tot ce vreau! Nu se poate să vreau răul!... Şi blestemat să fie tot, că nimic nu pot să-ţi mai spun în afară de aceste cuvinte copilăreşti: „Fericire pentru toţi, pe gratis, şi hai să nu plece nimeni supărat!"

Traducere: VALERIAN STOICESCU

CĂTĂLIN IONESCU

ÎNSINGURAȚII

PRIVIRI cețoase, temătoare. Pași repezi și grăbiți. Siluete decupîndu-se și dispărînd fantomatic în valurile întunericului. Străzi pustii, lungi, deprimante. Ferestre și jaluzele bine ferecate.

Și peste tot, tronînd atotputernică, liniștea aceea apăsătoare, grea, tăcerea respirațiilor sacadate ale puținilor trecători, sunetele ireale ale tălpilor de pantofi pe caldarîm, tăcerea aceasta, într-un anume fel, îngrozitor de asurzitoare...

•

La început a fost o vorbă aruncată de cineva, undeva, cumva, cîndva. Fără importanță. Dar care a prins. Și s-a transformat într-o rumoare, apoi într-un zvon. Un zvon fără nici un suport, un zvon ca toate zvonurile, născut poate din ceva real sau, mai curînd, din ceva ce ar fi putut deveni realitate, și născînd la rîndul lui zeci de alte zvonuri. O rețea invizibilă de comunicație ce se întinde fulgerător. „În orașul C. se fac experiențe militare secrete". Sau, „În orașul C. s-a declanșat o puternică epidemie necunoscută". Sau, „În orașul C...".

Nu m-au interesat zvonurile. Nu le-am dat crezare niciodată. Nu știu de ce, poate că eram prea obișnuit, prea obosit de ele. La fel ca în cazul unui medic legist, pe care moartea nu-l mai putea impresiona, devenisem un fel de blazat, de impasibil. Pe vremea aceea eram un obscur gazetar al unui ziar periferic. Un fabricant extraordinar de mîndru de calitățile sale de iluzionist ce scotea din pălărie iepurași multicolori sau știri senzaționale, un jongleur de cuvinte frumoase, sclipitoare și goale. Sau, dacă vreți, un ratat.

Pentru că începusem să realizez cine citea acel ziar și cît preț se punea pe el. Aveam pe atunci vîrsta aceea imposibilă cînd mă consideram destul de bătrîn pentru a-mi admira înțelepciunea agonisită și destul de tînăr ca să mai cred în visuri și idealuri. Pentru a mai crede în mine.

•

Priviri, pași, siluete, străzi, ferestre. Un noian învălmășit de amintiri vizuale și sonore. Precum o fotografie și o casetă aruncate neglijent într-un sertar prăfuit și îmbătrînit. Din cînd în cînd noaptea, cînd nu poți dormi, le scoți, le privești, le auzi. Și regreți. Și ești trist.

•

Și totuși, în C. am ajuns dintr-o pură întîmplare. Eram obosit, mult prea obosit fizic pentru a mai rezista în spatele volanului încă cei 70–80 km care mă despărțeau de prima localitate mai acătării. Așa că m-am hotărît să înnoptez acolo. Am găsit fără nici o greutate un loc la singurul hotel din oraș, unde un recepționer țeapăn mă privise ca pe o broască rîioasă și-mi aruncase în scîrbă niște chei murdare pe tejghea.

Eram obișnuit cu hoteluri ieftine. Am urcat fără comentarii în cameră. Mi-am aruncat pe pat mica valiză și am zbughit-o la baie. Am făcut un duș zdravăn și m-am simțit mai în puteri. M-am uitat la ceas. Era încă devreme, opt și ceva. M-am întins pe pat. Nu-mi stătea în fire să mă culc la ora aceea, cu toată oboseala, așa că am optat pentru o plimbare scurtă prin oraș. Noaptea era caldă. Am luat-o alene pe una din străzile cu multă verdeață din apropiere. Era liniște. Chiar prea multă liniște. M-am întrebat deodată ce oare îi făcea pe locuitorii micilor localități să se retragă seara în case, să ocolească locurile de plimbare. Oboseala? Blazarea? Teama? Am surîs amuzat și mi-am aprins o țigară. Teamă de ce? La urma urmei, o comunitate redusă își cunoștea foarte bine aproape toți membrii. Sînt ca un fel de familie mare. Cei cîțiva trecători grăbiți s-au strecurat repede pe lîngă mine, evitînd să mă privească. Liniște. Începea să mă agaseze. Voiam să văd lume, lumină. Un restaurant. Era exact ceea ce îmi trebuia. Am intrat. Pustiu. Cîteva mese ocupate. O muzică lentă, în surdină. M-am așezat. Un chelner obosit m-a luat în primire. Și aici senzația aceea dezagreabilă, neplăcută, de singurătate, de liniște ireală. M-a frapat faptul că la nici o masă nu se afla mai mult de o persoană, nici măcar o singură pereche. Cinci-șase bărbați, două-trei femei. Cam puțin. Foarte puțin. Mă rog, nu era treaba mea să fac recensămîntul populației sau tot felul de statistici bizare privind preferințele pentru plimbări sau restaurante. Dar mă simțeam singur. O senzație de singurătate, într-un anume sens, străină mie. Era un fel de singurătate impusă din afară, aveam senzația stupidă că oamenii de aici se tem unii de alții, că pînă și ospătarului îi este scîrbă sau frică de mine. Prostii, mi-am zis cu hotărîre. Ești obosit și ai început să bați cîmpii. O femeie de la una din mese scăpă cuțitul jos de pe masă, se apleacă, îl ridică și înainte de a se așeza la loc aruncă o scurtă privire în sală. Ochii ni se întîlniră. Atunci, brusc, am recunoscut-o.

•

Priviri, pași, siluete, străzi, ferestre. Și fotografia ei. Și amintirea ei. O cauți într-o cutie veche de

bomboane sau în colțurile memoriei. Și te întrebi, și te revolți de ce a trebuit ca totul să fie așa cum este. Nu se putea și altfel? Spui că da, uitînd că tu ești principalul vinovat. Tu ai fi putut schimba ceva, cîndva. Cîndva? Ai îmbătrînit, prietene...

●

În primul moment m-a uimit reacția ei. În ochi i se putea citi o surpriză înclinată mult spre teamă. Nu se schimbase deloc. Era la fel de frumoasă, ca atunci...

Atunci cînd o părăsisem, îmi aminteam figura ei tristă, lacrimile din ochi, buzele strînse, capul ținut mîndru în sus și eu încercînd stupid să-i explic ceva ce era evident, spunîndu-i stîngaci că o iubisem, dar trebuia să plec, că aș fi vrut să rămînem prieteni, apoi stația de autobuz, sărutul acela fugar și silueta ei din spatele geamului. Mă detestase, mă considerase probabil ultimul om și poate că avusese dreptate. Dar aceasta era acum o istorie veche. Nu știam că se stabilise în C. M-am ridicat și am mers țeapăn pînă la masa ei. Și atunci mi-am dat seama cu stupoare ce era neobișnuit în acel restaurant liniștit - fiecare masă nu avea decît un singur scaun! Am privit-o în ochi, intens, puternic, ea n-a plecat ochii, mi-a suportat privirea, dar n-a schițat nici un gest. Am luat repede un scaun de la o masă apropiată și m-am așezat.

– Bună seara, Trandafirule – i-am spus zîmbind pe numele pe care îl inventasem eu, pe vremuri.

– Pleacă! veni răspunsul năucitor.

– Bine, dar...

– Pleacă! Te rog, pleacă de aici!

– De ce?

– Uită-te în jur. Și pleacă!

M-am conformat. Toți cei din sală se uitau dezaprobator la noi. Parcă aș fi călcat un fel de lege nescrisă. Un profanator de tabu-uri. M-am ridicat, am pus scaunul la loc și m-am retras la masa mea.

Am terminat cina rapid. Chelnerul m-a măsurat tot timpul dezaprobator, dar nu mi-a spus nimic, în afara unui mulțumesc rece la bacșișul încasat. Am ieșit afară și mi-am aprins o țigară.

La scurt timp ieși și Trandafirul. I-am privit silueta zveltă, mersul mîndru, am alergat puțin și am luat-o de braț.

– Tu?

Nu părea speriată, mai degrabă surprinsă.

Am tăcut. Nu știam ce să zic.

– Ce vrei? Ți-am spus să pleci. Pleacă din acest oraș.

DESEN DE ALEXANDRU PECICAN

– De ce? Ce ți-am făcut? Cu ce te-am supărat? Nu ne-am văzut de atîta timp. Nu avem dreptul să stăm puțin de vorbă?

A tăcut ea. Mergeam alături pe străzile pustii. Nu știam încotro. Ar fi trebuit să mă obsedeze iar liniștea aceea nefirească. Pustietatea. Dar eram încurcat. Mă fulgerau tot felul de zvonuri. Se întîmplase ceva în C.? De unde atîta teamă, neliniște, suspiciune? Fiecare străin era asimilat automat cu un dușman?

Ne-am oprit într-un tîrziu în fața unei case întunecate.

– Aici stau eu.

– Ești singură?

A zîmbit ciudat, strîmb. A descuiat ușa și am intrat aproape nepoftit. Se uită cu atenție pe stradă și închise ușa cu grijă. Verifică dacă draperiile erau bine trase și abia apoi aprinse lumina. Un apartament frumos. Singurătate. Eu și Trandafirul meu de pe vremuri.

– Ia loc, spuse ea rece. Și scuză-mă puțin.

Reveni repede cu două pahare cu o băutură incoloră.

– Vrei?

Nu voiam. Nu bău nici ea și se uită la mine cu atenție. Se așeză în fața mea, la o distanță apreciabilă. Avea o față trasă, obosită, încordată, stresată.

– Ce-i cu tine, Trandafirule? am întrebat încet.

Nu răspunse. Atunci am strigat-o pe nume. Pe numele ei adevărat. Așa cum făcusem în ultima noastră noapte de dragoste, cu mulți ani în urmă. Tresări. Deschise gura să spună ceva, dar nu reuși. N-o văzusem niciodată atît de încordată. M-am ridicat din fotoliu, m-am așezat lîngă ea, am luat-o în brațe, sărutînd-o. Apoi am stins lumina.

●

Priviri, pași, siluete, străzi, ferestre. Întunericul amintirilor. Fantasmele trecutului plăsmuite de o insomnie ce generează tristeți. Nimic din ceea ce a fost cîndva nu va mai fi în viitor. Te întrebi de unde ai scornit fraza aceasta. Spui că așa a fost să fie. Că ai fost manipulat. O jucărie în mîna zeilor. A unor zei pe care i-am inventat noi ca să ne acopere lașitățile și temerile. Dar tu ai fost cel laș, cel nehotărît. Te înțepai în spinii trandafirului?...

●

– Nu! Nu! Dumnezeule, nu pot! gemu ea deznădăjduită.

– De ce? Ce-i cu tine, Trandafirule, spune-mi, te implor. Sînt încă prietenul tău, te pot ajuta, dar ajută-mă și tu.

– Pleacă. Fă-ți bagajul și pleacă din acest oraș, uită că m-ai întîlnit. Nu pot sta cu tine în noaptea asta. Pleacă, pleacă cît mai este timp. Mai poți scăpa. Eu sînt o lașă, și o proastă, și-o fricoasă, și-o damnată.

– Damnată?

Își mușcă buzele. Spusese mai mult decît trebuia.

– Pleacă, uită-mă. Eu te-am uitat. Nu însemni nimic pentru mine. Mi-e scîrbă de tine, nu pot suporta prezența ta fizică lîngă mine mai mult de cîteva secunde. Nimic din ceea ce a fost cîndva nu mai este acum. Pleacă

Am plecat. În stradă am privit încă o dată înapoi. Stătea în uşă cu privirea fixă, pierdută, cu ochii roşii de plîns.

I-am strigat adresa mea de la hotel şi i-am spus că am s-o caut a doua zi dimineaţă. N-a spus nimic şi nu s-a mişcat din uşă.

Am ajuns repede la hotel. Eram obosit şi furios, o gamă întreagă de sentimente contradictorii. Şi încă ceva. O nervozitate crescîndă. M-am simţit, curios, aproape uşurat de pustietatea străzilor oraşului. Am ajuns în camera mea de hotel, am încuiat uşa şi m-am culcat, abandonîndu-mă unui somn agitat, populat cu coşmaruri.

A doua zi, înainte de plecare, i-am mai făcut o vizită. N-a răspuns nimeni la lungile tînguiri ale soneriei, deşi am avut impresia că sînt studiat din spatele unor ferestre.

Am ridicat din umeri şi m-am înapoiat la hotel. În faţa hotelului, o scenă incredibilă. O bătrînă alunecase pe trotuar şi probabil îşi luxase sau rupsese un picior, era incapabilă să se ridice. Oamenii care mergeau la serviciu, şiruri lungi de însinguraţi, nimeni nu vorbea cu nimeni, nu-i dădeau nici o atenţie. Nici bătrîna nu scotea nici un sunet. Se ţinea de picior şi încerca îndîrjită să se ridice. M-am apropiat, am ajutat-o, m-a privit întrebător, cu un fel de dezgust abia mascat. M-am oferit să o duc la spital. A refuzat şi a plecat aşa, şontîc-şontîc, nemulţumindu-mi. Am privit lung în urma ei şi şirurile de oameni de pe trotuar mă ocoleau la o distanţă respectabilă. Ce se întîmplase în C.? Ce e cu voi, oameni? aş fi vrut să strig, să alerg, să zgudui masa asta liniştită, îndobitocită, de oameni. Ştiam însă că nimeni nu mi-ar fi răspuns...

• ●

Priviri, paşi, siluete, străzi, ferestre... O masă imensă de oameni însinguraţi, de priviri pierdute, de paşi mecanici, de siluete încovoiate, de străzi fantomatice, de ferestre zăbrelite.

Şi tu, rătăcit, obosit. Şi singur. Un sentiment apăsător, greu. Unde îţi sînt prietenii, cunoscuţii, rudele? De ce te ascunzi? Ştii bine că nu ai fost contaminat de singurătatea oraşului C.? Contaminare. Acum, în fond, totul este o istorie veche de cîţiva ani. Pe care ai desluşit-o din fragmente disparate, din întîmplare. Te revolţi? Bine, nu din întîmplare, te-ai zbătut puţin, dar ai şi avut noroc. Căci, dacă nu ai fi avut noroc, toate întîmplările tale din C. n-ar fi constituit decît amintirea unei poveşti de dragoste, banale, nefericită şi dureroasă din punctul tău de vedere. Dar atît. Trandafirul nu te voia. Mai există atîtea flori... Dar Trandafirul nu putea să te vrea. Îţi pare rău că ştii adevărul? L-ai aflat. Eşti mai fericit acum? Foarte puţini ştiau de baza militară din C. Şi încă şi mai puţini de faptul că este una din unităţile ultrasecrete de încercare a armelor, un poligon.

Şi, probabil, numai o mînă de oameni, de noul gaz de luptă. Arma însingurării... La început n-ai crezut. Nu puteai crede. Era înspăimîntător de ireal, de fantastic. Intrasei în plasa zvonurilor şi nu te puteai desprinde din ea. Şi, totuşi... Experţii militari nu stătuseră degeaba. Armele atomice erau un lux incomod. Milioane de morţi, distrugeri materiale uriaşe, teritorii imense prefăcute într-un deşert de nelocuit. Dar un teritoriu duşman trebuie folosit, colonizat. Bomba cu neutroni ar fi fost o soluţie. Curată, aseptică. Moarte garantată de prospecte. Dar mînă de lucru? Cuceritorilor le trebuie sclavi. Asta e una din părţile rele ale confruntărilor armate. Părţile rele. Ce îngrozitor sună! Şi totuşi interlocutorii tăi îţi vorbeau agale, calm, despre soarta şi viitorul a milioane de suflete, cu singura vină de a se afla în tabăra adversă. S-au încercat atunci anumite feluri de gaze de luptă, asfixiante, paralizante. Toate aveau însă inconvenientul că scoteau oamenii în afara utilităţii. Arşi, paralizaţi, nu erau de nici un folos. Atunci s-a pus problema gravă, cum să scoţi oamenii din luptă fără a le afecta utilitatea. Utilitate. Parcă s-ar fi vorbit de maşini, de unelte. Interlocutorii tăi erau pedanţi. Ţineau pur şi simplu o lecţie în faţa unui copil, în care îi demonstrau rece valabilitatea unei teoreme oarecare. Puţin importa dacă teorema însemna viaţa sau moartea unui om, sau a doi, sau a 100, sau a 1000, sau a unui milion de oameni. Oameni? Insecte. Duşmani. Se încercaseră gaze ilariante, lacrimogene şi altele. Dar oamenii ucid la fel de bine şi cu zîmbetul pe buze şi cu lacrimi în ochi. Şi atunci cuiva i-a venit ideea unei arme a însingurării. Ca oamenii să nu suporte oameni. Se putea, era posibilă o modificare genetică, mijlocită de substanţe chimice volatile... Aşadar, un nou gaz de luptă. Armatele atinse se dispersau, fugeau care încotro sau chiar se decimau ele însele. Oamenii nu suportă oameni.

Şi, în timpul experienţelor pe cobai, de la baza militară din oraşul C. s-a produs o scăpare. Infimă, spun militarii. Dar suficientă pentru a contamina un orăşel cu zece mii de locuitori, cum este C. Şi a-l modifica de la rădăcini. Şi a-l însingura. Oameni ce se evită, cărora le este scîrbă să vadă alţi oameni. Închizi ochii şi gîndul te duce înapoi. Priviri, paşi, siluete, străzi, ferestre... Oraşul C. Nici un ziar din ţară n-ar publica aceste ştiri, ştii foarte bine. Nici chiar ziarul periferic unde lucrai în acea perioadă. Ştirile militare sînt strict secrete. Ţi s-au spus anumite lucruri, ştiind că vei avea căluş în gură şi era mai bine decît să te agiţi şi să tulburi apele... Acum ştii.

Şi, curios, eşti incapabil să-ţi imaginezi sute de mii de oameni, căpătînd brusc sentimentul apăsător al însingurării, al pierderii încrederii în colectivitate, în geniul uman ridicat la propria-i putere, la atîţia oameni evitîndu-se, fugind unul de altul. Să-ţi fie scîrbă de oameni, aşa cum ţi-e scîrbă de şerpi, de păianjeni, de viermi. Şi acolo, în C., populaţia fusese afectată de o infimă cantitate. Şi se suspectau, se ocoleau, se detestau.

Un oraş contaminat. Şi condamnat la cea mai cruntă moarte. O moarte lentă, absurdă şi implacabilă. Oamenilor le e scîrbă de oameni. Familii destrămate. Îndrăgostiţi incapabili să se iubească. Deci, o degenerare a speciei în toată regula. Dar nu te poţi gîndi la atîtea lucruri o dată. Şi stai şi te obsedează imaginea aceea a femeii iubite, a Trandafirului tău, sfîşiată de sentimente contradictorii, incapabilă să învingă singurătatea ce se luptă cu dragostea şi dorinţa de viaţă. Stai şi o vezi iarăşi în uşa casei, cu privirea aceea fixă, pierdută, cu ochii roşii de plîns, nespunînd nimic şi nemişcîndu-se de acolo. Sau figura ei atunci cînd ai vrut să-i arăţi ceea ce nu se putea arăta în cuvinte. Sau chipul ei din restaurant. Sau faţa ei tristă de pe vremuri, lacrimile din ochi, buzele strînse, capul ţinut mîndru în sus, sărutul fugar din staţie şi silueta ei din spatele geamului. Amintiri. Amintiri neputincioase şi dureroase. Priviri, siluete, străzi, ferestre...

MARCEL LUCA

CAROLINE PROJECT

PREMIUL II (POVESTIRE) LA CONCURSUL ANUAL DE CREAȚIE LITERAR-ARTISTICĂ DE ANTICIPAȚIE, BUCUREȘTI, 1983

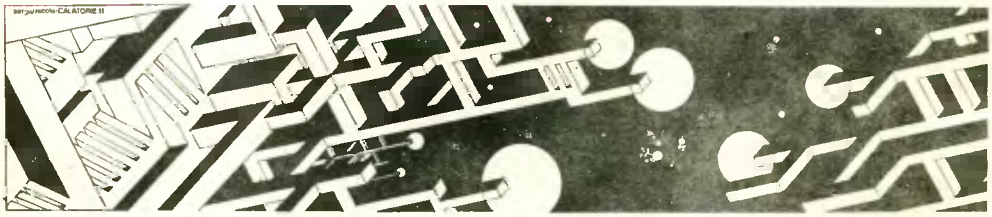
DESEN DE SERGIU NICOLA

ȘI IATĂ încă una din multele întîmplări ciudate din categoria celor descrise pînă acum. Ea a fost consemnată cu multă concizie, dar mai ales cu neșovăitoarea convingere a martorului ocular de către călugărul Pedro Callego în raportul său informativ adresat curiei papale, în timpul pontificatului lui Paul al III-lea Farnese. În principal, el descrie peripețiile expediției lui Hernando de Soto, continuată după moartea acestuia de către Luis Moscoso de Alvarado, o expediție care, desfășurată fiind între 1539 și 1543, constituie prima explorare cuprinzătoare a zonei meridionale a actualelor State Unite.

După întoarcerea în „Noua Spanie", din care pleacă apoi spre Cuba, unde stă mai bine de un an, părintele Callego relatează cum îmbarcîndu-se la sfîrșitul lunii martie 1545 pe galionul „Santa Maria del Pilar" cu destinația Europa, o violentă furtună, iscată din senin la numai două zile de la plecare, a purtat vasul cîteva sute de leghe nord-vest de insula Española.

În seara zilei de 29 martie, la cîteva ceasuri după ce furia vîntului se domolise, aproape imediat după ce luaseră noul curs pentru corectarea derivei, marinarul de veghe pe gabia arborelui principal vesti apariția unei lumini galbene, pîlpîitoare, undeva în prova navei. Urcat degrabă pe punte, căpitanul don Miguel de Vallejo hotărî în cele din urmă continuarea drumului, în pofida nemulțumirii evidente a echipajului, reacție firească pentru vremurile acelea cînd în mințile oamenilor apele nesfîrșite ale oceanului erau populate de animale fabuloase, înfricoșătoare. Ajunși la locul cu pricina, au pescuit din apele încă frămîntate de hulă o ciudată făptură omenească, agățată de o geamandură prevăzută cu un felinar uimitor, în interiorul căruia se rotea fără zăbavă un ochi luminos.

Omul cules dintre valuri trăia, dar părea să fie pe moarte. Îmbrăcămintea sa trezi nespusă uimire în rîndul marinarilor: era albă-strălucitoare și nu părea să fie o țesătură obișnuită, căci cu toată moliciunea sa avea ceva din luciul și rezistența unei folii metalice. Apoi, era croită dintr-o singură bucată ce se despica doar între gît și pîntec între două rînduri de dinți de argint. Pe brațe, necunoscutul purta brățări ce susțineau boluri luminoase de sticlă în care felurite semne verzui apăreau și dispăreau în fiece clipă.

Căpitanul porunci să fie transportat în cabina sa, unde zile în șir, împreună cu călugărul Callego, au încercat să-l aducă în simțiri pentru a rosti măcar cîteva cuvinte, care poate i-ar face să înțeleagă cine este, de unde vine, din ce seminție se trage...

Toate străduințele au fost zadarnice, căci omul muri în cele din urmă. A fost dezbrăcat și cusut într-un sac de cînepă, iar după o scurtă rugăciune alunecă, după obiceiul marinăresc, pe o scîndură înclinată, înspre adîncurile Atlanticului.

Peste trei săptămîni, „Santa Maria del Pilar" ancora la Sanlúcar de Barra-

meda. Veşmintele necunoscutului pescuit în ocean, precum şi uimitorul felinar luminos care continua să-şi rotească spotul gălbui fără odihnă, închise într-o ladă ferecată în fier, plutiră în sus pe Guadalquivir spre Sevilla, unde poposiră în beciurile Sfîntului Oficiu. Acolo au şi fost îngropate în cele din urmă, din ordinul Marelui Inchizitor, după ce cercetarea împrejurărilor în care fuseseră găsite a luat sfîrşit, iar căpitanul don Miguel de Vallejo, cu mare greutate, a reuşit să se disculpe pentru faptul că organizase o „înmormîntare" creştinească unei fiinţe care, dacă nu era un demon azvîrlit din ceruri, era cu certitudine un păgîn, un eretic din adîncurile ţinuturilor ce „in Anno Domini" 1545 erau încă nesupuse Maiestăţii Sale Prea Catolice...

James Barrett sfîrşi de citit textul atît de cunoscut, o dată ce el însuşi îl rezumase, uimit însă din cale-afară să-l regăsească xerografiat pe o hîrtie purtînd în colţul din stînga sus sintagma **Strict confidenţial**, deasupra antetului unuia din serviciile cele mai discrete ale Departamentului Apărării.

— Mărturisesc, domnule Stimson, că nu înţeleg...

— E firesc sa fiţi contrariat, interveni repede bărbatul lung şi slab, aflat în fotoliul din dreapta măsuţei joase, rotunde, pe care se aflau paharele cu benedictină. Vedeţi, dumneavoastră sînteţi un scriitor şi un om de ştiinţa cunoscut... S-ar fi cuvenit, desigur, să va fi solicitat o întrevedere conform uzanţelor noastre, hmm... mondene, stabilind telefonic o întîlnire pentru un dejun de afaceri la unul din restaurantele din oraş...

Barrett zîmbi:

— Dar cum afacerile dumneavoastră sînt, aaă... **confidenţiale**...

— Exact! Confidenţiale şi foarte, foarte urgente...

Stimson îşi pipăi ochelarii cu rame de aur, subţiri, rotunzi, apăsîndu-i la rădăcina nasului voluminos şi puternic şi continuă alegîndu-şi cu grijă cuvintele:

— În baza informaţiilor culese despre dumneavoastră — ce să-i faci!, este o practica necesară într-o activitate ca a noastră... — s-a ajuns la concluzia că sînteţi un cetăţean loial, un bun american, fapt care ne-a determinat...

— O clipă! James Barrett zîmbi larg şi în ochii săi albaştri undui o sclipire maliţioasă. Sînt fără îndoială un bun cetăţean american, doar în măsura în care nu înţelegeţi loialitatea aşa cum a trîmbiţat-o Mac Carthy... Dacă tot mi-aţi scotocit prin existenţă, ştiţi, desigur, care a fost atitudinea mea faţă de hecatomba din Vietnam şi că astăzi nu-mi economisesc muniţia cînd e vorba de a critica Administraţia pentru lipsa de sinceritate în problemele dezarmării nucleare...

Stimson îl privea de după lentilele ochelarilor săi cu atenţie politicoasă, curtenitoare chiar, dar o anume nervozitate i se putea ghici după felul în care stinse ţigara abia începută, întrerupîndu-l:

— Noi ne preocupăm de asigurarea apărării naţionale a Statelor Unite, pe care o privim ca o misiune permanentă, neconjuncturală, deci şi criteriile noastre referitoare la conţinutul noţiunii de loialitate nu pot coincide cu cele ale unor politicieni ce apar şi dispar meteoric pe firmamentul vieţii noastre politice.

Pe faţa smeadă, frumoasă, a celuilalt se accentuă grimasa de scepticism pe care înaltul funcţionar o ignoră cu diplomaţie:

— Încă un pahar?... Ei, bine, vă solicităm colaborarea, domnule Barrett, într-o problemă despre al carui caracter ultrasecret vă veţi da seama deîndată. Pentru început, aş dori să-mi spuneţi daca aţi putut citi cu ochii dumneavoastră raportul original al acestui călugăr Pedro Callego ...

— Da, l-am văzut în timpul călătoriei de documentare efectuate acum trei ani, la Biblioteca Vaticanului.

Pe nesimţite, vocea lui Stimson căpătase accente metalice, iar scriitorul avea senzaţia tot mai neplăcută că e supus unui interogatoriu:

— Aţi ştiut de existenţa lui din vreo sursă oarecare? A mai fost citat sau rezumat de altcineva pînă acum?

— ...Nu! În mod sigur, nu! Documentarea am făcut-o ca trimis al universităţii **Princeton**, în vederea realizării unui studiu privind anvergura penetrării spaniole la nord de Rio Grande... Manuscrisul l-am găsit întîmplător, era sigilat, de unde deduc că nu fusese citit de nimeni pînă la mine.

Stimson se întoarse într-o parte şi luă în mînă o filă albăstruie de pe biroul aflat în spatele său, căută din ochi un pasaj, apoi întrebă:

— E vorba de manuscrisul MW-846.283?

— Nu mai ţin minte, s-ar putea... Am acasă însă un fişier, unde e notat cu siguranţă, aşa că am să vă pot comunica dacă aceasta e cota de evidenţă.

— Nu! Nu e necesar, ştim că e exactă!

Funcţionarul umplu încă o dată paharele prelungi de cristal, sorbi cu precauţie şi continuă:

— Domnule Barrett, conduc de un număr de ani activitatea de protejare a celui mai mare proiect în domeniul apărării din cîte au existat pînă acum: **Caroline Project!** Nu există nici o altă tentativă umană similară. Realizarea lui va însemna asigurarea unei securităţi naţionale **ab-so-lu-te!** Posibilitatea de a fi atacaţi cu arme convenţionale, chimice, bacteriologice, geofizice sau nucleare va fi, practic, imposibilă! Din momentul în care proiectul **Caroline** va fi finalizat, vom fi primii care vom cere dezarmarea generală şi totală, fără nici un fel de reticenţe...

James Barrett îşi încrucişă picioarele şi-şi aprinse o ţigară, vădit neimpresionat, îngăduindu-şi chiar un zîmbet aproape batjocoritor:

— Cred, o dată ce acoperiţi proiectul ăsta cu atîta grijă, că e vorba de o super-supraarmă, care va elimina în mod firesc tot ce cunoaştem pînă acum, aşa cum arma de foc a eliminat măciuca. Sînteţi probabil pe cale să născociţi o măciucă superlativă, capabilă să strivească nu numai ţeasta umanităţii, cum e posibil în prezent, ci întreg universul...

— Ei, nu-i chiar aşa! Poate nu m-aţi înţeles, poate nu trebuia să vă fac, totuşi, cunoscută importanţa problemei în discuţie.

— Mă socotiţi, acum, mai puţin loial?

— O, nu! Dealtfel, loial-neloial, sînteţi vîrît în această afacere. Dacă nu colaboraţi, vă mărturisesc, iată, cu toată sinceritatea, că veţi dispărea pur şi simplu. Nu putem îngădui ca miliarde de dolari să se ducă pe apa sîmbetei sau ca o prioritate strategică fantastică să fie anulată de dragul frămîntărilor axiologice ale unui individ! Mă înţelegeţi?

— Perfect, domnule Stimson.

— O.K.! Există premise ca secretul atît de bine păstrat pînă acum să fie deconspirat sau, la fel de grav, să fie intuit. Manuscrisul de care v-aţi folosit rezumîndu-l este o cheie şi atunci cînd analiştii serviciilor noastre au aflat de el citindu-vă cartea...

Celălalt îl întrerupse mirat:

— E adevărat, aşadar, că citiţi toţi munţii ăştia de cărţi de anticipaţie, de science-fiction?!

— Evident! Cum eram pe cale să vă spun, manuscrisul a dispărut! Agentului nostru trimis imediat să-l sustragă i-a fost imposibil să-l găsească.

— S-ar fi putut rătăci! Într-o bibliotecă aşa cum e cea de la Vatican e imposibil să mai fie regăsit un manuscris rătăcit, altfel decît cu totul întîmplător.

— Mda... să admitem! Dar dacă a fost sustras? Sau, de e rătăcit doar, dacă va fi regăsit în următorii doi-trei ani de exact cine nu trebuie să-l cunoască? În fine... Vă informez că aproape imediat după apariţie cartea dumneavoastră a început să fie vînată sistematic de oamenii noştri, în încercarea de a recupera toată ediţia. Va trebui să ne predaţi chiar şi volumele pe care le mai aveţi pe acasă, fişele de documentare, manuscrisul, într-un cuvînt, totul!

— Ia te uită! Şi editorul meu care mă felicita mai zilele trecute pentru epuizarea integrală a ediţiei şi-mi făgăduia chiar o nouă...

Stimson zîmbi:

— Vor apărea cîte ediţii doriţi, cu o mică omisiune: paginile 411-412! Dar să revenim la oile noastre, de fapt la principala dumneavoastră misiune.

James Barrett se foi enervat în fotoliul său:

— Observ că m-aţi înrolat deja, fără a-mi cere consimţămîntul. Nu m-ar mira să am şi vreun indicativ, aşa... ca în filmele cu tizul meu, James Bond, de pildă... X—007!

Stimson tuşi politicos în palma făcută căuş.

— De nevoie, domnule Barrett, de nevoie! Şi trebuie să luaţi lucrurile aşa cum sînt... Mîine, chiar, veţi lua avionul spre Madrid, de unde vă veţi deplasa la Sevilla.

— Dumnezeule! Sper că nu-mi cereţi să asasinez pe cineva acolo, în buna tradiţie a... modului de viaţă american.

— Nu vă nelinişitiţi. Pentru astfel de acţiuni avem, hmm... specialişti de înaltă calificare! Fiind acoperit de titlul dumneavoastră universitar, veţi conduce, sub pretextul unor cercetări academice, o echipă însărcinată să găsească acea ladă în care sînt ferecate obiectele vestimentare ale celui pescuit din valuri de galionul **Santa Maria del Pilar**.

Scriitorul îşi aprinse o nouă ţigară, şi cu ochii la scrumul alb ce masca incandescenţa jarului, întrebă cu vocea parcă răguşită:

— Deci, aveţi motive temeinice să credeţi în existenţa acelei fiinţe misterioase?!...

— Acest fapt trebuie să fie neesenţial pentru dumneavoastră. Ceea ce trebuie să vă reţină atenţia e faptul că noi ştim cu precizie **acum** că lada există şi pentru nimic în lume conţinutul ei nu trebuie să fie văzut de cineva. Aveţi o misiune de acoperire. Autorităţile spaniole nu trebuie să afle ce căutăm de fapt. O dată găsită, lada va fi transportată în Statele Unite în cel mai strict secret şi, reţineţi vă rog, **fără să fie deschisă!** Vă mai ofer un pahar de benedictină?

●

Clădirea, la vederea căreia, în urmă cu mai bine de patru sute de ani, trecătorii Sevillei grăbeau pasul cu inima sugrumată de teamă şi curiozitate totodată, se înălţa sumbră, dar lipsită de măreţie, în centrul oraşului vechi, pe **Victoria Real**.

De peste o săptămînă, cei unsprezece **los americanos** desfăşurau o activitate atît de laborioasă şi de susţinută, încît părintele canonic Juan Egas, su-

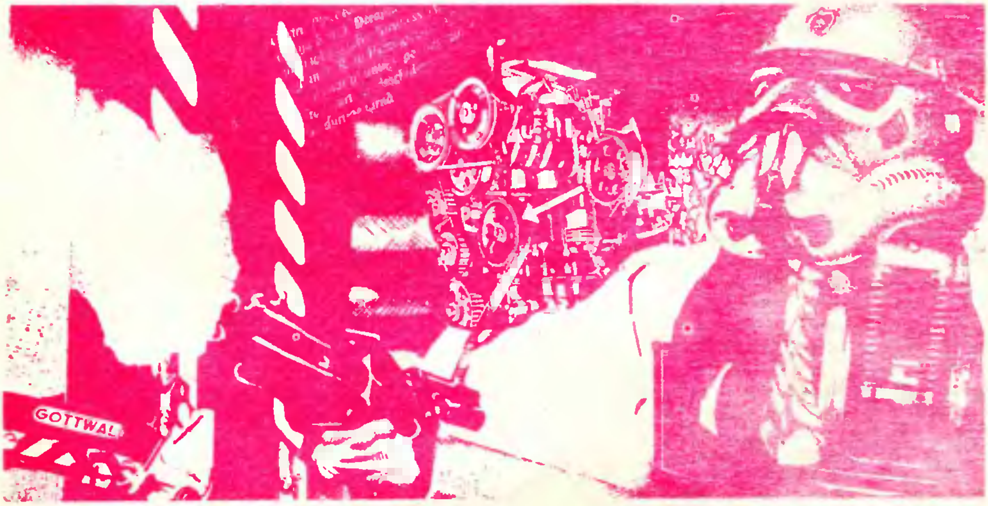

DESEN DE GRIG BEJENARU

praintendentul așezămîntului, nu mai prididea în încercarea lui de a face față solicitărilor. Ochii, în care sclipeau luminile unei inteligențe superioare, nasul coroiat, fruntea înaltă, zbîrcită și pătată, încununată cu părul argintiu și rar al tunsurii, ca și trupul firav de ascet ce i se ghicea sub rasa cenușie, trimiteau gîndul în mod bizar nu la imaginea clasică a călugărului catolic, ci la cea a unui înțelept izraelit din vremurile de demult, dinaintea alungării evreilor din Spania.

Bătrînul era mai tot timpul în preajma lui James Barrett dintr-o solidaritate a erudiției, ghicindu-l cel mai aproape de înțelegerea spiritului textelor latinești îngălbenite și colbăite din austera bibliotecă a fostei mînăstiri de călugărițe cu hramul sfintei Engracia și doar mai apoi, după aproape două sute de ani, temuta reședință a Sfîntului Oficiu din Sevilla.

La început, părintele Juan crezuse, în baza autorizațiilor prezentate de străini, că aceștia vor face o cercetare exclusiv arhivistică, dar înțelese apoi că se înșelase. Vînzoleala ce o stîrnea echipa prin trecerile ei repetate prin chiliile albe, atenția ce o acordau lespezilor trapezăriei, a arhondaricului, a refectoriului și mai ales încăperilor din subsolul construcției îl îndemnau tot mai mult să le iasă în cale prin surprindere, pentru a înțelege ce căutau de fapt...

Într-una din zile, pe cînd urmărea cu privirea de la o fereastră a Bibliotecii foiala din jurul microbuzului introdus în mijlocul patio-ului, întrebă cu o voce lipsită de mirare, în pofida formulării interogative:

— Oare, **mister** James, la ce folosesc instrumentele acelea ciudate pe care colegii dumneavoastră le plimbă deasupra pardoselilor?

Americanul, cățărat pe o scară mobilă, răspunse fără nici o reticență în spaniola sa fluentă:

— Detectoare de metal, padre.

— Așa gîndeam și eu, cu toate că cei care le folosesc mi-au declarat că sînt aparate pentru determinarea unor caracteristici constructive ale clădirii... De fapt, **mister** James, ce caută colegii dumneavoastră?

— Nu-mi sînt colegi, padre!

— Așa gîndeam și eu... Concetățenii dumneavoastră!

— O ladă ferecată, din vremurile conquistei...

Bătrînul părăsi fereastra venind la picioarele scării metalice și, privind în sus, oaspetele său avu impresia că îi caută cu obstinație nu ochii, ci sufletul, pentru a i-l scruta cu de-amănuntul.

— E vorba de cea sosită în Spania la bordul **Santei Maria del Pilar?**

Scriitorul rămase mut de uimire cîteva clipe, apoi, așezîndu-se pe coama scării, întrebă șovăitor:

— De unde știți, padre, de toate acestea?

— O, **mister** James, doar sînt supraintendentul acestui așezămînt de peste patru decenii... În investigațiile mele am dat nu o dată peste documentele procesului intentat împotriva căpitanului navei, don Miguel de Vallejo. O bună parte dintre acestea au fost însă furate de un compatriot al dumneavoastră, în urmă cu trei luni... Faptul acesta m-a pus pe gînduri și m-a determinat să fac cercetări suplimentare. Acum știu chiar locul precis unde trebuie să fie această... antichitate ce tulbură liniștea sufletească a atîtor yankei... Dar, oare e atît de important s-o găsească?

— Nu. Cu o singură condiție: să existe certitudinea că absolut nimeni nu poate da de ea. Însă, în lumea noastră plină de întîmplări neprevăzute, cine ar avea curajul să afirme așa ceva?

Călugărul își mîngîie gînditor bărbuța albă, firavă și continuă dialogul în care amîndoi erau interesați mai ales de cele nerostite:

— Îmi sugerați vreo soluție, **mister** James?

— Cred că v-ați gîndit deja la una, padre! **Cînd doi știu un lucru, acela nu mai e un secret,** spune o zicală, iar secretele, mai ales cele de mari dimensiuni, în zilele noastre sînt generatoare de dezastre...

— Amen!

•

Fără știrea americanilor care hălăduiau prin subteranele clădirii, douăzeci și șase de ziariști erau prezenți în sala capitulară a fostei mînăstiri și după ce ascultară o mică informare a canonicului Juan Egas, privitoare la călătoria navei **Santa Maria del Pilar,** fură informați că vor participa la scoaterea la lumină a lăzii și-i vor putea cunoaște conținutul. Se vedea bine că invitații călugărului erau de-a dreptul entuziasmați de vestea participării la o astfel de experiență. **„Vom vedea moda extraterestră de acum patru secole!“,** glumi o tînără reporteră de la **Radio Nacional.**

Întregul grup se îndreptă spre biserica aflata în partea din spate a uriașului patrulater al mînăstirii, cu intrarea aflată de mult timp în exterior, pe strada **San Jeronimo.**

Pășiră cu toții în interiorul rece și auster, îndrumați de bătrînul supraintendent spre latura din stînga. Acolo, la apariția lor, doi oameni vînjoși începură să dizloce cu rangi lespezile din fața unei minunate capele construite din alabastru de Saragosa, în care se afla mormîntul unui vrednic Magistru al ordinului de Alcantara, pierit în secolul al XII-lea în luptă cu maurii invadatori...

Ziariștii se foiau nerăbdători în jurul celor doi, glumind și colportînd can-can-uri specifice breslei, în țăcănitul sau bîzîitul frecvent al aparatelor de fotografiat și de filmat care înregistrau progresele săpăturii.

După mai puțin de un ceas, cazmalele loviră în metal și scurt timp după aceea la suprafață fu scoasă, în emoția generală, destul de anevoios, o voluminoasă ladă ferecată în fier. Nu fără dificultate, două uriașe lacăte ruginite fură tăiate și într-o liniște nefirească greoiul capac se deschise lateral.

Așezați cu toții conform dorinței canonicului Juan Egas, în semicerc, nu mai aproape de trei pași, primul obiect pe care îl văzură era chiar cel pe care James Barrett îl echivalase cu o baliză marină. O structură biconică de culoare roșie, lungă de circa 1,80 m, cu diametrul maxim, la mijloc, de aproximativ 0,8 m. La una din extremități, un girofar își rotea spotul gălbui, slab, abia vizibil.

— Extraordinar! exclamă copleșit un fotoreporter de la U.P.I. Dacă stă de peste patru sute de ani aici, vă dați seama că nu folosește ceea ce se

cheamă o sursă de energie tradiţională...

Cu grijă şi cu evidentă teamă, cei doi muncitori ridicară obiectul din ladă şi-l depuseră alături.

Bătrînul supraintendent se aplecă şi privi mai bine de un minut interiorul.

— **Mister** James, spuse el, veniţi mai aproape!

Scriitorul se apropie cu inima strînsă, ca în coşmarurile sale din copilărie, cînd deschidea în somn uşi în spatele cărora **ştia** că îl vor asalta plăsmuiri terifiante.

Ziariştii stăteau încă neobişnuit de disciplinaţi, lungindu-şi doar gîturile pentru a înţelege la ce se pot uita cu atîta consternare cei doi.

În cele din urmă, călugarul îi invită să treacă pe rînd prin faţa lăzii deschise. La fundul ei se afla întinsă o salopetă similară celor folosite în activităţile spaţiale. Într-o extremitate se aflau cîteva instrumente asemănătoare ceasurilor electronice, vizibil în funcţiune. Însă ceea ce îi copleşea pe toţi, amuţindu-i şi transportîndu-i într-o stare de perplexitate totală, era vizibilul ecuson din stînga pieptului salopetei, pe care era înscris cu majuscule: UNITED STATES OF AMERICA /CAROLINE PROJECT/ J.C. DOUGLAS.

TESTUL

MIRCEA ZĂVOIANU

– Şi, zii, eşti pămîntean, ai?

– Da, get-beget... mă şi jur!

– Şi... ştii cine sîntemmm... noi?

– Spre părerea mea de rău... încep să bănuiesc...

– Aaaa... uite ce este... noua ne place să fim scurţi

– Mă rog, dacă ţineţi morţiş, fiţi cum doriţi, chiar şi mai scurţi dacă e necesar, nu!?

– Tu să taci... ia nu mai pălăvrăgi atîta, iar dacă ţii, cît de cît, la integritatea ta de biped uluit, adică dacă vei face întocmai tot ceea ce-ţi vom spune noi, va fi bine... dar dacă nu, vai şi amar!

– Bine, bine... şi ce trebuie să fac?

– Să latri. Nimic mai simplu... să latri, pur şi simplu.

– Păi cum aşa să latru!?

– Foarte simplu, uite aşa: hau, hau! E clar, vezi ce uşor, nimic mai firesc!

– Adică să latru aşa... din senin... fără nici un motiv acolo, cît de cît, întemeiat, nu!?

– Nu cred că ne-ai înţeles... nu din senin, ci atunci cînd este senin şi mai este şi lună... să latri la lună... hau, hau şi gata. Vezi ce simplu e, nimic mai normal, nu-i aşa?

– Hau, hau... şi de ce mă rog, tocmai la lună?!

– Asta nu te priveşte pe tine... facem şi noi un test, eşti lămurit?

– Hau, hau!

MIRCEA ZĂVOIANU
TESTUL

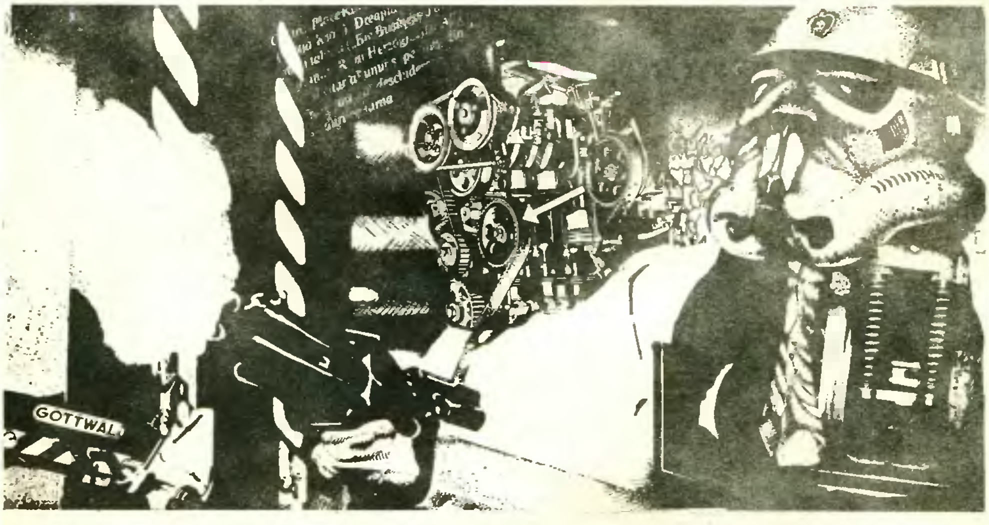

FREDERIC BROWN

ARENA

CARSON deschise ochii şi se trezi privind în sus, la o nebulozitate albastră, pîlpîitoare.

Era cald, iar el zăcea pe nisip şi o piatră ascuţită îl împungea în spate. Se întoarse pe o parte, scăpînd de piatra, şi apoi se ridica în capul oaselor.

„Sînt nebun", se gîndi el. „Nebun... sau mort... sau altceva". Nisipul era albastru, strălucitor. Pe Pămînt însă, sau pe oricare altă planetă, nu exista un asemenea nisip.

„Nisip albastru".

Nisip albastru, sub o cupolă albastră, care nu era nici cerul şi nici un tavan, ci o zonă circulară; deşi nu îi putea zări vîrful, ştia, cumva, că era o zonă circulară şi limitată.

Luă un pumn de nisip şi-l lăsă să-i curgă printre degete. Acesta căzu pe piciorul său gol.

„Gol?"

Era dezbrăcat, complet dezbrăcat şi trupul îi era deja acoperit de transpiraţia datorată căldurii, iar nisipul albastru se lipise de porţiunile mai umede.

Altfel, însă, pielea corpului său era albă.

„Atunci", se gîndi el, „nisipul este într-adevăr albastru. Dacă mi s-ar fi părut aşa datorită luminii albastre, rezulta că şi eu ar fi trebuit să am aceeaşi culoare. Dar eu sînt alb, deci nisipul este albastru. Nisip albastru. Nu există nisip albastru. Nu există nici un loc care să semene cu acesta, unde mă aflu eu acum".

Transpiraţia îi curgea în ochi.

Era cald, mai cald decît în iad. Numai că iadul - iadul celor vechi - era roşu şi nu albastru.

Iar dacă locul acesta nu era iadul, ce ar fi putut să fie? Dintre planete, numai Mercur era atît de fierbinte, însă aici nu se afla pe Mercur. Mercur se găsea la vreo patru miliarde de mile de...

Îşi aminti atunci unde fusese. Dincolo de orbita lui Pluto, în naveta pentru o singură persoană, acoperind cîteva milioane de mile pe un flanc al flotei Pămîntului, dispusă în evantai pentru a-i întîmpina pe Străini.

Apoi soneria bruscă, stridentă, a semnalului de alarmă, atunci cînd naveta inamică - naveta Străină - ajunsese în raza detectoarelor sale.

Nimeni nu ştia cine erau Străinii, cum arătau, sau din ce galaxie îndepărtată veneau, deşi se presupunea că aceasta era în direcţia Pleiadelor.

La început, fuseseră doar cîteva raiduri sporadice asupra coloniilor şi posturilor de veghe ale Pămîntului. Bătălii izolate între patrule pămîntene şi grupuri mici de nave Străine; bătălii uneori cîştigate, alteori pierdute, fără însă a se reuşi vreodată captura unei nave străine. De asemenea, nici un membru al vreunei colonii atacate nu supravieţuise pentru a-i descrie pe Străinii care ieşiseră din nave, dacă, într-adevăr, ieşiseră.

Iniţial, nu fusese cine ştie ce bătaie de cap, deoarece raidurile nu erau nici numeroase, nici foarte periculoase. Şi apoi, luate individual, navele inamice se dovediseră uşor inferioare ca armament în faţa celor mai bune nave pămîntene, deşi le depăşeau ca viteză şi manevrabilitate. De fapt, plusul de viteză le oferea Străinilor posibilitatea de a alege între luptă sau fugă, atunci cînd nu erau înconjuraţi.

Totuşi, Pămîntul se pregătise pentru eventualitatea unor necazuri serioase, pentru o confruntare, construind cea mai puternică flotă a tuturor timpurilor. Flota aceea aşteptase multă vreme. Acum, însă, sosise momentul confruntării.

Cercetaşi aflaţi la douăzeci de miliarde de mile în afara sistemului solar detectaseră apropierea unei flote puternice - o flotă de război - a Străinilor. Cercetaşii nu mai apucaseră să se întoarcă, dar mesajele lor radiotronice sosiseră. Iar acum, flota Pămîntului, cu zece mii de nave şi o jumătate de milion de combatanţi, ieşise în afara orbitei lui Pluto, aşteptînd duşmanul, gata să lupte pînă la moarte.

Într-adevăr, avea să fie o încleştare hotărîtoare, judecînd după rapoartele celor din posturile avansate de observaţie, oameni care îşi jertfiseră viaţa pentru a comunica - înainte de moarte - informaţii asupra mărimii şi forţei de şoc a flotei inamice.

O încleştare cu şanse egale asupra posibilităţii de stăpînire a sistemului solar. Ultima, şi singura, şansă pentru Pămînt şi coloniile sale, aflate la mila Străinilor dacă ar fi pierdut confruntarea...

Ah, da, Bob Carson îşi reamintea totul.

Nu-şi putea explica, totuşi, nisipul albastru şi cupola tremurătoare. Îşi amintea doar ţîrîitul neaşteptat al soneriei şi saltul său spre tabloul de comandă. Degetele care îi tremurau, încheind centura scaunului. Punctul care creştea în visiplat.

Gura uscată. Conştiinţa că, în sfîrşit, asta era. Pentru el cel puţin, deoarece flotele propriu-zise nu se aflau încă în contact.

Aceasta era prima lui luptă. Peste trei secunde, sau mai puţin, avea să fie ori victorios, ori un ciot

carbonizat. Mort.

Trei secunde – atîta dura o bătălie spațială. Timp suficient ca să numeri încet pînă la trei, iar apoi fie cîștigai, fie erai mort. O singură lovitură distrugea complet o navă semiblindată și cu armament ușor, așa cum era naveta pentru o persoană.

Iute – în vreme ce, inconștient, buzele uscate formau cuvîntul „Unu" – acționă comenzile care mențineau punctul crescător în mijlocul crucii de pe visiplat. Mîinile îi alergau, în timp ce piciorul tremura deasupra pedalei ce declanșa tunul. Singurul proiectil, de iad concentrat, care trebuia să-și nimerească ținta, altfel... Pentru o a doua lovitură nu ar mai fi fost timp.

„Doi." Nici nu știa că spusese așa ceva. Acum, pe visiplat nu mai era un simplu punct. Aflată la numai cîteva mii de mile depărtare, nava inamică ocupa întreg visiplatul, ca și cum ar fi fost la cîteva sute de metri. Era o navetă alungită, rapidă, cam de aceeași mărime ca și a lui.

Și, într-adevăr, era o navă extraterestră.

„Tr..." Piciorul atinse pedala de dare a focului. Exact atunci, Străinul viră brusc și ieși din crucea de pe ecran. Carson apăsă iute pe comenzi, căutînd să-l urmărească.

Pentru o zecime de secundă, dispăruse complet de pe visiplat dar, cînd botul navetei se întoarse după el, îl zări din nou, în picaj spre sol.

„Sol?"

Era vreo iluzie optică. Trebuia să fie, planeta aceea – sau orice ar fi fost – acoperea acum visiplatul. Orice ar fi fost, nu putea fi acolo. Nu putea fi. Cu excepția lui Neptun, aflat la trei miliarde de mile depărtare, nu exista altă planetă apropiată – iar Pluto se afla tocmai de cealaltă parte a soarelui, minuscul și îndepărtat.

Instrumentele de bord! Nu indicaseră nici un obiect de dimensiuni planetare, nici măcar un asteroid. Continuau să fie tăcute.

Deci, suprafața spre care cobora el în picaj, suprafață aflată la numai cîteva sute de mile dedesubt, nu putea să existe.

Apoi, îngrozit de posibilitatea unei prăbușiri, uită pînă și de nava Străină. Acționă rachetele de frînare frontală și, cînd schimbarea bruscă de viteză îl aruncă în față, în centurile de siguranță, acționă lateralele de dreapta pentru un viraj de pericol. Apăsă manetele și le ținu acolo jos, știind că pentru evitarea ciocnirii avea nevoie de tot ceea ce putea da nava, și că un viraj ca acela putea duce la pierderea cunoștinței.

Așa se și întîmplase.

Asta fusese totul. Acum stătea pe nisipul albastru și fierbinte, dezbrăcat pînă la piele, dar fără nici o rană. Nici o urmă a navetei sale și, de fapt, nici o urmă a Cosmosului. Curba de deasupra capului său nu era un cer, ci altceva.

Clătinîndu-se, se ridică în picioare.

Gravitația părea ceva mai mare decît pe Pămînt. Nu cu mult.

În față se întindea nisipul neted, ici și colo cîteva tufișuri spinoase. Tufișurile erau tot albastre, dar în nuanțe diferite, unele mai deschise decît nisipul, altele mai întunecate.

De sub tufișul cel mai apropiat ieși o creatură micuță, asemănătoare unei șopîrle, deși avea mai mult de patru picioare. Și ea era tot albastră. Strălucitor de albastră. Îl zări și fugi înapoi sub tufiș.

Privi din nou în sus, încercînd să deslușească ce

DESEN DE RADU GAVRILESCU

se afla deasupra capului. Nu era tocmai un acoperiș, însă avea formă de cupolă. Scînteia și era greu să-l privești fix. Dar, în mod clar, se curba pînă la sol, pînă la nisipul albastru, de jur împrejurul lui.

Carson se găsea aproape în centrul cercului acoperit de cupolă. Pînă la peretele cel mai apropiat, dacă se putea vorbi de un perete, erau cam vreo sută de metri. Aparent, o emisferă cu circumferința de două sute cincizeci de metri, dintr-un material albastru, fusese pusă cu gura în jos pe nisip.

Totul era albastru, cu o singură excepție. Lîngă peretele cel mai îndepărtat de el se afla ceva roșu. Un obiect aproximativ sferic, de un metru în diametru. Se găsea prea departe ca să-l distingă limpede prin scînteierile albăstrui. Totuși, inconștient, se înfioră.

Își șterse sudoarea de pe frunte.

Era un vis? Un coșmar? Căldura, nisipul, senzația vagă de oroare ce o simțea privind obiectul cel roșu?

Un vis? Nu, nu te culci și visezi în toiul unei lupte spațiale.

Moartea? Nici gînd. Dacă nemurirea exista, nu ar fi fost ceva atît de lipsit de sens, cu nisip albastru, arșiță și o oroare roșie.

Atunci, auzi vocea...

O auzi nu cu urechile, ci în interiorul capului. Venea de nicăieri, sau de peste tot.

„Rătăcind prin multe spații și dimensiuni", îi răsunară cuvintele în minte, „am găsit, în acest spațiu și în acest timp, două rase gata să înceapă un război care ar fi exterminat pe una dintre ele și ar fi slăbit-o pe cealaltă în asemenea măsură, încît ar fi regresat și nu și-ar fi împlinit destinul, ci, decăzînd, s-ar fi întors în praful neștiutor din care a apărut. Și mi-am spus că așa ceva nu trebuie să se întîmple."

„Cine... ce ești?" Carson nu rostise întrebarea cu voce tare; cuvintele se formaseră singure în creier.

„Nu ai înțelege pe deplin. Sînt..." Urmă o pauză, de parcă vocea căuta – în mintea lui Carson – un cuvînt care nu era acolo, un cuvînt pe care el nu îl știa. „Sînt ultima treaptă din evoluția unei rase atît de vechi, încît timpul nu poate fi exprimat în cuvinte care să aibă înțeles pentru mintea ta. O rasă contopită într-o singură entitate, eternă..."

„O entitate așa cum ar putea deveni și rasa voastră primitivă peste... (din nou căutarea termenului) ...un timp. Așa cum ar putea deveni și rasa, pe care, în sinea ta, o denumești Străinii. Atunci, am intervenit în bătălia inevitabilă, bătălie atît de

crîncenă încît ar fi distrus ambele rase. Una trebuie să supravieţuiască. Una trebuie să progreseze şi să evolueze."

„Una?" se gîndi Carson. „A mea, sau...?"

„Eu pot să opresc războiul şi să-i trimit pe Străini înapoi, în galaxia lor. Dar, ori ei se vor reîntoarce, ori rasa ta îi va urma acolo, mai devreme sau mai tîrziu. Le-aş putea opri din această distrugere reciprocă numai rămînînd permanent în acest spaţiu şi timp, dar eu nu pot acest lucru".

„Trebuie, prin urmare, să intervin acum. Voi distruge complet una dintre flote, fără ca cealăltă să sufere vreo pierdere. Astfel, una din civilizaţii va supravieţui."

Coşmar. Trebuie să fie un coşmar, îşi spuse Carson. Ştia însă că nu era aşa.

Era ceva prea nebunesc, prea imposibil ca să nu fie adevărat.

Nu îndrăznea să pună înrebarea „care din rase?" Dar gîndurile sale o puseră.

„Va supravieţui cel mai puternic", spuse vocea. „Eu nu pot – şi nu vreau – să schimb nimic. Intervin numai pentru a o transforma într-o victorie completă, nu...", din nou căutarea ezitantă, „o victorie à la Pirus pentru o rasă decimată".

„De la periferia războiului încă nedeclanşat, am ales doi indivizi: tu şi un Străin. Citesc în mintea ta că în istoria străveche a popoarelor voastre erau frecvente luptele între cei mai buni, pentru a hotărî soarta unor grupuri.

„Tu şi oponentul tău vă aflaţi aici, unul contra celuilalt, goi şi neînarmaţi, în condiţii nefamiliare şi neplăcute pentru amîndoi. Nu există o limită de timp, deoarece aici timpul este suspendat. Supravieţuitorul este alesul rasei. Rasa aceea va continua să existe."

„Dar...", protestul lui Carson nu apucase să fie articulat şi glasul îi răspunse:

„Totul este cinstit. Condiţiile sînt de o asemenea natură încît o slăbire a puterii fizice nu va decide, complet, lupta. Există o barieră. Veţi vedea. Inteligenţa şi curajul vor fi mult mai importante decît forţa. În special curajul, care este dorinţa de supravieţuire."

„Dar în timpul acesta, flotele..."

„Nu, vă găsiţi în alt spaţiu şi în alt timp. Atîta vreme cît veţi rămîne aici, timpul nu se va clinti în universul cunoscut de voi. Văd că te întrebi dacă acest loc este real. Este şi nu este. Aşa cum – pentru înţelegerea ta limitată – eu sînt, şi nu sînt real. Existenţa mea este mentală, nu fizică. M-aţi văzut ca pe o planetă; ar fi putut să fie un fir de praf? sau o stea".

„Pentru tine, însă, locul acesta este acum real. Ceea ce suferi aici este adevărat. Iar dacă vei muri, va fi o moarte reală. Dacă mori, eşecul tău va fi sfîrşitul rasei tale. Asta este tot ceea ce trebuie să ştii."

Apoi, glasul se stinse.

Carson rămase singur, deşi nu tocmai singur. Ridicînd privirea, văzu că obiectul cel roşu, sfera roşie de oroare, despre care ştia acum că era un străin, se rostogolea spre el.

Se rostogolea.

Nu putea desluşi mîini, picioare sau trăsături. Se rostogolea peste nisipul albastru cu iuţeala fluidă a unei picături de mercur. Iar înaintea sa, într-un chip pe care Carson nu-l putea pricepe, venea un val paralizant de ură greţoasă, oribilă, scîrboasă.

Carson privi iute în jur. Singurul obiect care putea fi folosit drept armă era o piatră ce zăcea la cîţiva paşi, pe nisip. Nu era prea mare, dar avea muchii ascuţite ca o cremene. Chiar semăna puţin cu cremenea albăstruie.

O ridică şi se ghemui, gata să primească atacul. Sfera se apropia rapid, mai repede decît putea el alerga.

Nu avea timp să se gîndească cum să lupte, şi, de fapt, cum să-ţi poţi face un plan de luptă înaintea unei fiinţe ale cărei caracteristici, putere şi metode de atac nu le cunoşti. Rostogolindu-se atît de iute, părea mai mult decît oricînd o sferă perfectă.

Zece metri. Cinci. Apoi se opri.

Mai degrabă fusese oprită. Partea din faţă se turtise brusc, de parcă se izbise de un zid invizibil. După aceea sărise; pur şi simplu sărise înapoi.

Se rostogoli apoi din nou înainte, mai încet însă, mai prudent. Se opri iarăşi, în acelaşi loc. Încercă încă o dată. cîţiva metri mai departe.

Exista o barieră invizibilă. Carson îşi reaminti gîndul transmis creierului său de către Entitatea care îi adusese acolo: „... o slăbire a puterii fizice nu va decide, complet, lupta. Există o barieră."

Cu siguranţă, un cîmp de forţă. Nu cîmpul Netzian, cunoscut de ştiinţa pămînteană, deoarece acela strălucea şi emitea un bîzîit. Cel de aici era invizibil şi tăcut.

Alcătuia pesemne un perete care mergea dintr-o parte în cealaltă a emisferei răsturnate. Carson nu mai trebui să verifice; verificarea o făcea Sfera, rostogolindu-se de-a lungul barierei şi căutînd o breşă inexistentă.

Carson făcu vreo şase paşi înainte, cu mîna stîngă întinsă în faţă, şi palma lui atinse bariera. O simţi netedă şi moale, ca un tub de cauciuc, nu ca o bucată de sticlă. O simţea caldă, dar nu mai caldă decît nisipul de sub picioarele sale. Era complet invizibilă, chiar de la o distanţă minimă.

Lăsă piatra din mînă şi apăsă bariera cu ambele palme. Aceasta păru că cedează puţin, dar numai o părere, deşi apăsă cu toată greutatea trupului. Era ca o bandă de cauciuc armat cu oţel. Rezilienţă limitată, apoi duritate.

Se ridică pe vîrfuri, întinzînd palmele cît mai sus, însă bariera nu dispărea.

Văzu că Sfera se întoarce, după ce ajunse într-unul din capetele arenei. Senzaţia de greaţă îl asaltă din nou pe Carson şi, cînd Sfera trecu prin faţa lui, se retrase puţin. Sfera nu se opri.

Dar dacă bariera dispărea sub nivelul solului? Carson îngenunche şi începu să sape în nisip. Acesta era moale, uşor de săpat. La şaizeci de centimetri adîncime, bariera continua să fie prezentă.

Sfera se întorcea iarăşi. Evident, nu găsise nici o breşă.

Trebuie totuşi să existe o modalitate de a fi străbătută, se gîndi Carson. Cumva, trebuie să ajungem unul la celălalt, altfel duelul acesta este lipsit de sens.

Deocamdată nu era însă nici o grabă în descoperirea trecerii. Avea altceva de încercat. Sfera se întorsese şi se oprise înaintea lui, la numai doi metri. Părea că îl studiază, deşi Carson nu desluşea organe de simţ externe. Nimic asemănător cu nişte ochi, urechi, sau măcar o gură. Zări în cele din urmă nişte fante, cam o duzină, şi văzu cum din două fante ţîşniră brusc două tentacule, care se afundară în nisip, testîndu-i parcă structura.

Tentaculele aveau un diametru de vreo doi centimetri și o lungime de patruzeci și cinci de centimetri.

Erau retractabile, și atunci cînd nu erau folosite stăteau în fante. Cînd Străinul se rostogolea, tentaculele se retrăgeau, aparent fără nici o legătură cu modul său de deplasare. Aceasta, bănuia Carson, se realiza prin schimbarea poziției centrului de greutate – deși nu-și putea imagina cum anume.

Privind creatura, se înfioră. Era străină, oribilă și complet diferită de orice exista pe Pămînt, sau pe celelalte planete ale sistemului solar. Instinctiv, știu că mintea îi era la fel de diferită ca și trupul.

Trebuia însă să încerce. Dacă nu avea nici un fel de calități telepatice, încercarea sa era sortită eșecului, dar el bănuia că le are. Oricum, cu cîtva timp în urmă, cînd creatura se năpustise către el, existase ceva definit. Un val aproape tangibil de ură.

Dacă putuse emite așa ceva, poate că îi putea citi și gîndurile, ceea ce era de ajuns pentru scopul său.

Deliberat, Carson ridică piatra care fusese singura lui armă, apoi o aruncă jos, ridicînd palmele goale.

Vorbi cu glas tare, știind că deși cuvintele erau de neînțeles ființei din fața lui, pronunțarea lor îl făcea să se concentreze mai bine asupra mesajului:

– Nu putem face pace? întrebă el cu o voce care sună ciudat în tăcerea absolută. Entitatea care ne-a adus aici a spus ce se va întîmpla dacă rasele noastre se vor război – extirparea uneia și slăbirea și degenerarea celeilalte. Lupta dintre ele, a spus Entitatea, depinde de ceea ce facem noi aici. De ce să nu cădem de acord asupra unei păci – ai tăi în galaxia voastră, ai mei în a noastră?

Își goli apoi mintea, așteptînd un răspuns.

Cînd acesta veni, îl izbi pur și simplu. Se retrase cîțiva pași, îngrozit de intensitatea și profunzimea urii și dorinței-de-ucidere a imaginilor roșii care îl asaltaseră. Nu cuvinte articulate, așa cum îi apăruseră gîndurile Entității, ci valuri de emoții puternice.

Pentru o clipă, care i se păru o eternitate, trebui să lupte împotriva impactului mintal al urii, să se zbată pentru a-și curăța mintea și a izgoni gîndurile străine, cărora le dăduse cale liberă, alungîndu-și propriile sale gînduri. Îi venea să vomite.

Încet, mintea i se limpezi; încet ca mintea unui om trezit din coșmar, care înlătură țesătura de spaimă a visului. Gîfîia și se simțea slăbit, dar putea gîndi.

Privi Sfera. Rămăsese nemișcată în timpul duelului mintal pe care aproape îl cîștigase. Se rostogoli apoi cîțiva metri într-o parte, către cel mai apropiat tufiș. Din fante țîșniră trei tentacule, care începură să investigheze tufișul.

– Bine, rosti Carson, deci e război. Izbuti să zîmbească. Dacă te-am înțeles bine, pacea nu este pentru tine.

Și, pentru că la urma urmei era tînăr și nu putea rezista impulsului de-a fi dramatic, adăugă:

– Pe viață și pe moarte!

În tăcerea nemișcată, glasul îi sună însă, chiar și lui, prostesc. Își dădu seama că era într-adevăr vorba de moarte. Nu numai moartea sa ori a ființei roșii, căreia îi spunea acum sfera, ci moartea uneia sau celeilalte din rasele lor. Dacă el avea să

dea greș, avea să fie vorba de sfîrșitul omenirii.

Se simțea umil și îi era teamă să se gîndească la asta. Mai mult chiar decît să se gîndească... să știe de acest lucru. Într-un fel, cu o înțelegere care depășea chiar credința, știa că Entitatea care aranjase acest duel spusese adevărul în legătură cu intențiile și puterile ei. Nu glumise.

Viitorul omenirii depindea de el. Era groaznic să știe un asemenea lucru și își alungă gîndul acesta. Trebuia să se concentreze asupra situației existente.

Trebuia să existe o cale de a traversa bariera, sau de a ucide prin barieră.

Mintal? Spera că nu, deoarece, evident, Sfera avea puteri telepate mai puternice decît cele primitive, nedezvoltate ale rasei umane. Sau nu era așa?

Izbutise să izgonească gîndurile Sferei din mintea sa; nu putea oare să le și emită pe ale sale? Dacă aptitudinile de emitere ale Sferei erau mai puternice, poate că mecanismul de recepție era mai vulnerabil.

O privi și se strădui să-și concentreze toate gîndurile asupra ei.

„Mori", se gîndi el. „O să mori. Mori. Mori..."

Încercă mai multe gînduri și imagini mintale. Transpirația îi curgea pe frunte și tremura datorită efortului. Sfera continua însă cercetarea tufișului, cîtuși de puțin impresionată.

Deci aceasta nu era o soluție.

Se simțea slăbit și amețit de căldură și concentrare. Se așeză pe nisip, ca să se odihnească, studiind atent Sfera. Poate că, printr-o observare minuțioasă, îi va putea aprecia forța și îi va ghici slăbiciunile, aflînd lucruri importante de știut, dacă avea să se ajungă la o luptă corp la corp.

Sfera rupea rămurele. Carson privi atent, încercînd să aprecieze efortul cu care făcea acest lucru. Mai tîrziu, se gîndi el, avea să caute un tufiș asemănător în jumătatea lui de arenă și avea să rupă rămurele la fel de groase, comparînd astfel forța fizică a brațelor sale cu cea a tentaculelor.

Crenguțele se rupeau cu greutate; Sfera trebuia să se chinuiască cu fiecare în parte. Fiecare tentacul era bifurcat în capăt, bifurcațiile terminîndu-se cu o unghie sau gheară. Ghearele nu păreau foarte lungi sau periculoase. Nu mai mult decît propriile sale unghii, dacă le lăsa să crească puțin.

Nu, pe ansamblu, Sfera nu părea impresionantă din punct de vedere fizic. Numai dacă, bineînțeles, crenguțele nu erau foarte dure. Carson privi în jurul său și... da, chiar lîngă el se găsea un alt tufiș identic.

Se întinse și rupse o crenguță. Era uscată, ușor

de rupt. Desigur, s-ar fi putut ca Sfera să se prefacă în mod deliberat, însă el nu credea aşa ceva.

Pe de altă parte, unde era vulnerabilă? Cum ar fi trebuit să o ucidă, dacă i se ivea posibilitatea? O studie din nou. Exteriorul părea destul de dur. Avea nevoie de o armă ascuţită. Culese din nou piatra de pe nisip. Era lungă de vreo douăzeci şi cinci de centimetri, îngustă şi destul de ascuţită la unul din capete. Dacă se cioplea, precum cremenea, putea face din ea un cuţit folositor.

Sfera continua să cerceteze tufişurile. Se rostogoli din nou, pînă la un tufiş de un alt tip. O şopîrlă albastră, cu multe picioare, aidoma celei văzute de Carson de cealaltă parte a barierei, ţîşni de sub tufiş.

Un tentacul al Sferei ţîşni, o prinse şi o ridică. Un alt tentacul începu să smulgă picioarele şopîrlei, cu calm şi nepăsare de parcă ar fi rupt crenguţe din tufiş. Şopîrla se zbătea disperată, emiţînd un strigăt ascuţit şi piţigăiat, primul sunet pe care Carson îl auzea acolo, cu excepţia glasului său.

Carson se înfioră şi vru să întoarcă privirea. Continuă totuşi să observe; orice lucru aflat despre duşmanul său putea să fie preţios. Chiar şi cruzimea aceasta inutilă. În special, se gîndi el cu un resentiment brusc, această cruzime inutilă. I-ar fi venit mai uşor să ucidă creatura, dacă şi cînd avea să se ivească ocazia.

Din acest motiv, continuă să urmărească dezmembrarea şopîrlei.

Se simţi însă uşurat cînd, cu jumătate din picioare rupte, şopîrla nu mai ţipă şi nu se mai zbătu, ci rămase inertă în tentaculele Sferei.

Duşmanul nu mai continuă şi cu restul picioarelor. Dispreţuitor, azvîrli şopîrla în direcţia lui Carson. Aceasta pluti prin aer şi ateriză la picioarele pămînteanului.

Trecuse prin barieră! Bariera nu mai exista!

Într-o clipă, Carson sări în picioare şi, cu cuţitul strîns în mînă, se năpusti înainte. Avea să încheie socotelile, acum şi aici! O dată ce bariera nu mai era...

Bariera exista însă. Descoperi lucrul acesta în modul cel mai neplăcut, izbindu-se cu capul de ea şi aproape pierzîndu-şi cunoştinţa. Căzu îndărăt.

Cînd se ridică, scuturînd din cap pentru a-şi limpezi mintea, zări ceva zburînd către el prin aer şi, pentru a-l evita, se aruncă din nou pe nisip, într-o parte. Evită obiectul, dar simţi o durere ascuţită în gamba piciorului stîng.

Ignorînd durerea, se rostogoli pe spate, apoi se ridică. Văzu că fusese lovit de o piatră. Sfera ridica acum altă piatră şi, strîngînd-o între două tentacule, se pregătea să o azvîrle.

Piatra zbură către el, însă o evită cu uşurinţă, păşind într-o parte. Se părea că Sfera putea arunca exact, dar nici tare, nici departe. Prima piatră îl lovise din cauză că fusese căzut pe jos şi o zărise abia în ultima clipă.

În clipa în care păşi în lateral, ferindu-se de cea de-a doua piatră, Carson duse înapoi braţul drept, azvîrlind piatra pe care o ţinuse în mînă. Dacă proiectilele puteau traversa bariera, se gîndi el brusc înviorat, amîndoi puteau lua parte la joc. Iar braţul drept al unui pămîntean...

Nu putea să rateze o ţintă circulară cu diametrul de un metru, de la o distanţă de numai patru metri, şi nu rată. Piatra şuieră drept şi cu o viteză mult mai mare decît a proiectilelor aruncate de Sferă. O lovi drept în mijloc, din nefericire, lovi cu partea plată, nu cu vîrful.

Produse un zgomot surd şi, probabil, durere. Sfera căută o altă piatră, însă se răzgîndi şi se depărtă. Pînă cînd Carson găsi şi aruncă alt bolovan, Sfera se şi afla la vreo patruzeci de metri de barieră.

Al doilea proiectil rată de puţin, iar al treilea avu bătaia prea scurtă. Sfera ieşise din raza de azvîrlire – cel puţin din raza unui bolovan suficient de greu ca să rănească.

Carson rînji. Repriza aceasta fusese a lui. Cu excepţia...

Zîmbetul îi dispăru cînd se aplecă să-şi examineze gamba piciorului. Muchia tăioasă a unei pietre făcuse o tăietură destul de adîncă şi lungă de cîţiva centimetri. Sîngera binişor, dar el nu credea că ajunsese atît de adînc încît să atingă o arteră. Dacă sîngele avea să se oprească de la sine, era perfect. Dacă nu, avea să aibă necazuri.

Totuşi, avea ceva mai important de lămurit. Natura barierei.

Înaintă, avansînd de data aceasta cu mîinile întinse. O găsi; apoi, menţinînd una din palme pe barieră, azvîrli un pumn de nisip. Nisipul trecu dincolo. Mîna lui, nu.

Materia organică faţă de cea anorganică? Nu, deoarece şopîrla moartă traversase bariera şi, vie sau moartă, o şopîrlă era cu siguranţă organică. Materie vegetală? Rupse o crenguţă şi o întinse către barieră. Crenguţa trecu fără nici o rezistenţă, dar cînd degetele care o ţineau ajunseră la barieră, se opriră acolo.

Atît el cît şi Sfera nu puteau traversa bariera. Însă pietrele, nisipul, şopîrla moartă...

Dar o şopîrlă vie? Căută pe sub tufişuri pînă găsi una şi o prinse. O aruncă încet înspre barieră, însă ricoşă înapoi şi fugi iute peste nisipul albastru.

Acesta părea, deci, să fie răspunsul. Bariera funcţiona numai pentru fiinţele vii. Materia moartă, sau anorganică, o putea traversa.

Lăsînd asta de o parte, Carson privi din nou rana de la picior. Sîngele se oprise, deci nu mai avea grija fabricării unui garou. Trebuia însă să găsească apă, pentru a-şi curăţa rana.

Apa... gîndul ei îi reaminti cît era de însetat. Trebuia să găsească apă, altfel duelul nu avea să mai dureze prea mult.

Şchiopătînd uşor, începu să ocolească terenul său. Merse către dreapta, menţinînd o mînă pe barieră, pînă ce ajunse la peretele curbat. Era vizibil, albastru-cenuşiu, iar la suprafaţă se simţea la fel ca bariera centrală.

Făcu o încercare şi aruncă un pumn de nisip în perete; iar nisipul trecu dincolo. Cupola era şi ea un cîmp de forţă. Opac însă, nu transparent ca bariera.

Îl ocoli pînă ajunse la barieră şi o luă de-a lungul acesteia, înapoi, în punctul de plecare.

Nici un semn de apă.

Îngrijorat acum, parcurse distanţa dintre barieră şi perete în zigzaguri ce acopereau toată suprafaţa.

Nici un pic de apă. Nisip albastru, tufişuri albastre şi o căldură insuportabilă. Nimic altceva.

Se gîndi enervat că imaginaţia lui era de vină, că de fapt nu putea fi atît de însetat. De cîtă vreme se afla acolo? Desigur, considerînd dimensiunea spaţială din care fusese adus, nu trecuse nici o clipă. Entitatea îi spusese că, atîta timp cît stătea

acolo, timpul rămînea nemişcat în cealaltă parte. Totuşi, procesele trupului său se desfăşurau absolut la fel ca mai înainte. Atunci, considerînd nevoile corpului, de cîtă vreme se afla acolo? Trei, sau poate patru ore. Cu siguranţă, nu într-atît de mult încît să sufere de sete.

Cu toate astea, suferea; gîtlejul îi era uscat şi ardea. Probabil căldura era de vină. Era arşiţă! Presupunea că sînt vreo cincizeci de grade Celsius. O căldură uscată, neclintită, fără nici o adiere.

Şchiopăta destul de rău şi aproape că se prăbuşi cînd încheie explorarea zadarnică a domeniului său.

Privi către Sfera nemişcată, sperînd că se găsea într-o stare la fel de jalnică. Poate că nici ea nu era prea încîntată. Entitatea spusese că condiţiile de acolo erau la fel de nefamiliare şi neplăcute pentru amîndoi. Poate că Sfera venea de pe o planetă unde o căldură de şaizeci de grade era limita inferioară. Poate că ea îngheţa, în vreme ce el se cocea.

Poate că aerul era prea dens pentru Sferă, aşa cum lui i se părea rarefiat. Efortul explorării îl făcuse să gîfîie. Îşi dădu seama că atmosfera existentă nu era cu mult mai densă decît cea de pe Marte.

Nici picătură de apă.

Oricum, asta era fatal pentru el. Dacă nu găsea o modalitate de a traversa bariera, sau de a-şi ucide adversarul de la distanţă, în cele din urmă avea să moară de sete.

Ideea aceasta îi dădu un imbold de urgenţă disperată. Trebuia să se grăbească.

Rămase totuşi jos, odihnindu-se şi gîndindu-se. Ce putea face? Nimic, şi totuşi atît de multe. De exemplu, cele cîteva varietăţi de tufişuri. Nu păreau promiţătoare, însă trebuia să le examineze. Apoi piciorul – trebuia să facă ceva, chiar dacă nu avea apă ca să cureţe rana. Să strîngă bolovani pentru muniţie. Să găsească o piatră din care să poată face un cuţit.

Piciorul îl durea acum destul de rău şi se hotărî să înceapă cu el. Unul din tufişuri avea frunze – în tot cazul ceva similar cu frunzele. Culese mai multe, le studie şi se hotărî să-şi încerce norocul. Şterse cu ele nisipul, murdăria şi sîngele închegat, apoi făcu un bandaj din alte frunze, legîndu-l peste rană cu mlădiţe din acelaşi tufiş.

Mlădiţele erau neaşteptat de rezistente. Erau lungi, moi, se îndoiau uşor, dar totuşi nu le putea rupe. Trebui să le reteze din tufiş cu muchia tăioasă a unei cremene albastre. Vlăstarele groase aveau peste treizeci de centimetri lungime şi reţinu pentru viitor faptul că un mănunchi de lujere groase putea constitui o funie bunicică. Poate avea să fie folositoare la ceva.

După aceea îşi făcu un cuţit. Cremenea albastră se putea ciopli. Dintr-o aşchie lungă de douăzeci şi cinci de centimetri rezultă o armă primitivă, însă ucigătoare. Cu nuielele din tufiş împleti un fel de centură de care atîrnă cuţitul din cremene, astfel încît să-l aibă tot timpul cu el, păstrîndu-şi însă mîinile libere.

Reveni la cercetarea tufişurilor. Existau trei tipuri, pe lîngă cel examinat deja. Unul nu avea frunze, iar lemnul era uscat şi sfărîmicios ca o rădăcină găunoasă şi putredă. Un altul avea lemnul moale şi aţos. Părea excelent pentru foc. Cel de-al treilea tip aducea cel mai mult cu lemnul. Avea frunze fragile, care cădeau la o simplă atingere,

însă rămurelele, deşi scurte, erau drepte şi tari.

Era groaznic, insuportabil de cald.

Schiopătă pînă la barieră ca să vadă dacă era tot acolo. Era.

Rămase pe loc, privind Sfera. Aceasta păstra o distanţă de barieră stînd în afara bătăii de piatră. Se deplasa de colo pînă colo, făcînd ceva. Carson nu îşi dădea seama despre ce era vorba.

La un moment dat, Sfera îşi opri activitatea, se apropie puţin şi păru că îşi concentrează atenţia asupra lui. Din nou, Carson trebui să se lupte cu un val de greaţă. Aruncă o piatră într-acolo şi Sfera se retrase, reluîndu-şi operaţiile îndepărtate.

Cel puţin, o putea ţine la distanţă.

Şi mare lucru cîştiga prin asta, se gîndi el cu amărăciune. Îşi petrecu totuşi următoarele ore adunînd bolovani de mărime potrivită pentru azvîrlit şi ridicînd cîteva grămezi în preajma barierei.

Gîtul îi ardea acum. Îi venea greu să se gîndească la altceva decît la apă.

Trebuia însă să se concentreze asupra altor lucruri. Cum să treacă prin, peste sau pe sub barieră, cum să ajungă la sfera roşie şi să o ucidă, înainte ca să fie el ucis de căldură şi sete?

Bariera mergea de la un perete la celălalt, dar cît era de înaltă şi cît de adîncă în nisip?

Pentru o clipă mintea lui Carson fu prea zăpăcită ca să se poată gîndi la rezolvarea atîtor lucruri. Leneş, întins pe nisipul fierbinte – nu-şi amintea cînd se aşezase – privea o şopîrlă albastră care fugi de sub un tufiş sub altul.

Acolo se opri şi îl privi.

Carson zîmbi. Poate că îl ajunsese ameţeala, căci îşi aminti poveştile străvechi ale căutătorilor din deşerturile lui Marte, preluate din alte poveşti de pe Pămînt: „În scurtă vreme, ajungi atît de însingurat încît te apuci să vorbeşti cu şopîrlele şi nu mult după aceea vezi că şi şopîrlele îţi vorbesc..."

Ar fi trebuit desigur să se gîndească cum să ucidă Sfera, dar în loc de asta zîmbi spre şopîrlă şi rosti:

– Salut, ce mai faci?

Şopîrla înaintă puţin către el.

– Salut, răspunse ea.

Carson rămăsese o clipă uluit, apoi lăsă capul pe spate şi izbucni în rîs. Gîtul nu-l durea din cauza rîsului, deci nu putea fi chiar atît de însetat.

De ce nu? De ce Entitatea care organizase acest coşmar să nu fi avut şi simţul umorului, pe lîngă toate celelalte puteri? Şopîrlele vorbitoare care îmi răspund în graiul meu atunci cînd le vorbesc... Este o atenţie mişcătoare.

Zîmbi din nou spre şopîrlă şi spuse:

– Vino aici.
Şopîrla se întoarse însă şi fugi de la un tufiş la altul, pînă cînd dispăru din vedere.
Îi era iarăşi sete.
Trebuia totuşi să facă ceva. Nu putea cîştiga confruntarea stînd pe loc, transpirînd şi simţindu-se mizerabil. Trebuia să facă ceva. Dar ce anume?
Să treacă prin barieră. Nu putea nici prin ea, nici peste ea. Dar pe dedesubt? Gîndindu-te mai bine, săpînd, nu poţi să dai de apă? Doi iepuri dintr-o lovitură...
Strîmbîndu-se de durere, Carson şchiopătă pînă la barieră şi începu să sape, scoţînd nisipul cu amîndouă mîinile. Munca era grea şi înceată, pentru că nisipul curgea de pe margini înăuntru, iar diametrul gropii trebuia să crească în acelaşi timp cu adîncimea. Nu ştia cîte ore trecuseră, dar la un metru şi jumătate adîncime dădu peste piatră. Piatră uscată: nici gînd de apă.
Cîmpul de forţă al barierei mergea pînă la piatră. Nici o şansă. Nici apă. Nimic.
Se tîrî afară din groapă şi rămase gîfîind, apoi ridică privirea ca să vadă ce făcea Sfera. Se ocupase cu ceva între timp.
Aşa şi era. Din lemnul tufişurilor, legat prin nuiele, construise un fel de ramă ciudată, ceva mai înaltă de un metru şi aproximativ pătrată. Ca să vadă mai bine, Carson se sui pe movila de nisip excavat din groapă şi privi atent.
Înapoia ramei se găseau două ramuri lungi, dintre care una avea un fel de cupă. Carson se gîndi că semăna cu un fel de catapultă.
Într-adevăr, aşa era. Sfera ridică un bolovan pînă la cupă. Unul din tentacule mişcă cealaltă ramură în sus şi în jos de cîteva ori, apoi întoarse încet maşinăria, ca şi cum ar fi ţintit, şi braţul cu bolovanul zbură în sus şi înainte.
Piatra trecu la cîţiva metri peste capul lui Carson, atît de departe încît nu trebui să se ferească, dar aprecie distanţa parcursă şi fluieră încetişor. El n-ar fi putut arunca la asemenea distanţă nici cu o piatră de două ori mai uşoară. Chiar dacă s-ar fi retras la limita semicercului său, tot nu ar fi ieşit din bătaia catapultei, dacă Sfera ar fi venit pînă lîngă barieră.
O altă piatră şuieră pe deasupra. De data aceasta, ceva mai aproape.
Decise că lucrurile deveneau primejdioase. Era cazul să facă ceva.
Deplasîndu-se de-a lungul barierei, astfel încît catapulta să nu-l poată ochi, aruncă şi el mai multe pietre. Îşi dădu seama că nu făcea mare lucru. Pietrele trebuiau să fie mici, altfel nu le putea azvîrli atît de departe. Dacă loveau catapulta, ricoşau fără nici un fel de pericol. Iar de la o asemenea distanţă, Sferei nu-i era deloc greu să se ferească.
În plus, îl mai durea şi braţul. De fapt, îl durea tot trupul vlăguit. Dacă s-ar fi putut odihni puţin, fără să fie nevoit să evite proiectilele pe care catapulta le trimitea regulat la fiecare treizeci de secunde...
Se împletici pînă în fundul arenei. Apoi, îşi dădu seama că nici acolo nu era mai bine. Pietrele ajungeau şi aici, deşi intervalul dintre două proiectile era mai lung, poate pentru că timpul de armare al catapultei creştea cu distanţa.
Obosit, se întoarse la barieră. Căzu de cîteva ori şi abia se mai ridică în picioare ca să continue. Ştia că se afla aproape de limita puterilor. Nu îndrăznea, totuşi, să se oprească, pînă cînd nu scotea catapulta din funcţiune. Dacă ar fi adormit, nu s-ar mai fi trezit niciodată.
Ideea i-o dădu unul din proiectile. Izbise într-un morman de pietre adunate de Carson lîngă barieră şi făcuse scîntei.
Scîntei. Foc. Omul primitiv făcuse focul ciocnind două pietre şi scoţînd scîntei, iar cu lemnişorul acela uscat drept iască...
Din fericire, un asemenea tufiş se găsea chiar lîngă el. Îl rupse, îl duse pînă la un morman de pietre şi, răbdător, ciocni două pietre pînă cînd o scînteie atinse lemnul sfărîmicios al tufişului. Se aprinse atît de brusc încît îi pîrli sprîncenele, iar după cîteva secunde arsese cu totul.
Avea acum idee. Peste cîteva minute, făcuse un foc mititel înapoia grămezii de nisip extras cu cîteva ore înainte din groapă. Începuse cu tufişurile ca iasca, iar acum folosea alt lemn, care ardea mai încet şi menţinea o flacără constantă.
Nuielele cele greu de rupt nu ardeau dintr-o dată; asta făcea ca proiectilele incendiare să fie uşor de construit şi aruncat. Legă cîteva crenguţe de o piatră, ca să aibă greutate, iar fitil făcu dintr-o nuia.
Făcu vreo şase proiectile, înainte de a-l aprinde şi azvîrli pe primul. Acesta luă foc cu vîlvătaie şi Sfera începu să se retragă, tîrînd catapulta. Carson avea însă pregătite şi celelalte proiectile şi le aruncă iute, unul după altul. Cel de-al patrulea se agăţă de rama catapultei, reuşind să o incendieze. Sfera încercă disperată să stingă focul, acoperindu-l cu nisip, dar tentaculele ei cu gheare cuprindeau prea puţin nisip şi eforturile erau zadarnice. Catapulta arse.
Sfera se îndepărtă de foc, concentrîndu-şi atenţia asupra lui Carson, care simţi iarăşi valul de ură şi greaţă. Era însă mult mai slab; ori Sfera obosise, ori Carson învăţase cum să se apere de atacul cerebral.
Îi dădu cu tifla, apoi o alungă azvîrlind un bolovan. Sfera se întoarse în spatele arenei şi reîncepu să smulgă tufişuri. Îşi construia, probabil, altă catapultă.
Carson verifică – pentru a suta oară – dacă bariera continua să funcţioneze, apoi se pomeni jos. Picioarele îi cedaseră de oboseală.
Gamba îi pulsa dureros şi gîtul îi ardea de sete. Toate acestea păleau însă înaintea epuizării fizice totale care îi cuprinsese trupul.
Şi căldura.
Aşa trebuie să fie în iad, se gîndi el. Iadul în care credeau cei vechi. Se luptă ca să rămînă treaz, lucru dealtfel inutil, deoarece nu putea să facă nimic. Nimic, atîta vreme cît bariera rămînea impenetrabilă, iar Sfera era în afara domeniului său de aruncare.
Trebuia totuşi să existe o soluţie. Încercă să-şi amintească ceva din cele citite prin cărţile de arheologie despre metodele de luptă folosite în vremurile dinaintea metalului şi a plasticului. Primul fusese proiectilul de piatră. Pe acesta îl avea şi el.
Singura îmbunătăţire ar fi fost o catapultă, ca cea folosită de Sferă. El singur nu putea să facă însă aşa ceva, oricum nu din crenguţele tufişurilor, niciuna mai lungă de treizeci de centimetri. Desigur, putea să-şi imagineze mecanismul, dar nu mai avea rezistenţa necesară unei munci de cîteva zile.
Zile? Sfera construise o catapultă. Trecuseră

deja cîteva zile? Apoi îşi aminti că Sfera avea multe tentacule cu care putea lucra şi, fără îndoială, făcea unele lucruri mai repede decît el.

De fapt, o catapultă nu ar fi decis înfruntarea. Trebuia să conceapă ceva mai ingenios.

Arc şi săgeţi? Nu; încercase cîndva să tragă cu arcul şi ştia că nu avea aptitudini. Chiar cu un arc de profesionist, din duraluminiu, cu care precizia era maximă. Ce să mai zică de materialele primitive pe care le avea aici şi cu care abia dacă ar fi aruncat săgeata la depărtarea la care ajungea cu piatra, ca să nu se mai gîndească la lipsa de precizie?

O lance? Da, asta putea construi. Inutilă la distanţă, dar folositoare în lupta de aproape, dacă avea să se ajungă vreodată la aşa ceva.

Oricum, construcţia ei i-ar fi dat ceva de făcut. Îl ajuta să se concentreze, pentru că mintea începuse să i-o ia razna. Uneori era realmente nevoie să se străduiască să-şi aducă aminte de ce se găsea acolo şi de ce trebuie să ucidă Sfera.

Noroc că se găsea înapoia unui morman de pietre. Căută printre ele pînă găsi una de forma unui vîrf de lance. Începu să o cioplească, cu altă piatră mai mică, făcîndu-i muchii laterale ascuţite astfel încît, o dată înfiptă, să nu poată cădea.

Sau un harpon? Ideea era interesantă. Un harpon era mai bun decît o lance, în acest duel nebunesc. Dacă l-ar fi putut înfige în Sferă, ar fi tras de frînghie, aducînd-o lîngă barieră, unde ar fi înjunghiat-o cu cuţitul de cremene.

Mînerul harponului se dovedi mai dificil de făcut. Cu toate acestea, cioplind şi unind tulpinile a patru tufişuri, pe care le legă apoi cu nuiele flexibile şi rezistente, obţinu un mîner puternic, de peste un metru lungime. Vîrful din piatră îl fixă într-o crăpătură din capătul mînerului, apoi îl legă strîns.

Arma era primitivă, dar solidă.

Urmă după aceea frînghia. Din nuiele subţiri şi puternice împleti vreo şapte metri de funie. Era uşoară şi nu părea rezistentă, dar ştia că va suporta greutatea lui, ca şi pe cea a harponului. Legă un capăt al ei de mînerul harponului, iar celălalt capăt de încheietura mîinii stîngi. Acum, dacă azvîrlea lancea dincolo de barieră şi nu nimerea, putea să o tragă înapoi.

După ce legă ultimul nod şi nu îi mai rămase nimic de făcut, căldura, oboseala, durerea din picior şi setea îngrozitoare deveniră de o mie de ori mai înnebunitoare.

Încercă să se ridice ca să vadă ce făcea Sfera, dar îşi dădu seama că nu se putea scula în picioare. La cea de-a treia încercare, ajunse să stea în genunchi, însă apoi căzu la loc.

„Trebuie să dorm", se gîndi el. „Dacă ar trebui să ne luptăm acum, aş fi complet neajutorat. Dacă ar şti, ar putea veni aici să mă ucidă. Trebuie să-mi mai recapăt din puteri."

Încet, icnind, se tîrî departe de barieră. Zece metri, douăzeci...

O bubuitură înfundată pe nisipul de lîngă el îl trezi dintr-un vis confuz şi oribil şi cînd deschise ochii, asupra nisipului albastru plutea o realitate cu mult mai confuză şi mai oribilă.

O piatră căzu lîngă el, împroşcîndu-l cu nisip. Ajutîndu-se de mîini, se ridică în capul oaselor. Se întoarse şi văzu Sfera la douăzeci de metri de el, lîngă barieră.

Cînd îl văzu ridicîndu-se, se rostogoli grăbită,

oprindu-se la o distanţă care-i oferea siguranţă. Îşi dădu seama că adormise prea curînd, înainte ca să iasă din bătaia proiectilelor Sferei. Văzîndu-l nemişcat, aceasta îndrăznise să se apropie de barieră şi să-l bombardeze. Din fericire, nu ştiuse cît era Carson de slăbit, căci altfel ar fi putut rămîne pe loc, azvîrlind cu bolovani.

Dormise mult timp? Nu credea, deoarece se simţea la fel ca mai înainte. Obosit, însetat, nimic deosebit. Probabil că nu trecuseră decît cîteva minute.

Începu să se tîrască din nou, chinuindu-se să nu adoarmă pînă nu ajungea cît mai departe, pînă ce peretele incolor, opac, al arenei, ajunse la numai un metru.

Lucrurile plutiră iarăşi...

Cînd se trezi, nu se schimbase nimic, însă acum ştia că dormise mult.

Primul lucru de care deveni conştient fu interiorul gîtlejului: uscat şi scorţos. Limba îi era umflată.

Trezindu-se încet, ştiu că ceva era în neregulă. Se simţea mai puţin obosit, stadiul de epuizare fusese depăşit. Somnul se îngrijise de toate astea.

Simţea totuşi o durere, o durere insuportabilă. Abia atunci cînd încercă să se mişte îşi dădu seama că venea de la picior.

Se ridică puţin şi privi într-acolo. Piciorul era extrem de umflat sub genunchi, iar umflătura cuprinsese şi jumătate de coapsă. Nuielele cu care prinsese bandajul din frunze intraseră acum adînc în carnea umflată.

Ar fi fost imposibil să introducă vîrful cuţitului sub legătură. Din fericire, nodul final se afla pe osul tibiei, în faţă, acolo unde nuielele intrau mai puţin adînc în carne. După un efort groaznic de dureros, izbuti să dezlege nodul.

Privi sub bandajul de frunze şi îşi dădu seama de gravitatea situaţiei. Infecţie şi puroi, amîndouă în continuă agravare.

Fără medicamente, fără pansamente, fără apă măcar, nu putea interveni cu nimic.

Tot ce-i mai rămăsese de făcut era să moară, atunci cînd infecţia avea să se răspîndească în tot corpul. Înţelese atunci că nu mai avea nici o şansă şi că pierduse.

O dată cu el, pierduse şi omenirea. Cînd el avea să moară aici, dincolo, în universul cunoscut lui, toţi prietenii săi, toţi oamenii aveau şi ei să moară. Pămîntul şi planetele colonizate aveau să fie populate de Străinii roşii şi rostogolitori. Creaturi de coşmar, fiinţe fără nici un atribut omenesc, care omorau şopîrlele din plăcere.

Gîndul acesta îi dădu curajul să se tîrască,

aproape orbit de durere, către barieră. Nu cu palmele şi genunchii, ci numai cu ajutorul braţelor.

Există o şansă de unu la un milion ca atunci cînd avea să ajungă la barieră să-i rămînă suficientă forţă pentru a zvîrli harponul, o singură dată, şi decisiv, dacă - altă şansă de unu la un milion - Sfera ar fi venit la barieră. Sau dacă acum bariera dispăruse.

Trecură parcă ore întregi pînă ajunse acolo.

Bariera nu dispăruse. Era la fel de impenetrabilă ca şi prima dată.

Iar Sfera nu se găsea lîngă barieră. Ridicîndu-se pe coate, Carson o putea zări în fundul zonei ei, meşterind la o ramă de lemn, care era o copie, pe jumătate terminată, a catapultei incendiate.

Se mişca acum mai încet. Obosise şi ea, fără îndoială.

Carson se îndoia, însă, că avea să mai folosească acea catapultă. El avea să moară înainte de terminarea mecanismului.

Dacă ar fi putut să o atragă la barieră acum, cît era viu... Flutură un braţ şi încercă să strige, dar gîtlejul său uscat nu scoase nici un sunet.

Sau dacă ar fi putut să treacă prin barieră...

Pesemne că delirase pentru un moment, deoarece se trezi lovind bariera cu pumnii, cuprins de o furie inutilă.

Se opri, închise ochii şi încercă să se calmeze.

- Salut, rosti o voce.

Era o voce subţire, slabă. Parcă ar fi fost...

Deschise ochii şi întoarse capul. Într-adevăr, era şopîrla.

- Pleacă. dori Carson să spună Pleacă, de fapt nu eşti acolo, sau eşti acolo, dar nu vorbeşti. Am coşmaruri.

Nu putea însă pronunţa nici un cuvînt; gîtlejul şi limba îi erau amorţite şi uscate. Închise iarăşi ochii.

- Doare, spuse vocea. Omoară. Doare - omoară. Vino.

Redeschise ochii. Şopîrla albastră cu zece picioare era tot acolo. Alergă puţin de-a lungul barierei, se întoarse, porni din nou şi reveni iarăşi.

- Doare. Omoară. Vino.

Plecă din nou şi se întoarse. Era clar că voia să fie urmată.

Carson închise ochii. Vocea continuă. Aceleaşi trei cuvinte lipsite de sens. De fiecare dată cînd deschidea ochii, şopîrla fugea şi apoi revenea.

- Doare. Omoară. Vino.

Gemu. Nu putea să aibă pace pînă nu o urma. Aşa cum dorea ea.

Se tîrî după şopîrlă şi pe măsură ce înaintă auzi, tot mai puternic, un vaiet ascuţit.

Pe nisip se zbătea şi se contorsiona ceva. O creatură mititică, albastră, care semăna cu o şopîrlă şi totuşi nu...

Abia atunci îşi dădu seama despre ce era vorba - şopîrla ale cărei picioare le smulsese Sfera acum multă, multă vreme. Nu murise; îşi recăpătase cunoştinţa şi se chircea, ţipînd, în agonie.

- Doare, spuse cealaltă şopîrlă. Doare. Omoară. Omoară.

Carson înţelese. Scoase cuţitul de cremene de la centură şi ucise creatura care se chinuia. Cealaltă şopîrlă dispăru iute.

Carson se întoarse către barieră. Se propti cu mîinile şi cu fruntea de ea şi privi în depărtare, la Sfera care construia o catapultă nouă.

„Aş putea ajunge pînă acolo", se gîndi el, „dacă aş putea străbate bariera. Aş putea încă să înving. Sfera pare şi ea slăbită. Aş putea..."

Urmă un nou acces de disperare neagră, atunci cînd durerea îi învinse voinţa şi îl făcu să-şi dorească moartea. Invidia şopîrla pe care o scăpase de chinuri. Nu merita să trăieşti şi să suferi, aşa cum făcea el. Aveau să treacă ore, poate chiar zile, pînă cînd infecţia l-ar fi omorît.

Dacă ar fi putut să întoarcă cuţitul împotriva lui însuşi...

Ştia însă că nu avea să facă aşa ceva. Atîta vreme cît trăia, exista o şansă de unu la un milion...

Se strădui să împingă cu palmele în barieră şi observă cît de subţiri şi osoase îi erau acum braţele. Trebuie să fi stat multă vreme acolo, zile întregi, ca să slăbească atît de mult.

Cît mai avea pînă să moară? La cîtă arşiţă, sete şi durere îi mai putea rezista trupul?

Aproape că îl cuprinse din nou isteria, însă după aceea fu învăluit de un calm profund şi un gînd îi încolţi stăruitor.

Şopîrla pe care o omorîse. Traversase bariera, fiind totuşi vie. Venise din semicercul Sferei; Sfera îi smulsese picioarele, aruncînd-o după aceea, cu dispreţ, înspre Carson, iar şopîrla trecuse prin barieră. În momentul acela crezuse că şopîrla era moartă şi de aceea străbătuse bariera.

Dar nu fusese moartă; doar inconştientă.

O şopîrlă vie nu putea trece prin barieră, însă una inconştientă putea. Asta însemna că bariera nu se opunea organismelor vii, ci numai organismelor conştiente. Întrevăzu o şansă îndepărtată.

Cu gîndul acesta, Carson începu să se tîrască de-a lungul barierei, pentru a face ultima şi cea mai disperată încercare. Şansa era atît de mică, încît numai un om în pragul morţii ar fi încercat-o.

Nu avea rost să cîntărească şansele de reuşită. Cu atît mai mult cu cît, dacă nu ar fi încercat, şansele ar fi fost nule.

Se tîrî pe lîngă barieră pînă la movila de nisip, de aproape un metru şi jumătate înălţime, pe care o înălţase - acum cîte zile? - încercînd să sape sub barieră sau să găsească apă.

Movila era chiar lîngă barieră; panta ei mai lungă se afla jumătate într-o zonă, jumătate în cealaltă.

Luînd cu el un bolovan din grămada alăturată, Carson se căţără pînă în vîrful movilei. Ajuns acolo, se rezemă cu toată greutatea de barieră, astfel încît, dacă aceasta ar fi cedat, el s-ar fi rostogolit în josul pantei, pînă în teritoriul advers.

Verifică cuţitul de la brîu, harponul şi funia legate de mînă.

Ridică apoi cu mîna dreaptă bolovanul cu care avea să se lovească în cap. Trebuia să aibă mult noroc cu lovitura aceea; o lovitură suficient de puternică pentru a-l năuci, însă nu atît de tare ca să-l ameţească pentru multă vreme.

Presupunea că Sfera îl observa şi că, văzîndu-l rostogolindu-se prin barieră, avea să vină să cerceteze. El spera că va fi considerat mort - bănuia că şi Sfera ajunsese la aceleaşi concluzii privind natura barierei pe care le obţinuse şi el înainte de întîmplarea cu şopîrla. Sfera avea să înainteze, însă cu prudenţă. În felul acesta îi rămînea şi lui un scurt răgaz...

Ridică bolovanul şi izbi.

Durerea îl trezi din leşin. O durere bruscă, ascuţită, în şold, cu totul deosebită de cea care îi

pulsa în cap și în gambă.

Înainte de a se lovi cu bolovanul însă, se gîndise atent și anticipase această durere, ba chiar sperase în ea, așa încît se controlă și nu reacționă cu o mișcare bruscă.

Continuînd să zacă, întredeschise ochii și văzu că judecase corect lucrurile. Sfera se apropia. Se găsea la vreo șapte metri, iar durerea care îl trezise fusese provocată de piatra azvîrlită pentru a vedea dacă era viu sau mort.

Rămase nemișcat. Sfera se apropiase la cinci metri și se oprise din nou. Carson abia mai răsufla.

Își golise mintea pe cît putuse, pentru a nu permite abilității telepatice a dușmanului să detecteze viața din el. Însă, cu creierul absolut deschis către recepție, șocul primit din partea gîndurilor inamice era aproape distrugător.

Simțea numai oroare înaintea completei diferențe, a deosebirii față de acele gînduri. Erau lucruri pe care le simțea, însă nu le putea înțelege și nici nu le-ar fi putut explica, deoarece nici un limbaj terestru nu avea cuvinte, nici vreo minte terestră nu avea imagini, care să se potrivească. Mintea unui păianjen sau a unui șarpe marțian de nisip, se gîndi Carson, ridicată la nivelul inteligenței și pusă în contact telepat cu mintea umană ar fi fost ceva pașnic și familiar în comparație cu ceea ce simțea el acum.

Își dădu seama că Entitatea avusese dreptate: Omul sau Sfera, căci universul nu-i putea conține pe amîndoi. Mult mai deosebiți decît Dumnezeu și Satana, între ei nu ar fi existat niciodată un echilibru.

Mai aproape. Carson așteptă pînă cînd Sfera ajunse la un singur metru, pînă cînd tentaculele cu gheare se întinseră...

Indiferent acum la durere, se săltă, ridicîndu-se, și azvîrli harponul cu toată puterea care îi mai rămăsese. Așa crezuse el; brusc, simți o putere finală, laolaltă cu uitarea definitivă a durerilor, asemănătoare unei anestezii.

Cînd Sfera, străpunsă adînc de harpon, se rostogoli îndepărtîndu-se, Carson încercă să se ridice în picioare și să alerge după ea. Nu reuși; căzu, dar continuă să se tîrască.

Sfera desfășurase întreaga frînghie și îl smuci înainte, trăgîndu-l de încheietura mîinii. Îl tîrî un metru și se opri. Carson continuă să înainteze, trăgîndu-se cu mîinile de funie.

Sfera se opri și își agită tentaculele, încercînd zadarnic să smulgă harponul. Tremura și se chircea apoi, dîndu-și pesemne seama că nu se putea descotorosi de el, se rostogoli către Carson, întinzîndu-și tentaculele cu gheare.

Bărbatul o primi cu cuțitul în mînă. O înjunghie o dată, și încă o dată, în timp ce ghearele acelea oribile îi sfîșiau pielea, carnea și mușchii.

Împunse, tăie și sfîrtecă pînă ce, în sfîrșit, rămase nemișcată.

O sonerie țîrîia și, după ce deschise ochii, îi trebui o vreme ca să-și dea seama unde se afla. Stătea în scaunul navetei, încins cu centura, iar visiplatul din fața lui era gol. Nici o navă Străină și nici o planetă imposibilă.

Soneria era un semnal de comunicație; cineva îi solicita deschiderea receptorului. Acționînd pur și simplu din reflex, se întinse și apăsă pe buton.

Pe ecran apăru chipul lui Brander, căpitanul lui „Magellan", nava-mamă a grupului de navete de

care aparținea și Carson. Brander era palid, iar ochii negri îi străluceau agitați.

„Magellan" către Carson, izbucni el. Răspunde: Lupta s-a terminat. Am învins!

Ecranul se întunecă; Brander anunța acum celelalte navete de sub comanda lui.

Încet, Carson reglă comenzile pentru întoarcere. Încet, neîncrezător, se desprinse din chingi și se îndreptă spre rezervorul de apă. Îi era groaznic de sete. Bău șase pahare, unul după altul.

Se rezemă de perete, încercînd să se gîndească.

Oare se întîmplase într-adevăr? Era sănătos, puternic, întreg. Setea fusese de natură psihică, nu fiziologică; gîtul nu îi era uscat. Piciorul...

Ridică pantalonul și își privi gamba.. Avea o cicatrice lungă și albă, însă o cicatrice complet vindecată. Își descheie cămașa și văzu că pieptul și abdomenul îi erau străbătute de cicatrici subțiri, aproape invizibile, perfect vindecate.

Deci, într-adevăr, totul se petrecuse aievea.

Naveta, pilotată automat, intra deja în pîntecele navei-mamă. Peste o clipă, un bîzîit anunță că ecluza fusese umplută cu aer. Carson deschise ușa, păși afară și trecu prin ușa dublă a hangarului.

Merse direct la cabina lui Brander, intră și salută.

Brander părea încă ușor uluit.

– Salut, Carson, rosti el. Ce-ai scăpat! Ce spectacol!

– Ce s-a întîmplat, domnule?

– Nu știu exact. Am tras o singură salvă și toată flota lor s-a făcut praf! Ceva fulgera de la o navă la cealaltă, chiar și la cele asupra cărora nu trăsesem și care nu intrau în bătaia noastră! Toată flota s-a dezintegrat sub ochii noștri, fără să ne fi zgîriat o singură navă.

Nu putem nici măcar să afirmăm că a fost meritul nostru. S-ar putea ca în aliajele navelor lor să fi existat o componentă instabilă, care a reacționat datorită salvei noastre. Băiete, măi băiete, păcat că ai scăpat spectacolul.

Carson izbuti să zîmbească. Era mai degrabă stafia unui zîmbet, căci aveau să treacă multe zile pînă să depășească șocul mintal al experienței prin care trecuse, dar căpitanul nu-l privea și nu observă nimic.

– Da, domnule, încuviință Carson. Bunul simț, mai degrabă decît modestia, îl avertiza că, dacă ar fi spus o vorbă în plus, ar fi fost considerat cel mai nerușinat mincinos din spațiu. Da, domnule, repeta el, pacat ca am scăpat spectacolul!

Traducere: MIHAI DAN PAVELESCU

MEDALION
LUCIAN IONICĂ

Încă din primele schițe și povestiri publicate în Colecția de povestiri științifico-fantastice (nr. 346, 1969; nr. 396, 1971) sau în volumul colectiv timișorean „Povestiri științifico-fantastice“ (o premieră națională în materie), Lucian Ionică se făcea remarcat pentru calitățile sale de prozator, interesîndu-l genul SF nu ca divertisment sau „știință popularizată“, ci ca literatură. Dincolo de unele stîngăcii stilistice, inerente începutului, prozele de debut încercau să subordoneze „ideea SF“ unei viziuni literare (ca să urmăm argumentația interesantului eseu teoretic al său „Literatura SF — schița unei posibile structuri“): povestirea însăși devenea o problemă de tehnică narativă, o căutare a celor mai bune formule pentru integrarea firească a componentei anticipative în componenta estetică. Ironia, comedia, răsturnarea paradoxală, tehnica monologului interior participau la construirea unui discurs narativ din ce în ce mai complex, care (în cele mai bune proze de pînă acum ale autorului) evită povestirea cu „morală“, fabulă transparentă, explicitarea ideii SF (vezi în acest sens și un alt eseu al lui Lucian Ionică, „Explicații necesare“ — Paradox '80, *p. 5).*

Literatura SF practicată de Lucian Ionică este (în sensul tipologiei propuse chiar de autor) cantonată între mai multe specii: un SF „pur“, aspirînd la un indiscutabil statut literar, explorînd posibilitățile ficțiunii, ale imaginației creatoare (adesea implicînd direct o temă metaliterară, ca în „Tehnicianul și telefonul“, „Demersul de la ora prînzului“, „Întrebări“ etc.); o „axiomatică SF“ și, în cîteva cazuri, și o „parabolă SF“, urmărind consecințele unor idei științifico-fantastice (adesea simple pretexte) asupra destinelor unor personaje, irumperea acestui fantastic anticipativ în realitatea cotidiană, adesea trivială. În general, sînt evitate formele demonstrative (ilustrativismul naiv mai ispitește, din păcate, pe unii creatori de SF), fiind preferate povestirile monologate sau dialogate, cu finaluri deschise, doar sugerate, sau povestirile-eseu, cu o ideație surprinzătoare, autentic filozofică (vezi „Grija părintească“, „Întrebări“, Orizont, *nr. 6, 1981, sau „Ultimul experiment“,* Helion *'83). Mi se pare de bun augur și spiritul polemic care animă o parte a acestor proze (ca și cele cîteva intervenții și note teoretice ale tînărului autor), denunțînd unele clișee ale genului SF (antropomorfizarea extratereștrilor în „La marginea orașului“, supralicitarea hazardului, a „șansei tehnologice“, riscul evadării din „normalitate“ etc.). Lucian Ionică încearcă el însuși să depășească cadrele uneori rigide ale „fantezismului științific“, teoretizează soluții posibile, convins că oricum se va schimba la față în viitor SF-ul, el poate (și trebuie) să rămînă literatură.* (Marcel Pop-Corniș)

DINCOLO DE ALBASTRUL CERULUI

NIMENI nu le spusese că va avea loc vreo ceremonie și de aceea rămăseseră surprinși de înghesuiala ce domnea la intrarea în hală. De la microbuz fuseseră conduși doar de doi tehnicieni și aici se treziseră deodată în fața atîtor oameni nerăbdători. Rămăsese un culoar îngust a cărui lățime ar fi fost suficientă pentru un om obișnuit dar nu și pentru ei care erau îmbrăcați în greoaiele costume spațiale, așa că asistența se văzu nevoită să se dea un pas înapoi spre a le face loc.

Printre cei prezenți se aflau și persoane necunoscute, dar nu păreau străini de Centrul de zbor sau de Comitetul de anchetă, fie și numai pentru simplul motiv că purtau aceleași ecusoane rotunde, albastre. „Deci va fi o ceremonie în familie“, își zise Tx_2. Ce căutau acolo? De ce veniseră în număr atît de mare? Din curiozitate? Greu de crezut din moment ce nu se va petrece nimic spectaculos, trei oameni urmau să se izoleze cîteva luni pentru a încerca elucidarea unui accident petrecut în

spaţiu. Ce era de văzut în faptul că vor intra în hală, că se vor urca în nava tristei călătorii interplanetare şi nu vor mai ieşi de acolo decît într-un alt anotimp? Sau crezuseră că le va face plăcere? Te pomeneşti că nici nu veniseră de bună voie, erau acolo doar aşa, pentru figuraţie, pentru decor! În cazul acesta se înşelaseră, cel puţin în privinţa lui, – asemenea scene nu-l emoţionau. Sau poate doriseră să le sporească încrederea în ei înşişi şi în misiunea lor, ori să le satisfacă vanitatea... „vedeţi doar cît de mult vă apreciem sacrificiul, vă sîntem recunoscători pentru ceea ce numai voi puteţi duce la bun sfîrşit". Şi astfel să le înlăture orice gînd că experimentul proiectat s-ar putea încheia cu un insucces, că rezultatele sale vor fi neconcludente şi totul nu este decît o pierdere de vreme şi o inutilă cheltuială, după cum le şi spusese la început, cînd sperase că în felul acesta va determina Comitetul de anchetă să renunţe la el şi să aleagă pe altcineva. De ce să renunţe atîta timp la familie, la bucuriile sale, la munca sa, adică la libertatea sa pentru a se închide într-o navă cosmică, aici pe Pămînt, într-un zbor simulat? Desigur, era necesar să se afle de ce murise echipajul, dar asta nu era treaba lui, îşi avea propriile sale probleme ce trebuiau duse la bun sfîrşit. Pe de altă parte, nu vedea cum se va putea descoperi acea misterioasă cauză stînd pur şi simplu în navă, reproducînd fiecare gest, repetînd fiecare frază, fiecare cuvînt rostit de cosmonauţi din momentul plecării pînă în clipa sfîrşitului neaşteptat. Lucrul acesta i se părea de-a dreptul caraghios.

Preşedintele Comitetului de anchetă se dovedise însă a fi de neclintit în planurile sale. Dorea cu orice preţ elucidarea tragediei petrecută la zeci de mii de kilometri depărtare în Cosmos. Avea reputaţia că nu i se putea împotrivi nimeni.

„Vă consider un om inteligent, se adresase el lui Tx_2. Faptul că vă îndoiţi de necesitatea acestui experiment mă face să cred că nu cunoaşteţi în detaliu datele problemei noastre. Despre accident s-a scris suficient în presă şi n-am să revin asupra acestor chestiuni. Vreau să subliniez doar un lucru: folosind toate căile de investigare, mai puţin aceasta pe care dumneavoastră o subestimaţi, nu am reuşit să descoperim nimic, nici cel mai mic indiciu asupra naturii celor întîmplate. Au fost propuse numeroase explicaţii, dar ele nu au depăşit stadiul simplelor ipoteze şi, evident, nu ne putem declara satisfăcuţi. Dacă ar fi numai datoria morală pe care o avem faţă de amintirea celor trei, ar fi îndeajuns ca să nu ne dăm bătuţi. Nu se poate să nu reuşim în cele din urmă, timpul este de partea noastră. Nu uitaţi că trupurile lor sînt păstrate încă în containere cu azot lichid şi nu-şi vor găsi liniştea binemeritată decît **după** ce vom şti ce s-a întîmplat. Trebuie să recunosc, deşi nu-mi face plăcere, că sînt destul de puţine şanse de reuşită, dar putem renunţa oare fie şi la una singură în cazul de faţă?

Aţi fost selecţionaţi pentru această încercare, hai să zicem disperată, – dacă îmi îngăduiţi un cuvînt patetic, – deoarece fiecare dintre dumneavoastră trei semănaţi foarte mult cu unul dintre cosmonauţi. S-au avut în vedere caracteristicile biologice, trăsăturile de personalitate, starea familială, cea socială etc. N-a fost uşor să vă găsim, prin urmare nu ne putem permite să vă pierdem. Simplul fapt că sînteţi un fel de sosii vă face să aveţi o responsabilitate deosebită. Ştiu că personal nu veţi avea decît de pierdut, banii pe care îi veţi primi, nu prea mulţi, nu valorează în fond mare lucru, dar vor avea de cîştigat programele spaţiale viitoare! Nu cer să vă consolaţi cu gîndul acesta, nu sînt atît de naiv, vă cer doar puţină generozitate".

Şi Tx_2 acceptase împins de un sentiment nelămurit. În zilele următoare i-a părut rău că se pripise, mai ales că ulterior îi veniseră în minte cîteva argumente ce l-ar fi scos din cauză şi ar fi putut să-şi vadă liniştit de treburile sale. Dar nu se mai putea face nimic, nu era el omul care să-şi ia cuvîntul înapoi. Se supuse fără să crîcnească antrenamentelor fizice extenuante şi pregătirilor teoretice complexe. Într-un timp record trebuiau să dobîndească toate cunoştinţele şi deprinderile necesare unui cosmonaut adevărat, să se familiarizeze cu aparatura de bord, cu programul de cercetări din timpul zborului etc. Tx_2 nu lăsa să se vadă revolta şi supărarea născute împotriva lui însuşi, i se confirmase încă o dată că era un om slab şi ceda destul de uşor. Doar cînd oboseala îl ajungea, remarcile sale critice la adresa celor care-i supravegheau, rostite fără menajamente, trădau ceea ce-l frămînta.

Dintre toţi, Ty_2 părea să suporte cel mai uşor regimul aspru de pregătire intensivă. Reuşea să se amuze luînd peste picior aspectele neplăcute ale vieţii lor. „Parcă am fi în armată, spuse el o dată, şi am face parte dintr-un pluton pedepsit. Asta ne-a fost «norocul», ce să-i faci! Dacă sîntem din nou în armată înseamnă că am întinerit, e bine, de ce să ne plîngem?" Reuşise în primele zile, cînd abia se cunoşteau, să menţină buna dispoziţie, apoi devenise plictisitor şi chiar enervant prin insis-

tenţa cu care căuta să se dovedească spiritual.

Tz_2, mult mai stăpîn pe sine, suporta totul cu o oarecare seninătate, deşi nu se putea spune că-i provoacă plăcere ceea ce făceau, cel mult, un anume interes. Nu se plîngea niciodată. Vorbea puţin şi atunci se limita la chestiunile legate de activitatea lor. Singurul lucru care-l deranja cu adevărat era faptul că trebuiseră să renunţe la nume în favoarea acelor indicative şi că, mai mult, li se interzisese să povestească detalii din viaţa lor. Trebuiseră să memoreze biografia dublurii şi să încerce să uite adevărata lor identitate pe întreaga durată a experienţei. Reuşita încercării era condiţionată de o cît mai deplină identificare, li se repetase asta de nenumărate ori.

Străbătură culoarul viu pînă la uşa ce dădea în hală, se întoarseră pentru a mai privi o dată pe cei veniţi acolo, apoi se îndreptară spre navă. Curios, nimeni nu spuse nimic, nimeni nu schiţă măcar un gest de salut. Unde era ceremonia pe care o bănuiseră, unde erau cuvintele patetice, nelipsite în asemenea împrejurări?

Sub lumina reflectoarelor în hală se zărea doar nava aşezată orizontal. Urcară scara îngustă pînă la platforma de acces şi dispărură pe rînd în interior. În urma lor, cei doi tehnicieni blocară chepengul de intrare şi-l sigilară, în aşa fel încît subiecţii experimentului nu mai puteau părăsi nava decît cu ajutorul cuiva din exterior. Aceste măsuri fuseseră luate pentru a se preîntîmpina orice posibilitate de fraudă şi, după cum se exprimase unul dintre membrii Comitetului de anchetă, pentru a se elimina orice sursă de îndoială.

Cosmonauţii îşi ocupară locurile şi începură ultima verificare a aparatelor. Pe monitorul de televiziune puteau urmări imaginea depărtată a rampei de lansare, imensa rachetă purtătoare, în vîrful căreia se aflau norii de combustibil ce se zdrenţuiau în bătaia vîntului, mulţimea venită să asiste la lansare, oficialităţi, ziarişti, sala centrului de control al zborului... În căşti se auzea monoton numărătoarea inversă suprapunîndu-se dialogului cu coordonatorii de zbor. Verificările fuseseră încheiate, sistemele răspundeau comenzilor. Puteau să plece... 13, 12, 11... Strînşi în chingi, răsturnaţi pe spate, urmăreau încordaţi pulsul navei... 6, 5 4... Undeva, departe sub ei, se aprinseră motoarele. Pe ecranul monitorului văzură norii de fum izbucnind deodată la baza rachetei purtătoare. Trepidaţiile ajunseră pînă la ei. „Totul e în regulă, băieţi, succes!" ...2, 1 START! Împins de o forţă uriaşă, colosul argintiu se ridică încet, nesigur, ca trezit din somn, apoi din ce în ce mai repede pînă se pierdu în înaltul cerului sub forma unui punct de foc.

Aceasta fusese lansarea, Tx_2 îşi reaminti imaginile, le văzuse şi atunci, la adevărata lansare. Chingile îl strîngeau prea tare, le desfăcu şi îşi atrase astfel admonestarea centrului de control, nu se plasaseră încă pe orbită. Fu nevoit să le pună la loc.

●

– De ce-or fi unii oameni ipocriţi? Întrebarea venise pe neaşteptate, într-un moment de tăcere, şi îl surprinse şi pe Tx_2, cel care o rostise, dezvăluindu-şi o frîntură din adevăratele sale gînduri.

Tz_2 se opri din calcularea traiectoriei şi se întoarse spre **textul** deschis ce stătea alături pe pupitrul calculatorului. Căută înfrigurat replica auzită dar nu o găsi.

– La ce pagină este, că nu dau de continuare?

– Nu e din carte!

Tz_2 se uită la ceas.

– Încă nu putem discuta în afara **textului.** Ştii bine că ne ascultă continuu, ce, vrei să avem necazuri ca săptămîna trecută?

Nu primi nici un răspuns. Tx_2 se închise din nou în sine urmîndu-şi firul gîndului; de-abia întrezări în întrebarea pusă cu glas tare.

„De fiecare dată, îşi zicea el, cînd încerc să le deschid ochii arătîndu-le că truda noastră nu va duce nicăieri şi că ne pierdem timpul aici mă pun de îndată la punct, sar amîndoi la mine: vrei să compromiţi totul? Se înţeleg de minune în privinţa asta! Auzi ce le trece prin cap, c-aş vrea să nu reuşească experienţa, ce prostie! Ce interes aş avea, absolut nici unul, şi atunci de ce-or fi crezînd lucrul acesta? De frică? Le e frică de îndoiala lor şi o proiectează asupra mea. Nu sînt siguri nici de ei înşişi!"

Dinspre panourile cu aparatura de comandă se auzi o sonerie discretă anunţînd sfîrşitul programului din ziua aceea; acum puteau vorbi liber. Tz_2 se lăsă pe spate – tocmai terminase de stabilit traiectoria, asemeni lui Tz_1. În partea opusă a cabinei, Ty_2 mai transcria încă observaţiile făcute de Ty_1 la un experiment ce nu putuse fi repetat din cauza prezenţei gravităţii.

Tx_2 trecu la supravegherea zborului, înlocuindu-l pe Tz_2. Indicaţiile tuturor sistemelor de supraveghere fuseseră înregistrate permanent în timpul primei expediţii şi acum erau retransmise, simulîndu-se astfel condiţiile iniţiale.

Ty_2 termină de scris şi se apropie de Tx_2.

– Ce-ţi veni să te abaţi din nou de la **text,** izbucni el, vrei să ne mai ţină o şedinţă de morală, nu ţi-au ajuns cele de pînă acum? Te po-

LUCIAN IONICĂ

menești că iar ne sancționează! În cele din urmă o să ajungem să le și plătim că ne-au închis aici!

– Ia mai... Atît se învrednici Tx_2 să răspundă, ieșirile lui Ty_2 îl impresionau prea puțin.

La fiecare sfîrșit de cart programul prevedea o jumătate de oră de plimbare. Traseul străbătea ambele cabine ale navei, destul de strîmte și cu multe lucruri înghesuite în ele. Mersul de-a lungul celor cîțiva metri, într-o mișcare de du-te-vino, de la un capăt la altul, de nenumărate ori, pînă trecea timpul planificat, trebuia făcut cu mare grijă ca nu cumva vreunul dintre ei să răstoarne ceva fragil sau, mai rău, să se impiedice și să cadă. Tz_2 și Ty_2 o porniră unul după altul, cînd ajungeau la un capăt se întorceau pe loc: ultimul devenea primul, iar primul ajungea ultimul și porneau din nou. „Probabil că în spațiu, zise Ty_2, datorită imponderabilității ne-am fi mișcat mai în voie".

Deși știau că aveau nevoie de mișcare și sănătatea lor depindea în mare măsură de îndeplinirea baremului zilnic de efort fizic, le venea din ce în ce mai greu să-l execute. O neplăcută stare de plictis și lehamite pusese stăpînire pe ei. Deveneau din ce în ce mai apatici, doar enervările, iscate din fleacuri, reușeau să-i scoată din starea aceea.

– Programul de plimbare s-a terminat, îi anunță Tx_2, vă puteți odihni. Ty_2 de-abia așteptase clipa aceasta, se întinse de îndată pe pat. Tz_2 se așeză în fotoliul pilotului secund, alături de Tx_2.

– Aș vrea să discut ceva cu tine, nu în calitatea mea de comandant al misiunii, ci de simplu participant la întreprinderea aceasta comună, începu Tz_2.

– Știi, proiectanții navei au uitat un amănunt, să monteze aici un anunț.

– Ce fel de anunț?

– Unul din acelea pe care le găsești prin tramvaie sau autobuze: „Este cu desăvîrșire interzis ca în timpul mersului să se discute cu conducătorul vehiculului". Poate au presupus că știm.

– Vreau să discut cu tine serios și ție îți arde de glume, lasă-le pe mai tîrziu!

– Bine, să auzim, dă-i drumul!

– N-aș vrea să crezi cumva că am de gînd să-ți fac morală, departe de mine această intenție. Am doar o rugăminte, încearcă pe viitor ca în cele cincisprezece ore pe zi cît trebuie să ne spunem fiecare rolul să nu te mai abați de la **text.** Nu e greu, uite, nimeni nu ne cere să și interpretăm, să rostim replicile cu intonație sau să le învățăm pe dinafară, ni se cere doar să respectăm **textul** și asta înseamnă să nu tăiem, dar nici să nu adăugăm ceva de la noi. Pentru chestiunile personale care te frămîntă ai suficient timp în rest. Sper să mă înțelegi, n-aș vrea să mai fim încă o dată pedepsiți. Și știi foarte bine că pentru unul suferim toți. Adu-ți aminte de data trecută, cît de greu au trecut cele trei zile în care a trebuit să-i ascultăm pe **ceilalți**, fără a avea voie să spunem măcar un singur cuvînt. Adu-ți aminte!

– Încerc.

– Poate ție nici nu ți s-a părut c-ar fi o pedeapsă, poate că te-ai și amuzat. În cazul acesta țin să-ți spun că nouă nu ne-a plăcut și nu vrem să se repete, n-ai decît să-l întrebi pe Ty_2. După o pauză, în care Tx_2 își făcuse de lucru la panourile de comandă, continuă.

– Știi bine că altfel nu se poate, în spațiu dacă unul dintre noi greșea suportam cu toții consecințele, principiul e valabil și aici. Nu există o altă cale. Prin urmare, este necesar și acest sistem de pedepse. Deși nu-mi convine, sînt nevoit să-l accept.

– Scutește-mă de apologia sancțiunilor. Te pomenești că ai vrea să le și mulțumesc pentru ceea ce-mi fac. Sigur, acum ai să-mi spui că nu m-a obligat nimeni să vin...

– Vorbește mai încet, să nu ne audă, încercă speriat Tz_2 să-l calmeze punînd mîna pe brațul lui. Sfatul era inutil, se înregistra și cea mai mică șoaptă.

– Asta și vreau, strigă Tx_2, să mă audă, să știe ce gîndesc despre ei. Se întoarse către ochiul camerei de televiziune spre a fi văzut mai bine. Sînteți niște nulități, niște impotenți! Aici trebuia să veniți, în locul nostru, ca să vedeți pe pielea voastră ce bine e!

Pe măsură ce se înfuria, Tx_2 gusta din voluptatea de a spune în față supraveghetorilor tot ce adunase în suflet. Tz_2 rămase fără glas, aștepta catastrofa și încerca să-și dea seama ce formă va lua. Rezemat în cot, Ty_2 asista la scenă ușor amuzat. Un asemenea spectacol merita să fie plătit chiar și cu o pedeapsă.

– Puțin îmi pasă de sancțiunile voastre! Iată, nu mai pot de curiozitate să văd ce o să-mi faceți! Puțin îmi pasă de traiectorie, tot în hala asta blestemată rămînem. N-aveți decît să o calculați voi dacă vă interesează! Tx_2 se ridică din fața pupitrului de comandă și se întinse pe patul său.

Comandantul echipajului își învinse surpriza și spuse:

– Tx_2, îți ordon să încetezi bîlciul și să treci înapoi la urmărirea zborului!

– Află că nu mă mai interesează, descurcați-vă fără mine.

– Tx_2, îți reamintesc că în acest zbor simulat sînt valabile toate normele ce reglementează un zbor obișnuit. Părăsirea neautorizată a postului este o abatere foarte gravă și vei suporta

LUCIAN IONICĂ

consecinţele legii.

– Nu mă impresionezi cu ameninţări, lasă-te păgubaş!

Cîtva timp nu se mai auzi decît zumzăitul aparatelor şi zgomotul slab al aerului reîmprospătat introdus în cabine. Ty_2 continua să stea rezemat în cot, dornic să urmărească finalul scenei.

Văzîndu-l atît de senin, Tz_2 i se adresă pe un ton oficial:

– Ty_2, tu nu spui nimic, pe tine nu te priveşte?

– Ce să spun?

– „Ce să spun!?" Parcă ai trăi într-o altă lume! Eşti implicat în tot ceea ce se întîmplă aici şi trebuie să iei atitudine!

– Ai vrea să spun că în spaţiu o asemenea treabă ar fi putut compromite întreaga misiune, că dă dovadă de iresponsabilitate? Asta ai dori să auzi de la mine? Dar este evident pentru oricine şi nu înţeleg de ce trebuie s-o mai spun şi eu. Sînt inginer de bord şi ceea ce mă interesează este ca sistemele navei să funcţioneze normal. Dacă vrei, pot să-l înlocuiesc – şi chiar se aşeză în fotoliul pilotului – dar nu mă pune să ţin discursuri. În spaţiu, ar fi fost altceva.

– Eşti un prost, îi aruncă Tx_2, dar Ty_2 nu-l luă în seamă.

– Aici sîntem ca şi în spaţiu, răspunse Tz_2.

– Între a fi **în spaţiu** şi a fi **ca şi** în spaţiu este totuşi o diferenţă.

– Pentru noi nu trebuie să fie nici o diferenţă. Asta ne e misiunea!

– Dacă nu vrei să înţelegi, cu atît mai rău. Eu zic s-o laşi moartă, şi să aşteptăm reacţia „băieţilor" care au grijă de noi.

Înainte ca Tz_2 să poată răspunde se auziră clic-urile cărţilor automate eliberînd paginile cu replicile din următoarele ore. Avură surpriza să constate că şi Tx_1 avusese o „ieşire", tot un fel de răzvrătire, dar legată de o altă pricină. Să fi fost doar o simplă coincidenţă?

În dimineaţa următoare, Centrul de control îi anunţă că se va proceda la transmiterea înregistrărilor dialogurilor purtate de primul echipaj. Erau deci pedepsiţi. Nu le spusese nimeni că procedeul acela reprezenta o pedeapsă, la concluzia aceasta ajunseră singuri din moment ce nu aveau voie să discute între ei cît timp dura înregistrarea, o zi, două...

●

Cosmonauţii se stinseseră lent. Vreme de zece zile se simţiseră din ce în ce mai slăbiţi, fără forţă, fără energie. În afară de această sfîrşeală inexplicabilă nimic altceva nu-i supăra, erau lucizi, nu aveau nici o durere, iar analizele şi testele medicale făcute s-au dovedit a fi normale. Singurul fapt evident era scăderea accentuată a vitalităţii organismului.

Cercetările întreprinse pînă atunci nu duseseră la nici un rezultat, memoria calculatorului stătea mărturie că toate aparatele şi subsistemele funcţionaseră normal, fără complicaţii, nu se înregistraseră nici doze crescute de radiaţii şi nici impactul cu vreun meteorit.

Cînd medicii de la centrul spaţial au fost nevoiţi să-şi recunoască înfrîngerea şi să declare moartea celor trei, coordonatorul zborului a decis plasarea navei pe traiectoria cea mai scurtă de reducere pe Pămînt. În cabine, temperatura a fost scăzută sub zero grade, pînă la limita care nu ar fi pus în pericol buna funcţionare a aparatelor de navigaţie.

●

Tx_2 stătea cu ochii închişi şi asculta; de fiecare dată înregistrările îl tulburau profund. Cosmonauţii nu muriseră, erau acolo şi glumeau, mai ales pe seama posibililor marţieni, ah, starea lor de spirit era mult mai bună! Îi simţea atît de aproape încît nu s-ar fi mirat dacă vreunul dintre ei l-ar fi prins de umăr şi ar fi exclamat: „Ei, drăcia dracului, dar dumneata cum de-ai ajuns aici, unde ai stat pînă acum, că nu te-am văzut? Ce cauţi aici?" „Cei de la centrul de control sînt îngrijoraţi şi m-au rugat pe mine şi pe cei doi colegi ai mei să vă întrebăm nu dacă aveţi nevoie de ceva sau cum o mai duceţi pe aici, nu, asta ar fi putut-o afla şi prin radio, ci altceva: **„De ce anume vă temeţi cel mai mult şi mai mult?"** „Dumneata, Tx_1, pentru că dumneata mă interesezi pe mine, – ce răspuns îmi dai?" „Cinstit, răspunsul meu e următorul: mi-e teribil de teamă de tot ce se petrece doar o singură dată, de ce este unic, deoarece greşelile pe care le faci nu se vor putea îndrepta, rămînînd astfel pentru totdeauna. Este prea mare responsabilitatea, dă-ţi-o unui robot, dar nu unui om." „Să înţeleg că vă e teamă de viaţă?" „Această întrebare şi-au pus-o mulţi alţii înainte, nu, nu mi-e teamă, simt doar un imens regret că nu trăiesc în acelaşi timp în zeci şi zeci de oameni. Universul nu a fost făcut pentru individul uman, ci pentru specia sa, de aceea orice om este îndreptăţit să se simtă străin, doar el singur nu contează. Se ciocnesc două maşini pe stradă, izbucneşte un incendiu, se produce un cataclism... Important este ca specia să se perpetueze. Dacă există pe undeva un Dumnezeu, în registrele sale n-ar fi trecuţi oamenii Ion, Petru, Maria..., o inutilă contabilitate, doar speciei noastre i se va rezerva un rînd sau o coloană. La Judecata de Apoi va da socoteală Omenirea, nu Ion, Petru sau Maria..." „Dar eroii, pe ei nu-i uitaţi cumva?" „Eroii? Sînt ai spe-

LUCIAN IONICĂ

ciei şi fără ea nu ar exista, aşa cum degetele mele nu ar exista fără restul corpului." „Dumneavoastră trei nu sînteţi eroi?" „La întrebarea aceasta n-aş vrea să răspund, prea ar trebui să spun tot, e bine să rămînă şi ceva ascuns, pe care doar să-l bănuim." „Şi dacă insist..." Nu primi nici un răspuns, doar **înregistrarea** se derula mai departe: „Azi mi-am dat sema că m-am schimbat de cîtva timp, poate o să rîdeţi, ne simţim al naibii de singuri. Chiar şi mie îmi vine să zîmbesc, dar mîinile îmi tremură şi am impresia că nici gîndurile nu mai sînt atît de clare ca altă dată, totul a devenit dintr-o dată foarte complicat. Sîntem atît de departe! Nu e nimeni în jur, un gol imens ne înconjoară. Pe măsură ce ne depărtăm devenim mai apatici, cred că am ajuns prea departe. Nu mai putem rezista în trei, am vrea să mai fie cineva alături de noi. Ieri am visat un stadion plin cu spectatori, forfota unei străzi, un autobuz aglomerat..."

– Gata, strigă Tx_2, opriţi, nu mai vreau să aud nimic, nu mai vreau să ştiu ce se petrecea în mintea lor, m-am săturat. Spune-le tu, Tz_2, să înceteze. Mă auzi? şi strigă aproape de urechea lui, vreau să înceteze, nu mai suport!

Tz_2 rămase nemişcat, încercînd să nu-l bage în seamă.

– Ty_2, spune-le şi tu să înceteze!

Ty_2 nu-i răspunse, doar îl privea cu veşnicul său zîmbet.

– Vă e frică să-mi răspundeţi, de aceea tăceţi. S-ar putea să aveţi încurcături după aceea, nu vreţi să pierdeţi recompensele grase ce vă aşteaptă! Nu înţelegeţi că în cele din urmă ne vom prosti? De fapt, pedeapsa aceasta noi înşine ne-o dăm prin faptul că o acceptăm. Să vorbim, să încălcăm această absurdă interdicţie, ce-o să ne facă? Se ridicase de la locul lui şi acum se mişca agitat de colo, colo.

Transmisia înregistrării se întrerupse brusc, chiar în mijlocul unei fraze, fapt fără precedent, şi nu mai fu reluată. Instrumentele de navigaţie continuau să funcţioneze, din punctul lor de vedere erau încă în zbor spre Marte, deci experimentul nu fusese orpit. Să fi intervenit o defecţiune, puţin probabil din moment ce existau circuite de rezervă. Vor auzi oare mai repede atît de mult aşteptatul zgomot al deschiderii navei, vor auzi glasul cuiva care îi va îndemna să iasă, „gata, băieţi, s-a terminat, dar aţi cam încurcat-o"?

– V-am spus eu că numai de noi depinde, vorbi din nou Tx_2, surescitat.

– Nu te bucura prea repede, se îndură să răspundă Ty_2. Să vezi ce bucurie ne aşteaptă dacă vor comanda producerea unor defecţiuni suplimentare faţă de cele apărute în zborul iniţial. Vom avea astfel o ocupaţie şi vei înţelege ce înseamnă un moment de răgaz. Îţi cedez şi porţia mea de remedieri dacă-ţi face plăcere.

– Şi dacă nu le vom repara, ce are să se întîmple? – bravă Tx_2 – doar sîntem pe Pămînt, într-un hangar nenorocit, la jumătate de oră de oraş, şi nu în spaţiu. Fii sigur, nu ne vor lăsa să murim.

– De murit nu, dar în frig sau în căldură ori fără apă suficientă, da. Şi aşa confortul de aici lasă de dorit, eu unul nu doresc să-l micşorez şi mai mult.

– Bravo, dă-le idei, poate mai ai şi altele, au să-ţi mulţumească! La Centrul de control ţi-era locul, nu aici, zise Tx_2 agasat.

„Aţi încurcat-o?" păru să audă Tx_2 glasul lui Tx_1.

„Nu, deloc, de-abia acum sîntem pe calea cea bună, răspunse bine dispus Tx_2. Pînă aici am rătăcit fără nici o şansă. De la început le-am spus că nu va merge experimentul dacă este conceput atît de mecanic. N-au înţeles că oricît s-ar strădui nu vor reuşi să transforme cosmonauţii în automate. Acelaşi om pus în două situaţii identice va reacţiona de cele mai multe ori în chip diferit, ceea ce nu se întîmplă cu o maşină, de aceea o maşină poate fi înţeleasă destul de repede, pe cînd un om, nu. Eram de acord cu ideea generală, cauza accidentului trebuia căutată nu în vreo defecţiune a aparatelor sau a instalaţiilor, ci în om. Dar căile avute în vedere se deosebeau. Altfel trebuia să ne apropiem de voi, nu prin buchisire. N-am avut forţa necesară să lupt pînă la sfîrşit. Ei spuneau, „trebuie repetat fiecare cuvînt, fiecare acţiune, numai aşa vă veţi identifica şi nu-i veţi mai privi din afară. Experienţa lor va deveni experienţa voastră, voi veţi fi ei. Misiunea dumneavoastră nu este de a afla adevărul, ci de a vă substitui cît mai bine. Aceasta este problema pe care trebuie să o rezolvaţi. Restul lăsaţi-l în seama noastră, a Comitetului." Imaginea lui Tx_1 se destrămă încet.

De cîteva ore stăteau fără să facă nimic, nu ştiau ce se întîmplă şi ce ar trebui să întreprindă, iar cel mai înfiorător lucru la bordul unei nave cosmice este inactivitatea. Tx_2 încercase să ia legătura cu Centrul de control, încălcînd prevederea care interzicea transmiterea altor mesaje decît a celor prevăzute în **text.** Nu primiră nici un răspuns, şi nici un alt semn din care să înţeleagă ce se petrecea.

– Cine ştie ce s-a întîmplat? Dacă ne-au părăsit? Poate ar trebui să încercăm să ieşim singuri, propuse Ty_2 mai mult pentru a spune şi el ceva. Nu ştiai dacă vorbeşte serios sau glumeşte.

MEDALION

LUCIAN IONICĂ

– Lasă prostiile, interveni Tz_2, ieşirea noastră este prevăzută peste o sută cincizeci de zile. Doar atunci vom avea motiv să ne îngrijorăm, şi nici atunci. Provizii sînt pentru doi ani de zile.

Intervenţia lui Tz_2 nu făcu decît să sporească tensiunea. Ty_2 avu ideea să transmită unul din mesajele **lor**. Centrul de control le răspunse imediat conform **textului.** Toţi trei răsuflară uşuraţi, cei de afară nu-i uitaseră.

– Furtună într-un pahar cu apă, comentă Tx_2. Au renunţat la pedeapsă, iată ce s-a întîmplat. Am avut dreptate cînd susţineam că trebuie să ne opunem. Ce mai zici Tz_2, cum rămîne cu teoria că pedepsele colective sînt necesare?

– Aplicarea şi neaplicarea pedepselor este la fel de justificată, ambele au o importanţă egală. Renunţînd la pedeapsă înseamnă că supraveghetorii experimentului vor să ştie unde şi în ce momente comportamentul nostru se va deosebi de cel al primului echipaj. Cercetarea acestor nepotriviri ar putea să ofere o cale pentru înţelegerea accidentului. Nu văd nici o contradicţie aşa cum insinuezi. Sînt folosite mijloacele cele mai adecvate fiecărei etape a experimentului pe care-l parcurgem. De asemenea, s-ar putea să-i intereseze capacitatea noastră de a ne descurca independent de **text.** Nu uita că este vorba de un experiment în care **noi** sîntem cobaii.

Din ziua aceea, programul rigid dispăru, iar o dată cu el dispăru şi tensiunea care îi stăpînise. Începu chiar să le placă misiunea lor, bineînţeles în măsura în care poate să-ţi placă să stai închis într-o cuşcă. Citeau cu nesaţ fasciculele **textului** – era principala lor ocupaţie acum, le comentau. Încercau cu disperare să înţeleagă. „În locul nostru ar fi trebuit să fie nişte psihologi, s-ar fi descurcat mai bine", spuse unul dintre ei, „dar ce te faci cu lipsa cunoştinţelor de astronautică?", replicase un altul. Probabil că primul fusese Ty_2, iar al doilea Tz_2.

●

– Mai sînt încă cinci minute, anunţă Ty_2. Cifrele zecimilor, sutimilor şi miimilor de secundă pîlpîiau necontenit. Ultimele două zile au părut cele mai lungi, nu mai aveau nimic de făcut. **Textul** se redusese la cîteva cuvinte fără importanţă. Se plictiseau îngrozitor. Primul se sfîrşise Tx_1, pe la prînz, urmase Tz_1, cel mai mult rezistase Ty_1.

– Gata, am „murit" şi eu, răsuflă uşurat Ty_2.

Se auzi trapa de ieşire deschizîndu-se şi în golul rămas apăru un chip necunoscut.

– Puteţi ieşi băieţi, sînteţi aşteptaţi.

Coborîră scara metalică şi se îndreptară cu paşi nesiguri spre ieşirea din hală. Uşa aceea mică, luminată puternic li se păru a fi lucrul cel mai frumos pe care-l văzuseră vreodată. Era spre miezul nopţii.

●

Experimentul nu se terminase. Se sfîrşise doar o etapă. Urma prelucrarea şi analiza datelor deţinute. De-abia după aceea se putea spune dacă încercarea se încheiase cu un succes sau cu un insucces. Speranţa unei atît de sigure clarificări era ea însăşi semnificativă. Optimismul se manifestă în cele mai subtile forme.

●

Geamurile de un brun din ce în ce mai intens pe măsură ce ziua se apropia de ora prînzului lăsau să treacă o lumină plăcută. Obiectele din jur se arătau îmblînzite, nu ar fi opus nici o rezistenţă, muchiile şi colţurile parcă se rotunjiseră, retrăgîndu-se spre interior, asemenea ghearelor unei pisici.

Tx_2 îşi scria raportul. Dimineaţa revăzuse ciorna din ziua precedentă şi se mirase cum de omisese lucruri care *acum* i se păreau importante. Trebuise să facă o serie de completări şi se apucase de retranscris. Fuseseră solicitate manuscrise îngrijite pentru a fi păstrate ca documente. Tx_2 îşi zicea că e o pierdere de timp din moment ce tot se vor dactilografia, dar nu avea de ales.

Apăru un funcţionar şi-l anunţă că preşedintele Comitetului de anchetă se interesează de stadiul în care se află raportul. Ceilalţi terminaseră. După cum se putea vedea, nu era gata, mai avea puţin.

Îşi imagina reacţia membrilor Comitetului de anchetă, după ce vor fi citit părerile sale. Se amuza gîndindu-se cum li se vor lungi feţele, cum au să le dispară ridurile şi întregul comitet va părea întinerit. Zîmbi. La început i se păruse şi lui a fi doar o idee năstruşnică, ingenioasă şi atît, dar, treptat, în lipsa oricărei alte explicaţii, s-a reîntors la ea şi nu i s-a mai părut atît de improbabilă.

Funcţionarul vîrî din nou capul pe uşă şi întrebă dacă nu era gata raportul acela. Ei, fir-ar să fie, sîcîiala asta întrece orice măsură! Degetele îi amorţiseră, îl dureau, ar fi trebuit să nu mai strîngă atît de tare stiloul şi nici să nu mai apese atît.

Acum era convins că descoperise adevărul, deşi nu asta i se ceruse. Existenţa corpului uman ne dă iluzia că specia noastră este o colecţie de fiinţe distincte, o colecţie de individualităţi. Şi cum să-ţi imaginezi o altă posibilitate atîta timp cît sub ochii noştri oamenii se nasc şi mor singuri, fiecare în parte, cînd îşi au biografia lor irepetabilă, cînd geniile şi eroii şi-au avut locul lor dis-

MEDALION
LUCIAN IONICĂ

tinct în istorie?

Aceeaşi persoană apăru din nou, de data asta fără să spună nimic. Expresia lui Tx_2 fu suficient de elocventă şi se retrase.

Afurisită grabă, acum la sfîrşit, te pomeneşti că nici nu vor fi dispuşi să accepte părerea lui, oare în ce fel ar reuşi să-i convingă, cum ar putea să demonstreze?

Termină şi predă manuscrisul, apoi coborî la bar să-şi caute colegii. Acolo fu anunţat că preşedintele Comitetului de anchetă doreşte să-l vadă.

– Avem ceva foarte important de discutat, îi spuse acesta cînd îl văzu pe Tx_2, apoi continuă să se plimbe preocupat prin încăpere, cu mîinile încrucişate la spate. Părea că trebuie să ia o hotărîre gravă şi-i venise greu să se decidă. Se întoarse către Tx_2 şi i se adresă meditativ:

– Ne-am obişnuit să spunem că lucrurile complicate la prima vedere sînt în fond simple, iar, pe de altă parte, că lucrurile simple sînt, de fapt, foarte complicate. Judecînd astfel, credem că dăm dovadă de inteligenţă, dar, dragul meu, iartă-mi jocul de cuvinte, de multe ori ce este complicat e într-adevăr complicat, iar ce este simplu, e chiar simplu. Coincidenţa, sau mai bine zis identitatea dintre aparenţă şi esenţă nu trebuie să ne sperie. Ar trebui să luăm lucrurile aşa cum sînt. Dar nu despre asemenea chestiuni vag filozofice vreau să vorbim, deşi o anume legătură există.

Schimbîndu-şi pe neaşteptate tonul, continuă:

– Am citit cu mare atenţie raportul. Consider că ipoteza avansată este interesantă şi ingenioasă. Argumentele aduse o fac destul de plauzibilă, poate chiar prea plauzibilă. Dar nu asta mă interesează, ci implicaţiile morale. Susţineţi că specia umană formează o singură entitate şi că separarea de ea, la distanţe cosmice, a unor indivizi produce moartea acestora, tot aşa precum moare un deget sau un braţ amputat. Chiar dacă afirmaţiile dumneavoastră s-ar dovedi adevărate, nu avem dreptul să le acceptăm şi cu atît mai puţin să le facem cunoscute pentru că ne răpesc orice speranţă. Să lăsăm în seama generaţiilor viitoare problema acceptării unei limite în expansiunea noastră spaţială. Va trebui să uitaţi ceea ce aţi scris în raport, este de datoria dumneavoastră!

– Adevăratele speranţe nu se bazează pe...

– S-o lăsăm baltă! Ştiu ce vreţi să spuneţi. Nu are rost. Am pregătit un alt raport similar cu al colegilor dumneavoastră, vă rog să-l semnaţi.

– Dacă refuz?

– Este inutil. Indiferent ce veţi hotărî, în comitet va fi prezentat acest raport. Gîndiţi-vă bine înainte de a da un răspuns definitiv...

Se întoarse în biroul ce-i fusese rezervat, se apropie de fereastră şi privi cerul imaterial, fără un punct măcar asupra căruia ochii să ţi se oprească, numai soarele lumina obositor. Şi atunci, stînd în dreptul geamului, ca orice bunicuţă foarte curioasă să vadă cine mai trece pe stradă şi cum se mai îmbracă lumea, de neclintit din locul ei de observaţie, – trăi cu intensitate pentru cîteva secunde sentimentul inaccesibilităţii spaţiului de dincolo de lumina albastră a cerului. Ei, nu, acolo tot se va ajunge pînă la urmă, va veni cineva într-o zi şi va spune: pentru a ne desprinde trebuie să facem aşa şi aşa. Unii îl vor crede pur şi simplu şi vor risca.

PE CALE DE DISPARIŢIE

LUCIAN MERIŞCA

– Ce animal curios! Cum a supravieţuit pînă azi? se mirau cercetătorii, după ce sondaseră vizuinile subterane.

– Priveşte, nu are gheare sau colţi dezvoltaţi! Nici nu ştie să muşte!...

– Şi femela naşte foarte puţini pui. Ai văzut-o pe aia disecată? N-avea decît doi pui, auzi, doi pui! E adevărat însă că fiecare făt avea cîte două capete.

– Au o mare capacitate de adaptare. Nu-mi pot explica totuşi cum au rezistat indicelui acesta de radioactivitate; cred că sînt pe cale de dispariţie, făcu şi al treilea jupiterian. Apoi se îndreptară cu toţii spre navă, căci pămîntenii începuseră să-şi descarce tunurile ruginite, din buncărele în care stăteau ascunşi.

HORIA ARAMĂ

TEST

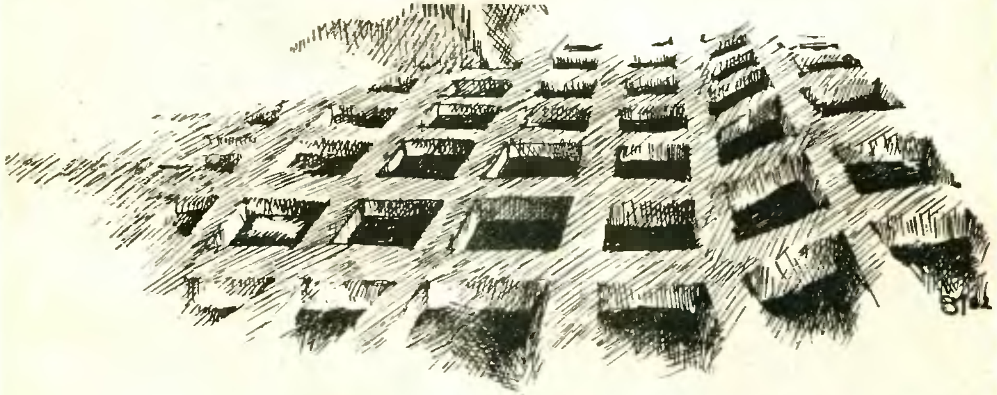

DESEN DE ALEXANDRU MERET

NU MAI AVEAM de mult noţiunea timpului. Abia dacă o mai aveam pe a spaţiului. Depăşisem, în fine, marele vid. Istovitoarea traversare se încheiase, nu mai bîjbîiam în beznă, hipnotizaţi de privirea inexpresivă a stelelor. Distanţa care ne despărţea de ţintă se topea văzînd cu ochii. Nimic nu se opunea unei debarcări fericite, iar băieţii o aşteptau cu nerăbdare. Singur eu simţeam fiori pe şira spinării.

– Cum e posibil, oameni buni? îmi venea să strig. Cum e cu putinţă? Fiecare dintre noi, părăsindu-i pe ai săi, a lăsat mezinului, mai în glumă, mai în serios, însărcinarea de a controla el însuşi, în fiecare seară, dacă uşa este închisă. Pentru că a sădit un fir de glicină, prietenul nostru Noch a ridicat în jurul ei un grilaj de aproape un metru şi la fiecare comunicare cu Terra întreabă dacă pavăza e intactă. Vi se pare normal ca o planetă să arate ca o casă părăsită, deschisă tuturor vînturilor? Am depăşit cu mult limita ei de securitate, dar nimeni nu ne întreabă cine sîntem, de unde venim şi cu ce gînd ne pregătim să punem piciorul pe solul ei. Dragi colegi şi stimaţi coplanetari, dacă vouă situaţia vi se pare firească, aflaţi că mie nu mi se pare şi nici nu este aşa!

Cam acestea erau cuvintele pe care aş fi dorit să le adresez prietenilor mei de la bordul navei dacă, prin excepţie, în acest veac laconic, le-aş fi putut ţine cu discurs. Dar nu aceasta era situaţia, şi atunci mi-am ascuns neliniştea cît am putut mai bine, văzîndu-mi înainte de treburi.

Pe urmă a fost decelată nava, care se rotea în jurul planetei şi lucrurile au luat o altă întorsătură. Ce bine că tăcusem! Principalul este să ai dreptate; să ceri să ţi se recunoască asta e pueril.

Eram iarăşi tentat să declar în faţa tuturor:

– Nu v-am spus-o, dar am gîndit-o mereu. Trebuia să dăm peste un post înaintat, un turn de observaţie, o cazemată, ceva care să spună: aici se intră numai cu gînduri bune! Binecuvîntat fie acest donjon mohorît, care îşi roteşte mut blindajele cenuşii. În vorbirea lui nearticulată descifrez cel mai convingător bun-venit!

Am lăsat baltă, desigur, proiectul de coborîre pe solul planetei şi ne-am îndreptat, cu prudenţă, spre navă. Aceasta nu se deosebea cu mult de planeta din preajmă. Era la fel de mută. Semnalele noastre au rămas fără nici un răspuns. Am încetinit la limită viteza, continuînd să ne apropiem. Am oprit la doi paşi de navă. Nici o mişcare. Am abordat-o. Nimic nu ne-a împiedicat să intrăm.

În locul unei fortăreţe – o navă pustie. Vechi amator de ciudăţenii, mi-am amintit că citisem cîndva despre corăbiile părăsite de echipaj fără veste şi aparent fără nici o raţiune, în plină mare. Apropierea nu mi se părea extravagantă.

Nava era de-a dreptul stranie. Am colindat-o îndelung, la început neîncrezători, apoi curioşi, înciudaţi, deprimaţi în cele din urmă. Împrejurarea ne depăşea. Străbăteam o încăpere după alta, un segment al navei după altul şi nedumerirea ne pogora în suflet un mîl opac.

Structura navei nu amintea nimic din ce cunoscusem. Fiecare parte a ei avea o altă concepţie şi de fiecare dată aceasta era de nepătruns. Departe de orice simetrie, departe de armonia secretă care

poate fi logica multor asimetrii, arhitectura internă a navei, al cărei design exterior era perfect banal, scăpa cu desăvîrşire înţelegerii noastre. Acolo unde un mare portal te făcea să aştepţi cel puţin o cambuză, te poticneai într-un spaţiu închis de cîteva palme. Acolo unde un capăt de coridor promitea o pereche de cabine modeste, se deschidea o sală de bal. În plin spaţiu plan începea un urcuş. O scară semeaţă se termina în plafon. Suprafeţele se aflau în relaţii dintre cele mai stranii. Puţine se situau la nouăzeci de grade una de cealaltă. Intrînd într-o încăpere, puteai avea surpriza de a constata că podeaua coboară ori suie. Nici un pas nu putea fi decis dinainte, de nici o manevră nu puteai fi sigur. Într-o lume cu repere atît de haotice, nici prezenţa gravitaţiei nu te ferea de vertij.

Coridoarele însă – rectilinii, curbe, în serpentină aeriană –, coridoarele întreceau orice închipuire. Datorită lor ne-am dat seama de adevăr. Se prelungeau mult peste dimensiunile navei. Nu era o senzaţie subiectivă. Am înţeles-o atunci cînd nedumeririi mele i-au răspuns nedumeririle celorlalţi. „La naiba! – exclama fiecare în sinea lui –, doar nu mi-oi fi pierdut într-atît simţul proporţiilor! Al dracului să fiu dacă tot ce am colindat în ultimele ceasuri se află pe o singură navă, şi anume pe aceea pe care am poposit astăzi!"

În locul unor asemenea declaraţii sonore ne-am trîntit, istoviţi, unul după altul, pe podeaua metalică. După ce am zăcut un timp, cîţiva dintre noi au început să se ridice, cu un suspin, gata să reia calvarul.

– Ajunge! a spus Ivo. Mai bine să ne întoarcem!

Am rînjit: dacă există întoarcere...

Nu exista. Tot ce lăsasem în urmă pierise. Nimic nu mai amintea cele văzute şi nicăieri nu se zărea o ieşire. Captivi, nu puteam decît să colindăm nava pînă la epuizare.

Am scos atunci din tainiţele costumului două tuburi alimentare. Colegii mei m-au privit cu stupoare, dar nu m-am lăsat impresionat. Oricum eram socotit mîncăul echipajului. Au încetat să mai rînjească atunci cînd, cu un delicios amestec de brînzeturi, am ornat, calm, concentrat, muchiile bocancilor mei astrali. Acum băieţii erau de-a dreptul cutremuraţi. Nu mi-am pierdut cumpătul şi am luat-o fără grabă înainte. După cîteva clipe am văzut că mă urmează, încercînd să nu calce pe urmele mele.

Am umblat iarăşi o vreme, deturnaţi la fiecare pas de accidentele terenului; am parcurs totuşi o distanţă care depăşea de mai multe ori lungimea navei. Nu ne-am oprit decît atunci cînd am zărit, pe un panou lateral, petele albicioase lăsate de bocancii mei. Doi paşi mai departe, petele se regăseau pe plafon, pentru ca în cele din urmă să se ivească în faţa bocancilor mei, îndreptîndu-se în aceeaşi direcţie cu mine, ca nişte urme ale paşilor mei viitori.

Nu era nici o îndoială: panourile metalice pe care păşisem acum un ceas intrau în prezent în alcătuirea pereţilor, a plafoanelor. Dacă nu dădeam de capătul navei, era pentru că nava se afla într-o continuă transformare, o transformare automată, comandată de un creier central. Nesfîrşita varietate a schimbărilor avea o logică fără cusur: era logica labirintului. Am fi putut colinda luni în şir spaţiul navei, forma interioarelor nu s-ar fi repetat, labirintul s-ar fi prelungit, mereu altul, acelaşi totuşi – un teritoriu fără ieşire.

De astă-dată nu am simţit nevoia vreunui discurs. Ideea mi-o demonstrasem. Nu rămînea decît să ieşim din labirint.

N-a mai fost opera mea. Vou a înlăturat capacul girobusolei sale, urmîndu-şi drumul. Înaintea noastră se deschidea unul dintre faimoasele coridoare. L-am străbătut cale de două treimi. Cînd girobusola ne-a indicat o deviere, Ivo a scos jetul cu plasmă şi a tăiat o deschidere de doi pe unu. Am trecut prin ea şi ne-am continuat drumul în aceeaşi direcţie. Am străbătut astfel mai multe panouri. Apoi podeaua a început să se mişte, imperceptibil, însă destul de rapid ca să nu apucăm să mai deschidem trecerea dorită. Atunci am atacat podeaua însăşi. Drept răspuns, gravitaţia artificială şi-a schimbat semnul şi ne-am trezit cu toţii zvîrliţi în plafon. Ivo nu s-a descurajat şi, încăpăţînat, a continuat să perforeze în aceeaşi direcţie. De zeci de ori am fost întorşi îndărăt, proiectaţi dintr-un colţ al navei într-altul. Înaintea noastră se îngrămădeau panouri, alcătuind ziduri ca de cetate.

Cînd Ivo a abandonat, a sărit Andru. El a reuşit să desfunde cîteva zeci de panouri. Apoi Ick, apoi eu, apoi din nou Ivo. Rînd pe rînd, jeturile noastre cu plasmă au intrat în funcţiune. Eram tot mai slabi, abia ne mai urneam, dar, îndîrjiţi, refuzam să cedăm.

Un zgomot de nedescris luase locul tăcerii de pe nava pustie. Viteza obliga mecanismele teleghidate de creierul navei să trîntească panourile metalice, iar maşinile de montare automată lărmuiau ca o uzină.

Epuizaţi, ne-am trîntit pe podele, respirînd greu. Labirintul refuza să se lase descifrat. Ne-am sfătuit în şoaptă, mai bine zis fără cuvinte, comunicînd mai degrabă din priviri. Ca la un semn, jeturile au fost orientate fiecare în altă direcţie. Flacăra orbitoare tăia metalul felie după felie. Derutat, creierul înlocuia fiecare panou, într-o hărmălaie de iad. Un singur perete a fost neglijat. În ce mă priveşte, îmi treceam din cînd în cînd jetul peste al meu, plimbîndu-l fără insistenţă pe suprafaţa lui, ca să mă alătur apoi celorlalţi băieţi, care atacau în forţă pereţii lor. Canonada metalică indica o vie activitate de ranforsare a pereţilor atacaţi violent. La un semnal, ne-am repezit cu toţii la panoul neglijat. În zadar. Creierul prevăzuse manevra.

Nu şi pe a mea. Trecusem de mai multe ori, fără convingere, peste panoul meu. Un jet cu plasmă e totuşi o armă redutabilă. Cînd am tras un picior în mijlocul cercului ars, acesta a sărit ca un chepeng.

În spatele lui – nici o altă placă. Toate blindau ceilalţi pereţi. În micul nostru război probabilistic, cel ce pierduse era creierul navei.

Cît ai clipi eram afară. Adică pe sol. Pe solul planetei. Testul durase destul ca nava să poată coborî. Eram admişi.

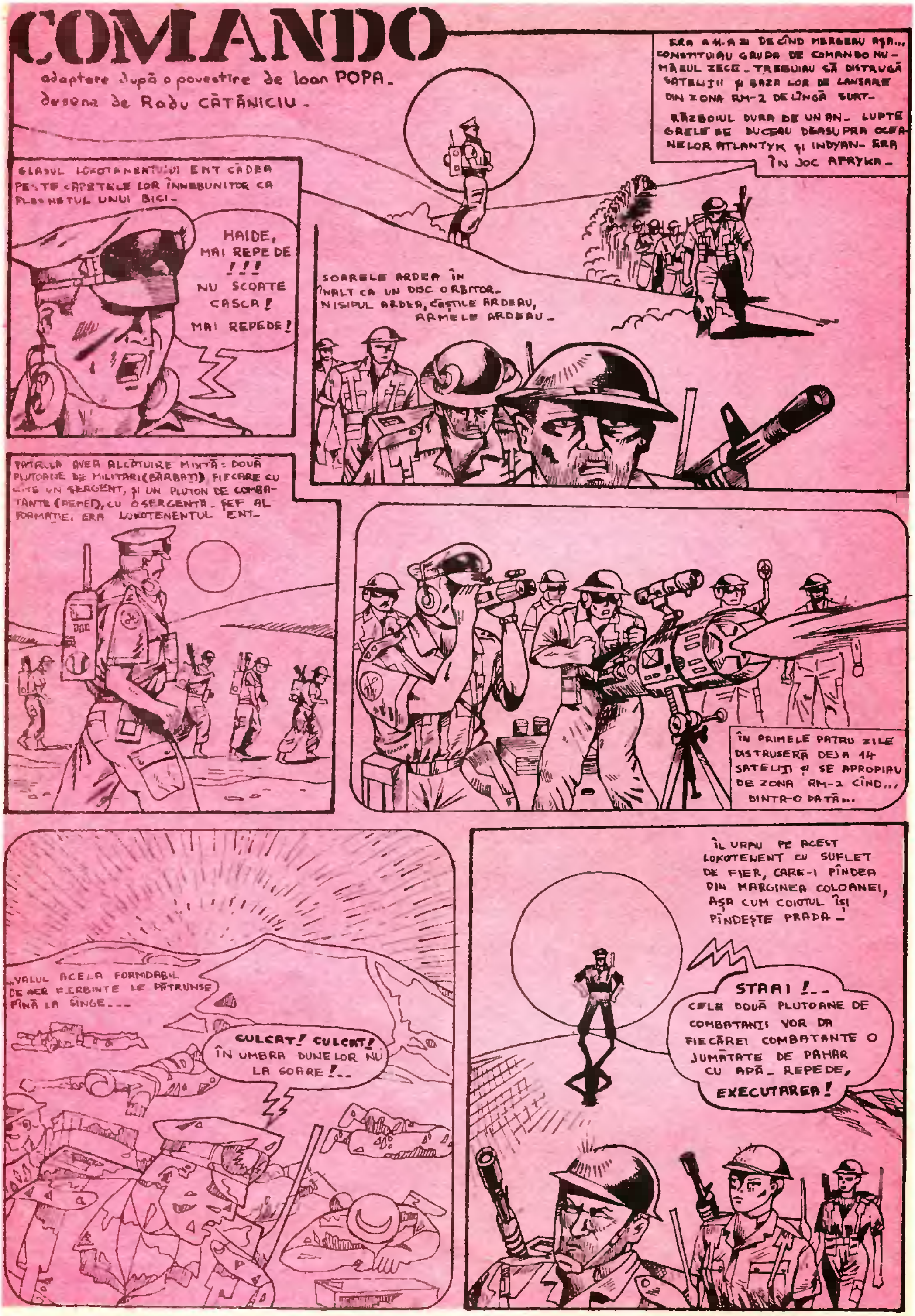
COMANDO
adaptare după o povestire de Ioan POPA.
desena de Radu CĂTĂNICIU.
ERA A 11-A ZI DE CÎND MERGEAU AȘA... CONSTITUIAU GRUPA DE COMANDO NUMĂRUL ZECE. TREBUIAU SĂ DISTRUGĂ SATELIȚII ȘI BAZA LOR DE LANSARE DIN ZONA RM-2 DE LÎNGĂ SURT.
RĂZBOIUL DURA DE UN AN. LUPTE GRELE SE DUCEAU DEASUPRA OCEANELOR ATLANTYK ȘI INDYAN. ERA ÎN JOC AFRYKA.
GLASUL LOCOTENENTULUI ENT CĂDEA PESTE CAPETELE LOR ÎNNEBUNITOR CA PLESNETUL UNUI BICI.
HAIDE, MAI REPEDE !!!
NU SCOATE CASCA!
MAI REPEDE!
SOARELE ARDEA ÎN ÎNALT CA UN DISC ORBITOR. NISIPUL ARDEA, CĂȘTILE ARDEAU, ARMELE ARDEAU.
PATRULA AVEA ALCĂTUIRE MIXTĂ: DOUĂ PLUTOANE DE MILITARI (BĂRBAȚI) FIECARE CU CÎTE UN SERGENT, ȘI UN PLUTON DE COMBATANTE (FEMEI), CU O SERGENTĂ. ȘEF AL FORMAȚIEI ERA LOCOTENENTUL ENT.
ÎN PRIMELE PATRU ZILE DISTRUSERĂ DEJA 14 SATELIȚI ȘI SE APROPIAU DE ZONA RM-2 CÎND... DINTR-O DATĂ...
VALUL ACELA FORMIDABIL DE AER FIERBINTE LE PĂTRUNSE PÎNĂ LA SÎNGE...
CULCAT! CULCAT! ÎN UMBRA DUNELOR NU LA SOARE!..
ÎL URAU PE ACEST LOCOTENENT CU SUFLET DE FIER, CARE-I PÎNDEA DIN MARGINEA COLOANEI, AȘA CUM COIOTUL ÎȘI PÎNDEȘTE PRADA!
STAAI!..
CELE DOUĂ PLUTOANE DE COMBATANȚI VOR DA FIECĂREI COMBATANTE O JUMĂTATE DE PAHAR CU APĂ. REPEDE, EXECUTAREA!

E NEBUN- E A TREIA OARĂ CÎND DĂM DIN APA NOASTRĂ FEMEILOR!
IAR PE-A LOR ŞI-AU TERMINAT-O DEMULT...
SPER CĂ NU E NEVOIE SĂ VĂ ATRAG ATENŢIA CĂ AICI NU SÎNTEŢI LA HOTEL CA SĂ MERGEŢI LA TOALETĂ DES. APĂ E FOARTE PUŢINĂ - SILIŢI-VĂ SĂ O REŢINEŢI ÎN ORGANISM CÎT MAI MULT, CE DRACU'!
ŞI MARŞUL REÎNCEPU ŞI MAI CUMPLIT, ŞI MAI ISTOVITOR, ŞI MAI GREU CA ORICÎND...
UN AVION DE-AL NOSTRU TOT TREBUIE SĂ NE REPEREZE! PROBABIL AI NOŞTRI DUC LUPTE GRELE ŞI N-AU TIMP SĂ NE CAUTE. MĂRIŢI PASUL!..
ÎNŢELEAGĂ CĂ ARMATA A XII-A PIERDUSE SAU ÎŞI MUTASE CÎMPUL DE OPERAŢII ŞI CĂ ERAU DEPARTE DE RUTA AVIOANELOR DE VÎNĂTOARE.
STAI! TOŢI MILITARII VOR LĂSA AICI ARMAMENTUL INDIVIDUAL, ARUNCĂTOARELE LASER ŞI MATERIALUL ANEX. FIECARE GRUPĂ VA PĂSTRA O SINGURĂ ARMĂ UŞOARĂ...
ÎNAINTEE, MARŞ!
MAI REPEDE, SERGENT! MAI REPEDE, MAI REPEDE!..

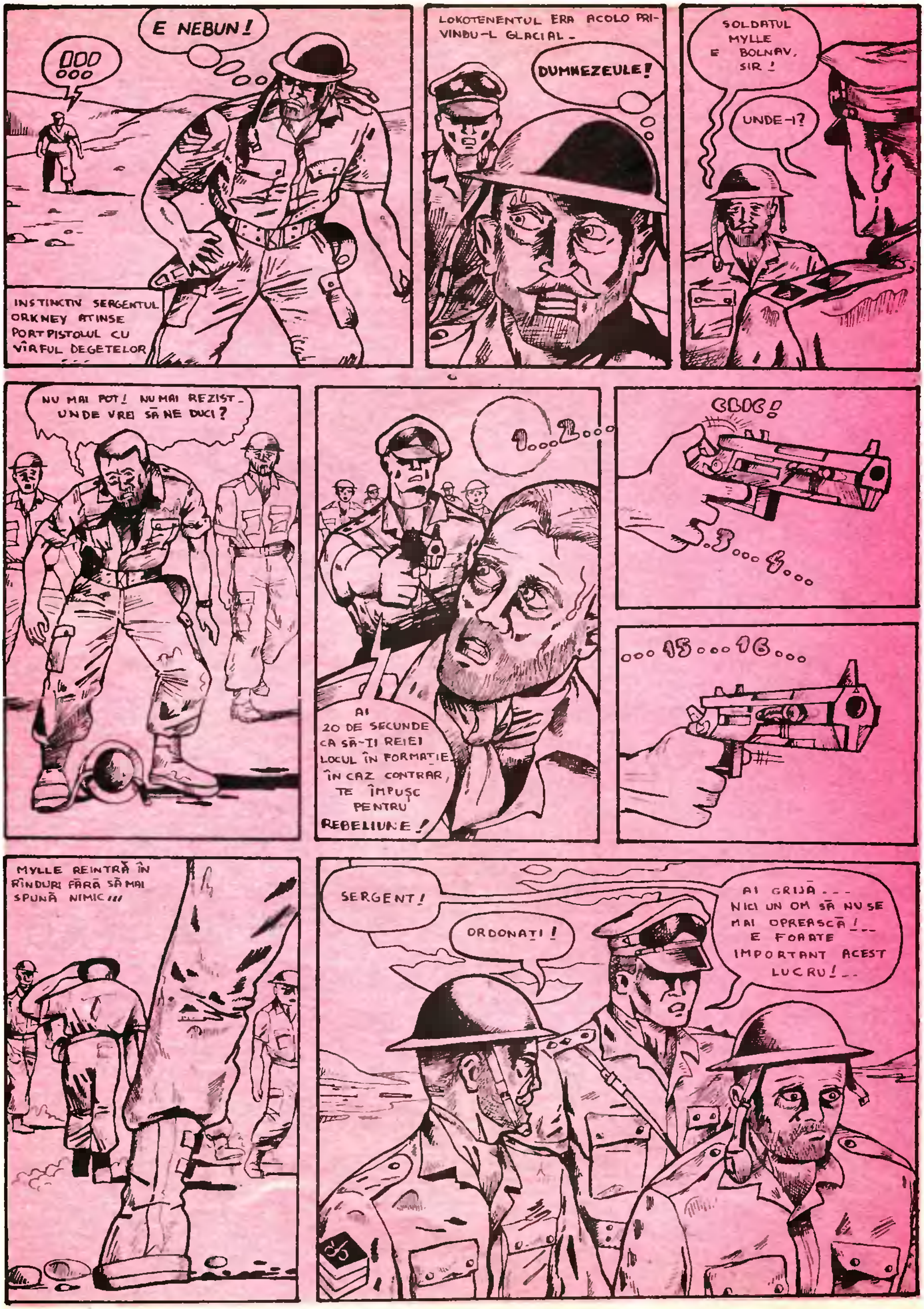
E NEBUN!
INSTINCTIV SERGENTUL ORKNEY ATINSE PORTPISTOLUL CU VÎRFUL DEGETELOR...
LOKOTENENTUL ERA ACOLO PRIVINDU-L GLACIAL.
DUMNEZEULE!
SOLDATUL MYLLE E BOLNAV, SIR!
UNDE-I?
NU MAI POT! NU MAI REZIST. UNDE VREI SĂ NE DUCI?
1...2...
AI 20 DE SECUNDE CA SĂ-ŢI REIEI LOCUL ÎN FORMAŢIE. ÎN CAZ CONTRAR, TE ÎMPUŞC PENTRU REBELIUNE!
CLIC!
...3...4...
...15...16...
MYLLE REINTRĂ ÎN RÎNDURI FĂRĂ SĂ MAI SPUNĂ NIMIC...
SERGENT!
ORDONAŢI!
AI GRIJĂ... NICI UN OM SĂ NU SE MAI OPREASCĂ!... E FOARTE IMPORTANT ACEST LUCRU!...

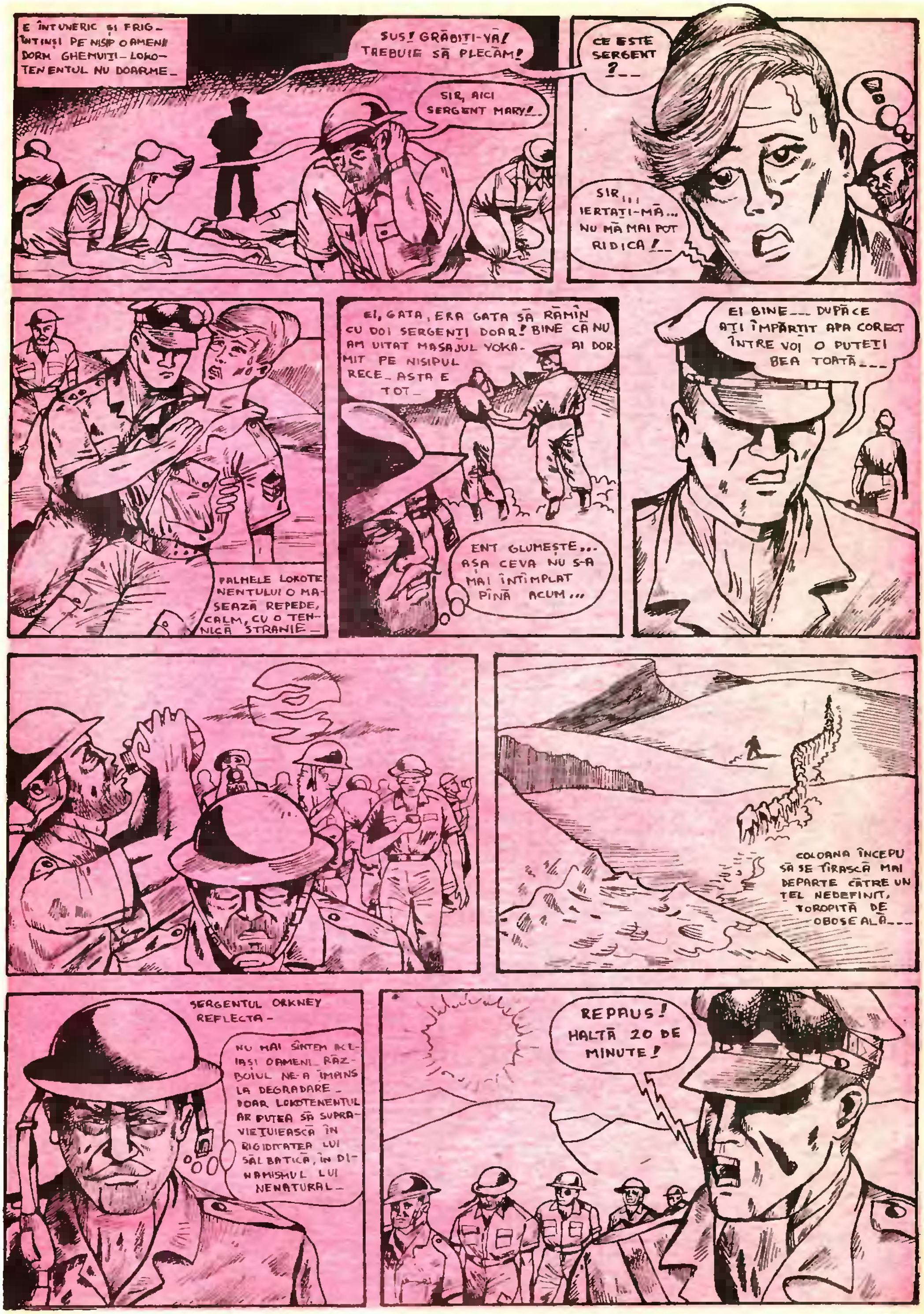

E ÎNTUNERIC ŞI FRIG. ÎNTINŞI PE NISIP OAMENII DORM GHEMUIŢI. LOKOTENENTUL NU DOARME.
SUS! GRĂBIŢI-VĂ! TREBUIE SĂ PLECĂM!
SIR, AICI SERGENT MARY!..
CE ESTE SERGENT ?..
SIR... IERTAŢI-MĂ... NU MĂ MAI POT RIDICA!..
PALMELE LOKOTENENTULUI O MASEAZĂ REPEDE, CALM, CU O TEHNICĂ STRANIE..
EI, GATA, ERA GATA SĂ RĂMÎN CU DOI SERGENŢI DOAR! BINE CĂ NU AM UITAT MASAJUL YOKA. AI DORMIT PE NISIPUL RECE. ASTA E TOT.
ENT GLUMEŞTE... AŞA CEVA NU S-A MAI ÎNTÎMPLAT PÎNĂ ACUM...
EI BINE... DUPĂ CE AŢI ÎMPĂRŢIT APA CORECT ÎNTRE VOI O PUTEŢI BEA TOATĂ...
COLOANA ÎNCEPU SĂ SE TÎRASCĂ MAI DEPARTE CĂTRE UN ŢEL NEDEFINIT, TOROPITĂ DE OBOSEALĂ...
SERGENTUL ORKNEY REFLECTA.
NU MAI SÎNTEM ACELAŞI OAMENI. RĂZBOIUL NE-A ÎMINS LA DEGRADARE. DOAR LOKOTENENTUL AR PUTEA SĂ SUPRAVIEŢUIASCĂ ÎN RIGIDITATEA LUI SĂLBATICĂ, ÎN DINAMISMUL LUI NENATURAL.
REPAUS! HALTĂ 20 DE MINUTE!

CUM TE SIMȚI SERGENT MARY?
E TOTUL ÎN ORDINE, SIR!
ESTE ȘI LAȘ...
AȘ VREA PUȚINĂ APĂ! ARE CAREVA DINTRE VOI?...
I-E SETE!
DA, AȘA ESTE!...
NU, SIR, AȚI DAT ORDIN S-O BEM!
ORKNEY, CA ȘI CEILALȚI SERGENȚI, ÎȘI PĂSTRASE DIN REZERVA LUI.
ENT SCHIMBĂ DISCUȚIA
SPUNE-MI, MARY, TU... VOI FEMEILE,... CE CĂUTAȚI ÎN RĂZBOIUL ĂSTA?
CE UMANISM DE DOI BANI!
AM VENIT SĂ FIM ALĂTURI DE SOȚII NOȘTRI, FRAȚII NOȘTRI, SĂ NE APĂRĂM CĂMINELE.
ȘTII CĂ... NOI AM ATACAT PRIMII ÎN ACEST RĂZBOI?
NU, NU ȘTIAM...
ATUNCI S-O ȘTII!
TREZIȚI OAMENII ȘI ÎNCOLONAȚI-I!...
MAI REPEDE, NU VĂ OPRIȚI!... MIȘCĂ, SERGENT, NU MAI CĂSCA GURA CA IDIOTUL!...
ORKNEY TRESĂRI VIOLENT; LUI ÎI VORBISE. PIPĂI DIN NOU TEACA PISTOLULUI...
DACĂ ÎN JUMĂTATE DE ORĂ NU SE ÎNTÎMPLĂ NIMIC, ÎL SOMEZ PE ENT SĂ-MI DEA PORTHARTA ȘI DOCUMENTELE: ÎN CAZ CĂ SE ÎMPOTRIVEȘTE ÎL ÎMPUȘC!...
CÎND...
... S-A PRODUS MIRACOLUL.
O OAZĂ! NU, NU ERA UN „MYRAGE”, NU ERA „MORGANA”. OAMENII AU ÎNCEPUT SĂ ALERGE CUPRINȘI DE O FRENEZIE INSTINCTUALĂ. VEDEAU VIAȚĂ!

ORKNEY ?
ORKNEY. LOKOTENENTUL NU E AICI !
CE NAIBA VREI ?
NU E AICI. L-AM CĂUTAT PESTE TOT.
TREZEȘTE-L PE GUNNING.
LIPSA COMANDANTULUI ERA, DIN PUNCT DE VEDERE REGULAMENTAR, UN EVENIMENT DEOSEBIT DE GRAV. CEI TREI SERGENȚI CĂUTAU PRIN SATUL DIN OAZĂ ȘI AJUNSERĂ LA ÎNVĂȚĂTOR, DAR DESPRE ENT NU AFLARĂ NIMIC.
LA MARGINEA OAZEI...
UITE-I PISTOLUL!
PE AICI TREBUIE SĂ FIE. SĂ-L CĂUTĂM!
ENT ERA ÎN FAȚA LOR, PRĂBUȘIT CU FAȚA ÎN JOS ÎN NISIP AIDOMA UNUI AVION DE VÎNĂTOARE, NU DEPARTE DE EL.
SIR, AM VENIT. OAZA NU ESTE DEPARTE !..
A MURIT !..
ORKNEY DESCHISE PORTHARTA LUI ENT.
ANGLYA
PRIVIȚI !
ÎN EA NU SE GĂSEAU DECÎT O HARTĂ A ANGLYEY ȘI... MEDICAMENTE PENTRU STOMAC.
ENT NU ȘTIA DE EXISTENȚA OAZEI. NUMAI EXTRAORDINARA LUI VOINȚĂ NE-A ADUS PÎNĂ AICI ! A MERS CU NOI LA NOROC FĂRĂ HARTĂ...
ȘI SCRIE CEVA PE REVERSUL EI.

SCRIE CĂ RĂZBOIUL ATOMIC NU A FOST UN MIT. EL A AVUT LOC ŞI S-A TERMINAT DEJA... CĂ ANGLYA ŞI EUROPA NU MAI EXISTĂ... ŞI MULTE ASEMENEA LOR!.. EL A ŞTIUT TOTUL!..
ACUM ŞASE ZILE NE-A SPUS SĂ ABANDONĂM STAŢIILE DE LEGĂTURĂ PRIN SATELIŢI, DAR EL ŞI-A PĂSTRAT UNA: PRIN EA RECEPŢIONA IMAGINI DE PE PLANETĂ!..
CHIPUL LUI ENT, ÎN MOD CURIOS ÎŞI PIERDUSE DURITATEA, MOARTEA ÎL TRANSFORMASE ÎNTR-ALTUL, LUMINOS, CLAR, CU TRĂSĂTURI BLÎNDE...
ORKNEY ÎNŢELESE ADEVĂRUL. OMUL ACESTA ERA BOLNAV, ŞTIUSE CĂ TREBUIE SĂ MOARĂ ŞI NU LĂSA ÎN URMA SA NICI O EXPLICAŢIE.
ARE CAREVA DINTRE VOI PUŢINĂ APĂ?..
CE CRUNT TREBUIE SĂ FI SUFERIT EL DE SETE CÎND ŞI-A CĂLCAT PE MÎNDRIE ŞI LE-A CERUT APĂ. MAI MULT CA SIGUR ENT ŞTIA CĂ EI AU TOTUŞI APĂ, CĂ NU VOIAU SĂ-I DEA, CĂ DOREAU SĂ ÎNŢELEAGĂ CĂ EI ÎL URAU... ŞI EL ÎNŢELESESE ŞI TĂCUSE!..
SACRIFICASE TOT CE ERA BUN ÎN EL PENTRU EVITAREA UNUI SUPREM RĂU MORTAL: DISPERAREA PARALIZANTĂ A RĂZBOIULUI ATOMIC.
DUMNEZEULE! ÎNSEAMNĂ CĂ NU NE-A MAI RĂMAS NIMIC, NICI MĂCAR ÎNFRÎNGEREA!
TOŢI AM PIERDUT! TREBUIA SĂ NE GÎNDIM LA TOATE ACESTEA ÎNAINTE...
DEZASTRUL S-A PRODUS. PRINTR-O UNICĂ ŞANSĂ TRĂIM, AVEM OAZA, ASTA VROIA ENT. NU VOM MAI FI MILITARI, CI BĂRBAŢI ŞI FEMEI DIN NOU!
NE VOM ADUCE AMINTE CU DRAGOSTE DE ENT, ŞI, CINE ŞTIE DACĂ O DATĂ CU EL NU INTRĂM ŞI NOI... ACUM... ÎN LEGENDĂ!
1983

Sfîrşit.

POARTA

DESENE DE VIOREL PÎRLIGRAS

!?
DE CE-AI FĂCUT ASTA? NU-ȚI AJUNG ENERGIILE STELELOR? LOR NICI MĂCAR NU TREBUIE SĂ LE GHICEȘTI GÎNDUL!
GHICIND GÎNDUL ROTULUI, I-AM PĂTRUNS EXISTENȚA ȘI I-AM CÎȘTIGAT FIINȚA. CONȚIN ACUM ÎN PERSOANA MEA ȘI UNIVERSUL ROTULUI.
ȘI ASTFEL I-AI ANULAT DREPTUL DE A EXISTA!
ATÎTA CAZ PENTRU UN SIMPLU ROT! DAR TU CINE EȘTI? NU-ȚI POT GHICI GÎNDUL!
NICI N-O SĂ-ȚI DAU VOIE SĂ MI-L VIOLEZI. MĂ NUMESC ROIV. CAUT POARTA POSIBILULUI! ȘTII CEVA DE EA?
SĂ-MI CONSULT EXISTENȚELE... DA, CEA A ROTULUI O ARE MARCATĂ UNDEVA ÎN TRECUTUL EI. E O POARTĂ URIAȘĂ CARE SE PIERDE ÎN CER, O POARTĂ INTERZISĂ?
DA, ACEASTA E!
VIOREL 83

CUM AJUNG ACOLO ?
VINO, TE VOI DUCE EU !
DE CE CAUTI POARTA ?
DIN CURIOZITATE AM AFLAT CĂ POARTA ASTA REPREZINTĂ LIMITA CUNOAȘTERII!
POATE FI PERICULOS. DOAR E INTERZISĂ
LEGENDELE SPUN CĂ E FĂCUTĂ DE O FIINȚĂ UMANĂ.
ORICE E FĂCUT DE OM E ACCESIBIL OMULUI
VIOREL 83

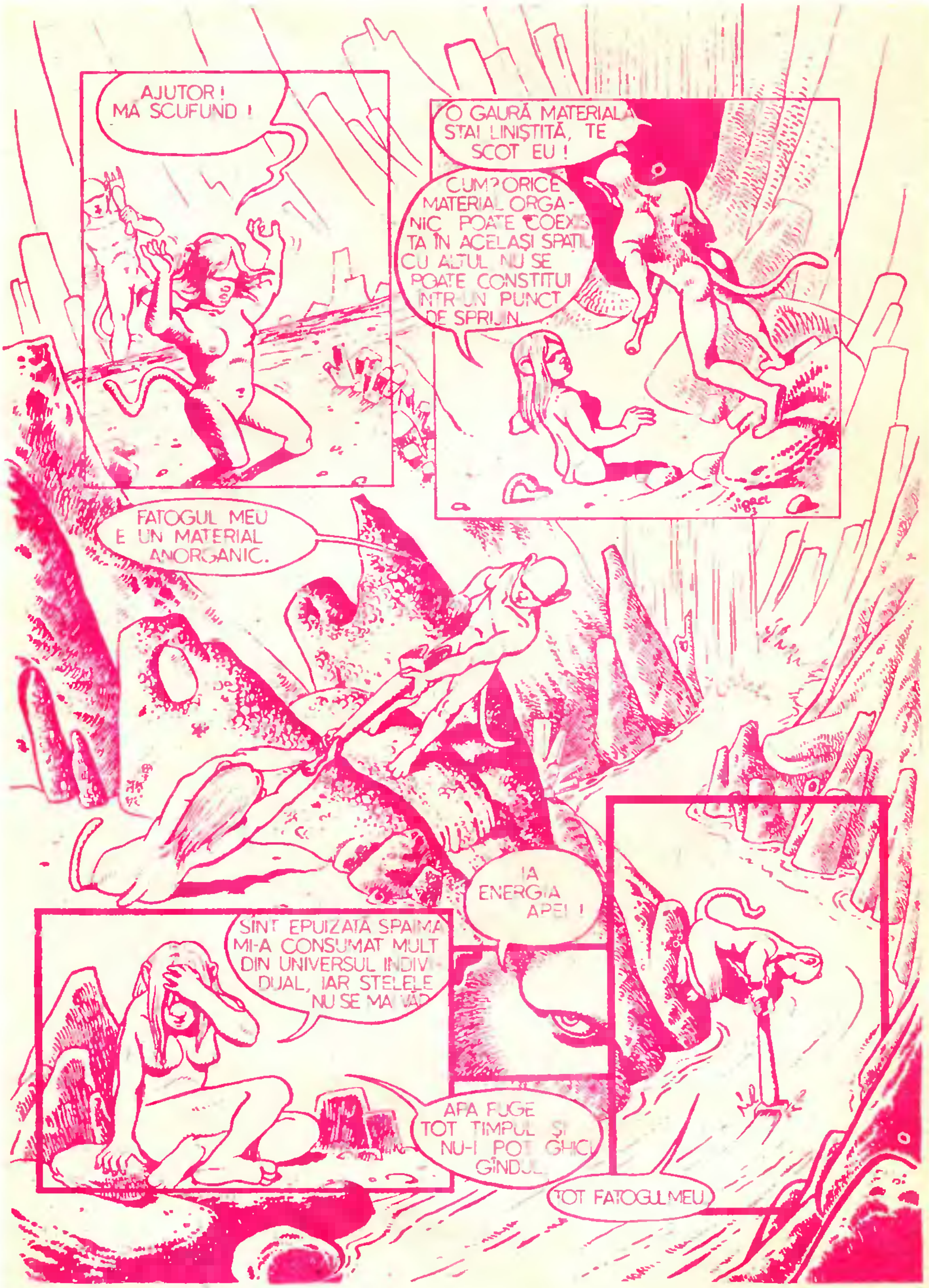
AJUTOR! MA SCUFUND!
O GAURĂ MATERIAL STAI LINIȘTITĂ, TE SCOT EU!
CUM? ORICE MATERIAL ORGA-NIC POATE COEX TA ÎN ACELAȘI SPAȚI CU ALTUL NU SE POATE CONSTITUI ÎNTR-UN PUNCT DE SPRIJIN.
FATOGUL MEU E UN MATERIAL ANORGANIC.
SÎNT EPUIZATĂ SPAIMA MI-A CONSUMAT MULT DIN UNIVERSUL INDIVI-DUAL, IAR STELELE NU SE MAI VĂD
IA ENERGIA APEI!
APA FUGE TOT TIMPUL ȘI NU-I POT GHICI GÎNDUL.
TOT FATOGULMEU.

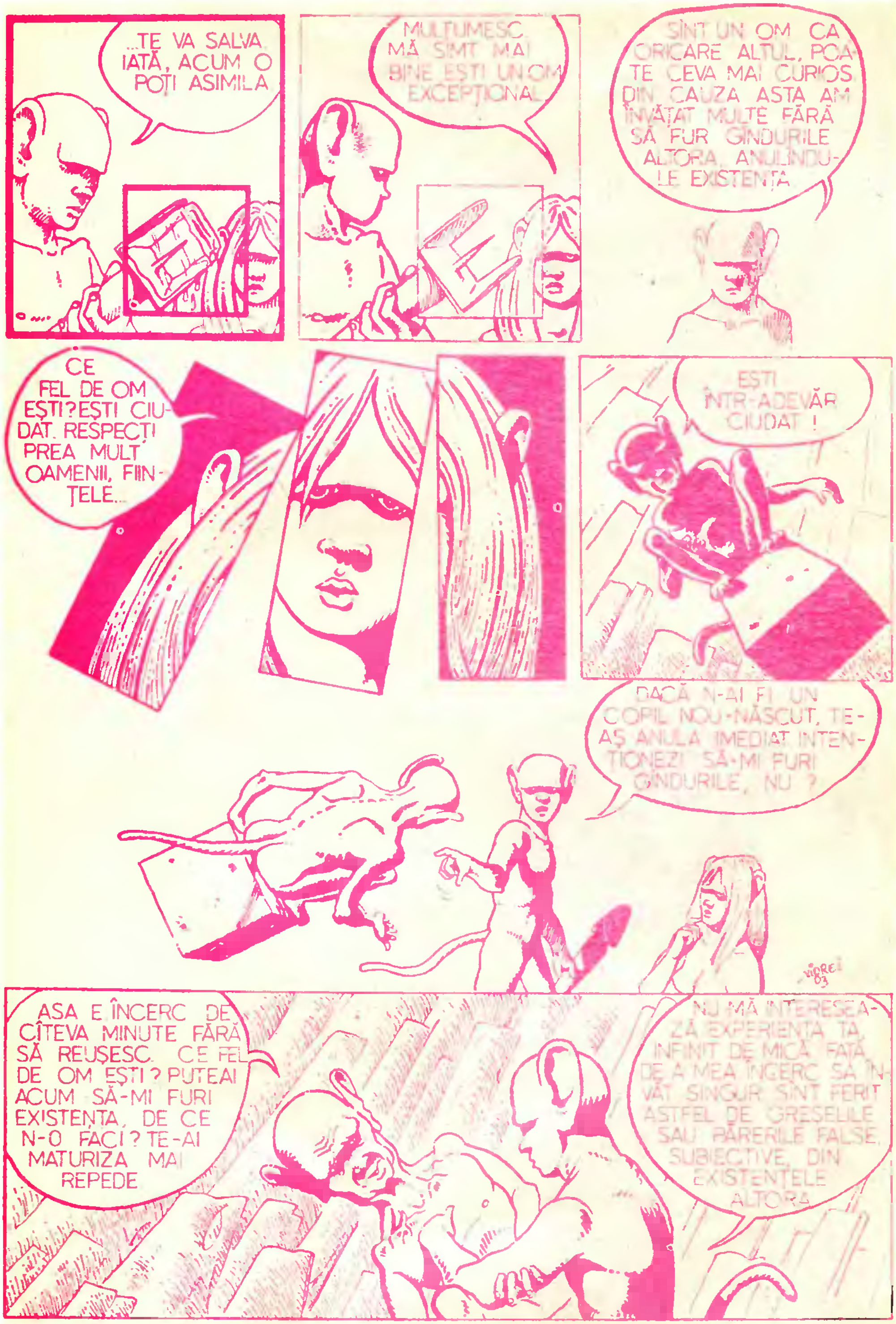
...TE VA SALVA. IATĂ, ACUM O POȚI ASIMILA
MULȚUMESC. MĂ SIMT MAI BINE. EȘTI UN OM EXCEPȚIONAL
SÎNT UN OM CA ORICARE ALTUL, POATE CEVA MAI CURIOS. DIN CAUZA ASTA AM ÎNVĂȚAT MULTE FĂRĂ SĂ FUR GÎNDURILE ALTORA, ANULÎNDU-LE EXISTENȚA
CE FEL DE OM EȘTI? EȘTI CIUDAT. RESPECȚI PREA MULT OAMENII, FIINȚELE...
EȘTI ÎNTR-ADEVĂR CIUDAT !
DACĂ N-AI FI UN COPIL NOU-NĂSCUT, TE-AȘ ANULA IMEDIAT. INTENȚIONEZI SĂ-MI FURI GÎNDURILE, NU ?
ASA E. ÎNCERC DE CÎTEVA MINUTE FĂRĂ SĂ REUȘESC. CE FEL DE OM EȘTI? PUTEAI ACUM SĂ-MI FURI EXISTENȚA, DE CE N-O FACI? TE-AI MATURIZA MAI REPEDE
NU MĂ INTERESEAZĂ EXPERIENȚA TA, INFINIT DE MICĂ FAȚĂ DE A MEA. ÎNCERC SĂ ÎNVĂȚ SINGUR. SÎNT FERIT ASTFEL DE GREȘELILE SAU PĂRERILE FALSE, SUBIECTIVE, DIN EXISTENȚELE ALTORA

EȘTI UN OM DEOSEBIT.
AM SĂ ȚIN MINTE CE MI-AI SPUS.
VOI ÎNCERCA SĂ DEVIN ADULT PRIN PROPRIILE-MI PUTERI.
OMUL NU TREBUIE SĂ CAUTE SĂ-ȘI ANULEZE SEMENUL, CI SĂ ÎNCERCE SĂ-L AJUTE.
EU AM NEVOIE DE TINE, TU AI AVUT NEVOIE DE MINE.
COLECTIVITATEA NU EXISTĂ ÎN LUMEA NOASTRĂ NUMAI PENTRU FAPTUL CĂ OAMENII DEVIN PRĂZI MAI UȘOARE PENTRU ALȚII, ADUNÎNDU-SE ȘI GÎNDIND ACELEAȘI LUCRURI. PĂCAT.
OH!
POARTA

VREI SĂ TRECI DINCOLO ?
DACĂ NU ȚI-E FRICĂ, POȚI VENI CU MINE.
MI-E FRICĂ, DAR EXISTĂ CEVA NECUNOSCUT CARE E MAI MARE DECÎT TEAMA ȘI CARE MĂ ÎMPINGE SĂ TE URMEZ. ȘTII CE E?
POATE VOM AFLA RĂSPUNSUL DINCOLO. VOM AFLA MULTE RĂSPUNSURI.
O ALTĂ LUME!
LUCRURILE ACESTEA VIN DIRECT SPRE NOI ȘI NE VOR LOVI!
NU, PENTRU CĂ MIȘCĂ, DECI SÎNT FIINȚE ȘI VOR TRECE PRIN NOI!

E INTERESANTĂ BANDA TA DESENATĂ, DAR SPUNE-MI, ROIV, LA CE FOLOSEȘTE ?
SCOPUL EI E MAI EDUCATIV DECÎT PARE LA PRIMA VEDERE. NE PREGĂTEȘTE PSIHIC PENTRU ÎNTÎLNIREA CU ALTE LUMI DIN UNIVERS, CĂCI ÎI SÎNTEM ÎN PRAG. NE APROPIEM ASTFEL CU O SUMEDENIE DE PAȘI DE FRONTIERA CUNOAȘTERII, ACEASTĂ POARTĂ URIAȘĂ CE NU ARE MARGINI!
NOTA AUTORULUI: Ridic în fața cititorului unele obiecții privind banda desenată făcută de Roiv. Ea comportă unele scăpări imaginative. Părerea mea e că o lume unde materia, spațiul și timpul posedă alte dimensiuni nu trebuie să înglobeze și forme fizice antropomorfe sau stări de spirit. Spun asta deoarece nu știu dacă Roiv a dorit în mod intenționat ca sentimentele umane (ura, dragostea, mila etc.) să domine și spațiile extraterriene. Dumneata, cititorule, ce spui ?
VIOREL 83

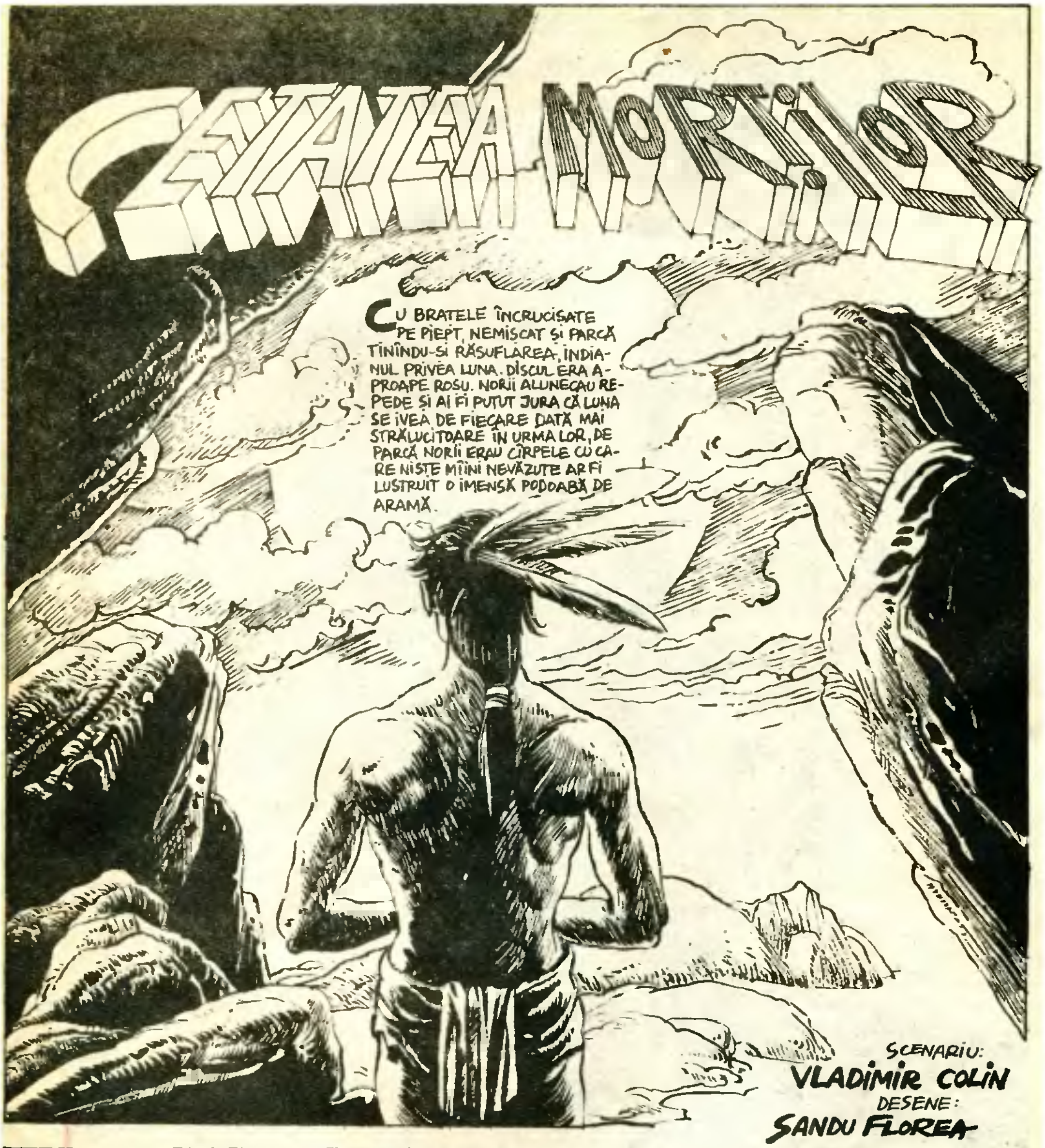
CETATEA MORȚILOR
CU BRATELE ÎNCRUCIȘATE PE PIEPT, NEMIȘCAT ȘI PARCĂ ȚINÎNDU-ȘI RĂSUFLAREA, INDIANUL PRIVEA LUNA. DISCUL ERA APROAPE ROȘU. NORII ALUNECAU REPEDE ȘI AI FI PUTUT JURA CĂ LUNA SE IVEA DE FIECARE DATĂ MAI STRĂLUCITOARE ÎN URMA LOR, DE PARCĂ NORII ERAU CÎRPELE CU CARE NIȘTE MÎINI NEVĂZUTE AR FI LUSTRUIT O IMENSĂ PODOABĂ DE ARAMĂ.
SCENARIU:
VLADIMIR COLIN
DESENE:
SANDU FLOREA

CE-I CU LUNA ASTA?
MAC ALLEN AR FI VRUT SĂ-L ÎNTREBE PE ATAHUALPA, DAR SE FEREA SĂ RUPĂ TĂCEREA... DE DOUĂ ORE DE CÎND TRECUSERĂ FLUVIUL PE O PLUTĂ, INDIANUL ÎI CERUSE SĂ TACĂ.
DACĂ VORBEȘTI DRUMUL FUGE...

ÎN DESISUL PĂDURII VIRGINE SE OPRISERĂ DIN CÎND ÎN CÎND, IAR INDIANUL ÎNCREMENEA ATUNCI, ÎNCRUCIŞÎNDU-ŞI BRAŢELE ŞI PRIVIND ŢINTĂ LA CÎTE O ŢESĂTURĂ DE LIANE
LUI MAC ALLEN ÎI TREBUI DESTULĂ VREME PÎNĂ SĂ-ŞI DEA SEAMA CĂ ÎMPLETITURA ŞERPILOR VEGETALI ACOPEREA DE FIECARE DATĂ NIŞTE BOLOVANI URIAŞI, ÎN FAŢA CĂRORA ATAHUALPA SE RECULEGEA.
UNDE?
ÎNTREBASE ŞI, NEPRIMIND RĂSPUNS, NU MAI SCOASE O VORBĂ. ERA DESTUL DE SUPERSTIŢIOS PENTRU A I SE SUPUNE CELUI CE ASCULTASE TOT DE IMPULSUL UNEI SUPERSTIŢII CÎND SE HOTĂRÎSE SĂ L DUCĂ DINCOLO DE FLUVIU, ACOLO UNDE NICI UN ALB NU AJUNSESE.

ÎN VREO DOUĂ RÎNDURI I SE PĂRU CĂ O LUMINĂ SPECTRALĂ ȚÎȘNEȘTE DIN BRĂȚARA FOSFORESCENTĂ A LUI **ATAHUALPA**, PIERZÎNDU-SE SUB HAINA LIANELOR.
INDIANUL ARĂTA UN DRUM PE CARE LUNA ÎL SCOSESE DIN BEZNĂ. CU O CLIPĂ ÎNAINTE ERA INVIZIBIL. DRUMUL PORNEA CHIAR DIN FAȚA LOR ȘI SE ÎNTINDEA NEVEROSIMIL DE DREPT CĂTRE IMENSUL MARCAJ SÎNGERIU AL LUNII...
AURUL! DRUMUL AURULUI!
ÎȘI AMINTI DE SERILE PETRECUTE ÎN SATUL INDIENILOR... CEI DINTÎI CARE-L LUASERĂ DREPT FIU AL LUI VIRACOCHA FUSESERĂ BĂTRÎNII, ÎNSPĂIMÎNTAȚI DE PIELEA LUI ALBĂ, DE OCHII ALBAȘTRI, DE PĂRUL ȘI BARBA ROȘIE, DE FAPTUL CĂ LE VORBEA LIMBA.

ÎNȚELESESE CE AȘTEAPTĂ DE LA EL ȘI INTRASE ÎN JOC PURTÎNDU-SE FIRESC AȘA CUM TOȚI SE AȘTEPTAU SĂ-L VADĂ PURTÎNDU-SE, ASPRU ȘI DEMN CA URMAȘUL ATÎTOR GENERAȚII DE FII AI SOARELUI.
SPANIOLII ÎL CĂUTAU, ȘTIA CĂ FĂGĂDUISERĂ UN PREMIU CELUI CE I-AR FI ADUS CAPUL LA LIMA...
CREDINȚA CĂ ZEII LOR ALBI ȘI BĂRBOȘI SE VOR ÎNTOARCE CÎNDVA, ÎI FĂCEA SĂ-ȘI PLECE FRUNȚILE ÎNAINTEA LUI MAC ALLEN, GATA SĂ-ȘI JERTFEASCĂ ULTIMUL STROP DE SÎNGE PENTRU EL...
GORI, AUR... INIMA STRĂINILOR E LACOMĂ DE AUR!
EI NU ȘTIU CĂ AURUL E SÎNGELE LUI VIRACOCHA PE CARE L-AM ADUNAT PENTRU CĂ E VIAȚĂ.
AU FĂCUT DIN AUR MONEDE MOARTE
NE-AU UCIS PENTRU AURUL NOSTRU.
DAR NOI MAI AVEM AUR, MULT AUR. NOI PĂSTRĂM VIAȚA.
MÎINE VREAU SĂ VĂD AURUL. DACĂ E DESTUL, BINE. DACĂ NU...
SE TEMEA SĂ VORBEASCĂ PREA DESLUȘIT, NU LE CUNOȘTEA ÎNDEAJUNS CREDINȚELE ȘI SE FEREA SĂ FACĂ GREȘELI.
ATAHUALPA ARE SĂ TE CĂLĂUZEASCĂ MÎINE. AVEM AUR MULT, AI SĂ VEZI...

O NOAPTE CUM N-AM MAI TRĂIT. LA CAPĂTUL EI E AURUL.
MACALLEN NU LE ASCULTA VAERUL DECÎT CU O URECHE. TOT CE VOIA ERA AURUL. CU AURUL LOR VA PLECA ÎN EUROPA. TOATĂ SPANIA VA ŞTI CĂ SENIORUL ACESTA VINE DIN PERU.
NU SE GÎNDEA CUM ÎL VA UCIDE PE ATAHUALPA, SE GÎNDEA LA AUR. AVEA CERTITUDINEA FAPTULUI CĂ TOT CE TRĂISE, TOATE LUPTELE, BUCURIILE ŞI ÎNFRÎNGERILE SE ADUNASERĂ PENTRU A-L PREGĂTI PENTRU NOAPTEA ÎN CARE PĂTRUNSESE.
NU MAI PUTEM, VIRACOCHA!
NE MOR PRUNCII...
NE-AU MĂCELĂRIT CA PE NIŞTE TURME DE LAMA!
MURIM CU MIILE, ISTOVIŢI, FLĂMÎNZI...
AU FĂCUT VITE DE POVARĂ DIN POPORUL SOARELUI!
INDIANUL SE OPRISE ŞI MÎNA LUI ÎNTINSĂ ARĂTA ÎN NOAPTE CEVA CE OCHII LUI MAC ALLEN NU PUTEA VEDEA.
CETATEA MORŢILOR!

ÎNROȘITĂ DE RAZELE LUNII, CETATEA ÎȘI DESFĂȘURA ARMONIOASA SIMETRIE ÎN GOLUL UNEI URIAȘE PÎLNII DE PIATRĂ
CRATER DE VULCAN!
COBORAU ÎNTR-UNA. MAC ALLEN SIMȚI DEODATĂ CĂLDURA CE URCA DIN FUNDUL PÎLNIEI. VULCANUL PĂSTRA REZERVE DE CĂLDURĂ. MONSTRUL DE PIATRĂ NU ERA DECÎT ADORMIT...
AI MAI VENIT AICI, OMULE?
DA!
OMUL ALB NU L-A MINȚIT PE ATAHUALPA!
CE VREI SĂ SPUI?

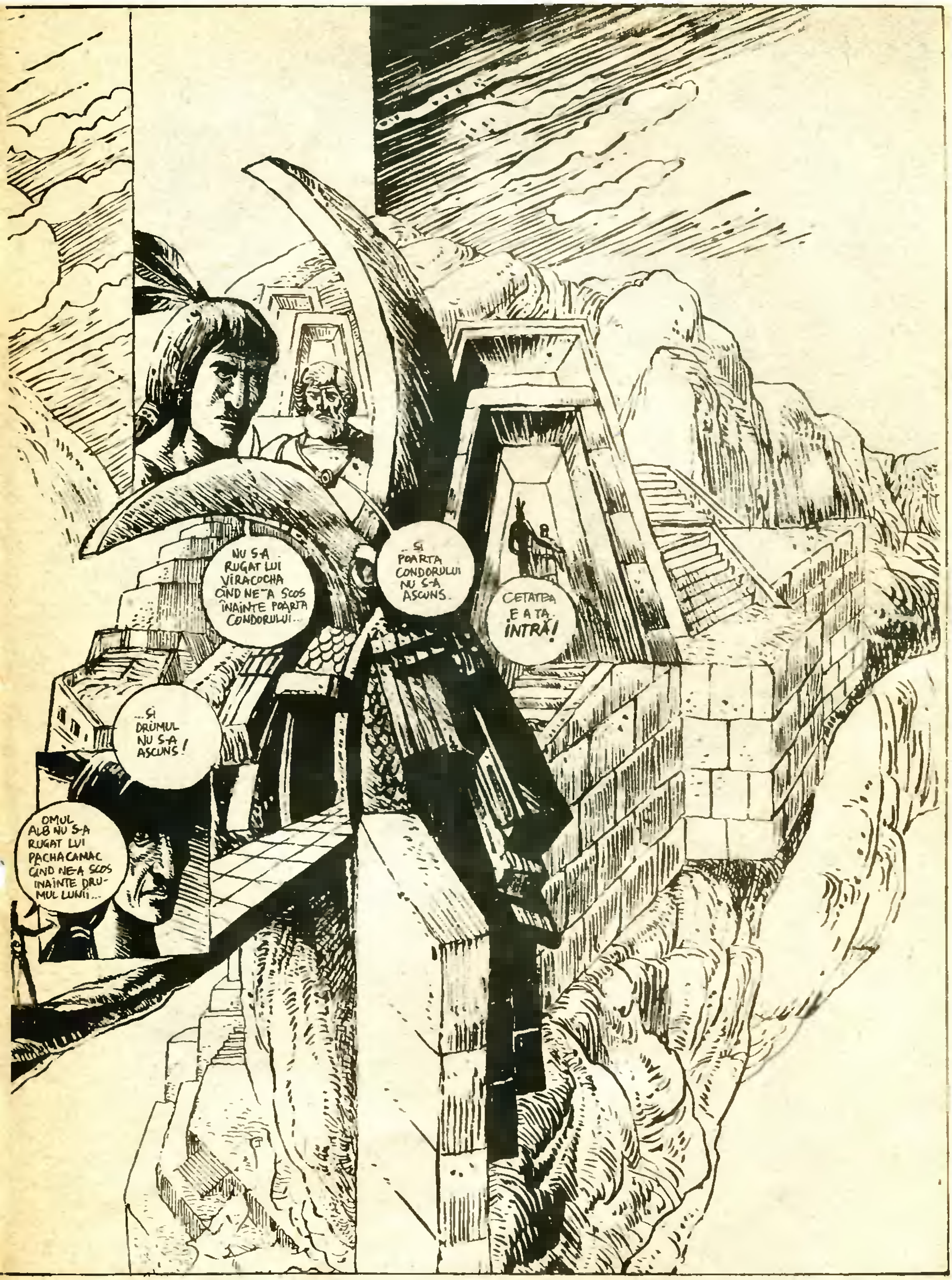
OMUL ALB NU S-A RUGAT LUI PACHACAMAC CÎND NE-A SCOS ÎNAINTE DRUMUL LUNII...
...ŞI DRUMUL NU S-A ASCUNS!
NU S-A RUGAT LUI VIRACOCHA CÎND NE-A SCOS ÎNAINTE POARTA CONDORULUI...
...ŞI POARTA CONDORULUI NU S-A ASCUNS.
CETATEA E A TA. ÎNTRĂ!

PE MĂSURĂ CE ÎNAINTAU PE STRADA DREAPTĂ, SIMȚEA CĂ TĂCEREA SE FĂCEA TOT MAI APĂSĂTOARE. O AMENINȚARE NELĂMURITĂ SE DESPRINDEA DIN MULȚIMEA BLOCURILOR ADUNATE CU RĂBDARE ȘI ȘTIINȚĂ PENTRU A ALCĂTUI CETATEA...
UNDE AU PLECAT LOCUITORII ORAȘULUI? DE CE AU CONSTRUIT CETATEA ASTA ÎNTR-UN CRATER DE VULCAN?
SIGUR DE SINE, INDIFERENT LA TOT CE-L UluIA PE MAC ALLEN, ATAHUALPA SE ÎNDREAPTĂ CĂTRE UN PAVILION, ROȘU CA LESPEZILE ALEII. ACOPERIȘUL STRĂLUCITOR, NU PUTEA FI DECÎT DE AUR.
INTRARĂ ÎNTR-O ÎNCĂPERE MARE, CU PEREȚII STRĂPUNȘI DE PATRU IEȘIRI ÎNDREPTATE CĂTRE CELE PATRU PUNCTE CARDINALE, CE NU ÎNCHIDEAU DECÎT O LĂDIȚĂ DE AUR, AȘEZATĂ DE-ADREPTUL PE PODEA.

IAR CÎND ATAHUALPA ÎI TRECU ÎN JURUL BRAȚELOR NIȘTE INELE MASIVE, TĂIATE DIN DOUĂ IMENSE SMARALDE, MAC ALLEN SIMȚI O STRANIE LINIȘTE CUPRINZÎNDU-L CA O APĂ DENSĂ
INDIANUL ÎNĂLȚĂ CAPACUL ȘI SCOASE DINTR-ÎNSA O MANTIE MULTICOLORĂ ALCĂTUITĂ DIN PENE DE COLIBRI, PE CARE O PUSE PESTE UMERII LUI MAC ALLEN. LIPSITĂ DE GREUTATE, MANTIA ÎI CONFERI O FRUMUSEȚE BARBARĂ, PRIMITIVĂ ȘI RAFINATĂ...
I SE PĂREA CĂ CEVA SE ZBATE ÎN FIINȚA LUI, CĂ DIN DREPTUL CELOR DOUĂ BRĂȚĂRI PORNESC NIȘTE FURNICI CARE-I ALEARGĂ PE SUB PIELE SPRE UMERI, SE RĂSPÎNDESC ÎN COȘUL PIEPTULUI ȘI SE CIOCNESC ÎN INIMA CARE-ȘI IUȚISE DEODATĂ BĂTĂILE...
TOT TRUPUL ÎI ERA ACUM STRĂBĂTUT DE FIORI. ÎNCERCĂ SĂ SE STĂPÎNEASCĂ, DAR CAPUL ÎI ZVÎCNEA. O PUTERE STRĂINĂ SE STRECURA ÎN FIINȚA LUI, SE INFILTRA ÎN MIEZUL CRUD AL FĂPTURII, ACOLO UNDE SE NASC SIMȚĂMINTE ȘI GÎNDURI...
VINELE GÎTULUI I SE UMFLARĂ CÎND STRÎNSE DIN DINȚI ÎNTR-O CRÎNCENĂ TENTATIVĂ DE A SE REGĂSI. CĂUTĂTURA ÎI ERA ACUM ÎNCĂRCATĂ DE HOTĂRÎREA UCIGAȘĂ PE CARE O TOT AMÎNASE.
SĂ MERGEM MAI DEPARTE!
SE ÎNFIORĂ LA AUZUL PROPRIULUI SĂU GLAS. CUVINTELE RĂSUNARĂ CU ALTĂ SONORITATE, MAI DURĂ, CA ȘI CUM ALTCINEVA LE-AR FI ARTICULAT ÎN LOCUL LUI...

ATAHUALPA SE APLECĂ ŞI ÎNCEPU SĂ TRAGĂ UN BELCIUG FIXAT ÎN PERETE...
MAI REPEDE, MAI REPEDE!
CA ŞI CUM DOI OAMENI S-AR FI ÎNFRUNTAT ÎN INIMA LUI, RESIMTEA PATIMA VECHE A AURULUI, AVIDĂ ŞI GATA LA ORICE PENTRU A SE SATISFACE, DAR ŞI O NEAŞTEPTATĂ DUIOŞIE, UN FEL DE BUCURIE GENEROASĂ DEŞTEPTATĂ DE GÎNDUL ACELUIAŞI AUR...
ÎL CUTREIERĂ BĂNUIALA CĂ CEVA AVEA SĂ URMEZE ŞI CĂ DACĂ S-AR STRĂDUI AR PUTEA SPUNE ÎN CE CONSTA ŞOVĂITOAREA PRESIMŢIRE...
INDIANUL SCOASE UN GEAMĂT CÎND IZBUTI SĂ TRAGĂ INELUL ÎNŢEPENIT. CA UN FEL DE OBLON ORIZONTAL, O PARTE A DUŞUMELEI LUNECĂ SCÎRŢIIND ŞI MAC ALLEN ŞTIU CĂ ASTA TREBUIA SĂ SE ÎNTÎMPLE, CĂ ASTA AŞTEPTASE...
LINIŞTIT, SE ÎNDREPTĂ CĂTRE TREPTELE IVITE SUB FEREASTRUICA DESCHISĂ ÎN DUŞUMEA ŞI ÎNCEPU SĂ COBOARE FĂRĂ A ARUNCA MĂCAR O PRIVIRE CĂTRE ATAHUALPA.
TREPTELE AVEAU FIECARE ALTĂ CULOARE. AERUL ERA CALD. NERĂBDAREA LUI MAC ALLEN PIERISE. ERA CALM ŞI SIGUR DE SINE.

ÎNCĂLZITE DE TRUPUL LUI, BRĂȚĂRI-LE DE SMARALD SE ÎNGINSESERĂ ȘI LE SIMȚEA FIERBINȚI CA NIȘTE MAN-ȘOANE METALICE. UN ZUMZET LIN PORNEA DIN MATERIA BRĂȚĂRILOR, DE PARCĂ ÎN FIECARE DIN ELE AR FI FOST ÎNCHIS CÎTE UN BONDAR...
O UȘOARĂ AMEȚEALĂ ÎL FĂCEA SĂ PĂȘEASCĂ DE PARCĂ N-AR FI AVUT GREU-TATE... ERA CALD, DIN CE ÎN CE MAI CALD... O COLOANĂ DE FUM SE ÎNĂLȚA UNDEVA ȘI PRIVIRILE I SE AȚINTIRĂ ASUPRA EI...
ȘIMȚI DEODA-TĂ CĂ AMEȚEALA NU MAI ERA PLĂ-CUTĂ, DEȘI PAȘII ÎL DUCEAU UȘOR... SE ÎNTOARSE SPRE ATAHUALPA...

CINE SÎNT EU?
DAR CHIAR CÎND ÎŞI AUZI CUVINTELE SE MIRĂ DE CIUDĂŢENIA ÎNTREBĂRII, DEOARECE ACUM ŞTIA CĂ ERA MAYA YUPANQUI, FIU AL SOARELUI...
DIN CLIPA ACEEA, DE PARCĂ ÎŞI ÎMPLINISERĂ MENIREA, NU MAI SIMŢI ARSURA BRĂŢĂRILOR METALICE. PĂTRUNZÎND ÎN TEMPLU SIMŢI O ZGUDUITURĂ PUTERNICĂ. COLOANA DE FUM SE LĂŢI ŞI INUNDĂ ÎNCĂPEREA.
DEŞI ERA ÎNTUNERIC ŞI FUMUL ÎI INTRA ÎN OCHI VĂZU MAREA STATUIE A SOARELUI ŞI CELE ŞASE MOGÎLDEŢE DIN FAŢA EI, CA NIŞTE GLORIOASE AMINTIRI, STRĂPUNGÎND NEGURA VREMILOR...
TOŢI PĂREAU BĂTRÎNI CA VREMEA, DEŞI UNII MURISERĂ TINERI, TOŢI ÎŞI AŢINTEAU ASUPRA LUI PRIVIRILE OCHILOR CALZI ŞI-ŞI RÎNJEAU DINŢII PE CARE BUZELE SUBŢIATE NU PUTEAU SĂ-I ACOPERE

PACE VOUĂ, FII AI SOARELUI!
SE AȘEZĂ PE CEL DE-AL ȘAPTELEA TRON, PREGĂTIT PARCĂ ANUME PENTRU EL... ÎNCREMENIT, PĂREA CĂ PLÎNGE ASUPRA CETĂȚII ȘI POPORULUI SĂU. ȘTIA CE AȘTEPTAU DE LA EL... ERA TRIMISUL LOR LA VIRACOCHA...
TRECUSERĂ MULTE CEASURI DE CÎND ATAHUALPA SE ASCUNSESE ȘI ACUM STĂTEA ÎN PRAGUL CASEI SOARELUI...
FIU AL SOARELUI!? FIU AL SOARELUI!?
ODIHNEȘTE-TE LÎNGĂ PĂRINȚII TĂI... DE ȚI-AȘ FI PUTUT LUA LOCUL... DAR OMUL PE CARE-L ÎNCEARCĂ PISMA ÎȘI FACE SINGUR RĂU...
MÎINILE LUI MAC ALLEN ERAU RECI... LARG DESCHIȘI, OCHII ALBAȘTRI ÎL PRIVEAU FĂRĂ SĂ-L VADĂ...
NIMIC NU SE PUTEA CITI PE FAȚA LUI ATAHUALPA CÎND AJUNSE ÎN SATUL DIN CARE PLECASE ÎMPREUNĂ CU MAC ALLEN
ÎNCĂ A VĂZUT FAȚA PĂRINTELUI SĂU...

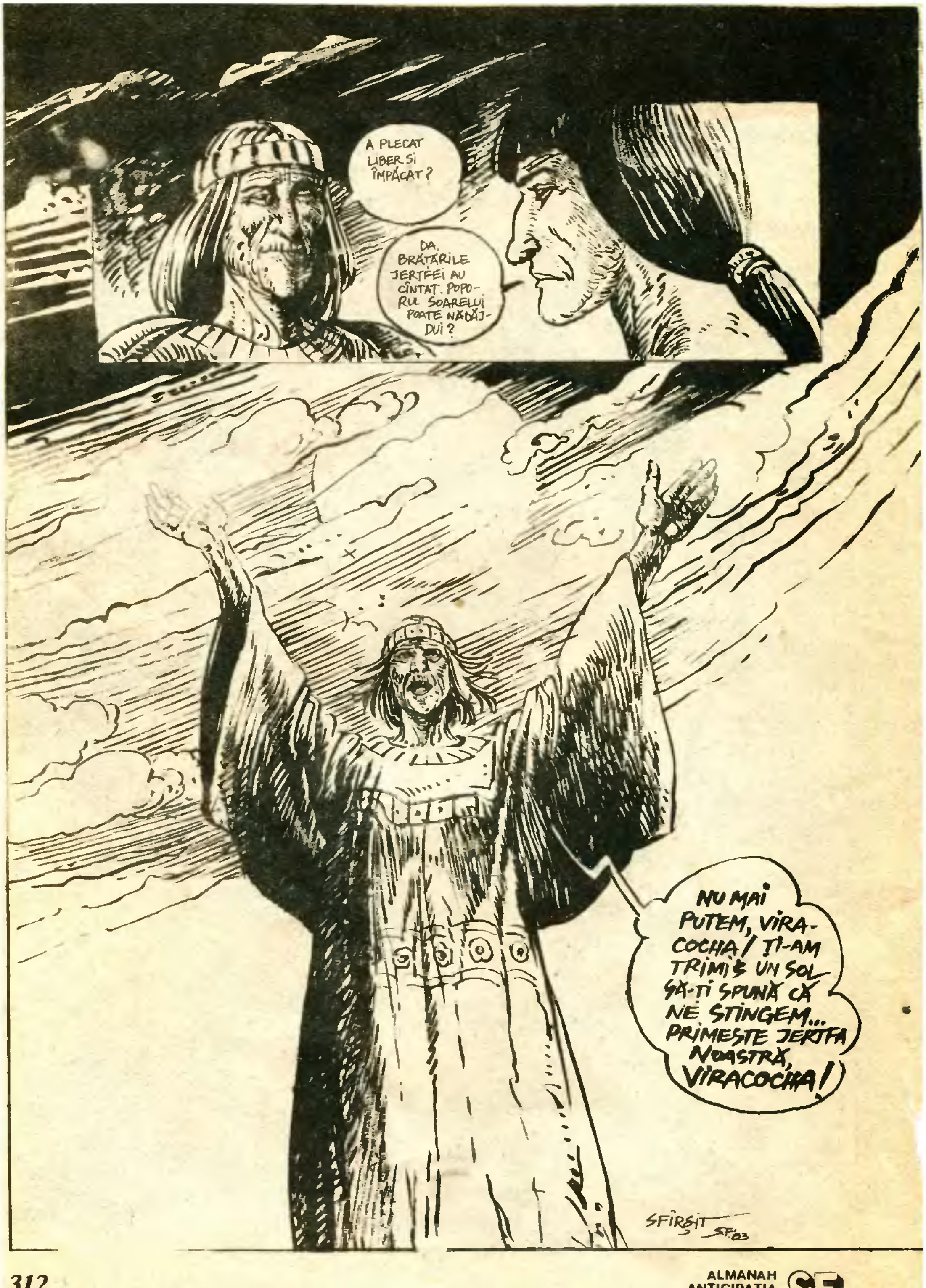
A PLECAT LIBER ȘI ÎMPĂCAT?
DA. BRĂȚĂRILE JERTFEI AU CÎNTAT. POPORUL SOARELUI POATE NĂDĂJDUI?
NU MAI PUTEM, VIRACOCHA! ȚI-AM TRIMIS UN SOL SĂ-ȚI SPUNĂ CĂ NE STINGEM... PRIMEȘTE JERTFA NOASTRĂ, VIRACOCHA!
SFÎRȘIT

SUMAR:

● Anticipaţia *(Editorial)*, **p.3.** ● Ştiinţa la frontierele cunoaşterii, **p.6** ● Simulacru de *Tudor Negoiţă*, **p.36** ● *Retro SF*: Medalion Adrian Rogoz, **p.41** ● Salt în destin de *Vladimir Bucur*, **p. 55** ● Medalion Mihail Grămescu, **p.57** ● Sintetizorul de *Victor Martin*, **p.66** ● Medalion Vladimir Colin, **p.69** ● Galaxia SF, **p.75** ● Montagne Russe de *Oana Grigoriu*, **p.121** ● Timp mort în Picadilly de *Edmund Cooper*, **p.122** ● Poate... mîine... Iva de *Răzvan Haritonovici*, **p.126** ● Cu racheta de ocazie de *Mihail Puhov*, **p.128** ● Error de *Mirela Paciugă*, **p.132** ● Ce-şi face omul cu mîna lui de *Isaac Asimov*, **p.135** ● Tinere condeie, **p.136** ● Medalion Lidia Elcu, **p.138** ● Medalion Herbert Franke, **p.140** ● Trandafirul de *Oana Durican*, **p.147** ● Învierea şi Robotul atotştiutor de *Taku Mayumura*, **p.148** ● Necuvîntări de *Ana Maria Popescu*, **p.150** ● Gaura cheii de *Murray Leinster*, **p.154** ● Stare de zbor de *Faur Agachi*, **p.159** ● Misterul venusianului de *Xiao Jianheng*, **p.161** ● Artele marţiale moderne de *Alexandru Ungureanu*, **p.169** ● Cometa de *Jayant Vişnu Narli-Kar*, **p.175** ● Greşeala Marelui Mo de *Mihai Bistriceanu*, **p.181** ● Robotul dispărut de *Isaac Asimov*, **p.182** ● Discuţie neoficială de *Dan D. Farcaş*, **p.187** ● Veşti bune de la Vatican de *Robert Silverberg*, **p.189** ● Medalion George Ceauşu, **p.192** ● Pastila de *Rosalind Straley*, **p.200** ● *Roman SF*: Picnic la marginea drumului de *Arkadi şi Boris Strugaţki*, **p.201** ● Însinguraţii de *Cătălin Ionescu*, **p.256** ● Caroline Project de *Marcel Luca*, **p.259** ● Arena de *Frederic Brown*, **p.264** ● Medalion Lucian Ionică, **p.274** ● Test de *Horia Aramă*, **p.282** ● Comando de *Ioan Popa*, desene de *Radu Cătăniciu* **p.284** ● Poarta de *Viorel Pîrligras*, **p.291** ● Cetatea morţilor de *Vladimir Colin*, desene de *Sandu Florea*, **p.299.**

ALMANAH ANTICIPAŢIA

REALIZAT DE REVISTA „ŞTIINŢĂ ŞI TEHNICĂ", EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.

Redactor şef: IOAN ALBESCU
Redactor şef adjunct: GHEORGHE BADEA
Redactorul almanahului: ADINA CHELCEA
Prezentarea grafică şi coperta: arh. ALEXANDRU ANDRIEŞ
Corectura: ELENA IONESCU
Tehnoredactarea: ARCADIE DANELIUC şi VALENTIN LUPAŞCU
Consultanţi: SORIN ANTOHI, DĂNUŢ BĂRĂGAN, ION DORU BRANA, MIHAIL GRĂMESCU, ION ILIE IOSIF, VIOREL MARINEASA, DAN MERIŞCA, ALEXANDRU MIRONOV, ADRIAN ROGOZ, CORNEL SECU

TIPARUL EXECUTAT LA COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA SCÎNTEII", BUCUREŞTI
ADMINISTRAŢIA: EDITURA SCÎNTEIA

ALMANAHUL REVISTEI
„ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ"
EDITATĂ DE C.C. AL U.T.C.

25 LEI